HERBARZ POLSKI.

HERBARZ POLSKI

KASPRA NIESIECKIEGO S. J.

POWIĘKSZONY DODATKAMI Z POŹNIEJSZYCH AUTORÓW, RĘKOPISMÓW, DOWODÓW URZĘDOWYCH

I WYDANY PRZEZ

JANA NEP. BOBROWICZA.

TOM VIII.

W LIPSKU

NAKŁADEM I DRUKIEM BREITKOPFA I HÆRTELA.

1841.

Za pozwoleniem Cenzury.

Drukiem Breitkopfa i Hærtela w Lipsku.

HERBY

I

FAMILIE SZLACHECKIE.

R.

Raba *herbu Kos* w Prusiech, to jest trzy rzeki na tarczy, czyli trzy pasy wszerz tarczy prosto idące, na hełmie Ślepowron z pierścieniem; tak go opisał, *MS. o Famil. Pruskich:* bo *Paprocki* i *Okolski* o nich milczą. Jedni z tego domu, jeszcze za Krzyżaków, osiedli byli w Malborskiem, drudzy w Pomorskiem województwach. Z tych był Maciej Raba z Waplewa, kasztelanem Elbląskim, w roku 1489. według *Posseliusza Historyi*; a *MS.* wspomniony, chce go mieć wojewodą Pomorskim; w roku 1476. uspakajał niektóre kontrowersye między Jakóbem Kostką i Bażeńskim, co się pokazuje z *ksiąg Grodzkich Malborskich* *). Kwitnął potem Anzelm Raba, dziedzic na Waplewie, z żoną swoją Szynweską w roku 1582. pochowany w Stargardzie, czego świadkiem nagrobki ich kamienne. Katarzyna Rabianka, najprzód Jana Plemięckiego starosty Kowalewskiego, po nim Macieja Niemojewskiego Rolicza, wojewody Pomorskiego, małżonka. *MS. Konopats.* Druga Katarzyna, była za Wojciechem Dulskim chorążym Pomorskim. Trzecia N. najprzód za Rembowskim, a drugim związkiem, za Janem Dulskim. Czwarta N. za Loką, Barbara za Melchiorem Grąbczewskim, ale *sterilis.* Rapowie niegdy w Krakowskiem kwitnęli, tych herb był taki: tarcza na dwie części przedzielona, na wyższej ptak nakształt jastrzębia stoi na jednej nodze, drugą do góry podniósł, sam w prawą

*) Ten Maciej Raba wojewoda Malborski podpisał praw Gdańskich potwierdzenie od Alexandra Króla w Malborgu. — *Cod. Dipl. Vol. IV. fol.* 190. — *Przypisek Krasickiego.*

tarczy obrócony; na niższej pieniek leży o czterech sękach, z których dwa na górze, a dwa na spodzie; widziałem ten herb w Krakowie na nagrobku Katarzyny Rapowny żony Jędrzeja Fogelwedra zmarłej 1575.

Rabaszowski, w Podlaskiem województwie. Stanisław Rabaszowski, pisarz grodzki Trembowolski, w Ruskiem podpisał elekcyą Jana III. Króla.

Rabiej *Gnojnicki*, w Trockiem województwie Jerzy Rabiej Gnojnicki 1632.

Rąbiński *herbu Łodzia.* O tych ani Paprocki, ani Okolski nie pisał, w kazaniu jednak na pogrzebie Anny Modlibowskiej, pisze o nich *Hippolit Stryjkowski.*

Rąblewski *herbu Rawicz*, w Chełmskiej ziemi. I o tych ani Paprocki, ani Okolski nie pisał. Józef Rąblewski w zakonie Societ. Jesu, z ojca Jędrzeja urodzony, tenże Jędrzej z Maryanny Zmijowskiej spłodził syna Ignacego, i córkę Zofią, Antoniego Otfinowskiego małżonkę.

Rabrocki, w Krakowskiem województwie. Bartłomiej Rabrocki, dziedzic na Brzeźnie, Podrzeczu, Woli i Wosokiem w roku 1581. *Acta Castren. Sandec.*

Rabsztyński *herbu Klamry*, w Krakowskiem województwie. I o tych ciż pisarze milczą. Alexander Rabsztyński w Kijowskiem województwie 1674. N. była za Janem Bałem komornikiem Sanockim 1680. siostra jej za Drogonem.

Rabsztyński *herbu Topor*, jednejże dzielnicy z Tęczyńskiemi, pod któremi i o tych się mówić będzie.

Racadowski *herbu Trupiagłowa.* Racadowski dziedzic na Raccadowie, trzy mile od Kalisza, 1518. na liscie kościoła Broniszewskiego.

Rachański *herbu Jastrzębiec*, w Bełzkiem województwie. Jeden z nich chorążym był Bełzkim, żona jego Beata Lasocianka chorążanka Lubelska.

Rachański *herbu Junosza*, w Bełzkiem województwie.

Racibor *herbu Jastrzębiec*, w Lubelskiem województwie. Jakób Raciborowicz kasztelan Sendomierski w r. 1241. przeciwko Tatarom mężnie wojując, krew z życiem dla ojczyzny wylał, o czem nasi historycy piszą.

Raciborowski *herbu Jelita*, w księztwie Oświecimskiem z Raciborowic. Marcin Raciborowski wojski Oświecimski 1648. miał za sobą Zofią Trzebińską, ale z nią *sterilis.* Brat jego Alexander, którego syn Szymon, z Barbary Pieniążkowny wojewodzanki Sieradzkiej, spłodził córkę Maryannę, najprzód Michałowi Szamowskiemu, z tym *sterilis*, po nim, Stanisławowi czy Józefowi Jezierskiemu, stolnikowi Łukowskiemu, zaślubioną. Są zda mi się inni, co się herbem Prus

1*mo* pieczętują, z których był Stanisław kanonik Wolborski 1634. roku.

Wojciech Raciborowski w r. 1778. podstoli Czerwonogrodzki. — W r. 1788. Ludwik starosta. — *Krasicki.*

Raciborski *herbu Rawicz*, w ziemi Czerskiej. Z tych Anzelm Raciborski dziekan Kujawski, kanclerz Poznański, mąż katedrze Kujawskiej wielce zasłużony 1642. r. *Damalew. in Episc. Vladislav. fol.* 174. Jan dziekan Warszawski, kanonik Pułtuski, 1631. destynowany do kompozycyi między duchowieństwem i stanem rycerskim. Dobra Dawidy i z przyległościami dziedziczne, darował OO. missyonarzom u Ś. Krzyża w Warszawie *). Paweł chorąży Czerski, miał za sobą Gizicką kasztelankę Czerską, z tej był syn Henryk Stanisław, którego z Jadwigi Leżeńskiej synowicy biskupa Łuckiego, były dwie córki, Agnieszka Wojciecha Zaborowskiego, stolnika Inowrocławskiego, i Maryanna Jana Kłopockiego, miecznika Latyczowskiego, małżonki. Synów zaś trzech, Jędrzej w obozie umarł *sterilis.* Mikołaj stolnik Bracławski, z Konstancyi Szeligowskiej, którą Stamirowska urodziła, spłodził syna Jana, i córek dwie, Annę, Samsona Bombek stolnika Latyczowskiego, pułkownika artylleryi koronnej, i Julianę, Jędrzeja Oborskiego, małżonki. Tomasz, trzeci syn Henryka, tego z Słuchockiej syn Antoni miecznik Liwski, którego z Konstancyi Leżeńskiej miecznikowny, córki dwie, Zofia i Maryanna, synowie trzej, Mikołaj, Lenard i Norbert.

Franciszek Raciborski w roku 1778. pisarz grodzki Halicki. — *Przypisy Krasickiego.*

Racieski. Jan w Inowrocławskiem, Bartłomiej, Raciescy, w Brzeskiem Kujawskiem 1674.

Racławski. Anna Racławska księni Staniątecka zakonu Ś. Benedykta 1635.

Raczeński *herbu Lubicz*, w ziemi Drohickiej, patrz **Rejczyński.**

Raczko *Mosalski herbu Ostoja*, w Litwie i ziemi Mielnickiej. Raczko mąż rycerski w wojsku Litewskiem, o którym *Stryjkowski* pisze *lib.* 22. *f.* 701. że w roku 1506. pod Kleckiem, Tatarów przeprawy naszym broniących na rzece, długą rusznicą, ognia z niej dając, odstraszał, a potem widząc jak się jej bali, choć nienabitą, kilku ich gonił. Mikołaj w Żmudzi 1621. Raczko skarbnik Mielnicki 1733. N. Kaspra Jerzykowicza podkomorzego Mielnickiego małżonka. N. sę-

*) Dobra *Dawidy* pod Warszawą były tylko w administracyi Missyonarzów, oddane zaś były na Seminarystów kleryków dyecezyi Poznańskiej i z intrat onych Missyonarze przed kapitułą kollegiaty Warszawskiej corocznie się rachowali. — *Przypisek Krasickiego.*

dzianka ziemska Brześciańska, była za Piekarskim N. była za Grzegorzem Massalskim podkomorzym Grodzieńskim, i w ten dom wniosła dobra Raczki nazwane.

Raczkowski *herbu Poraj.* O tych tak Paprocki jako i Okolski milczy, piszą się z Raczkowic, jednejże dzielnicy z Garniszami, według *Baranowskiego.* Walentyn z Raczkowic Garnysz Zygmunta III. i Władysława IV. sekretarz, z sejmu 1627. do lustracyi dóbr królewskich w Mazowszu naznaczony, mąż rycerski we wszystkich expedycyach swego czasu, zszedł z tego świata 1639. ciało jego u S. Trójcy w Krakowie złożone, z nagrobkiem, który wypisał *Starowol. in Monum.* miał za sobą Mstowską, córkę Jędrzeja. Brat Walentego Augustyn, bezdzietny umarł 1637. tamże pochowany, pod Chocimem rycersko stawał, co o nim nagrobek jego sławi. Jerzy Raczkowski rotmistrz pancerny 1658. *Komput wojska*, a w roku 1662. *Konstytucya Sejmowa fol.* 29. w krwawych zasługach, wieś Pieskary do zgonu życia jego puściła mu, a po śmierci jego, sukcessorom na piętnaście lat, też dobra trzymać pozwoliła.

Raczkowski *herbu Prus 1mo.* Paprocki położył ich **Kaczkowski**, ale omylnie. N. Raczkowski rotmistrz pieszy, przy dobywaniu miasta Uły w r. 1568. pierwszy z swemi ludźmi na mury wskoczył. *Kojał. Biel. fol.* 622. Adam Raczkowski tegoż herbu w Sieradzkiem województwie 1696. z Raczykowa Niemsta podsędek Warszawski 1453. *Statut Masov. fol.* 98.

Raczulski. Wojciech Raczulski, miał za sobą Katarzynę Leszczyńską w Rawskiem województwie.

Raczyński *herbu Jastrzębiec*, w ziemi Wieluńskiej. Alexander Raczyński 1674. Wojciech miał za sobą Konstancyą Kowalską, podkomorzankę Wieluńską. Zygmunt Raczyński, żyje w województwie Rawskiem, ten miał za sobą Maryannę Leszczyńską herbu Belina, z której córka jedna Konstancya.

Raczyński *herbu Nałęcz*, w Wielkiej-Polszcze. Jan Raczyński, w zawód konia puściwszy, gdy z niego szwankował, szyję złamał, trzy godziny jak umarły leżał, ofiarowany jednak od braci swoich do Częstochowy, przyszedł do siebie i do zupełnego zdrowia, działo się to w r. 1623. *Nieszpork. Odrob. Stołu fol.* 160. Bracia jego trzej, Walenty, Piotr i Zygmunt: ten to zda mi się Zygmunt, był potem surrogatem grodzkim Nakielskim, starostą Jasienieckim, który klasztor OO. Bernardynom w Łobzynie fundował, a w Bydgoszczy ołtarz S. Antoniemu z marmuru czarnego i alabastru wystawił, tamże sobie i swoim grób wystawił w r. 1652. o czem świad-

czy napis nad nim położony, kędy wspomina córkę jego, Janowi Wąglikowskiemu, miecznikowi ziem Pruskich, staroście Osieckiemu, zaślubioną. Syn zaś jego Franciszek. Jan Karol starosta Mieścicki, z województwa Pomorskiego posłował na konwokacyą 1696. Piotr mąż rycerski. Michał Kazimierz najprzód podsędek Poznański, potem Gnieznieński, dalej Kaliski kasztelan, potem wojewoda Kaliski, umarł wojewodą Poznańskim 1738. posłował na sejm 1683. zkąd komissarzem naznaczony do dyfferencyi pogranicznych od Szląska, *Const. f.* 13. i znowu w roku 1690. *Constit. f.* 17. i na konwokacyą 1696. miał za sobą Krystynę Krassowską, z której córka Konkordya, dostała się w małżeństwo Serafinowi Zychlińskiemu staroście Stawiszyńskiemu, druga Kazimira Bona, Józefowi Czapskiemu kasztelanicowi Elbląskiemu, synowie zaś dwaj, Leon i Wiktor. N. Raczyńska Krzyckiego Stanisława, kasztelana Poznańskiego małżonka. Łukasz i Franciszek 1696. podobno ten Franciszek miał za sobą Heindensteinownę kasztelankę Gdańską, z której córka, wydana za Bleszyńskiego, kasztelanica Miedzyrzeckiego. N. kanonik Gnieznieński, viceprezydent trybunału koronnego 1727. N. miał za sobą Helenę Jarnowską kasztelankę Kowalską, pozostałą wdowę po Franciszku Zegockim. Stanisław w zakonie naszym życie zakończył w Sendomierzu 1678. Michał zaś we Gdańsku 1716. Są i w Litwie tegoż herbu Raczyńscy, z których jeden osiadł był w Inflanciech, a gdy Szwedzi tę prowincyą posiedli, do Wileńskiego się województwa przeniósł: syn jego Daniel, kapłan i kaznodzieja nauki wielkiej in Societ. Jesu, umarł na przełożeństwie Kowieńskim 1662. Wojciech w Brześciańskiem 1648. Jędrzej sędzia ziemski Wilkomierski, starosta Rumborski 1674. Jadwiga, Jana Zaleskiego w województwie Trockiem, małżonka. W roku 1655. gdy Smoleńsk opanowała Moskwa, a ziemianów tamecznych, do drugiego chrztu niewoliła, sami tylko dwaj Raczyńscy, żadnemi się, ani perswazyami, ani postrachami, przywieść do tego nie dali. *Kojałow. in MS.*

Zygmunt Raczyński sędzia Nakielski i starosta Jasieniecki, o którym *Niesiecki* pisze, był synem Piotra z Rudy i Ewy *Rychłowskiej* a wnukiem Stanisława R. z Rudy dziedzica *Raczyna*, *Kopydłowa* i *Okalewa*, i Elżbiety *Rychłowskiej*. Zygmunt miał trzech braci: Wiktora *sterilem*, Samuela, który się pisał *de Ruda*, i Felixa; tego ostatniego potomstwo nie jest nam wiadome, Samuel zaś miał dwóch synów, Stanisława i Leona, a Leon miał syna Zygmunta. Mylnie więc *Niesiecki* supponuje, iż Zygmunt starosta Jasieniecki miał braci Walentego i Piotra.

Ołtarz ozdobny i nagrobek, o którym *Niesiecki* wspomina, i który Zygmunt Raczyński starosta Jasieniecki u ojców Bernardynów w Bydgoszczy w r. 1652. wystawił, zostały w r. 1840. po zniesieniu klasztoru do kościoła katedralnego w Poznaniu przeniesione.

Na wspomnionym ołtarzu widać herb *Nałęcz* raz z Panną między rogami na hełmie, drugi raz z strusiemi piórami; obydwa jednak razy otoczony literami które dowodzą, iż tak jedna jako i druga tarcza zarówno Zygmuntowi Raczyńskiemu służą.

Pozostałym znacznym majątkiem po tymże Zygmuncie Raczyńskim staroście Jasienieckim podzielili się, jak wskazuje dział r. 1677. w Poznaniu spisany, czterej jego synowie z Katarzyny *Jełowickiej* (własnego herbu) podkomorzanki Krzemienieckiej spłodzeni.

O tych czterech synach Zygmunta Raczyński i o ich potomstwie do tego co *Niesiecki* pisze, przydajemy następujące wiadomości:

I. Jan Karol starosta Miesciski, najstarszy syn Zygmunta Raczyńskiego umarł bezpotomnie, podobno w Paryżu.

II. Franciszek Stefan, był drugi syn Zygmunta, tego z Anną *Heidenstein*, kasztelanką Gdańską, było potomstwo Andrzej i Zygmunt, który z Magdaleną *Sędzicką* spłodził Antoniego i Józefa. Antoni z Katarzyną *Szygowską* starościanką Prawnicką miał synów dwóch: 1. Ignacego, księcia arcybiskupa Gnieznieńskiego: ten przeznaczony był w młodości swojej do zakonu Jezuitów, któremu do zgonu był przychylny i wiele bardzo świadczył. Po ukończeniu nauk pod najsławniejszemi nauczycielami Jezuickiemi w Włoszech, gdy już do kraju swego miał wracać; bulla Klemensa XIV. w r. 1773. zakon Jezuicki rozwięzująca, stanęła na przeszkodzie powołaniu jego. Stopniem jego pierwszym w kolei pasterskiej był stopień plebana w Kostrzynie; nie długo potem został kanonikiem a następnie prałatem katedry Poznańskiej. Po śmierci Okęckiego w roku 1792. jednomyślnie od kapituły na biskupstwo Poznańskie został obranym. Własnym kosztem ukończył kościół katedralny w Poznaniu co do zewnętrznej struktury, i pałac biskupi znacznie na ówczas zrujnowany wyreperował i powiększył. Nominowany został księciem arcybiskupem Gnieznieńskim patentem Króla Pruskiego z dnia 3. Maja 1805. r. W r. 1820. z zezwoleniem stolicy apostolskiej, złożył arcybiskupstwo, po czem, rok jeden pomieszkawszy w Rzymie w kollegium Jezuitów, wrócił do kraju, i w Gallicyi życie ukończył d. 19. Lutego 1823. przeżywszy 82. lat. 2. Wojciecha *sterilem*.

Józef, ten trzy razy wstępował związki małżeńskie, i z ostatniego z Karoliną *Bonkowską* były córki i syn Wincenty Raczyński, komandor Maltański, szambelan Cesarza Rossyjskiego, i jego z Anną *Wolff* Sudinghausen spłodzeni trzej synowie: Leopold Wilhelm urodz. w r. 1808. Edward Alexander w roku 1813. i Edward Atanazy w roku 1824. wszyscy trzej w służbie wojskowej rossyjskiej, i córka zaślubiona kuzynowi swemu Wolff Ludinghausen; ci dziś jeszcze żyją w Kurlandyi.

III. Michał Kazimierz Raczyński wojewoda Poznański, trzeci syn Zygmunta posłował od Jana Sobieskiego do Wiednia w r. 1689. wielokrotnie o działaniu jego na tem poselstwie mowa jest w dziele *Epistolae historico-familiares* Załuskiego T. I. pars II. O jego potomstwie dalej mowa będzie, życie jego było czynne, jak świadczą liczne po nim pozostałe rękopisma tyczące się urzędowań i usług jakich dla kraju się podejmował. Urodził się podobno roku 1650. umarł 1738. pochowany w Woźnikach.

IV. Piotr, czwarty syn Zygmunta którego *Niesiecki* jako męża rycerskiego wspomina, był wojskim Wschowskim, miał za sobą *Moszczyńską z Dombskiej*, siostry biskupa Krakowskiego spło-

dzoną. — Tenże Piotr dożył 105 lat. Syn jego Franciszek miał za sobą Maryannę *Dąbską* kasztelankę Konarską, która mu spłodziła córkę zaślubioną Moszczyńskiemu kasztelanowi Santockiemu. Tych zaś córka Teresa była za Kazimierzem Raczyńskim marszałkiem nadw. koron. o którym niżej. Potomstwa płci męzkiej po tymże Piotrze Raczyńskim nie zostało.

Michał Raczyński, wojewoda Poznański, miał z Krystyny *Krasowskiej*, dwóch synów, Wiktora, którego syn z Magdaleną *Działyńską* spłodzony, Kazimierz, generał Wielkopolski, marszałek nadworny koronny, starosta Czerwonogrodzki, umarł w Warszawie w 85. roku życia swego w r. 1824. i Leona kasztelana Santockiego, generała leitnanta, szefa regimentu pieszego, gubernatora Elbląga, i starostę Behrenhoffskiego, jako też dwie córki, jedną za Zychlińskim, drugą za Czapskim kasztelanicem Elbląskim.

Leon miał z Wiridyany *Bnińskiej* kasztelanki Kowalskiej (która *2do voto* połączona była z Józefem Mielżyńskim, wojewodą Poznańskim) syna Filipa generała majora, szefa regimentu pieszego i starostę Mieściskiego, jako też dwie córki, Esterę Pannę i Katarzynę za Rodolińskim podkomorzym Wschowskim.

Kazimierz marszałek miał dwie córki, Magdalenę za księciem Michałem Lubomirskim i Michalinę za wyżej wzmiankowanym generałem Filipem Raczyńskim. Z tego ostatniego małżeństwa urodzili się Edward i Atanazy Raczyńscy, o których niżej.

Tytuł hrabiego otrzymał od Króla Pruskiego Fryderyka Wilhelma III. marszałek Raczyński w roku 1798. który tytuł rozciągnięty został poźniej na braci Edwarda i Atanazego.

Życie czynne Kazimierza marszałka poświecone było ważnym usługom krajowym: w roku 1764. gdy nie miał więcej jak 24 lat, był marszałkiem konfederacyi Wielkopolskiej, w roku 1768. był już pisarzem koronnym, w roku 1788. marszałkiem nadw. kor. w roku 1793. złożył laskę. Ostatnia i jedna z najważniejszych jego czynności była prezydencya komissyi bankowej trilateralnej, która wspólnie od Cesarzów Austryackiego i Rossyjskiego, jako też od Króla Pruskiego została mu powierzona, a po której ukończeniu w r. 1800. ozdobionym został orderami Pruskiemi, orła czarnego i czerwonego, jako też orderem Rossyjskim ś. Alexandra Newskiego.

Edward hrabia Raczyński urodz. 1786. Imie to, każdemu z dziś żyjących, kochających nauki i pamiątki narodowe pewno jest znajome. Mąż ten urodzeniem, majątkiem i osobistemi zdolnościami do najpierwszych w kraju dostojeństw sposobny, odrzekł się wszelkich podobnego rodzaju zaszczytów — lecz inszym sposobem staje się może więcej jeszcze krajowi użytecznym, i jako protektor uczonych i wydobywca z zapomnienia pamiątek narodowych, zjednał sobie sławę i wdzięczność u ziomków, która pewno potomność jeszcze ogólniej wypłacać będzie. Przez ciąg lat 20. przeszło Edward hr. Raczyński wydał kosztem swoim szereg dzieł historycznych, z dawnych rękopismów, które bez jego starania pewnoby dotąd i dłużej, publiczności znane nie były. Wyliczać te wszystkie trudnoby było. Lecz z liczby dzieł przez niego samego napisanych i wydanych dosyć wspomnieć niedawno wyszły „*Gabinet Medalów.*“ Oprócz licznych podobnych dla kraju przysług, w Poznaniu wystawił gmach wspaniały, umieścił w nim przez

wiele lat zbierany księgozbiór z przeszło 17000 tomów złożony, i takowy wraz z gmachem darował na wieczne czasy miastu Poznaniowi, na publiczny użytek; uposażywszy zakład ten w znaczne fundusze i obostrzywszy nienaruszoność warunków fundacyi. Otworzenie biblioteki nastąpiło d. 5. Maja 1829. r. — Edward hr. Raczyński ma z Konstancyi hrabiny *Potockiej* syna jedynego Rogiera urodzonego 1820. —

Atanazy hrabia Raczyński urodził się 1788. był posłem Króla Pruskiego na dworze Duńskim od roku 1830. do r. 1834. Fundował majorat na dobrach *Obrzyckich* pod Poznaniem, któremu majoratowi Król oddał dziedzicznie głos wirylny (*Virilstimme*) w stanach prowincyalnych Poznańskich. Dzieci jego z Anny *Radziwiłłowny* spłodzone są Karol Edward, urodzony roku 1817. Wanda r. 1819. i Teresa r. 1820. ta ostatnia za Janem hrabią Erdödy, erbobergespanem Warasdinu.

W Wielkopolszcze a mianowicie w Poznaniu widać pamiątki, które ta familia zostawiła po sobie, jako to klasztory w Łobżenicy i w Woźnikach (ostatnie fundowany wspólnie z Mielżyńskiemi) i publiczne budowle w Poznaniu. Między któremi wyżej wspomniana biblioteka publiczna fundacyi Edwarda hr. Raczyńskiego. Imienia także tego widzimy rozkrzewienia w innych okolicach dawnej Polski, jako też w Rossyi w guberniach Smoleńskiej i Charkowskiej, lecz połączenie ich z Raczyńskiemi, o których mowa tu była, nie jest nam wiadome. Żył także ostatnich czasów Raczyński opat Lędzki i biskup *in partibus*, a w r. 1639. Albert kanonik Poznański, których familijnych stosunków nie znamy.

Z dawniejszych dokumentów jakie familia posiada przytoczemy tu jeszcze niektóre wiadomości.

Akta Wieluńskie świadczą, iż familia Raczyńskich w XV. wieku w okolicy Wieluńskiej mieszkała i że posiadała wsie *Raczyn*, *Małyszyn*, *Ruda* (która w dawnej historyi Polskiej wielkie miała znaczenie), *Kopydłów*, *Okalew* i inne wsie. W owych czasach nosiła ta familia na przemian nazwiska Raczyńskich i Małyskich, albo z *Małyszyna*, Małych, a w ostatnich wiekach ci Raczyńscy, o których szczególniej w artykule *Niesieckiego* mowa, nie przestawali się pisać z *Raczyna*, i *Małyszyna*, chociaż od dwóch blizko wieków ani *Raczyna* ani *Małyszyna* już nie posiadali. — Wnosić by więc można, iż ci Raczyńscy są szczepem familji Szamotulskich należących również do rodu Nałęczów, historya albowiem uczy nas, iż niektórzy członkowie rodu Szamotulskich przybrali byli imie małych, *parvus*, Malskich de Mała. Wojciech Malski wojewoda Łęczycki i generał Wielkopolski pisał się zwykle Albertus de Male jak świadczą akta urzędowe z lat 1442—1447.

Lecz pomijajmy tu domniemania do których ugruntowania potrzebne by były jaśniejsze dowody, i przytoczmy tu tylko facta i imiona które bliższą mają styczność z imieniem Raczyńskich i Małyskich. — W pisaniu nazwiska *Raczyn* widziemy wielką różność, albowiem czytamy w najdawniejszych aktach częściej *Raczen*, *Radczin*, *Radschin*, a nawet *Radischen*, aniżeli *Raczyn* podług dzisiejszej stałej ortografji.

W roku 1352. podpisał w Poznaniu *Boguslaus de Raczeno* konfederacyą z wielu innemi urzędnikami i szlachtą.

W roku 1511—1517. sprawował urząd *subjudicis Vielunensis Nicolaus Radcziński* czyli *Nicolaus de Radczino*. Tenże Mikołaj

był w roku 1503 — 1507. podwojewodzym Wieluńskim. Tego Mikołaja połączenie familijne z Raczyńskiemi którzy od Zygmunta starosty Jasienieckiego pochodzą nie jest wątpliwe.

W roku 1419. był Wierzbięta Strus *de Radischen subjudex terrae Wielunensis*, a na tym samym dokumencie podpisany jest Sbislaus *de Radschin.*

W roku 1425. widzimy *Mathiam Strus de Radczyno* któremu Król Władysław nadał przywilej następującej osnowy. Ten ciekawy dokument oryginalny na pargaminie znajduje się w ręku familji. Otóż wyciąg z niego:

„*Significamus tenore praesentium quibus expedit, universis, praesentibus et futuris, notitiam praesentiam habituris; quo modo attente meritis intuitu perpendentes gratae fidelitatis studiosa obsequia et multiplicium constantium meritorum, quibus nobilis Mathias Strus de Raczyno noster fidelis celsitudini nostrae hactenus placere meruit et in futurum avito fidelitatis studio poterit praestantius complacere: horum intuitu volentes ipsum specialium gratiarum nostrarum prosequi favoribus et ad obsequia nostra reddere promptiorem, sibi in et super omnibus poenis judicialibus theutonici juris Magdeburgensis, in Civitate nostra Poznaniensi nostram concernentibus majestatem, centum marcas monetae et numeri polonicalium, videlicet quadraginta octo grossos in marcam quamlibet computando, dedimus, donavimus, contulimus etc.*“

W r. 1454. podpisani są na akcie Wieluńskim dwaj bracia, Mathias i Thomas *de Raczyno.*

W roku 1480. genealogia tych Raczyńskich od których pochodził Zygmunt Raczyński starosta Jasieniecki i jego descendencya nieprzerwanie jest udowodniona dokumentami, które się tu omijają, gdyż nie dowodzą takowe, tylko posiadanie dóbr, sukcessye, i działy. — *Z dokumentów familijnych.*

Raczyński *herbu Ślepowron*, w księztwie Litewskiem. O tych ani Paprocki, ani Okolski nie pisał.

Radamski *herbu Pogonia 4to.* Zygmunt I. Król Polski, na zjezdzie z Władysławem Królem Węgierskim i Czeskim, na instancyą niektórych Panów Polskich, Władysława Radamskiego, między rycerstwo Polskie policzył, i w herbie nosić pozwolił ręki zbrojnej z obłoku wyciągnionej, trzymającej goły miecz, w polu czerwonem. O czem czytałem list tegoż Króla *in MS. Petricov.*

Radawiecki *herbu Bończa*, w Lubelskiem województwie. Jędrzej Radawiecki zakonu Kaznodziejskiego Ś. Teologji doktor w roku 1632. Zofia była za Janem Stępkowskim. *Acta Castr. Lublin.* Piotr w ziemi w Wołyńskiej 1528. *Metryka Wołyńska.* Bonawentura, zakonu Ś. Franciszka obserwantów, mąż wielkiej pokory, darem od Boga wyrzucaniem czartów z ciał ludzkich wsławiony. Ten, gdy plaga Boska powietrzna na Rzeszów miasto padła, służył chętnie zapowietrzonym, już co do ciała, nędznych żywnością opatrując, aż też sam zapowietrzony, umarł w roku 1647. życia swego 84. ciało jego pogrzebiono w grobli stawowej nie daleko miasta: i lubo lat kil-

kanaście w ziemi zakopane było, za ogłoszeniem jednak od opętanych, wykopane, nienaruszono wyjęte, i do pospolitego innym braci grobu przeniesione.

Radecki *herbu Doliwa*, w Bełzkiem województwie. Paweł Radecki scholastyk Sendomierski, poleru wielkiego człowiek. *Alloqu. Osecen. lib.* 3. *cap.* 5. Jakób miał za sobą Petronellę Kleczkowską. Tomasz Annę Kołakowską, z której synowie: Jerzy, Franciszek, Cyryak, i córki: Zofia, Teresa, Teofila. Cyryak sędzic Bełzki, dziedzic na Mianowicach, był chorążym Bełzkim, miał za sobą Konstancyą z Tuczamp Łaszczownę, siostrę Alexandra Łaszcza, wojewody Bełzkiego, syn z niej chorąży Bełzki pojął Zahorowską. N. chorąży Bełzki, za którym była Firlejowna Zofia, kasztelanka Sanocka. Lukrecya, Jana Petrykowskiego małżonka. Stanisław sędzic Bełzki 1676. Alexandra z Heleny Sulimowskiej synowie: Jan i Mikołaj.

Radecki *herbu Drya*, w Kaliskiem województwie. Jeden z nich w legacyi wysłany do Iwoni hospodara Wołoskiego, przeciwko prawu narodów sekwestrowany, i do Konstantynopola odesłany, wszakże potem, za Taranowskiego posła do Porty naleganiem, wolno był puszczony. Stanisław, Poznański, Płocki i Pułtuski kanonik, deputat na trybunał koronny r. 1620. Mikołaj kanonik Płocki. Wojciech skarbnik Łęczycki w Poznańskiem województwie 1674.

Radecki *herbu Godziemba*, w Kujawwskiem i Bełzkiem województwach. Jednaż ich dzielnica z Lubrańskiemi, tego zaś imienia nabyli z Radcza Lubrańskiego. Ordynacya Jana Lubrańskiego biskupa Poznańskiego, i Mikołaja Gardziny Lubrańskiego, wojewody Poznańskiego, braci rodzonych, u *Paprockiego o herbach fol.* 280. położona, wspomina Skalnego Redzca Lubrańskiego, że szedł od dziada jednegoż z niemi, to jest, że sobie byli bracia stryjeczni rodzeni, i dla tego między innemi ten Skalny, w ordynacyi do sukcessyi po Lubrańskich, włożony. Z tych był Jan, pamiętny wojownik, który z Niezabitowskim i Pretficzem, koło Zbaraża po trzykroć Tatarów na różnych miejscach zbił, plon odebrał i niewolnika. *Bielski także fol.* 44. sławi jednego z nich męztwo w Wołoszech. Syn tego Jana do zgrzybiałego wieku żołnierz, bezdzietny z tego świata schodząc, dobra swoje kollegio naszemu Kamienieckiemu darował, wszakże *Paprocki*, i pod herbem Doliwa tego Jana położył. Pisali się potem z Krukowa w Kujawskiem województwie. Z tych N. Radecka, była za Siemianowskim Mikołajem. *Kazanie*, *Brama Grzymała.* Stanisław spłodził córkę Barbarę, Jerzego Telefusa małżonkę. Krzysztof z Chmieleckiej, miał syna Mikołaja, chorążego Horodelskiego,

pułkownika królewskiego, ten z pancerną i usarską chorągwią we wszystkich expedycyach, jak rycersko stawał, z tego poznać, że mu pod Chocimem rękę poderzniono, w Moskiewskiej okazyi w plecy cięto, pod Wiedniem na Janczarów napadłszy, wyciął, działa ich na niehże samych obrócił. Dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Piotrowską, z której syn Alexander, umarł *sterilis:* drugi raz, z Teresą Lipską chorążanką Bełzką, z tą zostawił trzy córki: Barbarę Kurdwanowską kasztelanową Halicką, Helenę Stadnicką podstolinę Bełzką, Zofią Wybranowską łowczyną Łukowską, synów zaś pięciu: 1. Krzysztofa podstolego Bełzkiego bezpotomnego 2. Antoniego chorążego Horodelskiego, męża rycerskiego, to pod Podhajcami, to indziej na Ordzie szablę przytępiwszy, Turków kilku pojmał i do Króla przyprowadził: deputatem był na trybunał koronny 1723. trzydzieści tysięcy zapisał OO. Trynitarzom do Tomaszowskiego konwentu, umarł kasztelanem Lubaczowskim 1736. Złączył się był dożywotnie z Eufrozyną Humiecką łowczanką Podolską, z tej zostały się trzy córki, Katarzyna Sługocka, podczaszyna Chełmska, *2do* Komorowska. Teresa zakonnica S. Benedykta we Lwowie, Maryanna Komorowska stolnikowa Bełzka: synowie zaś czterej, Tomasz chorąży Horodelski, żona jego Cetnerowna starościanka Szczurowiecka, pozostała wdowa po Łosiu chorążym. Mikołaj *Scholarum Piarum.* Józef miecznik Bełzki, złączył się dożywotnie z Anną Kocowną sędzianką ziemską Bełzką, z tej się został syn Mikołaj, *2do voto* z Iwanicką chorążanką Nowogrodzką, z tej ma córkę. Jędrzej, czwarty syn kasztelana. Po Eufrozynie zmarłej, pojął tenże Antoni, drugą jej siostrę Joannę, za dyspensą papiezką, pozostałą wdowę po Czapskim podczaszym Parnawskim, potomstwa nie było. Po tej przybrał sobie w małżeństwo Kiełczewską, chorążankę Lubelską, z tej dwie córki. 3. Romualda, umarł w zakonie naszym we Lwowie w roku 1715. zapisawszy kollegio Jarosławskiemu pewną summę. 4. Waleryana, starostę Romanowskiego, pierwsza żona jego Przerębska, druga Marchocka, wdowa po Tułkowskim, z niej jest trzech synów, i córek. 5. Józefa chorążego Grabowieckiego, temi czasy kasztelana Lubaczowskiego, deputatem bywał na trybunał koronny, komissarzem do Radomia, posłem na sejmy, sędzią grodzkim Grabowieckim, z Teodorą Suchodolską wdową po Blinowskim, żył bezdzietnie.

W r. 1778. Jan Radecki łowczy Buski. — Michał podstoli Buski. — Mikołaj podczaszy Grabowiecki. — Michał podstoli Grabowiecki. — *Krasicki.*

Radecki *herbu Rudnica*, w Brześciańskiem województwie, z tą jednak różnicą, że strzała przez podkowę nie do

góry żeleźcem, ale na dół idzie. Z tych byli Jan i Paweł Radeccy, z matki Czerniewskiej herbu Śreniawa urodzeni.

Radgowski, w ziemi Łomżyńskiej. Franciszek Mateusz Radgowski wojski Łomżyński, i Jakób 1674. Adam miał za sobą Zofią Olszyńską.

Radkiewicz, w Mińskiem województwie. Samuel Radkiewicz 1632. N. była za Michałem Łyszkiewiczem stolnikiem Orszańskim.

Radlicki *herbu Korab*, w Wielkiej-Polszcze, od których potem Bohowscy swój początek wzięli. Michał z Radlicy, niedaleko Kalisza, którego syn Jan biskup Krakowski, z matki Krystyny urodzony, pomogły mu do tej infuły nietylko poler wielki w innych naukach, ale też i biegłość w medycynie: chęcią albowiem tej nauki uwiedziony, do Francyi się puścił, kędy lat kilku nakładem, do tej o sobie opinji przyszedł, że gdy Ludwik Król Węgierski i Polski, stargane niezwyczajnemi chorobami zdrowie swoje chcąc dźwignąć, Króla Francuzkiego upraszał, żeby mu doświadczonego w lekarskiej sztuce człowieka przysłał, ten monarcha chcąc Ludwikowi, ile swemu wnukowi, dogodzić, Jana do niego, z niemałem cnoty jego zaleceniem, wyprawił: i nie omylił się na swojem zdaniu Król Francuzki, wkrótce albowiem Ludwik, za staraniem Jana, do pierwszej pory zdrowia przyszedł: co mu zawdzięczając Ludwik, do kanonji Krakowskiej, pieczęć mu wielką koronną przydał; z tym tytułem czytałem go na liście tegoż Ludwika u *Nakiel. w Miechov. fol.* 318. w roku 1381. Skoro się zaś dowiedział o śmierci Zawiszy biskupa Krakowskiego, jego na tę katedrę, usilnem naleganiem u kapituły, zalecał: obrany tedy zgodnie, i od Jana arcybiskupa Gnieznieńskiego poświęcony w roku 1382. Suchą u Jangrota, Chrapkowice, Porębkę, Abrahę u Bądzinia, i Szyszową, dobra kupiwszy, do biskupstwa przyłączył, kościół farny, w Bodzęcinie miasteczku, S. Krzyża fundował. Książęcia Raciborskiego Janusza, o Lipowiec i Sławków, gwałtownie od niego spustoszony, prawem do tego przycisnął, że mu nadgradzając szkody, trzech wsi w księztwie Raciborskiem ustąpić musiał, i darować kościołowi Krakowskiemu, to jest Chełm, Koszutów i Gemielnice. Wikaryom Krakowskim, żeby ich był zachęcał do śpiewania godzin kapłańskich, wszystkie offerty, które składano u grobu i ciała S. Stanisława biskupa, przekazał, dziesięcinę także od stołu swego w Nowej Górze, i dziesięć grzywien w żupach solnych, tymże wiecznie darował. Długo siedział na tej katedrze? nie zgadzają się autorowie. *Paprocki o herbach fol.* 463. Powiada, że obrany w roku 1382. że umarł w roku 1393. pisze jednak że tylko lat dziesięć na tej katedrze prezydował, a prze-

cież według jego komputu, byłoby lat jedenaście. *Starowolski in Vitis Episcop. Cracov.* twierdzi, że wzięty w r. 1380. a wszedł do grobu 1392. r. dwanaście zaś lat rządów jego biskupstwa naznacza, myli się jednak w tym *Starowolski*, gdy wstęp jego na tę katedrę zrzuca na rok 1380. bo jakom wyżej namienił, jeszcze w roku 1381. tylko był kanonikiem Krakowskim i kanclerzem, jako się podpisał u *Nakielskiego*, musiał tedy dopiero zostać, według *Paproc.* biskupem 1382. że też umarł w roku 1392. jawnie nagrobek świadczy, toć tylko lat dziesięć, tą dyecezyą rządził. Okazyą śmierci jego była trucizna, którą go poczęstowano na traktamencie u proboszcza Ś. Floryana, i kanonika Krakowskiego, Kula nazwanego, z której wszyscy inni, co przy tym stole siedzieli, wkrótce śmierć półknęli, biskup jednak, z tej, który miał w medycynie experyencyi tak wielkiej, że wejrzawszy na człowieka, śmierć mu blizką, albo życie przepowiadał: postrzegłszy niestrawny z zgubą życia swego kąsek, którym go nakarmiono, kazał się u bałki nogami do góry, głową na dół powiesić, i tak długo cienszemi prątkami po brzuchu smagać, póki śmiertelnej ze wszystkiemi potrawami, które tam jadł, nie zbył poczesnej, czem sobie przewlokł życia do trzech lat. Pochowany po śmierci w kaplicy Mansyonarzów, w której temi czasy Najśw. Sakrament chowają, z nagrobkiem na pawimencie, z herbem Korab, ten mu w roku 1518. Jan z Łaska arcybiskup Gnieznieński, jako swemu pradziadowi (mówi grobowiec) restaurował, i *Starowol. in Monum.* pisze. Z czego poznać, że dom Łaskich Korabitów, wziął swoje początki od Radlickich. Kwitnął potem Piotr z Radlicy, kasztelan (nie pisze jednak *Paprocki*, jaki,) w roku 1400. Jan Radlicki vice instygator koronny r. 1629. *Baranow.* N. Kazimierza Mączyńskiego, starosty Klonowskiego, druga Korzeniowskiego, pisarza ziemskiego Poznańskiego 1680. r. małżonki. Jędrzej sędzia ziemski Poznański, kaplicę Matki Boskiej, przy kościele Poznańskim OO. Franciszkanów, i modnie wystawił, i bogato wykształtował. *Stojikowski, kazanie, Walecznik w bramie.* Inszym także przybytkom Boskim wiele uczynności świadczył, zszedł zaś z tego świata w roku 1678. Do Radlickich, po zejściu familji Łaskich Korabitów, jako do najpierwszych sukcessorów, przeniosło się *jus Patronatus* na probostwo Łaskie, plebanią Sadkowską, kantoryą Gnieznieńską, dziekanią Kaliską, mówi *Okolski t. 2. fol.* 181.

Radlicz patrz **Haza.**

Radliński *herbu Gryf*, pod Tarnowem i na Wołyniu, piszą się z Radlna. N. Radlińską, wspomina nagrobek w Tarnowie, i *Starowol. in Monum.* Adam Radliński rotmistrz pancernej chorągwi, koni 76. *Komput wojska* 1658. Wa-

wrzeniec podsędek Mielnicki, i Jan w województwie Podlaskiem 1674. podpisali elekcyą Jana III. Króla Polskiego.

Radliński *herbu Tarnawa.* Gotard Radliński starosta Kokenhauski, jeden z najprzedniejszej kawaleryi Polskiej, których Król Kazimierz, po sławnej pod Puckiem z Krzyżaków wiktoryi, w roku 1462. pańsko regalizował. O czem *Histor. Polon. Prut. Posselii. Bielski powiada fol.* 437. że gdy Jasieńskiego Regimentarza, Krzyżacy zdradą pod Starogardem pojmali, i tryumfowali, jakby Polaków na głowę porazili, tedy wojsko osierocone po swoim rządzcy, tegoż Gotarda sobie za głowę obrali, który wnetże Starogard obległ: umarł przed rokiem 1487. jako u tegoż *Posseliusza* list pewny wspomina. *Cromer lib.* 26.

Radłowski. *) Tych wspominają różne tranzakcye. *Księgi Grodzkie Ostrzeszowskie w r.* 1625. N. miał za sobą Agnieszkę Rostkowską sędziankę Grabowiecką.

Radogoscki *herbu Jelita*, w Łęczyckiem województwie, jednejże dzielnicy z Secygniewskiemi. Z tych Mikołaj z Radogoszczy kwitnął w roku 1439. jako z jego podpisu dowodzi *Papr.* Jan kanonik Łęczycki, sekretarz królewski, z sejmu 1569. naznaczony do lustracyi dóbr królewskich w Prusiech. *Constit. fol.* 40.

Radogoski *herbu Ostoja*, w ziemi Łomżyńskiej.

Radohowski, w Wołyńskiem województwie.

Radojewski *herbu Ogończyk*, w województwie Inowrocławskiem, jednejże dzielnicy z Zakrzewskiemi, ale od dóbr Radojewicz, działem wziętych, tak nazwani. Adaukt Zbozy z Zakrzewa na Radojewicach Radojewski, z Orzelskiej spłodził trzech synów: Piotra Zbozy Radojewskiego, którego z Jadwigi Mycielskiej, córka Anna, była za Kazimierzem Karskim: Jana, ten z Ewy Czarkowskiej tylko dwie córki zostawił, z tych jedna zakonnica w Bydgoszczy, druga Zofia, Panną umarła: Swentosława, tego z Wilkostowskiej, syn Wojciech, chorąży Inowrocławski, Katarzyna Ponętowska podsędkowna Inowrocławska, powiła mu syna Wojciecha, który z Barbarą Mycielską, zrodził trzech synów, Mikołaja chorążego Bydgoskiego, Jana Chryzostoma chorążego Bydgoskiego surrogata grodzkiego Poznańskiego, *Constit.* 1717. *fol.* 20. temi czasy kasztelana Inowrocławskiego i Rafała Stefana, podczaszego Brzeskiego Kujawskiego, sędziego grodzkiego Kruświckiego. N. miał za sobą Annę Osiecką, z tej była córka Teofila za Janem Kolczyńskim podczaszym Inowrocławskim.

---

*) *Trzy radła*, poźniejsi heraldycy familji tej za herb naznaczają. — *P. W.*

Radoliński *herbu Leszczyc*, w Wielkiej-Polszcze. Paprocki i Okolski o nich nie pisał. Maciej z Radolina, wojewoda Inowrocławski r. 1400. a bodaj nie pierwszy ten urząd, w tym województwie piastował, jako się mówiło w pierwszym tomie. Piotr Wisz z Radolina, biskup Krakowski, z ojca hrabi Macudy, z matki Małgorzaty, urodzony, jako chce *Długosz*, czyli z Anny, jako *Paprocki;* jeździł w poselstwie do Bonifacyusza Papieża od Królowy, i od tegoż Papieża do Królowy, *Literae Bonifacii*, u *Długosza* 1399. Po zejściu Jana Radlickiego, kapituła Krakowska, Setega z Chmielika, kantora Wiślickiego i kanonika Krakowskiego, herbu Róża, już sobie była zgodnie obrała, któryby był tą dyecezyą rządził, tym czasem Bonifacyusz IX. Papież, dowiedziawszy się o śmierci Radlickiego, nie czekając elekcyi od kapituły, Mamfiolowi synowcowi swemu, tę infułę konferował. Bolało to Króla Jagiełła i Królowa Jadwigę przetoż cudzociemca, żadną miarą, do possessyi biskupstwa tego przypuścić niechcieli, ale Jadwiga, znać urażona, że od kapituły, nie podług kondycyi swojej w dobrach Jaxyce nazwanych przyjęta była, jako pisze *Starowolski*, i na elekcyą, Sieciecha mniej uważając, Piotra Wisch nazwanego, proboszcza Kujawskiego, obojga prawa doktora, a swego kanclerza, do tej infuły, stolicy apostolskiej usilnie zaleciła: I stało się, że Papież widząc nieprzełamane Królestwo za Piotrem Wissem, swoję dyspozycyą za Mamfiołem skassowawszy, tegoż Piotra na tej katedrze potwierdził w r. 1392. Był na ubogich, klasztory, zakony, i kościoły, prawie rozrzutny. Kościół S. Maryi Madaleny, na ulicy kanonicznej w Krakowie, wystawił, i do *Collegium Juristarum*, inkorporował. *Pruszcz in descript. Cracov.* Drugi w Bolechowicach wymurował. Trzeci w Krakowie na Piasku na cześć Maryi Panny, i OO. go Karmelitom oddał. Czwarty w Witowskiej Woli, pod tytułem S. Krzyża, na instancyą Mancinny z Konina starosty Lwowskiego z domu Rawicz, któremu niektóre dziesięciny przyłączył, od stołu biskupiego oderwawszy ich; tęż samę łaskę wyświadczył wielu innym kościołom, jako w Sienieńskiej Woli, na prośbę Jadwigi Królowy, prebendzie w Kamienieckim zamku, od Klemensa Moskorzewskiego, podkanclerzego koronnego, kościołowi w Popkowicach, od Michała z Chmielowa sędziego Krakowskiego, kollegiacie Tarnowskiej, od Jana Tarnowskiego, kasztelana Krakowskiego, prebendzie S. Trójcy na zamku Lubelskim, Psalterystom siedmnastu, od Jagiełła Króla, przy kościele Krakowskim, fundowanym, na których też podawanie *jus Patronatus*, na siebie i na swoich sukcessorów otrzymał od tegoż Pana. *Canonicos Regulares* z Kłocka sprowadził do Krakowa, kościół im Bo-

żego Ciała oddał w roku 1405. który oni potem za pomocą Króla Jagiełła wymurowali, mówi *Paproc*. Do kościoła katedralnego dał kielich złoty, ornat i dalmatyki złotogłowowe, kociołek do kropienia, miednicę, nalewkę i kryżmał, srebrne. Jadwiga Królowa umierając, ostatniej woli swojej, jego sobie, z Tęczyńskim kasztelanem Krakowskim, exekutorami obrała; więc wysypawszy, to na ubogich, to na fundacyą akademji Krakowskiej, zebrane od niej pieniądze, sam Piotr Wisch, przy introdukcyi akademji do Krakowa, pierwszą lekcyą *ex Jure Canonico* dyktował, przy obecności wielu prałatów i senatorów, według *Starowol*. Na Seneńskim koncilium, siła pracy podjął, żeby był tylko kościołowi prawowiernemu, który schizma rozrywało, pokój pożądany zjednał, mówi *Długosz in Vitis Episc. Posn. w historyi zaś swojej pod rokiem* 1408. świadczy: że na Pisańskie koncilium stawiwszy się w licznej i do powagi przybranej komitywie, chwałę tam imienia Polskiego utrzymywał przez wszystek czas. Ztamtąd wraz z opatem Tynieckim, wybrał się do Palestyny, gdzie miejsca święte uczciwszy, grób Pański nawiedziwszy, gdy się do Wenecyi powrócił, za poradą doktorów, wziąwszy mocniejsze lekarstwo, wpadł w letarg, z którego aż do śmierci niemógł zupełnie być uleczony: przecież do ojczyzny, lubo z zwątlonem zdrowiem, w roku 1410. zawitał. Ta jego niemoc, okazyą mu była, do sciągnienia go na niższą katedrę: Wojciech albowiem Jastrzębczyk, biskup Poznański, zażył jej na swoję stronę, Piotra, jako mniej sposobnego do funkcyi pasterskiej, i falującego na głowę, udał, czego niektórych kanoników niewdzięcznością płacących Wischowi, za beneficia kościelne, któremi ich napchał, świadectwem popierał, czem tak nabił uszy Jagiełła Króla, że u Jana XXIII. Papieża wymógł, żeby go pozwolił z Krakowskiego biskupstwa, na Poznańską infułę przenieść, nawet gdy Piotr w komitywie kolligatów, krewnych, i innych przy słuszności stojących, do Króla zajechał, supplikując żeby mu resztę życia swego dopuścił spokojnie przy swej katedrze zakończyć, nietylko nic nie otrzymał, ale też, gdy Mroczko z Łopuchowa, żwawiej się za Piotrem umawiał, Król własnemi rękami pochwyciwszy go, do więzienia wtrącić kazał: czem wszyscy przerażeni, zamilkli: (tego Mroczka krewnym Piotra czyni *Długosz*, *Bielski* go do herbu Leszczyc pociąga *fol.* 302. gdzie powiada, że mu Preismark zamek w Prusach, Król Jagiełło pod kommendę oddał, ale go tenże autor wyżej znowu Nałęczem pisze) Piotr lubo się opierał, przecież z płaczem ustąpić z Krakowskiej, na której 20. lat prezydował, na Poznańską musiał: na tej dwie lecie tylko zabawiwszy, w roku 1414. na drogę wieczności przeniósł się, w ka-

tedrze Poznańskiej pogrzebiony. Król Jagiełło dowiedziawszy się o jego śmiertelnej chorobie, w blizkości na ten czas będąc, do Ciążyna gdzie leżał, przybył; tam poklęknąwszy przed Piotrem, prosił, żeby mu darował niesłuszne obejście swoje z nim. Na co pobożny biskup: „Daruję ci Królu: bo wiem żeś to nietak z swojej chęci na to się odważył, jako raczej z podżogi cudzej ambicyi, adwersarza jednak mego na sprawiedliwy sąd Boski powołuję.“ Gdyby jednak Piotr dłużej był pożył, nic pewniejszego, żeby był na swoję katedrę, przez koncylium Konstancyeńskie, które się w następującym roku zaczęło, przywrócony. Sarkali albowiem wszyscy na to zgromadzeni na ten synod ojcowie, a osobliwie ci, którzy na przeszłych koncyliach Pizańskiem i Seneńskiem, cnotę Piotra znali, tak dalece, że też i pozwy koncylium Wojciechowi Jastrzębczykowi wydać kazało, wszakże to wszystko interpozycya królewska za Wojciechem, rozchwiała, że od tej sprawy sądzenia ojcowie na synodzie ustąpili. Synowica jego rodzona Barbara, była za owym sławnym wieku swego mężem, Zawiszą Czarnym herbu Sulima, na wojnie Tureckiej zabitym, po którym, wziąwszy na się raz żałobę, osierociała z potomstwem wdowa, nigdy póki żyła, nie złożyła. *Długosz pod rokiem* 1428. gdzie ją zowie *faeminam rarae virtutis.* Stanisław Radoliński z Agnieszki Korytowskiej, spłodził córkę Maryannę, Jana Dobrogojskiego małżonkę. Maryanna Radolińska, Maciejowi Poniatowskiemu chorążemu a potem kasztelanowi Łęczyckiemu, zaślubiona. Jędrzej (ojciec jego urodzony z Rolanki, miał za sobą Bieganowską, która z Brozogajskiej spłodzona) kasztelan Krzywiński, a przedtem najprzód pisarz grodzki Kaliski, pod który czas dwa razy posłem był na sejm obrany, dwa razy na trybunał deputatem, zostawszy surrogatorem Poznańskim, tyleż razy te funkcye z pochwałą na sobie piastował. Na kościół, w Pleszowie od ognia zniszczony, siła z swojej szkatuły łożył, do restauracyi także kościoła Jarocińskiego, i na pokrycie jego blachą, i na kaplicę, którą z gruntu przy nim wymurował: na trzech kapłanów, przy tejże fundowanych kaplicy, fortuny swojej nie żałował. W każde święto Matki Boskiej do sakramentów śś. przystępując, zjednał sobie tę łaskę, że w dzień Oczyścienia jej, z tym się rozstał światem, zostawiwszy z Anny Mycielskiej czterech synów: Wojciecha, Jędrzeja, Stanisława i Jana, jeden z nich miał za sobą Łaszczownę, drugi Sarnowską, trzeci Łubieńską. N. była za Molendą. N. za Mikołajem Siedleckim. *Pęski kazanie na jego pogrzebie.* Kazimierz umarł w zakonie naszym 1715. w Ostrogu, Antoni i Ludwik 1696. Józef podkomorzy Wschowski żyje dożywotnie z Świniarską córką Mikołaja, i z niej zostawuje potomstwo, to jest synów kilku: Mikołaja, Ję-

drzeja, Józefa, Wojciecha i Jana; córkę zaś Teresę. Bywał posłem na sejmy i deputatem na trybunał koronny. N. Radoliński dziedzic na Żelaskowie, ten żyje z Walewską, kasztelanką Rozpierską rodzoną siostrzenicą swoją, za dispensą papiezką.

Z czterech synów Andrzeja kasztelana Krzywińskiego, z *Mycielskiej* (jak wyżej): — 1. Wojciech pierwszy imienia tego podkomorzy Wschowski, które dygnitarstwo do potomstwa jego przeszło, miał za żonę Annę z Łaszcza *Łaszczownę* herbu *Prawdzic*. — 2. Andrzej starosta Santocki, dwie pojął żony, i z obydwóch zostawił potomstwo. Pierwsza jego żona była Katarzyna *Borkowska* herbu *Nowina*, córka Kazimierza Borkowskiego i Magdaleny *Leszczyńskiej* wojewodzanki Poznańskiej herbu *Wieniawa*. Druga żona jego była Maryanna *Sarnowska* wojewodzanka Łęczycka herbu *Korwin*. — 3. Stanisław Kajetan starosta Rogoziński także dwie pojął żony. Z pierwszej Agnieszki *Korytowskiej* jednę pozostawił tylko córkę Maryannę, która poszła 1*mo voto* za Jana Dobrogojskiego wojewodę Bełzkiego herbu *Grabie*; 2*do voto* za Macieja Poniatowskiego kasztelana Łęczyckiego i chorążego kor. Z drugiej żony zaś z Izabelli *Lubieńskiej* herbu *Pomian*, kasztelana Sendomiersk. córki, spłodził synów kilku z których jeden Ludwik, i córkę jednę Konstancyą, która poszła za Franciszka Daleszyńskiego herbu *Korczak*.

Wojciech pierwszy podkomorzy Wschowski spłodził z Anny *Łaszczowny* synów trzech. Dwóch z nich Andrzej i Józef bezdzietnie umarli; trzeci zaś Józef Stefan, drugi podkomorzy Wschowski, ożenił się z Teresą *Swiniarską*. Bywał kilka razy posłem na sejm i przesiadywał w trybunale kor.; podpisał r. 1696. elekcyą Króla Augusta II.

Andrzej starosta Santocki zostawił z żony pierwszej Katarzyny *Borkowskiej* synów pięciu: — 1. Franciszek kanonik Poznański. — 2. Jan żył bezpotomnie z Teresą *Chełmską*. — 3. Adam kasztelan Konarski, miał żonę Maryę Abdank *Malczewską*. — 4. Stefan dworzanin Króla Augusta II. generał w wojsku koron. Zginął w młodym jeszcze wieku na wojnie Szwedzkiej. — 5. Seweryn, który jednę tylko zostawił córkę Teresę, Michała Ostoi Starzeńskiego małżonkę.

Z drugiej swej żony *Sarnowskiej*, zostawił Andrzej starosta Santocki następujące potomstwo: 1. Andrzej, żył w małżeństwie dożywotnem z Maryą *Walewską* córką Michała Walewskiego najprzód kasztelana Spicimirskiego a poźniej wojewody Sieradzkiego; i siostrą. — 2. Katarzyna małżonka N. Zapolskiego kasztelana Wieluńskiego. — 3. Marya, Jana z Bogusławic Sierakowskiego kasztelana Brzeskiego herbu *Ogończyk* małżonka. — 4. Zofia małżonka N. Walewskiego kasztelana Spicimirskiego.

Z małżeństwa Józefa Stefana Radolińskiego, drugiego podkomorzego Wschowskiego i Teresy *Swiniarskiej* pięciu urodziło się synów i córka jedna. — 1. Mikołaj, komendarz orderu S. Jana Jerozolimskiego, umarł w krajach cudzoziemskich. — 2. *) An-

*) Od tej epoki familia ta powiększej części w księztwie Poznańskiem i Prusach pozostała, i tytuł hrabiów w Polszcze przez nią używany, przyznany jej został i w monarchji Pruskiej, ze wszystkiemi stanowi temu należnemi prerogatywami. Dziś zaś panujący Król Pruski Fryderyk Wilhelm IV., w Królewcu d. 13. Września 1840. Juliusza i Władysława hrabiów Radolińskich, (w końcu wspomnianych) tytułem Szambelańskim zaszczycił. —

drzej trzeci podkomorzy Wschowski, na *Kretkowie*, *Skokach*, *Hamrze*, *Radolinie* i *Biały* Pan, nie chciawszy podpisać elekcyi Króla Stanisława Poniatowskiego na tron Polski gdy mu się nadana i przymuszona wydawała, i popierając całą swoją siłą i powagą wybór książęcia Henryka Pruskiego na Królestwo Polskie, wyniósł się zupełnie do Prus, gdzie udarowany został dygnitarstwem szambelańskiem. Poźniej ulubiony przez Króla Fryderyka Wilhelma II. już Andrzej Prusy nieporzucił, jak tylko aby podróż do Francyi i Włoch uczynić. Krótko po powrócie wpadł w ciężką chorobę i młodo jeszcze w zamku swoim Bilskim umarł roku 1779. Miał Andrzej za żonę Annę z Błociszewa Ostoja *Gajewską*, córkę Rafała Gajewskiego starosty, kasztelana Rogozińskiego. Ta po śmierci Andrzeja, i za instancyą Króla Fryderyka Wilhelma, drugi raz poszła za Fryderyka reich-grafa von Flotow, szambelana królewskiego. — 3. Stanisław, kawaler orderu S. Stanisława, i po bracie Andrzeju czwarty podkomorzy Wschowski. Był on na dziedzicznych dobrach *Łobzenicy*, *Jarocinie*, *Siernik*, i wielu innych dobrach Panem, i w Siernikach wystawił pałac wspaniały któren dzisiaj te dobra zdobi. Miał za żonę Katarzynę *Raczyńską*, kasztelana Santockiego Leona córkę. Z tego małżeństwa dwie spłodził córki, które są następujące: *a.* Wiridyanna w pierwszem małżeństwie zaślubiona z Józefem hrabią Kwileckim, starostą, kasztelanem Wieluńskim, orderów Polskich i Orła czerwonego Pruskiego kawalerem, ostatnim posłem extraordynaryjnym Rzeczypospolitej przy dworze Berlińskim. — *b.* Antonina, małżonka Stanisława Brezy z Goraja, orderów Orła białego i S. Stanisława kawalera, ministra sekretarza stanu Króla J. M. Fryderyka Augusta Saskiego i wielkiego księcia Warszawskiego. — 4. Wojciech starosta Wieluński, orderów Orła białego i S. Stanisława kawaler. Miał za żonę N. *Bnińską*, córkę Wojciecha Bnińskiego starosty Nakielskiego i kasztelana Kowalskiego. — 5. Jan, który pojął za żonę N. *Gałecką*, córkę Gałeckiego wojewody Poznańskiego i Maryi Ciołek *Poniatowskiej* małżonków. — 6. Córkę Katarzynę, żonę Edwarda Garczyńskiego kasztelana Rozpirskiego.

Andrzej z małżeństwa swego z Maryą *Walewską* zostawił następujące potomstwo: 1. Kajetana, wojskiego najprzód a potem kasztelana Poznańskiego, orderu Orła białego i S. Stanisława kawalera, któren ożenił się z Małgorzatą Pomian *Łubieńską* ministra byłego sekretarza stanu siostrą. — 2. Konstancyą, zaślubioną 1*mo voto* z Janem Walewskim, chorążym Sieradzkim, S. Stanisława orderu kawalerem. 2*do voto* z Stanisławem Ponińskim wojewodzicem Poznańskim. — 3. Salomeę Piotra Abdank Kruszewskiego małżonką. — 4. Antoninę, której mężem był Piotr Karśnicki z wielkiej Karśnicy, kasztelan Wieluński.

Andrzej trzeci podkomorzy Wschowski, kilkoro spłodził dzieci, krórych imiona następują: 1. Teresa, zaślubiła się z Baronem Fryderykiem von Domhardt, ordynacyi Worina w Pruskiem Królewstwie Panem, radcą stanu itd. — 2. Jan Ignacy, orderu Cesarskiego S. Anny kawaler, młodo bardzo w r. 1789. wszedł do wojska jako chorąży gwardyi koronnej Pruskiej, pod osobliwą protekcyą Króla Wilhelma II. Lecz w r. 1794. niechcąc przeciw dawnej ojczyznie w wojsku służyć, wziął demissyą i udał się na dalekie podróże, i dopiero po upłynionych wielu latach znowu do

kraju powrócił. Gdy wielkie księztwo Warszawskie ustanowione zostało a część dóbr jego w nim się znajdowała, przez współ obywateli województwa za marszałka sejmu Wałeckiego ogłoszony został; potem także na sejm główny od województwa swego za posła wybrany. Po zakończonej missyi znów przestał polityką się trudnić i aż w roku 1810. przyjął urząd prefekta generalnego Prus zachodnich, lecz i ten wkrótce potem złożył. Ożenił się za dyspensyą papiezką z własną swoją bratową, Maryą *Nieborską* kasztelanką Płocką, zmarłą w Dreznie r. 1834. Z tego małżeństwa zostają następujące dzieci: Stanisław urodzony 8. Maja 1812. r. i córki dwie, Józefa i Emilia. — 3. Józef, na *Kretkowie* i *Borzenciczkach* Pan, i brat młodszy Jana Ignacego. Młodo bardzo umarł zostawując z Maryi *Nieborskiej* syna jednego, Juliusza.

Jan Radoliński synów dwóch i córkę jednę zostawił: Franciszek starszy bezżennie umarł. Drugi zaś Ignacy, na *Jarocinie*, *Siernikach* i *Dobry* Pan, zostawił z małżeństwa z Anną hrabianką *Kwilecką* siostrą stryjeczną, syna jednego Władysława urodzonego roku 1806. I córek dwie, Gabryelę, która w miesięcu Czerwcu 1837. roku umarła, i w Jarocińskich grobach złożona. Drugą zaś Petronellę wydaną za generała Borona de Habé.

Z Kajetana kasztelana Poznańskiego pochodzi linia jedna poboczna tej familji pod imieniem Radolińskich-Lanckorońskich znana. Ta linia w dzisiejszem Królestwie Polskiem osiadła, posiada tam dziedzictwa znaczne, jako to dobra *Żelaskowskie* i wiele innych.

Piotr Radoliński-Lanckoroński, orderu S. Stanisława kawaler, na *Żelaskowie* Pan, marszałek sejmu województwa Kaliskiego, i poseł na sejm główny roku 1788. nareszcie podkomorzy nadworny koronny, miał za żonę Teklę Poraj hrabiankę *Lanckorońską*, hrabi Poraj Lanckorońskiego wojewody Sendomierskiego i łowczego wielkiego koronnego córkę, od czasu małżeństwa tego przyjęła linia ta dla rozróżnienia zwyczaj noszenia dwóch nazwisk Radolińskich-Lanckorońskich. — Dwie siostry Piotra bezżennie umarły, trzecia zaś z Walewskim się zaślubiła. — Z małżeństwa swego z hrabianką *Lanckorońską* Piotr Radoliński-Lanckoroński pięciu zostawił synów: Ludwika w Francyi osiadłego; Stanisława któren ożenił się z hrabianką *Rusocką* z Gallicyi; Roman; Włodzimierz, i Alexander. A córek cztery: 1. Izabella, Józefowi Kolonna Walewskiemu zaślubiona. — 2. Maryanna, Karolowi Walewskiemu zaślubiona. — 3. Emeta z Radolina-Lanckorońska, bez mężna. — 4. Józefa dwóchmężna; 1*mo voto* kasztelana Fundament z wielkiej Karśnicy Karśnickiego żona; 2*do voto* poszła za mąż roku 1835. w Wenecyi za hrabię Poïto, Włoskiego Pana, i Papieża Grzegorza XVI. Capellari po siostrze siostrzeńca. — *Z dokumentów familijnych.*

Radomicki *herbu Kotwicz*, w Wielkiej-Polszcze. Dom pod tem imieniem starożytny: bo Dobrogost Radomicki w roku 1382. podpisał konfederacyą Wielkopolską pod interregnum, u *Januszowsk. w Statut. fol.* 74. Kwitnął potem Hieronim wojewoda Inowrocławski, starosta Wschowski, z sejmu 1638. *Constit. fol.* 19. i 1641. *Constit. fol.* 18. komissarz naznaczony, do pogranicznych differencyi. Pan na ubogich miłosierny, kiedy na sustentacyą ich w Koninie trzy-

dziestu, w Zerkowie piętnastu, uczynił. Na zakonne domy niemniej szczodrobliwy, osobliwie na OO. Bernardynów, gdy w Wschowie kościół ich i klasztor od sześciudziesiąt lat, od heretyków opanowany, zniszczony, windykował, i znacznym nakładem restaurowawszy, temiż zakonnikami osadził. Przy Zerkowskim kościele, kurs Panny Maryi fundował: i bractwu S. Anny pewną coroczną pensyą naznaczył. Tak wielkiej był siły, że wiatraki, porwawszy ze wszystkim impetem rozpędzone skrzydło, całe utrzymywał, podkowy żelazne kruszył. Wszakże potem przez półszósta lata, różnemi chorobami od Boga nawiedzony, ogniem i innemi przygodami dotkniony, z sił spadłszy, wspaniałem tylko sercem, wszystko mile przyjmował, aż też w roku 1652. poszedł po cierpliwości swojej zapłatę: córka jego starościna Pobiedziska, syn Marcin starosta Wschowski, w samej porze, gdy już był rękę na Tureckich karkach zaprawił, świat i nadzieje o sobie prędką śmiercią pomięszał: drugi Kazimierz Władysław kasztelanem był Kaliskim, z tym tytułem komissarzem naznaczony do granic z sejmu 1670. *Constitut. fol.* 26. na którem krześle i życie swoje skończył, lubom ci ja sam omylnie myślał, że się na Poznańską kasztelanią przeniósł. Złączył się był dożywotnie pierwszym związkiem z Zofią Ossowską, drugim z Bukowiecką: córka jego Anna była za Damianem Garczyńskim chorążym Poznańskim. Synów zaś pięciu: pierwszy Maciej z Ossowskiej urodzony, najprzód kasztelan, dalej wojewoda Kaliski, potem wojewoda Inowrocławski i generał Wielkopolski, nakoniec umarł wojewodą Poznańskim w roku 1728. Ludowika z Otoka Zaleska herbu Dołęga, podkomorzanka Łęczycka, tylko mu córkę powiła, Katarzynę, wydaną za Sapiehę Jerzego Wilkowskiego; drugi Jędrzej Alexander z tejże urodzony, kasztelan Kaliski, a dalej i Poznański, potem wojewoda Kaliski, aż też i Poznański, marszałkował w trybunale koronnym 1709. ustąpił bratu Maciejowi krzesła Poznańskiego w roku 1716. żona jego Franciszka Czarnkowska starościanka Osiecka, z której syn Jan wojewoda Inowrocławski i generał Wielkopolski, marszałek trybunału, koronnego, na której funkcyi umarł 1728. zostawiwszy z Broniszowny kasztelanki Kaliskiej syna, ale ten dzieciną umarł; i córki, Annę Szołdrskę, starościnę Łęczycką i Rogozińską; drugą Działyńskę starościnę Nakielską; trzeci Stefan w Węgrzech i podczas Wiedeńskiej wojownik przeciwko Turkom; czwarty Jan; piąty Władysław z Bukowieckiej urodzony, kasztelan Poznański, wziął województwo Poznańskie po Macieju bracie, z którego wszedł do grobu w roku 1723. jest jego *Oracya w druku in fol.* 1688. *Fortitudo Martis a conjunctione armorum Palladis proveniens.* Z Ga-

jewskiej, córki Franciszka kasztelana Rogozińskiego, synowie jego dwaj: Maciej i Jędrzej starosta Odolanowski, obadwaj pomarli, same tylko zostały córki. N. Radomicka była za Alexandrem Załeskim kasztelanem Nakielskim.

Radomiński *herbu Prus 2do*, w Dobrzyńskiej ziemi. Mikołaj z Radomina, łowczy Dobrzyński w roku 1415. *na liście Króla Jagiełła danym Miastu Lubelskiemu.* Bartłomiej pisarz Bobrownicki za czasów *Paprockiego*, według którego, jednejże są dzielnicy z Zglinnickiemi. N. Radomińska była za Kitnowskim.

Radomski *herbu Brodzic*, w ziemi Warszawskiej. N. Radomska, była za Prokopem Łuszczewskim.

Radomski *herbu Pobog*, w Krakowskiem województwie. Z tych był Jan Radomski za czasów Paprockiego.

Radomski *herbu Prus 3tio*, ale z tą różnicą, że na wierzchu podkowy barkiem do góry postawionej, kładą półtora krzyża: Są zaś familianci tego imienia w Brzeskiem Litewskiem, województwie. Paprocki i Okolski o nich nie pisał.

Radomyski, piszą się z Radomyśla, jakom widział na nagrobku w Krakowie w kościele Ś. Franciszka. N. Radomyski, miał za sobą Maryannę Skubecką, drugi Jastkowską.

Tomasz Radomyski w r. 1788. pisarz ziemski Łukowski. — N. Radomyski Jezuita był spowiednikiem Maryi Leszczyńskiej Królowy Francuzkiej. — *Krasicki.*

RADONISKI HERB.

Paproc. w Gniazdzie fol. 1193. *O herb. fol.* 680. *Okol. tom.* 2. *fol.* 575. *Klejnoty fol.* 102. tak ich herb opisują. Tarcza na ukoś dwiema liniami przedzielona, od prawego boku z dołu, w górę na lewy bok tejże tarczy, linije obiedwie szeroko od siebie odległe, jednakową wszędzie miarą, róża jedna nad temi liniami, druga pod niemi. Koloru tarczy, linji, róży, ani hełmu, dopieroż początku tego herbu, nikt nie opisał. Radonisey według *Paprockiego* nim się zaszczycają,

których *Okolski* Radomskiemi zowie. Z tych był Mateusz Radoński starosta Filipowski.

Radoński *herbu Jasieńczyk*, w ziemi Warszawskiej. Okolski ich pisze Radowski.

Radoński *herbu Łada*, w ziemi Warszawskiej. Jędrzej z Radonia Radoński, kasztelan Żarnowski 1674. Adam starosta Inowłodzki marszałek trybunału koronnego 1703. r. miał za sobą Maryannę Tuczyńską kasztelankę Gnieznieńską. Są i w Grodzieńskim powiecie. N. Jacka Koszutskiego małżonka.

Antoni Radoński w roku 1778. podsędek Radomski. — Michał przełożony nad szkołą kadetów w Warszawie. — Anastazy wojski Opoczyński. — Adam podstarości Opoczyński. — Jan podstoli Chęciński. — Bonawentura podwojewodzi Chęciński. — W r. 1788. Jakób chorąży Gnieznieński. — *Krasicki.*

Radoński *herbu Radwan*, w Mazowieckiem województwie. Paprocki i Okolski o nich nie pisał.

Radostowski *herbu Łabędź*, w Sendomierskiem województwie.

Radoszewski *herbu Niezgoda*, w Prusiech. Marcin Radoszewski, za czasów *Paprockiego* mąż chwalebny. N. miał za sobą Ewę Działyńską kasztelankę Brzeską Kujawską. Są i w księztwie Litewskiem Radoszewscy, z których jeden osiadł w Nowogrodzkiem województwie.

Do tych zapewne należą Radoszewscy w Litwie osiedleni. z których Leo w roku 1778. sędzia grodzki Trocki i podczaszy. — *Przypisy Krasickiego.*

Radoszewski *herbu Oksza*, w województwie Sieradzkiem. Dawna i można w Czechach kiedyś kwitnęła familia Werszowców: bo jako *Paprocki dowodzi z kroniki Czeskiej*, jeszcze za Mnata książęcia Czeskiego, koło roku Pańskiego 800. Żył potem Gesko syn Tisty w roku 1103. który Światopełka książęcia Czeskiego, sprzysięgłego z Cesarzem Henrykiem na zgubę Polski, zabił: za co, przyjechawszy do Bolesława Krzywoustego monarchy Polskiego, hojnie był udarowany, wziął albowiem dobra Siemikowice, Radoszewice, Lipnik, Broszęcin, Bogumiłowice, Stróżą, Zielęcin, Dylów, Wrocice, i wiele innych, od których sukcessorowie jego różnych imion nabyli, jako Imbram, który się pisał z Siemikowic, ten jako listy rozdzielne świadczą, w roku 1441. miał dwóch synów: Stogniewa i Bogusława: z których Stogniewowi działem dostały się dobra Siemikowice z przyległościami, Bogusławowi Radoszewice, tego syn Mikulasz Boksza, w Węgrzech żołd wojenny prowadząc, we dwudziestu potrzebach z pogany, tak się dobrze zasłużył Królowi Ludwikowi, że od niego miał znaczne opatrzenie na kilku zamkach, osobliwie trzymał od niego

Kamieniec i Terebesz, wszakże po śmierci tego Króla spuściwszy te zamki, wrócił się do Polski, gdzie w lat wieku swego 85. umarł w roku 1574. złączył się był dożywotnie z Konopnicką starościanką Wieluńską: synów trzech zostało: Marcin, Jerzy i Jędrzej: to *Paproc.* Z tych Jerzy Boksza Radoszewski był podkomorzym Wieluńskim, poseł z województwa Sieradzkiego na zjazd Wiślicki, *Constit.* 1587. *fol.* 439. i na sejm koronacyi Króla Zygmunta III. *Constitut. fol.* 442. i 1613. *fol.* 24. z Mogilnicką herbu Korczak zostawił potomstwo. Marek najprzód podkomorzy Wieluński, poseł na sejm 1616. i deputat do kwarty Rawskiej, *Const. fol.* 19. i 1627. i 1629. komissarz do granic, *Constit. fol.* 16. potem kasztelan Wieluński, z tym tytułem podpisał elekcyą Władysława IV. 1633. *Constit. fol.* 8. miał za sobą Annę Biskupską podkomorzankę Łęczycką. Paweł Boksza Societatis Jesu pierwszy prowincyał prowincyi Litewskiej 1608. N. Jędrzeja Lipskiego żona. N. Lipskiego wojewodzica Rawskiego. Albrycht Radoszewski, któremu, Konstytucya sejmowa 1621. na expedycyą generalną przeciwko Turkom, chorągiew nosić kazała ziemi Wieluńskiej, na miejscu zgrzybiałego w lata chorążego Wieluńskiego. *Constit. fol.* 3. Bogusław najprzód biskup Kijowski, opat Świętokrzyski 1632. kollegio naszemu Faustowskiemu w swojej dyecezyi przyczynił fundacyi, wieś dla niego przykupiwszy, Konotop nazwaną, z Kijowskiego przeniesiony na Łuckie, wjechał na nie 1634. na którem siedząc do roku 1638. wszedł do grobu puchliną umorzony. Był biskup pobożny, karności w duchowieństwie przestrzegający, na Żydów przyostrzejszy. Jędrzej z Siemichowic Radoszewski, kasztelan Wieluński w roku 1661. z sejmu komissarzem zapisany do granic od Szląska, *Const. fol.* 25. i do kwarty Rawskiej, *Const. fol.* 40. wspominają go jeszcze Konstytucće 1676. *fol.* 54. miał za sobą Jadwigę Grodziecką kasztelankę Miedzyrzecką. Jan stołnik Wieluński 1667. komissarz do granic. *Constit. fol.* 21. Marek cześnik Gostyński 1661. *Constit. fol.* 25. Stefan kanonik Gnieznieński, Stanisław i Alexander 1674. N. miał za sobą Zofią, Władysława Zapolskiego stołnika Brzeskiego Kujawskiego córkę. Jędrzej, inszy od tamtego, chorąży Wieluński, żonie swojej Barbarze Popławskiej, nagrobek wystawił u Franciszkanów w roku 1668. z herbem Leliwa, raczej Drzewica, Stanisław 1657. *Acta Castr. Vielun.* N. Jana Kwiatkowskiego małżonka. N. miał za sobą Włodkownę. Walentyn kanonik Kijowski, i Sendomierski: proboszcz kollegiaty Klimuntowskiej temi czasy. N. miał za sobą Jadwigę Morawską. Jędrzej w zakonie naszym umarł w Rawie.

Wojciech Radoszewski biskup Hireneński, suffragan Sendomier-

ski, kawaler orderu Ś. Stanisława, był deputatem na trybunał koronny 1788. roku. — Stanisław Radoszewski, o którym wspominają akta grodzkie Wieluńskie 1657. r., ten z Wiktoryą *Olewińską* spłodził synów sześciu: Adam *sterilem*. Michała *sterilem*. Marcina, Alexandra, Jana i Franciszka. — Jan Radoszewski z Zofią *Walewską* (która po śmierci tegoż poszła za Jana Miaskowskiego) z tą zostawił potomstwo dwie córki: Katarzynę, i Ewę Michała Ossowskiego małżonkę, i Stefana syna, od tego *proles*. — Stefan czyli Szczepan *Boksza* Radoszewski podstoli Bidgoski, deputat na trybunał 1754. roku z województwa Inowrocławskiego. — Franciszek *Boksza* Radoszewski starosta Szadkowski, syn szósty Stanisława z Wiktoryi *Olewińskiej* urodzony dwóchżenny 1*mo voto* z Zofią *Zapolską*, Władysława Zapolskiego stolnika Brzeskiego Kujawskiego córką, z tą syn Stanisław *sterilis*, i dwie córki: Agnieszka Radoszewska najpierwej za Janem Łukomskim, z którym syn Antoni Łukomski, i dwie córki, Katarzyna za Antonim Zakrzewskim. Druga Ludwika Łukomska za Kazimierzem Kaczorowskim, powtórnie za Stanisławem Urbanowskim. Taż Agnieszka Radoszewska miała drugiego męża Józefa Grudzielskiego, z tym córka za Szymonem Komorowskim. Druga córka Franciszka Radoszewskiego Maryanna za Andrzejem Trepką, od których dwie córki: Franciszka za Wojciechem Pieszkowskim herbu *Lubicz*, ten miał córkę Juliannę Stanisława Koszewskiego małżonkę, i syna Michała Pieszkowskiego. Druga Teresa Trepczanka Franciszka Pruskiego żona, z których dwie córki: Agnieszka Walentego Bogdańskiego, i Julianna Antoniego Chełstowskiego małżonki. — Wzwyż wspomniony Franciszek Radoszewski starosta Szadkowski 2*do voto* miał za sobą Franciszkę *Nieborowską* pozostałą wdowę po Stefanie Wierzbowskim staroście Szadkowskim, z którym miała córkę Maryannę Wierzbowską Adama Ledochowskiego kasztelana Wołyńskiego żonę. Z rzeczoną *Nieborowską* Jana Nieborowskiego kasztelana Sochaczewskiego i Anny *Tarnowskiej* małżonków córką, spłodził syna Michała. — Michał *Boksza* Radoszewski kasztelan Brzeziński, orderu Ś. Stanisława kawaler, który od młodego wieku starał się dopełniać obowiązku dobrego obywatela, będąc najpierwej stolnikiem Gostyńskim, był deputatem na trybunał koronny 1754. i 1766. roku z województwa Sieradzkiego, potem przez stopnie zasług został kasztelanem, ten z Maryanną *Olszowską* Antoniego Olszowskiego miecznika Dobrzyńskiego i Maryanny *Ostrowskiej* małżonków córką, zostawił syna Rocha. — Roch *Boksza* Radoszewski syn Michała kasztelana, wszedł w śluby małżeńskie z Kunegundą *Wierzchlejską* Wawrzeńca Wierzchlejskiego i Jadwigi z *Stawskich* małżonków córką, z tą spłodził trzech synów: Adama, Józefa i Franciszka Radoszewskich. — *Heraldyka Wielądka.*

RADOSZYŃSKI HERB.

Powinna być na tarczy taka figura, jaka się tu kładzie, a na hełmie trzy pióra strusie. *Paprocki i Okolski* o nich nie pisał, tylko *Kojałowicz in MS.* gdzie powiada, że ten herb

RADOSZYŃSKI HERB

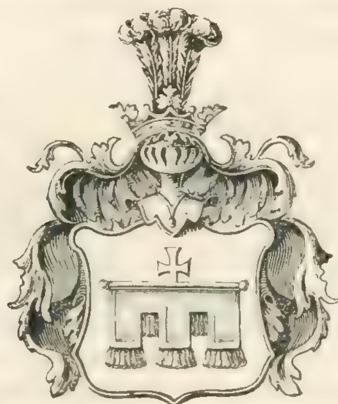

z Wołynia od Radoszyńskich do księztwa Litewskiego przeniesiony, jakoż w *Metryce Wołyńskiej* w roku 1528. czytałem Siemiona i Romana Radoszyńskich, ziemianów Wołyńskich, wspomina ich także *Konstytucya* 1581. Jerzy sędzia ziemski, a potem podkomorzy Kowieński, syn jego także Jerzy, podstoli Lidzki, którego dwóch synów zostało: Mikołaj podstoli Lidzki, i Jakób, który pod chorągwią usarską hetmana Litewskiego w roku 1655. poległ pod Wierzchowinami: córka zaś poszła za Daniela Szczukę rotmistrza.

Radowicki *herbu Grzymała*, w Chełmińskiem województwie. Jerzy Radowicki w powiecie Wołkowiskim 1674. N. Adama Konopackiego małżonka. N. miał za sobą Kruszyńską kasztelankę Gdańską.

Stanisław Radowicki herbu *Grzymała* osiadłszy w Wołkowyskiem spłodził Jerzego Stanisława podstarościego i łowczego Wołkowyskiego ten z *Ordyńcowny* miał synów trzech: Antoniego, Benedykta, i Piotra. — Z tych Antoni łowczy Wołkowyski z *Kopciowny* herbu *Róża* sędzianki Bracławskiej spłodził Jerzego, Stefana i Eleonorę Zawiszyną. — Po *Kopciownie* Antoni łowczy pojął *Golejowską* wdowę po Gedrojcu z której syn Ignacy młodo umarł, drugi Medard Felicyan. — Benedykt syn Jerzego Stanisława brat Antoniego łowczego Wołkowyskiego z N. miał synów Wacława i Erazma. — Wacław w zakonie Dominikańskim, Erazm miał za sobą *Judycką* kasztelankę Mińską ale z nią żył bezdzietny, był podstolim Wołkowyskim. — Piotr trzeci syn Jerzego Stanisława miał za sobą *Olędzką* siostrę koniuszego Litewskiego z której pozostałe dzieci: Kazimierz ma potomstwo, — drugi Dominik pojął *Wysocką* i z niej także zostawuje potomstwo, trzeci ich brat Stefan Aloizy łowczy Wołkowyski temi czasy złączył się dożywotnie z *Puchalską*. — *Krasicki.*

Raduński *herbu Abdank*, w Grodzieńskiem powiecie. *Paprocki i Okolski* o nich nie pisał, tylko *Kojał. in MS.*

RADWAN HERB.

Powinna być chorągiew żółta, jak ich zwyczajnie w kościołach zażywają, o trzech połach, u każdej z niej u dołu frandzle, na wierzchu jej krzyż, w hełmie trzy pióra strusie. Tak go opisują. *Paproc. o herb. fol.* 273. *Okol. tom.* 2. *fol.* 560. Nadany za Króla Bolesława Śmiałego w okazyi z Rusią; rotmistrz albowiem Radwan nazwiskiem, wysłany z częścią wojska na podjazd, trafunkiem napadł na obóz nieprzyjacielski, w tak ciasnym razie, że im ani uchronić się od potyczki z Rusią, ani z niemi potykać, ile w małej kwocie z daleko liczniejszym wojskiem, niebyło sposobu. Przecież wszyscy na to się zgodzili, żeby raczej trupem paść na placu, aniżeli potuchę ucieczką swoją nieprzyjacielowi uczynić. Wielkiem tedy sercem skoczyli do Rusi, i pewnie że rycersko ich gromili, ale ci widząc małą garsztkę ich, śmiałości nabywszy, nietylko chorągiew im odebrali, ale i ich rozproszyli. Rotmistrz Radwan, chcąc swoich znowu do poparcia potyczki przywieść, skoczył do blizkiego kościoła, gdzie wziąwszy chorągiewkę kościelną, i zebrawszy swoich, mężnie na nieprzyjaciela natarł. Ruś rozumiejąc że nowe jakie wojsko z nowym posiłkiem przypadło, uchodzić i pierzchać poczęła, przy Radwanie wygrana stanęła, za co, tęż samę chorągiew kościelną, za herb otrzymał, krom innych danin. Wszakże *Paprocki* jeszcze za panowania Bolesława Chrobrego w roku 1021. Radwana kanclerzem koronnym pisze, co miał wziąść z dawnych przywilejów koronnych, z czego wnoszę: że albo ten herb dawniejszy od Bolesława Smiałego czasów, a dopieroż od Bolesława Krzywousta, któremu niektórzy autorowie przypisują, że go on nadał wspomnionemu Radwanowi; albo Radwanowie przed Bolesławem Śmiałym, inszym się herbem pieczętowali: jakoż tego Radwana, którego *Paprocki* kładzie biskupem Poznańskim w roku 1138. *Dlugosz in Vitis Episcop. Posnan.*

nie do herbu Radwan, ale do herbu Sreniawa pociąga, gdzie i ja o nim mówić będę.

Przodkowie domu tego.

Pakosław kasztelan Krakowski w roku 1222. W tymże czasie Arnold był wojewodą Mazowieckim. Drugi Arnold wojewodą Brzeskim Kujawskim 1228. Pakosław wojewodą Sendomierskim w roku 1241. Przedpełko wojewodą Poznańskim w roku 1277. Arkentoldus wojewodą Kaliskim r. 1280. Przecław kasztelanem Kaliskim 1280. Zdzisław kasztelanem Brzeskim Kujawskim w roku 1300. Przedpełko kasztelanem Poznańskim 1320. Bartłomiej z Więcborga wojewodą Poznańskim w roku 1387. O tych wszystkich mówiło się w pierwszym tomie, o każdym na swem miejscu. *Długosz* pisząc o Jadźwingach, wspomina Radwana, który razem siedmiu wodzów Jadźwingów, i z panem ich, pojmał, i do Konrada książęcia Mazowieckiego przyprowadził. *Paprocki* z listów klasztornych o drugim Radwanie kanclerzu koronnym pisze, że kwitnął 1153. Zowią ten herb inaczej *Wierzbowa*, z jakiej okazyi, niemogłem się nigdzie doczytać. Marcin Czcik proboszcz Miechowski w r. 1371. herbu Radwan. *Nakiel. f.* 293.

Herbowni.

Babski, Bieniewski, Brandysz, Branecki, Chlewiński, Chluski, Cikowski, Czapla, Dąbrowski, Dębski, Dobrosielski, Dostojewski, Fiedziuszko, Frystacki, Gliński, Głuchowski, Gorski, Hluszanin, Jakacki, Janowicz, Jarzębiński, Jaskłowski, Jeziorkowski, Judycki, Karski, Kissowski, Kohałowski, Kononowicz, Kowalewski, Krotki, Krukowski, Krzyczewski, Leszczyński, Lubawski, Łodziński, Łukawski, Magnuszewski, Miemczewski, Mioduski, Nabut, Nadarzyński, Nicki, Okęcki, Okuszko, Oleśnicki, Osiński, Oświecim, Oziębłowski, Pakoszewski, Paszkiewicz, Pawęcki, Pełka, Peperzyński, Pietruszewski, Piwko, Prokowski, Proniewicz Załamaj, Przygodzki, Przypkowski, Radwan, Radwański, Rakowski, Rpiński, Rusiecki, Rybieński,

Siemionowicz, Skarzewski, Sławkowski, Służewski, Sołokaj, Stanisławski, Stecki, Świszewski, Szczyt, Tumalewski, Uchański, Wiadrowski, Wierzbicki, Wilam, Wołodkiewicz, Woykunowski, Zembocki, Zebrzydowski.

Duńczewski, Kuropatnicki, Małachowski, Wielądek i inni następującym familiom także ten herb przypisują:

Buchwicz, Charmański, Coluszański, Lachowicz, Oleszyński, Pokoszewski, Prakowski, Służewski, Suchorzewski, Szarawski, Wołodkowicz, Wytam.

Nie wszyscy jednak tu położeni, jednym kształtem herbu Radwan zażywają, a najprzód Dostojewscy, nad chorągwią krzyża nie kładą, ale miasto niego pierścień, a w hełmie rękę zbrojną z mieczem, zaniesioną w prawą, ręka aż po ramię. Hłuszaninowie w księztwie Litewskiem, w hełmie tylko tę odmianę mają, że pięć piór strusich kładą, które kopia mająca na sobie pierścień, od prawego boku tarczy niby przeszyła.

U Judyckich średniej poły, ani krzyża niemasz u chorągwi, ale miasto nich strzałę przez środek chorągwi, do góry żeleźcem prosto wyrychtowaną noszą, a w hełmie Ślepowron z pierścieniem w pysku stoi na strzale, i on i strzała żeleźcem w prawą tarczy obrócona. Kohałowscy miasto krzyża na chorągwi, kładą grot z proporcem, i tem się tylko różnią. Krukowscy, nad chorągwią i krzyżem, postawili Ślepowrona z pierścieniem w pysku, w prawą tarczy patrzącego. Krzyczewscy też strzałę, co Judyccy do góry żeleźcem położyli, to oni na dół, i tąż symmetryą, hełm jednak jest pospolity jak w herbie Radwan, to jest trzy pióra strusie. Paszkiewiczowie, i Sołokajowie, chorągiew zwyczajną zostawili, ale miasto krzyża na niej, pół strzały tylko od żeleźca, prosto do góry żeleźcem założyli. Siemionowiczowie, miasto średniej poły u chorągwi, gwiazdę, pięćgraniastą kładą. Tuż należą Kmitowie, którzy dwie chorągiewki kościelne, bez krzyżów jednak, jednę nad drugą, w herbie mają, a w hełmie pawi ogon, na którym gwiazda. Świszewscy zaś na Wołyniu, według *MS. Ks. Rutki*, też same dwie chorągiewki do góry wywrócone noszą.

Radwan *herbu Radwan*, w Krakowskiem województwie, długo tym imieniem zaszczycali się, jako pisze *Paprocki*, że za jego czasów był Jan Radwan, mąż w sprawach Rzeczypospolitej biegły: a *Baranowski* twierdzi, że tamże w Krakowskiem, są we wsi Radwanowicach, Radwańscy herbu Radwan, którzy różne przydomki mają, jako Baranowie, Knochowie, Gołębiowie, Midoniowie. N. miał za sobą Kamocka.

Radwańscy *herbu Radwan.* O nich wspomina tu *Niesiecki z Baranowskiego.* Jest to dom zacny na Wołyniu. Roku 1778. Stanisław Radwański stolnik Wołyński. — Jan podstoli Łucki. — N. komornik ziemski Łucki. — Konstytucya sejmu roku 1690. wspomina urodzonego Franciszka Radwańskiego, *Vol. V. fol.* 826. pod tytułem; *Approbatio relacyi Urodz. Fr. Radwańskiego. — Krasicki.*

Radwankowski. Stanisław Radwankowski, Ornetę, miasto biskupa Warmińskiego, Krzyżakom poddał 1520. *Biel. fol.* 549.

Radyłowski. Jakób Radyłowski, władyka Przemyslki w roku 1549. Antoni władyka Przemyslki 1578. pierwszy z nich, był na koncylium Trydentskiem, za unią gorliwy pasterz.

Radzanowski *herbu Abdank*, w powiecie Wiślickim, w województwie Sendomierskiem. Stanisław Radzanowski w zakonie naszym umarł we Lwowie 1668.

Radzanowski *herbu Prawdzic*, w Płockiem województwie. Paweł z Radzanowa chorąży Płocki w roku 1277. *Statut Masov. fol.* 67. inny Paweł chorąży Płocki, w roku 1408. podpisał przywilej Ziemowita książęcia Mazowieckiego, dany Jastrzębczykom, u *Paproc. o herb. fol.* 127. Paweł wojewoda Bełzki w r. 1436. jako się dowodziło w pierwszym tomie. N. kasztelan Sierpski, miał zą sobą córkę Jana Kostki kasztelana Zakroczymskiego, a siostrę S. Stanisława Kostki; tenże czy inszy kasztelan, miał za sobą Annę Krasińską sędziankę ziemską Ciechanowską. Marcin, najprzód chorąży, potem podkomorzy Płocki, według *Paprockiego Łukasza, Łaski Cudowne f.* 59. ostatni z domu tego wszedł do grobu, pochowany w Skąpym u OO. Bernardynów, żona jego była Anna Izbińska, ale *sterilis:* w roku 1630. do Matki Boskiej Sierpskiej dał był wotywę srebrną.

Radzewski *herbu Łodzia*, w Wielkiej-Polszcze. Barbara, Adama Koszutskiego małżonka. Franciszek z Bnina Radzewski, podkomorzy Poznański temi czasy, i wymowy wielkiej i ludzkości nieporównanej, i rozsądku głębokiego Pan: czego dał dowody, to na komissyach różnych, na które go ojczyzna narażała, osobliwie jednak, gdy rozerwaną domowemi rozruchami ojczyznę w r. 1717. do pożądanego pokoju, jako jeden z komissarzów, przyprowadził, to na różnych sejmach. Złączył się był dożywotnie z Wiktoryą Bułakowską podczaszanką Poznańską, a gdy mu ta bezpotomnie umarła, z Czarnkowską starościanką Osiecką. Siostra jego była za Michałem Dobrzyckim, oboje zrodzeni z ojca Jana, z matki Maryanny Pogorzelskiej, marszałkował ten Franciszek izbie poselskiej na elekcyi 1733.

Radzewski *herbu Świerczek*, w Poznańskiem województwie, czyli raczej **Radziewski**, z których Piotr w Kowieńskim powiecie 1632.

Radziątkowski. Zofia Radziątkowska Jana Kowalskiego herbu Wierusz małżonka.

RADZIC HERB.

O nim się mówiło pod Kmicicami, tu tylko przydaję, co *Starowolski twierdzi in Vitis Episcop. Cracov.* że Gompo Włoch, biskup Krakowski, tym się herbem pieczętował, wzięty był na tę stolicę w roku 1023. umarł 1032.

Radzicki *herbu Nałęcz* na Krainie. Z tych było dwóch w zakonie naszym, Jan i Stanisław, synowiec Jana, rządził kollegium Piotrkowskiem, pierwszy umarł w Kaliszu r. 1700. Są i w Zakroczymskiej ziemi Radziccy, czy do tego herbu należą, zgadnąć nie mogę. Marcin pisarz ziemski Zakroczymski, miał za sobą Zofią Grabionczankę stolnikownę Czerską, z której córka Konstancya, była za Rudzińskim, cześnikiem Łukowskim, i syn Stanisław podstoli Zakroczymski, ten z Anny Jasieńskiej, spłodził Antoniego, sędziego Zakroczymskiego, ma za sobą Zabicką Kunegundę, i z niej potomstwo; posłował na konwokacyą 1733. N. miał za sobą Dorotę Kucharską. N. Rutę Ogińską podkomorzankę Trocką.

Józef Radzicki w r. 1778. podkomorzy Zakroczymski, żona jego *Krajewska*, córka Chryzostoma kasztelana Płockiego. — *Krasicki.*

Radziejowski *herbu Bibersztein. Okolski* Kazimirskiego Bibersztejna Radziejowskim zowie.

Radziejowski *herbu Junosza.* Dom starodawny w Polszcze, i w ludzi wielkich rozrodzony. Najdawniejszego jednak z nich czytam, Jana z Radziejowa zakonu Kaznodziejskiego, ś. teologji doktora, który prowincyi i zakonowi swemu dobrze zasłużony, na biskupstwo Teodozyeńskie, i suffraganią Gnieznieńską, był wyniesiony w roku 1505. *Frydrycho. in S. Hyacin.* N. miał za sobą Małgorzatę Kryską, wojewodzankę Płocką. N. Maciejowską wojewodzankę Lubelską. Jędrzej kasztelan Sochaczewski, starosta Rawski 1511. na przywileju kollegiaty Łowickiej, a w drugim roku, już wojewoda Płocki, jakom dowodził w pierwszym tomie. Mikołaj wojewoda Brzeski Kujawski w roku 1544. Kwitnął potem Mikołaj kasztelan Gostyński 1562. na przywileju miasta Krakowskiego, który miał za sobą Działyńską, wojewodzankę Pomorską. Stanisław, najprzód kasztelan 1618. r. potem wojewoda Rawski 1627. nakoniec wojewoda Łęczycki 1633. Dwa razy śluby małżeńskie ponawiał. Pierwszy raz z Katarzyną, Marka Sobie-

skiego wojewody Lubelskiego córką, a ciotką rodzoną Króla Jana III. drugi raz z Krystyną, Piotra Sapiehy starosty Uświatskiego córką, z Weiherowny spłodzoną. Siostra tego wojewody Łęczyckiego, była za Krzysztofem Bąkowskim, podkomorzym Pomorskim, *MS. de Famil. Pruss.* córka Eulalia Eleonora, za Pawłem Niszczyckim kasztelanem Sierpskim. Synów zaś jego z Sobieskiej było dwóch, starszy Mikołaj kasztelan Łenczycki, ten z Agnieszki Pliehcianki, Walentego kasztelana Rawskiego córki, żadnego nie zostawił potomka. Drugi Hieronim starosta Łomżyński, z tym tytułem marszałkował w izbie poselskiej w roku 1645. a w roku 1651. wziął pieczęć mniejszą koronną, wszakże niesłuszną potwarzą przed Królem Janem Kazimierzem udany, do tego przyszedł, ze czci i honoru odsądzony, za granice uchodzić musiał. Ztamtąd wysłał do Polski niewinności swojej manifest, którym to sobie wyrobił, że w roku 1662. za interpozycyą Maryi Ludowiki Królowy Polskiej, Króla przeprosiwszy, i przez Konstytucyą sejmową dekret na siebie skwapliwie ferowany, skassowawszy, mógł prywatne w ojczyznie życie prowadzić. Więc że w roku 1666. nowa bojaźń, nowej od Porty Tureckiej, po zniesieniu pod Brahiłowem wojska naszego od Tatarów, wojny zaszła, Król Kazimierz Hieronima do Konstantynopola extraordynaryjnym posłem, wysłać umyślił, honorem go województwa Inflantskiego uczciwszy; z chęcią się na tę przysługę Panu ofiarował Hieronim, jakoż pracującego w tem poselstwie śmierć zastała. Przybrał był sobie w dożywotnią przyjaźń, najprzód Eufrozynę Eulalią hrabiankę Tarnowską, córkę Jana Gratusa kasztelana Żarnowskiego, która była owdowiała po Konstantym książęciu Wiśniowieckim, staroście Kamionackim, po niej Elżbietę Słuszczankę wojewodzankę Trocką, wdowę po Adamie Kazanowskim, marszałku nadwornym koronnym, została po nim córka jedna, niewiem czy nie Cecylia, Jana Tarnowskiego herbu Rolicz, starosty Wojnickiego, małżonka, druga Anna, była za Wojciechem Prażmowskim, chorążym nadwornym koronnym, starostą Łomżyńskim; i synów dwóch z Tarnowskiej; z tych młodszy Jan Szczesny kasztelan Wieluński, starosta Bolesławski, zabity w pojedynku, Joanna Brzostowska wojewodzanka Trocka, córkę mu tylko powiła Urszulę Krystynę, która wydana za Mikołaja Siemianowskiego kasztelana Wieluńskiego; podobno miał i drugą Annę Wodyńską, kasztelankę Podlaską, i z niej potomstwo, jako mówi paneg. *Triarius.*

Michał Stefan, starszy syn Hieronima, najprzód Gnieznieński i Warszawski kanonik, proboszcz S. Michała na zamku Krakowskim, a w roku 1681. za promocyą Jana III. Króla Polskiego, we krwi sobie blizkiego, biskup Warmiński

i podkanclerzy koronny, rządził tą dyecezyą z pochwałą wszystkich: bo najprzód, stary zwyczaj administracyi sakramentów, z kościołem się Rzymskim niezgadzający, zniósłszy, agendę, według opisania od Pawła V. Papieża, na całą dyecezyą wydrukować kazawszy, wprowadził zwyczajne ceremonie w kościele katolickim, w tym punkcie, Elbląg i Królewiec wizytował, święto S. Kazimierza Królowicza Polskiego, aby uroczyście obchodzono, postanowił, kaplicę w zamku Heilberskim, i kościół w Frauburgu, przyozdobił. Wyniosła go potem taż łaska królewska wyżej: bo między kardynałów, *cum titulo S. Praxedis*, policzony, w roku 1687. aż też i na prymacyalną w Polszcze godność i arcybiskupstwo Gnieznieńskie, na którem siedząc, po śmierci Jana III. interrex w Polszcze, gdy książęcia de Conte na tron Polski ogłosił, a druga partya Augusta Fryderyka książęcia Saskiego, wprędce do Krakowa sprowadziła, nie on, ale Stanisław Dąbski, biskup na tenczas Kujawski, zwyczajne przy koronacyi ceremonie odprawił. W roku potem 1707. w Gdańsku, śmiertelne to życie zakończył, ostatni z domu Radziejowskich Junoszów potomek, w Warszawie u OO. missyonarzów pochowany, których za żywota swego do Łowicza sprowadził i ufundował. Był Pan tak w szczęściu jako i w nieszczęściu umysłu zawsze wspaniałego, w stylu gładki, czego dowodem jeszcze są listy jego u Załuskiego na różnych miejscach, i mowy na elekcyi miane.

Radziejowski *herbu Rawicz.* O tych namienia *Nieszporkowicz w książce Tryumf.* bo Paprocki i Okolski o nich nie wiedzieli. Ignacy Remigian Radziejowski podczaszyc Bracławski 1688. wydał wierszem Polskim, panegiryk na wjazd Lubomirskiego Jerzego starosty Sądeckiego. Jan Karol pułkownik królewski, sędzia kapturowy Lwowski 1733. i potomstwo jego z Siemińskiej, siostry kasztelana Lwowskiego.

W r. 1778. N. Radziejowski chorąży Gnieznieński. — *Krasicki.*

Radzikowski *herbu Ogończyk. Genealogia Ogończyków* tak o nich pisze: Jakób Radzikowski, syn Mikołaja z Kutna, wojewody Brzeskiego Kujawskiego, wziąwszy w dziale Radziki, nazwał się Radzikowskim, syn jego Mikołaj kasztelan Dobrzyński 1505. u *Łaskiego w Statucie, fol.* 120. *i na liście Alexandra Króla, danym miastu Lwowskiemu*, tego zaś byli dwaj synowie, Jędrzej Radzikowski, wojewoda Płocki, i Jan starosta Bydgoski, którego córka Barbara, dziedziczka na Radzikach, wydana za Pleckiego, ten także Plecki, miał tylko córkę jedynaczkę, dziedziczkę na Radzikach, która poszedłszy za Walentego Kuczyńskiego, Radziki w ten dom wniosła, póty ta *Genealogia;* atoli, najprzód Mikołaj z Kutna, nie był wojewodą Brzeskim Kujawskim, ale Łęczyckim, jako się mówiło

w pierwszym tomie: potem kładzie Jędrzeja wojewodę Płockiego, któregom ja jednak, nie de Radziki, ale z Radziejowic napisanego, czytał na przywilejach. Potem, Mikołaj z Kutna kwitnął 1478. Jakób syn jego musiał żyć koło roku, 1490. Mikołaj kasztelan Dobrzyński 1505. Jędrzej wojewoda Płocki 1512. zaczem przez lat trzydzieści i cztery, cztery generacye skończyły się, co się nie zda do podobieństwa. *Paprocki* powiada, że Piotr z Radzikowa, pierwszym był autorem herbu Ogończyk, i zostawił dwóch synów, Piotra Ogona i Jędrzeja Powałę, a z tego wnieść trzeba, jak dawny dom Radzikowskich i najpierwszy między Ogończykami w Polszcze. Są jeszcze i temi czasy Radzikowscy w Wielkiej-Polszcze. N. miał za sobą Barbarę Koszutską. N. była za Alexandrem Psarskim burgrabią Kaliskim.

W r. 1778. Mateusz Radzikowski pisarz ziemski Łukowski. — Mikołaj regent grodzki Łukowski. — *Krasicki.*

Radzimiński *herbu Brodzic*, jeszcze za książąt Mazowieckich, sławna i w honory i w dzieła wielkie familia. Maciej Radzimiński, na dworze książęcia Ziemowita przez wiele lat zasłużony, marszałkiem był potem u niego w roku 1382. Drugi tegoż imienia, czy też tenże sam, wojewoda Mazowiecki 1400. Jan kasztelan Warszawski i hetman księztwa Mazowieckiego. *Paproc.* Jan syn tegoż Jana, rotmistrz zacny i fortunny, który z Mazowsza znaczne roty sprowadzał Królom Polskim, był na expedycyi Wołoskiej pod Bukowiną za Jana Albrychta. *Twardow. Pałac.* Bartłomiej z miastkowa cześnik Czerski, w roku 1525. podpisał z innemi dekret księztwa Mazowieckiego przeciwko heretykom, u *Łubieńsk. in Vitis Episcop. Płoc.* Adam starosta Czechowski za czasów Zygmunta I. na liście tegoż Króla, *in MS. Petricov.* Jan na dworze Króla Zygmunta Augusta lat 17. przepędziwszy, wziął wysługi swojej pamiątkę w księztwie Litewskiem niektóre dobra, od którego tamże Radzimińscy Frąckiewiczowie rozplenieni, o których mówiło się pod Frąckiewiczami. Stanisław Radzimiński, dworzanin Króla Augusta, w roku 1569. poseł na sejm Lubelski, podpisał unią księztwa Litewskiego z Koroną, *Constit. fol.* 172. potem według *Paprockiego* kasztelan Zakroczymski, starosta Liwski i Kamieński 1583. tak wielkiej siły, że chłopu co duższemu, stanąwszy na jednej nodze, dopuszczał się o ziemię uderzyć, czego żaden nie mógł nad nim dokazać, w czem probował i cudzoziemców. Źrebca, którego kilka chłopów liną utrzymać nie mogło, doskoczywszy, ułapił za uszy, i dotrzymał, póki masztalerz na niego uzdy nie włożył, szedł potem źrebiec pokornie, gdy go puszczono: bo mu była część głowy spuchła i uszy, od ściśnienia tęgiego. Podczas inter-

regnum, gdy Ławski wojewoda Mazowiecki z tym się pożegnał światem, ziemianie województwa tego, obrali go sobie byli wojewodą, wszakże gdy na elekcyi trzymał stronę Cesarską przeciwko Stefanowi, tak żwawie, że lubo szlachta Mazowiecka przyjęła już była Batorego za Króla, ztemwszystkiem on przy swojej partyi dostawając, na Koronacyą do Krakowa nie zjechał. Król Stefan tym postępkiem jego urażony, wziął mu województwo, a Kryskiego Stanisława na nie wyniósł. Gdy się potem do Stefana nakłonił, ojczyzna oddała mu w dyspozycyą, zebrane z Płockiego, Mazowieckiego, Rawskiego i Podlaskiego województw, summy. *Constit. fol.* 367. Tenże sam Stefan dał mu kasztelanią Czerską, *Constit.* 1587. *fol.* 437. aż też Zygmunt III. na krześle go województwa Podlaskiego osadził 1590. *Constit. fol.* 564. i 1591. *fol.* 616. w legacyi wysłany do Moskwy, tam życiem swojem tę usługę ojczyzny zapieczętował, lubo ciało do Polski przywiezione. Miał za sobą Teodorę, Romana książęcia Sanguszka, wojewody Bracławskiego i hetmana polnego Litewskiego, córkę, z której spłodził córkę Annę, Rafała Leszczyńskiego wojewody Bełzkiego małżonkę, zmarłej w roku 1635. wypisał nagrobek *Starowol. in Monum.* z synów jego Adryan, w zakonie naszym Bogu życie swoje poświęcił: w którym na kaznodziejskich ambonach, w Krakowie, w Lublinie, Poznaniu i Lwowie, gorliwie do ludzi kazał przez wiele lat, rządził także kollegia Lwowskie i Sendomierskie, gdzie go też śmierć zastała w roku 1615. miał na jego pogrzebie kazanie, Kasper Cichocki kanonik Sendomierski: wydał Adryan do druku dysputacyą swoję, którą miał z Arryanami, pod tytułem: *Dysputacya Lubelska z Statoryuszem Ministrem Nowochrzczeńskim, in 4to w roku* 1592. *w Krakowie.* Wojciech kasztelan Czerski 1601. r. *Constit. fol.* 756. a przedtem kasztelan Zakroczymski 1596. zda mi się że żona jego była Zofia Daniłowiczowna, podskarbianka wielka koronna, która potem żyła z Pawłem Sapiehą, podkanclerzym Litewskim a dalej z Opalińskim Łukaszem, marszałkiem koronnym. Syn jego Jan oboźny koronny, Liwski i Dybowski starosta, ten w Moskiewskiej expedycyi i podczas Rokoszu, z pięknem się sercem stawił, śmierć go jednak młodo zabrała w roku 1621. wieku swego 37. któremu brat jego Adryan starosta Liwski, nagrobek w Warszawie u S. Jana wystawił. *Starowol. in Monum.* luboć i sam wkrótce za bratem w drogę wieczności poszedł 1630. tamże pochowany. *Idem.* Wspominają Jana *Konstytucye Koronne* 1609. *fol.* 903. gdzie go Rzeczpospolita deputowała do rewizyi ksiąg Liwskich. Siostra obudwu tych braci Maryanna, zakonnica trzeciej reguły S. Franciszka w Warszawie 1626. *Morawski w Życiu B. Giel-*

nowiusza lib. 3. *c.* 5. N. Radzimińska była za Józefem Klonowskim wojewodą Brześciańskim.

W r. 1778. Ignacy Radzimiński podczaszy Lubelski. — Marcin deputat wielokrotnie na trybunał kor. — jego siostra była za Prażmowskim i po nim bezdzietnym znaczna substancya w dom Prażmowskich weszła. — W roku 1788. Arnold stolnik Czerniechowski. — *Krasicki.*

Radzimiński *herbu Lis.* Jedni z nich z Korony w Żmudzi osiedli, z tych był Jędrzej Alexander podkomorzy Żmudzki, z sejmu 1647. komissarz do rozgraniczenia puszczy królewskiej, *Constitut. fol.* 20. miał za sobą Annę Rudominiankę kasztelankę Nowogrodzką. Marcin z Bielewiczowny, córki Piotra, miał synów trzech, Jan młodo we Włoszech umarł, Olbrycht podkomorzy Żmudzki, cywun Szawdowski, Alexander stolnik Żmudzki, synowie jego z Anny Alexandrowiczowny, Wojciech i Malcher. *Kojałow. in MS.* Drudzy kwitną w ziemi Ciechanowskiej. Z tych Antoni kasztelan Ciechanowski, miał za sobą Teresę Rudzińską kasztelankę Czerską, z której synowie, Józef i Kazimierz, i córka Anna Szpilewska. Marcin, Adam i Jan 1674.

Radzimiński *herbu Lubicz*, w ziemi Ciechanowskiej. O Radzimińskich herbu Lis, twierdzi *Paprocki*, że już ten dom ustał, luboć że w Litwie kwitnie, świadczy *Kojałow.* niewiem tedy, czy ci którychem tam położył w ziemi Ciechanowskiej, czy nie tu należą. Matka naszego ks. Tomasza Dunina była Radzimińska tego herbu. Wiktoryn profess Miechowski, wydał *in fol. Asciam, panegiryk Wojciechowi Korycińskiemu proboszczowi Miechowskiemu* 1652. N. podstoli Nurski, miał za sobą Katarzynę Mycielską, podczaszankę Kaliską, drugi siostrę jej Maryannę, ale z nią *sterilis.* N. miał za sobą Annę Noskowską herbu Łada, sędziankę ziemską Zakroczymską.

Maciej Radzimiński podstoli Nurski miał za sobą Katarzynę *Mycielską* podstolankę Kaliską, z tą spłodził Antoniego, który z Teresą *Baranowską* zostawił potomstwo, córek dwie: Annę za Dominikiem Radolińskim *sterilem.* Helenę za Antonim Murzynowskim podstolim Rypińskim, i synów trzech: Franciszka: drugiego Adama, ten z Jozefatą *Kaczkowską* zostawił syna Tadeusza. Trzeci Józef Radzimiński wojewoda Gnieznieński orderów Orła białego i Ś. Stanisława kawaler, w stanie rycerskim zawsze poświęcał usługi swoje dla ojczyzny i dobra publicznego, będąc siedm razy posłem na sejmach, deputatem na trybunał Piotrkowski i Bydgowski, sędzią ziemskim Gnieznieńskim lat dwadzieścia. Ten z Michaliną *Złotnicką* zaślubiony, spłodził synów dwóch: Piotra z Teklą *Pikarską* ożenionego, i Jakóba drugiego. Córek trzy: Maryannę z Alexandrem Moszczyńskim starostą Brzeskim Kujawskim: Łucyą z Mateuszem Rosenem: Franciszkę z Władysławem Łubieńskim zaślubione. — *Wielądek.*

W roku 1778. Stanisław Radzimiński stolnik Ciechanowski. — Teodor łowczy Ciechanowski. — *Krasicki.*

Radzimiński na Wołyniu. N. Radzimiński miał za sobą Czetwertyńską księżniczkę, córkę Gabryela. Mikołaj starosta Zieleźnicki, miał za sobą Piasecką. Piotr miecznik Nowogrodzki, deputat na trybunał koronny 1738.

W r. 1788. F. Radzimiński cześnik Wołyński. — *Krasicki.*

Radzimowski *herbu Dołęga*, w województwie Płockiem, w ziemi Zawkrzeńskiej.

Radzimski *herbu Napiwon*, w Wielkiej-Polszcze, tak w prawdzie herb swój zowią, przecież daleko go inszą symmetryą kształtują, niżeli go *Długosz*, i nasi pisarze, i ja sam z nich położyłem, to jest powinny być dwa wilki, jeden nad drugim, pod górą w prawą tarczy bieżące, takem go widział w Krakowie między herbami Jana Dąbskiego, dziekana Krakowskiego, przed wielkim ołtarzem na pawimencie w katedrze, czwarty jego herb. Potem w Poznaniu w kościele Ś. Katarzyny. Takiż opisuje *Petrasancta cap.* 54. *fol.* 369. tylko że wilki liszkami zowie, i przydaje, że powinny być żółte, złotem niby nabijane, z koroną na głowie, z obrączką na szyj, i tem się, według niego, szczycą Borkowie w Saxonji. Podobny temuż położył *Emmanuel Naxera Societ. Jesu*, w dedykacyi tomu swego drugiego na księgi Jozuego, Ludwikowi Mendez de Haro książęciu, hrabi de Olivares, margrabi del Carpio, koniuszemu najwyższemu królewskiemu w roku 1652. to jest dwa wilki w prawą tarczy bieżące, tylko że każdy z nich Kozła w pysku niesie, zkąd od Wilków *a lupis* Lopeziuszów nazwisko zwyczajne tej familji: z tej zaś okazyi ten herb nabyty być mieni, że gdy Król Asturów, Kantabrów w Hiszpanji chciał sobie podbić, Lupus Zuria, o wolność narodu swego zastawując się, wojsko przeciwko niemu zebrał: już tedy uszykowane obadwa przeciwko sobie gminy wojsk stanęły, i tylko natrzeć na siebie miały, w tym dwaj wilcy wypadli, z porwanemi kozłami w pysku, przez środek między oba szeregi przeszli, co obaczywszy Kantabrowie, za dobry to sobie znak wzięli, uderzyli na nieprzyjaciela i zwyciężyli, z tej okazyi, jakim kształtem ich widział, takim ich w herb swój przyjął zwycięzca hetman. O Radzimskich *MS. in Domo Profess. Cracov.* tak pisze. Przodkowie ich, na Szląsku zdawna dziedziczyli, z których koło roku 1300. Fryderyk albo Friczko Borek, był generałem Wielkopolskim, i kościół Ś. Katarzyny w Poznaniu zakonnicom Ś. Dominika wystawił, ale to fundacya Przemysława książęcia Wielkopolskiego, jako świadczy erekcya, chyba tedy dopomógł do kościoła fabryki. Gdy zaś wkrótce Szląsk od Władysława Łokietka odpadł, a do Króla Czeskiego Jana

przywiązał się, także też Jan, pod pretextem jakiegoś prawa, Wschowską ziemię z wojskiem najechał, chcąc ją sobie podbić, Borek zebrawszy co mógł do boju ludzi zdolnych, Czechów złamał, Wschowską ziemię i powiat Kościański, z rąk ich oswobodził, co mu Król odwdzięczając, miasto Gostyn z czterdziestą wioskami, i Łoszakowice w ziemi Wschowskiej i z przyległościami, wiecznem mu prawem puścił i jego potomkom. Tegoż to Fryczka syn albo wnuk był, Maciej Borkowicz, wojewoda Poznański, o którym mówiło się pod herbem Napiwon. Kwitnął potem Marcin Borek Gostyński, dziedzic na Gostyniu i Łoszakowicach, ten z Suchorzewskiej, dziedziczki na Pleszowie i Radzimiu, trzech synów spłodził: Macieja, Stanisława i Marcina. Z tych Stanisławowi dostały się działem dobra Łoszakowice z 15 innemi wioskami, ale córka, którą tylko jedynaczkę zostawił, poszedłszy za Opalińskiego, ojca Jędrzeja marszałka wielkiego koronnego, i generała Wielkopolskiego, te dobra w dom Opalińskich wniosła. Marcinowi dostał się działem Gostyn z czternastą wsi (od którego zda mi się idą Gostyńscy Borkowie) Maciej najstarszy, wziął działem część Pleszowa, Raszkowa, Potarzyce ze dwunastą wsiami, a między niemi Radzimie, gdzie gdy sobie rezydencyą był obrał, od nich nazwany Radzimski, syn jego Piotr z Falczewskiej, siostry rodzonej Jerzego biskupa Łuckiego, zostawił syna Wojciecha męża rycerskiego, tego z Doroty Mycielskiej, syn jeden Piotr, na Moskiewskich i Wołoskich expedycyach wsławiony, fortuny jednak na przysługę ojczyzny dużo nadwerężył, w r. 1558. od Jana Kuklinowskiego kupił był część w Zdunach; zostawił trzech synów: Jana, Wojciecha i Tomasza. Drugi syn Stanisław, w zakonie naszym, ten, gdy w powołaniu swojem chwiać się począł, wysłany z księdzem, jeszcze młodym będąc, na missyą do Szląska, nocy pewnej niemogąc usnąć, widzi przed sobą duchowną osobę, wszystkę obsypaną wrzodami, z których, płomieniami ogień wybuchał, ta rzecze do niego: Przypatrz się prawi, na jakie męki na wieki skazany od Boga jestem, żem nierozumnie porzuciwszy prawowierną wiarę, heretyckiemi uwikłał się błędami, a nie spodziewaj się, żeby cię co innego czekało, tylko takież w piekle ognie, jeżeli zakonne jarzmo zrucisz z siebie: czem utwierdzony w swojej wokacyi, żył potem na przykład wszystkim. Do Transilwanji wysłany w roku 1586. w Klaudypolu, tam gdy się i nasi powietrzem zarazili, służył wszystkim z osobliwą miłością, sam rękami ciała ich grzebał: za którą uczynność, rektor tego kollegium, Ferdinandus Capecius, który tąż plagą Boską zszedł tamże z tego świata, szczególniej pokazawszy się, Stanisławowi podziękował, oraz oznajmił, że ci wszyscy, którzy w tam-

tem kollegium w ten czas byli pomarli, już się do nieba dostali, na dowód tego przydał, Król prawi Stefan trzy dni dopiero jak umarł, co się wkrótce tak, jak mu powiedział, pokazało. Po śmierci Stefana, wiele ucierpiał od zajadłych heretyków w Siedmiogrodzkiej ziemi: zkąd pieszo powróciwszy do ojczyzny, i professorską katedrę filozoficzną skończywszy, rządził kollegia, Kamienieckie lat 10. wszystkim tam miły, Lwowskie, Kaliskie i Lubelskie, na którem życie skończył w roku 1622. missyą obozową przyjął był na siebie, na której, zachęcając kawaleryą Polską do bitwy na Turków i Tatarów, po kilkakroć ledwo się w Tatarskie łyka nie dostał. O bracie jego pisze *MS. Kaliski*, że miał trzech synów: Adama, Wojciecha i Stanisława. Jan Radzimski w Litwie był osiadł, gdzie w zasługach krwawych, wziął niektóre dobra. Franciszek miecznik Poznański i Wojciech 1674. r. Piotr Radzimski 1677. ustąpił kollegio Poznańskiemu ogrodu swego.

W roku 1778. Józef Radzimski sędzia ziemski Gnieznieński. — *Przypisy Krasickiego.*

Radziński *herbu Poraj*, w Krakowskiem województwie. Wawrzeniec kanonik Sendomierski 1615. *Cichoc.* Balcer Radziński w Łęczyckiem województwie poborca 1609. r. *Constit. fol.* 927. Jadwiga zakonnica u Wszystkich ŚŚ. we Lwowie. Maryanna Radzyńska, Floryana Konarzewskiego, pisarza grodzkiego Keyńskiego, małżonka. Paweł Antoni Radziński gwardyan Sanocki 1696. N. Radzyński miał za sobą Mycielską, wdowę po Mielińskim.

Radziszewski, w Podlaskiem i Mazowieckiem województwach. Jędrzej Radziszewski, żonie swojej Maryi, de Cardona Franciszka Segorbieńskiego książęcia córce, zmarłej w roku 1614. nagrobek w Rzymie u S. Stanisława wystawił. *Starowol. in Monum. fol.* 814. Maciej podstarości Mielnicki z sejmu 1628. poborca. N. kasztelan Liwski 1664. Piotr miał za sobą Elżbietę Skotnicką kasztelankę Halicką, z której córka Maryanna, była za Piotrem Bykowskim kasztelanem Podlaskim. Alexander kasztelan Podlaski 1667. Stanisław w ziemi Bielskiej 1674. Przecława była córka Alexandra za Janem Suchodolskim, i synów dwóch, Jan stolnik Podlaski, z Katarzyną Hubicką żył bezpotomnie. Drugi Stefan, ten najprzód z Anną Gałąszczanką, (z której był syn Jan) potem z Teresą Krasnodębską żył *sterilis. Geneal. jurid.*

Michał Radziszewski w roku 1788. chorąży Starodubowski. — *Przypisy Krasickiego.*

Radziwił *herbu Trąby*, w wielkiem księztwie Litewskiem, jedna, z między najprzedniejszych, familia książęca, której początki *Stryjkowski fol.* 298. *Kojał. in Fastis Radi-*

vilianis, Histor. Posselii Polon. Pruth. fol. 185. *Genealogia tegoż Domu na mappie sztychowana*, od Narymunda, wielkiego książęcia Litewskiego, a potomka Pałemonowego, który z innemi przedniejszemi familiantami Rzymskiemi, w Litewskich krajach, wyniósłszy się z Rzymu, osiadł, wywodzą: tego albowiem Narymunda syna, w dzieciństwie od ojca odumarłego, gdy chciwość na rządy całego księztwa, własnych stryjów jego, na śmierć i zgubę szukała, pobożność mamki tak utaiła, że nikt o nim nie wiedział, krom jednego, pogańskich na ten czas zabobonów najwyższego rządzcy. Ten osierociałe, i od ambicyi najbliższych krewnych jego, zrzucone z nadziej po ojcu do siebie dziedzictwem spadającego księztwa Litewskiego dziecię Narymuntowicza, chcąc w lepszą fortuny wprawić porę, a wiedząc, gdzie Witenes wielki na ten czas książę Litewski, najczęściej się polowaniem bawił, czy to w gniazdzie orlim, jako jedni twierdzą, czy też na drzewie, w kolebce zawiesił, i nie omylił się na swojej imprezie, Witenes albowiem w knieją wyjechawszy, i fortunnie na to niemowle napadłszy, Lizdejka imieniem nazwać kazał, od orlego gniazda, po pańsku go odchować, a potem gdy się wszystkiej tajemnicy o nim dowiedział, od umierać mającego najwyższego kapłana opiekuna jego, chcąc się niby z nim państwem swojem dzielić, gdy dorósł, córkę mu swoję w małżeństwo oddał. Po śmierci Witenesa, Gedymin syn jego na państwo wstąpił, ten łowami rozrywając melancholią książęcą, nad Wilią rzeką, dzikiego wołu swemi rękami zabił, gdzie że go noc zaszła, tamże zasypiającemu śniło się, jakby widział żelaznego wilka, nieporównanej wielkości, w którego wnętrznościach, sto innych wilków zamkniętych wyło. Strwożony nieco tym snem Gedymin, gdy się różnych wieszczków i dworzan swoich ciekawiej o nim bada, Lizdejko tak mu go wytłomaczył. Wilk ten prawi żelazny, znaczy miasto i zamek, który na temże miejscu, gdzieś ten sen miał wystawisz, stolicą będzie książąt Litewskich, i głową innych miast twego państwa. Sto wilków w nim zamkniętych, znaczy gmin pospólstwa, który w temże mieście, od ciebie fundowanem, mieszkać będzie. Usłuchał rady jego Gedymin, miasto Wilno i zamek założył, Lizdejka pańsko regalizował, a pospolity głos, Radziwiłem go zwać począł, od rady erekcyi miasta Wilna: to *Gvagnin*, *Stryjkow. MS. o Familiach Pruskich i inni.* Działo się to koło roku 1305.

Kojałowicz tak in Fastis Radivilianis, *jako i w Manuskryptach swoich: ba i Genealogia tego Domu Książęcego, na mappie sztychowana*, taką osnowę od Lizdejkona, wyprowadzają: Lizdejko prawi z Witenesowny, spłodził Wirszyła, ten Syrpucyusza, temu *Kojałowicz* zapisał syna Grzegorza

Ostyka, który w piąciu synach swoich, miał być przodkiem wielu familji, jako się mówiło w siódmym tomie, pod Oscikami, a między temi pięciu, rachuje pierwszego Mikołaja Radziwiła, Priscum nazwanego, wojewodę Wileńskiego, ale się pomylił, i ja za piórem jego idąc: bo to jest jawna, że ten *Priscus* Mikołaj, (jako niżej dowodzę z *Statutu Łaskiego fol.* 130. nie był synem Ostyka, ale Radziwiła, nie był pierwszym Radziwiłem, ale drugim. Ostyk nie był mu ojcem, ale stryjem; a bratem rodzonym pierwszego Mikołaja w tym domu, i pierwszego Radziwiła: ojciec zaś tego rodzeństwa obojga, był Wojszund, czego jest jawnym dowodem, *Statut Łaskiego fol.* 128. gdzie Wojszund, i z synem swoim Radziwiłem, w roku 1401. podpisał pokój wieczny Litwy z Koroną Polską: Wojszunda zaś ojciec Syrpucyusz. Do tego mankamentu Kojałowiczowi, rozumiem że byli nasi historycy, *Długosz libro* 13. *fol.* 96. *Miechowita lib.* 4. *fol.* 313. *Cromer lib.* 22. *fol.* 499. okazyą: bo w roku 1452. piszą, że Radziwił Ostykowicz, był wysłany od stanów Litewskich z podarunkami do Szachmeta, Chana Tatarskiego; dlatego niewiedząc Kojałowicz, że był jeden Radziwił syn Ostyka, a drugi tegoż czasu Radziwił, syn Wojszunda, a brat stryjeczno rodzony Radziwiła Ostykowicza, tak zmięszał jednego z drugim, i owszem nawet ojca, pierwszego Radziwiła, z synem swoim drugim Radziwiłem, że co pierwszemu, albo ojcu należało, to on drugiemu, to jest synowi jego przywłaszczył: co i z samego lat komputu poznać: bo powiada, że ten Mikołaj Priscus, pułkownikując w wojsku Jagiełła w. książęcia Litewskiego, gdy ten pan kraj Sendomierski pustoszył, a Wisła szeroko za brzegi wylawszy, przejścia na drugą stronę wojsku Litewskiemu broniła, pierwszy się w Wisłę z koniem rzuciwszy, a potem u niego uwiesiwszy, całe wojsko przykładem swoim pobudził, że się szczęśliwie na brzeg drugi przeprawiło. W roku 1384. Pod Zawichostem także pisze, że do dobycia tego zamku, sposób podał Jagiellonowi, gdy ani dział, ani armat, Litwa nie miała; atoli się to utrzymać nie może, żeby te wszystkie okazye, Mikołajowi Radziwiłowi, Priscus nazwanemu, przypisować się mogły: bo jeżeli, jako chce *Kojałowicz*, *w roku* 1509. a już pułkownikował w roku 1384. toć by musiał mieć lat więczej niż sto pięćdziesiąt, czego mu jednak żaden nie przyznaje, znać tedy, że to był inszy wojownik o te czasy Radziwił, a inszy, i syn tego dalszemi czasami. Druga, tenże *Kojałowicz parte 2da historyi swojej, i Stryjkowski lib.* 15. *cap.* 8. o Witoldzie pisząc, wspomina Mikołaja Radziwiła, marszałka Litewskiego, że Jeremferdeja hana Tatarskiego, wyprawiony z wojskiem, zbiwszy nad Wołgą, adwersarza jego

na państwo osadził, w roku 1419. Tamże ten powiada, że po Rumboudzie w roku 1440. brał laskę Litewską Mikołaj Radziwił, toć znać że był inszy marszałek w roku 1440. od tego, który w roku 1419. marszałkował. Z tego tedy, co się do tychczas mówiło, przyznać trzeba, że Mikołaja Priscusa Radziwiła, ojcem był Radziwił syn Wojszunda, marszałek Litewski, który pierwszy z tego domu w Krakowie z Królem Jagiełłem ochrzczony, jako mówi *Starowol. in Bellat. Sarmat. f.* 163. na chrzcie świętym wziął imię Mikołaja, które z osobliwszej ku świętemu Mirrhy infułatowi chęci, chciał żeby wszyscy, którzyby się pierworodni w tym domu rodzili, na sobie nosili, co się i podziśdzień świątobliwie zachowuje. Ten to Radziwił sławny za Jagiełła i Witolda książąt Litewskich, przeciwko Tatarom, Krzyżakom i Moskwie pułkownik, przeciwko Inflantczykom hetman, wielki w pokoju i okazyi Pan według *Starowol.* Tego syn Mikołaj Priscus, a drugi Piotr Radziwiłłowicz podkomorzy Litewski, starosta Ejkszyski w roku 1499. jako się podpisał u *Łask. w Statucie fol.* 130.

Mikołaj wtóry Radziwiłowicz, Priscus nazwany, wojewoda Wileński i kanclerz Litewski, tak się podpisał w roku 1499. u *Łaskiego w Statucie fol.* 130. a ztąd poznać, że był synem Radziwiła, nie Ostyka, bo się nie pisze Mikołaj Ostykowicz, ale Radziwiłowicz, tak jako jego syn, tamże, i w tymże roku, tak się podpisał. Mikołaj Mikołajewicz Radziwiłowicz, podczaszy (na ten czas) Litewski i starosta Bielski, gdzie w imieniu Mikołajewicza, wyraził ojca swego Mikołaja, zaś w Radziwiłowiczu, dziada z tej najwięcej racyi, powinna upadać osnowa ks. Kojałowicza, tak *in Fastis Radivilianis, jako też in MS.* gdzie on tego Mikołaja, zowie synem Ostyka. O tym tedy Mikołaju Radziwiłowiczu, pisze *Stryjkowski* i *Kojałowicz*, że po zejściu Rumbouda w roku 1440. wziął laskę wielką Litewską, gdzie z innemi Panami Litewskiemi zmówiwszy się, lubo to było przeciwko ustanowionym z Polską traktatom, Kazimierza syna Jagiełłonowego, na wielkie księztwo Litewskie obrał i wyniósł, *Stryjkow. fol.* 592. a w następującym roku, od tegoż Kazimierza i stanów Litewskich, do Władysława Króla Polskiego do Węgier wysłany w legacyi; o approbacyą tejże elekcyi upraszał, wszakże daremnie. *Stryjkow. fol.* 594. *Długosz*, *Kromer*, *Bielski*, *Kojał.* W dwie lecie potem, gdy Tatarowie Perekopscy po śmierci hana swego, upraszali Kazimierza książęcia Litewskiego, aby im w Litwie na wygnaniu będącego Acigereja na państwo ich przywrócił, Kazimierz Mikołajowi buławę oddawszy, z wojskiem go wysłał, aby Acigereja na hańs twie osadził, co on do skutku szczęśliwie przyprowadził. *Stryjkow.*

fol. 598. *Kojałow.* Tenże Kazimierz po klęsce naszych pod Warną, i zabiciu od Turków Władysława Króla Polskiego i Węgierskiego, brata swego rodzonego, na elekcyą nowego Pana w Polszcze, wysłał go w legacyi do Piotrkowa, w roku 1445. gdzie mu siła powagą swoją u Polskich stanów do korony dopomógł. *Stryjkowski fol.* 608. *Kojał. part.* 2. *Histor. Litv.* Wszakże po sejmie Parczowskim, w roku 1451. z jakiegoś poróżnienia z Polskiemi Panami, tak on, jako i przedniejsi z Litewskich urzędników, herby Polskie, które przy unji Litwy z Koroną na sejmie Hrodelskim, na siebie i na sukcessorów swoich przyjęli byli, znowu w insze pozamieniali, to *Stryjkow. fol.* 615. I *Bielski fol.* 396. Z tego fundamentu niektórzy dochodzą, że herb Sulima od Wojszunda dziada, i Radziwiła ojca swego, na sejmie Hrodelskim przyjęty, spuściwszy ten Mikołaj, do herbu Trąby, od Ościków braci swoich stryjecznych, niegdy przywłaszczony, rzucił się. Tak ojczyznie swojej zasłużonemu, według *Kojałow. in Fastis*, najprzód województwo Smoleńskie, a dalej Wileńskie, i z pieczęcią wielką Litewską dano, na którem krześle żył jeszcze 1505. r. jako namienia *Stryjkowski fol.* 690. gdy Ilinicza niewinnie ukrzywdzonego sprawy bronił przeciwko kniaziowi Glińskiemu, przed Alexandrem Królem, zkąd niektórzy życia jego lat zamierzają dziewięćdziesiąt i dziewięć, i to jest pospolite różnych autorów zdanie. *Genealogia jednak sztychowana tego Domu*, więcej mu lat rachuje: bo powiada, że się urodził, w roku 1391. umarł 1508. żył lat sto siedmnaście: *Kojałowicz in MS.* twierdzi, że jeszcze żył w roku 1509. i podpisał się na liscie królewskim. To pewna, że widząc go Alexander Król Polski, w sędziwej, ale i żywej starości, pytał się go ciekawiej, jakimby sposobem, w tak poźne lata, wiek swój przeciągnął? na co Mikołaj odpowiedział: Od młodości mojej prawi, nigdym się nikczemnym zbytkiem nie bawił, zdaleka zawsze od gorących trunków bywałem, a samę tylko wodę z źródła pijałem: *Przetocki, kazan. na Ś. Mikołaj, i inni*, gdy przydaje, że na placu dworu swego w Wilnie, kościół na cześć Ś. Jerzego wystawił, i przy nim OO. Karmelitów osadziwszy, klasztor im ufundował. Na fabrykę także kościoła OO. Bernardynów, aby w temże Wilnie co prędzej stanął, największy sumpt, między innemi Panami Litewskiemi, łożył, kędy po śmierci pogrzebiony, do której od własnego syna Albrychta biskupa, na szczęśliwe z tego świata zejście był przygotowany. Z Anny Mondwidowny, blizkiej we krwi Króla Jagiełła, córki dwie spłodził, jedna z nich Zofia, wyposażona za Haderschbana, Prymasa Węgierskiego, druga Anna, za Ziemowita książęcia Mazowieckiego, jako chce *Bielski fol.* 517. gdzie o niej

powiada, że po śmierci męża swego, trakt Wizki wykupowała, na synów swoich, od Glinków w roku 1511. że zszedłszy z tego świata, w Warszawie u OO. Bernardynów pochowana w r. 1521. *fol.* 550. atoli *Kojałow. i Starowol. in Monum.* z jej nagrobku, który zmarłej matce wystawił syn Stanisław, książe Mazowiecki, świadczą, że była Konrada książęcia Mazowieckiego małżonką, i synów czterech: Mikołaja, Albrychta, Jerzego i Jana, którzy wszyscy jeszcze za żywota ojca swego, w senacie Litewskim, wraz z nim zasiadali. *Stryjkow. Kojał.* Z tych

Mikołaj III. syn pierworodny Mikołaja II. podczaszy Litewski, namiestnik Bielski, jakom wyżej dowodził z *Statutu Łaskiego*, potem wojewoda Trocki, aż też Wileński i kanclerz wielki Litewski, książe na Goniądzu i Medele, pan na Chorewni; z temi tytułami podpisał list Zygmunta I. w roku 1511. *w Książce Prawa i przywileje Narodu Ruskiego, fol.* 23. *i* 1514. *fol.* 25. Ten w roku 1452. w legacyi wysłany do hana Tatarskiego, upominając się połomanego od nich przymierza, przez najeżdżanie Podolskich krajów, w tej drodze będąc, wszystko swoje straciwszy, ledwo życie salwował, przyprowadził z sobą Szachmata hana Tatarskiego, który od Taurykanów zwyciężony, w księztwie Litewskiem osiadł, to o nim rozpisali nasi historycy, ale to bardziej ojcu jego służy, inaczej, bardzoby długo musiał żyć; ten Mikołaj Królowi Alexandrowi, w wielu wprawdzie interesach był doświadczonej dzielności, osobliwie jednak w ponowieniu paktów i unji między koroną Polską i księztwem Litewskiem w roku 1499. gdy albowiem Jana Albrychta Polskiego, i Władysława Węgierskiego i Czeskiego Królów, braci, Turecka wojna przyciskała, żeby w ojczyznie pokoju wnętrznego domowe rozruchy nie kłóciły, obojga tych naradów zupełna harmonia zdała się być potrzebna. W tymże roku z książęciem Ostrogskim Konstantynem, w szczupłej Litwy garści pod Wiedrussą, na daleko liczniejsze wojsko Moskiewskie, wielkiem sercem nacierał; wyszedł jednak z tej klęski szczęśliwie. *Stryjkowski lib.* 27. *cap.* 7. *Bielski fol.* 489. *Gvagnin.* Wkrótce potem po zejściu Jana Albrychta Króla, na sejm Piotrkowski, z Wojciechem Taborem, biskupem Wileńskim, i Janem Zabrzezińskim marszałkiem Litewskim, w legacyi jeździł, którą sprawił, że Polscy Panowie nakłonili się na elekcyą Alexandra Króla. *Bielski fol.* 285. *Cromer lib.* 30. I lubo w wielkich faworach u Królów Polskich zawsze profitował, przecież praw i swobód ojczystych nienadwerężenia, gorliwie bronił i przestrzegał. Doznał tego Krzysztof Ilinicz, gdy mu nad prawo starostwo Lidzkie odebrano. Skoro się zaś re-

bellia Glińskiego otworzyła, Mikołaj, na ten czas podczaszy Litewski, wziął województwo Trockie po Zabrzezińskim od Glińskiego zabitym w roku 1505. *Stryjkow. fol.* 690. Nie tu stanęła łaska królewska, dobra mu nawet Goniądz i Rajgrod, po Glińskim do Moskwy zeszłym, w dziedzictwo oddała w r. 1509. Tem zachęcony wielkiego pan umysłu, gdy w r. 1511. Helena Moskiewskich monarchów córka, pozostała Alexandra Króla wdowa, z naprawy niektórych, kryjomie z Wilna, wielkiemi ojuczona skarbami, do Moskwy ubiegać zamyślała, przezornego na wszystkie przypadki, niemogła się uchronić Mikołaja: bo ją ten z drogi nazad do Wilna odprowadził. W roku 1512. kiedy w Poznaniu na walnym Królów Chrześcijańskich sejmie, w pięknym ludzi dworskich kompucie stanął, Moskiewskim i Tatarskim krojem przystrojonych, przy powadze Zygmunta Króla, (niektórzy ich tysiąc narachowali) i na drugim znowu w Auszpurgu sejmie, kędy zważywszy w nim Pańskie przymioty, między książęta Rzymskie, pierwszego z tego domu policzył, z tytułem książęcia na Goniądzu i Medeli, Maxymilian Cesarz, herb jego w ten kształt przeformowawszy; to jest, że powinien być orzeł czarny z skrzydłami i nogami i ogonem, rozciągnionemi, z pyskiem otwartym, trochę w lewą stronę obróconym, i z językiem wywartym, na głowie jego mitra książęca, na piersiach tarcza, na której trzy trąby myśliwe, niby w tryanguł ułożone, widzieć. Wzbraniał ci się tej godności Mikołaj, dosyć lustry z domowych i ojczystych splendorów mając, ale mu ją Maxymilian Cesarz do Litwy przez Wawrzeńca Miedzielewskiego, proboszcza Wileńskiego, choć nie affektującemu, w roku 1518. do Litwy zasłał, z pięknem tego domu zaleceniem: bo tam familią Radziwiłowską *Nobilissimam*, i same książęta, *Fratres, et Consanguineos suos* (podobno z książąt Mazowieckich, ile wuj ich był rodzony) nazywa. Jeszcze jednak i tu się opierał przywoźnemu tytułowi Mikołaj, gdyby mu go była Rzeczpospolita na sejmie w Brześciu, publiczną uchwałą nie przyznała. Ten ztemwszystkiem tytuł książęcy, nie długo w tej linji Radziwiłowskiej dziedziczył, w krótce albowiem na synach jego trzech bezpotomnie zeszłych, zginął. To *Kojałowicz:* patrz co o tem pisze *Adam Grodziecki w Książce, której tytuł: Przestroga o tytułach, num.* 33. Żył lat więcej niż siedmdziesiąt którego jednak roku życie skończył, nigdziem się nie mógł doczytać, leży w Wilnie w katedrze u S. Stanisława.

Mikołaj książe na Goniądzu i Medelach, biskup Żmudzki, ten Knyszyn, dziedziczne swoje dobra, pańską fantazyą Zygmuntowi I. Królowi Polskiemu darował. Pod który czas, i jak długo na tej katedrze prezydował, nigdziem się nie mógł

domacać, to tylko namienia *Facies Rerum Sarmat. Ks. Naramow. S. J.* że miał mieć jakieś zatargi z kapitułą swoją, i z bratem swoim starostą Żmudzkim. Brat jego rodzony Stanisław, w młodym wieku z tego świata zebrany. Siostry także ich rodzone, Elżbieta, Jerzemu Olelkowiczowi, książęciu Słuckiemu, *Bielski fol.* 453. druga Zabrzezińskiemu, marszałkowi Litewskiemu, trzecia książęciu Dubrowickiemu, zaślubione: te jednak wszystkie dzieci, i jeszcze Jan starosta Żmudzki, o którym niżej, z którejby matki były spłodzone, niewiem bo *Geneal. Radziw.* powiada, że ojciec ich Mikołaj III. miał za sobą Zofią księżnę Nasiłowską, jam zaś czytał *in MS. Petricov.* na liście Zygmunta I. że ten Mikołaj III. osierociałą zostawił żonę swoję, Zofią Pacownę, wojewodzankę Połocką i marszałkownę Litewską, która koło roku 1525. będąc tenutarką Kobrynia, kościół tamże fundowała. Był ten Mikołaj III. w różnych naukach i w wielu językach dobrze biegły, ale go najwięcej żarliwość o wiarę katolicką, i cnoty pańskie zalecają, o których ztąd sobie każdy snadno wnieść może, że ile razy mszy świętej, dla nacisku różnych zabaw, słuchać nie mógł, albo ubóstwu do stołu służyć, tyle razy cały dzień, umartwiwszy się od wszystkich potraw, na samym tylko chlebie i wodzie przestawał, i w tem przedsięwzięciu, trwał aż do zgonu życia swego.

Jan książe na Goniądzu i Medele, starosta generalny Żmudzki, a przedtem cześnik Litewski, syn trzeci Mikołaja III. wojewody Wileńskiego i kanclerza, brat Stanisława i Mikołaja biskupa Żmudzkiego, przybrawszy sobie w dożywotnią przyjaźń Annę Kościeniownę, trzy tylko z niej córki spłodził, które z różnemi połączył domami, to jest: Annę z Stanisławem Kiszką, wojewodą Połockim, hetmanem Litewskim, Petronią z Stanisławem Dowojną, wojewodą Płockim, Katarzynę czy Elżbietę z Mikołajem Sieniawskim, wojewodą Ruskim i hetmanem wielkim, koronnym. Zszedł z tego świata w roku 1542. w Kejdanach pochowany. *Stryjkow. lib. 24. cap. 5. fol.* 759. i na nim tytuł książąt na Goniądzu i Medele ustał. Pamiętna będzie jego dla ojczyzny przysługa i odwaga: bo gdy Wojciech margrabia Brandeburski, mistrz Krzyżacki, pełen nadziei odjęcia Litwie księztwa Żmudzkiego, część wojska swego tak konnego jako i pieszego, do Żmudzi wysłał, któraby drogę większemu wojsku, z którem sam ciągnął, do dalszego zwycięztwa torowała, ten Jan w roku 1516. zebrawszy na prędce rycerstwo tego księztwa na pustoszących koło Ragnety Krzyżaków, mężnie natarł, i fortunnie ich poraził, inszych do ucieczki przymusił, a co największa, Wojciecha mistrza tak dziarskością swoją przeraził, że od imprezy wojennej całe ręce

opuścił. *Kojał. in Fustis Radivil.* Tu przestrzegam, *Starowol. in Bellat. Sarmat.* wielom z tego domu elogia swojej popisał, ale i w imieniach i w latach, i w wyliczaniu dzieł ich, wiele się pomylił, tak, że co jednemu należało, to on drugiemu przywłaszczył.

Albrycht, najprzód biskup Łucki, a potem Wileński, syn drugi Mikołaja II. wojewody Wileńskiego i kanclerza Litewskiego, po śmierci Tabora, objął rządy dyecezyi Wileńskiej, w roku 1505. gdzie nieporównaną na ubóstwo szczodrobliwością, zasłużył sobie, że go jałmużnikiem zwano. Powróciwszy z Rzymu, kędy od Juliusza II. Papieża, mile był przyjęty, na wielu miejscach, osobliwie w ojczystych dobrach, cokolwiek jeszcze bałwochwalstwa pogańskiego znajdować się mogło, wszystko to wykorzenił, bałwany ręką swoją pokruszył przywileje wielkie kościołowi swemu u koronatów Polskich wyjednał, które wraz z innemi dawniejszemi, w jednę księgę zebrane, że stolica apostolska potwierdziła, uprosił. Tenże swój kościół w bogaty apparat przystroił, w porządek ułożył, świątobliwemi i mądremi kapłanami zagęścił, którym do wszystkiego dobrego, przykładem swoim był powodem. Klasztor OO. Bernardynom tamże w Wilnie wystawił i ufundował. Nie było żadnego dnia, któregoby się gromadno na pałac jego ubodzy nie cisnęli, a według niektórych, liczba ich do trzechset dochodziła, *Skarga libro de SS. Eucharist.* tym on sam potrawy nosząc, do stołu służył, i nigdy pierwej do stołu swego nie siadł, choćby najzacniejszego miał Gościa w domu swoim, pókiby był gościa Chrystusa, jako zwykł był mawiać, w osobie owego kalectwa nie uczęstował należycie: ztąd wielka o nim opinia świątobliwości u wszystkich, a nawet i u ojca własnego, który mu do mszy sługiwać, nie wstydził się. Umarł jak żył pobożnie w Werkach w roku 1519. *Starowol. in Monum. z nagrobku jego w Wilnie u Ś. Stanisława.*

Jerzy kasztelan Wileński, hetman wielki Litewski, trzeci syn Mikołaja II. brat Albrychta biskupa, i innych; pisał się na Birzach i Dubinkach, które Dubinki, według *Długosza historyi w roku* 1415. Witold wielki książe Litewski zakładał i fundował. Wspaniałego to był gieniuszu ten Jerzy, i dla tego, posłując na koronacyą Zygmunta I. Króla Polskiego, w roku 1507. w takiej się ludzi swoich komitywie na nię stawił, że jej równej nie było, ale się nad wszystko, bardziej Marsowy duch, i nieulęknione serce, wydawały, trzydzieści bitew jego rachują z różnemi nieprzyjacielami, zawsze jednak z powodującem się szczęściem. W roku 1511. z Jerzym Olelkowiczem, książęciem Słuckim, Tatarów od Kijowa z plonem obfitym powracających, we dwudziestu milach dogoniwszy, i pogromił, i

wyzuł z zdobyczy. Nie mniejszem sercem na nich, w roku następującym, z książęciem Ostrogskim, pod Wiśniowcem nacierał, gdzie w sześć tysięcy wojska naszego, Mendygereja hana, dwudziestą tysięcy Tatarów uzbrojonego, porażono, tak fortunnie, że ledwo sam han ze trzema synami swemi, życie mógł ucieczką salwować, gdy z naszych tylko sto trupem legło, a co tem dziwniejsza, że ta potyczka cały dzień wrzała. We dwie lecie, na Celadyna Moskiewskiego hetmana, szablę swoję obrócił, którego, między Orszą i Dąbrowną, z tymże książęciem Ostrogskim tak starł na głowę, że z ośmdziesiąt tysięcy Moskwy, czterdzieści tysięcy trupa rachowano, sam Celadyn i z dziesięciu wojewodami, w ręce się naszych dostał. W roku 1519. na ten czas wojewoda Kijowski i starosta Grodzieński, skoro Wojciech Brandeburski margrabia, a mistrz Krzyżacki, granice Polskie z wojskiem najechał, Jerzy z Litwy do Prus wtargnąwszy, na różnych miejscach tak go szczęśliwie raził, i tak długo, że go przymusił do tego, iż o pokój prosić u Króla Zygmunta musiał, który mu do czterech lat przeciągniono. Gdy się od jednej ściany ojczyzna uspokoiła, znowu od drugiej, na nię burza powstała. Tatarzy, samą tylko drapieżą życie prowadząc, na Podole i Podgórze, we trzydzieści i cztery tysiące, w roku 1522. wyciekli, Konstantyn książe Ostrogski, z tymże Jerzym wsławionym wojownikiem, już na ten czas wojewodą Trockim, pasy im przecięli, już w czterdzieści mil za Kijowem, dwadzieścia i cztery tysiące od szabli ich legło, a między niemi, Imbraim Basza Perekopski Turecki, a niewolnika ośmdziesiąt tysięcy odbito: słowem, tak się wszędzie z fortunnem męztwem swojem popisał Radziwił, że po śmierci Ostrogskiego książęcia w roku 1533. najzdolniejszym go do buławy wielkiej Litewskiej, wszyscy sądzili, Król Zygmunt, to ich zdanie, swoim przywilejem utwierdził, przydawszy do tego i kasztelanią Wileńską, po tymże Konstantynie wakującą. I nie omyliła się na nim ojczyzna, w wielu na Moskwę expedycyach: bo w roku 1535. Homla mocą pod niemi dobył, Starodubu w Siewierskiem księztwie, którego Owczyna wódz Moskiewski, w sześćdziesiąt tysięcy swoich bronił, dostał, i ogniem w perzynę obrócił; tyle zaś tam niewolnika Moskiewskiego naszym się dostało, że daleko liczbą swoją, komput wojska Litewskiego przechodził: patrzał na to z daleka Bazyli Car Moskiewski, ale sił swoich z tym Polskim Herkulesem probować nie śmiał; aż też między takiemi tryumfami śmierć go zastała, nie tak laty, jako bardziej zasługami dojrzałego, w roku 1541. do której całemci się wprawdzie życiem zawsze gotował, ale osobliwie, kiedy się co rok od Kwietnej niedzieli aż do Wielkiejnocy, w klasztorze jakich zakon-

ników zamykał, tak na roztrząsaniu sumienia swego, jako i świętej bogomyślności. Zaślubił był sobie Barbarę Wolską z Podhajec, ile się domyślam, była to córka Mikołaja kasztelana Sendomierskiego, ta mu powiła dwie córki: z których jedna Anna dostała się w małżeństwo książęciu Holszańskiemu, druga Barbara, tej gdy młodo odumarł Stanisław Gastold wojewoda Trocki, krasnością urody jej i wdziękiem przymiotów uwiedziony Zygmunt August I. dożywotnie ją sobie związał, która w Krakowie pompatycznie w roku 1550. na tronie Polskim ukoronowana zasiadła, nie długo jednak cieszyć się jej tą godnością pozwolono, bo z tronu do grobu weszła w roku 1551. pochowana w Wileńskiej katedrze.

Mikołaj książe na Birżach i Dubinkach, syn dopiero wspomnionego Jerzego, kasztelana Wileńskiego i hetmana, najprzód podczaszy Litewski od roku 1544. tak się podpisał u *Herburta w Stat. fol.* 303. i u *Januszow. fol.* 837. potem wojewoda Trocki, według *Stryjkow. lib.* 24. *cap.* 6. *f.* 763. i *Kojał. par.* 2. od r. 1551. do którego krzesła przydał mu Król August Kiejdanów z przyległościami wiecznem prawem; jeszcze był tymże wojewodą w r. 1564. co poznać z dykcyonarza Jana Mączyńskiego, synowi jego Mikołajowi w tym roku przypisanego, gdzie go wojewodzicem Trockim zowie, nakoniec wojewoda Wileński, i kanclerz Litewski, które obadwa honory zlały się na niego, po śmierci Mikołaja Czarnego, brata stryjecznego; a nadto hetman wielki Litewski, po Grzegorzu Chodkiewiczu, starosta Oszmiański, gubernator Inflantski książęciem S. R. Imperii od Karola V. wyniesiony. Najwięcej tego Mikołaja expedycye wojenne wsławiły, Król August wielkie wojsko, na Gwilhelma Fürsztenberga mistrza krzyżaków Inflantskich uzbroił, które pod Pozwolem obozem stanęło w roku 1557. tym czasem z pewną częścią ludzi Mikołaj w Inflanty wkroczył, gdzie Gwilhelm, to pożarem tej prowincyi przerażony, to męztwem walecznego wojownika Mikołaja nastraszony, przez posłów Ferdynanda Cesarza pokój sobie uprosił; tymże postrachem ulęknione Tatarskie kosze na Wołyń wyciekające, nie raz przed jego szablą pierzchały: i Moskwa w roku 1561. z Inflant już do Litwy inkorporowanych, nawet gdy powtóre, Witebskie województwo naszła, i koło Dambrowny wszystko ogniem niszczyła, skoro się o zbliżeniu jego dowiedziała, do granic się swoich umknęła, którym wet za wet oddając Mikołaj, Smoleński kraj w perzynę obrócił. We trzy lata potem, to jest w roku 1564. z Grzegorzem Chodkiewiczem, nie mając do boju tylko cztery tysiące swoich, Piotra Szujskiego trzydziestu tysięcy Moskwy uzbrojonego nad Ułą rzeką na głowę poraził, zamek im Taurus, choćci dobrze opa-

trzony, szturmem odebrał. *Varsavicius in paneg. Stephani.* Za Króla Stefana pod wojnę Moskiewską, już z wielką buławą hetmaniąc, pod Połockiem i wielkiemi Łukami, wszystkich tryumfów tego Króla był nierozdzielnym towarzyszem. pod Sokołem tak pasy wszystkie zaległ Szeremetowi z wojskiem Rossyjskiem ciągnącemu, że niemógł dać odsieczy oblężeńcom. W roku 1580. Uświatę przez akkord odebrał, Jezierzyjski zamek, tylko się na imię tego wielkiego hetmana chciał poddać. *Bielski* 772. i 776. Tak na usługach tej ojczyzny, i zdrowie i życie styrał w roku 1588. w GenewEńskich nowinkach uplątany, a jako nagrobek jego u *Starowol. in Monum.* powiada o nim: *Privati boni negligentior, publici studiosissimus.* Żona jego według *Kojał.* Księżka, według *Geneal.* Katarzyna Tomicka, podobno Stanisława wojewody Kaliskiego córka, z tej synowie: Mikołaj i Krzysztof. Z tych

Mikołaj książe na Birżach i Dubinkach, wojewoda Nowogrodzki, starosta Mozyrski i Merecki, a drzedtem najprzód łowczy, dalej podkomorzy Litewski. *Stryjkow. w roku* 1581. *przypisał mu Księgę V. kroniki swojej Litewskiej*, z czego poznać, że jeszcze za żywota ojca swego już i z bratem swoim Krzysztofem w senacie zasiadał; jak ojczyznę kochał, dowodem jest jego expedycya na Moskwę pod wielkiemi Łukami, gdzie się z nieporównaną odwagą, osobiście na nieprzyjaciele narażał. *Sachinus Histor. Societ. part.* 5. *lib.* 2. *num.* 35. twierdzi, że po śmierci Stefana Batorego Króla, gdy niektórzy zawaśnieni na niego, na sejmie *electionis* domogali się tego, aby akta tego pana skassowała Rzeczpospolita, a osobliwie względem fundacyi kollegji naszego Połockiego, od tegoż koronata uczynionej, najwięcej się tak niezwyczajnym zamachom oparł, ten Mikołaj, co tym dziwniejsza w nim powinno być, że z ojca swego był od wiary katolickiej daleki. Sprzysiągł się był dożywotnie, najprzód z Alexandrą księżniczką Wiśniowiecką, zda mi się wojewodzanką Wołyńską, wdową pozostałą po Jerzym książęciu Czartoryskim, atoli z nią *sterilis*, a potem z Zofią Chlebowiczowną, miała to być córka wojewody Podlaskiego: *Paproc. o herb. fol.* 661. z tej się zostało dwie córki: z tych jedna Katarzyna, 1*mo voto* Naruszewiczowi, 2*do voto* Piotrowi Gorajskiemu staroście Uszpolskiemu, dożywotnią świadczyła przyjaźń; druga Zofia, ta wprzód Jerzemu Chłebowiczowi staroście Żmudzkiemu, po nim Krzysztofowi Mondwidowi Dorohostajskiemu, marszałkowi wielkiemu Litewskiemu, zaślubiona, i syn Jerzy. Jest w druku u *Hubnersa tabul. Geneal.* 1327. Radziwiłów, ale w niej kilkanaście oczywistych mankamentów znalazłem.

Jerzy książe na Birżach i Dubinkach, kasztelan Trocki,

syn Mikołaja wojewody Nowogrodzkiego, sto ussaryi, tyleż piechoty, trzymał swoim sumptem przeciwko Szwedom pod Kokenhauzem. *Histor. decenni belli Livon.* Marszałkował w trybunale Litewskim, w roku 1599. przeszedł na wieczność w roku 1613. według *Starowol. in Monum.* Miał za sobą Zofią Zborowską kasztelankę Gnieźnieńską, hetmanownę nadworną koronną, która po jego śmierci ponowiła śluby z Abrahamem Sieniutą. *Acta Terrestr. Caliss. w roku* 1610. wspominają Jerzego kasztelana Trockiego żonę, Zofią Czarnkowską, córkę Adama Sendziwoja, wojewody Łęczyckiego i generała Wielkopolskiego: umarł Jerzy *sterilis.*

Krzysztof książe na Birżach i Dubinkach, wojewoda Wileński, hetman wielki Litewski, starosta Solecki, Urzędowski, Boryszowski, Kokenhauzki, syn drugi Mikołaja wojewody Wileńskiego i hetmana, brat rodzony Mikołaja Nowogrodzkiego. Był najprzód podczaszym Litewskim, i hetmanem polnym Litewskim, osiadł w krótce na kasztelanji Trockiej, *co poznać z Księgi III. Kroniki Stryjkowskiego*, przydała mu łaska królewska pieczęć mniejszą, do tych wszystkich przeszłych faworów, ojciec zaś własny, spuścił na niego pieczęć wielką, z której się jednak Krzysztof po śmierci jego wyzuł, osiadłszy na krześle województwa Wileńskiego i z buławą wielką Litewską. Cztery razy wkraczał w małżeńską ligę, pierwszy raz z Anną Sobkowną starościanką Warszawską, z tej dzieci, Mikołaj i Barbara, młodo pomarły: drugi raz z Katarzyną księżniczką Ostrogską, Konstantyna wojewody Kijowskiego córką, z tej syn Janusz, o którym niżej: trzeci raz z Katarzyną Tęczyńską, Stanisława wojewody Krakowskiego córką, pozostałą wdową po Jerzym książęciu Słuckim, z tej syn Krzysztof, i córka Elżbieta, z Leonem Sapiehą wojewodą Wileńskim i hetmanem wielkim Litewskim skolligowana, na kościół S. Kazimierza w Wilnie dobroczynna: *Annuae Societat.* 1608. umarła 1610. Czwarty raz z Elżbietą księżniczką Ostrogską, siostrą rodzoną Katarzyny, drugiej żony tegoż Krzysztofa, ale z nią bezpotomny, była to wdowa po Janie Kiszka staroście Żmudzkim. *Paproc. Ogrod. fol.* 207. Syt honorów, i pełen zasług w ojczyznie, dni swoje skończył w roku 1603. *Bucholcer Chronol.* kędy go zowie *Heros inclytus*, i pewnie bez pochlebstwa to napisał: bo z młodych lat swoich zaprawiwszy rękę na Moskiewskich karkach pod Sokołem i Uświatą, zasłużył sobie na to, że go ojcu jego za kollegę przydano z mniejszą buławą: od którego z wojskiem wysłany do Inflant, na wielu miejscach wojsko Moskiewskie starł szczęśliwie, osobliwie jednak pod Wendą, gdzie trzemasty jazdy, cztery tysiące ich poraził, Kierepecz zamek szturmem wziął pod niemi.

i demoliował, wojewodów i działa zabrane w tej kampanji, ojcu swemu do Wilna przyprowadził. Stefanowi Królowi drogę torując do Moskwy, Kozian, Sitno, Krasne i insze mniejsze forteczki, wszystkie prezydia w nich wyciąwszy, ogniem spalił. Pod Turowlą jakim sercem i męztwem na nich nacierał, pisze *Biel. w roku* 1579. *fol.* 763. toż uczynił pod wielkiemi Łukami trzema tysięcy ludzi uzbrojony. Chorągiew jego wraz z drugą Kazanowskiego, napadłszy na wycieczkę Moskiewską, mężnie ją wsparła. *Biel. fol.* 779. W głąb potem Państw Moskiewskich Krzysztof wtargnąwszy, w szerz i w zdłuż tamte kraje ogniem pustoszył, aż do Wołgi rzeki; patrzał na to rezydujący tamże Car Moskiewski, ale choć domagającemu się tego Krzysztofowi, pola nigdzie dać niechciał, więc Radziwił, Rzów, Toropec i Starzycę opaliwszy, z obfitym plonem do ojczyzny odwrócił, kniazia zaś Moskiewskiego, tak odwagą swoją dobrze nastraszonego zostawił, że zaraz po powrocie Krzysztofa, księdza naszego Possewina wysłał do Stefana Króla, pokoju szukając. *Biel. fol.* 783. Na Szwedów potem potęgę swoję obrócił, których najprzód przez swego regimentarza Jana Siecińskiego, pod Orlem tak dobrze przetrzepał, że pierzchać musieli; atoli znowu większe zebrawszy wojsko w roku 1601. Karol syn Karola Króla Szwedzkiego z niedobrego łoża spłodzony, do Inflant wtargnął, zaszedł mu drogę lubo w nierównych siłach Krzysztof: stoczywszy z niemi bitwę, cztery tysiące Szwedów trupem na placu położył, z obozu i dział wyzuł, Kokenhauz miasto do poddania się przymusił, Wendę, wyrzuciwszy ztamtąd nieprzyjaciela, odjął. *Cluver fol.* 711. *Kojał.* Z tego swego kawalerskiego serca, majestatom Polskim zawsze był miły, to jest Stefanowi Królowi, którego w roku 1576. na granicach Polskich witał, *Bielski fol.* 726. *Constit. fol.* 293. i Zygmuntowi III. któremu, gdy się z ojcem swoim Janem Karolem w Rewlu dla różnych konferencyi zjechał, w pięknej ludzi swoich komitywie assystował: A że był, w nagłej potrzebie tej ojczyzny, pewnej summy pożyczył, dla tego w niej puszczono mu było starostwo Żyzmorskie, co potem approbowała Rzeczpospolita przez *Konstytucyą* 1616. *fol.* 44.

Janusz książe na Birżach i Dubinkach, koniuszy, a dalej podczaszy Litewski, starosta Boryszowski, Zyzmorski, Bystrzycki i Szywejski, syn starszy Krzysztofa wojewody Wileńskiego i hetmana w. Litewskiego z Katarzyny księżniczki Ostrogskiej, z którym wraz Szwedów w roku 1601. i innych czasów, w dwieście usaryi, których z swojej szkatuły wystawił, wojował, a w Kokenhauzie mężnie oblężenie wytrzymał, rozdrażniony jednak, to Myszkowskiego marszałka koronnego

procederem, że w tumulcie pewnym w Krakowie, pod królewskim bokiem wszczętym, niektórych jego ludzi sekwestrowano, to że starostwo Dudzińskie sobie jeszcze za żywota ojcowskiego od Króla obiecane, Ckodkiewiczowi Karolowi hetmanowi dano, do rokoszanów się przeciwko Zygmuntowi Królowi przywiązał, u których i marszałkował na zjezdzie Lubelskim, i partyą ich, tak swoim jako też i swoich niektórych wojskiem zmocnił, wszakże po rozgromieniu ich pod Guzowem, łaskę królewską sobie snadno przejednał, w kilka lat potem kasztelanią Wileńską uczczony, na której siedział do roku 1620. jadąc albowiem na sejm koronny, w Prusiech go śmierć zastała: wkroczył był w stan małżeński, z Zofią Olelkowiczowną księżną Słucką, blizką swoją krewną, która mu lubo *sterilis*, dobra Słuckie i Kopylskie zapisała, po niej z Elżbietą Zofią księżniczką Brandeburską (1613.), córką Jana Jerzego kurfirszta, z tej syn co idzie. Temu Januszowi, i bratu jego Krzysztofowi na Indurskich dobrach dziedzictwo przyznała, *Konstytucya* 1616. *fol.* 43.

Bogusław książe na Birżach i Dubinkach, chorąży, a potem koniuszy Litewski, z tym tytułem podpisał *pacta conventa* Jana Kazimierza Króla, w roku 1648. Pięknie się był popisał ojczyznie z swem męztwem: bo najprzód pod Beresteczkiem, do zwycięztwa nad Kozakami, już na ten czas generał gwardyi królewskiej, siła dopomógł, z niemniejszą stawał odwagą pod Mohilowem, i w inszych kampaniach, wszędzie nieprzyjaciołom wielkiem sercem odpór dając; atoli widząc dużo nachylone szczęście Jana Kazimierza Króla, przykładem wielu inszych Panów Polskich, jako i Litewskich, i on się też do Szwedzkiej strony nakłonił w roku 1655. *Tulden. lib.* 5. *Histor.* przy której żwawiej się trzymając, Słuck, Mir, Nieśwież i Tykocin Szwedami osadził, Brześcia Litewskiego dobywał, z temiż Szwedami pod Warszawą za Jana Kazimierza Króla, pod Prostkami z Pruskiem wojskiem, na Wincentego Gosiewskiego, i Michała Kazimierza Radziwiła, nacierał; widząc jednak, że znowu Bóg nad wszystkie nadzieje stronę Jana Kazimierza Króla dźwigać począł, i on go przeprosił; a że się z starostwa Barskiego, dla dobra tej ojczyzny, dobrowolnie wyzuł: dla tego Rzeczpospolita, przez Konstytucyą 1661. z pierwszych wakansów deklarowała mu to *aequivalenter* nadgrodzić, a tym czasem w pewnej summie insze mu dobra puściła. *Constitut. fol.* 5. W następującym roku posłował na sejm, gdzie o nim Konstytucya świadczy *fol.* 10. że liczny komput ludzi swoich stawił pod Wilno do boku królewskiego. Aż też ostatni z tej linji książąt na Birżach i Dubinkach, zszedł z tego świata. Maryą Annę albowiem córkę jedynaczkę Janusza książęcia Ra-

dziwiła, wojewody Wileńskiego i hetmana w. Litewskiego. brata swego rodzonostryjecznego, zaślubiwszy sobie, z niej tylko córkę Ludowikę Karolinę spłodził, która *1mo voto* żyła z Ludwikiem książęciem Brandeburskim, z tym *sterilis*, *2do voto* z Karolem książęciem Neiburskim, z którym także tylko córka została, Anna księżniczka Neiburska, dziedziczka na Słucku, Kopylu, Birżach i Dubinkach.

Krzysztof książe na Birżach i Dubinkach, syn drugi Krzysztofa wojewody Wileńskiego i hetmana z Tęczyńskiej. Pod Janem Karolem Chodkiewiczem, hetmanem wielkim Litewskim, do którego obozu w znacznym się kompucie ludzi swoich rycerskich stawił, zaprawił się w marsowe dzieła, osobliwie w roku 1609. pod Parnawą przeciwko Szwedom wojując, dla tego ten pamiętny wojownik, widząc w nim nieulękniony umysł, i prędką w nagłych okkurencyach radę, i u obozowych ludzi affekt, najwięcej u Zygmunta III. Króla pracował koło tego, żeby mu go było za kollegę z mniejszą buławą przydano, co się też stało. Pod Chocimską expedycyą obojga narodów hetman Chodkiewicz, Turków z Carem ich Osmanem, gdy tryumfalnie razi, Gustaw Król Szwedzki, widząc ogołocone z wojska Królestwo, i Turecką wojną zatrudnione, przeciwko paktom wpadł do Inflant z wojskiem, i nad mniemanie wszystkich, Ryga mu się prędzej poddała, a wkrótce całą tę prowincyą posiadł; wprawdzieć Krzysztof, zebrawszy co mógł naprędce ludzi zdolnych do boju, podjazdami na różnych miejscach wojska Szwedzkie napadał, i fortunnie gromił, niemogąc jednak większej daleko potencyi wydołać, z garsztką swoich musiał się przytrzymać, pókiby mu większy sukkurs na pomoc nie przyszedł. (*Starowol. Orat. in funere Sigism. III.* powiada, że ten Krzysztof pod Nitawą tak dobrze ich przetrzepał, że i z Nitawy ustąpić musieli, i do Szwecyi uchodząc, ledwo drogę do morza znaleźć mogli.) Że jednak po zerwanym sejmie, żadne nie były opatrzone, Gustaw więcej sobie pozwolił, niespodzianym w Litewskie granice wkroczeniem, Birżę zamek dziedziczny tego Krzysztofa obległ, w roku 1625. i po kilku szturmach przypuszczonych, przycisnął go do tego, że się poddać musiał, gdzie sześćdziesiąt miedzianych dział i znaczną zdobycz znalazłszy, do Rygi Szwed uprowadził. *Brachel lib. 5. Piasec. hoc anno.* Krzysztof jednak szczupłą garsztką ludzi swoich tak nieprzyjacielowi dokuczył, wielą podjazdami niszcząc wojsko jego, że dalej w głąb Litwy nie postąpił. Do tego nieszczęścia pomogła nie mało zawisna niektórych nienawiść przed Królem Zygmuntem, która na tego przezacnego męża nie mogąc zdrowem okiem patrzyć dzieła, ale go przed majestatem Polskim udawała. *Brachel. lib. 2. Piasec.* przyszło do tego, że lubo

tak zasłużonego tej ojczyznie, z buławą wielką Litewską, wakującą po śmierci Chodkiewicza, nad zwyczaj, że pospolicie hetmani polni, na wielką postępować zwykli, minięto: Krzysztof jednak, choćci tak w respekcie królewskim upośledziony, przecież po klęsce naszych pod Walmuzą od Szwedów, że sobą zasłonił Litwę od dalszych inkursyi nieprzyjacielskich, solennie mu za to na sejmie dziękowano, koszta wszystkie i szkody podjęte, nadgrodzić deklarowano. *Constit.* 1626. *f.* 10 Wszakże przezorny ten Pan, unikając niesnasek jakich, któreby wyniknąć mogły, nie interesował się do żadnych rządów wojskowych, aż do śmierci Zygmunta Króla, po której marszałkował na konwokacyi do elekcyi Władysława Króla w r. 1632. bo nietylko był w ręku silny, ale i w radzie wielki, dla tego o nim napisał *Potocki in Centur. Viror. fol.* 108. *Sic arma tractavit, ut Bellonae armatam Palladem jungeret. Moderatorem Comitiorum si audisses, Julium reducem orbi Polono arbitrareris: Smolensco obsidione Sebiniana, id est ultra centum millium virorum, liberando, sexdecim fere suorum millibus illum adhibuit Vladislaus IV. tantorum triumphorum additamentum. Virum imperatoris artibus insignem ad senium usque aequabili passu comitata est fortuna, qui ut Bellatoris, ita et Pacatoris Litvani nomen meruit.* Władysław IV. jak tylko na tronie Polskim osiadł, Krzysztofowi zrazu kasztelanią Wileńską, potem i województwo Wileńskie z buławą wielką ofiarował, z któremi tytułami, komissarzem uczyniony, w roku 1634. pokój z Moskwą zawarł i podpisał. Tak od jednej strony uspokoiwszy Moskwę, do Szwedów i Inflant się z wojskiem obrócił, gdzie fortunnie na wielu miejscach zagaił początki tej expedycyi, atoli zaszłe z Szwedami pakta, piękną do zwycięztw dalszych zatamowały mu drogę, a wkrótce, to jest w r. 1640. i w inszą wieczności drogę poszedł. Genewеńskiej sekty obrońca wielki i protektor. Z Anny z Ciechanowa Kiszczanki, wojewodzanki Mścisławskiej, córkę, zręczył z Jerzym Chlebowiczem wojewodą Wileńskim, syn zaś z niej, ten co idzie.

Janusz książe na Birżach i Dubinkach, podkomorzy Litewski, dalej starosta Żmudzki i hetman polny, a na koniec wojewoda Wileński i hetman Litewski wielki, marszałek trybunału Litewskiego w roku 1648. Pod Smoleńskiem z ojcem swoim na Moskwę wojując, początki marsowe zakładał: sam już buławę w ręku mając: jak nieulęknionego był serca, pokazał na karkach Kozackich, w roku albowiem 1649. Turowa, Mozyru, Bobrójska, Rzeczycy dobywszy, wszystkich rebellizantów, których tam znalazł, wyciął: pod Łojowem, napadłszy na Krzyczewskiego czterdziestą tysięcy uzbrojonego, na

głowę poraził, jego samego dobrze rannego pojmał: Pińsk przez regimentarza swego Grzegorza Mirskiego odebrał, za które jego dla ojczyzny zabiegi, publicznie na sejmie Warszawskim Rzeczpospolita podziękowawszy, niektóre mu dobra przez Konstytucyą wiecznem prawem puściła. Czem zachęcony, w roku 1650. pod Soszą, Niebabę pułkownika Kozackiego, z piętnastą tysięcy buntowników, i z życia wyzuł, i z obozu; za powodującem szczęściem dalej idąc, przyciągnął pod Kijów, obawiając się jednak rozhukane chłopstwo, zawczasu z miasta pierzchnęli: obywatelów tylko tego miasta, gdy się na sławę imienia jego poddali, do przysięgi wierności przymusił. Złączywszy się potem z Polskiem wojskiem, gdy pod Białocerkwią do bitwy przyszło, Janusz prawe skrzydło nieprzyjacielskie swoją natarczywością złamał, i z pola do obozu wpędził, aż też i do traktatów przymusił: tą swoją tryumfalną nad niemi ręką, tyle w nich sprawił, że lubo potem po Polszcze grassowali, Litewskiej jednak prowincyi granic nie tykali. W roku jednak 1654. nowa się burza od Moskwy na to Królestwo zwiała, których jednak Janusz dobrze pod Szkłowem przywitał, kiedy ich trzydzieści tysięcy z pola spędził krwawą bitwą. Dalsze jego procedery w tych tam konjunkturach, opisuje *Apologia*, którą, broniąc sławy jego, do druku podano; także *Theatrum temporis Germanicum, Henrici Anshelmi de Ziegler, impressum Lipsiae f.* 822. umarł w Tykocinie 1655. *intensissimis artuum doloribus pressus*, mówi Potocki kasztelan Kamieniecki, *Centur. Virorum fol.* 107. którego rodzoną siostrę, a córkę Stefana wojewody Bracławskiego i pisarza polnego koronnego, na imię Katarzynę, miał ten Janusz za sobą, ta gdy mu świątobliwie zeszła w roku 1643. ile prawowierna katoliczka, pojął po niej Ilinę Mohilankę hospodarownę Wołoską: z Potockiej był syn Krzysztof, ale młodo wszedł do grobu: córka zaś Marya Anna, zręczona z Bogusławem Radziwiłem, koniuszym Litewskim, jako się wyżej mówiło.

Jan kasztelan Trocki, hetman Litewski, czwarty syn Mikołaja wtórego, wojewody Wileńskiego i kanclerza, pisał się z Muśnik według *Starowol. in Monum.* był marszałkiem Litewskim i starostą Słonimskim, z temi tytułami czytam go na liście Zygmunta I. Króla: w książce, której tytuł: *Prawa i przywileje narodu Ruskiego, fol.* 26. w roku 1514. Osobliwsze się w nim wydawało nabożeństwo: bo najprzód pacierze kapłańskie codzień zwykł był mawiać, w wielki post ledwo co jadł, chlebem się tylko, i to go wprzód popiołem posypawszy, w stępną środę poświęconym, zasilał. Wiary świętej katolickiej gorliwym był obrońcą: dla czego też, gdy nawiedzał

progi śś. apostołów Piotra i Pawła w Rzymie, od Juliusza Papieża, tem imieniem wtórego, wielkiemi nadany odpustami, i mile przyjęty, jako i od innych Włoskich książąt; fundował parochie, Nieświezką i Drubowską. Ojczyzna też, jego zasługami zaszczycona: bo najprzód posłował po dwakroć do Moskwy, raz w roku 1506. drugi raz w roku 1508. *Kojałow.* Tatarów na Podole wpadających, nieraz z inszemi gromił; z ojcem i z bracią, tryumfalnych nad Moskwą expedycyi i trudów był nierozdzielnym towarzyszem. Do owej nad Tatarami pod Kłockiem tak znacznej wygranej, siła dopomógł, ale najwięcej się jego męztwo, żadną przygodą niepoalterowane, i żywość pańskiej duszy, prędki dowcipu obrót, niespracowana na dobro pospolite czułość, w expugnacyi Starodubu, pokazały. Tak Moskwie i Tatarom nie jednym bojem sił dobrze przytarłszy, pełen zasług świat pożegnał w roku 1542. Trzy razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z księżniczką Łukomską, z tej zostawił dwie córki, Annę Stanisławowi Kiezgajło, hrabi na Krozach: Zofią, Iliniczowi, hrabi na Mirze, skolligowane; z tej potem racyi, gdy Kiezgaiłów i Iliniczów niestało potomstwa, obadwa te hrabstwa zlały się na potomków tego Jana Radziwiła. Drugi raz z Gastołdowną, z której dzieci młodo pomarły. Trzeci raz z Kiszczanką, z tej miał trzech synów, Mikołaja Czarnego, tak od włosów nazwanego, Jerzego, w dzieciństwie zmarłego, i Jana.

Jan książe na Ołyce i Nieświeżu, krajczy Litewski (syn Jana kasztelana Trockiego z Kiszczanki) na sejmie Brzeskim od Zygmunta I. w roku 1544. kreowany, z tymże tytułem podpisał *przywilej ziemi Bielskiej u Januszow. w Stat. f.* 837. *Stryjkow. lib.* 24. *cap.* 5. *f.* 760. umarł 1551. wieku swego 35. czego dowodem nagrobek jego w katedrze Wileńskiej, który wypisał *Starowol. in Monum.* gdzie o nim tak mówi: ***Ob egregias virtutes, Imperatori Carolo V. et Regibus Poloniae, Sigismundo I. et Sigismundo Augusto, et Principibus Italiae, praecipue Ferdinando Gonzagae Principi Malphetae amabilis:*** bo już miał zaręczoną sobie córkę jego, ale śmierć tę ligę rozerwała; pierwsza zaś żona jego według ***Genealogji***, miała być Fredrowna, według *Kojałow.* wdowa po Iliniczu, z której potomstwa nie miał: Król August był na jego pogrzebie.

Mikołaj Czarny książe na Ołyce i Nieświeżu, wojewoda Wileński, marszałek wielki i kanclerz Litewski, starosta Brzeski, Kowieński, Mozyrski, Lidzki, Boryszowski i Szawelski, syn starszy Jana kasztelana Trockiego z Kiszczanki, ten go jeszcze młodego, dla większego poleru, do cudzych krajów

wyprawił, pod który czas, całą prawie zwiedziwszy Europę, gdy do ojczyzny powrócił, wszystkich opinie o sobie zwyciężył, a skoro się z pięknemi natury talentami, na dworze Zygmunta I. Króla Polskiego pokazał, serce sobie pańskie, tak niemi ujął, że mu laskę wielką Litewską w roku 1544. konferował. *Stryjkow*. August I. Król, do faworów ojcowskich, jeszcze i swoje przydał: bo względem Barbary Radziwiłówny żony swojej, a stryjeczno rodzonej siostry tego Mikołaja, chcąc wyżej wynieść jej familią, wysłał go posłem swoim na sejm rzeszy Niemieckiej, do Karola V. Cesarza, kędy ten monarcha, szacując w nim Pańskie przymioty, tytuł *S. Romani Imperii Principis*, po zeszłej bezpotomnie linji Radziwiłowskiej książąt na Goniądzu i Medele, zlał na niego, i na jego brata rodzonego Jana krajczego, i na stryjecznego ich Mikołaja, na Birżach i Dubinkach dziedzica, i na wszystko potomstwo od nich pochodzące: do herbu nawet ich, to jest do orła w koronie, trzy hełmy przydał, tym kształtem, że we środku powinno być pół orła takiego, jako i na tarczy, po prawej stronie tarczy, pół gryfa z skrzydłami i nogami dwiema do góry wspiętemi, ku orłowi głową obróconego, po lewej zaś stronie, pół lwa z dwiema łapami wyniesionemi w górę, także do orła głową skierowanego i całym sobą. Przywilej dany od Karola w roku 1549. w tymże roku potwierdził August I. i Rzeczpospolita na sejmie Brzeskim przyjęła.

Kładę tu słowa przywileju Karolowego. *Quo vero ejusmodi illustratio magis resplendeat avitis armis et insignibus vestris, aquilam nigram, cujus pedes sint coerulei coloris, in glauco campo, et in pectore aquilae scutum ad angulos rectos, in quatuor partes proportionales divisum, quarum superior dextra, et inferior sinistra, caelestini, reliquae vero duae oppositae rubri coloris sint, superior quidem dextra, tres tubas nigri coloris, cum zonis aureis, tres vero caeterae hujus scuti partes alia arma et insignia Familiae Vestrae, nempe inferior dextra duos pisces albi seu argentei coloris, sinistra lunam aurei seu crocei coloris, cornibus sursum vergentibus, et supra lunam, ejusdem coloris aurei stellam, sex radiis coruscantem; superior autem laeva pars clypei soleam ferream equi, coloris argentei complectatur. Ad haec, galeas tres in summo, ex his intermedium quidem, quae similiter Patruo vestro a Caesare Maximiliano concessa erat, auratam, cum corona, et dimidia aquila superposita, extensas alas, et caput aurea corona regali coronatum habente, dexteram itidem cum corona, et fulvo Leone dimidiato, quo etiam antiquitus Majores vestri usi sunt. Sinistram vero galeam, etiam cum*

corona, et anteriore parte Gryphi fulvi coloris, addenda, concedenda, et largienda duximus. W tem opisaniu, cztery się herby tego Mikołaja Czarnego wyrażają. Pierwszy Trąby, ojczysty; drugi Leliwa, babki z ojca Monwidowny; trzeci Podkowa macierzyński, Kiszczanki; czwarty Ryby, babki z matki, ile dochodzę Naruszewiczowny. We dwie lecie potem, do laski Litewskiej, przydano mu pieczęć wielką, a wkrótce, po zejściu Gastolda, województwo Wileńskie; z temi tytułami wyprawiony do Ferdynanda Króla Rzymskiego aby imieniem Zygmunta Augusta Króla, zrękowiny uczynił z Katarzyną córką tegoż Ferdynanda, pozostałą wdową po książęciu Mantuańskim, którą legacyą wielkim kosztem, nie mniejszym splendorem zakończył, i Królową do Krakowa sprowadził, pod który czas Ernestowi synowi Maxymiliana Króla Czeskiego, był ojcem chrzesnym. Inflanty potem obszerne mu pole otworzyły do wiekopomnej sławy, których obronę przeciw Moskiewskim insultom od Króla mając sobie powierzoną, z lekka do tego nakłonił, że pewnemi kondycyami, jego przemysłem ułożonemi, ta prowincya i z Kurlandyą, inkorporowane do księztwa Litewskiego zostały, a żeby tem gruntowniejsza ta liga na potem trwała, w Rydze, imieniem Króla swego, vice-

rej Mikołaj, przysięgę odbierał wierności w roku 1560. tak od Gotarda Ketlera, i w nim całej kawaleryi jego, jako i od arcybiskupa Rygskiego, i w nim całej kapituły: krzyż złoty, który zwykł był na szyi nosić mistrz Krzyżacki, i pieczęć, na której była wyryta najś. Panna na oślęciu do Egyptu uchodząca, w Wilnie, w oczach senatu całego, Królowi oddał. *Kojal. in Fastis Radiv.* Zawdzięczając mu taką przysługę Król August, puścił mu rządy Inflantskiego księztwa. Na tak wielkie fawory królewskie, nie mogła zdrowem okiem patrzyć nienawiść, przetoż pokątnie szeptać poczęła, jakby po śmierci Augusta I. Króla, ile bezpotomnego, księztwa Litewskiego affektował, aż się też i do uszu królewskich przecisnęła ta nowina, którą tem więcej rozżarzyła suspicya, gdy w roku 1564. na sejmie, unia Litwy z Koroną nie doszła, na który Mikołaj posłem był z innemi Pannami Litewskiemi, *Constit. fol.* 52. ale to wszystko śmierć uspokoiła, która przypadła na rok 1567 w Łukiszkach. *Bucholcer* 1565. Był pan wielkich cnót, hojny, przezorny, miłosierny, ludzi mądrych i rycerskich kochający, ojczyznie wielmi zasłużony, a jako *Aloysius Lipomanus*, nuncyusz niegdy w Polszcze papiezki, w liście swoim do niego danym 1556. kędy zaszczyciwszy się jego ku sobie affektem, tak o nim pisze. *Quod olim de Saladino Saracenorum Principe dicebatur: Nihil illi ad virtutem defuisse, nisi quod Christianus non esset, hoc de te quoque merito dicendum esse, nihil tibi ad virtutis cumulum deesse, praeter Catholicam religionem*, on albowiem pierwszy Geneweńskie nowinki do księztwa Litewskiego wprowadził, i żwawie utrzymywał, co poznać z listu jego do tegoż Lipomana danego w roku 1556. który w Króleweu wydrukowany od apostaty Wergeryusza. Biblią na Polski język od swoich ministrów przełożoną, w Brześciu Litewskim w roku 1563. swoim nakładem podał do druku. W Olyce zamek z fundamentu wyniósł. Ciało jego z Wilna do Dubinków przeniósł, Krzysztof II. Radziwił, za konsensem wnuków jego. Elżbietę Szydłowiecką, kasztelankę Krakowską, zaślubiwszy sobie, cztery córki z temi połączył domami, Krystynę z Janem Zamojskim, kanclerzem i hetmanem, umarła 1580. wieku swego 18. *Bielski fol.* 770. Zofią z Achacym Cemą wojewodą Pomorskim, ta zbudowała w Gniewie Kruczganek. Annę Magdalenę z Mikołajem Buczackim podkomorzym Podolskim, starostą Barskim. Elżbietę z Mikołajem Mieleckim wojewodą Podolskim i hetmanem w. koronnym, przedziwnej pamięci była ta Pani: zkąd całego prawie pisma ś. nauczywszy się, wielu doktorom katolickim, przy obrocie swoim, ciężka w dyskursie o wierze była, przy ojcowskich błędach mocno się zastawiając, atoli potem, i Arryań-

skich i inszych się chwytała; aż też przez ks. Benedykta Herbesta Soc. Jesu, do kościoła katolickiego skierowana, i owdowiawszy, statecznie w tej wierze i świątobliwie wiek swój skończyła. I synów czterech: Mikołaja Sierotkę, Jerzego kardynała, Albrychta i Stanisława.

Stanisław książe na Ołyce, syn Mikołaja Czarnego najmłodszy, najprzód marszałek nadworny Litewski 1587. *Sarnic. dedykat.* dalej wielki, laskę potem dobrowolnie spuściwszy, osiadł na krześle starostwa Zmudzkiego, z tego do grobu wniesiony w roku 1599. w Ołyckim kościele, luboć go śmierć w drodze do Rzymu na jubileusz wielki, w Palestynie zastała, któremu syn jego Albrycht nagrobek postawił, *Starowol. in Monum.* Młodszym będąc, gdy się z cudzych krajów wrócił, żarliwości swojej o wiarę katolicką i pobożności, znaki dał oczywiste: bo najprzód z Ołyki ministrów Kalwińskich, tam od ojca swego sprowadzonych, rugował, i księżą katolickiemi osadził; tamże nowy kościół z fundamentów wyniósł Pańską strukturą, i obostrzył; jeżeliby kiedyżkolwiek sukcessorowie jego, mieli się wydzielić od społeczności z kościołem Rzymskim, aby na ten czas *Jus Patronatus* tego kościoła, do biskupów Łuckich należało. Insze także synagogi heretyckie poznosił. Rusi zaś schizmą zarażonej dał na wolą, albo przystąpienie do unji, albo z dóbr wyzucie, i z miasta wypędzenie: czem się wielu ich do jedności nakłoniło. Łukiszki folwark do akademji Wileńskiej wieczną darowizną przyłączył. Co rok pod czas wielkiego postu zwykł się był zamykać w Eremitorium, przy klasztorze Nalibockim, który on fundował na cześć Boską, tam wszystek ten święty czas, na rozmyślaniu o męce Pańskiej, i inszych dobrych uczynkach, pędził aż do wielkiej-nocy. Po wysłuchaniu mszy ś. prosto się udawał do szpitala, tam ręką swoją ubogich karmił, odziewał, chorych przez domowego medyka ratował, toż dopiero do pałacu swego powracał na obiad. Ojczyznie też pokazał, jak mu była miła, kiedy pułk cały jazdy, z swojej szkatuły, Stefanowi Królowi sprowadził. Z bracią swoją rodzonemi, taką uformował ordynacyą, aby na dobrach, osobliwie Ołyce, Nieświeżu, Klecku, Mirze, Grodku i innych, córki nigdy w tym domu nie dziedziczyły, ale tylko synowie, i to starszy z nich, a gdyby tych niestało, tedy bliźsi z tejże linji, osobliwie starszy, żeby na tych dobrach brał sukcessyą, którą ordynacyą, najprzód Stefan Król potwierdził swoim przywilejem, a potem Zygmunt III. z konsensem Rzeczypospolitej w roku 1589. *Constit. f.* 529. Sprzysiągł się był dożywotnie z Maryną z Markowic, Michała Myszki kasztelana Wołyńskiego córką, zeszła w roku 1600. z tej Elżbieta była za Jędrzejem Sapiehą wojewodzicem Miń-

skim, starostą Homelskim i Bielskim, *Histor. Sapieha:* Druga Krystyna, ta poświęciwszy życie swoje Bogu w klasztorze Nieświezkim S. Benedykta, księnią tam prezydowała, *Konstyt.* 1638. *fol.* 53. wspomina, że pewne swoje ojczyste dobra zamieniła za insze w Nowogrodzkiem leżące, które, za konsensem Rzeczypospolitej do swego konwentu przyłączyła, to jest Wilzyna, Luczna, i Słoboda: życia swego terminu dopędziła w Gdańsku w roku 1657. *singulare decus monialium*, według *Szczygiel. in Aquila fol.* 155. Synów także dwóch, Mikołaj Krzysztof, powróciwszy z cudzych krajów, wieku swego 25. w roku 1614. z światem się rozstał, do Najśw. Matki szczególniej nabożny. *Drexelius in dedic. Gymnasii, Annuae Societ.* 1584. *Cichoc. Alloqu. lib.* 21. *c.* 21.

Albrycht Stanisław, książe na Ołyce, kanclerz Litewski, starosta Łucki, Piński, Gniewski, Kowieński, Tucholski, i Wieloński, syn drugi Stanisława starosty Zmudzkiego: żona jego pierwsza, Reina de Eisenrych, rodem z Bawaryi, kędy jej dom sławą, zacnością, urzędami, i wysokiem spowinowaceniem kwitnął, wdowa po Michale Działyńskim wojewodzie Brzeskim Kujawskim, tej Albrycht postradał w roku 1637. Druga, Krystyna Lubomirska, Stanisława wojewody Krakowskiego córka, atoli z obiema żyjąc bezdzietny, poszedł po zapłatę świątobliwego swego życia, w roku 1656. w Gdańsku, w Ołyce pogrzebiony. Przez czterdzieści lat prawie, w których urząd tak podkanclerski, jako i kanclerski piastował, tak nienadwerężenia sumienia swego, jako i całości praw, i swobód ojczystych, szczególniej przestrzegał. Władysławowi IV. w roku 1624. do cudzych krajów wyjeżdżającemu, Zygmunt III. Król i ojciec, przydał go za marszałka, peregrynacyą tę, niewypowiedzianą roztropnością, powinną powagą, kosztem też nawet i swoim miarkował, z wielkim tak Władysława honorem, jako i swoim, u wszystkich Panów Chrześcijańskich, ale najbardziej u Urbana VIII. Papieża: wolno czasem strofował w młodym Królewiczu skore i bujające postępki, przecież z taką moderacyą, że mu ta funkcya jego nie była na potem przeszkodą do tego respektu, w sercu Władysława, już na tronie Polskim osadzonego, w jakim profitował u Zygmunta ojca, i owszem chciał go ten Pan na wyższe krzesła posunąć, gdyby był Albrycht nie wyłamał się z nich, jedynie tym pretextem, żeby był na pieczętarskim urzędzie, miał obszerniejsze pole do przysłużenia się i religji i dobru pospolitemu. Na wszystkie kampanie za czasów trzech Królów, Zygmunta, Władysława i Jana Kazimierza, liczne chorągwie zwykł był do obozu posyłać, które jak z jego szkatuły powstały, tak też, żeby i żyły bez uciemiężenia ludzkiego, prowidował. W Kownie w zamku

wieżą wymurował, i w niej lamus na konserwacyą ksiąg ziemskich i grodzkich, co approbowała Rzeczpospolita na sejmie 1638. *fol.* 53. toż samo podjął się uczynić i w inszych miastach, których był starostą, osobliwie w Pińsku, Tucholi, i Gniewie, *Constit.* 1647. *fol.* 25. a jako o nim napisał *Potoc. Centur. Viror. fol.* 308. *Majorum institutis propugnandis impendit vitam, adversus vitia Reipubl. sua mole labentis, stetit quasi solus, cadentemque quantum retrahi potuit, retinuit, dum vixit. Oratio illi minus compta, sed ipsum qui in animo erat, loquebatur candorem; lingua illi cum pectore mira consentiebat harmonia.* Korrupcyom wszystkim przystępu do siebie zawsze gorliwie bronił, ztąd gdy jeden z Panów Litewskich, dziesięć tysięcy czerwonych złotych ofiarował mu, żeby tylko do wakansu pewnego nie był mu na przeszkodzie, i pieniędzmi wzgardził, i do wakansu drogę zatamował, że przeciwko prawu, nie mógł się na nim mieścić. Lubo przy urzędzie pieczętarskim tak zatrudnionym, żadnego jednak dnia nie opuścił, któregoby, krom pacierzy kapłańskich, nie miał odmówić *Officium parvum B. Mariae Virginis*: Godzinek o niepokalanem poczęciu tejże Matki Boskiej, i Rożańca; codzień nadto godzinę jednę, a czasem dwie albo trzy, nabożnym dawał rozmyślaniom. Pilne zawsze miał oko na swoję dworską czeladkę, i żeby jakiej obrazy Boskiej nie było, troskliwie przestrzegał, i za nich się często do Boga modlił. Już kanclerzem będąc, na początku każdego miesiąca, do kongregacyi przy akademji Wileńskiej zstępował, i tam studenckiej młodzi patronów świętych rozdawał. Mszy świętej codzień słuchał, a do spowiedzi i komunji prawie co tydzień przystępował, także w święta uroczyste Matki Boskiej i swoich świętych patronów. Pospolicie zaś, klęcząc na obadwa kolana, modlił się, z czego gdy się jedno z nich skancerowało, nie prędzej jednak leczyć się na nie pozwolił, aż póki oczywiste gangreny niebezpieczeństwo, nie wymusiło na nim ratunku, przecież i w ten czas, gdy na jedno chorował, na drugiem klęczeć nie przestał. Tak, lubo przewlokłem klęczeniem, postami i inszemi sposobami, ukrócał ciało swoje; nie mając jeszcze na tem dosyć, wymyślił był taką machinę, w której się pewnych czasów zamykać kazał, tak misternie zrobiona była, że się w niej, ani ręką, ani nogą ruszyć nie mógł, i jego samego widzieć nie było, tylko grzbiet jego do biczowania obnażony, tam poufalszemu słudze swemu siec się kazał, sam sobie naznaczywszy wiele plag wbić miał w Pańskie ciało, a żeby był, ani prośbą jego albo stękaniem, ani miłosierdziem zmiękczony, nie folgował, ale szczerze dokładał, za każdą razą po takiej katowni, Pańsko go udarował. Na ubogich był prawie roz-

rzutny, w Wilnie i w Pińsku pod czas głodu, u stołów po ulicach dla nacisku wystawionych, przez naszych ojców niezmierną zgraję ludzi żywił i sustentował; toż i w Pińsku w tejże przygodzie wyświadczył. Wysłał był swoję własną chorągiew do obozu, przeciwko nieprzyjaciołom ojczyzny, ta mężnie nacierając, wszystka w pień wycięta. Niewiedział jeszcze o niczem książe Albrycht, w tem gdy się modli nie daleko kominka, stawa przy nim jeden z pobitych towarzystwa, i nieśmiejąc mu przeszkadzać do modlitwy, drewka tylko na ogień przykładał. Obejrzy się książe, i poznawszy go, pyta coby tu robił, odpowiada, żeśmy wszyscy w potrzebie na placu legli, to nasze szczęście, że wszyscy do nieba należemy, atoli jeszcze się musiemy wypłacać sprawiedliwości Boskiej, ty byleś chciał, możesz nam dać pomoc: będziesz zaś miał ten znak pewny, że potrzebujemy jeszcze twego ratunku, gdy zapuściwszy sieć w pobliższy swemu pałacowi staw, tak lgnąć będzie, że jej ciężko dobyć będzie, i zniknął. Wylał się zatem na dobre uczynki Albrycht za ich dusze, osobliwie msze i jałmużny, i gdy w staw zapuścić kazał niewód, a więznął, znowu i po drugiraz czynił za nich dobrze, dopiero za trzecią razą gdy sieć wolno przeszła, zrozumiał, że i oni na wolność synów Boskich wyszli. *Naram. Fac. rer. Sarmat. fol.* 321. Pokazała mu się także pierwsza żona jego, i z płaczem go prosiła, żeby ją z mąk czyscowych ratował, niemógł się pojąć Albrycht, że białogłowa tak pobożna, i po tak wielu mszach i jałmużnach, jeszcze się nie wypłaciła Panu Bogu, ale mu to podziwienie wybiła, gdy powiedziała, że te wszystkie suffragia komu inszemu Bóg przyłączył, dla tego kochający żonę i po śmierci książe, jak na nowe o jej duszę starać się począł. *Idem Ibidem fol.* 318. Przy kollegiacie Ołyckiej fundował i z żoną swoją pierwszą nabożeństwo do najśw. sakramentu we wszystkie czwartki całego roku, z publiczną processyą, po której ubóstwo długim szykiem szło do zamku: tam zasadzonym u kilku stołów, bo ich czasem sto, czasem dwieście liczono, do stołu służyli, potrawy nosili, napój podawali, i hojną jałmużną opatrzonych wypuszczali; żadnego zakonnika, ani ubogiego nieodprawili z próżną ręką od siebie, i owszem kościołów i kapłanów inaczej nie zwali, tylko miłemi dziatkami swemi, szpitale nawiedzali, i jako mogli chorych ratowali. Nadto z tąż żoną swoją, fundował kollegium nasze Pińskie, które approbowała *Konstytucya* 1635. *fol.* 27. Alumnów Krakowskich u OO. Dominikanów, kollegiatę Ołycką, w niej ołtarze wszystkie marmurowe, obrazy od pędzla i sztuki szacowne, monstrancyą, kielich, krzyż, patynę, lichtarze, szczerozłotę, proboszczem infułackim i kanonikami ją osadził: Ciało S. Angen-

tyna żołnierza i męczennika, w Rzymie sobie od Papieża dane, z solenną pompą do niej wprowadził, w roku 1627. krom tego, kościoły w Rumszyszkach i w Weloniu, plebanie Kazimirowska i Nalibocka z jego szkatuły powstały, innych zaś wiele domów Boskich, albo reformowane, albo dostatecznie kościelnemi apparatami ubogacone. Do Najśw. Matki niepokalanie poczętej szczególniej nabożny, obowiązał się ślubem, proszącym się dla niej o co, niczego nie odmówić, ztąd i wielkie krzywdy swoje, dla niej z chęcią darował, i znaczne summy wysypał. Napisał i podał do druku kilka swoich książek, jako to *De Laudibus Deiparae Virginis*, *De cruciatibus spinarum Christi*, *Dyskurs nabożny* 1635. *Elogia* 12. *Virtutum sine labe Conceptae Deiparae* 1655. umierając zostawił niedokończone *opus*, *Rerum suo seculo in Europa gestarum* *). Testamentem swoim 1656. w metryce mniejszej koronnej roborowanym, zapisał był 25. tysięcy na dobrach swoich Coling, pode Gdańskiem, na sustentacyą tych, którzyby z heretyków do kościoła katolickiego nawrócili się, kollegio także Gdańskiemu naszemu ośm tysięcy, na starostwie Gniewskiem zaległej summie naznaczył, ale to oboje skutku nie wzięło. *Hist. Colleg. Gedan. S. J.*

Wojciech książe na Klecku, marszałek wielki Litewski, a przedtem nadworny, Kowieński, Rumborski, Bracławski starosta, syn trzeci Mikołaja Czarnego, wojewody Wileńskiego, kanclerza i marszałka. W roku 1582. do Moskwy w legacyi wysłany, tyle na dobro Rzeczypospolitej pracował, że pożądany pokój swoim zabiegiem zawarł, *Biel. fol.* 785. ale też i w boju mężny, kiedy Stefanowi Królowi pod Połock i Wielkołuki, w pięknym gronie ludzi wojskowych, tak jazdy, jako i piechoty, stawiwszy się, wielkiem sercem nieprzyjaciela raził. Po zejściu Króla Batorego, wprawdzieć on z bratem swoim Jerzym kardynałem utrzymywał stronę Maxymiliana Austryaka, jako pisze *Piasecki*, atoli potem niechcąc miłej rozrywać ojczyzny, do Zygmunta się III. Króla wkrótce nakłonił, któremu, w legacyi wysłany, Annę księżniczkę Rakuską i zaślubił w małżeńską ligę, i do Polski sprowadził w Pańskiej komitywie: to mu poselstwo, wielki affekt u majestatu Polskiego, nie-

*) Jest także jego Dyaryusz łacińskim językiem pisany, zaczyna się od śmierci Zygmunta III. Króla r. 1632. — To pismo szacowne dla wielu tam wyrażonych okoliczności których on był świadkiem poprawił nieco i w lepszą formę ułożył Ogrodzki sekretarz wiel. koronny. Kopią tego Dyaryuszu posiadał Ignac. Krasicki biskup Warmiński. — Hr. Edward Raczyński wydał drukiem po polsku pod tytułem: *Pamiętniki Albrechta Stanisława księcia Radziwiłła kanclerza w. Litewskiego.* 2 *Tomy w Poznaniu* 1839. — *P. W.*

mniejszą u wszystkich zjednało stymę. Pan z Bogiem złączony: bo powróciwszy z Niemiec do ojczyzny, za kooperacyą księdza Piotra Skargi Soc. J. i z bracią swoją wyrzekłszy się kalwińskich błędów, kościoły wszystkie w dobrach swoich katolikom przywrócił, drugie odnowił, inne z gruntu postawił, osobliwie w Klecku, i księży przy nim w dochody opatrzył, tamże szpital wyniósł, i sowicie uposażył; w Wileńskim zaś naszym S. Jana kościele, ołtarz wielki i organy, jego nakładem stanęły, sam się nawet dla przymnożenia większej chwały Boskiej na różnych instrumentach na chórze grywać nie wstydził, ile w muzyce dobrze wyćwiczony, mszy świętej nigdy nie opuścił, ciało swoje różnemi trapił mortyfikacyami, przeniósł się na nieumierające z Bogiem życie, w roku 1593. w Krakowie, ale w Wilnie w kościele naszym pogrzebiony od żony swojej; była to Anna, Gotarda Kettlera niegdy mistrza Krzyżaków Inflantskich, a potem książęcia Kurlandzkiego, córka, tej on powodem był do tego, że się z heretyckiej trzody wydzieliła, z nią w Rzymie progi śś. apostołów Piotra i Pawła nawiedził: córka z niej Barbara, paraliżem w młodych leciech ruszona, nocy jednej nagle, nie bez oczywistego cudu, zupełnie zdrową została, więc za to dobrodziejstwo dziękując Bogu, już była w klasztorze Panieńskim poświęcić życie swoje chwale jego postanowiła, jakoż przez siedm lat w klasztorze S. Klary będąc, lubo świecka, żyła jednak jak zakonnica w pokorze, cichości, umartwieniu, miłosierdziu ku ubogim, ustawicznie się ćwicząc; z woli jednak Króla Zygmunta III. jako opiekuna, za Mikołaja Kiszkę, kasztelana Trockiego, wydana, przy dziecięciu umarła, w wielkiej świątobliwości życia, wieku swego 23: i syn Jan Wojciech, ten wkroczywszy w małżeńskie związki z Lawinią księżniczką Korecką, rodzoną siostrą Samuela, pamiętnego wojownika, spłodził z niej córkę Annę, Janowi Lubartowiczowi Sanguszkowi, książęciu na Kowlu i Smolanach zaślubioną, i synów dwóch, Jana i Michała: z tych Jan Władysław starosta Wiślicki, życie swoje bezżennie w cudzych krajach całe przepędził, wielkiej nauki człowiek, ale i niemniejszego serca, kiedy będąc na dworze Króla Francuzkiego, słusznym zdjęty ferworem, o honor narodu Polskiego, posła Hiszpańskiego w pojedynku zabił: to pisze *MS. o Familiach Pruskich.*

Michał Karol, książe na Klecku i Grodku, krajczy Litewski, z tym tytułem podpisał *Confoed. Ordin.* 1648. syn to drugi Jana z księżniczki Koreckiej, ten pod wojnę Kozacką, kilka chorągwi zebrawszy, nieprzyjaciół w Polesie wpadających, szczęśliwie i nieraz pogromił, Moskwie także i Szwedom dał się w znaki: z Izabelli Katarzyny Sapieżanki, Jędrzeja

kasztelana Wileńskiego córki, którą brał w roku 1649. już na ten czas chorąży Litewski, zostawił dwóch synów, ale pierwszy Michał młodo umarł.

Stanisław książe na Klecku i Grodku marszałek Litewski, a przedtem stolnik Litewski 1678. *Constit. fol.* 7. drugi syn Michała chorążego Litewskiego, wyzuł się z śmiertelności w roku 1690. w którym pojął był Maryą Katarzynę de Bethune margrabiankę, ale z nią niemiał potomstwa. Klecko to, niegdy książęce dobra były; bo w roku 1422. Michałowi synowi Zygmunta w. książęcia Litewskiego, Kazimierz książe Litew. dał był Klecko, które potem dobra, w dom się Radziwiłowski dostały. *Stryjkow. fol.* 597. *Kojałow. par.* 2.

Jerzy kardynał pod tytułem *S. Sixti*, i biskup Krakowski, syn drugi Mikołaja Czarnego, wojewody Wileńskiego z Szydłowskiej, którego skoro tylko matka powiła, rój pszczół do jego się kolebki zleciał; we dwunastu jednak leciech, od obojga rodziców osierocony, do Lipskich szkół na nauki był dany: zkąd powracając i z bracią swoją, Stanisławem i Wojciechem w roku 1572. lubo jeszcze na ten czas, ojcowskim koło wiary duchem tchnęli, nawiedzał nasze kollegium Poznańskie, wkrótce jednak wraz z rodzonemi swemi, za księdza naszego Skargi staraniem, zbył się błędu heretyckiego, i katolicką wiarę przyjąwszy, stał się jej wielkim obrońcą i pomnożycielem. Waleryan Protaszewicz infułat Wileński w lata i zasługi podeszły, widząc w nim i naukę i skromność i piękne obyczaje, a osobliwie zrozumiawszy w nim chęć do stanu duchownego, żeby był fatalnym herezyi progressom, drogę zatamował, jego sobie za koadjutora przybrał, na co i Stefan Król zupełnie przystał, i Grzegorz XIII. pochwalił z approbacyą, ale go do Rzymu tenże ojciec święty wezwał, gdzie gdy z młodszym bratem swoim Stanisławem stanął, po książęcu od Papieża kilka lat traktowany, które, to na naukach pod Achillesa Galiarda Soc. Jesu instytucyą, to przy papiezkim dworze, z przedziwną u wszystkich chwałą przepędził, a osobliwie, gdy się powrócił z Hiszpanji, dokąd się był wezbrał, na nawiedzenie grobu S. Jakóba w Kompostelli, pieszo, w stroju pielgrzymskim, i osobę swoję utaiwszy, nie mógł się nacieszyć Grzegorz z tak świętej w książęciu rezolucyi. Tym czasem Waleryan biskup umiera, wraca się z Rzymu do swego biskupstwa Jerzy, i w roku 24. życia swego, pasterski na się urząd bierze. Tu najpierwej herezyom wojnę wypowiedział, księgi wszystkie luterskie, jako i kalwińskie, i innych sektarzów, w popiół palić kazał, biblioteki z błędliwych autorów oczyszczać, i żeby ich nikt ani wydawał, ani przedawał, surowym dekretem zakazał. Chciałci się wprawdzie od tej pasterskiej funkcyi uchylić Jerzy, i w za-

konie Soc. Jesu życie swoje P. Bogu poświęcić, w której materyi pisał podwakroć do Rzymu, pozwolenia prosząc, atoli gdy mu nawet pod posłuszeństwem tego zabroniła stolica apostolska, w roku 1583. od Bolognetta nuncyusza w Polszcze papiezkiego, poświęconym na biskupstwo został, wprzód się przez kollekcye do tego stanu świątobliwie przygotowawszy. W tenże sam czas, w gubernium mu oddał Inflanty na trzy lata Stefan Król Polski, gdzie on, gdy się niektóre miasta chciały Duńskiemu Królowi poddać, zamki im niektóre poodbierał, osobliwie Karkus, Ermes, Helmet, Rujen, przez Pękosławskiego regimentarza, kilką utarczkami rebellizujących dobrze przytarłszy: całej nawet ziemi Inflantskiej przysięgę wierności, Królowi Polskiemu, czynić kazał. *Biel. fol.* 795. Sprawiedliwości w sądach tamecznych świątobliwie przestrzegał, a przytem łagodną ale skuteczną perswazyą, wielu do tego przywiódł, że się Lutra i Kalwina wyrzekli. Co słysząc o nim Grzegorz XIII. w konsystorzu swoim deklarował go *Eminentissimum*, a Król Stefan w Wilnie w kościele katedralnym Ś. Stanisława, nie się takiego niespodziewającemu Jerzemu, oraz i Wojciechowi Bolognettowi, nuncyuszowi na ten czas u siebie papiezkiemu, biret kardynalski na głowę włożył; Zygmunt zaś III. w ośm lat, to jest w roku 1590. na Krakowską go katedrę przeniósł; Klemens VIII. Papież, legatem go swoim choć nieprzytomnego nominował, żeby był między Rudolfem Cesarzem i Zygmuntem III. Królem Polskim pokój ugruntował, co on swoim zabiegiem do skutku przyprowadził, i córkę Cesarską Annę, zmówiwszy Zygmuntowi w małżeńską ligę, do Krakowa ją z wielką pompą wprowadził: przedtem zaś w roku 1589. jeździł do tegoż Rudolfa względem utwierdzenia Będzińskiej tranzakcyi. Temuż Zygmuntowi, córkę Maryą Annę, i Władysława syna, potem Króla Polskiego, ochrzcił. Na dwóch elekcyach papiezkich w Rzymie zasiadał, to jest Innocentego IX. i Klemensa VIII. kędy wielu kardynałów na niego infułę papiezką galiło. Gdy się znowu na jubileusz wielki do Rzymu wezbrał, i tam przy ceremoniach otwierania *Portae sanctae* Klemensowi assystował, niespodzianą chorobą zwątlony, w roku 1600. wieku swego 44. przeniósł się z ziemi do nieba. Dniem przedtem nawiedzał go Papież i odpustem zupełnym na tę drogę uzbroił; a o śmierci jego dowiedziawszy się, zapłakał: zkąd ktoś dwa wiersze napisał. *Nemo levem credat mortem, sub qua Caput Orbis sudavit subito, debuit esse gravis.* Pochowany z woli swojej ostatniej w kościele naszym Rzymskim, pod tytułem imienia Jezus, z nagrobkiem, który wypisał *Starowol. in Monumen.* ciało zaś jego dla większej pompy, przez pałac swój

nieść kazał Papież. O jego nauce i pobożności czytaj list 29. S. Karola Borromeusza kardynała, między innemi wydrukowanemi w Antwerpji jego listami w roku 1623. kardynał także *Sarnanus in descript. Jubilaei*, jego cnoty wysławia. Jakoż było w nim co chwalić, a najprzód Pańską na Boga szczodrobliwość, z której *Seminarium Clericorum* w Wilnie, a drugie w Krakowie ufundował. Wieś Jeżowo kollegio naszemu Lubelskiemu darował 1594. Wileńskiej naszej akademji wiele uczynił dobroczynności. Pierwszy kamień na kościół nasz w Krakowie S. Piotra położył. Wiele zaś inszych klasztorów obojga płci, roczną jego raz naznaczoną pensyą żyło. Rozrzutność na ubogich, którą uboższe Panienki wyposażał, szpitale nawiedzając, hojną jałmużną nędzę kalectwa dźwigał. Różnym młodzi sumpt swój na nauki prowidował. aż też, gdy mu biskupich prowentów nie wystarczało na ratunek potrzebujących, Bóg mu sam skarb poddał, kiedy w biskupich dobrach, miedziane i srebrne w Kielcach otworzyły się za jego czasów minerały. Z miedzi tyle dał na pokrycie zamku królewskiego w Krakowie, świeżo pogorzałego, ile było potrzeba. Tak się zaś w nim świętej niewinności żywy konterfekt wydawał, że i u samych nawet dyssydentów był w wielkiem podziwieniu. Ile zaś mu tylko zdrowie służyło, codzień ołtarzowe tajemnice sprawował, nic niedbając na języki ludzkie, które go o to censurowały: czy to zaś chrzcił, czy kościoły albo księży święcił, czy bierzmował, czynił to z niewypowiedzianą i ochotą i ukontentowaniem, bez respektu na słabe zdrowie swoje; sam co rok przez siebie samego dyecezyą wizytował, niektóre klasztory w lepszą zakonności klubę zaprawował: duchowieństwo, i przykładem swoim, i przymiloną perswazyą na tór pobożności kierował: był albowiem dziwnie miłych obyczajów, przyjemności takiej, że wszystkich do siebie ciągnęła: pamięci osobliwszej, tak, że cudzoziemskiemi językami mówiąc (umiał ich zaś kilka) jakby się w każdym z nich urodził, doskonale mógł się rozmówić. Pisali o nim: *Andr. Victovel. in Vit. Pontif. et Cardin. fol.* 1763. *Starowol. in Vit. Episcop. Cracov. Petramellarius. Foxius Orat. de laud. ipsius. Daniel Niger Orat. funeb. Kojał. in Fast. Radivil. Rescius in Vita Hosii.*

Mikołaj Krzysztof Sierotka, książe na Ołyce i Nieświeżu, syn pierworodny Mikołaja Czarnego, wojewody Wileńskiego, brat rodzony Jerzego kardynała, i drugich. Urodził się w r. 1549. z rodziców jeszcze na ten czas katolickich, i od katolickiego kapłana ochrzczony. Sierotką ztąd nazwany; za czasów Zygmunta Augusta, gdy się na dworze królewskim weselny akt odprawiał, wszyscy ciekawością aktu tego uwiedzieni, roz-

biegli się, zostawiwszy w pokojach królewskich dziecię samo Mikołaja, po długiej ochocie wchodzi Zygmunt do swego pokoju, we łzy rozkwilone znajduje książątko, i z komizeracyi nad nim zawoła, Sierotka! jakby opuszczony: zkąd potem toż mu nazwisko przywłaszczono. Skoro się ojciec jego od katolickiej wiary wyłączył, i syna też tego w błędach kalwińskich uwikłał tak mocno, że podrósłszy w lata, Rzymskie ceremonie w żarty, w ohydę posty, zakonnych ludzi w szyderstwa, obrócił: było to, że w zakonne sukienki dworskich swoich przystroiwszy, którzy po całych nocach grassowali, święte klasztory, osobliwie u niewiadomych, ohydził. Raz proszącemu o jałmużnę zakonnikowi, konia nieujeżdżanego i skorego z tą kondycyą darował, żeby na nim do swego konwentu zajechał, spodziewając się, że go gdzie zrzucić z siebie miał nieunoszony Rumak, ale Bóg inaczej sporządził: bo pod owym zakonnikiem tak szedł spokojnie, jak gdyby już dobrze przytarty szkapa. Atoli już na ten czas marszałek nadworny Litewski, błędami heretyckiemi wzgardził. Do czego dwie mu rzeczy osobliwą pobudką były. Pierwsza, list ojca jego, w którym się żalił na swoich ministrów, że go fałszywą nauką tak daleko w wierze zawiedli, iż niewiedział w co wierzył; i powtóre, gdy się go ten Sierotka radził w wątpliwościach sekty swojej, tak mu odpisał: masz rozum, ten cię najlepiej nauczy, co masz czynić, bo ja tobie na to odpowiedzieć nie umiem. Druga, cud jawny, o którym pisze *Janus Nicius Erithraeus fol.* 187. *Kojał. in Miscellaneis. Życie tego Mikołaja po łacinie. Przetocki Kolenda*, gdy albowiem z Warszawy do Wilna dąży, stanąwszy w gospodzie w dzień piątkowy przed Kwietnią niedzielą, czyli jak inni chcą, w sam dzień Wielkopiątkowy, z mięsem sobie jeść gotować kazał, więc przy stole z katolickich obrządków szydzą, i tajemnic się ołtarzowych naśmiewają, ktoś z kompanji owej stołowej z tem się odezwał. Tak to prawda co katolicy uczą, jak to, że ten kapłon upieczony, tu na półmisku postawiony, żyje. Rzecz dziwna, kapłon z półmiska się porwał, i skrzydłami strząsnąwszy, zapiał. Wszyscy na to widowisko przelęknieni, w zadumieniu stanęli, osobliwiej jednak Radziwił, który rozważając z sobą, że go Bóg cudownemi nawet sposobami do siebie i wiary prawdziwej ciągnie, niechcąc dalej opierać się ciągnącej się łasce Boskiej, w roku dziewiętnastym życia swego, w roku Pańskim 1568. z kościołem się katolickim pojednał, i tak gorliwym się stał jego obrońcą, że gdy mu sługa jego coś wybluźnił na najśw. sakrament, okrzyknął go i zgromił, i lubo mu był do dworskich dyspozycyi bardzo potrzebny, przecież zaraz go odprawił, mówiąc: Niechcę takiego sługi, który Pana mego blu-

źni: Braci nawet swoim, żeby ojcowskich wyrzekli się błędów koło wiary, i przykładem był i pobudką. Z temiż zmówiwszy się, znaczną summą pięcią tysięcy czerwonych złotych, wszystkie heretyckie książki, z bibliotek tak prywatnych jako i publicznych, a osobliwie biblią, pod imieniem ojca swojego do druku podaną, wykupił, i wśród rynku Wileńskiego, w potężny stós ułożoną, spalił, żonę nawet swoję i wielu inszych do owczarni katolickiej pozyskał. W tych koło wiary zabiegach, i ojczyznie chciał się przymilić, a najprzód pod Ulą przeciwko Moskwie zwycięzko stawał, w roku 1573. z innemi posłem jeździł do Francyi, zapraszając Henryka Walezyusza na tron Polski. *Bielski fol.* 698. Z Stefanem potem Królem Gdańszczanów rebellji ukrócał, a na Moskiewską expedycyą w licznym ludzi rycerskich kompucie, na nieprzyjaciela nacierał, aż też w szturmie do Połocka, w głowę z pułhaka raniony, jako sam o sobie pisze w swojej peregrynacyi, tak ciężko, że wszystkie na kuracyą jej medyków zabiegi, nie mogły złemu zabieżeć, dopiero po uczynionym ślubie pielgrzymowania do ziemi świętej, całe się rana zupełnie zagoiła: przecież gdy znowu do oblężenia Pskowa w obozie pod niewczesny czas, serca drugim dodaje, bolem głowy nieznośnym ściśniony, już na ten czas marszałek wielki Litewski, w roku 1582. w przedsięwziętą wybrał się drogę, z ks. Lenardem Pacifikiem Soc. Jesu, gdzie uczciwszy z należytą weneracyą te miejsca, które Chrystus Pan poświęcił, żyjąc tu z nami na ziemi, zdrów nazad do ojczyzny powrócił, lubo tej podróży swojej w komitywie miał ludzi dwanaście, ale tysiąc niebezpieczeństw i życia i fortuny; o czem czytaj jego *Peregrynacyą po Polsku którą do druku podał in fol. a Tomasz Treterus na Łaciński ją język przełożywszy*, *powtóre wydrukował w Brunsberdze in fol.* 1601. Tam kawalerem Bożogrobskim uczyniony, widząc w jakim niedostatku zostawali Chrześcijanie, czynsz roczny w Weneckiem Państwie zakupił, zkąd co rok dla zakonników S. Franciszka, *Ordin. Minor.* sto czerwonych złotych corocznie na ich potrzeby wypłacać miano, a zaś dwadzieścia i pięć czerwonych złotych, na lampę, którąby u grobu Pańskiego na zawsze gorzała. Nadto, do grobu Pańskiego dał kielich szczerozłoty, takąż i patynę i lampę: do Betleem zaś kielich srebrny z patyną, pozłociste. Stanąwszy w Polszcze, wszystek się wylał na przymnożenie chwały Boskiej. Drukarnią akademji Wileńskiej darował, i dochodów jej przyczynił. Nieśwież miasto swoje dziedziczne zmocniwszy i ufortyfikowawszy, zamkiem z fundamentu wywiedzionym ozdobiwszy, nowemi od Stefana i Zygmunta III. przywilejami ugruntowawszy, *Constit.* 1593. *fol.* 663. tamże najprzód kollegium

Soc. Jesu od roku 1586. do roku 1588. zupełnie ufundował, co approbowała *Konstytucya* 1589. *f.* 529. kościół przy nim pod tytułem Bożego ciała wspaniały, na który sam, i z żoną swoją, i z bratem Stanisławem, fundamenta kopał, w którym złożył partykułę drzewa krzyża świętego w złoto i perły oprawną, i apparatem go drogim ubogacił. Tamże w roku 1593. klasztor i kościół pod tytułem S. Katarzyny OO. Bernardynom wyniósł. Tamże klasztor Panieński, którego żadnego w całem księztwie Litewskim nie było, pierwszy założył i uposażył, Panny zakonne reguły S. Benedykta z Chełmna w roku 1591. sciągnąwszy do Nieświeża, przy kościele pod tytułem S. Eufemji, pańsko wystawionym, osadził, w Mirze na cześć S. Mikołaja biskupa, i w Swierznie kościoły farne wymurował i należycie nadał. Tamże za miastem na wzgórku, kaplicę na cześć S. Rafała z muru wyprowadził, a potem kościół daleko obszerniejszy pod tytułem SS. Aniołów stróżów i S. Michała archanioła, przy którym, w roku 1688. *Domus tertiae Probationis* dla naszych ojców założona. Nadto do Bazyliki naszej S. Kazimierza w Wilnie, dobroczynnością swoją siła dopomógł: w Krozach zaś na kollegium nasze gruntów i placów pozwolił. Komendę dla kawalerów Maltańskich w Stwołowicach i Pociejkach fundował, zostawiwszy *Jus Patronatus* przy ordynatach Nieświezkich. Gdy tak na Boga hojnie fortunę swoję szafuje, ten mu jeszcze tu na świecie nadgradzał na siebie wywnętrzającą się szczodrobliwość; spuściwszy albowiem wielką laskę Litewską, wziął krzesło kasztelanji Trockiej, z tej postąpił na województwo Trockie, naostatek lubo się i nadwerężonem zdrowiem, i sytością tak wielu honorów, wyłamywał, ba i wyzuć się chciał z krzesła, województwo Wileńskie żeby przyjął, prawie był przymuszony, i tak pod bokiem czterech Królów Polskich senatorem będąc, ojczyznie mądrze i wiernie służył: osobliwie Zygmuntowi III. przy którym pod domową wojnę nienadwerężenie dostawał. Wiele bardzo zawaśnionych między sobą serc, do zgody i zobopolnej miłości nakłonił, wiele przytrudniejszych interesów swoim obrotem uspokoił. Jego staraniem stanęła *Tabula Geographica*, na której opisanie jest księztwa Litewskiego i Zmudzkiego *in Atlante Novo p.* 1. *fol.* 20. kędy, co pisali mniej prawdziwie, nieświadomi tych krajów cudzoziemcy, krótko się refutuje, był albowiem w geografji i medycynie znacznej umiejętności, w księgach się kochający, w językach cudzoziemskich dobrze biegły, w gospodarstwie przemyślny, ztąd drogi publiczne we wszystkich dobrach swoich wielkim nakładem naprawił, i drzewami osadził, rzemięślników różnych z cudzych krajów posprowadzał, ratusze w miastach, szpitale, powystawiał;

na sieroty panienki posagi naznaczył: uboższych studentów i przyodziewał, i na nauki im nakładał, niewolników wykupował. Co rok w wielki Czwartek dwunastu ubogim nogi umywał, całował, a potem ich uczęstowawszy, sowitą jałmużną opatrywał: nigdy nie siadał do stołu inaczej, tylko żeby mu na początku zaraz podano popiołu, którym on pierwsze kawałki, których miał pożywać, zwykł był posypować. Bractwo miłosierdzia w Nieświeżu fundował. Pewny sługa jego, w ręku mając dobra jego Pańskie, do stu tysięcy blizko Mikołaja ukrzywdził: tym bezsumiennym zbiorem do wielkiej fortuny i u wszystkich akceptacyi przyszedł, gdy go jednak sumienie coraz o niesłuszne nabycie fortuny strofowało, spowiada się przed kapłanem, między inszemi i tego grzechu; przydaje jednak, że niemogę inaczej uzurpowanej bezprawnie summy wrócić, tylko z uszczerbkiem i sławy i honoru i stanu mego, do którego przyszedłem z tejże samej summy: niemam inszego sposobu z tej toni wybrnąć, tylko jedynie jeżeli respekt książęcy faworyzować mi będzie. Spowiednik chcąc proszony ratować człowieka, idzie do książęcia, osoby niewymieniając, co się stało powiada: Mikołaj reflektowawszy się: z chęcią prawi daruję mu, a jak zwyczaj miał żartować, mówi: Nie wiedziałem żem był tak wielkim Panem, że choćby mię kto ukrzywdził, w tak wielu tysięcy, przecież mogłem utrzymać z reszty, honor i mój, i domu mego. Naostatek pełen lat i zasług, po peregrynacyi życia tego 67. odpoczął w Panu, w roku 1616. kazał się w Nieświeżu w naszym kościele, ostatnią wolą swoją, pochować, w stroju pielgrzymskim, którego niegdy w podróży do ziemi świętej zażywał: a pod statuą swoją, przy nogach ukrzyżowanego Chrystusa, przypisać owe pisma słowa, *Advena ego sum et peregrinus apud te, sicut omnes Patris mei.* Ciało jego do tych czas nieskażone pokazują, krom jednak głowy. Skolligował się był z Elżbietą Eufemią, Jędrzeja książęcia Wiśniowieckiego wojewody Wołyńskiego córką, z tej córkę Elżbietę, najprzód zaślubił Tęczyńskiemu, po nim Krzysztofowi Kiszcze wojewodzie Witebskiemu, i synów pięciu zrodził, Jana, Wojciecha, Zygmunta, Krzysztofa i Alexandra.

Jan Jerzy, książe na Nieświeżu, kasztelan Trocki, z tym tytułem w roku 1613. komissarzem zapisany do ukojenia związkowych *w Konstytucyach fol.* 5. (że o dwóch imionach, ztąd błąd urosł, że go jedni autorowie tylko Janem, drudzy tylko Jerzym pisali) marszałek trybunału Litewskiego w roku 1616. syn Mikołaja Sierotki, wojewody Wileńskiego najstarszy, przeniósł się na inszy świat w roku 1626. w tym szczęśliwy, że przy zgonie życia swego, rozwiozłe ukrócił nałogi: przybrał był sobie w małżeńską ligę Eleonorę księżniczkę

Ostrogską, według *Geneal. Radziw.* według *Kojał. in MS.* Jazłowiecką; oboje to prawda: bo ta Eleonora, Janusza książęcia Ostrogskiego, kasztelana Krakowskiego córka, najprzód żyła z Hieronimem Jazłowieckim, wojewodą Podolskim, a po jego zejściu, z tym Janem; był to Pan szczodry, i chleba nikomu nie żałujący. Krzysztof Mikołaj, drugi syn Mikołaja Sierotki, ucząc się w szkołach Bonońskich, w roku życia swego 16. w Pańskim 1607. z świata zebrany, ale w Nieświeżu od ojca pogrzebiony. Tym dwiema braci, i trzeciemu Wojciechowi, gdy się uczyli w Auszpurgu, *Matth. Raderus przypisał Viridarium Sanctorum*, kędy w prefacyi ojca ich i matkę sławi.

Wojciech Władysław, książe na Nieświeżu, trzeci syn Mikołaja Sierotki, wojewody Wileńskiego, najprzód kasztelan Trocki, a potem Wileński, starosta Sereszowski: rycerskich dzieł początki zakładał pod Janem Karolem Chodkiewiczem, pamiętnym wojownikiem, pułki liczne na nieprzyjaciół ojczyzny, kosztownym nakładem do obozu sprowadzając; w Szwedzkich tedy pod Parnawą i Dynamundą, i Moskiewskich kampaniach, piękną męztwa swego i wojennej umiejętności sławę, o sobie wznieciwszy, zasłużył na to, że już miał ofiarowaną sobie od Władysława IV. Króla Polskiego buławę polną Litewską, z tej się jednak wymówił funkcyi, widząc stargane obozowemi niewczasami zdrowie, ale się wszystek udał na przygotowanie się do dobrej śmierci przez pobożne uczynki, w których życie zamknął w roku 1636. w Nieświeżu pogrzebiony. Jego sumptem stanął ołtarz wielki w kościele Nieświezkim SS. Aniołów stróżów. *Alandus in Histor. Mirac. Ecclesiae SS. Angel.* Skontraktował był dożywotnie, najprzód z Anną Sapieżanką, Leona wojewody Wileńskiego i hetmana w. Litew. córką, a gdy mu ta umarła w roku 1627. z Anną Zienowiczowną z Bratoszyna, kasztelanką Połocką, dzieci jednak jego wszystkie bardzo młodo w grób weszły. *Jest w druku na jego pogrzebie panegiryk od ks. Rywockiego Soc. Jesu napisany w roku* 1636.

Zygmunt Karol, książe na Nieświeżu, czwarty syn Mikołaja Sierotki wojewody Wileńskiego, najprzód krajczy, potem podczaszy Litewski, umarł wojewodą Nowogrodzkim w roku 1642. w lat 50. w Assyżu w kościele S. Franciszka pochowany, kędy mu nagrobek wystawił brat stryjeczny, Albrycht Stanisław kanclerz Litewski. *Starowol. in Monum.* Był oraz starostą Słonimskim, Upitskim i Szawelskim, kawalerem Maltańskim, komendorem Poznańskim, Stwołowickim i Pociejskim, komissarzem generalnym mistrza Maltańskiego, kiedy imieniem jego, Wojciecha Śrzedzińskiego przypuszczał do

professyi zwyczajnej tejże kawaleryi. *Birkowski kazanie: Kawaler Maltański.* Wsławił się był wielce męztwem swojem, najprzód albowiem wojował z Turkami na morzu, potem za Ferdynandem Cesarzem przeciwko rebellizantom w Niemczech, hetmaniąc tam Polskiemu wojsku, na sukkurs temu monarsze zesłanemu: w Polszcze zaś, już przeciwko Moskwie, osobliwie pod Smoleńskiem, i pod Skowronkową górą, już pod Chocimem przeciwko Turkom, i Osmanowi Carowi Tureckiemu, już w Prusiech przeciwko Szwedom, wszędzie z pięknem odważnego serca zaleceniem. W Stwołowicach domek Loretański na cześć Matki Boskiej wystawił, umyślnie na to architekta z Włoch sprowadziwszy, który ubogacił od pereł i srebra sprzętem kościelnym, a na kapłanów, przy tymże domku rezydujących, wieś Berezowiec, za pięćdziesiąt tysięcy kupioną, dał darował: tamże cztery cerkwie wystawił. *Przetoc. Tubae Radivil. Jul. Bell. histor. lib.* 3. *fol.* 145. między inszemi książętami katolickiemi, którzy w roku 1619. nową kawaleryą *Sanctae militiae* nazwaną, na obronę wiary katolickiej zakładali, jako pierwsi jej autorowie, liczy też książęcia Radziwiła: takbym rozumiał, że o tym Zygmuncie mowa, osobliwie, gdy, jako się już wyżej mówiło, za Ferdynanda Cesarza stroną, piersi swoich nadstawiał.

Alexander Ludwik, książe na Nieświeżu, syn piąty i najmłodszy Mikołaja Sierotki, wojewody Wileńskiego: najprzód wojewoda Brzeski Litewski, potem według *Kojałow. in MS.* Witebski, spuściwszy to krzesło, wziął laskę nadworną Litewską w roku 1636. dalej większą, z tej znowu przesiadł się na krzesło województwa Połockiego, czego dochodzę *z Mowy Władysława Reja wojewody Lubelskiego*, który imieniem królewskiem oddając w roku 1662. w małżeństwo, córkę jego Cecylią, marszałkowi na ten czas nadwornemu koronnemu, Mikołajowi Sieniawskiemu, a potem wojewodzie Wołyńskiemu i hetmanowi polnemu koronnemu, zowią ją wojewodzanką Połocką; tej zmarłej w roku 1682. dobroczynność na matkę Bolesną, w Jarosławiu cudami wsławioną, wspomina historya tego miejsca, dokąd bardzo bogaty apparat oddała. Trzy razy zaś ponawiał śluby małżeńskie ten Alexander, pierwszy raz z Teklą Wołowiczowną starościanką Zmudzką, z Gosławskiej urodzoną, drugi raz z Tyszkiewiczowną, była to Katarzyna Eugenia, córka Janusza wojewody Wileńskiego, wdowa po Januszu książęciu Wiśniowieckim, koniuszym koronnym, trzeci raz z Lukrecyą księżną de Strozen, która po jego śmierci poszła za Kopcia kasztelana Trockiego, z tej Alexandra, córka była Cecylia wzwyż wspomniona: druga zaś Anna Eufemia, zaślubiona Stanisławowi Donhoffowi staroście Wieluńskiemu,

i Radomskiemu, która w Kruszynie kurs o Najśw. Matce fundowała, a w Częstochowie, za duszę męża swego, pewne legacye poczyniła, przeszła na wieczność w roku 1663. Trzecia Joanna, *primo voto* Jakóbowi Weiherowi wojewodzie Pomorskiemu, *2do voto*, Bogusławowi Leszczyńskiemu podkanclerzemu koronnemu, i generałowi Wielkopolskiemu, zaręczona: synowie zaś dwaj, krom młodo zmarłych, Michał i Dominik. Był ten Alexander oraz starostą Upitskim, Jurborskim, administratorem Szawelskim, komissarzem do traktatów o pokój z Szwedami, *Constit.* 1623. *fol.* 3. a w roku 1632. imieniem Władysława Królewicza, na sejmie *electionis*, u stanów Rzeczypospolitej prosił o królewską koronę, i w pewne kondycye umówił, *Porządek Elekcyi fol.* 10. dni swoje skończył w r. 1654. w Bononji, zkąd sprowadzone śmiertelne zwłoki, syn Michał, pompatyczną pogrzebową apparencyą, wniósł do grobu w Nieświezkim kościele.

Dominik Mikołaj, książe na Ołyce i Nieświeżu, syn Alexandra wojewody Połockiego z księżny de Strozen, najprzód podkanclerzy 1685. a potem kanclerz wielki Litewski, starosta Radomski, Piński, Gniewski, Tucholski, z temi tytułami podpisał konfederacyą generalną Warszawską w roku 1696. Marszałkował w trybunale Litewskim w roku 1685. przeszedł na życie nieśmiertelne 1697. Pierwszym związkiem ślubował Annie Połubińskiej, marszałkownie Litewskiej; ta zeszła w roku 1690. drugim, Krystynie Annie Lubomirskiej, marszałkownie wielkiej koronnej i hetmanownie polnej, owdowiałej po Franciszku Sapieha koniuszym Litewskim: zostawił po sobie kilka córek, jedna z nich Lukrecya, dożywotnie złączona z Grudzińskim starostą Golubskim, *2do* z Donhoffem podczaszym Litewskim; druga Zofia, konsekrowała życie swoje na wieczną służbę boską, przez śluby zakonne, w klasztorze Panien *a Visitatione B. M. Virginis;* trzecia Adelaida Cecylia, zaślubiona Wojciechowi Dąmbskiemu, marszałkowi nadwornemu koronnemu; czwarta Maryanna, w niedorosłym wieku świat pożegnała, i z bratem swoim Felixem, synowie zaś trzej: Jan, Mikołaj, i Michał.

Jan, książe na Ołyce i Nieświeżu, syn Dominika kanclerza, wojewoda Nowogrodzki, a przedtem krajczy Litewski, starosta Lidzki, podpisał konfederacyą generalną Warszawską wraz z inszemi w roku 1696. posłując na konwokacyą; w roku także następujacym, komissarzem zapisany, do nakłonienia wojska Litewskiego na stronę Augusta II. Króla Polskiego, *Constit. fol.* 15. złączył się był dożywotnie z Dorotą Przebendowską, podskarbianką wielką koronną, i generałowną Wielkopolską, syn z niej spłodzony, Marcin Dominik krajczy Litewski,

najprzód żył z Bełchacką kasztelanową Biecką, po niej z Trembicką.

Syn Marcina krajczego Litewskiego z *Bełchackiej*, (Józef) był pisarzem Litewskim, zaślubił sobie *Miączyńskę* kasztelankę Podlaską, poźniej wziął krzesło województwa Mińskiego na którem umarł r. 1783. — Siostra jego wydana za Józefa Massalskiego podskarbiego Litewskiego. — *Krasicki.* (O potomstwie Marcina z *Trembickiej* stoi niżej.)

Michał, książe na Ołyce i Nieświeżu, krajczy Litewski, syn drugi Dominika kanclerza, żona jego księżniczka Maryanna Siesicka, wojewodzanka Mścisławska, z której syn Leo książę Radziwił, i córka Izabella, za Tadeuszem Ogińskim pisarzem Litewskim.

Mikołaj Faustyn, książe na Ołyce i Nieświeżu, trzeci syn Dominika kanclerza, najprzód miecznik Litewski, a potem wojewoda Nowogrodzki, które krzesło wziął w roku 1728. po bracie swoim Janie zmarłym, skolligował się z Barbarą Franciszką Zawiszanką, wojewodzanką Mińską, z której synowie czterej: pierwszy Udalryk koniuszy Litewski, starosta Miński, pojął Zofią Rejownę, podstolankę Chełmską, pozostałą wdowę po Janie Pepłowskim kasztelanie Wołyńskim, Pan i w książkach i w mądrych się ludziach kochający; posłował sześć razy na sejmy walne: drugi Wojciech starosta Rzeczycki: trzeci Krzysztof: czwarty Stanisław: córka zaś tego Mikołaja wojewody Nowogrodzkiego Teresa, wydana za Józefa Scipiona, marszałka nadwornego Litewskiego, i starostę Lidzkiego. Druga u Panien Wizytek w Wilnie.

Udalryk najstarszy syn Mikołaja wojew. Nowogrodzkiego koniuszy Litewski z *Rejowną* był bezdzietny, poźniej pojął *Kamieniecką* i z tej miał syna. — Umarł r. 1769. — Stanisław, brat Udalryka, podkomorzy Litewski, z *Pociejowny* wojewodzanki Trockiej zostawił potomstwo. — Krzysztof, drugi brat Udalryka, wojewoda Nowogrodzki (?) z *Sapieżanką* wojewodzanką Mścisławską żył bezpotomnie; umarł r. 1757. — Wojciech, trzeci brat Udalryka, starosta Rzeczycki z *Chalecką* miał potomstwo. — Córka jego N. wydana za Pocieja, strażnika Litewskiego, po którego śmierci ponowiła śluby z Granowskim starostą Tarnogrodzkim. — *Krasicki.*

Michał Kazimierz, książe na Ołyce i Nieświeżu, syn starszy Alexandra wojewody Połockiego, już krajczy Litewski, już podczaszy, już kasztelan Wileński, już wojewoda, już nakoniec podkanclerzy Litewski, i hetman polny Litewski, starosta Przemyślki, Lidzki, Upitski, Rabsztyński, Człuchowski, Niziński, Ostrzewski, Krzyczewski, Gulbiński, Kamieniecki, Homelski, Propojski, marszałek izby poselskiej w roku 1661. *Constit. fol.* 78. kędy jego przemyślnym zabiegiem, obrady publiczne do pożądanego skutku przyprowadzone. Marszałek

w trybunale Litewskim po dwakroć, osobliwie w roku 1664. Fundator OO. Reformatów w Biały w roku 1671. pod tytułem Maryi Anielskiej, i z żoną swoją Katarzyną Sobieską, kasztelanką Krakowską, siostrą rodzoną Jana III. Króla Polskiego, także opactwa *Clarimontis* Benedyktynów Kassyńskich. Komissarz do traktatów o pokój z Moskwą 1662. *Constitut. fol.* 1. i do rozerwania związku wojska Litewskiego 1667. r. *Constit. fol.* 3. gdzie związane na zgubę ojczyzny ręce rozerwał szczęśliwie. Ablegat wielki tak do Cesarza Leopolda, kędy z taką paradą do Wiednia wjeżdżał, że patrzących na nię Niemców oczy raziła, widziałem ja ją na blasze sztychowaną, jako i do Innocentego, tem imieniem XI. Papieża, z oddaniem posłuszeństwa stolicy apostolskiej od Jana III. Króla Polskiego w roku 1681. wprawdzieć zakurzone w Niemczech powietrze, które mu wielu z dworu jego o śmierć przyprawiło, drogę tamowało, przecież go ani to niebezpieczeństwo, ani tysiąc innych trudności, z przedsięwziętej do Rzymu imprezy nie zbiło; po odprawionych kwarantanach przewlokłych, w Karyntyi i w Wenecyi, legacyą swoję w Rzymie, z przedziwnym wszystkich plauzem, pompatycznie zakończył, z niemniejszą imienia swego stymą: Beatyfikacyą B. Janowi Kantemu, mszą także o nim, i pacierze kapłańskie wyjednał; atoli powracając z swojej funkcyi do ojczyzny, w Bononji fatalnej ojcu jego, i stryjowi, i on ostatni dzień życia swego znalazł, spłodziwszy, krom inszych w dziecińskie zmarłych, trzech synów: Mikołaja Franciszka, starostę Kamienieckiego, ten jeszcze za żywota ojca swego zniknął w roku 1671. Jerzego i Karola Stanisława. Do poleru w naukach, którego ten Michał nabył już w Polskich szkołach, już w cudzoziemskich, przydał z ustawicznego historyków różnych czytania, wielką biegłość w matematyce, geografji, alchemji niepospolitą umiejętność. W dziełach zaś wojennych pierwiastki zakładał pod Januszem Radziwiłem hetmanem Litewskim, z którym Krzyczewskiego, i z nim Moskwę poraził: pod Mohiłowem potem z swemi ludźmi przeciwko temuż nieprzyjacielowi odważnie stawał: w Nieświeżu mocne prezydium i armatę wojenną zamknąwszy, Chowańskiego, Żmijowa i Szczerby, Moskiewskich wodzów impety, szczęśliwie utrzymał, lubo nie bez zniszczenia pobliższych dóbr swoich: o czem świadkiem jest *Konstytucya* 1661. *fol.* 4. i druga 1662. *fol.* 11. pod Brześciem potem z Horusowem, pod Basią i Czereją z Dołhorukim mężnie się scinał. Szwedów pod Warszawą, Brześciem, Prostkami, Nowodworem, Pułtuskiem, zwycięzką szablą dobrze przytępił. Pod Filipowem gdy w batalji naciera, konia pod nim zabito: pod Narwą całemu wojsku Litewskiemu regimentował. Pod Cho-

cimem swoją natarczywością siła do zwycięztwa dopomógł, w tej okazyi szablą w głowę cięty, swego adwersarza Baszę Tureckiego z pistoletu zabił. Jana Kazimierza Króla w Biały mając u siebie, i z całym senatem Polskim, gościem, pańsko sustentował. Boskiego honoru nie mniej w swoich wszystkich przestrzegał: dozór pilny zleciwszy niektórym, jeżeliby kto mszy świętej niesłuchał w dzień święty, żeby go surowie karano. W dobrach swoich pilno zakazał, żeby Żydom żaden Chrześcijanin nie służył. W Gdańsku, gdy na kościół nasz, pierwszy kamień zakładano, w roku 1676. on go z Janem Ignacym Bąkowskim wojewodą Pomorskim, niósł na fundamenta, z podziwieniem i zbudowaniem patrzących na to akatolików.

Jerzy książe na Ołyce i Nieświeżu, podczaszy Litewski, syn Michała Kazimierza podkanclerzego i hetmana polnego Litewskiego, ten gdy już województwo Trockie czekało go, i cisnęło się w dom jego, uprzedził niespodzianą śmiercią ubiegające się do siebie honory, w roku 1689. z księżniczką Anhaldzką, dożywotnie poprzysiągłszy kontrakty, potomstwa nie zostawił: była to Marya Eleonora, córka Jana Jerzego książęcia de Anhalt-Dessau.

Karol Stanisław, książe na Ołyce i Nieświeżu, syn młodszy Michała Kazimierza podkanclerzego i hetmana polnego Litewskiego z Sobieskiej, stolnik, koniuszy Litewski, a potem podkanclerzy, nakoniec kanclerz Litewski, Przemysłki, Bracławski, Człuchowski, Kamieniecki, Krzeczowski, Ostrzewski, Niziński starosta. Pan samą prawie szczerością tchnący, sprawiedliwość kochający, wielkiej ludzkości; marszałkował w trybunale Litewskim w roku 1701. i w trybunale skarbowym w roku 1703. *Constit. f.* 29. Fundował w Nieświeżu OO. Benedyktynów, pod tytułem S. Krzyża, a w Biały OO. Bazylianów, co approbowała *Konstytucya* 1690. *fol.* 14. Znaczne jego w Rzeczypospolitej merita, zapisała druga konstytucya sejmu Lubelskiego, w roku 1703. *fol.* 32. Termin życia jego przypadł na rok 1711. z Anny księżny Sanguszkowny, siostry rodzonej marszałka wielkiego Litewskiego, zrodził cztery córki: Katarzynę, z Janem Branickim chorążym koronnym, hetmanem polnym koronnym: Konstancyą, z Janem Sapiehą kanclerzem wielkim Litewskim: Teklę, najprzód z Jakóbem Flemingiem, generałem feltmarszałkiem Saskim, i koniuszym Litewskim, 2*do voto* z Michałem książęciem Wiśniowieckim, wojewodą Wileńskim i hetmanem wielkim Litewskim: Karolinę, 1*mo* z Karolem Sapiehą, generałem artylleryi Litewskiej, 2*do*, z Alexandrem Jabłonowskim starostą Buskim,

złączone, i synów trzech: Mikołaja, Michała, i Hieronima. Z tych:

Michał Kazimierz, książe na Ołyce i Nieświeżu, koniuszy Litewski, i marszałek trybunału Litewskiego w roku 1728. dalej marszałek nadworny Litewski 1734. komissarz do Kurlandyi *per Constit.* 1726. naznaczony, potem kasztelan Trocki, które krzesło wziął po Janie Sapieha, jak mu pieczęć wielką Litewską dano, i hetman polny Litewski, temi czasy gdy to piszę, po Józefie Ogińskim, zmarłym 1737. wojewoda Trocki, starosta Człuchowski i Kamieniecki. Pojął księżniczkę Wiśniowiecką, Franciszkę Urszulę, kasztelankę Krakowską, i z niej ma potomstwo, córki dwie, Teofilę i Katarzynę, tyleż synów, Janusza i Karola, ordynatów Nieświezkiego, i Ołyckiego, kawalerów orderu S. Huberta, kreowanych 1739. od Karola Filipa elektora palatini Rheni. Mikołaj, brat Michała starszy, podczaszy Litewski, we dwudziestu i dwóch leciech od śmierci zabrany. Hieronim, najmłodszy ich brat, podczaszy Litewski temi czasy, starosta Przemyski, *Eques S. Huberti.*

W końcu tu wspomniany Hieronim ks. Radziwił najmłodszy brat Mikołaja i Michała, chorąży wielki Litewski, Przemyski, Krzeczowski starosta, umarł bezdzietny roku 1760. Trzy razy ponawiał małżeńskie śluby: pierwszy raz z Teresą *Sapieżanką* podskarbianką nadworną Litewską, — drugi raz z Magdaleną *Czapską* wojewodzanką Pomorską, — trzeci raz z *Miączyńską* wojewodzanką Czerniechowską: ta po jego śmierci ponowiła śluby małżeńskie z księciem Woronieckim. —

Linia od ks. Michała wojewody Wileńskiego, hetmana polnego Litewskiego.

Michał Kazimierz książe na Ołyce i Nieświeżu, koniuszy Litewski i marszałek tryb. Litew. pożniej wojewoda Wileński i hetman polny Litewski, był jednym z najgorliwszych przyjacioł partyi Saskiej w Polszcze i najzaciętszych przeciwników Stanisława Leszczyńskiego. August III. Król pamiętny jego ku sobie przychylności udarował go znacznemi włościami. Umarł w Wilnie r. 1763. — Dwa razy ponawiał związki małżeńskie 1*o* z księżniczką Franciszką Urszulą *Wiśniowiecką* kasztelanką Krakowską (jak wyżej), z tej potomstwo:

I. Jerzy umarł bezżenny.

II. Karol wojewoda Wileński: po śmierci ojca ogromną posiadł fortunę, tak, że roczne jego dochody do 1,300,000 talarów wynosiły. Posiadał kilka obronnych zamków i do 6000 własnego żołnierza. Wychowany w kraju w nieograniczonej wolności, przy szlachetnych i wzniosłych uczuciach, pałał dziką walecznością. W r. 1762. August III. ażeby tem silniej zabezpieczyć się przeciw partyi książąt Czartoryskich, mianował ks. Karola hetmanem wielkim Litewskim. Poźniej zachowując ciągle przychylność swoją dla domu Saskiego był najzaciętszym przeciwnikiem Króla

Stanisława Augusta Poniatowskiego — niemógł jednakże elekcyi jego przeszkodzić; lecz i po wstąpieniu na tron Stanisława Augusta r. 1764. nieprzestał być jego niebezpiecznym nieprzyjacielem i utworzył przeciw niemu konfederacyą w Radomiu. Wywołany z kraju i dóbr swych pozbawiony, puścił się z 200 konnych, którzy mu pozostali, przez Dniestr i uszedł na ziemię turecką. Przez sejm r. 1764. złożony z województwa i krzesło to oddane ks. Michałowi Ogińskiemu. — Ks. Karol pozbawiony swych dóbr i dostojeństw żył poźniej w Saxonji w Dreznie: niedługo jednak w tej nieczynności zostawał, i wkrótce stanął na czele nowej konfederacyi (*Barska*) pod obcą protekcyą zawiązanej. W tryumfie na czele 2000 szlachty wszedł do Wilna i został przez sejm roku 1768. napowrót do wszystkich godności i dóbr przywrócony. — Gdy i Król przystąpił do tejże konfederacyi i uczynił ją konfederacyą generalną, wszedł Karol ks. Radz.; z Rossyanami do Warszawy. Wkrótce jednak poznał, że jak Król, tak i on sam byli tylko sprężynami silniejszej władzy i że wszystkie jego czynności bacznie były strzeżone. Gdy przeto widział się być wstanie omylenia baczności na siebie, uszedł do Litwy, gdzie niedługo potem napadnięty został w zamku swym *Nieświerz* i stronnicy jego rozproszeni. Potem wypadku zatrzymał tylko 600 sobie wiernych, których postanowił użyć na dobro ojczyzny; lecz gdy i temu zamiarowi okoliczności owoczesne stały na przeszkodzie, powierzył tych walecznych tworzącemu na korzyść partyi Saskiej konfederacyą, a sam z resztą swych skarbów schronił się do Austryi. Tam znalazłszy księżnę Tarakanoff, uchwycił sposobność szkodzenia Rossyi; lecz poczynający brak dostatecznych do tego funduszów, zmusił go do zaniechania tego zamiaru. Zniechęcony ciągłemi niepomyślnościami powrócił do Litwy, gdzie był powszechnie *Królem Litwy* zwanym, i tamże daleki od życia publicznego zakończył życie r. 1790. — Pomimo ciągłych niepowodzeń zostawił znaczny majątek. — Dwa razy ponawiał śluby małżeńskie 1*mo* z Maryą ks. *Lubomirską* starościanką Bolemowską. 2*do* z *Rzewuską* córką Wacława hetmana wiel. koronnego, lecz z obydwoma niezostawił potomstwa. —

III. Córka ks. Teofila wydana za Ignacego Morawskiego generała leitnanta wojsk Litewskich, kawalera orderu Orła białego. — .

IV. Córka ks. Katarzyna za Stanisławem Rzewuskim chorążym Litewskim.

Powtórnie ożenił się ks. Michał hetman polny Litewski z *Mycielską* kasztelanką Poznańską wdową po Leonie (?) Radziwile krajczycu Litewskim i z tą miał potomstwo:

V. Córka ks. Waronika za Franciszkiem Stanisławem Czapskim wojewodą Chełmińskim.

VI. Córka N. za Grabowskim.

VII. Córka N. za Morykonim.

VIII. Córka N. za Stanisławem Brzostowskim wojewodą Inflantskim.

IX. Syn Hieronim ks. Radziwił podkomorzy w. Litewski kawaler orderów Orła białego i Sgo Huberta Bawarskiego. Ten wstąpił w związek małżeński z Zofią księżniczka *de Tour et Taxis* — i z tą jedyny syn jego

Dominik ks. Radziwił urodzony roku 1786. Po śmierci stryja swego ks. Karola wojewody Wileńskiego, ordynat Nieświezki i Ołycki, szambelan dworu Rossyjskiego, później pułkownik naj-

przód 8. pułku ułanów wojsk polskich księztwa Warszawskiego, a potem pułkownik gwardyi Cesarza Francuzów Napoleona, kawaler orderów, Sgo Huberta, Legji honorowej i krzyża wojskowego polskiego, oraz Sgo Jana Jerozolimskiego. Ks. Dominik poświęciwszy całe swoje mienie na usługi krajowe, walczył zaszczytnie w wojnach roku 1812. w Rossyi i 1813. w Niemczech i w skutku otrzymanej rany w bitwie pod Hanau, umarł w miasteczku Lauterech, 6 mil za Moguncyą, dnia 11. Listopada 1813. roku. — Książe Dominik ożeniony był 1*mo voto* z Izabellą hr. *Mniszchowną;* z tą rozwiódłszy się, pojął 2*do voto* Teofilę *Morawską*, rozwiedzioną Starzeńską. Jedyne potomstwo z tego małżeństwa była córka księżniczka Stefania Radziwiłłowna urodzona roku 1810. Freilein dworu Cesarzowej Rossyjskiej i zamężna z księciem Ludwikiem de Wittgenstein adjutantem Cesarza Rossyjskiego. — Umarła roku 1832. u wód zagranicznych w Ems. Na księciu Dominiku Radziwile zgasła najstarsza linia domu Radziwiłłów a Ordynacye Nieświezka i Ołycka przeszły w posiadłość drugiej linji, (jak niżej) do ks. Antoniego Radziwiła ożenionego z księżniczką Pruską *Fryderyką Dorotą Ludwiką Filipiną.*

Linia od ks. Michała Radziwiła wojewody Wileńskiego z hr. Przezdziecką.

Michał syn Marcina krajczego Litewskiego z *Trembickiej* urodzony r. 1744. wojewoda Wileński złączył się z hr. *Prezdziecką* podkanclerzanką Litewską. Przetrwawszy burzliwe czasy, usunął się nakoniec od życia publicznego i żył powiększej części w dobrach swoich. Umarł r. 1831. Potomstwo jego jest następujące:

I. Ludwik Mikołaj urodzony roku 1773. jeszcze za życia ojca otrzymał od tegoż Ordynacyą Klecką i mieszkał w Radziwiłmontcie w Litwie, umarł r. 1830. zostawiwszy z małżeństwa swego z *Wodzińską* syna jedynego Leona: ten urodzony roku 1808. Cess. rossyj. rotmistrz i adjutant przyboczny, zaślubił sobie d. 12. Lutego 1833. księżniczkę Zofią *Urussów*, — i córkę Helenę zaślubioną ks. Fryderykowi Wilhelmowi Radziwiłłowi (jak niżej).

II. Antoni Henryk drugi syn Michała wojewody Wileńskiego z *Przezdzieckiej*, urodz. r. 1775. w młodzieńczym jeszcze wieku przybył na dwór królewski w Berlinie, i rzadkiemi przymiotami zyskawszy sobie przychylność księżniczki *Fryderyki Doroty Ludwiki Filipiny*, córki księcia Ferdynanda, najmłodszego brata Króla Pruskiego Fryderyka Wielkiego poślubił ją d. 17. Marca 1796. roku. Przemieszkiwał powiększej części w Berlinie, gdzie, jako szczególny miłośnik i protektor kunsztów, wkrótce dom swój uczynił zgromadzeniem uczonych i w talentach celujących mężów. Sam będąc szczególnym miłośnikiem muzyki, oprócz wielu innych tworów, skomponował muzykę do *Fausta* Göthego, które to dzieło stawia go w rzędzie najpierwszych mistrzów. W roku 1815. mianowany Namiestnikiem w. ks. Poznańskiego, od tego czasu przemieszkiwał częściowo w Berlinie i Poznaniu. Jeszcze za życie ojca swego był księciem na Nieświerzu i Ołyce, hrabią na Mirze. Umarł w r. 1833. — zostawiwszy potomstwo. Synów

1. Fryderyk Wilhelm książe na Nieświerzu, Ołyce i Mir, urodzony d. 19. Marca 1797. kr. pruski pułkownik i dowódzca

11. pułku piechoty: dwa razy wstępował w związki małżeńskie 1o z stryjeczną siostrą swoją ks. Heleną *Radziwiłłowną* urodzoną dnia 10. Lipca 1805. poślubioną dnia 23. Stycznia 1825. a zmarłą 26. Grudnia 1827. roku. 2do d. 4. Czerwca 1832. z Matyldą Krystyną księżniczką *Clary* i *Aldringen*, ma potomstwo syna Fryderyka Wilhelma Antoniego i córkę Wilhelminę Ludwikę Elżbietę.

2. Bogusław (Fryderyk Wilhelm Ludwik) drugi syn księcia Antoniego urodzony dnia 3. Stycznia 1809. r. zaślubiony dnia 17. Października 1832. roku z Leontyną Gabryelą córką księcia Karola Józefa *Clary* i *Aldringen*, siostrą bratowej swojej: z tej ma synów dwóch: Alexandra Ferdynanda, i Karola Władysława. —

3. Augusta Wilhel. Ludw. Wanda, córka ks. Antoniego, urodz. 29. Stycznia 1813. r. zaślubiona d. 12. Grudnia 1832. r. z księciem Adamem Czartoryskim.

III. Michał, trzeci syn Michała wojewody Wileńskiego urodzony d. 24. Września 1778. r. odebrawszy stosówne wysokiemu rodowi wychowanie, w czasie powstania w r. 1807. wstąpił w szeregi współrodaków i otrzymał pułk piechoty. Poźniej w Gdańsku postąpił na stopień generała brygady, i odznaczał się w obronie tego miasta, pod dowództwem generała Rapp. W roku 1815. po ustanowieniu Królestwa Polskiego, został generałem dywizyi i senatorem Królestwa, i w tych czynnościach zostawał aż do roku 1830. Po zaszłych w tym czasie wypadkach i zmianie w Królelestwie Polskiem, powołany został w r. 1831. na naczelnego dowódzcę armji owoczesnej, na którym stopniu stósownie do możności i okoliczności postępując, wkrótce potem usunął się od czynności publicznych. W roku 1815. zaślubił hr. *Stecką* urodzoną r. 1796. i ma potomstwo: córkę ks. Michalinę urodzoną d. 10. Kwietnia 1816. wydaną w roku 1839. za N. Ryszczewskiego: i synów dwóch — Karola urodz. 1. Stycznia 1821. r. — i Zygmunta urodz. d. 2. Marca 1822. r.

IV. Andrzej Walenty czwarty i najmłodszy syn Michała wojewody Wileńskiego z *Przezdzieckiej* urodzony dnia 4. Lutego 1780. roku członek rady administracyjnej Królestwa Polskiego i komandor Maltański, zmarły w Dreznie r. 1838. —

RAES HERB.

W herbie tym, powinna być tarcza wzdłuż przedzielona od wierzchu aż do spodu, po prawej stronie jej powinien być w czarnym polu krzyż długi stryfiasty, po lewej stronie, ośm pasów, cztery z nich szkarłatne, cztery srebrne, wszystkie na ukoś od prawego boku z góry, na lewą na dół idące, w hełmie są dwa skrzydła orle, jedno podle drugiego, nie rozczepierzone, ale obadwa ku prawej stronie obrócone, jedno z nich szare, drugie złote. Z tym herbem do Polski przyszedł, za czasów Władysława IV. Króla Polskiego koło roku 1642. Henryk Raes z Luxemburskiego księztwa, kędy zdawna ta fa-

RAES HERB.

milia się gniezdziła, sciągniony w te tu kraje nasze od Bogusława książęcia Radziwiła, i z nim był we wszystkich rewolucyach za Jana Kazimierza, Szwedzkich, Moskiewskich, Węgierskich, Kozackich, Tatarskich, aż też podczaszym Witebskim zostawszy, pojął w małżeństwo Maryannę Brzostowską herbu Półkozie, podstolankę Rawską, z Katarzyny Mirskiej strażnikowny Litewskiej urodzoną, ta mu powiła trzech synów: Kazimierza podczaszego Witebskiego, deputata na trybunał Litewski w roku 1722. tego z Felicyanny Ejsmuntowny podczaszanki Orszańskiej herbu Korab, (z którą wraz wiele łask świadczyli kollegio naszemu Słuckiemu, i missyi Kejdańskiej) ci synowie; Józef, towarzysz chorągwi usarskiej Króla Augusta w Litewskiem wojsku; Antoni, horodniczy Trocki, i Tadeusz. Jana sędziego grodzkiego Rzeczyckiego, deputata na trybunał Litewski 1726. ten z Barbarą Ejsmuntowną, siostrą tamtej, zostawił córkę, która wydana za Stanisława Wołowicza referendarza Litewskiego. Stanisława starostę Celskiego, deputata na trybunał Litewski 1724. tego żona Bykowska herbu Łopot, *sterilis*, był i porucznikiem Petyhorskim w wojsku Litewskiem. Córki tegoż Henryka, Katarzyna za Stanisławem Korsakiem herbu Lis, cześnikiem i sędzią grodzkim Nowogrodzkim; Teofila, 1*mo voto*, za Janem Wojną podczaszym Nowogrodzkim herbu Klamry, 2*do* za Kazimierzem Niesiołowskim kasztelanem Smoleńskim, starostą Cyrynskim. Maryanna za Janem Zernickim herbu Rogala, 2*do* za Baką. Teresa za Stanisławem Klokockim łowczym Dobrzyńskim herbu Nałęcz. Konstancya za Kosakowskim strażnikiem Bracławskim. Reina za Kostrowickim. Dominika zakonnica S. Benedykta.

Kazimierz Raes w r. 1778. sędzia ziemski Trocki. — Franciszek podwojewodzi Trocki. — *Krasicki.*

Rafałowscy *książęta.* Tych początki *Genealogia Ogińskich na mappie sztychowana*, wywodzi od Teodora książęcia Siewierskiego, a w nim od jedynowładzców Ruskich, którego dwaj synowie, Jędrzej i Jan, dwóch familji książąt autorami zostali, to jest Hołowczyńskich i Rafałowskich: patrz com pisał w czwartym tomie pod Hołowczyńskiemi herbu Łabędź.

Rahoza *herbu Śreniawa* z krzyżem, czyli, jako go drudzy zażywają, z żeleźcem od strzały, położonym na wierzchu Śreniawy. Z tych był Michał Rahoza metropolita Kijowski, który posłuszeństwo stolicy apostolskiej i Klemensowi VIII. Papieżowi, oddał w roku 1595. Dawniejszemi zaś czasy, według *Kojałow. in MS.* kwitnął, Rahoza kanclerz wielki Litewski, drugi podskarbi nadworny Litewski, Bogdan na imię. Bazyli chorąży nadworny Litewski, brat jego sędzią był ziemskim Mińskim, którego syn Dymitr mąż rycerski. Stefan sędzia ziemski Rzeczycki 1627. komissarz z sejmu do soli. Gabryel podpisał w Mińskiem elekcyą Władysława IV. Samuel w zakonie naszym umarł w Wilnie w roku 1655. drugi w Lublinie życie zamknął w r. 1737. Józef Rahoza. N. Rahozianka była za Bogdanem Judickim.

W r. 1778. Kazimierz Rahoza horodniczy Bracławski. — *Przypisy Krasickiego.*

Rajecki *herbu Łabędź.* Ci w powiecie Radomskim na Rajcu kiedyś kwitnęli, ale Jan Rajecki, po długiej wojennej służbie w Litewskiem wojsku, za Zygmunta I. osiadł w województwie Trockiem, synowie jego: Kasper chorąży Trocki i Balcer wojski Trocki, córka jego Elżbieta, była za Maciejem Oziębłowskim starostą Szymańskim: synów zaś było pięciu: Jan, Teofil, Alexander, Gedeon i Wojciech. Z tych, Jan rotmistrz królewski. Teofil rotmistrz pod rajtaryą królewską, w obozie pod Chocimem za Zygmunta III. życie swoje położył, w Wilnie u S. Jana pochowany, zostawił syna podsędka Trockiego. Alexander marszałkiem był Wilkomierskim, z sejmu 1607. komissarzem do pogranicznych dyfferencyi od Kurlandyi, i 1611. *Constit. f.* 41. i do dystrybuty pieniężnej 1613. marszałkował w trybunale Litewskim 1601. r. Gedeon, pod wszystkie expedycye za Karola Chodkiewicza hetmana, mężnie się stawiał: gdy w r. 1625. Gustaw Król Szwedzki wtargnął do Litwy, szlachta Wilkomierska za wodza go sobie obrała, z którą on pod Czadoscami podjazd Szwedzki w sto koni wyciął: w roku 1633. Władysławowi Królowi z chorągwią swym kosztem wystawioną, pod Smoleńsk przybył, od którego, najprzód kasztelanią Parnawską, potem Mińską, nakoniec województwem Mińskiem, i starostwem Rumborskiem, uczczony.

Synów zostawił czterech, Władysława starostę Rumborskiego. Teofila marszałka Lidzkiego, posłował na sejm 1661. ztamtąd deputowany na trybunał fiskalny Litewski, *Constit. fol.* 4. i 1662. zkąd komissarzem stanął do zapłaty wojsku, *Constitut. fol.* 6. i 1670. deputat do pisania instrukcyi na poselstwo do Moskwy, *Constit. fol.* 16. *Poniatowski Morze* przydaje, że miał za sobą księżnę Drucką, syn zaś jego Michał starosta Rumborski trzy razy śluby małżeńskie ponawiał, najprzód z Komorowską, ztą bezdzietny, potem z Siesicką, z tej syn Adam, starosta Rumborski, żyje temi czasy z Maryanną Broniszowną sędzianką ziemską Wilkomierską, dziedzic na dobrach Komaje, Juzynty i Połajki. Trzecia żona Michała Żebrowska, która po zejściu jego, weszła w kontrakty małżeńskie z Ruzewiczem. Katarzyna marszałkowna Lidzka, najprzód żyła z Samuelem Komorowskim; podkomorzym Wileńskim, potem z Janem Oziębłowskim starostą Jakońskim. Zygmunta, ten według tegoż *Poniatowskiego*, pojął Mleczkownę starościankę Żmudzką, i Gedeona ten spłodził Jana Teodora, najprzód cześnika Bracławskiego, potem starostę Jakuńskiego 1669. na elekcyi Króla Michała tąk się podpisał, córek tegoż wojewody było trzy, z tych jedna Świętosława, żyła najprzód z Leszczyńskim Wacławem, podkomorzym Brześciańskim, dalej z Sakowiczem wojewodą Smoleńskim, potem z Mikołajem Potockim generałem Podolskim, nakoniec z Prażmowskim, chorążym nadwornym koronnym. Druga 1*mo voto* z Haleckim marszałkiem Lidzkim, 2*do* z Tryzną podskarbim Litewskim. Trzecia z Stefanem Radzimińskim Frąckiewiczem, starostą Słonimskim, z której syn Frąckiewicz, starosta Zedicanensis, i córka Firlejowa: to *Poniatowski. Wojniłowicz kazanie Relikwia.* Któraś z tych dwóch ostatnich była za Krzysztofem Potockim, podczaszym Litewskim. Wojciech, piąty syn Balcera wojskiego Trockiego, najprzód pisarz ziemski Trocki, potem sędzia, z Sokolińskiej córki Konstantyna, zostawił córkę Rachelę Barbarę, małżonkę Pawła Brzostowskiego wojewody Trockiego, ta z mężem swoim aukcyą fundacyi uczyniła kollegio naszemu Mińskiemu, co approbowała *Konstytucya* 1683. *fol.* 9. i synów dwóch: Konstantego dworzanina królewskiego, ten będąc deputatem w trybunale Litewskim, młodo umarł, i Piotra podkomorzego Smoleńskiego, rotmistrza królewskiego, męża wielkiej odwagi, zszedł z tego świata w roku 1659. Jan Alexander Dunin Rajecki, sędzia grodzki Trocki. Jerzy podstoli Orszański, poseł na sejm 1667. ztamtąd komissarz do zapłaty wojsku, *Constit. fol.* 3. syn jego Teofil 1674. Benedykta zakonnica S. Benedykta w Wilnie 1676. N. była za Janem Czyżem podstolim Wileńskim. N. za Janem Janiewskim. Krzy-

sztof pisarz Litewski 1697. Jan Teodor podstoli Oszmiański 1674. zostawił syna Michała, starostę Berklańskiego, który *sterilis* wszedł do grobu, kalwińskie błędy odrzuciwszy, miał za sobą Annę Chreptowiczownę podkomorzankę Nowogrodzką. Fedor Dunin Rajecki horodniczy Nowogrodzki, miał synów dwóch, Jędrzeja komornika Nowogrodzkiego *sterilem*, i Michała, tego było synów czterech, Teodor bezżenny, Hieronim, Jerzy, Dominik podstoli Derbski, i Mikołaj. Z tych Hieronim zrodził Krzysztofa, który w niewolą wzięty do Moskwy, tamże życie skończył. Alexandra, ten po dwakroć wkraczał w kontrakty małżeńskie, raz z Piotrowiczowną, z tej był Stefan, a drugi Floryan podstoli Miński, obadwa bezpotomni. Floryana zaś żona Maryanna Brusiowna, po jego zejściu poszła za Komorowskiego podstolego Pińskiego. Drugi raz z Justyną Kasianowiczowną, z tej synowie dwaj, pierwszy Zygmunt podczaszy Smoleński, temu Krystyna Kozakiewiczowna podstarościanka Mińska, powiła dwóch synów, Michała, którego z Rodomanowny syn Bogusław, i Dominika strażnika Wilkomierskiego, dziedzica na dobrach Rudniki nazwanych. jeszcze młodziana, i córek cztery, Eleonorę Gintowtową cześnikową Bracławską, Teofilę Snadzką cześnikową Orszańską, Rachelę Bereśniewiczową i Zofią Pannę. Drugi Samuel podstoli Wołyński, ten 1*mo voto* z Katarzyną Owierkowiczowną. spłodził syna Bogusława rotmistrza, którego synów czterech. z Katarzyny Obuchowiczowny skarbnikowny Mozyrskiej zrodzonych, Stanisław, Kazimierz, Dyonizy i Wiktor dziedziczą na dobrach Koszelew w województwie Nowogrodzkiem. 2*do voto* z Heleną Imienińską miecznikowną Brześciańską, Franciszka i Gedeona, z tych Franciszek, sprzysiągł się dożywotnie z Anną Łaniewską Wołkowną miecznikowną Mińską, dobra jego Girdowka i Połuze. 3*tio voto* z Ludowiką Hołowniankową oboźnianką Nowogrodzką, Władysława, Józefa, Tadeusza i Adama, dziedziców na dobrach Rajca. Mikołaj trzeci syn Hieronima, brat Krzysztofa i Alexandra, synowie jego Jan i Eliasz, ten młodo wszedł do grobu, Jan zaś z Niedzwiczowną miał syna także Jana, którego zabito. Jerzy Dominik podstoli Derbski, trzeci syn Michała, brat Hieronima i Teodora, i Mikołaja bezpotomnego, posłował z Trockiego województwa na sejm 1668. r. i komissarz do zapłaty wojsku, zaślubił sobie Emellianne Korfowne, z tej spłodził syna Jana dziedzica na dobrach Kościuszki nazwanych w województwie Trockiem, którego żona po śmierci męża ponowiła śluby z Jakóbem Drelingiem skarbnikiem Inflantskim, a potem z Janem Grońskim łowczym Wilkomierskim. Adam chorąży Parnawski 1648. r. podpisał elekcyą Króla Michała 1669. r. z Nowogrodzkiego,

synów miał dwóch, Jerzego *sterilem* i Mikołaja, tego córka Wasilewska, i syn Michał, któremu Franciszka Brzozowska, powiła syna Mikołaja *sterilem*, i Jerzego dziedzica na Skrzyszowie i córki Katarzynę i Maryannę. Samuel Dunin Rajecki, osiadł w Wołyńskiem województwie, syn jego Jakób, tego zaś potomstwo, Paweł, Kazimierz i Józef. Krzysztof Władysław najprzód pisarz Litewski, potem kasztelan Brześciański, żona jego Joanna Sapieżanka wojewodzanka Brześciańska, ale z nią *sterilis*, ta potem poszła za Tyszkowskiego. Jerzy marszałek Wilkomierski, starosta Kokonawski 1669.

Teofil Rajecki mężnie się potykając zginął pod Zbarażem roku 1649. — *Kochow. Ann. I. fol.* 123. — Józef Rajecki w roku 1778. budowniczy Nowogrodzki. — W roku 1788. Dyonizy skarbnik Nowogrodzki. — *Krasicki.*

Rakowicz *herbu Leliwa*, w księztwie Litewskiem, Paprocki i Okolski o nich nie pisał.

Rakowski *herbu Kościesza*, w Przemyslkiej ziemi, Mazowszu i Prusiech. Stanisław Rakowski z ziemi Wiskiej, osiadł w Prusiech na Pustnikach, spłodził dwóch synów, Adama i Bartłomieja. Jerzy brat Stanisława, osiadł na Pudłaku w Warmji, nazwany od dóbr Pudliński, ten także miał synów dwóch, Jana i Kaspra: od Jana był Bartłomiej, mąż rycerski, który w Polockiem województwie gniezdzić się począł, od tego był Hieronim, Rafał i Sylwester. Od Kaspra Jan, najprzód żołniersko się bawił, potem sobie stan duchowny obrał, i Jakób, od którego syn Piotr zacny kapłan. Od tychże poszli Stanisławscy. Jakób, miał za sobą Marcyannę Olszyńską.

Rakowski *herbu Lubicz*, w ziemi Ciechanowskiej. Jakób i Wojciech Rakowscy, podpisali elekcyą Władysława IV. Zofia Stanisława Broniewskiego małżonka podczaszego Owruckiego.

Rakowski *herbu Radwan*, w ziemi Warszawskiej i w Płockiem województwie. N. Rakowski, opat Płocki koło roku 1680. Jan proboszcz i dziekan Pilznieński, lichtarze srebrne dał do ołtarza Ś. Kostki w Krakowie, i bibliotekę swoję kollegio Krakowskiemu 1675.

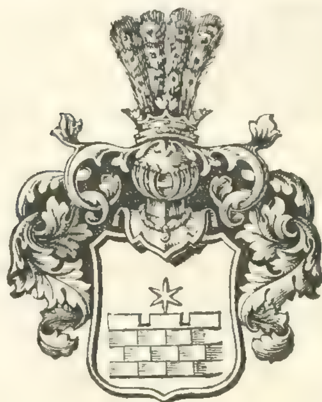
Rakowski *herbu Trzywdar*, w ziemi Wizkiej, i w księztwie Litewskiem, piszą się z Rakowa. Idą od Jambrzyków, ale nazwisko od dóbr wzięli. Stanisław na Bogini i Czachach Rakowski, mąż rycerski, którego syn Jan dworzanin i trukczaszy Zygmunta Augusta Króla, poseł z Mazowieckiego na sejm Lubelski, podpisał unią Litwy z Koroną 1569. roku, *Constit. fol.* 172. był potem starostą Wizkim, spłodził dwóch synów, Macieja i Jana: z tych Maciej zostawił także dwóch synów, Kaspra za którym była Komorowska, i Mikołaja cho-

rążego Wizkiego 1636. *Nieszpork. Odrob. stołu fol.* 118. o jego córce namienia. Jan, drugi syn Jana, brat Macieja, pojął Dorotę Oborską starościankę Kiernowską, ta mu powiła trzech synów. Mikołaja w zakonie Soc. Jesu, Wojciecha kasztelana Wizkiego, starostę Płockiego i Uciańskiego, zszedł z tego świata w roku 1617. w Wilnie pochowany: w Wilnie i w Wiśni kościoły wystawił, na domy Boskie i ubogich szczodrobliwy. *Elegus Vilnen. Coll.* Z Zofji Pacowny, Pawła kasztelana Wileńskiego córki, którą Wołowiczowna urodziła, miał syna Jana, męża w różnych językach i obyczajach biegłego, i legacyą do Anglji wsławionego, był najprzód podskarbim nadwornym Litewskim, potem wojewodą Brześciańskim, umarł Witebskim, wieku swego 45. Pańskiego 1639. w katedrze Wileńskiej po śmierci złożony. *Starowol. in Monumen.* Z Anną Marcellą księżniczką Korecką, która pierwej żyła z Mikołajem Chlebowiczem kasztelanem Wileńskim, nie miał żadnego potomstwa. Na sześciu kapłanów w Wilnie na zamku fundacyą uczynił, był oraz starostą Mścibowskim i Jałowskim. Jan, trzeci brat Wojciecha kasztelana Wizkiego, podkomorzy Wizki, pod interregnum w roku 1587. surrogatem Wizkim obrany. *Constit.* 1588. *fol.* 479. Synów jego trzech zostało, Stanisław proboszcz Pułtuski, kustosz Klecki, kanonik Płocki, nagrobek Wojciechowi kasztelanowi Wizkiemu w Wilnie postawił. Jan dziekan Łomżyński, kanonik Kamieniecki, Dominik w zakonie Kaznodziejskim. Krom tych ci kwitnęli: Jakób podstarości Kolski, poborca w ziemi Wizkiej 1593. *Constit. fol.* 661. Jędrzej sędzia grodzki Warszawski, syn jego Maxymilian: którego żona Anna Kiełpińska. Jan Karol 1674. Tomasz i Wawrzeniec: Franciszek cześnik i rotmistrz ziemi Wizkiej 1704. *Acta Confoed. Sandom.* Mikołaj z Leśniowic Rakowski 1452. *Acta Terrestr. Leopol.*

W r. 1589. w ratyfikacyi tranzakcyi Bendzińskich mianowany jest poseł z województwa Mazowieckiego Olbracht Rakowski łożniczy królewski. — W r. 1778. Jakób podwojewodzi Wizki. — Franciszek komornik ziemski Wizki. — Daniel regent. — Michał burgrabia. — Wojciech regent grodzki Koliński. — Marcin pisarz grodzki Winnicki. — Paweł łowczy Zwinogrodzki. — W roku 1788. Ambroży starosta Stężycki. — *Przypisy Krasickiego.*

Rało *herbu Pobog*, w księztwie Litewskiem, patrz **Kalon.**

Ramański *herbu Ślepowron.* O Ramańskich świadczą księgi grodzkie Ostrzeszowskie 1624.

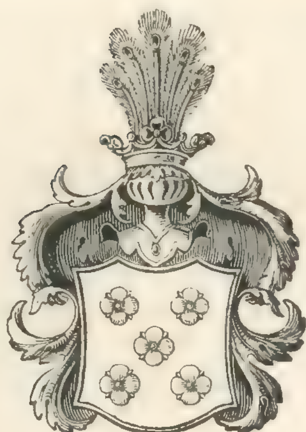
RAMEL HERB

Powinien być mur czerwony o trzech blankach, nad nim gwiazda srebrna w złotem polu, na hełmie i koronie cztery pióra pawie, czy inne szachowane czarne i białe. Tym się herbem szczycą Ramelowie w Pomorskiem. Z tych był Henryk Ramel, Króla Duńskiego kanclerz. Otto Ramel u Jana Fryderyka książęcia Pomorskiego kanclerz przez lat 18. obadwa w roku 1610. bieg ten życia śmiertelnego zakończyli. Jerzy protonotarius Pomorskiego książęcia 1482. roku. W księztwie Bruńświckiem Ramel mąż szlachetny, konia pod górą u gałęzi na drzewie uwiązał, który gdy kopytem podkowanym raz i drugi w ziemię uderzył, żyłkę ołowną wykopał, po której dokopano się potem ołownej góry, z której ołowiu siła bardzo dobywają: na pamiątkę zaś tego, górę tę Ramelem zowią. *MS. de Famil. Pruss.* N. była za Weiherem, matka Ernesta pułkownika.

Ramsza, w Przemysłkiej ziemi: że kwitnęli w r. 1562. świadczy *Rej w swoim Zwierzyńcu*, atoli bliższych czasów Ramsza Paweł z Witebskiem województwem, podpisał elekcyą Jana Kazimierza Króla.

RAMUŁT HERB.

Ma być w polu czerwonem pięć róż białych, takim kształtem ułożonych, jak cynek kości wyrażają, na hełmie pawi ogon. Tak go opisał *Paproc. w Gniazdzie fol.* 1121. *o herb. fol.* 569. *Okol. tom.* 2. *fol.* 578. *Klejnoty fol.* 78. Przyniesiony ten herb z Francyi od Baldwina biskupa Kruświckiego, który według *Paprockiego*, tylko rok i to nie cały, na tej katedrze prezydował 1128. r. według *katalogu Wolborskiego*, siedział lat dwanaście, zszedł z tego świata w roku 1122. Według *Długosza historyi*, wstąpił na tę infułę w r. 1111.

RAMUŁT HERB.

ustąpił z niej w roku 1128. Pasterz przykładny i wielą cnót ozdobiony. Od brata tedy jego rodzonego, rozpleniona w Polszcze familia Ramułtów, jeszcze i podziśdzień kwitnie, w Wołyńskiem i Podolskiem województwach. Jan z Zabłojcia Ramult, o którym *Paprocki* pisze, że wiele pism swoich do druku podał, mnie się jednak te tylko widzieć dostało: *De Sacra Poenitentia et ejus partibus*, *Dialogus*, *in* 12. *anno* 1571. *Cracov. Compendiaria instituendorum nobilium liberorum ratio*, *dictis et exemplis illustrium Virorum expolita*, *in* 8. *Cracov*. 1576. Wojciecha chwali tenże autor w swojej książce, której tytuł *Panosza*. Klemens w zakonie S. Franciszka *de Observantia*, kaznodzieja przez lat 40. świątobliwy, wiele rzeczy przyszłych z ambony opowiadał, i ziściły się; przeniósł się po zapłatę prac swoich koło roku 1564. chwali go *Orichovius dial. de Execut. colloq*. 3. z wielkiej życia pobożności i gorliwości apostolskiej. Mikołaja wspomina *Paproc. o herb*. w roku 1501. *fol*. 701. i drugiego plebana w Cudzeu. Jędrzej z Solca 1589. r. o którym *księgi grodzkie Opoczyńskie:* tenże, czy inny Jędrzej, miał za sobą Barbarę, z Orska Orzecką, z którą miał córkę Jadwigę za Abrahamem Ligęzą. Gabryela i Mikołaja, ludzi rycerskich, wspomina *Okolski*. Alexander Mikołaj, officyał i kanonik Łucki, proboszcz Jarosławski, pleban Ostrogski, umierając, ostatnią wolą kollegio naszemu 1654. odkazał bibliotekę swoję, i sprzęt domowy: brat jego Jan, dziedzic na Dmitrowicach, żona jego Anna z Trojczyc Trojecka, stolnikowna Przemyslka. Stanisław 1682. r. Jadwiga, żona Maryana Głoskowskiego herbu Korab. *Kromer* o sobie świadczy, że matka jego była tego herbu. Tymże się klejnotem Ramułt, szczycą *Czermińscy*, *Łośmińscy* i *Wiśniowscy*, lubo nieco odmiennie.

Ramult rotmistrz hussarski w Moskwie, Pożarskiego wodza Moskiewskiego z pułkiem zwyciężył, w drugiej potrzebie gdy powtórnego zwycięztwa dociera, zabity. — *Kobierzycki, histor. Vladisl. lib. VII. fol.* 112. — *Niemcewicz, Dzieje Panow. Zygm. III. Tom III.*

Rapacki *herbu Warnia.* O tych Paprocki, ani Okolski nie pisał: w Przemyslkiej ziemi. N. Rapacka księni Bydgoska zakonu S. Francsizka, koło roku 1690. N. Rapacki, który zostawił synów trzech, z tych Piotr w duchownym stanie temi czasy żyje, a Franciszek w zakonie naszym pokornie sobie obrawszy życie, dotąd służy Bogu. Prócz tych, są i insi Rapaccy, ale się herbem Lubicz zaszczycają.

W r. 1788. Ignacy Rapacki komornik ziemski Kaliski. — *Przypisy Krasickiego.*

RAPPE HERB.

W Prusiech dom starożytny. Z tych Rugelhardus Rappe, podpisał pokój Pruski, u *Łaskiego w Statucie fol.* 149. w r. 1464. Krzysztof kanclerz księztwa Pruskiego 1609. r. dekret komissyi królewskiej podpisał. Otto Ernest, pułkownik królewski, komendant Białocerkiewski, któremu *Konstyt.* 1678. *fol.* 18. i 1683. *fol.* 11. każe płacić jego krwawe zasługi, gdzie też męztwo jego sławi. Herb ich tym kształtem powinien być, jako tu widzisz. Tenże czy inszy Rappe komendant Niemirowski i Sorocki 1695. Są i Ryppowie w Prusiech książęcych, z których Jędrzej Rypp 1612.

Rarog. Walenty Rarog, wielką odwagą przy dobywaniu Smoleńska, wsławiony, na sejmie 1638. r. nobilitowany. O czem *Konstyt. Okol. tom.* 3. *fol.* 360.

RAROWSKI inaczej ROR HERB.

Powinno być sześć cegieł złotych, we trzy rzędy ułożonych, w pierwszym i najniższym powinny być trzy, w drugim

dwie, w trzecim jedna, w polu czerwonem, na hełmie nad koroną jabłko złote, nad nim krzyż złoty, które dwa delfiny opasują, głowami na dół, ogonami do góry, z których jeden biały, drugi czerwony, to *Okolski tom. 2. fol.* 621. Takiż herb znajdziesz u naszego *Petrasancta fol.* 221. Okazyą nabycia tego herbu tę być mieni *Okolski.* Waleczny mąż Rhor nazwany, gdy Budzynia miasta leżącego, w Kroacyi, od Turków opanowanego, z wojskiem, nad którem hetmanił, dobywał, pierwszy na mur wskoczywszy, walić go począł, a potem męztwem żołnierstwa swego wsparty, zwycięzko go podbił, berło nieprzyjacielskie skruszywszy, miasto na Cesarza odzyskał: za co prawi, też same cegły, które sam był zrzucił, jakim sposobem na ziemi leżały, takim ich w herbie jego ułożono: ostatek, w zacnych dzieł swoich nadgrodę, już potem wzięli. Sześciu potem braci tegoż herbu Rhor, na Szląsku koło roku Pańskiego 1100. kwitnęło, między niemi, Prosper hrabia, kawaler Jerozolimitański i Maltański, który zszedłszy z tego świata 1107. pochowany w Wiedniu. Drugi Fryderyk, od Kalixta II. Papieża kardynałem uczyniony. Póty *Okolski;* ale ten autor, nie tylko że Budzyn z Węgier do Kroacyi przeniósł, ale też Turków, którzy dopiero w wieku piętnastym, to jest, po roku 1400. Europę najeżdżać poczęli, jeszcze przed rokiem 1100. już ich chce mieć w Budzyniu długo zamieszkałych. Dla tego, wątpliwą swoję powieść uczynił. Mikołaj Rhor, miał trzech synów na Szląsku, Jędrzeja na Galowicach, Dawida na Kamieniu, i Jana na Ratajach, dziedziców. Z tych ostatni, sprzedawszy ojcowską w tamtych krajach substancyą, do Polski się przeniósł, gdzie od Bartłomieja Laskowskiego, w Wieluńskiej ziemi, kupiwszy w roku 1570. dobra Laski i Grozna nazwane, o czem *Acta Vielunen.* indygenat przez ry-

cerskie dzieła swoje otrzymał, kiedy pod Gdańskiem za Stefana Króla, i indziej, rycersko się potykał, ten pospolitym głosem, miasto Rhor, Rarowskim nazwany, pojąwszy Działowską, z niej spłodził synów pięciu: Karola, Krzysztofa, Jana, Serafina i Bartłomieja. Z tych Karol, z Masłowską w Wieluńskiej ziemi zostawił potomstwo. Jan i Serafin, pod Smoleńskiem, krwią swoję miłość ku ojczyznie zapieczętowali. Bartłomiej tamże, i w inszych z Chodkiewiczem hetmanem kampaniach, odważnie się potykał, wysłużywszy sobie przez to trzy wsi w Inflanciech, tamże się gniezdzić począł. Krzysztof po obozowych experymentach, złączył się dożywotnie z Anną Bielską, Joachima sekretarza królewskiego córką, z tej miał dwie córki: Katarzynę za Floryanem Inwałdzkim, Zuzannę za Stanisławem Dembińskim; synów zaś czterech: Krzysztofa męża rycerskiego, miał za sobą Krystynę Przyłęcką. Mikołaja, dziedzica na Gorkach, wojownika przeciwko Szwedom i Kozakom, Maryna Niewiarowska małżonka jego, w Krakowie na Kazimierzu u Bożego Ciała, umarłego pogrzebła. Joachima, dziedzica na Małkowicach, przez dwanaście lat wojenno traktował, i Jana. N. Rarowski, miał za sobą Krystynę Piotraszewską.

Raszanowicz. Stanisław Raszanowicz w Żmudzi podpisał elekcyą Jana Kazimierza Króla.

Raszkowski *herbu Sas* na Rusi, piszą się z Raszynia. Prokop Raszko, poseł 1576. na zjazd Jędrzejowski, *Constitut. fol.* 246. w roku 1578. już sędzia Halicki i poborca, *Constit. fol.* 353. w roku 1590. podkomorzy Halicki, poseł na sejm, ztamtąd deputowany do lustracyi dóbr królewskich na Rusi, *Constit. fol.* 575. N. miał za sobą Siecińską herbu Rogala.

Raszowski *herbu Grzymała*, w Zakroczymskim powiecie, dom starodawny, i w Krakowskiem. Zawisza z Raszowa wojski Lubelski 1412. na liscie klasztoru *Miechow. u Nakiel. fol.* 384. Paweł Raszowski dziedzic na Sładowie, dwie miał żony. Pierwszą Janowską, podsędka Krakowskiego siostrę, drugą Strusownę, Erazma córkę, z obiema potomstwo zostawił. Jana także dwie były małżonki, od pierwszej była córka Jadwiga za Zygmuntem Myszkowskim, *Acta Castr. Crac.* 1650. druga żona była Zofia Zbylitowska, córka podsędka Krakowskiego, z którą zostawił Piotra, Wacława, Stefana, Barbarę i Zofią: ten Jan przed śmiercią 1626. został katolikiem, leży w Pińczowie. Tomasz w Troidenowie, mila od Krakowa, trzy razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Małgorzatą Czerską, drugi raz z Achlerowną, trzeci raz z Mękarską, zostawił potomstwo. Alexander brat tych, z Anną Żukowską miał dzieci. Jan synowiec tych, z Belinianką na

Podgorzu zostawił potomstwo: póty *Baranowski.* Jan Raszewski burgrabia Ostrzeszowski 1568. *Acta Castren. Ostrzeszov.* Zofia była za Janem Mrozowickim, Krystyna za Adamem Ożarowskim. Stanisław pisarz grodzki Sendomierski 1679. Są też i Rąszocki z Rąszocic w Krakowskiem. Mikołaj Raszewski chorąży Trembowolski 1735. r. N. miał za sobą Maryannę Niewiarowską.

W r. 1778. Józef Raszowski miecznik Lubelski. — *Krasicki.*

Raszten, w księztwie Zmudzkiem, Jan Raszten podpisał elekcyą Jana III. Króla.

Raszyc *herbu Wieże*, na Szląsku, to jest powinna być Wieża okrągła, z której blanków, dwie inne wieżyczki z blankami na wierzchu powstają, w każdej z nich okno jedno, na hełmie także wieża. *Paproc. w Stambuch Szląski*, gdzie w dedykacyi powiada, że ten herb nabyty za Bolesława Króla (rozumiem Krzywousta) kiedy przodek domu tego, do Nowego zamku nad Odrą rzeką leżącego, a od nieprzyjaciela ściśło w koło oblężonego, nietylko że się sam przedarł przez obóz nieprzyjacielski, ale też takiem go sercem nieustraszony bronił, że nieprzyjaciel zwątpiwszy, żeby go mógł kiedy dostać, ustąpić w zad musiał. Za tę tedy przysługę, od Pana swego tym klejnotem uczczony. Z tego domu kwitnęli w r. 1255. Otto i Rudolf Raszycowie, którym Władysław xiąże pozwolił prawa Magdeburskiego, na dobrach Rudniku, Wośnicy, Medarach, i Stryjbrniku. W roku 1307. Piotr Raszyc, Leszka xiążęcia konsyliarz, i jego syn, w roku 1343. konsyliarz Mikołaja xiążęcia Raciborskiego i Opawskiego. W roku 1607. Jerzy z Raszyc sędzia ziemski księztw Opolskiego i Raciborskiego, i jego bracia, którym *Paprocki swój Stambuch Slęski* przypisał. Przydaje tamże, że Kozłowscy, Osyńscy, Boryńscy, Weprewski, tegoż są domu i herbu, i wszyscy od przodków Raszyców poszli, ale od dóbr, na których osiedli, inszych każdy z nich nazwisk nabył. Był w r. 1607. Kasper Kozłowski, dziedzic na Adamowicach, sędzia ziemski księztwa Opolskiego i Raciborskiego; nietylko zaś w Szląsku, niektórzy z nich dziedziczyli, ale i w Morawie i w Polszcze. To *Paprocki.*

Ratowski. Ratowska była za Stanisławem Gozdzkim, Tomasz pisarz ziemski Bracławski 1674. N. Ratomski z Orszy, deputat na trybunał Litewski 1740. N. Ratowska, żyje z Wieniawskim chorążym Przemysłkim, tej brat rodzony Reformat.

W r. 1778. Józef Ratowski miecznik Trembowelski. — Jan regent ziemski Piński. — *Krasicki.* — *Małachowski w Zbiorze nazwisk Szlachetnich* do herbu *Junosza* familią tę podciąga. —

RATULD HERB.

Powinno być pół pierścienia złotego, do góry końcami obróconego, w środku jego krzyż, w polu czerwonem, na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisują *Paproc. o herb. fol.* 587. *Okol. tom.* 2. *fol.* 579. różni się w tem od herbu Szeliga, że w Szelidze powinno być pół księżyca niepełnego, a w nim krzyż, a na hełmie pawi ogon. Z jakiejby okazyi ten herb był nabyty, żaden nie pisze, tylko na to się zgadzają, że kiedyś hrabiów Ratuldów można kwitnęła familia, którzy w r. 1296. *jus patronatus* opatowi Czyrzyckiemu ustąpili do kościoła S. Jana we wsi Gora. Pisali się kiedyś z Skrzydlna, potem za Kazimierza III. kontrowersyą mieli, w roku 1477. o wieś Szaflary, która im jednak, za pokazaniem prawa do niej, wrócona była. Atoli zszedł już ten dom dawno: bo Marek Ratuld nie zostawił tylko córkę jedynaczkę, która poszedłszy za Jana Pieniążka, sędziego Krakowskiego, starostę Sądeckiego i Nowotargskiego, wszystkę fortunę w dom Pieniążków przeniosła. Piszą też nasi pisarze Ratultów herbu Działosza, ale tamtychże samych położyli, o których tu mówią. *Paprocki o herbach*, Ratuldów już pod herbem Szeliga, już pod Ratuldem położył, ale to musi być omyłka z podobieństwa obudwu tych herbów.

Ratyński. Ratyńska Maryanna, była za Bartłomiejem Włodkiem.

W r. 1778. Felicyan Ratyński łowczy Miński. — W r. 1788. Ignacy koniuszy. — *Krasicki.*

RAUTENBERG HERB.

Powinien być baran w lewą obrócony, w pół od nóg i brzucha ostrzyżony, na hełmie zaś i koronie, pół barana; tak go opisał *MS. o Familiach Pruskich*, bo *Paprocki* i *Okolski*

o nich milczą. Używają go Rautenbergowie w Prusiech. Niewiem czy tu należy Ludwik Rauter, najwyższy konsyliarz w Prusiech, i regens księztwa Pruskiego, pierwszy podpisał dekreta komissyi królewskiej 1609.

Rawa. Rawa Jerzy, rotmistrz Rajtarski, dla męztwa nobilitowany na sejmie 1662. *Constit. fol.* 40.

RAWICZ HERB.

Powinna być Panna rozczesana, w koronie na głowie, ręce obie do góry rozszerzone i trochę podniesione mająca, w sukni, tylko po ramiona gołe ręce, siedząca na niedźwiedziu czarnym, w lewą tarczy bieżącym, prawa noga przednia, jak do biegu podniesiona u niego, w polu żółtem; w hełmie nad koroną, między dwiema jeleniemi rogami, pół niedźwiedzia większe, obróconego w lewą tarczy, jakby siedzącego, nogę przednią spuścił, w prawej różą trzyma. Tak go opisał *Paprocki o herb. fol.* 428. *Okol. tom.* 2. *fol.* 581. Początki tego herbu, w Anglji zakładają; gdy bowiem Król Angielski schodząc z tego świata, syna jednego i córkę zostawił, której w posagu, wszystkie ruchomości, a między niemi, skarby królewskie odkazał: brat jej, który się był został przy Królestwie, po śmierci ojcowskiej, widząc, żeby był tak wielkich skarbów postradał, gdyby była siostra jego za granice za mąż wydana, ile, że możni i potężni o nię konkurrowali Panowie, za poradą swych Panów, dał ją na pożarcie drapieżnemu niedźwiedziowi, wszakże ten, za sprawą Boską, nietylko jej najmniej nie szkodził, ale też ułasiwszy się, stopy jej lizał, tak dalece, że go pasem swem okiełznawszy, na nim z tarasu wyjechała. O czem gdy znać dano bratu jej, przeprosiwszy ją, wydał w małżeństwo książęciu Lotaryńskiemu, z którym gdy spłodziła kilku synów, o to się postarała, iż im ten herb nadano. Ci rozbie-

żawszy się, czy też ich potomkowie, po różnych krajach, do Czech też niektórzy zaszli, a ztamtąd do Polski: to *Paproc.* i *Okol.* i inni.

Wiele domów jest w Europie, które niedźwiedzia w herbie zażywają. A najprzód *Familia Caesarinorum*, jako świadczy *Ulysses Aldrovandus tom.* 1. *lib.* 2. *Ornith.* czego popiera *Historya o Papieżach Rzymskich i o Kardynałach*, nosili Orła z rozciągnionemi skrzydłami, na kolumnie stojącego, do której uwiązany był niedźwiedź. Z tej familji było czterech kardynałów, Julianów dwóch, i dwóch Alexandrów, z których jeden Julian, Władysława Króla Polskiego i Węgierskiego, na wojnę przeciwko Turkom namówił, z którym razem pod Warną zginął 1444. Z tych także Prosper Caesarinus Columna, z Włoch wyniósłszy się, i z innemi Panami Rzymskiemi, w księztwie Litewskiem osiadł. Ursynów także familią, do tegoż herbu, to jest do niedźwiedzia, niektórzy ciągną, ale się mylą, bo zdawna się różą pieczętowali; o czem mówiło się pod herbem Poraj. *Bisciola t.* 1. *Horarum subseciv. l.* 20. *c.* 23. opisuje statuę człowieka zbrojnego wszystkiego, ta w jednej ręce prawej trzymała różą, w drugiej lewej szalę, na piersiach jej był niedźwiedź wspięty; jedni z Jerzym Spalatin twierdzą, że to była statua Hermana, sławnego wodza Niemieckiego, drudzy, że Arminina wielkiego wojownika, o którym *Vellejus lib.* 2. *Histor. Juvenis genere nobilis*, *manu fortis*, *sensu celer*, *ultra barbarum promptus ingenio Arminius*, *Sigimeri Principis gentis ejus filius*, *ardorem animi vultu oculisque praeseferens*, *assiduus militiae Romanae comes*, *et jam Civitatis Romanae jus*, *equestremque consecutus gradum. Hic ille Arminius*, *qui invictissimas Romanorum legiones tres*, *totidemque alas*, *et sex cohortes*, *occisione delevit*, *ipsumque exercitus Principem Quinctilium Varrum*, *ut sibi manus afferret*, *compulit.* W Bawaryi, familia Haclodcryuszów, z tabliczką złotą na szyi niedźwiedzia w herbie nosi. Bern miasto w Szwajcarach, na czterech nogach niedźwiedziem się szczyci. Sangalienses i Abbatiscellenses, niedźwiedziem wspiętym do góry. *Gesnerus.*

Długosz w historyi swojej lib. 4. w roku 1100. pisze, że Wawrzeniec Lorek, Bożej nazwany, z familji Rawitów, od Bretysława książęcia Czeskiego urażony, że całą jego familią z państw swoich rugował, zabił go, na którego miejsce, gdy Borzywoj brat jego rządy Czeskie objął, Bożejowi i Mutynie bratu jego rodzonemu, darowawszy zabójstwo, do łaski przywrócił, i dobra te oddał Bożej, Sancz, Mutynę, i Lewtomorzyce 1101. r. atoli Światopełk książe Czeski, w roku 1108. Mutynę, i z dwiema synami jego, Bożejem i Borsza-

kiem, także Unisława i Domisława, wszystko to Rawiczanie byli, pozabijać kazał, czem przerażeni drudzy tegoż domu familianci, do Polski się wynieśli: przyjął ich mile Bolesław Krzywousty Król Polski, i w dobra ich w Rawskiem województwie opatrzył, gdzie wiele zamków i miast pofundowali, i familią swoję w tym tam kraju rozplenili. W następującym potem roku, Jan Czysta, z namowy Krzywousta, zabił Swiatopełka księcia Czeskiego: to *Długosz loc. cit. Cromer lib.* 3. *et* 5. i inni za niemi historycy nasi. Atoli *Paprocki w Ogrodzie fol.* 183. *Balbinus Epitom. Rer. Bohem. lib.* 2. *c.* 9. poświadcza i *Bielski*, że to nie Ursovitae byli, jako chce *Długosz*, ale Wersovitae, nie Rawiczanie, ale Werszowcy: a drudzy, już ich Ursovitas, już Wersovitas piszą, w czem się mylą, bo inszy jest herb Wiersza, inszy Rawicz. Lepiejby tedy mówić, że i herb ten i familianci jego, jeszcze za monarchów pogańskich w tej ojczyznie kwitnęli. Z tych Prandota był wojewodą Rawskim 1230. drugi tegoż imienia 1260. trzeci 1394. czwarty 1440. jako się mówi w pierwszym tomie. Tomisław także wojewodą Sendomierskim w roku 1325. Prandota z Żelazny wojewodą Płockim, w roku 1452. Sylwester albo Lassota, proboszcz Szkalmirski, tegoż herbu, pisał się z Zdziechowa, ten po zejściu Jana Rzeszowskiego herbu Półkozic, arcybiskupa Lwowskiego, już był zgodnie od kapituły Lwowskiej, na jego katedrę obrany; atoli Władysław Jagiełło Król Polski, w roku 1436. na instancyą Heliasza książęcia Multańskiego, Sylwestra z tej infuły strącił, a na miejsce jego wysadził Jana z Sprowy Odrowąża. O czem *Długosz w swojej historyi libro* 12. *tom.* 1. *fol.* 691.

Herbowni.

Baranowski,	*Galimski,*	*Jastkowski,*
Biedrzycki,	*Gano Lipski,*	*Jeziorkowski,*
Bielski,	*Gawroński,*	*Kamieński,*
Binbink,	*Gniewosz,*	*Karwowski,*
Boguski,	*Gołyński,*	*Kiemlicz,*
Boryszewski,	*Gorski,*	*Kłoczewski,*
Celgowski,	*Gowarczewski,*	*Kosecki,*
Chobrzyński,	*Goworek,*	*Kosiński,*
Czerski,	*Grądzki,*	*Kostro,*
Czysta,	*Grot,*	*Kraśnicki,*
Dąbrowski,	*Grotowski,*	*Kurosz,*
Dębiński,	*Gut,*	*Lasota,*
Dembiński,	*Jarocki,*	*Leniek,*
Dergon,	*Jasieński,*	*Linowski,*
Drzewiecki,	*Jasiłkowski,*	*Lipicki,*

Małgiewski,	*Przyjemski,*	*Szydłowski,*
Męczyński,	*Pszczyński,*	*Tadejowski,*
Mełgiewski,	*Rąblewski,*	*Trzciński,*
Michowski,	*Raciborski,*	*Warsz,*
Mikułowski,	*Radziejowski,*	*Węgrzynowski,*
Niedziałkowski,	*Reszczeński,*	*Wilkowski,*
Niemczewicz,	*Rogoliński,*	*Wisimirski,*
Niesiełkowski,	*Rokicki,*	*Wojciński,*
Noskowski,	*Rudziński,*	*Wojczyński,*
Nowomiejski,	*Rusiecki,*	*Wolski,*
Nożowski,	*Samborzecki,*	*Wołmiński,*
Okolski,	*Siedlecki,*	*Wołucki,*
Olędzki,	*Skawiński,*	*Woźnicki,*
Olszewski,	*Skinder,*	*Zaborowski,*
Oski,	*Skowieski,*	*Zaczkowski,*
Ostrowski,	*Słupecki,*	*Załuski,*
Otrembus,	*Snopkowski,*	*Zawada,*
Owsiany,	*Sołomerecki,*	*Żelazo,*
Ożarowski,	*Stecki,*	*Ziemacki,*
Ożga,	*Suliszewski,*	*Żołędkowski,*
Podczaski,	*Sum,*	*Zwan.*
Prusiński,	*Szczerba,*	

Duńczewski, *Kuropatnicki*, *Małachowski* i *Wielądek* następujące familie równie do herbu Rawicz podciągają:

Bilbink,	*Męciński,*	*Strachocki,*
Depult,	*Mitrowski,*	*Szaciński,*
Fribes,	*Modliszewski,*	*Warszawski,*
Kieniewicz,	*Niesułkowski,*	*Wyszomirski,*
Kochan,	*Prandota,*	*Ziemak.*
Lasotowicz,	*Przystałowicz,*	

Raykowski, w województwie Inowrocławskiem.

Raymir *herbu Abdank*, w Łukowskiej ziemi było dwóch braci rodzonych Raymirów za czasów *Paprockiego*.

Rayski *herbu Kietlicz* na Szląsku. N. Rayski sędzia Oświecimski, którego córka Anna, była za Mikołajem Brandyszem, sędzią Zatorskim i Oświecimskim. Achacy podstarości Oświecimski, z sejmu 1653. deputat na trybunał skarbowy Lwowski. *Constit. fol.* 2. Tenże czy inszy podsędek Zatorski, z sejmu 1661. r. komissarz do granic od Szląska. *Constit. fol.* 26.

Rayski *herbu Korab*, w Kaliskiem województwie, jednaż ich dzielnica z Radlickiemi. Z tych Jan Rayski, dziedzic na Raysku, umarł w roku 1578. Katarzyna była za Zawadzkim Tomaszem Światopełkiem.

Rayski *herbu Jelita*, z Polski niektórzy się z nich wyniósłszy, w Litwie osiedli. Melchior Rayski z sejmu 1590.

komissarz do granic, między Podlaskiem i Brześciańskiem województwy. *Constit. fol.* 683. Stanisław sekretarz królewski w Brześciańskiem, Jan w Wileńskiem 1648. N. podkomorzy Wiłkomierski. Potencyanna, Jana Kamińskiego kasztelana Mścisławskiego małżonka 1644. N. Mikołaja Dorohostajskiego wojewody Połockiego, Henryk cześnik Połocki 1674. r. żona Latyczyńska. Alexander stolnik Starodubowski. Anna, Mikołaja Krzyczewskiego małżonka.

Razek *herbu Abdank*, czy nie **Raczek.** *Paprocki.* Paweł Raczek na weselu Zamojskiego z kopią gonił.

Rdułtowski *herbu Drogosław*, z Łęczyckiego województwa niektórzy z nich osiedli w Nowogrodzkiem. Jan Rdułtowski z Radzikowa na Cudnikach i Rdułtowie, skarbnik Mozyrski, potem podkomorzy Derpski: synowie jego z Protaszewiczowny, Michał podczaszy Czerniechowski, i Krzysztof: póty *Kojałowicz in MS.* bo *Paprocki* i *Okolski* o nich nie pisał, ale ponieważ się z Radzikowa piszą, toćby się raczej miało mówić, że do Ogończyków należą, jako i Radzikowscy, które herby są sobie podobne. N. podczaszy Miński, córka jego Eleonora, była za Bazylim Filipowiczem stolnikiem Rzeczyckim. Jan Michał 1674. Paweł 1648. Piotr w Mińskiem 1674. Jan na Rdułtowie Rdułtowski, sędzia ziemski Nowogrodzki, pojął Helenę Wańkowiczownę stolnikownę Mińską, z którą spłodził dwóch synów, Antoniego teraźniejszego sędziego grodzkiego Nowogrodzkiego, i drugiego Leona, córek cztery, Eleonorę, Alexandrowi Sowiczowi Korsakowi, podstolemu i pisarzowi grodzkiemu Nowogrodzkiemu, Judytę, Benedyktowi Bohuszewiczowi, skarbnikowi Mińskiemu, Barbarę, Janowi Haraburdzie łowczemu Nowogrodzkiemu, zaślubione. Zofia jeszcze Panną. Eleonora z Rdułtowic chorążanka Zatorska, była za Wojciechem z Dziergowa Mikłaszewskim. Jan, najprzód kasztelan Witebski, które krzesło wziął po Jerzym Tyszkiewiczu, wziął potem w roku 1739. po śmierci Niezabitowskiego, kasztelanią Nowogrodzką.

W roku 1778. Chryzostom Rdułtowski chorąży Nowogrodzki. Żona jego *Rzewuska* chorążanka Litewska — z tej córka za Rzewuskim wujem rodzonym. — *Krasicki.*

Rdzawski z Rdzawy, Marcin Rdzawski, córka jego Anna, była za Tomaszem Trembeckim. *Acta Castr. Cracov.* 1602. Jan Soc. Jesu zabity od Kozaków.

Rębieliński *herbu Lubicz*, patrz **Rembieliński.**

Ręcławski. N. Ręcławski, miał za sobą Klemanownę, *MS. de Famil. Pruss.*

Ręczajski *herbu Rogala*, w Mazowieckiem województwie. N. Ręczajski, z Jadwigi Dzierzgowskiej wojewo-

dzanki Mazowieckiej, syn jego Wojciech kasztelan Warszawski, starosta Derpski i Kowalski: *Kazanie Pamiątka:* z sejmu deputat do kwarty Rawskiej. *Constit.* 1589. *fol.* 561. *Bielski* o nim pisze *fol.* 783. że Moskwę, chcącą ubiec Pleszków, poraził, 150 ich na placu położył, sześćdziesiąt pojmał. *Konstytucya* 1593. *fol.* 650. sukcessorom jego każe z skarbu oddać summę, którą był dał na potrzeby tej ojczyzny. Hieronim archidyakon Krakowski, proboszcz Piotrowiński, kanclerz u Maciejowskiego kardynała, kustosz Kielecki, *illustri prudentia, facunidaque, juris peritia singulari, innocentia morum praestanti.* Sekretarzem był legacyi od Zygmunta III. do Pawła V. Papieża, OO. Karmelitów Bosych w Krakowie, rzeczy swoich ruchomych, ostatnią wolą, dziedzicami uczynił, którym na kościół S. Michała, pierwszy kamień położył w r. 1611. kędy też po śmierci złożony. Wojciech 1683. Jednaż ich dzielnica z Łaskiemi.

Rędzina *herbu Łada*, w ziemi Warszawskiej.

Regowski *herbu Abdank*, w Sendomierskiem województwie, w powiecie Radomskim. Felix Regowski opat Sieciechowski, gdzie i nagrobek jego widzieć, a pod nim drugi, brata jego Jana, męża sławnego i rządnego. Mikołaj trzeci brat ich, miał za sobą Annę Siedlecką, z której zostawił potomstwo. Stanisław, czwarty ich brat, w ziemi Chełmskiej osiadł. Seweryn podwojewodzy Chełmski, z sejmu 1627. poborca. Samuel podczaszy Chełmski 1661.

Regulski, w ziemi Warszawskiej. Jan Pusz na Regułach, i Maciej Kazimierz i Stefan, Regulscy 1674. N. miał za sobą Jurecką Annę. Jadwiga była za Adamem Rychłowskim.

Ręka *w herbie.* Ręka z koronką, patrz *Betman.* Ręka z pochodnią gorającą, patrz *Połota.* Ręka świni pysk rozdzierająca, patrz herb *Świnka.* Ręka z obłoku mieczem zaniesiona, patrz *Pogonia 4to.* Ręka z korony z mieczem na dół, patrz *Brandys tom. 2. fol.* 265. Ręka z kitą, patrz *Krzycki.* Ręka przez łokieć strzałą przeszyta, patrz *Sapieha.* Krom tych, *Okolski tom. 2. fol.* 603. *Klejnoty fol.* 106. ba i mnie się w Dubnie dostało widzieć między herbami książęcemi, 2*do loco*, rękę, po ramię zbrojną, prawą, w polu czerwonem, która na prawy bok tarczy trzymała trzy strzały, dwie pobocznie na krzyż złożone, żeleźcem na dół obrócone, trzecia we środku ich prosto ułożona, ostrzem do góry, wszystkie złote, pióra u nich srebrne. Ten herb nadany od książąt Litewskich, gdy albowiem Tatarzy haraczu się od Litwy domagali, ci chcąc się z tej niewoli wybić, posła do nich wysłali z wypowiedzeniem wojny, ten gdy odważnie, na znak wojny, trzy strzały im oddał, w nadgrodę swej przysługi, wziął w herbie

też same strzały: to *Okol.* domysł z *Stryjkow. lib.* 6. *f.* 269. gdzie o Erdziwile pisze. Ktoby się jednak tym herbem zaszczycał, żaden nie namienia. W kościele także Miedzyrzeckim OO. Franciszkanów pod Ostrogiem, jest takaż ręka, która na lewy bok tarczy, i tylko dwie strzały trzyma, na krzyż złożone, ostrzem na dół. Tenże *Okol. tom.* 2. *f.* 605. kładzie herb taki, gdzie ręka na prawy bok tarczy trzyma krzyż, na hełmie zaś jest kogut, i przydaje, że ten herb przyniesiony z Francyi przez marszałka w Prusiech, który pod wojnę Krzyżacką poległ na placu: *Biel. fol.* 299. ale i tu familianta żadnego nie przypisał Okolski, dla czego i ja rycin tych herbów nie kładę.

Reklewski *herbu Gozdawa*, w Poznańskiem województwie i indziej. Jan z Reglewic chorąży Czerski 1436. u *Łaskiego w Statucie fol.* 140. Jakób w Sendomierskiem, którego syn Jan 1598. podstarości Opoczyński. *Acta Castr. Opocznen.* Wojciech cześnik Sendomierski 1660. Wacława córka Maryanna, była za Michałem Mietelskim. N. miał za sobą Cielecką, z której córka za Tchorzewskim, Zygmunt w ziemi Liwskiej 1674. N. Antoniego Jarzyny małżonka.

W r. 1778. N. Reklewski skarbnik Pilznieński. — *Krasicki.*

Rekuc *herbu Leliwa.* Monwidowicz, syn Jana Monwida wojewody Trockiego, spłodził syna Rekucia, od którego początek wziął dom kniaziów Rekuciów, dziedziców na Krozach: są i w Mińskiem województwie, z których Salomon Rekuc Władysława IV. Paweł Jana Kazimierza podpisali elekcye, to *Kojał. in MS.* bo *Paprocki* i *Okolski* o nich niewiedzieli.

Rembieliński *herbu Lubicz*, w Mazowieckiem województwie. Felix Rembieliński, kanonik Gnieznieński i Łowicki, mąż ludzki i pobożny, umarł 1527. któremu synowiec jego Jan, kanonik Gnieznieński i Łęczycki, nagrobek w Gnieznie wystawił. *Starowol. in Monum.* i znowu w roku 1578. kwitnęli, Jan Rembieliński J. U. D. i Felix, kanonicy Gnieznieńscy. *Acta Synod. Petric.* N. Rembieliński miał za sobą Nadarzyńską, z której córka Weronika, dostała się w małżeństwo Uchańskiemu, staroście Chełmskiemu. Jakób pojął Gołyńską, którego córka z niej Emerencyanna, wydana za Jędrzeja Lipskiego herbu Łada. S. Rembieliński, żona jego Bykowska 1693.

W r. 1778. Franciszek Rembieliński viceregent Krasnostawski. — W r. 1788. Kajetan żupnik Ciechanowski. — *Krasicki.*

Rembiewski *herbu Jastrzębiec*, w Sieradzkiem i Bełzkiem województwach, piszą się z Rembiszowa. Przydomek mają Kruszyna. Niewiem czy nie tu należy Kruszyna z Galowa, jeden z panów Podolskich, którzy Podole w roku

1430. od Litwy oderwawszy, do Polski przyłączyli, o czem *Kromer lib.* 20. *Biel.* i *Stryjkowski.* N. Rembiewska, była za Brzozowskim chorążym Gostyńskim. Jadwiga za Walewskim, matka podkomorzego Sieradzkiego. Jędrzej poborca w Sieradzkiem 1647. *Constit. fol.* 46. Zofia, Albrachta Zelęckiego Doliwczyka małżonka.

Rembiewski *herbu Rogala*, w województwie Płockiem. Marcin Rambiewski, Poznański i Płocki kanonik w r. 1524. na *przywileju Collegiaty Łowickiej.*

Rembowski *herbu Ślepowron*, w ziemi Ciechanowskiej. N. kasztelan Ciechanowski. Gabryel rotmistrz i żołnierz sławny. N. miał za sobą Konstancyą Ciemniewską. Jakób Rembowski stolnik Zakroczymski. Według genealogji Krasińskich, poszli od Sławka Krasińskiego, sędziego Rożańskiego, z którego pięciu synów był Stesław, temu że się działem dostał Rembów, od niego on i potomkowie jego nazwani Rembowscy.

REMBOWSKI HERB.

Powinien być w polu czerwonem oszczep albo rohatyna, z gałką i jedwabną strefą, ostrzem do góry prosto postawiony, i dwie strzały na krzyż złożone przez oszczep, takim kształtem jak w herbie Jelita, w hełmie nad koroną orle skrzydła czarne, tak go opisał *MS. o Familiach Pruskich*, i jam widział w kościele Peplińskim: bo *Paprocki* i *Okolski* o nich niewiedzieli. Przodek domu tego, urodziwszy się w województwie Lubelskiem, do Prus przyszedł, pojąwszy Tuczyńską de Wedel, spłodził trzech synów. Jeden z nich w wielkim Turzu mięszkał, miał córkę jednę, Michałowi Konarskiemu wojewodzie Pomorskiemu, staroście Grudziądzkiemu i Hamelsztyńskiemu, zaślubioną, synów zaś trzech: Leonarda opata Peplińskiego; Jerzego, któremu Małżewko działem się dostało, tego tylko

trzy córki zostały, jedna zmówiona była z Sebastyanem Jasińskim w Ostrowitym, druga z Marcinem Dulskim, trzecia z Łukockim; i Wojciecha, tego te córki były, Kossowa, Niewieścińska, Lokowa, Anna Bochlińska, a potem poszła za Stanisława Bartlińskiego, synów zaś trzech. Lenard opat Pepliński, blizko lat 40 komissarz zakonu Cystercyeńskiego, ojczyznie dobrze zasłużony, umarł 1649. Adryan dworzanin i sekretarz królewski, od Zygmunta III. poseł do Selima wtórego Cara Tureckiego, którą legacyą, z pochwałą wszystkich, godnie odprawił, i pewnieby był wysoko urosł, tak dla swoich zasług, jak też dla miłych i przyjemnych obyczajów, gdyby była śmierć wątku życia nie przerwała, która przypadła na rok 1646. pogrzebiony w Peplinie z marmurowym nagrobkiem, od Leonory de Langnaun małżonki jego wystawionym, która zszedłszy z tego świata 1649. tamże pochowana, ta najprzód była za Gissą; Adryanowi powiła trzech synów, z tych Krzysztof, miał za sobą Dorpowską z Krowiczyna herbu Junosza, z której miało być dwóch synów, na Suminie i Sycyminie dziedziców. Były i siostry cztery Krzysztofa i Adryana, ale znać nie rodzone, jedna za Jerzym Czarlińskim, druga za Wojciechem Białochowskim, trzecia za Janem Wolfem, czwarta za Mroczyńskim. Drugi syn z Tuczyńskiej osiadł w małym Turzu. Trzeci Krzysztof, z matki Łukockiej urodzony, złączył się był dożywotnie z Bystramowną, urodzoną z Rabianki, z której córka jedynaczka, poszła za Jędrzeja Branta, i wniosła w dom Brantów Rokocin. N. przeorysza w Żukowie zakonu Ś. Norberta, życie pobożne zakończyła w roku 1698. Ignacy miał za sobą Barbarę Pruszakownę, z tej synowie, Józef i Jakób, i córka Maryanna, Stanisława Jasińskiego sędzica Puckiego żona.

Remer, w księztwie Litewskiem. Jan Remer miał za sobą Annę Koniecką. Stefan w Wilkowiskiem 1674. N. generał artylleryi Litewskiej, o którym *Konstytucya* 1690. *f.* 11. Mateusz chorąży Trocki 1703. N. Rejmer miał za sobą Zuzannę Kołontajownę.

Remiesz, w księztwie Litewskiem, w powiecie Lidzkim, kwitnęła niegdy można familia Remieszów, dziedziców na Lipniszkach.

Ren, w Żmudzi Jerzy Ren 1621.

RENARD HERB.

Powinna być liszka żółta, w prawą tarczy bieżąca, z ogonem do góry zadartym, w polu modrem, na hełmie nad koroną skrzydło orle białe. Ten herb nadany Janowi Renardowi, pod-

RENARD HERB.

stolemu Nurskiemu, staroście Tyszowieckiemu, pułkownikowi gwardyi królewskiej, a potem feldmarszałkowi wojsk Saskich. między rycerstwo Polskie policzonemu, przez konstytucyą sejmu Grodzieńskiego, w roku 1726. od Augusta II. Króla Polskiego, od którego wzięli także przywilej na Baronatum, kędy o nich powiada, że z Francyi ta familia do Polski przyszła, że miał brata ten Jan Benedykta, rotmistrza w wojsku Polskiem, że dwóch synów jego zostało, Jakób Antoni, i Jan Piotr, że siostra Jana, była za Klaudyuszem Henrykiem Morel, z której córka Maryanna Orzelska, księżna Holsztyńska.

Repliński *herbu Pogonia Polska*, w powiecie Wołkowiskim.

Rescius. Stanisław Rescius, na dworze się kardynała Hozyusza wychowawszy, znać było w całym życiu jego, jakie tam wziął do wszystkich cnót i nauk ćwiczenie: znać i z tego, co o nim napisał Baronius kardynał *in Notis ad 7. Maji*, gdzie o nim tak mówi: *Stanislaum Rescium S. R. E. Protonotarium, optimi illius atque doctissimi Stanislai Cardinalis alumnum, ob morum egregiam integritatem et insignem eruditionem, plurimi facio. Lipsius* także *Epist. Select. Centur. singul. ad Italos et Hispanos, et ad Rescium Epist.* 12. jego nauce osobliwsze elogium zapisał; jakoż znacznie się wydaje w różnych od niego na świat księgach wydanych. 1mo. *De Atheissimis et Phalarissimis Evangelicorum, libri duo, Neapoli in 4to* 1596. *ubi in primo libro ostendit, quomodo Evangelici Scripturam, fidei symbolum etc. corruperint perverterint etc. altero libro agit de crudelitatibus illorum in templa, monasteria, bona Ecclesiastica etc. Addidit Paraenesim ad Equites Polonos, quod libertati Polonae non indecens sit, parere Ecclesiasticis legibus.* 2do. *Paraphra-*

sis in septem Psalmos Poenitentiales, *Cracov.* 1591. *in* 12. *Accessit ejusdem Panegyricus de Victoria de Turcis*, *ad Naupactum obtenta.* 3tio. *De rebus in Electione*, *profectione*, *Coronatione Henrici Regis Poloniae*, *in Gallia et in Polonia gestis*, *Romae* 1574. 4to. *Rozmowa o śmierci człowieka z duchem*, *ex latina*, *qua auctor scripsit*, *linguaque Polonice reddita a M. A. S. et* 1675. *impressa in* 4*to Crac.* 5to. *Vita Stanislai Hosii Cardin. et Episcopi Varmiensis*, *Romae* 1587. 2*do Olivae* 1680. *in* 8*vo*, *ubi apposita est Relatio de transitu et dormitione ejusdem*, *ab eodem Rescio conscripta*, *et Parisiis impressa* 1582. *in* 8*vo*, *separatim.* 6to. *Spongia pro Societate Jesu*, 1590. *in* 4*to Crac. quam commemorat cum laude Sachinus Hist. Soc. par* 5. *lib.* 10. *num.* 85. Listy jego niektóre znajdziesz *in Tomo* 2*do Oper. Hosii Cardinalis*, *ad finem.* Święty też Karol Boromeusz kardynał, w liście swoim do niego, który widzieć między inszemi tego świętego listami, *w Antwerpji*, *w roku* 1623. wydrukowanemi, sławi jego *eximiam animi simplicitatem*, *et ad Jesu Christi nomen amplificandum*, *studium.* Henryk Król Polski szczególniej go sobie poważał, i między sekretarzów go swoich policzywszy, do Francyi go z sobą zapraszał, bo i sam już był z Polski wyjechał, po śmierci brata swego Króla Francuzkiego. Syxtus V. Papież, *Utriusque signaturae* referendaryą go uczcił. Zygmunt III. Król Polski, krom dziekanji Warszawskiej, kanonji Warmińskiej, opactwo mu Jędrzejowskie konferował, i między synów koronnych go policzywszy, w różnych go legacyach i interesach, jako doświadczonej roztropności i dzielności męża, zażywał: osobliwie do Syxta Papieża względem kanonizacyi S. Jacka, w roku 1589. *Severin. in S. Hyacin. lib.* 4. Do Neapolu także, względem pensyi Barskiej, kędy się z światem pożegnał w roku 1600. 3. Kwietnia, trochę przedtem bibliotekę swoję *Domui Professae Cracoviensi Soc. Jesu*, w osobliwsze księgi obfitującą, darowawszy. *Histor. Domus.* Zwał się przedtem Reska, potem Rescius, według *Starowol. in Scriptor. Polon. centum f.* 32. *Patria Posnaniensis*, gdzie też ten autor powiada, że jeszcze od Stefana Batorego był do Polski sciągniony, i opactwem Jędrzejowskiem uczczony; w legacyi jeździł od niego do Grzegorza XIII. i Syxta V. Papieżów, i znowu od Zygmunta III. do Rzeczypospolitej Weneckiej, do Ferdynanda książęcia Hetruryi, do Klemensa VIII. Papieża, któremu imieniem tegoż Króla posłuszeństwo oddawał. Krom wzwyż wyrażonych ksiąg jego, jeszcze te liczy, *Tractatum de Majestate Sedis Apostolicae. Sermones de Sacerdotio*, *Pia progymnasmata. Librum pro augmento fidei Orthodoxae*, *Librum pro defen-*

sione Patrum Societ. Jesu, krom tamtej, *Spongia* nazwanej. *Orationem in causa Canonisationis S. Hyacinthi. Librum Epistolarum Familiarium.*

Reszczeński *herbu Rawicz*, w województwie Krakowskiem.

Są także w Lubelskiem, powiecie Łukowskim, z tych Marcin kościeszek Reszczyński, z Barbarą z *Mikołajewskich* małżonką synów miał czterech: 1. Kajetana Onufrego dwóch imion. 2. Ignacego Michała. 3. Jana z Dukli. 4. Seweryna Antoniego, o czem zaświadcza tranzakcya we Lwowie, d. 4. Stycznia 1783. w aktach złożona. — *Wielądek.*

Retfiński, w Dobrzyńskiej ziemi. Wojciech Retfiński, najprzód podstarości Bobrownicki, potem podstoli Dobrzyński, w roku 1611. poborca w tejże ziemi. *Univer. Pobor.* N. miał za sobą Konstancyą Rutkowską, pisarzownę ziemską Dobrzyńską.

Retkowski. Dorota Retkowska, najprzód Melchiora Karczewskiego, potem Mikołaja Peperzyńskiego albo Zebrzydowskiego małżonka.

Reut *herbu Gozdawa*, w Połockiem województwie. O tych ani Paprocki, ani Okolski nie pisał. Romanus Reut w Połockiem poborca 1589. *Constitut. fol.* 558. Fiedor 1601. *Constit. fol.* 777. Alexander w Smoleńskiem, Jan w zakonie naszym, apostolskiej missyi w Persyi podjąwszy się, na niej życie stargał, tamże w roku 1713. Synowiec jego, w szkołach Poznańskich Syntaxim się ucząc, śmiertelnie zachorował; w tej chorobie dano mu konfekcik jakiś na ostudzenie maligny, którego lubo on dla słabości sił nie mógł połknąć, przecież spytany, powiedział, że go połknął: w tym skonał; za to kłamstwo trzy lata czyscową karę ponosił, dopiero po skończonych tych latach, gdy w tejże samej Syntaxim, w której się uczył, studentom książki, kałamarze, czapki, jawnie z ławek na ziemię, bez naruszenia jednak, zrzucał; za ręce i suknie ciągnął, zaklęty i pytany, ktoby był, wypowiedział wszystko, i czego nikt niewiedział, winę, o którą go w Czyscu chłostano, wyznał, o modlitwę za sobą prosił, za którą, w kilka dni potem, idąc już do nieba, podziękował. *Histor. Colleg.* Jan mieczny Połocki.

Antoni Reut w r. 1778. budowniczy Połocki. — Józef sędzia ziemski Witebski. — Mateusz w r. 1788. podstoli Połocki. — Bazyli Reut podpisał ratifikacyą tranzakcyi Bendzińskiej r. 1589. — *Krasicki.*

Rewkowski *herbu Świerczek*, w powiecie Grodzieńskim, tak nazwani od dóbr nazwiskiem Rewno, ztąd się piszą Rewko Gawroński. Są i w Litwie Rewkowscy tego herbu: *Kojał. in MS.* bo *Paprocki* i *Okolski* o nich nie wiedział.

Rey *herbu Oksza* w Krakowskiem, na Rusi i w Wielkiej-Polszcze. Jan Rey proboszcz S. Michała na zamku Krakowskim, na liscie Władysława Króla danym miastu Lwowskiemu 1444. a *Długosz lib.* 11. *fol.* 294. wspomina Jana Reja w roku 1410. że w Grunwaldskiej potrzebie z Krzyżakami, odważnie z innemi stawał. Niewiem czy nie tenże sam Jan był potem sędzią ziemskim Sendomierskim w roku 1434. Stogniew Rey starosta na Rawie, co dziś Barem zowią, o którym *Miechov. lib.* 4. pisze, że był od Tatarów pojmany w roku 1452. Piotr Rey dziedzic na Nagłowicach, ale że bezżenny umarł, dobra te poszły do rąk brata jego rodzonego Stanisława człowieka rycerskiego, ten najprzód żył z Buczacką herbu Abdank, potem z Barbarą z Fulsztyna Herburtowną, siostrą rodzoną Herburta Odnowskiego kasztelana Bieckiego i starosty Sądeckiego, wdową po Zórawińskim, którego pojmali byli Turcy na Bukowinie, za Alexandra Króla, gdzie w więzieniu w kilka lat umarł: z tą Stanisław w roku 1516. spłodziwszy Mikołaja, wiek swój skończył, pochowany w Zórawnie: trzymał w Krakowskiem Topolą, Słanowice, Bobin. Mikołaj we dwudziestu lat oddany do Tęczyńskiego Jędrzeja, na ten czas wojewody Sendomierskiego, tak się polerować zaczął, że lubo nic, albo mało co łacińskiego języka umiał, przecież z wrodzonego dowcipu, do tej perfekcyi przyszedł, że książki pisał: Powiadał sam o sobie, że był tak fortunny czy niefortunny, że nigdy póki tylko żył, taka na niego przygoda i potrzeba nie przypadła, żeby w niej będąc, miał kiedy szabli swojej dobyć, chyba w rozwadzaniu. Pojął był Kosnownę z Sędziszowa, siostrzenicę arcybiskupa Gnieznieńskiego Boryszewskiego herbu Róża, który mu w Chełmskiej ziemi kupił Sienice, i Kobylskie dobra. On też niedaleko od Chełma założył miasteczko i nazwał Rejowiec. Król Zygmunt I. i Królowa Bona, łaskawi będąc na niego, dali mu jurgielt w Szkalmierzu. Od arcybiskupa Gamrata, dzierżawą trzymał Kurzelów i Biskupice. Urzędu żadnego ziemskiego przyjąć niechciał, mówiąc: że wolność i sumienie, w zabawionym żywocie, nigdy bezpieczne być nie może; wszakże posłem na sejmy bywał, i żadnej koronnej sprawy ani zjazdu nie omięszkał. Od Zygmunta Augusta Króla, wziął dziedziczną wieś Mikołaja Odnowskiego, blizkiego brata, Dziewiąciele nazwaną, tylko że miała na Króla przypaść *jure donatario*. Paweł także Bystram brat jego blizki, bezpotomny jednak, dał mu dwie wsi w Lubelskiem województwie, Popkowice i Skorczyce. Okszą miasto w Krakowskiej ziemi nad Nidą rzeką założył, i wiele do niej wsi przykupił. Pisał wiele ksiąg, z których kilka jest przeciwko wierze katolickiej, luboć wiele ich już zaginęło.

1mo. *Postilla polskim językiem.* 2do. *Katechizm dyalogiem.* 3tio. *Psałterz Dawidów przełożył wierszem.* 4to. *Żywot i sprawy Józefa Patryarchy.* 5to. *Spectrum albo Nowy czyściec.* 6to. *Sprawa człowieka Chrześcijańskiego pod figurą kupca.* 7mo. *Apocalipsim S. Jana wyłożył Polskim językiem.* 8vo. *O potopie Noego.* 9no. *Wizerunek dla dworskich ludzi.* 10mo. *Zwierzyniec Stanów Szlacheckich, którzy na ten czas żyli, wierszem opisał.* 11mo. *Zatargnienie fortuny z cnotą dla białychgłów.* 12mo. *Księgi Żywota człowieka poczciwego, rozdzielone na trzy wieki jego: tytuł Książki, Zwierzciadło, albo kształt życia, in fol.* 13mo. *Narzekanie na nierząd Polski.* 14to. *Apophtegmata rozmaite.* 15to. *Przemowa do poczciwego Polaka stanu Rycerskiego.* 16to. *Zbroja Rycerza Chrześcijańskiego.* 17mo. *Żegnanie z światem.* Na żadnej jednak podpisać niechciał imienia swego, że jako sam mówił, od niedouczonego pochodziły. *Trzecieski w życiu jego.* Kwitnął 1567. zostawił synów trzech według *Paproc.* przecież trzeciego nie wyraził ten autor. Z tych Jędrzej sędzia kapturowy Krakowski 1587. *Const. f.* 421. z Katarzyny Dembińskiej kasztelanki Krakowskiej, spłodził dwie córki, Annę Miękicką w Przemyslkiej ziemi, i Ewę, za Adamem Lanckorońskim, obiedwie bezpotomne. Syna zaś Marcina, który dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Ujejską z Wielkiejpolski, drugi raz z Anną Maryą Słupecką, kasztelanką Lubelską, z Leszczyńskiej urodzoną, z obiema potomstwo zostawił: to *Baranowski.* Był ten Marcin sędzią kapturowym Krakowskim 1632. r. *Acta interregni.* Mikołaj drugi syn Mikołaja poety, złączył się był dożywotnie z Dorotą Chlebowiczowną, wojewodzanką Wileńską, z której syn Krzysztof. Jędrzej Rey, kanonik Krakowski, dochodami swemi chojnie się z ubogiemi dzielił, a potem spuściwszy kanonią, do zakonu S. Franciszka, w Krakowie na Stradomiu, wstąpił, gdzie świątobliwem życiem, cierpliwością, pokorą, przykładem, był wszystkim, tak, że też wielu patrzących na siebie, do pogardy świata zachęcił, zasnął w Panu 1643. 23. Stycznia. Krzysztof stolnik Lubelski, miał za sobą Katarzynę Drohojewską (córki Krzysztofa, Anna, Stanisława Piekarskiego, Katarzyna, Piotra Bogusza, małżonki) z tą spłodził czterech synów; Marka, który 1*mo voto* pojął Gołuchowską, z tej miał syna, ale bezpotomnego, 2*do voto* z Ożarowską, z tej nie zostawił tylko cztery córki, Elżbietę Borkowską, kasztelanową Lubaczewską, Suchodolską, Zbigowską, i Gorecką. Adama, tego żona Wielowiejska. Stanisława sekretarza królewskiego, z sejmu 1611. naznaczonego do lustracyi dóbr królewskich w Mazowszu, *Constit. fol.* 36. potem stolnika Lu-

belskiego, ten *sterilis*. Jędrzeja starostę Libuskiego, posłował z Poznańskiego województwa na sejm 1627. *Const. f.* 8. i 1628. *fol.* 2. i 1629. i na konwokacyą 1632. pokój z Moskwą podpisał i 1638. *fol.* 3. miał za sobą Latalską, z której synów jego dwóch: Władysław wojewoda Lubelski, marszałek Królowy Polskiej, wspominają go konstytucye na różnych miejscach, aż do roku 1676. złączył się był dożywotnie z Gorajską, z którą żył bezpotomnie. Siostry jego dwie były, jedna 1*mo voto* za Leszczyńskim, 2*do* za Buczackim, druga Karwicka. Mikołaj, brat rodzony Władysława wojewody, pojął Bojanowską, która mu powiła dwie córki, Zofią, Macieja Twardowskiego herbu Ogończyk, małżonkę, drugą Potworowską: i synów dwóch, Karola podstolego Chełmskiego, sędziego grodzkiego Krasnostawskiego, tego, z Maryanny Brezickiej, syn Stanisław, młodo w roku 1716. wszedł do grobu w Krasnymstawie, córka zaś Zofia, zaślubiona Janowi Peplewskiemu kasztelanowi Wołyńskiemu a wprzód podkomorzemu Podolskiemu *), i Jana starostę Libuskiego, tego z Bramowny było córek dwie, Ludowika Romerowa sędzina Nowomiejska, i Maryanna Rylska, komornikowa, synowie także dwaj, Stanisław młodo zniknął, i Jan, miał za sobą Stadnicką kasztelanką Bełzką, z tej syn Tadeusz. Adam Rey, komissarz do granic od Węgier, *Constitut. fol.* 5. Jędrzej starosta Małogoski, spłodził syna Władysława, i córkę Eleonorę, Józefa Potockiego kasztelana Kijowskiego małżonkę, siostra jej Ludowika, z Samuelem Kozierowskim stolnikiem Dobrzyńskim, weszła w kontrakty małżeńskie, ale *sterilis*. Władysław, ten złączył się dożywotnie z Czerną, z której córki, Maryanna zakonnica, Teresa za Leonem Kamińskim, i Zofia Panna, synów dwóch, z tych jeden Karmelita Bosy, drugi Józef. N. Rey miał za sobą Katarzynę Kobielską sędziankę grodzką Piotrkowską. N. miał za sobą Teofilę Morsztynownę starościankę Bolnicką.

Reyczyński *herbu Lubicz*, piszą się z Prostkowa, znać że od Prostków idą. *Paprocki* o Raczeńskich w Drohickim pisze, że są Lubiczowie; mnie się zda, że ten autor miasto Reyczyńskich, położył Raczeńskich. Maryanna Reyczyńska zakonnica S. Benedykta w Staniątkach, umarła 1707. siostra jej Teresa, była za Małachowskim herbu Gryf w Wielkiej-Polszcze.

*) Po śmierci Peplewskiego pierwszego męża swego, Zofia, ponowiła śluby małżeńskie z Udalrykiem ks. Radziwiłem koniuszym Litewskim. Od jej rodzonego brata Józef Rej kanonik Przemyski umarł w młodym wieku, brat jego Michał starosta Nowomiejski. Siostra obydwóch wydana za Rocha hr. Krasickiego. — *Krasicki*.

Reyda. Anna Reydowna, Felixa Kaspra Arciechowskiego, podsędka Liwskiego małżonka 1678.

Reyman w Prusiech. N. Reyman Absel starosta Kwidziński, miał za sobą Brantownę, z której córka jedna Milewska, druga za Walentym Wąglikowskim.

Reymunt *herbu Bożawola*, w Ruskiem województwie. Franciszek Reymunt 1686. *Paprocki* i *Okolski* o nich nie pisał.

REYTEN HERB.

Noszą w herbie męża zbrojnego na koniu, z dwiema rozdartemi na końcach kopijami i oszczepem: w hełmie także mąż zbrojny, w ręku trzyma dwie kopije rozdarte i oszczep. Z tych Jan, syn Jerzego z Saczkowny, dziedzica na Zakrzewie i Kozłowie, pierwszy w Litwie osiadł, tam w wojsku długim żołdem na sławę zapracowawszy, umarł nagle w Warszawie, pogrzebiony w Stwołowicach w Lorecie fundacyi Radziwiłowskiej: miał za sobą Borzymowską, której siostry rodzone, jedna żyła z Białozorem, druga z Połubińskim, trzecia z Syruciem, ta zaś Borzymowska owdowiawszy, poszła *2do voto* za Alexandrowicza sędziego ziemskiego Grodzieńskiego, z którym miała dwóch synów, Stefana marszałka Grodzieńskiego, a potem kasztelana Nowogrodzkiego, i Kazimierza pisarza Grodzieńskiego, z Reytenem także dwóch synów, Marcyana i Franciszka, tego tylko córki zostały, z których jedna Sybilla, przeoryszą w Wilnie w zakonie S. Benedykta. Marcyan zaś wojski Lidzki, rotmistrz w wojsku Litewskiem, z Choromańskiej zrodził pięć córek: Kublicką stolnikowę Inflantską, Kierznowską podczaszynę Starodubowską, Massalską sędzinę Wołkowiską, Jurewiczową podstolinę Słonimską i Pogorzelską, i syna Michała, skarbnika Mozyrskiego, chorążego Usarskiego, męża rycerskiego pod Wiedniem i indziej, miewał komendy nad wojskiem, umarł w Słucku w roku 1706. pochowany w Nieświeżu u OO. Bernardynów, żona jego Rosudowska, pozostała wdowa po Wojniłowiczu, tylko mu jednego syna powiła Dominika, strażnika Nowogrodzkiego, chorążego Usarskiego pod hetmańską chorągwią: ten żył z Teresą Wołodkiewiczowną stolnikowną Mińską.

Michał Reytan w r. 1778. pisarz ziemski Nowogrodzki. — *Przypisy Krasickiego.*

Rezgol na Żmudzi, Jan i Stanisław Rezgolowie 1621.

REZWIC HERB,

na Szląsku. *Paprocki w swoim Stambuchu*, takim kształtem herb ten położył; są trąby myśliwe siedm, średnia między nie-

mi prosta, drugie sześć po bokach jej zakrzywione, ułożone wszystkie na kształt Konchy, wszystkie się schodzą u góry cieńszemi końcami, nad niemi księżyc nie pełny, obiema rogami do góry obrócony, na każdym rogu jego gwiazda. Jerzy Rezwic z Kędzierzyna na Petrowicach, sędzia ziemski Opolski i Raciborski, z ojca Jana, także sędziego Opolskiego, urodzony, brat jego Wacław, sędzia ziemski Opawski, mąż wielkiego dowcipu, w roku 1608. Anna Rezwicowna, małżonka Szelichy. Byli przodkowie tego domu hetmanami ziemskiemi Opolskiemi, patrz **Rezwicz** pod *Leliwa*.

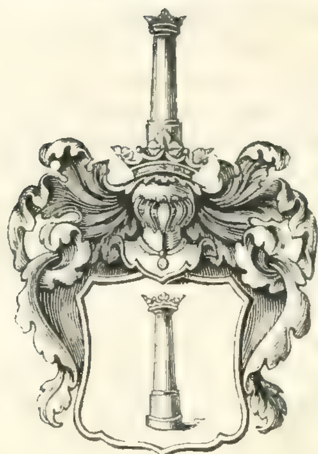
RIDGER HERB.

Powinna być tarcza tego herbu wzdłuż przedzielona; po lewej stronie, ma być ręka zbrojna, prosto w górę trzymająca taką formę, po prawej stronie tarczy, trzy pasy na ukos od lewej strony z góry, na dół w prawą, nad hełmem i koroną ręka zbrojna, także jako i na tarczy, między dwiema skrzydłami, z których jedno prawe, czerwone do połowy od góry, niżej białe, lewe zaś białe od góry w pół, niżej czerwone; tak go opisuje *MS. o Familiach Pruskich*, bo *Paprocki* i *Okolski* o nich nie pisał. Tym się szczycą Ridgerowie, w Prusiech dom starodawny, z których Mikołaj Rhediger, wielu dóbr dziedzic, i Felix Ridger, konsyliarz u Rudolfa i Macieja Cesarzów Rzymskich.

ROCH HERB i KOLUMNA.

Paprocki o herbach fol. 464. tak o tym herbie pisze: *Kolumna herb tu przyniesiony z Włoch, jako o tem Katalog dostatecznie świadczy, używali w polu czerwonem kamiennego słupa, na którego wierzchu korona złota. Potem tu odmieniony takim kształtem: miasto korony, baszta mie-*

nią to być nie kolumnę, ale Roch, którego na grze u Szachów używają, i powiadają być właśnie w Polszcze nadany. Póty *Paprocki* przed lat półtorasta pisząc: dla tego podle siebie dwa razem te herby położył, kolumnę i Roch: a mnie tem swojem zdaniem dał okazyą, żem familiantów tego herbu, do herbu Roch, w przeszłych tomach pociągnął: cóżkolwiek jednak bądź, że za czasów *Paprockiego* herbu Roch zażywali, teraz jednak do kolumny prawie się wszyscy referują, dlaczego i *Okolski tom.* 1. *fol.* 117. pod literą C, albo *Columna*, wszystkich herbownych rejestruje, a *tomo 2do* pod literą R, albo Roch, tylko Pierzchałów i Mroczków położył, i Leśniowskich, ale o tych mówił i pod Kolumną. Co się tedy tycze herbu Roch, powinien być w polu białem Roch czarny, jakiego więc w szachy grając zażywają, a na hełmie pięć piór strusich, tak go opisuje *Długosz w historyi swojej pod rokiem* 1333. *Paprocki w Gniazdzie fol.* 1089. i 1176. *O herb. fol.* 497. *Okol. tom.* 2. *fol.* 614. *Klejnoty fol.* 72. Początki tego herbu *Okolski* z tej okazyi naznacza: książe prawi Mazowiecki, w obozie wojennemi interesami zatrudniony, Pierzchałę rycerza w szachy z sobą dla rozerwania melancholji, wyciągnął: gdzie gdy mu Pierzchała Szachmat dał Rochem, książe mu tegoż samego Rocha w herbie nadał, i w dobra opatrzył: przecież zapomniał się ten autor w swych pismach: bo lubo te dwa herby za różne od siebie przyznał, ztemwszystkiem i pod herbem Roch, Oborskich, Walewskich i Łąckich, chwali, choć już ich pod herbem Kolumną osadził. Klemensa także biskupa Płockiego, już tu, już pod kolumną kładzie. Co się zaś tycze herbu Kolumna, powinna być w czerwonem polu kolumna prosto do góry stojąca, na wierzchu jej korona, w hełmie nad koroną takaż kolumna; tak go ciż co wyżej autorowie opi-

sują. Ten herb przyniesiony do Polski od Hattona, arcybiskupa Gnieznieńskiego, z familji Kolumnów w roku 970. O której familji tu niektórych zdania przytoczę niżej. Co się tycze herbu Roch *2do*, ten tak opisuje *Okolski t. 2. f.* 617. powinny być trzy gradusy kamienne, od dołu większe, trzeci na górze najmniejszy, na którym stoi lilia sama bez korzenia, różczki i listków, na hełmie pięć piór strusich, pole tarczy czerwone, lilia biała. Jedni to zowią Skałą łomaną, drudzy Kolumną, a gradusy postumentami jej, inni Rochem, ale od tamtego różnym, początki zaś tego herbu wywodzi ten autor z Włoch. Pod Kolumną tedy położył tych familiantów, *Bruleńskich, Chraplewskich, Cieciszewskich, Czosnowskich, Kożuchowskich, Leśniowskich, Łąckich, Myszczyńskich, Nadolskich, Oborskich, Pęczyckich, Pruszkowskich, Walewskich.* Pod herbem Roch *1mo*, *Pierzchałów, Pawłowskich*, i znowu *Leśniowskich;* pod herbem Roch *2do*, *Głowińskich, Wiszowatych, Chorążyczewskich*, i znowu *Walewskich, Oborskich. Cieciszewskich.* Ja wszystkich razem na końcu rejestrować będę, ile że nie mam zupełnej wiadomości, kto, i z jaką dystynkcyą, tym się herbem temi czasy zaszczyca, herb także Roch *2do* niżej obaczysz.

Columnarum Domum in Italia praeclarissimam multi authores ab origine deduxerunt. Sunt aliqui, qui illam fabulosis ab Hercule involvunt initiis. Alii ad Carolum Magnum Imperatorem referunt. Tessier ad Guelfum Ducem Bavariae, et ab hoc, Petrum Columnam Comitum Colernensium Satorem, ex quibus Burgravios Norimbergenses, et ab his Serenissimos Electores Brandeburgicos, deducit. Sed Joannes Crescentius, in Corona Nobilitatis Italicae, ad Trajanum Imperatorem refert, qui auctor fuit Columnae, admirando opere, Romae erectae, a qua et stemma et nomen ejus posteri derivarunt, et oppidum cum arce, et simili columna condiderunt, indeque suam familiam hucusque notant. Spenerus enumerat ex hac familia viros insignes, nempe Xistum, Marcellum, Adrianum III., Martinum V., Alexandrum III., Stephanum VI., Pontifices Maximos, Cardinales plurimos, Vicereges Aragoniae et Neapolitanos, ibidemque Comestabiles haereditarios. Horum primus in familia est semper Eques aurei Velleris, primusque Princeps Pontificii solii. Consanguinitates cum Supremis Europae familiis gerunt, unus illorum contraxit matrimonium cum Alberti Austriaci Imperatoris filia, quae demum Andreae Regi Hungariae, et Venetiarum Principi nupsit. Columnarum haereditaria bona in regno Neapolitano. Inter eorum titulos numerantur Ducatus Paliani,

Principatus Palestrinae, Ducatus et Principatus Castillionis et Sonnini, Principatus Buterae in Sicilia, Ducatus Bassanelli, Principatus Corboniani et Gallicani, quae linea prius fuit Ducum de Zagarolo. De illis quoque Volaterranus sic scribit. De Columensium origine, ut par est in hoc loco recensere, nihil plane exploratum: authorem tamen habeo, qui fert eos ex oppido Columna descendisse. Ipsi in Stemmate nihil antiquius proferunt, quam ab hinc annis fere quingentis, Odonem quendam militem magnum, qui omnia simul eorum castra unus possidebat. Deinde Familiae triplex facta deductio. Prima, quae de Ginabano dicitur. Secunda de Gallicano. Tertia prope de Columna, in quibus Viri Principes prope ducenti usque in hodiernum emicuere. Religiosius inter eos nihil Joanne Eduardi filio nominatur. Ps. Cardinalis S. Praxedis, ac Legatus in expeditione Hierosolimitana fuit anno 1220. *Martyrium fere passus, nam inter duos postes, a barbaris hostibus inclusus, jam secandus erat, nisi illos divina providentia, ejus constantia fideque permotos poenituisset. Revertens vero, columnam, cui Christus alligatus ad plagas fuerat secum attulit, quae nunc apud aedem S. Praxedis visitur. Ab his etiam viris Xenodochium prope Basilicam Servatoris excitatum. Nihil vero audacius Sciarra qui Bonifacio Octavo restitit, sive Petro Columna, qui sub* **Paschali** *Cavios oppidum occupavit; sive Joanne Columna, milite Ladislai Regis. Nihil insuper contumacius Stephano Columna, qui Romae invito Pontifice L. Bavarum coronavit, unde Columnae Genti corona est addita. Nihil denique melius Martino, cujus fama bonitatis, modum tot Ecclesiae turbinibus imposuit. Hujus ex Agapito patre tres fratres fuere. Jordanus maximus natu, Dux Venisiae, deinde Princeps Salernitanus. Sciarra, qui sine liberis decessit. Et Laurentius Comes Albae, ac magnus Regni Camerarius. Huic item ultimo tres liberi fuere, Antonius Princeps Salernitanus, et Marchio Crotonis ac Urbis Praefectus. Prosper, S. Georgii ad Velabrum Diaconus Cardinalis, et Eduardus Dux Amalfitanus, ex quo Joannes et Fabricius genti. Ex Antonio vero, Joannes Cardinalis, ac Prosper, qui gratia nunc apud Julium Pontificem florent, quantum sub Alexandro prius exagitati fuere. Ipsi autem Prosper et Fabricius impigri Duces in rebus Neapolitanis egregiam nuper Hispanis operam navarunt.* Póty *Volaterranus.* Sarry z domu Kolumnów znajdziesz *elogium in Paulo Jovio lib.* 1. *fol.* 33. Tamże *lib.* 2. *f.* 63. Juliana Cesaryna kardynała, i innych.

Niemniej i w Polskiem Królestwie dom Kolumnów kwi-

tnął. A najprzód Hatto, albo według drugich Harno, *Janicius*. Hanno, arcybiskup drugi Gnieznieński, Rzymianin, który pierwszy z herbem Kolumna w Polszcze zawitał, od Jana XIII. Papieża w roku 970. zesłany, układnością przedziwną obyczajów swoich, świeżo pozyskanych przez Chrzest Bogu ziemianów, w wierze świętej utwierdzał, drugich od bałwochwalstwa odciągnionych, kościołowi pozyskał, tylko że już podeszłe lata, nie długo mu w winnicy Pańskiej pracować pozwoliły, we dwie lecie, to jest w roku 972. żyć i robić na chwałę Boską przestał. *Catalog. Liscov. Damal. in Archiep. Gnesn. Długosz*, *Crassinius*, *Janicius*.

Tymoteusz biskup Poznański, który z Włoch rodem będąc, po zejściu pierwszego biskupa Poznańskiego Jordana, w roku 1001. rządy tego kościoła objąwszy, przez lat ośmnaście, w dyecezyi swojej, siła dusz do Boga swoim zabiegiem pociągnął, aż też kresu śmiertelności dopędził w roku 1020. *Długosz*, *Paprocki*. Ten ostatni, *z Jana Brygiera kroniki*, wspomina Rościsława hrabię, który w roku 1238. od Konrada książęcia Mazowieckiego wysłany z wojskiem przeciwko Litwie i Jadźwingom, Czerwieński powiat ogniem i mieczem pustoszącym, nie czekając drugich chorągwi, z któremi się na pewnem miejscu zejść miał, dowiedziawszy się o równym wojsku Pogan, mężnie uderzył na nich. Ci, niemogąc natarczywości jego siłą swoją złamać, do zdrady się uciekli, co raz ustępując to dalej, gdy Rościsław tym bardziej na nich naciera, przywiedli go na lud swój daleko liczniejszy, co postrzegłszy mąż waleczny, a zmiarkowawszy siły swoje, nazad z swojemi odwrócił; wtem nad nadzieję swoję, potyka się z swojemi chorągwiami, których niechciał czekać; z temi się dopiero złączywszy, tak się o Litwę silnie otarł, że Poganów owych na głowę poraził. Od tego czasu żartem między kawaleryą zwany był Pierzchałą, że pierzchnął z potyczki, i przydaje ten autor, że ten Rościsław był *Praefectus Plocensis, de ea familia, quae defert Columnam, seu Rochum scacalem pro insigni, et exinde familiae suae nomen indidit; unde alii vocantur Pierzchały, alii Rochowie, a primo parente Roch nominato.* Z tego, co się z tego autora mówiło, poznać, że herb Roch dawniejszemi czasy zwano Kolumną. Druga, a ponieważ ten herb ma i drugie nazwisko Pierzchała: bo go tak zowie *Statut Łaskiego*, gdy powiada, że na sejmie Hrodelskim, jeden z Panów Litewskich przezwiskiem Dauxa, wziął na siebie i na sukcessorów swoich herb Pierzchała, że tego imienia nabył, nie od kogo innego, ale od Rościsława tego Pierzchały. *Biel. fol.* 164.

Klemens biskup Płocki, o tym *Długosz w Historyi swo*-

jej pod rokiem 1333. tak mówi: *Clemens Praepositus Plocensis, Floriano de Kościelec in Episcopatu Plocensi succedit, fuit nobilis de domo et familia Pierzchała, quae Marschalcum scacalem defert pro insigni, alias Rochum.* Rocca zaś, w Włoskim języku, basztę albo wieżą znaczy. Ten Klemens, od Janisława arcybiskupa Gnieznieńskiego poświęcony, skoro sobie Kazimierza Króla, mniej przychylnego swojej elekcyi, przejednał; na której stolicy lat dwadzieścia i trzy zapracowawszy, odpoczął w roku 1358. *Łubieński in Vitis Episcop. Płocen.* Do tegoż herbu niektórzy pociągają Wernera biskupa Płockiego, ale według zdania daleko więcej pisarzów, był herbu Róża, gdzie i ja o nim mówiłem. O Stanisławie także z Pawłowa Pierzchała, biskupie Płockim, pisałem go pod Pawłowskiemi Rochami, ten był z ojca Mroczka z Gnatowic urodzony: ztąd *Okolski* Mroczków pod herbem Roch położył: ale to imię jego, nie nazwisko familji. Alexandra Kolumnę biskupa Margaritańskiego, wspomina *Frydrychow. in Hyacint. fol.* 119. *Cromer in sua Polonia*, powiada, że ojciec jego był herbu Pierzchała, luboć potem i jemu i bratu jego nowy herb nadany, o czem *sub litera C.*

Prokulf Włoch Kolumna, biskup Krakowski drugi, według *Starowol. in Vitis Episcop. Cracov. fol.* 4. ten od Jana XVI. Papieża poświęcony, i do Polski od niego wysłany, chcąc zadosyć pasterskiej swojej funkcyi uczynić, wiele z sobą ksiąg, jako i ludzi mądrych z Rzymu sprowadził, któremi dyecezyą swoję zagęściwszy, siła bałwochwalców, takiemi operaryuszami, do wiary katolickiej nawrócił, nawet młódź Polską, przy dworze swoim chowając, i świątobliwą im dając edukacyą, gdy potem dorosłszy, duchowny stan sobie obrali, miał z nich zdolnych do pracy koło owieczek swoich pomocników; tak przez lat dziesięć koło trzody swojej chodząc, przykładnem życiem, ludzkością przedziwną, wszystkich do siebie nęcąc, szczerością samą mówiąc, gorliwie o honor się Boski zastawiając, przeniósł się po zapłatę swych zasług, w r. 996. w katedrze Krakowskiej pogrzebiony, mąż zawsze w życiu wesoły, i żadną przeciwnością nie pomięszany, książki swoje katedrze tamecznej przy śmierci odkazał.

Tegoż wieku, jako pisze *Kojałowicz w Historyi Litewskiej*, Palemon, albo Libo, z Prosperem Cezarynem, obadwa Kolumnowie, to jest koło roku Pańskiego 990. z Włoch od Insubryi, czyli Liguryi, albo Hetruryi, przybyli do pustyń Litewskich morzem, w komitywie pięćset ludzi, kędy Palemon założył miasto od swego imienia Liba, od którego potem znaczna kraina przezwisko swoje wzięła, to jest Libonia, a teraz Liwonia. Wystawił i drugie, na pamiątkę rodu swego, i na-

zwał *Romam novam*, a z czasem Romnowne nazwane. Trzecie miasto założył Erragolę, to jest *Errantium Coloniam*. Tamże potomstwo zostawił, które nieustało prędzej, aż na Mendogu, pierwszym i ostatnim Królu Litewskim. Genealogią jego położę, gdzie się będzie mówiło o książętach Litewskich; tu tym czasem dosyć niech będzie, to przytoczyć na zaszczyt Kolumnów domu.

Herbowni.

Bielicki, Bruleński, Chorążyczewski, Chraplewski, Cieciszewski, Czosnowski, Dauksza, Głowiński, Klembowski, Kożuchowski, Larysz, Leśniowski, Łącki, Łukomski kniaź, Myszczyński, Nadolski, Oborski, Pawłowski, Pęczycki, Pierzchała, Pogroszewski, Pruszkowski, Tokarski, Turowski, Umiastowski, Walewski, Wiszowaty, Wysocki, Zaboklicki.

Przecież Wysoccy w księztwie Litewskiem, według *Ks. Kojałowicza*, Kolumnę w herbie noszą, ale między dwiema płomieńczykami, a w hełmie trzy pióra strusie. Prowanów tu kładą nasi pisarze, ale i ci inszym kształtem herb noszą; mówiłem o nich pod literą P.

ROCH 3tio **HERB.**

O herbie Roch 3tio pisze *Okol. tom. 2. f.* 620. powinny być trzy gradusy, ale od dołu mniejsze, a u góry większe, czyli raczej, trzy wręby, ile że jeden od drugiego oddzielony: na najwyższym z nich lilia, takaż druga na hełmie, ale bez wrębów*): początków tego herbu nikt nie opisał; mnie się zda, że od Kazimierza III. Króla Polskiego nadany w zasługach

*) Podług poźniejszych autorów, pole powinno być czerwone, lilia i wręby srebrne. — *P. W.*

Kościuszkowi, którego i w dobra opatrzył Siechnowice, a Król Alexander przydał do tego Leniewice i Stupice, w województwie Brześciańskiem.

Herbowni.

Hurko, — *Karsza*, — *Kościuszko*, — *Rosudowski.*

Że się Rosudowscy i Hurkowie tymże herbem pieczętują, miałem informacyą, atoli Hurków herb, *Kojałowicz* Hakami zowie.

ROCHCICKI HERB.

Sroka w prawą tarczy obrócona całą sobą, na gałązce suchej, leżącej na ziemi, stojąca, w polu czerwonem, być powinna; tak ten herb opisuje, *Biel. fol.* 735. *Okol. tom.* 3. *fol.* 166. hełmu jednak tego herbu nie opisał; przydaje tamże, że rycerzowi Sroka nazwanemu, w krwawych zasługach nadany, zkąd też herb ten Srocznik zowie tenże autor: tym się herbem pieczętują Rochciccy, z których jeden według świadectwa *Biel. fol.* 735. Jan Rochcicki Ślęzak, posłował od Maxymiliana Cesarza do stanów Litewskich, starając się o koronę Polską. Jerzy Rochcicki, miał córkę Zofią, którą wydał za Zbigniewa Bobrownickiego: taż czy insza była za Jędrzejem Dzierżanowskim.

Rocimirski *herbu Korczak*, w województwie Ruskiem. N. Rocimirski, którego żona Przerębska kasztelanka Sieradzka.

Rodecki *herbu Jastrzębiec*, w ziemi Chełmskiej i Przemyskiej. Jan ale Robecki napisany, marszałek Mozyrski w Mińskiem 1674.

N. Rodecki w r. 1790. chorąży Lwowski z *Stawskiej* trzech miał synów: Wincenty zostawił potomstwo — Jacek i Franciszek bezżenni — i córki dwie, Jadwiga niezamężna i Maryanna za Janem Bobrowiczem. —

Rodziewicz *herbu Łuk napięty*, w powiecie Oszmiańskim. Seweryn Rodziewicz, służył w wojsku pod usarską chorągwią. Franciszek pleban Lepelski, *Kojałowicz in MS.* Są

i Rodkiewiczowie w Mińskiem, Mikołaj 1648. Stanisław Rodewicz w Żmudzi 1621. Marcin Franciszek 1697.

W r. 1778. Tomasz Rodziewicz rotmistrz Bracławski. — Jan rotmistrz także Bracławski. — Józef podkomorzy Trocki. — Jerzy sędzia grodzki Kowieński. — Teodor horodniczy Piński. — *Krasicki.*

ROGALA HERB.

Tarcza herbu tego na dwie części wzdłuż przedzielona, po prawej stronie jej, powinien być róg jeleni czerwony, w polu białem, po lewej w polu czerwonem róg bawoli szary: tak go opisuje, *Paproc. w Gniazdzie fol.* 1003. *O herb. fol.* 515. *Okol. tom.* 2. *fol.* 606. luboć ten autor, róg jeleni w polu czerwonem, róg bawoli w białym składa: jakoś i *Paprocki*, tę obserwacyą przydaje, że niejednakowy kolor u wszystkich familiantów w tym herbie; na hełmie też same rogi, tylko że przemienione; bo bawoli powinien być po prawej stronie, jeleni po lewej: *Klejnoty fol.* 79. *Biel. fol.* 438. przecież powiada, że róg nie bawoli, ale żubrzy być powinien. Ztemwszystkiem Zygmunt August Król Polski, w liscie swoim danym familji Zawadzkich, zowie go bawolim. Na to się wszyscy zgadzają, że z Niemiec ten herb do Polski wniesiony, czy to przez Rogalów, czy przez Bibersztejnów, którym znać, że za jakieś kawalerskie dzieło, potem drugi róg przydano, i Rogalą nazwano; miało się to dziać w roku 1109. za Bolesława Krzywousta książęcia Polskiego, gdy albowiem ten Pan powracał z Pruskiej i Pomorskiej expedycyi, stanął pod Raskami, gdzie gdy dla rozrywki książęcej, różnego zwierza prezentowano, a między niemi bawoła, ten rozjuszony, wszystkim impetem leciał na Bibersztejna odważnego rycerza, nic się tem nieustraszył mężny Biberstein, i owszem pochwyciwszy bawoła za róg, tak mocno skręcił, aż róg mu jeden

złamał: co widząc Krzywousty, do dawnego z przodków swoich jeleniego rogu, bawoli mu w herbie przydał. *Paproc. Okol.* A że u Niemców Ibersztein znaczy kamień Żarnowy, dla tego na pamiątkę tego, któryś z sukcessorów jego, czy też tenże sam w Mazowszu osiadłszy, założył Żarnów, Zawady, Grudowsk, Rubiesz, Nowesioła, z których włości potem potomstwo się jego pisało. W tymże Mazowszu zdawna w wielkie dygnitarstwa kwitnęli, jako wspomina z listów starodawnych *Paprocki*, Pomścibora dziedzica z Mnachnacin, kasztelana i starostę Ciechanowskiego i Prasnyskiego w r. 1240. Daszka albo Damiana Rogalę, wojewodę Mazowieckiego w r. 1250. Piotra starostę Bobrownickiego w roku 1340. z przywileju klasztora Strzeleckiego. Scibor z Samchocina, marszałkiem był u książąt Mazowieckich. N. Rogala kasztelanem Gostyńskim w roku 1377. *Statutum Masov. fol.* 67. Jan kasztelanem Inowrocławskim 1402. r. *Cromer lib.* 16. Marcin tamże kasztelanem 1415. jakom dowodził w pierwszym tomie. Jan scholastykiem Szkalmirskim 1460. *Starowol. in Vitis Episc. Cracovien. pod Sienieńskim.* Jan wojewodą Mazowieckim w roku 1453. *Statut. Masov. fol.* 94. i 97. i 122. pisał się z Wągrzynowa, córka jego Dorota, była za Jakóbem Boglewskim, *Biel. fol.* 438. *MS. de viris illustribus* powiada, że Dyonizy i Lascaris, hrabiowie z Iberszteinu, byli przodkami tego herbu.

Herbowni.

Bech, Bolko, Chądzyński, Charmański, Chrzanowski, Chynowski, Cielemecki, Duczymiński, Iwanowski, Jarzecki, Jezierski, Jutrowski, Kałuski, Karniewski, Kiełpiński, Kobrzyński, Kocieński, Koczorowski, Kolczyński, Koliczkowski, Kosiński, Krasicki, Krasowski, Lewicki, Lewoniewicz, Lipski, Loka, Łapanowski, Łoski, Machnacki, Mandywel, Marszewski, Mirosławski, Modrzewski, Niwicki, Odrzywolski, Orczyński, Orzechowski, Paruszewski, Pilchowski, Poruszewski, Powalski, Przeciszewski, Punikiewski, Ręczajski, Rembiewski, Rogala, Rogaliński, Rogalski, Rokicki, Rozwadowski, Rudgierz, Sieciński, Skromowski, Skulski, Sobeściański, Swaracki,

Targowski, *Uwiliński,* *Żarnowski,*
Tchorzewski, *Wągrocki,* *Zawadzki,*
Trembiński, *Wasilewski,* *Zembocki,*
Troszyński, *Węgrzynowski,* *Żernicki.*
Trzylatkowski, *Wessel,*
Turski, *Zaborowski,*

Duńczewski, *Kuropatnicki*, i *Małachowski* jeszcze następującym familiom herb ten przypisują:
Pilko, — Radziejowski, — Skomowski, — Wydrażewski.

Nie wszyscy jednak, tu położeni, jednakowo tego herbu zażywają: a najprzód Iwanowscy w powiecie Orszańskim, miasto bawolego rogu kładą łosi, pole tarczy jednostajne i nieprzedzielone, a w hełmie trzy pióra strusie. Manteuffeltowie, na hełmie gryfa noszą, w prawy bok obróconego, z łapami przedniemi do góry i skrzydłami, inni dwa skrzydła, rozciągnione w górę, składają na hełmie. Na nagrobku marmurowym w Warszawie Jana Horlemessa, widziałem dwa jelenie rogi na tarczy, prawy róg był w złotym polu, lewy w czarnym. Tu przydaję, na zamku w Starembergu, na tablicy kamiennej pod jeleniemi rogami, w roku 1420. tak podpisano. *Dux Albertus*, *jaculatus est cervum*, *qui hoc cornu gestabat*, *unoque ictu septem vulnera inflixit; eodem tempore Cervus*, *Venator*, *equus*, *et canis erant sani oculo sinistro*, *dextro omnes caeci*, *hoc testantor viri*, *foeminae*, *et pueri in arce Starembergensi.* W Węgrzech dom możny, który się pisał z Studziannej Wody, tegoż herbu według *Paprockiego* zażywał, ale na hełmie między rogami nosili Gawrona: jedna z tego domu była za Działyńskim.

Rogala *herbu Rogala*, w ziemi Wizkiej. Bartłomiej Rogala dziedzic na Sokołowie i Gotkowie, Maciej i Wojciech bracia rodzeni, z tych Bartłomiej zszedł bezpotomny, Maciej z Anny Drozdowskiej spłodził syna Jędrzeja. Wojciech zaś Pikulski nazwany, na Rusi osiadłszy, z Anny Podsędkowskiej, zostawił Pawła Pikulskiego, ten z Krystyny Garnkowskiej, syna miał Alexandra, i córek trzy, Eleonorę, Katarzynę, i Annę.

Rogaliński *herbu Łodzia*, w Wielkiej-Polszcze, ci się piszą z Dzwonowa. Jakóba z Dzwonowa Rogalińskiego, wypisał nagrobek *Starowol. in Monumen.* z katedry Poznańskiej, był to mąż wojenny, zszedł z tego świata w roku 1647. podobno miał za sobą Annę Konarską. Jan z Dzwonowa, z Szołdrskiej synowie jego, Jędrzej, który w Prusiech mężnie i odważnie czynił, drugi Alexander, ten się był złączył z Domami Godkowskich, Zdzarowskich, i Jabłonowskich, Hieronim. *Czacki kazanie*, *Sławna wszystkich cnót korona.* Wła-

dysław na Smolicach, Czeluścinie, Zdzętawach dziedzic, posłował na konwokacyą 1648. miał za sobą Jadwigę Mieszkowską, która mu umarła 1652. on zaś potem został kasztelanem Nakielskim, *Acta Castren. Posnan.* 1664. Anna kasztelanka Nakielska była za Krystyanem Kierskim kasztelanem Rogozińskim. Kazimierz brat Władysława kasztelana, fundował OO. Reformatów na cudownej Alwernie, przy Woźnikach, miał za sobą Annę z Brudzewa Mielżyńską 1665. *Franc. Wierusz, kazanie na pogrzeb. Żeglarz fortuny.* Macieja z Zofji Zakrzewskiej syn Józef 1701. Stanisław pisarz ziemski Poznański 1699. żona Bieganowska. Kazimierz, żona Teresa Marszewska. N. pojął Teresę Miaskowską. Maryanna *1mo voto* była za Stefanem Domiechowskim, *2do* za Alexandrem Psarskim burgrabią Kaliskim.

Kasper Rogaliński w r. 1787. wojewoda Inflantski, starosta Nakielski. Brat jego Józef kanonik Poznański, proboszcz Wschowski, mąż uczony. Jest w druku jego księga doświadczeń fizycznych. — Trzeci brat Stanisław kasztelan Rogoziński w r. 1779. pożniej w r. 1784. kasztelan Miedzyrzecki. — *Krasicki.*

Rogaliński *herbu Rogala*, w Kujawskiem województwie, Alexander cześnik Inowrocławski, miał za sobą Elżbietę Zernicką, z której córka była Urszula, wydana za Franciszka Kowalskiego. Katarzyna Rogalińska Macieja Wybranowskiego małżonka.

Rogalski *herbu Rogala. Kojał. in MS.* pisze o nich w księztwie Litewskiem. Balcer Rogalski Soc. Jesu, kollegium Wileńskiego i akademji rektor, św. th. doktor. Stanisław w powiecie Grodzieńskim 1674. N. była za Maciejem. Frąckiewiczem chorążym Nowogrodzkim. Kasper pisarz ziemski Czerski 1648.

Rogaski *herbu Nałęcz*, w Łęczyckiem województwie. Dobek na Rogaszycach dziedzic, w roku 1436. pięć grzywien zapisał do ołtarza Ś. Mikołaja w kościele Ostrzeszowskim. *Acta Castren. Ostrzeszov.* Szymon 1629. *Acta Castr. Vielun.* 1629. Anna była za Janem Masłowskim.

Rogaski *herbu Rola*, w Łęczyckiem województwie. Waleryan Rogaski, o którym *Starowol. in Bellat. Sarmat. f.* 223. tak mówi: *Edoctus ab Alexandro Lissovio instructa acie pedem sensim, quasi metus causa referre, aut conversis ordinibus fugae speciem recedendo exhibere, et mox quasi reparata fronte, ingruentibus hostibus obsistere. Quare et in Valachia cum Zołkievio, contra Turcas strenue se gessit. Inde in Hungariam abiit, a Georgio Humanay accersitus, cum Gabriel Betlemius Transylvaniae Princeps, cum aliis haereticis, ad Viennam castra metaretur; igitur ad Hume*

niam duobus millibus Cosacorum, validissimum Hungarorum exercitum profligavit, et occisis ex iis septem millibus et quadringentis, ad Michałoveciam exercitum citis itineribus promovit, ubi nobilitas fere tota Transilvanica, cum septingentis equitibus se incluserat: his igitur per deditionem acceptis, Cassoviam usque ferro et igni cuncta pervastans processit, atque inde in Poloniam rediit. Atoli *Piasecki Chron. f.* 323. pod rokiem 1619. najprzód powiada, że temu Polskiemu junakowi, Jan imię było: potem, że miał z sobą w ten czas ludzi do boju ośm tysięcy Lissowczyków, że po zbiciu pod Humenią Stefana Rakocego z wojskiem od tego Rogaskiego, z Posonium miasta wszystka się szlachta Węgierska, która się była na elekcyą nowego Króla zjechała, do domów swych rozeszła, że Gabor Betlem, obawiając się po tej porażce swoich, żeby na niego Rogaski nie uderzył, od Wiednia i oblężenia jego ustąpił; tak męztwem tego kawalera, i Wiedeń z niebezpieczeństwa wybrnął, i korona Węgierska przy Cesarzu Ferdynandzie zupełnie utrzymana.

Rogaszewski. Adam Rogaszewski archidyakon Kujawski i kanonik Łęczycki, w Gnieznie pogrzebiony, *Starowol.* N. miał za sobą Annę Silnicką.

Rogiński. Władysław Rogiński chorąży Parnawski, w powiecie Oszmiańskim 1674.

Rogoliński *herbu Rawicz*, piszą się z Woli Rogolińskiej. N. Rogoliński podczaszy Bełzki, żona jego Maryanna Stradomska. N. Mikułowskiego Stanisława herbu Drzewica, małżonka.

Rogowski *herbu Abdank*, w Radomskim powiecie. Felix Rogowski opat Sieciechowski, którego nagrobek wypisał *Okolski.*

Rogowski *herbu Działosza.* Jeszcze pierwszemu przodkowi domu tego i herbu, od Bolesława Krzywoustego monarchy Polskiego, w zasługach nadany był Rogów, w roku 1140. z którego potem długo się potomkowie jego pisali, aż też od tychże dóbr Rogowskimi zawołani. Z tego domu *Paprocki* pisze, że był Hincza z Rogowa kasztelanem Sieradzkim, *w Gniazdzie* rok położył 1190. *o herbach* rok 1260. ale w obu miejscach pomylił się, i *Okolski* za nim poświadczając: bo to poźniej było. Hynek z Rogowa, którego straży powierzony był Król Jagiełło pod Grunwaldską potrzebę z Krzyżakami, jako świadczy *Biel. fol.* 297. a przedtem posłował do tegoż Króla z innemi, zapraszając go na tron Polski 1399. *Biel. fol.* 283. był potem, według tegoż świadectwa, podskarbim koronnym, jakoż tak się podpisał w roku 1400. na liscie Króla Jagiełła, danym kościołowi Leżajskiemu, u *Nakiel. w Miechov. f.* 69.

Jakób Nadobny z Rogowa herbu Działosza, o którym *Biel.* pisze *fol.* 337. i w następującym, gdy w potrzebie z Świdrygiełłem, pod Łuckiem zginął. Hincza z Rogowa kasztelan Rospierski, u *Łaskiego w Stat. fol.* 82. tenże już kasztelan Sieradzki i podskarbi koronny w roku 1457. *Ibidem fol.* 65. ten Spytka Melsztyńskiego Leliwczyka, gdy Korczyn najechał, i niektóre wiolencye porobiwszy, za miastem obozem się położył, z nadwornemi królewskiemi ludźmi natarłszy na niego, zabił, *Biel. fol.* 358. w roku 1455. komissarz królewski, o pokoju traktował z Krzyżakami. *Cromer l.* 23. *Biel. f.* 407. Tenże czy inszy Hincza z Rogowa, kasztelan Sendomierski, i podskarbi koronny w roku 1468. dobra klasztora Miechowskiego, różnemi długami obciążone, swoją szkatułą oswobodziwszy, temuż klasztorowi szczodrobliwie oddał; na szpitał Ś. Jadwigi na Stradomiu przy Krakowie, więcej niż tysiąc ośmset czerwonych złotych wydał, żeby mu był dochodów rocznych przyczynił; ołtarz Przemienienia Pańskiego w katedrze Krakowskiej wystawił i uposażył. *Nakiel. in Miechov. f.* 570. w której kaplicy widzieć podziśdzień Hinczów nagrobki. *Przewodnik fol.* 11. W Kole miasteczku, w starostwie swojem, w dyecezyi Gnieznieńskiej, OO. Bernardynów fundował, kościół wymurował, i wielką część klasztoru, pod tytułem Nawiedzenia Najśw. Matki. *Vading. in Annal. l. Min.* 1446. *num.* 16. Kościół także Ś. Agnieszki w Krakowie, i klasztor Panien Bernardynek przy nim, jego kosztem stanął. *Idem* 1465. *num.* 24. Komissarzem był do traktatów o pokój z Krzyżakami. *Cromer lib.* 25. *Biel. fol.* 433. Alexander Hincza, wojski Mielnicki, starosta Łosicki, poseł na sejm 1569. *Constit. fol.* 172. Hincza de Rogów starosta Brzeski 1390. *Stryjkow. lib.* 13. *c.* 7. Hincza Mikołaj w ziemi Mielnickiej 1674.

Rogowski *herbu Jastrzębiec*, w województwie Bełzkiem. Seweryn Rogowski podstarości Chełmski, poseł na sejm 1618. ztamtąd deputatem naznaczony na trybunał Radomski. *Constit. fol.* 4. Wawrzeniec miał za sobą Zofią Stępkowską. Samuel podczaszy Chełmski 1640. Mikołaj i Szymon 1674. N. miał za sobą Jadwigę Grabionczankę.

Rogowski *herbu Nabram*, w województwie Krakowskiem, jednejże dzielnicy z Porębskiemi. Zygmunt z Zagorowa Rogowski, stolnik Parnawski, miał za sobą Barbarę Morską, z niej syna Stanisława 1700.

Rogowski *herbu Śreniawa bez krzyża.* Z tym herbem widziałem położony nagrobek, w kościele Toruńskim u OO. Dominikanów Reginie z Rogów Bilińskiej.

Rogowski *herbu Szaszor*, w województwie Rawskiem. Stanisław Rogowski w ziemi Warszawskiej 1674. Jan

w Żmudzi. N. Rogowska, Prokopa Lipskiego kasztelana Rogozińskiego małżonka, ale *sterilis*. *Paprocki* i *Okolski* kładą tu Olbiega z Rogowa, męża znacznego, który był hetmanem u Witolda książęcia Litewskiego, syn jego Olbieg kasztelan Rawski, w roku 1465. dziedzic na Rogowie, Kalinie, Olszy, Rawicy, Bronowicach, Rapotach, Wągrach, Mrogi, którego potomstwo zeszło bez sukcessora płci mężkiej, więc z córkami fortuna w cudze domy poszła, od niektórych zostali Rogowscy. Z których był Stanisław Rogowski komornikiem u Króla Stefana, mąż wielkiego serca, pod Pskowem u szturmu, pod wielkiemi Łukami, pod Pieczarami: Turowlą z Korvckim wziął w niewielkim poczcie. N. miał za sobą Kozierowską.

O tymże domie starożytnym i w księztwie Mazowieckiem rozkrzewionym, świadczą tranzakcye liczne w aktach grodu Warszawskiego, z tych niektóre tu tylko umieszcza się. 1598. r. *feria secunda post dominicam Jubilate in curia regia Varsaviensi, Nobilis Joannes et Stanislaus Rogowscy fratres germani, olim generosi Stanislai de Kopona filii, divisionem bonorum* Kopona, *et* Wola Zolwińska, *approbant*. 1664. *anno Sabbatho post festum Nativitatis S. Joannis Baptistae Generosus Stanislaus Rogowski rotmagister Sacrae Regiae Majestatis, et Catharina generosi Georgii* Mirski *excubiarum Magni Ducatus Lithvaniae praefecti filia mutuam advitalitatem inscribunt, cujus oblata in castro Ravensi* 1670. *anno. Item* 1693. *anno feria sexta post festum S. Margarethae V. et M. in curia regia Varsaviensi Gener. Stanislaus Rogowski rotmagister S. R. Majestatis, generosis Joanni Rogowski filio suo bona* Paprotnia *in palatinatu Raven. Donat. Item* 1694. *die* 5. *Aprilis*, między W. JPP. Franciszkiem i Katarzyną z *Gulczewskich* Bienieckiemi z jednej, a Wielmożnym JP. Janem Rogowskim z drugiej strony intercyza ślubna. *Cujus contractus nuptialis in castro Crasnostaviensi* 1694. *feria tertia post Dominicam Palmarum* Roboratio. *Item* 1734. *in castro Vissogrodiensi feria tertia pridie festi S. Michaelis sub interregno. Magnificus Josephus Rogowski Venator Varsaviensis olim Joannis filius, Magnificae Annae de* Kobylnickie *consorti suae summam* 32,000 *Fl. Polon. inscribit*. Tychże *mutua advitalitas* 1734. *anno Sabbatho ante festum S. Thomae, in castro Vissogrodiensi*. Z tych i innych dowodów autentycznych okazuje się, iż Jan i Stanisław Rogowscy bracia rodzeni, byli synami Stanisława z *Kopony* i *Woli Żołwińskiej* dziedzica. Od których Stanisław z Katarzyną *Mirską* strażnikowną Litewską spłodził Jana, ten z Katarzyną z *Gulczewskich* Bieniecką, miał syna Józefa chorążego Warszawskiego, który z Anną *Kobylnicką* spłodził dwóch synów: Iwona Rogowskiego biskupa Kamecеńskiego, suffragana Chełmińskiego, i Romana cześnika Warszawskiego, córek trzy: 1. Teresa zakonnica u Bernardynek w Warszawie. 2. Felicyanna za Szymonem Miszewskim sędzią ziemskim Wyszogrodzkim. 3. Justyna za Tomaszem Damięckim generałem adjutantem komissyi wojskowej. — Roman Rogowski syn Józefa chorążego Warszawskiego, z Anny *Kobylnickiej* spłodzony, cześnik Warszawski, kawaler orderu S. Stanisława, wszedł w śluby małżeńskie

1*mo voto* z Maryanną *Młocką* starościanką Zakroczymską, z tą *sterilis*. 2*do voto* z Katarzyną *Bromirską* chorążanką Płocką, z tą zostawia syna Ignacego, i córki dwie: Maryannę, i Cyryllę. — *Heraldyka Wielądka.*

Rogoyski *herbu Brochwicz* na Szląsku; takim go kształtem zażywają, jako i Oresey.

Rogoziński *herbu Abdank*, w województwie Sieradzkiem. Jan z Rogoźna *Patruus Clenodiatus* Wincencyanny Lezeńskiej wojewodziny Brzeskiej Kujawskiej, starościny Łęczyckiej 1484. *Acta Terrestr. Lancic.* Stanisław Rogoziński, podstarości a potem podkomorzy Sieradzki, *Constitut.* 1590. *f.* 603. umarł 1610. w katedrze Krakowskiej, przy zakrystyi, pochowany z tablicą marmurową, miał za sobą Elżbietę Puckownę, z którą potomstwo zostawił. Gabryel brat jego, miał w Krakowskiem dobra Glewiec i Gniazdowice. *Acta Castr. Cracov.* 1585. ten z Wądzonowną, zostawił córki, i syna Jana burgrabiego Krakowskiego, ten z Dorotą Biskupską podkomorzanką Łęczycką, tylko córkę spłodził. *Baranowski.* Konstancya Adama Sławińskiego, Helena Wawrowskiego, pisarza ziemskiego Kaliskiego, N. Jędrzeja Kwiatkowskiego, małżonki. Stefan 1670. z sejmu komissarz do granic. *Constit. fol.* 27. Jan z Łęczyckiego 1674. Marcin, Paweł i Jędrzej bracia rodzeni. Wawrzeńca syn Jan 1654. Jędrzej w Jazłowcu pogrzebiony. Mikołaj z kopiją gonił na weselu Zamojskiego z Batorowną.

Rogoziński. Wojciech Rogoziński, dla męztwa nobilitowany na sejmie 1662. *Constit. fol.* 40.

Roguski *herbu Abdank.* Tak Roguskich jako i Rogowskich Abdanków, kładą nasi autorowie, ale podobno omyłką, o Roguskich, że są tego herbu, mam pewną wiadomość, i *Kojałow. in MS.* powiada o jednym z nich, że osiadł w Połockiem województwie, inni są na Rusi i w Mazowszu.

Roguski *herbu Ostoja*, w Mazowieckiem województwie. Sylwester Roguski, Kujawski i Warszawski kanonik 1580. Jędrzej pojął Katarzynę Jutrowską: synów z niej było trzech: Stanisław, Mikołaj i Jacek. Brat Jędrzeja Alexander spłodził pięć córek: Annę Janowi Dobrzańskiemu, Katarzynę Jackowi Roguskiemu, bratu stryjecznemu, Barbarę Ruszlowi, Maryannę Samuełowi Niesiołowskiemu, zaślubione. Wojciech Roguski, rotmistrz królewski, pod Chmielnikiem sławny wojennemi dziełami, złączył się był dożywotnie z Karśnicką, z której synowie zostali. Podobno są Roguscy herbu Trąby w Krakowskiem.

Są także Roguscy w ziemi Liwskiej z *Roguszyna starego.* Z tych Piotr Roguski, syn Adama z Maryanną *de Piętki Sobolewską* spłodził trzech synów: Macieja, Antoniego i Wojciecha,

i dwie córki; Maciej Roguski z Franciszką *Ligocką*, spłodził córkę Magdalenę. Antoni z Maryanną *Daszkiewiczowną* zostawił dwie córki, Benignę, Eleonorę. Synów dwóch: Alexandra i Edmunda. Wojciech w zakonie Trynitarzów. — *Heraldyka Wielądka.*

Rohoziński *herbu Leliwa. Metryka Wołyńska w roku* 1528. liczy ich między swemi ziemianami. N. Rohoziński miecznik Lubaczowski, pojął Maryannę księżniczkę Woroniecką, z niej były dwie córki, Maryanna Czarnołuska, a potem Wojnarowska, i Konstancya za Jerzym Badkowskim, syn zaś Adam miał za sobą Iłowicką. Adamowi łowczemu Kijowskiemu, Teofila Hulewiczowna, powiła synów dziesięciu, Mikołaja, Jana, Stanisława, Józefa, Franciszka, Jędrzeja, Michała, Piotra, Ignacego, i Floryana, córek cztery, Rozalią, 1*mo voto* za Kaszewskim, 2*do* za Kuleszą, Katarzynę, Dominikę i Barbarę zakonnice. Bazyli i Maciej 1632. *Metryka Wołyńska* Rohowickich tamże kładzie. Stanisław Rohoziński, stolnik Drohicki, miał za sobą Rozalią Peretyatkowiczownę.

W r. 1778. Jan Rohoziński wojski Łucki. — Józef komornik graniczny Nowogrodzki. — Jan hr. Krasicki z *Ledochowskiej* urodzony pojął *Rohozińską*. — W r. 1788. Franciszek Rohoziński pisarz ziemski Łucki. — Jakób Wojski. — *Krasicki.*

Rojecki *herbu Trzaska*, w Podlaszu w powiecie Brańskim, zkąd się też Maciej i Adam Rojeccy, przenieśli w Krakowskie: od Macieja był syn Szymon, Adama zaś z Rożyckiej herbu Doliwa, czterech synów zostało: Krzysztof zginął pod Toropcem, Maciej i Jan dworsko się bawili, i Wojciech. Jan miał za sobą Magdalenę Kochowską.

Rojowski *herbu Cholewa*, w ziemi Dobrzyńskiej, z Rojowa. Piotr Rojowski, z Zamojskim hetmanem w Wołoszech odważnie stawał, z pochwałą męztwa swego od tegoż hetmana, *Starowolski* wypisał jego nagrobek *in Monum.* Niektórzy z nich osiedli w Podgórzu. Jakób cześnik Dobrzyński, sędzia kapturowy Sendomierski 1674. a potem kasztelan Wiślicki, żona jego Ludowika umarła 1704. córka zaś jego dostała się w małżeństwo Mikołajowi Krosnowskiemu wojewodzie Czerniechowskiemu. Bartłomiej podstarości Nowomiejski, miał za sobą Zofią Trzecieską 1683. Piotr pisarz grodzki Sanocki, Elżbietę Służewską. N. Magdalenę Jelcownę. N. chorąży Parnawski, Maryannę Hańską, pisarzownę Lubelską. Tomasz Franciszek starosta Drohowiski, 1697. posłował na sejm, zkąd był deputatem do konstytucyi, *Constit. fol.* 17. miał zda mi się za sobą Teresę Łabęcką starościankę Kiszyńską, wdowę po Mikołaju Ostrorogu staroście Drohowiskim. N. Maryannę Łowiecką. Franciszek pisarz grodzki Sanocki, syn jego Józef. Katarzyna Michała Wojakowskiego żona. Maryanna kaszte-

łanka Wiślicka Jana Drohojewskiego, kasztelana Czerniechowskiego, małżonka.

Rokicki *herbu Lubicz*, w ziemi Dobrzyńskiej. Wojciech Rokicki pod Pleszkowem odważnie stawał. *Paprocki fol.* 405. Jerzy proboszcz Kurzelowski, kanonik Łowicki, młodsze lata w obozie polerował, dalsze na różnych peregrynacyach w cudzych krajach, zkąd powróciwszy, stan sobie duchowny obrał: ołtarz Matce Boskiej w Łowiczu i ozdobił, i uposażył w roku 1629. co poznać z tablicy marmurowej, przy tymże ołtarzu wystawionej, z herbem pierwszym Lubicz, drugie zaś trzy, Pobog, Gozdawa i Łabędź. Stanisław w zakonie naszym, umarł w Bydgoszczy 1675.

Rokicki *herbu Rawicz*, w Rawskiem województwie. Jan Pakosz Rokicki starosta Rawski, miał za sobą Jedlińską, starościankę Zawichoską. N. miał za sobą Maryannę Ujazdowską. Adam w Rawskiem 1674. Ludwik i Franciszek w Chełmińskiem 1632. N. była za Bartłomiejem Gumowskim. N. za Ruckim.

Rokicki *herbu Rogala*, w Dobrzyńskiej ziemi; są i w Bracławskiem województwie Rokiccy, ale niewiem czy tego herbu. Mikołaj Rokicki poborca w Bracławskiem 1635. *Constitut. fol.* 3. Stanisław 1674.

Rokitnicki *herbu Nałęcz*, w Dobrzyńskiej ziemi. Jan z Rokitnice Rokitnicki starosta Rypieński, i Jakób chorąży i starosta Dobrzyński, rotmistrz królewski 1674. posłował na sejm 1662. *Constitut. fol.* 2. Tenże czy inszy chorąży Dobrzyński 1699. Kazimierz kanonik Płocki, deputat na trybunał koronny 1728.

Rokitnicki *herbu Prawdzic*, w Dobrzyńskiej ziemi, według *Paproc.* i *Okol.* było dwóch braci rodzonych, rotmistrzów sławnych, Jerzy i Waleryan Rokitniccy, z nich jeden w księztwie Litewskiem osiadł. Marcin mąż waleczny. N. miał za sobą Maryannę Szczawińską, wdowę po Kalinkiewiczu, ale *sterilem.*

Duńczewski w herbarzu dowodzi że Rokitniccy w Dobrzyńskiej ziemi wszyscy są *Prawdzicowie* a nie *Nałęczowie*, i przytacza wyciąg z *Okolskiego*, toż potwierdzający. Podług tegoż *Duńczewskiego* wspomniany tu pod *Nałęczami* Rokitnickiemi: J a n z *Rokitnice* Rokitnicki, starosta Rypiński, był syn J a k ó b a Rokitnickiego, chorążego i starosty Dobrzyńskiego, obadwa mieszkali w ziemi Dobrzyńskiej, i mieli tam swoje possessye znaczne, byli posłami na sejm. Wspomniony J a n Rokitnicki, syn J a k ó b a, pojął za żonę Bogumiłę *Dąbską*, z którą spłodził Maryannę Rokitnicką. Ta Maryanna poszła za Mikołaja Podoskiego, wojewodę Płockiego, z którym miała synów: Józefa kuchmistrza Litewskiego, Tymoteusza podkomorzego Dobrzyńskiego, Gabryela kanonika Gnieznieńskiego, Franciszka starostę Rypińskiego, Mi-

chała starostę Bobrownickiego, Ignacego starostę Złotoryjskiego, Podoskich. Ten Jakób ojciec, Jan syn, i Maryanna Jana córka Rokitniccy, pieczętowali się, byli i są od wieków do tych czas herbu *Prawdzic*, a nie *Nałęcz*. Rokitniccy w ziemi Dobrzyńskiej żyjący, herbu *Prawdzic*, w swoich possessyach dziedziczą, mając wieś *Rokitnicę* w tejże ziemi. Tomasz Rokitnicki stolnik Dobrzyński, i Kazimierz Rokitnicki archidyakon Pułtuski, officyał Płocki, wsi *Rokitnicy* dziedzice, bracia rodzeni, w r. 1752. byli razem deputatami na trybunał koronny, obadwa w prawie doświadczeni i u przednich Panów apprendowani. Andrzej Rokitnicki cześnik Rożański, *quot annorum, tot meritorum clarus*. Walenty i Mikołaj Rokitniccy, pierwszy miał żonę *Kangowską*, drugi *Walichnowską*. Jan i Maciej Rokitniccy kanonicy Płoccy. Jest ich więcej żyjących w ziemi Dobrzyńskiej. — To *Duńczewski*.

Z tych Tomasz stolnik Dobrzyński był poźniej kasztelanem Rypińskim, umarł 1781. r. — Karol wojski Sierpski. — *Krasicki*.

Rokosowski *herbu Glaubicz*, w Wielkiej-Polszcze. Jakób Rokosowski, najprzód podsędek Poznański, poseł na sejm Lubelski 1569. *Const. fol.* 171. potem kasztelan Szremski, podskarbi koronny, starosta Ostrzeszowski, umarł w roku 1580. z Reginy Kościeleckiej, wojewodzanki Łęczyckiej, generałowny Wielkopolskiej, zostawił syna jednego, i córki, z których jedna była za Łukaszem Rydzyńskim, druga za Piotrowskim podkomorzym Lwowskim. Stanisław z sejmu 1641. komissarz do granic od Szląska. *Constit. fol.* 19. Maryanna Pawła Grabskiego herbu Wezele małżonka 1700. Marcin 1710. Krzysztof w zakonie naszym, kollegio Poznańskiemu część fortuny swojej zapisawszy, gorąco się na missyą do Indyi prosił, atoli w roku 1660. młodo, dojrzały jednak w cnoty, przeszedł na wieczność w Poznaniu. N. Chryzostoma Marszewskiego małżonka. N. miał za sobą Annę Mycielską.

Józef Rokosowski w r. 1778. kanonik Gnieznieński i Poznański. — Franciszek stolnik Wschowski. — Tomasz wojski Gnieznieński. — *Krasicki*.

Rokosz *herbu Ostoja*, w Krakowskiem województwie. N. Rokosz biskup Kamieniecki, który Dubaniewskich do herbu przyjął 1398. W tymże roku kwitnął Dobiesław Rokosz, kiedy mu Władysław Jagiełło na dobra niektóre nadał przywileje. Jan 1474. we dwudziestu sześciu kampaniach mężnie stawając, tę jeszcze większą z nich wyniósł sławę, że wszystkie zwycięzkie były. Jan sędzia Krakowski 1400. synów jego trzech: Hippolit, Wacław, i Konstantyn. Hippolit miał za sobą Wiełogłowską, z której zostawił synów sześciu, Bartłomieja, Stanisława, Jana, Sebastyana, Hippolita i Piotra. Bartłomiej był trukczaszym u Jana Króla Węgierskiego, miał za sobą Glińską, i z niej potomstwo. Stanisław Jadwigę z Kurzlowy Pieniążkownę, starościankę Nowotargską; córek także z tej Wie-

logłowskiej było pięć, Barbara za Sokolińskim, Dorota za Mikołajem Fararejem sędzią grodzkim Sanockim, Agnieszka za Ankwiczem, Anna za Trzecieskim. Wacław brat Hippolita, odważny żołnierz w wojsku Węgierskiem, umarł w Waradynie Burkułabem tamecznym. Konstantyn, trzeci brat, młodo zszedł z tego świata. Hieronim pojął Annę Broniewską koniuszankę koronną, starościankę Przemyslką i Mednicką, z której było potomstwo. Stanisław i Jan w okazyi z Kozakami pobici 1638. z Lubartowskiego kościoła, jednego z nich nagrobek wypisał *Okol.* Prokop z Brzezin Rokosz, złączył się był dożywotnie z Krystyną Lutosławską sędzianką grodzką Sądecką. Samuel stolnik Miński w Lubelskiem 1674. Wacław 1639. *Acta Castr. Cracov.*

Rokosz *herbu Hibrida.* Ten herb tak opisuje *MS. o Familiach Pruskich;* ma być pół konia ku prawej stronie obróconego, z nogami trochę do góry wspiętemi, i pół ryby od ogona, nad hełmem i koroną, także pół konia i pół ryby; za-

żywają go w Prusiech Rokoszowie czyli raczej Rokusowie, znaczna jeszcze za Krzyżaków familia. Pisze o nich *Paprocki o herb fol.* 286. i *Okolski tom.* 2. *fol.* 472. ale ci obadwaj w herbie ich pół konia tylko kładą, a pół ryby niemasz. Przecież *Paprocki* powiada, że powinno być pół karpia od ogona. Z tej familji Rokusowna jedna była za Jakóbem Kostką, pierwszym Panem na Sztembergu, starostą Lipieńskim, druga za Samuelem Konarskim chorążym Pomorskim, trzecia za Rafałem Konopackim; pisali się ci Rokusowie von Zehfelden.

Rokotowski *herbu Prus 1mo,* w województwie Rawskiem, atoli Rokotowskiemu deputatowi na trybunał Wileński w roku 1672. przyznają krzyż wierzchem na prawy bok tarczy nachylony, u spodu zaś drugiego krzyża, jeden koniec jest dłuższy niżeli drugi. Piotr Rokotowski w Wileńskiem 1648.

Rokowski *herbu Topor. Paprocki w Sztambuchu* świadczy o nich.

Rokszycki *herbu Pobog*, w Sieradzkiem województwie, z Filipowskiemi jednejże dzielnicy. Jakób z Koniecpola Rokszycki, sędzia ziemski Sieradzki, mąż wstrzemięźliwy, przez całe życie swoje nie pił tylko wodę, umarł 1470. Romiszowska córkę mu powiła, Marcinowi Gomolińskiemu pisarzowi ziemskiemu Sieradzkiemu zaślubioną, i syna Jana cześnika Sieradzkiego, ten z Zofią Sławieńską spłodził Krysztoporską, matkę Jana Krysztoporskiego kasztelana Wieluńskiego, *Trices. lib. 2. Epigr.* to jest, tego cześnika dwie były córki, z których Elżbieta dostała się w małżeństwo Stanisławowi, a Katarzyna Piotrowi Krysztoporskim, braci rodzonym. Marcin Rokszycki kasztelan Połaniecki 1626. deputatem nie raz zasiadał na trybnnałach koronnych; fundował na cześć Najśw. Matki OO. Bernardynów w Piotrkowicach, czyli jako pisze *Okol.* w Suliszowie; z Podłęskiej herbu Bogorya, dwie córki jego, panieńskie sobie życie za klauzurą zakonną obrały, trzecia była za Wojciechem Dambrowskim miecznikiem Sieradzkim, synów zaś dwóch Władysław Ignacy dworzanin królewski, żona jego Cecylia, córka hrabi Węgierskiego Banfi nazwanego r. 1642. i Wojciech Kazimierz. Siostra tego kasztelana Połanieckiego, matką była Piotra Szyszkowskiego kasztelana Wojnickiego. Z tegoż domu trzy były rodzone siostry, z których Elżbieta, żyła z Kasprem Załuskim: Katarzyna wielkich cnót matrona, z Jędrzejem Warszyckim podkomorzym Sieradzkim, fundatorka panien zakonnych reguły S. Dominika w Piotrkowie: Zofia z Janem Karnkowskim wojewodą Płockim, starostą Wyszogrodzkim, z której to potomstwo zostało; Izabella Stanisławowi Konarskiemu wojewodzie Malborskiemu, 1*mo* zaś *voto* była za Garwaskim, 2*do* za Kiełczewskim; Maryanna Hieronimowi Kryskiemu kanclerzycowi koronnemu, zaślubione, synowie zaś: Stanisław starosta Wyszogrodzki, Michał starosta Wyszogrodzki i Ludwik Karnkowscy, z których ostatni w Prusiech w okazyi z Gustawem Królem Szwedzkim poległ. Mikołaj Rokszycki podpisał elekcyą Władysława IV. Elżbieta Wawrzeńca Kozierowskiego małżonka. N. była za Malchrem Silnickim.

ROLA HERB.

Róża powinna być biała we środku tarczy, w polu czerwonem, w koło której trzy kroje, jeden prosto od dołu jej, drugie dwa z boku, na hełmie pięć piór strusich; tak go opisują *Paproc. o herb. fol.* 260. *Okol. tom. 2. fol.* 624. *Biel.*

ROLA HERB.

fol. 110. *Kojałow. in MS.* Z tych *Paprocki w Gniazdzie Cnoty* tego był zdania, że od Kazimierza Króla Polskiego był nadany, poprawił się jednak w poźniejszej książce, gdy powiada, że jeszcze za pogańskich u nas monarchów, już był w używaniu, poświadcza mu *Okolski:* co się jednak chyba o herbie Kroje rozumieć może, który tem się tylko od herbu Rola różni, że w nim róży niemasz, ale się same kroje we środku końcami schodzą; a to dla tego, bo *Okolski* powiada, że ten herb z tej okazyi nabyty: kawaler znaczny w Polszcze, z domu Porajczyk umierając, jedynaczkę córkę swoję w opiekę oddał książęciu, ten ją zasłużonemu sobie rycerzowi herbu Kroje, w małżeństwo oddał, więc żeby pamiątka wieczna została, tej ligi, potomstwu z tego małżeństwa rozrodzonemu, w ten kształt herb uformował, to jest różą damy, osadził między krojami ojczystemi tego rycerza, co jeżeli tak jest, toć herb Rola już się za panowania katolickich Panów w Polszcze zaczął: ponieważ i *Okolski* to sam przyznaje, że Porajczykowie dopiero weszli do Polski, kiedy i monarcha Polski wiarę świętą przyjął. Drudzy rozumieją, że ten herb i imię swoje i początku zabrał, od Roli Króla Getów, o którym *Dio Cass. hist. Rom. l.* 51. *fol.* 461. *Quidam (Bastarnarum) loco munito occupato, per aliquot dies Crassum obsidentem sustinuerunt, post Rolae Getarum Regis auxilio, eos Crassus coepit. Is Roles* (raczej z Słowiańskiego Rola) *ad Caesarem (Octavianum Augustum) profectus, amicus ab eo, sociusque dictus est.* Póty *Dio,* luboć *Długosz* Roliczów, że w Polszcze nastali, popiera.

Dobrogosta Rolę za Kazimierza pierwszego, opowiadają historye hetmanem koronnym, którego syn Stefan był biskupem Poznańskim, wstąpił na tę katedrę, według *Długosza in Vitis Episcop. Posnan.* w roku 1151. wszedł do grobu para-

liżem ruszony w roku 1156. cóżkolwiek bądź że *Paprocki* wziętym go być mieni w roku 1125. śmierć zaś jego składa na rok 1130. po nim nastąpił Radwan na tęż stolicę, potem Bernard, którego *Paprocki* także do herbu Rola naciąga, ale *Długosz loc. cit.* powiada, że był z domu Serokomla, i że wstąpił w roku 1162. ustąpił w roku 1175. Benedykta hrabię Rolę, że kwitnął 1230. wypisał *Paprocki z przywileju*, jako i Mikołaja Rolę podkomorzego Inowrocławskiego w r. 1451. *z Statutu Przyłuskiego lib. 2.*

Herbowni.

Arciszewski,	*Komorowski,*	*Rusieński,*
Bartochowski,	*Konarski,*	*Rzeszewski,*
Białaczowski,	*Kozielski,*	*Sadkowski,*
Bolkowski,	*Krzęciewski,*	*Sczyciński,*
Borucki,	*Kucharski,*	*Skibicki,*
Chrapicki,	*Lubieniecki,*	*Skorwid,*
Chróścicki,	*Łubnicki,*	*Skotnicki,*
Dobrogost,	*Marcinowski,*	*Ślubicki,*
Dworzański,	*Mielicki,*	*Sokołowski,*
Gadomski,	*Miński,*	*Stanisławski,*
Gajewski,	*Modrzewski,*	*Stężycki,*
Gawroński,	*Niegibulski,*	*Świętosławski,*
Gogoliński,	*Niemojewski,*	*Tarnowski,*
Golski,	*Ossowski,*	*Wargawski,*
Gosłowski,	*Oświany,*	*Wioteski,*
Gumowski,	*Piekarski,*	*Witowski,*
Janicki,	*Pniewski,*	*Wituński,*
Januszowski,	*Podczaski,*	*Wolski,*
Jarochowski,	*Pucek,*	*Wyszczelski,*
Kłosowski,	*Rogaski,*	*Zaleski,*
Kobylnicki,	*Rola,*	*Załuskowski,*
Kochański,	*Rożycki,*	*Zbijewski.*

Duńczewski, *Kuropatnicki*, *Małachowski* i inni następujące familie, równie do herbu tego podciągają:

Lubieniek,	*Satkowski,*	*Słubicki,*	*Wawrzecki.*
Lubliński,	*Scisieński,*	*Stęsicki,*	

O Dobrogostach mówiłem w trzecim tomie, alem herbu ich niewiedział, Rolą się Pieczętują, według *MS. Ks. Kojał.*

Rola *herbu Rola*, w Kaliskiem województwie. Stanisława Rolę komornika Lwowskiego, czytałem *in Monumen. Coll. Leop.* Krzysztof komornik Łukowski, miał za sobą Elżbietę Branicką herbu Korczak, synów z niej było dwóch. Jan i Marcyan, córek trzy, Elżbieta dostała się w małżeństwo Oknińskiemu komornikowi Łukowskiemu, Dorota Janowi Łaskiemu, Justyna Popławskiemu.

Romain. Ci indygenat w Polszcze otrzymali na sejmie coronationis 1676. o czem Konstytucye.

Roman *herbu Ślepowron*, w Mazowieckiem województwie, a podobno już temi czasy Romański. Jan Roman z Grojca, poborca z sejmu 1618. w Ciechanowskiej. Tenże czy inszy Jan, podsędek Ciechanowski 1634. i 1643. *Constitut. f.* 24. Wojciech wojski Sendomierski. *Constit.* 1641. *fol.* 23.

Romanowicz *herbu Lubicz*, w Nowogrodzkiem województwie. *Kojał. in MS.* Dyonizy Romanowicz sekretarz królewski i viceinstygator Litewski, z sejmu 1690. komissarz do rozgraniczenia Kłobucka od starostwa Krzepickiego. *Const. fol.* 20. Są i Romaczkiewiczowie w Brzeskiem Litewskiem.

Franciszek Romanowicz w r. 1778. sędzia ziemski Wileński. — *Przypisy Krasickiego.*

Romanowski *herbu Bożawola*, w Chełmskiej ziemi. *Paprocki* i *Okolski* Romanowskich w tejże ziemi chcą mieć herbu Bończa, ale to u mnie pewna, że się Bożąwolą pieczętują. Z tych Marcina de Świrz i Mikołaja Romanowskich podczaszego Lwowskiego dostało mi się czytać, *in Monim. Coll. Leop.* (1454.) N. w zakonie Norberta Ś. w Hebdowie, człowiek uczony. *Baran.* Jędrzej podsędek ziemski Bełzki, miał za sobą Elżbietę Zawadzką Świątopełkownę, z tej spłodziwszy córki, Katarzynę Kazimierza Świrskiego, Annę Alexandra Blinowskiego, (z tej synowie, Adam *sterilis*, Jakób miecznik Chełmski, Felicyan, Józef i Ludwik Blinowscy) i Dorotę Marcyana Ostrowskiego małżonki. Jan Karol, najprzód chorąży, a potem podkomorzy Chełmski, *Constit.* 1678. *f.* 7. w tymże roku był deputatem na trybunał koronny. Tomasz podkomorzy Chełmski, *Constit.* 1717. *fol.* 19. N. podkomorzanka Chełmska, Tomasza Drzewieckiego stolnika Chełmskiego, N. Pawła Rudnickiego, małżonki. N. Pruskiego.

Patrz w Dodatku w Tomie X.

Romatowski *herbu Drogomir.* Krystyn z Romatkowa kanonik Kujawski, w roku 1483. exekutor testamentu Oporowskiego biskupa Kujawskiego. *Damalew. in Vit. Episcop. Cujav. fol.* 346. Wawrzeniec Romatowski burgrabia Krakowski 1568. córka podobno jego, Lutosławska, pisarzowa grodzka Sądecka. Wojciech Romatowski, tego herbu, w Starym Wrocławku kościół i klasztor, pod tytułem wszystkich Świętych, OO. Bernardynom w roku 1642. fundował wspaniale. *Damalew. fol.* 36. Tenże, kościół drewniany na cześć Ś. Wojciecha tamże wystawił, i szczodrobliwie uposażył. *Idem ibidem f.* 44. Augustyn Romotowski w ziemi Wizkiej 1674.

Romboud, według drugich **Rombold** czy **Rumbold**, marszałek Litewski, hetman Witolda książęcia Litew-

skiego w r. 1407. pod drugą jego na Moskwę expedycyą, w r. 1409. księztwo Żmudzkie od Krzyżackiej niewoli oswobodził, w roku 1429. do Kroczyna na sejm od tegoż Witolda jeździł. *Cromer lib.* 19. *Stryjkow. lib.* 15. *cap.* 14. a z tymże Witoldem, do Zygmunta Cesarza, w sprawie Króla Jagiełła. Po śmierci Witolda, Świdrygiełła stronę trzymał, i z Polakami bitwę na Podolu stoczywszy, w niewolą się dostał 1431. z której ledwo za interpozycyą wielkich Panów wywiklał się, atoli znowu potem pod Oszmianą od Zygmunta książęcia Litewskiego zbity, i z życia wyzuty, fortuna jego wszystka skonfiskowana. *Kojał. par.* 2. *Stryjkow. fol.* 579. Jan Rumbold w Połockiem 1648.

Romer *herbu Jelita*, wszakże niektórzy są tego zdania, że się dwiema laskami pielgrzymskiemi zdawna pieczętowali, i z Włoch do Polski z tym herbem przyszli, przecież nie prosto, bo niektórzy z nich, wprzód w Węgrzech gnieździć się poczęli, z których Gwilhelm Romer książe, i w fortunę, i honor, wielkiej estymacyi, pojął Jadwigę Kazimierza Wielkiego Króla Polskiego córkę, o czem *Długosz lib.* 10. *f.* 12. *pod rokiem* 1370. *Cromer lib.* 13. i inni, i od tego rozumiem Gwilhelma, rozpleniony w Polszcze dom Romerów: syn jego Jan, za konsensem Króla Władysława Jagiełła, wieś Chyszów za Tarnowem założył, co się pokazuje z erekcyi tychże dóbr. W kościele Biezdzieckim, jest ich grób, w którym się od lat dwóchset chowają. Bliższych czasów kwitnął Stanisław Romer, a bodaj nie ten, o którym świadczą *Acta Terrestr. Cracov.* w roku 1597. ten z Zofią de Biała spłodził synów sześciu, których potomstwo, jedni w Sendomierskiem województwie, drudzy w Wielkiej-Polszcze, inni w Litwie poosiadali. Kazimierza Romera jest w druku *Oratio*, *na pogrzebie Piotra Firleja wojewody Lubelskiego*, 1619. *Cracov.* Jan Marcin pisarz grodzki Nowomiejski, dwóch synów spłodził: jednego Józefa sędziego grodzkiego Nowomiejskiego, posłem bywał na sejmy i deputatem na trybunał, żona jego Ludowika Rejowna, starościanka Libuska, z której synowie, Michał, Ignacy i N., i córki dwie. Drugiego Jana podstolego Pilznieńskiego, temu Joanna Ankwiczowna chorążanka Pilznieńska powiła te dzieci: Józefa kustosza Kijowskiego, deputata na trybunał koronny w roku 1739. Alexandra, żona jego Pełczanka. Annę Łętowską chorążycownę Krakowską. Antoniego, temi czasy w zakonie Soc. Jesu, Michała Franciszkana, Ignacego i Magdalenę. Szymon Romer podczaszy Gostyński 1670. z sejmu komissarz do granic od Szląska, *Constit. fol.* 27. od brata jego dwie się córki zostały, jedna była za Wysoczańskim, druga 1*mo voto* za Humnickim, z którym spłodziła Sta-

nisława i Antoniego Humnickich, *2do voto* za Józefem Kuleszą. Józef podczaszy Chełmski, deputat na trybunał koronny 1728. N. skarbnik Radomski, miał za sobą Popielownę łowczankę Podlaską, Alexander Zofią Pełkownę. N. Annę Leszczyńską herbu Korczak. Anna Romerowna Stanisława Gabońskiego w Podgorzu. Anna Jędrzeja Burzyńskiego. N. Stanisława Bobowskiego, Magdalena Franciszka Czyżewskiego, Maryanna Walentego Ankwicza stolnika Inowrocławskiego, małżonki; ta ostatnia, jako i Magdalena Sierakowska, były siostry rodzone Józefa sędziego Nowomiejskiego i Jana podstolego, spłodzone z Alexandry Walewskiej miecznikowny Sieradzkiej.

W r. 1778. Alexander Romer skarbnik Krakowski. — Roch sędzia ziemski Radomski. — Antoni w Sanockiej ziemi starosta Tyrawski. — W księztwie Litewskiem, Dominik Romer podkomorzy Trocki. — Jan sędzia ziemski Trocki. — Franciszek skarbnik Trocki. — *Krasicki.*

Dziś familia ta znacznie w Litwie i w Gallicyi rozrodzona. — Alexander Romer był kasztelanem Zawichostkim od r. 1758. umarł 1771. — Syn jego Cypryan *Chyzów* Romer właściciel dóbr *Biezdziatka* w Gallicyi — wyniesiony został wraz z potomstwem swojem do godności hrabiowskiej, przez NN. Cesarza Austryackiego Franciszka I. dypłomem z d. 14. Sierpnia 1818. r. —

Romiszowski *herbu Jelita*, w Sieradzkiem województwie dom starodawny. *Paprocki o herbach* przywodzi ucinek listu Kazimierza Wielkiego, Króla Polskiego, danego w Poznaniu w roku 1342. w którym ten Król niektóre przywileje nadał Dziwiszowi z Romiszowic, i Czerzynic. Drugi także list tegoż Króla, w którym wspominają Piotra z Romiszowic, którego córka Katarzyna, dziedziczka po ojcu dóbr Rajska, Zbigniewic, Pokrzywki, Romiszowic, a po matce, Przeczni, Polanki i Zawady, żyła z Mikołajem z Milkowic. Trzeci list kapituły Krakowskiej 1423. *Nos Capitulum Ecclesiae Cracov. Villas Rembienie, nec non Wierzanowice, in terra Lanciciensi sitas, Zaslao et Nicolao, filiis Jacussii de Warzelino et Romiszowice, per modum commutationis tradidimus, et a praefatis nobilibus, ipsorum villas Warzelino Pokrzywie accepimus.* Tego Dziwisza tylko się syn jeden został Floryan 1395. od którego córka była za Piotrem z Borków 1441. i synowie dwaj: Piotr i Jarosław Romiszowscy. Z tych Piotr miał za sobą Rzepiszewską, wdowę, córkę Nawoja z Szląska, z tej był syn Mikołaj chorąży Łęczycki, który z Przerębską zostawił synów siedmiu, czterech ich młodo umarło, zostali się tylko trzej, Piotr, Jakób i Adam. Z tych Piotra tylko dwie córki były, Zofia Błędowska i Katarzyna Milkowska, o której wyżej mówiłem. Jakób także z Zerniekiej

tylko dwie córki spłodził, Mikołajewską i Agnieszkę Malkowską. Adam trzeci ich brat, starostą był Łowickim za Dzierzgowskiego arcybiskupa; temu Małgorzata Duninowna, pisarza Łęczyckiego siostra rodzona, dwie córki powiła, Annę Maciejowi Warszyckiemu, Ewę Borsie, zaślubione: to *Okolski*. *Baranowski* zaś powiada, że córka jego była za Marcinem Wilkockim, synów zaś siedmiu. Hieronima (wspominają go *Konstytucye* 1589. *fol.* 558.) żona jego Strzemboszowna, z której synowie, Adam i Wojciech, czyli Wincenty, jako chce *Okolski*, i córka Katarzyna. Wojciecha starostę Kozubowskiego i Siedleckiego, dobra jego w Krakowskiem, Miroszew, żona Ujejska. Wacława czy Wincentego, marszałkiem był dworu Myszkowskiego, biskupa Krakowskiego, a potem kanonikiem Krakowskim. Jana starostę na Rynkowce, był najprzód kasztelanem Rozpierskim, a potem podkomorzym koronnym, żona jego pierwsza Pukarzewska, druga Ulińska, sędzianka ziemska Przemyslka. Stanisława, podskarbim był u Karnkowskiego arcybiskupa, a potem kanonikiem Gnieznieńskim, opatem Paradyjskim. Piotra męża rycerskiego, chorążym był Łęczyckim. Mikołaja, ten z Sarnowską z Osiny, spłodził Jana proboszcza Łaskiego, scholastyka Krakowskiego, kanonika Gnieznieńskiego i Łęczyckiego 1643. Łukasza, Mikołaja, i Stanisława, którego trzech synów: Jan, Felix i Jędrzej. N. Romiszowski miał za sobą Katarzynę, Piotra Brzechwy podkomorzego Wendeńskiego córkę. Jarosław brat Piotra, syn Floryana, chorąży Łęczycki, od dóbr swoich Stoki, Stokowskim nazwany, nową familią Stokowskich zaczął, o czem na swem miejscu. Magdalena była za Madalińskim kasztelanem Konarskim. N. za Jakóbem Rokszyckim sędzią ziemskim Sieradzkim.

Romocki *herbu Ślepowron*, w ziemi Ciechanowskiej. Adam Romocki podstarości Płocki, Walentyn podstarości Bielski, N. stolnik Płocki, miał za sobą Jadwigę Łękowską. Stanisław na Sadłowie Romocki, podsędek ziemski, sędzia grodzki, i marszałek konfederacyi ziemi Dobrzyńskiej 1704.

Stefan Romocki w roku 1778. chorąży Wyszogrodzki, żona jego Pląskowska, brat zaś Euzebi kanonik reg. w Czerwińsku. — *Przypisy Krasickiego.*

Ronikier. Stefan Ronikier w księztwie Żmudzkiem 1674. roku.

Malachowski i inni Ronikierów do herbu *Gryf* podciągają. — Michał Ronikier w r. 1778. cześnik Litewski starosta Śniatyński z *Miączyńskiej* wojewodzanki Podlaskiej zostawił potomstwo. — *Przypisy Krasickiego.*

Ronneberg *herbu Newlin*, w Krakowskiem województwie. Ernest i Szymon Ronnebergowie, od Zygmunta

Augusta Króla tym herbem nadani, jakom mówił pod herbem Newlin, od jednego z nich był syn Abraham, na ubogich i kościoły szczodrobliwy, osobliwie na Krakowski kościół S. Barbary, umarł 1626. syn jego Abraham w zakonie naszym zasłużony, zszedł z tego świata w roku 1639. Inni bracia jego osiedli na dobrach Kapiołki nazwanych, w powiecie Lelowskim.

Ropelowski *herbu Suchekomnaty* w Podgorzu. Z tych był w zakonie naszym ks. Stanisław Ropelowski, pracowity koło dusz operaryusz, pokazał się po śmierci swojej, w złotej bogatej i bardzo jasnej szacie, spytany, zacoby też na taką sobie u Boga zarobił szatę? odpowiedział, żem prawi pospolicie nie rozbierając się z szat, zasypiał, żebym się był łatwiejszym uczynił, gdyby mię do chorego wołano.

Ror *herb*, patrz **Rarowski.**

Rościszewski *herbu Junosza*, w Płockiem województwie. *Okolski* o tym domu pisze, że Terencyusz albo Ziemink Rościszewski, miał za sobą siostrę Alexandra książęcia Mazowieckiego. Zygmunt scholastyk Wileński, kanonik Krakowski, już miał nominacyą na biskupstwo Przemyskie, ale go tym czasem śmierć zaszła. Wojciech, którego córka z Mościńskim żyła, Rozesław synów dziewięciu zostawił. Tomasz w zakonie Kaznodziejskim zasłużony. Wojciech został Bernardynem. Wojciech Soc. Jesu, w dobrach Borków nazwanych urodzony, po filozofji i teologji oduczonej, z katedry Kaznodziejskiej po wielu miejscach do ludzi z znacznym pożytkiem mówił, zszedł z tego świata w r. 1619. w Sendomierzu. *Bibliot. Scriptor. Societ.* te od niego wydane książki wylicza. 1mo. *Contra venenatum libellum cujusdam Calviniani, qui contendebat, Pontificem Maximum a daemone missum.* 2do. *Disputationem de Ecclesia haud inutilem esse, contra Faustum Sarinum Arrianum, pod imieniem Jędrzeja Międzyboskiego.* 3tio. *Responsionem ad calumnias cujusdam, qui patrocinium Torunensium contra Jesuitas susceperat, Cracov. in 4to* 1615. 4to. *Orationem ad Senatum Equitesque Polonos, in qua refelluntur ea, quae in Conventu Proszoviensi ac Sredensi, Torunenses Jesuitis objecerant, in 4to C. D.* 5to. *Orationem contra Andream Volanum Sacramentarium, qui Clementi VIII. scripserat Orationem, qaa per summam impudentiam ei persuadere nitebatur, ut se Pontificatu abdicaret, in 4to C. D. sub nomine Joannis Bobolae.* Michał z Brokowa Rościszewski, sławny pułkownik, będąc w wielkiem nie raz niebezpieczeństwie życia, w różnych okazyach, dał w Sierpcu do Matki Boskiej szczerozłoty łańcuch z krzyżykiem, w którym dyamentów było dwanaście, a potem sam wstąpił do zakonu S. Franciszka 1441. r. *Luc. Paproc.*

Łaski fol. 61. Dorota z Moszczonnego Rościszewska, z domu Gorajszowna, i Felicyanna, w tymże czasie kwitnęły: *Idem f.* 63. Paweł 1643. N. miał za sobą Barbarę Morsztynownę. Jan sędzia grodzki Kijowski Franciszkę Nitostawską, z tej córka Julianna, żyła najprzód z Błędowskim, potem z Strutyńskim starostą Hrodelskim. N. miał za sobą Maryannę Rutkowską pisarzownę ziemską Dobrzyńską. Adam kasztelan Raciązki, córka jego Jadwiga, poszła za Hippolita Olszyńskiego skarbnika i sędziego Wizkiego. N. starosta Bobrownicki, poseł na sejm 1738. Jan pojął Zawadzką, sędziankę Ciechanowską. N. Kuropatwiankę. Stanisław, Jakób rotmistrz królewski, stolnik Bracławski, i Michał 1674. Franciszek deputat na trybunał koronny w roku 1714. Jan zaś w roku 1718.

Franciszek Rościszewski podwojewodzy Dobrzyński, który z Anną *Bromirską* herbu *Pobog*, zostawił potomstwo synów pięciu: 1. Jan Zygmunt chorąży Zawskrzyński. 2. Bartłomiej kasztelan Rypiński. 3. Franciszek sędzia Brzeski Kujawski. 4. Tomasz stolnik Dobrzyński. 5. Antoni łowczy Brzeski Kujawski. — Jan Zygmunt Rościszewski chorąży Zawskrzyński pierwszy syn Franciszka podwojewodzego Dobrzyńskiego, z Anny *Bromirskiej* urodzony, ten z Bogumiłą *Sielską* ożeniony, zostawił potomstwo dwie córki: Ewę Skulską podczaszynę Warszawską, i Antonillę Sierakowską miecznikowę Dobrzyńską, N. za Rzątkowskim podczaszym Gostyńskim, N. za Podczaskim miecznikiem Gostyńskim, i dwie zakonnice Norbertanki w Płocku. Synów zaś pięcu: Pierwszy Józef podczaszy Dobrzyński *sterilis.* Drugi Mateusz chorąży Zawskrzyński *sterilis.* Trzeci Tomasz podczaszy Raciązki z Barbarą *Mężyńską* stolnikową Trembowelską zostawił potomstwo. Czwarty Fabian podstoli Dobrzyński *sterilis.* Piąty Franciszek Ignacy kasztelan Sierpski. — Tenże Franciszek Rościszewski kasztelan Sierpski, syn Jana Zygmunta chorążego Zawskrzyńskiego z Bogumiły *Sielskiej* urodzony, wszedł w śluby małżeńskie z Teofilą, córką Krzysztofa z *Sztenelie Hondorffa* cześnika Nowogrodzkiego, generała majora wojsk J. K. Mci i Franciszki *Kurczowny* małżonków, 1*mo voto* będącą za Karolem Mężyńskim stolnikiem Trembowelskim herbu *Kościesza.* Ten mąż od wieku młodego pełen zasług w ojczyznie, gdy najprzód w roku 1746. był deputatem na trybunał koronny. W tymże roku został pisarzem ziemskim Płockim. W roku 1752. posłem na sejm do Grodna, zaś 1757. sędzią ziemskim Płockim. 1760. posłem od województwa do Króla Augusta III. potem 1763. posłem na sejm *Convocationis*, tam za wiarę, wolność, i prawa ojczyste jako syn ojczyzny mocno obstawał. Naostatek 1775. r. został kasztelanem Sierpskim. Zostawił po sobie nieodrodne potomstwo, córkę Maryannę Pankracego Karniewskiego stolnika Sierpskiego małżonkę, i synów dwóch: Franciszka dóbr *Łubek*, *Wołowicze*, i *Folwarku* w ziemi Wyszogrodzkiej dziedzica, który z Anną *Nieborską* miał córkę Różę, i syna Alexego. — Drugi syn Franciszka kasztelana Sierpskiego z Teofili z *Hondorffów* urodzony, Jan Rościszewski chorąży Sierpski, dóbr *Borowice*, *Jastułtowice*, części na *Białobrzegach*, *Barcików* w wo-

jewództwie Płockiem, *Cieśle* w ziemi Wyszogrodzkiej dziedzica. Ten mąż od wieku młodego dopełniał obowiązku dobrego obywatela, będąc najpierwej w wojsku kapitanem gwardyi pieszej koronnej, potem w stanie cywilnym idąc przez stopnie zasług, doszedł chorąztwa Sierpskiego, niemniej na różnych funkcyach dał dowód przychylnego swej ojczyznie syna, będąc posłem na sejm walny Warszawski r. 1788. z województwa Płockiego. A obrawszy stan małżeński pojął za małżonkę znacznej familji pełną dobrych przymiotów damę Juliannę *Mokronoską*, Ludwika Mokronoskiego strażnika polnego kor. i Józefy Maryanny *Czosnowskiej* córkę, a synowicę Andrzeja Mokronoskiego wojewody Mazowieckiego, z którą spłodził syna Józefa, i córkę Antoninę. — Dom tenże Rościszewskich przeszło od 300. lat w ziemi Dobrzyńskiej będący, z licznemi godnemi spokrewniony familiami, z tych byli wojewodami, kasztelanami, starostami i biskupami, zawsze swej ojczyznie wierni i przychylni. — *Heraldyka Wielądka.*

W r. 1778. Fabian Rościszewski podstoli Dobrzyński. — Stanisław podczaszy Rypiński. — Władysław sędzia Rypiński. — Jan wojski Płocki. — Tomasz podczaszy Raciązki. — Jakób Rościszewski podstoli Wyszogrodzki. — Paweł podczaszy Ciechanowski. — W r. 1788. Raymund miecznik Rypiński. — Felix podsędek Łukowski. — N. Rościszewski sędzia Żytomierski z *Witowstawskiej* spłodził córki Strutyńską starościnę Horodelską, i Goławińską. — Syn Kajetan ten wszedł w małżeńskie związki z Maryanną hrabianką *Krasicką* kasztelanką Chełmską, po śmierci której obrawszy stan duchowny był kanclerzem katedralnym Łuckim, scholastykiem Kijowskim: potomstwo jego z Maryanny *Krasickiej* wyżej wspomnianej córek trzy; Anna za Czarneckim, Józefa za Rościszewskim, i Franciszka za Szymanowskim. Synów dwóch, Jan i Onufry, Jan starszy starosta Rożowski pojął był *Jabłonowską* z tej jedyna córka w dzieciństwie umarła, a wkrótce po niej ojciec. — Drugi brat młodszy Onufry bezżenny przypadkiem na polowaniu życia dokonał, na siostry więc spłynęła sukcessya znaczna na Ukrainie miasto *Chodorków* z wielu wsiami, miasto *Makarów* z przyległościami i innych wiele dóbr na kilka milionów złotych szacowanych. — *Przypisy Krasickiego.*

Rosen *herbu Róże.* Powinny zaś być trzy róże białe, dwie na górze podle siebie, jedna pod niemi, w polu czerwonem, na hełmie pawi ogon, z boku para gronostajów białych, jako świadczy grabsztyn w Gdańsku w kościele OO. Dominikanów, z napisem: *Strenuus vir et Magnificus Otto de Rosen miles.* Wilhelm Rosen, poseł z Inflant na sejm 1589. *Literae Sigism. III.* Fabian Wilhelm pułkownik królewski, z Finkowny urodzony, ten, wsławiwszy się w różnych potyczkach z Szwedami męztwem swojem, a pojąwszy Jadwigę Mielżyńską, siostrę rodzoną Macieja kasztelana Szremskiego, wdowę po Manieckim, osiadł w Wielkiej-Polszcze, dóbr nabywszy pod Gnieznem Krukowa, sam zaś w Inflanciech się urodził, z tą Mielżyńską spłodził synów, jeden z nich Mikołaj podstoli Wschowski, mowca wielki, nie dawno zmarły. Drugi miał

za sobą Błociszewską, z której dwaj synowie temi czasy byli, jeden kanonik regularny, proboszcz Błoński, drugi starosta Grodziecki.

Rosicki *herbu Samson*, w Wielkiej-Polszcze.

Rosiński, w województwie Trockiem, Jan Rosiński 1648. roku.

Roski *herbu Wadwicz*, w województwie Witebskiem. Leo Iwanowicz Roski, starosta Miedzialski 1551. Adam podkomorzy Oszmiański 1589. podpisał tranzakcyą Będzińską, a w przeszłym roku od stanów księztwa Litewskiego jeździł do Zygmunta III. posłem, świeżo na tron Polski obranego, po konfirmacyą, praw tego księztwa. Jerzy chorąży Witebski, z matki księżniczki Druckiej urodzony, Stefan syn jego, na Moskwę wielkiego serca kawaler z książęciem Radziwiłem.

Rosnowski *herbu Ogończyk*, w ziemi Przemyslkiej. Tomasz Rosnowski kanonik i officyał Krakowski 1517. r. na przywileju podpisany danym od Zygmunta I. Króla miastu Krakowskiemu. Jędrzej kanonik Pułtuski, za czasów Stefana Batorego Króla. N. stolnik Przemyslki, deputat na trybunał koronny 1727. Katarzyna i Zofia zakonnice u wszystkich SS. we Lwowie. Jakób z Rosnowa podkomorzy Sieradzki 1418. u *Nakiel. w Miechov. fol.* 401. Barbara Antoniego Nosadyniego łowczego Urzędowskiego małżonka. N. najprzód Misiuny, *2do* Wieniawskiego starosty Tarnogorskiego. Józef stolnik Sanocki, żona jego Teofila Wiktorya Siemianowska chorążanka Sendomierska. Są Rosnowscy i w Wielkiej-Polszcze, z zacnemi skolligowani domami, lecz czy tego herbu niewiem.

Do komissyi Króla Zygmunta I. do Gdańszczan, między innemi komissarzami wyznaczony Jakób Rosnowski cześnik Poznański. — Data komissyi *Cracov. fer. 2. conduct. Paschae An.* 1525. — N. Rosnowski z *Sołtykowny* spłodził córkę za Skotnickim, drugą zakonnicę Dominikankę i synów trzech: N. w zakonie Ś. Franciszka Bernardyn. — Stanisław chorąży Czerwonogrodzki z *Jeżewską* wdową po Charczewskim kasztelanie Słońskim spłodził córkę jedyną za Dedyńskim — trzeci syn Jan z *Wolskiej* zostawił potomstwo. — *Krasicki.*

Rosochacki *herbu Prus 3tio* w Mazowszu, Podlasiu, Podolu i Litwie. Mikołaj Rosochacki był sędzią ziemskim Trockim, pisarzem ziemskim Wileńskim, pisarzem skarbowym Litewskim, cywunem Trockim, posłował na konwokacyą 1674. *Constit. fol.* 11. Syn jego Władysław Michał starosta Niemonoicki. N. była za Janem Pruszakiem. Tomasz, żona jego Katarzyna Chrząszczowna.

Rosowski, w województwie Sieradzkiem. N. Rosowski 1674. Dorota Wojciecha Buzeńskiego. N. Bukowskiego,

małżonki. N. Rossowski miał za sobą Kozmińską. Jędrzej Rosocki w Rawskiem 1674.

Rosperski *herbu Nabram* w Prusiech.

Rosperski *herbu Zadora*, w Krakowskiem województwie, wyraźnie o nich pisze *z Długosza Nakiel. in Miechovia.*

Rosput w Prusiech. N. Rosput księztwa Pruskiego kanclerz, którego córka Helena, była za Jerzym Konopackim starostą Wieliskim.

Rostek, w Wołyńskiem województwie, piszą się z Rostków. Stefan Rostek wojski Nowogrodzki, i Mikołaj, podpisali elekcyą Jana III.

Rostkowski *herbu Dąbrowa.* Dom to dawny, z których według *Bielskiego fol.* 173. Przybysław z Rostkowa był wojewodą Mazowieckim w roku 1247. któremu Konrad książe Mazowiecki, że Jadźwingów poraził, nadał Prasnysk. Z tego Rostkowa, Kostków familia poszła, o czem mówiłem pod Kostkami, gdzie też pisałem, jako się i insze domy od Rostkowskich rozrodziły. Z tych Wojciech Rostkowski podstoli Płocki, dziedzic części na Rostkowie, osiadł w województwie Bełzkiem, i nabył dóbr Turkowice, z Heleny Russyanowny, spłodził córkę Helenę, ta panną umarła, i synów dwóch, Jana archidyakona katedralnego Chełmskiego, proboszcza Tyszowieckiego, i Stanisława, któremu Zofia Wereszczyńska powiła trzech synów, Wojciecha kustosza i kanonika katedralnego Chełmskiego, proboszcza Kumowskiego, Kazimierza sędziego Grabowieckiego, tego z Katarzyny Teleżyńskiej potomstwo, Jan miecznik Liwski *sterilis*, Joanna Wojnarowska, i Agnieszka Radłowska. Jakóba, ten miał za sobą Helenę Siestrzewitowską, z której córki, Teofila za Teleżyńskim, Zofia za Dobrzyckim, Joanna 1*mo voto* za Zaleskim, 2*do* za Jabłońskim, Katarzyna zakonnica S. Brygitty w Sokalu, klasztor ten ksienią rządziła: syn zaś Stanisław, który, z Petronelli Kiełczewskiej podsędkowny Lubelskiej, te dzieci zostawił; Helenę Komorowską, Agnieszkę zakonnicę S. Dominika w Bełzie, i synów, Antoniego kanonika Chełmskiego, proboszcza Tarnogorskiego, Dominika w zakonie naszym temi czasy, Jakóba i Felicyana. Krom tych, Maciej Rostkowski miał za sobą Brolnicką. N. opat Świętokrzyski. Adam kanonik Płocki, proboszcz Warszawski, kanonik Pułtuski, archidyakon Dobrzyński, a potem biskup Filadelfji, suffragan Łucki, jest w druku jego *Clypeus Cleri Poloni; contra tela fori saecularis*, *in* 4*to Varsav. Anno* 1728. i znowu, *Żale za grzechy*; był deputatem na trybunał koronny w roku 1695. umarł 1738. pochowany w Warszawie, kędy fundował *Domum Correctionis.* Józef Rostkowski opat Mogilski temi czasy. Kazimierz pisarz ziemski

Wizki, a potem kasztelan tegoż miejsca, z sejmu 1703. komissarz do rewizyi skarbu koronnego, *Constit. fol.* 13. Adam starosta Wizki, żona jego powtórna, Anna Bełzecka stolnikowna Bełzka, wdowa po Michale Puzynie staroście Wizkim, synów jego dwóch, z których jeden starosta Tyszowiecki. Józef pisarz grodzki Zydaczewski, i sędzia kapturowy Lwowski r. 1733. Jan w województwie Wileńskiem 1648.

W r. 1778. Marcin Rostkowski kanonik Kijowski. — Adam starosta Tyszowiecki z *Bełżeckiej* wdowy po Puzynie, a powtórnej swojej żony miał syna N. starostę Wizkiego: ten z *Puzynianką* córką macochy swojej bezdzietny zszedł w roku 1776. Felix Rostkowski łowczy Horodelski. — *Krasicki.*

Rostkowski *herbu Pnieinia,* w Rawskiem województwie według *Paprockiego* i *Okolskiego.*

Rostocki, patrz **Bolbas,** a bodaj nie herbu *Łabędź.* Katarzyna Rostocka, Mikołaja Lityńskiego małżonka. Eliasz 1635. *Acta Castr. Sandec.* Ludowika Rostocka starościanka Lelowska, była za Pawłem Morawskim starostą Gniewkowskim i chorążym Inowrocławskim. Samuel w zakonie naszym lat dopędził w roku 1730. wszedł do grobu w Jarosławiu. Marussa Hrehorego Sieniuty małżonka.

Rostopora, w województwie Czerniechowskiem, Michał Rostopora 1674.

Rostowski, w księztwie Litewskiem, wspominają ich *Księgi Grodzkie Ostrzeszowskie,* piszą się z Ibian. Jan Rostowski chorąży Kowieński, posłował na różne sejmy 1630. zkąd był komissarzem do Królewca względem portu, *Constit. fol.* 39. i 1634. do zapłaty wojsku, *Constit. fol.* 9. i 1638. *Constit. fol.* 10. i 1643. *Constit. fol.* 19.

Rostrowicki, w księztwie Litewskiem, Stefan z Rostrowic Rostrowicki skarbnik Mścisławski. Jan Rafał, Samuel stolnik Nowogrodzki i Gabryel w województwie Mińskiem 1674.

Rostworowski *herbu Nałęcz,* w Wielkiej-Polszcze. N. Rostworowski, miał za sobą Zofią Krotowską, wojewodzankę Inowrocławską, koło roku 1580. Jakób kasztelan Przemęcki 1626. *Gold. Bractwo.* Szymon Wacław chorąży Kaliski w ziemi Nurskiej 1674. Jacek chorąży Liwski, z sejmu 1683. komissarz do ubezpieczenia Elbląga. *Constit. fol.* 11. Jędrzej chorąży Liwski 1685. komissarz do Spiża. *Constitut. fol.* 4. Jan podczaszy Czerski 1703. *Constit. fol.* 22. Teresa Rostworowska chorążanka Liwska z Stadnickiej urodzona, była za Stanisławem Godlewskim kasztelanem Podlaskim, z którym *sterilis.* Jan starosta Czerski. N. kasztelan Liwski, córka jego Anna, temi czasy żyje z Dłużewskim chorążym Krasnostawskim. N. Rostworowska, najprzód z Godlewskim weszła w kon-

trakty małżeńskie, po nim z Józefem Załuskim starostą Rawskim, ale się to małżeństwo rozeszło, Pani pobożna i mądra.

O Nałęczach z Rostworowa wspomina *Bartosz Paprocki* w swoim herbarzu: ,,Dom Rostworowskich w Wielkiej-Polszcze starodawny.“ — *Okolski* w herbarzu T. II. tak się wyraża. ,,*Rostworowscii omni studio et observantia Regi, Reipublicae et patriae devincti, jus enim et natura dictat, et in bello, et in judicio, et prorsus ubicumque decet, Regi, Reipublicae bene facere.*“ Z tych, z pomiędzy dawniejszych, których precedencye tranzakcyami probowane dopiero od r. 1530. w archiwach familijnych znajdują się, następujący wyciąg umieszczamy. —

I. Albert *Nałęcz* Rostworowski dóbr *Rostworowa*, *Lulina*, *Lulinka*, *Bąblina*, *Bąblinka*, *Przyborowa*, *Mystkowa*, *Chlewisk*, w województwie Poznańskiem dziedzic, z Katarzyną N. herbu *Ogończyk* zrodził synów dwóch, co się dowodzi działami w r. 1556. *f.* 397. *Akt Poznańskich.* — *a.*) Macieja sędziego ziemskiego Wschowskiego, który pojął za żonę Jadwigę *Dłuską*, z którą zszedł bezpotomny; co się dowodzi *advitalitate* 1574. zapisem 10,000 na *Mystkowie* 1556. tamże *fol.* 598. *Akt Poznan.* i rezygnacyą dóbr *Długie* przez Annę z *Dłuskich*, niegdy Wawrzeńca Niemojewskiego pozostałą wdowę i Macieja Rostworowskiego 2*do voto* żonę. —

II. *b.*) Jakóba chorążego Kaliskiego, wzwyż wspomnionych dóbr dziedzica, który 1*mo voto* pojął Katarzynę Mikołaja Dąbrowskiego córkę, z którą spłodził Barbarę niegdy Adama Zylickiego żonę bezpotomną: dowodzi się intercyzą z r. 1562. reformowaną, czyli zapisem 25000 zł. pol. 2*do voto* pojął Zofią *Ryczyńską*, niegdy Wojciecha Ryczyńskiego córkę z którą bezpotomny. 3*tio voto* Urszulę *Krotowską* wojewodzankę Inowłocławską, Wojciecha i Anny z *Dłuskich* córkę, dziedziczkę dóbr *Kowalewa*, *Olbrachcic* i *Langnowa* pod Głogową w Szląsku, z którą spłodził syna Jakóba.

III. Jakób Rostworowski (1612.) kasztelan Przemęcki pojął za żonę Elżbietę *de Bnin Opalińską* herbu *Łodzia*, niegdy Piotra Opalińskiego krajczego koronnego i Anny ze *Zborowskich* spłodzoną córkę, niegdy Łukasza de Bnin Opalińskiego marszałka w. koronnego synowicę i po której Opalińskiej żądana sukcessya, probuje się dwoma zapisami 10000 *ratione dotis* przez męża 1612. roku i drugim zapisem 100000 Łukasza Opalińskiego stryja *ex tenore* 1634. r. *f.* 713. *Akt Pozn.* Zostały po nim dzieci. — Siostry Jakóba: — 1. Zofia niegdy Jana Potulickiego małżonka, — 2. Anna niegdy Jędrzeja Małachowskiego małżonka. — Tenże Jakób Rostworowski z Elżbietą *Opalińską* spłodził Jana, Wawrzeńca i Jadwigę. — Tu się Rostworowscy na dwa podzielili domy; jedna linia szła od Jana dziedzica *Kłoczowa*, druga od rodzonego brata Wawrzeńca dziedzica *Leśniowoli*; którzy niewiadomo z jakich powodów ojczystą fortunę w Wielkiej-Polszcze wyprzedawszy, pierwszy do ziemi Podlaskiej drugi do Warszawskiej mienie przenieśli. — 1. Jan Rostworowski na *Kłoczowie* z Zofią *Baranowską* 1634. niegdy Olbrychta Baranowskiego kasztelana Kamieńskiego córką, był głową linji Kłoczowskiej. —

IV. Wawrzeniec (1641.) zaś Rostworowski syn Jakóba kasztelana Przemęckiego, chorąży Kaliski, z Anną *de Obory Leśniowolską*, niegdy Prokopa wojewody Podlaskiego córką, i Katarzyny

z *Parysów*, niegdy Stanisława Leśniowolskiego hetmana w. koron. wnuczką był ożeniony, na której to Annie wygasł ten dom starożytny w Polszcze. — Tenże Wawrzeniec osiadł w *Leśniowoli* w ziemi Warszawskiej, probuje się intercyzą 1642. r. w grodzkich Warszawskich, pozostawił trzech synów: Jędrzeja, Wacława, Hiacynta; co dowodzi donacya na dobra *Głosków* w 1679. r. *w Akt. Warszaw.* oblatowana „*Sabbatho ante Dominicam Invocav. quadragesimalem, oblata Donationis, in Castro Lublinensi factae* 1678. *Sabbatho post festum S. Luciae Virg. et mart. Albertus Venceslaus Rostworowski M. Laurentii ab Rostworowo Rostworowscii vexillif. Calissensis cum Magn. Anna de Obory Leśniowolska provocatus felices, quia ipse Hiacintho fratri suo germano bona villae Głosków in Terra Varsav. donat.* — Jędrzej chorąży Liwski był z sejmu wyznaczonym komissarzem do Spiża, *Const. fol. IV.* 1685. zszedł bezpotomny.

V. Hiacynt na *Leśnowoli* brat jego, syn Wawrzeńca cześnika koronnego i Anny *de Obory Leśniowolskiej* podpisał się na traktacie z Leopoldem Cesarzem w Warszawie zawartym (obacz Janina dzieło przez Rubinkowskiego pag. 13.) był nadto mianowany z sejmu komissarzem do ubezpieczenia Elbląga, *Constit. fol.* 11. miał za sobą Zofią *de Zmigrod Stadnicką* kasztelankę Lubaczewską. Tenże zostawił synów dwóch: Jana Wiktoryna podczaszego Czerskiego, poźniej kasztelana Wizkiego, i Franciszka Hieronima dwóch imion stolnika Podlaskiego bezpotomnie zeszłego.

VI. Jan Wiktoryn (1706.) Rostworowski ze *Stadnickiej* urodzony, miał za sobą Salomeą *Zbierzchowską* córkę Zygmunta podkomorzyca Łomżyńskiego, z którą spłodził synów dwóch: Jana Antoniego, i Jana starostę Zytomierskiego który zszedł bezpotomnie.

VII. Jan Antoni kasztelan Zakroczymski, starosta Czerski syn Jana Wiktoryna miał za żonę Konstancyą hrabiankę *Lanckorońską*, Wojciecha kasztelana Rawskiego i Alexandry *Załuskiej* małżonków córkę, z której spłodził synów: Jędrzeja, i Franciszka Xawerego.

VIII. Jędrzej syn starszy Jana Antoniego poseł na sejmie czteroletnim z powiatu Czerskiego, miał za żonę Józefę hrabiankę *Komorowską*, Jakóba kasztelana Santockiego córkę, zostawił synów dwóch, Jana od Krzyża i Stefana.

IX. Franciszek Xawery syn Jana Antoniego pojął za żonę Izabellę hrabiankę *Małachowską*, córkę Mikołaja wojewody Sieradzkiego i Ewy z *Męcińskich* starościanki Ostrzeszowskiej małżonków, co dowodzi tranzakcya dożywocia 1785. *in Curia reg. Varsav. die* 11. *mensis Martii*: z którą spłodził synów czterech: 1. Stanisława. 2. Antoniego. 3. Mikołaja. 4. Jana Nepomucena. —

X. Stanisław z *Leśnowoli* Rostworowski pojął w małżeństwo Urszulę hrabiankę *Potulicką*: jak dowodzi intercyza w 1816. roku zawarta w Rogowie powiecie Szkalmierskim województw. Krakowskiem: zostawił synów 1. Joachima Augusta. 2. Felixa. 3. Gabryela. — Antoni członek rady stanu Kr. Pols. z Maryanną *Jansen* ma syna Antoniego. — Mikołaj, zaślubił Annę hrabiankę *Dzieduszycką*. — Jan Nepomucen Rostworowski były poseł powiatu Czerskiego, pojął

za żonę, Kamillę Franciszkę *de Zejdler Zborowską*. — *Z dokumentów familijnych złożonych u wydawcy.*

Rosudowski *herbu Roch 3tio*, w Brześciańskiem województwie. N. Rossudowska, najprzód żyła z Krzysztofem Wojniłowiczem podczaszym Mozyrskim, po nim z Michałem Rejtenem skarbnikiem Mozyrskim. Druga z Pawłem Wojniłowiczem podczaszym Słonimskim.

Rosyniec *herb*, patrz **Ślepowron.**

Roszczyc *herbu Lis*, w Brześciańskiem województwie. Choczko i Ofmas Roszczycowie bracia rodzeni, od których pewne dobra koło Kodnia kupił Jan Sapieha wojewoda Podlaski koło roku 1510. albo Michał i Anastazy. Rafał Roszczyc, z Wileńskiego województwa delegowany do korrektury statutu Litewskiego z sejmu 1609. *fol.* 909. Jan w zasługach na sejmie 1667. otrzymał trzy włoki w dobrach królewskich Rzeczyce nazwanych. *Constit. fol.* 19. Krystyna zakonnica Ś. Benedykta u wszystkich ŚŚ. we Lwowie.

Roszewski *herbu Ciołek*, patrz **Koszewski.**

Roszkowski *herbu Dołęga*, w Płockiem województwie. Piotr Roszkowski opat Mogilski, kustosz Chełmiński, kanonik Warmiński 1699. r. Stanisław 1502. *Acta Terrestr. Leopol.* Zofia Stanisława Borowskiego małżonka.

Roszkowski *herbu Łodzia*, w Wielkiej-Polszcze. Jedenże dom z Górkami, i dlatego zdawna pisali się z Górki, dobra jednak Roszki, w województwie Poznańskiem leżące, dały im nazwisko Roszkowskich. Jan Roszkowski z Górki, kasztelan Przemęcki, ten, według *Paprockiego*, z Pampowskiej herbu Gozdawa Barbary, zostawił potomstwo, ta po bracie swoim Janie bezpotomnie zeszłym, wniosła w dom Roszkowskich znaczną fortunę. Tenże czy inszy Jan kasztelan Przemęcki, żył jeszcze w roku 1607. i był komissarzem do ukojenia Rokoszanów, *Constit. fol.* 8. a w roku 1611. kasztelan Poznański, *Constit. fol.* 32. żona jego (rozumiem druga) Katarzyna Złotowska, córka kasztelana Biechowskiego, z niej zostawił syna, sam przeniósł się na wieczność w roku 1613. Jędrzej Roszkowski umarł przed rokiem 1621. zda mi się to syn kasztelana Poznańskiego, złączył się był dożywotnie z Anną z Słomowa Słomowską, z tej córka była za Mikołajem Ostrorogiem podczaszym koronnym. N. chorąży Inowrocławski, którego syn Alexander, ucząc się w Kaliszu, wszedł młodo do grobu w roku 1614.

Jan Roszkowski z Górki kasztelan Przemęcki (jak wyżej) żył jeszcze r. 1610. jest bowiem w Manuskryptach Helsbergskich pisany w tym roku list jego z Gulczewa 12. Października, do Szymona Rudnickiego biskupa Warmińskiego. Żona jego Katarzyna z *Kalinowy*, tak się podpisała na liście osobnym jednegoż dnia co

i mężowski z Gulczewa pisanym do tegoż biskupa Warmińskiego. — Paweł w r. 1778. podsędek Bielski. — Mikołaj regent ziemski Bielski. — W r. 1788. Ignacy susceptant Sieradzki. Są i w Litwie z tych w r. 1778. Onufry obożny Witebski. — *Przypisy Krasickiego.*

Tomasz Roszkowski herbu *pień sękaty*, na nim krzyż, w koronie podobnyż pień sękaty z krzyżem między dwiema skrzydłami. Ten z Petronellą *Umińską* miał syna Ludwika, dóbr *Kotlina* w województwie Kaliskiem dziedzica, który z Barbarą *Słucką* spłodził córkę jednę Anielę, Wiktora Krąkowskiego małżonkę, z tych potomstwo Zuzanna i Brygida córki, Teofil i Wincenty Krąkowscy synowie: wzwyż rzeczonego Ludwika Roszkowskiego z Barbary *Słuckiej* dwóch synów, Walenty *sterilis*, i Andrzej Roszkowski, ten wszedł w śluby małżeńskie z Eufrozyną *Mierzewską*, córką Macieja Mierzewskiego podsędka Wschowskiego, i Katarzyny *Karczewskiej* małżonków, z którą zostawił potomstwo dwie córki: Józefę i Nepomucenę, syna jednego Wincentego Roszkowskich. — *Heraldyka Wielądka.*

Roszkowski *herbu Ogończyk*, w Kujawskiem i Podlaskiem województwach, piszą się z Roszków, Zawisza z Roszków w wojsku Jagiełła Króla będąc w roku 1390. Krzyżaka tonącego na Niemnie salwował. *Długosz.* N. sławny rotmistrz za Stefana Króla. Wawrzeniec Roszkowski syn Stanisława i Katarzyny, w Krakowskiem województwie osiadł, gdzie spłodził trzech synów. *Acta Castren. Branscensia* 1617. Stanisława, ten sobie duchowny stan obrał; Jana, ten pod Wiedniem zabity, i Kazimierza, od którego dwaj synowie zostali, Jacek, którego żona Barbara z Kozla Kozłowska, i Stanisław sekretarz królewski, atoli na nagrobku Jakóba Roszkowskiego, na Strzale dwa krzyże położone widziałem.

Roszkowski. Jan Roszkowski w roku 1613. w komput szlachty koronnej policzony na sejmie, *Constit. fol.* 36.

Rotaryusz *herbu Gryf.* Ci do Polski weszli w roku 1676. z Janem Wilhelmem Rotaryuszem, ten urodzony z Wrzeszpolskiej, z młodych lat swoich w cudzoziemskiem w Polszcze wojsku na sławę pracując, po wielu kampaniach, osobliwie pod Wiedniem i w Okopach, za Augusta II. pułkownikiem został i podkomorzym Wendeńskim, życie stargawszy na usłudze tej ojczyzny, przeszedł na pokój wieczny w roku 1728. miał za sobą Barbarę Tymińską, z której syn Wojciech stolnik Smoleński, i córek dwie, Helena wydana za Józefa Ledochowskiego chorążego Łomżyńskiego, Teresa za Józefa Miaskowskiego cześnika Poznańskiego. Ojciec ich pochowany w Ostrogu u Fary, któremu miejscu wiele dobrodziejstw uczynił.

Rotermund *herbu Kotwica*, to jest ma być kotwica i karp. Ci z Czech do Polski przyszli. Gabryel Rotermund zakonu S. Franciszka *de Observantia*, był prowincyałem w ko-

ronie i księztwie Litewskiem, nauką i różnemi od Boga przymiotami sławny. *Kojałow. in MS.*

Rowiński. Wincenty Rowiński podczaszy Wieluński, z Smoleńskiego województwa 1674. r. Michał miał za sobą Emerencyannę Wańkowiczownę podczaszankę Smoleńską. N. Annę Lisiecką. Wojciech w zakonie naszym umarł w Krakowie 1672.

W roku 1778. Hilary Rowiński sędzia grodzki Żydaczewski. — Jan sędzia ziemski Nowogrodzki. — Franciszek mostowniczy. — *Krasicki.*

Roza *herbu Gozdawa*, w Sendomierskiem województwie.

Rożanka *herbu Prus* 1*mo*, w Krakowskiem województwie. Marcin vicesgerent Krakowski 1621. Stanisław Rożanka pisarz grodzki Krakowski, z sejmu 1678. komissarz, *Constit. fol.* 19. był oraz i komornikiem Lelowskim 1670. *Constit. fol.* 25. niektórzy z nich w księztwie Litewskiem w Połockiem województwie osiedli. Stanisław Rożanka, wziął za żonę Katarzynę Szantyrownę, z nią spłodził synów, Wincentego i Jozafata, i córkę Maryannę. Miał tamże brata swego rodzonego, od którego także potomstwo zostało. Jan w zakonie Karmelitów Antiq. wydał *Corona aurea in sacro Carmeli vertice, Oratio de B. Maria Virgine*, 1681. *in fol. Cracov.* Marcin 1617. *Acta Castr. Crac.* N. była za Stanisławem Miaskowskim kasztelanem Lędzkim.

Rozbicki. Marussa Rozbicka Hieronima Zulińskiego małżonka, Jędrzej z Posadowa Rożbicki w Poznańskiem 1674. gdzie do tych czas kwitną.

Róże *w tych herbach znajdziesz:* Andrault, Bombek, Doliwa, Koziczkowski, Mięszaniec, Oliwa, Poraj, Prątnicki, Radoński, Ramult, Rola, Szembek, Włoszek, Zetynian.

Rozembarski *herbu Jastrzębiec* w Podgorzu. Hieronim Rozembarski 1595. *Acta Castren. Sandec.*

Rozembarski *herbu Śreniawa*, w Krakowskiem województwie.

Rozemberg *herbu Róża*, o tych pisałem pod herbem Poraj, tu przydaję: Jerzy Rozemberg miał za sobą Brandysownę, z tej była córka Barbara za Konradem Cyrembergiem, synowie zaś Jerzego, Kasper, Wojciech, *steriles*, Jerzy i Michał, którego z Holtowny trzech synów zostało, Jerzy, drugi Marcin, ten z Estkowny spłodził dwie córki, Annę i Katarzynę. Walcer trzeci, tego z Lindowny syn Jan. *MS. de Famil. Pruss.*

Rozen *herbu Gryf*, w Krakowskiem województwie dom starożytny. Przodek ich według *Paprockiego* był Rosinus, atoli akcentem Słowiańskim, Rożen był nazwany. *Sam. Na-*

kiel. w Miechow. swojej fol. 43. Teodora z Ruszcze wojewodę Krakowskiego, za przodka tej familji naznacza. W tym domu zdawna męztwo wielkie panowało, osobliwie historye Węgierskie sławią odwagę Sulisława Rożna, ten zabiwszy wojewodę Krakowskiego, zamknął się był w zameczku swoim Grodku, atoli gdy wielki komput ludzi królewskich nadciągnął, żeby go dobywał, widząc że się bronić długo tam niemógł, zjechał do Węgier, tam przez niemały czas zostawając, tyle się męztwem swojem popisał, że go Król Węgierski hetmanem nadwornym uczynił. Po śmierci tego Króla, gdy Królowa, koronę Węgierską do Niemiec uwieźć chciała; Rozen ją dogoniwszy, Bałazego Forgacza poraził, a koronę odjąwszy, Królowi ją Polskiemu przyniósł, czem sobie łaskę królewską przejednawszy, wziął te wsie od niego, Ossową, Borową Palecznicę, Jastrzębią, Kaszną. Syn jego Piotr, zbudował zamek Rożnów, tylko pół mili od Grodka, ten córkę swoję wydał za Zawiszę Czarnego, męża sławnego, względem niej puścił mu Rożnów i trzy tysiące grzywien w posagu na nim mu zapisał, a gdy on Czarny Zawisza, niemając tylko jednę córkę, dał ją w stan małżeński Amorowi Tarnowskiemu, w tejże summie, którą sam miał, puścił mu Rożnów. Zygmunt syn Piotra Rożna, upominał się u szwagra i u Tarnowskiego Rożnowa, a potem mocą go wziął pod Tarnowskim, ale iż onej summy dać z niego nie miał, przez pewną ugodę, zostawiwszy sobie na nim i potomkom swoim wieczność, a summę jego uiściwszy, od ojca zapisaną, puścił mu go do dzierżawy: to *Paprocki;* atoli nagrobek w Tarnowie mówi, *Barbara de Rożnow, neptis ex filio Zavissii nigri, uxor Joannis Tarnovii Castellani Cracoviensis*, z czego poznać, że nie Zawiszy Czarnego, ale syna jego córka była za Tarnowskim, druga, że i Zawiszowie pisali się de Rożnów. Dobrochna z Rożnowa, Jaska Oleśnickiego sędziego ziemskiego Krakowskiego małżonka, matka Zbigniewa kardynała i biskupa Krakowskiego, i Jana wojewody Sendomierskiego Oleśnickich, koło roku 1400. ale niewiem czy do tych Rożnów należała. Nagrobek jej u S. Krzyża na Łysej górze. *Starowol. in Vitis Episc. Cracov. Paproc. Bielski też fol.* 402. pisze o Janie z Rożnowa staroście Soleckim, że pod Chojnicami w nieszczęśliwej naszych przegranej, padł trupem w roku 1454. ale i ten podobno bardziej do Farurejów powinien być przypisany. Piotra Rozen czytałem na liście Króla Jagiełła, danym w roku 1389. klasztorowi Miechowskiemu, u *Nakiel. f.* 333. nie pewniejszego że to był ojciec Zygmunta, o którym się mówiło: ten Zygmunt zostawił trzech synów: Adama, Jędrzeja i Jakóba, ten Jakób z młodości swojej zrósł na dworze Matyasza Króla, potem

w ojczyznie był podsędkiem Krakowskim, sędzią Sądeckim i Bieckim, umarł mając lat 86. żona jego Mstowska, z której córek zostało kilka, jedna z nich Anna, była za Stanisławem Stradomskim herbu Prus; synowie zaś trzej: Adam, Gabryel, i Zygmunt. Z tych Adam mąż u ludzi rycerskich wielkiej akceptacyi, służył z młodych lat Januszowi Królowi Węgierskiemu, syn jego mąż rycerski w Moskwie z Stefanem Królem i w Multanach, gdzie chorągiew Turkom wyrwał: deputatem stawał sześć razy na trybunale koronnym, raz marszałkiem, już na ten czas podsędek Krakowski, zszedł z tego świata w roku 1619. wieku swego 70. z Dłuską żył bezpotomnie; dla tego majętność jego dostała się, rodzonym siostrzeńcom jego, Gabryelowi i Adamowi Wiktorom, i Zofji Chwalibogowy pisarzowy ziemskiej Krakowskiej, wspominają tego Adama *Konstytucye* w r. 1587. sędzią kapturowym Krakowskim, *Constit. fol.* 421. i 1598. deputatem do kwarty Rawskiej, *Constitut. fol.* 713. i 1613. posłem na sejm, i komissarzem do zapłaty wojsku, *Constit. fol.* 2. Gabryel drugi syn Jakóba z Mstowskiej, rotmistrz Króla Augusta i starszy nad działami, w Ruskich krajach mięszkał: podobno to jego synowie byli: bo ich *Baranowski* bracią stryjecznemi Adama podsędka Krakowskiego pisze, to jest Albrycht, ten miał żonę pierwszą Plechowską, z tą zostawił syna Marcina, ale młodo umarł, drugą Niewiarowską, ale z nią *sterilis*, trzecią Strzałankę, która pierwej była za Janem Kizinkiem, potem za Alexandrem Morskim; czwartą Linczowską, ale z temi *sterilis*. Zygmunt brat jego rodzony, pojął Kącką herbu Brochwicz, ale bezdzietną. Zygmunt trzeci syn Jakóba z Mstowskiej, szczęśliwy wojownik w Wołoszech: Michał Racz hetman Wołoski chciał go przebić kopiją, atoli on uskoczywszy koniem w stronę, impet jego zraził, Rożen do niego z rusznicy strzelił, jednakże zbroja na Raczu nie puściła, tylko się przywłoka na nim zapaliła, której ugasić niemógł, tak tedy, gdy Racz nazad do swoich ucieka, Rozen goniąc za nim, przebił się przez wojsko Wołoskie i Węgierskie. Drugi raz na Turków w pięćdziesiąt swoich uderzywszy, chorążemu rękę uciąwszy, chorągiew Turecką do Mieleckiego wojewody Podolskiego przyniósł. Pod Manaczanami na trzysta Tatarów, lubo chory na ten czas, napadłszy w sześćdziesiąt swoich, kędy 52 trupem na placu położywszy, 26 pojmawszy, ostatek do ucieczki przymusił. Pod Połockiem potem i Sokołem wiele mężnych dzieł jego sławią: za co Król Stefan dał mu Derpskie starostwo w Inflanciech, na które wjechawszy, w czternaście niedziel mąż zacny żyć przestał, wieku swego 51. tamże pogrzebiony, syn jego z Puckowny Albrycht, miał za sobą Walewską, z tą zostawił synów trzech: Jana,

Albrychta i Zygmunta, i córki. *Baranowski.* Albrycht Rozen pojął Zofią Baranowską. Stanisław na Bruśniku w Podgorzu, tego urodziła Szafrańcowna wojewodzanka Sendomierska, złączył się dożywotnie z Chełmską, chorążanką Krakowską, z Pieniążkowny, ta mu powiła dwóch synów, Marcyana i Eleazara, który miał za sobą Elżbietę Grzęboszowską, i z nią dwoje potomstwa zostawił, Marcyan zaś młodo umarł; siostry ich trzy, jedna żyła z Piotrem Zbijowskim wojskim Krakowskim, druga Zofia z Janem Pisarskim, trzecia z Mikołajem Marchockim. *Baranowski.* N. Rożnowna Jana Dulskiego kasztelana Chełmińskiego i podskarbiego koronnego, Anna Jodoka Decyusza, N. Jakóba Gawrońskiego kasztelana Wieluńskiego, małżonki. Elżbieta Rożnowna zakonnica Staniątecka zakonu S. Benedykta, w Krakowie w roku 1665. z światem się rozstawszy, pochowana w naszym kościele u S. Barbary. Eufrozyna zakonnica Sądecka 1701. Wojciech z Rożnowa, dziedzic na Pełczyskach w Sendomierskiem 1602. i Adam 1647. *Acta Castr. Cracov.* N. miał za sobą Morsztynownę Jana córkę, która umarła 1670. z tej było pięciu synów.

ROZMIAR HERB.

Tryanguły trzy być powinny, z których dwa na dole równe być mają, trzeci na górze przydłuższy, na którego wierzchu krzyż złoty, tryanguły zaś srebrne, na hełmie według *MS. Ks. Rutki* pawi ogon *): tak go opisuje, *Okol. t.* 2. *fol.* 648. i powiada, że się tym herbem pieczętował Jan VIII. biskup Wileński z Wilna rodem, ten kaplicę przy swojej katedrze wystawił, umarł w roku 1480. zwano go Losowicz, siedział na tej katedrze lat dziesięć. Są też i Rozmiarowscy na Wołyniu, z których Bartłomiej Rozmiarowski podpisał elekcyą Jana III. ale wiedzieć nie mogę, czy tego herbu.

*) Według *Małachowskiego* i innych, pole tarczy powinno być zielone. — *P. W.*

Rożniatowski *herbu Ostoja.* Jan z Dobrzynice Rożniatowski, którego córka Barbara, była matką Jana Nekandy Trepki, sędziego ziemskiego Krakowskiego, której zmarłej w roku 1570. tenże sędzia nagrobek w Kłobucku wystawił. *Starowol. in Monumen.*

Rożniatowski *herbu Sas*, dom na Rusi dawny. Fedynia Rożniatowskiego wspomina *Paprocki o herb. fol.* 339. w okazyi z Tatarami pod Dubnem. Alexander nazwany Sołoma, i Krzysztof rotmistrz, Wojciech komendant fortecy Kamienieckiej na Podolu. Piotr, który w legacyi jeździł do Wezyra Tureckiego, syn jego Wojciech; Alexander, Michał, Jan w zakonie Kaznodziejskim teolog, i Wojciech. Jędrzej Rożniatowski, pod Chocimem za Króla Michała mężnie walcząc, zwycięztwo to, śmiercią zapieczętował rotmistrz godny. Elżbieta była za Krzysztofem Strzemeskim podsędkiem Halickim. N. za Łukaszem Dzierzkiem. Szumlańskiego Józefa, władyki Lwowskiego, babka była Rożniatowska.

Rożnowski *herbu Jastrzębiec*, w Poznańskiem województwie. Joanna Rożnowska, Łukasza Golemowskiego małżonka. Kwitną jeszcze i temi czasy.

Rożnowski *herbu Nowina*, w Wielkiej-Polszcze. Tomaszowi Rożnowskiemu kanonikowi Krakowskiemu, i officyałowi biskupów Krakowskich, *viro in omnes hominum conditiones justo*, zmarłemu w roku 1540. nagrobek z tym herbem wystawiony w katedrze Krakowskiej, a zaś na drugim jego nagrobku miedzianym, drugi herb jego Samson położony. Mikołaja de Gadecz Rożnowskiego córka Teresa, była za Stanisławem Niesiołowskim. *Acta Castren. Posnan.* 1661.

Rożnowski *herbu Taczała*, w powiecie Radomskim. Piotr Rożnowski w Rawskiem województwie 1674. Władysław pułkownik miał za sobą Brygittę Czarnowską.

Rozrażewski *herbu Doliwa*, czyli raczej **Rozdrażewski** w Poznańskiem województwie, z tą jednak różnicą tego herbu zażywają, że na hełmie między dwiema jeleniemi rogami, czyli jako chce *Paprocki w Książce Rozmowa Podawce*, między dwiema trąbami, powinna być Panna, w długiej szacie, z warkoczem rozczochranym, w jednej ręce jeden róg jeleni, a w drugiej drugi róg trzymająca, tak go opisuje *MS. Rozrażew.* i mnie się na różnych miejscach widzieć dostało. Stefan Batory Król Polski, w liście swoim w r. 1579. danym familji Rozrażewskich, (który wolno widzieć u *Paproc. o herb. fol.* 179.) świadkiem jest, że w tym domu zdawna tytuł hrabiów dziedziczył, i że Swatomir, dziedzic na Rozrażowie, syn hrabi Bosna, już miał ten honor sobie przyznany w przywileju od Bolesława książęcia Polskiego, w roku 1270.

z wielkiemi innemi na dobra dziedziczne konferowanemi faworami, zkąd niektórzy tę familią, do owych Bosneńskich między Słowakami książąt pociągają, z których jednego Lupus, biskup, od Lotaryusza posłany, ochrzcił, o czem *Genebrardus lib.* 30. *Kroniki swojej.* Tenże tytuł hrabiów potwierdził im Pius V. Grzegorz XIII. Klemens VIII. Papieżowie, Ferdynand, Maxymilian i Rudolf, Cesarze Rzymscy, Zygmunt August, Henryk, Stefan Batory, i Zygmunt III. Królowie Polscy. Tymże się herbem Doliwa pieczętują Minutii w Rzymie, z których był sławny ów pisarz Felix Minutius. Także Ranzoniuszowie w Danji. Koło roku Pańskiego 1585. na trzy się linie ten dom dzielił, luboć wszystkie z jednego szczepu wyszły, jako świadczy *w Życiu Rozrażewskiego Hieronima, biskupa Kujawskiego, brat jego rodzony Jezuita Stanisław Rozrażewski, którem czytał in MS. w bibliotece naszej Krakowskiej u Ś. Barbary;* to jest: Jedni się pisali z Rozrażowa na Ponstorffie, a po naszemu, na Dębnikach. Z tych był Stanisław kasztelan Rogoziński, miał sobie ofiarowane i województwo Kaliskie, ale za nie podziękował, ten z młodych lat swoich rycerskiej chwały szukając, znaczny komput jazdy wystawiwszy, Zygmuntowi I. Królowi Polskiemu go ofiarował, z niemi potem pod Starodubem, za buławy Jana Tarnowskiego, mężnie stawając, ciężką ranę, odwagi swojej świadka oczywistego, z tej okazyi wyniósł; gdy się od wojny uspokoiła ojczyzna, na dworze tegoż Zygmunta czas nie mały wielkim splendorem przepędził: dla nowinek jednak Witemberskich, których się był i on chwycił, widząc urażonego na siebie Króla, na dwór się Francuzkiego monarchy przeniósł, ztamtąd, ciekawością ujęty, Murzyńską ziemię zwiedził, zkąd do ojczyzny powrócił; znowu jednak, gdy Zygmunta Augusta Króla małżeństwo z Barbarą Radziwiłowną gani, niełaskę Pańską przy dworze znalazł, a do tego pięć razy dziedziczne dobra swoje Rozrażów ogniem spalone widząc, wrócił się do prawowiernej katolickiej wiary, której był odstąpił: las swój blizko Chrząstowic, klasztorowi S. Agnieszki na Stradomiu przy Krakowie, darował, pewną tamże fundacyą uczyniwszy; przedał dobra w Krakowskiem leżące, a Rozrażów z Leszczyńskim zamienił za dobra Ponstorff albo Dębniki, w Wrocławiu tedy na Szląsku rezydencyą sobie założywszy, tam się w pobożnych uczynkach ćwiczył, na ubogich szczodrobliwy: bo nie wprzód sam do stołu siadł, albo i dzieciom swoim jeść pozwolił, aż żebraka którego z ręki swojej nakarmili. *Thom. Bucius Orat.* Na zakonników S. Franciszka i Panny zakonne S. Klary, szczególniej dobroczynny, aż też w roku 1564. do Wiednia zajechawszy do Ferdynanda Cesarza, śmierć tam znalazł, i grób w kościele Soc.

Jesu, gdzie go syn jego Hieronim nagrobkiem ozdobił. Umierając, synów swoich najbardziej do tego obligował, żeby się dóbr duchownych nietykali: bo prawi, i te nigdy się uchować nie mogą, i drugie z przodków swoich zdawna nabyte, za sobą z domu wyprowadzają. Złączył się był dożywotnie z Zuzanną Myszkowską kasztelanką Wieluńską (luboć *Piasecki Chron. fol.* 11. ale omylnie pisze, że miał mieć jakąś Niemkę za sobą) ta mu dwie córki powiła, z których Anna zręczona z Jakóbem Przerębskim kasztelanem Sieradzkim, matką była Maxymiliana wojewody Sieradzkiego, zeszła z tego świata 1586. druga 1580. Dorota, zakonnica S. Klary w Wrocławiu, w niemałej opinji o świątobliwości życia swego, po śmierci twarz jej daleko się kraśniejszej urody pokazała, jakom czytał na liscie jej spowiednika, Jędrzeja Jeryna proboszcza na ten czas Wrocławskiego, a potem tamże biskupa. Synów zaś czterech: Jana, Stanisława, Hieronima i Krzysztofa. Podobno była i trzecia córka za Garwaskim, matka Stanisława Garwaskiego kasztelana Płockiego.

Jan, marszałek dworu Elżbiety Królowy Francuzkiej, siostry Rudolfa Cesarza, generał kawaleryi Francuzkiej nadwornej Franciszka II. Króla Francuzkiego, syn najstarszy Stanisława kasztelana Rogozińskiego, mąż dowcipu wielkiego, w Włoskim, Niemieckim, Francuzkim, językach biegłości znacznej, ale w nim najwięcej celowała, nieporównana roztropność, z której największym monarchom przypodobał się, jako Maxymilianowi i Rudolfowi Cesarzom Rzymskim, Karolowi dziewiątemu Francuzkiemu Królowi, od którego legacyą sprawował do Zygmunta Augusta Króla Polskiego w Wilnie, umarł w Wiedniu powietrzem w r. 1585. wieku swego 46. w Blatnie pochowany, miał za sobą Jadwigę Lobkowiczownę znacznej i podziśdzień w Czechach familji, na dworze Cezarskim wychowaną, córkę Jana, najwyższego na ten czas burgrabiego Czeskiego, i Anny z Bibersztejnu, którą księżniczka Szląska urodziła, z której dwóch synów było, Hieronim Krzysztof, ale ten młodo umarł, i Wacław. Ten Jan, kupił był *Baronatum Blatnensem* od hrabi Sternberga w Czechach, za sześćdziesiąt tysięcy talerów, dla tego syn jego Wacław, pisał się *Liber Baro in Blatna*, *Comes in Ponstorff*, z której Blatny, gdy pomieniony Wacław poddanym swoim sheretyczałym, albo się do wiary katolickiej wrócić, albo z dóbr tych ustępować kazał; rzecz ta od zbuntowanych poddanych do Rudolfa Cesarza doniesiona, nie tylko nie zganiona od niego, ale wielmi pochwalona; w roku jednak 1619. od rebellizującej herezyi, dla nieprzełamanej wierności swojej przy Ferdynandzie II. Cesarzu, z dóbr tych Wacław wypędzony. *Balbin. Epit. Rer.*

Bohem. lib. 5. tenże autor *in Diva Vartensi lib.* 1. *cap.* 4. powiada, że ten Wacław do Matki Boskiej cudami wsławionej na Szląsku w Warcie, bogate oddał upominki, córka zda mi się tego Wacława, Jadwiga Barbara, wydana za Wojciecha Wilhelma burgrabiego Czeskiego, grafa Kołowrata Krakowskiego, *Hubners.* z której aż podziśdzień dom ten w Czechach kwitnie. Stanisław, drugi syn Stanisława kasztelana Rogozińskiego, pierwszy jeżeli nie z Polaków, (czego jednak wielu pisarzów popiera) to przynajmniej z paniąt Polskich, do zakonu Soc. Jesu wstąpił w Wiedniu, w roku 1560. w Rzymie na kapłaństwo poświęcony 1565. a w cztery lata potem professyą uczyniwszy, do Polski odwrócił, kędy pierwszy rektorem rządził najprzód kollegium Pułtuskie przez lat 7, a potem pierwszy *Domum Professam* w Krakowie; przykładem tedy swoim, wielu do tegoż zakonu pociągnąwszy, w Litwie i Inflanciech siła ludzi Bogu pozyskawszy, pełen cnót i lat odpoczął w Panu w Krakowie u S. Barbary 1619. r. wieku swego 81, pisze o nim *Sachinus in Histor. Soc. lib.* 1. *num.* 115. *Paprocki Rozmowa Podawce, Janczyński.* Napisał był życie brata swego Hieronima biskupa, ale do druku nie weszło, jeździł w legacyi do Cesarza z kardynałem Radziwiłem i innemi, wielkiej powagi przy skromności zakonnej człowiek.

Hieronim biskup Kujawski, trzeci syn Stanisława kasztelana Rogozińskiego z Myszkowskiej, w Krakowie od Zygmunta I. Króla Polskiego do chrztu trzymany; na Szląsku, we Francyi, w Rzymie i Ingolstadzie ucząc się, w językach, Włoskim, Niemieckim, Francuzkim, wielkiego serca nabył. Na dworze Króla Francuzkiego Henryka II. z bracią swoją czas niejaki zabawił, a że się w nim teologji i jurisprudencyi niepospolita umiejętność, przy wdzięcznych obyczajach, wydawała, od kardynałów Komendona i Ottona Truchsessa, Piusowi V. Papieżowi w Rzymie zalecony, i na kapłaństwo poświęcony, i między camerarios papiezkich w prędce policzonym został, ofiarował mu tenże Pius opactwo, które ośm tysięcy szkutów rocznej intraty czyniło, ale za nie zaraz podziękował, niechcąc żyć z zakonnego chleba, kiedy i do professyi zakonnej, wokacyi nie miał; probostwo jednak Wrocławskie wziął na Szląsku, z którym tytułem wysłał go tenże święty Papież do Henryka III. Króla Francuzkiego, aby mu był oddał imieniem jego miecz i różą od siebie poświęcone: z wielkiem swojem zaleceniem tę legacyą zakończył, lubo na ten czas 27 tylko lat życia swego rachował; ztamtąd powróciwszy, do Wrocławia pokwapił, dokąd też sprowadził z Rzymu ex collegio Germanico Jędrzeja Gieryna męża uczonego i gorliwego kaznodzieję, który potem i proboszczem i biskupem Wrocław-

skim był wyniesiony, a za namową Rozrażewskiego, Societ. Jesu do Wrocławia wprowadził. Tam gdy Hieronim, i duchowieństwo do lepszych obyczajów pociągnąć, i heretyków impety łamać usiłuje, do Maxymiliana Cesarza źle udany, niewinność swoję przed tym monarchą oczywiście pokazał. Gdy zaś na tron Polski Henryk Walezy do Krakowa zjechał, on dla języka Francuzkiego tak mu był przypadł do serca, że mu pieczęć koronną podtykał: wszakże ustąpił jej dobrowolnie, kontentując się sekretaryą koronną i probostwem Płockiem. Że zaś wkrótce Henryk z Polski do Francyi uniknął, stany koronne Hieronima do niego zażyły, aby był powrót do korony swojej w niego wmówił, jakoż siła koło tego pracował Rozrażewski, ale darmo: przyszło do tego, że Polska nowego sobie Pana szukać musiała Stefana Batorego, ale i ten nie mniej cnotę sobie szacował Hieronima, kiedy między wielą inszemi kompetytorami do biskupstwa Kujawskiego, przeniósł go nad wszystkich inszych, i zaraz go posłem swoim wysłał na sejm Rzeszy Niemieckiej; w stu dwudziestu, ozdobnie strojnej jazdy wjechał do Ratysbony, zkąd powróciwszy, koło rozporządzenia dyecezyi swojej zakrzątnął się. A najprzód ludźmi godnemi, uczonemi i przykładnemi ją osadził, niektórych nawet cudzoziemców sciągnąwszy, jako to Mikołajowi Miloniuszowi Szwedowi, parochią Gdańską zlecił, Marcinowi Culciuszowi Pucką, Franciszkowi Łąckiemu doktorowi w teologji, suffraganią Kujawską, i tam dalej. Kartuzyański klasztor, który opaci Oliwscy, za konsensem Króla Zygmunta Augusta, z dwunastą wsiami, już byli sobie przywłaszczyli, tymże zakonnikom windykował, których z Kolna sprowadziwszy, tamże osadził, i szczególniej się im świadczył, nawet i o przyjęciu ich reguły, dużo się namyślał, zkąd od nich za drugiego fundatora poczytany, Zukowski S. Norberta klasztor Panieński, w świętszą obserwę zakonności wprawił. Klasztorowi Gdańskiemu S. Brygitty, dekretem królewskim, ferowanym w roku 1596. dobra, których administracyą magistrat Gdański uzurpował sobie, nazad odzyskał. Kollegium Soc. Jesu w Gdańsku ufundował, przyłączywszy do niego wieś Gemlice, od stołu biskupiego oderwaną, na której miejsce, insze dobra dla biskupów Kujawskich zakupił. Żarnowski konwent, w którym karność zakonna tamtych czasów osłabiała, za przyzwoleniem stolicy apostolskiej, Panny zakonne Cysterskie, do innych klasztorów rozesławszy, zakonnicami S. Benedykta, z Chełmna sciągnionemi, osadził. W Strzeleckim klasztorze wiele świątobliwych rzeczy ustanowił. Oliwski nawet, Pepliński, Koronowski, klasztory przez się wizytował, i nowemi Konstytucyami obostrzył. W Raciążu kościół z fundamentu wymurował,

i w nim kurs o Matce Boskiej ufundował. Do Łagowskiego kościoła, który z gruntu z kamienia wyniósł, szpital przydał. Testamentem swoim, koszt dostateczny zostawił na fabrykę kościoła w Rozrażewie, i na uposażenie przy nim mansyonarzów. Będąc jeszcze tylko proboszczem Płockim, w Białotarczkach i Kamienku, drewniane dwa kościoły wystawił. W Bydgoszczy Panny zakonne, reguły S. Franciszka, ufundował, gdzie swoję siostrę rodzoną, pierwszą ksienią uczynił, atoli ta w Wrocławiu dni swoje skończyła. W Wolborzu szpital murować zaczął, śmierć jednak do dokończenia tej struktury przeszkodziła. Żaden prawie z antecessorów jego, tyle swojej dyecezyi przez 19. lat, które na rządach jej chwalebnie przepędził, nie wyświadczył, jako ten Hieronim, żadnego zamku ani dworu biskupiego nie było, któregoby albo nie restaurował, albo w kształtniejszą i wygodniejszą strukturę nie przerobił: żadnego kościoła nie zostało, któryby z ręki Rozrażewskiego czy w pędzlu, czy w apparacie, czy w fabryce, czy w pieniądzach, nie był uprowidowany, osobliwie jednak kościół katedralny Kujawski, krom innych rzeczy, wziął od niego dzwon wielki, Hieronim nazwany, i organy, i ołtarz wielki. Dobra biskupstwa swego, jedne restaurował, drugie windykował, od swoich antecessorów pohartowane, i w znaczne prowenta, bez najmniejszego uciemiężenia ubogich poddanych, bo tego świątobliwie przestrzegał, wyniósł. Wiele bardzo kościołów z rąk dyssydentów odzyskał. Suffraganom swoim i kaznodziejom w katedrze swojej, pewne dochody naznaczył. Przy prawach i przywilejach duchowieństwa, gorliwie stawał: dla tego, gdy Jan Zamojski domagał się tego na sejmie, żeby w senacie po prawej ręce sami biskupi zasiadali, a świeccy senatorowie sami po lewej: oparł się temu Hieronim, że skutku nie wzięły te zamachy. Wojciech Zakrzewski, w miasteczku swojem Zakrzewy, kościół katolicki demoliował, ile sam inszej wiary, on go dekretem trybunalskim do tego przycisnął, że nowy takiż ze wszystkim jego kosztem stanąć musiał. Na sejmie w Krakowie w roku 1595. wymógł to u Rzeczpospolitej Rozrażewski, że Gdańszczanom rozkazała wrócić niegdy kościół katolicki Panny Maryi, o co gdy na niego w Gdańsku potem będącego, tumult sheretyczałego miasta powstał, tak, że też do broni przypasane pospólstwo, chciało na rezydencyą biskupią uderzyć: Hieronim dowiedziawszy się o tem, tak mówił do swoich: Wy, prawi, radźcie o sobie, jako możecie, mnie tu zawsze gotowego na wszystkie swoje sztychy znajdą; a potem klęknąwszy, tak się do ukrzyżowanego Chrystusa modlił: Niegodzienemci, prawi, Boże mój tej łaski twojej, żebym dla ciebie krew moję przelał; ale jeżeli tego po mnie wyciągasz, i tysiąc śmierci dla

miłości twojej gotówem ponieść. Chcielić go wprawdzie po tej tranzakcyi Gdańszczanie ugłaskać sobie, i dlatego mu wielką summę naprzykrzenie podtykali, ale jak daleki zawsze był od takich podarunków, tak i tą wzgardził. Tąż wspaniałością umysłu, cisnące się do siebie honory kościelne odrażał. Ofiarowano mu biskupstwo Wrocławskie na Szląsku, żeby go wraz z Kujawskiem trzymał, Karnkowski swoim go koadjutorem na prymacyalną godność chciał wynieść. Klemens VIII. podtykał kapelusz kardynalski przez Baroniusza, Bellarmina, i Borromeusza, purpuratów, ale się z tego wszystkiego heroicznie wyłamał. Zygmunt III. Król Polski szczególniej go sobie poważał: bo najprzód, gdy do granic Polskich przypłynął, on go pierwszy imieniem stanów koronnych witał, przysięgę od niego odebrał, z Gdańska do Krakowa sprowadził szczęśliwie, przez środek zasadzonych na jego zgubę adwersarzów: tranzakcyą Będzińską, najpierwszy z komissarzów, i ułacnił i podpisał, a oraz pokój z Niemcami, Annę Austryaczkę małżonkę temuż Zygmuntowi zaręczył w Wiedniu, i w Krakowie koronował, w roku zaś 1577. imieniem Króla Stefana przysięgę wierności od miasta Gdańska odbierał. Dwór liczny i zagęszczony młodzią Polską chował, dla powagi senatorskiej, a osobliwie między heretykami, o to się jednak usilnie starał, żeby był i w obyczajach i w naukach, a najbardziej w cnocie ustawicznie się polerował. W muzyce się kochał, i po książce duchownej, zwyczajnie do stołu przeczytanej, czasem jej grać w pokojach swoich dopuszczał, przecież nie co inszego, tylko psałmy Dawidowe, albo Polskie rytmy nabożne składane. Ciało swoje trapił, to włosiennicą, to dyscyplinami do krwi, to postami przez dwa, ba i trzy dni nic nie jedząc: niemniej swoje passye ukracając, był pilnym: osobliwie cholerę, z której opłonawszy, z przedziwną submissyą, tych, na których więc wybuchnęła, przepraszał. W całem życiu swojem wstrzemięźliwy, tak dalece, że mu i zawziętość na niego, nie miała co zarzucić. W czytaniu ksiąg był ustawiczny, największy jednak gust miał w książkach S. Tomasza z Akwinu, i historyi kościelnej Baroniusza. Przy kollegium naszem w Brunsberdze, ubogim studentom na nauki, póki żył, nakładał: a w Poznaniu ufundował *Seminarium Dioecesanum. Collegio Juristarum* przy akademji Krakowskiej prowentów przyczynił. Mszą świętą codzień miewał, jeszcze młodym prałatem będąc: nic się nie oglądając na uszczypki o to, od różnych i wielkich tamtego wieku ludzi. Na ostatek na wielki jubileusz zjechawszy do Rzymu, i tam znaczne świątobliwości swojej ślady zostawiwszy, w roku 1600. w ręce Zbawiciela swego, dla którego tyle pracował, oddał duszę swoję, w kościele naszym

Rzymskim *Nominis Jesu*, pogrzebiony. Testamentem swoim Papieżowi odkazał kielich szczerozłoty, z trzechset czerwonych złotych ważny, tysiąc szkudów, i krzyż misterny koralowy: katedrze swojej kielich szczerozłoty, sześć lichtarzów srebrnych, szpalery, apparat i księgi. Na fortyfikacyą Kamieńca, pewną summę wysypał, także na anniwersarze za duszę swoję, w Wrocławskiej, Kujawskiej, Płockiej katedrach, w Żukowie, w Rzymie w kościele S. Stanisława, gdzie też co dzień żeby msza Ś. za niego odprawiana była, z woli jego ustanowił Karol Frederyk Borromeusz kardynał, executor testamentu. Umierając, synowca swego obligował, żeby się żadnych zbiorów kościelnych nie tykał. Po śmierci swojej biskup ten pokazał się Łukaszowi z Uniejowa archidyakonowi Kujawskiemu, i prosił go o mszą, którą tylko co zaczął, podczas *Gloria in excelsis*, słyszał Łukasz melodyjną muzykę, znać że z tą prowadzony był do nieba Hieronim. Pisali o nim *Damalew. in Episc. Cujav. Th. Bucius Oratio. Vita MS. in Domo Profess. Cracov. S. J. Lubieński*, *Starowol. in Monum.*

Krzysztof starosta Łęczycki, czwarty syn Stanisława kasztelana Rogozińskiego, we Francyi na dworze królewskim nie tylko w języku tej nacyi, ale też i w obyczajach, takiej gładkości nabył, że go sobie Henryk Król szczególniej poważał, Stefan zaś ukochał nad inszych: do tych respektów pomogło mu nieporównane męztwo jego, z którem najprzód na Gdańszczanów, a potem na Moskwę nacierał pod Połockiem, Sokolą, wielkiemi Łukami, z azardem oczywistym i życia i zdrowia swego, kilka tysięcy mając pod swoją komendą, i pewnieby go był w senacie wysoko zasadził, gdyby była heroiczna śmierć nie przyspiała: gdy albowiem pod Zawołociem z swemi ludźmi do Moskwy szturmuje, w czoło kulą raniony, życie swoje dla ojczyzny położył, w roku 1580. pogrzebiony od brata swego Hieronima w Wilnie, w kościele naszym, z nagrobkiem; żył bezżennie, a co w nim chwalebniejsza, przez lat życia swego 33. bez zakału. Dobra Rozrażów, które niegdy przez zamianę z tego domu wyszły, po śmierci Wacława Leszczyńskiego, gdy się do Stefana Króla *jure caduco* dostały, ten ich temu Krzysztofowi w zasługach, dziedzicznem prawem oddał, gdzie w przywileju swoim 1580. Król ten tak mówi o domu Rozrażewskich. *Quae quidem gens in regno nostro*, *ut perantiqua*, *ita amplissima meritisque ac functione Reipublicae*, *honoribus ac Magistratibus*, *illustris semper fuit.* Przecież o te dobra, i potem długie kłótnie zachodziły. *Starowol. in Monum. Stryjkow. fol.* 790.

Inni Rozrażewscy dziedziczyli na Krotoszynie, z których Jan, najprzód podkomorzy Poznański 1589. *Constit. f.* 580.

a potem kasztelan Poznański, *Constit.* 1598. *fol.* 705. brat stryjeczny Hieronima biskupa Kujawskiego, i inszych, jakom czytał *in MS. Rozrażevianis* w Krakowie, i z niemi wraz uczynił ordynacyą w tym domu, aby córki nie dziedziczyły na ojcowskich dobrach, ale tylko synowie, albo gdyby tych niestało, tedy bliższi Rozrażewscy z inszych linji. Ten Jan, Stefanowi Królowi, znaczną kwotę ludzi do boju pod Gdańsk przyprowadził, kościół w Krotoszynie wspaniały wymurował, a matka jego w dobrach Benice nazwanych. Żona jego Barbara Potulicka, z której córka Barbara, dostała się w małżeństwo Janowi Kostce, staroście Lipieńskiemu, *MS. de Famil. Pruss.* i syn Jan krajczy królewski, starosta Odolanowski, który dorósłszy lat zdolnych, pod Chocim się wyprawił z jedną usarską chorągwią, z drugą piechoty, swoim sumptem wystawionemi, gdzie przeciwko Osmanowi Carowi Tureckiemu, mężnie się opierał. Manswelda Szwedzkiego wodza od zamku Odolanowskiego heroicznie odpędził. Na trybunałach koronnych deputatem zasiadał, na sejmach posłem bywał, osobliwie 1623. *Constit. fol.* 5. i 1627. *fol.* 13. wszędzie na dobro pospolite galąc, aż też z światem się rozstał, w kościele naszym Kaliskim w roku 1628. pogrzebiony, z nagrobkiem, któremu miejscu, póki żył, wiele się świadczył. *Starowol. in Monum. Histor. Colleg. Caliss. S. J.* Z Gryzeldy Sobieskiej, córki Marka wojewody Lubelskiego, ciotki Jana III. Króla Polskiego, dwóch synów zostawiwszy, z których jeden w Niderlandzie serdecznie w okazyi stawając, poległ, *Histor. MS. Soc. Jesu de Viris Illustribus.* drugi Jakób Hieronim, najprzód kasztelan Kaliski 1651. starosta Odolanowski, Kolski i Koniński, potem wojewoda Inowrocławski, pułkownik województw Wielkopolskich przeciwko zhuczałemu Kozactwu w r. 1645. *Pastor. lib.* 2. *Histor. plenior.* Złączył się był dożywotnie z Anną Katarzyną Opalińską, córką Piotra wojewody Poznańskiego pozostałą wdową po Przyjemskim marszałku nadwornym koronnym i generale Wielkopolskim. *Duryew. fol.* 71. Z tej była córka Ludowika, która zaślubiona Marcinowi Oborskiemu wojewodzie Podlaskiemu, *Załuski mowy, fol.* 49. i synowie: Jan 1650.: Stanisław starosta Odolanowski, i Michał w roku 1674. Druga żona tegoż Jakóba wojewody, była także Opalińska Katarzyna, córka Łukasza marszałka wielkiego koronnego z Firlejowny, wdowa po Zbigniewie Firleju staroście Lubelskim. Krzysztofa jest w druku, *Plausus Sarmaticus, na weselu Cecylji Renaty Królowy Polskiej, w roku* 1637. *in 4to Cracov.*

Inni się pisali z Nowego miasta w Wielkiej-Polszcze, a ztąd też niektórzy ich zwali Nowomiejskiemi: z tych był Kasper

z Nowego miasta Rozrażewski, kasztelan Szremski, któremu *Paprocki w roku* 1611. przypisał Książkę pod tytułem *Rozmowa Podawce*, kędy syna jego Adama wspomina. Miał zaś ten Kasper za sobą Małgorzatę Niemojewską herbu Roliez, kasztelankę Chełmińską, z Kostczanki wojewodzanki Chełmińskiej urodzoną. *Duryew. fol.* 59. *Niezeszła pamięć. Tylków, in Vita S. Stanisl. Kostka* pisze o nim, że się razem z tymże świętym w Wiedniu uczył. Rodzony brat Kaspra był Piotr. Z tejże linji kwitnęli, Wojciech i Hieronim bracia rodzeni, i siostra ich Anna z Mikołajewskim herbu Ogończyk: z tych Wojciech był suffraganem Gnieznieńskim, Hieronim kasztelanem Miedzyrzeckim, pogrzebiony w roku 1623. w Kaliszu u OO. Bernardynów, mąż waleczny przeciwko Turkom i Tatarom, żona jego Kretkowska, córka Mikołaja z Sokołowskiej. Hieronim drugi tego imienia, kasztelan Miedzyrzecki, posłował na sejm 1623. *Constit. fol.* 5. komissarz do granic od margrabstwa, *Constitut. fol.* 13. i 1631. *fol.* 26. O dwóch córkach Hieronima kasztelana Miedzyrzeckiego, Dorocie Opalińskiej, i Katarzynie Ciświckiej, czytam w dedykowanej im książce w roku 1649. z tych Dorota była za Alexandrem Opalińskim starostą Inowrocławskim. Do tychże należy Jan Rozrażewski biskup Margaritański, suffragan Kujawski, ten w Poznaniu *Collegium Lubranscianum*, już dla dawności lat, i do ruiny nachylone, i w dochody nadwerężone, swoją szczodrobliwością dźwignął, czterech professorów w nim ufundowawszy, to jest: grammatyki, matematyki, oratora i historyka, *Jurisprudentiae i Moralis Philosophiae*, dwadzieścia i pięć tysięcy na tę intencyą, na Nowem mieście dobrach swoich dziedzicznych zapisawszy w roku 1609. Akademji także Krakowskiej, dziesięć tysięcy na tychże dobrach naznaczył. OO. Dominikanom w Poznaniu na trzech lektorów fundacyą uczynił, a potem spuściwszy beneficia kościelne, w prywatnem życiu dni swoje skończył. *Paproc. Rozmowa Podawce.*

Krom do tych czas wyrażonych, jeszczem się tych następujących z tego domu doczytał. Jan Rozrażewski starosta Bolesławski, za czasów Hieronima biskupa Kujawskiego. Jacek pułkownik województwa Poznańskiego, z wojskiem na Ruś wyprawiony 1648. *Pastor. lib.* 2. *Histor. Plenior.* Krzysztof podstoli Poznański, dworzanin Władysława IV. Króla, poseł kilka razy na sejm, wszedł do grobu w roku 1641. któremu, w katedrze Poznańskiej, nagrobek wystawiła osierociała małżonka, Dorota Suchorzewska. *Starowol. in Monum.* Jędrzej w roku 1573. Władysław i Stanisław 1621. Stanisław kustosz Krakowski, scholastyk Wiślicki, proboszcz Iłzecki, gdzie ołtarz S. Antoniemu Padewskiemu dość modny wystawił,

umarł 1692. r. w sam dzień Bożego Narodzenia, po trzech mszach odprawionych. N. miał za sobą Bogumiłę Karśnicką. N. Wiktoryą Koszutską. N. Bogumiłę Ponińską miecznikownę Poznańską. Franciszek kasztelan Przemęcki Maryannę Zaleską, pozostałą wdowę po Piecznowskim. Jan Franciszek kasztelan Miedzyrzecki, ablegat Jana III. do Wiednia, za którego dwuletnim zabiegiem, *Societas armorum* stanęła przeciwko Turkom. *Konstytucya* 1685. już po śmierci jego, trzydzieści tysięcy, które z szkatuły swojej łożył na tej funkcyi, wyliczyć sukcessorom jego ze skarbu kazała. *Constit. fol.* 11. Żona jego grafowna Heisterowna, siostra Sigisberta Heistera, sławnego wojsk Cesarskich pod Belgradem generała i wojownika, z której zostało się trzech synów: jeden Franciszek kasztelan Rogoziński, Ludowika Miaskowska cześnikowna Poznańska, syna mu powiła Adama i córkę. Drugi Jan. Trzeci Antoni referendarz koronny, opat Lubieński, proboszcz S. Michała na zamku Krakowskim, kanonik Warszawski. N. Rozrażewska, była za Alexandrem Mycielskim wojewodą Sieradzkim. N. za Janem Przeciszewskim, Katarzyna za Alexandrem Ponińskim łowczym Wschowskim. N. za Januszem Stanisławskim herbu Sulima. *MS. de Famil. Pruss.* Zofia za Wężykiem kasztelanem Sieradzkim 1672. Dorota za Przyjemskim chorążym Kaliskim 1673. Anna za Wacławem Leszczyńskim kanclerzem koronnym. N. za Mikołajem Koszutskim. N. za Pawłem Gembickim kasztelanem Nakielskim. N. za Mikołajem Zaleskim wojskim Sieradzkim. N. za Stanisławem Zaleskim sędzią ziemskim Sieradzkim.

Rozwadowski *herbu Rogala*, w Podlaskiem województwie. Stanisław Rozwadowski sędzia grodzki Chełmski, za czasów *Paprockiego.* Paweł pleban w Ulanie, kościół starożytnością nadwerężony, swoim kosztem z gruntu wystawił, i wyjednał do niego włókę jednę, na sejmie 1647. *Constitut. fol.* 26. Jędrzej podstoli Łukowski 1674. N. miał za sobą Barbarę Łagiewnicką. Konstancya zakonnica Sądecka 1701. Maryanna pozostała wdowa po Sicińskim, poszła za Jana Cetnera starostę Tymbarskiego, pochowana w Krosnie w kościele naszym, Pani pobożna, i w miłosiernych uczynkach skarbiąca sobie niebo.

Rozwadowski *herbu Trąby*, w województwie Ruskiem, piszą się na Wielkim Rozwadowie. Floryan Rozwadowski stolnik Halicki, posłował na walne sejmy, żona jego Katarzyna Gumowska, Kazimierza cześnika Zakroczymskiego córka, z tej synowie: Antoni, chorąży pod pancerną chorągwią, Franciszek, Stanisław, Józef i Mikołaj, córki zaś, Katarzyna wydana za Humieckiego, podczaszego Podolskiego,

Maryanna i Joanna, zakonnice Karmelitanki trzewikowe we Lwowie, i Zofia. Michał kanonik Lwowski deputat na trybunał koronny 1723. wstąpił potem do zakonu Soc. Jesu, gdzie życie skończył w Krakowie 1732. N. stolnik Halicki, poseł na sejm 1738. Zofia 1*mo voto* Przerębskiemu, 2*do* Jędrzejowi Morsztynowi kasztelanowi Sądeckiemu zaślubiona, siostra jej zakonnica S. Franciszka w Lublinie. Podobno już wyżej namieniony, Antoni Rozwadowski starosta Karaczkowski, kawaler godny, i Rzeczypospolitej zasłużony, posłując na sejmy walne, i za jej całość rycerską traktując: którego synowie Floryan i Ignacy temi czasy w szkołach naszych.

Rozwadowscy herbu *Trąby* jedna dzielnica z *Jordanami*, *Stojowskiemi* i *Świerczowskiemi;* piszą się z *Wielkiego Rozwadowa* w dawnem województwie Ruskiem, a w dzisiejszej Gallicyi. Z tych był Jan na *Wielkiem Rozwadowie* Rozwadowski, mąż rycerski za Zygmunta I.: zostawił dwóch synów Pawła i Andrzeja. Pawła jest jedyny syn Dymitr, ten z Anną *de Orzechowice Orzechowską*, mieli syna Stanisława, połączonego z Zofią *Rembelińską* herbu *Lubicz*, jak świadczą *Akta Warszawskie* pod rokiem 1632. i *Halickie*. — Stanisław zostawił syna Jana, który pojął za żonę Dorotę *Krasuską* herbu *Nieczuja*, córkę Franciszka Krasuskiego burgrabiego Krakowskiego. Drugi syn Stanisława jest Konstanty (którego potomstwo, jako też potomstwo Andrzeja, syna Jana Rozwadowskiego, patrz niżej). — Jana Rozwadowskiego i jego żonę Dorotę, oraz rodziców Stanisława i Zofji z *Rembelińskich*, dziada Dymitra i Annę *Orzechowską*, jako też pradziada Pawła, i prapradziada Jana, wspominają *Akta Warszawskie*, *Lwowskie*, *Sendomierskie* i *Munimenta Konwentu Ks.Ks. Dominikanów w Barze* pod rokiem 1598. i 1650. — Jana i Doroty z *Krasuskich* Rozwadowskich został syn Floryan, jako świadczą *Akta Halickie;* był ten Floryan stolnikiem Halickim, posłem na walne sejmy, dobrze krajowi zasłużony: połączył się z Katarzyną, córką Kazimierza Gumowskiego, cześnika Zakroczymskiego herbu *Pobóg;* z tej zostawił: 1. Antoniego kasztelana Halickiego, starostę Karaczkowskiego. 2 Maryanna zakonnica we Lwowie. 3. Franciszek. 4. Stanisław stolnik Halicki, ten z Maryanną córką Gabryela Rozwadowskiego. 5. Mikołaj. 6. Katarzyna za Junoszą Humieckim, podczaszym Podolskim. 7. Józef stolnik Halicki, ten z *Buchowiecką*. 8. Zofia za Stanisławem Głogowskim stolnikiem Bełzkim. — Antoni, pierwszy syn Floryana stolnika Halickiego, jak świadczą *Akta Przemyslkie* i *Testament sporządzony* roku 1772. d. 4. Lutego, *roborowany w księgach Grodu Lwowskiego i Przemyslkiego* r. 1772. — Miał tenże Antoni kasztelan Halicki za żonę Katarzynę *Drohojowską* herbu *Korczak*, córkę Alexandra Dymitra Drohojowskiego i Heleny *Rupniewskiej* herbu *Sreniawa*, która była 2*do voto* za Denhofem starostą Wiślickim. Z tejże Katarzyny *Drohojowskiej* zostawił 1. Ignacego hrabię Rozwadowskiego starostę Ostrowskiego, rotmistrza J. K. Mci. 2. Kaspra połączonego z Józefą *Winnicką* herbu *Sas*. Ta Winnicka była 2*do voto* za Michałem Humnickim herbu *Gozdawa* cześnikiem Żydaczewskim. Tenże Józef

miał córkę Juliannę, którą poślubił Onufry Morski kasztelan Halicki. 3. N. za Kalinowskim starościcem Lelowskim. 4. Cecylia 1*o voto* za Łuszczewskim starostą Żydaczowskim, 2*do voto* za Ignacym Woroniczem starostą Ostrzeszowskim. 5. Floryan. 6. Józef czyli Kalasanty scholarum Pijar. 7. Anna czyli Joanna Karmelitanka Trzewiczkowa we Lwowie. — Ignacy hr. Rozwadowski starosta Ostrowski*), rotmistrz J. K. Mci połączył się z Teresą *Czermińską* herbu *Wieniawa*, córką Karola Czermińskiego starosty Drohomyskiego i Józefy *Duninowny* herbu *Łabędź*, która była 2*do voto* za Janem Kołłątajem starostą Serbinowskim; z tej zostało potomstwo: 1. Antoni hr. Rozwadowski. 2. Róża 1*mo voto* za Marcellim Konarskim, 2*do voto* za Dzierzkowskim. 3. N. za Dulskim. — Antoni hr. Rozwadowski połączył się z Ludwiką hrabianką *Fredrowną* herbu *Bończa*. Z tej jest potomstwo. — Andrzej, syn Jana na *Wielkim Rozwadowie* Rozwadowskiego, brat Pawła, za czasów Zygmunta Augusta; zostawił Stanisława, który miał Macieja, jako świadczą *Akta Archiv. kor.* pod r. 1633. Z Macieja został syn Gabryel, podczaszy Łukowski: ten z Elżbietą *Piasecką* miał 1. Kunegunda Marya Anna, trojga imion Rozwadowska była za Stanisławem synem Floryana Rozwadowskiego stolnika Halickiego. 2. Michał stolnik Łukowski; ten miał 1. Michała kanonika Lwowskiego który był deputatem na trybunał koronny r. 1723. 2. Teresa za Konstantym fundament Karsznickim podkomorzym Wieluńskim. 3. Maryanna 1*mo voto* Siecińska, 2*do* za Janem Cetnerem herbu *Przerowa*, starostą Tymbarskim r. 1703. — Konstanty syn Stanisława z Zofji *Rembelińskiej* herbu *Lubicz*, zostawił Marcina zmówionego z Maryanną *Chociszewską*, z tej został Wincenty połączony z Justyną *Wolską*, bezpotomny. — Józef stolnik Halicki, siódmy z rodzeństwa, syn Floryana stolnika Halickiego, brat Antoniego kasztelana Halickiego, miał za żonę *Buchowiecką* herbu *Drogosław*; z tej potomstwo: 1. Dominik z Anną córką Stefana Krosnowskiego herbu *Junosza* i Anny *Kuczyńskiej* starościanki Kruświckiej. 2. Michał z *Mentelewiczówną;* zostawił synów 1. Antoni. 2. Alexander. 3. Ludwik. — Trzeci syn Józefa, imieniem Piotr; ten miał 1*mo voto Bułhakownę*, a z tej dwóch synów 1. Jan Tadeusz rotmistrz kawaleryi narodowej z Teofilą księżniczką *Radziwiłłówną* wojewodzanką Wileńską hetmanowną w. ks. Lit. 2. Wincenty z Rozsadowską. — Tenże Piotr 2*do voto* z Cecylią *Niepokojczycką* zostawił 1. Bogumiła. 2. Anna za Czarneckim. 3. Katarzyna. 4. Barbara za Rajeckim. 5. Rozalia za Pawłowskim. — Czwarta córka Józefa stolnika Halickiego, Maryanna była za Lawrynowiczem. — *Z dokumentów familijnych.*

Rożycki *herbu Rola*, w województwie Łęczyckiem, piszą się z Rożyc Trojanowic, a to dla dystynkcyi od inszych Rożyc, z których się piszą Rożyccy Porajowie w temże województwie. Jan Rożycki poborca w Płockiem województwie 1580. *Constit. fol.* 366. Jędrzej przeniósł się do wojewódz-

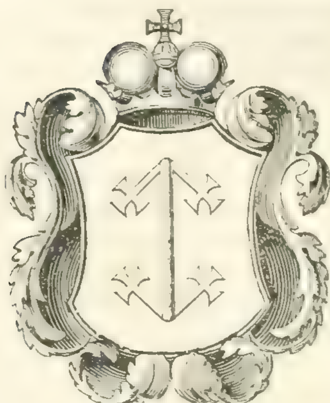
*) Patentem Cesarza Józefa II. z dnia 23. Sierpnia 1783. wyniesiony z potomstwem swojem obojga płci, do godności hrabiowskiej. —

twa Krakowskiego, gdzie z Dębińskiej herbu Rawicz, spłodził syna Wojciecha, temu Piecowna herbu Pilawa powiła tych synów: Stanisława, Jędrzeja, Stefana męża rycerskiego w Prusiech przeciwko Szwedom, w Moskwie i na Podolu, i Jana pisarza grodzkiego Sendomierskiego, w roku 1641. komissarzem był do granic od Szląska. Franciszek kanonik i officyał Kijowski. Alexander miał za sobą Konstancyą Ożarowską, ale *sterilem*.

Rożycki *herbu Poraj*, w województwie Łęczyckiem. *Okolski*, krom tych, pisze Rożyckich herbu Lubicz, ale to ma być Kozicki, jako wyraźnie znajdziesz *w Paprockim*. Ci zaś według *Okolskiego*, dziedziczyli na Wielkich i Małych Rożycach. Z tych był Stanisław Rożycki, którego nagrobek z herbem Poraj widziałem w Krakowie na zamku w kościele S. Michała. *Okol.* powiada, że już niektórzy z tego domu parentelaci, herbu Doliwa miasto Poraju zażywają. Z tych był Stanisław podwojewodzy Łęczycki, który Rożyce przedał, ten z Moszczyńskiej herbu Nałęcz, spłodził czterech synów. Jędrzeja i Jakóba ludzi rycerskich, Jana najprzód proboszcza Kościańskiego i w Mniejszej Górce, potem biskupa Chełmskiego i opata Mogilskiego, umarł 1669. jest w druku jego *Kazanie na pogrzebie Wacława Ossowskiego kasztelana Nakielskiego*, 1643. siostra biskupa, była za Osieckim. Stanisław stolnik Łęczycki. Jacek sekretarz królewski w Łęczyckiem. Franciszek w Kaliskiem 1674. N. Rożycki pisarz skarbu koronnego 1676. *Constit. fol.* 39. Michał Franciszek miał za sobą Zofią Brzechwiankę podczaszankę Warszawską. N. była za Adamem Rojeckim.

ROŻYŃSCY KSIĄŻĘTA HERB.

Cztery krzyże złote być powinny, od jednego drzewa wiszące takim kształtem, że dwa od wierzchu drzewa czyli linji wiszą, jeden z jednego boku, drugi z drugiego, drugie dwa od końca linji, czy też od korzenia drzewa, ku wyższym krzyżom w górę wyciągnione, w polu błękitnem: tak go opisuje. *Okol. tom. 2. fol.* 649. *Paprocki w Gniazdzie fol.* 1145. *Kojałow. in MS.* atoli ten autor przydaje, że inszym go kształtem położony widział, to jest strzała żeleźcem do góry prosto, a piórami na dół obrócona, nad żeleźcem jej dwa krzyże tym sposobem ułożone, jak się wyżej mówiło, i u spodu także, tylko że się tu końcami z sobą nie schodzą. *Paprocki loco citato*, i *O herb. fol.* 652. i w *Ogrodzie fol.* 209. od Koryata syna Gedyminowego, książęcia Litewskiego, początki tego domu książęcego zasiąga, atoli *Okolski* tak na wzwyż namie-

nionem miejscu, jako i *tom.* 1. *fol.* 541. twierdzi, że od Narymunta Gedyminowego syna, Rożyńscy książęta pochodzą, świadcząc się nagrobkami ich, w Kijowie w kościele Dominikańskim, i działem dóbr, między Koryatem i Narymundem; albowiem temu Narymundowi książęciu Pińskiemu, *Kojałow. in MS.* synów naznacza, Alexandra i Jerzego, i że od jednego z nich rozrodzony ten dom, powiada. *Historia Sapiehana parte* 1. *fol.* 59. mówi, że ten Alexander był Podolskim książęciem, a Jerzy Bełzkim, (przecież *Długosz lib.* 10. *pod rokiem* 1388. (koło którego czasu żyć obaj synowie Narymunda musieli, ile bracia stryjeczno rodzeni Jagiełła Króla Polskiego) pisze, że ten Król, po koronacyi swojej, nadgradzając Siemowitowi książęciu Mazowieckiemu, że tak prawa naturalnego, jako i tego, że był zgodnie od wszystkich na tron Polski obrany, dobrowolnie ustąpił; dał darował, w posagu z siostrą swoją, księztwo Bełzkie, które do Polski zawsze należało,) krom tych zaś dwóch, jeszcze trzeciego liczy Punigaiła kasztelana Trockiego, przodka domu Sapieżyńskiego, o czem mówić się obszerniej będzie pod Sapiehami. Miał zaś ten Narymund, według *Jana Wernera w Genealogji Jagiellońskiej fol.* 65. ten zaś autor wyczerpnął to z kronik Ruskich, za małżonkę, córkę Tuchais regnanta Taurykańskiego. Tegoż podobno Tuchais wspomina *Cangius w historyi Konstantynopolitańskiej*, i nazywa go Królem Taurykańskim, twierdząc, że miał za sobą małżonkę Chrześciankę, Maryą imieniem, córkę Andronika starego, Cesarza Wschodniego, w r. 1320. zmarłego. Potomstwo jego, od dóbr Rozynu nad rzeką Ciecierów w Prypeć wpadającą, w Kijowskiem województwie, Rożyńskich imienia nabyli, tamże i Koden miasteczko pod Zytomierzem, od nichże założone.

Michał książe Rożyński, na wojnach Tatarskich i Moskiewskich męztwem wsławiony, synów jego, według *Papro-*

ckiego, trzech zostało, Kiryk albo Cyryl, temu w wielkich i kawalerskich zasługach, gdy odważnie i fortunnie Tatarskie na ojczyznę najazdy gromił, uroczysko Kotelnia nazwane, za Żytomierzem leżące, Król Stefan i stany Rzeczypospolitej, wiecznem prawem nadały, o czem *Konstytucya* 1581. *fol.* 383. *Konstytucya w roku* 1598. jeszcze go komissarzem do rozgraniczenia województwa Kijowskiego z ziemią Mozyrską zapisała, *fol.* 697. o córce jego czytałem w pewnym *MS.* że była za książęciem Czartoryskim. Bogdan drugi syn Michała, hetman Nizowych Kozaków, jako mówi *Paprocki*, mąż serca wielkiego. Mikołaj trzeci syn, w dzielności inszym równy. Jeden z nich, że zamku potężnego, Slamhorod nazwanego, w pustych polach pod Tatarami dobył, i z ziemią zrównał, tak, że i śladu jego nie zostało, wspomina *M. Paszkowski, w Dziejach Tatarskich fol.* 21. Dymitr książe Rożyński, Romana książęcia Sanguszka pamiętnego wojownika, i Grzegorza Chodkiewicza, hetmana wielkiego Litewskiego pułkownik, i zwycięztw ich nierozdzielny towarzysz, osobliwie w owej pod Czaśnikami z Moskwą potyczce, w roku 1567. i na polach Iwańskich. Osobliwiej się jednak dom ten wsławił, w ostatnim z tej familji Janie Romanie książęciu Rożyńskim, którego *Kobierzycki w historyi Władysława IV. fol.* 104. opisuje, wspominając oraz skrypt posłom od wojska jego z Moskwy, do Zygmunta III. wyprawionym, powierzony, i ministrom obojga narodów oddany, z takowym na czele tytułem. *Romand Narymundowicz Rożyński, Hetman i Marszałek najwyższy wojsk Najjaśniejszego Carskiego Wieliczeństwa.* Tenże *Kobierzycki fol.* 232. takowy mu zapisał panegiryk. Ponieważ Romana Rożyńskiego prędka śmierć, życia oraz i starożytnej familji ostatni kres przyniosła, słuszna rzecz, mężnego wodza, krótkiemi słowy nieśmiertelną wzniecić pamięć. Prowadził on ród swój od Narymunda Gedymina, syna z książąt Litewskich, zkąd miał wysoką genealogią, znacznemi antecessorów czynami ozdobioną, których dzielne sprawy, Ruskie wysławiają kroniki, i zostające w Kijowie monumenta, jawnemi dowodami opowiadają. Ani też, tak wspaniałemu urodzeniu, własnemi zbywał zasługami Rożyński. Pierwsze wojennej experyencyi początki zabrał na Rusi, zastawiając się mężnie przeciwko inkursyom Tatarskim; wkrótce od powtórnego impostora Demetryusza, do Moskwy, z wybornemi pułkami był wokowany, i tam generalną wszystkich wojsk objął komendę, którego gdy zbyt żwawie trzymał się przez półtora lata, aż do przybycia królewskiego, siły Bazylego Szujskiego, obranego Cara Moskiewskiego, tak rozerwał, iż nowego panowania nie był pewny. Albowiem stoczywszy najprzód pod Bełchowem miaste-

czkiem pamiętną bitwę, liczne wojska jego zbił i zgromił, drugie niemniejsze nad Chodzyńcem rzeką, nieporównanem szczęściem poraził, położywszy trupem czternaście tysięcy Moskwy, i złapawszy ich hetmana, kniazia Bazylego Massalskiego. Nakoniec majestat Bazylego Szujskiego obarczony, w szczególnej tylko circumferencyi stolicy zamknął, a lokowawszy się obozem pod Tuzynem, obległ, i w ciężkiej trzymał blokadzie, póki Król do Moskwy nie przybył, za którego pospieszonem przyjściem, zmyślonego odstąpiwszy Dymitra, wkrótce, przy wzniecnonych od nieukontentowanego żołnierza buntach, złożony chorobą, dnia 8. Kwietnia w roku 1610. życie zakończył, wieku swego 35. Sprowadzone do obozu królewskiego ciało, rycerskim opłakane żalem: w żałobnej albowiem pompie całego wojska, przy assystencyi przytomnych hetmanów, do Kijowa zawieziono; kondolencyą zeszłemu, wymowną wielce oracyą, Krzysztof książe Zbarazki czynił, i całemu wojsku, za tak znaczny ku zacnemu wodzowi oświadczony fawor, podziękował. Na obszerną księcia Zbarazkiego mowę, równym słów wyborem odpowiedział Kryski, podkanclerzy koronny, z wielkiemi Rożyńskiego i akcyi jego pochwałami. Leży w Kijowie w kościele Dominikańskim, którego nie małe było zalecenie i z tej też miary, iż pierwszy z familji swojej, i ostatni, do kościoła się Rzymskiego owczarni, od którego, Grecką schizmą zarażeni antecessorowie, odstąpili byli, powrócił. Póty *Kobierzycki. Starowolski* także, *in Bellator. Sarmatiae*, pochwały jego wypisał, *Okolski* zaś nagrobek jego z Kijowa: nie zostało się po nim, tylko córka jedna, Piotrowi Świrskiemu z Romanowa, oboźnemu koronnemu, zaślubiona.

Rożyński *herbu Ogończyk*, w Inowrocławskiem województwie. Mikołaj Rożyński, najprzód podsędek, a potem sędzia ziemski Inowrocławski, *Constit.* 1580. *f.* 366. i 1589. *fol.* 558. był jednak w herezyi uwikłany: bo w roku 1595. podpisał Zbór Toruński. N. kanonik Przemyslki proboszcz Krosieński, zszedł z tego świata w roku 1644. *Histor. Coll. Premisl.* Kazimierza, zmarłego w roku 1672. widziałem nagrobek w Piotrkowie u fary z herbem Ogończyk. Jan Alexander mąż rycerski.

Rpiński *herbu Radwan.* Teofanes Rpiński, archiepiscop Połocki *ritus Graeci*, Witebski i Mścisławski, Bogdan zostawił syna Gabryela, męża wojennego. Iwan Siemiona, w różnych expedycyach z książęciem Romanem Sanguszko doświadczony.

RUBACH HERB.

Ziółka trzy powinny być każde o trzech listkach, każde z korzonkiem, tak ułożone, że dwa na górze podle siebie w równi ułożone, a trzecie pod niemi we środku, wszystkie zielone, wszystkie na tarczy błękitnego koloru; z zamkniętego zaś hełmu, trzy kłosy równo od siebie odległe, z korony wychodzą; tak go opisuje *MS. o Famil. Prusk.* tym się herbem pieczętują Rubachowie, dom w Pomorskiem księztwie starożytny, z których niektórzy wojennej sławy szukając, i po innych Państwach rozrodzili się. Ci zaś, co się w Pomorskiem gnieździli, mieli dobra swoje dziedziczne w Chełmińskiem województwie, Plaskowęs; z tych był Krzysztof Rubach sekretarz królewski, trzymał królewszczyznę w Mazowszu, świat pożegnał w roku 1652. jako kamień grobowy opowiada, w kościele Chełmińskim, a zda mi się, że był urodzony z Pudwelsowny de Malnów. Marcin Rubach, sekretarz królewski, viceekonom Malborski, w Gdańsku sobie rezydencyą obrał, przeżywszy lat 70. Wspomina ich *Konstytucya* 1635.

Paweł syn Krzysztofa miał trzy córki: jedna za Stanisławem Sumińskim, druga za Zakrzewskim, trzecia za Ciecholewskim, i syn jeden Tomasz Piotr dwóch imion. — Piotr z *Płaskowęs* Rubach, z Katarzyną *Kosicką* spłodził czterech synów: 1. Antoniego, od którego potomstwo. 2. Melchiora *sterilem*. 3. Ignacego. 4. Jana *sterilem*. — Ignacy Rubach syn trzeci Piotra z *Kosickiej* urodzony dwóchżenny, 1*mo voto* z Zofią *Wolffowną*, Michała Wolffa i Blondyny *Olszewskiej* małżonków córką, z tą zostawił dwie córki: Faustynę i Konstancyą, i synów dwóch, Macieja na świecie, a Stanisława w zakonie Kartuzów w Gidlach. Drugiego Józefa. — Tenże Ignacy Rubach 2*do voto* z Małgorzatą *Janikowską*, Wojciecha Janikowskiego i Anny *Frezerowny* małżonków córką, spłodził córkę Maryannę, i synów czterech: Mikołaja, Jana, Piotra i Antoniego Rubach. — Józef Rubach syn Ignacego z *Wolffowny* urodzony, ten wszedł w śluby małżeńskie, najpierwej z Gertrudą *Brodzką*

Wawrzeńca Brodzkiego i Katarzyny *Janikowskiej* małżonków córką, z tą spłodził syna Mateusza. Powtórnie pojął za małżonkę Agnieszkę *Dzwonkowską*, Felicyana i Katarzyny z *Podbielskich* Dzwonkowskich małżonków córkę, z tą zostawił potomstwo. — *Heraldyka Wielądka.*

RUBIESZ HERB.

Nad wrębami trzema, z których na dole ostatni najmniejszy, inne nad nim dwa, co raz większe, powinna być strzała bez piór, niby o dwóch żeleźcach, z których jedno wyżej, drugie niżej. Tak go opisują: *Paprocki w Gniazdzie fol.* 1193. *O herbach fol.* 680. *Okol. tom.* 2. *f.* 654. i *tom.* 3. *f.* 357. tenże autor powiada, że w księztwie Litewskiem herb ten nabyty, w okazyi, gdy o granice z Moskwą była zatarga, gdzie przodek tego herbu, w Moskwę za granice zaciekłszy się, gdy odważnie nieprzyjaciół gromił, w zasługach ten herb odniósł.

Herbowni.

Alabis, — *Alampi*, — *Andryewicz.*

Rucki *herbu Jastrzębiec.* N. Rucki, żona jego Rokicka herbu Rawicz, *Paproc. f.* 429. Wojciech z Maryanny Niezdrowskiej spłodził syna Stanisława, ten 1*mo voto* z Moszczyńską miał dwie córki, Zofią i Jadwigę Alexandra Stawiszewskiego małżonkę, i syna Łukasza stolnika Inowrocławskiego, temu Maryanna Rzeczycka powiła cztery córki, Felicyannę Męcińską podstolinę Wieluńską, Annę Macieja Kielczewskiego podczaszego Stężyckiego małżonkę, Wiktoryą Trzebińską, Zofią Ankwiczową, i synów dwóch, Stanisława *sterilem*, i Wojciecha kanonika Chełmskiego, officyała Pilznieńskiego. 2*do voto* Stanisław pojął Ruszkowską, z tą miał synów pięciu: Jana porucznika usarskiego, Franciszka, Pawła, Marcina i Macieja.

Rudakiewicz, w województwie Wołyńskiem. Stanisław Rudakiewicz podpisał elekcyą Jana III. 1674.

Rudawski *herbu Kościesza*, w Krakowskiem województwie, w Książu mniejszym, widziałem nagrobek położony, z herbem Kościesza, Pawłowi Rudawskiemu, zmarłemu w r. 1606. Jan sekretarz i pisarz dekretowy królewski, biegłości wielkiej w prawie, nie mniejszej pobożności, umarł 1640. r. jego nagrobek z Warszawy wypisał *Starowol. in Monumen.* Wawrzeniec Jan Rudawski, kanonik Warmiński i Ołomuniecki, dziekan Miedzyrzecki, sekretarz królewski, są w druku jego edycyi, 1mo. *Repertorium juris Civilis et Pontificii, in fol. Viennae* 1660. 2do. *Panegyricus in exequiis Ferdinandi III. Imperatoris, in fol. Viennae.*

RUDECKI HERB.

Dwie strzały powinny być białe, jedna nad drugą, a pod niemi księżyc złoty, na dół rogami obrócony, między rogami gwiazda, w polu błękitnem, na hełmie trzy pióra strusie, tak ten herb opisuje *Rutka in MS.* bo nasi pisarze o nim milczą. Tym się herbem szczycą Rudeccy na Wołyniu, z których Wasila Rudeckiego opowiada *Metryka Wołyńska* w roku 1528. N. była za Jędrzejem Oraczewskim.

Teodor Rudecki podpisał tranzakcyą Bendzińską, jako poseł z województwa Wołyńskiego. — *Krasicki.*

Rudgierz *herbu Rogala*, w Bełzkiem województwie. Z tych Rudgierzowna Jędrzeja Łaszcza wojskiego Lubaczowskiego małżonką była.

RUDNICA HERB albo NASTĘP.

Tym herbie pisze *Okol. tom. 2. fol.* 656. gdzie powiada, że powinna być na tarczy podkowa, barkiem prosto do góry stojąca, w której środku strzała prosto żeleźcem do góry za-

RUDNICA
albo
NASTĘP

HERB.

wiedziona, pola tarczy połowa powinna być błękitna, połowa zaś biała, na hełmie trzy pióra strusie. O początkach tego herbu nigdziem nie czytał. Zowie się inaczej **Następ.**

Herbowni.

Daniszowski, — *Radecki*, — *Rudnicki*, — *Starzyński.*

Przecież Daniszowscy z tą go odmianą zażywają, że podkowa barkiem na dół nie do góry idzie, i strzała, z boku lewego podkowy, żeleźcem na dół, jakby podkowę przeszywała, przechodzi, jakom widział na domowej pieczęci. Radeccy także na dół ostrzem strzałę kładą przez podkowy bark.

Rudnicki *herbu Jastrzębiec*, jako świadczy *MS. o Famil. Prusk.* tylko że na hełmie Jastrząb, nie w nodze, ale w pysku trzyma podkowę. Są ci Rudniccy w Prusiech, z których Łukasz kwitnął 1688. N. Rudnicka była za Jobem Elzanowskim. Drudzy z nich osiedli w Sieradzkiem, i piszą się z Jastrzębia, z tych Zygmunt Rudnicki miał za sobą Reginę Czyżewską herbu Drya, i z niej syna Alexandra 1701. Maryanna była za Łążyńskim chorążym Chełmińskim.

Rudnicki *herbu Lis*, w Sieradzkiem województwie, jednejże dzielnicy z Biskupskiemi, zkąd ci zawsze się pisywali z Rudnik, Rudniccy zaś, i przodkowie ich, zdawna zwali się hrabiami z Bechcyc, i przydaje o nich pewny autor; *Magnis honoribus ad nostram usque vixere aetatem*, *ac pluribus Provinciis Regni*, *nomen suum infudere*, *Siradiam tamen amplius incolunt.* N. była za Wincentym Ponętowskim koło roku 1500. Wojciech Rudnicki kanonik Poznański, u Adama Konarskiego biskupa Poznańskiego, kanclerz, który z śmiertelności się wyzuł w roku 1567. co wypisał *Starowol. in Monumen.* z jego nagrobku w katedrze Poznańskiej. *Paprocki o herb. fol.* 363. pisze, że żył za jego czasów, Maciej podsędek

Sieradzki, żona jego Buzeńska herbu Poraj. Dwóch potem kwitnęło braci rodzonych. Jan archidyakon Uniejowski, kanonik Gnieznieński i Poznański, i Klemens kustosz Gnieznieński, a po śmierci brata swego Jana, archidyakon Uniejowski, ten i sobie i temuż bratu Janowi, w roku 1572. już lat mając 75. w Gnieznie nagrobek wystawił, przy nim cztery herby: Lis, Paparona, Prus albo Kosy, i Drya, był jeszcze w roku 1577. na synodzie Piotrkowskim, sędzią do spraw komissaryalnych, *Acta Synodi cap.* 36. Jan kasztelan Rozpierski, tych dwóch brat, synowie jego, krom innych, Jan i Szymon. Z tych Jan najprzód chorąży, podpisał z tym tytułem zjazd Wiślicki 1587. *Constit. fol.* 439. potem kasztelan Sieradzki, który honor z sobą wniósł do grobu w roku 1620. więcej niż ośmdziesiąt lat przepędziwszy, czyli jako chce *Okolski* 71; kościół w Grodzisku wystawił i nadał, kanonią w Uniejowie i z bratem swym Szymonem fundował. Chciał w tymże Uniejowie, kollegium Soc. Jesu założyć, atoli w tem woli Bożej nie było, mąż w całem swem życiu pobożny, w kollegium naszem Kaliskiem co rok na dwanaście dni zamykał się, dla świętej z Bogiem rekollekcyi, córek jego pięć zostało, Jadwiga Grodzińskiemu herbu Paprzyca zaślubiona, Katarzyna, Anna i Zofia, z których jedna dostała się w małżeństwo Spytkowi Buzeńskiemu kasztelanowi Konarskiemu, druga Mycielskiemu, trzecia Tarnowskiemu, czwarta Małgorzata Sarnowskiemu, synów zaś trzech, Jana, Stanisława i Walentego, ten ostatni z braci swoich, jeszcze za żywota ojca swego, to jest w roku 1617. wszedł do grobu, wieku swego 31. żadnego z Sokołowskiej Zofji z Warczymowa, kasztelanki Gostyńskiej, nie zostawiwszy potomstwa, dla tego fortuna z siostrami jego w cudze domy poszła.

Szymon biskup Warmiński, brat rodzony Jana kasztelana Sieradzkiego, w Krakowie najprzód szkoły traktował, w Bononji potem przez trzy lata filozofji się uczył, i prawa duchownego, ztamtąd do Rzymu pokwapił; wszędzie z wielką nauki swojej estymacyą, nie mniejszą życia swego pobożności: tej przypatrzywszy się dobrze na dworze swoim Hozyusz kardynał i biskup Warmiński, dał mu to zalecenie przed Piusem V. Papieżem, że, lubo jeszcze w lata młodemu, koadjutoryą na kustodyą Gnieznieńską i archidyakonią Uniejowską przysądził, po własnym stryju jego Klemensie, o którym się wyżej mówiło. Powróciwszy do ojczyzny, gdy się na dworze Stefana Batorego Króla Polskiego pokazał, wszystkich oczy przeraził, to wyborem nauki, to powagą obyczajów, to nienadweręż̇oną cnotą: a co w nim szczególniej uważano, zawsze stateczną: Ośmnaście lat, tak na dworze Stefana, jako i Zygmunta, z tem

zaleceniem, już na komissyach, już na różnych legacyach przepędziwszy, z lekka do godności postępował, najprzód regentem koronnym, dalej sekretarzem większym, proboszczem Poznańskim, scholastykiem Łęczyckim, kanonikiem Krakowskim i Warmińskim, od tegoż Zygmunta wyniesiony; chciał ten Pan dla jego gładkiej wymowy, prędkiej w trudnych rzeczach rady, biegłości w interesach publicznych, żeby był wraz z sekretaryą i referendarstwo koronne trzymał, wszakże wkrótce w roku 1604. po przeniesieniu Piotra Tylickiego z Warmińskiej infuły na Kujawską, jemu się Warmińska dostała, którą skoro objął, o to się usilnie starać począł, żeby był dobrego pasterza na sobie urząd wypełnił: dla tego dyecezyą swoję odwizytowawszy, synód w Heilsberdze złożył, na którym, żeby ustawy concilium Trydentskiego świątobliwie we wszystkiem zachowane były, ustanowił dawniejszych synodów Konstytucye, do powtórzonego druku podał brewiarz Rzymski, i ceremonie podług zwyczaju całego kościoła Rzymskiego wprowadził. Spuściwszy potem na kogo inszego domowe rządy, sam przez siebie wszystkie kościelne obrządki sprawował. W Heilsberdze pospolicie rezydując, lubo w zamku miał kościół, przecież we wszystkie dni uroczyste, do kościoła farnego pieszo chodził, i tam na wszystkiem nabożeństwie bawił, nie się ani pluskiem, ani odległością miejsca, ani słabością zdrowia, od tego świętego postanowienia niechcąc dać odrazić. Żadnego zaś dnia nie opuścił, któregoby albo mszy świętej słuchać niemiał, albo sam do ołtarzowych tajemnic nie przystąpić. Ranniejszy czas pospolicie różnym z Bogiem zabawom dawał, resztę czasu expedycyom różnym, albo słuchaniu poddanych swoich kwerełów, naznaczył. Suppliki sam czytał, które, jako i sądy swoje, z przedziwną sprawiedliwości swojej chwałą, zawsze z ukontentowaniem obojga stron, ułacniał. Zbytki wszystkie z domu swego wyrzucił, przecież stół u niego zawsze dostatni i poważny, do którego, albo pismo święte, albo historyą kościelną czytywać kazał. Kilku zawsze księży swoim nakładem przy sobie chował, których dobrze wprawując w naukę, i zdolne do tego stanu obyczaje, formował na rządy ludzi, i plebanie. Żadnego prawie kościoła w jego dyecezyi nie było, któregoby w apparat kościelny nie przystroił: osobliwie jednak kościołowi swemu katedralnemu, siła i bogatych rzeczy nadał; atoli po śmierci jego, Szwedzka chciwość, z tych go ozdób złupiła: zostało się jednak sześć lichtarzów i krzyż wielki srebrne, kielich szczerozłoty, infuła perłami i drogiemi kamieniami osuta. Brunsberskie nasze kollegium, póki żył, coroczną pensyą w niedostatku dźwigał. Młodzi trzydziestu, tak w Brunsberdze, jako i w Wordmicie, swoim kosztem na nau-

kach trzymał, którzy potem w wielkich ludzi i godnych porośli. Kościół Ś. Stanisława biskupa w Heilsberdze już upadający restaurował: w Wartemburgu kościół ojcom Bernardynom zasklepił i dokończył. Kościół w Elblągu farny Ś. Mikołaja, od heretyków opanowany, za dekretem królewskim odzyskawszy, przy nim Plebana osadził, w dochód go roczny opatrzywszy: w Królewcu także za jego staraniem kościół katolicki stanął, w prowenta uposażony. Janowi Sadowskiemu siła dopomógł, tak do odebrania z rąk heretyckich świętej Lipki, jako i do struktury kaplicy na tamtem miejscu. Z sejmu naznaczony komissarzem do Królewca, w roku 1609. i 1612. z jaką się tam stawił dzielnością i roztropnością, poznać z tej komissyi każdy może, w Konstytucyach koronnych ingrossowanej. Granice także księztwa Warmińskiego od Prus książęcych, tak szczęśliwie zakończył, że wszelkim kontrowersyom tamę rzucił. Jana Zygmunta elektora Brandeburskiego, gościa u siebie w Heilsberdze, przedziwną ludzkością przyjął i traktował. Zamki w Warmji nadwerężone, w Brunsberdze, Wodmicie, Reszlu, Heilsberdze, albo restaurował, albo przekształtował. Na koniec pracami i laty zwątlony, w chorobę zapadł: w tej na trzy dni przed śmiercią, przez sen pokazał mu się ojciec Stanisław, zakonu Ś. Franciszka *Ordinis Minorum Observantium*, gwardyan, w Wartemburdze przed rokiem zmarły, i rzekł do niego, *Domine Episcope parate ad mortem*, *ex hoc morbo non evades*, dla tego tem bardziej do szczęśliwej się śmierci przygotowawszy, na nowy się żywot przeniósł w roku 1621. wieku swego 69. Jest jego skrypt, w indygenacie Jana Werdy, podkomerzego Pomorskiego wydrukowany. Zycie jego napisał i drukiem na świat wydał, Jan Rywocki Soc. Jesu, a z niego *Treterus in Episcop. Varmien.* krócej sprawy jego opisał*).

Wojciech Rudnicki, proboszcz Warmiński i administrator tegoż biskupstwa, po śmierci stryja swego Szymona, według *Rywockiego*. Stanisław najprzód cześnik i surrogat Kaliski, potem podsędek Kaliski 1609. poseł na sejm, zkąd komissarzem naznaczony do lustracyi dóbr królewskich na Rusi i Wołyniu, *Const. fol.* 907. umarł sędzią Kaliskim ziemskim, marszałkował w trybunale koronnym. Jakób w roku 1621. fundował w Ostrzeszowskim kościele kurs albo officium Matki Boskiej. *Acta Castren. Ostrzeszov.* Tenże czy inszy w roku 1630. kościołowi Wieruszowskiemu pewną summę zapisał

*) Siostry Szymona biskupa i Jana kasztelana Sieradzkiego były trzy, N. Dobiecka — N. Bratkowska — i N. Kodrembska. — *Przypisy Krasickiego*.

tamże. Ks. Przemysław Soc. Jesu, ten jeszcze niedorosłszy lat piętnastu, w Niemczech w Herbipolu ucząc się *Humaniora*, dla gładkości wiersza łacińskiego, i przedziwnej a prawie wrodzonej prędkości w tej materyi, *Poeta Laureatus* był zawołany, w Rzymie potem, w roku 1601. prosił się do zakonu naszego u ks. generała Klaudyusza Aquaviva; pyta się go generał, jakby mu imię było, odpowiada: Przemysław. Jeszczem (mówi Aquaviva) o żadnym świętym Przemysławie, ani czytał, ani słyszał, na co Rudnicki: dla tegoć też to prawi ja się do zakonu twego proszę, żebym w nim mógł być pierwszy tego imienia Przemysław święty, którą odpowiedzią ucieszony generał, przyjął go do zakonu, i nie omylił się na nim: bo co się jego nauki tycze, te do podziwienia miał wielką, w Rzymie razem i sam teologji się uczył przez lat kilka, i drugich *Politiores literas* uczył: z Rzymu do ojczyzny powróciwszy, z wielką sławą filozofji i teologji oduczywszy, od Zygmunta III. Króla Polskiego, dla instytucyi synów jego, osobliwie Jana Kazimierza, który potem tem królestwem rządził, na dwór królewski był wezwany, pod który czas, kilka Panów znacznych, do owczarni prawowiernego kościoła od herezyi przeciągnął, osobliwie Kaspra Denhoffa wojewodę Sieradzkiego. Zygmunt III. wysokie w tej ojczyznie infuły zasłużonemu sobie ofiarował, ale ich z pogardy siebie przyjąć niechciał: osobliwsza się w nim część i miłość ukrzyżowanego Jezusa, także i Najśw. Panny, wydawała, która z życiem dopiero w sercu jego wygasła, codziennie bezkrewnym stawał się Męczennikiem, częścią przez dobrowolne ciała umartwienia, częścią przez dopuszczone od Pana Boga dolegliwości. Rządził kollegia, Krakowskie, Ostrogskie, Jarosławskie, Lwowskie i całą prowincyą, aż też śmiertelnego kresu dopędził w Przemyślu w roku 1660. synowiec zaś jego Swentosław, w tymże zakonie we Lwowie w roku 1665. ten nie żywo się na świat urodził, ale od rodziców swoich do Matki Boskiej ofiarowany, ożył: w matematyce poleru był wielkiego, resztę życia swego na Missyi Poleskiej w Turowie przepędził, z wielkim dusz pożytkiem. Jan w Kaliskiem 1674. Józef chorąży Bydgoski, pisarz do kwarty 1719. N. Kociełkowskiego małżonka.

Rudnicki *herbu Lubicz*, w ziemi Chełmskiej. Felix z Rudnik Rudnicki, dziedzic na Jaślikowie, z Małgorzatą Stawską, spłodził syna Jakóba, ten z Anną Nawoską, córkę Annę Łukasza Bzickiego małżonkę, i trzech synów. Z tych: 1. Paweł, z Romanowskiej miał syna Stanisława, który najprzód z Borowską Anną liczne rozmnożył potomstwo, to jest Jana, Stefana, Jakóba, Jadwigę, Annę, i Zofią, toż z drugiej żony Barbary Kłodnickiej; Krzysztofa, Alexandra, Kata-

rzynę, Marynę i Zofią. *2do* Floryan Melchior, ten zszedł bezpotomnie. *3tio* Szymon, temu Apollonia Gruszecka powiła Stefana i Bronisława, ale *steriles*, Zofią Stawską i Ewę Jabłońską; nadto Adama (ten to zda mi się Adam pisarzem był najprzód grodzkim Chełmskim 1611. *Uniwer. Pobor.* potem podstarościm Krasnostawskim, i posłem na sejm 1629. zkąd był deputatem na trybunał Radomski, *Constit. fol.* 43. dalej podsędkiem Chełmskim, *Constitut. fol.* 43. jest też w druku Adama Rudnickiego: *Tren żałobny na śmierć;* 1612. *in 4to:* któremu Strzyżewska powiła Barbarę Sawicką, Katarzynę Kłodnicką, Izabellę Morską, Elżbietę Szczepanowską, synów zaś: Samuela, Szymona, Jędrzeja, Adama, *steriles*, Rafała także, ten z Orchowskiej, tylko córki dziedziczki swojej fortuny zostawił, to jest, Joannę Gruszecką, i Agnieszkę Szelicką. Paweł zaś brat Rafała, pisarz ziemski Chełmski, z Zofji Bielskiej, miał dwóch synów: Adama, tego z Gulczewskiej potomstwo: Antoni, Marcin, Stanisław (niewiem czy to nie ten Stanisław pojął Katarzynę Rybczewską) Katarzyna, Anna Konstancya; i Jana wojskiego Krasnostawskiego, ten najprzód z Maryanną Wielobycką, spłodził Antoniego, Franciszka, ale bezdzietnych, i Stanisława wojskiego Krasnostawskiego, od którego z Kobylańskiej *1mo*, córki dwie zostały, Maryanna i Teresa, *2do voto* z Teresy Linczowskiej, Ignacy i Kazimierz. *3tio* z Krystyny Czarnowskiej syn Antoni. Tegoż Jana wojskiego druga żona Buszkowska, zrodziła Tomasza, Marcina, Piotra, Katarzynę Łowecką i Kunegundę Gładkowską. Trzecia żona Barbara Dłuska, ale *sterilis.* Franciszkowi Rudnickiemu, w zasługach wojennych, puściła ojczyzna dobra Witków, w starostwie Grabowieckiem leżące, przez *Konstytucyą* 1662. *fol.* 30.

Stanisław z *Rudnik* Rudnicki do Litwy się przeniósł, a to z tej okazyi: po uspokojeniu sławnej owej pod Wiedniem batalji i zwycięztwie otrzymanem nad Bisurmanem, na której tenże Stanisław pod znakiem samego niezwyciężonego Króla Jana III. porucznikował. W ten tedy czas z niejakiejści niesnaski Stanisław z chorążym tegoż znaku powadziwszy się, gdy sobie plac wydali, na tym padł łupem śmierci wspomniony chorąży, którego fatalnego wypadku obawiając się, i rygor prawa wojennego znając, opuściwszy chorągiew, sam się wyniósł do Litwy, i w Płockiem województwie, dóbr wieczystych *Zamosze* nazwanych dziedzictwem dostawszy, pojął w małżeństwo Annę *Zaleską:* z tej było synów pięciu: Michał, Jozefat, Jan, Zygmunt i Jerzy, córka jedna Eufrozyna, ta zaślubiona Dłużniewskiemu podstolemu Parnawskiemu. Pierwszy syn Stanisława Michał miecznik Łomżyński, miał za sobą Annę *Charzeńską*, ta była urodzona z *Chmielewskiej*, z tej spłodził synów czterech: Antoniego, Benedykta, Mikołaja, i Ignacego. Córek cztery: Krystynę, ta się dostała Juszyńskiemu podczaszemu Zakroczym-

skiemu. 2. Katarzyna Michałowi Hołowni. 3. Justyna za Dadzibogiem Mintowtem Czyżem. 4. Eufrozyna Janowskiemu. Synowie zaś Antoni i Mikołaj *steriles* z tym się rozeszli światem. Trzeci Benedykt syn Michała pojął w małżeństwo Konstancyą *Wielamowską*, regentownę ziem. Mińską, a po mężu miecznę powiatu Oszmiańskiego, która mu powiła synów trzech: Tadeusza, Ignacego, i Felicyana, czwarty syn Franciszek i córka Brygida, zostawili tylko żal na sercu rodzicielskim. Drugi syn Stanisława Jozefat, a brat Michała, miał za sobą *Uhlikownę*, z której było potomstwo, synów dwóch: Bonifacy i Antoni, córek dwie: Bogumiła i Anna. Trzeci syn Stanisława Jan, ten miał za sobą *Gnatowską*, z której syn Jerzy, i córka Maryanna oddana w małżeństwo Kiełdbrzuchowi; Zygmunt Jerzy *sterilis*. Ignacy brat Benedykta syn Michała, miał za sobą Maryannę *Nurzyńską*, z której miał syna Antoniego. Felicyan syn Benedykta będąc kapitanem wojsk Polskich, pojął w małżeństwo 1*mo Odachowską* bezpotomną; 2*do Buchoszewiczownę* strażnikownę Połocką, z tej miał syna Wincentego, i córkę Jozefatę. 3*tio Ciwińską* oboźn. Nowogrodz. bezpotomną. 4*to* ma *Gorską* cześnikownę Podolską, z tej spłodził córek pięć: Marcellę, Domicellę, Anielę, Brygidę, Maryannę. Podczaszym był województwa Mińskiego, sędzią grodzkim Brzeskim, z sejmu naznaczony lustratorem starostw, i komissarzem do ofiary dziesiątego grosza. Zaszczycony rangą pułkownika wojsk Polskich i podstolego województwa Mińskiego za przywilejem Króla Polskiego, mieszka w dziedzicznych dobrach *Pasłowicze* zwanych w powiecie Bobrujskim teraz leżących. Syn drugiego małżeństwa z *Bochuszewiczownej* Wincenty, ten w młodym wieku życia swego 18. będąc wprzód w korpusie kadetów edukowany, w czasie rewolucyi krajowej 1794. roku znajdując się w wojsku w szarży porucznika, w potrzebie za ojczyznę między Kobryniem a Krupczycami życie swoje za jej obronę położył, z sławą swoją i dla domu swego wiekopomną. Córki Józefa z *Bochuszewiczowny* z tego małżeństwa, i dzisiejszej żony wszystkie w panieńskim stanie zostają. Antoni syn Ignacego miał za sobą *Alexandrowiczownę*, z której spłodził syna Józefa szambelana dworu Polskiego, regenta ziemiańskiego i grodzkiego bywszego powiatu Rzeczyckiego a dzisiejszego ziemskiego powiatu Bobrujskiego regenta. — *Heraldyka Wielądka.*

Rudnicki *herbu Nałęcz*, w ziemi Przemysłkiej. Bartłomiej Rudnicki, o którym pisze *Paprocki.* Jan z Danczpola Rudnicki, z sejmu 1647. komissarz do uspokojenia granic od Węgier, *Constit. fol.* 5. Zofia Hieronima Lipskiego, chorążego Horodelskiego, Ludowika Jana Czapskiego małżonki.

Rudnicki *herbu Sas.* Tym się herbem pieczętuje Teodozyusz Lubieniecki Rudnicki, exarcha całej Rusi, biskup Łucki *Graeci ritus* temi czasy. Są też Rudniccy w Litwie, z których Jan r. 1700. Dominik w zakonie naszym, jest w druku jego *Relacya o cudownym Ukrzyżowanego Chrystusa obrazie w Warszawie w kościele Societat. Jesu*, 1724. *w Warszawie.*

Rudnicki *herbu Poraj.* Z tych Katarzyna z Rudnik, była za Stanisławem Tomisławskim herbu Świnka, w r. 1595.

Rudnicki *herbu Rudnica*, w Wielkiej-Polszcze. Maciej Rudnicki *Następ*, mąż wojenny, zostawił syna Felicyana, ten z Wieruszowny Kowalskiej, chorążanki Wieluńskiej, spłodził dwóch synów: Jędrzeja i Wojciecha, i córkę. Z tych Jędrzej zszedł bezpotomny. Wojciecha zaś sześciu synów zostało: Jędrzej, Wojciech, Jakób, Stanisław, Jan i Paweł, z których Wojciech rotmistrz, w Moskiewskiej stolicy, prochami wyniesiony, zginął. Jakób sędzia Bydgoski. Rudnickich z Rudnicy wspominają *Księgi Grodzkie Ostrzeszowskie, w roku* 1452.

Józef Rudnicki w r. 1778. dziekan Chełmiński. — Maciej komornik ziemski Kaliski. — Wawrzeniec łowczy Brzesko Kujawski. — Józef wojski Brzesko Kujawski. — Antoni regent ziemski t. w. — Karol miecznik Przedecki. — W roku 1788. Józef pisarz ziemski Brzesko Kujawski. — Franciszek wojski t. w. — Kazimierz podstoli Kruświcki. — Antoni sędzia grodzki Kowalski. — *Krasicki.*

Rudnicki *herbu Strzemię.* Z małego Rudniczka, w Lubelskiem województwie, atoli Janowi Rudnickiemu, dla heroicznych dzieł i męztwa, z którem się w różnych okazyach popisał, do starożytnego z przodków swoich herbu, to jest Strzemienia, szablę przydano, z pochwałą odwagi jego, na sejmie r. 1601. czego żeby sukcessorowie jego zażywać mogli, otrzymał od stanów koronnych approbacyą przez Konstytucyą, w roku 1616. zapisaną. *Constit. fol.* 35. Stanisława *Paprocki* wspomina z tego domu, że w zamku Kamienieckim do bramy szybko na koniu leciał, w tem wrotny wzwód podniósł, gdzie gdy konia żartkiego utrzymać Rudnicki nie mógł, koń chcąc przeszkoczyć otwartą przed sobą dziurę, wskoczył na byle, które po skale u zamku rosło, tam został dziwną opatrznością Boską i z siodłem na bylu Rudnicki, koń w przekop głęboki zleciał, gdzie nim doleciał, kostka w nim cała nie została, Rudnicki trzymając się byla i wołając ratunku, salwowany. Mateusz z Anny Giszowskiej spłodził syna Krzysztofa, męża rycerskiego. Brat Mateusza Stefan, na Świnkach w powiecie Urzędowskim dziedzic. Adam, córka jego Anna z Janem Trembeckim 1620. *Acta Castrèn. Cracov.*

W r. 1778. Jakób Rudnicki komornik graniczny Sendomierski. — Jacek komornik graniczny Radomski. — W r. 1788. Józef cześnik Stężycki. — Ignacy pisarz ziemski. — *Krasicki.*

Rudomina *herbu Trąby*, w księztwie Litewskiem, z tą jednak odmianą, że według *Okolskiego* świadectwa, na tarczy, nad zwyczajnemi trąbami trzema, powinny być dwa skrzydła orle rozciągnione, z sobą się barkami stykające, na

hełmie zaś nad koroną mąż zbrojny, rąk po ramiona obudwu niemający, po piersi go tylko widać, a na szyszaku jego trzy pióra strusie: to *Okolski tom. 3. fol.* 231. atoli *Kojałowicz in MS.* same tylko trzy trąby w polu błękitnem składa, każda z nich z nawiązaniem żółtem, w hełmie zaś u nich, powiada, że powinny być dwa orle skrzydła, a między niemi trzy trąby nawiązane, jak na tarczy herbu; i to jest pewniejsza, ile że się tego ten autor na wielu miejscach napatrzył: przydaje tenże, że za Króla Jagiełła czasów, wspominają dzieje Jakóbowicza Rudominę, chorążego Rudominowskiego. Królowa Bona, niechęcią jakąś na ten dom ujęta, przytłumić chciała sławy jego, wszakże za jej z Polski wyjechaniem, kwitnąć poczęli, od dóbr dziedzicznych Dusiat, przydomek sobie przybrawszy Dusiatki. Jędrzej Rudomina zostawił dwóch synów: Jędrzeja starostę Dowgiliskiego, którego syn także Jędrzej, w zakonie naszym, o którym wielu autorów pisało: *Bartoli in historia Sinensi lib. 4. Bibliot. script. Societ.* 1676. *edita. Joann. Nadasi Pretiosae Occupat. Morien. c.* 15. *num.* 3. *et Anno Dier. Memorab.* 5. *Septembris. Pruszcz forteca duchowna fol.* 253. jest także życie jego położone w żywocie łacińskim, w. ks. Męcińskiego, 1661. *Cracov. i w Polskim* 1672. *in* 12. *Kojałow. in Miscel.* jako sam o sobie świadczy w Litewskim herbarzu, ale mnie się go widzieć nie dostało. Ten skończywszy szkoły i filozofji wysłuchawszy, gdy już lat dwadzieścia i cztery życia swego dopędził, wkroczył był w konkurrencyą o zacną damę w Litwie: gdy tedy na umówiony dzień do ślubu zjeżdza, z nagła odmieniwszy swoje intencye, snać z natchnienia Boskiego, do Wilna się udał, gdzie sproszonych gości na ten akt, i sług swoich wraz rozpuściwszy, sam się Bogu na służbę jego w nowicyacie naszym Wileńskim poświęcił, w roku 1618. któremu zapisał dobra Giełoże i Rostyniany (lubość drudzy twierdzą, że w Rzymie do zakonu naszego wstąpił). W nowicyacie do najniższych posług z chęcią się rzucał; trafiło się, że kucharz, niegdy Jędrzeja sługa, Pana swego torem idąc, do tegoż się zakonu wprosił, gdy tedy kuchenne posługi odprawował Jędrzej, on pamiętając na swego kiedyś Pana, albo sam za niego chciał owe podłe uczynki odprawiać, albo folgować w urzędzie, na co mu Jędrzej powiedział: Braciszku trzeba nam zapomnieć, czymeś ty był na świecie, i ja też, czyńmy to, czego po nas ćwiczenie duchowne wyciąga, tyś mi powinien rozkazywać, ja czynić. Taką pokorą i innemi cnotami zalecony, po nowicyacie, teologji już w Wilnie, już w Rzymie słuchał, pod który czas miał takie widzenie przez sen. Świat cały widział, który na ramionach swoich operaryuszowie Soc. Jesu zewsząd dźwigali, przecież

z tej strony, którą na wschód słońca był obrocony, tym którzy go tam na sobie trzymali, ciężarem swoim, gęsty pot z czoła wytłoczył tak że też w owej pracy omdlewać, i z sił zpadać poczęli: w krótkim czasie widzi Aniołów z nieba zstępujących, którzy kroplisty ów pot, białemi, z czół ich otarłszy chustkami, przed Panem Bogiem zbroczone chusty składali. za każdą z nich, ojciec przedwieczny, bogatą od złota i drogich kamieni koroną płacił. Patrzącego na to Jędrzeja, począł jeden z Aniołów pytać się, czyby sobie życzył, i pod której części świata machinę, swoich ramion nadstawić, a on sobie wschodnią natychmiast część obrał; Anioł go, jako nowego dla czci Boskiej operaryusza, ojcu przedwiecznemu prezentował, prosząc za nim, żeby go nowemi i osobliwszemi do tej pracy ugruntował i wzmocnił łaskami: obiecał P. Bog, i że miał w tych tam stronach życie swoje położyć, deklarował, starszym swoje z pragnieniem postanowienie otworzyć kazał: nakłonię, prawi, ja ich serca, że ci w tem trudnić nie będą. Jakoż skoro tylko ks. generałowi myśl swoję z prośbą otworzył, nad spodziewanie swoje łacnym go doznał: przetoż dosłuchawszy teologji, do Indyi popłynął: w której drodze, lubo samego Bóg nie jedną niemocą do większej zasługi sposobił, przecież ile mu i sił i zdrowia stawało, inszym chorym usługował, nędznych ratował, czem zasłużył sobie, że go wszyscy w tym okręcie, świętym zwali. Do Goi miasta przypłynąwszy, do szpitala się zaraz na posługę chorym udał, nadto, nie było żadnego okrętu, żadnej katuszy, żadnego i najmizerniejszego człowieka, o których by tak w potrzebach do duszy, jako i do ciała służących, Jędrzej z miłości swojej ku bliźnim, pieczołowaniem wywnętrzającym się dla nich, nie zabiegał, karmił, uczył, dysponował, cieszył, żebrał na nich, z taką serca wesołością, z taką na siebie i zdrowie swoje niepamięcią, że też i sam w kwartanę zapadł: dla tego, widząc to przełożeni, a chcąc zwątłonych w nim sił dźwignąć, najpierwej odmienić mu powietrze postanowili. Przetoż z Goi do Makaum miasta wysłali go morzem, ztamtąd do Chińskiego Królestwa; wprawdzieć kwartana po kilku miesiącach trapić go przestała, atoli gorsze po sobie skutki zostawiła, to jest ustawiczną słabość, i niepłonne suchot początki. Ztemwszystkiem Jędrzej w Chinach stanąwszy, i w prowincyi Fonkien nazwanej, kędy cieplejszy był kraj, osiadłszy, zaraz się Chińskiego języka uczyć począł, wielką pracą, ile nad insze języki trudniejszego, w którym przepolerowawszy się, do apostolskich się koło zbawienia ludzkiego zakrzątnął funkcyi, słuchając spowiedzi, i gorliwe do ludzi kazania czyniąc; wszakże zepsowane zdrowie, dłużej mu pracować na chwałę Boską nie pozwoliło, sucho-

tami albowiem strawiony, w roku 1631. 5. Września, poszedł po koronę sobie niegdy pokazaną. Jakoż gdy go o blizkiej śmierci przestrzeżono, z wesołością tę nowinę przyjąwszy, zawołał. „O jakom szczęśliwy, że idę do tego dobra, któregom zdawna z serca szukał i pragnął.“ Przed samem skonaniem pokazał mu się widomie S. Ignacy, fundator tegoż zakonu, zapraszając go z sobą do nieba, sam to przytomnym opowiadał, i jako go widział opisywał. Podczas skonania jego, słyszeli niektórzy Chińczykowie, w pobliższym kościele wdzięczną muzykę i zapach osobliwszy: a ks. Julius Alenus, na ten czas mieszkając w mieście Fou tegoż właśnie czasu, widział w kościele swoim wielką światłość. Pochowany, z wielkim naciskiem Chrześcijan, według zwyczaju tamtych krajów za miastem, z napisem nad grobem, gdzie ludzie w wielkiej mając opinji świątobliwości tego męża Bożego, siła łask przez przyczynę jego odebrali. To wszystko o nim do Polski wypisał, z listu ks. Benedykta Mattos S. J. ks. Wojciech Męciński, potem Męczennik Japoński. Jest w druku ks. Rudominy książka, *de Regum Regnorumque, mutationibus, ac interitu*, wydana już po jego zejściu, *Vilnae* 1652. *in 4to*, czyli raczej od niego z Włoskiego na Polski przetłomaczona, gdy jeszcze był świeckim. W prefacyi ma być żywot jego opisany, ale mnie się tej książki nie dostało widzieć.

Maciej Rudomina, syn Jędrzeja, o którym wyżej, starosta Uciański, sławny żołnierz, spłodził córkę Annę Scipionową, i czterech synów: Jana, Tomasza, Wawrzeńca i Marcina. Z tych Marcin dworzanin Króla Stefana, umarł w Grodnie przy dworze. Wawrzeniec także, starosta Niderpolski, rotmistrz usarski, od postrzału pod Wendą ledwo wyleczony, pod Felinem, kawalerską śmiercią na placu poległ, z Felicyanny Wołowiczowny, córka jego Anna, była za Pacem Stefanem, podkanclerzym Litewskim, syn zaś Stanisław, dworzanin królewski, młodo umarł w Warszawie. Jan, trzeci syn Macieja, wojski Bracławski, we wszystkich expedycyach za Stefana Króla męztwem wsławiony, żona jego Toloczkowna, z której synowie: Paweł, Jerzy, Jan, Piotr i Krzysztof. Z tych 1. Paweł, w potrzebie pod Derptem zabity, 2. Jerzy, zginął pod Chocimem, pogrzebiony z ojcem swym w Wilnie, w kościele OO. Bernardynów. Siostry jego i drugich braci, były cztery; z tych Magdalena, zakonnica Benedyktynka w Nieświeżu, Katarzyna dostała się w małżeństwo Wacławowi Biegańskiemu, podstolemu Oszmiańskiemu, Maryanna Janowi Narburtowi, podkomorzemu Lidzkiemu, Felicyanna Krzysztofowi Korsakowi, podkomorzemu Połockiemu. 3. Jan, najprzód chorąży, a potem kasztelan Nowogrodzki, pod Chocimem odwaga się jego

pokazała, już na ten czas rotmistrza usarskiego, kiedy z drugiemi trzema chorągwiami, sześćdziesiąt tysięcy Turków, na obóz nasz nacierających, odpędził, tam brata swego rodzonego zabitego utracił, sam w rękę raniony, pobitych drugich w tejże okazyi kompanji ciała, w Nowogrodzkiej parafji solennie pogrzebł, z marmurowym nagrobkiem, i z swojej fortuny wieczną fundacyą uczynił, aby co tydzień, za dusze tychże pobitych, msza się święta odprawowała. Z tąż odwagą stawał i na wojnie Inflantskiej: mąż wielkiej nauki, wydał według *Kojał. in MS.* lubo bez imienia, *wierszem Polskim opisaną wojnę Chocimską*, a to dla tego, że w Łacińskich historyach do druku podanych, przez inwidyą, niektórych sławie i męztwu ujęto, a drugim niesłusznie więcej przypisano: to *Kojał.* Posłował na różne sejmy, 1623. komissarz do taxy, *Constit. fol.* 10. 1629. deputat na sądy fiskalne. *Constit. fol.* 18. i 1632. do lustracyi niektórych dóbr, *Constit. fol.* 6. z Horodyjskiej córka jego Anna, zaślubiona Jędrzejowi Radzimińskiemu, podkomorzemu Żmudzkiemu, synowie zaś dwaj, Michał i Gabryel: umarł ten Jan 1646. któremu bracia Piotr i Krzysztof, nagrobek w Wilnie u OO. Bernardynów wystawili. *Starowol. in Monum.* 4. Piotr, dworzanin królewski, starosta Uświatski, chorąży Bracławski, kasztelan Derpski, umarł Smoleńskim kasztelanem, w Moskiewską i Inflantską expedycyą, przez dziesięć lat z obozu nie wyjeżdżał, pod stolicą Moskiewską postrzelony, posłował na konwokacyą 1632. i 1635. na sejm, zkąd był deputatem naznaczony na trybunał skarbowy Wileński. *Constit. f.* 5. Złączył się był dożywotnie z Maryną Abrahamowiczowną, Iwana wojewody Smoleńskiego córką, z której został syn Jan, wprzód chorąży, potem marszałek Bracławski, starosta Uświatski, rotmistrz królewski 1651. w obozie umarł: żona jego Krystyna księżniczka Sanguszkowna, wojewodzanka Witebska, ale z niej potomstwa nie było. 5. Krzysztof, pod chorągwią Karola Chodkiewicza, na wojnach, Inflantskiej, Wołoskiej i Moskiewskich, rycerskiej szukał sławy, marszałkiem był potem Bracławskim, dalej kasztelanem Połockim, z tym go tytułem wspominają *Konstytucye* 1653. komissarzem do zapłaty wojsku, pod tenże czas, traktat o granice z Moskwą, od inszych przez lat piętnaście tentowany, szczęśliwie do skutku przyprowadził, umarł wojewodą Mińskim, lubom ci ja go w pierwszym tomie, z niewiadomości opuścił, miał za sobą Tyzenhauzownę, z której synów czterech spłodził (o Felicyannie wojewodzance Mińskiej, że żyła z Eliaszem Komorowskim chorążym Wilkomierskim, czytałem, rozumiem że tego Krzysztofa córka). Piotra Rudominę Dusiatskiego, ten najprzód był chorążym Oszmiańskim, rotmistrzem królewskim,

potem starostą Starodubowskim, pułkownikiem, marszałkiem trybunału Wileńskiego 1679. *Konstytucya* 1667. *fol.* 14. w nagrodę krwawych zasług, mianowicie w dziełach rycerskich po wielokrotnie wyświadczonych, dobra, przed unią kiedyś kniaziowi Michałowi Obalińskiemu konferowane, w ziemi Wilkomierskiej leżące, wiecznem dziedzicznem prawem temu Piotrowi puściła, syn jego z Sulistrowskiej Jerzy stolnik Miński. Krzysztofa chorążego Wilkomierskiego, żona jego Isajkowska. Bogusława, ten w potrzebie pod Werkami z Moskwą poległ, i Zygmunta kanonika Wileńskiego, ale młodow szedł do grobu: póty synowie Krzysztofa wojewody Mińskiego. Tomasz, ostatni syn Macieja, brat Jana, Wawrzeńca i Marcina, starosta Dawgieliski, rotmistrz usarski, swoim kosztem, Lucin, Kritzburg, Dinemburg Moskalowi odebrał, umarł z postrzału pod Felinem, synowie jego, Janusz i Tomasz: z tych Janusz spłodził trzech synów, Piotra podczaszego Orszańskiego, Tomasza porucznika usarskiego, i Kazimierza. Tomasz zaś brat Janusza, zrodził Konstantego, ten Tomasza dworzanina królewskiego. Wprawdzieć *Okolski* inszą osnowe tego domu u siebie położył, ale ja idę za piórem *Kojałowicza in MS.* Krom tych jeszczem tych czytał: Adam w powiecie Pińskim 1674. N. starosta Raduński miał za sobą Chalecką, siostrę Michała oboźnego Litewskiego. N. żona jego Maryanna córka Bogdana Ogińskiego. Antoni temi czasy podkomorzy Bracławski, którego brat rodzony Józef, w zakonie naszym ś. t. doktor, rektorem rządząc kollegium Mińskie, żyć przestał, ten Antoni fundował dla naszych missyą Dukstańską. N. Rudomianka Alexandra Ogińskiego starosty Uświatskiego, druga Piotra Ogińskiego, N. Krzysztofa Lwowicza wojskiego Włodzimierskiego, małżonki. Krystyna zakonnica Ś. Benedykta 1676.

Stanisław Rudomina w r. 1778. stolnik Bracławski. — Antoni komornik Bracławski. — Antoni (ten sam czy inny) łowczy Starodubowski. — *Krasicki.*

Rudowski *herbu Prus 2do*, w księztwie Litewskiem. Paweł Rudowski w Bełzkiem województwie poborca 1595. *Constit. fol.* 676.

Rudwanowski, w ziemi Sochaczewskiej, Konstantyn, Paweł i Jakób Rudwanowscy, podpisali elekcyą Jana III. Króla Polskiego.

Rudziejewski *herbu Kościesza*, temi czasy w Krakowskiem województwie. Z tych Ludwik Bogusław podczaszy Bracławski 1674. roku miał za sobą Drozdowską, a podobno i drugą Ankwiczownę chorążankę Nowogrodzką, syn jego Ignacy Rudziejowski, także podczaszy Bracławski, umarł w Paryżu młodzianem: ja czytam Remigiana podczaszyca Bra-

cławskiego, jest w druku jego wiersz Polski, pod tytułem: *Złota Powódź*, 1688. *in fol.* siostra rodzona Ludwika podczaszego Konstancya, urodzona z Czyżowny, była za Janem Podolcem. Są zda mi się Rudziewscy herbu Ślepowron.

Rudzieński *herbu Zaręba*, w Wielkiej-Polszcze i w księztwie Litewskiem. Stanisław Rudzieński, mąż wojenny, w Litewskiem wojsku żołd prowadząc, tamże osiadł. Jan i Jędrzej 1700. Bogusław Kazimierz Rudziański w tymże roku. Niewiem czy nie do tych należy Jan z Rudzicy kanonik Gnieznieński 1443. Walentyn Zarębicz Rudziński w Orszańskiem: synowie jego Benedykt, Jan, Samuel i Teodor.

Rudziński *herbu Prus 3tio*, w Czerskiej ziemi, piszą się z Rudna. Dom starodawny w księztwie Mazowieckiem. Mnie się jednak niedostało czytać dawniejszych jego przodków. W roku tylko 1569. znajduję *in Acta Castr. Ciechan.* Wojciecha Rudzińskiego, który żył w dożywotniej lidze z Konstancyą Łączyńską herbu Nałęcz, córką Wojciecha z Jadwigi Pokrzywnickiej, jako się informuję, z trazakcyi działu dóbr nowego Łączyna, między tą żoną jego, i siostrą jej rodzoną Jadwigą, Waleryana Bukowskiego małżonką. Zostawił ten Wojciech z tejże żony potomstwo. Samuel Stanisław Rudziński, najprzód chorąży Czerski, posłował na sejm 1659. i 1662. *Constit. fol.* 2. a potem kasztelan Czerski, złączył się był dożywotnie z Maryanną Grabionczanką stolnikowną Czerską, z której jedna córka zaślubiona Ostrorogowi staroście Garwolińskiemu, druga Teresa, Antoniemu Radzimińskiemu kasztelanowi Ciechanowskiemu, i syn Kazimierz, teraźniejszy kasztelan Czerski, pułkownik królewski, deputatem był na trybunał koronny w roku 1712. i w roku 1725. marszałkował w nim 1737. żona jego Wiecka, z niej syn Franciszek cześnik koronny, starosta Kruświcki. marszałkował izbie poselskiej 1740. złączył się dożywotnie z Tarłowną kasztelanką Lubelską. Marek miecznik Czerski i Felicyan 1674. Władysław w zakonie naszym, rządził prowincyą Litewską od roku 1670. i akademią Wileńską, i nowicyat tamże.

Tenże Kazimierz Rudziński kasztelan Czerski, potem wojewoda Mazowiecki, w powtórnem małżeństwie z Antoniną *Nowosielską* spłodził Michała Rudzińskiego starostę Chęcińskiego potem wojewodę Mazowieckiego, wszedł w śluby małżeńskie z Elżbietą *Potocką* kasztelanką Słońską, z tą zostawił potomstwo: syna Antoniego, córki Barbarę za Moszyńskim marszałkiem w. koron. Maryannę za Przebendowskim; Wiktoryą za Janem Nepomucenem Zboińskim starostą Mszańskim. Kazimierz Rudziński starosta Korytnicki poseł na sejm za laski Krasińskiego obożnego wielkiego koronnego, i Elżbieta Panna. — *Heraldyka Wielądka.*

Rudziński *herbu Rawicz*, w ziemi Łukowskiej. Felix scibor Krassowski, pierwszy, od dóbr Rudy, nazwany był Rudziński, synów jego dwóch zostało: 1. Piotr, którego z Koryckiej syn Stanisław, ten z Chełchowską spłodził syna Jana *sterilem*, i córek dwie, Krystynę Jerzemu Paszkowskiemu, Jadwigę Łaskiemu, zaślubione. 2. Maciej, temu Wyszkowska czterech synów powiła, Jędrzeja, Wojciecha, Lenarda, od którego potomstwo zostało, i Jana, którego córka była za Sebastyanem Sobolem. Paweł stolnik Łukowski, i Józef 1674. N. cześnik Łukowski, żona jego Konstancya Radzicka, pisarzowna ziemska Zakroczymska.

Rudzki *herbu Abdank*, w ziemi Czerskiej, piszą się z Rutki. Jan Skarbek Rudzki, pisarz ziemski Czerski, poseł na sejm 1703. ztamtąd komissarz do hiberny, *Constit. f.* 12. a potem podkomorzy 1724. i poseł powtóre na sejm. Michał Antoni proboszcz Przybyszewski, osobliwiej nabożny do S. Xawiera 1696. Rudzka Teresa, Stefana Krasińskiego: N. Jana Bardzińskiego: Barbara Jana Leszczyńskiego: Konstancya Piotra Włodka, małżonki. N. miał za sobą Boniecką. Jerzy Dorotę Leszczyńską.

W r. 1778. Walenty Rudzki komornik ziemski Czerski. — *Krasicki.*

Rudzki *herbu Prawdzic.* Stanisławowi Rudzkiemu, kanonikowi Krakowskiemu, proboszczowi Wiślickiemu, u Szyszkowskiego biskupa Krakowskiego, w rzeczach ekonomicznych dobrze zasłużonemu, zmarłemu w r. 1631. wieku swego 44. w katedrze Krakowskiej nagrobek położony, z tym herbem. Maciej Alexander *S. Theol.* i *J. U. Doctor* 1643. Jan Rucki kanonik Warmiński, kollegium naszego Brunsberskiego dobroczynnie ratował. *Ara gratitudinis.* N. podsędek Zakroczymski 1674. i Sebastyan w województwie Rawskiem. Stanisław z sejmu 1601. naznaczony do rewizyi ksiąg grodzkich i ziemskich Liwskich. *Constit. fol.* 756.

Wojciech Rudzki w r. 1778. chorąży Radomski. — *Krasicki.*

Rudzki *herbu Wężyk*, w księztwie Litewskiem, czyli **Rutski.** Stanisław w roku 1580. pod Newlem mężnie się potykając, poległ na placu odważny rotmistrz. Adam sędzia ziemski Mozyrski. *Constit.* 1609. *fol.* 911. N. podstarości Mozyrski, komissarz do granic z sejmu 1620. *Constit. f.* 15. Maciej, o którym *Konstytucya* 1662. *fol.* 19. mąż wojenny. N. była za Konstantym Judyckim stolnikiem Rzeczyckim. Józef welamin Rudzki, metropolita Kijowski i całej Rusi, ten z heretyckich błędów, do kościoła prawowiernego katolickiego nawrócony, wysłuchawszy w Rzymie teologji, wszystek się wydał, na pomnożenie i rozkrzewienie jedności między Rusią schizmatyczałemi, tejże pracy gorliwie dopomagał B. Jozafat

Kuncewicz, arcybiskup Połocki, i męczennik; siła robił, żeby był te święte intencye do skutku przyprowadził, siła i cierpiał, osobliwie pod pseudo metropolity Kijowskiego, syn to był wojewody Wołoskiego, ten i herhelem i potęgą, na metropolią wdarłszy się, schizmę na Ukrainie utwierdzał, akademią wprawdzie w Kijowie fundował, ale do niej kalwińskich professorów zaciągnął. Z kościoła S. Zofji, tamże miedzianą blachę, od Kijowskich książąt włożoną, i z drugiego kościoła S. Michała, zdarł, i z inszemi skarbami do Konstantynopola wywiózł. Usychało na to serce Rudzkiego: dopieroż gdy się sam do Moskwy z posłami królewskiemi wyprawił, a widział, że jego święte zabiegi koło unji, daremne i bez pożytku oschły: przetoż wróciwszy się nazad do Litwy, zakon S. Bazylego nowemi konstytucyami obostrzył, w ludzi uczonych i pobożnych rozkrzewił. Pocieszył go P. Bóg nawróceniem Maxyma Melecyusza Smotryckiego, ten najpryncypalniejszą był okazyą buntów, i zamordowania od Witebszczan B. Jozafata Kuncewicza, po którego zabiciu, wiszącej nad sobą lękając się kary, wcześnie się był do Konstantynopola, ztamtąd zaciekł się do Jerozolimy, szukając u patryarchów tych miejsc, jakiejkolwiek folgi, na szarpiące się sumienie o niewinną krew Jozafata, której gdy nie nalazł, wrócił się do ojczyzny 1627. gdzie i z kościołem się Rzymskim pojednał, i żarliwym się stał jedności pomnożycielem, aż do śmierci, ta przypadła na rok 1633. w Manasterze Dermańskim, gdzie był archimandrytą, nie bez suspicyi, zadanej sobie trucizny: prosił blizko przed skonaniem, żeby mu było breve Urbana VIII. Papieża, na arcybiskupstwo Hierapolitańskie sobie konferowane, w którem go tenże Papież od schizmy rozgrzeszał, w rękę po śmierci włożono, wszakże z zapomnienia, ledwo mu w pięć godzin po skonaniu, toż breve, jak sam chciał, złożone było, to dziwna, że go zaraz skupionemi palcami tak scisnął, że mu go nikt, lubo drudzy tak mocno mu wyciągali, że aż całego trupa z trumną ciągnęli, wyjąć nie mógł. Gdy się ta rzecz publicznie rozniosła, niektórzy kładli mu w drugą rękę, list patryarchy Konstantynopolitańskiego, ale ręki od niego martwej umknął, rękę na pięść złożywszy. Przez cztery niedziele tak ciało jego leżało. Nadjechał w tem Rudzki metropolita, który ciało Smotryckiego nawiedził, a gdy po breve apostolskie posiągnął, ten, który inszym ruszyć go i gwałtem niedał, jemu bez żadnej trudności puścił go, które przeczytawszy w około stojącym, skoro nazad do ręki Smotryckiego przyłożono, ta go tak znowu scisnęła, że go nikomu wyjąć sobie niepozwoliła. To *Jakób Susza Biskup Chełmski w życiu B. Jozafata Męczennika fol.* 112. atoli *Albertus Cortiscius Soc. Jesu*, który miał

kazanie na pogrzebie tego Smotryckiego, i podał go do druku, z atestacyą samegoż Józefa Rudzkiego metropolity, który oświadcza, że tak się działa wszystka rzecz, jak on tam pisze; jakoż był sam przy tem, i patrzał na to tenże *Cortiscius*, powiada: że tej karty już nazad Smotryckiemu nie oddano, ale ręka, która ją trzymała i palce, tak były potem wolne, jakby człowieka spiącego, a nie umarłego. Umarł ten Rudzki w dobrej starości, kościołowi Bożemu wielmi zasłużony, w roku 1637. od naszych na śmierć dysponowany. Urban VIII. w liscie swoim zowie go *Atlantem Unionis*, *Columnam Ecclesiae Atanasium Russiae*. Z Polski się ci Rudzcy wynieśli do Litwy, atoli i podziśdzień jeszcze drudzy w ziemi Czerskiej kwitną. N. wojski Radomski, córka jego Anna była za Maciejem Kowalskim stolnikiem Sieradzkim. Stanisław chorąży Czerniechowski 1718. Jakób 1674. Alexandra syn Wojciech, miał za sobą 1*mo voto* Katarzynę Zelecheńską podczaszankę Wizką, z Przanowskiej, siostry rodzonej prymasa, urodzoną, z tą zostawił córkę Teresę, ta żyła z Słomką łowczym Czerskim i syna Walentego Antoniego, męża rycerskiego, umarł w obozie pod Kowlem, w roku 1716. w Jasionie pochowany, 2*do voto* z Jagniątkowską, z której syn Józef i Hieronim, ten sobie stan duchowny obrał, tamten z Heleny Jezierskiej, stolnikowny Łukowskiej, spłodził trzy córki. *Starowolski Orat. in obitum Sigism. III.* wspomina Alexandra Rudzkiego, że pułkownikował wojsku Dymitra zmyślonego Cara, przeciwko Moskwie 1607. N. w Lubelskiem, pojął Zofią Weiherownę, wojewodzankę Chełmińską, pozostałą wdowę po Janie Sapieha staroście Uświatskim.

Rukiewicz *herbu Hippocentaurus*, w księztwie Litewskiem, w powiecie Grodzieńskim, piszą się Rukiewicz Dowmand, Mikołaj Rukiewicz w Zmudzi 1621. Jan deputatem był do podpisania *pacta conventa* Władysława IV. Krzysztof w Zmudzi 1632. Stefan podkomorzy Parnawski, sędzia grodzki Grodzieński 1665. *Diva Grodnensis fol.* 58. Stanisław instygator w. ks. Litewskiego. Ignacy podczaszy i sędzia Grodzieński, Konstantyn stolnik Orszański, 1700. kwitnęli.

Jakób Rukiewicz w r. 1778. podczaszy Grodzieński. — *Krasicki.*

Rulikowski *herbu Nałęcz*, w Bełzkiem województwie. N. Rulikowski, temi czasy podczaszy Bełzki, ma za sobą Teofilę Kurdwanowską podstolankę Halicką.

Dunczewski i *Wielądek* utrzymują że Rulikowscy nie herbu *Nałęcz* ale *Korab* używają; przytem Wielądek taką obszerniejszą domu tego umieszcza procedencyą. —

Rulikowscy herbu *Korab* pochodzą z *Wielkiego Poradowa* w województwie i ziemi Rawskiej zostającego, od dawnych lat z *Poradowskiemi* jednego są działu, którzy więcej jak od 300. lat ztam-

tąd w województwo Bełzkie przenieśli się, i z *Poradowa* na *Rulikowie*, *Kadłubiskach* itd. dziedzicami zostają, i Rulikowskiemi pisali się. Z tych Jan z Poradowa na *Rulikowie* i *Kadłubiskach* w województwie Bełzkiem Rulikowski wojski Lubaczewski z *Suchodolską* ożeniony, miał czterech synów, to jest: Jerzego miecznika Bełzkiego, który miał za sobą *Gołębiowską*, zszedł bezpotomnie. Drugiego Marcina pułkownika w wojsku koronnem, który na wojnie w czasie bezkrólewia zginął niezostawiwszy po sobie żadnego potomstwa. Trzeciego Tomasza, który z *Korytkowną sterilis*. Czwartego Michała z *Gozdzicką* ożenionego, i córek dwie: Teresę w klasztorze Lwowskim zakonu Ś. Brygitty zakonnicę, drugą Maryannę za Osieckim będącą, od których zostało potomstwo niżej wyrazić się mające. Tenże Michał Rulikowski, a syn czwarty Jana spłodził z *Goździcką* synów czterech: Jana który ożeniony z *Niezabitowską* zszedł bezpotomnie. Drugiego Marcina, który w czasie bezkrólewia bezpotomnie umarł. Trzeciego Mikołaja reguły Ś. Franciszka zakonnika. Czwartego Stanisława, który z *Mirecką* spłodził Mikołaja, który to Mikołaj już prawnuk Jana wyżej położonego miał za sobą *Małyszyńską*, który żył lat 108. a żona jego lat 115. żyli zaś z sobą w małżeństwie lat 80. i oboje (będąc na dewocyi w Sokalu u OO. Bernardynów, jednej kwadragezymy w r. 1699. pomarli. Ten Mikołaj przedał dobra *Kadłubiska* N. N. Domańskiemu w województwie Bełzkiem leżące, podobnie jak i ojciec jego Stanisław przedał dobra N. N. zwane. Od wyż rzeczonych Mikołaja i *Małyszyńskiej* małżonków idzie dwóch synów, a praprawnuków Jana, jeden Stanisław, dóbr *Mozdzarki* dziedzic, który z *Stępkowską* ożeniony, spłodził Franciszka stolnika Liwskiego, który Franciszek z *Jarczewską* spłodził Michała cześnika Buskiego, a ten z Józefą *Walewską* spłodził syna jednego Leona, i córek cztery, to jest: Joannę, Wiktoryą, Maryannę, i Magdalenę. Leon zaś syn Michała (który dobra *Mozdzarki* przedał Potockiemu wojewodzie Kijowskiemu, miał za sobą dwie żony, *Szaszkiewiczowny*, wziąwszy siostrę drugą po siostrze, z których obydwóch żon jest potomstwo. Joanna zaś córka Michała oddana w małżeństwo wojewodzie Gackiemu, a druga córka Wiktorya poszła w zamęźcie za wojewodę Gorskiego, z tych obydwóch córek jest *proles*. Maryanna zaś i Magdalena córki pomienionego Michała *steriliter decesserunt*. Drugi zaś syn Mikołaja z *Małyszyńskiej* urodzony, a brat Stanisława Michał stolnik Buski, dóbr *Śniatycz* w województwie Bełzkiem leżących dziedzic, który z *Sokolnicką* spłodził trzech synów, Marcina *sterilem*, Jana *sterilem*, Józefa podczaszego Bełzkiego, i Annę za N. Zelskim pułkownikiem w wojsku koronnem, i komendantem fortecy Zamojskiej. Tenże Józef podczaszy Bełzki, a syn Michała stolnika Buskiego, a zaś Jana wzwyż położonego prapraprawnuk, który to mąż wielkiemi przymiotami i zasługami w ojczyznie zaszczycony, jako to sprawowaniem urzędu funkcyi deputackiej z województwa Bełzkiego na trybunał koronny w roku 1739. przykładnie dopełnionego, tudzież poselstwem na sejm walny Warszawski z tegoż województwa Bełzkiego w roku 1746. pracowicie dla ojczyzny i nieskazitelnie odbytym, miał za sobą Teofilę *Kurdwanowską* podczaszankę Latyczewską, i tenże odprzedawszy dobra *Śniatycze*, kupił dobra

Homiatycze, a tak będąc tychże dóbr *Homiatycze* w województwie Bełzkiem jako też *Swieszczowa* i *Garbatej Woli* w województwie Ruskiem, a ziemi Chełmskiej, niemniej dóbr *Motowidłowki* z przyległościami w województwie Kijowskiem leżących dziedzicem, znaczny potomkom swoim zostawił majątek: spłodził z tąż Teofilą *Kurdwanowską* podczaszanką Latyczewską synów dwóch: Michała i Ignacego, i dwie córek: Maryannę i Teresę. Michał więc urzędem podczastwa Bełzkiego po ojcu swoim Jozefie od N. Króla zaszczycony, dóbr *Homiatycze* dziedzic, któren w roku 1768. w województwie Bełzkiem będąc na sejm walny Warszawski obrany posłem, chwalebnie i pracowicie tę funkcyą sprawował, miał za sobą Teresę *Witską*, z którą spłodził Teofilę za hrabią Klemensem Leszczyńskim będącą, Ludwika i Maryannę *steriles*, i Wincentego dóbr *Homiatycz* po ojcu swoim w województwie Bełzkiem, i połowy dóbr *Motowidłowki* w województwie Kijowskiem leżących dziedzica żyjącego, który z Eleonorą hrabianką *Leszczyńską* spłodził *ad praesens* Władysława i Kajetana. Józef zaś także syn Michała podczaszego Bełzkiego, a brat Wincentego, *steriliter decessit.* Ignacy zaś *ad praesens* chorąży ziemi Parczewskiej brat Michała, a syn Józefa podczaszego Bełzkiego, a zaś Jana najpierwej położonego praprapraprawnuk, dóbr *Swirszczowa*, *Garbatej Woli* w ziemi Chełmskiej, a zaś połowy dóbr *Motowidłowki* z przyległościami w województwie Kijowskiem leżących po ojcu swoim Józefie działem na siebie spadłych, i przez siebie nabytych dóbr miasta *Swirze* zwanych z przyległemi wsiami także w ziemi Chełmskiej nad rzeką *Bugiem* leżących dziedzic żyjący, miał za sobą Maryannę *Gałęzowską* skarbnikownę Krasnostawską, z którą spłodził Józefa, Ludwika i Antoniego żyjących, a zaś Kajetana, Kaspra, i Zofią w młodym kwiecie wieku swego zmarłych. Ten to mąż znakomite ojczyznie swojej i obywatelom ziemi Chełmskiej dał dowody, w różnych magistraturach w tejże ziemi dla pożytku obywateli zasiadając, nie żałował wydatków, jako też dla publicznej usługi funkcyą deputacką w roku 1788. na trybunał główny koronny Lubelski będąc z tejże ziemi Chełmskiej wybranym, znakomicie i przykładnie z niemałym expensem sprawował, z powszechną od obywateli wdzięcznością za przykładne administrowanie sprawiedliwości. Od tegoż Józefa podczaszego Bełzkiego wyżej wymienionego idą córki dwie wyżej wyrażone, Maryanna za N. Mężyńskim będąca *sterilis:* Teresa za Łukaszem Węgleńskim mężem doskonałości i cnót znakomitym, z których córek trzy i syn, to jest: Róża żyjąca dwumężna, 1*mo* za Felixem Olędzkim chorążym Buskim będąca, w powtórnem zaś małżeństwie za Wincentym Bonieckim podstolim Chełmskim: z pierwszego więc małżeństwa jest Józef, Karolina i Izabella. Druga córka Łukasza Węgleńskiego podkomorzego Chełmskiego Maryanna za N. Skarzyńskim będąca. Trzecia córka Julianna w stanie panieńskim zmarła. Tegoż Węgleńskiego podkomorzego Chełmskiego z Rulikowskiej Teresy urodzony Onufry syn podczaszy i sędzia ziemi Parczowskiej. — To *Wielądek.*

Rumel *herbu Poraj*, to jest róża w czerwonem polu, tak jako i Zalińscy, to o Rumelach Prusakach pisze *MS. o Familiach Pruskich.*

Rumiejowski *herbu Wczele* czy **Romieniewski,** w Wielkiej-Polszcze. N. Rumiejowski miał za sobą Konarską, siostrę rodzoną dwóch wojewodów Pomorskich. *MS. Konopats.*

Runowski *herbu Drya*, w ziemi Czerskiej i Chełmskiej. Mikołaj z Runowa stolnik Czerski 1525. r. podpisał dekret Mazowiecki przeciwko heretykom, u *Łubien. in Vitis Episc. Płoc.* Stanisław Runowski, najprzód podsędek, a potem sędzia ziemski Chełmski, posłował na konwokacyą 1632. którą podpisał, a w roku 1638. naznaczony był do rewizyi ksiąg ziemskich Chełmskich, *Constit. fol.* 43. leży w katedrze Krasnostawskiej.

Runowski *herbu Nałęcz*, w powiecie Nakielskim.

Rupniewski *herbu Śreniawa*, w Krakowskiem województwie, z Ujejskiemi jednejże dzielnicy, bo się piszą z Rupniewa Ujejscy. Agnieszka była za Jędrzejem Misiewskim. Stanisław Rupniewski, dziedzic na Nadzowie, Jelowicach, Bolowie, z Zabawską zostawił dwie córki: Masłomiecką i Trepczynę, synów zaś czterech: Hieronima, ten młodo umarł, Wojciecha, ten z Korzeńską Macieja córką, miał potomstwo, Przecława, który z Sadłowną, a potem z Barbarą Zbylitowską, podsędkowną Krakowską, wkraczał w kontrakty małżeńskie, z pierwszej były dzieci. Samuel, czwarty brat ich, ten z Porębską Piotra córką, zostawił sukcessorów: to *Baran.* Michał Krzysztof kasztelan Sądecki, starosta Lelowski, żona jego Anna Teofila Przyjemska, umarł roku 1670. i z niej syn młodo zniknął, córka zaś jedna Anna Barbara, dostała się w małżeństwo Franciszkowi Szembekowi, kasztelanowi Kamienieckiemu, umarła 1706. r. druga Anna Józefa, Karmelitką bosą została. Był ten Michał wprzód wojskim i podwojewodzym Krakowskim, pod który czas, komissarzem z sejmu 1661. do granic od Węgier, był naznaczony, *Constit. f.* 34. a w następującym roku 1662. komissarzem na trybunał fiskalny, *Constit. fol.* 5. marszałkował tymże sądom. Zamek Lelowski ogniem zdezelowany, restaurował z gruntu, czego wdzięczna Rzeczpospolita, pewną mu summę na temże starostwie deklarowała. Arryańska sekta w ten się też przezacny dom wcisnęła była, z której on się pierwszy, za staraniem naszych, wyplątał, i synowca swego swym przykładem do tego pociągnął: miał zda mi się i drugą żonę za sobą, Bidzińską, córkę Samuela, z której potomstwo zostało. Wojciech kasztelanic Sądecki 1674. podpisał elekcyą Jana III. Stefan wnuk kasztelana Sądeckiego, z matki Heleny Ożarowskiej urodzony, najprzód Krakowski, Poznański i Sendomierski kanonik, potem biskup Likopolski, i suffragan Lwowski, dalej biskup Kamieniecki, z tej infuły, postąpił na Łucką, z niej do grobu r.

1731. Był to pasterz przykładnego życia, przy wierze katolickiej przeciwko dyssydentom gorliwy, prezydując trzy razy na trybunale skarbowym, nie skorrumpowany. W Kamienieckiej dyecezyi, po odebraniu Kamieńca Podolskiego, zastawszy kościoły jedne spalone, drugie opustoszałe, najprzód panów i dziedziców dóbr, do budowania nowych domów Boskich zachęcił, erekcye plebanji poczynił, plebanami poosadzał, na dekanaty dyecezyą podzielił, dobra duchowne pod czas wojny Tureckiej oderwane kościołom, windykował, katedrę swoję kanonikami zasadził; żeby Turkom pogranicznym, Chrześcijan nie przedawano, świątobliwie przestrzegał: prowentów biskupich znacznie przyczynił. Wizytując swoję dyecezyą, sam spowiedzi słuchał, sam katechizm dla ludzi miewał, i insze apostolskie funkcye odprawował: na reparacyą kościoła katedralnego w Kamieńcu, i na ołtarz, kilkadziesiąt tysięcy z swojej szkatuły wysypał; na katedrę Łucką, po jej zgorzeniu, na dwakroć sto tysięcy, którą daleko więcej i okazalszą i ozdobniejszą niż przedtem była wystawił. Tymże ogniem zniszczony kościół i klasztor S. Brygitty w Łucku, swoją szczodrobliwością z popiołu dźwignął. W Pińsku ciało w. ks. Jędrzeja Boboli cudami wsławionego, przez sublewacyą uczcił, i proces do kanonizacyi jego wyprowadził; kanonizacyą S. Kostce świetną, wielkim nakładem sprawił: nadto siła spendował na wyposażenie panienek ubogich, na zaratowanie sierot, na kościoły i kapłanów, dochody szczupłe albo żadnych niemających, na nawróconych z żydostwa i heretyctwa. Zachorzawszy śmiertelnie, trzy dni przed śmiercią, w kościele katedralnym nabożeństwo nakazał, jałmużny ubogim od niego rozdano, msze się święte odprawowały, a to na uproszenie sobie odpuszczenia grzechów, drugiego dnia toż się działo, za dusze w czyscu zostające, trzeciego dnia na uproszenie sobie szczęśliwego skonania, jakoż tego dnia dokonał przy świętej dyspozycyi, pochowany w Krakowie w kościele naszym u S. Piotra, jest w druku *Synod za niego miany w Łucku, in fol. Varsav.* 1726. *i Epistola Pastoralis* 1722. *in* 4. *Zamost.* Synowcowie jego, Stanisław kasztelan Małogoski, starosta Szydłowski, ten z Fredrowny kasztelanki Lwowskiej zostawuje syna jednego, i Ignacy starosta Dymidowski. N. Rupniewski podstoli, córka jego za Antonim Dębowskim referendarzem koronnym, starostą Płockim, Batskim, Będzińskim. N. miał za sobą Annę córkę Cypryana Kryskiego, starosty Stawiszyńskiego. Helena Bala. N. Pawła Brzeskiego, małżonki. N. miał za sobą Dorotę Morsztynownę. N. Annę Poniatowską.

Franciszek Rupniewski w r. 1778. cześnik Wiślicki w r. 1788. chorąży Sendomierski. — *Krasicki.*

Rus *herbu Osoria*, lubo nieco odmienny, na Szląsku, piszą się z Lipna.

Rusakowski. Jakób Rusakowski Stołtonos sędzia grodzki Witebski i Władysław 1648.

Ruściński *herbu Lew*, tak wyraźnie *Długosz pisze pod rokiem* 1381. *fol.* 51. *lib.* 10. Kartuzyeński klasztor między dwiema jeziorami, o cztery mile od Gdańska, w Kujawskiej dyecezyi, fundowany, *Paradysus Mariae* nazwany, przez Jana Ruszcińskiego szlachcica Polskiego, który w herbie Lwa z głową strusią nosił, ten do tego klasztora nadał trzy wsi swoje dziedziczne, Kolpin, Czaple i Gdynią, blizko rzeki Radunia nazwanej: drugi to klasztor tych zakonników w Polszcze, dokąd z Praskiego klasztora są sprowadzeni: póty *Długosz.* Jerzy Ruszczyc, pod Chocimem Turków na Dniestrze pobił, za Króla Michała.

Rusiecki *herbu Poraj*, w Wielkiej-Polszcze, piszą się z Izdebna, ztąd wnoszę, że jednejże dzielnicy z Izbińskiemi, ale od dóbr Rusko, imienia tego nabyli. Marcin Rusiecki, synowiec Benedykta Izbieńskiego biskupa Poznańskiego, scholastyk Krakowski, Gnieznieński, i Poznański kanonik, ten z fundamentu w Strzałkowie i w Izdebnie ojczyznie swojej, kościoły pomurował. Biskupstwa Poznańskiego sobie ofiarowanego przyjąć niechciał. Piotr Rusiecki scholastyk Poznański, proboszcz w Krobi, mąż uczony i wielkiemi od natury przymiotami ozdobiony, kościołowi i Rzeczypospolitej dobrze się zasłużywszy, dopędził kresu życia swego, w roku 1610. w katedrze Poznańskiej z nagrobkiem pogrzebiony. *Starowol. in Monum.* Jana Rusieckiego z województwa Kaliskiego Rzeczpospolita naznaczyła do korrektury praw koronnych 1589. r. *Constit. fol.* 516. i 1601. *fol.* 734.

Rusiecki *herbu Radwan*, w ziemi Sochaczewskiej, widziałem ich herb. Jan Rusiecki w tejże ziemi 1674. Wojciech Adam, i Jan w ziemi Warszawskiej. N. skarbnik Warszawski, miał za sobą Cieklińską. N. była za Chomentowskim. N. pojął Elżbietę Zawadzką Światopełkownę, z której córka Zofia, wydana za N. Aloizego wojskiego Buskiego. Kasper pisarz ziemski Warszawski 1629. Stefan łowczy Liwski 1674. N. była za Anzelmem Pikarskim cześnikiem Rawskim.

W r. 1778. Jan Rusiecki podstoli Sochaczewski. — *Krasicki.*

Rusiecki *herbu Rawicz*, w Sendomierskiem, Lubelskiem województwach i w księztwie Litewskiem. Bernard z Barwaldu Rusiecki, miał za sobą Szczęsną Brandysownę, sędziankę Zatorską i Oświecimską. *Paproc.* Ten wielu z herezyi kościołowi Bożemu pozyskał tą swoją racyą: znałem, prawi, więcej niż czterdziestu szlachty, ludzi godnych, którzy przed

śmiercią herezyą porzuciwszy, do owczarni się Rzymskiej wrócili, żadnegom nie widział, żeby przed śmiercią miał katolicką wiarę rzucać, a z heretykami się łączyć, a przecież śmierć, najlepiej powinna ludziom oczy otwierać: mówi *Jakób Sliwski w Książce. Posłowie Japońscy.* Jędrzej chorąży Sendomierski, żona jego Katarzyna Krasińska wojewodzanka Płocka. Wojciech syn Zacharyasza, miał za sobą Janicką, Jan Dziuszankę, a z nich potomstwo zostało, w księztwie Litewskiem, jeden z nich rotmistrz piechoty 1567. z książęciem Romanem Sanguszkiem, mężnie Moskwę wojował. *Bielski fol.* 622. N. Ludwika Połubińskiego małżonka. Stefan kasztelan Miński, w roku 1671. świat pożegnał, czego dowodem tablica srebrna w Brześciu Litewskim, z Anny Szujskiej chorążanki Brześciańskiej, córka jego zakonnica S. Benedykta, synowie zaś Stanisław i Alexander, ludzie rycerscy, i Benedykt w stanie duchownym 1691. N. miał za sobą Sadłownę Lubomirską.

Mateusz Rusiecki w r. 1778. horodniczy Mozyrski. — *Krasicki.*

Rusieński *herbu Gozdawa*, w Sieradzkiem województwie. Jest ich nagrobek marmurowy w kościele Lipskim, sześć mil od Piotrkowa z herbem Dołęga, gdzie osobliwie wspominają Hieronima Rusieńskiego.

Rusieński *herbu Rola*, w Sieradzkiem i Podolskiem województwach, z których Walentyn Rusieński na Podolu osiadł, drugi rotmistrzem w wojsku będąc, w Moskwie zginął pod wielkiemi Łukami. *Stryjkow. fol.* 785.

Rusinowski *herbu Godziemba*, w Kujawskiem województwie. Wasko dziedzic na Rusinowie, chorąży Bydgoski, w roku 1382. Rypińskiemu klasztorowi Bożogrobców, pewne grunta wiecznością darował. *Nakiel. in Miechov. fol.* 322. Wojciech z Rusinowa Rusinowski podstoli Inowrocławski, sam sobie umierając, grób wystawił, w roku 1607. w Toruniu, w kościele Dominikańskim. *Starowol. in Monum.* Patrz co *Cromer lib.* 30. i *Bielski fol.* 488. o jednej pisze z tego domu. Jan chorąży Inowrocławski r. 1595. podpisał Zborzyszcze Toruńskie, znać że był dyssydentem od wiary. Stanisław hetman Lissowczyków po Rogawskim i Kleczkowskim, w cesarskich państwach zwycięztwy wsławiony, o którym *Starowol. in Bellat. Sarmat. fol.* 224. tak pisze: *Russinovius ad Labam mille quingentos ex hostibus nocte concubia delevit; ita, ut et nuntius quidem cladis superesset. Et in illo Pragensi praelio, laudem haud postremam promeruit, cum solus paene cum suis, hastatus Hungarorum legiones in fugam vertisset, et duo supra viginti hostilia signa, ipsamque Friderici aquilam, Caesareo Generali, ac Duci Bavariae,*

obtulisset; pauloque post, caesis ad Strazniciam Hungaris, viginti octo eorum signa Imperatori Viennam misit. Gdy się potem wojna w Polszcze z Turkami otworzyła, z swojemi ludźmi stanął pod Chocimem, w roku 1621. gdzie w pierwszem z Turkami potkaniu się, gdy się wielkiem sercem nieprzyjacielowi naraża, kulą z działa rażony poległ. *Kobierzyc. in Vladislao IV. fol.* 761. *Sobieski in bello Chotim.* Na jego miejsce obrany hetmanem Stanisław Strojnowski.

Rusocki *herbu Korab*, w Wielkiej-Polszcze z Rusoczyc. Mikołaj Rusocki pokojowy Króla Alexandra, uwodząc przed inkursyą Tatarską z Lidy do Wilna tegoż Króla, z taką miłością to czynił z Janem Sobockim, że sami konie przytzymywali, aby lekko niosły lektykę, w której Król chory był złożony. *Miechov. Biel. fol.* 387. *Stryjkow. lib.* 22. *c.* 6. O krewieństwie jego z Janem Łaskim, kanclerzem na ten czas koronnym, wyraźnie tu pisze *Miechov. Wapowski* o jego dzielności, już kasztelana Biechowskiego, *in Fragmen. Biel. fol.* 547. z Krzyżakami Niemieckiemi, w roku 1520. świadczą, a w roku 1530. Zygmuntowi Augustowi, obranemu na tron Polski, od stanów Rzeczypospolitej Królestwo ofiarował. *Biel. fol.* 561. W roku 1534. jeździł w legacyi do Jana Króla Węgierskiego, *Biel. fol.* 572. był oraz Łęczyckim i Przedeckim starostą, miał za sobą Annę z Lubrańca; patrz co o nim *Biel.* pisze *fol.* 578. Franciszek kasztelan Nakielski, poseł do Króla Duńskiego, aby go był wciągnął w ligę na wojnę przeciw Szwedów, *Biel. fol.* 610. działo się to w roku 1561. *Ponętow. Comment.* Stanisław z Łaska Rusocki kasztelan Santocki, za Zygmunta III. żona jego z Kalinowy Zarębianka, nagrobek jego w Kazimierzu, w kościele OO. Bernardynów w Wielkiej-Polszcze, (i Mikołaja kasztelana Biechowskiego, o którym wyżej się mówiło) zostało po nim potomstwo. N. miał za sobą Zofią Grzymułtowską. N. była za Brudzyńskim.

Russocki *herbu Zadora*, w Krakowskiem województwie. Z erekcyi kościoła farnego Oświecimskiego w r. 1470. poznać, że ten dom jednejże dzielnicy jest z Lanckorońskiemi, dla tego się też zawsze z Brzezia Russockiemi pisywać zwykli, dla tego też także do erekcyi tegoż kościoła, z innemi Lanckorońskiemi chojnie się przykładali, znać jednak, że przed namienionym rokiem, już się dawniej od nich rozrodzili, a nie pewniejszego, że koło roku 1381. Lenard i Henryk z Brzezia Russocki, obadwaj na tej erekcyi podpisani, obadwaj bracia rodzeni, jako się mówiło pod Lanckorońskiemi. Stanisława Russockiego wspomina *Paprocki* z nagrobku jego u S. Katarzyny, na Kazimierzu pod Krakowem, że umarł w r. 1578. Alexander, żona jego Ludowika Ożarowska, z której córka

Anna. Hieronim kanonik Krakowski i Płocki, proboszcz Oświecimski, kustosz koronny, śmiertelnego kresu dopędził w roku 1681. co o nim opowiada nagrobek jego w katedrze Krakowskiej, gdzie i to o nim przydaje, że był niezwyciężonej żarliwości o kościół prawowierny, w sądach nieporownanej sprawiedliwości. N. podstoli Krakowski, córka jego Katarzyna, 1*mo voto* żyła z Janem Parysem podczaszym Bielskim, 2*do* z Grzybowskim podkomorzycem, a potem stolnikiem Czerskim. Władysław burgrabia Krakowski, deputat na trybunał koronny 1712. N. pułkownik w wojsku cudzoziemskiem Polskiem, marszałek trybunału koronnego. Maryanna Pisarzewskiego małżonka. Franciszek Russowski burgrabia Krakowski, miał za sobą Teofilę Kotkowską, z tej synowie, Adam i Jan *steriles*, Elżbieta Czosnowska, Anna, Zofia Maryanna zakonnice. Antoni miał za sobą Nielepcownę.

W r. 1778. Adam Russocki pisarz ziemski Oświecimski. — W r. 1788. Mikołaj cześnik Krakowski. — Tomasz pisarz ziemski. — *Krasicki.*

Russyan *herbu Nałęcz*, w Bełzkiem województwie i ziemi Chełmskiej. Stefan Russyan w Bracławskiem województwie poborca 1673. N. miał za sobą Dąbską córkę Stanisława, z tej było dwóch synów: Marcin, od którego syn także Marcin w Litwie osiadł, i Stanisław, od którego syn Michał. Zofia Russyanowna Jędrzeja Lipskiego podczaszego Bełzkiego małżonka, Helena Wojciecha Rostkowskiego podstolego Płockiego. N. w zakonie Kaznodziejskim teolog, i przeor w Podkamieniu 1740.

Jan Russyan w województwie Bełzkiem mający swoję possessyą, z Anną *Rogowską* spłodził Antoniego, tenże Antoni z Ewą *Koźmińską* miał synów kilku, i córek trzy. Z tychże synów Felicyan spłodził dwie córki, jednę za Zaleskim, drugą za Izdebskim. Brat tegoż Tomasz Russyan syn Antoniego, przeniósł się w województwo Sieradzkie, gdzie dóbr *Poborza* w ziemi Gostyńskiej, a *Ligotowa* w województwie Sieradzkiem powiecie Radomskim dziedzic, wszedł w śluby małżeńskie z Anną *Glinczanką*, Alexandra Glinki i Joanny *Kamińskiej* małżonków córką, z którą zostawił potomstwo, córkę jednę Maryannę, Xawerego Dąbskiego żonę, i syna Jacka. — Jacek Russyan ożeniony z Maryanną *Wieszczycką*, Jacka Wieszczyckiego herbu *Grzymała* i Małgorzaty *Mikulskiej* małżonków córką, z tą spłodził córkę Franciszkę. — *Heraldyka Wielądka.*

RUSTEJKO HERBU TRĄBY 4to.

Dwie trąby myśliwe czarne na tarczy być powinny, tak ułożone, że do siebie barkami obrocone, a na dół obie grubszemi końcami złożone, między niemi we środku miecz goły,

końcem na dół prosto, rękojeścią do góry; tak go opisują *Okol. tom.* 3. *fol.* 234. *Kojał. in MS.* który przydaje, że na hełmie trzy pióra strusie być powinny. Z tej okazyi ten herb nabyty. Sługa jeden, razem się z swym Panem w niewolą do Moskwy dostał; gdy potem sługę na wolność puszczono, Pana przytrzymawszy, ten z miłości ku Panu, nieodstępując od niego, zarobionym między Moskwą codziennym groszem, żywił go i karmił, w nocy zaś, mieczem swoim, taką w murowanej wieży dziurę wykował, że z niej wyprowadziwszy więźnia, sam z nim szczęśliwie do ojczyzny powrócił, za którą swoję uczynność, tym był herbem regalizowany. Pieczętują się w nim Rustejkowie w księztwie Żmudzkiem, z których N. pisarzem był ziemskim Żmudzkim, syn po nim został Kasper. Jan 1621.

Ruszel *herbu Lis*, w Przemysłkiej ziemi. Z tych Michał Ruszel, marszałek dworu wojewody Kijowskiego. Seweryn brat jego zginął w niewoli u Turków: Marcin trzeci brat w zakonie Kaznodziejskim. Stanisław czwarty, miał za sobą Magdalenę Strusownę herbu Korczak, z tej był syn Józef i córki dwie: Anna Mniszka, i Katarzyna Wierzchowska. Siostra tych czterech braci była za Chanowskim. Stryj zaś rozumiem Paweł Ruszel Dominikan, S. teologji doktor, wydał do druku, 1mo. *Skarb nigdy nie przebrany, krzyż Pański, z Doktorów ŚŚ. i historyków, na trzy Księgi rozłożony, in* 4*to* 1655. *w Lublinie.* 2do. *Tryumf na dzień Ś. Jacka, kazaniem ogłoszony, in* 4*to w Wilnie* 1641. N. miał za sobą Barbarę Roguską.

Ruszkowski *herbu Pobog*, w Kujawskiem województwie, piszą się z Rokszyc, znać że jednejże dzielnicy z Rokszyckiemi. Z tych N. miecznik Sieradzki, kościół OO. Bernardynom w Złoczewie i klasztor fundował: były to dobra jego

dziedziczne. Jan Ruszkowski kasztelan Przemęcki, 1607. podpisał dekret królewski przeciw Rokoszanom. Mikołaj kanonik Warmiński i officyał 1617. a potem opat Paradyjski i kustosz Warmiński, pewną sprawę utrzymując, wielkim kosztem do Rzymu, już w podeszłym wieku, zajechał, kędy życie stargał w roku 1651. Jan opat Paradyjski, którego szczodrobliwość na kościół Zdziszewski, wspomina książka *Magnalia Deiparae*, dał tam do obrazu matki Boskiej lichtarze srebrne, nalewkę z miednicą i relikwie znaczne Świętych Pańskich. Jędrzej chorąży Inowrocławski, i poseł na sejm 1627. ztamtąd deputat na trybunał Radomski *Constit. fol.* 5. i 1623. i 1633. i 1635. potem kasztelan Inowrocławski 1648. pod czas powietrza w Kaliszu 1605. niektórych professorów naszych, z tego miasta, do miasteczka Złaczewa sprowadził, gdy tak ich, jako i dyscypułów onych, szczodrobliwie podejmował. Wojciech podstoli Brzeski Kujawski 1676. *Constit. fol.* 47. syn jego Alexander 1697. *Constit. fol.* 23. Dorota, Macieja Lipskiego herbu Łada, małżonka. Kazimierz kanonik Krakowski 1695. Władysław kononik Lwowski 1694. N. kanonik Płocki, deputat na trybunał koronny 1717. Jędrzej miał za sobą Burzyńską kasztelankę Konarską, z której dwie córki, Jadwiga za Alexandra, Teresa za Seweryna, Czyżewskich, braci rodzonych, wydane. Tadeusz podstoli Brzeski Kujawski, deputat na trybunał koronny 1738. N. była za Stanisławem Ruckim.

Rutkowski *herbu Pobog*, w Prusiech i w Krakowskiem. Jan na Goszczynie Goszczyński, w Prasnyskim powiecie, z Anną Ryczycką herbu Trzaska, miał synów trzech: Wojciecha, Jana i Ambrożego, ci sprzykrzywszy sobie wojenne od Krzyżaków inkursye, ojczyznę swoję Goszczyn sprzedali, a szukając sobie spokojniejszego miejsca, kupili od Niemierów w Prusiech Rutkowice 1526. przy granicy Polskiej, w powiecie Działdowskim, zkąd potem Rutkowskiemi nazwani byli: świadkiem tego jest list Mikołaja Kosobuckiego, kasztelana Sierpskiego, do Albrychta książęcia Pruskiego dany, w którym tak mówi: *Commendo Illustritati Vestrae Generosos, Albertum, Joannem et Ambrosium Goszczyńskich, quorum Praedecessores processerunt ex Genealogia ab antiquis armis Pobog, ex Districtu Raciązensi in districtum Prasnicensem, et nunc sunt Vasalli Illustritatis Vestrae, vocanturque Rutkowscy, qui sunt affines, consanguinei et Patrui mei ex utroque Parente, de armis Pobog*. Toż im, do tegoż książęcia, zalecenie dawali, Jędrzej, Abraham, Tomasz i Stanisław Ryczyccy, wujowie, Wojciech, Jędrzej i Stanisław Goszczyński, stryjowie rodzeni 1541. które *per oblatam* podano do Grodu Działdowskiego. Z tych tedy trzech

braci z Goszczyna Rutkowskich, od Wojciecha był Jędrzej, ten z Anną Nicką spłodził Szczesnego, ten z Zmijewską Jana *sterilem*, i Szczesnego, ten 1*mo voto* z Sulewską córki dwie, 2*do voto* z Zboińską Stanisława, którego synowie dwaj, pierwszy Stanisław pisarz grodzki Bobrownicki, którego synowie, Przecław i Jakób. Drugi Tomasz pisarz ziemski Dobrzyński r. 1674. tego syn z Zofji Grochowalskiej, Wojciech, wojski teraźniejszy Dobrzyński, złączył się był dożywotnie z Teresą Kitnowską chorążanką Michałowską: córki tegoż Tomasza pisarza, Katarzyna Mazowiecka, Maryanna Rościszewska, Teresa Balińska i Konstancya Rętwińska. Od tegoż Wojciecha z Goszczyna Rutkowskiego był potomek Marcin, od tego Walentyn, od tego Kazimierz wojski Dobrzyński, który z Kempską podkomorzanką Płocką zostawił syna. Drugi brat Jędrzej został Jezuitą. Od Ambrożego z Goszczyna Rutkowskiego, brata rodzonego Wojciecha (bo trzeci Jan *sterilis* żył) poszedł Jan, który z Nachtrabianką herbu Gozdawa, miał syna Melchiora, ten z Junosicowną herbu Junosza, spłodził Jana, ten z Woraińską herbu Jasieńczyk, miał siedm córek i dwóch synów, to jest, Stefana, od którego z Strzębskiej tylko córka została Paprocka, i Jakóba dziedzica na Rutkowicach, temu Chełstowska herbu Radwan, powiła córkę Annę, pierwszym związkiem Baranowską, drugim Zółtowską, i synów dwóch: Ludwika i Jana podstolego Dobrzyńskiego, deputatem był na trybunał koronny z Malborskiego 1712. posłem na sejmy. Po Chełstowskiej pojął Krajewską, siostrę Krajewskiego herbu Jasieńczyk regenta koronnego, z tej córki dwie były, Jadwiga Kalksteinowa, i Zofia Piączyńska, i synowie, Stanisław, Franciszek, Felicyan, Józef i Kazimierz, cztery pierwsi *steriles*. Kazimierz, to na dworach pańskich, to w obozie na sławę robiąc, w Krakowskiem osiadł, złączył się dożywotnie najprzód z Michalską, z tej córek jest dwie: Franciszka zakonnica w Krakowie u Ś. Jędrzeja, i Maryanna Stefana Świnarskiego małżonka. Potem z Łupińską, z której synowie Paweł i Felicyan, 3*tio voto* z Kowalską herbu Abdank, z tej syn Stanisław. Są jeszcze Rutkowscy de Rutki, w ziemi Ciechanowskiej: którzy się Jeleniem pieczętują.

Ruwski *herbu Prus* 1*mo.* Stanisław Ruwski podstoli Bracławski, fundator OO. Dominikanów obserwantów pod Gniewoszowem w Sandomierkiem województwie, koło r. 1660.

Rybczewski *herbu Bończa,* w Lubelskiem województwie gniazdo tej familji wieś Rybczowice, nie daleko Pilaszkowic, ja jednak na liscie Króla Jagiełła, danym miastu Lubelskiemu, czytam Jana z Niedrwicy Rybczewskiego. Katarzyna

Rybczewska Stanisława Rudnickiego małżonka. Wojciech żył i umarł w zakonie naszym 1694. Józef 1733.

Rybieński *herbu Korzbog*, w Wielkiej-Polszcze. Maciej Rybieński, ale heretyk, wydał *Psalmy Dawidowe wierszem Polskim*, 1616. *w Gdańsku.*

Rybiński *herbu Radwan*, w Mazowszu i na Rusi. *Biel. f.* 423. wspomina Gotarda Rybińskiego, kasztelana Sochaczewskiego. Maciej łowczy Chełmski, miał za sobą Annę Grochowską kasztelankę Lwowską, z tej synowie, Józef, Stanisław, Marcin, i córki, Krystyna Kurdwanowska, Barbara Dedyńska, Alexandra, Teresa, Domicella, Rozalia, Helena. Marcina chorążego Łomżyńskiego żona, Joanna Drohojewska, starościanka Miedzialska. N. starosta Czerniechowski, miał za sobą Daniłowiczownę wojewodzankę Podolską. Piotr, najprzód podsędek potem sędzia ziemski Żmudzki w Żmudzi. Stanisław i Adam w ziemi Nurskiej, Alexander i Jan w ziemi Warszawskiej. Jan z Rybna Rybiński, sekretarz królewski, w województwie Bełzkiem 1674. Eufrozyna była za Władysławem Grąbczewskim. Barbara za Kazimierzem Łabęckim starostą Kiszyńskim.

Dom ten w księztwie Mazowieckiem i w województwie Sieradzkiem, z których Stanisław Rybiński pisarz grodzki Buski syn Jakóba Rybińskiego, dóbr *Rybna*, *Gędory* itd. dziedzica, wraz z rodzonym bratem swoim Pawłem dział między sobą czyniący, który w aktach Kamienieckich w Mazowszu w ziemi Nurskiej 1605. *Sabbatho ipso die et festo Circumcisionis Christi Domini* zapisany. Paweł Rybiński z Katarzyną *Łochowską* miał synów dwóch: Wawrzeńca, od którego z Teresą *Sarbiewską* było potomstwo, i Wojciecha bezpotomnie zmarłego. Stanisław pierwszy syn Jakóba z Krystyną *Żochowską* spłodził córkę jednę Eufemią, Stanisława Gorskiego żonę, mającego possessyą w ziemi Wyszogrodzkiej, z których potomstwo, i synów dwóch: Wojciecha Rybińskiego od którego sukcessorowie w księztwie Mazowieckiem, i Jana, który z Zofią *Suchodolską* spłodził syna Wawrzeńca, ten z Maryanną *Rzepecką* małżonką osiadł w powiecie Piotrkowskim, jako potwierdza rezygnacya 1750. r. *feria quinta post Dominicam Conductus Paschae* w grodzie Piotrkowskim ur. Mikołaj *Gawlik* Rzepecki niegdy Jakóba syn, ur. Wawrzeńcowi Rybińskiemu niegdy Jana synowi, i Maryannie z Rzepeckich małżonkom część wsi w *Rzepkach* rezygnuje. Tenże Wawrzeniec Rybiński spłodził synów dwóch: X. Filipa Jakóba kanonika i surrogatora Łowickiego, i Grzegorza Józefa, który z Kunegundą *Strumiłłowną* zostawił córek trzy: Elżbietę Bartłomieja Rzepeckiego małżonkę. Józefę i Katarzynę panny. Syna jednego Jana Rybińskiego, który wszedł w śluby małżeńskie z Rozalią *Szymankiewiczowną*. — *Wielądek.*

Rybiński *herbu Wydra*, w Prusiech. Tego był herbu Jakób Rybiński wojewoda Chełmiński, w roku 1697. posłował z Pomorskiego na sejm. Marszałkował w trybunale Radom-

skim raz 1722. drugi raz 1724. w trybunale koronnym 1725. pod czas której funkcyi żyć przestał pogrzebiony w Lublinie u OO. Dominikanów, miał za sobą 1*mo voto* Lubomirską, kasztelankę Krakowską i hetmanownę, z której się córka została, 2*do voto* Potocką herbu Sreniawa, podczaszankę Krakowską, wdowę po Bełchackim, kasztelanem Bieckim, ale i z tej tylko córka była. Jan generał artyleryi koronnej.

Do tego herbu podobno należą: Kazimierz Rybiński w r. 1778. podczaszy Brzesko-Kujawski. — Marcelli wojski Bydgoski. — Marcelli w r. 1788. cześnik Przedecki. — Jacek Rybiński opat Oliwski, mąż wielkich przymiotów i roztropności, klasztor ten i kościół wraz z rezydencyą opatów wspaniale odnowił. — Brat jego rodzony Lukasz podkomorzy Kijowski roku 1778. z *Kościuszkownej* zostawuje trzech synów. Z tych najstarszy Józef, od Antoniego Ostrowskiego koadjutorem biskupstwa Kujawskiego uczyniony, objął tę katedrę w r. 1777. — W r. 1788. Kazimierz Rybiński kasztelan Kruświcki. — Są także Rybińscy i w Litwie, z tych Antoni w r. 1778. koniuszy Trocki. — *Przypisy Krasickiego.*

Rybski *herbu Grzymała*, w ziemi Gostyńskiej. Z tych N. Rybski podstoli Gostyński Piotr z Piątnowa, poborca w tejże ziemi z sejmu 1596. naznaczony. *Constit. fol.* 682. Jędrzej w zakonie naszym, rządził akademią Wileńską 1678. drugi raz 1691. proboszczem był Wileńskim 1698.

Ryby *w tych herbach znajdziesz:* Glaubicz, Hołobok, Korzbok, Luzyański, Wadwicz, Weselini.

Rychalski. Wojciech Rychalski miał za sobą Maryannę Wilczopolską. Michał Rychalski, penitencyarz w katedrze Kujawskiej, wydał do druku, 1mo. *Mundus Marianus Immundorum, sive nova industria, ex obviis variis et occasionibus, velut signis memorialibus, vel admonitionibus, ad brevem, de Advocata unica peccatorum, de Maria Virgine, cogitationem ac venerationem, assurgendi, Posnan.* 1684. *in* 12. 2do. *Mundus Crucifixus, sive scintillae Divini amoris, per jugem memoriam Passionis Dominicae, ex qualibet re occurrente, et occasione accensae, in 4to Posnan.* 1681. 3tio. *Ignis Altaris, sive, Sacerdotis ad Missae Sacrificium ignita suspiria, in* 8. 1680. *Posnan.* 4to. *Flosculi Theologici Ordinandorum Approbandorum Parochorum, idest, appendix de formandis Concionibus, Exorcismis Benedictionibus, in* 12. *Torunii* 1689. 5to. *Quadriga Sacerdotum ad coelum, sive praedestinatio Sacerdotum, per quatuor Novissima jugiter expensa, Cracov.* 1705. *Vilnae* 1707. Kazimierz pisarz skarbowy Litewski, dobrodziej kościoła naszego Grodzieńskiego.

Rycharski *herbu Dołęga*, w Płockiem województwie.

Rychlicki. Jędrzej z Uniejowa Rychlicki, biskup Enneński, suffragan i archidyakon Poznański, kanclerz Warszawski, umarł 1636. nagrobek jego z Poznańskiej katedry wypisał *Starowol. in Monum.* jest w druku jego książka, pod tytułem: *Divus Paulus Apostolus et Judas Iscariotes, in Theologicam disputationem adducti, in* 4. 1591. Alexander w księztwie Litewskiem 1700. Jędrzej w Lubelskiem, miał za sobą Annę Brzeską.

Rychłowski *herbu Jastrzębiec*, w Sieradzkiem i Łęczyckiem województwach, i na Podolu. Franciszek Rychłowski zakonu S. Franciszka ściślejszej obserwy i reformy: trzy razy prowincyałem rządził Polską prowincyą, wzór osobliwszej zakonności; w drodze utrudzony pieszym wizytowaniem swoich klasztorów, idąc do konwentu Lwowskiego, pod miasteczkiem Magierowem, przy Bożej męce, w dzień S. Benedykta, kazawszy Socyuszowi swemu powtórzyć owę Antyfonę, *Euge serve bone et fidelis, intra in gaudium Domini tui*, poszedł do Pana po zapłatę prac swoich. Są w druku jego *Kazania dwojakie na Niedziele całego roku*, 1672. *in fol. Cracov.*

Rychłowski *herbu Nałęcz*, w Sieradzkiem województwie. Sebastyan Rychłowski, skarbnik Sieradzki, wspomina go *Konstytucya* 1589. *fol.* 524. Adam w roku 1605. fundował w Bydgoszczy, przy kościele farnym, kaplicę S. Jana ewangelisty, i sowicie nadał, widzieć tam herb jego Nałęcz zawiązany: mąż pobożny, co tydzień do sakramentów świętych ugęszczał; paskiem żelaznym i dyscypliną trapił ciało, w tych i w innych dobrych uczynkach, śmierć go zastała w r. 1617. z żoną swoją Jadwigą Regulską, dwie części, we wsi Gogolinka nazwanej, kollegio naszemu Bydgoskiemu zapisawszy, i Kamienicę swoję w Bydgoszczy; żadnego albowiem potomstwa nie zostawił. N. starosta Sławkowski u Szyszkowskiego biskupa Krakowskiego, którego krewną miał za sobą. Sebastyan Jędrzej 1674. Stanisław najprzód sędzia grodzki Piotrkowski, i deputat na trybunał koronny 1712. potem chorąży Sieradzki i vice-marszałek tegoż trybunału koronnego. Rychłowski Kazimierz, najpierwej zda mi się także chorąży Sieradzki, a temi czasy kasztelan Rozpierski, w różnych funkcyach tej ojczyznie zasłużony, którą i własnemi piersiami w różnych okazyach godny kawaler zasłaniał, i zbawienną radą wspierał; z pierwszej żony zostawuje córkę jednę i synów dwóch, Antoniego, i Karola, który tymi dniami w zakonie naszym, teologji w Rzymie słucha. Z drugiej żony Barbary Koźmińskiej herbu Poraj, kasztelanki Rogozińskiej, siostry rodzonej Macieja wojewody Kaliskiego, i Ignacego starosty Wschowskiego, zostawuje

potomstwo, z których Maciej także w zakonie naszym żyje. Z tego domu ks. Rychłowski Soc. Jesu umarł 1735.

Do tych zdaje się należą: Franciszek Rychłowski kasztelan Spicimirski zmarły r. 1764. — Stanisław także kasztelan Spicimirski zmarły roku 1780. — Ignacy chorąży Piotrkowski. — Józef miecznik Piotrkowski. — N. brat Stanisława kasztelana w zakonie Jezuitów w r. 1776. był rektorem kollegium Grudziądzkiego. — *Krasicki.*

Rychłowski *herbu Samson*, w Wielkiej-Polszcze. Wojciech Rychłowski skarbnik Czerski, deputat z Sieradzkiego na trybunał koronny 1724.

Rychnowski. N. Rychnowska Hieronima Bystrama w Prusiech małżonka.

Ryczgorski *herbu Sulima*, w księztwie Litewskiem. Jan Sawicz Ryczgorski, Bartłomiej i Marcin z Strawińskiej urodzeni.

Ryczycki *herbu Trzaska*, w województwie Mazowieckiem. Tomasz i Stanisław Ryczyccy bracia rodzeni 1526. r. siostra ich Anna, była za Janem Goszczyńskim, czyli raczej Rutkowskim. N. za Grzegorzem Mokosiejem Denisko, sędzią ziemskim Krzemienieckim.

Rydzewski. w ziemi Wizkiej. Olbrycht Rydzewski 1674. N. miał za sobą Annę Zulińską.

Wojciech Rydzewski w r. 1778. podstoli Wizki. — *Krasicki.*

Rydzyński *herbu Wierzbna*, w Wielkiej-Polszcze, takim go jednak kształtem noszą, jakom widział na domowej ich pieczęci: tarcza herbu, koloru niebieskiego, linią w szersz przedzielona, nad nią powinny być trzy lilie, jedna podle drugiej rzędem ułożone, pod linią trzy takież lilie, ale jedna z nich średnia, trochę na dół nachylona, wszystkie białe; nad koroną bez hełmu, Kolos strzałą przeszyty, od lewej strony tarczy, na prawą. Z Czech i Szląska ten herb do Polski wniesiony, gdy się albowiem Szląsk oderwał od Polski, któryś z hrabiów z Wierzbny, w Wielkiej-Polszcze gnieździć się począł koło roku 1400. co poznać z nagrobku w kościele katedralnym Poznańskim, przed kaplicą Rydzyńskich położonym, który wypisał *Starowol. in Monum.* w te słowa: ***Hic quiescunt in Domino, sepulti duo fratres germani, Stanislaus et Andreas, ut virtute ad religione Catholica, ita Avis Atavisque clarissimi, quorum Pater fuit Albertus Rydzyński, Comes de Wirbna, qui in Podolia multis annis dimicans cum Tataris, ab eis captus, proque Patriae libertate, barbaram expertus est servitutem. Patruus vero, Joannes Rydzyński, Ecclesiae hujus Cathedralis Scholasticus fuit; pro salute animae suae anniversarium perpetuum fundavit, Sacerdotali dignitate et moribus, Atavi sui dignitatem exprimens, Joannis Castel-***

lani Mederecensis et Capitanei Uschovensis, cujus prisca pietas in amplificanda Dei gloria, templis exaedificandis, singularis enituit. Templum Rydzynense cum Oratoriis, Czerninensi, Dąbecensi, Pawłovicensi, Chłodensi, et Kaczkoviensi, in possessionibus suis haereditariis, a fundamentis erexit, suisque opibus locupletavit: hoc etiam Sacellum, ad Dei Omnipotentis Sanctorumque gloriam, fundavit, in eoque sibi posterisque suis sepulchrum designavit; Arcem Rydzynensem erexit, ubi ex hac vita ad immortalem commigrans, ibidem, in Ecclesia Rydzynensi S. Stanislai, sepultus est. Cujus Pater, domicilium de regno Bohemiae, in Regnum hoc Poloniae, circa annum 1400. *transtulit. Gabriel et Albertus, Majoribus suis et Fratribus germanis, qui non exactis* 36 *annis, ex his miseriis erepti, et Jesu Christi gratia, ad vere beatam vitam sunt vocati, hoc monumentum posuerunt. Stanislaus secutus est Andream post duos fere annos* 1503. *Oretur pro eis.* Gabryel z Wierzbna Rydzyński, spłodził syna Łukasza, temu Rokosowska, podskarbiego koronnego i dziedzica na Szamotułach córka, powiła syna Gabryela, tego z Anny z Więcborga Zebrzydowskiej, wojewodzanki Kaliskiej, syn był Gabryel, od którego z Jadwigi Latalskiej z Łabiszyna, był syn Łukasz cześnik Kaliski, ten pojąwszy w małżeństwo Maryannę z Mącznik Mączyńską, podkomorzankę Wieluńską, spłodził trzy córki, z tych jedna Zofia, dostała się w małżeńską ligę Malczewskiemu, druga Dorota, Adamowi Gostyńskiemu, trzecia zakonnica Dominikanka, i synów tych: 1. Karola cześnika Kaliskiego, surrogata Poznańskiego, posłował na sejm koronacyi Augusta II. zkąd był deputowany do pisania konstytucyi, *Constit.* 1697. *f.* 11. miał za sobą Chojeńską, z niej syn Józef młodo umarł, i córki dwie, z tych Teresa, była za Grudzińskim dziedzicem na Chodzieżu, 2*do voto* za książęciem Woronieckim chorążym Wołyńskim, starostą Średzkim. Apollinara, najprzód Ulatowska, a potem Niemojewska, kasztelanowa. Tenże Karol stan sobie duchowny obrawszy, archidyakonem był Poznańskim, kanonikiem Gnieźnieńskim, proboszczem Kościańskim, a potem opatem Przemęckim. 2. Jana, archidyakona Szremskiego, kanonika Gnieźnieńskiego, proboszcza Wschowskiego, deputatem był na trybunał koronny 1694.*) 3. Stefana Soc. Jesu, umarł młodo w Kaliszu 1687. 4. Stanisława, łowczego Wschow-

*) *Wielądek* utrzymuje że ten Jan niebył archidyakonem, ale że od niego idzie Wojciech stolnik Poznański, od Wojciecha Franciszek dziedzic *Podlesia,* i Teresa za Jakóbem Radońskim podkomorzym Gnieźnieńskim. — *P. W.*

skiego, żona jego pierwsza Korycińska, z niej synowie pomarli, druga Kwilecka, z tej zostały się dwie tylko córki, jedna z nich Antoniemu Mycielskiemu kasztelanowi Sieradzkiemu, druga Łochockiemu kasztelanowi, zaślubione. 5. Wojciecha kasztelana Lędzkiego, a przedtem cześnika Kaliskiego, ten z młodych lat swoich, to w Francuzkiem wojsku, to w Polskiem, sławy szukał, posłował potem z Poznańskiego na walny sejm, złączył się był dożywotnie, najprzód z Jadwigą Manicką, z której syn się został Jan, dziedzic na Pniewach. Drugim związkiem z Anną Proską, pozostałą wdową po Franciszku Opalińskim, z tej syn Konstantyn, i córki, Teresa, Józefa i Elżbieta. Krom tych, ci jeszcze kwitnęli. Jan Rydzyński, o którym *Biel.* pisze *fol.* 403. że pod Chojnicami w roku 1454. mężnie się potykając, na placu poległ, wprzód jednak książęcia Zegańskiego, wodza wojsk nieprzyjacielskich, trupem położył. N. Rydzyńska, Jana Tomickiego kasztelanica Gnieznieńskiego małżonka, koło roku 1574. *Okol. tom.* 2. *fol.* 171. Jędrzej podpisał elekcyą Władysława IV. z Poznańskiego. Marcin podsędek ziemski Wschowski, 1638. komissarz do pogranicznych od Szląska kłótni. *Constitut. fol.* 20. Jan i Mikołaj bracia rodzeni temi czasy. Mikołaj dziedzic na Wężyskach, ma za sobą Zofią Grudzińską.

Andrzej Rydzyński dziedzic *Wyrzyska*, spłodził syna Władysława, od tego Jan z Barbarą *Brudzewską* zostawił Mikołaja Rydzyńskiego ten z Zofią *Grudzińską* córką Zygmunta Grudzińskiego starosty Bolemowskiego, miał potomstwo, córek dwie, Weronika za Ignacym Wiesiołowskim, w *Pałukach* pod Kcynią i *Dobieszowie*, z której Xawery Wiesiołowski ożeniony z Józefą *Bielicką* mający potomstwo. Drugą Teresę, ta za Piotrem Bronikowskim, z tych synowie Karol i Mikołaj Bronikowscy, córka Xawera za Bińkowskim: synów Mikołaja Rydzyńskiego z Zofji *Grudzińskiej* było trzech, pierwszy Karol ten miał za sobą Justynę *Ulatowską*, dobra *Wyrzyska* przedawszy, kupił *Niezuchowo*, umarł bezpotomnie. Drugi Xawery Rydzyński, ten sobie obrał stan duchowny, w którym podług obowiązku swego przykładnie żyjąc, dopełniał powinności dobrego obywatela, będąc w r. 1779. prezydentem trybunału koronnego, został kustoszem Gnieznieńskim, opatem Pelińskim, suffraganem Poznańskim, potem w roku 1796. biskupem Chełmińskim, orderów orła czerwonego i S. Stanisława kawaler. Trzeci syn Mikołaja, Stanisław Rydzyński, ten z Barbarą *Gostomską*, spłodził syna Mateusza. — *Heraldyka Wielądka.*

Rykaczewski. N. Rykaczewski miał za sobą Teofilę Kurdwanowską, z której córka Sulimirska i Rudnicka. Zacharyasz podczaszy Wizki 1700.

Rykalski *herbu Doliwa*, w Czerskiej ziemi. Kasper Rykalski podstarości Czerski, z sejmu 1629. poborca, *Const. fol.* 21. a w roku 1638. naznaczony do rewizyi ksiąg ziem-

skich i grodzkich Czerskich. *Constit. fol.* 52. Jędrzej z Rykał Rykalski 1692. r. z matki Łochowskiej urodzony, stryj jego dobra Rykały, od których imienia tego nabyli, przedał Rudzkiemu.

Rykowski *herbu Doliwa*, w ziemi Radomskiej. Piotra Rykowskiego, syn Jan, spłodził Szczesnego i Stanisława, jako świadczy dział dóbr ojczystych, między niemi uczyniony, w księgach Radomskich, w roku 1554. Z tych Stanisław spłodził Filippa, który bratu swemu rodzonemu Janowi, dóbr swoich tak ojczystych jako i macierzystych dziedzictwem ustąpiwszy, w roku 1597. tamże w Radomiu, sam rycerskiej sławy szukając, w Ruskie się kraje przeniósł, gdzie pod Jaworowem dóbr nabywszy, fortuną się swoją z Bogiem dzieląc, już był na przedmieściu Jaworowskiem umyślił konwent OO. Dominikanom zacząć, kwoli czemu, plac im i grunt był opatrzył, ale gdy Piotr Milewski tamże w samem mieście, tymże ojcom klasztor fundował, on swoim nakładem kościół im wymurował. *Okol. Russ. Flor. fol.* 52. i 91. pod tytułem S. Mikołaja, w roku 1619. miał za sobą Krasuską Elżbietę, z której syn Wacław mąż rycerski. N. miał za sobą Annę, córkę Walentego Jana Kalinowskiego cześnika Halickiego. N. była za Janem Cetysem. Jan Rykowski, rozumiem że brat wspomnionego Filippa, i Floryana, Owadowskich kolligat, windykowawszy z rąk heretyckich Goryn miasteczko, kościół tameczny od lat czterdziestu od kalwińskiej sekty sprofanowany, katolickiemi kapłanami osadził, i na nowo ozdobił 1615. *Cichoc. Alloq. Osecen. lib.* 2. *c.* 13. Alexander pod usarską chorągwią na Turków pod Wiedniem nacierając, z działa postrzelony, za protekcyą Matki Boskiej śmierci uszedł.

Rykowski *herbu Leliwa*, w Wielkiej-Polszcze. Mikołaj z Ryków archidyakon Gnieznieński 1420. wspomina go *Synod w Kaliszu złożony.*

Rykrski *herbu Topor.* Piotr Rykrski w okazyi z Krzyżakami pod Koronowem sławny w roku 1410. *Biel. fol.* 307.

Rylski *herbu Ostoja* w Rawskiem, Krakowskiem województwach, i indziej. Gniazdo tego domu Rylsko, dwie mile od Rawy. Rylski dworzanin Króla Augusta I. *Górnicki Dworzanin fol.* 184. Felix w prawie duchownem doktor, kantor w katedrze Kujawskiej, zszedł z tego świata w roku 1565. nagrobek jego w Włocławiu. Samuela podkomorzego koronnego, dobroczynnego na konwent Warszawski OO. Karmelitów bosych, sławi *Elise. a S. Maria, Lyric. lib.* 3. *od.* 4. był oraz starostą Rabsztyńskim za Władysława IV. Stanisław w Krakowskiem ożeniwszy się osiadł, spłodził syna i córkę Zofią Piłatową Ujejską. Franciszek wielkorządzca Krakowski, sta-

rosta Kamionacki, Zygmuntowi III. Królowi miły, z światem się rozstał w roku 1603. nagrobek mu marmurowy syn Jan wystawił na zamku w Krakowie u S. Michała, złączył się był dożywotnie z Katarzyną z Mstyczowa Płazianką, Jana starosty Lubaczowskiego, i drugich braci jego, rodzoną siostrą, z tej córka się dostała Stanisławowi Zelińskiemu staroście Stężyckiemu, i synów trzech: Jan, Franciszek, Władysław. Z tych Jan dworzanin królewski, burgrabia Krakowski. Piotr najprzód pisarz a potem sędzia ziemski Rawski, w roku 1662. wspomina o nim *Konstytucya fol.* 25. że pod wojnę Szwedzką, rotmistrzem województwa Rawskiego obrany, mężnie z niem obstawał przeciw nieprzyjacielowi. Marcyan dworzanin Władysława IV. Szymon z Katarzyny Chrząszczowskiej, spłodził Stanisława, temu Zofia Jaszkowska herbu Kościesza zrodziła dwóch synów, Wojciecha wojskiego Zytomierskiego, pisarza grodzkiego Kijowskiego, poborcę 1643. *Constit. fol.* 6. z sejmu zaś 1647. komissarzem był, na opatrzenie fundacyi Karmelitom w Bohusławiu, żona jego Zofia Grodecka podsędkowna Podolska, Stanisława herbu Starykoń córka; i Stanisława pisarza grodzkiego Zytomierskiego, tego żona Liplańska. Ludwik syn jego. Władysław 1640. *Melanius.* Krzysztof komissarz z sejmu 1670. do miasta Krosna. *Constitut. fol.* 24. Benjamin z Czarneckim w Danji na Szwedów wojownik. *Constit. fol.* 32. Piotr kanonik Kujawski, Lubelski i Wolborski proboszcz 1676. *Constit. fol.* 10. kollegium naszego Winnickiego benefaktor. Jan brat jego, pleban w Ostrowie pod Lublinem 1691. Adam i Mikołaj w Rawskiem 1674. N. miał za sobą Zofią Krupczankę, wdowę po Alemannim i Rzeszowskim. N. Wawrzeńca Kozarskiego; N. Franciszka Krasińskiego sędziego Ciechanowskiego, małżonki. Anna za Maciejem Alexandrem Tarnowskim Roliczem, łowczym Łęczyckim, Róża za synem tegoż Alexandra, Michałem Stanisławem kasztelanem Sieradzkim, Michał cześnik Łęczycki, rotmistrz królewski pod Chocimem, a potem kasztelan Gostyński, z sejmu 1685. deputat na trybunał Radomski. *Constit. fol.* 4. Antoni 1697. Różnemi przydomkami dla dyfferencyi ich zowią, Wilkowie, Smigowie, Mościcowie, Januszkowicowie. N. komornik pojął. Maryannę Rejownę, starościankę Libuską, Jerzy Eleonorę Łowiecką, z której ma potomstwo, Krzysztofa, Stefana, Jakóba, i córki. Łukasza Rylskiego córka, była za Michałem Suchodolskim.

Ryło *herbu Wieniawa*, w księztwie Litewskiem. Gabryel Ryło sędzia grodzki Bracławski: piszą się oraz Narkiewiczami, snać że jednejże z niemi dzielnicy. Mikołaj w powiecie Lidzkim 1674. Adam cześnik Lidzki 1700. patrz Narkiewicz.

W r. 1769. Maxymilian Ryło władyka Chełmski, postąpił w r. 1779. na Przemyślkie. — Andrzej horodniczy powiatu Lidzkiego. — *Krasicki.*

Rymiński *herbu Pobog*, w Wileńskiem województwie i w księztwie Żmudzkiem, tak pisze z *Paprockiego* i *Okolskiego*, *Kojałowicz in MS.* alem ja tych Rymińskich co są w Litwie, widział herb Ślepowron. N. starosta Kiernowski. N. Rymiński proboszcz katedralny Żmudzki. Jerzy wojski Łucki, 1604. r. przedał Noworadczyce książęciu Alexandrowi Ostrogskiemu. Maryanna starościanka Kiernowska, była za Rafałem Skorulskim marszałkiem Kowieńskim.

Rymkiewicz, w księztwie Żmudzkiem. Jan Rymkiewicz 1621. Michał 1700. Marcyan Bogusław cywun Berżański 1674. w Wileńskiem.

Rymsza *herbu Gozdawa*, w księztwie Żmudzkiem i w powiecie Oszmiańskim. Wincenty Rymsza w Nowogrodzkiem 1674. Wojciech w Żmudzi 1621. N. skarbnik Mozyrski, miał za sobą Cedrowską, z której zostało się sześciu synów. Władysław, Alexander, Antoni, Józef 1700. Tu podobno należy Stanisław Wiłejko Rymszewicz strażnik Wileński 1700.

Rymwid *herbu Lis*, ale z tą odmianą, że tylko jeden krzyż na strzale kładą: w księztwie Żmudzkiem i w powiecie Upitskim kwitną. N. Rymwid Mickiewicz podstarości Żmudzki, synowie jego Paweł i Stanisław, zowią ich zaś Mickiewiczami od dóbr Mickiewicz. Eliasza i Stanisława wspomina popis księztwa Żmudzkiego 1621. Jan pisarz grodzki Upitski 1674. Eliasz Michał, najprzód podstarości grodzki Lidzki, potem podkomorzy, starosta Nowogrodzki i Łodziejski, posłował na różne sejmy, kędy na niego funkcye wielorakie ojczyzna składała, już deputatem na trybunał skarbowy Litewski, już komissarzem, *Constit.* 1678. *fol.* 3. *fol.* 15. kędy missyą dla naszych przy kościele Dziembrowskim, od niego i od żony jego fundowaną, approbują, był potem marszałkiem Lidzkim. N. miał za sobą Krystynę Gruzewską podkomorzankę Żmudzką. Jan podkomorzyc Lidzki 1685.

Rynarzewski *herbu Prawdzic*, w Wielkiej-Polszcze. N. Rynarzewska Stanisława Koszutskiego pisarza grodzkiego Kaliskiego; N. Marcina Krzywosądzkiego małżonki. Kwitną jeszcze tamże i temi czasy.

Ryński *herbu Grabie*, pisze o nich w swojem kazaniu *Kuncewicz* pod tytułem: *Dobry i pobożny Ziemianin.* N. Ryńska Przewoskiego małżonka. *MS. de Famil. Pruss.*

Ryński *herbu Korczak*, w Podolskiem województwie. Rynka z Sokolca, w r. 1401. kładzie się na przywileju Świdrygiełła książęcia.

Rynwidowicz *herbu Grzymała.* — Jan wziął herb Grzymała na sejmie Horodelskim. *Const. Reg. Vol. I. f.* 70.

Rypiński *herbu Radwan*, patrz **Rpiński**, gdyż to jedenże dom. Jan i Mikołaj Rypińscy w Połockiem 1674. r. Jerzy w schizmie się urodziwszy, służąc u pana katolika, z nim do Częstochowy jechał, tam na samem prawie wejściu do kościoła, usłyszał od opętanego, którego na ten czas exorxyzmowano, głos taki. *Oto brat nasz, oto tam stoi, dopuśćcie mi, abym w niego wstąpił.* Jerzy tem przestraszony, pilno co usłyszał rozważając, najprzód do wiary się katolickiej nawrócił, potem chcąc doskonalej P. Bogu służyć, wprosił się do do zakonu Soc. Jesu, w którym dokonał pobożnie w Nieświeżu 1652. *Pamiątka Braci fol.* 419.

Rypp. Jerzy Rypp podkomorzy Parnawski, żona jego Maryanna Pepłowska.

Ryś *herb*, patrz **Bąkowski.**

Rysiński *herbu Leszczyc*, w Łęczyckiem województwie. Piotra Rysińskiego jest w druku *Censura in Axiomata Joannis Hussi Haeretici, in 4to, Cracov.* 1524. Janusz Rysiński kasztelan Kowalski 1589. podpisał tranzakcyą Będzińską, syn jego Krzysztof, najprzód podkomorzy Brzeski Kujawski i starosta Nakielski, a w roku 1619. wojewoda Inowrocławski, posłował na różne sejmy, osoblwie 1607. zkąd był wysłany komissarzem do ukojenia Rokoszanow, *Constit. fol.* 866. a w roku 1613. do granic od Szląska, *Constit. fol.* 24. syn jego Kazimierz *Praesidens i Commissarius Ordinis Canonicorum de Paenitentia BB. Martyrum, Regulae S. Augustini, Vicarius Generalis* 1640. *P. Kojał. paneg.* Jan Rysiński kantor Warmiński. *Ara gratitud.* Jan kasztelan Kruświcki, r. 1643. deputat na trybunał koronny. *Janson. elogia.* Córka jego z Firlejowny Anna, weszła w kontrakty małżeńskie z Jędrzejem Potockim kasztelanem Krakowskim i hetmanem polnym koronnym: była to pani na domy Boskie szczodrobliwa, osobliwie na kościół nasz Panny Maryi w Jarosławiu, kędy też po śmierci złożona: jam czytał, że kasztelan Kruświcki miał za sobą Ewę Plichciankę podkomorzankę Rawską. Jacek poseł na konwokacyą 1648. Marcin 1670. *Constit. fol.* 12.

Ryszanowski. Ignacy Ryszanowski. Anna, Dejkiewicza małżonka 1702.

Ryszewski, w Wielkiej-Polszcze. N. Ryszewski żył koło roku 1723. ten zostawił syna Antoniego, i córkę jednę.

Ryszkowski *herbu Nowina*, w Łukowskiej ziemi i księztwie Litewskiem. Jędrzej Ryszkowski podwojewodzy Lubelski 1607. Paweł chorąży Łukowski, żona jego Trojanowska, braci miał rodzonych dwóch, jeden był (zda mi się Jan)

14*

opatem Paradyjskim, drugi sędzią ziemskim Lubelskim, Jędrzej syn Pawła chorążego, pod pierwszą Chocimską rotmistrzem był królewskim, gdzie do dzidą pchnięto, miał za sobą Zulińską, którą Zółkiewska urodziła, a z niej syna Pawła i drugiego Stanisława. Z tych Paweł najprzód podczaszy Brześciański, rotmistrz królewski, poseł na różne sejmy, osobliwie 1661. zkąd naznaczony komissarzem do uznania poczynionych krzywd w Litwie, *Constit. fol.* 11. umarł kasztelanem Mścisławskim: 1*mo voto* miał za sobą Zarankownę, z tej spłodził córkę Barbarę Oziębłowską, horodniczą Grodzieńską, i dwóch synów: Zygmunta męża rycerskiego, umarł bezżenny, i Antoniego, ten pojął był Jeziorkowską, którą Sienińska z Rakowa urodziła, atoli potomstwa z nią żadnego nie zostawił, ona zaś po zejściu jego, poszła za Mokranowskiego chorążego Rawskiego: 2*do voto* Starzyńską (Chodorowska ją urodziła) z tej spłodził córkę, Beklewskiego sędziego Brześciańskiego małżonkę. 3*tio voto* Helenę Niemierzycownę, Jerzego Niemierzyca podkomorzego Kijowskiego i starosty Owruckiego córkę, z tej był syn Michał podczaszy Łukowski, bywał posłem na różne sejmy, marszałkiem konfederacyi województwa Lubelskiego, deputatem na trybunał koronny, posłem do Króla Szwedzkiego i Cara Moskiewskiego, złączył się był dożywotnie z Barbarą Drzewicką wojewody Lubelskiego rodzoną siostrą, ta mu powiła cztery córki, Teresę i Urszulę Karmelitanki bose w Lublinie, Franciszkę zakonnicę S. Klary, Annę S. Brygitty w Lublinie: piąta córka Helena wydana za Gabryela Szpilewskiego starostę Stejgwilskiego; i syna Józefa, kustosza Łuckiego, proboszcza Brańskiego, deputatem zasiadał kilka razy na trybunał koronny: tenże Michał podczaszy, za konsensem żony swojej, wstąpił do zakonu Soc. Jesu, gdzie kilka lat na służbie Boskiej przepędziwszy, odpoczął w panu w Krasnymstawie w r. 1729. 4*to voto* miał za sobą Siemińską, 5*to* Zofią Lubiszowską, 6*to* Annę Dobroniską, ale z niemi *sterilis*.

Ryszkowski *herbu Topor.* Jan Ryszkowski archidyakon Wileński zszedł z tego świata w roku 1606. w Wilnie pogrzebiony z nagrobkiem. Barbara Kazimierza Włodka małżonka. Marcin mąż rycerski, bijąc się z Tatarami za Lachowcami w roku 1690. wolał trupem paść na placu, aniżeli się w niewolą dostać, zkąd długo się im nie bez znacznej w nich klęski bronił. Jędrzej tego herbu.

Rytarowski, w Przemyslkiej ziemi. Jan Rytarowski 1674. Ignacy w stanie duchownym 1710. Marcin w zakonie naszym temi czasy.

Rytelski *herbu Szeliga*, w Rawskiem województwie. Adam z Rytla kasztelan Gostyński 1436. podpisał pokój Brze-

ski u *Łask. w Statut. fol.* 140. N. miał za sobą Wierzbowską. Mateusza, z Anny Jerzmanowskiej herbu Ślepowron, syn Antoni 1701.

Ryterski *herbu Topor.* Piotr Ryterski o którym *Biel. fol.* 286. pisze, że w roku 1403. z Witoldem książęciem Litewskim wojując w Inflanciech, przy dobywaniu Dynaburgu, pierwszy na mur wskoczył. Tenże czy inszy Piotr, *Bielski fol.* 336. któremu Władysława Jagiełła Króla Polskiego synowie na edukacyą byli oddani.

Rytwiański *herbu Jastrzębiec,* patrz **Zborowski.**

Rywocki *herbu Prus,* z tą odmianą, że w czerwonem polu powinna być kosa po prawej ręce, a po lewej ręce tarczy, w polu błękitnem, połowica podkowy jakby w pół rozdartej, nad nią półtora krzyża, w hełmie ręka zbrojna z mieczem. Niektórzy z nich z Prus wyniósłszy się, osiedli w Brześciańskiem województwie. Stanisław Rywocki zostawił trzech synów, z których Jan zostawił potomstwo. Mikołaj w wojsku koronnem służąc po usarsku, umarł bezpotomnie. Jan Rywocki Soc. Jesu, rządził prowincyą Litewską po dwakroć, i kollegia, Brunsberskie, Wileńskie, i Warszawskie: w mortyfikacyach był ustawiczny, nawet i w ostatnich bolach śmiertelnych: do najś. Sakramentu szczególniej nabożny. Powiadał o sobie, że od ukrzyżowanego Chrystusa przedziwnej drogi do doskonałości nauczył się, umarł w Warszawie 1666. Są jego książki w druku: *Bibliot. Script. Societ. te liczy.* 1mo. *Panegyrici undecem, quibus res gestas Vladislai IV. Regis Poloniae complexus est. Vilnae* 1636. *in fol.* 2do. *Deductio S. Casimiri in Mausolaeum, ipsi a Sigismundo III. Rege Poloniae, Vilnae extructum,* 1633. *in fol. Vilnae.* 3tio. *Beneficentia Regis, in conferenda Theologo et Concionatori suo, Patri Mathiae Casimiro Sarbiewski a Soc. Jesu, laurea Theologica,* 1639. *in fol. Vilnae.* 4to. *Icon Votorum in nuptiis Vladislai IV. Regis et Caeciliae Renatae Austriacae.* 5to. *Panegyricus funebris Alberto Radziwil, Castellano Vilnensi,* 1636. *Vilnae in fol.* 6to. *Arma Catholica pro Traditionibus et Purgatorio, contra Anti-Bellarminum Amesii Protestantis Francorani. Vilnae* 1636. *in fol.* 7mo. *Paraenesis ad Ministros, Calvinianos de Spiritu privato ad Synodos non admittendo,* 1639. *Vilnae in 8vo.* 8vo. *Laurentalia Rigensia contra Praedicantem haereticum. Vilnae* 1638. *in 8vo,* ale toż samo taż biblioteka księdzu Kuhn Soc. Jesu, przypisała. 9no. *Idea Magni Herois, comprehensa tredecim panegyricis, de rebus gestis Leonis Sapieha, Palatini Vilnensis, Antverpiae in 4to* 1644. 10mo. *Vita Simonis Rudnicki Episcopi Varmiensis. Brunsbergae* 1645.

in 4to. Krom tego, zostawił do druku umierając, *Tractatum in Cantica Canticorum, mysteriis Christi panegyrice explanatum.* Także, *Calvinum Angelomachum, seu praelium Calvini adversus bonos Angelos.* N. miał za sobą Annę Wilczewską 1627.

Rzączyński *herbu Ślepowron*, w Podolskiem województwie. Gabryel Rzączyński w zakonie naszym, rządził kollegium Ostrogskie, wydał do druku: 1mo. *Historia naturalis Regni Poloniae, in viginti tractatus divisa. Sandomir. in 4to* 1721. 2do. *Gemmae Antiquiorum Poëtarum, stemmatibus Polonorum insertae. Posnaniae* 1700. *in 8vo.* 3tio. *Armamentarium Regni Poloniae, seu Gentilitia Nobilitatis Lechicae Arma. Posnan.* 1715. *in 8vo.*

Rzadkowski. Elżbieta Rzadkowska, Adama Kucharskiego małżonka. *Okolski.* Kazimierz w województwie Łęczyckiem 1674.

Rzążewski, w Wołyńskiem województwie. N. Rzążewski miał za sobą Cielemęcką. N. stolnik Bracławski, poseł na sejm 1738.

Rzecki, w Krakowskiem i w Podolskiem województwach. Jan Rzecki na oczy tak zapadłszy, że cale nic nie widział, przy grobie Wincentego Kadłubka przejrzał. *Starowol. w Życiu Kadłubka.* N. de Kłobukowice Rzecki, burgrabia Krakowski, na wojnach za Stefana Króla zasłużony, przeszedł na pokój wieczny w roku 1636. jako świadczy nagrobek jego na Skałce pod Krakowem.

Rzeczkowski *herbu Bożawola.* Pisze o nich *Okolski w indexie tomu pierwszego.* Jerzy Rzeczkowski miał za sobą Annę Bydłowską. Jędrzej poborca w ziemi Ciechanowskiej 1632. *Constit. fol.* 13.

Rzeczkowski *herbu Prus 3tio*, w Sieradzkiej ziemi, piszą się z Rzeczkowa, niektórzy z nich w województwie Bełzkiem osiedli. Stanisław Rzeczkowski 1582. pieszo szedł do szturmu pod Pleszkowem. *Paproc. o herb. fol.* 405. Szczesny wojownik zacny, zginął pod Teliszkami, w okazyi z Tatarami, w roku 1615. którego nagrobek w Kijowie. N. w Reczkowie w parafji Będkowskiej, miał za sobą Kozierowską.

Rzeczkowski *herbu Trąby.* Zygmunt Rzeczkowski trzech synów spłodził: Stanisława, Jana i Macieja, z tych Stanisław z Wilkowskiej 1*mo voto*, zostawił Stanisława i Piotra, z drugiej Hołowińskiej dwie córki: Dorotę Iwińską i Zofią Kępską, i syna Jerzego, ten na Moskiewskich, expedycyach zalecony żołnierz, z Bydłowskiej zostawił syna. Macieja syn Walentyn.

Rzeczycki *herbu Janina*, w Bełzkiem województwie. Elżbieta z Rzeczycy, 1*mo voto* była za Janem Swoszewskim, podkomorzym Lwowskim, 2*do*, za Trzcińskim. Jerzy Rzeczycki starosta Urzędowski, w cudzych krajach długą peregrynacyą przepolerowanego rozsądku, pod Chocimem przeciwko Osmanowi Tureckiemu tyranowi, odważnie wojował, z czterema bracią swojemi; a potem za czasów Jana Kazimierza Króla, pod czas oblężenia Zbarazkiego, życie swoje na szańc dla ojczyzny wystawił, rycerską śmiercią. *Potoc. Centur. fol.* 79. Brat jego jeden, ze czterech rodzonych, Mikołaj, tamże poległ, był podobno podkomorzym Lubelskim, syn tego Mikołaja Jędrzej z wielkiej Rzeczyce Rzeczycki, chorąży Grabowiecki, starosta Rzeczycki, administrator ekonomji Samborskiej, pułkownik królewski, *Szamotulski Benedykt*, *w kazaniu*, *Rzeka Żywota wiecznego*, podkomorzym go Lubelskim zowie (tenże były instygatorem koronnym, ale w Kalwińskiej sekcie uwikłanym, dla której zbór w dobrach swoich wymurował. *Cichoc. alloq. lib.* 2. *c.* 23.), gdzie i córki jego dwie wypisał, Urszulę ksienią klasztoru Grodzieńskiego, zakonu S. Brygitty, i Marynę Węglińską, ta umarła w roku 1651. N. podkomorzanka Lubelska była za Przecławem Minockim stolnikiem Sendomierskim; synów jego także dwóch, jeden z nich starosta Rzeczycki, drugi N. Władysław chorążyc Grabowiecki, umarł 1692. Stanisław stryj Jędrzeja, o którym wyżej, w wojsku cesarskiem znacznej szarży. Jan brat stryjeczny tegoż Jędrzeja, pod Chocimem życie dla ojczyzny położył, zostawił synów: Marka męża rycerskiego i Jędrzeja, 1682. Piotr stryjeczny tegoż Jędrzeja, miecznik Wołyński, niewiem czy nie ten Piotr miał za sobą Dorotę Kuropatnicką, kasztelankę Biecką, z której synowie Łazarz chorąży Wołyński, deputat na trybunał koronny 1724. i Remigian. Anna Rzeczycka Sebastyana Garlińskiego. N. Wacława Kaszewskiego, sędziego ziemskiego Bełzkiego. N. Rzeczycki chorąży Łomżyński, miał za sobą Marchocką i z niej zostawił potomstwo, syna jednego starostę Poturzyńskiego, który żył, także z Rzeczycką starościanką Rzeczycką, posłował na sejm 1740. i córki dwie: Zofią, która wprzód żyła bezpotomnie z Mikołajem Cetnerem starostą Bareckim, po nim zaś z Franciszkiem Potockim krajczym koronnym, starostą Bełzkim, umarła 1741. pochowana w Chrystyampolu u OO. Bernardynów. Annę, która dotąd (1732.) Panną żyje, trzecią zakonnicę S. Dominika we Lwowie Annę. N. miał za sobą Maryannę Ostrowską. Jerzy Rzeczycki starosta Rzeczycki, poseł na sejm; umarł w roku 1739. pojął Ewę Szembekownę kasztelankę Wojnicką, z tej zostawił córek cztery: z nich najstarsza żyje z Rzeczyckim starostą Poturzyń-

skim, jako się już namieniło, i synów dwóch: ale młodszy w sskołach będąc wszedł do grobu, starszy dziesiejszy starosta Rzeczycki, po ojcu. N. pułkownik pochowany we Lwowie u Karmelitów bosych. Mikołaj na nasze kollegium Jarosławskie dobroczynny, zginął w okazyi z Tatarami i Kozakami 1652.

Rzeczycki starosta Rzeczycki z pierwszą żoną *Suchodolską* był bezdzietny — z drugą N. *Krasicką* starościanką Korytnicką miał syna Jana. — *Krasicki.*

Rzeczycki *herbu Łodzia.* Stanisława z Rzeczycy, obojga prawa doktora, dla jego osobliwszych cnót, wybornej nauki, nienagannych obyczajów, przyjęli do swego herbu Łodzia, Piotr Tomicki biskup Krakowski i podkanclerzy, Łukasz z Górki kasztelan Poznański, Stanisław Tomicki kasztelan Kaliski, Piotr Opaliński kasztelan Lędzki, Sebastyan Opaliński kustosz i t. d. Łodzicowie, a oraz przez respekt jego, wnuków jego, czyli raczej synowców, z potomstwem ich, co wszystko Zygmunt I. Król Polski przywilejem swoim utwierdził, i do wszystkich szlacheckich prerogatyw, tychże przypuścił, i żeby w herbie zażywali Łodzi złotej małej, w polu czerwonem, z szyszakiem i przyłbicą w górę wyniesioną. O czem jest jego list między innemi listami królewskiemi *in MS. Petricov.* Rok w prawdzie nie przypisany, ale łatwo poznać, że się to działo przed rokiem r. 1535. bo w tym roku umarł biskup Tomicki. Ten Stanisław z Rzeczyce, był penitencyarzem Króla Zygmunta I. w Rzymie będąc, tam życie skończył w roku 1546. a że jego pieniądze i ruchomości *ad fiscum Camerae Apostolicae* zabrano, przetoż Król upominał się o to, aby na sukcessorów Stanisława oddane były. O czem czytałem instrukcyą daną w tym roku Myszkowskiemu, posłowi do Rzymu. *T. 23. Epist. Sigism. I.* Maryanna była za Łukaszem Ruckim stolnikiem Inowrocławskim.

Rzegnowski *herbu Wczele*, w Wielkiej-Polszcze, ja czytam Rzegocki. Franciszek, który miał za sobą Helenę Jarnowską kasztelankę Kowalską, z której był syn Sebastyan.

Rzeki, w tych herbach znajdziesz: Drużyna, Gissa, Kopaszyna, Korczak, Krynicki, Rubiesz, Śreniawa, Walbach, Wręby, Wukry.

Rzekiecki, w Sieradzkiem województwie. Rzekieckiego na Rzektach rezygnacyą, w r. 1571. uczynioną, znajdziesz *in Actis Castren. Ostrzeszov.* Jan za towarzysza służąc, pieszo szedł do szturmu pod Pskowem. *Paproc. fol.* 405.

Rzepecki *herbu Białynia*, piszą się z Rzepek w Sieradzkiem województwie. Jan Rzepecki starosta Zwoleński w Sendomierskiem roku 1674. Kazimierz w zakonie naszym życia śmiertelnego kresu, dopędził w Lublinie roku 1722. jest

w druku, jego *Decennium triumphale de S. Xaverio, in fol.* 1682.

Jan *Ostałkiewicz* Rzepecki z Jadwigą *Czubikowną* Rzepecką spłodził synów dwóch: Pawła, który z Maryanną *Rzepecką* miał syna jednego Marcina, od tego z Agnieszką *Gołygowską* został syn Jan mający za sobą Maryannę *Raczyńską*. Drugi syn Jana *Ostałkiewicza* Wojciech, który z Barbarą *Gołygowską* spłodził córkę Jadwigę Gołygowskiego małżonkę, i synów dwóch: Franciszka i Kazimierza. Franciszek Rzepecki z Justyną *Jaworską* miał dwie córki: Maryannę Michała Kazieroda Rzepeckiego małżonkę, i Gertrudę Antoniego Barcikowca Rzepeckiego żonę. Synów dwóch: Błażeja, od tego z Maryanną *Rzepecką* syn Stanisław, i Wawrzeńca, który z Marcyanną *Rybińską* spłodził córek pięć, i syna jednego Antoniego. Córki zaś Jadwigę Jana Kobyłeckiego żonę: Maryannę Sebastyana Brodowca Rzepeckiego małżonkę: Brygidę, Łucyą, i Rozalią panny. — Kazimierz Rzepecki drugi syn Wojciecha z *Gołygowskiej*, ten z Ewą *Dobiecką* spłodził synów czterech. 1. Franciszka burgrabiego i subdelegata Piotrkowskiego, który z Agnieszką *Miniszewską sterilis*. 2. Antoniego, ten z Maryanną *Lenczowską* miał trzy córki: Maryannę za Józefem Krzemińskim, Jadwigę Bonawentury Rzepeckiego żonę, i Teklę pannę. 3. Jana, który z Maryanną *Kobyłecką* zostawił córkę jednę Ewę za Wojciechem Kamieńskim. 4. Marcina Rzepeckiego, ten z Franciszką *Porczyńską* zostawił potomstwo trzy córki: Maryannę, Franciszkę, i Marcyannę, i trzech synów: Franciszka, Józefa i Błażeja. — Stanisław *Brodawia* Rzepecki, spłodził syna Franciszka, od tego z Anastazyą *Rzepecką* było dwóch synów: Antoni od którego Mikołaj. Drugi syn Franciszka Maciej, który z Katarzyną *Papiewską* 1*mo voto* spłodził Sebastyana, mającego za sobą Marcyannę *Ostałkiewiczównę* Rzepecką. 2*do voto* z Maryanną *Gołygowską* zostawił syna Szymona. — *Heraldyka Wielądka*.

Rzepiszewski. Krzysztof Rzepiszewski, miał za sobą Zofią Korycińską wojewodziankę Łęczycką. N. Rzepiszewska była za Piotrem Romiszowskim.

Rzepnicki. Hippolit Rzepnicki proboszcz infułacki Widenicki, zakonu *Canonicorum de Poenitentia BB. Martyrum*, reguły S. Augustyna, rządził potem ten zakon i prowincyą całą, wielką roztropnością, dobra oderwane konwentom swoim, wielką pracą windykował, karnością swoich zakonników obostrzył, kwoli czemu do Rzymu jeździł, gdzie od Papieża otrzymał approbacyą niektórych ustaw, w tych pracach śmierć go zastała, w roku 1640. *Paneg. P. Casim. Kojał. S. J. in ejus funere*. N. Jana Wojniłowicza małżonka.

Rzeszewski *herbu Rola*, w Łęczyckiem województwie.

Rzeszotarski *herbu Junosza*, w Mazowieckiem województwie. *Paprocki*, *Łaski Cudowne fol.* 40. Wojciecha Rzeszotarskiego, dziedzica na wsi Pszczele nazwanej, wspomina w roku 1609. Jan w Brześciańskiem województwie.

Dom ten starożytny ma swoje siedlisko na *Rzeszotarach* w woje-

wództwie Płockiem będących. Z tych Felix Rzeszotarski spłodził Jana Rzeszotarskiego, który z Heleną *Chełstowską* herbu *Jastrzębiec* sędzianką Michałowską miał syna Franciszka, który z Urszulą *Łaszewską* zostawił potomstwo syna Antoniego vicestarostę i sędziego grodzkiego Rawskiego, ten wszedł w śluby małżeńskie z Maryanną *Podkańską*, z którą spłodził synów trzech: 1. Jana sędziego ziemskiego Rawskiego. 2. Józefa cześnika Mszczonowskiego. 3. Franciszka cześnika ziemi Rawskiej. — Jan Rzeszotarski sędzia ziemski Rawski, kawaler orderu S. Stanisława, syn pierwszy Antoniego: mąż ten od wieku młodego z nabytych nauk, posiadający umiejętność praw narodowych, starał się dopełniać obowiązku dobrego obywatela będąc na różnych funkcyach publicznych deputackich, poselskich, i komissarskich swej ziemi, i w urzędzie swoim jako sędzia ziemski Rawski we wszystkich sprawach sprawiedliwość utrzymujący, z czego współ obywatelom miły, i wielce u nich poważany. Pojął za małżonkę Teresę *Walicką*, Bazylego Walickiego wojewody Rawskiego z *Nieborskiej* spłodzoną córkę, z którą zostawił potomstwo, synów dwóch: Bazylego i Jana, i córki trzy: Teklę, Pudencyannę, i Annę. — Józef Rzeszotarski cześnik Mszczonowski drugi syn Antoniego, miał za sobą Klarę *Rudzką* cześnikownę Czerską, Józefa Skarbka Rudzkiego cześnika Czerskiego, i Brygitty *Narewskiej* córkę. — Franciszek Rzeszotarski cześnik Rawski trzeci syn Antoniego, miał za sobą Zofią *Słucką* łowczankę Łomżyńską. — *Heraldyka Wielądka.*

Rzeszowski *herbu Doliwa*, którzy się pisali de Strożyska, z Wielkiej-Polski; z tych jednego Stanisława wspominają pisarze, iż u Króla Polskiego Kazimierza wielkiego, otrzymał był Rzeszów, na wieczność, i gruntu w objazd na trzydzieści mil. Tegoż potem syn był arcybiskupem Lwowskim, drugi biskupem Krakowskim. Jan, synowiec tego arcybiskupa, zostawił też syna Jana, który miał syna Augustyna męża sławnego, ten nie zostawił potomka, tylko jednę córkę, którą wydał za Kmitę Sobieńskiego, po niej wziął Dynów, Rzeszów i t. d. Ten Kmita nie miał tylko córkę jednę, którą pojął Mościsz z wielkiego Koźmina, familji Ostoja, i ten nie miał tylko córkę jednę, którą dał Mikołajowi, który się pisał de Dębno, dziedzic na Zerkowie, był to synowiec arcybiskupa Gnieznieńskiego, a Tomasza kasztelana Poznańskiego syn, który się de Dębno pisał. Tenże Mikołaj był kasztelanem Miedzyrzeckim; zostawił z nią syna Jana, który potem miał synów trzech, z których jeden był Mikołaj Rzeszowski wieku mego, który zostawił potomka Adama Rzeszowskiego z Łaską Jadwigą wojewodzanką Sieradzką. Tegoż Mikołaja były te siostry, jako najprzód: Sepichowska Zofia, starościna Leżajska, od której Sepichowscy, którzy Trzcianą, i insze imiona działem brali; potem szła za Biejkowskiego stolnika Przemysłkiego. Katarzyna siostra jej rodzona Niewiarowska. Adam syn Mikołajów miał za sobą Kormanicką, kasztelana Czechow-

skiego córkę, z którą nie zostawiwszy potomka żadnego, umarł w roku 1583. Póty *Paprocki o herbach*, o tym domu, któremu poświadcza *Okolski*, ale się osnowa ta utrzymać nie może: a najprzód to pewna z autorów wszystkich, i z samego *Paprockiego*, że tak arcybiskup Lwowski, jako i biskup Krakowski Janowie Rzeszowscy, do herbu Półkozic należeli, potem że nie byli bracia rodzeni, pokażę niżej. Dalej, że *Paprocki* dziewięć pokolenia wyliczył od arcybiskupiego brata, który żyć musiał koło roku 1420. do roku 1583. Na koniec, nie pisze ten autor, ponieważ prawnuk Tomasza kasztelana Poznańskiego, był herbu Dębno, i arcybiskup Gnieznieński, brat Tomasza, był tego herbu! jak się to stało? że potomstwo jego do herbu się Doliwa przenieśli.

Rzeszowski *herbu Półkozic.* Jana Pakosława Rzeszowskiego legacyą wspomina *Bzovius in Annal. Eccles. pod rokiem* 1363. *num.* 2. do Urbana V., od Kazimierza Wielkiego Króla Polskiego, przez którego starał się Urban, żeby posiłki wojenne Król Kazimierz z Polski posłał mu do Włoch. Stanisław, o którym się wyżej mówiło z *Paprockiego*, syn według niego, Jan, z proboszcza Ś. Michała na zamku Krakowskim, i kanonika Krakowskiego, na arcybiskupstwo Lwowskie, po Mikołaju Trąba wyniesiony w r. 1411. wielkich to był przymiotów biskup, który w roku 1414. z Halicza do Lwowa katedrę swoję przeniósł, kanonikom prowentów przyczynił, rezydencye dla nich wystawił, Donajów w miasteczko przeformował, (dobra to są, do stołu arcybiskupiego należące). Z woli papiezkiej do Zmudzkiego księztwa zjechawszy, tam z Piotrem biskupem Wileńskim, nową katedrę, pod tytułem ŚŚ. Alexandra, Ewancyusza i Teodula, i biskupstwo, założył. Elżbietę Pilecką, Ottona wojewody Sendomierskiego córkę, małżonkę Władysława Jagiełła Króla, w małżeństwo z nim związał i koronował. Wiele inszych rzeczy na dobro i pożytek kościoła swego sporządziwszy, w Rzeszowie zasnął w panu, w roku 1436. na Łysej Górze u Ś. Krzyża pod Sendomierzem ciało jego pogrzebione. *Scrobiszov. in Vitis Archiepiscop. Leopol. Biel. fol.* 354. *Cromer lib.* 21. Jan Rzeszowski biskup Krakowski z ojca Jana, z matki Anny Przybyszewskiej urodzony, scholastykiem wprzód był Sendomierskim, kanonikiem Krakowskim, i podskarbim koronnym, bo jeszcze tych wieków podskarbstwo koronne, częstokroć przy duchowieństwie się wiązało, czego mi się nie raz czytać dostało. Nim zaś duchowny sobie stan obrał, wprzód rycerskiej chwały szukając w obozie, z Władysławem Jagiellonowiczem, Królem Polskim i Węgierskim pod Warnę się na Turków wyprawił, gdzie po porażeniu wojsk Chrześcijańskich, i zabiciu Wła-

dysława Króla, ledwo się sam z tej porażki do ojczyzny żywo wrócił, zkąd potem wysłany, jeździł do Węgier, żeby się był pewności jakiej dowiedział, czy o śmierci, czy o życiu Władysława Króla. *Długosz* 1445. *lib.* 13. Wstąpiwszy na katedrę Krakowską w roku 1471. w eremitorium S. Katarzyny, w gęstych lasach, blizko Bodzęcina fundowanym, od niejakiego Polaka, na imię Wacława, kościół wymurował, i OO. Bernardynów tam osadził. Na Skałkę także przy Krakowie, zakonników S. Pawła pustelnika wprowadził, kanonikom Krakowskim niektóre dziesięciny darował. Skarbiec przy katedrze Krakowskiej, czyli raczej kapitularz wymurował: aż też w r. 1488. synowicę swoję za mąż wydając, gdy skrzętniej chodził koło tego aktu, w niemoc zapadł, z tej do grobu. *Starowol. in Vitis Episcop. Cracov. Kątski* przydaje, że Zakrystyą przy katedrze Krakowskiej wymurował. Franciszek Rzeszowski miał za sobą Zofią Kalinowską, z której syn Krzysztof i córki dwie, Jadwiga Samuela Paplińskiego i Barbara Zygmunta Świrskiego, małżonki. Jan w zakonie naszym życie skończył 1680. w Gdańsku, Ignacy w Toruniu.

Rzeszowski *herbu Wąż*, w Krakowskiem województwie. Z tego domu była Barbara Szafrańcowa starościna Lelowska, która bezpotomnie umarła: bracia jej, Hieronim Rzeszowski, który z Smolikowną zostawił jednę córkę Helenę Bonarawą. Samuel drugi brat, ten miał dwie żony: Rajską i Zofią Krupczankę, córkę Stanisława Krupki, wdowę po Tomaszu Alemannim, z obiema żył *sterilis.* Adam stryjeczny brat ich, którego córka za Stefanem Oraczowskim. Stanisław z Zofią Lubiatowską miał potomstwo. Remigian, najprzód się żenił z Gorecką, którą Łuczycka urodziła, z drugą N. córką Wojciecha Powęskiego, którą Domaniewska vicesgerenta Krakowskiego Wawrzeńca Domaniewskiego córka, urodziła. Barbara siostra Bonarowy, była za Walentym Gołuchowskim: póty *Baran.* N. była za Marcinem Piecznowskim. Jan Rzeszowski miał za sobą Annę Chrościecką. Maciej Zofią Kotkowską podczaszankę Sieradzką. N. Grochowską kasztelankę Czechowską. Jan podpisał ustawy Pokrzywnickiego kongressu. *Constit. fol.* 427. Krystyna Pawła Rzeszowskiego z Doroty Szarackiej herbu Radwan córka, była za Krzysztofem Czarnieckim starostą Żywieckim koło roku 1636.

Rzeszyński *herbu Gerald*, tak o nich pisze *MS. Księdza Kojałowicza.*

Rzewnicki. *Okol. tom.* 2. *fol.* 44. pisze, że Rzewnicka była za Janem Srokowskim.

Kuropatnicki w rzędzie nazwisk domów szlacheckich także ich umieszcza a w konstytucyi 1764. roku, stoi że Balcer Rzewni-

cki sędzia grodzki Rożański podpisał elekcyą Stanisława Augusta Króla z ziemi Rożańskiej. Antoni w Łukowskiej ziemi. Tomasz Rzewnicki burgrabia Rożański 1792. r. — *Wielądek.*

Rzewuski *herbu Krzywda*, w województwie Ruskiem dom starodawny. Stanisław Rzewuski podstoli Bracławski, deputat na trybunał koronny r. 1643. *Janson.* syn jego Wawrzeniec, także podstoli Bsacławski, i sędzia grodzki Winnicki. Piotr komornik Bracławski. Stanisław sędzia ziemski Lwowski, z Czerniejowskiej podkomorzanki Lwowskiej, zostawił dwie córki: jedna z nich Anna wydana za Iłżeckiego podkomorzego Mozyrskiego, druga Katarzyna za Gumowskiego herbu Poraj, synów zaś trzech, Jana podczaszego Lwowskiego, ten z Jazłowskiej miał syna Jana, ale młodo we Francyi umarł. Franciszka stolnika Liwskiego, temu Pogorzelska jednę tylko córkę powiła Ludowikę, która pierwszym związkiem żyła z Zbigniewem Oborskim, starostą Gołąbskim, drugim, z Sułowskim. Michała Floryana, podskarbiego nadwornego koronnego, pisarzem był wprzód ziemskim Lwowskim, i pułkownikiem królewskim 1674. wielkiego serca kawaler. Pierwsza jego rycerska expedycya z Czarnieckim sławnym wojownikiem, pod Gołębiem była, gdzie na Szwedów z nieporównaną rezolucyą nacierał, na innem zaś miejscu, gdy z swoją chorągwią przejścia tymże Szwedom broni, kulą w twarz raniony, tym razem, nietylko serca do wojennych dzieł nie stracił, ale też tak zahartowany, silniej w każdej okazyi nieprzyjacioł ojczyzny raził. Pod czas Chocimskiej drugiej, Turcy z obozu swego wypadłszy, impetem wielkim na niego uderzyli: stanął im w kroku Rzewuski, nieustraszony pułkownik, i szczęśliwie pierwszy bitwę z Turczynem i zwycięztwo zaczął. Pod Zasławiem Sułtana Muradyna we 24. tysiącach na ojczyste pola wyciekającego, regimentarzem na ten czas zostawiony, zbił, plon i niewolnika odebrał. Pod Dunajowem trzy tysiące Turków w pień wyciął, a na inszych miejscach, siedm razy z niemi się potykając, fortunnie ich gromił. Mohilów, i nie dobywszy szabli, odebrał. W Raszkowie presidium Tureckie wyciął, tak, że się komendant miasta, na wysoką skałę uszedłszy, salwować musiał. Kiedy Króla pod Żórawnem Chan Tatarski tak ścisnął, że mu z wojskiem ruszyć się żadnego sposobu niestawało, on, póki tym czasem liczniejsze chorągwie nie sciągnęły się, dziwnemi przemysłami Chana od oblężenia rozrywał, dzień i noc niedosypiając, a potem podczas oblężenia, przez środek nieprzyjacioł w nocy do obozu się królewskiego przebił, gdzie Gnińskiemu wojewodzie Chełmińskiemu za sekretarza legacyi przydany, pożądany pokój zawarł. Pod Wiedniem i Strygoniem, nie mniejsze się jego męztwo wydało, kędy mężnie ba-

szę Sylistryjskiego pojmał. Po takich tedy w ojczyznie zasługach, Jan III. Król Polski, podskarbim go nadwornym koronnym, pułkownikiem swoim uczynił i do Wołoch z władzą regimentarską wysłał, tam pod Zmurcyą, aż do Kamieńca, pięć tysięcy zaś Turków, cztery tysiące Tatarów za granice wypędził. Tetarów Wołyń najeżdzających *ad fontem Danielis*, albo pod Struhą wyciął. Do oppugnacyi Kamieńca Podolskiego za ordynansem wokowany, w Zwańcu Tureckie prezydium wybił, a Tatarów o milę sześć tysięcy tegoż dnia wytępił. Kamieniec pewnieby był ojczyznie odzyskał, gdyby była zazdrość inszych biegu fortuny mu zatamowała, jednakże pięć tysięcy z Kamieńca do boju wyprowadzonych Turków, trupem położył. W Budziackiej kampanji i tu tryumfalny regimentarz: bo pod Łopuszną, w dzień Ś. Bartłomieja, nieprzyjacioł z obozu i z życia wyzuł, a pod Soczawą siedm tysięcy Tatarów wyciął. Z Budziackiej expedycyi powracając do obozu, do Kamieńca obsydyi z hetmanem Jabłonowskim, i z Jakóbem Królewiczem Polskim, którego Jan III. na opiekę i dyrekcyą tak Jabłonowskiego, jako i jego, spuścił, gdy z hetmanem szykuje wojsko do boju, na polach Kamienieckich paraliżem ruszony, do Lwowa zawieziony, tamże mąż wojenny na wieczny się pokój przeniósł: miał za sobą 1*mo voto* Annę Dzierzkownę, kasztelankę Rozpierską, starościankę Żydaczewską, z tej córka Elżbieta Febronia, zaślubiona Janowi Koniecpolskiemu wojewodzie Sieradzkiemu, Pani z Bogiem złączona, na którego honor fundowała missyą dla naszych w Koniecpolu, i Rożniatowie, pogrzebiona w kościele naszym Lwowskim: druga zda mi się z tejże Dzierzkowny córka, Maryanna zakonnica Ś. Benedykta u Wszystkich ŚŚ. we Lwowie, i synowie, Stanisław Mateusz, Adam, Maurycy, i Józef, 2*do voto* pojął Oborską Angelę, wojewodzankę Podlaską, z tej tylko córka została Karczewska, kasztelanowa Czerniechowska. 3*tio* Annę Potocką, kasztelankę Kamieniecką, siostrę rodzoną Teodora niedawno zeszłego prymasa Polskiego, z tej syn Franciszek, i córka Eleonora Anna Karola Krasickiego kasztelana Chełmskiego małżonka.

Stanisław Mateusz na Rozdole i Rejowcu Rzewuski, wojewoda Bełzki, hetman wielki koronny, syn najstarszy Michała Floryana podskarbiego, starosta Chełmski, Nowosielecki, Lubomski, Drohowiski: był wprzód krajczym koronnym, potem referendarzem koronnym, hetmanem polnym, wojewodą Podlaskim. W Litewskiem wojsku, pod Słuszką hetmanem polnym Litewskim, początki rycerskiej sławy założył, w pieszych regimentach pułkownik, pod Łopuszną z ojcem swoim na Turków nacierając, w ramię postrzelony, ledwo śmierci uszedł, z tego razu wyszedłszy, pod Kamieńcem i indziej z tąż serca

żywością, osobliwie w Wołoszech, za ojczyznę i zdrowia i życia swego nadstawiał, już na ten czas generał wojsk pieszych cudzoziemskich. Pod Kaliszem, Warszawą, Piotrkowem, Szwedzkich sił dobrze przytępił, a że był Pan nie tylko w ręce silny, ale i w radzie, dla tego po dwakroć ojczyzna do porty go Otomańskiej legatem swym wysyłała, kędy swoim przezorem, z przedziwną roztropnością, siła na dobro jej wyrobił. Pod interregnum, na konwokacyi proszony do laski marszałkowskiej, wymówił się. Śmierć go zastała we Lwowie w roku 1728. do której świątobliwie się gotował, ciało jego złożone w Rozdole. Pierwsza żona jego, Dorota Cetnerowna starościanka Lwowska, ale bezpotomna, druga Ludowika Kunicka, podczaszanka Czerniechowska, z tej córka Maryanna, żyła z Stanisławem Potockim wojewodą Bełzkim, Sabina poszła za Leduchowskiego Michała, starostę Rawickiego, trzecia Anna zakonnica S. Benedykta u wszystkich SS. we Lwowie, ksienią rządząc ten klasztor, pobożnie życie swoje skończyła, i synowie dwaj: Seweryn podczaszy koronny, starosta Chełmski i Lubomlski, posłował na różne sejmy, marszałkował skonfederowanej ziemi Chełmskiej, i w trybunale Radomskim 1727. teraz referendarz koronny. Złączył się był dożywotnie z Szembekowną stolnikowną koronną, ale się to małżeństwo rozeszło: po tej, żył w dożywotniej przyjaźni z Antoniną Potocką strażnikowną koronną. Ten w Olesku mieście swojem dziedzicznem, fundował OO. Kapucynów, klasztor im wymurowawszy i przy nim kościół. W Łęczny także, kościół dawnością zepsowany, po większej części reparował, i wewnętrznie pięknie przyozdobił w ołtarze, i porządki do ołtarza dość kosztowne *). Wacław, drugi syn hetmana wielkiego, pisarz polny koronny, starosta Nowosielecki, Stuliński, Świniuchski, Ułanowski, Romanowski, wielkim nakładem fortuny swojej, podczas tych rewolucyi, Kamieniec Podolski ufortyfikował, i od impetycyi nieprzyjacielskiej ochronił, dwa tysiące ludzi, z swojej szkatuły na obronę tej fortecy sustentując, posłował na różne sejmy: ba i marszałkował izbie poselskiej na sejmie pacificationis w roku 1736. z wszystkich ukontentowaniem, i w trybunale Radomskim w roku 1730. i w trybunale koronnym 1737. posłował także do Króla dwa razy, z trybunału Radomskiego. Dano mu województwo Podolskie w zasługach, po zejściu Humieckiego, Pan ten i na Boga szczodry, i o wiarę prawowierną zelant wielki, z fundamentów wymurował kościół w Zelechowie dobrach swoich dziedzicznych pod Warszawą, wszedł w małżeńską ligę z Anną Lubomirską wojewodzanką Czerniechowską,

*) Umarł wojewodą Wołyńskim r. 1755. — *P. W.*

z którą zostawuje synów dwóch, Stanisława i Józefa, lubo jeszcze w młodych latach, ale wielkich nadziei potomków, po których jeszcze inszych nadzieja karmi.

Wacław wojewoda Podolski, potem wojewoda Krakowski i hetman w. koronny umarł kasztelanem Krakowskim r. 1779. — Oprócz wspomnianych tu synów Stanisława i Józefa miał jeszcze trzeciego syna Seweryna i córki N. Chodkiewiczową starościnę Żmudzką — i N. Radziwiłowę wojewodzinę Wileńską. Stanisław najstarszy syn Wacława, chorąży Litewski, z *Radziwiłówny* hetmanowny Litewskiej zostawił potomstwo. — Seweryn najmłodszy syn Wacława, po złożeniu przez ojca buławy w. koronnej, hetman polny koronny. Żarliwości swej o dobro publiczne dał jawne dowody na sejmie r. 1789. z którego wraz z ojcem uwieziony najprzód do Smoleńska dalej do Kaługi, przykrą niewolę wytrzymał. — *Krasicki.*

Adam kasztelan Podlaski, starosta Wyszyński, drugi syn podskarbiego rotmistrz królewski, żona jego Zbrożkowna, strażnikowna koronna, z tej córka Antonina, za Miączyńskiego kasztelana Chełmskiego, dzisiejszego wojewodę Czerniechowskiego, wydana, i syn Michał, krajczy koronny, starosta Wyszyński, Kamionacki, Drohowiski, vicemarszałek trybunału koronnego 1727. r. a teraz pisarz polny koronny, pułkownik królewski, żona jego pierwsza, Urszula Stamirowska, starościanka Mostowska, ale *sterilis*. Druga, Franciszka Cetnerowna wojewodzanka Smoleńska, z której synowie, Franciszek, Adam i Jan, jeszcze w szkołach naszych, i córek trzy, Anna, Petronella, Katarzyna. Maurycy, starosta Drohowiski trzeci syn Floryana podskarbiego, śmierć prędka wzrostu dalszego zabroniła mu do honorów. Józef starosta Olchowiecki, czwarty syn, mąż wojenny, miał za sobą Maryannę Wyhowską, z niej syn Wincenty starosta Olchowiecki. Franciszek starosta Czułczycki, pułkownik w cudzoziemskiem Polskiem wojsku, miał za sobą Annę Kunicką, a przed nią, Annę Lubowiecką starościankę Oświecimską. Krom tych, ci jeszcze kwitnęli: Paweł Bejdo Rzewuski pisarz ziemski Łukowski 1674. Jan Stanisław kustosz i kanonik Chełmski i Kamieniecki, proboszcz Koniecpolski, deputat kilka razy na trybunał koronny. Jakób pisarz grodzki Drohicki, Wojciech skarbnik Drohicki, Bernard cześnik Łukowski, Kazimierz, Krzysztof, Szymon, Marcyan, Stanisław i Jan w Podlaskiem województwie 1674. N. cześnik Liwski miał za sobą Annę Brzezicką. Anna była za Kasprem Arciechowskim podsędkiem Liwskim.

Michał Rzewuski krajczy, dalej pisarz polny koronny (jak wyżej) był poźniej wojewodą Podlaskim, nakoniec wojewodą Podolskim. Z powtórnej żony *Cetnerowny*, córki jego — jedna w zakonie Dominikanek we Lwowie, — Anna za Humieckim miecznikiem koronnym — trzecia (podobno Antonina) za Jackiem Małachowskim referendarzem koronnym. Z synów: Franciszek pisarz

polny koronny, dalej marszałek nadworny koronny, w r. 1775. starosta Bokusławski, pojął w małżeństwo *Skarbkownę*, z *Benużanki* zrodzoną. — Adam kanclerz Lwowski, opat Wągrowiecki umarł r. 1776. — Jan podstoli Litewski, wielkich nadziei i przymiotów umarł w Wiedniu r. 1757. — Kazimierz pisarz polny koronny r. 1775. pojął Pelagią hr. *Potocką* wojewodzankę Kijowską. — *Krasicki.*

Rzeżyński *herbu Kościesza. Paproc.* w ziemi Warszawskiej ich pisze.

Rzuchowski *herbu Łabędź*, w województwie Sendomierskiem. N. Rzuchowski Dunin, miał za sobą Oleśnicką, z tej córka Katarzyna, była za Janem Kobielskim herbu Jelita. Jan pojął Zofią Zbylitowską, siostrę rodzoną podsędka Krakowskiego. Alexander 1697. Tomasz w zakonie naszym rządził nowicyat Krakowski i kollegium tamże u S. Piotra. Sebastyan pisarz ziemski Łęczycki. Wincenty stolnik Łęczycki. Jan rotmistrz województwa Sendomierskiego 1647. bodaj nie ten Jan miał za sobą Wojenkowską, córkę Sebastyana. *Okolski.*

Rzuchowski *herbu Oksza*, w Sieradzkiem województwie. Krystyna Rzuchowska, Mikołaja Moszyńskiego herbu Łodzia małżonka. Jan kanonik Krakowski i officyał generalny. N. kanonik Lwowski 1685. Łukasz w województwie Lubelskiem.

Rzyszczewski *herbu Pobog*, na Wołyniu. Z tych Mikołaj cześnik Trembowolski, i drugi Kazimierz Rzyszczewski, kwitnęli r. 1674. *Metryka Wołyńska* Rzyszczewskich wspomina r. 1528. N. Rzyszczewski, żył w dożywotniej przyjaźni zda mi się z Moszyńską herbu Nałęcz, z której zostawił synów dwóch: Piotra, temi czasy w zakonie naszym, i Wojciecha cześnika Nowogrodzkiego, generalnego komissarza ceł skarbu koronnego w prowincyi Ruskiej, ten wszedł w ligę małżeńską z Maryanną Suską, córką dzisiejszego regenta koronnego. Anna Rzyszczewska była za Sebastyanem Sikorskim.

Adam łowczy Wołyński, dziedzic na *Rajgrodku*. Brat jego Antoni w zakonie Jezuickim. — Wojciech w r. 1783. kasztelan Buski. — W r. 1788. Adam kasztelan Lubaczowski. — *Krasicki.*

S.

S *herb.* Litery S, że w herbie zażywał Piotr biskup Wileński, świadczy *Okol. tom. 2. fol.* 649. *Facies Rerum Sarmat. fol.* 350. przydaje, że nad literą S. nosił krzyż, i że się pisał z Kustynia z dyecezyi Krakowskiej, a zatem rodem Polak, i że wstąpił na tę katedrę w roku 1415. zszedł z niej w roku 1421. lubo *Okol.* tylko mu dwie lecie biskupstwa jego rachuje. Mnie się zaś dostało widzieć, między herbami

Sapiehy wojewody Wileńskiego i hetmana w. ks. Lit., troje liter SSS, jedna podle drugiej, poboczną niby powiązane linią.

Sabinek *herbu Glaubicz.* Tomasz Sabinek tego herbu, któremu brat jego rodzony Bartłomiej, archidyakon Lubelski, proboszcz Łęczycki, kanonik Wileński i Sendomierski, pleban Piotrkowski i Stężycki, nagrobek u OO. Bernardynów w Krakowie postawił, i syn tegoż Tomasza, Stanisław, dziedzic na Straczu, Stefana Króla sekretarz, wójt Wileński i minnicy Litewskiej dozorca, jako ma *Starowol. in Monum. fol.* 162. do którego czytelnika odsyłam; jedni potem z nich na Rusi osiedli, drudzy w Wielkiej-Polszcze, *Damalew. in Vit. Episc. Vladisl. in Lipski:* inni w księztwie Litewskiem, z których Marcin Sabiński w powiecie Starodubowskim 1674. *Kojał. in MS.* namienia, że są Sabinowie w Litwie, którzy ród swój prowadzą od Kolumnów książąt Litewskich dawnych. Tu rozumiem należy *Georg. Sabinus*, którego *Poemata są w druku in* 8. 1606.

Sablicki. N. Sablicki za towarzysza służąc z Strusiem starostą Bracławskim, pieszo szedł do szturmu pod Pskowem w roku 1582. *Paproc. o herbach.*

Sacrarius *herbu Wieniawa.* Jan Sacrarius ś. teologji doktor, kanonik Krakowski, nauką, dowcipem i cnotą zalecony, ojczyznie dobrze zasłużony, któremu zmarłemu w roku 1527. nagrobek miedziany z herbem Wieniawa, w katedrze Krakowskiej, w kaplicy Tylickiego, wystawiono; był posłem do Litwy od Jana Albrychta, wydał do druku, *Elucidarium errorum ritus Ruthenici, in 4to* 1500. *C. D.* wspomina ją nasz *Passevinus T. 2. Apparatu sacro, i Liber Spirae editus* 1582. *de Russorum Religione.*

Saczko *herbu Wręby*, w ziemi Drohickiej. Jerzy Saczko skarbnik Podlaski, poseł na sejm 1620. zkąd deputowany był na trybunał Radomski. *Constit. f.* 70. Ambroży w tymże roku poborca w Drohickiej ziemi zapisany. *Uniwer. Pobor.* Teodor sędzia Drohicki, żona jego Zofia z Krasnego. *Constit.* 1667. *fol.* 19. Jan Teodor sędzia ziemski Mielnicki 1670. r. podpisał *Confirm. jur. gent.* Michała Króla. Jan 1674. N. Zahorowskiego kasztelana Wołyńskiego małżonka, fundatorka missyi naszej Włodzimierskiej, a inszych kollegia znaczna dobrodzika, była to podkomorzanka Mielnicka z Krasieńskiej Anny herbu Jelita spłodzona.

Sąd *herbu Pogonia Polska*, a podobno z Łacińskiego Sando, w Krakowskiem województwie. Dom starożytny, z których Sando był wojewodą Sendomierskim w roku 1242. drugi także wojewodą Sendomierskim w roku 1252. jakom dowodził w pierwszym tomie. Sando kasztelan Lubelski w roku 1325. podpisał list Władysława Łokietka Króla, u *Nakiel. w Mie-*

chovii fol. 254. Sando kasztelan Wojnicki w r. 1232. Sando sędzia ziemski Sendomierski 1322. u *Nakiel. fol.* 257. Sando podkomorzy Krakowski, w roku 1251. podpisał list Bolesława Wstydliwego, u tegoż *fol.* 173. Sando z synem swoim Stefanem, w roku 1394. dobra Jadowniki pod Świętokrzyzką górą, w Sendomierskiem leżące, darował wiecznemi czasy klasztorowi Miechowskiemu, o czem *Nakiel. fol.* 347. Jeszcze ta familia i bliższych nas czasów kwitnęła, z których *Baranowski* liczy Sąda kawalera Maltańskiego, brat jego Stanisław: oba pisali się z Proszowek, i *Nieszporkowicz o Częstochowskich cudach* pisząc, wspomina Marcina Sąda.

Sadkowski *herbu Doliwa.* Janowi Sadkowskiemu, scholastykowi Wojnickiemu, proboszczowi S. Jakóba Kazimirskiemu, plebanowi Szczepanowskiemu, sekretarzowi królewskiemu, nagrobek zmarłemu 1645. postawiony marmurowy, z herbem Doliwa, w Kazimierzu u S. Jakóba.

Sadkowski *herbu Rola*, w Rawskiem województwie. Władysław Konstantyn Sadkowski w Żmudzkiem 1674. Wojciech z Satkowic podkomorzy Rawski 1452. *Stat. Masov. f.* 94.

Sadkowski *herbu Trąby*, na Rusi.

Sadleński *herbu Nieczuja*, w Brzeskiem Kujawskiem województwie. Z tych Jan Sadleński na Rusi pod Buskiem osiadł, i potomstwo zostawił.

Sadło *herbu Śreniawa*, w Krakowskiem województwie. Ci są właśni Lubomirscy, dla tego się też pisali Sadłowie Lubomirscy, luboć przodkowie ich z Bludowic się pisali, jako Tomasz Sadło w roku 1504. Ostatni według *Baranowskiego*, umarł w roku 1638. Stanisław Sadło Lubomirski, tego pierwsza żona Przerębska, z której trzy córki zostały, jedna Rusiecka, druga Prusińska, trzecia Przecława Rupniewskiego żona: druga żona Zofia Świerczowska, Zygmunta sekretarza królewskiego córka, ale ta *sterilis. Baranow.* pisze, że Stanisława córka Regina, była za Piotrem Ankwiczem.

Sadłocha *herbu Korczak.*

Sadowski *herbu Drogomir*, w Krakowskiem województwie. N. Sadowski miał za sobą Krystynę Osińską 1623. *Nieszpork. Odrobiny fol.* 175.

Sadowski *herbu Nałęcz*, w Wielkiej-Polszcze. Marcin Sadowski najprzód podkomorzy Gostyński, poseł na sejm 1643. zkąd do lustracyi dóbr królewskich na Ukrainie naznaczony, *Constit. fol.* 12. potem kasztelan Gostyński, kościół zakonnicom S. Klary, i klasztor w Łowiczu 1650. wymurował wielkim nakładem. *Damal. in Vitis Archiep. Gnesn.* Tomasz z Sadowia herbu Nałęcz, proboszcz Miechowski, obrany w r. 1452. i potwierdzony od Zbigniewa kardynała. *Nak. in Miech. f.* 491.

W roku 1778. Wojciech Sadowski komornik Poznański. — Łukasz pisarz Wałecki. — *Krasicki.*

Sadowski *herbu Lubicz*, w Brześciańskiem województwie. N. Sadowski 1579. mąż rycerski; Moskwę, po odebraniu od naszych Połocka, na granice odprowadzał. *Biel. f.* 785. Władysław starosta Ostrożański z sejmu 1676. r. komissarz, *Constit. fol.* 23. Mikołaj wojski Brześciański, o którym *Konstytucya* 1690. *fol.* 16. był potem kasztelanem Brześciańskim (Jerzy 1674. Stanisław 1648.) żona jego Anna Zembocka herbu Ślepowron, Stefana Zembockiego wojskiego Brześciańskiego, z której syn Reginald podstoli Brześciański 1691. towarzysz usarski, Magdalena zakonnica Ś. Klary w Brześciu w r. 1674. N. podstoli Brześciański, a potem tamże kasztelan, miał za sobą Pociejownę stolnikownę Brześciańską. N. starosta Słonimski, żona jego Konstancya Ledochowska kasztelanka Wołyńska, wdowa pozostała po Druszkiewiczu. Józef w zakonie naszym, rektor akademji Wileńskiej 1738. i kollegji Nieświezkiego 1732. Ignacy starosta Słonimski dobrodziej akademji i nowicyatu Wileńskich.

Rejnald Sadowski kasztelan Brzesko-Litewski miał dwóch synów Ignacego starostę Słonimskiego, i Mikołaja kasztelana Brzesko-Litewskiego który z Maryanną N. spłodził Błażeja. — Ten z Maryanną *Nagórską* miał syna Kajetana, który ożeniwszy się z Anną *Różecką* zostawił dwóch synów dotąd żyjących to jest Józefa i Stanisława. — Józef sędzia ziemski powiatu Umańskiego przeniósłszy się na Ukrainę ożenił się z Moniką *Latecką* z którą ma synów dwóch Józefa i Jana. — Józef radzca towarzystwa kredytowego w Królestwie Polskiem (1836. r.) w powtórnem małżeństwie z Rozalią *Skórkowską* herbu *Jelita* ma syna Kazimierza. — Stanisław zaś syn Kajetana z Agnieszką *Rościszewską* herbu *Junosza* ma synów: Kajetana i Mikołaja; oraz córki Józefę, Agnieszkę i Maryannę. — *Z dokumentów złożonych u wydawcy.*

Wielądek wymienia następujących Sadowskich, że są w Litwie, do którego jednak herbu należą nie pisze. Stanisław Sadowski Józef, Rafał, Jerzy i Mikołaj w roku 1700. na walnym zjeździe pod *Olkinikami* pisali się wraz z innemi obywatelami w. ks. Lit. z powiatu Oszmiańskiego. — Antoni koło r. 1762. Jerzy Sadowski podpisał elekcyą Stanisława Augusta Króla z powiatu Oszmiańskiego. Stanisław Kostka Sadowski łowczy Bełzki, starosta Rokszycki, marszałek konfederacyi i poseł na sejm 1784. roku z województwa Czerniechowskiego. —

Sądzyński *herbu Jastrzębiec*, w Mazowieckiem województwie.

Saganowski *herbu Śreniawa z krzyżem.* Wojciech Saganowski między synów koronnych policzony od Zygmunta III. Króla Polskiego, na sejmie w roku 1596. zasłużył sobie heroicznemi czynami, najprzód za Stefana Batorego Króla pod Moskiewską expedycyą, kiedy pod Połockiem i pod Pieczarami, między pierwszemi, którzy przez rozwaliny murów do miasta

się cisnęli, i on się znajdował: a pod interregnum, w okazyi z Maxymilianem arcy-książęciem Austryi, kompetytorem o koronę Polską, wielką serca odwagą stawał, co wszystko przywilej nobilitacyi, dany mu od tegoż Króla, obszerniej wyraża: a Piotr Śreniawa stolnik koronny, pod którego chorągwią na sławę robił: jego i brata tego Jana, do herbu Śreniawa przypuścił, jako tenże przywilej opowiada. Od tych temi czasy Jan Saganowski w zakonie naszym.

Sagajło. Urban Sagajło w księztwie Żmudzkiem 1621. Krzysztof w Brześciańskiem 1648. Stefan krajczy Żmudzki 1674.

Sakin. *Konstytucya* 1635. wspomina Sakina z tytułem urodzony, Małgorzata Sakinowna 1677. była za Albrychtem Szakiem starostą Suskim. Jakób w zakonie naszym temi czasy.

Wąsowiczówna urodzona z *Starzechowskiej* była w ziemi Sanockiej za Sakinem, z tej córka i syn w Sendomierskiem. — *Krasicki.*

Sakowicz *herbu Pomian.* Saka, na sejmie Hrodelskim, przyjął na siebie i na dom swój herb Pomian, *Stryjkow. fol.* 542. syn jego zda mi się był Jędrzej Sakowicz, w roku 1440. namieśnikiem Smoleńskim, czyli wojewodą za Zygmunta Kiejstutowicza, a za Kazimierza Jagiellonowicza, był starostą Połockim, w roku 1453. poseł między inszemi do Władysława Króla Czeskiego i Węgierskiego, żeby córkę Albrychta Cesarza zaślubił temuż Kazimierzowi w małżeńską ligę. *Biel. fol.* 395. *Kojałowicz* chce go mieć i wojewodą Trockim; przydaje, że od niego idą Białozorowie, którzy porzuciwszy herb Pomian, temi czasy szczycą się herbem Wieniawa. Od tegoż Saki idą Pietkiewiczowie Sakowie herbu Pomian, przecież z tą odmianą, że na hełmie powinien być niedźwiedź w prawą tarczy obrócony, trzymający w przednich łapach różą, nóg jednak tylnych jego nie widać między dwiema jeleniemi rogami. *Stryjkowski* o tym Jędrzeju pisze *fol.* 594.

W r. 1778. Jakób Sakowicz podczaszy Starodubowski. — *Krasicki.*

Sakowicz *herbu Korwin*, z tą odmianą, że powinien być Korwin stojący na pieńku, u którego z jednej lewej strony trzy sęki, a z prawej dwa, Korwin w prawą tarczy całym sobą obrócony, w pysku pierścień trzyma, na hełmie trzy pióra strusie. W Oszmiańskim powiecie tym się herbem pieczętują Sakowiczowie. Z tych Adam Maciej Sakowicz, podkomorzy, potem starosta Oszmiański, 1632. sędzia fiskalny, 1648. sędzia kapturowy, 1641. komissarz do Królewca, *Constit. fol.* 12. jeździł w legacyi do Moskwy kilka razy, od Wincentego Gosiewskiego, w roku 1659. już wojewoda Smoleński i administrator skarbu, umarł w Warszawie 1662. żona jego Maryna Tyszkiewiczowna, Piotra wojewody Mińskiego córka, z którą fundował konwent OO. Dominikanom w Ziembnie, wystawił

kościół i klasztor drewniany i przyozdobił. *Okol. Russ. Flor. fol.* 136. Jędrzej podczaszy Żmudzki podstarości Kowieński 1638. *Constit. fol.* 62. syn jego Stanisław. Tomasz 1648. deputat *ad pacta conventa.* N. miał za sobą Konstancyą Płotnicką, z której syn Mikołaj. N. była za Mikołajem Niemirowskim. Kassyan, najprzód archimandryta Dubieński *ritus Graeci,* zakonu S. Bazylego 1640. a potem za konsensem Urbana VIII. zakonnik *Ord. Eremit. S. Augustini in ritu Latino*, wydał do druku, *Okulary kalendarzowi staremu, gdzie odpowiada na zarzuty Schizmatyków o Kalendarzu Rzymskim, Cracov.* 1644. *in 4to.* 2do. *Kalendarz stary, w którym jawny i oczywisty błąd ukazuje się około święcenia Paschy etc. Vilnae in 4to* 1640. 3tio. *Perspektywa albo objaśnienie błędów, herezyi i zabobonów w Grekoruskiej Cerkwi disunickiej, tak w artykułach wiary jako i w administrowaniu Sakramentów, in 4to Cracov.* 1642. 4to. *Traktat o duszy, in* 12. 1625. *C. D.* 5to. *Sobor Kijowski Schizmatycki na przestrogę wydany* 1642. *edit.* 2. Jan skarbnik Witebski 1674. Kazimierz podkomorzy Witebski poseł na sejm 1724. dobrodziej nowicyatu naszego Wileńskiego, i kollegji Witebskiego: druga żona Adama Sakowicza wojewody Smoleńskiego po Tyszkiewiczownie Swentosława Rajecka wojewodzanka Mińska, wdowa po Wacławie Leszczyńskim podkomorzym Brześciańskim herbu Wieniawa.

SALAMANDRA HERB.

Okolski tom. 3. *f.* 89. tak ten herb opisuje: jest zwierze małe do glisty podobne, żółtego koloru, między ognistemi płomieniami, w lewą tarczy głową obrócone, na hełmie pawi ogon. Nasz *Ks. Cnapius* tak Salamandrę kształtuje, jest prawi z rodzaju jaszczurek, do krokodyla ziemnego podobna, przecież nad jaszczurkę zieloną większa, czarnemi makułami upstrzona,

luboć drugie Salamandry znajdują się i inszych kolorów, głowa u niej wielka, zwierze leniwe i nikczemne, i jadowite, to z *Pliniusza i Dioscorid.* wypisał *Gesner.* Pod Trydentem, że się ich wiele znajduje, świadczy *Matthiol.* siła autorów znajdziesz, którzy to o Salamandrze roznieśli, jakby w ogniu żyła i zgorzeć nie mogła w nim: atoli *Theophras.*, *Galen.*, *Plin.*, *Dioscorid.*, *Aetius*, *Matthiol.*, *Gesner.* powiadają, prawda że Salamandra przez ogień przejdzie bez szwanku żadnego, a to dla przygrubszej na niej skóry i wilgotnej, z której zimny humor się sączy, zkąd pochodzi, że gdy ogień jest niewielki, snadno go przygasić sobą i przytłumić może, wszakże gdyby w większym ogniu przez słuszny jaki czas trzymać się miała, z doświadczenia mam, mówi *Gesner*, że spłonie w takowym pożarze. *Bisciola lib.* 8. *cap.* 1. *Brodaeus lib.* 3. *cap.* 3. Salamandrą że się pieczętują w Czechach Chrząszczowie, autor jest *Okolski*, gdzie przydaje, że przodek ich Smoka w jamie ukrytego, ogniem nanieconym przed jamą, dobił. *Petra Sancta cap.* 64. twierdzi, że w Hetruryi są niektóre familie, które Salamandry złotej w ogniu, na tarczy srebrnej zażywają. W Polszcze zaś naszej, te się domy do tego herbu odzywają.

Herbowni.

Chrząszcz, — *Deszkowski*, — *Pielesz*, — *Kaszycki.*

Salomonowicz. Alexander Salomonowicz w powiecie Bracławskim podpisał elekcyą Jana III.

Dominik Salomonowicz strukczaszy Bracławski. — Jan regent graniczny Bracławski. — *Krasicki.*

Samborski *herbu Ostoja*, w Rawskiem województwie. Jan i Sebastyan Samborscy 1674. *Erasm. Rotterod. lib.* 19. *fol.* 655. między innemi Polakami uczonemi, sławi Samborskiego. Marcin w zakonie naszym życie zakończył w Krakowie 1708. synowcowie jego, Michał, Antoni i Karol 1693.

Samborzecki *herbu Rawicz*, w Lubelskiem województwie, od Grotów swój początek wzięli, od dóbr Samborzeckiemi nazwani. Jakób zginął pod Bukowiną za Króla Alexandra. *Okolski* chwali ich żarliwość o wiarę, że kościół od herezyi sprofanowany windykowali. Paweł podpisał elekcyą Władysława IV. Mikołaj Szymon Samborzecki, człowiek zacny i uczony, umarł 1610. w katedrze Krakowskiej pochowany. *Baranow.* Prokop 1600. Stanisław miał za sobą Annę z Babina Pszonczankę 1649. r. podkomorzankę Lubelską, z której spłodził córki dwie, z tych jedna poszła za Jana Brodowskiego, druga Teresa czy Katarzyna za Marka Sobieskiego, syn także był Oktawian, który z Anny Lezeńskiej miał córkę Zofią, Franciszka Stoińskiego sędziego ziemskiego Lubelskiego małżonkę.

Duńczewski w Herbarzu Tomie II. taką nam podaje wiadomość o tej familji, kiedy już stale nazwisko Samborzeckich prowadziła. — Jan *de Morawce* Grota Samborzecki, wszedłszy w dożywotnią przyjaźn z *Pudłowską*, spłodził synów dwóch i tyleż córek. Z synów Mikołaj Samborzecki, wkroczywszy w kontrakty małżeńskie z *Rusiecką*, spłodził córkę jednę Jadwigę, i synów sześciu: Alexandra, Samuela, Jana, Łukasza, Jerzego, i Stanisława Samborzeckich. Jadwiga wydana była w województwo Ruskie za Magnuszewskiego. 1. Alexander z *Potocką* mieli Stanisława, Jadwigę, Katarzynę, Zofią, i Annę. 2. Samuel sędzia ziemski Łukowski, z *Sawicką* podkomorzanką Bełzką spłodzili Mikołaja, Zbigniewa, Zofią, Jadwigę, Barbarę i Konstancyą. 3. Jan z *Bujanowską*, zrodzili Andrzeja, Adama, Stefana, Annę, Katarzynę, Dorotę i Zofią. 4. Łukasz *sterilis*. 5. Jerzy z *Pierszewską* z Podgórza miał synów dwóch, i córek dwie, ale imion ich niewiadomo. 6. Stanisław dwóchżenny, 1*mo* z *Ostrowską* potomstwo w dzieciństwie pomarło, 2*do* z *Paszkowską* spłodził Stanisława dziedzica na *Okrzci* w Stężyckim powiecie, ten dwa razy ponawiał małżeństwo, 1*mo* z *Lezińską* miał dwóch synów i córkę wydaną za Franciszka Stoińskiego sędziego ziemskiego Lubelskiego, 2*do* z *Suchodolską* spłodził córkę wydaną za Felicyana Szaniawskiego, pisarza ziemskiego Lubelskiego. Oktawian drugi syn Stanisława Samborzeckiego z *Paszkowskiej*, ożeniony z *Skomorowską*, dziedziczką dóbr *Orłowa* w powiecie Krasnostawskim, z nią było dwóch synów i córka. 1. Paweł z *Celejowską* spłodził Zygmunta bezpotomnego, Franciszka, Zuzannę i Katarzynę. 2. Marcin z *Cynerowną* miał Wojciecha *sterilem*, Katarzynę, pierwej Kaczyńskiego, potem Thorzewskiego żonę, i Marcyannę wydaną za Jeżowskiego. Pomienionego Oktawiana Samborzeckiego córka wydana jest za Sosnowskiego, kasztelana Mińskiego. — Stanisław syn Alexandra z *Potockiej* urodzony, wszedł w dożywotnią przyjaźń z Anną *Szczempowską*, i spłodził z nią Andrzeja, który po dwa razy wota ponawiając, 1o. z *Gorecką* miał dwie córki, Eleonorę wydaną za Zgierskiego, i Bogumiłę za Sosnowskiego. 2o. Andrzej pomieniony Samborzecki ożenił się z Heleną *Sokołowską*, z której Jakób Stanisław *binominis* Samborzecki, cześnik Horodelski, pojął w małżeństwo Ewę *Wyżycką* kasztelankę Kujawską Konarską, synowicę Mikołaja Wyżyckiego, arcybiskupa Lwowskiego, który umarł roku 1757. Urodziła też niegdy Samborzecka Remigiana Sobieskiego, przyrodniego brata Króla Jana III. o czem podobnie *Niesiecki* namienia. — To *Duńczewski.*

Samiszcze, w powiecie Oszmiańskim, Wojciech Samiszcze podpisał elekcyą Jana III. Króla.

Sammek *herbu Lubicz*, w ziemi Mielnickiej.

Samorok *herbu Ostoja*, w Wilkomierskim i Kowieńskim powiatach, wszakże inni ich piszą Sumorog, inni Sumoroch. Michał Samorok pisarz ziemski Kowieński w r. 1598. *Constit. fol.* 697. Wasil Konstantynowicz Samorok w roku 1602. Adam sędzia ziemski Kowieński, 1607. z sejmu komissarz do Kurlandyi. Roman deputat na trybunał fiskalny Litewski, sędzia ziemski Wilkomierski, poseł na sejm 1643. *Const.*

fol. 19. N. stolnik Kowieński, miał za sobą Eufemią Mleczkownę sędziankę ziemską Zmudzką.

Sampławski *herbu Korczak*, w województwie Chełmińskiem.

Alexander Sampławski w r. 1778. kanonik Chełmiński. — Maciej podsędek Czerniechowski. — Onufry pisarz grodzki Czerniechowski. — *Krasicki.*

Sampoliński. N. podstarości Ostrzeszowski w roku 1612. *Acta Castr. Ostrzeszov.* drudzy ich piszą Sapoliński. Wojciech Sampoliński, o którym *Justus Decius* pisze *de Sigismundi I. temporibus*, że w roku 1512. w okazyi pod Wiśniowcem z Tatarami Perekopskiemi rycersko stawał, *fol.* 82.

Samproch *herbu Poraj*, w województwie Sendomierskiem.

SAMSON HERB.

Samson w prawą tarczy obróconemu lwowi, paszczę obiema rękami rozdziera, prawą niższą szczękę trzymając, lewą górną, tarcza niebieska, Samson i lew żółty, na hełmie trzy pióra strusie; tak go opisują, *Paproc. w Gniazdzie f.* 1189. *O herb. fol.* 554. *Okol. tom.* 3. *fol.* 91. Zkądby ten herb miał wziąść swoje początki, komu i kiedy nadany, żaden z tych autorów nie namienia. Prawdać że *Paprocki w Gniazdzie* tego był zdania, jakby w księztwie Litewskiem był nabyty: ale że żaden dom w Litwie, ile wiedzieć mogę, chyba z Polski przybysz w tamte kraje, tym się klejnotem zaszczyca: dla tego zda się być rzecz nie pewna. Zowie się ten herb inaczej Watta, i w Wielkiej-Polszcze familianci tego domu najznaczniej kwitną.

Herbowni.

Bielicki, *Jaromirski*, *Kosicki*,
Blęcki, *Karczewski*, *Koszycki*,
Jabłoński, *Kokalewski*, *Łojecki*,

Masłowski, *Rosicki*, *Watta*,
Olewiński, *Rychłowski*, *Zakrzowski*.
Proski, *Skrzydlewski*,

Samsonowicz *Sapucho herbu Lis*, w księztwie Litewskiem i na Pokuciu, ale do zwyczajnego herbu Lis przydają szablę, to *Okolski*.

Sangaw *herbu Ogończyk*. Jerzy Sangaw na sejmie Hrodelskim, przyjął na siebie i na sukcessorów swoich herb Ogończyk: o czem *Statuta*, *Łaskiego*, *Herburta*, i innych.

Sanguszko *książęta herbu Pogonia Litewska*, tylko że na tarczy jeźdźca, dwa krzyże w jeden złożone przydali. Początki ich *Hęczel w kazaniu pogrzebowem*, Lubartowi Gedymina w. książęcia Litewskiego synowi, drudzy jako *Stryjkow. lib.* 13. *cap.* 13. *Kojałow. p.* 1. *lib.* 8. drugiemu Lubartowi Olgierda synowi przypisują, z Julianny księżny Witebskiej spłodzonemu. *Biel. f.* 622. lubo z pierwszemi trzyma, przecież w tem się myli, że jednęż dzielnicę, tak książętom Czartoryskim, jako i książętom Sanguszkom przyznaje, czego mu i *Paprocki* pomaga, ale że się to utrzymać nie może, z tego poznać, co się mówiło w trzecim tomie pod książętami Czartoryskiemi. *Okolski* raz z temi, drugi raz się z temi wiąże, i tak się poplątał, że się sam z sobą nie zgadza. Jabym rozumiał najpewniejszą pierwszą opinią; fundament tego mam najprzód genealogią domu tego książęcego, od Hieronima książęcia Sanguszka biskupa Smoleńskiego, zebraną, koło roku 1640. która, a znać z autentyków domowych, od Lubarta Gedyminowicza, nie od Olgierdowicza początki swoje zasięga. Znać to i ztąd: bo Gedymin podzieliwszy między synów swoich mieczem zawojowane prowincye, według zgodnej wszystkich historyków relacyi, Lubartowi synowi swojemu najmłodszemu, nic ostatnią wolą nie zapisał, jakby dosyć miał na tem, że z córką Włodzimierza książęcia Włodzimierskiego, dożywotnie, do sukcessyi po ojcu żony swojej, na Rusi dość obszernej należał, gdy księztwo Włodzimierskie na niego spadać miało, *Geneal. S. Casimiri*, albo jako *Miechov. lib.* 4. *c.* 36. i *Kromer* mówią, że wszystkie te prowincye Ruskie, które Litwie przyległe, częścią swoją szablą, częścią przez przymierza po śmierci Włodzimierza hołdowne sobie uczynił. *Stryjkowski i Kojałow.* z niego twierdzą, że i Lwowskie księztwo do niego należało, atoli w roku 1340. gdy Kazimierz Wielki Król Polski, prawa swego do Rusi fortunnym orężem dochodził, Włodzimierską prowincyą i Łucką podbiwszy sobie, Lubartowi temu pewnemi ją kondycyami puścił, gdzie między niemi zobopólna pomoc przeciwko każdemu nieprzyjacielowi umówiona, *Dług. i Crom. lib.* 12. która trwała do

r. 1349. bo w tym czasie Kazimierz Król, Lubarta i z Łucka i z Wołynia całego wyzuł, i ze wszystkich dóbr, które mieć mógł na Rusi. *Crom. lib.* 16. *Dług. Stryjkow. l.* 12. *cap.* 7. *Kojałow. p.* 1. *l.* 8. i owszem i sam w niewolą wzięty, z której się nie prędzej wyratował, aż w roku 1351. w ten czas albowiem, gdy się ogłosił, że się z kościołem katolickim miał wolą pojednać, gdy go pod tym pretextem, nie pod taką strażą miano, uszedł z więzienia, i zebrawszy wojsko, z Kiejstutem Ruś infestował i Włodzimierza dobył; musiał tedy Kazimierz wojnę znowu na niego podnieść, gdzie powtóre i jego i Kiejstuta poraziwszy, w niewolą zabrał, *Bielski,* której się dopiero pozbył, jak się przysięgą wierności Kazimierzowi Królowi obowiązał. *Kojał. lib.* 8. *part.* 1. powiada, że oblężony w Włodzimierzu od Kazimierza Lubart, szczególną odwagą Bogdana z Iwanic, uszedł ręku przeciwnych, w roku 1353. co i *Okolski namienia pod herbem Pełnia*, ale cóżkolwiek bądź, na to się zgadzają nasi historycy, że Lubart, znowu prawa swego dochodząc w r. 1353. Włodzimierz znagła naszedłszy, wkrótce go opanował, i złupiwszy go, czy do Litwy, jako insi chcą, z plonem odwrócił, czyli też jako inni mówią, Halicką prowincyą spustoszył, a powtórną w Septembrze expedycyą, w Sendomierski kraj z wojskiem zajechał, gdzie pod Zawichost przypadłszy niespodzianie, ogniem i mieczem wszystek ten kraj rujnował, Kazimierz Król aż w roku 1366. chciał się tej krzywdy swojej zemścić: dla tego z potęgą znaczną na Wołyń nadciągnąwszy, lubo Lubart korząc się mu, za niedotrzymanie przysięgi swojej Króla przepraszał, nie dał się mu jednak Kazimierz przejednać, odebrał mu Włodzimierz, Łuck, Olesko, i inne fortece wszystkie na Wołyniu, których nie prędzej znowu nabył, aż śmierć Kazimierzowa nastąpiła: Gdy potem Jagiełło w. książe Litewski na tronie Polskim osiadł, Fiedor Lubart za Jagiełła Króla synowca swego, z innemi się bracią zapisował, a w roku 1396. otrzymał od niego księztwo Siewierskie, przysiągłszy mu posłuszeństwo, wszakże tego roku życia dokonał, zostawiwszy syna Dymitra.

Dymitr Lubartowicz książe Łucki, u Cesarza Konstantynopolitańskiego był w wielkich respektach: dla tego, na znak pańskiego faworu swego, dał mu znaczną cząstkę drzewa krzyża świętego; więcej o nim czytać nigdzie mi się nie dostało, tylko że się z światem rozstał w roku 1449. pochowany w cerkwi w Łuckim zamku. *Stryjkowski fol.* 593. powiada, że książęta Sanguszkowie, Koszyrscy i Kowelscy w r. 1440. z inszemi Panami Wołyńskiemi przysięgę uczynili Kazimierzowi, na ten czas wielkiemu książęciu Litewskiemu, ale niewiem czy to mogło być, kiedy ich jeszcze niebyło: Prawda, że

niektórzy autorowie, temu Dymitrowi trzech synów przypisują, Fedora książęcia Łuckiego, Michała książęcia Koszyrskiego, Bazylego książęcia Kowelskiego: *Kojał. in MS.* z genealogji domu tego, Dymitrowi pomienionemu dwóch synów tylko przyznaje, Teodora i Michała, o Teodorze powiada, że był książęciem Łuckim i marszałkiem Wołyńskim, żył w roku 1527. to się jednak utrzymać nie może, a najprzód że wielki lat przeciąg i od śmierci Dymitra 1449. do roku 1527. wierzyć mi temu nie pozwala, żeby był synem Dymitrowym; potem jeżeli był książęciem Łuckim, jakoż mógł być marszałkiem Wołyńskim, ale *w Metryce Wołyńskiej* 1528. kogo inszego znajdziesz marszałka Wołyńskiego po te czasy. ***Genealogia MS. od Samuela Książęcia Sanguszka wojewody Witebskiego z konnotowana***, temu Dymitrowi syna tylko jednego Michała przywłaszcza, którego śmierć zwala na rok 1490. tego zaś synow trzech miało być, Fiedor, Michał i Wasil, od Fedora Sanguszków wyprowadza linią, od Wasila Kowelskich książąt, od Michała Koszyrskich; atoli że i ta dedukcya nie jest zupełna, z tego dochodzę, bo w *Metryce Wołyńskiej* w roku 1528. gdzie wszystkich ziemianów Wołyńskich rejestrują, czytam najprzód Jędrzeja Alexandrowicza (to jest syna Alexandrowego) Sanguszka starostę Włodzimierskiego, który czterdzieści i dwa koni, z dóbr swoich, w ziemi Wołyńskiej leżących, powinien był wystawić, Wasila kniazia Kowelskiego, który trzydzieści i ośm, Jędrzeja kniazia Koszyrskiego, który czterdzieści i sześć, tegoż ostatniego podpis taki w ***Monimentach Collegii naszego Ostrogskiego***, Jędrzej Michałowicz kniaź Koszyrski, i znowu Janusz Sanguszkowicz Michnołowicz, który dobra Biełaszów do manasteru Dermańskiego zapisał w roku 1544.; ***Monim. Coll. Ostrog.*** z tego wnoszę, że tego Dymitra wzwyż wspomnionego książęcia, było synów dwóch: Michał i Alexander, z tych Michała trzech synów zostało, Janusz Michnołowicz, o którym dopiero mówiłem, Bazyli książe Kowelski, i Jędrzej książe Koszyrski, Alexandra zaś syn był Jędrzej marszałek Wołyński, starosta Włodzimierski, którego z despotowny wojewodzanki Wołoskiej, Anna jej imię, spłodził siedm córek, według ***Geneal.*** ale tylko jednej przypisano, że to była Anna, która wydana za Jana Fryderyka Sapiehę wojewodę Podlaskiego, synów zaś jego trzech było: Roman, Dymitr i Jarosław. Z tych

Roman książe Sanguszko, wojewoda Bracławski, hetman polny Litewski, starosta Winnicki i Zytomierski, fortunny wódz i odważny kawaler, kiedy niemając tylko dziewiętnaście set ludzi wojska Litewskiego, w roku 1567. ośm tysięcy Moskwy na polach zbił Iwańskich, i cały oboz zabrał, w tej bi-

twie hetman Moskiewski Serebrny ranny, ledwo życie swoje ucieczką salwował, a Tatarski wódz Amurat poległ. Tegoż roku dziewięć tysięcy Moskiewskiej jazdy, z Uły do Suszy, przebierającej się, nagle ją zaskoczywszy, na głowę poraził, hetmanów jednego Mienszuka zabił, drugich dwóch, Szczerbatego i Boratyńskiego pojmał, z pięciądziesiąt bojar znacznych, mało co ludzi swoich strąciwszy. W następującym r. 1568. 20. Września Uły zamku obronnego (którego przedtem przez sześć niedziel dobywając, nic niesprawiwszy, musiał odstąpić), przez jednę noc, odwagą swoją i rycerstwa swego, dostał, tam dwóch wojewodów, trzysta bojarów Moskiewskich, ośmset strzelców zabrał, więzniów swoich wiele odzyskał, działa i ammunicyą wyprowadził, które i z chorągwiami Moskiewskiemi prezentował Królowi Zygmuntowi Augustowi na sejmie Lubelskim w roku 1569. pod Humaniem także na Ukrainie że zbił Tatarów, świadczy *Twardow. Pałac.* Temi heroicznemi dziełami, w nieporownaną sławę wzbił się u wszystkich i w wielkie fawory królewskie: któremi się jednak nie długo cieszył, w roku albowiem 1571 maligna go, w samej porze wojennej, to jest wieku życia swego 34. strawiła: podpisał na tymże sejmie Lubelskim list królewski *Infeudationis in Ducatum Prussiae.* Napisał jego *elogium Starowolski in Bellat. Sarmat.* ale go trzeba ostróżnie czytać: bo jak o inszych, tak i o nim, niektóre rzeczy i lata pomięszał. Pojął był ten Roman Chodkiewiczownę kasztelankę Wileńską, z której spłodził trzy córki: Maryannę, ta Panną umarła, Helenę, albo jako ją *Paprocki* zowie Alexandrę, Januszowi książęciu Zasławskiemu, wojewodzie Wołyńskiemu, Teodorę najprzód Stanisławowi Radzimińskiemu wojewodzie Podlaskiemu, po nim książęciu Pruńskiemu Alexandrowi kasztelanowi Trockiemu, po nim Leszczyńskiemu Jędrzejowi wojewodzie Brzeskiemu Kujawskiemu, zaślubione, i syna Romana, ale że zszedł bezpotomny, dla tego ta linia na nim ustała, pisał się książęciem na Niesuchojeżach i Łokaczach. Dymitr, brat Romana wojewody Bracławskiego, starosta Czerkaski, i Kaniowski, ten córkę Ilji książęcia Ostrogskiego, Elżbietę, lubo za poradą stryja jej Konstantego, tylko że nad wolą matki jej, wyprowadziwszy z zamku Ostrogskiego, gdy z nią dla zagniewanego o to na siebie Króla Zygmunta Augusta, uchodzi za granice aż do Czech, tam w Jaromirzu w kilka set koni dogoniony od Zborowskiego, nietylko że mu księżniczkę odjęto, ale gdy się długo i mężnie bronił, i życie; tam mu nagrobek wystawiono z takim napisem, jako ma *Paproc. w Ogrodzie fol. 207. Hoc loco conditur corpus clari Lithvaniae Ducis Demetrii Sanguszko, ex Magnifica Olgerdi familia nati,*

Capitanei Cirkassiensis et Canioviensis, *quem Martinus Zborowski trucidavit* 1554. Jarosław, trzeci brat Romana wojewody, był od stanów Litewskich posłem na sejm Lubelski 1569. r. ale i ten od Zelecha zdradziecko zabity. Niewiem czy to nie ich siostry, Bogdana księżniczka Sanguszkowna, żona druga Jana kniazia Połubińskiego, wojewody Nowogrodzkiego. *Bonav. Czarliński Kazanie Wizerunk.* Anna książęcia Poryckiego Janusza. N. Jana Krezy.

Jędrzej książe Koszyrski *) starosta Łucki, syn Michała, który z księżniczki Dubrowickiej spłodziwszy jego, i brata jego Wasila książęcia Kowelskiego, zszedł z tego świata w roku 1495. według *Kojał.* Jędrzej ten, w różnych okazyach z Tatarami, gdy się z męztwem swojem popisał, w oczach hetmana w. Litewskiego Konstantyna książęcia Ostrogskiego, dał mu córkę swoję za żonę, według *Kojał. in MS.* żył jeszcze w r. 1547. jako się podpisał u *Herburta w Stat. fol.* 303. córek jego pięć liczy *Kojał.* Maryą księżnę Dubrowicką, Annę Janową Sapieżynę wojewodzinę Podlaską, Zofią księżnę Czartoryską, Helenę Kniahynią Massalską i Bazylią księżnę Sokolińską. Drudzy tylko dwie, jednę Annę Mikołaja Sapiehy wojewody Witebskiego pierwszą żonę, ale *sterilem*, *Histor. Sapieh.* Drugą Bohuszowi książęciu Koreckiemu wojewodzie Wołyńskiemu, staroście Łuckiemu zaślubioną, ale i ta *sterilis. Okolski*, czego dowodzi listem Zygmunta I. w roku 1541. w Wilnie danym; miały zaś być te obiedwie córki z Jawnucianki Michała książęcia Zasławskiego córki, *Paproc. o herbach fol.* 552. i w *Ogrod. fol.* 209. spłodzone, synów zaś dwóch: Alexandra i Lwa, z tych Lew, z Ościkowny miał syna Grzegorza, który najprzód był kasztelanem, potem wojewodą Bracławskim 1575. r. pojął w dożywotnią przyjaźń Kniahynią Hołowczyńską, z której córka jedna Magdalena we Lwowskim konwencie pod regułą S. Franciszka, życie sobie Panieńskie obrała, kędy wkrótkim czasie, tyle cnót zajaśniała, do których drugie i w sędziwym wieku ledwo trafiają, poszła po zapłatę zasług do Oblubieńca wieku swego 24. *Vading. in Annal. Min. tom. 7. num.* 36. *pod rokiem* 1480. Druga, była za Jerzym Krasickim starostą Dolińskim. *Okolski.* Syn zaś Adam najprzód kasztelan Kijowski 1627. potem wojewoda Podolski, nakoniec Wołyński, starosta Włodzimierski, mąż pobożno-

*) Linia książąt Sanguszków Koszyrskich, nazwana od dóbr *Koszary* i *Kamień Koszyrski* na Wołyniu: te włości po Annie *Sanguszkównie Koszyrskiej* weszły w dom Krasickich i dotąd w ich zostają possessyi. — Grób nawet dawnych książąt Sanguszków Koszyrskich jest u Dominikanów w Kamieniu Koszyrskim. — *Przypisek Krasickiego.*

ścią i szczodrobliwością na domy Boże znakomity, osobliwiej świadczył się zakonowi naszemu, *Argentus de reb. Societat. fol.* 395.; fundował konwent Kamieński OO. Dominikanów w prowincyi Polskiej. *Mijakowski respons.* Złączył się był dożywotnie z Katarzyną z Służewa Uchańską, wojewodzanką Bełzką, wspominają *Cuda Podkamieńskie* 1644. atoli że z nią żadnego potomstwa nie zostawił, dla tego i ta druga linia książąt Sanguszków Koszyrskich na nim ustała. *Geneal. Książąt Zasławskich* namienia, że Teodora córka Jędrzeja starosty Łuckiego, o którym tu się na początku mówiło, była za Teodorem Jawnucią, ostatnim z domu tych książąt Zasławskich. *Genealogia także ks. ks. Zbarazkich* powiada, że Barbara księżniczka Koszyrska była za Jerzym ks. Zbarazkim starostą Pińskim i Sokalskim. *Okolski* twierdzi, że w Kijowie są tych książąt nagrobki, Teodora, Jędrzeja, Alexandra, i Auxencyi księżniczki. *Susza o Obrazie Cudownym Chałmskim pisząc fol.* 51. mówi, że Alexego książęcia Sanguszka, zakonnika S. Bazylego Skimnika, znaleziono ciało, najmniej nieskażone w Chełmie w roku 1616. suknia na nim była czarna pasem po płaszczu, na którym były krzyże złote, było uwite.

Bazyli książe Kowelski Sanguszko, drugi syn Michała, brat Jędrzeja starosty Łuckiego książęcia Koszyrskiego, ten z Królową Boną przefrymarczył Kowel na Smołany, Obolce i Horwol, umarł 1558. pochowany w Kijowie; dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Skorucianką, drugi raz z Łoszczanką; z Skorucianki była córka, Anna Wołowiczowa kasztelanowa Nowogrodzka i syn Grzegorz; temu Zofia Hornostajowna wojewodzanka Nowogrodzka, powiła córkę imieniem Teodorę, najprzód Gedrojcia, 2*do* Piotra Stabrowskiego kasztelana Parnawskiego małżonkę, i syna Jędrzeja, ten pojąwszy Zofią, córkę Pawła Sapiehy kasztelana Kijowskiego, spłodził z niej Helenę Zyzemską podsędkownę Mińską, i syn Symeon Samuel wojewoda Witebski, starosta Surazki, przedtem zaś kasztelan, najprzód Mścisławski, potem Witebski, dalej wojewoda Miński, a z tego województwa przesiadł się na Witebtkie, z tego wszedł do grobu 1638. z młodu się zaraz rycersko bawił, i pod Kokenhauzem z Karolem Chodkiewiczem przeciwko Szwedom mężnie stawał; gdzie się za uchodzącym nieprzyjacielem daleko zapędził, idąc za ferworem Marsowym, wpadł w wielkie niebezpieczeństwo, z którego jednak przezorny hetman prędko go salwował. Na wojnę potem Moskiewską, słuszny komput ludzi z sobą prowadząc, Witebska od nagłej Moskiewskiej inkursyi szczęśliwie obronił. Jeździł i w legacyi do Moskwy. Pan jak mądrych ludzi, tak i księgi kochający, z tąd bibliotekę swoję domową w różnych materyach,

godnemi autorami zagęścił. Pierwszy z tego domu odrzucił schizmatyckie błędy, i z kościołem się Rzymskim pojednawszy, żadnego schizmatyka w dobrach swoich scierpieć niemógł, zamek i pałac pod Smolanami, biały Kowel, wielkim kosztom wystawił. Zegar miał taki, na którego wierzchołku śmierć widzieć było, na niej zaś kolumna światowej nikczemności symbola reprezentowała, która za każdem godziny wybijaniem obracała się. Pan ludzkości wielkiej, osobliwie jednak ku duchownym. Z pierwszej żony Anny Zawiszanki wojewodzanki Witebskiej, dziedziczki na Rakowie: bo z drugą Heleną Marcybellą Gosiewską, Alexandra wojewody Smoleńskiego córką, żył *improlis*, zostawił sześć córek: Elżbietę Annę zakonnicę S. Benedykta w Wilnie, Zofią, ta Panną umarła, Katarzynę, ta poszła za Jana Stetkiewicza chorążego Orszańskiego, Krystynę, ta za Rudominę marszałka Bracławskiego, Eufrozynę Jerzego Schweryna małżonkę, i Helenę: synów zaś trzech, Kazimierza, ten *caelebs*, w roku 1655. od Moskwy zabity. Hieronima, ten z biskupa Metońskiego, suffragana Wileńskiego, na biskupstwo Smoleńskie posuniony, fundowawszy kollegium Societ. Jesu w Mińsku, gdy w najlepszą i rość mu i psacować dla Boga należało, śmierć to wszystko w roku 1657. pomieszała; i Jana Władysława, ten z dzieciństwa rycerskim się dziełem bawił, odważny rotmistrz i pułkownik, wielkiej nadziei o sobie odumarł młodo w roku 1652. Zona jego Anna Radziwiłowna księżna Klecka, z której się urodziła córka Katarzyna, i syn Hieronim, ten cztery razy posłował na różne sejmy, atoli i jemu nie długo żyć pozwolono, w roku 27. życia swego świat i ojczyznę pożegnał, zostawiwszy z Konstancyi, Pawła Sapiehy wojewody Wileńskiego i hetmana wielkiego dwie córki: Annę księżnę Radziwiłową kanclerzynę Litewską, i Krystynę Sapieżynę wojewodzinę Brzeską Litewską, synów tyleż, to jest Kazimierza Józefa starostę Bolnickiego, marszałka nadwornego Litewskiego, pojął był Bronisławę Pieniążkownę wojewodzankę Sieradzką, atoli w tydzień po weselu rozwiódł się z nią przez śmierć. Drugiego Pawła Franciszka, ten najprzód nadworną laskę Litewską majestatom Polskim kredensował, teraz wielką, gdy to pisze, fundator OO. Kapucyanów w Lublinie i kościoła w Lewartowie, 1*mo voto* za dyspensą papiezką złączył się był z pozostałą bratową swoją, wdową, Bronisława Pieniążkowną, która gdy mu prędko umarła, 2*do voto* z Lubomirską marszałkowną wielką koronną, Józefa Lubomirskiego i Teofili księżniczki Zasławskiej, ostatniej z tego domu książęcego córką, z której krom inszej fortuny obszernej, wziął ordynacyą Ostrogską, z tej syn Jan miecznik Litewski zaślubił sobie

Denhoffownę wojewodzankę Połocką i hetmanownę polną Litewską, *3tio voto* z Duninowną referendarzowną koronną, z której zostawuje potomstwo.

Paweł Franciszek książe Sanguszko, marszałek nadworny Litewski (jak wyżej) został poźniej marszałkiem wielkim Litewskim, oprócz syna Jana z *Lubomirskiej* spłodzonego zmarłego bezdzietnie w r. 1787. — zostawił także z trzeciego swego małżeństwa z *Duninowną* Józefa marszałka w. ks. Litewskiego starostę Krzemienieckiego. Hieronima wojewodę Wołyńskiego, generała leitnanta wojsk Rossyjskich. Janusza strażnika w. koron. i córek trzy: Anna za książęciem Jabłonowskim wojewodą Poznańskim. Justyna za Bilińskim pisarzem w. koron. Kunegunda za Czackim strażnikiem w. koronnym. — Józef książe Sanguszko marszałek w. w. ks. Litewskiego za Augusta III. ten z małżonką swoją, Anną *Cetnerowną* wojewodzanką Bełzką, spłodził syna Romana który umarł, *sterilis.* — Hieronim książe Sanguszko, najprzód miecznik Lit. potem wojewoda Wołyński ten z małżonką swoją. *1mo voto* z Cecylią *Potocką* generałowną artylleryi wielkiego ks. Lit. syna Eustachiego, i Maryą córkę za Stanisławem Mokronowskim generałem wojsk koronnych, *2do voto* z Anną *Pruszyńską* z tej spłodził Dorotę córkę syna Józefa Sanguszko i Teklę Sanguszkownę. — Janusz książe Sanguszko strażnik koronny, z Anielą z Ledochowskich *Drzewiecką*, miał potomstwo, Karola i Konstantego synów, córki Barbara i Klemena. — *Heraldyka Wielądka.*

Sankowski *herbu Krzywda*, w ziemi Łukowskiej. Są i Sanowscy, z których N. miał za sobą Wolską, córka z niej Jadwiga zakonnica w Krakowie.

W r. 1778. Franciszek Sankowski oboźny Trocki. — *Krasicki.*

Santybani. Santybani dla zasług swoich rycerskich do indygenatu przypuszczony, zda mi się że to są Szentywani, z których hrabia Władysław 1707. w Krakowie.

Sapichowski. Marcin Sapichowski burgrabia Kaliski 1518. na liscie kościoła Broniszowskiego.

Sapieha *herbu Lis*, w księztwie Litewskiem dom i starożytnością, i heroicznemi dziełami, i honorami wsławiony. Od Narymunda książęcia Pińskiego i Mozyrskiego swoje początki zasięga. Cóżkolwiek bądź, że *Bzovius Annal. t.* 15. *pod rokiem* 1386. *num.* 4. tę przezacną familią ciągnie od sławnego niegdy we Włoszech domu *de Sapiis*, z których jednego z nich widzieć nagrobek w Rzymie *ad Minervam*, o czem znajdziesz różne listy królewskie, tak *in Histor. Sapieh. jako też u Walickiego w historyi o obrazie Kodeńskim*, do których ciekawego czytelnika odsyłam, był ten Narymund, synem Gedymina najmłodszym, bratem rodzonym Olgerda wielkich książąt Litewskich, stryjem Króla Jagiełła Króla Polskiego, którego dwaj synowie, Jerzy Narymundowicz książe Bełzki, i Bazyli książe Podolski, byli przodkami Rozyńskich książąt, od Rozynu dóbr tak nazwanych, którzy skoro tylko

wiarę Chrześcijańską i uznali i przyjęli, herb ojca swego Narymunda trzy lilie w cztery krzyże zamienili, jako się mówiło pod Rozyńskiemi: trzeci zaś ich brat najstarszy Narymundowicz, imieniem pogańskiem Punigajło nazwany, kasztelan Trocki, przodek domu Sapieżyńskiego, żyjąc pod bałwochwalcą monarchą Olgerdem Gedyminowiczem stryjem swoim, idololatryi, póki żył, nie odstąpił; dla czego na urągowisko i i wzgardę Chrześcijańskiej wiary, na ten czas w Litwie poczynającey się krzewić, Greckim językiem *Sophia*, to jest mądrość, albo mądry, ztąd iż do nowych opinji nie przystał, był nazwany, i tak to imie, które za czasem w przezwisko Sapieha zmieniło się, całej swojej Prosapji zostawił. Tenże konserwował herb trzech lilji od Narymunda ojca, do Kolumn i Pogoni przyłączony, przykładem innych książąt Litewskich, rozmaite podług upodobania sobie herby obierającycb, jakoż za świadectwem *Stryjkowsk. Paproc. i Okol.* Narymund pierwszy Hipocentaura w Pogonią zamienił, Gedrojc w Różę, Donmant w żubrzą głowę, Gedymin miasto jednego trzech słupów zażywał, Korybut za Pogonią najprzód orła, potem miesiąc z krzyżami nosił, Rozyńscy książęta, krzyże ze pnia drzewa wiszące wzięli, inni inne przed unią jeszcze Litwy z Polską, albo do dawnych znaków szlachectwa przydali herby, albo własne zaniedbawszy, nowych poczęli zażywać. Podobnie i Sapieżyńskiego domu przodek, biorąc trzy lilie za herb, postąpił sobie: zszedł z tego świata Punigajło w r. 1380. wieku swego 78. to *Hist. Sap.*

Sunigał kasztelan Trocki, (według *Histor. Sapieh.* syn Punigajła) pierwszy z domu tego odrzuciwszy bałwochwalstwo, przez chrzest święty odrodzony Bogu, na którym wziął imie Symeona: podpisał unią Litwy z Koroną 1401. i fundacyą biskupstwa Żmudzkiego w roku 1421. a na sejmie Hrodelskim przyjął na siebie i na sukcessorów swoich herb Lis, odniego dom Sapieżyński na dwie się rozciągnął linie: bo dwa razy ponawiając związki małżeńskie, pierwszy raz z Anastazyą księżną Glińską, czyli Hlińską, drugi raz z Anną Gastoldowną, oprócz trzech synów: Bazylego, Jerzego, i Józefa, spłodził innych dwóch: Bogdana i Iwana, od których, rozplenione potomstwo po dziś dzień kwitnące w księztwie Litewskiem widziemy. *Kojał. in MS. i Paprocki o herb. fol.* 663. *i inni:* dopiero genealogią domu tego wyprowadzają od wspomnionego Sunigajła, któremu *Kojał.* syna Symeona przypisuje wojewodę Podlaskiego, posła do Papieża za Kazimierza Jagiellonowicza, temu zaś dwóch synów tych dopiero, Bogdana i Iwana, od których dwie linie Sapieżyńskie poszły: jakoż jeżeli Bogdan i Iwan synami byli Sunigajła, a ten ich odumarł w r. 1420. według *Misztolta in Hist. Sapieh.* toć Iwan syn jego,

którego śmierć zwala tenże autor na rok 1520. albo jako genealogia tego domu, na rok 1519. żyłby po śmierci ojca swego lat sto, co się zda być niezwyczajna. *Paprocki w Gniazdzie fol.* 1181. miłość i niezmienioną wiarę wynosi ku Kazimierzowi Królowi, że gdy Moskwicin Smoleńsk wziął Litwie, oni straciwszy w tamtym kraju liczne włości, i pańską fortunę, woleli przy szczuplejszych dobrach, dobrze się ojczyznie zasługować. Z tych Bazyli i Józef, bezżenni zeszli, Jerzy miałci wprawdzie dożywotniego przyjaciela, Kniahinią Wolską, od Patryka idącą, atoli zszedł bezpotomnie. *Genealogia na Mappie sztychowana, za której osnową i ja tu pójdę, jako i za Histor. Sapieżyńską.*

Bogdan, z Gastołdowny urodzony, pierwszy z niej syn, i głowa tej linji Sapiehów, których Siewierskiemi zwano, najprzód gubernatorem był w Putywlu, potem pisarzem w ks. Litewskiego, i starostą Mińskim, kasztelanem, a naostatek wojewodą Smoleńskim, pisał się dziedzicem na Opakowie i Jelnie. Z Lewirem książęciem Siewierskim (potomek to był Olgerda, a szwagier Bogdana) urażonym, że mu palce odźwierny królewski drzwiami przyskrzynił, przeniósł się był do Moskwy w roku 1401. podobno nadzieją uwiedziony sukcessyi do księztwa Siewierskiego, do którego, ponieważ Lewir potomstwa nie miał, prawnie należał, po Maryi księżniczce Siewierskiej żonie swojej; atoli, gdy mu chciwość kniazia Moskiewskiego, i księztwo i prawo do niego gwałtem wydarła, wrócił się nazad do ojczyzny, gdzie w nagrodę opuszczonych w Siewierszczyznie obszernych dóbr, w Litwie niektóre nadano: odwiedził jednak powtóre Moskwę, wzięty od nich w niewolą w r. 1499. gdy był gubernatorem w Putywlu, jako pisze *Biel. fol.* 489. i *Stryjkow. lib.* 21. *cap.* 7. *fol.* 681. z tej się nie prędzej uwolnił, aż się wyzuł z księztwa Siewierskiego, i z wszystkiego prawa do niego. Skoro się tedy stawił w Litwie, od Alexandra Króla mile przyjęty, i w legacyi do tegoż Moskwicina wysłany w roku 1503. gwałtem wydartych prowincyi upominał się u niego, *Kojał. p.* 2. ale darmo; w tejże samej materyi powtórnie go zażył Zygmunt I. Król Polski, skoro na tronie Polskim osiadł, ale i ta fatyga jego dla ojczyzny, płonnie przez upor Moskwy poszła. Tym czasem kniaź Moskiewski, będąc podobno tej opinji, że z natężenia Bogdanowego, tak się mocno oderwanych prowincyi Królowie Polscy domagają, czy też, obawiając się, żeby jeszcze do Siewierskiego księztwa Bogdan prawa swego nie wskrzeszał, w dobrach swoich Jelnie rezydującego, i najmniejszej się napaści niespodziewającego, Moskwa, i z żoną i z dziećmi w niewolą zabrała, kędy też i życia swego dokończył. w Nowogrodzie pochowany, gdzie

fundował przedtem monaster. Z Maryi wspomnionej (której pierścień ślubny z rubinem dużym, w Gryfich pazurach, dla starożytności w tym domu konserwują) spłodził cztery córki: według *Geneal.* Annę, Jakóba Koncewicza, a *2do voto* Alexandra Skoruty, Helenę Romana Lubeckiego, Katarzynę Marcina Ogińskiego łowczego Litewskiego, Bogdanę Romana kniazia Donmonda Widzenickiego, marszałka Litewskiego, a po nim, Jana Siedziewicza, także marszałka, małżonki; i synów trzech, Konstantyna bezżennego, Alexandra, którego żona Tyszkiewiczowna, i Teodora, którym w rekompensę za księztwo Siewierskie puścił kniaź Moskiewski księztwo Krzczonowskie, w którem spokojnie siedząc, tamże i życie swoje położyli. Pojął był ten Teodor Uliannę księżnę Lubomską, z której syna zostawił Pawła.

Paweł kasztelan Kijowski u *Papr. na liscie* 1571. *f.* 524. ten z niewoli Moskiewskiej, lubo mu ją łaski kniaziów tamecznych i pańskie fawory słodziły, wyniósłszy się, do Litwy się przeniósł, kędy w krótce, to heroiczną w wielu kampaniach odwagą, to nie zamuloną ku panom swoim wiernością, tyle sobie wysłużył, że mu do krzesła Kijowskiego, przydano starostwo Lubeckie i Przewalskie, znać jak był ojczyznie swojej przychylny, kiedy tak na wojenne jako na inne jej potrzeby, znaczną summę wysypał, którą potem *Konstytucya Sejmowa* 1601. *fol.* 762. synom jego wrócić kazała, wspomina go także, *przywilej incorporationis Livoniae w roku* 1567. Złączył się był dożywotnie według *Genealogji sztychowanej*, z Anną Chodkiewiczowną, Jerzego kasztelana Trockiego, i Zofji Olelkowiczowiczowy księżniczki Słuckiej córką, ta mu powiła Elżbietę, Jana Kiszki wojewody Połockiego, i Zofią, Jędrzeja książęcia Sangaszka, małżonki: synów tyleż, to jest Dominika sekretarza królewskiego, umarł bezżenny, i Jana Piotra starostę Uświatskiego, sławnego wojownika: ten lat zdolnych do wojny dorósłszy, z Mikołajem książęciem Radziwiłem, i z Karolem Chodkiewiczem na Inflantskich expedycyach przeciwko Szwedom wojować począł, w roku 1601. pod Orlą rotmistrzem królewskim stawał; a przy dobywaniu Derptu, pod komendę jego, heroicznych mężów wielki szacownik hetman Chodkiewicz, pół obozu poddał: znaczniej się jego męztwo pod Kircholmem w roku 1605. pokazało, gdzie przywodząc prawe skrzydło wojska Litewskiego, od tegoż Chodkiewicza sobie powierzone, przeciwko lewemu Szwedzkiemu (którem Karol Król Szwedzki spodziewał się naszych otoczyć i pokonać) tak potężnie z swoją kawaleryą na nich natarł, że ich zmięszawszy, nabiwszy znaczną liczbę, chwiejące się zwycięztwo do Chodkiewicza nakłonił. Pod domową w Pol-

szcze wojnę, gdy wielu bardzo, jak w ciężkim z nawałności odmęcie, chwiali się przy swym niestatku, on przy królewskiej stronie, ile najsłuszniejszej, stał zawsze nieprzełamanym obrońcą, wystawiwsze usarską i kozacką chorągiew. Na Moskwę potem szablę swoję obrócił w ten czas, kiedy Dymitra na tron Moskiewski Polacy zbrojno w prowadzili, a szczęście dalszym nie sprzyjało sukcessom, bo i Dymitra tamże zabito, i kosztowne zapędy wcale się pomięszały: w ostatnim prawie razie widząc się wojsko Polskie, tego sobie Jana Sapiehę za wodza obrało: jakoż z tak dziwną sławą w upałach Marsowych stawał, że nie tylko opinie o sobie wszystkich zwyciężył, ale i chwałę przeszłych regimentarzów. On w wielu okazyach rebellizującą Moskwę, ciężkiemi klęskami do poddaństwa przycisnął, jako pod Trójcą trzydzieści tysięcy, pod Borowskiem dziesięć tysięcy ich z Szujskim poraziwszy: a co w nim najchwalebniejsza, że gdzie drudzy wielcy kawalerowie z rzeczy i szczęścia odmianą, serce stracili, tam go ten pamiętny wojownik najwięcej pokazał, z samych nieprzyjaciół nawet zeznaniem, że był nieporównanej dzielności mężem *). Dymitra stronę na koniec porzuciwszy, przy Zygmuncie III. Królu Polskim stawał, Siewierskie księztwo na Władysława Królewicza utrzymał, stolicę Moskiewską skruszywszy mury, złamawszy nieprzyjacielską potęgę, fortunnie posiadł, kiedy w Krymgrodzie w złotym kniaziów Moskiewskich pałacu, nieoszacowany, i trzydziestą potyczkami zawsze wygranemi wsławiony, zwycięzca, życie skończył w roku 1612. 24. Września, *Kobierzyc. fol.* 445. *Starowol. in bellat. Sarmat. fol.* 202. *Kojał. in MS.* żona jego Zofia Wejherowna wojewodzanka Hełmińska, z której trzy córki skolligował, Zuzannę z Gotardem Tyzenhausem wojewodą Inflantskim, Krystynę najprzód z Stanisławem Radziejowskim wojewodą Łęczyckim, po nim z Krzysztofem Gembickim kasztelanem Gnieznieńskim, Annę z Krzysztofem Chaleckim wojewodą Nowogrodzkim, synów zaś czterech zostawił: Jana, Floryana, Jędrzeja i Pawła. Z tych Jędrzej Stanisław kasztelan Wileński, starosta Ryski, Uświacki, Hamersztyński, syn Jana starosty Uświackiego, a przedtem kasztelan Trocki w roku 1644. w którym marszałkował w trybunale Litemskim, luboć drudzy rozpisali, że siedm razy tę łaskę piastował, z tą pochwałą, że pod nią drżały ośmielone inszych czasów excessa, a święta sprawiedliwość kwitnęła, po-

*) Że starosta Uświatski na czele partyi swojej, po zgładzonych Dymitrach, sam dla siebie Cesarstwa pragnął, dość fundamentalne były naówczas domysły. Śmierć niespodziana położyła tamę wspaniałym projektom. — *Patrz Historya Chodkiewicza przez Naruszewicza T. I. Księga* 5. — *P. W.*

słował na sejm 1623. gdzie był zapisany komissarzem do traktatów o pokój z Szwedami; w Inflantskich i Moskiewskich expedycyach życie swoje nie raz na szańc za ojczyznę stawiał. Konwent OO. Bernardynów w Grodzie, sowitemi jego łaskami się szczyci, kędy też po śmierci złożony w roku 1651. dnia ostatecznego czeka. Przybrał był sobie w dożywotnią przyjaźń Annę Heidensztejnownę z Solęcina, Reinholda kasztelana Gdańskiego siostrę, córkę także Reinholda, sławnego historyka Polkiego, z której córkę Izabellę Katarzynę, w roku 1645. wydał za Michała Karola książęcia Radziwiła na Klecku, na ten czas krajczego, potem podczaszego Litewskiego: syna zaś Karola, czyli jak inni chcą, Lwa, w Paryżu w roku 1640. powietrzem utracił. Jan, Kierznieński starosta, brat rodzony Jędrzeja Stanisława, żona jego Katarzyna Dziewałtowska chorążanka Trocka, atoli w pojedynku bezpotomny zginął. Floryan starosta Zdzitawski, trzeci ich brat, żona Anna, Kazimierza Umiastowskiego sędziego ziemskiego Brześciańskiego córka.

Paweł Jan wojewoda Wileński, i hetman wielki Litewski, Słonimski, Rosławski, Borciński, Zdzitowski starosta, administrator ekonomji Szawleńskiej i Kobryńskiej, syn czwarty Jana starosty Uświackiego, dwa razy wkraczał w kontrakty małżeńskie, pierwszy raz z Zofią Zienowiczowną kasztelanką Nowogrodzką, która mu wydała na świat córkę Teodorę, Alexandrowi Naruszewiczowi podkanclerzemu Litewskiemu, *2do voto* Władysławowi Tyszkiewiczowi krajczemu Litewskiemu, zaślubioną, i syna Michała młodo zmarłego w roku 1646. Drugi raz z Anną Bazylego Kopcia, kasztelana Nowogrodzkiego, i Barbary Chodkiewiczowny córką, z tej potomstwo: Konstancya Hieronimowi Sanguszkowi książęciu, Zofia Mikołajowi Grudzińskiemu staroście Golubskiemu, Katarzyna Alexandrowi Lubomirskiemu staroście Sądeckiemu, a powtórzonym związkiem Janowi Lipskiemu herbu Drużyna, staroście Sądeckiemu, czwarta Panu Bogu w zakonie Ś. Franciszka w Wilnie, zaślubione; synowie czterej: Kazimierz, Benedykt, Franciszek i Lew. Pan pańskiego ku Bogu animuszu, któremu wszystko swoje co miał, i łasce jego przypisował, więc gdy mu jego tryumfy z nieprzyjacioł wyniesione wspominano, z pokorą zwykł był mawiać: *Non nobis Domine, non nobis, sed Nomini tuo da gloriam.* OO. Dominikanów w Bielicy fundował z żoną swoją pierwszą. OO. Bernardynom w Brześciu Litewskim, na dokończenie fabryki kościoła, ośmdziesiąt tysięcy ostatnią wolą naznaczył, dziesięć tysięcy Kartuzyanom w Berzezie, tyleż *Domui Professae Vilnen.* Brzeskich OO. Dominikanów, i Sokalskich Bernardynów, osobliwszy Dobro-

dziej. Ale i ojczyzna pod czas wojny Szwedzkiej, ze wszystkich stron nieprzyjaciołmi otoczona, że z ostatniej toni wybrnęła, wielką część dzielności jego powinna. Pod Smoleńskiem najprzód Marsowe pierwiastki zakładał z Władysławem IV. w roku 1633. rotmistrz usarskiej chorągwi: pod Białą potem na wał szturmem idąc, z konia zsiadłszy i z całą kompanią swoją, ledwo życia nie stracił, mina albowiem od Moskwy wyrzucona, wysoko go w kirysiu w górę wyniosła, przecież go bez znacznego szwanku, znowu postawiła, ale ziemią i prochem prawie go zarzuciwszy. Na Kozackiej rebellji przytłumienie, z swoją chorągwią przypadłszy, i Krzyczewskiemu pod Łojowem w tył zaszedłszy, siła pomógł do tamtego zwycięztwa, kędy siłać w prawdzie od jego szabli chłopstwa padło, ale nie mniej uchodzących rzeka na dno pogrążyła; pod Zborowem, Beresteczkiem i Zwańcem, pułk Kazimierza Leona Sapiehy podkanclerzego Litewskiego odważnie i fortunnie przywodził. *Karnicki S. J. Abrys.* Temi heroicznego ducha swego wsławiony czynami, gdy Szwedzi i Moskwa sprzysiągłszy się na to królestwo, rozerwać go chcieli, a na zgubę swoję wszyscy prawie ręce opuściwszy, tylko ze łzami patrzali, rzadki, któryby rękę zaciągnął do broni, wojsko, i rycerstwo Litewskie za konsensem królewskim, tego Pawła sobie za hetmana obrało; i nieomyliło się na swojej opinji: bo najprzód pierwszy pole dał pod Brześciem Horusowi Moskiewskiemu wodzowi; gdzie lubo szczupłą ludzi swoich garstką w ośmnaście tysięcy wzmocnionego, za pomocą S. Faustyna męczennika, patrona tej okazyi, starł na głowę; Szwedów z Lublina wypędził; Warszawę z niemi pierwszy obległ, i trzymał ich impety póty na sobie, póki wojsko królewskie obozu niewzmocniło. Gdzie tenże Paweł, przy usilnym szturmie, przezorną radą i dzielnością, do zwycięztwa otworzył pole, Szweda, choć Brandeburskiemi zmocnionego posiłkami, i jedna by była nie uszła noga, gdyby sobie z zabiegów kawalerskich, następując odważnie na nieprzyjaciela Paweł, nie złamał nogi. Z tego przypadku, rozumiał nieprzyjaciel, że się długo cieszyć będzie, ustąpieniem z pola obozu królewskiego, ale się omylił; bo Paweł do pierwszego porządku i okazałości przyprowadziwszy wojsko, jakby był sam przytomny w potyczce, tak za ordynansem swoim pod Prostkami nieprzyjaciela o znaczną przyprawił zgubę, kiedy go i z obozu wyzuł, i sobie do dalszego zwycięztwa drogę usłał. Po przeszłej chorobie przyszedłszy do zdrowia, zaraz pobiegł z wojskiem do Tykocina, w którym zamknął się był mocny i dobrze opatrzony wybór Szwedów, do tego tak się sztucznie ufortyfikował, że bezpiecznie ztamtąd w pobliższe powiaty wpadał. Tentowało

wielu szczęścia, tak sztucznej fortecy dobyć, ale wszyscy nie sprawiwszy nic, z wielką niesławą, ledwie nie z większą szkodą odstępując, w uporze utwierdzili nieprzyjaciela. Lecz gdy waleczny Paweł, razem ze wszystkich stron silnym szturmem na niego natarł, w krótkim bardzo czasie w okopach swoich na głowę poległ. Potem na Prusaków, Szwedzką stronę trzymających, zażył regimentarzów swoich, przez których wielką część tamecznego kraju w pustynią zamienił, a tym czasem zabawiając nieprzyjacioł, Królowi z Gdańska do Polski powracającemu, bezpieczną uczynił drogę. Gdy tak szczęśliwie tryumfuje, nową, Siedmiogrodzanie zawzięli wojnę, ale taką porażką przytłumił ich Paweł, jakiej się oni, unikając potyczki, albo obawiali, albo nigdy niespodziewali, naostatek po odejściu z obozu z domową kompanią, w drodze na liczną chorągiew kopjinikow z Brześcia do Siedmiogrodzkiego książęcia ciągnących, jak odważnie się uderzył, tak też ją i szczęśliwie zniósł. Po tak wielu zwycięztwach, niesłychać żeby Paweł miał czas przydłuższy pauzować, ale znowu z wojskiem obróciwszy się na Moskwę zamyślającego Jerzego Dołhorukiego głębszej Litwy dociec, zastanowił; posiłkom z Moskwy przychodzącym drogę pod Miednikami zamknął: samego zaś wodza obozu Moskiewskiego do ucieczki przymusił. Mińsko z nieprzyjacielskich rąk wyrwał. Kuronie od przyległego Szweda przywłaszczone, jako od niesłusznego Dzierżawcy roku 1659. zręcznem swojem wojskiem odebrał, i Rzeczypospolitej inkorporował. Jędrzeja Chowańskiego dwudziestu i czterem tysięcy swoich zbrojnych ufającego, zbił na głowę pod Polanką, w ręcz się z nim potkawszy, za którym powodem tryumfalnym, w obóz nieprzyjacielski od miejsca potyczki o kilka mil położony, zwycięzcą wjechał. Zamku Lachowic, który przedtem w żadnego nieprzyjaciela ręku nie postał, Rzeczypospolitej, pilnie dzielnością swoją dochował. Janów, Mielnik, i inne na Podlesiu zamki oswobodził. Tak uspokoiwszy ojczyznę, ruszył się z wojskiem za Dniepr, tam drugiego Jerzego Dołhorukiego przy rzece Basia obozem leżącego dociekł przez swoich szpiegów, którego gdy się do potyczki w pole z Pawłem wyniść ośmielił, z całą jazdą jego trupem na placu położył. Zgoła, cokolwiek, w wielkiem księztwie Litewskiem zostawało w całości zachowanego, albo z nieprzyjacielskich rąk odebranego, to całe Pawła Sapiehy dzielności, wszyscy przypisują. Tryumfy i życie skończył w roku 1665.

Kazimierz Paweł Jan, pierwszy syn Pawła Jana wojewody Wileńskiego. Pierwszy swój wiek młodości, to w szkolnych, to w politycznych ćwiczeniach, tak pięknie wypolerował, że go z tego przymiotu wielce sobie upodobał Kazimierz Leo

Sapieha podkanclerzy Litewski, który pełną hojności ręką, oprócz wspolnej substancyi i w podziale równej braci innych Kazimierzowych porcyi, zapisał mu prawo dziedzictwa na obszerne majętności i dzierżawy swoje, luboć on dobrowolnie wyzuł się z tej łaski i do własnych na siebie samego dóbr, i innych braci z affektu swego ku nim, przypuścił. Był najprzód podskarbim nadwornym w. ks. Lit. przy tem starosta Brześciański, Wołpinski, Zdzitowski, Borciański, potem wojewoda Połocki, starosta Żmudzki, nakoniec wojewoda Wileński, wielki hetman Litewski pod czterema Królami, w senacie powagą, w domu ochotą, z każdym łagodnością, rzetelną szczerością, pamiętny senator. A jako był wielkiej godności Pan, tak też i niemniejszej dzielności w ojczyznie, i za ojczyznę w walecznych dziełach Marsowym duchem prawie żyjący. Dokumentem tego były różne expedycye, w których własnym sumptem, wiele wojskowych chorągwi podejmował, ale mianowicie je podczas wyprawy Moskiewskiej, Chocimskiej, Ukraińskiej przy boku królewskim, dla wygodzenia Rzeczypospolitej, z swego skarbu żywił. Hetmanił wojsku ordynowanemu na Węgry, na Wołosze, na Budziaki, pod Kamieńcem Podolskim, gdzie przeciwko Turkom i Tatarom Janowi III. Polskiemu Królowi stawił się doświadczonym wojownikiem. Poselstwo na stolicy Moskiewskiej własnym kosztem odprawił. Dla których i wielu innych zasług w ojczyznie sławny, kawalerem został Orła białego. Między innemi Pańskiej szczodrobliwości Kazimierzowej wizerunkami, osobliwie ten oczy na siebie obraca, który w bogatych wydaje się funduszasz i ozdobach na pomnożenie czci Boskiej i świętych Pańskich, to jest, w Wilnie, OO. Trynitarzów fundował, w Grodnie w kościele Soc. Jesu obraz cudowny najświętszej Panny sukienką szczerozłotą przyozdobił, i do dokończenia fabryki tejże bazyliki, znacznie się przyłożył. Wielką część gruntu, na którym pomieniona stoi bazylika, na Snipizkach, OO. Soc. Jesu dla wygodnego pomieszkania darował. Mało na tem, bo więcej na różne kościoły, zakonne domy, na ołtarze świętym Pańskim z hojności swojej spendował. Trzy razy wkraczał w małżeńską ligę, pierwszy raz z Krystyną Montwidowną Chlebowiczowną wojewodzanką Wileńską, z tą weszło w dom Sapieżyński i w dziedzictwo, księztwo na Zasławiu w województwie Mińskiem. Spłodził z niej Jerzego, Alexandra Pawła, i Michała, Katarzynę wydaną za Branickiego wojewodę Podlaskiego. Drugi raz z Teresą Gosiewską, podskarbianką w. ks. Litewskiego, która pierwej była za Służką kasztelanem Wileńskim i hetmanem polnym w. ks. Litewskiego, córką podskarbiego i hetmana polnego w. ks. Litewskiego. Trzeci raz z Antoniną grafowną de

Walstein, z wielce zacnej familji walecznych kawalerów w państwie Cesarskiem, których tameczne kroniki dziełami rycerskiemi napełnione. Z tą Antoniną, jako i z Gosiewską, nie było żadnego potomstwa. Umarł Kazimierz w Grodnie roku Pańskiego 1720. 3. dnia Marca.

Jerzy na Bychowie, Zasławiu, Horyhorkach. Pierwszy syn Kazimierza Jana wojewody Wileńskiego hetmana w. ks. Lit. stolnik w. ks. Lit. starosta Merecki, pułkownik husarski, swoją dywizyą całości Rzeczypospolitej pilnujący, zaleca estymacyą jego potomnym wiekom zawzięta od przodków i wrodzona domowi Sapieżyńskiemu pańska hojność, tudziesz na zadłużoną sobie ubogą szlachtę, respektująca łaska, nie tylko kwitując z długu, ale też nie skąpą ręką szczodrobliwie ich opatrując. Złączył się był obowiązkiem małżeńskim z Izabellą Połubińską marszałkowną w. ks. Litew. z tej miał Jerzy syna Kazimierza, córki trzy: Benedyktę Pacowę pisarzowę w. ks. Lit., Krystynę Tyszkiewiczowę cywunowę Wileńską, Annę Szczuczynę starościnę Wieksznianską.

> Jerzy umarł wojewodą Mścisławskim r. 1732. córka jego z *Połubińskiej* spłodzona Pacowa, była 2*do voto* za Mikołajem Radziwiłem wojewodą Nowogrodzkim. Po *Połubińskiej* ten Jerzy Sapieha pojął *Sołtanównę* z której jedyna córka dziedziczka dóbr *Różany*, *Kretyngi* i części *Dąbrowy*, wydana za Massalskiego podczaszego Litewskiego. — *Krasicki.*

Antoni Kazimierz na Bychowie, Zasławiu, Horyhorkach, Łojowie, kasztelan Trocki, starosta Merecki, marszałek wielki trybunału w. ks. Lit. Na tej godności zostając pięknie połączył w sobie pańską powagę z pokorą, przychylność i skłonność każdemu z powagą marszałkowską, układność obyczajów z stateczną skromnością, zgoła żywym obrazem był cnót chwalebnych, między któremi trybunalskiej sprawiedliwości władza celowała. Dalszy do honorów wstęp śmierć prędka przerwała w r. 1738. Żona jego Rachel Wychowska, wdowa po Ogińskim, kasztelanka Mińska z matki Sokolińskiej książęcej krwi ozdoba.

Alexander Paweł, na Bychowie, Zasławiu, Dąbrowie, Druci i t. d. starota Wołpiński i Rabsztyński, wielki marszałek w. ks. Lit. drugi syn Kazimierza Jana wojewody i hetmana, Orła białego kawaler. Pojął Maryannę Katarzynę margrabiankę de Bethune z margrabiów de Bethune herbu złota Nałęcz na polu srebrnem; Najjaśniejszej Maryi Królowy Polskiej, Jana III. żony, rodzoną siostrzenicę, a siostrę rodzoną Jabłonowskiej wojewodziny Ruskiej, która Maryanna wprzód była za książęciem Kazimierzem Radziwiłem marszałkiem w. ks. Lit. zostawił z niej Alexander córkę Ludowikę Wielopolskę, starościnę Opoczyńską, a potem Potockę wojewodzinę

Bełzką, i synów: Kazimierza, Józefa i Michała. Był Pan urody pięknej i jakąś powagą tchnący, w obyczajach pomiarkowanego ułożenia, ludzkości ku wszystkim wielkiej. Nad to tak prędkiej i trwałej pamięci, że w którym autorze raz co przeczytał, to i w dalszych leciech tak pomniał, że i kartę, na której to czytał, wspomniał. Ztąd przedziwna w nim biegłość, tak kościelnych, jako też i świeckich historyi, tak dalece, że z jego dyskursu, każdy mędrszym odchodził. Filozoficzna także i matematyczna nauki, zdały się w nim prym trzymać, i mądrym ludziom przymilać. Zszedł z żalem wszystkich w r. 1733. Najprzód z laską nadworną majestatowi Polskiemu kredensował, potem z wielką; i luboć mu ją gwałtowna w tej ojczyznie rewolucya, na jakiś czas odjęła była, atoli potem godność tego wielkiego ministra zważywszy tron Polski, znowu mu zupełnie przywrocona była. Z synów jego jeden Kazimierz stastarosta Wołpiński i Onikszteński w wojsku Saskiem pułkownik, dalszym jego honorom śmierć prędka tamę rzuciła. Umarł generałem artyleryi w. ks. Lit., zostawiwszy z Karoliną ks. Radziwiłowną, kanclerzanką Litewską, córkę Annę, i dwóch synów: Michała i Alexandra.

Ta Anna córka Kazimierza Sapiehy z *Radziwiłowny*, wydaną została za Jana Jabłonowskiego wojewodę Bracławskiego; z synów jego Michał krajczy Litewski zszedł bezpotomnie, drugi Alexander wojewoda Połocki, hetman polny Litewski r. 1763. dalej kanclerz w. Litewski z *Lubomirskiej* córki Antoniego miecznika koronnego wdowy po Józefie Lubomirskim zostawił potomstwo, córki: 1o. Sanguszkowę wojewodzinę Wołyńską, 2o. Potockę starościnę Smotrycką, 3o. Sołłohubowę. — *Krasicki.*

Józef biskup Dyocezaryński, suffragan i proboszcz Wileński, referendarz w. ks. Litewskiego, koadjutor biskupa Wileńskiego. Drugi syn Alexandra marszałka, infułat i nauką i pobożnością znakomity, w mądrych ludziach i księgach z wrodzonej sobie chęci kochający się.

Michał łowczy w. ks. Lit. starosta Gulbiński i Rabsztyński, syn trzeci Alexandra marszałka. Złączył się dożywotnie przy zachodzącej dyspensie Rzymskiej z Ludowiką Sapieżanką starościanką Bobrójską, zrodzoną z Katarzyny Opalińskiej wojewodzanki Łęczyckiej, generałownej Wielkopolskiej, miał z niej syna Jana, ale ten w młodych leciech zniknął.

Michał łowczy Litewski był poźniej wojewodą Podlaskim, umarł podkanclerzym Litewskim. Trzy razy ponawiał śluby małżeńskie 1o z *Sapieżanką* starościanką Bobrójską (jak wyżej) 2o z Teklą *Radziwiłowną* wdową po Michale książęciu Wiśniowieckim wojewodzie Wileńskim hetmanie w. Litewskim. 3o. z Alexandrą księżniczką *Czartoryską*, ta po śmierci jego ponowiła śluby małżeńskie z Michałem Ogińskim hetmanem w. Litewskim. Umarł Michał podkanclerzy żadnego niezostawiwszy potomstwa. — *Krasicki.*

Michał koniuszy i generał artylleryi w. ks. Litewskiego starosta Oszmiański, Geranowski, Lipnicki, Onikszteński, Borciański, trzeci syn Kazimierza Jana wojewody Wileńskiego i hetmana. Księżnie de Salme Cesarzowej Leopoldowej skrewnionej zaręczony, do godności książęcej S. R. J. wyniesiony, a to z respektu Leopolda Cesarza na wielkie zasługi jego. Między tysiącznemi albowiem innemi napatrzyła się ich kampania Węgierska, kiedy Belgrad odebrał Turkom, Temizwaru z książęciem Sabaudyi dobywał, Peterwaradynu, przez różne oblężenia nadwątlił znacznie, pod Tyssą i Begą nieprzyjaciół krzyża świętego zniósł. Widziała podobne jego dzieła Francya, kiedy dwie fortece Metynę i Bonę podbił i odebrał. Taż nieprzełamana waleczność Michałowa wiadoma i ojczyznie, pod czas expedycyi w transylwanji przeciwko Turkom, razem z Janem III. Królem Polskim, na której przeciwnej strony wydarłszy zwycięztwo, na swojej utrzymał. Ale niedługo się nim cieszyć pozwolono ojczyznie, bo na zjeździe pod Olkinikami w tumulcie zabity. Śmierć, której mąż heroiczny w tak wielu obcych kampaniach szukał, w domu znalazł.

Benedykt na Czerej Wysokim, Siemiatyczach, przedtem nadworny, potem wielki podskarbi w. ks. Litewskiego, syn drugi Pawła Jana wojewody Wileńskiego i hetmana; młodość swoję wypolerowawszy w naukach, częścią w szkołach ojczystych, częścią w cudzych krajach znacznie okazałą uczynił. Dla czego zażywano go to do obrad na sejmikach i sejmach, to do potajemnych ułatwienia interesów. Był na sejmie elekcyi Jana trzeciego Króla Polskiego posłem i oraz marszałkiem. Urząd ten roztropnie i według wrodzonej sobie na wszelkie okoliczności przezorności, dla różnych na ten czas przeciwnych stron i sporów odprawił. Dał też dowody osobliwszego męztwa swego pod Złotą Górą, kędy choć się działa padały, on przecię nie poruszony dostawał. Oprócz tego znaczny hojnością ku ojczyznie, gdy swoim sumptem ludzi do boju na Turki wyprawił i ojczyzny bronił, nie żałując dla niej i życia swego. Będąc generałem artylleryi w. ks. Litewskiego. Skolligowawszy się z Izabellą Tarłowną wojewodzanką Sendomierską, dwóch synów zrodziwszy, umarł 1707. roku w Berlinie. Z tych jeden

Michał na Czerej, Wysokim, Siemiatyczach, wojewoda Podlaski, a przedtem pisarz polny w. ks. Litewskiego, gubernator Droliski, Retowski, Kierśniński i Luboszański, był i strażnikiem Litewskim, generałem wojsk Saskich, i Orła białego kawalerem, przeszedł na wieczność w roku 1737. przybrał był sobie w dożywotnią przyjaźń Wielopolskę kanclerzankę koronną, Królowej Polskiej siostrzenicę. Z tej był syn August

Benedykt, ale młodo wszedł do grobu. Kazimierz drugi syn Benedykta, starosta Olkinicki.

Franciszek trzeci syn Pawła Jana wojewody Wileńskiego i hetmana koniuszy w. ks. Litewskiego, generał artylleryi w. ks. Litewskiego, z Anny Lubomirskiej marszałkowny w. koronnej małżonki swojej, szczycił się trzema synami, Janem, Józefem i Jerzym, i córką Franciszką Jakóba Henryka Komesa S. R. J. Fleminga, w. koniuszego w. ks. Litew. w cudzoziemskiej koronnej milicyi generała, a feltmarszałka wojsk Saskich dożywotnim przyjacielem. Była i druga córka w klasztorze u panien Wizytek zakonnicą, trzecia w panieństwie umarła. *Dunin w kazaniach swoich* słusznie o tym Franciszku powiedział. *Omnium militum amor, omnium armorum miles.* Albowiem wojna jak rozrywka to u niego była. W Węgrzech wyparł nieprzyjaciela z pod Orawy, i rebellizantów obóz opanował. Ten to był Sapieha, który na niebezpieczną i straszną z Turkami wolał stawić się wojnę, niżeli zyskownej, o którą go upraszano 1687. r. aby z Carami Moskiewskiemi wieczny był pokój uczynił, legacyi do Moskwy podjąć się. Ten to jest Sapieha, który na pierwszym w Grodnie sejmie marszałkiem obrany, tyle dokazał powagą, dzielnością i wspaniałym umysłem, ile na ten czas stan Rzeczypospolitej potrzebował, ile za jego industryą i przezorem sejm szczęśliwie się zakończył. Na inne zaś sejmy piętnaście razy posłował. Pod Chocimem zadana mu rana całego wojska zraniła serca, jako szczególnie ukochanego sobie żałując wodza. Na tej expedycyi sam najpierwszy leciał prawie nie szedł na nieprzyjaciela, takiej w ręku przyrodzonej mocy, że jako nici targał i przerywał żelazne łańcuchy, któremi się opasał nieprzyjaciel, żeby był drogę naszym zagrodził. Daleki od prywaty, ale publicznego dobra szczery syn ojczyzny upatrował, nie bez zazdrośnego swemu szczęściu oka. Prędkąć wprawdzie śmiercią, ale Chrześcijańską gotowością schodził z tego świata 1688. w Lublinie. O zejściu jego Jan III. Polski monarcha dowiedziawszy się, tak z wielkim żalem zawołał: *Heu magnum virum et necessarium amisit Patria. P. Dunin. Conc. fun. fol.* 123. Cały zaś na ten czas Lubelski trybunał, kondolencyą, którą na sercu uczuł, wyrazić nie mógł. Z synów jego Jan na Wieluniu, Koźminie, Rawiczu, starosta Bobrójski, Zdzitowski, Sokołowski. Ten lubo już wielką buławę w. ks. Lit. miał w swych ręku, dla uspokojenia jednak wnętrznych na ten czas w ojczyznie kollizyi, dobrowolnie jej ustąpił. Ztemwszystkiem chwalebnie na marsowem polu obstawał, nietylko ojczyzny zdaniem, ale i samego Cara Moskiewskiego, gdy bowiem na pewnym kongressie po uczynionym armistycium w pokojach jego przed nim stanął,

mając u boku kosztowny i sztuczny pałasz, uśmiechnąwszy się Car, spyta go, tążeśto przypasany bronią żołdatów moich trupem pokładał? Odpowie Jan: ozdoby to i powagi, nie odwagi i męztwa szabla, jest inna droższa, której życiem nieprzyjaciele przypłacać muszą. — Ztąd zaś najbardziej słynął, że żołnierzów w karności wielkiej trzymał, przestrzegając między niemi wszelkiej swawoli i drapieztwa, wbijał im w pamięć, że nieszczęśliwa to każda utarczka, w której się ze krwią łzy ukrzywdzonych mięszają, bo te albo szpecą zwycięztwa, albo do nich przeszkadzają. Miał za sobą dożywotnim kontraktem Ludwikę Opalińskę wojewodzankę Łęczycką, generałownę Wielkopolską, z której trzech synów zrodził, Piotra, Franciszka i Pawła, Piotr stolnik Litewski, starosta Zdzitowski, żona jego Mężykowna córka feltmarszałka Moskiewskiego *), i Paweł starosta Sokołowski, w Ojcowskie wstępowali ślady. A Franciszek koadjutorem uczyniony opactwa Lendzkiego, córka zaś Ludowika, wydana za Mikołaja Sapiehę łowczego Litewskiego.

Józef na Boćkach, Rosi, i Trościenicy, podskarbi nadworny w. ks. Litewskiego, drugi syn Franciszka koniuszego i generała artylleryi w. ks. Lit. z Krystyną Branicką wojewodzanką Podlaską, z matki Sapieżanki, której matka, była córką Kazimierza Sapiehy wojewody Wileńskiego, ale z dyspensy papiezkiej, małżonką swoją, ku Bogu szczodry, której hojności kościół w Boćkach wystawiony od nich, wizerunkiem jest. Z tą Krystyną była córka Teresa, Hieronimowi Radziwiłowi książęciu, podczaszemu w. ks. Lit. zaślubiona **). Jerzy na Lachowicach, starosta Wilkowski, trzeci syn tegoż koniuszego, dziedzic fortecy Lachowickiej, w cudzych krajach nauki zaczął, potem w ojczyznie kończył, z takim polerem dowcipu, uwagi, rozsądku, do wysokiej przyszedł erudycyi. Marszałkiem uczyniony trybunału w. ks. Lit. a w trybunale koronnym, był pierwszym deputatem. We czci Boskiej jak się pomnażał, świadczy Lachowicki kościół, który on, będąc kollatorem, dostatecznym z szczodrobliwości swojej nadał posagiem. Z Radomicką wojewodzanką Inowrocławską złączony, zrodził córkę. Ta żyła z Ignacym Koźmińskim starostą Wschowskim herbu Poraj.

Jan, drugi syn Sunigajła kasztelana Trockiego, z matki księżny Hlińskiej, brat Bogdana wojewody Smoleńskiego, o

*) Ten Piotr stolnik Litewski poźniej wojewda Smoleński, nie z *Mężykowny* ale ze *Skowrońskiej* spłodził syna starostę Sokołowskiego, który młodo i bezpotomnie umarł. Po *Skowrońskiej* pojął Piotr Joannę *Sułkowską* łowczankę koronnę, z tą bezpotomny. — *Przypisek Krasickiego.*

**) Rozwiódłszy się z Radziwiłem poszła powtórnie za Joachima Potockiego podczaszego koronnego. — *P. W.*

którym się wyżej mówiło. Ten w niedojrzałym wieku swoim, był na opiece Króla Polskiego Kazimierza Jagiellonowicza, Zygmunt I. Król Polski jak sobie szacował, do wszelkiej wspaniałości wrodzony w nim przymiot, ztąd dochodzić łatwo, że go kreował pisarzem w. ks. Lit. i kanclerzem swoim, do tego Witebskim wojewodą, naostatek Podlaskim wojewodą, marszałkiem najwyższym i sekretarzem, Brzeskim, Brańskim, Drohickim, Bracławskim, Kamienieckim, Kobryńskim, Nowodworskim starostą. Przy tem w roku 1512. dał mu przywilej potwierdzenia herbu Lis. Jeszcze wielkie zasługi jego koronując, dał mu siła włości, jako to dwie Ikaźń, Kodeńskich wsi nie mało. Boćki, Wiśnicę, Pahost, Huchstat, i na sto wsi w Smoleńskiem województwie, czego snadno w domowych przywilejach doczytać się może. Sześć czyli siedm razy walne poselstwo do Moskwy sprawował za Alexandra Króla Polskiego, na których legacyach, Moskiewskie pisane ukazy nazywały go pisarzem i wielkim sekretarzem w. ks. Lit. W Rzymie raz był posłem, kędy też schizmatyckie błędy odrzuciwszy, do jedności wiary ś. przystąpił. Oprócz tego, że roku 1514. z swojego sumptu wyprawionem wojskiem, zbił Moskwę, siedm walnych batalji z bratem swoim Bogdanem, niezwyciężonego mąż serca wygrał. Spiski na Rzeczpospolitą i konfederacyą na Króla, Glińskiego, wydał: o czem przywilej królewski w ten sens u *Kojałowicza: Profecto fato quodam ita res Litvanas agi, ut inter domesticos motus, adversus suprema pericula e Sapiehana Domo prima veniant praesidia. Gravis olim Avorum memoria ex Glinsciana factione incubuerat tempestas, si ad destinatam perditionem Russorum defectio accessisset, extrema futura. Verum consilia rebellium, mature a Joanne Sapieha deprehensa, Regi indicata, contrariis artibus oppugnata, eo ipso robur amiserunt, quod antequam ex integro coaluissent, in lucem fuissent protracta.* Przez co Pańskie w Zygmuncie Królu serce tak sobie ujął, że Król do domu jego przyjechał. Rad w domu swoim tak wielkiemu gościowi Jan, przez kilka dni u siebie go trzymał, od którego czasu, konserwują ów sławny i starożytny puhar szklanny, od imienia ochoczego gospodarza, Iwan nazwany. Konsens od tegoż Zygmunta Króla otrzymawszy, niektóre dobra od Roszczyców Michała i Anastazego braci, Chaczka i Ofanasa skupiwszy, miasto Kodeń założył w roku 1511. za herb Anioła mu z mieczem stojącego przydawszy: kościół tamże nad Bugiem drewniany tym czasem wystawił, pod tytułem S. Ducha, i fundacyą nadał. Toż uczynił i plebanji Boćkowskiej: sprzysiągł się dożywotnie, najprzód z Anną Chodkiewiczowną starościanką Grodzieńską, *2do* z Chlebowiczowną, nakoniec z Elżbietą Korczewską ka-

sztelanką Podlaską, z której spłodził Katarzynę zakonnicę Ś. Bazylego. Tak zasług i lat pełen roku 89. życia swego kresu dopędził 1519. Ciało jego pochowane w Boćkach, lecz potem syn jego Paweł Sapieha wojewoda Nowogrodzki, przeniósł je do cerkwi murowanej Kodeńskiej w zamku, dawszy mu nagrobek, który znajdziesz u *Mistolta in Hist. Sapieh. p. 3. f.* 10. Z synów jego z Chlebowiczowny spłodzonych, był jeden Piotr i Michał sekretarz w. ks. Lit. zaślubiwszy sobie także księżnę Montwidownę Chlebowiczownę Zofią, wojewodzankę Wileńską, jedyną z niej córkę Annę z książęciem Pruńskim złączył, a po jego śmierci ponowiła śluby znowu z Mikołajem Sieniawskim kasztelanem Kamienieckim, i hetmanem polnym koronnym. Pomieniony Michał z szczodrego ku Bogu animuszu znaczny, wystawił z żoną swoją w Ikaźni kościół na cześć Boską, a oraz na nieśmiertelną chwałę świętej swojej ku Bogu szczodrobliwości.

Fryderyk wojewoda Podlaski, a w przywileju 1515. wojewoda Narewski, że się Podlasie do Narwy rzeki ciągnie, syn trzeci Jana wojewody Podlaskiego z Chlebowiczowny. Jam czytał ojca jego Jana wojewodą Narawskim, w roku 1514. w książce *Prawa i przywileje*, *fol.* 25. (a że ten Jan jako się mówiło wyżej, umarł 1519. a Fryderyk syn jego już w roku 1515. zasiadał na temże krześle, toć trzeba wnieść jedno z tych, że albo ten Jan, ojciec Fryderyka, wyżej na insze krzesło postąpił, albo go też synowi koło roku 1515. ustąpił, sobie życie spokojne obrawszy) od Zygmunta Króla Augusta do Moskwy wielki poseł trzy razy jeździł. Fedorem go Ruskie kroniki nazywają fundował w dobrach swoich Drecia nazwanych, Greckiej religji plebanią, kędy też i z dwiema swemi dożywotniemi przyjacielami pochowany leży: to jest z Anną księżniczką Montwidowną Zabrzezińską, wojewodzanką Nowogrodzką, i z Anną Lubartowiczowną księżniczką Sanguszkowną starościanką Włodzimierską, miał dwóch synów, z tych pierwszy, Dymitr syn Fryderyka wojewody Podlaskiego, którego w czterech synach pamiątka została, pierwszy z nich.

Alexander Bazyli kasztelan Witebski, w roku 1613. komissarz do zapłaty wojsku. *Constitut. fol.* 3. Drugi Mikołaj kuchmistrz w. ks. Lit. żona jego Petronella Korsakowna. Leo sędzia ziemski Grodzieński, syn trzeci Dymitra, poprzysiągł dożywotnią przyjaźń Haraburdziance kasztelance Mińskiej (której ojcu wiecznemi czasy dobra Świsłocz i Ostrów od Króla nadane). Łukasz hrabia Czarnobylski, czwarty syn Dymitra, po różnych expedycyach wojennych w Moskwie i pogranicznych chwalebnie sprawionych, z Zofji Kmicianki wojewodzanki Smoleńskiej, syna Samuela w młodym wieku z wielkim wszy-

stkich żalem, śmierć mu zabrała. Ten za Zygmunta Augusta w nadgrodę dziedzicznych dóbr, straconych w Siewierskiem księztwie, wziął dobra Czarnobyl: miasto to było królewskie, które żołnierzom w zasługach rozdano po ulicy w sukcessyą, potem poszło do Sapiehów. Wystawił w pomienionem mieście Łukasz z żoną swoją konwent OO. Dominikanom, kędy też oboje pochowani, ostatniego dnia czekają. *Okol. Russ. Flor. fol.* 121. Z tego najbardziej chwalebni, że wyprzysiągłszy się schizmatyckich błędów, między schizmatykami i pustemi lasami błądzącym bez pasterza katolikom kapłanów opatrzyli.

Jan starosta Drogicki, syn drugi Fryderyka Jana wojewody Podlaskiego, a brat młodszy Dymitra, fundator opactwa Ś. Bazylego w Czerej, skolligowawszy się z Bogdaną księżniczką Sokolińską Drucką, z którą księztwo Druckie w ten dom weszło (przedtem była za książęciem Łukomlskim). Z niej pamiętne potomstwo zostało, to jest córek trzy, Maryanna kniaziowa Kurczowa, marszałkowa J. K. Mci, starościna Felińska. Teodora Leńkowa kasztelanowa Derpska, starościna Nowogrodzka. Anna Frąckiewiczowa podkomorzyna Połocka, synów także trzech: to jest Lew, Jędrzej i Grzegorz. Z tych Grzegorz podkomorzy Orszański, młodszy brat Lwa wojewody Wileńskiego, szczęśliwy w synach swoich dwóch, z których pierwszy:

Alexander Dadzibog stolnik Litewski, starosta Propojski, Orszański i Czeczerski, potem wojewoda Mścisławski. Dziedzic to był na Ostrownie, znaczny wojownik przeciwko Moskwie, Szwedom, i innym ojczyzny nieprzyjaciołom. Smoleńsk oblężony swoją industryą posiłkował, przebiwszy się przez wojsko, prowiant do niego wprowadził w roku 1614. Ta u niego maxima, przysługa ojczyzny i śmierć dla niej. Na pograniczu Moskiewskiem za Rygą, Połockiem i Smoleńskiem konwenty i kościoły OO. Dominikanom fundował, i bogato nadał, w Ostrownie dziedzicznem miasteczku Sapiehów, OO. Dominikanom konwent i kościół drewniany wystawił, srebrem i apparatem go ubogacił, trzy wsie do niego zapisał, Horodną, Białą i Porzec, *Okol. Russ. Flor. f.* 134. w r. 1621. z sejmu 1613. r. komissarzem naznaczony do ordynowania prowincyi Smoleńskiej, wziętej od Moskwy, *Constit. f.* 37. 1614. Żołnierzy przez długi czas nie płatnych i chwiejących się, swoją utwierdził hojnością i pieniędzmi, którym że miała dojść zapłata dalsza, na siebie i na dobra swoje dał ewikcyą. Z czego chwali go *Konstyt.* 1616. *fol.* 46. kędy mu też wypłacić każą 10 tysięcy z swojej szkatuły na oblężeńców wydanych. Tenże w roku 1623. do pokoju z Szwedami traktowania komissarz, i znowu w roku 1632. poseł na sejm i do traktatów z Moskwą.

Constit. fol. 2. Przybrawszy sobie w społeczność dożywotnią, Elżbietę Chodkiewiczownę, kasztelankę Wileńską, dwie córki zostawił, Annę Naruszewiczowę referendarzowę i pisarzowę w. ks. Lit. Krystynę Pacowę podstolinę w. ks. Lit.

Krzysztof Stefan, drugi syn Grzegorza podkomorzego Orszańskiego, a brat Alexandra Dadziboga, także wojewoda Mścisławski, starosta Propojski i Lidzki; w Ruskiem kraju na wielu miejscach cześć i chwałę Boską postarał się obficie pomnożyć, na podobną usługę dla dobra pospolitego nie żałował siebie samego w różnych sprawach, jako to w roku 1616. komissarz z sejmu naznaczony do rozgraniczenia województwa Bracławskiego i Kurlandyi, *Constit. fol.* 48. roku 1623. poseł na sejm i z niego komissarz do traktatów ze Szwedami, *Constit. f.* 3. już na ten czas pisarz polny Litew. znowu w r. 1626. poseł na sejm Warszawski, i deputat na trybunał skarbowy Wileński, *Constit. fol.* 6. roku 1636. deputat na trybunał skarbowy, cale dla ojczyzny prace swoje i życie ofiarował. Poprzysiągłszy dożywotnie Annie Hołowczyńskiej księżniczce kasztelance Żmudzkiej, syna z niej miał.

Mikołaja pisarza polnego w. ks. Lit. sławny był szczodrobliwością na kościoły Boskie i SS. Pańskich, w Łonnej upadłe fundacye wyniósł do pierwszej piękności, i dochody rozebrane przywrócił. W kontrakty małżeńskie wszedł z Zofią lub z Zuzanną Korwinowną Gosiewską wojewodzanką Smoleńską, a córki z niej z różnemi spowinowacił domami: Maryannę z Komorowskim na Żywcu, podkomorzym Wołkowiskim, Katarzynę z Tryzną Wołkowiskim i Błudzieńskim starostą. Elżbietę z Korsakiem podkomorzym Połockim, a po nim z Kuncewiczem wojewodą Brzeskim. Anna zaś w Panieńskim stanie w fraucymerze Królowej Ludowiki zmarła. Synowie jego ci: Jerzy starosta Wilkowiski, sławny do Hiszpanji poseł i Albae Taeniae kawaler.

Fryderyk Sapieha wojewoda Mścisławski starosta Grodzieński, drugi syn Mikołaja pisarza polnego w. ks. Lit. fundator OO. Dominikanów w Grodnie. Ten najprzód się złączył z Krystyną Pociejowną kasztelanką Brzeską Lit. która wielce pobożną będąc, całe życie swoje, na modlitwach, postach, jałmużnach trawiła. Potem z Anną Pacowną podkanclerzanką Lit. umarł bez potomstwa. Paweł trzeci syn Mikołaja pisarza, na którym męzkie pokolenie, pochodzące od Fryderyka Jana Sapiehy wojewody Podlaskiego na Kodniu dziedzica i Pana, ustało.

Jędrzej starosta Orszański, najprzód Miński, a potem Mścisławski wojewoda, syn Jana starosty Drohickiego, r. 1597. pamiętne jest jego znaczne poselstwo do Szwecyi. Małżeński ślub uczynił z Bogdaną Szymkiewiczowną marszałkowną w. ks. Lit. która mu trzy córki powiła, Zofią księżnę Połubieńską woje-

wodzinę Parnawską, Konstancyą Szemiotowę podkomorzynę Wileńską, Elżbietę zakonnicę S. Klary: umarł niemając syna żadnego.

Leo, najstarszy syn Jana starosty Drogickiego, brat Grzegorza podkomorzego Orszańskiego, za Króla Stefana był pisarzem w. ks. Lit. wkrótce podkanclerzym, aż i kanclerzem, potem za tegoż i Władysława IV. wojewodą Wileńskim i hetmanem wielkim w. ks. Lit. starosta Słonimski, Retowski, Błudniewski, Mohyłowski, Parnawski. Z rodziców heretyckich urodzony, żeby się był tem bardziej utwierdził w ich błędach, do Lipska jako do źródła i matki herezyi, pretextem szkół od nich wyprawiony. Ztamtąd powróciwszy, pierwsze lata swoje, na dworze Króla Batorego Stefana prowadził, który kiedykolwiek wejrzał na młodego Lwa Sapiehę, zwykł mawiać: *Iste adolescens evadet in magnum virum in Republica.* Dlaczego w nim tak sobie korzystał, że się zdał bez niego tęsknić, niechcąc żeby był choć na krótki czas od boku Pańskiego uniknął. Był bardziej pułkownik królewski, niż dworzanin, i sprawdziło się przepowiedzenie o nim królewskie; bo urosł Lew imieniem i rzeczą w doskonałego między rycerzami najprzedniejszego kawalera, a z Rywockim mówiąc, *absolutissimus Heros.* Pierwszy jego experiment był z Moskalem, przeciwko któremu na wojnę sporządziwszy sumptem swoim pułk husarski, wyprawił się w kompanji z Królem Stefanem, gdzie pod Toropeczem, Zawołociem, i przy dobywaniu zamków Ostrowa i Pleszkowa, także pod Kiesą w Żmudzi, wspaniałemi czynami i odwagą rycerską wsławiony, i od Stefana, kawalerów wielce sobie szacującego, wychwalony, wysłużył sobie honor pisarza polnego w. ks. Litewskiego od pióra do pieczęci postąpił na podkanclerstwo w. ks. Litewskiego. Z tej przyczyny, że po uczynionem między Moskwą i Królem Stefanem za sprawą papiezką przymierzu, gdy Król bawił się uwagą w obraniu posła do Jana Bazylego wielkiego Cara Moskiewskiego, Lew sam dobrowolnie naraził się na niebezpieczeństwo i poselstwo, według zamysłu swego pożądane szczęśliwie odprawił r. 1584. Z jaką zaś cnót swoich estymacyą tę legacyą na wiele lat pamiętną zakończył, wspomina *Ks. Dunin Conc. fun. fol.* 139. Tenże mówi, że Litwa, przy Maxymilianie stała, jego perswazyą do Zygmunta się nakłoniła. Do katolickiej zaś wiary jakim sposobem Lew nawrócił się, sam czynił ks. Janczyńskiemu S. J. relacyą. Króla Zygmunta, jako wielki kanclerz w. ks. Lit. przy boku Pańskim w Krakowie przez czas niemały zostając, z inszemi officyalistami Polskiemi i Litewskiemi, zwykł co święto do kościoła prowadzić w assystencyi, a odprowadziwszy, sam się do zboru swego z inszemi dyssydentami udawał (który

był w Krakowie na ulicy Ś. Jana) ztamtąd po swojem kazaniu. Króla nazad odprowadzał. Trafiło się na ten czas w Sobotę święto S. Jana, w który dzień zaprosił go do siebie na kolacyą ktoś z heretyckich Panów, przeciągnęli ochotę aż do samego świtu pijąc. Nazajutrz ledwo coś trochę przespawszy się, porwał się do zwykłego assystowania Panu do kościoła, a odprawiwszy polityczną z majestatem ceremonią, do zboru swego idzie, tym czasem zastaje w nim wielki nacisk swojej religji Panów, przy zakrystyi tamecznej, do pożywania dyssydenckiego chleba, z których nie jeden zachęcał go, aby i on z niemi był uczestnikiem tego stołu. Po tak długim przepitku, jeszcze dobrze nie strawionym, Lew mając to sobie za rzecz niegodną, do stołu, jako on rozumiał, świętego przystępować, długo się wymawiał, że po wczorajszej ochocie przewlokłej, nie mógł się na to odważyć. Ale predykant rezolwując go w tym punkcie, powiada, że to jest szkrupuł próżny, gdzie sama wiara, nie post, abo jakie przygotowanie potrzebne. Przerażony temi słowy mądry Pan, począł powątpiewać o pewności tej wiary, która tak zuchwale, i zbytniego bezpieczeństwa podejrzałą śmiałością z Panem Bogiem, w świętych, według zdania jego, tajemnicach, postępuje. Wmówił jednak w niego predykant, i po ceremoniach odprawionych, podał mu swoję wieczerzą. Po której przyjęciu, postrzegł kanclerz, że rozdający komunią predykant, nie przy każdem w szczególności podawaniu chleba, wymawia słowa Pańskie: *Hoc est corpus meum*, ale podawszy trzem sakrament swój, dopiero czwartemu dając, pomienione słowa, przez trojaką komunią przeciągnione, kończy, spytał się predykanta, coby była za tajemnica, że nie przy każdym podaniu słowa Pańskie mówi, zwłaszcza że one sprawują sakrament? i przydał te słowa: *Ego jam sumpsi Sacramentum, et vos nondum finivistis verba.* Zamilkł na to predykant, a gdy żadnej odpowiedzi nie dawał, albo jeżeli którą dał, niedostateczna była do uspokojenia w roztropnem wątpieniu, i owszem bardziej pomięszał myśli i serce kanclerskie i w większe szkrupuły uwikłał. Tak zalterowany przyszedł do stancyi swojej Lew, w nocy ze snu porwawszy się, gdy sam w sobie rozważa, co uczynił, począł rzewliwie płakać, czem obudzona żona, gdy na nim wymusiła przyczynę żalów, poczęła mu i fałsz kalwińskiej wiary i prawdę katolicką przekładać. Namawia przy tem, żeby się poradzić katolickiego księdza, snadno było to wmówić w serce jego. Więc ks. Piotra Skargi do siebie zaprasza, od którego przez dni 7. w wierze ugruntowany, tak kryjomo, że o tem nikt, prócz żony jego, niewiedział. W Niedzielę tedy następującą, Króla do kościoła odprowadził, i kazania ks. Skargi z pilnością słuchał; po kazaniu swojem, ze

mszą wychodzi Skarga przed Króla, Sapieha tuż przy ołtarzu klęka, z podziwieniem wszystkich i samego Króla Zygmunta, który z niewypowiedzianą radością patrzał, kiedy się swoich błędów zarzekał; ile że przedtem nic o tem nie wiedział. Tym swoim przykładem, wielom był powodem do porzucenia herezyi. Lwem się także stawił wszystkim herezyom, synagogi im w swoich dobrach odbierał, ludzi z swego dworu heretyckich alienował. Mawiał ci wprawdzie często owe S. Pawła słowa: *oportet esse et haereses*, atoli jednak gdzie mógł, wykorzeniał ten kąkol. Gdy się dowiedział, że kto z kolligatów jego niebezpiecznie chorował, bieżał co prędzej do niego, i skutecznie perswadował, aby się z kościołem Rzymskim pojednał. Schizmatykom jak był nieprzyjaźnym, tak tym którzy unią przyjęli, osobliwszą swoję protekcyą dawał. Zkąd skarb swój napakował apparatem kościelnym, tak Greckich obrządków jako i Rzymskich, który, przejeżdżając, różnym cerkwiom i kościołom rozdawał. Gdy bowiem i w drodze i w dzień powszedni, mszy S. nigdy nie opuszczał, a postrzegł Albę na księdzu podartą, albo łatany ornat, na ołtarzu prosty kielich, na wybor alby, ornaty, i kielichy dawał. Po nabożeństwie zaś do siebie wezwanym kapłanom, mawiał: *Ego saecularis sum Dominus, brevis vitae et brevis honoris et tamen multum succenseo meo famulitio, si vel calceum sordidatum attulerit in conspectum meum. Quam turpe vero et indecorum est, in conspecta Regis Regum sordidatum apparere. Domum Domini decet sanctitudo et decor.* Pacierzy kapłańskich, katolickim księżom w używaniu pospolitych, i w najpilniejszych sprawach mawiać nigdy nieopuszczał. Jeźli co od publicznych interesów czasu zbywało, łożył go na zmówienie godzinek, i koronki do najświętszej Panny, i o S. Krzyżu. Zawsze o pół nocy na modlitwę wstawał, i na krzyż ręce wyciągnąwszy, na ziemi leżąc, owe powtarzał słowa: *S. Deus, S. Fortis, Sancte et Immortalis miserere mei.* I owszem dworzanie, pokojowi, stróże pałacu, o tem świadczyli, i o dyscyplinach od niego w skrytych gabinetach czynionych, głosili. Z jakiem zaś nabożeństwem i gorącością i uczęszczaniem do najświętszego sakramentu przystępował, obszernie naczytać się tego, w zebranem życiu jego, które przy pogrzebowem kazaniu *Stanislaus Łaszczewski* S. J. wyraził. Wkrótce, po wyrzeczeniu się kalwińskich błędów, od Klemensa VIII. na ten czas Papieża, krzyżem srebrnym regalizowany, który się kollegium Brzeskiemu S. J. po jego śmierci dostał, i do tego czasu w konserwacyi zostaje tamże. Inskrypcya zaś do niego taka: *Hoc signo salutis, Clemens VIII. Pontifex maximus, Leonem Sapieha Supremum Magni Ducatus Lithvaniae Cancellarium, post ejuratam ab eo haere-*

sim, ex Urbe salutavit, inventam Ovem bonus Pastor Christi brachiis amplexus. Tenże Papież na ręce Leonowe, przysłał 1604. chorągiew z obrazem S. Kazimierza, od siebię poświęcona, którą Lew niósł koło Wilna i Królowi oddał. Żonie zaś jego złotą różę, ręką swoją benedykowaną w upominku darował, którą ona na obrazie najświętszej Panny, cudami słynącej w kościele zakonnice S. Klary, za wotywę zawiesiła. Odtąd Lew Sapieha prawie był rozrutny na kościoły, 24 ich w Litwie z gruntu wyprowadziwszy. Nadto klasztor OO. Karmelitom i Bernardynom w Białyńcu, OO. Bernardynom w Mohylowie, Pannom Bernardynkom konwent i kościół w Wilnie, PP. Soc. Jesu w Brześciu Litewskim kollegium, nadawszy włościami. Do bazyliki S. Kazimierza, w rynku Wileńskim położonej, OO. Jezuitów, znacznie przyłożył się, którą też i srebrem i dzwonem obdarzył. Mianowicie zaś miejsca, które się jego fundacyą w kościołach i ozdobą szczycą, rachują się te: Wilno, Brześć, Orsza, Białyniec, Słonim, Rożana, Kosów, Siemiatycze, Zdzięcioł, Bereza, Żyrowice, Mohylów. Oprócz tego w Wilnie wiele fundacyi i dobrodziejstwom jego winni są, jako to katedralny S. Stanisława kościół, S. Jana, S. Jerzego, S. Trójcy, w których napatrzyć się to kielichów, to krzyżów, to rozmaitych ozdób, po ścianach, po ołtarzach, od Leona sprawionych. W Brześciu także prócz kościoła Jezuickiego, kościoły OO. Bernardynów, OO. Augustyanów, Panieńskie obu tych zakonów, i szpitale, Leonowe fundusze, łaski, dobrodziejstwa, jałmużny, potomnym wiekom przypominają, tak obfite, że na każdy rok więcej niż na 70 tysięcy zwykł był Lew Sapieha Bogu ofiarować. Jeszcze po Białej Rusi siła bardzo plebanji i kommendy, ale i kościołów na 60 powystawiał. Starał się usilnie o unią schizmy z kościołem Rzymskim, osobliwie na synodzie Brzeskim Litewskim. Żyrowicki i w Czerej klasztory unitom Bazylianom oddał. *Jedność Święta p.* 3. *cap.* 6. A gdy w r. 1623. Witebsk miasto, odważyło się na zabójstwo okrutne swego pasterza arcybiskupa Jozafata Kuncewicza; on tam z sejmu komissarzem zesłany, nietylko, że obwinionych sprawiedliwie pokarał, ale też w Witebsku, w Orsie, w Mohylowie, w Wilnie schizmatyckie pozamykał cerkwie; ciału zaś błogosławionego Jozafata, na trumnę 20 tysięcy talarów bitych wysypał. Podobnąż komissyą do Rygi z Sewerynem Bonar kasztelanem Krakowskim z znaczną sławą odprawił, tumulty pouspokajał, hersztów buntu w oczach ludu rebellizującego na ścięcie skazał. Rajce i burgrabiego z miasta wyrzuconych, do dawnej godności przywrócił, OO. Jezuitów wygnanych wprowadził do swego kollegium. Odprawiał i inne komissarstwa, to jest w r. 1590. był naznaczony *ad Consilia bellica Con.*

fol. 564. A że za dobra Suraż Zygmunt August, na zamian wziął był niektóre włości od Sapiehów dziedziczne, dlatego Zygmunt III. w roku tym, za wszystkich stanów konsensem, tenże Suraż nazad powrócił. A Sapiehom Leonowi kanclerzowi, i braci jego rodzonym Grzegorzowi, i Jędrzejowi, wrócił ich dziedzictwo, Polną, Czereją, Lemnice, Biejeszów, Olexyńce, Biereczwiecz, Czeplaki, a w Białyńskim powiecie Skorwińskie dobra, *Constit. fol.* 587. W r. 1598. posłem był do Cara Moskiewskiego Borysa Oduna, dla ugruntowania z nim pokoju. W roku 1607. do ukojenia Rokoszanów wiele fatygi podjął, a gdy jego perswazye płonnie uchodziły, 400 ludzi przeciwko nim przy Zygmuncie Królu wystawił. *Const. f.* 888. W r. 1611. naznaczony do korrektury trybunału w. ks. Lit. *Constit. f.* 40. do którego też ułożenia, przedtem w r. 1584. siła pracował. Na niepłatne, i o to skonfederowane wojsko Litewskie, kilkakroć sto tysięcy, to z swego własnego skarbu, to z pożyczanych spendował, i szczęśliwie uspokoił, za co wszystkie mu cła w. ks. Litew. do wytrzymania puszczone, przez *Konstyt.* 1613. której summy dobrał w r. 1632. *Constit. h. An. fol.* 7. W r. 1625. wielkim hetmanem w. ks. Lit. ogłoszony, Inflanty w całości utrzymał, i co przedtem stracili antecessorowie, odzyskał. Albowiem podczas powietrza panującego po całej Litwie, z samym wyborem wojska, swemi pieniędzmi żywionym, 12. Października pod zamkiem Lewen, zbił wiele Szwedzkich chorągwi, Dyneburg i Krytzburg nieprzyjacielowi wydarł, 23. Października, Awikszt Szwedzką fortecę, dzielnie opanował, zniósłszy presidium. Tudzież dawszy odpór natarczywości Gustawa Króla Szwedzkiego, Lutzen, Retzen, Mariaehauzen, zamki, ze wszystkiemi gruntami poodbierał, zgoła Szwedów do pokoju przymusił, i herezyi w Inflanciech rogów przytarł. Na ludzi żołnierskich był przyostrzejszy, sprawiedliwości wszędzie upatrując. Trafunkowym przypadkiem zabił żyda towarzysz, sprawa ta na sąd jego wytoczyła się, i już dekret śmierci na niego stanął, wiele miał za sobą instancyi poważnych obwiniony, ale gdy całe nieuchodziły, spowiednik jego text pisma ś. *de involuntario homicidio*, na karcie napisał, i w brewiarz Leona włożył. W nocy według zwyczaju swego, w stanie do pacierzy kapłańskich mówienia, napada na kartę, czyta z wielką uwagą, pyta się chłopca, czy tu wczora w pokoju moim nie był ks. spowiednik? powiada, był: na co on, dobrze się stało, będziemy przed Bogiem bez grzechu, a wkrótce rzecze, *Vicisti Pater*, *quia prudenter monuisti*: i tak go wolnym uczynił od śmierci. Tejże sprawiedliwości świątobliwie przestrzegał, gdy marszałkował w trybunale Litewskim w r. 1630. i 1624. i 1604. Ubogim poddanym krzywdy

czynić, albo oppressyi, nigdy nie dopuścił, skarg ich pilno słuchał, gdy mu co w podarunku przynieśli chętnie przyjmował, a przez swego poufałego pokojowego, ubogim to rozdać kazał. Mawiał więc do swoich administratorów: u was chłop chłopem, a u mnie wielmożnym, jaśnie wielmożnym, bo kiedy ja chłopa mieć nie będę, pewnie ani jaśnie wielmożnym będę. O nim *Potocki Cent. a fol.* 136. pisze, do którego odsyłam czytelnika, tu tylko z niego to przytaczam. Spiknęli się w nim piękne (mówi on) i do boju i do pokoju przymioty. W polu i na dworze królewskim doświadczona cnota, na najwyższe w Litwie wyniosła go subsellia. Jego Zygmunt III. młodemu na ten czas Władysławowi, przydał, żeby Moskiewskie Państwo na osobę jego windykował. Jakoż za jego powodem Siewierskie i Czerniechowskie prowincye do Polski przyłączone. Śmierć jego niespodziana zdała się być, bo gdy w Wilnie posłów Weneckich pańsko u siebie częstuje, w tem wstaje od stołu, na miejscu swojem syna Kazimierza zostawuje, mówiąc: czas już nadchodzi, miejce moje, miejsce gospodarskie zasiądź, sam do pobliższego pokoju idzie, modlitwą się przydłuższą zabawia, duszę swoję poleca Bogu, na łóżku się kładzie, krzyż ś. na siebie włożywszy, i zaraz bez żadnych konwulsyi i śmiertelnych bolów umiera, z wielkim wszystkich, ale osobliwie Władysława IV. Króla Polskiego żalem, w kościele S. Michała od siebie fundowanym pogrzebiony, z małym apparatem; bo testamentem zakazał większego, i z obiema żonami. Dwóch zaś miał dożywotnich przyjaciol; pierwszą Dorotę Firlejownę kasztelankę Lubelską, pozostałą wdowę, po śmierci książęcia Zbarawskiego wojewody Trockiego. Drugą miał Elżbietę księżnę Radziwiłownę wojewodzankę Wileńską, z niej synów, Krzysztofa pisarza, i Kazimierza Lwa podkanclerzego w. ks. Lit. córkę także Annę, Wojciechowi Władysławowi Radziwiłłowi, książęciu na Nieświeżu, kasztelanowi Wileńskiemu, zaślubioną.

Stanisław Jan, marszałek wielki w. ks. Litew., przedtem był marszałkiem nadwornym, stolnikiem w. ks. Litew. starostą Słonimskim, Markowskim, Błudniewskim. Syn Leona z Firlejowny, mąż i dowcipem i wymową i wspaniałością umysłu nieporównany, ojcowskiej cnoty zelant. Za Władysława IV. odprawił dwa razy poselstwo do Cesarza Rzymskiego, tam mu ofiarowanego *Principatum S. Regni Imp.* nieprzyjął, ale mając dosyć na książęcem urodzeniu przodków swoich, naprzykład obserwancyi praw, i równości obywatelów Rzeczypospolitej, wielką wspaniałością serca, takowych postronnych uniknąwszy tytułów, ledwo namowiony został, akceptować kawaleryą Klucza złotego. O czem *Sarbiewski in Conc. fun. i Wojsznaro-*

wicz chwali go w ten sens. Principis Imperii titulos, sed clave retenta sprevit. Majores aurea lingua dedit: bo dla wielkiej fakundyi *aureum os Sarmatiae* nazwany. *A zaś Hartknoch in Republica Polona folio* 608. w te słowa o nim pisze: *Et cum tempore Vladislai IV. Regis Poloniae, Imperator Germanorum Joanni Stanislao Sapieha Supremo M. D. Lit. Mareschalco suique Regis ad Imperatorem Legato, titulum Principis S. R. I. obtulisset, recusavit eum modeste, sub suo nomine se omnes sibi convenientes titulos Viennam secum invexisse causatus.* Marszałkował w trybunale Litewskim, raz w r. 1612. drugi raz 1621. ze wszystkich ukontentowaniem, mając osobliwszy wzgląd na sieroty, z czego tak go wychwala *Sarbiewski. Justitiam firmavit. Justitiamne tantum? imo et inclinatam in Judiciis Rempublicam.* Tej był szczerości ten senator, że o sobie często zwykł był mawiać, *Malo esse Veronensis quam Placentinus.* O Boską cześć i o zbawienie swoje wielce się od młodości starał, częstokroć potajemnie przyłączał się do kompanji dyscyplinę w kapach czyniących na passyach. W Słonimiu, wielkiemi expensami murowany i piękny kościół wystawił, tamże OO. Franciszkanom do fundacyi Bazyliki i klasztoru znacznie przyłożył się. W Wilnie także Pańską munificencyą, Bazylikę S. Michała fundował. Heroiczną odwagą między innemi tem się przysłużył ojczyznie: na wojnę Moskiewską pod Zygmuntem III. cały pułk swoją fortunną podejmował, drugą razą na tegoż nieprzyjaciela za Władysława Króla Polskiego z siedmiąset kawaleryi czuwał pod Drują, aby Moskal ztamtej strony nie ważył się czego. Pod czas Wołoskiej wyprawy przeciwko Turczynowi, Karolowi Chodkiewiczowi sto dowodnych pieszych, i tyleż lekkiego żołnierza podesłał; sam zaś z takąż kwotą husarzów ciągnął za Królem Zygmuntem. Na Pruską i Inflantską kampanie, z tąż się ku ojczyznie pokazał ochotą. Przeczuwając to z instynktu Boskiego, to z przyrodzonego, ostatni życia swego termin, w Żurowicach na śmierć się po katolicku dysponował, przestawszy żyć doczesnie, życie wieczne zaczął wieku swego 46. Pańskiego 1635. w małżeńskiej lidze miał za sobą Annę Scholastykę, Jana Karola Chodkiewicza hetmana wielkiego w. ks. Litew. jedyną córkę. Po niej śluby ponowił z Gryzeldą Wodyńską wojewodzanką Podlaską, miał syna Krzysztofa, który prędko zmarłszy i z ojcem i z jego dwiema żonami w tymże kościele S. Michała pochowany leży. Tak jego jako i ojca jego nagrobki wypisał *Starowol. in Monumen.*

Krzysztof Mikołaj, najprzód krajczy Litewski, a potem pisarz polny, starosta Markowski i Zdzitowski, syn Leona wo-

jewody Wileńskiego i hetmana z Radziwiłowny, młodsze lata polerując w różnych szkołach, a osobliwie w Lowanium pod Erykiem Puteanem w r. 1627. pięknym stylem napisał narracyą o Dymitrze Caru Moskiewskim, którego udano było, że go w kolebce zabito, a potem się zjawił; tę sam Putean chwali w listach swoich. *Centur.* 4. *Epist.* 38. Tamże publicznie defendował *Conclusiones politicas.* Liwiusza historyą na język Polski przełożył. Nie tylko zaś w naukach znaczny postępek uczynił, ale też i w Marsowych dziełach wielkie postępki założył, pod najprzedniejszemi wtenczas w Europie wojownikami, a potem do ojczyzny powróciwszy, i pod ojcem swoim hetmanem. Nie długo się jednak ojczyzna cieszyła do wielu funkcyi urodzonym synem, w roku życia swego 24. w r. Pańskim 1631. jeszcze za żywota ojca, przeniósł się na wieczność, pogrzebiony u S. Michała w Wilnie z nagrobkiem, który wypisał *Starowolski in Monumentis*, *i Historya Sapiehana par.* 3. *fol.* 52. Miał na jego pogrzebie kazanie ks. Olszewski S. J. które podał do druku. To mu wszyscy przyznają, że się w nim przeciwne rzeczy pogodziły: młody wiek i sędziwa cnota, dwór i pobożność, żywość natury i niewinność, wysoki dowcip i submissya, fortuna wielka i statek.

Kazimierz Leo, syn drugi Leona wojewody i hetmana z Radziwiłowny, trzymał go do chrztu Władysław Królewicz, i Konstancya Królowa. W szesnastu leciech wysłany do cudzych krajów, ćwiczył się w naukach szkolnych, pod Puteanem i Wernuleuszem; pod Spinolą wojennej experyencyi nabył. Powróciwszy do ojczyzny z wielkim w umiejętności postępkiem i biegłością w szczęściu językach, przypadł do serca Zygmuntowi trzeciemu, od którego pisarzem w. ks. Lit. kreowany, deputowany był do rewizyi metryki i kancellaryi Rzeczypospolitej. Po zwycięztwie nad Moskwą od Władysława otrzymanem, odprawił poselstwo do Moskwy z dostatnią okazałością: gdzie wszystko do myśli i ku sławie majestatu sprawiwszy; po pisarstwie marszałkiem nadwornym wyniesiony, aż też i pieczęć mniejsza Litewska oddana mu, oraz Słonimski, Grodzieński, Wołpieński, Luboszański, Orszański starosta, na Czerei i Starosiole dziedzic. Był i administratorem ekonomji Brzeskiej. Prawda że wiele Królom Polskim powinien, ale i Królowie jemu. Władysław czwarty wielką część chwały w Moskwie, Król Jan Kazimierz koronę mu powinien, do której nie tylko że mu pomógł, ale i potem pod czas inkursyi siła przy dostojeństwie J. K. Mości stawając, pracował. Od dwóch majestatów śliczną wymową oracula dawał, a pod czas elekcyi orator Władysława, imieniem jego prosząc o koronę. *Porządek elekcyi fol.* 10. Ten Władysław umierając chciał

go mieć exekutorem testamentu r. 1608. Po śmierci Władysława rebellizujących Kozaków Zaporowskich, raz pod Buchowem, drugi raz na Polesiu, zebrawszy wojsko swoim kosztem, zniósł szczęśliwie, i od zniszczenia szlachtę Litewską windykował. Za co imieniem całej Rzeczypospolitej roku 1649. ostatniego dnia Stycznia, dziękował mu na sejmie Adam Kazanowski, że w niebezpieczeństwie Rzeczpospolitą Litewską zostającą, nie podjazdami tylko, ale całemi wojskami posiłkował. Podobną obronę pod Zborów, Beresteczko, Zwaniec, opatrzył, tysiąc ludzi z hojnego ku ojczyznie animuszu. Za Króla Jana Kazimierza, na którego usługach pod czas rozruchów, przez które Litwa Moskalowi i Szwedowi wydana była, trwał statecznie. Będąc jeszcze pisarzem polnym w. ks. Lit. był posłem na konwokacyą pod czas interregnum 1632. W r. 1638. za swego marszałkostwa nadwornego, komissarz do ordynacyi Smoleńskiej prowincyi, *Constit. fol.* 35. i do rozgraniczenia między województwy Smoleńskiem i Czerniechowskiem, i znowu w roku 1641. do rozgraniczenia między Podlaskiem województwem i książęcemi Prusami. *Constit. fol.* 20. Deputat na trybunał skarbowy w. ks. Lit. 1647. marszałkował w izbie poselskiej w r. 1637. jak zaś ojczyznie przymilał się we wszystkich okazyach, tak dopieroż i jeszcze bardziej Bogu. W Nowogrodku kościół zakonowi naszemu darował, w Brześciu zaś, naszym pod tytułem imienia Jezus, i S. Kazimierza, kościół wspaniały, z fundamentów wyniósł, takiż w Słonimie kanonikom regularnym. W Berezie Kartuzów pańską magnifiką fundował, co approbowała *Konstytucya* 1653. *fol.* 27. jako i w Sapieżynie OO. Bernardynów, a w Nowogrodku OO. Bonifratrów. W Siemiatyczach i Zdzięcielu kościoły wystawił, i w nich żeby kurs śpiewano, dochodami opatrzył. W Cymkowicach, Horkach, Biesiorkowicach, przybytki Boskie z jego szkatuły powstały, indziej zaś po Litwie na dwadzieścia Cerkiew, krom szpitalów po różnych miejscach hojnie uposażonych. Przy Wileńskiej akademji *Jus utrumque* żeby uczono, fundacyi przyczynił. Za duszę żony swojej Teodory hrabianki Tarnowskiej wojewodzanki Inflantskiej, sto tysięcy złotych na msze święte wysypał, którą jego offarę Bóg sobie miłą być uznał, kiedy w trumnie jego w kościele Berezowskim zamurowanej, rój pszczół miód robiących w nogach nienaruszonego ciała, w kilka lat znaleziono. Zszedł z tego świata w cztery lata po żonie swojej, to jest 1656. Pan gorliwy o wiarę, co w nim pochwalił Alexander VII. Papież danym do niego listem: bezpotomnym schodząc, część większą fortuny swojej, inszej linji Sapieżyńskiej zapisał, jako się wyżej mówiło.

Paweł wojewoda Nowogrodzki, syn Jana wojewody Po-

dlaskiego, z Anny Chodkiewiczowny starościanki Grodzieńskiej zrodzony, brat Fryderyka wojewody Podlaskiego, Pan wielkich zasług, ozdoba w. ks. Lit. tego dział dóbr ojczystych z bracią, Król Zygmunt potwierdził. Nie mało miał trudności ten Paweł o Kodeń, ale Zygmunt August Król, prawo mu potwierdził na niego, w r. 1546. dnia 5. Kwietnia, wspominając jego zasługi, i częste poselstwa do różnych monarchów odprawione, ozdobił go najprzód starostwem Bracławskiem, potem Rzeczyckiem, miecznikostwem w. ks. Lit. potem dał mu marszałkostwo Mińskie, na koniec osadził go na województwie Nowogrodzkiem. Był ten Paweł posłem do Cesarza Maxymiliana wtórego od Króla Augusta pierwszego, za którą legacyą temu Pawłowi Cesarz przydał nowy herb, rękę zbrojną w polu czerwonem, i orła czarnego z koroną na hełmie. A Król zaś August w nagrodę postrzału otrzymanego w Inflanciech, przyczynił do herbu jego strzałę przez rękę przeszytą. Tenże wprowadził używanie herbu Hippocentaura, o czem świadczy *Okolski*. Fundował Cerkiew, jednę w dobrach swoich pod tytułem Ś. Michała, a drugą wymurował w samym zamku Kodeńskim. Przyczynił fundacyi do probostwa Kodeńskiego od ojca swego zaczętej. Tenże rudy żelaznej w dobrach Kodeńskich dobył. Miał za sobą 1*mo voto* księżnę Holszańską, stolnikownę w. ks. Lit. powtórnem zaś małżeństwem, miał Alexandrę Chodkiewiczownę wojewodzankę Nowogrodzką. Z pierwszą wziął księztwo Holszańskie, z którą też miał synów czterech. Mikołaja, Teodora czyli Bogdana, Alexandra, i Jędrzeja. Miał i córek cztery według informacyi danej *in MS.* Z drugą zaś żoną miał syna Jędrzeja wojewodę Smoleńskiego. Córki Pawła z księżny Holszańskiej, pierwsza Teodora, była za Wołowiczem kasztelanem Wileńskim, druga Maryanna Korsakowa wojewodzina Połocka, trzecia Zofia Kmicina wojewodzina Smoleńska, czwarta Bazylissa Piaseckiege koniuszego w. ks. Lit. żona. Umarł w r. 1580. mając lat 99. pochowany w Kodniu.

Jędrzej, syn Pawła wojewody Nowogrodzkiego, a brat Bogdana, wojewoda Smoleński, starosta Kumborski, Rzeczycki, z Chodkiewiczowny zrodzony. Dla biegłości dowcipu i roztropności, do wielkich i trudnych rzeczy zdolnych sił, do senatu od Zygmunta Augusta Króla zawołany. Jego Mikołaj Radziwił hetman w. ks. L. na objęciu buławy swojej, jako zwycięztwy sławnego, umiejętnością wypolerowanego, regimentarzem do Inflant z ordynansem wysłał; kędy on Moskwy 24000. z Maciejem Dębińskim, niemając więcej swoich nad 4000., na głowę poraził; dwóch wojewodów Moskiewskich pojmał, i do Króla Stefana przyprowadził, inni dwa pierzchnęli, chorągwie żołnierskie, działa, i obóz z armatą i wielką korzy-

ścią zabrał; dawną karność wojenną wniósł do obozu i zachował: naostatek pełen honorów, pożegnał świat w r. 1614. Kollegium Lubelskie S. J. liczy go między pierwszemi benefaktorami. Miał za sobą 1*mo voto* Maryannę księżnę Czartoryskę wojewodzankę Wołyńską. 2*do voto* miał Annę Krystyne Dębińskę starościankę Chęcińską, z którą miał trzy córki: Annę Lasockę kasztelanowę Czerską, Maryannę Jasieńskę podskarbinę koronną, i Alexandrę, która była za Tryzną marszałkiem Słonimskim. *Hozyusz* o nim pisze *tom.* 2. *f.* 452. *Eximius Christi Cultor. Vir insigni pietate praeditus, quam etiam Romae, cum esset ibi, multis documentis declaravit,* i *Annuae Societatis* 1597. że gdy na województwo Połockie wjeżdżał, nie do zamku, ale wprzód do kościoła naszego skierował, ztamtąd do zamku, kędy krzyż z kościoła naszego przyniesiony, z wielkiem nabożeństwem uczcił, z podziwieniem schizmatyków na to patrzących. O Dębińskiej zaś żonie jego świadczą, że do kościoła S. Barbary w Krakowie, i monstrancyą, i wiele to w apparatach, to w pieniądzach, na ten dom Boży wysypała.

Bogdan, drugi syn Pawła wojewody Nowogrodzkiego z księżny Holszańskiej zrodzony, był wojewodą Mińskim; był najprzód kasztelanem Brzeskim, potem Mińskim, potem wojewodą Brzeskim, deputatem na trybunał skarbowy w Wilnie w r. 1591. Fundował OO. Bazylianów w Bogdanowie. Z Maryny Kapuścianki z książąt Pereasławskich idącej, kasztelanki Bracławskiej, miał synów trzech: Mikołaja, Pawła i Jędrzeja, i córek cztery: Barbarę Wołowiczowę starościnę Koniawską, Zofią Hajkowę starościnę Wiesiełowską, która powtórnem małżeństwem żyła z Pacem podkomorzym Brzeskim, i Annę, która się dostała w stan małżeński Tryznie marszałkowi Słonimskiemu, czwarta Starszą rządziła klasztor u Panien Bazylianek. Z synów jego Jędrzej starosta Homelski, Bielski, fundator Rożańca w Boćkach, sławny zwycięzca nad Moskwą w r. 1578. znaczną pobożnością wsławił się w Rzymie pod czas walnego jubileuszu. Miał za sobą Elżbietę księżnę Radziwiłłownę marszałkownę w. ks. Lit. z której była córka jedynaczka Eleonora Szyszkowska starościna Lelowska.

Paweł Stefan, drugi syn Bogdana, dziedzic na Holszanach, najprzód koniuszy, a potem podkanclerzy w. ks. Lit. starosta Oszmiański, Homelski, Gieranowski, Wasilkowski, wojownik wielki z Władysławem czwartym Królem Polskim pod Smoleńskiem. Był marszałkiem trybunału Litewskiego w r. 1598. Fundował wspaniały konwent OO. Franciszkanów w Holszanach i kościół, do którego dał ornat, który ośmdziesiąt tysięcy był szacowany od pereł i kamieni drogich, dzwon

znacznej wielkości tamże do niego nadany i podziśdzień znajduje się, z takim napisem: *Paulus Sapieha Dux in Holszany Procancellarius M. D. L.* Marmurowe ołtarze i nagrobek sobie wielkim kosztem wystawił, gdzie po śmierci leży, która przypadła na rok 1633. Pannom Bazyliankom w Wilnie klasztor fundował i wymurował. W Telszach także OO. Bernardynom, a na wielu inszych miejscach przybytki Boskie wystawił. Do najświętszej Matki szczególniej nabożny, co dzień Godzinki i Rożaniec na cześć jej odmawiał. W Rzymie był na jubileuszu 1600. r., kędy od Klemensa VIII. mile przyjęty, wiele z sobą do Litwy relikwji świętych i znacznych wyprowadził. Rękę w Moskiewskiej expedycyi stracił. Zbór niegdy heretycki w Holszanach sławny, wielkim kosztem z obalin kościół wystawiwszy, katolickim księżom oddał, apparatem ozdobił i organami, znaczny dobrodziej Bazylianów. Miał najprzód za sobą Reginę Chaleckę siostrę podskarbiego w. ks. Litew. drugą żonę miał Katarzynę Gosławskę starościankę Będzińską, trzecim małżeństwem miał Elżbietę córkę hrabi Wesseliniego wojewody Węgierskiego, czwartą żonę miał Zofią Daniłowiczownę podskarbiankę koronną. Córek miał trzy: Katarzyna była w zakonie S. Bazylego, Tekla w zakonie S. Franciszka, która w Słonimie klasztor i kościół wymurowała. Krystyna zaś była za Chodkiewiczem podstolim w. ks. Lit.

Mikołaj, trzeci syn Bogdana, najprzód był podkomorzym Grodzieńskim w r. 1588. potem koniuszy w. ks. Lit. naostatek wziął województwo Nowogrodzkie, był także komissarzem do traktatu o pokój z Szwedami w r. 1623. i deputatem na trybunał skarbowy r. 1626. Miał pierwszem małżeństwem Boglewską wojewodzankę Mazowiecką, drugą żonę miał powtórnem małżeństwem Reginę Mondwidownę Dorohostajskę wojewodzankę Połocką, córek miał dwie, z tych Helena była za Wojną Hreczyną, starostą Pieniańskim, Zuzanna za Tyszkiewiczem wojewodą Brzeskim. Synów miał trzech: Pawła starostę Zyzmorskiego *sterilem*, i drugiego

Tomasza, wojewodę Nowogrodzkiego, za którym była Zuzanna Chreptowiczowna wojewodzanka Nowogrodzka, ale i ten zszedł bezpotomnie: marszałkował w trybunale Litewskiem w r. 1640. Kazimierz syn tegoż Mikołaja, starosta Niemonojski, miał za sobą Katarzynę Wojniankę podskarbiankę w. ks. Lit. z którą miał córek dwie, Barbarę Wołowiczowę stolnikowę w. ks. Lit. i Annę Leśniowolskę starościnę Brańską, która powtórnem małżeństwem była za Parysem kasztelanem Lubelskim.

Mikołaj, pierwszy syn Pawła wojewody Nowogrodzkiego, brat Bogdana wojewody Mińskiego, z Anny księżny Holszań-

skiej zrodzony, był wojewodą Mińskim, Wieliskim i Surazkim starostą. Posłem od Zygmunta Augusta Króla Polskiego do Maxymiliana wtórego Cesarza, od którego był kreowany hrabią państwa Rzymskiego, oraz kawalerem złotego runa, jako pisze *Warszewicki*, potem wziął województwo Witebskie, posłował od Stefana Króla do Iwana Cara Moskiewskiego, z Krzyckim wojewodą Mazowieckim, o czem świadczy *Heidensztein* i *Okolski*. Pałac znacznym kosztem w tymże okopie, gdzie zdawna zameczek bywał, wystawił wspaniały. Ciało dziada swego i ojca, przeniósł z Boćków do cerkwi Kodeńskiej, umarł w r. 1609. mając lat 80. Pojął pierwszem małżeństwem Annę Sanguszkownę księżnę Koszyrską, starosty Łuckiego córkę, która bezpotomnie umarła. Drugą miał żonę Annę księżnę Wiśniowieckę wojewodzankę Wołyńską, z tą miał synów pięciu: Mikołaja, Krzysztofa, Alexandra, Fryderyka, i Jana w młodym wieku zmarłego, i córkę Elżbietę Wołowiczowę kasztelanowę Nowogrodzką. Pochowany ten wojewoda Witebski w Kodniu, z takim nagrobkiem. *Lege et luge, posteritas, in unius fato succisas Patriae fortunas, quae rotam etiam fregerant, ne iter facere possent, cecidit ut staret aeternitati. Magni illius Aeneae Pauli Sapiehi Palatini Novogrodensis melior Ascanius, Magnus Joannis Palatini Podlachiae Nepos Nicolaus Sapieha, qui ut ex Ducissa Holszanensi natus, suam posteritati legaret gloriam, voto Sigismundi tertii ad Ivanum Moschoviae Ducem Legatum egit, jamque Princeps Hymaeneas bis testes transmissae gloriae accenderat faces, postquam semel Amazonem Polonam, Annam Sanguszkovnam, Litvanam deinde Lacaenam, Annam Visnioviecciam in sociale foedus assumpsisset, et quia sublimes animas sublimi in sede morari est necesse, Palatinatus Minscensis, Brestensis, Vitepscensis suffragium, ad Capitaneatus Suraziensis Vieliscensis capitolium, magno Scipioni anteambulo Mareschalcalis S. R. M. praeivit Scipio, et nisi primum intra fines vitae, certe intra bonorum metam non stetisset.* Jan, drugi syn Mikołaja wojewody Witebskiego, a brat Mikołaja kasztelana Wileńskiego, z księżny Wiśniowieckiej zrodzony, wkrótce i młodo umarł. Krzysztof, trzeci syn tegoż Mikołaja, był podczaszym w. ks. Lit. *Eques Hierosolimitanus*, probostwo Wisznickiego fundator, pojął był Elżbietę Firlejownę wojewodzankę Sendomierską, z którą niedługo żyjąc pobożnie, *sterilis* umarł w Padwie. Alexander, syn czwarty tegoż wojewody, był podstolim w. ks. Lit. i kawalerem Maltańskim.

Mikołaj, pierwszy syn Mikołaja wojewody Witebskiego, z księżny Wiśniowieckiej zrodzony, najprzód starostą Molcza-

ckim i Zyzmorskim, potem chorążym w. ks. Lit., po chorąztwie wziął marszałkostwo nadworne w. ks. Lit. z tego postąpił pierwej na województwo Mińskie, potem na Brzeskie, na ostatek umarł kasztelanem Wileńskim, temu się działem dostał Kodeń, gdzie kościół wspaniały wystawił, szpital fundował; w cudzoziemskich wojskach z wielką sławą stawał. Za co od Ferdynanda Cesarza, kawaler złotego klucza kreowany, na trybunale Litewskim marszałkował 1634. pod który czas witał Króla Władysława z Moskiewskiej zwycięzkiej kampanji powracającego; ta i insze mowy jego, weszły do druku. Był i komissarzem do traktatów między Moskwą; ciała antecessorów swoich z cerkwi do kościoła marmurowanego przeniósł, obraz najświętszej Panny od Urbana ósmego otrzymał i czterech świętych relikwie, które w Kodniu są złożone; umarł w Lublinie w r. 1644. pierwszem małżeństwem miał Annę Wojniankę podskarbiankę w. ks. Lit. drugim Helenę Prusinowską podkomorzankę Bełzką herbu Topor. Z pierwszą tylko miał synów dwóch: Kazimierza starostę Krzepickiego, który z Daniłowiczowną Heleną, krajczanką koronną żyjąc bezpotomnie, umarł w r. 1654. mając lat 29. nagrobek jego te mu pochwały daje, że był *in expeditione contra rebellis fortis, pius, religionis, integritatis publicae, et famae defensor.* Drugiego syna miał Jana Ferdynanda, cześnika w. ks. Lit. starostę Molczackiego, ten bezżennie umierając, zapisał Kodeńszczyznę bratu swemu stryjecznemu, umarł w roku 1659. Dwie chorągwie kosztem swoim na usługę ojczyzny, w Tatarskich, Kozackich, Szwedzkich, Moskiewskich okazyach, trzymał, któremi pod Toruniem i na inszych miejscach jakie dał dowody heroicznego serca, jeszcze do tych czas pamięta Polska. Siła w nim była niezwyczajna: córki Mikołaja, a siostry tych dwóch braci trzy, Joanna, Stefana Koryatowicza Kurcza, wojewody Brzeskiego: Helena, Tyszkiewicza wojewodzica Brzeskiego, a po nim książęcia Druckiego Sokolińskiego, kasztelana Mścisławskiego, i Teresa, Karpia podkomorzego Bielskiego małżonki.

Fryderyk Sapieha, podkomorzy Włodzimierski, piąty syn Mikołaja wojewody Witebskiego, z księżny Wiśniowieckiej zrodzony; ten kościół murowany z probostwem fundował w Maciejowie, miał za sobą Ewę Kaszewskę podkomorzankę Chełmską, synów miał czterech: Jana, Alexandra, Krzysztofa, i Tomasza, i córkę Helenę Daniłowiczowę starościnę Czerwonogrodzką. Umarł w roku 1626. w Maciejowie pochowany.

Alexander, syn Fryderyka, był biskupem Wileńskim, pierwszy z Sapiehów stan duchowny sobie obrał. Sygnetem szafirowym od Urbana ósmego udarowany, dobroczynnością swoją to sobie zasłużył, że go ojcem kapłanów i ubogich, po-

spolicie zwano. W Rzymie na kapłaństwo poświęcony, umarł w r. 1671. Był wprzód referendarzem Litewskim, suffraganem Wileńskim, kantorem Wileńskim, kustoszem Płockim, scholastykiem Sendomierskim, kanonikiem Warszawskim, aż też i biskupem Żmudzkim, a z tej infuły przeniósł się na Wileńską. Z sejmów po dwakroć komissarzem uproszony do wypłacenia żołdu wojsku Litewskiemu, jako to w roku 1662. i w roku 1670.

Tomasz, drugi syn Fryderyka, oboźny w. ks. Lit. powróciwszy z cudzych krajów, pojął w stan małżeński Zofią Mondwidownę Drohostajskę, cześnikownę w. ks. Lit. z którą niedługo żyjąc, zszedł bezpotomnie.

Jan, czwarty syn Fryderyka z Ewy Skaszewskiej zrodzony, pisarz polny koronny: był to Pan wielkiej wspaniałości serca, pułki całe wojsk własnym swoim kosztem na usługę ojczyzny wystawiał, żadnej nieopuścił kampanji: do jego uwolnienia z niewoli, nietylko Król Jan Kazimierz i Rzeczpospolita, przez naznaczoną przez Konstytucyą summę przykładała się, ale też i Ojciec święty pisał do Króla list, aby się starał o windykacyą tak odważnego za wiarę Chrystusową więźnia. Jakiej zaś był experyencyi wojennej, nietylko dobycie Torunia i inszych różnych fortec, są świadectwem, ale też najjaśniejszego Jana trzeciego wyznanie, że cokolwiek dzieł rycerskich mógł mieć wiadomości, to zawziął od Jana Sapiehy. Do tej experyencyi siła mu pomogła peregrynacya, gdyż dla nabycia onej, siedm lat w wojsku Francuzkiem przy znacznych szarżach służył, tyleż potem w Hiszpańskiem. Król sam Kazimierz, wielki rycerskich ludzi szacownik, chciał był zasługi jego polną buławą po Gosiewskim zawdzięczyć, dawszy mu przywilej *cum summis encomiis*, gdzie go *Fulmen belli* nazywa, ale mu się z tej pańskiej łaski cieszyć niedostało, gdyż przez całę półtora lata z zaparzonego kataru i podagry leżąc, umarł w Zórawnie w r. 1664. w lat 74. pochowany we Lwowie u OO. Bernardynów. Ten, z Konstancyą Herburtowną kasztelanką Kamieniecką, miał synów trzech: Mikołaja, Kazimierza, i Pawła, i córkę Ludowikę Konstancyą, kniazia Szujskiego pisarza w. ks. Lit. małżonkę. Fundował ojców Karmelitów trzewikowych w Dorohostajach, sukienkę srebrną dał do obrazu Kodeńskiego. *Potocki Cent. Vir. a fol.* 127. w ten sens o nim mówi. Między wojennemi tumanami, na Wołyniu, nieprzyjacielskim inkursyom w blizkości podległym, wychowany, w pierwszej młodych lat porze, do Belgium, rycerskich ludzi ojczyzny, udał się: kędy do Marsowych przywyknąwszy dzieł, do Polski powraca, na złoty pokój za Władysława IV. trafił, atoli choć w tak pieszczonym wieku, męzkiego

nie zmiękczył animuszu. Spędziwszy z granic najazdy i tłumy Tatarskie, gdy chłopska wojna z rebellji głowę podnosiła, on na pierwszy ogień od Mikołaja Potockiego kasztelana Krakowskiego i hetmana wielkiego koronnego, i z synem jego Stefanem Potockim wysłany, pod Żółtemi Wodami z garsztką szczupłą ludzi swoich, którzy ledwie pułk jeden wynosili, Kozaków i Tatarów zgraje na sobie trzymał, a gdy Potocki tam mężnie zginął on ztemwszystkiem niemałą klęskę w nieprzyjacielskiem wojsku uczyniwszy, po trudach dzień i noc wytrzymanych, w niewolą wzięty: z której gdy się wywikłał, pod Beresteczkiem odważnie stanął: a gdy znowu po Zwanieckich traktatach niedotrzymawszy umowionych paktów Tatarzy, na Wołyn wtargnęli, od Jana Kazimierza Króla na poskromienie pogańskich insultów wyprawiony, powtórnie w ręce się nieprzyjacielskie dostał. Do Karola Króla Szwedzkiego, pod płaszczykiem protekcyi, królestwo najeżdzającego, z kwarcianemi chorągwiami był wprawdzie przylegnął, atoli jednak drugiego roku oderwawszy się ztamtąd, do Jana Kazimierza powrócił, którego potem statecznie i heroicznie majestatu bronił.

Mikołaj, syn Jana hetmana polnego, był wojewodą Bracławskim, ten różnemi bogatemi apparatami kościół Kodeński ozdobił, miał za sobą Annę Charlęską miecznikownę Wołyńską, z którą było synów dwóch: Jan i Adam; córki dwie, ale w młodym wieku z tego świata zeszły.

Paweł, treci syn tegoż Jana, był biskupem Żmudzkim, opatem Paradyjskim zakonu Cystercyeńskiego, w Polszcze generalnym komissarzem, i sekretarzem w. ks. Lit. umarł w r. 1715. *Vir magnae sanctitatis*, *Pater pauperum* nazwany, pochowany w Kodniu.

Kazimierz wojewoda Trocki, syn Jana pisarza polnego, kilka lat strawiwszy na peregrynacyi w cudzych krajach, w ojczyznie potem na różnych publicznych funkcyach szczególniej się przymilał. Najprzód był starostą Brzeskim, dalej, podstolim, stolnikiem, podskarbim nadwornym w. ks. Lit., aż też kasztelanem Trockim i wojewodą. Był to Pan nabożny i na Boga szczodry. Fundacye w kościele Kodeńskim niemałe poczynił, organy znacznym kosztem wystawił, ustawiczny w ksiąg czytaniu. Umarł 1703. leży w Kodniu. Z pierwszą małżonką Franciszką Kopciowną, kasztelanką Trocką, powtórna zaś małżonka jego Anna Wincencya Fredrowna wojewodzanka Podolska, ta wprzód żyła z Michałem książęciem Czartoryskim podkomorzycem Krakowskim, starostą Krzemienieckim, bratem książęcia chorążego w. ks. Lit. z obiema *sterilis*. Z Kopciowną zostało dwóch synów: Jan i Mikołaj starosta Mścisławski, ale ten młodo świat pożegnał w r. 1716. i córki, Ju-

stynę Krasickę kasztelanowę Halicką, Cecylię Chodkiewiczowę starościnę Błudeńską, i Ludowikę zakonnicę S. Benedykta w Staniątkach.

Jan Fryderyk, syn Kazimierza wojewdy Trockiego. Po skończonych szkołach w Brześciu, Lublinie i Warszawie, zostawszy starostą Brzeskim, dalsze lata swoje polerował w cudzych krajach, jako to w Niemczech, Hollandyi, Anglji, Francyi. Zkąd powróciwszy bywał na różnych funkcyach, najprzód referendarzem w. ks. Lit. od Króla Augusta wtórego wziął kasztelanią Mińską, z tej postąpił na kasztelanią Trocką, przydał mu do tegoż tenże Król, order Orła białego, a w r. 1735. wyniesiony kanclerzem wielkim w. ks. Lit., marszałkował w trybunale w. ks. Lit. w r. 1729. Zacność Pańskiej jego hojności przeciwko Bogu sławić będą potomne wieki, bo i przy publicznych interessach, ten godnością wysoki senator, niemniejszej pobożności, kiedy na ozdobę kościoła, probostwo Kodeńskie wyniósłszy *ad infulatam dignitatem*, z konsensem Klemensa XI, uczynił aukcyą fundacyi dawnej, przez inkorporacyą plebanji Huszczańskiej, o czem Konstytucya świadczy w r. 1717. Nad to i kapłanów do tegoż kościoła przyczynił 10. Missyą Soc. Jesu tamże dla pomnożenia chwały Boskiej fundował; facyatę kościoła *magnifico opere* wystawił. Koronę na koronacyą najświętszej Matki Boskiej obrazu Kodeńskiego od Papieża Innocentego XIII. otrzymał, i historyą od siebie pisaną tak po łacinie, jako i po polsku wydrukować kazał, o tymże obrazie najświętszej Maryi. Ołtarz wielki w Brześciu u OO. Jezuitów, i część kollegium tamże wystawił, relikwijami S. Kazimierza i B. Józafata arcybiskupa Połockiego, tak Brzeski Soc. Jesu, jako i Kodeński kościół przyozdobił, niemniej i ołtarzami i znacznym apparatem. Wydał też do druku ***Annotationes historicas de origine Orderu Polskiego białego Orła***, już po łacinie, ***Coloniae*** 1730. ***in 4to***, już po polsku, także i ***Rewolucyą Rzymską, w Warszawie*** 1736. ***in fol. Teraz zaś Mowy różne w Lublinie pod prasę drukarską weszły.*** Pojął w stan małżeński Konstancyą księżnę Radziwiłłownę kanclerzankę w. ks. Lit. z Anny księżny Sanguszkowny zrodzoną. Temu Panu nieśmiertelną wdzięczność powinna akademia nasza Wileńska, jego dzielnością u majestatu i Rzeczypospolitej, i u Benedykta XIII. Papieża, przy prawach i dawnych prorogatywach swoich utrzymana w roku 1741.

Pisał także: *Swadę Polską i łacińską wydaną pod imieniem Danejkowicza. — Domine Palatii Regina libertas. — Obserwacye Jana Kiliana Kelatyńskiego. — Genealogia Domus Sapiehana.* — Umarł roku 1751. — *Krasicki.*

Krzysztof, drugi syn Fryderyka, krajczy w. ks. Lit. sta-

rosta Oszmiański, chwali jego męztwo *Konstytucya* 1662. *fol.* 24. Że od początku wojny na ten czas, tak w koronnem jako i w Litewskiem wojsku stawając, liczne roty swoim kosztem wystawił, i że podczas Szewedzkiej inkursyi statecznie przy Janie Kazimierzu Królu dostawał, więzienie cierpiał, z którego się okupił 30. tysięcy i t. d. *fol.* 6. Z Heleny księżny Solomereckiej kasztelanki Smoleńskiej, która pierwszem małżeństwem była za Korycińskim kanclerzycem koronnym, miał synów trzech: Stanisława starostę Trąbskiego, Jędrzeja starostę Czerwonogrodzkiego, za którym była Joanna Chodkiewiczowna starościanka Mozyrska.

Władysław Józafat Sapieha, syn Krzysztofa, pisał się hrabią na Wiśnicach i Niesuchojezach, był najprzód krajczym w. ks. Lit. starostą Płockim, Czerwonogrodzkim, Trąbskim, pułkownikiem, posłem na sejm w r. 1689. i deputatem na trybunał skarbowy, potem wojewodą Mińskim, umarł wojewodą Brzeskim w r. 1732. mając lat 80. Marszałkował i w trybunale Litewskim 1713. trzy razy śluby małżeńskie ponawiał, najpierwej z Urszulą Daniłowiczowną krajczanką koronną, z Krystyny księżny Wiśniowieckiej zrodzoną, która pierwej była za Potockim wojewodą Bracławskim, ztą miał córkę Joannę, 1*mo voto* Rajecką kasztelanowę Brzeską, 2*do voto* Tyszkowskę podstolinę Brzeską. Drugi raz tenże Władysław ponowił śluby małżeńskie z Ludowiką córką barona Gultza, marszałka ziem Pruskich, pozostałą wdową po Krasińskim, wojewodzie Mazowieckim, ale ta *sterilis*. Trzeciem małżeństwem pojął był Krystynę księżnę Sanguszkownę, Anny księżny Radziwiłłowej kanclerzyny w. ks. L. siostrę, z którą zostawił trzech synów: Karola, pisarza polnego w. ks. Lit. za którym była Firlejowna; Kazimierza, który nie dawno umarł, i Ignacego cześnika w. ks. Lit. Pan ten wszelkiej ludzkości pełen, dobro ojczyzny kochający, wspaniałość Pańskiego animuszu z przykładną pobożnością połączywszy, żyje w dożywotnie przyjaźni z Anną Krasicką kasztelanką Chełmską, pozostałą wdową po Cetnerze staroście Korytnickim, która mu powiła synów dwóch: Jana, który jeszcze niedorosły, ile dopiero w r. 1740. początek nauk w szkołach naszych Lwowskich zakładający, od Karola VI. Cesarza, w wojsku swojem, przywilejem do Polski mu przysłanym, przy promocyi officyerów na wyższą szarżą, chorążym kreowany; drukiego Józefa, prócz tych wielkiej nadziei potomków, o inszych wznieca się dalsza.

Karol Sapieha syn starszy Władysława wojewody Brzeskiego, wprzód pisarz Litewski (jak wyżej) umarł wojewodą Brzesko-Litewskim r. 1768. bezpotomnie. — Ignacy drugi syn Władysława wprzód cześnik, dalej podskarbi nadworny Litewski, na-

koniec wojewoda Mścisławski z Anny *Krasickiej* kasztelanki Chełmskiej wdowy po Cetnerze spłodził 1o. Jana pułkownika wojsk koronnych, ten z Elżbiety *Branickiej* zostawił syna Kazimierza młodo zmarłego. — 2o. Józefa krajczego Litewskiego złączonego z Teofilą ks. *Jabłonowską* wojewodzanką Nowogrodzką. — 3o. Xawiera złączonego z Teresą *Sufczyńską*. — 4o. Kajetana, wielkiej nadziei młodzieńca, ten podczas konfederacyi generalnej obrany marszałkiem Połockim zginął w potyczce pod Landskoronem r. 1771. wieku 21. — 5o. Córkę Maryannę i 6o. syna Antoniego młodo zmarłych. — *Krasicki.*

Saporowski *herbu Junosza*, na Pokuciu. Ci od Kołów wyszli, o których w piątym tomie pisałem. Adam Koło Saporowski, z Elżbiety Drohojewskiej, nie mając żadnego męzkiej płci potomka, ostatni z tego domu wszedł do grobu, w r. 1599. wieku swego 90., fundowawszy we Lwowie klasztor Panien zakonnych pod regułą S. Benedykta, pod tytułem Wszystkich Świętych, przy którym życie prowadził bogobojne, a nawet i córki swoje trzy, tamże na wieczną służbę Boską poświęcił, które, jedna po drugiej, ksieniami tenże klasztor rządziły, z tych Katarzyna zeszła z świata 1608. Anna 1638. Krystyna 1640. wszystkie wraz i z ojcem tamże pogrzebione. Siostra zda mi się Adama, żyła z Pawłem Strzemeskim 1592. N. była za Piotrem Fredrem. Katarzyna Saporowska, Pawła Skotnickiego chorążego Halickiego małżonka.

Saporowski *herbu Korczak*, w Chełmskiej ziemi. Alexander Saporowski, którego córka była za Marcinem Łazowskim. N. miał za sobą Elżbietę Łazowską.

Sarbiewski *herbu Prawdzic*, w województwie Mazowieckiem. Balcer Sarbiewski, najprzód miecznik, a potem sędzia ziemski Ciechanowski, poseł na sejm 1643. ztamtąd komissarz do ustanowienia ceł *Constitut. fol.* 17. a w r. 1648. pod *interregnum*, sędzia kaptura generalnego Warszawskiego, *Porządek elekcyi fol.* 7. Maciej Kazimierz*) w zakonie naszym, wybornego we wszystkich naukach poleru. Retoryki, filozofji, teologji, w Wilnie, z taką u wszystkich imienia swego sławą uczył, że gdy w oczach Władysława IV. Króla Polskiego, doktorski brał biret: Król, sygnet swój zdjąwszy, na palec go Macieja włożył, z osobliwszą umiejętności jego

*) Dziad Macieja Sarbiewskiego Adam, jako sam o nim w liście do Stanisława Łubieńskiego biskupa Płockiego wspomina żył lat 109. — Ojciec jego był Mateusz Sarbiewski, matka Anastazya *Milewska* — urodził się roku 1595. w *Sarbiewie* wsi dziedzicznej o milę od Płońska w województwie Płockiem. — Był w blizkiem pokrewieństwie z Opackiemi, co znać z listów jego do wyżej wspomnionego Łubieńskiego pisanych, gdzie wyraża, iż czas niejaki przepędził w *Kobyłce* u brata swego Opackiego: znać ten Opacki z Sarbiewskiej urodzony, cioteczny był jego bratem. — *Krasicki.*

pochwałą, w r. 1636.; przedtem zaś Urban VIII. Papież, i sam wielki poeta, szacując sobie w Sarbiewskim i prętkość i gładkość w pisaniu wierszów, laurem mu poetycznym głowę ozdobił; kaznodzieją potem królewskim u tegoż Władysława, z żalem wszystkich na wieczne życie przeszedł w Warszawie w r. 1640. 2. Kwietnia: pisze o nim *Ks. Kraszewski in Prologu. Domest. pag.* 329. że mu się na jawie w nocy, na ten czas w Wileńskiej akademji uczącemu teologji, pokazał ks. Jakób Olszewski, wsławiony kaznodziejską funkcyą w zakonie naszym, i kazaniami do druku podanemi kapłan, i założywszy za thema *owe eklezyastyka Pańskiego cap.* 1. *słowa: Vanitas vanitatum, et omnia vanitas.* Długie na godzinę kazanie o próżności świata powiedział, co o sobie samże powiadał ks. Maciej, głęboko tedy to napomnienie roztrząsnąwszy, nieco inszego musi być, wnosił sobie, tylko że mię w krótce do siebie Bóg wezwie, przetoż tem pilniej do niego się gotował: nie mógł się jednak oprzeć usilnemu naleganiu Króla Władysława IV. wzywającemu go do siebie na ambonę królewską, kazał tedy przed nim z niewypowiedzianą i imienia swego sławą, i Boską chwałą, wszakże ustawicznie się ode dworu królewskiego wyłamywał, żeby się był tem lepiej w komorze zakonnej do nieba przyprawił, ciężkoć było i wspomnieć o tem Władysławowi Królowi, który w nim tak bardzo korzystał, nakoniec jednak nakłonił się na prośbę ks. Sarbiewskiego, wesół tedy wyjeżdża z Warszawy, w tym nadjechał do Króla Pan znaczny, który że się przed Władysławem wydał, jak sobie życzył przynajmniej raz słyszeć każącego ks. Sarbiewskiego, Król chcąc ukontentować człowieka, wielkiem naleganiem wymógł to na Macieju, że się już z drogi wrócił, i kazania podjął, które nieporównanym powiedziawszy plauzem, tylko co zszedł z ambony, na łóżko się położył, ciężką maligną do trzeciego dnia strawiony: przyczyną skwapliwej śmierci była kropla krwawa, która z czoła spadła Sarbiewskiego, z natężeniem myślącego o kazaniu. Po śmierci swojej pokazał się widomie księdzu naszemu Szalabskiemu, na ten czas kaznodziei Lubelskiemu, i mówił do niego. *Pr. Szałabski et Regiam Concionatorem, et Laureatum Poetam; et Doctorem Theologiae fuisse, vanitas est*, co powiedziawszy zniknął, ten zaś goręcej od tego czasu żyć w Bogu począł, a gdy przyszła rocznica tego widzenia, i dzień ten, w rok potem świątobliwie życie swoje zakończył. Urban VIII. Papież będącemu na ten czas w Rzymie Sarbiewskiemu, chcąc doznać jego chybkości w opisaniu wierszów, powiedział taką historyą. Ojciec prawi jeden idąc przez most na Tybrze postawiony, czy z niedostatku, czy też z gniewu, własnego syna wrzucił w pomie-

nioną rzekę; którego gdy nurt bystrej rzeki, już już na dno pogrążał, pies wskoczył w rzękę, i na brzeg jej zdrowo go od zguby wyniósł: kazał ją tedy we dwóch tylko wierszach i z konceptem jeszcze wyrazić, co ks. Maciej bez zwłoki żadnej tegoż czasu tak opisał. *Projicit in Tiberim puerum Pater, at canis effert: Hic gerit officium Patris, at ille canis.* Są te w druku jego pisma. 1mo. *Laska Marszałkowska, albo kazania na pogrzebie Jana Stanisława Sapiehy Wielkiego Marszałka Litewskiego, in 4to w Wilnie* 1635. 2do. *Oratio Panegyrica in solenni Corporis S. Casimiri translatione,* 1636. *in* 4. *Vilnae.* 3tio. *Obsequium gratitudinis ab Appolline Crosensi, Joanni Carolo Chodkiewicz, Palat. Vilnen.* 1619. *in* 4. *Vilnae.* 4to. *Sacra Lithothesis, in prima templi Collegii Crosensis a Chodkiewicio fundati inchoatione, Vilnae* 1622. *in* 4. 5to. *Honor Sanctorum reliquiis Vilnae exhibitus, Oratio soluta, Vilnae* 1634. *in* 4. 6to. *Oratio, qua Antistitem Vilnensem novum, Abraham Wojna, nomine Coll. Vilnen. excepit.* 7mo. *Lyricorum libri 4., Librum Epodon et alterum Epigrammaton multoties impressum Vilnae* 1628. *in* 12. *Coloniae* 1625. *et* 1682. *in* 12. *Romae* 1643. *in* 12. *Antverpiae* 1646. *in* 16. *et* 1634. *et* 1632. *in* 4. *Caliss. in* 12. 1681., ale Kaliska edycya ma *in libro 2do odas 28. in libro 3tio odas 32., in libro 4to odas* 32.; których niema Antwerpska. Krom tego zostawił kazań, które miewał przed Władysławem IV., tomów 4. Gotował nadto druku. *De Perfecta Poesi lib.* 4. *Orationum librum unum Lechiados lib. 12. heroico carmine. De Physico continuo lib. 4. De Deo Uno et Trino, et de Angelis, ad primam portem S. Thomae Aquinatis. De Diis Gentium lib.* 4. *soluta oratione*, ale go w tem śmierć zaszła. Widzieć mnie się dostało jego *MS. in 4to*, pod tytułem: *Dii Gentium, seu Theologia Philosophiaque tam naturalis, quam Ethica, Polita, Oeconomia, Astronomia, caeteraeque artes et Scientiae, sub fabulis Theologiae Ethicae, a veteribus occultatae, erutae vero opera P. Mathiae Sarbiewski* 1627. *in hoc opere eruditissimo cap. 23. ostendit, ex antiquis historicorum argumentis petitis, fabulas Graecas et Aegiptias ortum traxisse a Noe, et ejus posteris.* Znajdziesz niektóre listy jego *in Oper.* Stanisława Łubieńskiego biskupa Płockiego. Stanisław wojewoda Mazowiecki starosta Grabowiecki i Korytnicki, brat rodzony Macieja Kazimierza, deputat na trybunał koronny w r. 1643. *Jansonii elogia,* marszałek izby poselskiej w r. 1647. poseł na sejm 1653. i deputat do namówienia pewnej legacyi. *Constit. fol.* 9. Komissarz do uwolnienia żup Wielickich z ręku Cesarskich. *Const.* 1661. *f.* 10.

Potoc. Centur. Viror. fol. 466. tak o nim między inszemi mówi: *Vir liberae ingenuitatis, quae ad scopulos privatae utilitatis, aut affectiis haut offenderet Flexanima ejus suada in lingua, Consus in pectore, spartacum illum Orbis Poloni Chmielnicium, Zamoscio imminentem avertit, imo terruit in fugacem receptum. A Joanne Casimiro Rege, Suecis ad aequiores conditiones adigendis adhibitus caduceator, atque ad Moschum temporario faedere illigandum, destinatus Orator;* córka jego Anastazya wydana za Franciszka Myszkowskiego kasztelana Bełzkiego: syn zaś Rafał kasztelan Bracławski, starosta Korytnicki, Pan bogobojny, kollegio naszemu Krasnostawskiemu chciał fundacyi przyczynić, ale ta jego intencya zupełnego skutku nie wzięła, przeniósłszy się na wieczność w r. 1715. pogrzebiony w kościele tegoż kollegium; jedna żona jego Maryanna z Borzynia Makowiecka herbu Pomian, kasztelanka Kamieniecka, której postradał w r. 1691, Druga Maryanna Dembińska: trzecia Elżbieta Skotnicka, atoli dzieci wszystkie jego młodo poschodziły. Stanisław chorąży Ciechanowski, poseł na konwokacyą 1674. *Constit. fol.* 13. Teresa i Elżbieta zakonnice S. Brygitty w Lublinie w r. 1674. Jakób wojewodzic Mazowiecki, poseł województwa Podlaskiego, podpisał elekcyą Jana III. Króla.

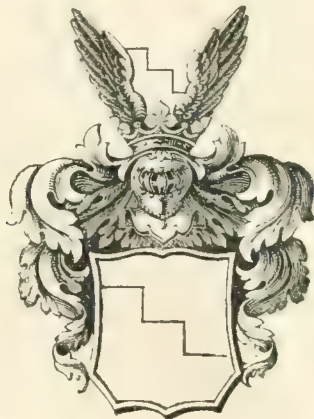
Sarbski, w Pomorskiem województwie. Bernard Jerzy Sarbski sądowy ziemski Lemburski, poseł z województwa Pomorskiego na konwokacyą 1696. N. deputat na trybunał koronny. Melchior na Sarbi Sarbski, miał za sobą Zofią Trembecką córkę Piotra 1576. *Acta Castren. Cracov.*

Sarnicki *herbu Ślepowron*, w Chełmskiej ziemi, dokąd się z Płockiego województwa przenieśli, i w Łukowskiej ziemi, ale się ci Sarneckimi piszą. Pierwszy w Ruskich krajach osiadł Jakób Sarnicki, (bodaj to nie on miał za sobą Pobziedzińską herbu Gryf, *Okol. sub Leliwa)* był w Tatarskim języku biegły, dla tego Jan Albrycht Król Polski w legacyach go do tego narodu zażywał, syn jego Jan, dziedzic na Lipsku, bodaj to nie temu Janowi, 1524. Mikołaj proboszcz Tarnowski i Felix wojski i sędzia Chełmski, Zamojscy, wójtostwo Tworzyczów w zasługach nadali, o czem jest kopia listu ich *Paproc. o herb. fol.* 196. z Elżbiety Gorzkowskiej herbu Tarnawa, spłodził syna Stanisława wojskiego Krasnostawskiego, ten młode lata polerując w akademji Królewieckiej na naukach, a potem po różnych nacyach peregrynując, chwycił się też był przewoźnej Kalwińskiej wiary, której żwawo broniąc, zasłużył sobie u swoich, że go superintendentem obrali, co poznać z listu Orzechowskiego do niego pisanego, potem jednak porzuciwszy tę funkcyą, jednakże nie błędy, na zie-

miańskiej fortunce siedząc, nadzieją się karmił, że za prace swoje w różnych do druku podanych księgach podjęte, miał więcej i w honorze i fortunie profitować. Są zaś w druku te jego księgi, 1mo. *Statuta i Metryka Przywilejów koronnych, w Krakowie* 1594. *in fol.* 2do. *Annales de origine et rebus gestis Polonorum ac Litvanorum*, 1587. *Cracov. in fol.* a temi czasy świeżo *w Lipsku in fol.* 1711. *wraz z Długoszem tom.* 2. kędy o nim *w prefacyi fol.* 32. obszerną dyssertacyą znajdziesz, i o księgach od niego spisanych, także zdania autorów o nich, jako też i błędy jego, *Braun też de Scriptor. Polon. traktuje o nim fol.* 12. *i* 40. 3tio. *Exempla et formulae electionum Pontificum Romanorum*, *Imperatorum*, *et Ducum Venetorum*, *koło roku* 1577. jako sam o sobie powiada *in Epist. Praelimin. fol.* 345. namienia, że napisał *Librum Campiductoriae a fol.* 406. *Commentarios de tota Scientia militari*, ale ich do druku nie podał. Trochę przedtem, to jest *f.* 405. natrąca coś o swojej w druku topografji, która rozumiem że nie insza jest tylko ta, która na końcu jego *Annalium* jest położona. *Historiam Ecclesiasticam* także że pisał, świadczy *lib.* 6. *cap.* 6. ale podobno do druku nie weszła, i dobrze, bo duchem heretyckim trąciła, jako i insze jego pisma. Wydał *i Triumphum Regis Stephani*, o czem sam *lib.* 8. *Annal.* opowiada. Jan Sarnecki 1577. poborca w ziemi Chełmskiej. *Constit. fol.* 321. i 1580. *fol.* 366. Marcin Sarnecki podstarości Łukowski, poborca w województwie Lubelskiem 1611. Swentosław Sarnecki wydał do druku *Celebris Marchionatus in introductione SS. Reliquiarum ad Templum Pinczoviense*, *in fol.* 1701. *Cracov.*

Sarnowski *herbu Jastrzębiec*, w Łęczyckiem województwie. Prandota Sarnowski sędzia ziemski Łęczycki 1422. podpisał list Władysława Jagiełła u *Łask. w Stat. fol.* 49. Wojciech chorąży Łęczycki, miał za sobą Annę Zadzikownę siostrę biskupa Krakowskiego, z której syn Jakób, Krakowski kantor i Sendomierski, ostatnią wolą swoją wszystkie swoje pieniądze na kościoły i ubogich wysypał, zszedł z tego świata w r. 1682. co opowiada nagrobek jego w katedrze Krakowskiej z herbem Jastrzębiec. N. chorąży Łęczycki, któremu Wilkanowska cztery córki powiła, jedna z nich poszła za Wierzbowskiego podstolego Łęczyckiego, druga 1*mo voto* za Karwickiego, z którym spłodziła dwóch synów, 2*do voto* za Trębińskiego, trzecia za Przedborskiego, czwarta za Szypowskiego *sterilis*. Swentosław z Dalkowa Sarnowski kanclerz Gnieznieński, kanonik Łęczycki i Łowicki, proboszcz Sieradzki, deputat na trybunał koronny 1626. Szymon kantor Krakowski, umarł 1639. co wypisał z jego nagrobku w katedrze Krakowskiej.

Starowol. in Monum. Stefan podkomorzy Łęczycki, marszałek izby poselskiej, na sejmie *abdicationis* Jana Kazimierza Króla, jest jego *Mowa w tomie drugim Mowcy Polskiego*, którą upraszał tego Króla, aby nie osierocał swojem oddaleniem się ojczyzny strapionej: jest i u *Załusk. t.* 1. *fol.* 55. był wprzód chorążym Łęczyckim, i posłem na różne sejmy, zkąd komissarzem zapisany, już na sądy fiskalne Radomskie, już do dystrybuty hiberny, już do granic od Marchji Brandeburskiej, *Constit.* 1676. *fol.* 17. Stanisław z Janem Kazimierzem Królewiczem na ten czas Rzym odwiedził, sekretarzem potem wkrótce królewskim, a dalej referendarzem koronnym urosł, aż też na biskupstwo Przemyskie posuniony, wjeżdżał na nie 1659. przy którem trzymał i opactwo Sulejowskie, z sejmu 1667. deputatem na trybunał Radomski naznaczony, *Constit. fol.* 6. Król Michał tak go sobie poważał, że go ostatniej woli swojej exekutorem zostawił, z tej infuły posuniony na Kujawską, na którą miał nominacyą jeszcze w roku 1676. jako się podpisał na liscie Króla Jana III. którą i z sobą w grobie złożył, w roku 1680. Adam kanonik Warszawski, kustosz Sendomierski, proboszcz Łęczycki, o nim *Konstytucya* 1683. *fol.* 15. N. była za Radolińskim kasztelanicem Krzywińskim. N. Sarnowska z Osiny za Mikołajem Romiszowskim.

SARTAWSKI **HERB.**

Okolski tom. 3. *fol.* 340. tak ich herb położył, pod imieniem Zeiberzdorff, a znać z informacyi sobie przysłanej, tarcza na dwie części przedzielona linią wężykowatą, tak, że się cztery anguły w niej znajdują, czyli raczej jak piorun kręcącą się, tak, że się niby zdadzą dwa gradusy, od lewego boku tarczy w górę w prawą idące, pole górne w niej powinno być białe, niższe krwawe, na hełmie nad koroną dwa skrzydła orle, barkami do siebie obrócone, między któremi takież dwa pola jako

i na tarczy. Podobny temu herb kładzie *Petrasancta cap.* 22. Atoli *MS. o Familiach Pruskich*, lubo *Okolskiego* tu cytuje, przecież inszym kształtem herb ich odrysowany przytacza, to jest tarczą w szerz, prosto na dwie części przedzieloną, z których niższa goła, na wyższej jest gwiazda o sześciu promieniach, na hełmie nad koroną trąba myśliwa, w cyrkuł trochę nie zupełny skręcona, cieńszym końcem na dół, grubszym w górę obrócona, tak, że z prawej strony tarczy cyrkuł jej nie zakończony, pięć dzwonków u niej widać. Z *Okolskim* jednak trzeba trzymać. Tym się herbem pieczętują Zejberzdorf Sartawscy w Prusiech. Zejberzdorfami się piszą na pamiątkę, że się kiedyś w Bawarskiej ziemi tak zwali, kędy nadany sobie mając ten klejnot od Cesarzów Rzymskich, jeszcze za czasów *Okolskiego* pod temże imieniem kwitnęli; z których jeden był infułatem *Frisingiae*, dobra ich Ryterzfert nazwane w tamtych krajach. Z tych Lenard miał pięciu synów, Wilhelma, Jana, Bernarda, Zygmunta, i Tomasza: z tych Bernard jeszcze za Krzyżaków przyszedł do Prus, chwały rycerskiej szukając, któremu dobra Sartawice w zasługach nadano; są Sartawice mila od Świeca, kiedyś sławne, zamek znaczny nad rzeką Wisłą na wysokiej gogrze, teraz tylko go ruiny, miał kiedyś u siebie głowę S. Barbary Panny i męczenniczki, którą Krzyżacy nocą dobywszy go, zabrali, i do Chełmna z wielką radością wprowadzili. *MS. de Famil. Pruss.* Kwitnął ten Bernard koło r. 1430. Jan Sartawski w r. 1493. będąc w Bawaryi u swoich familiantów, otrzymał przywilej pewny od Cesarza, dzielił dobra niektóre z Ottą Zbrachlińskim w r. 1511. Jerzy Zygmuntowi I. Królowi dobrze zasłużony, od którego wziął dobra Wątwie nazwane 1525. prawem dożywotniem sobie, żonie, synowi i córce, służącym. Sebastyan Jerzemu Topolowskiemu chorążemu Pomorskiemu, pewnych dóbr donacyą uczynił w r. 1531. a drugie Piotrowi Bąkowskiemu 1534. puścił zastawą. Jerzy syn Jerzego, o którym *Księgi Chełmińskie:* siostry jego Katarzyna i Anna 1560. z Bąkowskiej spłodził Jerzego i Ludwika, którzy dóbr swoich Krąpiewic nazwanych, zamianę czynili z Jerzym Niewieścińskim za Obiezierze i Terkułki, żona Jerzego Bagniewska, dóbr Krostkowa nabyła pod Świecem, syn z niej Rafał, któremu Wysocka sześć córek powiła, Krupocką, Kruszyńską, Kossową, Ostrowicką, Siecińską, szósta Panną umarła. Ludwik brat Jerzego w cudzych krajach wychowany, z Anny Lisowskiej spłodził dwóch synów, Jerzego dziedzica in Rekein, którego z Milewskiej syn Wojciech, Krzysztof drugi syn Ludwika w województwie Sendomierskiem osiadł, dziedzic na Chodczy, z Grocholskiej Zuzanny, miał syna Jana Karola. Maryanna Sartawska była za Kazimierzem Kitnowskim chorą-

żym Pomorskim, z którym wraz fundowawszy kościół nasz w Chojnicach, życie swoje skończyła w r. 1736.

SAS HERB.

Miesiąc żółty na tarczy jak na nowiu, rogami obiema prosto do góry obrócony, na każdym rogu jego gwiazda o sześciu graniach, we środku jego strzała żeleźcem prosto do góry wyrychtowana, w polu błękitnem, na hełmie nad koroną pawi ogon, który strzała przeszywa z prawej strony tarczy w lewą; tak go opisują *Paproc. o herbach fol.* 547. *Okol. tom.* 3. *fol.* 195. Z tych drugi, początki tego herbu z Saxonji zasiąga, zkąd się też Sasem zowie, z Saxonji do Węgier zaszedł, zkąd hrabia Hujd, według świadectwa *Wojciecha Strepy*, z niemałem wojskiem do Lwa książęcia Ruskiego przybywszy, i związawszy się z Litwą, Mazowsze spustoszywszy, gdy w nadgrodę swoich rycerskich dzieł, krom inszych podarunków, jeszcze mu i krewną swoję blizką w małżeńską ligę oddał, osiadł w Ruskich krajach, i w potomkach swoich, różnych familji, które się tym herbem pieczętują, stał się ojcem. *Paprocki* i ztąd dochodzi, jak to kiedyś możny był dom w Węgrzech, że czerwone złote z tym herbem ich wybitym widziano, znać kiedy superintendentami będąc przodkowie ich, w mennicach taką monetę bić kazali. Niektórzy ten herb cały z góry na dół przewróciwszy noszą, jako się mówiło pod Garczyńskiemi, Mściszewscy podobny do Sasa herb noszą, tylko że strzały nie kładą, patrz *Mściszewski*, a gwiazdy trzy u nich rzędem idzie. Dziedzielowie także inszym kształtem tego herbu zażywają, patrz w trzecim tomie *fol.* 465.

Herbowni.

Baczyński,	*Bereznicki,*	*Bojarski,*
Bandrowski,	*Biliński,*	*Bratkowski,*
Baraniecki,	*Błazowski,*	*Bryliński,*

Brześciański, *Buchowski*, *Chodkowski*, *Czołhański*, *Daniłowicz*, *Długopolski*, *Dobrzański*, *Dubrawski*, *Dziedoszycki*, *Dziedziel*, *Hoszowski*, *Hrebnicki*, *Hubernicki*, *Jamiński*, *Jasiński*, *Jaworski*, *Kłodnicki*, *Komarnicki*, *Kropiwnicki*, *Kruszelnicki*, *Lityński*, *Łucki*, *Mańczak*, *Manesterski*, *Mściszewski*, *Nowosielski*, *Odrzechowski*, *Orłowski*, *Podwysocki*, *Raszkowski*, *Rożniatowski*, *Rudnicki*, *Siemiasz*, *Skotnicki*, *Strutyński*, *Sulatycki*, *Świstelnicki*, *Tarnawski*, *Tatomir*, *Terlecki*, *Tesmer*, *Tyssarowski*, *Uniatycki*, *Winnicki*, *Wisłocki*, *Witwicki*, *Wołkowicki*, *Wołosiecki*, *Woryski*, *Zapłatyński*, *Zawisza*, *Zeliborski*, *Zesteliński*, *Żurakowski*, *Żukotyński*.

Duńczewski, *Kuropatnicki*, *Małachowski* i *Wielądek* następujące familie do herbu tego dołączają:

Brzuski, *Charewicz*, *Husarzewski*, *Kumarnicki*, *Nechrebecki*, *Obertyński*, *Olewnicki*, *Pochorecki*, *Popiel*, *Sasimowski*, *Sasowski*, *Tyzdrowski*.

Sasiewicz *herbu Jastrzębiec*, w województwie Trockiem, ale z tą odmianą, że w podkowie kładą dwie strzały, i krzyż w pośrodku. Hieronim Sasiewicz wojski i podstarości Kowieński, skarbny Litewski, synowie jego w wojsku. Kazimierz podpisał w Trockiem elekcyą Jana Kazimierza Króla. *Konstytucye* 1670. *fol.* 3. wspominają Sasiewicza wojewodę Smoleńskiego, którego pozostała małżonka, ponowiła śluby z generałem Podolskim.

Sasin *herbu Jastrzębiec*, w Mazowieckiem województwie, a potem i po inszych. Niektórzy z nich na Wołyniu osiadłszy, od dóbr Bylce Byleckiemi nazwani. Sasin kasztelan Wyszogrodzki, z synem swoim Rolandem, w r. 1395. w wojsku Zygmunta Cesarza wielkiem sercem potykając się z Bajazetem, poległ na placu. *Długosz.* Piotr Ludwik Sasin, dziekan Dynowski 1641. Bernard kanonik Chełmiński, dobroczynny na naszę rezydencyą Malborską, świat pożegnał w r. 1681. Sebastyan pisarz grodzki Halicki, miał za sobą Zofią Kuberską, z tej się zostały dwie córki, i dwaj synowie, Józef i Antoni. Petronella Sasinowna była za Wojciechem Dąbrowskim podstolim Nowogrodzkim. Sasinowskich wspomina *Laudum Łomżyńskie* 1607. Są i Sasinowie Kaleczycki.

Saszor *herb*, patrz **Orla**: od tegoż herbu nazwani Saszowscy w Zatorskiem księztwie i Oświecimskiem.

Sawicki *herbu Cholewa*, w Brześciańskiem województwie. Jan Sawicki w zakonie naszym mąż uczony, pierwsze początki zakładał rezydencyi naszej w Drogiczynie w Podlaszu, umarł 1657. Brat jego rodzony Melchior wojewoda Brzeski Litewski, mąż uczony, w akademji Wileńskiej z teologji doktorskim laurem uczczony, są jego niektóre pisma w druku: 1mo. *Cienie żałobne po jasnych promieniach wierszem, na pogrzebie Katarzyny z Sokolińskich Kiszczyny wojewodziny Połockiej, in 4to* 1640. *w Wilnie.* 2do. *Primitiae honorum B. Josaphato Kuncewicz Archiep. Połoc. in 4to* 1643. *Vilnae, jest Oracya o tym Błogosławionym którą miał w Wilnie.* Niemniejsza się w nim dzielność wydawała, we wszystkich którekolwiek na siebie wziął funkcyach, najprzód tedy łowczym Mielnickim urosł, dano mu potem starostwo Grodzieńskie, ale się wkrótce wyzuł z niego, widząc sobie mniej życzliwe serca braterskie; nadgradzając mu to Jan Kazimierz Król, kasztelanią mu Brzeską konferował, w którem mieście kommendę mając, długo go i mężnie przeciwko Szwedom bronił, ale w r. 1657. niemogąc dłużej wytrzymać potencyi, Szwedowi go Karolowi i Rakocemu w pewne poddał kondycyc, z sejmu 1662. był komissarzem do uznania krzywd od wojska poczynionych, *Constit. fol.* 17. zostawszy potem wojewodą, gdy dla obrady publicznej na sejmik zjechał, tam od zawziętych na siebie zabity: z synów jego, dwaj w zakonie naszym kwitnęli, Antoni i Karol, pierwszy rządził kollegium Brześciańskie, umarł w Krakowie u S. Piotra 1733. wieku 77. Drugi rządził kollegia Gdańskie i Krakowskie u S. Piotra, umarł we Lwowie 1733. jest w druku jego *Prawdziwe zwierzciadło niewinności, to jest życie S. Aloizego Gonzagi, w Poznaniu* 1725. Trzeci Dominik Kazimierz kasztelan Brześciański 1691. żona jego Sadowska. Czwarty Krzysztof Marcin, którego z Eufrozyny Krasowskiej herbu Ślepowron, podkomorzanki Mielnickiej, syn Karol został: siostry zaś ich, jedna Katarzyna była za Janem Szujskim, druga Emerencyanna zakonnica S. Brygitty w Brześciu: wszystkie te dzieci spłodził Melchior wojewoda z Zofji Pikarskiej Brześciańskiej wojewodzanki, której nagrobek widzieć w Białej na Podlaszu. Wprawdzieć ich *Kojał. in MS.* pod herbem Nowina położył, alem ja w Brześciu herb ich widział Cholewa. Jan Sawicki w zakonie naszym missyonarskie życie skończył 1709. w Bydgoszczy. Niewiem czy nie ta Katarzyna wojewodzanka Brześciańska, co była za Janem Szujskim, była także za Piotrem Piekarskim miecznikiem Brześciańskim.

Sawicki *herbu Lubicz*, w Podlaskiem województwie, do których *Okol.* naciąga Macieja kasztelana Podlaskiego, którego syn Wojciech był starostą Mielnickim, żona jego Dłuska herbu Kotficz. Synowie jego, Mikołaj i Krzysztof. Paweł za czasów *Baranow.* Jakób Sawicki Lubicz, burgrabia Inowrocławski 1700. Stanisław najprzód komornik ziemski Drohicki 1616. potem stolnik Podlaski, poseł na sejm 1627. zkąd deputatem stanął na trybunał Radomski, *Constit. fol.* 5. syn jego Władysław 1633. N. miał za sobą Zofią Lipską podczaszankę Bełzką. N. Barbarę Rudnicką. Michał i Jędrzej bracia rodzeni tego herbu 1691.

Sawicki *herbu Nowina*, w ziemi Mielnickiej. Jan Sawicki skarbnik Podlaski, spłodził dwóch synów, Stanisława Jana chorążego Mielnickiego 1674. *sterilem*, i Wojciecha, który z Joanny Biskupskiej zostawił ci wprawdzie syna Jana, ale bezpotomnego, córek zaś tegoż skarbnika było trzy, pierwsza Felicyanna za Wojciechem Bełczyckim, z którym miała córkę Annę Sobolewskę, i syna Kazimierza, od którego był syn Adam, i córka Barbara Tomaszewska. Druga Elżbieta poszła za Wierzbickiego. Trzecia Teofila za Jędrzeja Jawoza, z której synowie Gabryel i Rafał bezpotomni, i córka Maryanna, Pawła Świętkowskiego małżonka. Do tych zda mi się należał ks. Kasper Sawicki, w zakonie naszym, rektor niegdy kollegium Kaliskiego, mąż wielce uczony, są jego niektóre książki w druku. 1mo. *Anatomia Consilii editi de stabilienda pace Poloniae, Jesuitis pulsis*, 1611. *in 4to, sub nomine Gasp. Cichocki Canon. latine, Polonice vero sub nomine Lunowski.* 2do. *Alloquia Osiecensia, lib.* 6. *in 4to*, 1616. *sub nomine Cichocki.* 3tio. *Dialogus Curforis et nautae, in quo, de Violenta Gedanensium Monialium S. Brigittae, per haereticos facta proscriptione, narratio instituitur.* 4to. *Replica na Nowiny z Poznania, które Minister jeden rozsiał po Prusiech. Cracov.* 1614. *in 4to.* 5to. *Tryplika na duplikę Niedoperza Ministra Toruńskiego, in 4to Cracov.* 1615. 6to. *Foremna zgoda, albo istna wrzawa między Ewangelikami, Cracov. in 4to* 1616. *sub nomine Joan. Gołubski.* 7mo. *O wiecznem Błogosławieństwie i szczęściu Ks. Bellarmina Kardyn. przełożył na Polski język*, 1617. *w Krak. in 4to.* Nad to, zostawił do druku *Indicem Biblicum omnium materiarium.* Dwa razy do Rzymu jeździł prokurator od prowincyi Polskiej, trzeci raz z Legatem królewskim, biskupem Łuckim. Podjął się mąż apostolski, missyi Moskiewskiej, kędy w połowie dyssydentów i schizmatyków, Bóg mu znacznie poszczęścił. Jednego z Ewangelików w Anglji i Francyi, w błędach heretyckich nad innych lepiej wypolerowanego, raz i drugi

w dyspucie złamał, co sobie za konfuzyą ten mając, chciał się jej śmiercią Kaspra zemścić, atoli go ten, tak swoją łagodnością powściągnął, że się z kościołem katolickim pojednał. Więcej o nim znajdziesz *in Biblioth. Scriptor. Societ.* Mikołaj Sawicki, miał za sobą Tyszkiewiczownę. Maciej chorąży Mielnicki. Alexander, prowincyał Litewskiej prowincyi w zakonie naszym, potem proboszcz *Domus Professae* w Wilnie 1724. Teodor, Paweł Marcin 1648. w Brześciańskiem.

Sawicki *herbu Ślepowron*, w Wileńskiem województwie. Michał Sawicki pisarz ziemski Wileński, poseł na sejm 1724. i komissarz do sprawy Toruńskiej. Niewiem czy tu, czy do inszego domu należą, Stanisław i Chryzostom Sawiccy; w zakonie naszym, bracia rodzeni, ale podobno należą do herbu Lubicz.

Sawicz *herbu Sulima*, z których jedni się piszą Sawicz Ryczgorski, drudzy Sawicz Zabłocki, niewiem, czy oba do tegoż herbu należą. Jan Sawicz Ryczgorski, mąż wojenny, syn jego Wawrzeniec sędzia ziemski Trocki *), tego syn Jan, tego Alexander, z Sapiehą Pawłem hetmanem rycersko traktował. Tomasz Sawicz Zabłocki, 1648. deputat do pisania *pacta conventa*, między Rzeczypospolitą i Janem Kazimierzem Królem elektem. Wojciech w Wileńskiem w tymże roku. Bartłomiej w Żmudzi 1621. Stanisław w Mińskiem 1674. r. Wojciech zaś Sawicz Zabłocki, dworzanin królewski, w Oszmiańskiem.

Schaffgocz. *herbu Gryf*, na Szląsku, *Trebnicz kazanie.* Z tych Adam Schawgotz w r. 1592. za sto dziewięćdziesiąt i pięćtysięcy talerów, kupił dobra Trachemberg Prauznitz.

N. Schaffgotsch ostatnich czasów (1793.) biskup Wrocławski, brat zaś jego wielkim koniuszym Króla Pruskiego. Familia ta znacznie rozrodzona w Prusach. — *Krasicki.*

Schaffter *herbu Chomąto.* Michał Schaffter 1394. r. leży w Piasecznie w kościele, świadkiem grabsztyn, ale trudno napisu wyczytać. *MS. de Famil. Pruss.*

Schak *herbu Szachownica*, atoli takim kształtem, jako go opisuje *MS. o Famil. Pruskich.* Tarcza tego herbu w pół przedzielona, po lewej jej stronie, powinna być szachownica o sześciu przedziałach, pola u niej czerwone i modre, z której wilk w prawą wychodzi modry, w czerwonem polu, nogę przednią do góry podniósłszy, na hełmie wilk modry, nogi przednie do góry od kolan spuszczone mający. Tym się herbem Schakowie w Prusiech pieczętują, dom w tych tam krajach

*) W r. 1589. na sejmie Warszawskim w ratyfikacyi tranzakcyi Bendzińskich mianowany Jan Sawicz poseł z województwa Trockiego. — *Przypisek Krasickiego.*

starożytny; bo jeszcze w r. 1298. gdy Litwa niespodzianie, w sam dzień S. Michała, na Strazburg napadła, i ludziom nie folgując, których, do kościoła na ten czas zgromadzonych siła trupem położyła, i kościołom, które bałwochwalską zuchwałością sprofanowała, wszystko pustoszyła; Konrad Schak Chełmińskiej prowincyi komendę mając sobie powierzoną, tak nagle z wojskiem swoich przypadł, że i jeden żywo z pod jego oręża nie uszedł. Tenże Golub założył w Prusiech, a w r. 1301. został według *Praetor. Orb. Got. Magister Provincialis in Prussia*, wspomina go także *Stryjkow. fol.* 374. *Długosz*, *Sarnicki lib.* 6. *Kojał. p.* 1. *lib.* 6. Był rodem Trewirczyk, zkąd znać do Prus z sobą sciągnął krew swoję blizką i tamże osadził, pannom zakonnym Benedyktynkom w Chełmnie fundacyi przyczynił. Trzymali potem Schakowie Szynwald, Wydrzno, Błomów i święte, królewskie dobra w zasługach sobie nadane: od Kostków na frymark wzięli Sztemberg. Nabyli potem różnych possessyi w Kurlandyi, Szląsku, i Prusach książęcych. Jeden z nich miał za sobą Pilawownę, był sędzia Malborskim, drugi był posłem na sejm z Malborskiego 1623. zkąd komissarzem zapisany do taxy rzeczy, *Constit. fol.* 10. pojął Rauszkownę, z którą spłodził trzech synów, jeden z nich, był deputatem z województwa, Malborskiego, drugi w Niderlandzie ożeniwszy się osiadł, trzeci na Sztemberku dziedzic. Sacken *Vladislai IV. Cubicularium, et militiae Praefectus*, *rebus contra Turcas et Moschos praeclare gestis clarus obiit* 1635. mówi nagrobek jego w Toruniu, u *Starowol. in Monum.* Wacław Schak kanclerz książęcych Prus, legacye sprawował do Królów Polskich, od Kurfirszta Brandeburskiego. Fabian à Schak. *Consiliarius Provincialis Ducatus Prussiae*, *deputatus* 1620. *ad recognitionem juris Provincialis Prussiae*, a 1600. podpisał dekret komissyi królewskiej. Jan Schmak kanonik Chełmiński. Albrycht starosta Szuski, miał za sobą Małgorzatę Sakinownę roku 1677.

Schak (Szak) generał w wojsku Rzeczypospolitej, miał za sobą *Goltzownę* starościankę Wałecką, z niej syn jedynak kapitan w regimencie ojca zabity w Piotrkowie r. 1748. — *Krasicki.*

SCHAMPACH HERB.

Lew w lewą tarczy obrócony, na dwóch tylnych nogach stojący, w koronie na głowie, z ogonem na grzbiet zadartym: we dwóch przednich łapach w górę wzniesionych trzyma różę. *Okol. tom.* 2. *fol.* 105. ani koloru tarczy, ani hełmu nie opisawszy. *Petra sanct. de Tesser. gentilit. cap.* 53. powiada,

SCHAMPACH HERB.

że *Davideorum Familia* w Wenecyi, na tarczy szafirowej Lwa złotego nosi z lilią złotą, w Rzymie zaś *Ruisiorum familia* Lwa ma na czerwonej tarczy złotego, z srebrną lilią. Geldryi herb Lew żółty w polu niebieskim. *Braun lib.* 4. *Civit. f.* 16. Ten herb do Polski wniesiony za Zygmunta III. Króla od Zdenkona Schampach, któremu indygenatu pozwoliła przez swoję ustawę Rzeczpospolita, nie inaczej jednak według *Adama Grodzieckiego*, *w Przestrodze o Tytułach*, tylko że musiał wyprzedać swoje dobra, które miał w cudzych krajach. *Długosz* pod rokiem 1400. wspomina, Zampach zamek w Morawskiej ziemi, tak bym rozumiał, że był kiedyś dziedzictwem tego domu. Przywilej Ferdynanda II. Cesarza na pargaminie, długą genealogią wywodzi, ród Szampachów od dawnych Leszków, niegdy książąt i monarchów Polskich*), otrzymał ten przywilej wspomniony Zdenko Schampach, ten w młodym wieku, dany na dwór Maxymiliana książęcia Austryi, nad lata swoje serce i męztwo wielkie pokazał, gdzie tegoż Maxymiliana na tron Polski, pod rozerwaną elekcyą obranego, wprowadzał. Rudolfowi Cesarzowi przeciwko Turkom tak ludźmi do boju, jako i pieniężnym ratunkiem, siła dopomagał. Matyasz także Cesarz, na mądrej radzie jego polegał. Ferdynand zaś II. Cesarz któremu się też nie mniej jak i drugim przysłużył, gdy państwo jego od nieprzyjaznego Gabora obronił, za co *servator Austriae* zawołany był; orła mu cesarskiego do jego herbu przydał, na którego piersiach złotemi literami imie jego wyrażone było *Ferdinandus.* Po tych jednak tak wielkich

*) Szampachowie wynikli z Pokolenia Leszków książąt Polskich odmiennym się herbem pieczętują, to jest: w polu zielonem lew na tylnych łapach stojący, bez korony, w prawą tarczy obrócony, z zadartym na grzbiet ogonem, w przedniej łapie prawej trzyma miecz goły wprost do góry, w lewej kwiat róży z szczypułką, której koniec od koloru pola ciemniej zielony niżej łapy widoczny. W hełmie nad koroną pół jednorożca, jako w herbie *Bończa.* — *P. W.*

faworach cesarskich, stesknił się do Polskiej wolności, przetoż indygenat wyjednawszy sobie na sejmie, Zygmuntowi Królowi wiernemi się zasługami zaszczycał, jako, gdy do Prus znaczną liczbę jazdy niemieckiej wyprawił, aż go też śmierć w Krakowie zastała, kędy w kościele OO. Franciszkanów pogrzebiony od syna 1639.; był to Henryk Buryan na Hodoninie i Milotyce hrabia Schampach, w wielu cudzoziemskich językach biegły, i serca mężnego. *Malicki Camil. Franciszkan. kazanie*, *Złota wolność śmierci*, *i Okol.*

Schenhing *herbu Trąby*. *Okol. tom.* 3. *f.* 233. tak ich herb opisuje. Są trzy trąby myśliwe czarne, z dzwonkami, w polu czerwonem, między dwiema liniami ułożone, jedna podle drugiej, które jednak linie na ukos idą, z lewego boku tarczy z góry, na prawy na dół, i każda z nich jedna od drugiej co raz mniejsza. Dorota Schenckinowna była za Hugonem z Ranzowa grafem koło r. 1530. Ten zaś herb miał pierwszy wnieść do Polski, Otto Schenhing biskup Inflantski, jako się wyraźnie *Okolski świadczy Kalendarzem Fontana*, co jednak tak się ma rozumieć, że jak Inflanty Szwedzka potencya, od tego Królestwa oderwała, tak Schenhingowie starożytny dom w Inflanciech, smakując sobie swobodę tej ojczyzny, do w. ks. Lit. wyniósłszy się, tamże osiedli. Otto tedy Schenhing po podbitych do Królestwa Polskiego, przez Stefana Batorego Inflantach, i erekcyi nowego biskupstwa Inflantskiego czyli Wendeńskiego, drugim infułatem zasiadł na tej katedrze, i miejsce mu w senacie i jego sukcessorom naznaczone, zaraz po Kamienieckim biskupie, przez *Konstytucą* 1593. *Constit. fol.* 647. nie mógł jednak, dla ustawicznych od Szwedów wojennych rozruchów, spokojnie rządzić: to pewna, że był pasterz osobliwszego w obyczajach ułożenia i życia przykładnego, w r. 1597. ponieważ senat Rygski zakazał był, żeby nikt studentom naszym, gospód nie najmował, Otto dom dostatni skupił, dla ich rezydencyi, gdzie pięciu ich swoim kosztem chował. *Annuae Societ.* też dobroczynność i w Derpcie naszym OO. świadczył, mąż w naukach się kochający. Synod dyecezański w naszym kościele Rygskim 1595. odprawił. Jan Schenhing z województwem Trockiem podpisał elekcyą Władysława IV. Króla.

Scheve *herbu Sternberg*. Ta familia najprzód w Czechach swoje i początki i wzrost wzięła, jako się mówiło pod herbem Sternberg, z tych był Zdenko z Szternberka na Konopiszczu, którego Matyasz Król Węgierski, wyprawił do Czech, aby był na niego tę koronę przeciągnął. *Papr. Ogrod. f.* 196. koło r. 1480. Nawet niektórzy twierdzą, że i na tronie Czeskim zasiadła hrabianka z Szternberka kanclerzanka Czeska,

z Jerzym Królem Czeskim dożywotnie złączona, ale *Paprocki* wyraźnie pisze, że ten Król miał za sobą Joannę Lwownę z Rozmitala: dopieroż to jawna omyłka, że siostra tej kanclerzanki była za Janem Tarnowskim kasztelanem Krakowskim i hetmanem wielkim koronnym: bo Jerzy Król Czeski, żył koło r. 1470. Tarnowski umarł 1561. Że też w Francuzkiem Królestwie Szternberkowie de Scheve kwitnęli, dowodem jest nagrobek w Łasku, który bratu swemu rodzonemu Sabina de Scheve, Olbrychta Łaskiego wojewody Sieradzkiego małżonka, w r. 1611. wystawiła, z tym napisem, *Vincentii de Scheve, Łascensis, Łoviciensis Praepositi Archidiaconi Gnesnensis, mortales exuviae, qui cum ex Galliis in Regnum Poloniae, cum vetusta Łaskorum affinitate domicilium transtulisset, atque a saeculari, sacrae militiae animum consecrasset, plurimum omni vita, de Ecclesia Dei totoque clero Regni, non paucis ad Sedem Apostolicam, cum laude expeditis legationibus, meritus, anno* 1611. *aetat.* 54. *Łovicii morbo extinctus, depositae per II. Dnam Łaska de Scheve Palatinam Siradiensem, sororem illius charissimam.* W Prusiech też dawniej przedtem: bo w r. 1466. pierwszy zasiadał krzesło województwa Chełmińskiego, *Augustinus à Scheve*, a to w nagrodę zasług swoich, że najwięcej pracował, do przyłączenia Pruskiej prowincyi do Korony. Małgorzata de Scheve była za Alexandrem Geschawem.

W r. 1454. w hołdzie uczynionym Kazimierzowi Jagiellończykowi już pisał się Augustyn *de Schewe* wojewoda Chełmiński. — *Cod. Dipl. Vol. IV. fol.* 153. — *Krasicki.*

SCHILING HERB.

Na krwawej tarczy cyrkuł srebrny, w którego środku gałązka lipowa o trzech listkach, z których dwa z boku, a trzecie nad niemi we środku, wszystkie zielone, na hełmie dwa

skrzydła orle rozciągnione do góry, na każdem z nich takież cyrkuły z listkami, jak i na tarczy: tak go opisują, *Paproc. o herb. fol.* 701. *Okol. tom.* 3. *fol.* 208. gdzie powiada, że Maxymilian Cesarz familią Schillingów w r. 1507. przywilejem swoim danym w Konstancyi, zdawna w Niemczech szlachetną, dla wielkich zasług, tym herbem ozdobił. Zygmunt zaś I. Król Polski w r. 1543. indygenatu im w tem Królestwie pozwolił. Jan Schyling w Sambieńskiej prowincyi w Prusiech ziemianin, w r. 1466. podpisał pokój Brzeski, u *Łask. w Statut. fol.* 150. *Decius de Sigism. I. temporibus* wspomina, że Fryderyk, Jan, Jodocus i Mikołaj Schilingowie z Wyssenburga do Polski się przenieśli, gdzie według *Paproc.* kwitnęli Mikołaj w r. 1509. Jan 1534. Erazm 1539. Justus 1540. Jerzy 1551. Jan Schiling J. U. D. Wrocławski S. Floryana proboszcz, Wrocławski i Krakowski kanonik, Pleban Bocheński, gdy się z Rzymskiej drogi do ojczyzny powraca, w Karyntji umarł 1518. jego nagrobek na zamku Krakowskim, brat jego Augustyn, oba z ojca Fryderyka, urodzeni, miał za sobą Krupczankę, tej był syn Erazm, dziedzic na Koczanowie, ten zostawił syna Zygmunta, i córek sześć. Mikołaj Schiling z Szpaczkowny spłodził Jana, kanonika Krakowskiego i Wrocławskiego, zmarłego r. 1552. któremu Jędrzej Przecławski, i Piotr Myszkowski, kanonicy Krakowscy, nagrobek w katedrze Krakowskiej wystawili z tą pochwałą. *Viro pio, literato, et qui in rebus humanis tranquillitatem animi, summum bonum esse putabat, ea de causa alienus ab omni ambitione, ita semper vixit, ut nemini molestus, omnibus gratus ac jucundus esset.* Erazm syn Krzysztofa dziedzica, na Minodze, miał za sobą Ewę Chrząstowskę, sióstr jego pięć było. Jeremiasz dziedzic na Hendrykowie i Wieprzu, córka jego Elżbieta była za Maryanem Przyłęckim kasztelanem Oświecimskim, żyła jeszcze 1646. pani pobożna, w Hendrykowie kościół wymurowała, i panny zakonne z Szląska do Polski skłonione, cały rok szczodrobliwie w dobrach swoich żywiła. Jan pisarz skarbowy; którego syn z książęciem Koreckim mężnie z Turkami i z Tatarami scinając się, poległ; Jan w pieszem wojsku Polskiem znacznej szarży, pod expedycyą Moskiewską za Króla Stefana, w okazyi zabity. *Paproc. o herb. fol.* 417. Zuzanna córka Krzysztofa, najprzód żyła z Geraltowskim, potem z Adamem Jordanem.

SCHLICHTING HERB.

Jelenie rogi trzy, dwa z nich jeden podle drugiego, trzeci zaś nad niemi, w polu czerwonem powinny być, w hełmie

SCHLICHTING HERB.

zaś trzy pióra strusie, tak go opisuje *Kojał. in MS.* który powiada, że ten herb do księztwa Zmudzkiego od jednego z Schlichtyngów z Wielkiej-Polski przyniesiony. Jan Jerzy Schlichting z Bukowca, sędzia ziemski Wschowski: z województwa Poznańskiego poseł na sejm 1633. zkąd zapisany na trybunał skarbowy Radomski, *Constit. fol.* 20. i znowu w r. 1635. *Constit. fol.* 17. w r. 1638. komissarz do granic od Szląska, *fol.* 20. i 1645. do Królewca, *fol.* 17. i 1653. deputat na trybunał skarbowy Lwowski, *fol.* 2. podpisał także konfederacyą generalną Warszawską, poseł na konwokacyą 1632. Wojciech u Bogusława Leszczyńskiego generała Wielkopolskiego w wielkich respektach. Samuel rotmistrz królewski, z sejmu 1683. komissarz do granic od Szląska. *Const. fol.* 12. N. miał dwie córki, z tych jedna poszła za Bukowieckiego, druga Zuzanna za Kczewskiego, matka Samuela wojewody Malborskiego. Jan Szymon wojski Inflantski w księztwie Zmudzkiem r. 1674. syn jego Stefan młodo umarł. Anna Elżbieta z Bukowca Schlichtizanka, Jerzego Franciszka Golcza małżonka. Dwaj Schlichtyngowie mieli za sobą dwie siostry rodzone Morsztynowny Barbarę i Bogumiłę, córki Gabryela, trzeci także Gryzellę Morsztynownę, córkę Bogusława. Kazimierz w Poznańskiem, Alexander w Krakowskiem 1697.

Jonasz Schlichting z *Bukowca* sławny Socynianista, umarł w Żelechowie 1. Listop. 1695. r. wieku 74. pisał komentarze na Ewangelię S. Jana, na listy do Rzymian, Hebrajczyków, Koryntyan, w bibliotece *Fratrum Polonorum* pisma jego znajdują się. — *Jonae Schlichtingii a Bukowiec mertio disputata, num ad Regnum Dei possidendum necesse sit in nullo peccato Evangelicae doctrinae adverso manere, Racoviae, Typis Pauli Sternacii* 1635. *in 8vo.* — *Krasicki.*

Schlieben, w Inflanciech. Jan Teodor graf à Schlieben, czy jak drudzy piszą à Schluben, wojewoda Inflantski w r. 1681. syn jego Wilhelm posłem był z Prus na sejm 1730.

córka Joanna, Kazimierza Zawadzkiego kasztelana Chełmińskiego, starosty Puckiego i Lipińskiego, małżonka.

SCHMELING HERB.

W polu białem na ukos od prawego boku tarczy na dół na lewy krata z bałasami pięciu prostemi nie toczonemi czerwona, jaka więc na gankach bywa, na hełmie pół Panny, albo po pas bez obudwu ręku, jakby po ramię obiedwie odcięte miała, głowę jej binda związała, której końce daleko na bok lewy tarczy wyciągnione, takem go odrysowany ten herb widział między inszemi herbami Pruskiemi. Pieczętują się nim Schmelingowie, z których Melchior von Schmelling miał za sobą Magdalenę Urtellę, z tej syn Henryk pojął Dorotę von Kresen, która mu urodziła syna Hartwika, w wojsku koronnem Zygmunta III. Króla Polskiego majora, ten się złączył dożywotnie z Gertrudą Wittinghoffówną, z której córka Gertruda Gotardowi Bystramowi zaślubiona, umarła 1649. Jędrzej Schmelling miał swoję rotę w wojsku Polskiem, co poznać z *Konstytucyi* 1631. *fol.* 49. Henryk starosta Orleński podpisał *pacta conventa* Władysława IV. *Porząd. Elekc.* Władysław koniuszy koronny, starosta Orleński 1674. *Const. fol.* 21. N. była za Felixem Pacem podkomorzym Litewskim. Melchior w zakonie naszym, rządził prowincyą Litewską od r. 1646. i na tym urzędzie umarł w Nieświeżu w r. 1648.

Schonberg *herbu Lew*, według świadectwa *Okol. tom.* 2. *fol.* 103. takiż Lew we wszystkiem powinien być, jakiegoś widział pod Schampach, tylko że w przednich łapach nie różą, ale miecz dobyty i zaniesiony, nad głowę swoję trzyma. *Petra sancta cap.* 53. inaczej Schonbergów w Misnji herb opisuje, to jest, że powinien być Lew ale bez korony na głowie, nie w lewą tarczy, ale w prawą całym sobą obrócony, w pół od głowy cisawy, w pół od ogona zielony, na złotej tar-

czy. Dom ten po Europie dziełami swemi wsławiony, a najprzód Mikołaj Schonberg syn Teodoryka, w Misnji urodziwszy się, świętą do Rzymu peregrynacyą odprawiwszy wstąpił do domu powracając do Florencyi, kędy habit S. Dominika na siebie przyjął w r. 1497. gdzie wkrótce tak wysoką umiejętnością zajaśniał, że go Juliusz II. i Leo X. Papieżowie, wielce sobie poważali, pokazał dowcipu swego i nauki dowody, gdy różnemi pismami błędy Lutrowe, dopiero wszczynające się łamał, pokazał, gdy zakonu swego prokuratoryą generalną sprawował, gdy nuncyusza papiezkiego urząd, już w Hiszpanji już w Węgrzech, na ten czas arcybiskup Kapuański piastował, gdy Franciszka Króla Francuzkiego z Cesarzem pogodził, czem nieporównaną sobie u wszystkich stanów ludzi i miłość i estymacyą zjednał, tak dalece, że po Klemensa Papieża ba i Adryana śmierci, lubo jeszcze nie był kardynałem, na stolicę go papiezką tłumem promowowano, Paweł trzeci zasługi jego w kościele Bożym, zważywszy, między purpuratów go Rzymskich policzył pod tytułem S. Syxta; na tej godności, nic nie ubliżając z powinności zakonnej, stał się drugim, widowiskiem cnót nie pośledních; wyzuł się z śmiertelności w r. 1535. *Spondan. in Annal. Pancinius*, *Purpura docta. Cureus fol.* 237. i 238. ale go szczypie heretyk. Przedtem zaś kwitnął Piotr Schomberg kardynał, umarł r. 1464. *Purpura docta.* Teodoryk Schomberg rajtaryi Niemieckiej, w wojsku Henryka IV. Króla Francuzkiego, mężny wódz i dzielny, w r. 1590. poległ w potrzebie pod Juryakiem. *Bust. hist. Franc. lib.* 22. Kasper Nantolji hrabia, rodem Sas, ale do Francyi affektem przylgnął, i dla Henryka Walezyusza Króla Francuzkiego, ludzi do boju w Niemczech zbierał. *Spondan.* 1589. *num.* 12. Tenże w r. 1593. z katolickiemi deputatami traktował, aby za Króla przyjęli Henryka Nawarra, a gdy widział że do tej korony nie mógł przyjść inaczej, tylko żeby był przyjął wprzód wiarę katolicką, on mu do tego najpierwszym był powodem. *Spondan. num.* 12. Henryk Schomberg Francuzki marszałek, albo hetman, 1627. Anglików z wyspy Raea nazwanej i od oblężenia zamku Martyniańskiego z klęską w nich odpędził, czego mu przez list swój winszował Urban VIII. Papież. *Spond. num.* 5. Książęcia Aureliańskiego Królowi bratu rebellizującego poraził 1632. *Spondan. num.* 7. umarł na apoplexyą w tymże roku. *Cluver fol.* 790. Hallving Schomberg *Ocitaniae Praefectus* Leucatę od Hiszpanów oblężoną, nietylko że od gwałtownego szturmu i impressyi oswobodził, ale też Hiszpanów znaczną klęską złamał, obóz im, działa i wielką zdobycz odjął, za co go Król Ludwik marszałkiem Francuzkim kreował 1637. *Spondan. num.* 2. Katalonią spustoszył 1639.

wspomina go *Cluver* jeszcze w r. 1650 *fol.* 879. W Polszcze naszej, ile dochodzę, pierwszy się z tego domu gnieździć począł Teofil Schomberg, któremu i biegłość w cudzoziemskich językach, i poler w rycerskim kunszcie, do tego pomogły, że mu generalstwo artyleryi koronnej powierzono: pod Smoleńskiem podziemne miny on zasadzał, na prędsze tego miasta do Zygmunta III. Króla nakłonienie. Pod Cecorą mężnie i nie raz natarczywe Tatarskie hufce odganiał. Pod Chocimem wał na wysokiej górze ufortyfikowawszy, wielą Turkom, gęsto ztamtąd dając ognia, był fatalnym. *Piasec. fol.* 347. Belluardę pod Kamieńcem Podolskim wystawił. W roku potem 1638. w legacyi do Perskiego Króla od Władysława IV. wysłany, szczęśliwie dotarł przymierza między Persyą i Królestwem Polskiem, aby zjednoczonemi siłami wraz Turecką potencyą obarczyć. Ztamtąd powracające, gdy do Astrachanu przybliża, że z jego ludzi ktoś gwałtowniej wyciągającemu cło od nich Astrachańczykowi oparł się, w zwadzie, ile że z nich żaden języka tamtej krainy nie umiał, na obronę albo na ukołysanie grubego narodu: bo konwoj Perski dla obstalowania gospody w pobliższem miasteczku odłączył się był od nich, i z życia i ze wszystkich apparencyi, także donatyw Króla Perskiego, Schomberg, i jego drogi towarzysze wyzuci. *Piasecki Chron. fol.* 502. *Potoc. Centur. f.* 93. kędy też o tym domu napisał, *Schonbergia domus in Republica nostra meritis cumulatior quam annis.* Zostawił dwóch synów, Michała (ja go czytam rotmistrzem pancernej chorągwi w kompucie wojska 1658.) ten gdy zblizka fossy Kijowskie objeżdża, pojmany i do Ulciuchy większej w głąb Moskwy zaprowadzony, długą niewolą jedyną nadzieją salwowania się z niej ucieczką cieszył, jakoż i uszedł, atoli dogoniony, gdy się mężnie Moskwie broni, raczej sobie śmierć chwalebną obierając, niżeli pęta Moskiewskie, od wielu jeden zamordowany, przecież nie bez klęski w nieprzyjacielu poległ. *Potoc. fol.* 95. i Jacka kasztelana Kamienieckiego, całe prawie życie swoje Marsowi poświęcił, w Szwedzkich, Tatarskich, Moskiewskich, Kozackich, Siedmiogrodzkich expedycyach, życie swoje za całość ojczyzny na hazard puszczając; jakoż i rany z nich liczne wynosił i łyka Tatarskie cierpiał, przecież w nim nie ostygła chęć nigdy do boju, którą w nim uważając najwyżsi wojsk Polskich Moderatorowie, komendy mu częstokroć nad całem wojskiem powierzali, którą nietylko czułością pilną, ale i biegłością nabytą wielu lat godnie piastował, tak zaprawiwszy się, przyszło do tego, że nie na łóżku, ale na koniu śmierć go zastała, a co bolało wszystkich, że sukcessora żadnego chwały swojej rycerskiej nie zostawiwszy, ostatni z tego domu w Polszcze wszedł do

grobu. *Potoc. Centur. fol.* 93. *Kochow. clim.* 1. *lib.* 1. *Pastor. Okol. Russ. Flor. fol.* 114. Miał zaś za sobą Katarzynę Humiecką, córkę kasztelanica Kamienieckiego, która po jego zejściu poszła za Łuzeckiego.

SCHWERYN HERB.

Szyba albo okno do miner, kwadratowe, przecież trochę spiczaste, białe, w polu czerwonem być powinno, na hełmie pięć piór strusich, z jednego boku jedna szyba, z drugiego boku druga, takimże kształtem jako i na tarczy, tak go opisują, *Okol. tom.* 2. *fol.* 343. *MS. o Famil. Pruskich, MS. Ks. Kojał. Hartman. in Repub. Pomer.* powiada, że Schwerynów familia, która się tym herbem szczyci, jest najdawniejsza w Pomeranji, co i z tego poznać, że Mikołaja Schweryna córka Elżbieta, była za Ottonem I. książęciem Szczecińskim koło roku 1345. zkąd się znać niektórzy do Inflant przenieśli, gdzie Jan Schweryn był arcybiskupem Rygskim, o którym *Długosz* pisze pod rokiem 1299. że gdy długą oppressyą, i ciężkiem panowaniem krzyżacy Inflantczykom naprzykrzali się, mężnie się im jak był powinien oparł, atoli od nich pojmany, tak źle był od nichże traktowany, że w r. 1300. i z życia go wyzuli. *MS. Cracov. de Livonia. Facies Rer. Sarmat.* przydaje, że w Rzymie u Papieża szukał folgi od Krzyżackiej nielitości, ale mało co zyskał. Krzysztof Schweryn generalissimus nad jazdą Cesarską, syn jego Jakób najwyższy wódz wojsk Cesarskich podkomorzy Pomorski, Jan Felix, syn Jakóba, gubernator Pomorski, którego syn Ulryk pułkownikiem był w wojsku Cesarskiem, spłodził syna Jana konsyliarza Cesarskiego, ten zaś Jakóba, administratora Kurlandyi, od którego syn Jan Ulryk, dziedzic na Alszwangu, ten młodsze lata w Marsowych dziełach polerował pod Janem Karolem Chodkiewiczem, wystawiwszy swoim kosztem znaczny komput ludzi wojennych,

z którym w różnych okazyach, osobliwie jednak przeciwko Szwedom w Inflanciech, heroicznie stawał. Pierwszy z domu swego, herezyi się wyrzekłszy, kościół w ojczyznie swojej Alszwangu katolickim kapłanom przywrócił, ozdobił i uposażył, umarł 1637. z Barbary z Konarzyna Konarskiej herbu Koło, trzech zrodził synów, Jana, Jerzego, dworzanina królewskiego, którego żona Eufrozyna księżniczka na Kowlu Sanguszkowna 1644. i Samuela proboszcza katedralnego Zmudzkiego, który część swoję ojczystą obrócił na fundacyą tej prelatury. Herby ojca ich Jana Ulryka, widziałem cztery, pierwszy Szyba albo Okno, drugi Trydent, trzeci Wręby, czwarty Wieniec, z gałązki dębowej zielonej, skręcony. Żofia Sabina Schwerynowna, była za Janem Zawadzkim wojewodą Parnawskim 1614. Otto Schweryn *Minister Aulae Brandeburgicae* 1655. *Pufendorf l.* 2. §. 56. *Baro a Sweryn Excubiarum Generalis Praefectus* 1660. *Dameler. in Luteran. Revocat.* *) Podobny do tego herb kładzie *Petrasancta cap.* 26. Szwerynowie dwa zamki wystawili, jeden Landskron, drugi Schweryn. Krzysztof Schweryn, chorąży Parnawski, Jerzy, Jan Alexander dworzanin królewski. w księztwie Zmudzkiem 1674. N. była za Hieronimem Wazyńskim, starostą Wieksznianskim. Ostatni z tego domu w Polszcze (bo indziej jeszcze i podziśdzień kwitną w znacznych honorach) dwaj bracia rodzeni bezżenni pomarli. Katarzyna Schwerynowa była za Stenbockim grafem Erykiem koło r. 1650.

Scibor *herbu Ostoja*, patrz **Ostoja.**

Scierski *herbu Leliwa.* Z tych był Jan Scierski proboszcz Ołomuniecki.

SCIPION HERB.

Cztery laski błękitne, w czerwonem polu, na krzyż na ukos złożone, z których dwie na jednę stronę idą, dwie na drugą, w chełmie zaś pelikan, krwią z rozdartych piersi, dzieci troje ożywiającey. Takem go widział na domowej pieczęci: ba i *Ks. Kojałowicz in MS.* tak go opisuje. Początku tego herbu wiedzieć nie można, domyślają się tylko niektórzy, że te cztery laski ułożone są, na pamiątkę czterech niegdy wsławionych tak wielu tryumfami Scipionów, którzy od zawojowanych Rzymowi prowincyi nowych imion nabyli, to jest, *Scipio Africanus major*, *Scipio Asiaticus*, *Scipio Nasica*, *Scipio Numantinus albo Africanus Minor*, co to za wojownicy byli, jak

*) Temu Ottonowi baronowi *de Schwerin* podkomorzemu Elektora Brandeburgskiego, i jego potomkom, nadany został indygenat na sejmie r. 1658. — *Vol. IV. fol.* 565. — *Krasicki.*

SCIPIO HERB.

szczęśliwa wolność Rzymska była pod ich opieką, jak świat drżał pod ich orężem, czytać historyków Rzymskich. To tylko pisze *Ks. Kojałowicz in MS.* że z Włoch do Polski wniesiony, w ten czas, kiedy i Królowa Bona Zygmunta I. Króla Polskiego małżonka, z księztwa Barskiego do Polski zawitała, wniesiony zaś od Piotra Scipiona de Campo, w r. 1518. marszałka dworu tejże Królowy, i gubernatora księztwa Barskiego, żona jego była Livia de Leonardis, zacnego domu w Królestwie Neapolitańskiem, herbu, który się po Włosku Sbarra zowie, to jest krokiew srebrna w czerwonem polu, z którego małżeństwa syn Fabrycy, został się we Włoszech, drugi w księztwie Litewskiem gnieździć się począł: dziedzic na Kudrawce, miał za sobą Annę Dusiackę Rudominownę, z tej były córki jego dwie, Regina zaślubiona Jakóbowi Micucie chorążycowi Litewskiemu, i Anna Józefowi Połubińskiemu, podsędkowi Słonimskiemu, synowie zaś, Jeremiasz, Jerzy, Jan, Alexander, Piotr, Krzysztof i Stanisław. Ojciec ich w krwawych zasługach swoich pod Wielkiemi Łukami, wziął był dobra królewskie Harasimowicze, Steckie Sioło, Horodiszcze, Bieniewicze, Stoczne, i w księztwie Żmudzkiem dobra Pozuszwy: o czem jest przywilej Króla Stefana, w r. 1582. Ruskim językiem pisany. Z tych synów jego, których dział fortuny opowiada, *sub acta w Wilnie* 1591. 18. *Junii*, Jeremiasz i Piotr, jeżeli jakich mieli sukcessorów, nie wiedzieć. Stanisław między bracią najmłodszy, wojskim był Grodzieńskim, umarł bezpotomny, co się pokazuje *z Protestacyi w Grodzie Grodzieńskim* 1642. *i z przywileju Kancellaryi mniejszej Litewskiej.* Czwarty Alexander, który osobą swoją, i licznemi pocztami, na wojnie Inflantskiej, Rzeczypospolitej służył, osobliwie pod Kircholmem, dał wielkie dowody odwagi swojej, za co mu Król Zygmunt III. w tychże Inflanciech dał dobra lenne Uszt,

Pappen, Nadom, Mujten i inne, na co jest przywilej królewski 1605. 27. Paźdz. *w Metryce Koronnej.* Piąty Krzysztof zakonu S. Franciszka *Ordin. Minor.* był prowincyałem Bernardyńskim, w r. 1612. jeździł do Rzymu, był komissarzem *Sedis Apostolicae* na Jasną Górę Częstochowską. Szósty Jerzy, podkomorzy Grodzieński, dziedzic na Repli, z tym tytułem posłował na sejm 1623. zkąd komissarzem zapisany do granic między województwy Podlaskiem i Brześciańskiem, *Constit. f.* 11. wziął zaś ten honor po Eustachim Kurczu w r. 1619. co się pokazuje z listu Zygmunta III. *w Metryce Kancellaryi Wielkiej Litewskiej*, approbującego tę jego elekcyą, w którym między inszemi tak mówi. *Considerantes nos egregia et praeclara gesta et merita G. Georgii Scipionis Campo, ejusque antiquae familiae; tam pote Avi et Parentis sui, qui fidem et integritatem suam Seren. olim Bonae Reginae Aviae nostrae desideratissimae, satis abunde sunt testati, vel maxime is idem Parens ipsius, Serenis. olim Antecessoribus nostris, Regibus Poloniae, Sigismundo Augusto Avunculo Nostro, et Stephano, toto ipsorum felicis gubernationis tempore, in oppugnatione castri ad Wielkiełuki, necnon et aliis expeditionibus bellicis, non sine insigni militum manu, ac sumptu, strenue ac dextre militiae nomen dedit suaque operam et invictum animi robur, luculenter declaravit. Cujus vestigiis praenominatus etc.* Ożenił się ten Jerzy z Zofią z Lewiczyna Lewicką, chorążanką Podlaską, urodzoną z Wołowiczowny, siostry Hieronima Wołowicza starosty Żmudzkiego. Fundował i nadał kościół w Repli, w dobrach swoich dziedzicznych, w powiecie Wołkowiskim. Potomstwo jego, córka Anna wydana za Krzysztofa Kopcia, synowie zaś, Gabryel bezpotomny, podpisał elekcyą Władysława IV. z ziemi Wyszogrodzkiej, i Matyasz dziedzic na Repli i Olekszycach, którego córka dziedziczka jedynaczka, poszła za Wołowicza, i wniosła w ten dom pomienione dobra, ale się znowu po Wołowiczownie dostały w dom Massalskich. Trzeci syn tegoż Jerzego podkomorzego, Mikołaj dziedzic, na Puszkarowczyźnie, ten pojął Halszkę Wybranowską, z której był syn Jerzy, temu Jadwiga Byszlajowna powiła tych synów: Józefa, Marcina, Władysława, Mikołaja, i Kazimierza. Z tych Kazimierz dziedzic na Hutkach, z Katarzyną Olędzką spłodził córkę Teresę, synów, Jędrzeja, Jana i Józefa, bezpotomnych, i Krzysztofa niedawno zmarłego, którego z Anny Ordyńcowny synowie, Józef, Adam i Jan.

Siódmy Jan wojski Grodzieński, *(Kojał. in MS.* i Jerzego i Jana podkomorzymi Grodzieńskiemi pisze,) dziedzic na Kudrawce, deputat na trybunał Litewski 1603. z powiatu Gro-

dzieńskiego, konfundator i z bratem swoim OO. Bernardynów i Panien Bernardynek w Grodnie, gdzie też i grób jest tego domu, kędy pierwszy z Scipionów ten Jan pogrzebiony koło r. 1620. na którego pogrzebie miał mowę Piotr Wiesiołowski, na ten czas podskarbi nadworny Litewski, złączył się był z Anną Brześciańską z ziemi Przemyslkiej, z której synowie dwaj, jeden z nich Mikołaj Eustachi starosta Merecki, na dwór Władysława Królewicza na ten czas Polskiego oddany, z nimże cudze kraje zwiedził, kędy i wierną usługą i przymiotami swemi, tyle sobie uskarbił łaski jego, że go najprzód podkomorzym swoim, a wstąpiwszy na tron Polski, starostą Mereckim uczynił, i pewnieby posunął go respekt królewski wyżej, gdyby była śmierć wkrótce nie zaszła 1637. *in coelibatu* żyjącego; jest jego pamiątka u Matki Boskiej w Sierpcu, tablica wielka srebrna 1635. *Łuc. Papr. Łaski fol.* 60. i przywilej Władysława IV. Króla w kancellaryi wielkiej Litewskiej, dany 1633. Drugi Krzysztof dworzanin i sekretarz królewski, dziedzic na Szczucinie małym, albo Szczuczyńku, w powiecie Lidzkim, żona jego Symforoza Syrucianka, z tej córka poszła za Adama Baranowicza dziedzica na Oleszewicach, od której zmarłej 1673. zostało potomstwo, synowie zaś jego Jan, Olbrycht, Alexander i Stanisław, żyli *steriles*; Jędrzej tylko syn tegoż Krzysztofa, dziedzic na Szczuczyńku i Sukkurczach, wprzód podczaszy Grodzieński, potem chorąży Wendeński, z którym tytułem podpisał elekcyą Jana III. z powiatu Grodzieńskiego, i Michała Króla z powiatu Lidzkiego z tymże tytułem komissarzem był do ekonomji Grodzieńskiej z sejmu 1678. *Constit. fol.* 22. wziąwszy w nadgrodę dóbr swoich zawojowanych, dobra Bebrowice w powiecie Mozyrskim, a pojąwszy w małżeńską ligę Eleonorę Suchodolską, z Zofji Jundziłowny, urodzoną pisarzownę ziemską Wołkowiską, 1*mo voto* (bo 2*do voto* miał za sobą Annę Podchocimską, z której był syn Józef, a w zakonie S. Franciszka *Ordin. Min. Observ.* Fortunat, i córka Joanna, Jana Korkucia pisarza grodzkiego Lidzkiego małżonka, z którym zostawiła potomstwo) spłodził dwie córki, Katarzynę Jerzego Hlebickiego Józefowicza podstolego Witebskiego, Konstancyą Alexandra Kasperowicza Winczy, strażnika i sędziego Lidzkiego, małżonki, i synów dwóch, Jana i Kazimierza. Z tych Kazimierz, podstoli, podkomorzy a na koniec marszałek Lidzki, trzy razy deputat na trybunał Litewski z tegoż powiatu, dwa razy marszałek w nim, raz *fori compositi*, drugi raz koła wielkiego, komissarz na komissyą Brześciańską, i przez *Konstytucyą* 1726. do renowacyi traktatów z Moskwą. Poseł na sejm 1724. i 1726. marszałek kapturu Lidzkiego pod interregnum 1733. w którym z światem się rozstał. Dwa razy pona-

wiał śluby małżeńskie, pierwszy raz z Anną Gutowską, drugi raz z Zofią Judycką, marszałkowną Rzeczycką, z obiema potomstwa nie było.

Jan, kasztelan Smoleński, starosta Lidzki, Borciański, syn starszy Jędrzeja chorążego Wendeńskiego, w r. 1699. deputatem zasiadał na trybunale Litewskim, w r. 1702. rotmistrzem obrany chorągwi powiatu Lidzkiego: którą wyprawił tenże powiat na wojnę Szwedzką w r. 1703. na ten czas pisarz grodzki Lidzki, marszałkował w trybunale Litewskim, i znowu 1709. posłował do Króla Szwedzkiego od prowincyi Litewskiej, na różne sejmy i walne rady siedm razy. Komissarz i plenipotencyarz do traktatu zaczętego w Lublinie, a skończonego w Warszawie, między Królem Augustem II. i skonfederowaną Rzecząpospolitą, kędy przez dziewięć miesięcy na tej usłudze pracując, szczęśliwie go zakończywszy, podpisał 1717. w krześle kasztelanji Smoleńskiej zasiadłszy 1720. z sejmu 1726. komissarzem naznaczony do traktatu z elektorem Brandeburgskim, na komissyą zaś skarbową tak z rycerskiego stanu, jako i z senatu ustawiczny prawie komissarz. Pod interregnum na elekcyą prowadził województwo Smoleńskie, umarł 1738. fundował kollegium i szkoły OO. *Piarum Scholarum* w dziedzicznych dobrach swoich Werenowie w powiecie Lidzkim, OO. Dominikanów w Koniuchach także w dziedzictwie swojem, w powiecie Wołkowiskim: małżonka zaś jego siostry miłosierne w Sztuczynie w powiecie Lidzkim, była ta Teresa Hlebicka Józefowiczówna, podstolanka Witebska, herbu Leliwa, która mu krom córki Anny, i synów Franciszka, Józefa, Antoniego, Dominika, Jędrzeja, młodo zmarłych, powiła syna Józefa Lidzkiego, i Mukarowskiego starostę, ten z szkół wyszedłszy, deputatem obrany na trybunał Litewski 1717. posłem z Smoleńskiego i deputatem do *Konstytucyi* 1724. i 1726. z którego drugiego, komissarzem zapisany do renowacyi *antiquorum foederum* z Cesarzem Rzymskim, i do inkorporacyi Kurlandyi, na której funkcyi pięć miesięcy pracował; w r. 1728. 1729. 1730. 1732. 1733. poseł, a na dwóch sejmach Grodzieńskich, i na konwokacyi Warszawskiej, kandydat do laski sejmowej, ale te dwa sejmy Grodzieńskie, przed elekcyą marszałka zerwane, na konwokacyi zaś dobrowolnie swej konkurrencyi ustąpił *in personam tertii*, niechcąc dać z siebie okazyi, do jakichkolwiek dyssensyi w tej osierociałej na ten czas ojczyznie. Pojął w małżeństwo Werenę z Dąbrowicy Firlejownę kasztelankę Kamieńską, z Anny Lanckorońskiej kasztelanki Radomskiej urodzoną, po zeszłym bracie swoim w r. 1730. Jakóbie Firleju staroście Mukarowskim, ostatnią fortun i domu jedynaczkę i dziedziczkę, z którą potomstwo, córki, Anna, Magdalena, i Teresa, i syn

Ignacy de Campo Scipion, starosta Borciański: *2do voto* pojął księżniczkę Radziwiłownę wojewodzankę Nowogrodzką.

W końcu wymieniony Józef Scypion starosta Borciański, poźniej podstoli Litewski z *Wodzickiej* kasztelanki Sądeckiej zostawił potomstwo. Siostry jego Anna za Szaniawskim starostą Małogoskim, — N. za Jabłonowskim kasztelanem Wiślickim, zmarła młodo i bezpotomnie. — *Krasicki.*

Sczaniecki *herbu Osoria*, w Wielkiej-Polszcze. N. Sczaniecki, miał za sobą, Cielecką, drugi Zofią Koczorowską, trzeci Szołdrską, ta mu spłodziła prócz córek, synów czterech: z tych pierwszy Alexander, od tego zostali synowie, Gabryel, Alexy, i Józef, i córka Magdalena Taczanowska. Drugi Stefan w zakonie naszym, rządził Kaliskie, Poznańskie, Lubelskie, Lwowskie kollegia, *Domum Professam* w Krakowie, i prowincyą Polską, do Rzymu od prowincyi swojej jeździł dwa razy, ośmdziesiąty rok życia swego zacząwszy, umarł w Poznaniu 1737. są w druku niektóre jego pisma. 1mo. *Fragmenta Philosophiae universae*, 1694. *in 8vo Calissii.* 2do. *Professio circa puerorum in virtute, sapientia et politia institutionem*, *Caliss.* 1715. *in* 12. 3tio. *Nuda Veritas*, *de terra puri Verbi Dei pridem exorta*, *contra palliatam falsitatem*, *Posnan.* 1727. *in 4to.* 4to. *Toż samo po Polsku pod tytułem*, *Sczera prawda przeciw obłudnemu fałszowi*, *w Poznaniu* 1719. *in 4to.* 5to. *Protrepticon ad Magistros.* 6to. *Remonstratio contra cujusdam Luterani mellite maledicam de Benedicto XIII. Pontifice demonstrationem. Posnan.* 1727. *in 4to.* 7mo. *Trój kapitolium albo kazanie na pogrzebie Zofji z Łubieńskich Mączyńskiej Starościny Klonowskiej*, 1692. *Caliss. in fol.* 8vo. *Godziemba*, *kazan. na pogrzeb. Teresy z Dąbskich Łąckiej Kasztelanicowej Kaliskiej*, *w Poznan.* 1700. *in fol.* 9no. *Kazanie na Ś. Tomasza z Aquinu* 1699. *Posnan. in fol.* 10mo. *Pierwsza zapowiedź kazanie na B. Jana Franciszka Regis*, 1716. *in fol. Cracov.* 11mo. *Księga Żywota*, *kazanie na Niepokalane Poczęcie Matki Boskiej*, 1716, *in fol. Cracov.* 12mo. *Kazanie na prymicyach Józefa Gurowskiego Opota Przemęckiego* 1662. *Posnan. in fol.* 13tio. *Serce Sercu oddane kazan. na pogrz. in fol. Leopol.* 1730. Trzeci Franciszek, dziedzic na Oporowie, ten z Wilczyńskiej zostawił córki, Franciszkę Skorzewskę, Katarzynę Morawskę, i Wiktoryę. Synów zaś dwóch, Pawła towarzysza usarskiego, złączył się dożywotnie z Taczanowską. Hermenegilda, ten żył najprzód z Teresą Twardowską, z której spłodził tylko córkę jednę, a gdy mu ta żona umarła, stan sobie duchowny obrał. Czwarty Mikołaj, dziedzic na Nojowie, ten tylko zostawił jednego syna Franciszka towarzysza pod usarską chorągwią, i córkę Annę Świnarskę. Niewiem, czy nie od je-

dnego z tych braci, idzie Józef, temi czasy w zakonie naszym, i N. Sczaniecki starosta Gnieznieński, cześnik Wschowski. N. Sczaniecki podczaszy Dobrzyński, z Woźnickiej zostawił córkę zda mi się Zofią.

W roku 1778. Prokop Sczaniecki kasztelan Kamiński — Józef podkomorzy koronny. — Franciszek podczaszy Poznański. — *Przypisy Krasickiego.*

Sczawiński *herbu Prawdzic*, w Mazowszu i w Łęczyckiem województwie. Dom starożytny, z których jedni pisali się z starego Sczawina, drudzy z wielkiego, inni z Sczawina nowego, który, za czasów *Okolskiego* Borowa zwano. Jan z starego Sczawina, któremu Bolesław książe Mazowiecki, w r. 1299. w zasługach puścił wiecznem prawem Sczawin wielki i Włosczanów; kładzie *Okolski* kopią tej donacyi, której *data w Trojczynie w dzień Ś. Wawrzeńca.* Dadzibog Sczawiński dzielny kawaler, któremu Władysław książe Łęczycki i Dobrzyński ile sobie wielce zasłużonemu, nadał zamek Ozorków, z młynem i z innemi przyległościami, czego dowodem w tym domu jest przywilej tegoż książęcia, *dany w r. 1344. w dzień Ś. Katarzyny.* Dadziboga potem marszałka u książęcia Mazowieckiego, i Dobiesława wojewodę Rawskiego, wspomina dział fortuny ojczystej między niemi, który czynił Ziemowit książe Mazowiecki w r. 1355. *data in Gostyń w Wigilią ŚŚ. Apostołów Piotra i Pawła*, Dobiesławowi dostał się Sczawin wielki, Dadzibogowi stary. Jan wnuk Dobiesława, *Okolski go Pincerna Lanciciensis* napisał, ale *MS.* z którego sobie przysłanego on też familią wypisał, zowie go wojewodą Łęczyckim, i *Acta jakieś na to przywodzą w roku* 1468. tego z Grodzianowskiej było córek pięć: Zofia, Bielawskiego herbu Zaręba: Anna, Chotowskiego: N. Wierzbowskiego: N. Ryboskiego, małżonki, piąta zakonnica w Płockim klasztorze, i syn Piotr, i tego tenże *MS.* wojewodą Łęczyckim pisze, ale roku, którego na tem krześle siedział, nie wyraził, mąż wytwornego rozsądku i powagi u wszystkich, ten z A[illegible] Wolskiej Duninowny, Pawła kanclerza koronnego córki, [illegible] syna Jana kasztelana Sochaczewskiego, który spłodził [illegible] córki, Jadwigę Bartłomiejowi Szamowskiemu, Annę Stan[illegible]wowi Uchańskiemu kasztelanowi Rawskiemu, Zofią najprzód Sierpskiemu Jędrzejowi, kasztelanowi Ripieńskiemu, 2*do* Anzelmowi Gostomskiemu 1573. wojewodzie Rawskiemu (kaplicę w Płocku przy OO. Dominikanach wymurowała, w której po śmierci złożona, pani pobożna, i wielkiego rozsądku, zkąd ją pasierbowie jej chcąc dyssydenci wielce sobie szacowali) zaślubione: to *Okolski*, *ale Ks. Suśliga w życiu Elżbiety z Gostomskich Sieniawskiej córki tej Zofji*, powiada, że Piotr

kasztelan Sochaczewski, miał za sobą Annę Wolską kanclerzankę, i z niej były te dzieci spłodzone, co miarkując czas, kiedy żył kanclerz Wolski, jest pewniejsza: nawet sam się tu z sobą *Okolski* nie zgadza, bo jednegoż już Janem, już Piotrem zowie, dla tego lepiej *Paprocki* mówi, że Piotr cześnik Łęczycki z Grodzanowskiej spłodził te córki wzwyż wspomnione, i syna Piotra kasztelana Sochaczowskiego, którego z Wolskiej kanclerzanki były te trzy córki, i syn Paweł, najprzód kasztelan Sochaczowski 1565. *jakom go czytał na liscie Augusta I. danym Miastu Lwowskiemu*, potem kasztelan Brzeziński, starosta Sochaczowski 1576. *Constit. fol.* 271. dalej kasztelan Łęczycki, Bełzki, Warecki starosta 1587. *Constit. fol.* 454. ochmistrz dworu Królowy Anny, żony Stefana Króla, ten wszedł w kontrakty małżeńskie z Anną Duninowną stolnikowną Łęczycką jedynaczką, która z sobą w dom Sczawińskich wniosła dobra Ujazd, która mu powiła córki, Katarzynę z Krasińskim podkomorzym Ciechanowskim *Genealogia Krasińskich* Petronellą ją zowie, i powiada, że była za Mikołajem podkomorzym Rożańskim: Annę z Herburtem Janem z Bruchnala, Zofię z Grabskim starostą Kruświckim, Barbarę z Michałem Sokołowskim kasztelanem Gostyńskim, starostą Brzeskim i Rogozińskim, zmówione, i synów czterech, Samuela, Jędrzeja, Pawła i Jana, o pierwszych dwóch nie mogłem się nigdzie nic doczytać. Paweł był wprzód kasztelanem Brzezińskim, potem wojewodą Podlaskim 1632. żona jego Anna Gostomska kasztelanka Rawska, z której trzech synów było, Jan kanonik Poznański, Franciszek *sterilis* i Tomasz, który się ożenił z Spinkowną, z niej miał tylko córkę Maryannę 1*mo voto* Kalinkiewiczową, 2*do* Rokitnicką i to *sterilem.* Córki zaś tego Pawła były te: Ewa Zofia Szydłowska, Dorota Jakóbowa Leśniowska, Barbara Wojciechowa Kurzenicka, ale bezpotomne, Anna zakonnica, i Maryanna Marcina Chrząszcza małżonka, z którym miała to potomstwo: 1*mo* Zygmunta Łukasza Chrząszcza, którego z Jadwigi Wróblewskiej, syn Kazimierz podczaszy Staro[illegible]owski, 2*do* Władysława Chrząscza *sterilem*, 3*tio* Katarzynę [illegible]omaszem Rosochackim *sterilem*, 4*to* Helenę Krzysztofa Te[illegible]ńskiego małżonkę. Jan Sczawiński, czwarty syn Pawła kasztelana Łęczyckiego, któremu się działem dostał Ujazd, i w Podlaszu miasteczko Waniewo, ten najprzód żył z Wilkanowską, po niej z Urowiecką, z niej był syn Paweł pisarz ziemski Podlaski, który z Trąbkowny zostawił potomstwo, a między tem był syn Alexander.

Dadzibog albo Bogdan, marszałek książąt Mazowieckich, brat rodzony Dobiesława wojewody Rawskiego wzwyż wspomnionego, zostawił dwóch synów, Nasiegniewa i Sieciecha,

którzy przed Ziemowitem książęciem Mazowieckim dział fortuny swojej ojczystej uczynili w Gostyniu 1380. Nasiegniew wziął Sczawin nowy, Sieciech Sczawin stary, atoli od tego Sieciecha mało co sukcessorów zostało, kwitnęli jednak ci, Marcyan syn Stanisława, a od Krzysztofa skarbnika Gostyńskiego była córka z Korycińskiej, ta poszedłszy za Adama Żelskiego, starego Sczawina rezygnacyą uczyniła, na osobę Jakóba Sczawińskiego wojewody Brzeskiego Kujawskiego, tenże Jakób nabył i Sczawina wielkiego, od Stanisława Sokołowskiego, którego byli niegdy ustąpili Michałowi Sokołowskiemu, Samuel i Jędrzej Sczawińscy, synowie Pawła kasztelana Łęczyckiego i ochmistrza, o których mówiło się wyżej. Kazimierz z starego Sczawina w Litwie osiadł, gdzie się w województwie Trockiem podpisał na elekcyą Jana Kazimierza Króla. Nasiegniewa dwóch było synów, Jędrzej, któremu gdy się działem Brochów dostał, od niego potomków jego Brochowskiemi nazwano, drugi Niemierz skarbnik Gostyński, dziedzic na Sczawinie nowym, nabył do niego i innych dóbr, to jest Kamin, Guzów i Rybie, od Marcina Rogali kasztelana Włocławskiego, o czem *jest list Ziemowita Książęcia Mazowieckiego, dany w Sochaczewie w roku* 1415. i od Dadziboga brata rodzonego kantora Płockiego, części w dobrach Waliszew nazwanych 1414. zszedł z tego świata 1417. zostawiwszy syna Sasina, najprzód łowczego Gostyńskiego; co poznać *ex Actis Gostin.* 1420. potem sędziego ziemskiego Gostyńskiego, z którym tytułem podpisał pokój Brzeski, u *Łask. w Stat. f.* 140. w r. 1436. aż też i kasztelan Płocki, w tem krześle zasiadał, na zjeździe Czerwieńskim książąt Mazowieckich, *Statut Mazov. fol.* 94. z Barbary Oporowskiej spłodził czterech synów, Piotra, Jana, Mikołaja i Sasina; z tych dwaj ostatni bezdzietni zeszli, *Acta terrestr. Gąbin.* 1465. kędy się piszą synami Sasina, syna Niemierzy skarbnika Gostyńskiego. Jan, trzeci ich brat, był kasztelanem Płockim, którego według *MS.* tego domu, dwóch się synów zostało, Jakób i Wawrzeniec, Jakóbowi działem dostały się te dobra w województwie Łęczyckiem, miasteczko Krośniewice i z przyległościami, Perna, Kajewo, Łososin, Ostrowy i Wołodrza, był kasztelanem Płockim po ojcu swoim, a po nim brał toż krzesło Wawrzeniec brat jego, (tylko że ani roku, którego kto z nich siedział na tem krześle, ani dowodu żadnego ten *MS.* nie przywodzi) który z Grudzińskiej spłodził syna Adama, z Komorowskiej zaś Kaspra wojskiego Łęczyckiego, a że, tak dziad jako i ojciec, jako i synowie kasztelanami Płockiemi zagęścili parentelę swoję, dlatego pospólstwo zwało ich Płockiemi, czego się i w księgach Łęczyckich napatrzyć, Płocki Sczawiński, i *Gregor. Sambor. elog.* 3.

wspomina Jana Płockiego Garwolińskiego i Osieckiego proboszcza koło r. 1570. Piotr, czwarty brat, podkomorzy Gostyński 1473. żona jego Małgorzata Gulczewska, spłodził trzech synów. Mikołaja *sterilem*, Wojciecha, który się dla sławy rycerskiej wyniósł na Podole, i tam osiadł, atoli syn jego Jędrzej Sieciech wojski Kamieniecki, tylko córkę zostawiwszy Zofią Kalinowską, matkę Walentego, Kalinowskiego, generała Podolskiego, tę linią wkrótce na Podolu zakończył; i Jana podstolego Gostyńskiego, (ci wszyscy trzej bracia nabyli dóbr, Bronno, Wyczałków, Karlowo nazwanych, w r. 1487. od Mikołaja z Bronna Brońskiego, o czem świadczy jego rezygnacya) rotmistrza królewskiego na Moskiewskiej i Multańskiej expedycyi, złączył się był dożywotnie z Katarzyną Szubską chorążanką Łęczycką, z którą wziął dobra Szubsko, kędy jako i w Ozorkowie wystawił dwa zamki: ta mu powiła te córki, Wysockę sędzinę Łęczycką ziemską, Macieja żonę, Małgorzatę Jana Zieleniewskiego, Katarzynę Jana Biernackiego podsędka Halickiego, i Zofią pannę, synów zaś czterech, Piotra, ten sobie obrał był stan duchwny, w którym prędko życia dokonał; Krzysztofa, ten z Sieniawskim hetmanem pod Szeretem Tatarów bijąc i Wołochów, i sam mężnie poległ w r. 1538. Stanisława, ten z Jadwigi Trąbskiej herbu Prawdzic, córki Felixa, miał cztery córki, Jadwigę, najprzód Borzewskiemu, po nim Piotrowi Lassockiemu cześnikowi Dobrzyńskiemu, Annę Erazmowi Zieleńskiemu, Agnieszkę Jerzemu Garwaskiemu, staroście Gostyńskiemu, zaślubione, i Katarzynę przeoryszę w Strzelnie, i synów dwóch: z tych jeden Piotr krajczy Królowy Anny, w wielu językach biegły, bezżenny przeniósł się na wieczność w r. 1598. Drugi Mikołaj, najprzód kasztelan Brzeziński, potem Łęczycki, dziedzic na Szubsku, rycerskiemi dziełami wsławiony, i poselstwy do obcych monarchów, ale i pobożnością, kiedy z Agnieszką z Glewa Lasocką żyjąc bezpotomnie, Boga fortuny swojej dziedzicem zostawił, fundowawszy w r. 1603. w Łęczycy panny zakonne S. Norberta, kościół im i klasztor wymurował, Szubska im oboje i z przyległościami na wieczne czasy zapisał, od złota i srebra kościół ubogacił, kędy po śmierci, która przypadła na rok 1620. zwłoki ciała jego złożone, z nagrobkiem, który mu Jan Szymon Sczawiński, starosta na ten czas Łęczycki, wystawił.

Szymon kasztelan Inowrocławski, starosta Gostyński, syn Jana podstolego Gostyńskiego z Szubskiej, z tym tytułem 1587. był z konwokacyi Warszawskiej, deputatem naznaczony do kwarty Rawskiej, *Constit. fol.* 414. a w r. 1589. do korrektury praw koronnych. *Constit. fol.* 516. Komissarz 1569. do uspokojenia kłótni Gdańskich, *Biel.* od Króla Augusta I.

jeździł w legacyi do Danji, we wszystkich funkcyach dzielny, przybrał był sobie w dożywotnią przyjaźń Puczkownę Stanisława z Przecławic córkę, której reformacya w księgach Łęczyckich, w r. 1541. zapisana, drugą według *Paprockiego* Boruckę, trzecią Annę Uchańskę Arnolfa wojewody Płockiego, starosty Wyszogrodzkiego córkę, z tą zrodził trzy córki: Helenę przeoryszę w Strzelnie, Małgorzatę Pawła Bełdowskiego kasztelana Brzezińskiego; Dorotę Mikołaja Krzykowskiego, małżonki, i syna Jakóba, przeniósł się na wieczność w r. 1589. wieku swego 74. Jakób marszałkował izbie poselskiej raz 1616. drugi raz w r. 1620. gdzie gdy się ojczyznie z swoją wytworną radą popisał, osiadł krzesło województwa Brzeskiego Kujawskiego, przy którem trzymał starostwa Łęczyckie, Błońskie, i Gąbińskie, z sejmu 1631. delegowany do uspokojenia kontrowersyi, między stanem duchownym i rycerskim, *Constit. fol.* 5. a w r. 1635. komissarz wojenny do boku królewskiego, i do traktatów o pokój z Szwedami, *Constit. fol.* 2. złączył się był dożywotnie, 1*mo voto* z Anną Jana Karnkowskiego, kasztelana Lędzkiego, starosty Łęczyckiego córką, a wnuczką Stanisława Prymasa koronnego, z tej był syn Jan Szymon, i corki, Maryanna wydana za Jędrzeja z Rudnik Biskupskiego, na Kempnie i Ruszowie dziedzica, kasztelana Spicimierskiego, starostę Wieluńskiego, Katarzyna za Stanisława Krasińskiego kasztelana Płockiego, starostę Nowomiejskiego, Annę za Stanisława Ciosnowskiego kasztelana Warszawskiego; i Agnieszkę zakonnicę S. Norberta w Łęczycy. 2*do voto* z Zofią Michała Sokołowskiego kasztelana Gostyńskiego, starosty Brzeskiego i Rogozińskiego córką, urodzoną z Barbary Sczawińskiej, Pawła kasztelana Łęczyckiego córki, wdową po Walentym Rudnickim kasztelanicu Sieradzkim, z tej było trzech synów: Paweł Ludwik, Samuel Konstantyn, i Jakób Olbrycht, córek dwie: Teresa zaręczona Janowi Zawadzkiemu staroście Swieckiemu i Olsztyńskiemu, podkomorzemu Parnawskiemu. 2*do voto* Janowi Konarskiemu podkomorzemu Parnawskiemu. *MS. de Famil. Pruss.* Konstancya Marcinowi Walewskiemu, ale z nim *sterilis:* życie to śmiertelne w nieśmiertelne zamienił w r. 1637. wieku swego 60. w Łęczycy pogrzebiony, kędy kaplicę dla swego, i swoich sukcessorów pogrzebu, wymurował i uposażył; zaczął był w Sczawinie kościół stawiać, ale go żona pozostała po śmierci jego kończyła. Młodsze lata to w cudzoziemskich szkołach, to na dworze Anny infantki Polskiej, to na Wołoskich i Multańskich expedycyach przepędził; podkomorzym, a wkrótce starostą Łęczyckim będąc, sławę imieniowi swemu czynił, gdy swawolne kupy, grassujących zbrodniów poskromił, i pokój tamtym kra-

jom uczynił. Zamek Łęczycki własną swoją szkatułą restaurował, i w obszerniejszy przeformował. Na potrzeby ojczyzny, kochający matkę syn, przeciwko Tatarskim inkursyom, okrytą chorągiew swoim sumptem wyniósł, i z synem swoim do obozu posłał, też pomoc i przeciwko Gustawowi Królowi Szwedzkiemu, gdy Prusy najechał, wyświadczył. Jan Szymon, najprzód kasztelan, a potem wojewoda Brzeski Kujawski 1643. starosta Łęczycki, i Golubski, syn Jakóba wojewody także Brzeskiego z Karnkowskiej, posłował na różne sejmy; jako to 1627. zkąd deputatem stanął na trybunał Radomski, *Const. f.* 5. i 1633. *fol.* 21. i 1635. deputat do kwarty Rawskiej, *Const. fol.* 57. z sejmu 1638. komissarz do zapłaty wojsku, *Constit. fol.* 3. także do odebrania kościoła S. Jana w Toruniu dyssydentom, który katolikom oddawszy, pewną go coroczną prowizyą opatrzył. Pod Martynowem i Krukowem rebellizujących gromił Kozaków i Tatarów, przeciwko Gustawowi Królowi Szwedzkiemu, w stu pięćdziesiąt, zaciągnionych swoją expensą ludzi do boju, Królowi drogę zaszedł, gdzie też pod Gniewem nacierając na nieprzyjaciela, kulą w ramię był postrzelony. W r. 1648. pułkownik województw Kujawskich, w r. 1645. marszałek trybunału koronnego, wszystkie te funkcye tak utrzymywał, żeby były z sławą imienia swego. Zmówił sobie kontraktem małżeńskim, Reginę z Bogusławic Sierakowską, kasztelankę Lędzką, Łukasza córkę, z której Barbara Domicella, najprzód żyła z Konstantynem Lubomirskim podczaszym koronnym, potem z Mikołajem Grudzińskim starostą Golubskim, pewną summę oddała matce Bolesnej w Jarosławiu na jej ozdobę.

Paweł Ludwik, wojewoda Inowrocławski, a przedtem kasztelan tegoż miejsca, i starosta Brzeski Kujawski, syn drugi Jakóba wojewody Brzeskiego Kujawskiego, ale z Sokołowskiej; jak z Bogiem sercem złączony, czego dał dowody, kiedy komissarzem wysłany z sejmu 1667. do Torunia, kościół S. Jakóba pannom zakonnym od herezyi wydarty, przywrócił, *Constit. fol.* 39. a do rugowania Arryańskiej sekty z Królestwa tego, i zatamowania takim drogi do niego przez sejmowy warunek, siła się przyczynił, na ubogich i domy zakonne hojne sypał łaski, w Ostrowie kościół wystawił i przyozdobił, w Lubrańcu od Szwedów zrujnowany restaurował, tak od obrony miłej sobie ojczyzny, nigdy nieoderwany, bronił jej radą, ręką i fortuną, pod Beresteczkiem i Zbarażem w znacznym kompucie ludzi swoich stawając: przeciwko Szwedom niemniejszą liczbę ludzi wojennych do obozu odesłał, i owszem na każdą potrzebę Rzeczypospolitej, umarł 1679. Dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Zofią Duninowną

Modliszewską, drugi raz z Wiktoryą Trzebuchowską, kasztelanką Kowalską, z tej się syn został Jakób rotmistrz królewski, którego żona Łącka herbu Korzbok, kasztelanka Kaliska 1700. Samuel Konstantyn, kasztelan Kruświcki, syn trzeci Jakóba wojewody Brzeskiego Kujawskiego z Sokołowskiej, rotmistrz pamiętny na Kozaków, na których chorągiew okrytą wystawił, miał za sobą Koniecpolską kasztelankę Chełmską, podobno miał i drugą Elżbietę Herburtownę kasztelankę Kamieniecką, z której córka Konstancya, Samuela Lipskiego, stolnika Kijowskiego żona, ale *sterilis*. Jakób Olbrycht kasztelan, a potem wojewoda Inowrocławski, starosta Łęczycki i Gąbiński, fundator OO. Reformatów w Sczawinie pod tytułem Nawiedzenia P. Maryi w r. 1661. czwarty syn Jakóba wojewody Brzeskiego, bywał deputatem na trybunały koronne i posłem na sejmy, żył jeszcze 1683. w którym roku pieszo peregrynacyą z całym dworem swoim podejmował do Częstochowskiej Góry. Pierwsza żona jego Zuzanna Konstancya z Jazłowca Jarmolińska, ale *sterilis*, druga Katarzyna Duninowna Modliszewska, siostra Zofji, o której się wyżej mówiło, z tej były dwie córki, Zofia i Maryanna, ale ta Panną umarła. Zuzanna wojewodzanka Inowrocławska, była za Stanisławem Potockim herbu Pilawa, kasztelanem Kijowskim, i synów trzech, Stanisław *sterilis*. Mikołaj starosta Łęczycki, poseł na konwokacyą 1674. *Constit. fol.* 13. i ten *sterilis*, i Kazimierz starosta Gąbiński, tego z Otrębusowny, dwaj synowie temi czasy, Tomasz starosta Gąbiński, deputat na trybunał koronny 1722. poseł na sejmy 1724., 1726. i 1729. sprzysiągł się dożywotnie z Anną Sołłohubowną, Jana łowczego Litewskiego, podkomorzego Gostyńskiego, a teraz podskarbiego wielkiego Litewskiego, córką, teraz podkomorzy Gostyński; i Mikołaj podczaszy Rawski, ten zaślubił sobie Jasińskę łowczankę Rawską. Krom tu wyliczonych, jeszcze ci kwitnęli. A najprzód Sasina kasztelana Rawskiego w r. 1377. wspomina *Statut Mazowiecki fol.* 67.; kombinując lata, rozumiałbym że to syn Dobiesława wojewody Rawskiego, ojciec Jana cześnika Łęczyckiego. Jakób Sczawiński sędzią był ziemskim Gostyńskim 1564. *Constit. fol.* 76. Rosłaniec, w ziemi Gostyńskiej o którym *Konstytucya* 1576. *f.* 261. Walentyn kanonik Warmiński i Chełmiński officyał 1610. *Goldon. Bractwo.* Anna starościanka Mirachowska Jana Wejhera wojewody Chełmińskiego małżonka, zeszła z tego świata 1627. *Starow. in Mon. fol.* 745. Wojciech z wielkiego Sczawina Sczawiński, Łęczycki, Łowicki kanonik, proboszcz Zychliński, świat pożegnał 1686.; co jego nagrobek w Łowiczu opowiada. Jan sędzia grodzki Radziejowski 1674. Elżbieta Alexandra Sczawiń-

ska, była za Hieronimem Grochowskim, z którym fundowała 1688. nasz nowicyat w Nieświeżu, Konstancya za Bandrowskim. N. za Stanisławem Brodowskim. Jam pisał w pierwszym tomie Tomasza Sczawińskiego wojewodą Brzeskim Kujawskim w r. 1653. z *Konstytucyi fol. 2.* ale to błąd drukarni w imieniu, że go tam tak ochrzczono. Mikołaj kasztelan Kruświcki, miał za sobą Nowomiejską, synów z nią czterech: Alexandra, Konstantego, Józefa i Jakóba. Alexander pojął Konstancyą Chojnacką wdowę po Grabi, Józef Humnicką. Anna Sczawińska była za Stanisławem Garczyńskim kasztelanem Inowrocławskim.

W roku 1778. Jan Sczawiński wojski Orłowski. — Wojciech cześnik Gostyński. — N. cześnik Gąbiński. — Wojciech łowczy Inowłodzki. — *Krasicki.*

Sczawiński *herbu Topor*, w Prusiech. Stanisław Sczawiński kanonik Kujawski, był na synodzie prowincyalym Piotrkowskim 1568. *Acta Synod.* że był herbu Topor pokazuje się z jego nagrobku w katedrze Włocławskiej. Maciej w zakonie naszym 1616. Kaspra z Tarnowa Sczawińskiego, ostatniego herbu swego i familji potomka, zmarłego w r. 1617. opowiada, nagrobek w Pucku. *Starowol. in Monum.*

Sczekocki *herbu Odrowąż*, w Krakowskiem województwie. Patrz co się pisało o Odrowążach z Sczekocina pod herbem Odrowąż. Felicyan Sczekocki miał za sobą Annę z Kowat Firlejownę. N. była za Kiińskim.

Sczeniowski, w Wołyńskiem województwie. Michał ~~chał~~ Sczeniowski podczaszy Derpski. Sczeniowska jedna była za Jędrzejem Hulewiczem podkomorzycem Łuckim, *2do voto* Władysławem Czaplickim stolnikiem Zytomierskim, druga za Kocem.

N. Sczeniowski starosta Trechtymirski na Ukrainie, miał za sobą *Witosławską* i z tej potomstwo. — R. 1778. Ignacy pisarz ziemski Kijowski. — W r. 1788. Onufry podstoli Winnicki. — *Krasicki.*

Sczepanowski *herbu Gryf*, w Krakowskiem województwie. Dom starodawny, że od Sczepana Jaxy wojewody Krakowskiego, brata rodzonego Jaxy fundatora Miechowskiego idą, dorozumiewa się *Nakiel. in Miechov. fol.* 101. od którego imienia, oni przezwiska nabyli. Maciej Sczepanowski za czasów *Paprock.* z Szafrańcowny wojewodzanki Sendomierskiej zostawił potomstwo. N. sędzianka Nowomiejska Mikołaja Sienickiego małżonka.

Sczepanowski *herbu Kornic*, w województwie Sendomierskiem. N. Sczepanowski miał za sobą Elżbietę Rudnickę. N. była za dziadem Abrahama Bzowskiego sławnego pisarza.

Andrzej Sczepanowski w r. 1788. cześnik Sendomierski. — *Krasicki.*

Sczepanowski *herbu Prus 1mo*, w Krakowskiem województwie. S. Stanisław Sczepanowski, biskup Krakowski

z ojca Wielisława, z matki Bogny urodzony, o którym mówiłem pod herbem *Prus 1mo*. Jędrzej miał za sobą Niewiarowskę, zrodzoną z Wielopolskiej, synów z niej Antoniego i Michała. Antoni chorąży Czerniechowski, pojął Teresę Czyżowskę, spłodził z niej synów pięciu: Józefa, Antoniego, Władysława, Soc. Jesu, Gabryela i Alexandra, córkę Maryannę. Michałowi zaś Frezorowna burgrabianka Krakowska powiła trzy córki, z których jedna jest za Jarockim. N. miał za sobą Magdalenę Chwalibogownę, siostrę rodzoną pisarza ziemskiego Krakowskiego. *Baran*. N. Sczepanowska była za Bosackim. Michał z Polski się wyniósłszy, osiadł w Brzeskiem Litewskiem, którego synowie; Stanisław i Damian 1691. N. była za Mrozowickim Stanisławem.

Sczepanowski *herbu Wieniawa*, w powiecie Pilznieńskim. Ci są prawdziwi Prusowie, to jest od Sczepanowskich herbu Prus idący, ale gdy z nich jeden pojął dziedziczkę na Bedlinie, z Lezeńskiej urodzoną herbu Wieniawa, do tego się rzucił, tak jednak, że Wieniawę herb na tarczy zostawiwszy, *Prus 1mo* swój ojczysty klejnot, na hełm wyniósł: synów trzech zostawił, jeden dziedziczył na Bedlinie, drugi na Spartyniu. N. zaślubił sobie Jadwigę Krupczankę. Jakób Jadwigę Zakliczankę. Anna Stanisława Niewiarowskiego, druga Cyrylla Taszyckiego małżonki. Marcin łowczy Warszawski 1670. roku.

Sczepański *herbu Dołęga*, w Prusiech. Sczepanki są cztery mile od Grudziądza w Chełmińskiem województwie. Jakób Sczepański starosta Mirachowski potem Grudziądzki, podkomorzy wprzód Malborski, potem Chełmiński, z sejmu 1609. komissarzem do granic od Pomeranji, *Const. fol.* 896. posłował na sejmy 1607. a jako o nim nagrobek jego mówi: ***Religionis Catholicae propugnator eximius, Sigismundi III. Cubicularius, in legationibus et bellicis expeditionibus Majestatis armatae comes, Patriae et Principi strenuam et fortem navavit operam. Guilhelmo Georgio Brandeburgico Marchioni feudo tradendo Commissarius, munificentia in egentes et Religiosa claustra singulari, decessit*** 1630., ten mu napis na marmurze napisać kazała w Grudziądzu, pozostała jego małżonka Zuzanna Cengerowna Austryaczka, którą był pojął z fraucymeru Królowy Anny, matki Władysława IV. zostawił z nią syna Zygmunta Ferdynanda starostę Grudziądzkiego i Mirachowskiego, ten z Sobieskiej herbu Janina, spłodził córkę Reginę, Stanislawa Działyńskiego małżonkę, i syna Ferdynanda Gabryela starostę Grudziądzkiego, który z Magdaleną Teresą Konopacką, córką Oktawiana kasztelana Elbląskiego żył bezpotomnie.

Sczepańskich (dziś Szczepański) familia, początkowo *Jastrzębczykowie*, z województwa Płockiego przenieśli się w Prusy i w Krakowskie, gdzie różnych dóbr nabywszy to przez kupna, to przez małżeństwa, między innemi od tych w których się zasiedzieli, wzięli imie Szczepańskich, a rozrodziwszy się na różne linie, podzielili się, z tych jedni pozostali w województwie Chełmińskiem, i od tych idzie Jakób Szczepański starosta Mirachowski, jak wyżej. — Druga linia od Bartłomieja w Lamburskim powiecie, w Pomorskiem niegdy województwie, a tego dzieci jedne zostały pod Brandeburskiem panowaniem, drugie w Pomorskiem, z których syn Jędrzej długo w wojsku Polskiem przeciwko Szwedom chwalebnie służył, nakoniec z ran i trudów wojskowych na zdrowiu nadwerężony, w poźnym wieku żonę pojąwszy, spłodził synów czterech, z których Maciej z żony *Grochowskiej* spłodził Kazimierza, ten zostawił jednę tylko córkę w dożywotnią przyjaźń oddaną Fabianowi Ziemieckiemu dziedzicowi *Martuskowców* dóbr w województwie Wołyńskiem powiecie Krzemienieckim leżących. Drugiego, Tomasza Szczepańskiego kanonika Warmińskiego, a póki Warmia w Polskiem panowaniu zostawała, administratora tegoż biskupstwa i officyała przez znaczny czasu przeciąg. Ignacego z którego jeden syn Jakób będący w wojsku konfederacyi Barskiej pułkownikiem, pod Kutnem w potyczce z Moskalami chwalebnie stawając, na placu poległ. Drugi Sebastyan dziedzic dóbr *Seredyniec* pod Zasławiem, w województwie Wołyńskiem, i córkę wydaną w stan małżeński, Franciszkowi Janiszewskiemu. Czwartego Jana który długie lata przemieszkawszy na Wołyniu, a potem nabywszy dóbr *Ostałowic* i *Mereszczowa* w województwie Ruskiem z żony Agaty *Bukowskiej*, spłodził cztery córki: pierwszą Lukrecyą, wydaną w stan małżeński Tadeuszowi Cieleckiemu. Drugą Antoninę w śluby małżeńskie daną Hipolitowi Kadłubickiemu. Trzecią Augustynę Dyonizemu Lasockiemu. Czwartą Maryannę Franciszkowi Paparze, i syna Stanisława, który pojąwszy za żonę Maryannę *Małachowską* mieszkał w *Michalcach* ziemi Halickiej. — *Heraldyka Wielądka.*

Sczepiecki *herbu Leliwa*, w powiecie Pilznieńskim. Jednaż ich z Gołuchowskiemi linia. Dobrogost Sczepiecki Fricz w r. 1399. zginął w potrzebie z Edygą Tamerlanesowym hetmanem. *Długosz. Paprocki* dwie siostry rodzone z tego domu wspomina, które były w fraucymerze Królowy Anny, te w różne domy pownosiły fortunę ojczystą: brata ich rodzonego właśni słudzy zabili: z tych jedna była Barbara Sczepiecka Oleskiego małżonka, druga Katarzyna.

Sczepkowski *herbu Jastrzębiec*, jam jednego z nich nagrobek widział w Krakowskiej katedrze z tym herbem, ale i *Ks. Kojałow. in MS.* świadczy, że są w Trockiem województwie, z których Alexander Sczepkowski podpisał elekcyą Jana Kazimierza Króla. N. Sczepkowski na Wołyniu, na kollegium nasze Łuckie dobroczynny, umarł 1675. Kasper Sczepkowski kanonik Krakowski, brat jego miał za sobą Micińską. N. Sczepkowska, ale herbu Pobog, była za Janem Bogusławem Petry-

czynem. Jędrzej w zakonie naszym, rektor kollegium Nieświezkiego 1650.

Jakób Sczepkowski w r. 1788. wojski Ciechanowski. — Mikołaj wicegerent Łucki. — *Krasicki.*

Sczerba *herbu Rawicz*, w Oszmiańskim powiecie. *Kojałow. in MS.*

Sczerbicz *herbu Jelita*, w Krakowskiem województwie. Paweł Sczerbicz z młodych lat swoich rycersko traktował, a że był cudzoziemskich obozów i sposobu wojowania wiadomy, dla tego Jan Tarnowski kasztelan Krakowski, i hetman wielki koronny, do wojennej go rady zażywał, Włoski i Niemiecki przy tem język miłym mu go uczynił, ale najbardziej cnota jego i bogobojność; syn jego Paweł także, z układności i ludzkości pochwalenia godny, w prawie i inszych naukach biegły, a jako na nagrobku jego w Krakowie u S. Trójcy napisano: *In juvenili aetate, juris Saxonici, et postea Politicorum Justi Lipsii translator, Promptuarii statutorum, et Constitutionum Regni author, Decretorum duorum Regum, Stephani et Sigismundi II. annis plus 25. scriptor. Judiciique Regii Consilarius, persecutionum propter justitiam contemptor patientissimus, sorte sua paupercula contentus, ab omni ambitione avaritiaque alienus, vixit ann. 56. moritur* 1609. herb na tymże nagrobku położony Jelita, lubo ojciec jego według *Paproc.* Różą się pieczętował: bo go do herbu swego Jelita przypuścił Jan Zamojski hetman i kanclerz, ile sobie dobrze zasłużonego, Stefan Król potwierdził: syn jego Jan o którym pisze *Baranowski*, że miał za sobą Trembecką, atoli ten Paweł, stan sobie potem duchowny obrał, i był proboszczem Sendomierskim, kanonikiem Warszawskim, sekretarzem królewskim. Chwali go *Lipski Observat. practic.* 65. *Starowol. Hecaton. in elog.* 87. *Braun. de script. fol.* 14. Książki jego, 1mo. *Politica Pańskie, to jest nauka, jako Pan i każdy przełożony, rządnie żyć i sprawować się ma. Lipsyusza z łacińskiego na Polski język przełożył*, do którego przydał tegoż *Lipsyusza dyskurs o kalumnii*, *in* 4. *Cracov.* 1608. *i* 1595. *in 4to*, *Cracov.* 2do. *Promptuarium statutorum omnium et Constitutionum Regni*, *in fol. Brunsb.* 1604. *in fol. i* 1609. *i* 1615. 3tio. *Speculum Saxonum, albo prawo Saskie i Magdeburskie porządkiem obiecadła zebrane*, *in fol. Leop.* 1581. Córki jego Maryanna Sobolewska i Dorota. *Acta Castren. Cracov.* 1611.

Sczerbiński, w Dobrzyńskiej ziemi. N. Sczerbiński miał za sobą Eufrozynę Strzemeską 1599. Jan miał za sobą Konstancyą Wieszczycką 1702.

Sczęsnowicz, w księztwie Żmudzkiem. Malcher Sczęsnowicz skarbnik Żmudzki, podpisał elekcyą Jana III. Króla. N. miał za sobą Podolcownę podstolankę Bracławską.

Sczkowski, w Kujawskiem województwie. Stanisław Sczkowski podkomorzy Kujawski 1433. u *Łaskiego w Stat. fol.* 86. na liscie Jagiełła Króla.

Sczodrowski, w Kaliskiem województwie. Krzysztof Sczodrowski podpisał elekcyą Jana III. Króla.

Sczucki *herbu Pobog*, w województwie Sendomierskiem z Lubelskiego. N. Sczucki, rotmistrz, którego Rzeczpospolita przez konstytucyą sejmową 1587. na ochronę Ruskich krajów *pod interregnum* z chorągwią jego naznaczyła, *Constit. fol.* 217. Tenże czy inszy rotmistrz, komissarzem naznaczony do ułożenia prowincyi Smoleńskiej 1612. przez sejm, *Constit. fol.* 38. Marcin na Uronowie, miał synów czterech, Stanisława, Mikołaja, Zygmunta i Marcina. Jerzy surrogator Halicki, za Strusia starostę, zabity od Tatarów, żona jego Zofia Brzeska. Stanisław deputat na trybunał koronny 1643. *Janson*, poseł na sejm 1638. zkąd deputatem na trybunał Radomski ordynowany, *Constit. fol.* 21. był potem w r. 1648. podsędkiem ziemskim, a dalej sędzią Sendomierskim, o którym tak mówi *Kochow. climac.* 3. *lib.* 6. *Vir praeclara indole, et obitis integerrime pro Republ. functionibus commendatus.* Jan syn Szymona, nazwany Prussa, spłodził syna Sebastyana, męża wojennego aż do wieku swego 70. w wielu okazyach doświadczonego, zginął od Tatarów pod Jezupolem. Jan pisarz grodzki Łukowski, a potem tegoż miejsca proboszcz. N. miał za sobą Teresę Podkańskę, syna z nią Stanisława, i córkę Ludowikę, za Stanisławem Domaszewskim sędzią grodzkim Radomskim. Michał Katarzynę Zielińskę herbu Ciołek pojął, z nią spłodził córkę jednę Zofią, która 1*mo voto* była za Kochanowskim, 2*do* za Niezabitowskim, i synów dwóch, Stefana cześnika Bracławskiego, i Stanisława, którego żona Orzęcka. *Geneal. Olesnic.* Tomasz poseł na sejm 1667. *Constit. fol.* 27. Mikolaj sekretarz królewski i dworzanin Królowy Anny, jeździł w legacyi do Pawła V. Papieża, i do Francyi, a przedtem z Mikołajem Gniewoszem w poselstwie do Paryża jeździł.

Sczucki *herbu Ślepowron*, w województwie Płockiem. Jednaż ich dzielnica, co i Krasińskich, których przodek był Sławomir, syn Sławka sędziego Rożańskiego, dziedzic na Sczucinie, córka jego Małgorzata poszła za Stefana Siestrzonka.

Sczucki *herbu Trzaska*, w Rawskiem województwie. Sczuckiego męża uczonego sławi *Rescius epistol. l.* 1. *Ep.* 27. Szymon Sczucki w zakonie naszym życie skończył w Krakowie 1676. Adam kanonik Łucki, proboszcz Sczurecki, dobroczynny

na nasze kollegium Łuckie, wyzuł się z śmiertelności w roku 1681. Tomasz 1670. Wojciech 1674. N. była za Alexandrem Zulińskim.

Sczuka *herbu Grabie*, w ziemi Wizkiej. Władysław książe Mazowiecki, Marcinowi Sczuce dworzaninowi swemu, w nadgrodę zasług jego, dał w ziemi Wizkiej nad rzeką Wyszą siedm wsi, którego potomkowie, jedni na ojczystej fortunie, drudzy w księztwie Litewskiem, inni na Rusi poosiadali. Z ostatnich był Wacław Sczuka, o którym świadczą *Księgi Grodzkie Kamienieckie na Podolu.* Alexander porucznik usarskiej chorągwi, którego syn mąż dzielny, pod Korsuniem dostał się był w łyka Tatarskie, z tych na wolność wyszedłszy, zginął pod Piławicami: drudzy także z nich tak w różnych okazyach życie dla ojczyzny wylali, że na samych tylko córkach na Rusi imie Sczuków zostało. Z Sczuków Wizkich z sukcessorów Falisława Szczuki, był Kazimierz Jan biskup Chełmiński *Administrator perpetuus* opactwa Paradyskiego, zakonu Cystercyeńskiego, proboszcz Warmiński i Łomżyński, ten w świeckim jeszcze stanie będąc, Janowi Kazimierzowi, przemysłem swoim wielce się zasłużył, od Królowy Ludowiki do Pilcy zamku dziedzictwa Warszyckiego kasztelana Krakowskiego, od Szwedów opanowanego wysłany, wymierzil na Szwedach, że z niego w pewne kondycye ustąpili, a Kazimierz klucze od niego dziedzicowi oddał, toż wyperswadował i kommendantowi Oxembart w Krzepickim zamku, że zostawiwszy w nim dwa działa wielkie, któremi przedtem Częstochowską górę szturmowali, wyszli z niego. Temże szczęściem i Piotrków od potencyi Szwedzkiej uwolnił, i ludzi tam na prezydium będących, na Jana Kazimierza stronę przeciągnął 1656. Tegoż roku od Króla wysłany do herszta rebellizantów Kozackich, wyrobił fortunnie, że Wyhowskiego, Chmielnickiego i Mazepę w lepszą harmonią przyjaźni wprowadził, co siła tej ojczyznie strapionej pomogło. Duchowny potem sobie stan obrawszy, opatem Paradyjskim od Króla wyniesiony, szpital w Warszawie wystawił, kościół w Paradyżu w bogaty apparat przystroił, klasztor częścią reparował, częścią z fundamentu murował; domy Boskie w Łomży, i w Tarczynie, jego szczodrobliwością nowym kształtem przeformował; a że był u Królów Jana Kazimierza, Michała, i Jana III. dla swych przymiotów w wielkiej konsyderacyi i delicyach wielom inszym pomógł do infuły, sam jednak biskupstwa przyjąć niechciał, zkąd nazwany, *Creator Episcoporum*, aż go Król Jan III. przymusił do infuły Chełmińskiej, w której jednak tylko jeden rok chodził, zamknąwszy życie w r. 1694. *Seminarium albo Collegium Missionariorum Gallorum* w Chełmnie w prowenta większe opatrzył, sio-

stry tamże Miłosierne fundował. Gdy raz przez Warszawę jechał, karoc z sześcią koni, tak uwięzła, że jej długo wyciągnąć niemożono, zadziwiwszy się rzekł, miły Boże, kiedym był tylko kanonikiem Warszawskim, parą tylko koni jeździłem po całej Warszawie, i przez różne błota, a przecież nigdziem nie ulgnął, dopiero teraz gdym biskupem został: musi to być że stan biskupi wielki to ciężar, kiedy go i sześć koni uciągnąć nie może. Nagrobek jego w Chełmnie. *Tylkow. dedic.* Wacław kuchmistrz koronny, stolnik, a potem starosta Wizki i Wąwolnicki, pułkownik infanteryi, poseł na konwokacyą 1696. brat rodzony biskupa Chełmińskiego, mąż wojenny, pod Chocimem, Wiedniem, Parkanem, i indziej, żył bezżenny. N. trzeci ich brat, od którego dwóch się synów zostało, rotmistrzów królewskich, ale ci młodo pomarli. Seweryn biskup Joppeński, suffragan, archidyakon i administrator biskupstwa Chełmińskiego 1718. Floryan podkomorzy Wąsocki 1652. r. *Clagius Lindae Mar. l.* 4. *c.* 11. N. kanonik Chełmiński, deputat na trybunał koronny 1727. Jan podczaszy Wizki, kapitan wojsk Rzeczypospolitej, komissarz do granic od Prus z sejmu 1690. *Constitut. fol.* 19. Piotr miecznik Mielnicki do tejże funkcyi zapisany. Józef, Seweryn i Jędrzej 1674. Do księztwa Litewskiego pierwszy się z księztwa Mazowieckiego wyniósł Stanisław Szczuka, i w województwie Trockiem osiadł, zostawił synów z Wyszgerdowny, Daniela, Wojciecha i Jana. Daniel najprzód pokojowy królewski, w wojsku za Chodkiewicza buławy rotmistrz, deputat na trybunałach Litewskich, miał za sobą najprzód Radoszyńską, Jerzego podstolego Lidzkiego córkę, z której córka poszła za Linonta dworzanina królewskiego, potem Justynę Grudziańską pisarzownę ziemską Trocką, potomstwo z niej, córka Zofia za Frydrychem Puzyną, i Jakób syn niewidomy, w powiecie Kowieńskim, pojął Iwaszkiewiczownę, potomstwo jego, Michał i Hieronim, i córek cztery. Wojciech Stanisławowicz, to jest Stanisława syn drugi, żona jego Kurlandka, z której synowie, Stanisław wzięty z Dominikiem Pacem od Kozaków, w Moskwie w więzieniu umarł, złączył się był z Zofią Szpilewską Neronowiczowną, z której było dwóch synów, Gracyan Michał wojski Rzeczycki, ten w wojsku Gwilhelma Fryderyka Elektora Brandeburskiego żołd wojenny prowadząc, w szturmie pod Szczecinem w ramię śmiertelną ranę wyniósł, i Antoni Stanisław referendarz koronny, umarł podkanclerzym Litewskim, starostą Lubelskim, Wareckim, Wilkijskim. Jan III. szacownik godnych subjektów, widząc w nim wielkie przymioty, do publicznych go interessów applikować począł, regentem go tedy kancellaryi koronnej wyniósłszy, z Hieronimem Lubomirskim marszał-

kiem na ten czas nadwornym koronnym, wysłał do Fryderyka Brandęburskiego margrabi, dla odebrania od niego homagium, a z Wacławem Leszczyńskim do Moskwy, posłem na różne sejmy stawając, przytrudniejsze interessa ojczyzny wielkim obrotem swoim uspokajał, marszałkował izbie poselskiej raz w r. 1689. drugi raz 1690. kędy gładkość wymowy jego, głęboki rozsądek, nie skorrumpowana ku Rzeczypospolitej miłość w nim się wydawały, jest jego książka w druku, pod imieniem *Candidi Veronensis*, tytuł jej, *Ecclypsis Poloniae, Orbi Polonico demonstrata*, *Varsav.* 1709. *in 4to.* Fundował w Sczucinie w ziemi Wizkiej przy granicy Pruskiej *Collegium Scholarum Piarum cum applicatione* summy od Jana III. Króla, na seminarium dzieci uboższych, co approbowała *Konstytucya* 1703. *f.* 19. miał za sobą Konstancyę Potocką herbu Pilawa, starościankę Jabłonowską, siostrę krajczego, z którą spłodził córkę jednę, ta 1*mo voto* żyła z Janem Stanisławem Kątskim miecznikiem koronnym i generałem Podolskim i artyleryi Koronnej, drugim z Janem Cetnerem kuchmistrzem koronnym, starostą Kamionackim, i synów dwóch z których obadwaj młodo z tego świata zeszli bezpotomnie, starszy z nich wszedł w kontrakty małżeńskie z Anną Sapieżanką, córkę Jerzego stolnika Litewskiego, drugi starosta Wieksznianski i Wąwolnicki, z Elżbietą Potocką herbu Pilawa wojewodzanką Smoleńską, córką Alexandra, i Teresy Tarłów, z Kostczanki urodzonej, o której pisałem tom. 5. *f.* 292. Jan Stanisławowicz, to jest trzeci syn Stanisława, spłodził dwóch synów, Samuela, ten w wojsku zabity, i Stanisława, któremu Łachnicka dwóch synów powiła, Jana i Piotra. Jan Sczuka z Leszczynowskiej miał syna Wojciecha. Piotr lata swoje w wojsku strawił. Alexander *caelebs* umarł. Jakób kanonik Wileński. Augustyn oboźny wojskowy. N. kasztelan Miński; cywun Trocki, a przedtem pisarz ziemski Trocki, z sejmu 1703. deputat na trybunał skarbowy. *Constit. fol.* 29. Adam kustosz Chełmiński deputat na trybunał 1738.

W r. 1778. Paweł podczaszy Wizki. — Antoni komornik graniczny Wizki. — W r. 1788. Dominik podstoli Wizki. — *Krasicki.*

Sczukocki *herbu Jelita*, w Sieradzkiem województwie, drudzy z nich na Podolu osiedli, inni w powiecie Grodzieńskim, Krzysztof Sczukocki cześnik Grodzieński, miał za sobą Katarzynę Miciuciankę sędziankę ziemską Grodzieńską, z którą zostawił syna Jana. Jan służył z Kotłem podkomorzycem Oszmiańskim, pod chorągwią Petyhorską. Maciej w Trockiem podpisał elekcyą Jana Kazimierza.

Sczupliński. N. Sczupliński scholastyk i kanonik Lwowski prałat pobożny.

Sczurski *herbu Korab*, w Kaliskiem województwie de Sczury. N. Sczurska była za Gorskim herbu Łodzia. Antoni, miał za sobą Katarzynę Kowalską, z tej była córka Jadwiga za Antonim Bojanowskim podstolim Kaliskim, ostatnia z tego domu.

Sczyciński *herbu Jezierza*, w województwie Mazowieckiem.

Sczyciński *herbu Rawicz*, w województwie Rawskiem, wspomina ich *Okolski tom. 2. fol.* 86. N. Sczycińska była za Brześciańskim herbu Sas.

Sczyciński *herbu Rola*, w Kujawskiem województwie. Jan Sczycieński 1632. N. była za Moszczyńskim.

Sczygielski. Stanisław Sczygielski zakonu Ś. Benedykta proboszcz Tucholski: w druku jest jego książka. *Aquila Polono Benedictina, in qua Beatorum et Illustrium Virorum Elogia, Caenobiorum ac rerum memorabilium synopsis, exordia et progressus Ordin. S. Benedicti describuntur, in 4to* 1663. *Cracov.*

Sczyjeński *herbu Abdank*, w Wielkiej-Polszcze, drudzy ich piszą *Sczycieński.*

Sczypierski *herbu Grabie*, w województwie Mazowieckiem. Stanisław Sczypierski w ziemi Zakroczymskiej 1674.

Sczypierski *herbu Łodzia*, w Kaliskiem województwie. Wojciech Sczypierski, córka jego Anna była za Eustachim Kowalskim 1634. *Acta Castren. Caliss.* Wawrzeniec *ibidem.* Maryanna Alexandra Załuszkowskiego herbu Rola małżonka. Jan 1696.

Sczyt *herbu Jastrzębiec*, w księztwie Litewskiem w województwie Nowogrodzkiem: a w Polszcze Sczytowski, z których Marcin w ziemi Gostyńskiej 1670. r. Adam Szczytowski komornik Krakowski, deputat na trybunał koronny 1727. r. Patrz co się mówiło w szóstym tomie pod Niemira Sczyt herbu Jastrzębiec.

Sczyt *herbu Radwan*, w Połockiem województwie, tak pisze *Kojał. in MS.* bo go widział na drzwiach dworu, od Józefa Sczyta kanonika Wileńskiego restaurowanego, piszą się Sczyt Niemierowicz, wszakże niektórzy z nich od dóbr Zabiały Zabialskich imie wynieśli, według tego autora. Jakób Niemirowicz Sczyt, syn jego Jan marszałek Litewski starosta Mohiłowski, poseł od Króla Zygmunta I. do Moskwy w r. 1516. w tymże roku podpisał przywilej królewski o ziemi Drohickiej u *Januszow. w Statucie fol.* 836. Mikołaj Sczyt wojski Witepski, bronił mężnie zamku Połockiego, a gdy dalej nie mógł wytrzymać, poddał i zamek i siebie w r. 1563. jednakże nad umowę wzięty do Moskwy w niewolą. Mikołaj poborca w Po-

łockim 1578. *Constitut. fol.* 353. Daniel posłował na różne sejmy, zkąd komissarzem stanął do taxy rzeczy, *Const.* 1623. *fol.* 10. i 1626. i 1629. ale już podsędek Połocki, i deputat na trybunał fiskalny Litewski. *Constit. fol.* 15. Mikołaj poseł na sejm 1661. Justynian także z sejmu 1667. komissarz do Połocka, *Constit. fol.* 16. umarł podkomorzym Połockim, synowie jego, Konstantyn Horodniczy, a potem podsędek Połocki, dalej podkomorzy Wendeński, Krzysztof Benedykt chorąży Połocki i poseł na konwokacyą 1696. Samuel podstoli Połocki, Olbrycht młodo umarł zostawiwszy syna Dominika; Bronisław, i Kazimierz w zakonie Soc. Jesu. Krzysztof Sczyt cześnik Litewski, z sejmu 1703. deputat do boku Króla Augusta II. dla obrad, potem kasztelan Smoleński w r. 1717. *Const. fol.* 3. z Anny Zawiszanki herbu Łabędź starościanki Bracławskiej, synów jego dwóch zostało, jeden Józef cześnik Litewski, starosta Jaswoński, złączył się dożywotnie z Petronellą Wołodkiewiczowną wojskiego Mińskiego córką, drugi Krzysztof. Adam Sczyt cześnik Litewski temi czasy.

Sczytnicki *herbu Belina*, w Brzeskiem Kujawskiem województwie. Marcin de Sczytniki w r. 1443. kościół w Grzymiszewie fundował. *Damal. in Archiep. Gnesn. f.* 241. Ks. Stanisław Sczytnicki domu rodowitością znaczny, lecz cnotą nierównie znaczniejszy, w której w zakonie naszym postąpił, przedziwny był tak wzgardą siebie samego, jako żarliwością dusz zbawienia, Poznańskie kollegium liczy go między swoje Dobrodzieje, któremu dobra swoje dziedziczne zapisał: rządził toż samo kollegium po dwa kroć, raz Gdańskie, aż też i prowincyą Polską, z niemałą chwałą i wszystkich ukontentowaniem: po których rządach rzadkim prawie przykładem podjął się missyi Wołoskiej i Multańskiej, z niemałem Króla Kazimierza, i całego Królestwa Polskiego, podziwieniem, na koniec stargawszy siły, oczy straciwszy, życie skończył w Poznaniu 1667. Są Sczytniki nie daleko Poznania gdzie do tych czas kwitną jeszcze Sczytniccy.

Sebastyanowicz, w księztwie Żmudzkiem. Sebastyan Sebastyanowicz sędzia ziemski Żmudzki 1603. Mikołaj 1621.

Sebieński *herbu Bibersztein*, w powiecie Bieckim.

Secemski *herbu Dołęga*, w ziemi Zakroczymskiej, wprawdzieć ich *Paprocki* do herbu Jastrzębiec naciąga, atoli jam o Dołęgach czytał, z których żył w zakonie naszym ks. Jan Secemski superior rezydencyi Barskiej 1617. Adam poborca w ziemi Zakroczymskiej 1643. *Constit. fol.* 2.

Secimski *herbu Gozdawa*, tak wyraźnie o nich pisze *Suchod. w kazaniu. Głowa niebu równa.*

Secygniowski *herbu Jelita*, w Krakowskiem województwie, jedenże to dom z Paczanowskiemi. Tomasz Secygniowski w kapturze Korczyńskim 1439. Piotr Secygniowski z Paczanowa sędzia ziemski Sendomierski. Floryan, wspomina dział 1419. że się pisał z Paczanowa. Jakób Secygniowski starosta Buski, o którym *Starowol. in Bellat. Sarmat. f.* 148. powiada, że pod Konstantynem książęciem Ostrogskim, i Mikołajem Kamienieckim sławnemi w Polszcze hetmanami, rękę dzielną na nieprzyjaciołach tej ojczyzny zaprawował, którą wkrótce pod Zynkowem Tatarów grassujących na Podolu starł na głowę, nie mniej się męztwem swojem popisał i pod Łopuszną. Z Mikołajem Firlejem na Krzyżaków się do Prus wyprawiwszy, na kilku miejscach poraził ich fortunnie, a gdy mistrz Krzyżacki Heilsbergi dobywał szturmem, i już działami znaczną część muru zwaliwszy, wszystkiemi siłami na naszych w Heilsberdze będących nacierał, Secygniowski z tyłu na nich tak potężnie uderzył, że po między trupów Krzyżackich od szabli swojej padających, przedarł się do fortecy, ztamtąd posłał do mistrza Krzyżackiego: — Teraz, prawi, szturmuj do Heilsbergi, ja ciebie na rozwalinach tych, któreś poczynił, czekać będę. —Widząc heroiczną rezolucyą krzyżacy Secygniowskiego, od miasta ustąpili, ale nie od nich Secygniowski, uchodzących albowiem wielu jednych pobił, drugich w niewolą pobrał. Z większem powtóre nastąpił na niego wojskiem mistrz Krzyżacki, ale tąż serca wspaniałością zbił impet jego, najmniej nieulękniony junak Polski, i fortecy dotrzymał. Paweł rotmistrz sławny i pamięci godny, ten za Króla Augusta I. posłany z drugiemi rotmistrzami pod sprawę jego poddanemi. Alexandra wojewodę Wołoskiego na państwo wsadził r. 1551. *Bielski fol.* 596. Królową Węgierską Izabellę do Siedmiogrodzkiej ziemi prowadził, i nieprędzej ztamtąd powrócił, aż tam ugruntował syna jej Janusza. Był i w owej szczęśliwej pod Newelą wygranej. *Biel. fol.* 616. *Paproc.* Synowie trzej jego, Jakób, który i męztwa i sławy ojca swego doszedł: Jan, ten pojął Fanuelownę siostrę rodzoną stolnika Lubelskiego, z którą potomstwo zostawił, i Paweł. Dyonizy biskup Kamieniecki, prałat mądry i serdeczny 1569. Paweł rodzony synowiec tego biskupa, trzymał Nieszków w Krakowskiej ziemi, ale go przedał Myszkowskiemu, biskupowi Krakowskiemu. Piotr z Pacanowa Secygniowski sędzia ziemski Sendomierski, miał za sobą Magierownę. N. chorąży i burgrabia Krakowski, Elżbietę Przerębską, córka z niej była za Jakóbem Gnoińskim. Jakób starosta Szydłowski, mąż wojenny pod Newlem, Krasnogrodkiem, Wielhą i indziej, żył roku 1588. Franciszek miał za sobą Maryannę Witkowską, z tej było dwóch synów: Ale-

xander roku 1697. i Sebastyan, i córka Joanna Dominikanka w Przemyślu.

Secymiński *herbu Dąbrowa*, w Prusiech. Wojciech z Secymina zakonu Kaznodziejskiego *S. Theologiae Magister*, prowincyał Polski. Komissarz Innocentego VIII. Papieża, a potem biskup Teodozyi, suffragan Gnieznieński 1502. *Frydrych in S. Hyac. f.* 213. Dominik z Secemina kanclerz kościoła Gnieznieńskiego, *S. Theologiae et J. U. Doctor.* i Ludolphus czyli Ludovicus zakonu Kaznodziejskiego prowincyał, jednegoż roku, to jest 1519. jednegoż dnia zmarli, bracia rodzeni, oba równi sobie tak w natury przymiotach, jako i cnoty, oba w życiu się szczególniej kochający, obadwa w kapitularzu u OO. Dominikanów w Krakowie przy S. Trójcy pogrzebieni, gdzie gdy grób otwierano w r. 1588. znaleziono ich obudwu w grobie wzajemnie obłapiających się. *Bzov. in Propag. c.* 5. *fol.* 46. *Pruszcz w opisaniu Miasta Krakowa fol.* 47. *i w Fortecy Duchownej.*

Sędzicki *herbu Lubicz*, w Prusiech. *Okol. i MS. O Famil. Prus.* jedenże dom z Białobłockiemi, ale od dóbr tak nazwani. Jędrzej Sędzicki mąż żołnierski pod Gdańskiem i w Moskwie, osiadł w Lubelskiem województwie, spłodził z Zofji Chobrzyńskiej pięciu synów: Jana, Wilhelma rotmistrza, Mikołaja, Marcina, i Wojciecha, ludzi rycerskich. Brat Jędrzeja Jakób, w Moskiewskiej okazyi poległ, trzeci Jerzy młodo umarł. N. była za Felicyanem Jasieńskim, Łukasz pojął Katarzynę Borowską herbu Ogończyk.

Sędzimir *herbu Ostoja*, w Podgórzu, pisze o nich *Paproc. w Ogrod. król. fol.* 31. kędy powiada, że się piszą de Korsko i Łukowice, idą zaś od Scibora sławnego wojownika u Zygmunta Cesarza, ale ich i sędziwojami tenże autor zowie. Gabryel, Marcin i Jędrzej Sędzimirowie 1632. Kazimierz skarbowy województwa Krakowskiego 1674. synowie jego, Ludwik i Stefan. N. miecznik Zakroczymski, żona Teresa Czernianka, Franciszek 1674. Hieronim 1697. Anna zakonnica w Sączu, Jan 1680. N. z żoną swoją Zofią znaczny dobrodziej *Domus Professae* w Krakowie u S. Barbary. Wespazyan 1674. *Acta Sandec.* N. wojski Sądecki miał za sobą Nielepcownę.

N. Sędzimir miał za sobą *Sierakowską* siostrę Wacława arcybiskupa Lwowskiego, z tej N. dziekan katedralny Przemyski. — Dominik brat dziekana Jezuita, po zniesieniu zakonu kanonik Lwowski. — Franciszek Sędzimir sędzia graniczny Sandecki roku 1778. — Jędrzej burgrabia zamku Krakowskiego. — *Krasicki.*

Sędziński *herbu Pielgrzym*, w Ruskiem województwie, Konstantyn Sędziński 1632. inni ich piszą *Szędziński*, czyli *Siedziński.*

Segrowski *herbu Junosza*, w Sieradzkiem województwie, inni ich piszą *Segrocki.*

Sehen *herbu Syrokomla*, ale z tą odmianą, że na Abdanku kładą strzałę do góry żeleźcem obróconą, przez nię krzyż idzie, a na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisuje *Ks. Kojał. in MS.* kędy powiada, że się przedtem pieczętowali chorągwią z krzyżem. Stefan Sehen w powiecie Oszmiańskim, sędzia Grodzki, wojski Wołkowiski, spłodził trzech synów, Tomasza, Antoniego, i Jana Alexandra podstolego Wendeńskiego. Władysław Sehen 1674.

Sęk *herbu Jastrzębiec*, u *Paproc. in Strom.* znajdziesz list Zygmunta I. dany Goszyckim, kędy wspominają Wojciecha Sęka Jastrzębczyka.

Sękowski *herbu Prawdzic*, w Płockiem województwie, z wielkiego Sękowa się piszą, z których Jakób Sękowski po zniesieniu Krzyżaków przeprowadził się do województwa Chełmińskiego 1467. i osiadł w Konojadach małych, zkąd potem Konojackiemi się zwali: potem jeden z Konojackich kupił Dębową łąkę, także na Chełmińskiej, zkąd Dębołęckich imie urosło. Wawrzeniec Sękowski miał za sobą Apollonią Wolsdorfen. Niektórzy z nich na Podole się wynieśli, z których był Mikołaj Sękowski starosta Nowomiejski, u Zygmunta I. Króla i Królowy Bony, w wielkich respektach, od których jeździł w legacyi tak do Maxymiliana Cesarza, jako i do Króla Hiszpańskiego. Wojciech Sękowski stolnik Ciechanowski, starosta Mławski, pisał się z Bolemina, z sejmu 1601. do lustracyi dóbr królewskich w Mazowszu komissarzem naznaczony, *Constit. fol.* 728. z sejmu 1607. w Wielkiej-Polszcze. *Constit. fol.* 840. i 1616. *fol.* 40. Wojciech, w zakonie Kaznodziejskim *S. Theologiae Doctor*, z Pawłem wojewodą Bełzkim Uchańskim, ablegatem, jeździł do Konstantynopola, zkąd powróciwszy rządził prowincyą Polską lat dziesięć, gdzie wiele pracował koło reformacyi klasztorów swego zakonu, konwent Warszawski fundował, Rożańca osobliwszy promotor, względem którego wydał do druku o nim książkę, umarł, dzień śmierci swojej przepowiedziawszy w r. 1609. *Bzov. in Propag. Ruszel in Tryumf fol.* 83. Ludwik Sękowski także Kaznodziejskiego zakonu, jest jego kazanie w druku: *Oko chwalebne, kazan. na pogrzeb. Jakóba Rybińskiego wojewody Chełm.* 1726. *w Lublinie in fol.* Piszą się drudzy z Sarbiewa znać z Sarbiewskiemi jedna linia. Kazimierz w zakonie naszym temi czasy.

W r. 1778. Karol Sękowski wojski Raciązki. — R. 1788. tenże czy inny Karol podsędek Zawskrzyński. — *Krasicki.*

Sekucki *herbu trzy podkowy*, w Wielkiej-Polszcze.

Sempelborski *herbu Nałęcz*, czy *Bylina*. N. Sempelborski podczaszy Łęczycki, miał za sobą Niszczyckę wojewodzankę Bełzką, córka jego była za Mikołajem Żebrzydowskim, druga za Mikołajem Łąckim kasztelanem Kamieńskim. N. pojął Kościelecką wojewodzankę Brzeską Kujawską.

Sęp *herbu Junosza*, w Ruskiem województwie. Joachim Sęp 1548. *Monim. Colleg. Leop.*

Sępia Głowa *herb*, patrz **Elzanowski.**

Sepichowski *herbu Półkozic*. N. Sepichowski miał za sobą Zofię Birecką córkę Gabryela, N. starosta Leżajski Zofię z Dembna Rzeszowskę, z niej zostało potomstwo, które na Trzciany, i innych dobrach dziedziczyło. *Paproc.* Wojciech z Strzałkowa Sepichowski 1660. Stanisław z Siesławic Sepichowski 1561. *Nakiel. fol.* 671. i Wojciech z Strzałkowa.

Sępiński *herbu Niesobia*, pisze o nich *Papr. in Strom.*

Sępiński *herbu Nowina* z Sępna, *Długosz pod rokiem* 1429. wspomina Mikołaja Sępińskiego herbu Nowina, sekretarza i dworzanina u Witolda w. ks. Lit., który imieniem jego docierał u senatu Polskiego o koronę dla niego, wyżej trochę pod rokiem 1423. zowie go starostą Łukowskim, i komissarzem do traktatów o pokój wieczny z Krzyżakami. *Długosz.* Na concilium Konstancyeńskie posłem był od Władysława Króla Jagiełła: wspomina go *Starowol. in Bellat. fol.* 83.

Serafinowicz, w księztwie Żmudzkiem. Stanisław Serafinowicz 1621. Łukasz 1648. podpisał elekcyą Jana Kazimierza Króla. Dom to dobroczynny na naszą rezydencyą Mohilewską.

Serebryski *herbu Korczak*, w Chełmskiej ziemi. Jan i Jędrzej Serebryscy, *Constit.* 1590. *fol.* 589. Z tych Jędrzej poborcą był w ziemi Chełmskiej 1601. *Constit. fol.* 777. był potem pisarzem ziemskim Chełmskim, Jan cześnikiem Chełmskim. Łukasz komornik graniczny Chełmski, poseł na sejm 1629. ztamtąd deputat na trybunał Radomski. *Constit. fol.* 7. Wojciech kanonik Krakowski, sekretarz królewski 1633. *Const. fol.* 8. w kościele Krakowskim S. Piotra kaplicę jednę kosztem swoim ozdobił. Jędrzej 1635. *Constit. fol.* 53.

Serek *herbu Lubicz*, w Lubelskiem województwie. N. Serkowna była za Janem Giżowskim, druga za Janem Dzierzkiem sędzią Lubelskim. *Okol. tom.* 2. *fol.* 290. Hieronim dworzanin Władysława IV. 1634. dobroczynny na konwent Karmelitański Warszawski.

Serny *herbu Jelita*, ale z tą odmianą, że na hełmie nad koroną, powinna być chorągiew kościelna, o trzech połach, jak zwyczajnie jej w kościołach zażywają, z krzyżem na wierzchu, między dwiema proporcami, jednym z jednego boku, dru-

gim z drugiego, poły powinny być żółte, krzyż złoty. Tym herbem nadany od Stefana Batorego Króla, Bartłomiej Serny z całem potomstwem swojem, względem zasług syna swego Łukasza: Łukasz ten albowiem chwyciwszy się żołnierskiego chleba, we Francyi najprzód początki Marsowe zakładał, tak jednak, że w męztwie i dawno zahartowanym w boju kawalerom wyrównał, czego napatrzyły się miasta, Puzyn w Delfinacie, i Liworn, kędy szturmującemu Henrykowi Królowi Francuzkiemu, do Hugonottów, siła do odebrania im tych fortec, swoją odwagą dopomógł, znać to było z rany, którą z postrzału w ten czas wyniósł: do Polski wróciwszy, na Moskiewską za Stefana Króla expedycyą wyprawił się, gdzie pod Wielisem, Wielkiemi Łukami i Zawołociem, temże sercem Moskwę raził, pierwszy do szturmu na wszystek grad gęstych kul i postrzałów lecąc, pod Ostrowem także i Pskowem, z podziwieniem Króla Stefana, z pochwałą hetmana Zamojskiego, i wszystkich zaleceniem, życie swoje na hazard dla ojczyzny stawiał: przetoż Stefan Król, ojca jego Bartłomieja, który lubo z antenatów swoich w domu szlacheckim był urodzony, ale że potem w Sendomierzu mieście był osiadł, do prerogatywy dawnej szlachectwa przywrócił, i ze wszystkiemi sukcessorami jego, Zamojski hetman do swego go herbu przypuścił, tak jednak, że dawny z przodków swych herb Radwan, na hełm mu wyniesiono, o czem przywilej królewski znajdziesz, u *Paproc. o herb. fol. 207. Biel. f. 782. Heidensztein.* Brat Łukasza Stanisław, pod Pieczarami i indziej, chwały braterskiej i męztwa naśladowca. Któryś z nich miał za sobą Zofię z Strzyżowa 1618. Zacharyasz Serny, z Heleny Wasiczanki, spłodził Zofię Jędrzeja Żółkiewskiego małżonkę, i Łukasza miecznika Bełzkiego, tego córka była za Danielem Jeło Malińskim, i syn Krzysztof podstoli Buski ale *sterilis.*

Setnicki *herbu Nałęcz*, w powiecie Pińskim, *Kojał. in MS.* Setniccy kwitną.

Sey w Inflanciech. Karol Sey poseł z Inflantskiego na konwokacyą 1632. podpisał ją. Samuel 1674. podpisał elekcyą Jana III. Króla.

Siąski, w Podolskiem województwie. Stanisław Siąski miał za sobą Agnieszkę Kręzylowską, z tej córka Elżbieta, zaślubiona Spytkowi Jordanowi rotmistrzowi królewskiemu. Władysław w Trockiem 1648. Jednaż ich dzielnica, co i Gałęzkich, o czem świadczą *Acta Castren. Ostrzeszov.*

Siberg *herbu cztery Koła* w Inflanciech, przecież *Brictius S. J. in dedic. Libri Filii Mariae*, nie położył jakim kształtem ułożoneby być miały Koła, to tylko powiada, że w r. 1697. ci z tego domu kwitnęli; Jerzy Aloizy dziekan i offi-

cyał generalny Inflantski, kanonik Smoleński, proboszcz Mitawski, potem Soc. Jesu zakonnik, Wolter Stanisław sędzia ziemski i kapturowy Inflantski, Samuel Piotr miecznik Smoleński, Gotard Xawier krajczy Inflantski de Wisehlingk Sibergowie, fundatorowie rezydencyi naszej *Illuxtanae*, i Mitawskiej, ludzie gorliwi o prawowierną wiarę katolicką, dla czego dom ich stał się bitym gościńcem wszystkim, dla tejże wiary wygnańcom z Danji, Szwecyi i indziej. Waleryan podsędek Inflantski, z sejmu 1678. komissarz do granic. *Constit. f.* 19. N. Zyberkowna była za Józefem Puzyną chorążym Czerniechowskim starostą Szakinowskim. N. za Felixem Pacem chorążym Litewskim. N. kasztelan Inflantski, miał za sobą Konstancyę Wolffownę podkomorzankę Derpską, z tej były dwie córki, Strutyńska kasztelanowa Inflantska, i Franciszka Podbereska starościna Hlińska.

Syberg (Zyberg) Jozefat wojewoda Inflantski, pojął *Moszczyńskę* wojewodzankę Inowrocławskę — brat jego Józef podkomorzy Inflantski. — W r. 1778. Jan Kazimierz Zyberg chorąży Inflantski. — *Krasicki.*

Siciński *herbu Pomian*, w Kaliskiem województwie. Ci od Dziembowskich poszli: bo gdy Maciej Dziembowski pojął w małżeńską ligę, Grabińską, i z nią część w dobrach Sitno nazwanych, od nich Sicińskim zawołany: syn jego Kasper mąż rycerski; z którego synów jeden w Żmudzi osiadł, i tam sukcessorów zostawił, z tych Jan marszałkiem był Upitskim, pułkownikiem sławnym, ten od Krzysztofa Radziwiła w r. 1599. wysłany z wojskiem, pierwszą straż Szwedzką wyciął pod Kokenhauzem; w Wilnie piorun go zabił: wspomina go *Uniwer. Pobor.* 1611. Władysław stolnik Upitski, poseł na sejm 1659. *Constit.* 1661. *fol.* 59.

Siciński *herbu Prawdzic*, w ziemi Przemyslkiej. Michał z Sitna Siciński, pamiętny wojownik, przeciwko Tatarom, Kozakom, Szwedom i Moskwie, pod Cudnowem krwią swoją i z nią życiem dla ojczyzny wylanem, tę wiktoryą zapieczętował w r. 1660. któremu chorągiew nad grobem w Przemyslkiej katedrze, z tym herbem zawieszoną widziałem. Stanisław Siciński sędzia ziemski Przemyslki, i deputat na trybunał koronny 1681. w Piotrkowie, na inszy się sąd przeniósł; wystawił w tejże katedrze Przemyslkiej ołtarz marmurowy czarny, kędy herb jego Prawdzic podziśdzień widać, żona jego zda mi się Stadnicka. Stefan sędzia ziemski Sanocki, zszedł z tego świata w Wielopolu, brat jego rodzony był podstarościm Sanockim 1691. Franciszek miecznik Przemysłki, z sejmu 1670. komissarz do granic od Węgier, *Constit. f.* 27. i 1676. komissarz do ziemi Drohickiej, *Constit. fol.* 23. Teresa zakonnica u wszystkich

ŚŚ. we Lwowie. N. miał za sobą Maryannę Rozwadowskę, zda mi się Stefan sędzia ziemski Sanocki, syn z niej Józef od Boga do służby swojej w zakonie, powołany, długo się nadchnieniom Boskim opierał, więc żeby go był Bóg do siebie pociągnął, ciężką go niemocą złożył, której i blizkiej w niej śmierci, żeby był uszedł, ślubem się obowiązał więcej się nie sprzeciwiać wołającemu go Bogu, ozdrowiał tedy, ale gdy odednia do dnia zwłacza wykonanie ślubu, znowu zapada, znowu jak na nowe śluby czyni, znowu zdrów z łóżka wstaje, ale jak prędko on z niego wyszedł, tak prędko i z pamięci święte postanowienia wypadły, przetoż trzeci raz jeszcze w śmiertelnej chorobie mocniej się Bogu obliguje pójść do zakonu, ale go już nie wysłuchano, umarł w tej niemocy. Stanisław sędzia ziemski Przemysłki, o którym wyżej, był najprzód podsędkiem Przemysłkim i rotmistrzem pospolitego ruszenia w ziemi Przemysłkiej, marszałkiem sądów kapturowych 1674. posłem na różne sejmy, ztamtąd komissarzem do różnych funkcyi, na zakon nasz uprzejmie i szczodrobliwie łaskawy.

Siciński *herbu Ramult* w Prusiech, ale z tą odmianą, że powinno być pięć róż na pasie na ukos idącym, w czerwonem polu, na hełmie zaś jedna tylko róża, z listkami po bokach i korzonkiem, tak go opisuje *MS. o Famil. Pruss.* takiegoż herbu zażywają Łagiewnicey i Wiśniewscy. Franciszek i Wawrzeniec Sicińscy w województwie Pomorskiem, podpisali elekcyą Jana III. Króla. Wojciech miał za sobą Sartawską. N. była za Łaskim.

Sieciech *herbu Topor*, patrz **Topor.** Sieciechowna była za Dobromirskim, ale to zda mi się Sczawińska była.

Sieciński *herbu Rogala*, w Dobrzyńskiej ziemi i Przemysłkiej, piszą się z Sieczyna: Hrabiów S. R. Imperii z Murzynowa, że domowi temu tytuł nadany świadczy *Starowol.* i *Święcicki.* Jakób Sieciński Trąba nazwany, spłodził trzech synów: Jakóba męża rycerskiego, który w Przemysłkiej ziemi osiadłszy, z Orzechowskiej herbu Oksza, miał także trzech synów, Alexego, który się pierwszy pisać począł Krasickim z Sieczyna, był wojskim Przemysłkim, umarł 1580. dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Nowomiejską herbu Wilcze kosy, z tej był syn, i córka Barbara Zarszyńska, drugi raz z Fredrowną córką Tomasza, z tej się zostało potomstwo, a między niem była córka Przedwojewska: drugi syn z Orzechowskiej Stanisław, oboźny i starosta Lubomski, mąż ludzkości i szczerości wielkiej, ludzi mądrych kochający, serca nieustraszonego w Gdańskich i Moskiewskich expedycyach, żona jego pierwsza Zórawińska herbu Korczak, od której synowie Jerzy i Marcin, druga Jakubowska herbu Topor starościna Lubom-

ska, wdowa po Grotowskim: Marcin, trzeci syn z Orzechowskiej, mąż wojenny, pojął Manasterską z Mielnowa herbu Pilawa. Od tych urosł dom Krasickich w Przemysłkiej ziemi. Jędrzej, drugi syn Jakóba Trąby, na ojczystej fortunie w ziemi Dobrzyńskiej osiadł, kędy zaręczywszy sobie Gorzechowskę herbu Ogończyk, zrodził z niej czterech synów: Wojciecha, ten na Dobrzyńskiej został: bodaj to nie on był stolnikiem Dobrzyńskim, a według *Baran.* zostawił dwie córki, z których jedna poszła za Raszkowskiego: Mateusza, Stanisława i Pawła. Maciej najprzód podczaszy Wyszogrodzki, podstarości Przemysłki 1609. *Acta Terrestr. Leopol.* potem kasztelan Wyszogrodzki, umarł 1642. w Czermińsku pochowany, z synów jego jeden był kanonikiem, córki, zaś jedna Pilchowska podsędkowa Wyszogrodzka, druga Chojnacka w ziemi Przemysłkiej: to *Baranow.* Stanisław z kanonika Krakowskiego, proboszcza Pułtuskiego, biskup Przemysłki, skromność się w nim i pokora osobliwsza, przy wielkiej nauce wydawała. Pierwszy on Soc. Jesu do Przemyśla wprowadził, i łaskami swemi utrzymywał, tymże zabiegiem chodził, żeby był nas i w Krośnie osadził. Przykładnego swego życia i pasterskiej funkcyi termin znalazł w r. 1619. świątobliwie się do śmierci przygotowawszy. *Elogia Pigłow Cichoc. Alloc. Osecen. lib.* 3. *cap.* 14. Wawrzeniec trzeci syn Jakóba z Szczawińskiej Prawdziczanki, spłodził syna Wojciecha, i córkę Stawowską. Piotr Sieciński był kasztelanem Czerskim 1573. tenże czy inszy Piotr kasztelanem Inowrocławskim w tymże roku *). N. była za Grochowskim urodziła ojca arcybiskupa Lwowskiego. Jakób żołd najprzód wojenny smakował sobie, potem Boski, wstąpiwszy do OO. Bernardynów, klasztor Nowski przez lat szesnaście rządząc, należycie go restaurował. *Histor. Possel. MS. fol.* 348. N. była za Stefanem Drohojewskim. Stefan kantor Przemysłki i officyał, ofiarowano mu i suffraganią Przemysłką, ale śmierć zaszła w roku 1646. *Histor. Colleg. Premisl.* Był na synodzie Warszawskim 1643. *Acta Syn.* Mikołaj archidyakon i administrator biskupstwa Łuckiego proboszcz Krasiczyński 1633. N. miał za sobą Stoińską, z tej była córka Barbara za Sierakowskim herbu Prawdzic, i synów trzech, Stefan *sterilis*, Krzysztof stolnik Wendeński, żona jego pierwsza Markowska, druga Zółkiewska herbu Lubicz, syn jego z niej Antoni 1688. Jerzy trzeci syn, którego syn Józef, ci na Wołyniu na Charuczy dziedziczyli. N. miał za sobą Sartawskę.

Sieczkowski *herbu Ogończyk*, w Sendomierskiem województwie.

*) Piotr Sieciński kasztelan Inowrocławski podpisał diploma Electionis Henryka Króla. —

Siedlecki *herbu Grzymała*, z mężem zbrojnym w bramie, na Krainie w Wielkiej-Polszcze i na Wołyniu. N. Siedlecki dworzanin Alexandra Króla, starosta Koniński, ten pod oblężenie od Moskwy Smoleńska, mocno go od ich impetów obronił. *Starowol. in Monumen. fol.* 472. Melchior dziedzic na Sosznie i Obodowej Siedlecki, miał czterech synów, Jana, Mikołaja, Jędrzeja i Marcina, z tych Jan i Jędrzej zeszli bezpotomnie. Mikołaj miał za sobą Zaleskę z którą miał dwóch synów, Władysława i Mikołaja, i córkę Konstancyę w klasztorze Chełmińskim mniszkę. Władysław miał za sobą Mantejfeltownę Kiełpińskę, z którą spłodził dwóch synów, Kazimierza i Wojciecha, i córek dwie, Annę za Bębnowskim Marcinem herbu Odrowąż, Zofię za Dembińskim. Kazimierz podstoli Przemyski ma za sobą Salomeę Dedyńskę córkę wojskiego Mielnickiego, która mu powiła dwóch synów Władysława i Ignacego, tyleż córek, Apollonią i Joannę; Marcin drugi syn Melchiora, pojął także Zaleską bratowej swojej rodzoną siostrę, z tą zostawił dwóch synów, Stefana i Jędrzeja bezdzietnych. Mikołaj syn Mikołaja brat Władysława, zaślubił sobie Radolińskę, z której jest syn Jan i córka Anna. Wojciech syn Władysława wszedł w kontrakty małżeńskie z Wąglikowską, z tej synowie Marcin i Władysław. Bogdan Siedlecki na Wołyniu, tegoż herbu, poborca tamże 1590. *Constit. fol.* 603. Michał tamże 1689.

Siedlecki *herbu Rawicz*, w Podlaskiem województwie. Jednaż ich dzielnica z Gniewoszami herbu Rawicz, co i z tego poznać, że na przywileju danym miastu Lubelskiemu, czytałem Dorotę Gniewoszownę z Siedlec zakonnicę Ś. Brygitty w Lublinie.

Siedlecki *herbu Wąż*, w Sieradzkiem województwie. Walentyn Wężyk Siedlecki 1632. miał za sobą Barbarę Brzeskę, wdowę po Bykowskim kasztelanie Konarskim. Wężyka Siedleckiego nagrobek z Piotrkowa wypisał *Starow. in Mon.* z kościoła Franciszkańskiego. Katarzyna była za Samuelem Watta z Kosiczyna Błęckim. Anna za Mikołajem Rogowskim. Zuzanna i Zofia zakonnice Ś. Benedykta we Lwowie.

W roku 1778. Józef Siedlecki podstoli Sendomierski. — Teodor podstoli Pilznicki. — Mikołaj łowczy Pilznicki. — *Prypisy Krasickiego.*

Siedliczyński. Jędrzej Siedleczyński 1587. podpisał ustawy zjazdu Pokrzywnickiego. *Constit. fol.* 427. Siedleszczyński miał za sobą Weronikę Mokrskę kasztelanica Radomskiego córkę. Rafał w Sendomierskiem województwie 1674. tego synowice, Barbara za Sebastyanem Jadamowskim, Agnieszka za Piotrem Potockim.

Siedliski *herbu Ostoja*, w Ruskiem województwie. Tomasz Siedliski stolnik Żydaczewski, miał za sobą Izabellę Glinczankę, z nią syna Józefa, i córkę za Czermińskim. Maryanna była za Adamem Kryniekim. N. pojął Chotecką. N. była za Jędrzejem Witosławskim.

Siedlnicki *herbu Odrowąż*. Juliusz Cornelius graf Siedlnicki, podskarbi nadworny koronny temi czasy, miał za sobą Maryę Kazimirę Pieniążkownę wojewodzankę Sieradzką, z Warszyckiej spłodzoną. Carolus Julius graf Siedlnicki, żona jego Joanna Ludomira Nostyczowna grafowna.

N. Siedlnicki, o którym *Niesiecki* niewspomina, umarł podskarbim wiel. koronnym z *Branicką* marszałkowną nadworną koronną bezdzietny. Urodzony był z *Pieniążkowny* wojewodzanki Sieradzkiej, syn podskarbiego nadwornego koronnego. — *Krasicki.*

SIEKIERZ HERB.

W polu czerwonem strzała z jelcami i krzyżem na środku jej, z końcem rozdartym na dwie części, z których jeden w jednę stronę wyciągniony, i na końcu w górę trochę załamany, drugi w drugą stronę takiż, na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisuje *Paproc. w Gniazdz. fol.* 1192. *O herb. fol.* 679. *Klejnoty fol.* 100. *Okol. tom.* 3. *fol.* 113. *MS. Ks. Kojał.* Nadany ten herb jednemu żołnierzowi Siekierz nazwanemu, za jego znaczną dzielność, którą w dobyciu nieprzystępnej fortecy pokazał, i niespodzianą sprawił wiktoryą. Pod tym klejnotem od wielkich książąt Litewskich nadanym, kładzie *Okolski* Siekierzów Zienkowiczów w województwie Mińskiem. Zienko Siekierz miał syna Wasila. Fiedor Siekierz i Bogdan ludzie rycersey. Chwiecko Siekierz spłodził syna Siekierza Chwieckiewicza. Tegoż klejnotu w ks. Lit. zażywają, lubo trochę odmiennego, Kimbarowie, Wołkowie i Zienkiewiczowie Cichyńscy.

Siekierzecki *herbu Topor*, z tym herbem widziałem nagrobek wystawiony Janowi Siekierzeckiemu kustoszowi Sen-

domierskiemu, plebanowi Jangrockiemu, który szpital w tymże Jangrocie wystawił, i w dochody coroczne opatrzył, umarł 1616. tamże pogrzebiony. Siekierka Jakób w ziemi Warszawskiej 1674.

Siekierzyński *herbu Kościesza*, w Podolskiem województwie i indziej. Jędrzej Siekierzyński poborca na Podolu 1607. *Constit. fol.* 887. Stanisław 1618. *Uniwers. Pobor.* Drugi Stanisław, z sejmu 1661. komissarz do granic od Wołoch. *Constit. fol.* 26. Adam rotmistrz królewski 1674. Antoni córkę Annę wydał za Ostrowskiego. Maryusz miecznik Podolski 1681. Krzysztof wojski Czerwonogrodzki. N. złączył się dożywotnie z Antoniną Adama Jaruntowskiego kasztelana Sanockiego córką, z ktorą zostawił potomstwo: siostra jego była za Nosadynim Janem, chorążym Latyczewskim, na imię Konstancya. Tomasz w zakonie naszym temi czasy.

Stanisław Siekierzyński starosta Rzeczycki z Maryanny *Charczewskiej* spłodził Felicytatę ta wydana za Mniszcha chorążego nadwornego koronnego, jej siostra Domicella: — syn Wacław, z pierwszej żony *Rzeczyckiej*, starosta Horodelski miał z Konstancyi *Charczewskiej* córek dwie Joannę i Karolinę. — R. 1778. Józef Siekierzyński sędzia grodzki Horodelski. — Jan regent tegoż Grodu. — *Krasicki.*

Duńczewski w herbarzu T. II. str. 458—59. utrzymuje że Siekierzyńscy nie do *Kościeszy* ale do herbu *Zadora* należą. —

Sieklicki *herbu Kuszaba*, w Drohickim powiecie, luboć ich i Siekluckiemi drudzy piszą: są i w Lidzkim powiecie, gdzie się pierwszy przeniósł, po pierwszej Chocimskiej, Tomasz Sieklicki. N. podczaszy Lidzki, syn jego Alexander podczaszy Wizki, służąc w wojsku pod Petyhorską chorągwią Paca hetmana, stawał mężnie w różnych expedycyach, i przeciw Turkom pod Chocimem. Jędrzej w zakonie Soc. Jesu doktor teologji. Wojciech podkomorzy Drohicki 1591. *Const. f.* 633. Władysław podstoli Drohicki, Kazimierz 1674.

Sieklucki *herbu Trzaska*, w Krakowskiem województwie. Jakób Sieklucki, najprzód kasztelan Biecki, 1502. podpisał przywileje księztwa Oświecimskiego, potem kasztelan Wojnicki 1505· *Łaski Stat. fol.* 120. miał za sobą Beatę Tęczyńskę, umarł 1512. co poznać z jego nagrobku w katedrze Krakowskiej, był oraz starostą Bieckim, ochmistrzem Królewny Elżbiety: u czterech Królów w wielkich respektach. Michał Sieklucki Soc. J. sławny teolog, i żarliwy operaryusz w Krakowie, tamże umarł 1724.

W r. 1778. Adam Sieklucki komornik ziemski Wyszogrodzki. — Na intercyzie ślubnej między Zygmuntem I. Królem a Barbarą *de Zapolie* r. 1512. 10. Lutego podpisany Jakób Sieklucki kasztelan Wojnicki. — *Cod. Dipl. Vol. I. fol.* 120. — *Krasicki.*

SIELAWA HERB.

Niektórzy rozumieją, że na haku strzała żeleźcem do góry prosto wyrychtowana stoi, ale inni powiadają, że to jest rzeka wężykowato płynąca, w czerwonem polu, a na hełmie trzy pióra strusie, tak go *MS. Ks. Kojałowicza* wyraził: zażywa go dom Sielawów w księztwie Litewskiem i na Wołyniu. Anastazy Sielawa, Metropolita Kijowski i całej Rusi, władyka Halicki, archimandryta Żydaczewski 1646. wielki zelant za unią; będąc jeszcze przełożonym u Ś. Trójcy w Wilnie u OO. Bazylianów, wydał do druku, *Odpis na skrypt uszczypliwy Zakonników Cerkwie odstępnej Ś. Ducha*, *in* 4. *Vilnae* 1622. Antoni był arcybiskupem Połockim 1632. i 1625. *Życie B. Józafata M.* N. kanonik Wileński, pleban Nieświezki, a potem Miński, w Mińsku fundował klasztor panien zakonnych pod regułą Ś. Benedykta. Jan podczaszy Połocki 1674. Paweł regent ziemski Łucki. Daniel 1674. w Połockiem.

W r. 1778. Piotr Sielawa stolnik Połocki. — *Krasicki.*

Sielicki *herbu Korczak*, w księztwie Litewskiem. W *Metryce Wołyńskiej* 1528. czytam Fiedora Sielickiego, ztąd się dorozumiewam, że z Wołynia niektórzy z nich przenieśli się do województwa Mścisławskiego. Bogdan Sielicki chorąży Mścisławski i poborca 1580. *Constit. fol.* 367. Stefan Sielecki 1641. *Constit. fol.* 36. Maciej Sielicki dobroczynny na nasze kollegium Brześciańskie. Władysław straźnik Połocki 1674. Samuel zaś w ziemi Inflantskiej.

W r. 1778. Józef Sielicki regent kancellaryi w. ks. Litewskiego. — Konstytucya sejmu r. 1659. approbuje nadanie pewnych wiosek prawem wieczystem z starostwa Bobrójskiego Janowi Kazimierzowi Sielickiemu skarbnikowi Rzeczyckiemu — *Vol. IV. f.* 683. W r. 1788. Józef Sielicki kasztelan Połocki. — *Krasicki.*

Sielski *herbu Lubicz,* w Płockiem województwie. Alexander Sielski kasztelan Gnieznieński, starosta Stężycki, 1674. Marszałkował izbie poselskiej 1652. był kasztelanem wprzód

Łęczyckim 1659. posłował na różne sejmy, deputatem zasiadał na trybunale skarbowym Lwowskim, komissarzem do żup Wielickich, *Constit.* 1661 *fol.* 2. pisał się z Sielcza, córka zda mi się jego Alexandra, była za Zygmuntem Działyńskim wojewodą Brzeskim Kujawskim. Paweł 1632. Jędrzej Sielski z Płockiego wyniósłszy się, w Prusiech się gnieździć począł na dobrach Spęgawku, był pisarzem ziemskim Pomorskim; zostawił kilku synów, a między niemi Jędrzeja burgrabiego Pomorskiego: to *MS. o Famil. Pruss.* Jan podwojewodzy Malborski 1704. Stanisław i Michał 1699. Wawrzeniec 1700. N. była za Piotrem Gomolińskim. N. miał za sobą Elżbietę Ponętowskę. Jan, Konstantyn, Wiktoryn, i Adam Sieliski, posłowie z Prus na sejm 1730. patrz **Szeliski.**

Siemakowski *herbu Doliwa.* Benedykt i Mateuez Siemakowski, o których *Konstytucya* 1647. *fol.* 41. Siemiaszkowska była za Marcinem Lipskim.

Siemaszko *herbu Łabędź*, w Wołyńskiem województwie, atoli *Okol. tom.* 2. *fol.* 15. powiada, że niektórzy z nich zażywają w herbie krzyża, na trzech górach wystawionego. *Metryka Wołyńska* 1528. wspomina tych Siemaszkowiczów, to jest synów Siemaszka. Wasila, Szczesnego, Bohdana, i Michajła, tego ostatniego trzech się synów doczytałem, jeden Piotr Michajłowicz starosta Łucki w r. 1551. czego dowodem, instrument rozgraniczenia dóbr Ostrogskich *in Monim. Coll. Ostrog. Kojał. in MS.* Piotra tego, ilę dochodzę, bo w roku 1552. pisarzem Litewskim zowie, starostą Krzemienieckim i i posłem do Moskwy; tego według *Paproc.* żona była Bohowitynianka, z której się zostało synów trzech: Jarosz, Wasil i Piotr, i córki trzy: Anastazya była za Wasilem Pawłowiczem, Anna za Fiedorem Zaharowskim i Alexandra, myli się jednak *Paprocki*, gdy tego Piotra, synem Bohdanowym pisze, jako i bracią jego. Bazyli Siemaszko dziedzic na Dobratynie, (rozumiem że jeden z synów Piotra) był chorążym Wołyńskim, z sejmu 1611. deputatem do rewizyi ksiąg ziemskich i grodzkich Łuckich. *Constit. fol.* 31. Wasil, drugi brat Piotra, tylko jednę córkę zostawił Bohdanę, która 1*mo voto* żyła z Januszem książęciem Czetwertyńskim, 2*do* z Zacharyaszem Wanikiem Łahodowskim, 3*tio* z Stanisławem Kamienieckim, dziedzicem na Założcach. Bohdan Michajłowicz, trzeci brat Piotra, miał za sobą Annę Puciatankę dziedziczkę na Tuczynie, z tej spłodził córkę Wahanowską w województwie Brzeskiem Litewskiem, i syna Alexandra, najprzód podkomorzego Włodzimierskiego 1569. z tym tytułem podpisał unią Litwy z Koroną, będąc posłem na sejm, *Constit. fol.* 171. potem kasztelana Bracławskiego i starostę Łuckiego 1596. *Monim. Coll. Ostrog.*

pierwszy on z tego domu schizmę odrzucił, za pracą ks. Benedykta Herbesta Soc. Jesu, i wielom bardzo, to przykładem swoim, to perswazyą, był pochopem, *Annuae* 1586. w r. 1577. Dubna przeciwko Tatarom mężnie obronił, i nie bez klęski odpędził ich od miasta. *Paproc. fol.* 351. 1*mo voto* złączył się był z Anastazyą Wołowiczowną, z niej miał córkę Barbarę, za Adamem Bohowitynem podkomorzym Czerniechowskim, i syna Mikołaja, o którym niżej: 2*do* pojął księżniczkę Poryckę, z tej córka Ewa dostała się w małżeństwo Janowi Charlęskiemu podkomorzemu Łuckiemu, syn zaś z tejże był Marcyan, który wieś Pękałową darował kościołowi Koblińskiemu, z żoną Zofią z Tarnowa żył *sterilis.* Mikołaj syn Alexandra z Wołowiczowny, i on kasztelan Bracławski, a oraz starosta Łucki, pan bogobojny, i zakonowi naszemu uprzejmie przychylny, zszedł z tego świata w r. 1618. w kościele naszym Łuckim pogrzebiony, żona jego pierwsza Anastazya Malińska, z niej były dwie córki, Katarzyna zaślubiona Eustachiemu Tyszkiewiczowi wojewodzie Brześciańskiemu, Maryanna Stanisławowi Daniłowiczowi staroście Czerwonogrodzkiemu. Druga żona Izabella Uchańska z Służowa, ale z nią żył bezpotomnie: była córka jego za Uchańskim, ten jednak po ślubie prędko umarł. Mikołaj Siemaszko poborca 1631. *Uniw. Pobor.* Krzysztof w księztwie Żmudzkiem 1621. Jan rotmistrz pancerny 1635. Konstantyn sędzic Łucki. Samuel miał za sobą Zofię Gorskę. N. Alexandrę księżniczkę Woroniecką. *Geneal. Ks. Wisniov.* N. była za Franciszkiem Ledochowskim kasztelanem Wołyńskim, Anna za Władysławem Ochotnickim podstolim Żytomierskim, a po jego śmierci za Manieckim chorążym Czerniechowskim. N. za Janem Ogińskim wojewodą Połockim, hetmanem polnym Litewskim. Franciszek temi czasy. Adam stolnik Czerniechowski, żona jego Helena Podkańska łowczanka Sendomierska, wdowa po Sierakowskim i Pszonce. Stanisław kanonik Żmudzki, fundator missyi naszej Tylzańskiej.

W r. 1778. Andrzej Siemaszko chorodniczy Miński. — *Przypisy Krasickiego.*

Siemianowski *herbu Grzymała*, z mężem zbrojnym w bramie, w województwie Rawskiem. Floryan Siemianowski pisarz ziemski Gostyński, ten dla wzroku w sędziwym wieku stępiałego, ustąpił synowi swemu pióra, kontentując się honorem cześnika Gostyńskiego, syn jego Tyburcy, najprzód pisarz ziemski, a potem sędzia ziemski Gostyński. Szymon chorąży, dalej podkomorzy Rawski. Szczesny podstoli Gostyński, brat jego Augustyn sędzia grodzki Brzeski Kujawski, zostawił synów trzech: Marcina, Pawła i Mikołaja, temu Radecka herbu Godziemba, powiła dwóch synów: Hieronima męża rycer-

skiego i Alexandra Kazimierza, który złączywszy się dożywotnie z Barbarą z Rakoszyna Kempską herbu Gryf, w pięciu synach rozplenił familią. 1. Marcin sędzia grodzki Wieluński, cześnik Sieradzki, poseł na różne sejmy, deputat na trybunał koronny, komissarz do granic 1690. *Constit. fol.* 19. 1683. *fol.* 13. Brzeziński, Kamiński, Wieluński kasztelan, starosta Szczerczowski. Pod Beresteczkiem pierwszej odwagi swojej experyment skończywszy, z Czarneckim potem w Duńskiej ziemi wojował. Pod Cudnowem, Cohorążym będąc Działyńskiego starosty Bratyańskiego, od Szeremetowego wojska postrzelony, krwią wytoczoną, miłość swoję ku ojczyznie zapisał, pojąwszy potem w dożywotnią ligę Annę, córkę Jana Olszowskiego kasztelana Brzezińskiego herbu Prus, synowicę arcybiskupa Gnieznieńskiego, z niej spłodził dwie córki: Barbarę i Zofię, i synów czterech: Marcina, Jana, Franciszka kasztelana Wieluńskiego, Mikołaja starostę Sochaczewskiego, który z Franciszką Mokronowską chorążanką Rawską, zostawił potomstwo. 2. Jędrzej skarbnik Wieluński, rycersko traktując, to pod usarskim znakiem królewskim, to porucznikując u Branickiego marszałka przez lat 30. pod Strygoniem wzięty od Turków w niewolą, i do Budy zaprowadzony, gdy niechciał arcana wojsk Chrześcijańskich wydać, zabity, a głowa jego do Belgradu zaniesiona 1683. żona jego Krystyna z Kozietuł. 3. Mikołaj, po poselstwach na sejmy, po deputacych trybunalskich, cześnikiem był sędzią ziemskim, aż też i po śmierci brata swego, kasztelanem Wieluńskim, i na trybunale 1694. vicemarszałkiem, wszedł w kontrakty małżeńskie z Urszulą Krystyną Radziejowską, Jana Felixa kasztelana Wieluńskiego córką, podobno wprzód miał za sobą Łubieńskę, kasztelankę Sieradzką, córka jego jedna w zakonie Bogu zaślubiona, synowie, Alexander kanonik Łęczycki, proboszcz Wyskicki, Kazimierz cześnik Sieradzki, i Waleryan, córka druga Rozalia Walewska. 4. Kasper Teodor, pod Wiedniem porucznikował u Lubomirskiego marszałka, cześnik, a dalej chorąży i sędzia grodzki Sendomierski, sprzysiągł się dożywotnie z Anną Ustrzycką kasztelanką Przemysłką, wdową po Stanisławie Ossolińskim staroście Piotrkowskim, z tej były dwie córki, Barbara Rozalia za Stanisławem Fredrem kasztelanem Lwowskim, i Teofila Wiktorya za Józefem Rosnowskim stolnikiem Sanockim. 5. Alexander Karol, młodo w roku życia swego 24. z świata zabrany.

Siemianowski oboźny koronny spłodził córki, Morskę kasztelanowę Lwowską, — Ustrzyckę kasztelanowę Inowłodzką — Puzyninę. Czwarta była ksienią u Benedyktynek w Sendomierzu. — Syn N. starosta Korabiowski z *Grabińskiej* zostawił potomstwo. — *Przypisy Krasickiego.*

Siemiasz *Dryniewicz herbu Sas*, w ziemi Przemyskiej. Z tych Dymitr Siemiasz Dryniewicz miał za sobą Maryannę Witosławską herbu Nieczuja, z tórej synowie, Jan i Antoni.

Jan Siemiasz z *Witosławskiej* urodzony miał za sobą *Sliżewską* wdowę po Zagórskim. — Antoni brat jego miał za sobą *Szaniawskę* z tej synowie Franciszek, Józef i córka. — *Krasicki.*

Siemiątkowski *herbu Jastrzębiec*, w Płockiem województwie. Jan Siemiętkowski skarbnik Sieradzki. N. miał za sobą Maryannę Mycielską pozostałą wdowe po Tomickim.

Siemiatycz. Michał z Siemiatycz podkomorzy Warszawski 1453. *Statut. Masov. fol.* 98. Hryczko Siemiatycz ziemianin Wołyński 1528. *Metryka Wołyńska.* Wawrzeniec Siemiaczyn w Grodzieńskim powiecie.

Siemichowski *herbu Gerald*, w województwie Krakowskiem i Sendomierskiem. Alexander z Wroblowic, i Piotr 1632. Siemichowski, z których Alexandra córka Zofia, była za Janem Madalińskim chorążym Wieluńskim. Stefan miał za sobą Annę Dzięciełowską wdowę po Ulanickim. Ludwik 1643. Bartłomiej 1636. córka jego Zuzanna żyła z Eliaszem Trembeckim. *Acta Castren. Sandec.*

Siemieński *herbu Leszczyc*, w Sieradzkiem województwie i na Rusi. Stefan Siemieński, wprawdzieć już był na opactwo Przemęckie od swoich w r. 1560. zgodnemi głosami obrany, atoli mu królewska interpozycya do tego przeszkodziła. *Auctor* 50. *singul.* Jan pisarz grodzki Piotrkowski 1618. r. *Uniw. Pobor.* potem miecznik Sieradzki, i poseł na sejm 1629. ztamtąd deputatem zapisany na trybunał Radomski. *Constit. fol.* 12. i 1631. *fol.* 9. i 1635. *fol.* 18. Syn jego Stefan z Siemieniec Siemieński, najprzód podsędek i sędzia grodzki Sieradzki, potem sędzia ziemski Sieradzki, bywał posłem na sejmy, i deputatem na trybunał koronny 1690. żona jego Zofia Mączyńska, Jana podkomorzego Wieluńskiego córka, z której Elżbieta wydana za Jana Alexandra Otwinowskiego starostę Szczerczowskiego, druga za Kaspra Otwinowskiego. N. była za Abrahamem Sieniutą. Maciej deputat na trybunał koronny z Sieradzkiego 1727. N. była za Alexandrem Bykowskim podczaszym Sieradzkim. Wojciech stolnik Nowogrodzki z województwa Brzeskiego Kujawskiego przeniósł się na Ruś, i tam osiadłszy, wszedł w ligę małżeńską, 1*mo voto* z Godlewską chorążanką Czerniechowską, umarła, 1673. zostawiwszy mężowi swemu córkę Krystynę Ubyszową, i syna Jana, ten najprzód był podstolim, a dalej podkomorzym Lwowskim: posłował po kilka razy na sejm walny Warszawski, marszałkował województwu Ruskiemu na sejm electionis 1733. Za Augusta

zaś III. Króla Polskiego wziął kasztelanią Lwowską, które krzesło zasiadł 1738. po śmierci Ustrzyckiego. Fundował OO. Reformatów w Wisni. Dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Świrską, która mu powiła córki trzy: Helenę Wolską kasztelanicową Przemysłką, Maryannę, zakonnicę S. Benedykta we Lwowie u wszystkich świętych, i Juditę, ta jeszcze w panieństwie żyje*) synów zaś dwóch: Wojciecha starostę Dębowieckiego, porucznika pod usarską chorągwią książęcia Sanguszka marszałka w. Litewskiego, posła na sejm, ten żyje w dożywotniej przyjaźni z Borzęcką podkomorzanką Przemysłką, z której temi czasy żyje w dziecińśtwie synów dwóch. Józef, drugi syn kasztelana, ten powróciwszy z cudzych krajów, skontraktował dożywotnie z Mniszkowną podczaszanką Przemysłką. Drugi raz tenże kasztelan ponowił śluby małżeńskie z Niemojewską pozostałą wdową po Wolskim, ta mu tylko jedynaczkę córkę Magdalenę powiła. *2do voto* Wojciech stolnik Nowogrodzki, żył z Teresą Sokolnicką chorążanką Lwowską, ta mu urodziła córkę Joannę Nahojewską podczaszynę Podolską, i syna Jędrzeja w zakonie naszym teologa, który temi czasy rządzi kollegium Lwowskie.

Wojciech starosta Dębowiecki (jak wyżej) mąż ludzki i wymowny, w prawie biegły, umarł referendarzem koronnym r. 1763. Synowie jego młodo pomarli, córki zaś z *Borzęckiej* zostawił cztery, z tych Kunegunda wydana za Stadnickiego starostę Ostrzeszowskiego, — Antonina za Debolego — Krystyna za Męcińskiego. — Józef drugi syn kasztelana Lwowskiego umarł kasztelanem Lwowskim r. 1759. z *Mniszchowny* żadnego niezostawiwszy potomstwa. — Niewiadomo czy do tych należeli: — Teodor w r. 1778. dziekan Gnieznieński, kanonik Warszawski, wizytator kongregacyi missyonarzów w Polszcze — i Stefan wojski Radomski. — *Przypisy Krasickiego.*

Siemieński *herbu Dąbrowa.* Dom ten lubo dawno i na wysokich urzędach w Polszcze kwitnący, niewiadomo z jakich powodów opuścił *Niesiecki* wspomniawszy tylko o Siemieńskich *Leszczycach* i Siemińskich *Lubiczach.* Familia Siemieńskich herbu *Dąbrowa*, połączona przez związki małżeńskie z domami Przerembskich, Zaborowskich, Gostkowskich, Leśniowskich, Rożnów, które ostatnie dwa domy podług świadectwa *Kuropatnickiego na karcie* 45. od Jaxy księcia Serbskiego a potomka Leszka Króla Polskiego ród swój wywodzą, dalej z domami: Mierów, Potockich, Lubomirskich i Jabłonowskich. Przez długi szereg lat familia ta posiadała dobra ziemskie w województwie Lubelskiem, dopiero około r. 1630. Krzysztof ze *Sławczyna* Siemieński syn Stanisława dziedzica dóbr *Radlina* i *Zapiennika* w województwie Lubelskiem powiecie Urzędowskim przeniósł się w województwo Krakowskie nabywszy tamże dobra *Ropę* i *Wyskitne:* ten spłodził z Anną *Przerembską* miecznikowną Sieradzką syna Ada-

*) Ta Judyta córka kasztelana Lwowskiego poszła poźniej za Urbańskiego dziedzica na *Bruchnalu.* — *Przypisek Krasickiego.*

ma, któren w charakterze urzędnika koronnego służąc w wojsku Rzeczypospolitej Polskiej za panowania Króla Jana III. zginął pod naczelnym Króla dowództwem przy oswobodzeniu Wiednia stolicy Austryackiej przez Turków oblężonej, syn zaś Adama i Elżbiety *Zaborowskiej* Zygmunt Siemieński spłodził z Heleną *Leśniowską* syna Mikołaja podczaszego Wołyńskiego, któren z Konstancyą z *Mierów Gostkowską* chorążanką Bracławską zostawił syna Wilhelma, którego brat rodzony Józef Siemieński był generałem w wojsku Rzeczypospolitej Polskiej przy boku Jana Branickiego wojewody Krakowskiego hetmana wielkiego koronnego. Wilhelm zaś ze *Sławczyna* Siemieński prawnuk Adama, rotmistrz gwardyi koronnej w wojsku niegdyś Rzeczypospolitej Polskiej właściciel bardzo znacznych w Gallicyi wschodniej posiadłości starosta Biecki, wyniesionym został przez wiekopomnej pamięci Maryą Teresę Cesarzową Austryi, i Królową Królestw Gallicyi i Lodomeryi z potomstwem swem na godność hrabiego na *Bieczu*, jakoż poźniej ten sam Wilhelm ze *Sławczyna* hrabia na *Bieczu* Siemieński otrzymał od Józefa II. jako Cesarza Rzymskiego dostojność hrabiego świętego Państwa Rzymskiego, który z Petronellą *Reklewską* podczaszanką Wiślicką zostawił dwoje potomstwa, to jest syna Stanisława, i córkę Annę; ta z księciem Stanisławem Jabłonowskim weszła w śluby małżeńskie, syn zaś Wilhelma Siemieńskiego Stanisław ze *Sławczyna* S. P. R. i dziedziczny hrabia na *Bieczu* Siemieński zaślubił Elżbietę *Potocką* córkę Józefa Potockiego starosty Halickiego i Ludwiki z książąt *Lubomirskich* Potockiej, zaszczyconym został przez Franciszka II. Cesarza Austryi i Króla Gallicyi i Lodomeryi w r. 1798. urzędem koronnym najwyższego Królestw tychże ochmistrza w r. 1805. godnością aktualnego tajnego konsyliarza, w r. 1810. komanderyą orderu Austryackiego S. Leopolda a w r. 1816. godnością aktualnego szambelana — tego syn Konstanty hr. Siemieński. — Podług dyplomu wynoszącego familią Siemieńskich do godności hrabiowskiej, do ojczystego ich herbu przydaną została korona hrabiowska i rycerz w pancerzu trzymający w prawej ręce wyciągniony miecz a w lewej odciętą głowę turka, dwa sztandary niebieskie i trzy turnierskie hełmy. — *Z dokumentów familijnych złożonych u wydawcy.* —

Siemikowski *herbu Oksza*, w Sieradzkiem województwie, patrz com mówił o przodkach domu tego pod Radoszewskiemi Boxami. Jan skarbnik Sieradzki i poborca 1577. *Constit. fol.* 320. Regina Siemikowska była za Janem Lipskim, matka Jędrzeja Lipskiego biskupa Krakowskiego.

Siemiński *herbu Lubicz*, w Lubelskiem województwie.

Siemionowicz *herbu Radwan*, ale z tą odmianą, że miasto średniej poły, u chorągwi kładą gwiazdę o sześć graniach, kolor gwiazdy i chorągwi biały, na hełmie trzy pióra strusie. *Paproc. w Gniazdzie f.* 1193. *Okol. tom.* 3. *f.* 114. *Kojał. in MS.* tym się herbem pieczętują Siemionowiczowie w Oszmiańskim powiecie, z których był Paweł i brat jego Siemionowiczowie. Niewiem czy nie tu należy Anna Siemionowna, żona Wacława Kościewicza marszałka u Zygmunta I.

Króla, fundatorka altaryi Ś. Anny w kościele Kobryńskim. o czem czytałem *list Królowy Bony*.

Siemionowicz *herbu Szeliga*. Ci zaś Siemionowiczowie co się znajdują w księztwie Zmudzkiem, do tego herbu należą.

Siemiradzki. w Sendomierskiem województwie. N. Siemiradzki pisarz grodzki Radomski w r. 1660. Wojciech kanonik Krakowski, deputat na trybunał koronny 1714.

Siemuszewski *herbu Starykoń*, w ziemi Przemyskiej. Adam z Siemuszowa Siemuszewski surrogat starosty Lwowskiego, albo podstarości Lwowski, umarł w Lublinie 1569. posłem będąc na sejm. *Vir religione gravitate morum, amore universi Equestris ordinis summus*, jako mówi nagrobek jego w Lwowskiej katedrze. *Starowol. in Monum. Ponęt. Com. Sambor. Eleg.* 6.

Sieniawski *herbu Leliwa*, w województwie Ruskiem. Sieniawski Rafał pierwszy imienia i domu tego autor: syn to był Dymitra Granowskiego kasztelana Nakielskiego, któremu się Spławie w podziale dostało, ten ujęty sławą i dawnych swoich przodków dzielnością, gdy długo na Rusi przeciwko Tatarom z bratem swym rodzonym, i odważnie stawa, przybrawszy sobie w małżeńską ligę dziedziczkę na Sieniawie i jedynaczkę, tamże osiadłszy, pierwszy się od tych dóbr Sieniawskim zwać począł; które imie przez półtrzeciasta lat, aż do naszych czasów, i w honory i w zasługi kwitnęło, ta dziedziczka Sieniawy Rafałowi według *Okol.* jednego tylko syna Hieronima powiła, który z Cebrowską trzech spłodził: Mikołaja, Alexandra, i Prokopa (ale *Paprocki* tych trzech synów nie Hieronimowi, ale Rafałowi przypisuje) z których Alexander i Prokop razem i z ojcem Hieronimem w kościele Dominikańskim Lwowskim u Bożego ciała pogrzebieni leżą. Alexander podkomorzym był Halickim, nie zostawił tylko córkę jednę, którą wydał za Jana Oleśnickiego dziedzica na Pinczowie: chwali go z męztwa jego *Cromer orat. in fun. Sigismundi I. Mikoł. Rej w Zwierzyńcu fol.* 79. Prokop brat jego, stolnik a potem chorąży Halicki, wszystkich tych trzech braci, gdy opisuje dzielność ich pod Obertynem, *Orichov.* zowie ich *Trismegistos Hercules*, szczególniej Alexandra i Prokopa rycerska odwaga wydała się, gdy w r. 1549. Tatarów w Ruskie kraje dla zdobyczy zapędzonych, nie na jednem miejscu i z życia i z plonu wyzuli. *Biel. f.* 590. *Orichov. Neugeb.* gdy w r. 1524. Turków od Rohatyna odpędzili, gdy w r. 1537. w Wołoszech zwycięzkie żniwo z nieprzyjaciół zbierali. tam Prokop ferworem Marsowym wniesiony, daleko się był zaciekł za nieprzyjacielem, co ten postrzegłszy, że ogołocony nie mógł

mieć tak prędko posiłków, kupą z zasadzek wypadłszy, w koło go opasał, bronił się do ostatnich sił Prokop, ale gdy i konia pod nim zabito, i zgraja na jednego tylko nacierała, on widząc się w takim razie, Matki Boskiej Częstochowskiej na pomoc wezwał, i nie oszukał się na nadziei, bo znagła jakby przestraszeni wszyscy się rozpierzchnęli, on bez szwanku wolny z oczywistego niebezpieczeństwa wyszedł. *Gold. in hist. Częstoch.* Złączył się był dożywotnie nie z Kowalską kasztelanką Lwowską jako omylnie napisał *Okolski*, ale z Anną Lwowską, córką Marcina Ostroroga Lwowskiego, od Lwowka dóbr w Wielkiej-Polszcze tak nazwanego, kasztelana Kowalskiego, jakom dowodził pod Lwowskiemi, z tej córka żyła pierwszym związkiem z Ambrożym Pempowskim *sterilis*, drugim z Hieronimem Gostomskim podkomorzym Rawskim, i synowie dwaj, z tych jeden według *Okol.* Alexander, według *Paproc.* Marcin, rotmistrz królewski, podobno był i podkomorzym Sanockim, o którego córce Eleonorze, że była za Janem de Garbow Farurej, świadczy *Starowol. in Monum. fol.* 429.

Prokop podczaszy koronny, z tym tytułem podpisał list Zygmunta III. potem marszałek nadworny koronny, aż też i wielki, starosta Ratniński, syn drugi Prokopa chorążego Halickiego. Tych tam czasów gdy się i najprzedniejsze domy, świeżych z Genewy albo Witembergu nowinek chwytały, i on też torem drugich idąc, od Staropolskiej odstrychnął się wiary, przecież z mądremi katolikami rad o wierze gadał, nawet żonie swojej katoliczce nie bronił kapłana, któryby dla niej mszą świętą odprawował. Trafiło się raz w drodze jadąc do Warszawy, że nierychło ksiądz mszą świętą zaczął, on tym czasem karetę dla żony gotową zostawiwszy, sam uprzedzając powoli, puścił się w drogę, ale daleko zbłądziwszy zaszedł, że go i dworscy nie zaraz doścignąć i znaleźć mógli, przecież żadnego gniewu o to żonie nie pokazał, ani przyganiał o przewlokłe nabożeństwo. A że już wiele na ten czas Panów Polskich opuszczało herezyą, i on się też o tem długo namyślał. Pewnego czasu, gdy w Ratnie, starostwie swojem mieszkał, zjechało się do niego ludzi znacznych wiele na święta Wielkanocne, naprawiła ich żona jego, aby go z sobą na jutrznią namówili: obiecał był, jednak namyśliwszy się w domu został, więc gdy na łóżku leży, coś do niego przyszło i uderzyło go, wprawdzieć nie szkodliwie, ale tak mocno, że dobrze poczuł, i rozumiał że go ciężko raniono, mniemając tedy, że go kto z gości owych uderzył, porwał się z łóżka do drzwi, które zastawszy mocno zamknione, domyślił się że przestraszeniem onem, niedbalstwo jego P. Bóg chciał ukarać, dla tego niemieszkając, poszedł za drugiemi na jutrznią do kościoła, co i na potem

czynił zawsze ochotnie. W prędce potem od P. Boga oświecony, do wiary się katolickiej nakłonił: gotował się do tego, czytając doktorów świętych, i z księdzem Piotrem skargą Soc. Jesu kaznodzieją królewskim, w trudnościach się znosząc, aż też na dwie lecie przed śmiercią pojednał się z kościołem prawowiernym, spowiedź uczyniwszy przed ks. Piotrem Nahajuszem tegoż zakonu, i lubo z razu dla różnych respektów chciał być potajemnym katolikiem, atoli potem jawnie się z tem ogłosił. Chorował długo w Krakowie, przyczyna zaś choroby jego ta była. Siłę miał z natury wielką, tak, że jednem cięciem, konia albo wołu w pół przecinał; poszóstną karocę we wszystkim biegu z góry pędzącą, jedną ręką ująwszy za koło utrzymywał. Czego gdy nie raz w oczach królewskich dokazywał, zerwał się. W tej chorobie Król Zygmunt III. laskę mu wielką koronną przysłał, którą on wdzięcznie przyjął, a widząc że się co raz to bardziej choroba wzmaga, wszystkie myśli swoje do Boga obrócił chydząc sobie świat i życie to doczesne, przyszedł zaś był do tego stanu doskonałości, że się radował z następującej śmierci swojej, nawet przed śmiercią kazał sobie podać zwierciadło, i obaczywszy w nim znaczną odmianę twarzy swojej, był albowiem dziwnie pięknej urody, żałował. O gnoju, gnoju, jak nierychło szpetność twoję wydajesz? O jak cuchniesz teraz, wkrótce cię robactwo toczyć będzie. — Dobrze się tedy na świętą wieczność przygotowawszy przez Sakramenta święte, w owych słowach: *In manus tuas Domine*, życie zamknął. Zona jego była Elżbieta z Lezenic Gostomska, córka Anzelma wojewody Rawskiego, pani bogobojna, z którą jednak tylko sześć lat mieszkał: z tej spłodził syna Hieronima, ale ten młodo zniknął, córek trzy: Zofią, Annę i Elżbietę, z tych Anna niedorósłszy, w stanie Panieńskim umarła, Zofia i Elżbieta w Chełmińskim klasztorze pod regułą S. Benedykta, zakonne sobie życie obrały, gdzie Elżbieta w półtory niedzieli po professyi swojej w niewinności życie swoje zakończyła. Kwoli zaś starszej Zofji, matka klasztor Panieński, pod tąż regułą w Sendomierzu fundowała, dokąd Zofia z Chełmna przeniesiona, i ksienią poświęcona, gdzie samą miłością rządząc sługi Boskie i w karność zakonną wprawując, Macierzyńskiej świątobliwości i affektu ku Societ. Jesu dziedziczka, bo dała nam tyle, ileby dosyć było na fundacyą jednego kollegium, w Górkach zasnęła w panu, w r. 1629. *Suśliga w Życiu Elżbiety z Gostomskich Sieniawskiej.*

Mikołaj wojewoda Ruski, hetmana wielki koronny, i starosta Halicki i Kołomyski, syn najstarszy Hieronima z Cebrowskiej, był wprzód kasztelanem 1549. potem wojewodą Belzkim 1553. Jemu i braci jego województwo Ruskie, całość

swoję powinno, którego od inkursyi Tatarskich mężnie bronił, poraziwszy nie raz na głowę nieprzyjaciół tej ojczyzny, to pod Obertynem, kędy na ten czas rotmistrzem stawał, to pod Kamieńcem, to pod Trembowlą, Werestatyńcem, Podhajcami, Międzybożem, to po wielu inszych miejscach, co mu i *Kromer in orat. funeb. Sigismundi I.* przyznaje, że Tatarów dwakroć pobił, i nagrobek jego w Brzeżanach, który o nim tak mówi: *Hoc vigilante Russia felix, hostibus a cunctis undique tuta fuit.* Dwanaście batalji zwycięzko wygrał, jako świadczy *Orichov. dial.* 6. Alexandra wojewodą i hospodarem Wołoskim osadził, więzienie dla ojczyzny cierpiał, i nie raz rany niebezpieczne z harców wynosił. Swoim kosztem strzegąc granicy Polskiej, i puste krainy osadzając, zasłużył sobie męztwem swem i odwagą, że za jego buławy, żaden powiat, żadna ziemia uszczerbku nie znała. Prawda, że pod Oczakowem w tysiąc jezdnych wybrawszy się w r. 1529. o czem *Biels. f.* 560. bez konsensu królewskiego i Rzeczypospolitej, jeszcze nie mając w ręku buławy, gdy tamte kraje pustoszy i wojuje, od nieprzyjaciół wkoło otoczony, straciwszy ludzi swoich trzysta, bo się wszystką siłą w złym razie potykał, o pokój prosić musiał, ale skwapliwą swoję porywczość, licznemi potem tryumfami i wygranemi potyczkami sowicie nadgrodził, mszcząc się nad nieprzyjaciołami; któremu gdy potem buławę dano, wojsko i w karności trzymał, i rządził dawnych wojowników trybem, luboć i potem pod Szeretem z Multanami się bijąc, jak to fortuna niestatek, cale mu nie służyła: do czego pomogła dyssensya między nim i Jędrzejem Tęczyńskim starostą Rohatyńskim, zkąd mówi *Starowol. in Bellat. Sarmat. fol.* 160. że z melancholji w gorączkę zapadłszy, życie zakończył, ale się jak w wielu inszych narratywach, tak i tu myli ten autor: bo ta okazya pod Szeretem przypadła na rok 1538. według *Biel. f.* 578. a ten wielki hetman długo jeszcze żył potem. Na wioski jego dziedziczne w ziemi Lwowskiej, Brzeżany, Łapczyn, Leszynki, Łaczów, dał mu przywilej Zygmunt I. a gdy znowu pod Obertynem z Tarnowskim wielkim hetmanem Wołoszę bijąc zwycięzko, krwi swojej i życia dla ojczyzny nie żałował, i owszem i wodza i dobrego żołnierza urząd, na sobie wypełniając, sam się z nieprzyjacielem wręcz scinał, tenże Zygmunt wieś Balinę w ziemi Kamienieckiej, jemu i sukcessorem jego płci mężkiej darował: o czem czytałem list tego Króla *in MS. Petricov.* Spytany czegoby też najbardziej potrzeba było hetmanowi, odpowiedział, że chleba, *Orichov. dial.* 6. bo głodnego żołnierza i utrzymać w ryzie niepodobna, i narazić na okazyą niebezpieczna. Na koniec wszystkie lata swoje na usłudze ojczyzny strawiwszy, umarł w Lublinie podczas sejmu w roku

1569. lat mając ośmdziesiąt, pożal się Boże, że oddaliwszy się od matki kościoła prawowiernego, z nią się nie pojednał. Ciało jego gdy z Lublina do Brzeżan wyprowadzono, Zygmunt August, zawdzięczając jego ku sobie i Polszcze zasługi, ze wszystkim przytomnym senatem, pieszo aż za miasto z wielkim żalem swoim prowadząc, uczcił. *Wargocki in dedic. Peregrin. Radivil.* Złączył się był dożywotnie z Katarzyną, Radziwiła Jana książęcia na Goniądzu, starosty Żmudzkiego, córką, koło roku 1540. a snać 1*mo voto* miał za sobą Kolańską, z której były dwie córki, jedna z nich Anna Wawrzeńca Spytka Jordana kasztelana Krakowskiego małżonka, która w Mikulnicach zamek murowany na samym szlaku Tatarskim wystawiła, druga poszła za Jana Tworowskiego, Buczackim nazwanego, wojewodzica Podolskiego, herbu Pilawa, i synów czterech: Hieronima, Mikołaja, Jana i Rafała. Z tych

Mikołaj kasztelan Kamieniecki, hetman polny koronny, starosta Stryjski, syn Mikołaja wojewody Ruskiego i hetmana wielkiego. *Starowol. in Bellat. Sarm. fol.* 161. *elogium* mu takie napisał, wszakże go on tam wojewodą Ruskim pisze, ale się w tem myli: własny Herkules Polski do boju nigdy nie zstąpił bez męztwa, z pola nigdy nie zszedł bez zwyciętwa, mąż niezwyciężonego serca, niespracowanego nigdy umysłu, gorającej zawsze, na rozszerzenie i obronę ojczyzny, miłości; godnością i cnotą ojcu swemu wyrównał, szczęściem przewyższył, któremu i sam nieprzyjaciel przyznawał, że sobie tamtych wieków niemiał równego wojownika. Lata młodsze różnemi przepolerowawszy naukami, wszystek się do wojny udał, z bratem swym na ten czas kasztelanem Kamienieckim pod Stanisławem Leśniowolskim, okryte roty do boju przywodził przeciwko Moskwie, i pod Newelą kędyśmy Polacy, w tysiąc i pięćset naszych, czterdzieści tysięcy Moskwy prawie cudownie zbili, on tam szablą swoją i odwagą, siła do tego zwycięztwa dopomógł. Za co z mniejszą buławą Mieleckiemu, wielkiemu na ten czas hetmanowi, przydany, kawalerskie serce i z profitującem sobie szczęściem zawsze związane pokazał, kiedy na rebellizujących Wołochów nigdy oręża swego nie podniósł bez wygranej: kiedy Bogdana w r. 1572. na Wołoskie hospodarstwo, złączywszy z nim swoje wojsko, wprowadzał: kiedy Podkowę wojewodę Wołoskiego, z ordynansu Króla Stefana pojmał, że z Kozakami Wołochy nad pakta i przymierze uczynione, najeżdżał: kiedy Piotra wojewodę Wołoskiego z hospodarstwa wyzuł, a brata jego młodszego Alexandra na jego miejsce wyniósł: kiedy Stefanowi Królowi w Moskwie pod wielkiemi Łukami męztwem swojem w trudniejszych okazyach dopomagał: to *Starowolski.* Zaślubił sobie Annę Sapieżankę,

Michała Sapiehy wojewodzica Podlaskiego córkę, pozostałą wdowę po książęciu Pruńskim. *Histor. Sapieh. par. 3. f.* 10. ta mu córkę powiła, która poszła za Piotra Opalińskiego krajczego koronnego, *Okolski pod herbem Łodzia*, i syna Mikołaja, którego nagrobek z Brzeżan wypisał *Starowol. in Monum. Invicta animi fortitudine, indefessa, in Reipublicae negotiis opera, laude bellica, amore in Patriam et Ecclesiam, clarissimus*, i przydaje że to był syn Mikołaja kasztelana Kamienieckiego i hetmana polnego koronnego który żył jeszcze w r. 1582. i Jankule hospodarowi Wołoskiemu z rozkazu królewskiego we Lwowie głowę kazał uciąć, o czem *Bielski fol.* 790. *Heinden. libro* 6.

Rafał kasztelan Kamieniecki, z tym tytułem podpisał tranzakcyą Bendzińską w r. 1589. syn Mikołaja wojewody Ruskiego i hetmana wielkiego. Jak ojczystej fortuny dziedzic tak i cnoty, widziała go ojczyzna mężnie wojującego regimentarza w boju, *Biel.* w r. 1577. *fol.* 742. doznała w polu, słyszała na sejmach i sejmikach wotującego na dobro Rzeczypospolitej, zgoła i ręką i głową wolności bronił. W r. 1576. w Jędrzejowie, zgodnym wszystkich stanów głosem uproszony, aby na granicach Polskich i z bracią swemi Hieronimem i Mikołajem, przyjmował świeżo obranego Stefana Króla, i do Polski wprowadził. *Constit. fol.* 243. Złączył się był dożywotnie z Dziduską herbu Jelita, starościanką Konińską, wdową pozostałą po Piotrze Barzim kasztelanie Przemyslkim i staroście Lwowskim, zostawił według *Okol.* potomstwo, ale o niem nigdzie nic nie czytam. Jan sędzia ziemski Halicki, trzeci syn najmłodszy Mikołaja wojewody Ruskiego i hetmana wielkiego, z którym, jako i z bracią swoją, we wszystkich okazyach przeciwko nieprzyjaciołom tego Królestwa heroicznie stawał: rozstał się z światem w r. 1583. *Histor. Colleg. Jarosl.* Przybrał był sobie w małżeńską ligę Herburtownę kasztelankę Lwowską starościankę Samborską, z tej córka poszła za Jana Stogniewa. *Załuski kazan. pogrzeb.* daje mu tytuł kasztelana Lwowskiego, ale drudzy milczą o tem.

Hieronim wojewoda Ruski, Halicki i Kołomyski starosta, syn najstarszy Mikołaja wojewody Ruskiego i hetmana wielkiego koronnego, wielki w tem Królestwie senator, nie mniejszy w wojennym placu kawaler przy którym zawsze się wiązała przyjazna fortuna, przy fortunie skromność, z skromnością szczodrobliwość, którą sobie wszystkich zniewalał serca i umysły. Moskiewska kampania za Stefana Batorego Króla, dzielność jego wsławiła; rada, którą na publicznych kongressach poddawał, miłość ku ojczyznie i rozsądek w rzeczach wysoce zaleciła. Był najprzód podkomorzym, dalej kasztelanem

Kamienieckim, aż też, gdy pod czas interregnum w Polszcze, ciężkie postrachy na Ruskie kraje biły, dla gwałtownej potrzeby, ile w takim razie, w r. 1576. od rycerstwa województwa Ruskiego, zgodnemi głosami, lubo nie praktykowanym przedtem przykładem, krzesło mu województwa Ruskiego konferowane, co potem i Stefan Król i wszystkie stany na sejm zgromadzone approbowały, ile że się to zdała rzecz być potrzebna dla nieprzyjacielskiego sąsiedztwa. *Constit. fol.* 245. Podpisał potem z tym tytułem infeudacyą na księztwo Pruskie 1578. A że się były w przodkach jego dyssydenckie błędy zaplątały, on znowu dom swój, na tor prawdziwej wiary katolickiej wykierował, od ks. Benedykta Herbesta Soc. Jesu do tego nakłoniony, jakoż i przedtem, zawsze był na zakon nasz, ile dopiero w Polszcze goszczący, uprzejmie łaskawy, i rad z naszemi ojcami konwersował, od których też na wieczność przygotowany, wyzuł się z śmiertelności w r. 1579. pochowany w Brzeżanach. Cztery razy małżeńskie kontrakty ponawiał, co o nim jego nagrobek opowiada, który znajdziesz u *Paproc. Okol.* i *Starowol. in Monum.* przecież żaden ich nie wspomina. *Paproc. fol.* 374. natrąca, że Sieniawski kasztelan Kamieniecki, który umarł wojewodą Ruskim, miał za sobą Maciejowską wojewodzankę Lubelską, takbym rozumiał, że o tym tu Mikołaju mowa: o Jadwidze tylko Tarłownie, Jana chorążego Lwowskiego córce, że była jego małżonką wszyscy się zgadzają, była to stateczna katoliczka, i około pozyskania Bogu męża swego szczególniej pracująca, ta mu zrodziła jednego syna Adama, o którym niżej.

Adam Hieronim, podczaszy koronny, starosta Jaworowski, pamiętny krwi nieprzyjacielskiej, nie mniej i swojej za całość ojczyzny rozlewca: z Zamojskim wielkim hetmanem w Dacyi sławny wojownik, ten Adam i w inszych expedycyach, osobliwie jednak przeciwko Multanom, w znacznym kompucie ludu wybornego, swoim kosztem zaciągnionego, stanął, tam chciwym będąc sławy rycerskiej, z Janem Karolem Chodkiewiczem potem wielkim hetmanem Litewskim, domagał się u Zamojskiego, żeby byli mogli pierwsi na nieprzyjaciela uderzyć, ale im tego hetman mąż przezoru wielkiego nie dopuścił, czy to chcąc temperować ich ferwory Marsowe, czy też obawiając się, żeby tak godnych ojczyzny synów na szańc nie wystawiał. Po tej expedycyi podczaszym koronnym wyniesiony, gdy się brał do przysięgi, Król Zygmunt rzekł: „Nie trzeba, wiadoma nam dobrze Sieniawskich ku Panom swoim wierność:“ i pewnie że to rzeczą samą pokazał, jak nieporównaną statecznością, dostojeństwa majestatu królewskiego bronił, kędy pod czas domowych rozruchów, widział związane

prywatnemi spiskami, na Pana swego niektórych malkontentów ręce, on jako wierny syn koronny, nie tylko się do nich nie łączył, ale też, gdy go rokoszanie, pozornemi o wolność powabami, przez posła do siebie nęcili i zapraszali, zaraz go nazad odesłał, a potem w r. 1606. marszałkiem izby poselskiej zgodnie od wszystkich zawołany, szkodliwym ojczyznie zamachom, nowymi ustawami drogę tamował, żeby pożarem nie wybuchały, mocno się przy Królu rokoszanom oparłszy. Tak już Michała wojewodę Multańskiego, i Skinder Baszę z Zamojskim zwojowawszy, już zakłóconą domowemi rozruchami ojczyznę uspokoiwszy, znowu Tatarów kilka razy własnym swym ludem z granic Polskich wypędził, i owszem gdzie tylko nawała jaka to Królestwo wspierała, wszędzie albo się sam osobą swoją stawił, albo tysiąc ludzi na obronę Rzeczypospolitej posyłał, a co podziwienia w tym mężu godna, żadnego honoru albo senatorskiego krzesła, lubo się do niego cisnęły, i królewska łaska za heroiczne dzieła z niemi go potykała, przyjąć za młodu niechciał, chcąc pokazać, że honor powinien być płacą zasług, nie zachęceniem do nich. Jego też żarliwość i święty ku Bogu affekt, w tem się dość jawnie wydał, kiedy wszystkich heretyków z dóbr swoich wypędził: będąc i słusznie tej perswazyi, że prędzej zły dobrego zepsuje, niżeli dobry złego naprawi. Do uwolnienia z więzienia książęcia Samuela Koreckiego u Turków siła się przyłożył, posławszy mu sprawnego i wiernego Greczyna do Carogrodu, który go ztamtąd przemyślnym fortelem, lubo przy wielkiej ostrożności, na wolność wyprowadził. *Bzovius in Annal. Eccles. fol.* 1383. *num.* 20. Żył w dożywotniej przyjaźni z Katarzyną Anną z Sztemberku Kostczanką, Jana Kostki wojewody Sendomierskiego córką, z Odrowążówny spłodzoną, z której córkę jednę Zofią w dziesiąciu leciech utracił; trzech zaś synów zostawił, Mikołaja, Alexandra i Prokopa, i zszedł z tego placu śmierci, na życie nieśmiertelne, w r. 1616. wieku swego 43. Z synów jego Alexander, pięknego ułożenia młodzian, urody wytwornej, w konwersacyi miły, powróciwszy do ojczyzny z cudzych krajów, gdy sobie po nim wszyscy i ojczyzna siła obiecuje, od maligny gwałtownej strawiony, wieku swego 23. w r. 1622. w Brzeżanach pogrzebiony.

Mikołaj krajczy, a potem podczaszy koronny, starosta Ratniński, syn najstarszy Adama Hieronima, podczaszego koronnego z Kostczanki, jak w honorze tak i w cnocie ojcu wyrównał. Z cudzych krajów do ojczyzny zawitawszy, zaraz się z rodzonym swym bratem Prokopem pod Chocim wyprawił, gdzie jak odważnie stawał z swoją usarską chorągwią, pisze *Ostrorog w swoim Dyaryuszu.* Po wstępnym boju i zamię-

szaniu wojsk obojga, gdy się obiedwie strony dobrze z sobą starły, a na odwrót potem zatrąbiono, rachują się z pośrodka siebie, kto zginął, kogo niedostaje, Mikołaja Sieniawskiego podczaszego widzą, że nie masz, już go tedy żałują i opłakują, że tak potrzebny i godny syn ojczyzny zginął: w tem mąż waleczny przez wojska się nieprzyjacielskie przebiwszy, z koncerzem i ręką we krwi zbroczoną, ku swoim bieży. Dogania go w ten czas jeden z znaczniejszych Turków, chcąc go pokonać, i z konia zwalić, co postrzegłszy nieustraszony podczaszy, w oczach obojga wojska, potkał się z doganiającym go adwersarzem, którego jako ptaka na rożen, tak on go na koncerz wziąwszy, z konia zrzucił, i trupem na placu położył. Te jego takie początki wojenne, wiele po nim ojczyznie obiecywać mogły, ale złe zdrowie, i ustawiczna prawie choroba, do dalszych progressów tamę uczyniły. Przecież i przeciwko Tatarom pod Haliczem, i przeciwko Kantymirowi Sylistryi Baszy, i pod Glinianami, gdy trwoga od nieprzyjaciół, wszystkich była potrwożyła, i w Prusiech pod Toruniem, męztwa swego nie małe dał dowody. Pawła Grodzickiego herbu Łada swoim kosztem do Belgium wysłał, na wyćwiczenie w Marsowych kunsztach, jakoż był ten Grodzicki potem w Polszcze generałem artyllervi koronnej. *Potoc. Centur. fol.* 191. Posłował ten Mikołaj na sejm w r. 1620. i ztamtąd deputowany konsyliarzem hetmanom wojskowym, *Const. fol.* 2. i znowu w r. 1623. będąc jeszcze krajczym koronnym na ten czas, gdzie między inszemi był uproszony komissarzem do Zaporowskich Kozaków, aby ich było do przyszłej wojny sporządzać. *Constit. fol.* 4. Dziedziczną swoję majętność Brzeżany ufortyfikował i ozdobił, jako grób przezacnych przodków swoich, kościół farny tamże, wielkim kosztem z ciosanego kamienia wystawił. Drugi w Buszczu wsi z fundamentu wywiódł, nadał i ubogacił. *Cichoc.* Trzeci z gruntu restaurował. Zszedł bez potomstwa 1636. na którego pogrzebie, miał mowę Jakób Sobieski kasztelan Krakowski. Żona jego Urszula Zofia Krotowska, Jędrzeja z Krotoszyna wojewody Inowrocławskiego córka, tej ciało u Dominikanów we Lwowie złożone, gdzie też wiele ozdób temu kościołowi przyczyniła, była to dziedziczka Łobżenicy, Bartlina itd.

Prokop chorąży koronny, syn trzeci Adama Hieronima podczaszego koronnego, ojczystej wolności zelant i obrońca, czego dał niezbite dowody, posłując na sejm 1623. *Constit. f.* 4. krwi swojej i fortuny dla dobra pospolitego nie żałujący, kiedy pod Chocimem i z bratem swoim Mikołajem, heroicznie tyranowi wschodniemu Osmanowi odpór dawali: kiedy przeciwko Kantymirowi Baszy z Turkami na Ruś wpadającemu, sam wybór ludzi hetmanom do boju sprowadził: kiedy prze-

ciwko Machmet Sarejowi Chanowi, lubo go na ten czas febra trzęsła, i do wojska przybył, i sam do okazyi stanął: kiedy pod czas konfederacyi żołnierskiej, wielkim swym kosztem strzymał wojsko pod posłuszeństwem, ztąd wnoszono, że się zdał być do wojny, i wielkich rzeczy urodzony, atoli w samej porze, kiedy na sławę i honor domu swego mógł był zapracować, z świata tego zabrany w r. 1626. Pojął był Annę Eufrozynę, Alexandra Chodkiewicza wojewody Trockiego córkę, która mu dwóch synów powiła: Alexandra, ale tego w czterech leciech, zazdrosna mu śmierć wydarła, i drugiego Hieronima Adama. Ta Chodkiewiczowna wniosła w ten dom dobra wielkie w Litwie Szkłów, i Mysz.

Hieronim Adam, hrabia na Szkłowie i Myszy, pisarz polny koronny, starosta Lwowski, syn Prokopa chorążego koronnego, mąż do którego się były wszystkie sławnych przodków jego przymioty, i wyniosłych cnót zbiór w dziedzictwie przeniosły. Słyszała go ojczyzna, kiedy pod czas elekcyi w r. 1648. Jana Kazimierza do stanów Rzeczypospolitej orator, imieniem jego o Królestwo traktował, i pochwaliwszy zdanie jego, za Pana go swego przyjęła. *Porządek elekc. fol.* 14. *et* 24. Doznała i męztwa jego i poważała, pierwszy albowiem początek wojennych jego expedycyi był pod Ochmatowem z Stanisławem Koniecpolskim hetmanem, kędy na Tatarskich karkach rękę zwycięzką zaprawiał, potem z Mikołajem Potockim pod Merłem. Pod Korsuniem lubo się mężnie bił ten Polski Achilles, przecież w niewolą i z hetmanami Potockim i Kalinowskim zabrany, atoli jako pisze *Kochow. climac.* 1. *lib.* 1. Tohajbeg Perekopski, gdy już Chan do obozu zbliżał, skoro mu hetmani dwadzieścia tysięcy czerwonych złotych obiecali, zdrowo go i wcale, ze swemi do ojczyzny puścił, a tym czasem obawiając się Chana, rzucił tę pogłoskę, żem to prawi dla tego uczynił, bo też ojciec tegoż Sieniawskiego, mając mię u siebie w niewoli, darmo mię i wolno puścił, którą uczynność ku mnie ojcowską, wojennym nadgrodziłem procederem. Co w ten czas i substancyi i zdrowia natracił, ten waleczny pisarz, snadno się każdy domyślić może. Nie lepszych jednak i potem doczekał się czasów: bo w owej nieszczęśliwej Pilawieckiej, widząc że wszyscy z obozu sromotnie pierzchnęli, on sarkając nad zgubą tego Królestwa, z pola ostatni schodził, nie mając tyle siły, żeby był mógł zajrzeć w oczy zhuczałemu z Chmielnickim chłopstwu. W Zbarazkiem zaś oblężeniu, nietylko że sam heroicznie stawał, ale też i drugich do należytego odporu nieprzyjacielowi zachęcając, już ludźmi swemi posiłał, już chlebem i żywnością, już pieniędzmi i obietnicami, wszak ten był pogłos pospolity, i zdanie Jeremiego Wiśniowieckiego książęcia, generała ziem

Ruskich, że ten Hieronim, wiszące na włosku tylko zdrowie ojczyzny, w tym Zbarażu darował, ale go sam stracił, długiem albowiem sciśnieniem, ustawiczną pracą, nie wytchnionym dzień i noc zabiegiem, tak zapadł, że go ledwo żywo ztamtąd wyniesiono, jakoż w samej porze życia będąc, szóstego czy siódmego potem miesiąca zniknął w r. 1650. Złączył się był kontraktem małżeńskim z Elżbietą córką Stanisława Potockiego Rewery herbu Pilawa, wojewody Krakowskiego i hetmana wielkiego koronnego, z której syn tylko jeden urodził się, ten co idzie.

Mikołaj Hieronim hrabia na Szkłowie i Myszy wojewoda Wołyński, hetman polny koronny, starosta Lwowski i Rohatyński, syn Hieronima pisarza polnego koronnego. Powróciwszy z cudzych krajów, gdy sie wojna domowa w Polszcze szerzyła, on z swego skarbu pancerną chorągiew, i Wołoską, Węgierską piechotę, i regiment dragonji okryty, za Janem Kazimierzem Królem wiernie stawając, podniósł, i na prezydium po różnych rozłożył miejscach, a pod Głuchowem sam osobą swoją pułk przywodził do batalji. Gdy potem wojsko nie płatne, do związku poszło, ludzi swoich przy sobie i przy majestacie wcale utrzymał od tej ligi. Za te i za inne chwalebne dzieła, strażnikostwo koronne w rekompensę odebrał, w ten czas wziąwszy usarską chorągiew, po klęsce Brahiłowskiej wstrzymał potęgę Tatarską, aby w głąb tego Królestwa nie wtargnęła. Z tymże ludem swoim pod Podhajcami, Brzeżanami, Szarańczugą, Jezupolem, Czerlenicą przeciwko Tatarom i Kozakom szczęśliwie się i z tryumfem potykał, tak, że się nieprzyjaciel sam, o pokój prosząc, kłaniał. Został potem chorążym koronnym po Janie Sobieskim, z którym honorem pod Bracławiem Tatarów z pola spędziwszy, niższe miasta opanował i spalił, a za Tatarami uciekającemi w pogoń poszedłszy, wszędzie ich bił tryumfalnie. Gdy zaś obóz z Baru Jan Sobieski na ten czas hetman wyprowadził, on pod Międzyboż udawszy się z częścią wojska, kosz zniósł Tatarski, i plon im wszystek odebrał. Międzyboż wzięty, nazad odzyskał, i Turków, którzy tam na prezydium zostali, w niewolą zabrał, i drugich, którzy ciągnęli do Międzyboża na odsiecz swoim, wyciął. Pod Kamieniec zbliżywszy się, gotowość swoję do potkania się z nieprzyjacielem pokazował. Ztamtąd pod Chocim ordynowany, wielką część tamtego zwycięztwa wziął na siebie, mężnie stawając. Potem do Wołoch z częścią wojska wysłany, aż do samej stolicy Wołoskiej dotarł, a po elekcyi Jana III. Króla siła w Ukrainie dokazywał. Na sejmie *Coronationis* marszałkiem izby poselskiej zgodnemi głosami obrany, wszystkiego siebie na dobro ojczyzny wylał. Po lasce poselskiej, wziął wkrótce laskę

nadworną koronną, a potem i województwo Wołyńskie z Buławą mniejszą koronną, o którą kiedy konkurrował, a Jan III. Król widząc stargane zdrowie jego tak wielą expedycyami i obozowemi pracami, komizeracyą nad nim czynił, ten odpowiedział: „Mniejsza o to, jutro prawi niech umieram, byłem dziś miał buławę z łaski królewskiej," jakoż wziąwszy ją, wkrótce ją osierocił, w Lubowli na Spiżu, powracając z expedycyi Wiedeńskiej w r. 1684. Na którą idąc, przodem z wojskiem jako hetman polny, przed Królem ciągnął, tam na lewem skrzydle postawiony, i jak mężny żołnierz i jak nieprzełamanego serca hetman, stawił się. Pamięta jego odwagę Niemirów, Komarno, Żórawno, pamiętać będzie koronnego syna ojczyzna przysługi, które po różnych konstytucyach zapisała, po sejmach, z dziękczynieniem głosiła, i po śmierci jego nawet pamiętna, kiedy czterdzieści tysięcy na dobro pospolite od niego wysypane, zapłacić sukcessorowi z skarbu koronnego kazała: *Constit.* 1690. *fol.* 9. i słusznie, bo i z utratą zdrowia, i z uszczerbkiem fortuny swojej ojczyznie służył, kiedy Międzyboża własnych dóbr swoich przez pakta ustąpił Turkom dla Rzeczypospolitej. Co większa w nim, że przy wielkiej fortunie i na Boga pamiętał, kiedy OO. Dominikanów obserwantów, w dziedzicznej włości swojej Sieniawie fundował, i konstytucyą sejmową utwierdził w r. 1676. którą Sieniawę w miasto ufundował, i na dwadzieścia lat od podatków publicznych przez sejm uwolnił. Brzeżany także na Pokuciu i ufortyfikował lepiej i ozdobił, tamże konwent i kościół OO. Bernardynom w roku 1682. pod tytułem Ś. Mikołaja wystawił. Miał za sobą księżnę Cecylię Radziwiłownę, Alexandra marszałka wielkiego Litewskiego córkę, z której dwie córki zostały, Joanna, zaślubiona Stefanowi Potockiemu herbu Pilawa wojewodzie Bełzkiemu. Teofila Jabłonowskiemu Alexandrowi chorążemu koronnemu, i syn ten co idzie.

Adam Mikołaj, kasztelan Krakowski, hetman wielki koronny, starosta Lwowski i Rohatyński, a przedtem wojewoda Bełzki i hetman polny koronny. Trafił na zakłócone w tej ojczyznie czasy, kiedy nie tylko Szwedzkie zamachy, ale i domowe rozruchy, ledwie jej o zgubę nieprzyprawiły. Przecież i Szwedów pod Kaliszem i na innych miejscach, tak siły przytarł, że ojczyzna z ostatniej prawie toni zdała się być od niego salwowana. W domowych zaś między majestatem, i uzbrojonymi przy wolności synami dyffidencyach, tak się stawił, że ani Augustowi II. Królowi z swojej ku niemu poprzysiężonej wierności nic nie ubliżył, ani też z miłości do tej która go urodziła i wypiastowała ojczyzny: wprawdzieć niektórzy więcej coś po nim wyciągali, na obronę praw i swobód tej Rzeczy-

pospolitej, ale przezorne rady, i inne wszystkie jego procedera, że na lepsze tego Królestwa galiły, insi chwalili, ile w tych tam okolicznościach. Przecież nie prędzej wszedł do grobu w r. 1726. aż zupełnie uspokojone widział to Królestwo. Żona jego była Elżbieta Lubomirska, Stanisława marszałka wielkiego koronnego córka, z którą jednak żadnego potomka płci mężkiej nie zostawiwszy, chwałę domu Sieniawskich trzema wiekami w Polszcze naszej rozplenioną na sobie zakończył; córka tylko jedynaczka Zofia została, ta 1*mo voto* żyła z Stanisławem Denhoffem wojewodą Połockim i hetmanem polnym Litewskim 2*do* z Augustem Alexandrem książęciem Czartoryskim wojewodą Ruskim: Pani wspaniałego ku Bogu umysłu, kwoli któremu kościół w Końskiej Woli z gruntu i pańsko restaurowała i ozdobiła.

Sienicki *herbu Bończa*, w Chełmskiej ziemi. Z tych najdawniejszego czytam Mikołaja z Wojsowic dziedzica na Sienicy kasztelana Zawichojskiego i ochmistrza na dworze Króla Kazimierza Jagiellonowicza, który kościół farny w biskupstwie Chełmskiem wystawił i nadał, o czem świadczy *Nakiel. w Miechow. f.* 538. ale gdzie, nie przydał. Jan kasztelan Chełmski, trzech synów zostawił: 1. był Mikołaj podkomorzy Chełmski, starosta Tarnogorski, zda mi się że to o tym Mikołaju pisze *Orzechow. Quincunce* 1*ma*, że na sejmie Warszawskim 1564. był marszałkiem koła rycerskiego w izbie poselskiej, tego z Słupeckiej z Konar synowie, Jan Sienicki starosta Tarnogorski, i Józef, któremu Czerna, tylko jednę córkę powiła, Zofią dziedziczkę na Bończy, ta 1*mo voto* żyła z Piotrem Borkowskim chorążym Sendomierskim, 2*do* z Janem Firlejem, z tym drugim *sterilis:* był ten Mikołaj posłem na sejm 1569. i podpisał unią Litwy z Koroną. *Constit. fol.* 171. i 1576. *fol.* 246. 2. Stanisław podkomorzy Bełzki, tego to podobno Stanisława, kiedy jeszcze był chorążym Bełzkim, z drugiemi deputowano komissarzem do dóbr królewskich Ruda nazwanych, w Łukomskiej ziemi, na rozgraniczenie, koło r. 1530. o czem jest *list Zygmunta I. Króla in MS. Petricov.* zostawił dwie córki, Latyczyńskę i Urowieckę, tyleż synów, Jana *sterilem* i Jędrzeja, którego także dwóch synów było, Jakób dziedzic Sienicy Rożanej, ale z Jarolskiej nie miał tylko cztery córki, Rudnicką, drugą Niemściną, 2*do voto* Jordzieniową, trzecią Piotrowską, czwartą Gorzkowską, i Jędrzej, ale i ten tylko córki spłodził, Hulewiczową podkomorzynę Łucką, i Skinderową. 3. Tomasz syn Jana kasztelana Chełmskiego, ten z Wapowskiej zrodził trzy córki, Latyczyńską, Horodołowską i Stryjeńską, tyleż synów, Jana *sterilem*, Bartłomieja, od tego tylko te córki były, Piwowa, Podorecka, Jaszczowska, Tymińska, a 2*do voto* Po-

dorecka. Piotra, ten z Orzechowskiej spłodził Kaspra *sterilem* z Ciszewską, starościną Grabowiecką, i Mikołaja, który także z Orzechowskiej, zostawił syna Mikołaja, sędziego wojskowego, umarł r. 1645. leży w Orli. *Starowol. in Monum.* Tego 1*mo voto* z Żółkiewskiej, chorążanki Chełmskiej, wdowy po Wołczku, było synów trzech: Jan *sterilis*, Alexander spłodził syna Jana, i Paweł podstoli Buski pierwszy na sejmie *coronationis* 1676. postawiony. *Constit. fol.* 39. Ten z Konstancyi Stankarowny pisarzowny Horodelskiej, miał córkę Alexandrę, pierwszym związkiem Kościuszkową, drugim Władyczkową, i synów trzech, Jana bezdzietnego. Wespazyana podsędka Buskiego 1676. *Constit. f.* 10. posłował na konwokacyą 1674. *Constit. fol.* 15. żona jego Gruzewska, i Ludwika: 2*do voto* Mikołaj, z Sczepanowskiej sędzianki Nowomiejskiej, spłodził Franciszka bezpotomnego, i Wespazyana podczaszego Chełmskiego, posłem był na sejm 1676. *Constit. fol.* 19. i 32. i w r. 1685. deputowany do pisania konstytucyi, *Constit. fol.* 12. ten z Alexandry Stankarowny pisarzowny Horodelskiej, zostawił trzy córki: Zofię Rożyckę, Konstancyę Ożarowskę, i Teofilę Karwickę, synów zaś, Bogusława, tego żona Niezabitowska, Samuela bezpotomnego, Krzysztofa miecznika Litewskiego, z sejmu 1703. zapisany był deputatem do boku Króla Augusta II. dla obrady, *Constit. fol.* 15. umarł bezdzietny, i Stefana cześnika Chełmskiego, którego córka wydana za Sebastyana Wyżyckiego kasztelana Konarskiego. Kazimierz podczaszy Chełmski 1686. *Constit. fol.* 10. Zofia z Sienicy była za Jędrzejem Myszkowskim kasztelanem Lubelskim.

W r. 1778. Franciszek Sienicki cześnik Podlaski. — *Krasicki.*

Sienicki *herbu Krzywda*, w Nurskiej ziemi, to *Okol.* ale drudzy chcą ich mieć raczej herbu Lubicz. Z tych Zofia Sienicka była za Mikołajem Krasińskim starostą Homelskim, Kasper Sienicki miał za sobą Krystynę Okuniownę kasztelankę Czerską. Paweł chorąży Czerski 1696. Szczęsny Sienicki, pod Obertynem odważnie się potykał z Wołochami. *Orzechov. in Quincun.* 2. *w r.* 1531. Są i na Wołyniu Sienicey, ale niewiem czy tego herbu. Jasko Siennicki ziemianin Wołyński 1528. *Metryka Wołyńska.* Jan Alexander, i Teodor 1674. Antoni sędzia ziemski Kijowski, podstarości grodzki Łucki, żona jego Helena Orchowska ale *sterilis.* Michał w Rawskiem 1696. N. 1*mo voto* żyła z Chodorowskim, 2*do* z Wojciechem Kamienieckim. Paweł kasztelan Czerski, miał za sobą Teresę Oborskę podstolankę Bielską, wdowę po Uścińskim, ale z nią *sterilis.*

Józef Sienicki w r. 1778. wojski Mielnicki. — *Krasicki.*

Sienicki *herbu Wierzbięta*, w województwie Sendomierskiem. N. Sienicki de Braun otrzymał indygenat 1673.

Teresa de Braun Sienicka była pierwszym związkiem za Janem Rejem, starostą Libuskim, drugim, za Michałem Czepielowskim wojskim Przemyslkim: siostra jej Eleonora za Michałem Dąbskim cześnikiem Łatyczowskim. N. Sienicka za Zygmuntem Borowskim: patrz w drugim tomie **Braun.**

Sienieński *herbu Dębno*, w województwie Ruskiem i indziej, jedenże dom z Oleśnickiemi, co i z tego poznać, że Dobiesław wojewoda Sendomierski, już się pisał z Oleśnicy, jako na jego nagrobku czytać, który z Łysej góry wypisał *Paprocki*, już z Sienna, jako znajdziesz u *Łask. w Stat. f.* 129. i na inszych wielu miejscach. Ten tedy Dobiesław wojewoda Sendomierski, z Katarzyny Dymitra z Bożego daru podskarbiego koronnego córki, spłodził dwunastu synów, jako tenże nagrobek opowiada: Jana kasztelana Lwowskiego, Piotra łowczego Sendomierskiego, Pawła, Jakóba arcybiskupa Gnieznieńskiego, Dawida archidyakona Sendomierskiego, Dymitra proboszcza Szkalmirskiego, kanoników Gnieznieńskich Krakowskich, Jędrzeja podkomorzego Sendomierskiego: podobno ten Jędrzej, o którym *Długosz lib.* 12. *f.* 811. pisze, że z klęski pod Warną prawie cudownie wyszedł: Macieja, Zygmunta, Wiktoryna, Zbigniewa i Marcina, i córek trzy, Katarzynę, Elżbietę, i Dorotę Jana Koniecpolskiego kanclerza koronnego żonę. Ten tedy Dobiesław, bo inszego nie było, wojewoda Sendomierski, który umarł 1440. nie był ojcem Jana Głowacza marszałka koronnego: bo by go pewnie z tym tytułem położono było między inszemi na tym nagrobku, ale ten Jan potem wojewoda Sendomierski, urodzony był z Jana Oleśnickiego sędziego Krakowskiego, co i nagrobek jego opowiada. A przecię *Paprocki* synem go Dobiesława zowie, syna także marszałka Janem pisze, i powiada, że trzymał pół Oleśnicy, że był wojewodą Lubelskim, że go nazwano Bochotnickim, siostry jego dwie, jedna była za Szamotulskim, druga za Wałowskim. Z synów tegoż Dobiesława, Paweł był kasztelanem Wojnickim, po wygranej z Karambeja Turczyna batalji, z innemi proporce swoje powiesił w Budzie w kościele na pamiątkę. *Biel. f.* 373. Jeździł w legacyi do Zygmunta Cesarza od Władysława Króla Warneńskiego, z strony małżeństwa z synowicą Cesarską. *Biel. fol.* 353. *Cromer. l.* 21. Podpisał list tegoż Króla w r. 1444. u *Łask. w Statut. fol.* 171. Jakób arcybiskup Gnieznieński, przedtem zaś proboszcz Gnieznieński i Krakowski, z któremi tytułami jeździł w legacyi od Króla Kazimierza Jagiellonowicza, do Piusa II. Papieża w r. 1459. posłuszeństwo od niego oddając stolicy apostolskiej, trafił na wielki zjazd w Mantui, na którym sam ten Papież prezydował, o której jego legacyi tak pisze *Gobelinus Comment. lib.* 3. czyli raczej sam Pius II. co

poznać i z stylu jego, i poświadcza *Spondanus in Eccles. Annal.* 1446. *num.* 9. *Adfuit Casimiri Regis Poloniae Legatus, vir doctus, Sbignei quondam Cracoviensis Episcopi et Cardinalis nepos multi ei fuerunt famuli unius vestis, more gentis pennatos pileos, et pharetram et balistam gestantes, equis praepingibus insidentes:* a że Tomasz Strzempiński biskup Krakowski, widząc się blizkim śmierci, na osobę tego Jakóba ustąpił infuły, i tę swoję rezygnacyą na ręce posłał Piusa Papieża, gdy tym czasem pod bytność w Mantui Jakóba, umiera Strzempiński, Papież Sienieńskiego na tę katedrę wyniósł: w Polszcze zaś kapituła, jedni Jana Gruszczyńskiego, drudzy Jana Luteka od niej forytując, rozerwanemi między sobą głosami obierali. Trzech tedy kompetytorów o to biskupstwo, wielkie rozerwanie w kościele Krakowskim wprowadziło. Przy Sienieńskim stał Papież, i ciężkie censury kościelne: przy Gruszczyńskim nieprzełamany w swoich zamysłach Kazimierz Król Polski, przyszło do tego, że lubo już poświęcony na tę pasterską funkcyą Sienieński, i w possessyi jej będąc przez półtrzecia lata, widząc jednak, jak wiele cierpiał i kościół i kanonicy jego stronie przychylni, a do tego nie mogąc żadną miarą nakłonić do siebie serca Kazimierzowego, dobrowolnie wyzuł się z niej, i do Rzymu pojechał, gdzie od Piusa Papieża mile przyjęty, *Praefecturam Civitatis et arcis Tiburtinae* wziął od niego: ofiarowałci mu wprawdzie tenże Papież Płockie biskupstwo, ale go przyjąć niechciał, żeby był należycie obranego na nie Sciboryusza, nie zdał się spychać, ale ani wakującej infuły po Luteku Kujawskiej, długo przypuścić niechciał, obawiając się, żeby znowu w Kazimierzu Królu, dawna ku niemu niechęć nie wznowiła się, którą jak zrozumiał już ugłaskaną, do Polski wróciwszy, katedrę tę spokojnie posiadł w r. 1464. Tam stawił się wszystkim sierotom, ubogim, pielgrzymom, wdowom, i utrapionym, łaskawym ojcem szczodrobliwie niedostatki ich ratując, kościół swój w bogaty apparat przystroił, zamki, Wolborski i Raciązki, restaurował: na tem miejscu gdzie przedtem Bazylika była katedralna, kościół na cześć S. Stanisława biskupa, Pruską robotą wystawił, penitencyarza przy katedrze ustanowił, kratę żelazną, zakrystyą, stalla dla kanoników sporządził; stawy po różnych dobrach biskupich sporządził: jak zaś na dobro tej ojczyzny pracował, osobliwie w Pruskim interessie z Krzyżakami, o tem pełno po historykach naszych. Zwykł był mawiać: *Qui me felicior esse cupit, ad summos ne properet gradus.* W tych zbiegach pracującego Jakóba, Król Kazimierz, nadgradzając mu przeszłe rewolucye, na Prymasowską godność po śmierci Gruszczyńskiego przeniósł, w r. 1474. kędy nie mniej niż na Ku-

23 *

jawskiej w piękne zajaśniał cnoty, kościoła w Skierniewicach od Jana z Sprowy antecessora swego zaczętego, fabryki dokończył, i wymurowawszy go, należycie uposażył, co inskrypcya na tym kościele opowiada, kaplicę gdzie ciało jego po śmierci miało być złożone, z fundamentów w Gnieznie wyniósł. Grób S. Wojciechowi arcybiskupowi z marmuru wyprowadził, a że go za żywota swego dokończyć nie mógł, koszt wszystek do zupełnej perfekcyi jego, ostatnią wolą naznaczył. Mansyonarzów w Warcie osadził, kościół katedralny w stalla kanonicze przyozdobił, zamek w Gnieznie dla rezydencyi arcybiskupów wymurował. Tak przez lat siedm tą dyecezyą rządząc poszedł po zapłatę prac swoich pasterskich w r. 1480. *Damal. in Archiep. et in Vitis Episc. Vladislav. Starowol.* Do tegoż domu Oleśnickich, i Sienieńskich rozumiem że należy Zbyszek, proboszcz Krakowski i oraz kanclerz nadworny Krakowski, w r. 1332. ile (jakoś wyżej widział) to imie Zbyszek w tych domach zwyczajne było. Przymawia mi tu *p.* 74. *Autor Książki, Specimem historiae Polonae criticae:* żem go między kanclerzami wielkiemi koronnemi, a jeszcze pierwszym nie napisał, ale musiał ten tak przezorny koronie naszej minister, nie czytać, com ja o kanclerzach wielkich koronnych napisał *fol.* 254. boby był zapewne umknął pióra swego od tej censury. Mówię ja tam tak. *Predtem każda prowincya miała swego Pieczętarza; tak, już za Kazimierza Wielk. w roku* 1357. *na przywileju Arcybiskupom Gnieznieńskim od tegoż Króla danym, podpisali się ci Kanclerze; Jan Krakowski, Otto Polski, Floryan Łęczycki; i Herman Kujawski, u Olszewsk. de Archiep. Gnesn. w Załuskim, i u Nakielsk. w Miechow. fol.* 287. *Czytam w r.* 1365. *tych Pieczętarzow. Jakusz* (popraw Janusz, bo omylka jest w Nakielskim, miasto Janussio Jacussio) *Krakowski, Floryan Łęczycki, i fol.* 286. *w r.* 1364. *Jan Krakowski, Maczo Dobrzyński. Dopiero jakoś koło roku* 1370. *gdy się rozerwane Prowincye, zlekka w jedno ciało tego Państwa kleić poczęły, jeden tylko Kanclerz i drugi Podkanclerzy postanowieni.* Jeżeli tedy Jan z Strzelec Suchywilk, dziekan Krakowski nie był kanclerzem koronnym, w r. 1357. i w r. 1365. co poznać z przywilejów tu przytoczonych, aż dopiero potem w kilka lat na tę godność wyniósł go Kazimierz Wielki, toć dopieroż bardziej Zbyszek, po którego śmierci brał ten Jan Suchywilk i dziekanią Krakowską, i pieczęć, nie mógł być kanclerzem wielkim koronnym. Smierć zaś tego Zbyszka jeszcze przypadła przed rokiem 1357. Potwierdza się to i z tego textu, który przywodzi ten autor, z *Anonima Archidyakona Gnieznieńskiego; u Sommersb. Corp.* II. 134. bo tam tak Zbyszka, jako i Jana Suchywilka

nie zowią, tylko *Cancellarius Cracoviensis, Curiae Regalis*, to jest kanclerzem Krakowskim nadwornym, na co ja z chęcią pozwalam: ale nie *Cancellarius Regni*, albo kanclerz wielki koronny. Potwierdza się i z *Nakielskiego u Miechov. f.* 257. bo Władysława Łokietka Króla podpisując list ten Zbyszek w r. 1332. tak o nim mówią. *Datum per manus Domini Dignei Praepositi et Cancellarii nostri Cracoviensis*, ale nie *Regni*. To zaś co mówią, że *Cancellariatus Regni tum vocabatur Cancellariatus Cracoviensis Curiae Regalis*, tego ani probują żadną racyą, albo historykiem, albo przywilejem, ani się utrzymać nie może: jakże albowiem on miał być kanclerzem całego Królestwa, kiedy każda prowincya miała swego pieczętarza? jako się wyżej pokazało. Przydawano im co prawda pospolicie na przywilejach, *Cancellarii Curiae Regalis*, albo *Cancellarii nostri*, ale to rozumiem dla tego czyniono, aby była dystynkcya kanclerzów królewskich, od kanclerzów katedralnych, ile że na ten czas, pospolicie pieczęć Krakowska, plątała się przy kanonikach Krakowskich, co poznać z tego regestru, którym położył w tomie pierwszym. I owszem-cito, jakom tam mówił, większą mieli prerogatywę kanclerze Wielkopolscy, niżeli Krakowscy i inni, bo kanclerzami Polskiemi kanclerzów Poznańskich zwano, a u *Nakielsk. f.* 285. na liście Kazimierza Wielkiego w r. 1361. zowie Ottona proboszcza Gnieznieńskiego *Cancellarius nostrae Poloniae*.

Dalszą osnowę tego domu *Paprocki* inszą, *Okolski* inszą kładzie, ten powiada, że Jędrzej dziedzic na Rymanowie i Chroslinie, pojąwszy Kulikowską, dziedziczkę na Gołogórach, spłodził z niej dwóch synów: Wiktoryna i Jana, którzy dobra, Pomorzany nazwane, kupili. Wiktoryn z dziedziczki Buczackiej, spłodził Wiktoryna i Zbigniewa kasztelana Sanockiego, od którego był syn Jan kasztelan Halicki, i Mikołaj podkomorzy Sanocki, i tam dalej. *Paprocki* zaś tak dukt tego domu prowadzi, Jan prawi wojewoda Ruski, chyba to miał mówić kasztelan Lwowski, syn Dobiesława, jako się z jego nagrobku wyżej mówiło, wspomina go *Długosz* w r. 1445. kiedy go senat Polski, z nowiną niepocieszną do Kazimierza Jagiellonowicza na ten czas książęcia Litewskiego wysyłał, o śmierci Władysława Króla brata jego, pod Warną od Turków zabitego, a potem za ordynansem tegoż Kazimierza już Króla, z Rusią wprowadzał Alexandra na hospodarstwo Wołoskie, spędziwszy z tych rządów Bogdana, *Bielski fol.* 390. w roku zaś 1456. na Króla Olesko odbierał od Świdrygiełła, *Biel. f.* 354. ale niewiem za co go pisze ten autor Jan z Sienna Wojnicki, bodaj nie był i starostą Sendomierskim, jako tenże autor namienia *fol.* 366. Synów jego było trzech, pierwszy Jan, dzie-

dzic na Złoczowie, do którego siedmdziesiąt i pięć wsi należało, ten zostawił syna Stanisława nazwanego Gęba, od którego dwaj się synowie zostali, Stanisław i Sebastyan. 2. Zbigniew, którego syn Wiktoryn, *in MS. Petricov.* czytałem list Zygmunta I. Króla, dany Wiktorynowi z Sienna kasztelanowi Małogoskiemu koło r. 1520. w którym mu cła połowę w Rymanowie dziedzictwie jego darował, w nagrodę pamiętnych jego zasług ku sobie, jakoż i *Paprocki* ten mu tytuł daje; z Buczackiej dziedziczki spłodził dwóch synów, jednego Wiktoryna, któremu się działem dostała Chroslina, synów jego za czasów *Paprockiego* trzech żyło: Stanisław, Jakób i Jan. Drugiego Zbigniewa kasztelana Sanockiego, dziedzica na Rymanowie 1562. chwali go *Mikołaj Rej w swoim Zwierzyńcu f.* 52. z dowcipu jego bystrego, rozsądku i dzielności w sprawach, miał synów czterech, Jana kasztelana Halickiego, który jeździł w legacyi do Turek, a potem wyprawiwszy się na expedycyą Moskiewską, za Stefana Króla, w znacznym kompucie ludzi rycerskich, odpoczął w pokoju, żona jego Paniewska, herbu Godziemba, starościanka Żydaczowska, z której zostało potomstwo. Widziałem w Krośnie u OO. Franciszkanów chorągiew pogrzebową, Mikołajowi z Sienna Sienińskiemu, kasztelanicowi Halickiem, w r. 1640. zmarłemu, wystawioną, podobno jeszcze byli i drudzy dwaj: Łukasz i Daniel, i córka Anna za Przyłęckim. Mikołaja podkomorzego Sanockiego, ten 1*mo voto* złączył się był z Starzechowską wojewodzanką Podolską, od której się syn został, 2*do voto* z Sobkowną kasztelanką Sendomierską, z której także zostawił potomstwo, córka to jego zda mi się, Katarzyna podkomorzanka Sanocka, była za Felicyanem Grochowskim kasztelanem Przemyslkim, *Okol. tom.* 1. *fol.* 363. i syn podobno Samuel podkomorzy Sanocki, komissarz królewski do miasta Krosna w r. 1647. i do granic od Węgier. *Const.* 1627. *f.* 13. Stanisław i Zbigniew, bracia rodzeni tak Jana kasztelana Halickiego, jako i Mikołaja podkomorzego Sanockiego, od których sukcessorowie zostali, synowie i córki. 3. Stanisław, tego syn Jan na Gołogorach i Olesku dziedzic. *Okol. in Diva Podkamenec.* wspomina Jana podkomorzego Przemyslkiego, starostę Sendomierskiego, którego córka była za Marcinem Kamienieckim wojewodą Podolskim. Jana z Sienna, kasztelana Mołogoskiego 1501. czytałem u *Karnkow. de Primatu*, gdzie podpisał elekcyą Alexandra Króla: był potem kasztelanem Kamienieckim w r. 1516. synowie Jana, Dawid mąż rycerski, który pod Obertynem mężnie się potykając poległ. *Orichov. Quincunc.* Helena Krupska wojewodzanka Bełzka, syna mu powiła Jana, kasztelana najprzód Żarnowskiego, który z zjazdu generalnego Jędrzejowskiego r.

1576. naznaczony na sprowadzenie do Krakowa Anny Królowy Polskiej, a że wielkie jego zasługi w tej ojczyznie wszyscy dobrze znali, dla tego upraszały stany Stefana Króla, żeby mu mogła była być konferowana kasztelania Sendomierska, *Const. fol.* 242. atoli nie doszła go bo w r. 1583. jeszcze z kasztelana Zarnowskiego honorem, był na weselu Jana Zamojskiego hetmana, wziął potem kasztelanią Lwowską, z której się w r. 1588. przesiadł na krzesło województwa Podolskiego; był oraz starostą Czorsztyńskim i Hrodelskim, jako się podpisał 1589. na tranzakcyą Będzińską: był deputatem do kwarty Rawskiej naznaczonym z sejmu Warszawskiego 1570. *Constit. f.* 205. Wołochów pewnemi okryślił prawami, a z Gnoińskiej Jadwigi trzech synów spłodził: Jana, Jakóba i Krzysztofa, których Stefan Król posłał do Siedmiogrodzkiej ziemi, aby tam tak w naukach, jako i w rycerskich dziełach poleru nabyli. Z tych Jakób posłował raz na sejm 1613. zkąd był komissarzem do granic, *Constit. f.* 20. i 1620. zkąd stanął deputatem na trybunał Radomski, *Constit. fol.* 19.; przywiązał się był i do Rokoszanów, ale i w Węgrzech Aryańskich błędów tak się był napił, że ich żwawie bronił w dziedzictwie swojem Rakowie, wszakże je zda mi się potem odrzucił: syn jego Kazimierz, w zakonie naszym świątobliwie życie zakończył w r. 1660. w Sendomierzu, w Austryi ucząc się, Aryaństwa się wyprzysiągł. *Histor. Prov.* Córka tegoż wojewody, zda mi się Zofia, żyła z Jędrzejem Stadnickim, osobliwsza Dobrodzika OO. Dominikanów w Przemyślu, przy których kościele kaplicę wymurowała, a konwentowi znacznych prowentów przyczyniła; w Krakowie także w kościele Ś. Trójcy, Ś. Jackowi kaplicę wspaniale marmurem ofutrowała, i corocznemi dochodami opatrzyła, kędy męża swego ciało pogrzebła, sama zaś leży w Przemyślu z nagrobkiem Polskim, zszedłszy z tego świata w r. 1616. Katarzyna dziedziczka na Wykotach, Lipach, i Woli Lipskiej, była za Wojciechem Gumowskim, Barbara za Alexandrem Grzymałą. Jan, drugi syn Jana kasztelana Kamienieckiego, (siostra ich wydana za Hieronima Zaklikę Czyżowskiego) dziedzic na Gologórach, kasztelan Halicki, z tym tytułem podpisał unią księztw Oświecimskiego i Zatorskiego 1563. *Constit. fol.* 66. i w r. 1569. restytucyą Podlasza do Korony, *Constit. fol.* 154. mąż wojenny pod Obertynem odważnie stawał i na Moskwę, Tatarów i Turków; po śmierci swojej, z Paniewskiej starościanki Żydaczowskiej, (z której zostawił córkę Podolecką, i trzech synów, Jędrzeja, Mikołaja i Stanisława, z których dwaj ostatni już dorośli pomarli,) stan sobie duchowny obrał, od Stefana Króla na arcybiskupstwo Lwowskie podniesiony 1577. wprawdzieć nie wielkiego poleru był

w naukach, atoli rozsądnego w rzeczach swoich rozeznania: ztąd gdy z Stefanem Królem gadał Łacińskim językiem, ale się często w nim potykał, rzekł Stefan, *Mirum quod Episcopus, et tamen latine nescit*, na co on: i to niemniej dziwna, że Królem Polskim Stefan, a po Polsku nie umie. Świątobliwie jednak rządził swoją dyecezyą, osobliwie jednak wydawało się w nim nabożeństwo do najśw. sakramentu, dla tego też umierając 1582. rozkazał się pochować pod gradusami tego ołtarza, gdzie *Venerabile* chowają, żeby tak księża z P. Jezusem po nim deptali. *Janczyn. in MS.* Siedział na biskupstwie lat pięć. *Scrobiszov. in Archiep. Leop.* Jędrzej podkomorzy Lwowski, syn Jana kasztelana Halickiego, 1604. *Acta Terrestr. Leop.* Samuel komornik ziemski Sendomierski, świat ten pożegnał w r. 1643. w Krośnie pochowany z nagrobkiem, *Starowol. in Monum.* miał za sobą Katarzynę Mielecką córkę, Sebastyana kasztelana Krakowskiego, *2do voto* Urszulę Cieklińską. Zbigniew najprzód chorąży Lubelski, poseł na sejm 1621. ztamtąd deputat do kwarty Rawskiej, *Constit. fol.* 21. w r. 1631. już kasztelan Lubelski, *Constit. fol.* 5. miał za sobą Krystynę z Uhrowska Urowiecką, z której synowie: Paweł, Jan, Mikołaj, Zbigniew, Tomasz, 1633. *Histor. Colleg. Crac.* drugą miał Elżbietę hrabiankę Tarnowską kasztelankę Żarnowską, z tej był syn Jan, ale *sterilis*, córka jego Alexandra, była za Stanisławem Lanckorońskim wojewodą Ruskim i hetmanem polnym koronnym. Zbigniew pojął Leską podstolankę Lubelską. Stanisława Sienińskiego córka Katarzyna, była za Stanisławem Myszkowskim podczaszym Lubelskim. N. żył z Iwanicką. Jan Abraham, dziedzic na Radomyślu 1639. Konstantyn skarbnik Sendomierski r. 1691. Zofia ksieni klasztoru S. Benedykta w Brześciu 1675. Elżbieta Krzysztofa Biereckiego. N. Jana Humnickiego. N. kasztelanka Halicka *1mo voto* Chodorowskiego, *2do* Wojciecha Kamienieckiego. N. Jeziorkowskiego. N. Ryszkowskiego Pawła kasztelana Mścisławskiego, małżonki. N. miał za sobą Połubińskę, z Tarnowskiej urodzoną, z której syn Dominik dziekan Gnieznieński, kanonik Warmiński, officyał Gdański, prezydent trybunału koronnego 1718. i 1721. Stanisław kanonik Gnieznieński, proboszcz Skierniewicki, jest w druku jego *Kazanie miane na wotywie pod czas konwokacyi r.* 1733. pod tytułem: *Słowo przedwieczne.* N. Alexandra Chodkiewicza wojewody Trockiego. N. Strusa. N. Szafrańca starosty Nowomiejskiego, małżonki. Alexander miał za sobą Katarzynę Krzętowskę, *1mi voti* Zagórską. *Rej w Zwierzyńcu fol.* 58. krom Janów, pisze i Mikołaja Sienieńskiego kasztelana Halickiego. N. miał za sobą Niszczyckę wojewodzankę Bełzką.

SIENIUTA HERB.

Chorągiew kościelna być powinna, ale niezupełna, bo jednej poły od lewego boku tarczy niedostaje, krzyż miasto średniej poły jakby wiszący, zgoła herb ten jak u Siemionowiczów, tylko że bez krzyża i poły jednej, krzyż powinien być niebieski, chorągiew biała, pole tarczy czerwone, tak go opisuje, *Okol. tom.* 3. *f.* 111. *a W. Ks. Kojał. in MS.* przydają na hełmie trzy pióra strusie, *Paproc. o herb. fol.* 674. *w Gniazdzie fol.* 1126. Ten herb nadany rycerzowi na imie Sien po Rusku, albo Siemian, od którego potomkowie Sieniutowie, albo Sieniutowiczowie nazwani; nadany zaś od książąt Ruskich i Włodzimierskich, za znaczne jakieś dzieło wojenne w okazyi pokazane. Józef Sieniuta syn Semfroniego z Anną Kaleniczanką, ostatnią z tego domu, spłodził trzy córki, Nowosieleckę, Katarzynę Kutrowskę, Janowę Hołoniewskę podwojewodzinę Kijowską, i synów, Grzegorza i Romana czyli Remigiana. Z tych Grzegorz, z Anny Patrykijowny miał córek cztery: Zofią Bohowitynową, Anastazyą Szumską, Katarzynę Marcinową Czaplicową, Elżbietę, to poszła 1*mo voto* za Deniszka starostę Zytomierskiego, 2*do* za Myszkę kasztelanica Wołyńskiego, i synów dwóch: Mateusza, ten zszedł bezpotomny, i Teodora wojskiego Krzemienieckiego, ten się złączył dożywotnie z Katarzyną Firlejowną wojewodzanką Lubelską, z niej było trzech synów: Mikołaj bezdzietni i Abraham, któremu Zofia Zborowska z Konarskiej urodzona, kasztelanka Gnieznieńska i hetmanowna nadworna koronna, wdowa po Jerzym Radziwile książęciu na Dubinkach, kasztelanie Trockim, powiła córki, Annę i Dorotę. Druga żona Siemińska, córkę Katarzynę Władysławowi Leszczyńskiemu podkomorzemu Brześciańkiemu zaślubioną, i synów dwóch: Krzysztofa Pawła, który Kalwińskie błędy odrzuciwszy, fundował OO. Dominikanów w Lachowcach, w dziedzicznych swoich dobrach: *Okol. Russ. Florid. fol.* 90. żona jego Niemierzycowna; i Piotra dziedzica

na Lachowcach, Kobelinie i Zdanach, żona jego Wilamowna Jadwiga z Kaliszan, z której córka Anna, Piotra Adama Opalińskiego podkomorzego Poznańskiego i starosty Szremskiego, małżonka, zeszła z tego świata w r. 1672. były jeszcze trzy córki jego krom tej, i syn Krzysztof, którego żona Przyjemska, Stanisława marszałka nadwornego koronnego córka, żyli jeszcze 1674.; druga żona jego Teresa Opalińska, Krzysztofa wojewody Poznańskiego córka, która potem żyła z Niemierzycem, a dalej z Brzezą wojewodą Poznańskim. Roman, drugi syn Grzegorza z Kaleniczanki, rotmistrz królewski, miał za sobą Annę Chomiakowskę, ta była potem za Świżewskim, z której spłodził Iwana, ten dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, raz z Krasińską, drugi raz z Anną Kościuszkiewiczowną, wdową po Chobołtowskim, z tej syn Hrehory, żona jego pierwsza Wyżdżanka, druga Marussa Bołbasowna Rostocka, synowie z tej czterej: pierwszy Konstantyn, żona jego Krystyna Witonicka, druga Maryna Mniszkowna, potomstwo jego, Jan pisarz grodzki Krzemieniecki, Bogusław, żona Zuzanna Kopystyńska, i córka Agnieszka. Drugi Mojżesz, ten z Wkryńską miał syna Samuela, którego żona Porwaniecka. Trzeci Alexander, żona jego pierwsza Dziuszanka, druga Kołpytowska, synowie, Jerzy, Wacław, Roman, i Alexander, i córka Anna. Czwarty Jędrzej Wacław Sieniuta, brat Jerzego, Romana i Alexandra, zostawił dwóch synów, jednego Jędrzeja miecznika Poznańskiego, od którego jest dwóch synów: Antoni podstoli Dobrzyński, i Michał miecznik Poznański. Drugiego Alexandra stolnika Wieluńskiego, od którego także są dwaj synowie, Antoni stolnik Owrucki, ma za sobą Annę Tyszkowską, urodzoną z Joanny Sapieżanki wojewodzanki Brzeskiej. Drugi Jan, łowczy Parnawski. Nad to Konstanty Sieniuta spłodził Jana wojskiego Łuckiego i pisarza grodzkiego Krzemienieckiego, którego synowie trzej, Antoni w zakonie naszym, Józef umarł, zostawiwszy dwie córki, i Konstantyn.

W końcu wymienionego Konstantego Sieniuty syn był Jan Sieniuta wojski Łucki, i pisarz grodzki Krzemieniecki, a ten był wzięty od Panów, na rozgraniczeniach zażywany w wielkich sprawach, bo się znał dobrze na Geometryi; zostawił zaś trzech synów i córek pięć: syn starszy Antoni Sieniuta Jezuitą został, człek szacowany w zakonie i u Panów, mianowicie u książęcia Janusza Wiśniowieckiego, kasztelana Krakowskiego, będąc przez lat niemało na dworze jego, był rektorem w Krzemieńcu czas nie mały, potem rektorem kollegium Sendomierskiego, poźniej zaś rektorem w Krasnymstawie. Drugi syn Józef Sieniuta, wojski Czerniechowski, ten zostawił córek dwie, jedna za Wolskim chorążym Czerniechowskim, druga za Hulewiczem. Trzeci syn Konstanty Sieniuta stolnik Czerniechowski, zostawił córkę *in minorennitate*, dziedziczkę substancyi w powiecie Łu-

ckim; córki zaś nieboszczyka pisarza poszły za mąż, jedna za Humienieckiego, druga za Szybińskiego, trzecia była za Wojnarowskim podstarościm Włodzimierskim, a poźniejszym deputatem Wołyńskim; czwarta także za bratem jego rodzonym Stefanem Wojnarowskim, piąta za Sadowskim. Tenże sam Jan Sieniuta pisarz grodzki Krzemieniecki, miał znaczną substancyą w powiecie Łuckim i Krzemienieckim. — *Duńczewski.*

Sienkowicz. Maciej Sienkowicz ziemianin Wołyński 1528. *Metryka Wołyńska.* Elżbieta Sienkiewiczowna, była za Naruszewiczem podskarbim Litewskim 1630. *Gold. Bract.* Sienkowna Jadwiga Krzysztofa Myszkowskiego małżonka.

W r. 1778. Józef Sienkowicz sędzia ziemski Trocki. — *Krasicki.*

Siennowski *herbu Korczak*, w ziemi Przemyslkiej. Sienko z Siennowa podkomorzy Przemyslki 1436. *Łaski Stat. fol.* 140. a potem kasztelan Lwowski 1438. *Acta Terrestr. Premisl.* od których potem poszli Krzeczowscy.

Sieprawski. Gabryel Sieprawski w województwie Ruskiem, Mikołaj Sieprawski w Lubelskiem.

Sieprawscy należą do herbu *Nałęcz* i piszą się z *Sieprawic* w województwie Lubelskiem, dwie mile od Lublina położonych. — Paweł Sieprawski z Zuzanną *Kubakowską* ożeniony. Wencesław Sieprawski syn jego, w małżeństwie z Anną *Świecką* spłodził Jana, ten wyszedłszy w kontrakty dożywotnie z Katarzyną *de Ziemice Boguszowną*, spłodził Mikołaja Sieprawskiego, miecznika Łukowskiego, żona jego Marcyanna *Klonowska*, która mu powiła Wiktoryna, i córek pięć: Wiktoryą, Salomeę, Brygittę, Maryannę, i Elżbietę, jeszcze w Panieńskim stanie zostające r. 1756. Kwitnęło to imie zdawna w województwie Lubelskiem i Ruskiem, w wojsku koronnem ojczyznie zasłużone, jakoż i teraz *in sua activitate* nie ustaje z przyzwoitą stanowi swemu dostojnością. — *Duńczewski.*

Sieracki *herbu Ostoja*, jako *Okolski*, *Przegonia* jako chce *Baran.* w Sieradzkiem województwie i na Podgórzu. Z tych byli Alexander, Przecław i Stanisław Sieraccy, ludzie rycerscy. Klemens opat Trocki zakonu S. Benedykta 1596. r. *Szczygiel. Series Abbat. Trocen.* N. Sieradzki pułkownik cesarski, na którego we dwa tysiące piechoty stojącego w r. 1636. za Renem, szesnaście tysięcy jazdy Francuzkiej uderzyło, ale straciwszy wodza swego, cofnęła się, z Sieradzkiego ludzi i jeden nie zginął. *Melanius.* N. miał za sobą Katarzynę Zbylitowskę. Zofia Sieradzka była za Sebastyanem Pałuskim roku 1640.

Sierakowski *herbu Dołęga*, w ziemi Gostyńskiej, piszą się z starego Sierakowa. Samuel Sierakowski pisarz polny koronny, zginął pod Beresteczkiem, miał za sobą Ostrożankę wojewodzankę Poznańską, z której był syn Jan, stolnik Bełzki 1674. a potem kasztelan Bełzki, starosta Tyszowiecki, dwa razy śluby małżeńskie panawiał, pierwszy raz z Katarzyną Sta-

dnicką kasztelanką Przemyską, która mu powiła dwie córki, Izabellę Jakóba Kalinowskiego cześnika Halickiego, a po jego śmierci Zielińskiego starosty Kaniowskiego, drugą Maryannę Łosia małżonkę, i synów dwóch, Michała młodo zmarł, i Józefa: drugi raz z Ludowiką Dąbską kasztelanką Biecką, wdową po Donhoffie łowczym Litewskim, z tej dzieci nie było. Józef syn kasztelana Bełzkiego, temi czasy strażnik koronny, starosta Żytomierski, Olszański, żona jego Miączyńska wojewodzanka Wołyńska, z tej zostawuje potomstwo, a między niemi córka jedna wydana za Sierakowskiego pisarza grodzkiego Krakowskiego, druga za Jastrzębskiego. Druga żona strażnika, Ludowika Załuska, kuchmistrzowna Litewska. Jeździł ten strażnik w legacyi do Turek. N. chorąży pancerny miał za sobą Magdalenę Romerownę pisarzownę grodzką Nowomiejską. Wyszli ci, z ziemi Gostyńskiej, i w Bełzkiem województwie osiedli. Sebastyana w ziemi Gostyńskiej, wspominają *Konstytucye* 1588. *f.* 504. N. Sierakowski miał za sobą Zaleskę herbu Dołęga, z tej był syn Dominik skarbnik Gostyński, żona jego Broniewska herbu Ostoja, z Iłowieckiej herbu Nałęcz urodzona, z tej były te córki, Anna za Piotrem Dramińskim cześnikiem Bełzkim, Maryanna za Janem Łempickim, Franciszka za Samuelem Dwernickim, i synów dwóch: Michał, i Jan Stanisław łowczy Czerski, sędzia grodzki Stężycki, posłował na sejmy: marszałkował na sejmiku w Opatowie, kaplicę wystawił przy kościele Ostrowskim, zszedł z tego świata 1702. złączył się był dożywotnie z Katarzyną z Sochów Chomentowską, sędzianką ziemską Stężycką, z tej córki jego trzy, Teresa, Maryanna, i Wiktorya, synowie dwaj: Antoni i Jan. Wawrzeniec brat rodzony Dominika skarbnika, wojski Dobrzyński, mąż rycerski, którego syn Stefan podstoli Bracławski, któremu Kłoczowska powiła czterech synów: Mikołaja, Antoniego, Franciszka i Jakóba. N. u biskupa Krakowskiego służąc po usarsku, w okazyi poległ na placu.

Kasper Sierakowski w r. 1778. skarbnik Grabowiecki. — *Krasicki.*

Sierakowski *herbu Ogończyk*, w Łęczyckiem województwie, piszą się z Bogusławic: Wacław albowiem Sierakowski chorąży Brzeski Kujawski, koło r. 1510. pojąwszy Tarnowską, chorążankę Brzeską Kujawską, *Starowol. in Monum.* dziedziczkę na Bogusławicach, z nich się pisać począł: zda mi się że to był syn Jakóba podkomorzego Brzeskiego Kujawskiego, któregom czytał na przywileju kollegiaty Łowickiej, ten tedy Wacław dwóch synów spłodził, jeden z nich Balcer, proboszczem był w Strzelnie Panien zakonnych Ś. Norberta. Jan z Bogusławic Sierakowski, drugi syn Wacława, w naukach dobrze przećwiczony, w r. 1548. na sejmie pierwszym za Króla

Augusta w Piotrkowie, imieniem izby poselskiej, o małżeństwo tego Króla, bez wiedzy stanów, z Radziwiłowną, rzecz do niego mając, domawiał się i kontradykcyą zanosił. *Warszaw. in Paral. lib. 2. Orzechow. in Ann.* pisze, że Króla na sejmie imieniem tej izby witał, zkąd poznać, że marszałkował posłom: i znowu na sejmie Piotrkowskim 1550. przez niego izba poselska przymawiała się Królowi, aby nie wprzód sądy odprawował, ażby dosyć uczynił niektórym od Rzeczypospolitej sobie podanym kondycyom; poważając sobie piękne w nim przymioty tron Polski, referendarzem go koronnym uczynił, przydał do tego kasztelanią Lędzką, i starostwo Przedeckie, z któremi tytułami podpisał unią księztwa Oświecimskiego i Zatorskiego w r. 1563. *Constit. fol.* 66. wziął potem kasztelanią Kaliską, a z tej przesiadł się w r. 1569. na krzesło województwa Łęczyckiego. Odprawował komissyą do Pruskich miast, gdzie w Elblągu, najprzód reformował miasta tego porządek, opisawszy niektóre konstytucye i nakazawszy, aby plebanowi dobra jego od magistratu opanowane, przywrócono. Są w druku *in 4to i w Stat. Januszow. fol.* 976. w Gdańsku potem z jakiem Króla Augusta ukontentowaniem, approbacyą Rzeczypospolitej, wszystko uspokoił i rozporządził, opisali *Jakób Biel. f.* 624. *Górnicki i Warszawicki lib. 2. Vit. Paralel. Neugebauer.* Pod interregnum pierwsze w Polszcze wiele pracował na dobro tej ojczyzny, cudzoziemców fakcye prywatne formujących za granice rugował, Panów dyssydenckich miłą perswazyą do tego przywiódł, żeby elekcyi Króla Henryka Walezyusza nie kontradykowali. *Pastor. in Floro.* W tych zasługach swoich wziął był od Króla w Płockiem województwie dobra, Biała i Masiewy nazwane, które w domu Sierakowskich dziedziczyły: zszedł z tego świata wieku swego 91. w r. 1589. w Kłodawie, gdzie grób tej familji, pogrzebiony. *Starowol. in Monumen.* Zaślubił był sobie Wysocką kasztelankę Biechowską, która mu powiła córki trzy: Dorotę za Jana Krzyszkowskiego, Annę za Szamowskiego kasztelana Brzezińskiego, Helenę czy Elżbietę za Jana Pieniążka starostę Nowotargskiego, wydane, i syna Stanisława, najprzód kasztelana Kowalskiego, a potem Lędzkiego, i starostę Przedeckiego, który ojcowskim torem idąc, wszystek się na dobro tej ojczyzny wylewał; żona jego Balińska kasztelanka Kruświcka, z tej te dzieci były, Zofia Korzyńska, Elżbieta Głowińska kasztelanowa Rypińska, i Anna w klasztorze Chełmińskim Benedyktynka. Janusz, Marcin, i Łukasz: wszedł do grobu ich ojciec 1596. *Starowol. in Monumen.* 1. Janusz kasztelan Brzeski Kujawski, wybornej nauki i zasług w Rzeczypospolitej, umarł 1620. zręczył sobie dożywotnim kontraktem Katarzynę z Witunia Wituńską, Szymona córkę, jedy-

naczkę i dziedziczkę na Wituniach, z niej sukcessorowie jego córki cztery, Helena żyła z Stanisławem Karśnickim sędzią Sieradzkim, Zofia z Tarnowskim podkomorzym Sochaczowskim, Anna z Puckim skarbnikiem Łęczyckim, Jadwiga z Jakóbem Taczanowskim; synowie także czterej, z tych pierwszy Stefan, w obozie żołd rycerski prowadząc, młodo zniknął. Drugi Remigian, miał za sobą Ewę Dąbską kasztelankę Konarską, atoli bezdzietny wszedł do grobu w r. 1625. Trzeci Samuel proboszcz w Strzelnie, i komissarz generalny zakonu Ś. Norberta. Czwarty Szymon, trzy razy małżeńskie śluby ponawiał, 1*mo voto*, z Anną Tarnowską, 2*do* z Zofią Konopacką, 3*tio* z Maryanną Kretkowską kasztelanką Brzeską. 2. Marcin kasztelan Inowrocławski, starosta Przedecki, w r. 1609. komissarzem był między inszemi do Królewca, gdzie trudne interesa uspokajał, sprzysiągł się był dożywotnie z Anną Zalińską kasztelanką Gdańską, urodzoną z Kostczanki wojewodzanki Sendomierskiej, zszedł z tego świata w r. 1621. córka jego Zofia zaślubiona Bartłomiejowi Kaczkowskiemu chorążemu Inowrocławskiemu, i synowie trzej, Jan pierwszy, mąż wojenny, w różnych okazyach mężnie za ojczyznę piersi nadstawiał, osobliwie w Prusiech przeciwko Gustawowi, pod Chocimem przeciwko Osmanowi, poseł na sejm 1626. zkąd deputatem stanął na trybunał Radomski, *Constit. fol.* 5. miał za sobą Maryannę Zebrzydowską kasztelankę Szremską, z której potomstwo Zofia, Małgorzata, Samuel, Kasper i Wojciech. Drugi syn Marcina kasztelana Inowrocławskiego, Stanisław opat Świętokrzyski, był na synodzie prowincyalnym Warszawskim 1628. *Acta Synodi fol.* 3. żył jeszcze 1654. Trzeci Władysław miał za sobą Katarzynę Krasińskę kasztelankę Ciechanowską, wdowę po Jerzym Kretkowskim, z niej się została córka Anna. 3. Łukasz, syn Stanisława kasztelana Lędzkiego, sam najpzzód kasztelan Kruświcki, potem Lędzki, w cudzoziemskich językach biegły, zkąd jeździł w legacyi do książęcia Pruskiego i do Szwecyi, różne na sobie włożone interesa Rzeczypospolitej, pięknym rozsądkiem godnie i łacno uspokajał: 1*mo voto* pojął był Barbarę Zalińską kasztelankę Gdańską, siostrę bratowej swojej, ale tę bezpotomną prędko utracił: 2*do voto* Jadwigę córkę Adama Dunina Modliszewskiego, starosty Łomżyńskiego, z Dembińskiej starościanki Chęcińskiej urodzoną, z tej spłodził Reginę, Jana Szymona Szczawińskiego, kasztelana Brzeskiego Kujawskiego i starosty Łęczyckiego, małżonkę, która w Lendzie przodkom swoim nagrobek marmurowy wystawiła: Helenę Samuela Grabskiego starosty Brzeskiego Kujawskiego, w roku 1641. zmarłą, i Annę zakonnicę Ś. Norberta w Strzelnie. 3*tio voto* starościankę Radziejowską, wszedł do grobu w Kłodawie,

żadnego potomka płci męzkiej niezostawiwszy. Krom tych, jeszcze ci kwitnęli. N. miał za sobą Komorską. N. była za Mikołajem Kadzidłowskim starostą Radziejowskim. Paweł Jan z Mojkowa Sierakowski, sędzia ziemski Dobrzyński, z sejmu 1685. komissarz do monety. *Constit. fol.* 15. Jan stolnik Dobrzyński 1674. tenże czy inszy Jan kasztelan Dobrzyński 1696. syn jego miał za sobą Pączkowską, umarł 1700. Jan porucznik powiatu Brzeźnińskiego i Michał 1697. Stanisław archidyakon Szremski, kanonik Gnieznieński i Kujawski, brat jego Jan pojął Radolińskę, córkę Jędrzeja dziedzica na Jarocinie 1701. Michał wojski Łęczycki 1702. *Constit. fol.* 21. Jan stolnik Zakroczymski, starosta Mszanowski i Olszewski, synów jego trzech. Pierwszy Wacław, najprzód kanonik Krakowski, kustosz koronny, potem biskup Inflantski, dalej Kamieniecki, temi czasy gdy to piszę, nominat Przemysłki. Prałat cnót wielkich i przymiotów. Drugi Gabryel starosta Mszanowski pisarz grodzki Krakowski, żona jego Sierakowska strażnikowna koronna. Trzeci Roman starosta Olszewski.

Jan Sierakowski starosta Mszanowski (jak wyżej) spłodził synów czterech, nie trzech jak pisze *Niesiecki*, i córkę za Sędzimirem. — Gabryel kasztelan Oświecimski syn najstarszy Jana, z *Otfinowskiej* spłodził, Franciszka kanonika Krakowskiego, i N. młodo zmarłych. — Drugi syn Jana Wacław Hieronim, biskup Inflantski, dalej Kamieniecki, dalej Przemysłki nakoniec arcybiskup Lwowski, hierarchji kościoła Polskiego zaszczyt i ozdoba umarł r. 1781. wieku 81. — Roman chorąży Krakowski, trzeci syn Jana, z *Sierakowskiej* strażnikownej koronnej spłodził N. oficera w wojsku Austryackiem — Wacława kanonika Krakowskiego — Józefa Jezuitę i córkę za Ankwiczem kasztelanem Bieckim. — Alexander czwarty syn Jana bezżenny. — Antoni Sierakowski biskup Inflantski umarł r. 1780. — brat jego Maxymilian podkomorzy Płocki w r. 1788. — Familia Sierakowskich w linji arcybiskupa Lwowskiego i braci — tytułem hrabiów Ś. P. Rzymskiego zaszczycona od Józefa II. Cesarza. — Niewiadomo do których należa: Jan Sierakowski r. 1778. suffragan Przemysłki — ojciec jego był sędzią Bieckim. — Michał kanonik Przemysłki. — Franciszek kanonik Kamieniecki. — Stanisław podczaszy Rypiński. — *Krasicki.*

Sebastyan hr. Sierakowski kanonik Krakowski, kustosz koronny — mąż szacownych przymiotów — po kilkakrotnie rektor uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, umarł r. 1826.

Sierakowski *herbu Prawdzic*, w ziemi Ciechanowskiej z Sierakowa. Maciej Sierakowski z matki Bobińskiej urodzony, w różnych obozach Litewskim i koronnym, lata młodsze strawił, pod Gdańskiem rycerskiego serca dał próbę, a osiadłszy w województwie Sendomierskiem, trzy razy tam w małżeńskie kontrakty wkraczał, z Borzykowskiej (druga zaś była Krzętowska) miał dwóch synów: Marcyanna i Lamparta. Z tych Marcyan to w Wołoszech, to pod Smoleńskiem, prze-

ciwko nieprzyjaciołom ojczyzny wojował, dalsze lata na różnych wielkich dworach przepędził, Lampart miecznikiem był Poznańskim i starostą Kopanickim, z sejmu 1638. komissarz naznaczony do granic od Szląska, *Const. fol.* 20. mąż w różnych expedycyach męztwem swem wsławiony. Zaślubił sobie w małżeństwo Jaromirskę herbu Samson, jedynaczkę i dziedziczkę na Kosiczynie, miecznikownę Poznańską, z której dwóch synów zrodził, Marcyana zakonnika Soc. Jesu, umarł w Krośnie 1621. i Konstantego Jana. Z drugiej żony Krzętowskiej, Maciej, słpodził dwóch synów: Alexandra, który miał dwie żony, jednę Gosławskę starościeankę Będzińską, z Filipowskiej siostry rodzonej krajczego koronnego i starosty Stryjskiego, urodzoną, z tą zostawił Stefana kanonika Czechowskiego, drugą miał żonę Przypkowskę, urodzoną, z Stanowny chorążego Sanockiego siostry, zostawił syna Alexandra. Jędrzej, drugi syn z Krzętowskiej, złączył się był dożywotnie z Maryanną Domajewską, Wawrzeńca vicesgerenta Krakowskiego córką, która mu powiła czterech synów, Jana w zakonie kaznodziejskim Fabianem nazwanego, Remigiana, Alexandra i Stanisława. Cecylia Sierakowska Józefa Hadziewicza małżonka. Maryanna zakonnica i ksieni Sądecka. N. miał za sobą Sicińskę Barbarę.

Sierakowski *herbu Lubicz*, w Lubelskiem województwie, Wojciech Sierakowski pisarz ziemski Lubelski 1623. r. *Constit. fol.* 32. Mikołaj podstoli Bracławski, żona jego Helena Podkańska łowczanka Sendomierska.

Sierawski *herbu Słoń*, w Podolskiem województwie. N. Sierawski zabity od zbojców w Latyczowie, z tym herbem pogrzebiony.

Sierkuczewski *herbu Lubicz*, w Grodzieńskim są powiecie Sierkuczewscy według *MS. Kojał.*

Sieromski *herbu Brodzic*, w Płockiem województwie.

Sieroszewski *herbu Nabram*, w Poznańskiem województwie. N. Sieroszewski, miał za sobą Barbarę Kobierzycką, córkę Stanisława kasztelana Krzywińskiego.

W r. 1778. Antoni Sieroszewski kasztelan Krzywiński. — *Krasicki.*

Sierpski *herbu Prawdzic*, w Płockiem województwie. Jedenże dom z Gulczewskiemi, Niszczyckiemi i inszemi. Jędrzej z Gulczewa kasztelan Płocki, 1408. podpisał przywilej Jastzębszykom dany od Ziemowita książęcia Mazowieckiego, u *Paproc. fol.* 127. Jędrzej Sierpski wojewoda Rawski, starosta Płocki, świat ten pożegnał w r. 1572. wieku swego 78. w Płocku przy katedrze pochowany, kędy kaplicę wymurował, i sześciu przy niej Mansyonarzów fundował, kościół także Jemielnicki wystawił, i przystroił w apparat kościelny. Żydów,

którzy poświęconą, świętokradzko pokłuli hostyą, na ogień skazał, żadnym choć wielkie podtrącali, niedawszy się ubłagać korrupcyom. Tamże w Płocku leży, i żona jego Katarzyna z Trzciany Trzcińska wojewodzanka Rawska, zmarła 1556. *Starowol. in Monum.* z tej były trzy córki, Jadwiga za Wojciechem Czarnkowskim generałem Wielkopolskim, kasztelanem Santockim, starostą Pyzdrskim, Małgorzata za Janem Niszczyckim wojewodzicem Bełzkim. Anna 1*mo voto* za Jerzym Kucińskim, 2*do* za Zarembą, 3*tio* za Stanisławem Złotkowskim kasztelanem Biechowskim. Felix Sierpski, brat rodzony Jędrzeja, najprzód podkomorzy Płocki, potem kasztelan Rypiński, miał za sobą Annę Kiernowską, z której była córka Anna, pierwszym związkiem Janowi Duninowi Wolskiemu kanclerzycowi koronnemu, 2*do* Janowi Piwo zaślubiona, w dom tego drugiego wniosła dobra Kiernozie, Okałów: synowie zaś dwaj, Piotr kasztelan Rypiński, i Jędrzej, po śmierci brata na tymże krześle zasiadł, pojął był ten Jędrzej Zofią, córkę Piotra Sczawińskiego kasztelana Sochaczewskiego, miał z niej potomstwo, i syna z nią Adama, ale to wszystko młodo pomarło, ta zaś Zofia ponowiła śluby z Anzelmem Gostomskim wojewodą Rawskim. Prokop Sierpski starosta Płocki trzeci brat Jędrzeja wojewody Rawskiego, miał tylko dwie córki, z tych Elżbieta poszła za Jarunta wojewodę Łęczyckiego, Urszula dziedziczka Sierpska, za Marcina Lwowskiego z Ostroroga, kasztelana Kowalskiego, w Sierpsku pochowana, kędy 1567. fundowała trzy msze na tydzień, wniosła w dom Ostrorogów dobra Sierpc, Sarnów i inne. Jan kanonik Płocki, i ze trzema bracią swemi wzwyż opisanemi, do Sierpska dał kilka włok. *Luc. Paproc. Łaski Cudow. fol.* 22. i tak ten dom zszedł już w Polszcze.

Sierpski *herbu Leliwa*, to pisze *Okolski tom.* 2.

SIERPY HERB,

w kościele OO. Bernardynów Łowickim, widziałem herb, w którym na tarczy były trzy Sierpy jeden podle drugiego, wszystkie ostrzem w lewą tarczy, do góry prosto końcami, trzonkami na dół obrócone, ręka ich z boku z obłoków wyciągniona, w rękaw odziana, trzyma, w polu czerwonem.

Sierski. Sierski z Krusina proboszcz Kościelecki 1643. dobroczynny na kollegium nasze Bydgoskie, także Anna z Krusina Sierska, Alexandra Modliboga małżonka 1631. *Histor. Colleg. Bidgost.*

Sierzchowski *herbu Drzewica*; w Krakowskiej katedrze na zamku widziałem nagrobek, z tym herbem wystawiony zmarłemu w r. 1528. Felixowi Sierzchowskiemu, ka-

nonikowi Krakowskiemu, dziekanowi Sądeckiemu. Jadwiga z Sierzchowa, najprzód żyła z Krzysztofem Myszkowskim kasztelanem Rawskim *sterilis;* po nim za Łysakowskim kasztelanem Chełmskim. N. Mikołaja Firleja wojewody Lubelskiego małżonka.

Sierzchowski *herbu Nałęcz*, w Wielkiej-Polszcze, z Sierzchowka się piszą. Z tych Michał Sierzchowski mąż rycerski, w Kujawach, pojąwszy w małżeńską ligę Zofię Zagajewskę dziedziczkę na Seroczkach, żadnego innego potomstwa nie zostawił, tylko córkę Annę, która się dostała Wojciechowi Trzebuchowskiemu.

Sierzputowski *herbu Dąbrowa*, w ziemi Łomżyńskiej, i Mozyrskiej. Stanisław Sierzputowski podczaszy Mozyrski, którego synowie, Adam i Mikołaj 1691. Kazimierz Sierzputo podpisał elekcyą Jana Kazimierza Króla. Matyasz Sierzputowicz ziemianin Wołyński 1528. *Metryka Wołyńska.* Adam podstarości Łomżyński 1648.

Siesicki *herbu Bawola głowa*, czarna z rogami, w polu czerwonem, w hełmie trzy pióra strusie. Ci idą z linji Dowmunta książęcia Uciańskiego, syna Romunda wielkiego książęcia Litewskiego, ten w Ucianach zamek obronny wymurował i ufortyfikował, drugi Swir nazwany, od którego sukcessorowie jego Świersey nazwani, drudzy zaś Siesiccy, gdy Gabryel fundował zamek w Siesicach, od którego tego imienia nabyli. Paweł Dowmunt Siesicki, wspominają go *Konstytucye* 1581. *fol.* 394. N. chorąży Wilkomierski: rotmistrz królewski, w różnych expedycyach doświadczonego męztwa; synów jego dwóch było, Stefan i Krzysztof. Stefana zostali także dwaj synowie, Jerzy i Krzysztof kanonik Wileński, który w dziecinnych prawie leciech dysputacyą z filozofji w akademji Wileńskiej z wielkiem zaleceniem odprawił: i był słusznie uczyniony *Magister artium liberalium et Philosophiae.* Krzysztof brat Stefana, żadnych, choć mu ofiarowano, przyjąć niechciał godności, mąż wielce wymowny i dziwnie rozsądku pięknego, synów zostawił, Kazimierza, Jana, Rafała i Stanisława. Melchior Siesicki miał syna Kaspra podkomorzego Wilkomierskiego, fundatora kościoła w Siesicach, tego dwóch synów było, Malcher marszałek Wilkomierski, ten miał chorągiew usarską w Inflanciech za Krzysztofa Radziwiła, w ten czas gdy Chodkiewicz wielki hetman był w Wołoszech, syn jego pod Uszpolami, gdy Szwedów zniesiono, postrzelony, umarł w kilka dni: brat Melchiora a drugi syn Kaspra Kazimierz, człowiek i w naukach wyzwolonych, i w dziele rycerskiem znamienity, był wprzód chorążym Wilkomierskim, potem kuchmistrzem Litewskim, starostą Wilkomierskim, pułkownikiem królewskim,

w różnych expedycych, jako pod Parnawą z Szwedami bił się szczęśliwie, i na Uszpolskich polach, Moskwę poraził pod Basią i pod Kuliszkami: niemniej i syn jego na nieprzyjaciołach tej ojczyzny profitował pod Chocimem, Barem i Zórawnem, był to Michał chorąży, a potem i starosta Wilkomierski, Luboszański, wojewoda Miński, nakoniec wojewoda Mścisławski, marszałkował w trybunale Litewskim 1692. i drugi raz 1699. ojciec zaś jego też laskę piastował z wielką imienia swego chwałą w r. 1676. dwóch jego synów zostało, Kazimierz i Stanisław, herby jego cztery widziałem: 1. Zintaurus, 2. Bawola głowa, 3. Poraj, 4. Korzbok albo trzy ryby. Antoni Siesicki, siła pod Rygą przeciwko Szwedom dokazywał, był pisarzem grodzkim Wilkomierskim: drugi Janusz mąż wielce godny. Wojciech Dowmund Siesicki stolnik Upitski, syn jego Jerzy podsędek Wileński, w Lachowicach był gubernatorem, gdzie i umarł, żona jego Anna Miciucianka sędzianka ziemska Grodzieńska, Jerzy podstoli Bracławski. Władysław i Melchior, oba pod jednąż chorągwią po kilkanaście lat służyli. Abraham podsędek Wilkomierski. Jerzy Dominik stolnik Kowieński 1697. N. pisarz ziemski Wilkomierski, poseł na sejm Warszawski 1722. Marcyanna była za Michałem książęciem Radziwiłem krajczym Litewskim, córka to Michała wojewody Mścisławskiego.

W r. 1778. Seweryn Siesicki wojski Wiłkomierski. — *Krasicki.*

Siestrzeńcowicz w Litwie, patrz **Kuczuk**, Piotr Siestrzeńcowicz, jest w druku jego *Laudatio funebris Christophori Radziwił Palatini Viln. Ducis Exerc. in fol.*

Dom ten używa przydomku *Bohusz.* — Patrz Tom. I. stron. 209. pod *Bohusz Siestrzeńcewicz.* —

Siestrzewitowski *herbu Leszczyc*, w ziemi Chełmskiej. Mikołaj Siestrzewitowski stolnik Chełmski, z sejmu 1638. naznaczony do rewizyi ksiąg Chełmskich i Krasnostawskich, *Constit. fol.* 43. miał za sobą Gryzeldę Bryszewską. N. Annę Bielską herbu Jelita, która po jego śmierci ponowiła kontrakty małżeńskie, z Orchowskim stolnikiem Chełmskim. N. była za Rafałem Bielskim, Zofia za Janem Mogilnickim. Mikołaj 1666. komissarz od skonfederowanego wojska, pokój ręką swoją podpisał. *Kochow. climac.* 3. *lib.* 5. Wojciech pojął Teofilę Sulimowską, z tej były dwie córki, Helena Jakóba Rostkowskiego, Anna Jerzego Bogusza, małżonki. Krzysztof w województwie Ruskiem 1674. Mikołaj dziekan Łucki, proboszcz Kodeński, proboszcz Kamieniecki, w Kodniu za duszę swoję pewną summę legował, na nasze kollegium Łuckie dobroczynny, zszedł z tego świata w r. 1678. Waleryan starosta Gulbiński, syn jego Mikołaj stolnik Chełmski, którego dwaj synowie, Hieronim i Krzysztof, pod Prozorową górą w Moskwie, za Włady-

sława IV. polegli. Jędrzej brat Mikołaja stolnika dopiero wspomnionego, spłodził dziewięciu synów, z których Michał, Adam i Paweł pod Zbarażem w okazyi zginęli, służąc wojenno, z Jeremim książęciem Wiśniowieckim wojewodą Ruskim. Stanisław był wojskim Mielnickim, w Lidzkim powiecie miał swoje possessye, dziedzic na Puczycach i Czuchowie, miał za sobą Snopkowską, syn jego Karol. Marcyan pleban Mostowski i Inturski, kapłan godny. Jakób podczaszy Wołyński, porucznikował u Donhoffa starosty Sokalskiego. Jan miał za sobą Daniłowiczownę sędziego ziemskiego siostrę, ale bezpotomną. Jędrzej i Władysław w Mielnickim.

Paweł Siestrzewitowski w roku 1778. sędzia ziemski Mielnicki. — *Przypisy Krasickiego.*

Siewierski *herbu Ogończyk*, w województwie Kujawskiem. Jędrzej z Siewierza Siewierski, starosta Ostrzeszowski, *Acta Castr. Ostrzesz.* 1568. Stanisław starosta Ostrzeszowski, w r. 1608. ustąpił tegoż starostwa Jędrzejowi, podobno synowi swemu: brat jego Stanisław 1622. *Acta Castr. Ostrzeszov.* N. komornik Wieluński, miał za sobą Joannę Karśnicką łowczankę Wieluńską. Anna była za Franciszkiem Karsznickim podstolim Wieluńskim, Anna za Chlebowskim Rafałem 1701. Wojciech, Michał, Stanisław 1633. Franciszek w zakonie naszym po pracach swoich wielą lat koło dusz przeciągnionych; odpoczął w Panu w r. 1710. w Krośnie: Brat jego rodzony w zakonie OO. Kamedułów. *Paprocki* pod herbem Wieniawa powiada, że Siewierski, kasztelan Kruświcki, miał za sobą Leszczyńską. Jędrzej łowczy Brzeski Kujawski 1648.

Sikorski *herbu Cietrzew* w Prusiech, takim się herbem pieczętują, jakim opisał w Tomie III. Jan Sikorski kanonik Kujawski 1586. *Acta Synod. Vladisl. fol.* 8. Jan pisarz grodzki Malborski, deputat na trybunał koronny 1723. poseł na sejm 1730.

Sikorski *herbu Kopasina*, w Podlaskiem województwie. N. Sikorska była za Janem Konopką. Jan z Kopaszyna Sikorski, na sejmik Liwski 1652. od Króla poseł.

Sikorski *herbu Lis*, w województwie Sendomierskiem. Sebastyan Sikorski miał za sobą Annę Ryszczewską, syna z nią Gabryela.

Antoni Sikorski sekretarz pieczęci większej, nobilitowany praeciso Scartabellatu w r. 1767. — Antoni Sikorski w ziemi Przemyskiej pojął *Otocką.* — *Krasicki.*

Silchen *herbu Kotwicz*, patrz **Strzała.**

Silicz *herbu Korczak* albo *Wręby*, ale tak ułożone, że nad Wrębami trzema od góry większemi, na dół mniejszemi, kładą dwie klamry, złożone jak X. litera, na hełmie trzy pióra strusie. Dwóch braci rodzonych Siliczów było, którzy się

z Wołodkiewiczowny herbu Łabędź porodzili, jeden miał za sobą Rybińską, drugi Jan Silicz podczaszy Kijowski, ten przybrał sobie w małżeństwo Bokumownę, synowicę biskupa Chełmińskiego, a *2do voto* Wojniankę Jasieniecką herbu klamry, podkomorzankę Rzeczycką, dwa razy był deputatem na trybunał Litewski, fortuna jego w Kijowskiem województwie i w powiecie Rzeczyckim.

Silnicki *herbu Doliwa*, w Krakowskiem województwie. N. Silnicki z Silnicy, miał za sobą Trahownę, z tej była córka Zofia, za Krzysztofem Kwiatkowskim pisarzem grodzkim Nowomiejskim, zeszła z tego świata w r. 1661. Władysław kanonik Gnieznieński, suffragan Wileński, proboszcz Koniecpolski, brat stryjeczny Zofji. Ojciec jej służył w obozie Cesarskim czas nie mały: dziad Zygmuntowi III. Królowi Polskiemu dla swych zasług miły. N. miał za sobą Elżbietę Dembińską kasztelankę Krakowską. *Paprocki.* Jan podpisał kaptur Krakowski 1586. *Constit. fol.* 405. Wojciech ustawy zjazdu Pokrzywnickiego 1587. *Constit. fol.* 427. Marcin w Potoku w Krakowskiem, bywał posłem na sejmy. Od tych działem dóbr poszli Strońscy, dla tego piszą się z Silnicy. Zofia Silnicka Jędrzeja Gołuchowskiego małżonka. N. była za Janem Narębskim w Narębie.

Silnicki *herbu Jelita*, w Krakowskiem województwie i Podolskiem, piszą się z Bawczowa, jednejże z Kobielskiemi dzielnicy. Stanisław, pierwszy od Silnicy nazwany Silnickim, żona jego Ligoniowna z Przedborza, z tej było czterech synów, 1. Krzysztof, którego zabił Mikołaj syn Kaspra, 2. Kasper, który miał za sobą Masłomiecką, z niej się został syn Mikołaj, zda mi się to ten Mikołaj z Bawczowa Silnicki, poseł i delegat z województwa Krakowskiego do obrady Rzeczypospolitej 1587. *Constitut. fol.* 440. 3. Balcer, którego z Dąbrowskiej córek pięć, Katarzyna Dąbromirska, Anna Kiedrzyńska, Dorota Wolska, Zofia Złobnicka i Kotowska. 4. Malcher *1mo voto* z Różyckiej spłodził córkę Elżbietę Kobielską, *2do* z Ciesielskiej Zofię Cieszacką, *3tio* z Anny z Dmenina Kobielskiej, Annę Rogaczewską, i Dorotę, *1mo voto* Gabryela Masłowskiego, *2do* Jakóba Stokowskiego, małżonkę. *Acta Castren. Wielun.* 1602. N. Silnicki marszałek związkowy wojska, w Smoleńsku na prezydium będącego 1614. *Acta Castren. Ostrzeszov.* N. wojski Kamieniecki, poseł Podolskiego województwa na sejm 1628. ztamtąd deputat na trybunał Radomski. *Constit. f.* 5. Gabryel łowczy Lwowski, potem stolnik Podolski, porucznik usarskiej chorągwi hetmana Potockiego Rewery, wielkiego serca kawaler, pod Korsuniem do ostatnich sił scinając się z nieprzyjacielem, dostał się w łyka Tatarskie: ztamtąd na wol-

ność wyszedłszy, w Zbarazkiem oblężeniu i z swoją chorągwią, długie więzienie, ale mężnie wycierpiał. Pod Cudnowem, z swemi ludźmi przedarł się przez wszystkie szyki Moskiewskie do obozu Szeremetowego, *Potoc. Centur. Viror. fol.* 125. tej odwagi swojej, nie z jednej kampanji, liczne piątna na swojem ciele wyniósł: przetoż *Konstyt.* 1667. pochwaliwszy jego, tak piękną ku ojczyznie przysługę, dobra Królewskie Dubrniów i Puków w województwie Ruskiem leżące, dziedzictwem mu puściła na wieczność: tamże approbuje szpital z klasztorem OO. Bonifratellów w Kamieńcu od niego fundowany, *Constit. fol.* 33. był potem kasztelanem Czerniechowskim, aż też i Kamienieckim 1678. starostą Lipnickim, synów jego dwóch było, Jan i Nikodem, córka poszła za Potockiego starostę Owruckiego herbu Lubicz, żona jego Anna Konstancya Charlęska, Adama miecznika Wołyńskiego córka. Jan starosta Buczniowski. Gabryel starosta Buczniowski, złączył się dożywotnie z Katarzyną Drużbicowną podkomorzanką Bełzką, z której córka Wiktorya, dostała się w małżeństwo Gintowtowi Dziewałtowskiemu, staroście Trytesińskiemu. Stanisław Maj Silnicki 1674. Marcin miał za sobą Osmolską.

Silnicki patrz **Dermunt**, w księztwie Litewskiem.

Maxymilian Silnicki z wojsk Zaporowskich nobilitowany na sejmie r. 1661. — *Krasicki.*

Sinicki *herbu Tarnawa*, w Lubelskiem województwie. N. Sinicka była za Jakóbem Borowskim herbu Prus. Michał w powiecie Słonimskim 1674.

Sipowicz *herbu Lis*, w księztwie Litewskiem. Gabryel Sipowicz w roku siedmnastym życia swego, tak pod ks. Maciejem Sarbiewskim Soc. Jesu professorem, w filozofji postąpił, że *magister artium* i filozofji, zgodnie jest zawołany, był łowczym, podczaszym Zmudzkim, cywunem Szandowskim, nakoniec pisarzem ziemskim Zmudzkim, syn jego Michał w zakonie Soc. Jesu życie swoje Bogu poświęcił.

Sirewicz *herbu Trąby*, w księztwie Litewskiem. Idą od drugiego syna Grzegorzowego Ostyka, z których Ostyk, Rak, Ciołek, Osuk, Skop, Sirewicz. N. Sirewicz, którego żona Bilewiczowna starościanka Zmudzka. Jan w Zmudzi. Jan podpisał elekcyą Jana Kazimierza Króla.

Siwicki, w księztwie Litewskiem. Jerzy Siwicki wojski Witebski, poseł na sejm 1623. ztamtąd komissarz naznaczony do soli. *Constit. fol.* 11.

Skądzyński. N. Skądzyńska była za Stanisławem Komorowskim w ziemi Chełmskiej.

Skalski *herbu Suchekomnaty*, w Krakowskiem województwie, z których niektórzy w Prusiech osiedli, jako świad-

czy *MS. o Famil. Prusk.* Jan Skalski kanonik Płocki, proboszcz Błoński, mąż pobożny, żył lat 88. przeniósł się na nieumierające życie w r. 1632. *Starowol. in Monum.* N. była za Janem Grochowskim. N. za Jackiem Kośmińskim.

Skaławski *herbu Nałęcz wiązana*, w Wielkiej-Polszcze, piszą się z Rogaczewa w województwie Poznańskiem leżącego. Hieronim Skaławski 1*mo voto* miał za sobą Ewę Cerekwicką, od tej były dwie córki, Maryanna, ta panną umarłą, i Magdalena Mankowska, syn zaś Stanisław, 2*do voto* Maryannę Marszewską, od tej idzie Franciszek najprzód podczaszy, a potem chorąży Poznański, poseł na konwokacyą po śmierci Jana III. Króla, i na innych sejmach, marszałek na sejmikach Śrzedzkich kilka razy: umarł kasztelanem Gnieznieńskim 1738. które krzesło wziął był po Stefanie Garczyńskim posunionym na Kaliską kasztelanią 1737. żona jego Jadwiga Mieszkowska sędzianka ziemska Poznańska, owdowiała po Floryanie Zdzychowskim łowczym Poznańskim, z niej ma trzy córki, Krystyna zaślubiona Franciszkowi z Brudzewa Mielżyńskiemu kasztelanowi Szremskiemu, Ludowika Koźmińska wojewodzina Kaliska, i Wiktorya. Stanisław, syn Hieronima z Cerekwickiej, pojął Maryannę Grochowicką łowczankę Kaliską, z niej spłodził syna Alexandra sędziego grodzkiego Inowrocławskiego: po Grochowickiej wziął Annę Gniewkowską, z niej syna miał Władysława. Alexander sędzia Inowrocławski, zaślubił sobie pierwszym związkiem Zuzannę Chrząstowską, kasztelankę Nakielską, drugim Maryannę Dorpowską, z niej została córka Teresa, w Szremie zakonnica, i syn Józef, żona jego Przygodzka. Władysław, drugi syn Stanisława, pierwsza żona jego Dolecka Anna, z niej córki dwie, Anna i Zofia; druga Teresa Zdzychowska łowczanka Poznańska, z niej córki dwie, Hiacynta i Franciszka, i synów trzech: Maciej, Marcellin i Franciszek. Maciej brat stryjeczny Hieronima, zrodził pięciu synów, z których pierwszy Marcin skarbnik Poznański, ten wszedł w kontrakty małżeńskie z Maryanną Gzowską, która mu powiła cztery córki, Zofię wydaną za Jędrzeja Niegolewskiego chorążyca Wschowskiego, Ludowikę, Antoninę i Annę. Jerzy drugi syn Macieja, dziekan Kruświcki. Trzeci Jędrzej, opat Wągrowiecki: czwarty Wojciech: piąty Franciszek. Teresa Skaławska z Manieckiej urodzona, była za Wojciechem Marszewskim. N. miał za sobą Świnarską.

Skąpski *herbu Doliwa*, w Wielkiej-Polszcze. Z tych był Jan Skąpski wojewodą Kaliskim w r. 1515. jakom dowodził w pierwszym tomie. N. Skąpski towarzysz zsiadłszy z konia pieszo szedł do szturmu pod Pleszkowem. *Papr. f.* 405. Mikołaj życia tego dokończył w zakonie naszym w r. 1709. w Kamieńcu.

W r. 1778. Matyasz Skąpski łowczy Halicki. — Piotr w roku 1788. komornik graniczny Włodzimierski. — *Krasicki.*

Skąpski *herba Jelita*, ze Skąpy w województwie Sieradzkiem, w powiecie Radomskim leżącej.

Skarbek *herbu Abdank*, w Ruskiem, Sendomierskiem i Łęczyckiem województwach. Zdawna się pisali z Góry, Skarbków imie zkąd urosło w tym domu, mówiłem w drugim tomie *fol.* 4. kędy też niektórych tej przezacnej familji przodków wyliczyłem. Jan z Góry, hrabia, pierwszy tego imienia autor, od pierścienia który rzucił w skarbiec Henryka Cesarza mówiąc: *Aurum auro addimus.* Pokrzywnickiemu klasztorowi kilka wsi nadał: o czem *Kromer lib.* 6. Światosław z Góry 1375. *na liscie Ludwika Króla.* Sulko z Góry sędzia ziemski Krakowski 1393. *na liscie Jagiełła Króla.* Skarbek z Góry 1436. podpisał pokój Brzeski u *Łask. w Stat. fol.* 141. Jana dwóch było synów: Piotr i Rafał, i córka Kłodnicka, druga za Marcinem Wilczkiem sędzią ziemskim Halickim. Piotr zszedł bezpotomny. Rafała trzech synów zostało: Jędrzej, Marcin i Jan, od Jana dziedzica na Szarańczycach był syn Piotr, i córka Małgorzata za Mikołajem Baworowskim. Jędrzej zaś trzy córki spłodził, jedna z nich żyła z Strzyżem, druga z Świrskim, trzecia Zofia z Tomaszem Brzuchowskim herbu Pomian i syna Rafała, którego z Piaseckiej, syn Krzysztof kasztelan Halicki, a przedtem zaś był podsędkiem Halickim 1676. *Const. f.* 10. dalej sędzią ziemskim Halickim, z sejmu 1685. komissarzem do hiberny i zapłaty wojsku, *Constit. fol.* 6. z sejmu, posłując na niego, 1690. deputat do boku królewskiego dla obrad wojennych, *Constit. fol.* 8. sędziwe lata skończył w r. 1706. w katedrze Lwowskiej pogrzebiony; dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Czołhańską, z tej było dwóch synów, Władysław kasztelan Halicki, który z Dziedoszycką wojewodzanką Podolską żył *sterilis*, i Jan najprzód kustosz Lwowski, deputat na trybunał koronny 1694. potem biskup Marochieński, suffragan i officyał Lwowski nakoniec arcybiskup Lwowski, i opat Płocki, pasterską swoję funkcyą godnie piastował, nie tylko chwałę Boską wszędzie promowując, ale też i karności kościelnej pilno przestrzegając, dobra arcybiskupie siła mu powinny za swoją reparacyą, które po wojnach Tureckich do należytej pory za niego przyprowadzone: kościół katedralny Lwowski, wielką część ozdoby swojej, jego szczodrobliwości przypisać powinien, życie pobożnie zamknął w r. 1733. Siostra jego Zofia ksienią rządząc klasztor zakonu S. Benedykta u Wszystkich SS. we Lwowie trzema laty do grobu go poprzedziła. Z drugiej żony Czarnowskiej, Krzysztof kasztelan Halicki, spłodził syna Antoniego, kasztelana Halickiego,

złączył się był dożywotnie z Zofią Lipską skarbnikowną Bełzką, synów jego trzech: 1. Michał, kanonik kantor Lwowski. 2. N. żył z Benużanką córką jedynaczką instygatora koronnego, która mu tylko jednę powiwszy córkę, umarła 1740. Trzeci jeszcze młodzianem żyje. Niektórzy z nich w Inflanciech byli osiedli, zkąd się potem do Wielkiej-Polski wynieśli, to jest: Jan Skarbek, ten z Głębockiej spłodził syna Stanisława, którego z Kadzidłowskiej sędzianki ziemskiej Łęczyckiej, trzech się synów zostało: Kazimierz, Jan łowczy Inowrocławski, i Władysław kasztelan Konarski, tego syn Franciszek, najprzód chorąży Łęczycki, poseł na sejm 1724. potem kasztelan, gdy to piszę wojewoda Łęczycki, od którego potomstwo zostaje. Stanisław z Łęczyckiego podpisał konfederacyą Sendomierską 1704. N. miał za sobą Brzostąwską. Jan starosta Tuszyński, poseł na konwokacyą 1733.

N. Skarbek starosta Słotrzeński z *Benużankę* spłodził córkę wydaną za Franciszka Rzewuskiego pisarza polnego koronnego — drugiem małżeństwem starosta Słotrzeński złączył się z *Bilską* z której potomstwo, córka N. była za Borzęckim podstolim koronnym; syn N. pojął *Bilską* kasztelankę Halicką z której zostawił potomstwo. — W r. 1778. Dyzmas Skarbek burgrabia Dobrzyński. — Ludwik wojski Kołomyjski. — *Krasicki.*

Skarbieński *herbu Ogończyk*, w województwie Ruskiem, piszą i o Skarbkach tegoż herbu nasi genealogistowie.

Skarga patrz **Powęski.**

Skarszewski *herbu Korab*, w Sieradzkiem województwie. Zuzanna Skarszewska, była za Antonim Malińskim cześnikiem Wołyńskim.

Skarszewski *herbu Leszczyc*, w województwie Kaliskiem. Dom starożytny, z którego powiada *Paprocki* z autora jakiegoś bez imieninia, że był Hajmo biskupem Wrocławskim, jam o nim mówił pod herbem Leszczyc, z tegoż autora *Paprocki* namienia, że Jakób kanonik Krakowski i *Decretorum Doctor*, był synowcem tego biskupa, atoli *Nakiel. in Miechow. fol.* 110. pisze o tym Jakóbie, że był z Karzeszowa miasteczka rodem, to jest do probostwa Miechowskiego należące, co się może potwierdzić z jego nagrobku w katedrze Krakowskiej wystawionego, który wypisał *Starowol. in Monum.* ten o nim tak mówi: *Jacobus de Skarzeszow, statura posillus, virtute tamen et doctrina magnus, J. U. Doctor, a Lesbo Principe nobilitatus, et in familiam Lesciciorum adscriptus, deinde ab Hujmo Episcopo Vratislaviensi in nepotem adoptatus, Canonicatu etiam Bambergensi et Vratislaviensi auctus, insuper a Boleslao Pudico Decanatu Cracoviensis Ecclesiae Cathedralis ornatus, magno suo labore, cura, industria, sumptu; in Romana Curia Canonizationem S. Stanislai Episcopi*

Cracov. perfecit: jest tam i obraz jego w kaplicy Tomickiego, to jednak dziwna, że lubo tu mówi że do herbu Leszczyc był przypuszczony, przecież tam na tym grabsztynie, nie inszy herb położony widzieć, tylko Prus 1mo, albo półtora krzyża. Adama potem Skarszewskiego, w różnych przywilejach doczytał się *Paprocki* kasztelanem Kaliskim w r. 1380. Piotra kasztelanem Gnieznieńskim w r. 1400. Stanisław z Skarszewa kasztelan, Biechowski podpisał pokój Brzeski u *Łask. w Stat. fol.* 140. Jan Skarszewski, Pułtuski kanonik, sekretarz królewski, podpisał list Zygmunta Augusta, dany Ustrzyckim r. 1553. Maciej poborca w Kaliskiem z sejmu 1564. *Const. f.* 75. Pod też czasy kwitnęło czterech braci rodzonych. Marcin kanonik Krakowski, opat Wąchocki 1588. *Acta Syn. Prov. Petricov.* Stanisław, drugi brat, scholastyk Krakowski, kustosz Wiślicki, kanonik Płocki, o którym *Łubieński in Monim. de recte gerendo Episcop. Qui illum ob singularem animi candorem non amat, indignus est ipse, qui ametur;* i nagrobek o nim w katedrze Krakowskiej świadczy, że był *Vir probitate prudentia; morum gravitate candore animi, humanitate in paucis praeclarus, altiora velut factigia fastidiens;* lat ośmdziesiąt przeżywszy, w r. 1625. przeszedł na nieśmiertelne życie, kaplicę S. Wawrzeńca w Bazylice Krakowskiej dziwnie przyozdobił. *Pruszcz in descript. Crac.* Mikołaj trzeci, starosta księztwa Siewierskiego, miał za sobą Fałczewską herbu Trąby, starościankę Kobryńską i Pińską, która pierwej żyła z Janem Zarębą. Jan starosta Iłżecki, czwarty brat ich, żona jego Pieczyhojska herbu Gozdawa; siostra ich rodzona była za Szyszkowskim, matka Marcina biskupa Krakowskiego. Synowie tych dwóch ostatnich, ci byli, Mikołaj i Jędrzej, kanonicy Płoccy 1617. *Buczkov. in Applau. Aeroam.* Stanisław archidyakon Krakowski 1632. Jan podkomorzy Chełmski, i Mikołaj stolnik Sendomierski, ten synów trzech spłodził: Stanisława, Zygmunta i Mikołaja. Z tych Stanisław, że był pięknego dowcipu, wymowy gładkiej, i obrotu wielkiego, Król Władysław IV. do dworu go swego pociągnął, kędy mu przypadł był do serca, przetoż go w legacyi do Ferdynanda III. Cesarza i do Siedmiogrodzkiego książęcia zażył, a potem starostwa dwoje konferował mu, Stężyckie i Wasilkowskie, które wziąwszy, podstolego Sendomierskiego honoru ustąpił: Kazimierz zaś Król, ekonomią mu Samborską i Drohobycką w administracyą puścił, był i regentem kancellaryi koronnej, sędzią kapturowym *Compositi judicii* w Warszawie 1648. r. aż też i w senacie osadzony, krzesło kasztelani Wojnickiej zasiadł, złączył się był dożywotnie z Katarzyną Piotrowską, pozostałą wdową po Hieronimie Wierzbowskim, wojewodzie Sieradzkim,

Pan był jak sam wielkiej nauki, tak mądrych ludzi kochający, na synów S. Franciszka i zakon nasz dobroczynny, dzielny w powierzonych sobie sprawach: dni swoje skończył w r. 1685. był i kasztelanem Małogoskim, Wielkorządzcą Krakowskim. Mikołaj kanonikiem był Krakowskim i Kaliskim 1644. Marcin kantorem Warmińskim 1650. Jan kanonikiem Krakowskim, kustoszem Wiślickim 1657. Justyna ksieni klasztoru Sendomierskiego, zakonu S. Benedykta 1677. Antoni 1697. Krzysztof miał za sobą Annę Złotnicką, z której córka Justyna, wydana za Swiętosława Tomickiego herbu Łodzia.

W r. 1788. Kajetan Skarszewski podstoli Urzędowski. — *Krasicki.*

Skarzewski *herbu Radwan*, w Kijowskiem województwie. Stanisław Skarzewski wojski Połocki, pisarz grodzki Zmudzki 1674.

Skarzyński *herbu Bończa*, z których Łukasz był kanonikiem Poznańskim brat jego Felix Skarzyński archidyakon Dobrzyński, kanonik Warszawski, kaznodzieja i spowiednik Królowy Anny, mąż uczony i pobożny. *Papr. o herb. f.* 327. Stefan Skarzyński urodził się na Podolu, wstąpił do zakonu Soc. Jesu, w którym życia dokonał 1675. rządził kollegium Rawskie, Jerzy zaś w Pułtusku 1611. kędy zawołany do chorego, znagła takiem głowy boleniem ściśniony, że na łonie socyusza swego ostatni tchnąć przestał.

Alexander Skarzyński r. 1778. cześnik Brzeziński. — Jan sędzia ziemski Łomżyński. — Jan wojski Gostyński. — Maciej subdelegat Chęciński. — Ignacy miecznik Zytomierski. — Stanisław skarbnik Podlaski. — Jan budowniczy Trocki. — *Przypisy Krasickiego.*

Skaszewski *herbu Grabie*, w Podlaskiem województwie, Mazowieckiem, i księztwie Zmudzkiem. Jan kanonik Płocki, sekretarz królewski r. 1563. podpisał list królewski o unji do Korony księztw Oświecimskiego i Zatorskiego. *Const. fol.* 66. Jan Skaszewski, poseł na sejm 1611. ztamtąd komissarz do lustracyi dóbr królewskich w Mazowszu, i Podlaszu, *Constit. fol.* 36. tenże sam zda mi się Jan był potem podkomorzym Chełmskim, z sejmu 1631. naznaczony do rewizyi ksiąg grodzkich Chełmskich, *Constit. fol.* 29. córka jego Ewa była za Sapiehą Fryderykiem podkomorzym Włodzimierskim. *Walicki.* Adryan kanonik Krakowski zszedł z tego świata r. 1603. któremu bracia rodzeni Jan i Paweł w Krakowie na zamku nagrobek wystawili. *Starowol. in Monum.* Mikołaj chorąży Bielski, poseł na sejm 1662. *Constit. fol.* 2. i na konwokacyą Warszawską 1670. *Constitut. fol.* 13. Karol wojski Bielski 1674. którego syn Antoni 1691. Adam stolnik Zakroczymski 1674. r. Anna zakonnica u Wszystkich SS. we Lwowie.

Skawiński *herbu Rawicz.* Rafał z Skawiny proboszcz Kielecki, kanonik i *Vicarius in Spirit.* generalny Krakowski, 1440. u *Nakiel. w Miechow. fol.* 468.

Skibicki *herbu Rola*, w Łęczyckiem województwie. Eufrozyna Skibicka, była za Mikołajem Daniłowiczem wojewodą Podolskim. Jędrzej Skibicki w zakonie naszym, jest jego *Kazanie w druku na pogrzebie Kscia Koreckiego Kasztel. Wołyńsk.* 1634. *in* 4. *Lublini*, *pod tytułem: Ryzerz z namiotu.*

Skidziński *herbu Kietlicz* 1*mo*, w Krakowskiem województwie. Jan Skidziński 1586. podpisał kaptur Krakowski. *Constit. fol.* 405. Piotr kanonik Krakowski, umarł 1616. na zamku w Krakowie pochowany był oraz archidyakonem Zawichojskim.

Skierczyński. Barbara Skierczyńska była za Grzegorzem Brochowskim.

Skinder *herbu Śreniawa. Paprocki* i z niego *Okolski* pod tym ich herbem kładą, w powiecie Lidzkim. Jan Skinder, dworzanin królewski, w r. 1507. poselstwo do Moskwy sprawował, od senatorów Litewskich, do Panów Moskiewskich, względem pokoju, między Zygmuntem I. Królem Polskim i książęciem Moskiewskim. N. Skinder pisarz ziemski Lidzki, wspominają go *Konstytucye* 1396. N. Skinder pułkownik w Inflanciech, o którym *Stryjkow.* Józef w województwie Trockiem 1632.

W r. 1778. Antoni Skinder sędzia ziemski Lidzki. — Michał miecznik Lidzki. — *Krasicki.*

Skinder *herbu Rawicz*, w księztwie Żmudzkiem. *Ks. Kojał. in MS.* twierdzi, że Stefan Skinder w Żmudzi za jego czasów, tym się herbem pieczętował: Jan i Piotr tamże 1621. N. miał za sobą Sienickę herbu Bończa.

Skipor. *Metryka Wołyńska w roku* 1528. wspomina Skipora ziemianina Wołyńskiego. N. miał za sobą Annę Kisielownę podstolankę Czerniechowską. Mikołaj w Kijowskiem, podpisał elekcyą Jana III.

Skirmunt *herbu Przyjaciel*, z tą jednak odmianą, że powinny być między dwiema sercami, dwie strzały żeleźcami obrócone prosto do góry, na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisuje *Ks. Kojał. in MS.* od unji z Koroną tego herbu zażywać poczęli, na znak przyjaźni z temi domami, z któremi się spokrewnili, przedtem zaś pieczętowali się Dębem pod mitrą, i przy tym herbie jeszcze drudzy z nich trzymają się osobliwie ci, co w Pińskim powiecie osiedli. Ci zaś Skirmuntowie, co się od dóbr Strawińskiemi przezwali, ci przyjaciela na tarczy noszą. Mikołaj Skirmunt Strawiński, podstoli, a potem stolnik Kowieński, podpisał *pacta conventa* Jana Kazimierza

Króla. Bazyli Skirmunt w Brześciańskiem 1632. Mikołaj w Żmudzi 1621. Joachim, syn jego Walentyn. N. obożny Piński, starosta Inturski. Joachim kanonik Żmudzki, suffragan Żmudzki i biskup Uciański, umarł 1718. mąż koło dusz zbawienia niespracowany.

W r. 1778. Krzysztof Skirmunt sędzia grodzki Oszmiański. — Adam sędzia ziemski Piński. — Szymon mostowniczy Piński. — Zygmunt strażnik Inflantski. — W r. 1788. Józef sędzia grodzki Oszmiański. — *Krasicki.*

Skiwski *herbu Lubicz*, w Podlaskiem województwie. Apollinar Skiwski poborca w ziemi Mielnickiej, z sejmu 1611. Stanisław pisarz ziemski Mielnicki, poseł na sejm 1613. ztamtąd deputowany do związkowych, *Constit. fol.* 6. dziewięć włok w Skiwach wiecznemi czasy tamże mu pozwolono, *Const. fol.* 26. był także posłem 1607. *Constit. fol.* 883. syn jego Jan za Bogusława książęcia Radziwiła, sędzią surrogatem Brańskim naznaczony z sejmu 1661. *Constit. fol.* 20. Jerzy z Minczowa wojski Mielnicki 1616. Szymon i Adam 1674. Kazimierz podstoli Drohicki, starosta Radonicki 1705. N. była za Stefanem Łowieckim.

Andrzej Skiwski w r. 1778. podsędek Zambiewski. — *Krasicki.*

Skłotowski *herbu Dołęga.* Macieja Skłotowskiego zasługi wspomina *Konstytucya* 1641. *fol.* 36. Są i w Witebskiem województwie, z których Jan, Władysława IV. Balcer, Jana Kazimierza, podpisali elekcye. N. Skłotowski rotmistrz sławny za czasów *Paprockiego.* Franciszek Skłodowski w zakanie naszym.

Skocki *herbu Nowina*, w Wielkiej-Polszcze. Z tych jeden był kanonikiem Krakowskim: to *Baranowski.*

Skoczewski *herbu Bończa*, w Mazowieckiem województwie. *Paproc.* i z niego *Okol.* piszą tu tak Łukasza kanonika Poznańskiego, jako i Felixa kanonika Warszawskiego, kaznodzieję i spowiednika Królowy Anny, ale ten Felix Skarzyński był, nie Skoczewski, co poznać *z kazania jego w druku, które miał na Exekwiach żałobnych Królewny Katarzyny Jagiellonowny, w Krakowie, in 4to* 1584. kędy wyraźnie jest Skarzyński.

Skokowski *herbu Bończa*, w Lubelskiem województwie. Jan Skokowski podsędek Rzeczycki, z sejmu 1619. poborca, Zofia była za Jakóbem Dąbskim. N. za Krzysztofem Zulińskim.

Skokowski *herbu Jelita.* Jednaż ich dzielnica z Romiszowskiemi, ale tak od dóbr Skoki nazwani. Są pod Brześciem Litewskim. Marcin Skokowski Władysława IV. Jan, Jana Kazimierza, podpisali tamże elekcye. N. chorąży pod znakiem Jana Paca, zginął pod Homlem.

Skolimowski *herbu Leszczyc*, w Sieradzkiem województwie.

Skolimowski *herbu Lubicz*, w ziemi Warszawskiej i w województwie Podlaskiem. Jeremi Skolimowski podsędek Drohicki 1620. i poborca. N. miał za sobą Joannę Sobolewską, pisarzownę Drohicką, z której syn Kazimierz i córka Anna Biskupska, *steriles*. Jan Władysław, najprzód wojski Drohicki, poseł na sejm 1661. *Constit. fol.* 11. potem podsędek 1674. aż i sędzia ziemski Drohicki 1678. posłował na sejm, zkąd naznaczony do boku królewskiego, *Constit. fol.* 7. i inszych czasów też poselską funkcyą godnie na sobie piastował: synowie jego, Stanisław i Kazimierz. W temże województwie Podlaskiem Wojciech, Władysław, Kazimierz, Kasper, Jan, Samuel Wojciech, podpisali elekcyą Jana III.

Skomorowski *herbu Nałęcz* związany, w powiecie Grabowieckim. Czytałem kopią listu Ziemowita książęcia Mazowieckiego, Płockiego i Bełzkiego, w którym Janowi Golianowi z Golianowic, nadał wieś Skomorowki w ziemi Grabowieckiej 1397. od których dóbr ci nazwiska nabyli. Z tych był Jan z małych Skomoroch Skomorowski, vicesgerent grodzki Grabowiecki, i Marcin, z sejmu 1647. komissarze do granic od Węgier. *Constit. f.* 5. N. Skomorowska, żona Zygmunta Dunina. Podobno są Skomorowscy herbu Prus 1mo.

W roku 1778. Kazimierz Skomorowski skarbnik Horodelski. — *Przypisy Krasickiego.*

Skop *herbu Trąby*, w księztwie Litewskiem, w powiecie Wilkomierskim, idą od Grzegorza Ostyka, który między innemi synami swemi, miał Skopa, od którego potomstwo podziśdzień widziemy. Felicyan Skop pisarz grodzki Wilkomierski w tymże powiecie: Zygmunt w powiecie Oszmiańskim, podpisali elekcyą Jana III. Króla. Jerzego Skopa wspomina *Konstytucya* 1678. *fol.* 22.

Skopowski *herbu Jastrzębiec*, w Wołyńskiem województwie. Stanisław Skopowski 1696.

Skoraszewski *herbu Abdank*, w Wielkiej-Polszcze starożytny dom, z których Skora podsędek Poznański podpisał pokój Brzeski, u *Łaskiego w Stat. fol.* 141. Piotr Skora z Gaju kasztelan Kaliski 1451. podpisał konstytucyą Kazimierza III. o Żupach, u tegoż *Łask. fol.* 82. i 1457. *fol.* 65. był oraz i generałem Wielkopolskim. Wojciech Skora de Gaj podkomorzy Dobrzyński 1505. podpisał konstytucye sejmu Radomskiego, u *Łask. fol.* 120. kasztelana Kaliskiego córka Katarzyna, była ksienią w Owieńskach 1480. o czem *Długosz.* N. był w Turczech w niewoli, o którym *Paproc.* Marcin w Krakowskiem województwie 1638. Piotr z sejmu 1670. komissarz

do uspokojenia pogranicznych kłótni od Brandeburgji i Pomeranji, *Constit. fol.* 26. Władysław Michał Skoraszewski chorąży Poznański, starosta Bydgoski, poseł na sejm 1676. ztamtąd deputowany do boku królewskiego dla obrady wojennej, w roku następującym marszałkował izbie poselskiej. Jak zaś przez czterdzieści lat z konia nie zsiadając, wielkiem sercem za ojczyznę swoję, i życie i zdrowie hazardował i fortunę, w różnych okazyach, w Alsackich, Duńskich przeciw Szwedom z Czarneckim, w Ukraińskich przeciw Tatarom, Kozakom, Moskwie, w Podolskich pod Chocimem, Zórawnem, przeciwko Turkom, gdzie pod Chocimem w oczach Jana III. między pierwszemi na wałach nieprzyjacielskich stanął, dowodem były listy Królów Jana Kazimierza i Jana III. do niego pisane. Nawet umierając, tego żałował, że na łóżku a nie w potrzebie, dla ojczyzny i wiary ginął, mówiąc: *O Boże mój, na łóżku gnuśnym umieram, w domu a nie na koniu pod Wiedniem: szukałem przez lat kilkadziesiąt śmierci, a nie potkała mię w polu. O jakbym był rad tę garść krwi mojej za wiarę ś. i ojczyznę przelał, ale niech się we wszystkiem wola święta twoja dzieje.* Z Bogiem też całem życiem swojem cale był złączony. Przy wyznaniu Trójcy Ś. padał codziennie na kolana, czołem pokornie bijąc Boskiemu majestatowi, od czego też miał znaczek na czole, przy którem nabożeństwie, tę modlitewkę, którą sam sobie złożył, zwykł był mawiać: *Panie Boże wszechmogący, Ojcze, Synu, i Duchu Ś. w Trójcy Person, jedyny Boże, bądź odemnie lichego stworzenia twego pochwalony i błogosławiony po stokroć tysięcy millionów, i więcej a więcej, a nie odrzucaj mię od oblicza twego Boskiego, abym się widzeniem, uwielbieniem i ukochaniem nadewszystko twojem, cieszył na wieki.* Tego nabożeństwa i dziatek swoich i innych wyuczył. Mawiał więc często: Gdybym widział rzecz być potrzebną, dla wiary i wywyższenia majestatu Boskiego, dałbym się w sztuki rozsiekać, i jednego momentu życie i wszystko dla niego stracić. W symbolum Ś. Anastazego bardzo się kochał, i one prawie codziennie mówiąc, na pamięć umiał. Do kommunji przystąpić mając, zawsze przedtem post, modlitwy, jałmużny i spowiedź ze łzami czynił. W kościele, nie tylko do nikogo nie gadał, ale i drugich gadających do siebie, tem zbywał, że im nic nie odpowiadał, nic na respekta ludzkie niedbając, a więcej Boga się bojąc. Stawając w różnych kołach rycerskich, komissyach, sejmach, o to się najwięcej starał, żeby bez naruszenia sumienia swego, każdą funkcyą zakończył. W uniwersale do pułku swego pisząc, tak mawiał: *W ciągnieniu, które ma być najprostsze, za ubogiemi ludźmi upraszam, żeby bez najmniejszego uciążenia*

i pobocznych chlebów, które z łaski Bożej do tych czas w tym pułku nie były, poszliśmy, aby nas Bóg błogosławił. Gdy mu się co przykrego trafiło, padał na kolana z całym domem swoim, mówiąc: *w Bogu nadzieja moja, jakokolwiek on o mnie, i o domu moim rozporządzi.* Chorych poddanych swoich potrawami z stołu swego obsyłał. Za umarłych msze święte zakupował, z sąsiadami dobrze się zachowywał, ztąd i powagę miał u braci i miłość. Zwykł też był mawiać: *Dość mały kącik, a wolne sumienie, bez grzechu życie, mierne dobre mienie.* Śmierć go w tych pobożnych uczynkach zastała w r. 1683. Żona jego była Katarzyna Gorajska podstolanka Poznańska herbu Orla, ta mu powiła pięć córek, z tych Katarzynę oddał na służbę Boską w klasztorze Gnieznieńskim S. Klary, Teresę zaś w Poznańskim Karmelitek Bosych, trzecia poszła za Zawadzkiego, czwarta za Złotnickiego, piąta za Dembińskiego: syn jego Mikołaj, najprzód chorąży Wschowski, i deputat na trybunał koronny 1714. potem kasztelan Przemęcki, złączył się był dożywotnie z Teresą Mycielską chorążanką Poznańską, z której jest synów dwóch i córka Anna. Franciszek chorąży Poznański, z sejmu 1703. komissarz do granic od Szląska, *Constit. fol.* 21. Tego chorążego Poznańskiego serce osobno pogrzebione, nad którem na marmurze napisano: *Quis jacet hic? cor: totus cor fuit ille Dei.*

N. Skoraszewski pojął *Grabowską* herbu *Zbicwicz* kasztelankę Elblągską. — *Krasicki.*

Skorczycki *herbu Jastrzębiec*, w ziemi Przemysłkiej. Jędrzej Skorczycki wojski Przemysłki, a potem chorąży 1690. z sejmu komissarz do granic od Węgier, *Constit. fol.* 18. synów jego dwóch, Marcin i Michał. Ludowika chorążanka Przemysłka, Władysława Niemierzyca kasztelana Połanieckiego małżonka.

Skorkowski *herbu Jelita*, w Sieradzkiem województwie. Jakóba Skorkowskiego wspomina *Okolski.* Jan 1616. N. miał za sobą Zofię Krasińską kasztelankę Płocką. Mikołaj 1448. u *Nakiel. fol.* 483.

Skorobohaty *herbu Kruczyn*, to jest krzyż na tarczy. Jędrzej Kazimierz Skorobohaty skarbny Litewski, pisarz grodzki Trocki 1678. *Constit. fol.* 22. syn jego Teodor, drugi syn Jan. Stanisław młodo umarł w r. 1681. w Warszawie u OO. Dominikanów pogrzebiony z nagrobkiem, kędy sam krzyż w herbie jego widzieć. Stanisław Skorobohaty Soc. Jesu, w Mińsku życia swego dokonał w r. 1668. wieku swego 43. Societatis 27. 7. Stycznia; z dzieciństwa był do nabożeństwa przyuczony, siódmego roku samem spojrzeniem, na pokazany sobie krucyfix, zawziętą w służbie Bożej gorącość, i w sobie

i w innych, bardziej a bardziej, w dalszym wieku pomnażał. Matce Przenajświętszej za niewolnika się oddawszy, wnętrznem i zewnętrznem umartwieniem, z poddaństwem swem przeciwko niej oświadczał się. Mnogość affektu w sercu jego ku tejże pannie świętej, pokazały obfite łzy, na wspomnienie imię Marya, hojnie się lejące, które częstokroć czytającemu do stołu, słowa przecinając, mowę tamowały. Pragnął umrzeć w dzień, honorowi tej panny oddany, jako się i był narodził, ale że z Boskiego objawienia, dzień, którego wstąpił do Societatem, miał mu być dniem ostatnim życia, przetoż każda środa (bo w tę i nowicyuszem i zakonnikiem został) była mu okazyą do wielkich zasług i gotowości na śmierć. Nie pamiętał, żeby zaczętą kiedy dokończył literę, kiedy dzwonek zakonny, do innych go wzywał zabaw. Częstemi go na jawie, i przez sen widokami do miłości Matki Boskiej, do żądzy widzenia Boga, do doskonalszego żywota i poratowania dusz w czyścu będących, nieba zachęcały. N. Skorobohaty skarbny Litewski, córka jego była za Sebastyanem Wojniłowiczem stolnikiem Mozyrskim.

Skorowski *herbu Bończa*, w Lubelskiem województwie. Są i Skurczewscy w Mazowszu.

Skoroyc, w księztwie Zmudzkiem Gabryel Skoroyc 1621.

Skorski *herbu Jastrzębiec*, w Sendomierskiem i Lubelskiem województwach. W Inflanciech dom ten zdawna kwitnął, zkąd się niektórzy z nich do Polski przenieśli. Stanisław Ditrich Skorski w Parnawskiem: ten zostawił syna także Stanisława, który z Urszuli Koxkiej spłodził syna Alexandra Skorskiego, tego z Elżbiety Gładyszowny herbu Gryf, córka jedna Teofila, wydana za Kaspra Jagnińskiego podstolego Sendomierskiego, dziedzica na Kurozwękach i Niedźwiedziu, w Sendomierskiem, druga Joanna; synów zaś dwóch, Wojciech bezpotomny, i Mikołaj, ten wszedł w ligę małżeńską z Zofią Chomentowską herbu Lis, ta mu powiła córkę Zofią Witkowską, i synów czterech: z tych 1. Alexander osiadł w Lubelskiem, tamże komornik graniczny: trzy razy małżeńskie ponawiał śluby. 1*mo voto* z Maryanną Radlicką, z której córek jego cztery: Joanna Rafała Jastrzębczyka Kozłowskiego, Zofia Marcina Zaleskiego, Anastazya Antoniego Domaszewskiego, Wiktorya Antoniego Głuskiego, małżonki; syn zaś tylko jeden Stanisław. 2*do voto* z Barbarą Zawadzką, z której syn Kazimierz. 3*tio voto* z Zofią Kłoczewską, ta mu zostawiła córki trzy, Teresę Domańską, Barbarę i Franciszkę, i syna Józefa. 2. Syn Mikołaja, Jędrzej, usarski namiestnik z Michałem Potockim wojewodą Wołyńskim, stargawszy zdrowie na usługach ojczyzny, umarł 1721. w Krasnostawie, tamże pochowany, *sterilis*. 3. Felicyan z Grabkowską herbu Jastrzębiec, *sterilis*.

4. Syn Mikołaja, Tomasz Skorski, też żył w dożywotniej przyjaźni z Jadwigą Mikułowską herbu Rawicz, córką Franciszka, dziedzica Mikułowic, pod Sendomierzem, a siostrą rodzoną Benedykta stolnika i sędziego grodzkiego Sendomierskiego (dla czego w Tomie V. *fol.* 426. omylnie umieszczony herb Kotwicz, miasto Rawicz, Felicyannie z Mikułowskich Jagnińskiej) z której spłodził jednę córkę Alexandrę Domańską, synów zaś czterech, Wacława, Marcina, Reformatów. Jana Societ. Jesu, temi czasy professora teologji we Lwowie, którego wyszły z druku. 1mo. *Juratus honor Potocciorum Cruci*, *Paneg. na weselu Xawerego Potockiego Starosty Sokalskiego Lublin.* 1722. *in folio.* 2do. *Oratio de Sancto Bonaventura, pod tytułem: Ex utroque Caesar. Częstoch.* 1726. 3tio. *Vox doloris publici*, *Paneg. Cracov.* 1727. 4to. *Apex aureus Infularum*, *Paneg. na Wjazd Mikołaja Wyżyckiego Arcybiskupa Lwowskiego. Leopoli* 1737. Prócz tego napisał książkę której dał tytuł: *Lechus Carmen Epicum in lib.* 12. ale ta jeszcze do druku nie weszła. Najstarszy zaś syn Tomasza, a brat rodzony tu dopiero położonych, Franciszek, wszedł w kontrakty małżeńskie z Elżbietą Sławińską, z której dwóch synów zostawił: Szymona i Jędrzeja, i córkę Joannę.

Skorulski *herbu Kościesza*, ale z tą odmianą, że na strzale nie jeden ale dwa krzyże kładą, a na hełmie pawi ogon. Jędrzej Skorulski z sejmu 1621. deputowany na sądy fiskalne Litewskie, *Constit. fol.* 24. pielgrzymując z książęciem Mikołajem Radziwiłem Sierotką do Jerozolimy, tam został kawalerem grobu Pańskiego, dla tego też zażywał orderu, zwyczajnego Bożogrobcom krzyża, po którego czterech rogach pomniejsze cztery krzyże, był potem chorążym, a dalej i marszałkiem Kowieńskim, umarł 1637. mąż pobożny, fundował w Nieświeżu dla ubogich studentów konwikt, w Kownie zaś fundował klasztor panien zakonnych pod regułą Ś. Benedykta, i należycie go uposażył, kędy córka jego Anna Eufemia wstąpiwszy do tego zakonu, ksienią go rządziła. Kollegio naszemu Kowieńskiemu fundacyi przyczynił, kaplicę i kurs na cześć Najśw. Panny przy kościele Nieświezkim erygował, organami i różnym apparatem ozdobił, zszedł z tego świata w r. 1637. z synów jego, Gabryel w zakonie Ś. Franciszka *de Observant.* Zacharyasz i Paweł in Soc. Jesu, Mikołaj chorąży Kowieński, starosta Kormiałowski 1648. naznaczony do rewizyi skarbu koronnego, syn jego także chorążym Kowieńskim umarł Jerzy i starostą Kormiałowskim, który w r. 1674. podpisał elekcyą Jana III. Króla. Rafał Zygmunt, piąty syn Jędrzeja, najprzód podczaszy, dalej podkomorzy, marszałek Kowieński, mąż wojenny, swoim kosztem chorągiew usarską wystawił na obronę

ojczyzny, i pułk powiatowy prowadził pod wojnę Moskiewską, na sejmach różnych posłem stawał, żona jego Maryanna Rymińska starościanka Kiernowska, z której syn Jan pojął Ludowikę Ciechanowiecką, córkę oboźnego Litewskiego 1683. był ten Jan pięknego serca w różnych kampaniach, osobliwie pod Chocimem, Barem, Czarnokozienicami z Turkami. Alexander syn marszałka Kowieńskiego, kanonik Wileński i Smoleński. Małcher Skorulski, brat Jędrzeja marszałka Kowieńskiego, sędzią był ziemskim Kowieńskim, Kazimierz 1648. Chryzostom w Żmudzi 1621. N. miał za sobą Połubieńską. Jan 1691. syn jego Krzysztof. *Wituński kazanie: Grób Radosny. Gratiae seculares Problemata.* Katarzyna Konstancya marszałkowna Grodzieńska, weszła w kontrakty małżeńskie z Łukaszem Felicyanem Massalskim starostą Persztuńskim. Antoni, Jan i Józef temi czasy w zakonie naszym.

Skorupski *herbu Szeliga*, na Wołyniu, przydomek mają Smoczek Skorupski: z tych Gabryel, żona jego Siestrzewitowska, z tej córka zakonnica S. Benedykta u wszystkich ŚŚ. we Lwowie, syn jeden pleban Zimnowodzki, drugi Antoni w obozie. Jan podpisał elekcyą Jana III. Są Skorupowie w Mińskiem, o których pisze *Ks. Kojałow. in MS.* że się herbem Leliwa pieczętują; niewiemże czy nie omyłka, że miasto krzyża jak jest w herbie Szeliga, gwiazdę podkładają, jak jest w herbie Leliwa. Paweł Skorupa horodniczy Miński, 1632. w Mińskiem. Maciej w województwie Podlaskiem 1674. N. chorążyc Kowieński deputat na trybunał Litewski 1740.

Konstytucya sejmu 1673. r. approbuje fundusz Jezuitów Kowieńskich urodzonego Andrzeja Skorupskiego marszałka Kowieńskiego, którego woli syn Rafał marszałek także Kowieński zadosyć uczynił. — W r. 1788. Ignacy wojski Chełmski. — *Krasicki.*

Skoruszewski *herbu Junosza*, w Krakowskiem województwie i w ziemi Zakroczymskiej. Marcin Skoruszewski sędzia grodzki Krakowski, którego córka Katarzyna była za Grzegorzem Otwinowskim. N. za Zygmunta I. w wielkich był respektach u Pańskich dworów, syn jego Marcin.

Skoruta *herbu Korczak*, w ziemi Przemyslkiej i na Wołyniu. Jerzy Skoruta i brat jego Ludwik z Paniewskiej starościanki Żydaczowskiej zostawili potomstwo. Barbara Skorucianka z Młodatycz, była za Tomaszem Grochowskim koło r. 1560. N. za książęciem Sanguszkiem koło r. 1495. N. za Alexandrem książęciem Wiśniowieckim. N. za Bireckim Jędrzejem. N. za Walentym Fredrem podczaszym Przemyslkim. N. miał za sobą Maryannę Brodowskę herbu Łada. Jan Zofię Drohojowskę, z której córka Maryanna, i synowie dwaj Stanisław i Seweryn.

Skorwid *herbu Rola*, w księztwie Żmudzkiem. Hieronim Skorwid 1621. *MS. Kojałow.*

Skoryn, w powiecie Rzeczyckim. N. Skoryna deputat na trybunał Litewski 1740.

Michał Skoryna w r. 1788. sędzia ziemski Rzeczycki. — *Krasicki.*

Skorzewski *herbu Ogończyk*, w Poznańskiem województwie. Piotr z Skorzewa prałat godny, którego kapitułą Poznańska zgodnemi głosami sobie za Biskupa obrała, atoli dla kłótni, ile Bolesław książe Wielkopolski Falancie sprzyjał, wyzuł się ze wszystkiego prawa do tej godności. *Damalew. in Vit. Archiep. Gnesn.* N. Skorzewska była za Sebastyanem Komorskim. *MS. de Famil. Pruss.* N. miał za sobą Zofię Bykowskę podczaszankę Łęczycką. Mikołaj Skorzewski Urszulę Linowskę, z której potomstwo: Antoni, Urszula, Franciszek i Alexander. N. pojął Bronisławawę Cypryana Kręskiego starosty Stawiszyńskiego córkę. Władysław Skorzewski pułkownik, Maryannę Kierską kasztelankę Rogozińską, wdowę po Zakrzewskim. Paweł Skorzewski dziekan Kościański, pleban Czempiński, Jędrzej generał i marszałek konfederacyi Wielkopolskiej, żona jego Chojeńska. Kazimierz Skorzewski miał za sobą Zofią Naramowską, z której syn Melchior. Kazimierz Maryannę Niemojewską Wieruszownę. Władysław chorąży Poznański złączył się dożywotnie z Katarzyną Gorajską herbu Orla: siostrę rodzoną Mikołaja najprzód kasztelana Krzywińskiego, a potem Przemęckiego z tej córki, jedna zakonnica, Ś. Klary w Gnieznie i ksieni, druga Maryanna Dembińska, trzecia Branecka, czwarta Helena za Józefem Złotnickim, a a po zejściu męża swego, zakonnica Ś. Klary w Bydgoszczy pod imieniem Katarzyny.

Stanisław Skorzewski kasztelan Elbląski a poźniej Chełmiński. — Michał (podobno brat powyższego) podkomorzy Poznański, córka jego za Ryszewskim generałem. — W r. 1788. Paweł podstoli Poznański. — *Krasicki.*

Skotnicki *herbu Bogorya*, w województwie Sendomierskiem, piszą się zdawna z Bogoryi, z których był Jarosław Bogorya arcybiskupem Gnieznieńskim, o którym pisałem w drugim tomie pod herbem Bogorya. Kwitnął potem Marcin z Bogoryi Skotnicki sędzia ziemski Sendomierski, z którym tytułem podpisał dekret elekcyi Alexandra Króla, u *Karnkowsk. de Primatu* 1501. w roku zaś 1504. już kasztelan Zawichojski u *Łask. w Stat. f.* 112. i 1505. *f.* 120. Skotnicki dworzanin Zygmunta I. o którym pisze *Łukasz Gornicki w swoim Dworzaninie fol.* 202. Siostra Jarosława arcybiskupa Gniezn. była za Strzeleckim, z którym urodziła Jana Strzeleckiego kanclerza koronnego, a potem arcybiskupa Gnieznieńskiego 1372. *Długosz.* Jakób poborca w Sendomierskiem r.

1513. *Uniw. Pobor.* Helena Marcina Grotowskiego małżonką. Elżbieta Magdalena ksieni klasztoru S. Benedykta panien zakonnych w Sendomierzu: zeszła z tego świata w r. 1639. osobliwsza na zakon nasz dobrodzika. Samuel mąż rycerski pod Chocimem i w Prusiech, przeszedł na pokój wieczny w roku 1644. co o nim powiada nagrobek jego w Sendomierzu u Panny Maryi. Tomasz biskup Likopolski, suffragan Chełmiński, i officyał generalny, dziekan Lubawski, deputat na trybunał koronny pięć razy, administrator biskupstwa Chełmińskiego 1695. w którym miłość świętej sprawiedliwości głosi ów zegarek, który mu pewna osoba w sprawie swojej ofiarowała prosząc, żeby jej jako najlepiej usłużył, na co on: Usłużęć szczerze, tylko do tego zegarka weś jeszcze i mój, który noszę pektoralik. — Prałat to był sławy nienadwerężonej, nauką, dowcipem, i żarliwością uprzywilejowany, umarł 1702. N. miał za sobą Konstancyę Karwickę kasztelankę Zawichojską. Zofia Skotnicka najprzód Mikołaja Firleja, potem Ostroroga, na koniec Jakóba Kalińskiego podczaszego Sanockiego małżonka. To też na pochwałę tego domu przytacza *Ciechoc. Alloc. Osecen, lib. 2. cap.* 13. że w nim nigdy żadna herezya nie postała. Piotr Bogorya, jest w druku jego: *Politicae vitae recte instituendae Via et ratio, Cracov. in 4to* 1576. Tomasza jest w druku: *Fasci a Orbi Polono evoluta Joanni Małachowski Episc. Cracov. paneg. in fol.* 1679. *Posnan.* Że Skotniccy Bogorczykowie pewne dobra nadali klasztorowi Pokrzywnickiemu, świadczy *Starowol. in Vit. Episc. Cracov.* Michał Bogorya Skotnicki chorąży Zakroczymski 1697.

Skotnicki opat Pokrzywnicki: brat jego N. cześnik Pilznicki, córkę jedynaczkę wydał za Krasińskiego. — *Krasicki.*

Skotnicki *herbu Drużyna*, to jest rzeka beż krzyża, w Krakowskiem województwie. *Baranow. i Okol.* N. była za Józefem Popielem.

Skotnicki *herbu Grzymała*, w Ruskiem województwie. Widziałem w Krośnie u fary nagrobek marmurowy Janowi z Małych Skotnik Skotnickiemu kasztelanowi Połanieckiemu z herbem Grzymała wystawiony, kędy o tym Janie powiada, że był z ojca Pawła chorążego Halickiego, z matki Katarzyny Saporowskiej urodzony, na dworach Króla Stefana i Zygmunta III. młodsze lata przepędziwszy, zdolniejsze Marsowi konsekrował, w Moskiewskich, Inflantskich i Wołoskich kampaniach rotmistrzowską funkcyą, z pochwałą wszystkich serdecznie utrzymywał, niemniej i insze na siebie funkcye od Rzeczypospolitej włożone, wszedł do grobu w r. 1621. wieku swego 59. z Zofji de Bobrek Ligęzianki kasztelanki Wiślickiej, zostawiwszy potomstwo ale go ten grabsztyn nie wylicza, było

zaś to: Jerzy który w r. 1635. świat pożegnał, *Histor. Coll. Crosn.* i Paweł 1654. na nasze kollegium Krosieńskie dobroczynny. Ojciec ich ołtarz w Krośnie i z znacznym dochodem ufundował, córka zaś była za Franciszkiem Brzechwą, imię jej Elżbieta. Alexander Skotnicki kasztelan Halicki, miał za sobą Krystynę Bełzecką, z księżniczki Zbarazkiej urodzoną, z tej były dwie córki, Anna Łaszczowa, i Elżbieta Radziszewska, *Geneal. Bełzec.* Anna Skotnicka pisarzowna Halicka, była za Jerzym Brzozdowskim. N. miał za sobą Zofię Kalinowską córkę Wojciecha. *Okol. tom. 3. f.* 174. powiada: że Kasper Trzciński, miał za sobą Skotnickę z familji Ligęzów, niewiem czy są Skotniccy Półkozicowie, chyba że ta Skotnicka była z Ligęzianki urodzona. Tenże Jan kasztelan Połaniecki, miał żonę znać drugą, Zofię Zebrzydowską kasztelankę Szremską, z której była córka Zofia, i synowie Mikołaj i Paweł, o którym wyżej.

Skotnicki *herbu Poraj*, w województwie Mazowieckiem, z których Kasper Skotnicki, wyniósłszy się z Mazowsza, osiadł w Krakowskiem województwie.

Skotnicki *herbu Rola*, w Łęczyckiem województwie. Floryan i Jędrzej Skotniccy ludzie rycerscy. N. miał za sobą Głębocką. N. była za Pawłowskim. *MS. de Famil. Pruss.*

Skotnicki *herbu Sas*, w Ruskiem województwie. Do tych *Okolski* naciąga Pawła Skotnickiego chorążego Halickiego, ale go i pod herbem Drużyna położył, wszakże ani do tych, ani do tamtych nie należał, ale do Grzymalitów. Dawid Skotnicki, miał za sobą Jadwigę Brzezińskę, pozostałą wdowę po Piotrze Mozgawskim. Prokop zaś Mozgawską, córkę Piotra, z której był syn Jan. Samuela żona Jadwiga Bobiatyńska.

Skowieski *herbu Rawicz*, w Lubelskiem województwie, dobra ich Skowieszyn i Stoczek, ale ich Marcin Skoczewski przedał Tęczyńskiemu wojewodzie Krakowskiemu. Abraham Skowieski rotmistrz, i z dwiema synami swemi Jędrzejem i Wojciechem pod Warną poległ. Marcin z Tarłowny urodzony, której siostra ksienią była u PP. Brygitanek w Lublinie, którego widzieć nagrobek w Lublinie u tychże panien zakonnych, z Grodzkiej zostawił syna Krzysztofa, z Podłodowskiej zaś czterech: 1. Abrahama, którego syn Piotr, tego zaś trzej synowie, w różnych expedycyach życie swoje za całość tej ojczyzny położyli. 2. Stanisława, którego syn jeden zginął od Kozackiej szabli, drugi od Tatarskiej. 3. Krzysztofa męża rycerskiego, któremu Katarzyna Skarbkowna, trzech synów powiła, Mikołaja, i przy dworach pańskich, i w obozie zalecony. Jana walecznego porucznika pod Cecorą, Chocimem, Starzcem i Kumejkami, w Prusiech z Szwedami, Ewę Omie-

cińską herbu Junosza zaślubiwszy sobie, osiadł na Pokuciu, i Marcina, tego żona Konarzewska herbu Pobog.

Skowroński *herbu Tępa Podkowa*, ale z tą odmianą, że powinna być podkowa barkiem prosto do góry postawiona, a we środku jej Prus 1mo albo półtora krzyża. Tym się herbem pieczętują Skowrońscy na Wołyniu, z których Teodor mąż rycerski pod pancerną chorągwią. Stanisław 1689.

Skrauszewski patrz **Kruszewski.** Skrauszewska była za Byszyńskim Prus 3tio.

Skrobeski, w ziemi Ciechanowskiej: czytałem list Zygmunta I. *in MS. Petricov.* dany Floryanowi i Janowi Skrobeskim braci rodzonym. Jan Skrobocki w tejże ziemi poborca z sejmu 1590. *Constit. fol.* 603. a w r. 1591. posłował na sejm. Są i Skrobowiczowie w Trockiem województwie, z których Jan 1632.

Skrocki czyli **Skrodzki**, w ziemi Łomżyńskiej, gdzie ich wspominają *Konstyt.* 1638. *f.* 53. Jan podstoli Łomżyński rotmistrz naznaczony na presidium miasta Lwowa. *Const.* 1653. *f.* 13. Jan sędzia ziemski Łomżyński, podpisał elekcyą Jana III. Króla. Felicyan wojski, Michał skarbnik Łomżyńscy.

Maciej Skrocki w r. 1788. regent ziemski i grodzki Zakroczymski. — *Krasicki.*

Skromowski *herbu Rogala*, w Lubelskiem województwie. Bartłomiej z Skromowie podkomorzy, Piotr stolnik Sendomierski w r. 1420. podpisali list Króla Jagiełła dany Rusi. Anna z Skromorowic była za Jędrzejem Czołhańskim wojskim Włodzimierskim. Anna Skromowska zakonnica u Wszystkich ŚŚ. we Lwowie. Stanisław, żona jego Ożarowska.

Skroński *herbu Dębno.* Mikołaj z Skronowa kanonik Krakowski 1381. na liście Zawiszy biskupa Krakowskiego, u *Nakiel. w Miechow. fol.* 319. Mateusz Skronicki archidyakon Gnieznieński. *Damal. in Vit. Archiep. Gnesn. f.* 307. N. Skroński miał za sobą Bartodziejską. *Acta Castr. Ostrzesz.*

Skrzetuski *herbu Jastrzębiec*, w Poznańskiem województwie. Jan Skrzetuski kanonik i officyał generalny Poznański 1547. *Literae Sigismundi I. in MS. Petricov.* Marcin miał za sobą Annę Rastkownę Malczewską, z niej syn Jan sekretarz królewski z sejmu 1590. komissarz do expedyowania defluitacyi po Warcie. *Constit. fol.* 693. Adam miał za sobą Jadwigę Bardzińską. N. Zofię Ponętowską. Wojciech Jadwigę Linowską, z której syn Józef, i córka Agnieszka za Franciszkiem Trzebickim. N. była za Zaborowskim. Jan z województwa Poznańskiego długo w obozie Litewskim po usarsku za ojczyznę wojując, w Żmudzi się ożenił 1601. z Anną Burbianką, był gubernatorem Mohilowskim, zostawił synów dwóch:

Jana i Jerzego. Jerzy pojął Stanutownę herbu Strzała przez podkowę z góry, spłodził z niej synów sześciu, z których jeden był w zakonie naszym. Jan wydał do druku *Monitorium simplex ad correcturam vitae humanae ducentis punctalis extraditum Torun. in 4.* 1709. Józef podczaszy Przemysłki deputat na trybunał koron. 1738. Podobno są Skrzetuscy i herbu Topor, jako namienia *Posselius fol.* 327.

W r. 1778. Skrzetuskiego podczaszego koronnego wielkiego kollegata Stanisława Augusta Króla synowie: N. starosta Mogielnicki. — N. kanonik Gnieznieński, opat Wągrowiecki. — Wawrzeniec komornik Wschowski. — Grzegorz burgrabia Koniński. — W r. 1788. Tadeusz cześnik Trembowelski. — *Krasicki.*

Skrzydlewski *herbu Samson*, w województwie Poznańskiem. Jan Watta Skrzydlewski w Kaliskiem, Łukasz w Poznańskiem 1697.

Skrzyński *herbu Łabędź*, w Sendomierskiem województwie z wielkiego Skrzynna, jużem ja o nich pisał pod Duninami w Tomie III. tu jeszcze przydaję. Włodek z Skrzynna w r. 1451. *Biel. f.* 392. *Cromer lib.* 22. Borzywoj, o którym *Biel. fol.* 418. *Crom. lib.* 24. Stanisław z wielkiego Skrzynna Dunin kasztelan Połaniecki, marszałek trybunału koronnego 1683. Mszczuj z Wioldem książęciem Litewskim przeciwko Nowogrodzianom w Moskwie wojował. *Biel. f.* 329. Swentosław Franciszek z Skrzynna Dunin, chorąży Parnawski, pisarz grodzki Radomski (brat naszego ks. Piotra Dunina, syn jego Jakób 1691.; stryjeczny Jakóba. Ignacy podstoli Zytomierski. Adam i Samuel pod Opoczną) potem wojski Sendomierski i sędzia grodzki Radomski. Rachel Barbara Duninowna z Skrzynna Brzostowska. Referendarzowa Litewska. Jakóba żona, Anna Trembecka.

Skrzyński *herbu Łada.* Jędrzej Łada, pojąwszy dziedziczkę Skrzynna w ziemi Wieluńskiej, pisać się począł Łada Skrzyński, tego syn Jan pojął Jadwigę Straszownę, córkę Wojciecha, z którą miał córkę Krystynę, Dersława z Bnina małżonkę, i syna Zbigniewa, temu Zuzanna Przerębska powiła syna Stanisława, od którego z Zofji Zardeckiej z Drzewicy, córki Jana, był syn Kasper, ten z Doroty Konieckiej, córki Prendosława spłodził dwie córki: Zuzannę Słotwińską i Jadwigę Załuską, obiedwie bezpotomne, i synów czterech: Jana Rafała, Seweryna i Floryana. Z tych Jan był kanonikiem Chełmskim i Sendomierskim, proboszczem Mieleckim, deputatem na trybunał koronny. Rafał, z Zofji Seweryna Chamca, i matki Orłowny córki, zostawił cztery córki: Urszulę, ta 1*mo voto* żyła z Samuelem Gorzyckim, z której był syn Jan Gorzycki, 2*do voto* z Gołembiowskim, Izabella z Alexandrem Bielskim, Teresa i Pudencyanna, i syna Michała. Seweryn w Mo-

skwie wojując za Dymitrem zmyślonym Carem Moskiewskim, tam ranny w niewolą się dostał. Floryan w młodym wieku zniknął, w Krakowie u S. Franciszka pogrzebiony. N. miał za sobą Teresę Żółkiewską, z tej syn Franciszek Franciszkan, Anna za Skrzyńskim, Antonina za Kaszewskim, Franciszek miał za sobą Annę Stokowską. *Acta Castren. Vielun.* 1700.

Są Skrzyńscy w ziemi Przemyskiej. — Stefan stolnik Pilnicki z Wielowiejskiej spłodził, 1*mo voto Zawadzkę*, 2*do Humieckę* — synów czterech: Jan buńczuczny wielkiej buławy z *Jaworskiej* zostawił potomstwo. — Ignacy starosta Dołhański z *Mołodeckiej* zostawił potomstwo. — Stefan bezżenny. — Remigian najmłodszy z *Jakubowską* zostawił potomstwo. — Niewiadomo jakiego herbu. — *Krasicki.*

Skrzyński *herbu Zaremba*, w Łęczyckiem województwie, Alexander Skrzyński, najprzód wojski Łęczycki, z sejmu 1661. deputowany do rewizyi pewnych gruntów, *Const. f.* 69. potem kasztelan Brzeziński, synów jego było trzech. Wawrzeniec Stefan chorąży Łęczycki, syn jego z Ewy Szypowskiej herbu Śreniawa, Alexander 1701. Jan, drugi syn Alexandra, podkomorzy Łęczycki 1703. z sejmu komissarz do hiberny, *Constit. fol.* 2. był posłem na tymże sejmie i deputatem do Konstytucyi, jako też do boku królewskiego dla obrady, potem kasztelan Łęczycki 1724. żona jego Franciszka Wierzbowska podstolanka Łęczycka. Stanisław trzeci syn kasztelana, z sejmu 1703. komissarz do granic od Szląska. *Constit. fol.* 21. Synowie czterej kasztelana Łęczyckiego, Ludwik w zakonie naszym temi czasy, Franciszek w zakonie Franciszkańskim, Hieronim i Ignacy. Jan Skrzyński miał za sobą Helenę Krasińską. N. była za Franciszkiem Sołtykiem, Barbara za Jędrzejem Ładą.

Zarembowie Skrzyńscy, pochodzą z wielkiej Polski, ze *Skrzynny* wsi położonej w ziemi Łęczyckiej, powiecie Wieluńskim. Skrzynna przeszła potem w dom Ładów, gdy Jędrzej Łada herbu *Łada*, pojął za żonę Barbarę *Skrzyńskę*, dziedziczkę na *Skrzynnie*, i od niej też począł się pisać Ładą Skrzyńskim. *Niesiecki* wyżej mówi najsamprzód o Alexandrze Skrzyńskim, kasztelanie Brzezińskim. Według akt familijnych, wyjętych z akt Piotrkowskich, Łęczyckich i Wieluńskich: był Alexander prawnukiem Urbana Zaręby, na Skrzynnie Skrzyńskiego, który żył około r. 1530. ten z *Wężykowny* herbu *Wąż* miał syna Jana, który z Barbarą z Rudy *Masłowską* miał syna Adama kasztelana Spicimirskiego, ten zaś w roku 1616. pojął za żonę Katarzynę *Bykowską* herbu *Gryf*, córkę Jana Bykowskiego kasztelana Konarskiego, Sieradzkiego, (brat jego starszy był wojewodą Sieradzkim) z tej spłodził Alexandra, od którego *Niesiecki* wyżej, ród Skrzyńskich wyprowadza. Bracia jego byli 1. Jan, który miał za żonę Annę z Chełmic *Lutomirską*. 2. Konstanty, wstąpił do zakonu S. Franciszka i umarł w Genuy, siostra tychże była za Trembińskim. Alexander z *Szamowskiej* miał 1. Wawrzeńca 1662. chorążego Łęczyckiego. 2. Jana 1665. kasztelana Łęczyckiego.

3. Stanisława 1666. kasztelana Brzezińskiego. Jan kasztelan, z *Wierzbowskiej* podstolanki Łęczyckiej miał syna Hieronima kasztelana Brzezińskiego i córkę Annę, która była za Sołtykiem. Józef Zaremba Skrzyński podczaszy Sieradzki, prawnuk Adama kasztelana Spicimirskiego, pierwszy z rodziny Skrzyńskich, przeniósł się do województwa Ruskiego, i osiadł w ziemi Przemyskiej. Tegoż Józefa synów trzech: 1. Józef stolnik Pomorski z *Rudzką* — Ignacy starosta Dołżański z Teresą z Finkensztejnów *Finkowną* herbu *Ostoja*, ta była *2do voto* za S. z Radwanowic Łodzińskim. Stefan cześnik Sieradzki, Józef stolnik Pomorski z *Rudzką*, miał Antoniego, ten z Amalią hrabianką *Gołuchowską*, zostawił Eustachego i Amalią wydaną za Jana Skrzyneckiego naczelnego wodza wojsk Polskich r. 1831. Drugi syn Józefa z *Rudzkiej*, Maciej połączony z Baronowną *Wyszyńską*: córka tegoż Józefa, Rozalia za Tadeuszem Zakliką herbu *Topor*. Potomstwo Ignacego z Teresy *Finkowny*: 1. Wincenty, w. miecznik kr. Gallicyi i Lodomeryi, komissarz na sejm, z Konstancyą hr. *Fredrowną* herbu *Bończa*: tych syn Władysław z Wandą hr. *Rozwadowską*. 2. Xawery z *Bobrownicką* herbu *Doliwa*. 3. Józefa za Józefem z Lubrańca Dąbskim. 4. Marcyanna za Kajetanem Bobrownickim, tych córka Karolina za hr. Stadnickim. 5. Magdalena za hr. Bobrowskim. Fredrowie, Humieccy herbu *Junosza*, Finkowie herbu *Ostoja*, Dębińscy herbu *Rawicz*, Krasińscy i Sołtykowie, są z tymże Skrzyńskich domem krwią połączeni. — *Z dokumentów złożonych u wydawcy.* —

Skrzypieński *herbu Ogończyk*, w Kaliskiem województwie. Jednaż ich dzielnica z Twardowskiemi, bo się i ci z Skrzypna piszą. Krystyn z Skrzypna starosta Złotorysky, żona jego siostra Sendziwoja z Szubina Toporzyka wojewody Kaliskiego i generała Wielkopolskiego, w r. 1375. Złotoryą utracił, i sam w niej od Leszka Białego pojmany. *Długosz.*

Skrzyszowski *herbu Gryf.* Stanisław Skrzyszowski, pierwszy z tego domu od Zygmunta I. Króla Polskiego na sejmie Krakowskim, do wszystkich szlacheckich prerogatyw przypuszczony w r. 1546. i z swojemi potomkami: pomogli mu do tego. Jan Mielecki kasztelan Wiślicki na ten czas, i Mikołaj Lowczowski, którzy go do herbu swego Gryf przyjęli. Pomógł Jan hrabia Tarnowski, kasztelan Krakowski i hetman wielki koronny, ale go najwięcej zaleciły jego expedycye wojenne, kędy nie raz odwagi rycerskiej nie małe dał dowody; wspomina ich z chwałą przywilej nobilitacyi jego od tegoż Króla, u *Papr.* pod herbem *Gryf*, *fol.* 84. cały położony, do którego cię odsyłam: każe ich zwać tamże Skrzyszowskiemi, syn jego także Stanisław pisarz kancellaryi koronnej, mąż w prawie ojczystem biegły; z tej racyi Zygmunt III. deputował go był do rewizyi statutu Herburta, już to *2dae editionis*, aby go konfrontował z starym exemplarzem. O czem jest *list tego Króla w Herburcie*, zaraz na początku. Maryanna była za Klemensem Ustrzyckim kasztelanem Sanockim.

Skrzyszowski *herbu Jastrzębiec*, na Szląsku: *Paproc. Strom.* powiada, że ich wspomina list Bolkona książęcia Szląskiego. Barbara Skrzyszowska zakonnica Sądecka.

Skrzyszewski *herbu tegoż*, co i Lniscy, to jest na tarczy powinny być dwa księżyce nie pełne, barkami do siebie obrócone, gwiazda nad niemi, toż samo, i tymże kształtem ma być i na hełmie. *MS. o Famil. Prusk.* N. Skrzyszowski miał za sobą Katarzynę Lesiecką.

Skubniewski *herbu Jastrzębiec*, w Mazowieckiem województwie. Bartłomiej Skubniewski w ziemi Liwskiej. Alexander w województwie Podlaskiem 1674.

Skultecki. N. Skultecki miał za sobą Zofią Zarankownę, i z niej potomstwo, Jan, Krzysztof, Stanisław, Maryanna Radomyjska, Zofia i Helena. N. Skultecki pojął Teofilę Horbowską. Jan archidyakon Warmiński. N. rotmistrz Orszański, poseł na sejm 1730.

Skulski *herbu Korab*, w Sieradzkiem województwie. Mikołaj z Skul Skulski, za Króla Stefana w Moskwie, za Zygmunta III. w różnych okazyach, odważnego serca, zszedł z tego świata 1620. nagrobek jego w Krakowie u OO. Franciszkanów. *Starowol. in Monum.*

Skulski *herbu Rogala*, w województwie Mazowieckiem. Seweryn, Walentyn i Jan Skulscy w ziemi Warszawskiej podpisali elekcyą Jana III. Króla. Adam 1704. przydany prymasowi *ad consilia.* Jednejże są z Łoskiemi dzielnicy. Michał Skulski podczaszy Warszawski deputat na trybunał koronny 1738.

Ignacy Skulski w r. 1788. podwojewodzi Warszawski. — *Krasicki.*

Skupieński *herbu Belina*, w województwie Mazowieckiem. Paweł, Jan, Jakób, Stanisław i Marcin Skupieńscy w ziemi Nurskiej 1697.

Skwarski *herbu Zaremba*, w województwie Mazowieckiem dom rozrodzony, z których Erazm z przydomkiem Niemierzyc, miał córkę Maryannę za Jana Smoniewskiego wydaną, i syna Grzegorza, ten z Mniszewską spłodził Józefa, który z Dziegiełowkiej zostawuje potomstwo, syna Jana, i córek kilka, z drugiej także żony Pęskiej, synów ma i córki. Drugiego Bartłomieja, którego z Skrzynieckiej dzieci zostały. Inni Skwarscy po różnych województwach rozbiegli się.

W r. 1788. Alexander Skwarski burgrabia Warszawski. — *Krasicki.*

Slachciński *herbu Nowina*, w Kaliskiem województwie. Marcin Slachciński wydał do druku: *Carmen varium de Sigismundi III. adventu et Coronat.* 1587. *Cracov. in* 4. Stanisław Slachciński w zakonie naszym rządził kollegia Brzeskie, i Rawskie 1626.

Slanka *herbu Nieczuja*, w Bełzkiem województwie. Eustachi, Jakób i Samuel Slankowie 1697.

Slanka *herbu Tarnawa*, w Sendomierskiem województwie. Stanisław Slanka z Łapsowa, kasztelan Sendomierski 1436. u *Okol. tom. 2. fol.* 486. Mikołaj Slanka z Łapsowa, chorąży Sendomierski, 1436. u *Łask. w Statucie fol.* 140. i na *liscie Władysława Króla danym miastu Lwowsk.* 1441. Piotra i Mikołaja Slamków (tak napisano) tenutarzów miasta królewskiego Małogoszczy, wspomina list Zygmunta I. *in MS. Petricov.* koło r. 1520. Zofia Buskiego klasztoru ksieni, w r. 1579. zmarła. Barbara Jana Stamirowskiego małżonka.

Śląski *herbu Brochwicz 3tio*, w Podgórzu. Joachim z Kralic Ślaski zszedł z tego świata w r. 1606. pochowany w Krośnie u OO. Franciszkanów. Regina z Kralic była za Oświecimem, matka to była tego Oświecima, który tamże fundował kaplicę Oświecimską nazwaną, była to albo córka, albo siostra Joachima. Anna Ślaska Tomasza Leszczyńskiego sędziego ziemskiego Sanockiego małżonka.

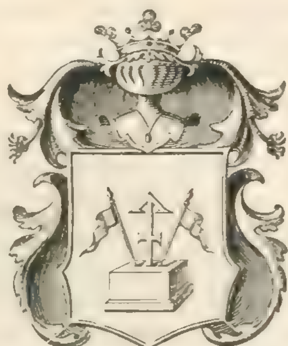
Ślaski *herbu Grzymała*, z mężem zbrojnym w bramie. N. Ślaski miał za sobą Grochowskę herbu Junosza, z tej córka była za Franciszkiem Antonim Chomętowskim sędzią ziemskim Stężyckim 1680. Jan Ślaski 1702. N. miał za sobą Agnieszkę Kruszyńską, z której spłodził dwie córki, jedna zaślubiona Anna Stanisławowi Ołtarzewskiemu, druga Maryanna Sobiegurskiemu. N. kasztelan Czerski, miał za sobą Godzką starościankę Owrucką. Ślaska była za Koseckim. N. miał za sobą Konstancyą Jarzyniankę. Wojciech Ślaski w zakonie naszym, rządził po dwa kroć kollegium Nieświezkie: Mikołaj zaś tyleż razy kollegium Połockie, to jest 1663. i 1675. Adam 1633. Józef i Tomasz 1697. w ziemi Ciechanowskiej, Franciszek w Nurskiej, Kazimierz w Zakroczymskiej. Szymon Józef regent Sanocki, żona jego Konstancya Franciszka Niesmierska.

Sleński *herbu Wieniawa*, w Mazowieckiem województwie. Marcin de Slańsko kasztelan Poznański 1436. podpisał pokój Brzeski u *Łask. w Statut. fol.* 140.

Slepczyc *herbu Prus*, w powiecie Wilkomierskim. *Kojał. in MS.*

ŚLEPOROD HERB albo ŚNIEPOROD.

Na mogile strzała z krzyżem prosto do góry żeleźcem stoi, między dwiema proporcami, tak go opisuje *Papr. w Gniazdzie fol.* 1193. *o herb. fol.* 800. *Okolski tom. 3. fol.* 128. gdzie też powiada, że ten herb nadany od książąt Litewskich za jakieś heroiczne dzieło w okazyi, od przodka Śleporodów familji

ŚLEPOROD albo ŚNIEPOROD HERB.

podjęte. Maciej Śleporod pisarz grodzki Witepski. Jan Śnieporod sławny pułkownik, od Stanisława Paca we dwóch tysięcy, to z szlachty, to z komputowych, to z Kozaków Połockich wysłany przeciwko Moskwie, wodza ich Tołkmaka, zamek Jezierzyszcze w oblężeniu ściśle trzymającego poraził. *Kojał. in MS.*

ŚLEPOWRON HERB.

Barkiem prosto do góry podkowa stoi, na niej krzyż, na krzyżu Kruk czarny trochę wspięte do lotu mając skrzydła, w prawą tarczy obrócony, w pysku złoty pierścień trzymając, pole tarczy błękitne, podkowa biała, na hełmie nad koroną takiż kruk. *Paproc. w Gniazdzie fol.* 1039. *o herb. fol.* 312. *Okol. tom.* 3. *fol.* 121. *Biel. fol.* 172. Ciż autorowie zgadzają się na to, że ten herb nabyty z takiej okazyi: gdy albowiem jeden z familji Korwinów, pojął wielkiej fortuny dziedzidziczkę jedynaczkę herbu Pobog, tak herb swój wykształtował, że do podkowy, ojczystego swego kruka z pierścieniem przydał: rozumieją zaś że Korwin ten z Węgier do Polski przyszedł, szukając chwały rycerskiej, w Węgrzech zaś rozpleniona była Korwinów familia, od jednego z Rzymskich Korwi-

nów. Nie przeczę bynajmniej, że w Rzymie sławny był niegdy *Valerius Corvinus Tribunus Militum*, z tej przyczyny Korwinem nazwany. Hetman Rzymski Kamillus wyciągnął z wojskiem przeciwko Francuzom, nim przyszło do batalji, Francuz i wzrostem i siłą mężny, na pojedynkową z sobą utarczkę, wyzywał kogokolwiek z Rzymskiej kawaleryi, stawił się Valerius, ale gdy się z Francuzem już już miał potykać, kruk niewiedzieć zkąd na szyszaku jego siadłszy, tak i skrzydłami i sponami i pyskiem na adwersarza Waleryuszowego nacierał, że i w oczy Francuz nie mógł mu dobrze i prosto wejrzeć, za takim tedy posiłkiem, snadno zwyciężył nieprzyjaciela Rzymian, a od tego czasu Waleryusz Korwinem był przezwany; sześć razy konsułem Rzymskim zawołany, sto lat przepędził, w żywej jednak i czerstwej zawsze starości. *Livius lib. 7. dec.* 1. Czy jednak rozplenione od niego potomstwo, temże się Korwinów imieniem szczyciło, tego nigdzie nie czytam. Prawda i to, że Jan Huniad, i syn jego Maciej Król Węgierski, ba i od tego z niedobrego łoża spłodzony Jan, Korwinami się zwali, i na monecie swojej wybijać kazali kruka z pierścieniem, atoli najprzód to u mnie pewna, że w Polszcze dawniejsza familia Korwinów, niżeli żył Huniad, ale syn jego Maciej co poznać z przywileju Konrada książęcia Mazowieckiego danego w Warszawie w r. 1224. ci zaś dopiero kwitnęli po r. 1400. do tego *Annales Silesiae* twierdzą, że gdy Maciejowi Królowi Węgierskiemu zdjęty z palca sygnet wyniósł, Maciej go dogoniwszy i postrzeliwszy zabił, pierścień odzyskał, a na pamiątkę tego, kruka sobie z sygnetem za symbolum obrał. Z tej familji był u wspomnionego Konrada Wawrzęta Ślepowrończyk dzielny i fortunny hetman. Chryzolm kasztelanem Czerskim 1320.

Herbowni.

Bagieński, Bronicki, Brotkowski, Bujno, Ciecierski, Drożeński, Frąckiewicz, Gąsiorowski, Gawkowski, Gliński, Goczanowski, Golimunt, Gorski, Gosiewski, Grochowarski, Grodecki, Gutowski, Harbowski, Idzikowski, Jaruzelski, Jastrzębski, Josiewski, Jurzyc, Juskiewicz, Kamieński, Komecki, Kosakowski, Kownocki, Krasiński, Krasowski, Krokowski, Krukowski, Kuczywski, Kudelski, Kulesza, Kurp, Lisowski, Łaniecki, Łaściszewski, Łowkiański, Łupiński, Malinowski,

Materna,	*Puławski,*	*Świderski,*
Mikucki,	*Raczyński,*	*Symborski,*
Milewski,	*Ramański,*	*Syromski,*
Miłkowski,	*Rembowski,*	*Szeplewski,*
Miroszewski,	*Roman,*	*Szymanowski,*
Młodziejowski,	*Romański,*	*Szymborski,*
Mnichowski,	*Romocki,*	*Topczewski,*
Nasierowski,	*Rozyniec,*	*Truskolaski,*
Nowosielski,	*Rzączyński,*	*Trzciński,*
Olszewski,	*Sarnicki,*	*Wawrzecki,*
Ostrowski,	*Sawicki,*	*Wąż,*
Pienicki,	*Sczucki,*	*Wierzbicki,*
Piotrowski,	*Ślepowroński,*	*Wilkowski,*
Pisarzewski,	*Siromski,*	*Wroblewski,*
Pniewski,	*Sobolewski,*	*Wyrzykowski,*
Pomianowski,	*Sokołowski,*	*Zawadzki,*
Popławski,	*Spadowski,*	*Zembocki,*
Przestrzelski,	*Starzyński,*	*Żmijowski,*
Puchalski,	*Suchodolski,*	*Żuk.*

Duńczewski, *Kuropatnicki*, *Małachowski* i *Wielądek*, następującym familiom przyznają także herb *Slepowron:*

Adziewicz,	*Drodzieński,*	*Przyłuski,*
Bagnicki,	*Fijałkowski,*	*Sławomier,*
Buchowiecki,	*Lutosławski,*	*Śniciński.*

Przecież nie wszyscy tu położeni, jednakowo tego herbu zażywają; a najprzód Jurzycowie i Kamieńscy, pod podkową gwiazdę kładą. Olszewski nie gwiazdę, ale krzyż drugi taki w pośrodku jej noszą, jaki jest i na wierzchu jej: Suchodolscy zaś na barku podkowy krzyża nie mają, ale tylko w pośrodku jej, a kruk na samej podkowie stoi, na hełmie zaś nie jest kruk, ale trzy pióra strusie. Wroblewscy nie na podkowie korwina stawiają, ale na kuszy napiętej strzałą do góry prosto, na hełmie trzy pióra strusie.

Ślepowroński *herbu Ślepowron.* Adam, Stefan i Jędrzej, Józef, Jan i Wojciech Ślepowrońscy, w ziemi Nurskiej. Marcin w Ciechanowskiej 1697.

Slesiński *herbu Doliwa*, w Bełzkiem województwie. Sędziwój z Sleszyna, mąż rezolutnego serca, przez kilka dni, sam prawie Santoka mężnie bronił, aż gdy wielom jeden w sile wystarczyć nie mógł, zamek ten poddał w r. 1370. *Długosz.* N. Slesiński miał za sobą Duninownę kasztelankę Inowrocławską koło r. 1560. Jakób z Gawrońskiej spłodził syna Adama na Slesinach, podczaszego Łęczyckiego, któremu Zuzanna Wiszowata z Krakowskiego województwa powiła dwie córki, jedna z nich Krystyna była za Adamem Domaradzkim pułkownikiem

herbu Jastrzębiec, druga Alexandra, za Sewerynem Morsztynem dziedzicem na Jankowce. Krzysztof miał za sobą Konstancyę Linowską, Stanisław Karśnicką chorążankę Łęczycką. Izabella była za Ignacym Wasilewskim starostą Narwskim, druga za Mikołajem Gidzińskim, trzecia za Wieszczyckim.

Slesiński *herbu Wieniawa*, w Gostyńskiej ziemi. Mikołaj z Slesina podpisał pokój Brzeski, u *Łask. w Stat. f.* 141. Marcinowi Slesińskiemu wojskiemu Gostyńskiemu, zmarłemu w r. 1578. osierociała żona Anna Dzierżgowska herbu Jastrzębiec, siostra arcybiskupa, marmurowy nagrobek w kollegiacie Łowickiej z tym herbem wystawiła. N. była za Stanisławem Tarnowskim chorążym Gostyńskim. Sebastyan podstoli Gostyński 1674. w ziemi Gostyńskiej. Stanisław kasztelan Inowłodzki temi czasy.

Ślęski *herbu Nałęcz*. Adam Slęski proboszcz Wiśnicki dziekan Kielecki, z tym herbem pogrzebiony w Krakowie u S. Ducha 1606. matka jego Agnieszka Gelowska, ojciec Stanisław.

Ślezanowski *herbu Topor*, Teresa Ślezanowska była za Zygmuntem Fredrem kasztelanem Sanockim. Są i w województwie Podlaskiem.

Śliwicki *herbu Jelita*. Ci są właśni Łysąkowscy herbu *Lubicz*, ale gdy w Prusiech osiedli, od dóbr Śliwice nazwanych, Śliwickiemi zawołani. W roku potem 1685. Rzeczpospolita na sejmie zgromadzona, za synów koronnych ich przyjęła, to jest Jana Śliwickiego i sukcessorów jego. Marcin Zamojski podskarbi wielki koronny przyjął ich do herbu swego Jelita, jakom czytał na liscie jego, w tymże roku danym. A Jan trzeci Król Polski, w tymże czasie, gdy o ich nobilitacyi w swoim przywileju mówi, hełm herbu ich, w ten kształt wyformował, że powinna być ręka zbrojna w prawą tarczy mieczem zaniesiona. Ten tedy Jan Śliwicki miał trzech synów, Jana, Macieja i Jerzego: najstarszy Jan był cześnikiem Chełmskim i pisarzem skarbu koronnego. Syn jego Piotr, Jacek w kongregacyi missyonarzów teraz proboszcz Warszawski u S. Krzyża, i wizytator generalny tejże kongregacyi. Z córek najstarsza Anna, żyła 1*mo voto* z Kazimierzem Suchodolskim podkomorzym królewskim, a 2*do voto* z Kolankowskim towarzyszem znaku husarskiego, inne trzy córki są zakonnicami: jedna Elżbieta u panien Wizytek w Warszawie, Agnieszka i Maryanna u panien Dominikanek w Górze pod Warszawą. Drugi syn Maciej z Zuchowskiej spłodził syna Jędrzeja i dwie córki. Ten Jędrzej ożeniwszy się 1*mo voto* z Zofią z Duninów Szpotów Michałowską wdową, miał z nią synów dwóch Wojciecha, i Dominika, i dwie córki, Maryannę i Franciszkę; 2*do voto* tenże Jędrzej z Kołudzką sędzianką ziemską Inowłocławską zo-

stawił jednę córkę Antoninę. Starszy syn tego Jędrzeja Wojciech służy za towarzysza pod znakiem husarskim, wziął w małżeństwie Katarzynę Radoszewską chorążankę Sieradzką z Walewkiej pochodzącą. Córka Jędrzeja Maryanna jest za Józefem Sokołowskim podsędkiem Brzeskim Kujawskim ziemskim, z którą spłodził Magdalenę córkę. Z córek zaś wzwyż pomienionego Macieja, jedna poszła za Chylińskiego, druga umarła. Trzeci syn Jana; Jerzy spłodził *2do voto* z Ossowską synów dwóch, i córek dwie, starszy syn Bonawentura, służy pod znakiem pancernym. Drugi Roch i córka Helena.

W r. 1778. Wojciech Sliwicki burgrabia Ciechanowski. — Jedna z siostr Piotra Sliwickiego proboszcza Warszawskiego Missyonarzów była za Franciszkiem Iżem. — *Krasicki.*

Śliwiński *herbu Junosza* w Prusiech. Kasper Śliwiński. *MS. de Famil. Pruss.*

Michał Śliwiński w r. 1778. wiceregent Buski. — W r. 1788. Ludwik podczaszy Lwowski. — *Krasicki.*

Śliwnicki *herbu Korab*, w Sieradzkiem województwie. Maciej Śliwnicki proboszcz Poznański, Gnieznieński i Kaliski archidyakon, umarł 1551. którego w Gnieznie nagrobek opowiada. Piotra Śliwnickiego trzech było synów, Mikołaj, Alexander i Piotr: tego synowie Piotr i Jędrzej rotmistrz na Szwedzkiej kampanji, z Łosieckiej ośmiu miał synów, z których jedni wojenno traktowali, drudzy zakonne życie sobie obrali. Wacław Śliwnicki 1604. *Acta terrestr. Leopol.* Elżbieta zakonnica u wszystkich ŚŚ. we Lwowie.

Śliwski, w Podlaskiem województwie. Jakób Śliwski archidyakon Przemyślki 1628. był na synodzie prowincyal. Piotrków. *Acta Synod.* wydał do druku 1mo. *Posłowie Japońscy do Pawła V. Biskupa Rzymskiego naród i droga ich, z Włosk. na Polski przetłom. in 4to Cracov.* 1616. 2do. *Chwalebny Grób Pański Jerozolimski, albo Kawalerya Duchowna tegoż Zakonu.* 3tio. *Kazanie na pogrzebie Adama Konstant. Książęcia Ostrogskiego Wojewodzica Wołyńsk.* 1618. *in 4to Cracov.* wprawdzieć na zakonnych osób honor i piórem i językiem był przycięższy, atoli w r. 1625. od Ś. Franciszka Xawiera, wziąwszy dobre napomnienie, którego jawne na grzbiecie jego były znaki, więcej sobie sługi Boskie poważał, niż przedtem. *Histor. Provinc.* Michał proboszcz Przeworski zakonu Bożogrobców, *Doctor Romanus. Nakiel. Miechov. fol.* 866. Alexander podstoli Bielski 1704.

ŚLIZIEN HERB.

Świat powinien być na tarczy, jak go zwyczajnie z krzyżem malują, ale bez pasa na nim, na hełmie trzy pióra strusie,

SLIZIEN HERB.

tak go opisuje *MS. Ks. Kojał.* alem ja widział w dedykacyi pewnej książki, że na hełmie z korony powinna wychodzić ręka do góry wyciągniona, przecież trochę w łokciu zgięta, przez której łokieć strzała przechodzi, z lewej ręki tarczy, na prawą, z dołu w górę trochę. Tym się herbem pieczętują Ślizieniowie w księztwie Litewskiem, ci z Siedmiogrodzkiej ziemi do Siewierskiego księztwa w Białej Rusi przyszli, jeszcze za czasów Alexandra Króla; Jędrzejowi Ratsza te przenosiny przypisują, tego syn Jan Andrejewicz Ślizen Topłyk nazwany, spłodził pięciu synów, Teodora, Eustachiego, Dawida, Jana i Tymoteusza, z których tylko Jan sukcessora zostawił Eustachiego, któremu w nadgrodę dóbr zawojowanych od Moskwy, w powiecie Oszmiańskim, te były nadane, Motyki, Kurozin, Uzła, Kniehynin, Studzionki; miał za sobą Jacyniczownę, z której zostało się synów trzech. Grzegorz, ten zginął; Jan wojski Oszmiański bezżenny, Paweł stolnik Oszmiański z Pietkiewiczowny, zrodził Grzegorza podsędka Oszmiańskiego, którego żona Hurynowna; Hieronima, który zginął pod Smoleńskiem: i Alexandra stolnika Oszmiańskiego, starostę Miadzolskiego, tego nagrobek marmurowy widzieć w kościele OO. Bernardynów na pustyni w Budzie, złączył się był dożywotnie z Katarzyną Stachowską, Krzysztofa marszałka Oszmiańskiego córką, z którą miał synów dwóch, Michała i Alexandra, z tych Michał zszedł bezżenny: Alexander najprzód był podstolim Oszmiańskim, trukczaszym królewskim, deputatem *ad pacta conventa* Jana Kazimierza Króla 1648. *Porządek elekcyi fol.* 22. potem stolnik Oszmiański, 1661. komissarz do granic Podlaskich i Brześciańskich, *Constit. fol.* 28. na nasze kollegium Brzeskie dobroczynny; wszedł 1*mo voto* w kontrakty małżeńskie z Teodorą Mieleszkowną podkomorzego Grodzieńskiego wnuczką, Dzieniątkowie, Ławna i Ostrowca dziedziczką, z tej byli syno-

wie, Jan, Stefan, Krzysztof i Alexander Hilary, wszyscy jednak prędką śmiercią zgładzeni, sam się tylko z nich został Stefan, o którym niżej: *2do voto* z Filipowiczowną, z której córki, Teodora Kazimierzowi Iliczowi, Joanna Puciącie, Krystyna Janowi Kierznowskiemu, Teresa Erazmowi Świechowskiemu sędziemu ziemskiemu Oszmiańskiemu zaślubione, i synowie Michał Bruno, rotmistrz królewski, Benedykt, Antoni i Jędrzej. Stefan pisarz najprzód ziemski Oszmiański poseł na konwokacyą 1696. potem referendarz Litewski i starosta Krewski, marszałek trybunału Litewskiego w r. 1705. *Chocimska za Jana III. wiktoryą*, do której też i on męztwem swem dopomagał, *wierszem Polskim* opisał i do druku podał. Miał za sobą *1mo voto*, Zofię Kotłownę, córkę Adama wojskiego Starodubowskiego, synowicę Samuela Hieronima Kotła marszałka Oszmiańskiego, z której syn Michał podkoniuszy Litewski, i córka Anna, *2do voto* Teodorę Szywkowskę chorążego Nowogrodzkiego synowicę, córkę zaś Alexandra Szywkowskiego.

Michał Ślizien podkoniuszy (jak wyżej) miał za sobą *Czetwertyńskę* z *Czerwińskiej* urodzoną. — Tadeusz w r. 1778. kanonik Wileński. — Michał stolnik Smoleński. — Rafał stolnik Starodubowski. — *Krasicki.*

Ślubicki czy **Słubicki** *herbu Rola*, w Łęczyckiem województwie, *Okolski* ich Glubicki położył, ale omylnie. N. Ślubicki sędzia grodzki Przedecki 1700. N. była za Alexandrem Morskim.

W r. 1778. Daniel Słubicki podczaszy Kowalski. — Józef wojski Kowalski. — Jędrzej miecznik Inowrocławski. — Adam regent ziemski Inowrocławski. — Franciszek miecznik Gąbiński. — W r. 1788. Pius wojski Kowalski. — *Krasicki.*

Słabiński, w ziemi Zatorskiej. N. Słabiński pisarz ziemski Zatorski, z sejmu 1661. komissarz do granic od Szląska. *Constit. fol.* 26.

Słabkowski *herbu Łodzia*, w Sendomierskiem województwie. Michał i Jan podpisali elekcyą Władysława IV.

Słabosz *herbu Wieniawa*, w Krakowskiem województwie. *Paprocki Strom.* powiada, że się Słaboszowie przedtem pisali z Dąbrowy, jako i Mężykowie: tak Jan Słabosz z Dubrowy wojewoda Ruski, to jest Mężyk, był pokojowym u Władysława Jagiełła 1434. *Długosz.* Jednego z nich, że Kazimirscy mieszczanie, pod pretextem gwałtu jakiegoś od niego uczynionego, stracili, trzech ich na gardle karano, i prawem nowym w r. 1520. obostrzono, żeby miasta rodowitej szlachty bez sądu grodzkiego nie dekretowały. *Bielski f.* 548. Jan Słabosz podsędek Krakowski 1540. *Acta terrestr. Cracov.* Jan komornik ziemski Krakowski 1547. Wawrzeniec w Poznańskiem, Tomasz w Ciechanowskiem 1697.

Sładkowski *herbu Jastrzębiec*, w Rawskiem województwie, tak *Baranow.* ale i w Krakowie u S. Trójcy widziałem nagrobek Annie z Sładkowa kasztelance Rozpierskiej położony z tym herbem, od męża jej Hieronima Konstantyna Minora w r. 1640. ojciec jej był zda mi się Samuel kasztelan Rospierski 1632. *Porządek elekcyi.* Piotr podstoli Rawski rotmistrz 1658. *Komput wojska*, deputat na trybunał skarbowy Lwowski, *Constit.* 1653. *fol.* 2. potem chorąży Rawski 1665. *Manif. Lubom.* umarł kasztelanem Sochaczewskim 1679. żona jego Katarzyna Branicka herbu Gryf, podkomorzanka Krakowska, córka Jana Klemensa, ale z niej dzieci nie miał, pogrzebiony w Rawskim naszym kościele. N. Sładkowski kasztelan Ciechanowski, bodaj nie Sochaczewski, złączył był sobie dożywotnie Katarzynę Lanckorońską, podstolankę Krakowską, z tej córka 1*mo voto* Rysińska, 2*do* Cikowska i syn, mąż rycerski ale *sterilis.* Stanisław Dubrawską. N. była za Kasprem Brodowskim herbu Łada. Jan z Sładowa chorąży Sochaczewski 1452. *Statut. Masov. fol.* 94. rozumiem że tu należy.

Sładkowski *herbu Nowina*, w województwie Sendomierskiem. Rafał Sładkowski kasztelan Konarski, z sejmu 1569. rewizor dóbr królewskich w Mazowszu i Podlaszu, w r. 1576. jeździł z drugiemi do Litewskich Panów, aby ich nakłonić na elekcyą Króla Stefana, *Constit. fol.* 244. i do kwarty Rawskiej, *f.* 260. i do lustracyi pol pustych na Podolu, *f.* 291. Walentyn poborca w Łęczyckiem 1577. *Constit. fol.* 320. N. miał za sobą Zofię Minocką, wdowę po Lubomirskim, z której dwaj byli synowie, Jan i Stanisław. *Baranowski.* Jan miał za sobą Popławskę. Malcher swoim kosztem żołd prowadząc pod Moskiewską expedycyą, zsiadlszy z konia, pieszo szedł do szturmu pod Pleszkowem 1582. *Paproc.* Jan Abraham Sładkowski biskup Cytryński, suffragan Chełmski, kanonik i officyał generalny Krasnostawski, Bełzki, Rubieszowski proboszcz 1640. któremu w tym roku przypisał *Judicium Astropoliticum Jan Karol Dachnowski. Ruszel in Tryumf fol.* 91. i *Okol. Russ. Flor. fol.* 59. imię mu Jacka dają, i że był zakonu Kaznodziejskiego świadczą. Brat jego rodzony sławny rotmistrz w Prusiech i na Tatarów. Dorota Sładkowska, Jana Lipskiego sędziego ziemskiego Bełzkiego żona, ale *sterilis* 1618. Barbara zaś Stanisława Witowskiego stolnika Bełzkiego, Zuzanna Jerzego Zagorskiego, Anna i Regina, siostry: Brat trzeci Hieronim suffragan Chełmski, wszystkie te dzieci z Jadwigi Zamojskiej spłodzone z ojca Wawrzeńca.

Sławecki *herbu Jastrzębiec.* Z tych jeden, za czasów *Paproc.* był pisarzem skarbowym. Grzegorz Sławecki mąż

rycerski, o którym *Konstytucya* 1638. *fol.* 54. Jadwiga była za Janem Pepłowskim.

Sławek, w Ruskiem województwie. Sławko dworzanin Zygmunta Kiejstutowicza wielkiego książęcia Litewskiego, gdy go broniąc od śmierci sprzysiężonym na niego, położył się na nim, oknem z pałacu od nich wyrzucony, w Trokach zginął. Stanisław Sławek 1629. *Acta Castren. Leopol.* Teresa zakonnica u wszystkich ŚŚ. we Lwowie, Konstantyn i Mikołaj w Kaliskiem 1697.

Sławianowski *herbu Korona*, patrz tego herbu pod Czeszewskiemi w trzecim Tomie *f.* 254. gdyż to jedenże dom z Sławianowskiemi w Prusiech. Ignacy i Marcyan w Poznańskiem 1697.

Sławianowski *herbu Jelita*, widziałem ich z tym herbem. N. Sławianowski, dobra swoje Więcławice nowicyatowi naszemu Krakowskiemu darował. *Histor. Domus.*

Sławiec, w Rawskiem województwie. Wawrzeniec i Jan Sławiec podpisali elekcyą Jana III. Króla.

Sławiński *herbu Leliwa*, w Wielkiej-Polszcze. Adam Sławiński 1588. *Acta Castr. Opocznen.* bodaj nie ten Adam miał za sobą Konstancyę Rogozińską burgrabiankę Krakowską. Przecław dziedzic na woli Przecławowskiej 1580. *Ibidem.* Córki jego, Anna była za Stanisławem Stokowskim herbu Drzewica, druga Jadwiga za Stanisławem Wronikowskim 1613. *Ibidem.* Wacław tamże 1598. Michał kanonik Poznański 1577. *Acta Synodi Provinc. Petric. fol.* 36. Mikołaj 1548. *Acta Castr. Leop.* Stanisław 1618. ucząc się w Ingolstadzie, wydał *assertiones de praecipuis Juris Canonici articulis*, kędy w prefacyi powiada, że z Gębickiemi i Krzyckiemi miał kolligacyą, był kanonikiem Gnieznieńskim, Poznańskim i Łowickim 1634. r. Kasper podpisał ustawy zjazdu Pokrzywnickiego 1587. *Const. fol.* 427. Maciej Sławiński wydał do druku: *Wieniec małżeński nowym Oblubieńcom Maciejowi Załuskiemu i Zofji Dąbskiej* 1624. *in 4to Posnan.* N. kanclerz Gnieznieński, kanonik Krakowski i Poznański 1675. Jan w Poznańskiem 1674. Paweł komornik graniczny Zatorski w Krakowskiem. Przecław poseł na sejm electionis z Zatorskiego 1696. Maryanna zakonnica u wszystkich ŚŚ. we Lwowie. Podobno są inni Sławińscy herbu Korczak czyli Ślepowron. Zofia Sławieńska Jana Rokszyckiego cześnika Sieradzkiego małżonka. *Andr. Trices. l.* 2. *epigram.*

W r. 1778. Antoni Sławiński regent grodzki Inowrocławski. — Antoni pisarz ziemski Sochaczewski. — W r. 1788. Tomasz pisarz ziemski Sochaczewski. — *Krasicki.*

Sławkowski *herbu Radwan*, w ziemi Ciechanowskiej i w Prusiech. Marcin z Sławkowa wojewoda Kaliski 1483. ja-

kom dowodził w pierwszym tomie. Jeden z nich był podstarościm Kowalskim. Sławkowska była za Przeworskim. *MS. de Famil. Pruss.* Sławkowskiego Rogali znajdziesz nagrobek u *Starowol. in Monumen.*

Sławogorski *herbu Kościesza*, niektórzy z nich z Podlaskiego województwa wyniósłszy się, osiedli w Grodzieńskim powiecie. *Ks. Kojał. in MS.* Stanisław Sławogorski podstoli Podolski 1685. podpisał konstytucye koronne. Stanisław kanonik Kamieniecki, proboszcz Nowomiejski, szczególniej na nasze kollegium S. Piotra w Krakowie dobroczynny, któremu i wieś Podgorzany i bibliotekę swoję darował, tamże po śmierci pogrzebiony, siostra jego była za Brzeskim. Mikołaj kanclerz i officyał Płocki. Stanisław w Podlaskiem. Szymon w Ciechanowskiej ziemi 1697.

Sławoszewski *herbu Godziemba*, w Kujawskiem województwie. Anna Sławoszewska Grzegorza Zakrzewskiego kasztelana Kruświckiego małżonka. *Paproc. f.* 413. Jan miał za sobą Łucyę Marszewską. Są tegoż herbu Sławoszewscy i w Grodzieńskim powiecie, jako świadczy *Kojałow.* Mikołaj 1632. w ziemi Warszawskiej.

W r. 1778. Józef Sławoszewski wojski Włodzimierski z *Orańskiej* miał syna Józefa także wojskiego Włodzimierskiego, ten pojął *Horainownę* wdowę po Hulewiczu, zostawił trzech synów Józefa, Antoniego i N. — *Krasicki.*

Sławski *herbu Mora*, w ziemi Łomżyńskiej. Waleryan Sławski, o którym *Konstytucya* 1618. *fol.* 18. Anna Sławska Stanisława Olszyńskiego żona.

Sławski *herbu Szeliga*, w ziemi Włodzimierskiej, i w księztwie Litewskiem. Mikołaj 1519. r. poseł do Moskwy względem pokoju. *Kojał. in MS.* Są Sławscy w Wołkowiskim powiecie.

Franciszek Sławski w r. 1778. sędzia ziemski Nurski. — *Krasicki.*

Słomka, w Mazowieckiem województwie. N. Słomka łowczy Czerski, miał za sobą Teresę Wężykownę Rudzką, córkę Wojciecha, circa 1700. umarła.

Słomowski *herbu Abdank.* Stanisław Słomowski, najprzód biskup Laodycki i suffragan Krakowski, potem arcybiskup Lwowski 1565. na tę katedrę wstąpiwszy, najprzód arcybiskupie dobra od sąsiadów bezprawnie przywłaszczone, prawem windykował, budynki starością zbutwiałe, różnemi nieprzyjacielskiemi inkursyami zdezolowane reparował, ołtarz wielki w katedrze swojej wystawił. W Dunajowie dwór arcybiskupi do ruiny nachylony dźwignął, tak na dobro archidyecezyi swojej pracującego, śmierć znalazła w r. 1575. *Skrobiszov. in Vit. Archiep. Leopol.* Był i w nauce i w cnotach znakomity, w prawie biegły, w konwersacyi poważany.

Słomowski *herbu Grzymała.* Słomowski Wojciech 1621. Annie z Słomowa pozostałej wdowie, po Jędrzeju Roszkowskim z Górki rezygnacyą czyni dóbr Słomowa za summę itd. *Acta Castren. Ostrzeszov. Okol. tom. 2. fol.* 169. powiada, że była ta Anna herbu Grzymała. Jan Słomowski, miał za sobą Zofię Jacimirską. Adam podsędek Gostyński.

SŁOŃ HERB.

Okolski o nim pisze *tom.* 3. *fol.* 162. gdzie powiada, że powinien być Słoń na trzech wzgórkach stojący, w prawą tarczy obrócony, i że go Sierawscy na Podolu zażywają. Mnie się dostało widzieć, na nagrobku Jana Paprockiego pisarza żupy Toruńskiej, w kościele OO. Dominikanów w Toruniu pogrzebionego, że był Słoń, trąbą swoją, z drogi owieczki rozpędzający: a *Petrasancta cap.* 54. twierdzi, że Słoń w Brytannji niektórym domom jest w herbie zwyczajny. Tym się herbem pieczętują Słoniewscy.

Małachowski i inni naznaczają kolor pola niebieski, pagórki zielone. —

SŁOŃCE HERB.

Tenże *Okolski tom.* 3. *fol.* 163. kładzie herb Maszkowskich Słońce, koloru jednak tarczy słońca, ani hełmu nie opisał, jam go położył pod Maszkowskiemi.

Słończewski *herbu Kościesza.* Lenard Słończewski biskup Kamieniecki nie w r. 1400. jako chce *Paproc.* i z niego *Okolski*, ale zszedł z tego świata w roku 1563. Ojciec jego z przodków swoich szlachetnie urodzony, w młodszych leciech niepomiarkowanie żyjąc, a zatem fortunę całą styrawszy, nakoniec gdy inszego sposobu do życia niestawało, pojąwszy w mieście królewskiem Wyszogrodzie żonę, tamże przy niej osiadł: dla tego i Lenard z tych rodziców urodzony, Lenardem się z Wyszogrodu i zwał i pisywał; w akademji Krakowskiej w naukach znaczny postępek uczyniwszy, wstąpił do zakonu Bożo-

grobców, albo Miechowitów, kędy doktorem teologji wyniesiony i konwentu S. Jadwigi na Stradomiu przy Krakowie proboszczem: ofiarowano mu dla znacznych cnót i przymiotów jego i probostwo Miechowskie, ale go niechcąc przyjąć, komu innemu ustąpił, sam zaś konwent Stradomski nie małym kosztem restaurował, praw zakonu swego mężnie u Króla i u senatu bronił, do czego mu siła pomagała u wszystkich akceptacya, którą miał z Kaznodziejskiej funkcyi, każąc przed Królem lat kilka w katedrze Krakowskiej, tak dalece, że też Zygmunt August szacując sobie tak zacnego męża, do infuły go Kamienieckiej pomknął w r. 1546. *Nakiel. in Miech. f.* 636. 673. 674. *Starowol. in Monum. ex Inscription. Miechow.* przecież raczejby miał mówić, *Nakiel.* że wzięty na biskupstwo 1547. albo 1548. według tego co się w pierwszym tomie mówiło. Wiele bardzo kościołów, plebanji, szpitalów w tej dyecezyi za jego zabiegiem i nakładem stanęło, wiele opuszczonych dźwignął, i osadził; karności kościelnej dziwnie przestrzegał, ubogich i sierot dobroczynny obrońca, w radzie mądrze przezorny, ztąd gdy Sieniawski hetman Piotra na Wołoskim hospodarstwie osadzał, Król mu tego Słończewskiego przydał w komitywie, aby on mu przysięgę wierności opisał. *Orichov. in Annal.* Tenże świadczy, jak bronił w senacie małżeństwa Barbary Radziwiłowny z Augustem I. Królem Polskim. Jan i Maciej w Warszawskiem 1633. Gabryel 1703. Stanisław w ziemi Chełmskiej poborca z sejmu 1591. *Constit. f.* 632. Jan dworzanin Zamojskiego. Jędrzej w ziemi Zakroczymskiej 1674. Stefan Józef sekretarz królewski 1704. Adam Słończewski w zakonie naszym, życie swoje stargał na usłudze zapowietrzonych w Wilnie w r. 1653. był człowiek heroicznych cnót pełny, a między inszemi, passyą gniewu takim gwałtem w sobie ukracał, że aż mu się krew nosem rzuciła. *Nadasi in Vict. Charit. Tanner. fol.* 793.

Słonecki *herbu Gerald.* Słonecki Gerald starosta Gniewkowski, o którym *Biel. fol.* 247.

Słonecki *herbu Korab,* w Wielkiej-Polszcze. Tomasz Słonecki 1621. N. Słonecka Tomasza Koczorowskiego małżonka. Jędrzej miał za sobą Jadwigę Wieruszownę Walknowską, z której synowie Jan i Mikołaj, piszą się z Słończyc. Marcin 1704.

Słoniewski *herbu Słoń.* Ci do prerogatywy szlacheckiej przypuszczeni w r. 1659. w Krzysztofie Warteszowiczu Słoniewskim, o czem patrz Konstytucye w tymże roku. Ten tedy Krzysztof sekretarz królewski spłodził dwóch synów Michała, i Mikołaja. Michał starostą był Soleckim, Ludowika Druszkiewiczowna syna mu powiła Piotra, i córkę Elżbietę.

Mikołaj był chorążym Bydgowskim, żona jego Sarbiewska, synowie jego z niej Józef i Michał. Józef pojął Sołtykownę. Katarzyna Słoniewska najprzód weszła w związki małżeńskie z Wasiczyńskim, potem z Franciszkiem Gałeckim wojewodą Poznańskim.

Słoński *herbu Brochwicz.* Kazimierz Słoński cześnik Witebski fundator rezydencyi naszej Słuckiej.

Słoński *herbu Ostoja,* piszą się z Słonków w Krakowskiem województwie. Gabryel Słoński 1573. Stanisław kanonik Płocki 1577. *Acta Synod. Provinc. Petricov.*

Słopanowski *herbu Prosna,* w Poznańskiem województwie, piszą się z Słopanowa. Stanisław Słopanowski proboszcz Szamotulski 1698.

Słostowski *herbu Pilawa,* w Sieradzkiem województwie, w ziemi Przemysłkiej i Ciechanowskiej. Erazm z Słostowa podsędek Ciechanowski 1453. *Statut. Masov. fol.* 98. Piotr pod wojnę z Gdańszczanami, za czasów Króla Batorego pewny ludzi żołnierskich komput do obozu naszego wysłał. *Paproc. fol.* 100. Zostawił to potomstwo, Stanisława dworzanina Króla Stefana, Jana, Macieja i Jędrzeja. Jan miał za sobą Przerębską. Wojciech żołnierz znaczny, Kazanowską, synowicę chorążego Sendomierskiego, od obudwu zostało potomstwo. Stanisław stryj tych, umarł *sterilis.* N. brat tych miał za sobą Sarbską. *Baran.* Ks. Jan Słostowski od stryja swego Aryanina bezpotomnego, obszernej fortuny dziedzicem był uczyniony, ale że katolikiem ten Jan został, dla tego, od stryja tegoż, ze wszystkiego wyzuty, do Soc. Jesu wstąpił, a to z takiej okazyi: modlił się raz przed obrazem Najś. Matki w Wilnie, deliberując o dalszem przedsięwzięciu życia swego, wtem usłyszy z owego obrazu głos do siebie, *Pete admitti: ingredere Soc. Jesu:* zkąd pokwapił się do tego zakonu, gdzie przy wielu faworach od tejże Matki świętej odebranych, lat 79. przepędziwszy, a między inszemi i tem, że co chciał, to u niej uprosił, życie swojej zakończył, w r. 1651. w Jarosławiu u Panny Maryi. Jędrzej sędzia ziemski Zakroczymski 1661. r. *Const. f.* 73. Paweł mąż rycerski, którego nagrobek w Zamościu u OO. Franciszkanów, umarł zaś 1653. *Starow. in Monum.* N. miał za sobą Podolską sędziankę Ziemską Ciechanowską.

Słotwiński *herbu Leliwa,* w województwie Nowogrodzkiem. *Kojał. in MS.* Stanisław Słotwiński dworzanin Króla Stefana, zsiadłszy z konia pieszo szedł do szturmu pod Pleszkowem. *Paproc. o herb. fol.* 404. Są i w Lubelskiem województwie, o których *Konstytucya* 1638. *fol.* 65. N. miał za sobą Zuzannę Skrzyńską Ładziankę, ale z nią *sterilis.* Adam z Siegniew Słotwiński, Stanisław Paczek, Kazimierz, Mikołaj i

Tomasz w Lubelskiem, Jan i Józef w Sendomierskiem 1697. N. była za Józefem Walawskim.

Słowikowski *herbu Suchekomnaty*, w województwie Mazowieckiem i Wołyńskiem. Jakób Słowikowski mąż wojenny. Marcin Kazimierz kanonik S. Michała za zamku w Krakowie, i u Wszystkich ŚŚ. J. U. D. 1699.

Słowiński *herbu Jelita*, w ziemi Sochaczewskiej. Tych pierwszy antecessor Wojciech wnuk, dla spraw rycerskich prerogatywą szlachectwa regalizowany w r. 1582. za rekomendacyą Jana Zamojskiego hetmana koronnego, od którego też do herbu tego przyjęty. Ten miał za sobą Branwickę; herbu Kościesza; synów miał dwóch: Jędrzeja i Jana. Jędrzej miał za sobą Annę Czechowską herbu Oksza, miał z nią synów sześciu: Marcina, Jana, Wojciecha, Franciszka, Jędrzeja, i Jerzego. Jan był w zakonie Soc. Jesu. Jan, drugi syn Wojciecha, był rotmistrzem nad piechotą. Prokop z Lubków Słowieński był sędzią grodzkim Kijowskim r. 1630.

Słubicki *herbu Prus 1mo*, w Rawskiem województwie, a bodaj nie od nich poszli Załęscy, bo się Słubiczami Załęskiemi zowią. Krzysztof skarbnik Gostyński.

Słuchocki *herbu Jasieńczyk*, w ziemi Liwskiej, piszą się z Słuchocina, Maryanna Słuchocka, była za Janem Kazimierzem Bujnem, komornikiem ziemskim Drohickim. N. za Tomaszem Raciborskim.

Słucki *herbu Dołęga*, w Kujawskiem województwie, przydomek mają Burnak, podobno że od nich poszli. Paweł Słucki komornik Radziejowski r. 1674. N. temi czasy ma za sobą Annę Działyńską. Michał pisarz Inowrocławski, deputat na trybunał koronny 1710. Jędrzej dziedzic na Nagórkach w ziemi Wizkiej 1632. i Stefan, Jakób 1697. Franciszek, Władysław i Jan w Dobrzyńskiej, Michał, Marcyan w Łęczyckiem.

Marcin Słucki w r. 1778. podwojewodzi Wizki. — Klemens podwojewodzi Ostrzeszowski. — *Krasicki.*

Słuccy *książęta* patrz **Olelkowicz.**

Sługocki *herbu Jastrzębiec*, w ziemi Chełmskiej. Mikołaj Sługocki officyał Lubelski 1645. Zbigniew sędzia ziemski Buski, i pisarz grodzki Krasnostawski, z sejmu 1667. naznaczony do rewizyi ksiąg ziemskich i grodzkich Krasnostawskich. *Constit. fol.* 23. N. miał za sobą Barbarę Grotownę. N. była za Felicyanem Blinowskim. N. podczaszy Chełmski, poseł na sejm, miał za sobą Katarzynę Radecką herbu Godziemba kasztelankę Lubaczowską, z tej się syn został i córka. Brat jego Józef stolnik Chełmski, porucznik usarskiej chorągwi, deputat na trybunał koronny 1727. poseł na sejm, marszałkował w trybunale koronnym 1740. zostawuje potomstwo.

O jednym z nich pisze *Rzączyński in histor. natur. fol.* 316. że karetę sześcią końmi we wszystkiem biegu zapędzoną, ująwszy za ostatnie koło, utrzymał, a dwóch słusznych mężów na dwóch rękach razem unosił, bez wielkiej fatygi.

Józef (Stanisław) stolnik Chełmski (jak wyżej) wziął potem kasztelanią Lubelską, której za konsensem królewskim ustąpił Leonowi Moszyńskiemu. Córka jego za Jakubowskim podkomorzym Żytomierskim, syn Antoni bezżenny. — *Krasicki.*

Słupecki *herbu Rawicz*, w Rawskiem i Lubelskiem województwach: piszą się z Słupczy, idą zaś od Grota czwartego brata Prandoty, Goworka i Warsyusza, jako się mówiło w czwartym tomie *fol.* 291. kędym też wielu dawniejszych przodków z Słupczy się piszących, czyli z Słupce, obszerniej skonnotował, tu drugich kładę. Grot z Słupczy, który Jana Ossolińskiego kasztelana Wiślickiego zabił, synów jego dwóch rachuję *Długosz lib.* 13*tio fol.* 239. pod r. 1459. w swojej historyi, jeden z nich Jan kanonik Sendomierski, drugi Łukasz, którego żona Zbigniewa, także Zbigniewa z Brzezia albo Lanckorońskiego marszałka wielkiego koronnego córka, z której było kilka dzieci, a między niemi Jan (bodaj nie ten, o którym niżej piszę, że był, kasztelanem Sądeckim) umarł ten Łukasz w r. 1471. Straszną historyą opisuje tamże *Długosz* dosyć obszernie, o tym Łukaszu, na postrach wszystkim inszym, którzy fortuny nabywając z krzywdą ubogich ludzi, albo cale restytucyi nie czynią albo ją przy śmierci dopiero swojej, na sukcessorów zwalają. Jan z Słupczy kasztelan Sądecki 1504. *Statut Łask. fol.* 112. i 1507. Stanisław poseł na sejm 1564. zkąd naznaczony do rewizyi dóbr królewskich w Prusiech, *Constit. fol.* 40. w r. 1569. już kasztelan Lubelski, podpisał restytucyą Podlasza, *Constit. fol.* 154. zszedł z tego świata przed r. 1576. co poznać z *Konstytucyi* tego roku *fol.* 245. poselstwo odprawił do Maxymiliana Cesarza: córka jego Anna była za Janem Lipskim z Goraja podkomorzym Bełzkim, umarła 1604.; druga za Jędrzejem Bełzeckim, syn zaś Felix Słupecki kasztelan najprzód Zarnowski, z sejmu 1613. komissarz do kwarty Rawskiej, *Uniwer. Pobor.* a w r. 1613. juz kasztelan Lubelski, deputat na sądy fiskalne. Zbigniew brat jego, długo się opierał wzywającemu się Bogu przez instynkta swoje, od pletliwych błędów heretyckich, do prawowiernej wiary, aż też zachorzawszy śmiertelnie, katolickiego sobie kapłana przyzwał, z którym o duszy swojej naradziwszy się, cale się chciał z katolickim kościołem pojednać, ale matka tego mu szczęścia zabroniła, kapłana katolickiego niechcąc do niego przypuścić, tym czasem gdy mu heretycza księgi błędami zarażone podała, on je w ogień wrzucił. *Cichoc. Alloq. Osecen. lib.* 2.

c. 9. Zbigniew kawaler Jerozolimitański, po wielu experymentach wojennych w cudzych krajach, gdy do ojczyzny powrócił, kasztelanem był Połanieckim. Jan żadnego urzędu przyjąć niechciał, synów się dwóch jego zostało, jeden Samuel, kasztelan Radomski, starosta Zawichojski; z sejmu 1620. deputat na trybunał Radomski, *Constit. fol.* 19. i 1623. do kwarty Rawskiej, *Constit. fol.* 18. miał za sobą Zofię Ligęziankę, której zmarłej 1643. wystawił nagrobek w Zawichoście. Regina kasztelanka Radomska Adama Bala, chorążego Przemyskiego, *2do voto* Michała Marchockiego miecznika Przemyskiego: druga Anna, Daniela Brzeskiego małżonka, Alexander brat jego z Konar, dziedzic na Pniowie i Wrzawie, żona jego Gniewoszowna Marcina z Anny Leskiej córka. *Cichoc. Alloq. Osecen. lib.* 2. *cap.* 11. Jerzy podkomorzy Lubelski, córka jego Teodora 1660. Floryan 1632. Stanisław najprzód podkomorzy, potem kasztelan Lubelski, z sejmu 1661. komissarz do granic, *Constit. fol.* 26. miał za sobą Kotkowską, z której córka poszła za Stanisława Dunina Borkowskiego kasztelana Połanieckiego, miał i drugą tenże Stanisław żonę, Barbarę Leszczyńską herbu Wieniawa, która pogrzebiona w Opolu, z tej córka Anna Marya była za Marcinem Regem. Druga jego córka Elżbieta za Jerzym Niemierzycem podkomorzym Kijowskim. N. Słupecka z Konar, była za Mikołajem Sienickim podkomorzym Chełmskim, druga za Adamem, trzecia za Marcyanem Gorajskiemi. Jan w zakonie Soc. Jesu służąc zapowietrzonym, niebo sobie uskarbił. *Nadasi Victimae Charit.* Elżbieta Leszczyńskiego Abdanka małżonka. Wojciech i Maciej w Rawskiem 1674.

Słupecki *herbu Trzaska.* Stanisław Słupecki podstoli Mozyrski, pierwszy osiadł w Pomorskiem województwie, kędy życie swoje skończył w r. 1691.

Słupkowski. *Acta Castren. Ostrzeszov.* 1598. o nich świadczą.

Słupnicki. N. Słupnicki miał za sobą Annę Łyczkownę.

Słupski *herbu Jelita*, w Sendomierskiem województwie. Barbara Słupska była za Janem Wilkostowskim. Jakób pod Pleszkowem pieszo szedł do szturmu 1582. r. *Paproc. o herbach fol.* 405.

Słupski *herbu Leszczyc*, w Wielkiej-Polszcze. Wacław z Słupi Słupski zostawił Zofię Bronikowską, siostrzenicę Hieronima Podwojewskiego, Krakowskiego i Poznańskiego kanonika, i archiprezbytera Krakowskiego; córki te: Urszulę Boleszową, Annę Buińską, Barbarę Zbylitowską podsędkowę Krakowską, której nagrobek w rynku w Krakowie u Panny Maryi z herbem Leszczyc: Elżbietę Zabicką, i Zofię Czermiń-

ską; synów zaś Wacława, Marcina, Krzysztofa i Wojciecha. Zofia która była za Stanisławem Czermińskim herbu Jelita, spłodziła dwóch synów: Marcina i Romualda, tyleż córek, Annę i Agnieszkę. *Baran.* Mikołaj biskup Gracyonopolitański, suffragan i archidyakon Wileński, *Administrator sede vacante*, kwitnął 1688. świątobliwością życia, gorliwością w kazaniach, w poświęcaniu kościołów, w wizytowaniu dyecezyi, niespracowany pasterz; herbu Leszczyc, jako świadczy *Kojał. in MS.* Anna Rafała Złotnickiego małżonka, *2do voto* Antoniego Bosakowskiego.

Słupski *herbu Lis.* Słupski Swantopełk Sebastyan, tego herbu, podpisał Akta Rokoszu w r. 1606. miał za sobą Krystynę Oraczewską pisarzownę ziemską Krakowską, w Krakowie u S. Szczepana pogrzebiony: synowie jego Piotr i Stanisław i córki trzy, z których Barbara panieński sobie żywot zasmakowawszy, w nim siedmdziesiąt lat dopędziła, i kresu życia swego w r. 1636. w Krakowie przy tymże kościele w świątobliwych się aktach ćwiczyła, dom ten Boży w piękny apparat przystroiła. Teresa i Krystyna zakonnice Sądeckie 1701. Jędrzej w zakonie naszym umarł w Sendomierzu 1679.

Słupski *herbu Topor*, w Pałukach. Maciej Słupski od Krzyżaków w niewolą wzięty w r. 1462. *Biel.* Szymon Słupski kasztelan Inowrocławski 1572. podpisał list, u *Papr. o herb. fol.* 524. Wojciech archidyakon Kujawski, potem proboszcz panien zakonnych S. Norberta w Płocku, kędy kościół i klasztor wymurował z fundamentu. *Damal. in Archiep. Gnesn.* W r. 1616. deputatem zasiadał na trybunale koronnym, żył jeszcze 1634. Mikołaj sędzia ziemski Dobrzyński 1433. u *Łask. w Stat. fol.* 52. Wawrzeniec sędzia i żupnik Bydgoski 1576. podpisał list zjazdu Jędrzejowskiego. *Constit. fol.* 246. Barbara Jana Bruchowskiego małżonka, a *2do* za Jerzym Strzałą.

Słuszka *herbu Ostoja*, w księztwie Litewskiem. Dom zasłużony. Jana Słuszkę do herbu Ostoja przypuszczonego wspominają *Acta Castren. Cracov.* pod unią Litwy z Koroną za Króla Jagiełła, kwitnął potem Słuszka rotmistrz we wszystkich za Kazimerza Jagiellonowicza expedycyach z Tatarami wsławiony. Jan za Zygmunta I. starosta Lubecki i Łojowski, zamku Kijowskiego gubernator, który on po zniszczeniu jego od Tatarów, znacznie reparował. Nagrobek jego i drugich z tego domu jest w Kijowie, według świadectwa *Okol.* Mikołaj Słuszka starosta Krzyczewski i Luciński, wspomina go *Starowol. in Monum. fol.* 780. miał za sobą Kmiciankę marszałka Litewskiego, Wilkomierskiego i Onixteńskiego starosty, z Litaworowny Chreptowiczowny wojewodzanki Nowogrodzkiej córkę, siostra jego Regina dostała się w małżeństwo Marcinowi

Paleckiemu, staroście Ejszyskiemu, sekretarzowi Króla Augusta; córka zaś poszła za Kaweczyńskiego, i synowie trzej: Mikołaj, Krzysztof i Alexander. Z tych Mikołaj rotmistrz i pułkownik w Inflanciech i Moskwie wsławiony. Drugi Krzysztof wojewoda Inflantski, ten dwanaście lat na dworze Rudolfa Cesarza przepędził, kędy się ojcowskiej wyprzysiągł herezyi, złączył się był dożywotnie z Zawiszanką podskarbianką Litewską: to pisze *Okolski Russ. Flor. fol.* 130. że miał za sobą Wołowiczownę, świadczy *Geneal. Zawiszów:* synów jego czterech zostało: Remigian, Mikołaj, Rafał i Jan, ten ostatni posłował na sejm 1623. zkąd był naznaczony komissarzem do taxy rzeczy. *Constit. fol.* 10. Alexander, trzeci syn Mikołaja starosty Krzyczewskiego, najprzód kasztelan Miński 1626. potem Zmudzki 1633. dalej wojewoda Miński 1635. Nowogrodzki 1636. aż na koniec Trocki, starosta Rzeczycki, Łojowski, Mozyrski, i Homelski, marszałkował w trybunale Litewskim r. 1631. z sejmu 1628. komissarzem zapisany do zapłaty wojsku, *Const. fol.* 3. i 1634. *fol.* 9. deputatem na trybunał fiskalny Litewski 1633. *Const. f.* 22. odrzuciwszy błędy Kalwińskie, wszystek się wylał na przymnożenie czci Boskiej, przetoż jedne starością nadbutwiałe domy Boskie reparował, drugie na nowo stawiał. W Stołpcach miasteczku dziedzicznem nad rzeką Niemnem w r. 1621. fundował i z żoną swoją OO. Dominikanów, z razu drewniany kościół i konwent, ale potem kościół wymurował i w apparat kościelny ubogacił. *Okolski Russ. Flor. fol.* 133. W Rzeczycy także królewskiem mieście, tychże OO. konwent założył. *Okol. Russ. Flor. fol.* 136. W Wołczynie dwa kościoły, w Kowalewszczyznie, jeden, kędy też po śmierci złożony spoczywa. Zona jego Zofia Konstancya Zienowiczowna wojewodzanka Brześciańska, siostra Mikołaja kasztelana Połockiego, wdowa po Stanisławie Kiszka, którą do wiary katolickiej nakłonił, i do tej świątobliwości przyprowadził przykładem swoim, że gdy jej medycy w ostatniej chorobie, takie lekarstwa radzili, które z przykazaniami Boskiemi nie mogły się pogodzić, rzeczej sobie śmierć obrała, w r. 1642. niżeli wykroczyć najmniej z drogi mandatów Boskich. *Hist. Colleg. Castren.* Z tej była córka Elżbieta, która pierwszym kontraktem zaręczona Adamowi Kazanowskiemu marszałkowi nadwornemu koronnemu, drugim Hieronimowi Radziejowskiemu podkanclerzemu koronnemu, i synowie Bogdan, Eustachi, Bogusław i Zygmunt. Z tych Bogdan Władysław dworzanin Władysława Królewicza, w r. 1630. młodo umarł w lat piętnaście, herby jego cztery wydziałem, Ostoja pierwszy, drugi Ślepowron, (ale miałby być Zienowiczów herb, ile że matka jego była Zienowiczowna) trzeci Jelita, czwarty Bogorya. Drugi

Eustachi Adam starosta Rzeczycki, *facundia*, *ingenio*, *virtute spectandus adolescens*, w Rzymie życie skończył w r. 1639. co o nim opowiada nagrobek jego w Rzymie u S. Stanisława. *Starowol. in Monum. fol.* 813. Trzeci Zygmunt chorąży Litewski, starosta Homelski i Propojski, godny regimentarz przeciwko Moskwie, Węgrom, Kozakom i Szwedom, posłował na sejm 1662. zkąd naznaczony komissarzem do zapłaty wojsku Litewskiemu, *Constit. f.* 16. z światem się rozstał w r. 1674. w Czaśnikach, kędy zda mi się onże sam fundował OO. Dominikanów. Czwarty Bogusław podskarbi nadworny Litewski starosta Rzeczycki, wspomina go *Konstytucya* 1647. *fol.* 25. mąż na dobro ojczyzny szczodry, kiedy chorągiew na potrzebę jej wystawiwszy, swoim ją kosztem póki żył, utrzymywał; złączył się był dożywotnie, z Anną Potocką herbu Piława wojewodzanką Bracławską, wdową po Kazanowskim wojewodzie Bracławskim, z nią spłodził córkę Konstancyę, 1*mo voto* Władysławowi Donhoffowi wojewodzie Pomorskiemu, a gdy ten pod Strygoniem zginął, 2*do voto* Ernestowi Donhoffowi wojewodzie Malborskiemu: jam w drugim tomie dał jej honor wojewodzanki Witebskiej: bo ojca jej nie którzy autorowie, z tem krzesłem rozpisali, osobliwie *Duryew. Niezeszła Pamięć. fol.* 89. Synów z tejże Potockiej dwóch się zostało: z tych jeden Józef Bogusław najprzód łowczy Litewski, starosta Rzeczycki 1674. potem chorąży Litewski 1676. deputowany do boku królewskiego dla obrady wojennej, *Constitut. fol.* 21. i 1678. do zapłaty wojsku, *Constit. fol.* 4. wziął potem od Króla Jana III. laskę nadworną Litewską, umarł kasztelanem Wileńskim, hetmanem polnym Litewskim, starostą Lanckorońskim, Pińskim, Pieniawskim, Jezierskim, w Krakowie 1701. śmiercią pobożną, do której się gotował przez różne cnoty, osobliwie miłosierdzie na ubogich, sprawiedliwość w sądach, nabożeństwo, dla którego zwykł się był na trzy dnie przed Wielkanocą w zakonnym gdzie domu zamykać. Fundował OO. Bernardynów w Wołczynie co approbowała *Konstytucya* 1690. *fol.* 17. Z tejże fortuny swojej, nie małą summę wysypał był na potrzeby ojczyzny, *Constit. fol*. 9. i owszem i życie swoje za nię, nie w jednej okazyi gotów był położyć, osobliwie jednak pod Chocimem i Wiedniem: żona jego była Teresa Wincentego Gosiewskiego podskarbiego wielkiego i hetmana polnego Litewskiego córka, ale z niej żadnego potomstwa nie zostawił, ta zaś po jego śmierci ponowiła związki małżeńskie, z Kazimierzem Sapiehą wojewodą Wileńskim i hetmanem wielkim Litewskim. Drugi Dominik Michał wojewoda Połocki, starosta Rzeczycki, marszałkował w trybunale Litewskim, raz 1681. drugi raz 1690. trzeci raz 1695. po-

słował na różne sejmy, w r. 1682. był komissarzem do traktowania o wiecznym pokoju z Carami Moskiewskiemi. *Constit. fol.* 2. W różnych expedycyach wojennych przeciwko Turkom i Tatarom, odważnie stawał, ale i on żyjąc z Konstancyą Podbereską wojewodzanką Smoleńską, starościanką Upitską i Gulbińską, żadnego nie miał domu swego i imienia sukcessora. O jednym z nich pisze *Zebrzydowski in Illustribus Polonorum Virtutibus*, że gdy w Rzymie wół wielki rozjuszony z impetem na niego zapędził się, tak, że się przed nim uchronić nie mógł, wszystką siłą porwawszy go za rogi, tak go utrzymał, że dalej postąpić nie mógł: co wszystkiemu Rzymowi do podziwienia było.

Słuszkowski *herbu Junosza*, w Kaliskiem województwie. Jakób Słuszkowski pisarz grodzki Ostrzeszowski 1612. *Acta Castr. Ostrzesz.* N. była za Chryzostomem Lisieckim.

Służowiecki *herbu Dołęga*, w ziemi Warszawskiej, jedenże dom z Babickiemi.

Służowiecki *herbu Łada*, w ziemi Warszawskiej.

Służowski *herbu Łodzia*, w ziemi Pilznieńskiej, jedenże dom z Borzykowskiemi, z których dwóch wspomina *Paprocki o herb.* Jakóba i Złocha Służewskiego, który w r. 1574. mężnie przeciw Tatarom czyniąc, poległ za ojczyznę. Elżbieta była za Piotrem Rojowskim pisarzem grodzkim Sanockim. Felicyan starosta Horodelski, córka jego za Daniłowiczem.

W r. 1778. Samuel Służowski kanclerz kolleg. Warszawskiej. — *Przypisy Krasickiego.*

Służowski *herbu Radwan*, w Warszawskiej ziemi, jednaż ich dzielnica z Uchańskiemi, ztąd Uchańscy pisali się z Służowa. Władysław Służowski w województwie Rawskiem podpisał elekcyą Jana III. N. Służowski dzierżawca Chmielnicki, którego chwali *Paprocki w Panoszy:* N. miał za sobą Annę Gawrońską, z której potomstwo zostało.

Służowski *herbu Sulima*, w województwie Brzeskiem Kujawskiem. Wasko z Służowa chorąży Brzeski Kujawski 1436. *Statut. Przyłuski lib.* 5. *cap.* 3. Jan kasztelan Brzeski Kujawski 1475. Maciej najprzód wojewoda Inowrocławski w r. 1493. potem wojewoda Brzeski Kujawski 1496. jako się mówiło w pierwszym tomie. Piotr z Służowa kasztelan Kaliski 1539. a potem wojewoda Kaliski 1550. Jan wojewoda Inowrocławski 1562. potem wojewoda Brzeski Kujawski, starosta Koniński, miał za sobą Małgorzatę z Sztembergu Kostczankę wojewodzankę Chełmińską, atoli bezdzietną, która wdową zostawszy, kościół w Służowie wymurowała i dochodów znaczną aukcyą uczyniła, szpital na ubóstwo wystawiła i nadała. *Duryew. f.* 57. Był i Miedzyrzeckim starostą. *Const.* 1569. *f.* 154.

Jan Służewski kasztelan Szremski. — *List Zygmunta Augusta Króla do Hozyusza bisk. Warm. w r.* 1555. *w Manuskr. Helsberg.* — Piotr ze Służewa był kasztelanem Łęczyckim; jest list jego do Dantyszka biskupa Chełmiń. z zamku Nieszawskiego pisany r. 1537. w *Manuskr. Helsb.* — *Krasicki.*

Smarżewski *herbu Prawdzic*, w ziemi Dobrzyńskiej. Stanisław Smarżewski mąż rycerski 1588. *Constit. fol.* 503. którego synowie Mikołaj i Stanisław. Bartłomiej kanonik Kamieniecki. Proboszcz Buczacki i Jazłowiecki, i w nauce i w pobożności znaczny 1583. chojny na ubogich, na siebie i ciało swoje przyostrzejszy, nigdy inaczej nie sypiał, tylko co twardego, miasto poduszki pod głowę podłożywszy, w Buczaczu po śmierci spoczywa. N. podwojewodzy Ruski, a potem proboszcz Tłumacki, na OO. Dominikanów Lwowskich dobroczynny. N. w okazyi pod Starzcem ranny 1638. Stanisław w ziemi Dobrzyńskiej podpisał elekcyą Władysława IV. Alexander w zakonie naszym życie świątobliwe zakończył w Jarosławiu 1722.

Jan Smarżewski z *Janowskiej* spłodził córek dwie i synów trzech: Tadeusza, Józefa i N. — *Krasicki.*

Smarżewski *herbu Zagłoba*, w Płockiem województwie i indziej. Przodek tego fundował we wsi Zagroba czyli Zagłoba kościół drewniany, który od trzech set lat do tych czas nienaruszony stoi, nadał do niego wieś Leszczyno; kwitnął potem Paweł Smarżewski, mąż rycerski z Żółkiewskim hetmanem, miał za sobą Zagrobską tegoż herbu, z którą spłodził syna Zygmunta, ten na Chocimskiej pierwszej odważnie stawał, z Sniegockiej z Sniegocina zostawił trzech synów: Jana, Marcina, i Jędrzeja. Z tych Janowi pierwsza żona Smarżewska Stefana sędziego Płockiego córka, powiła syna Wawrzeńca, który w Krakowskiem województwie osiadł, od niego był syn Stanisław: druga żona Niedrowska żyła z nim bezpotomnie. Trzecia Kiełbowska, od której syn się został Piotr, tego z Młyńskiej syn Maciej. Jędrzej brat Jana, zginął pod Beresteczkiem. Marcin trzeci tych brat rodzony, z Gościńską herbu trzy róże, albo Doliwa z Płockiego województwa, miał synów ośmiu. 1. Jana, który chorągiew nosił u Chrząstowkiego, i pod Batowem zginął. 2. Kazimierza męża wojennego z Czarneckim, któremu Gorska z województwa Sendomierskiego, tylko córkę powiła Maryannę, żona jego poszła po nim za Zdżarskiego w województwie Płockiem. 3. Wojciecha chorążego usarskiego, we wszystkich expedycyach za Królów, Jana Kazimierza, Michała i Jana III. męztwem wsławionego, ten z Katarzyny Jana Morsztyna i Baranowskiej kasztelanki Wizkiej, córki, spłodził synów Józefa Jana, Michała, Wojciecha, Jakóba, Grzegorza, i córkę Annę. 4. Stefana rotmistrza Wę-

gierskiej chorągwi i Wołoskiej, *1mo voto* miał za sobą Mielską, z domu Reklewską w województwie Sendomierskiem, z której był syn Kazimierz w prawie biegły, *2do voto* Chrzanowską z domu Borzęcką wojskiego Chełmskiego córkę, z tej był syn Jędrzej Cześnik Płocki, poborca województwa Sendomierskiego, żona jego Złowodzka podczaszanka Dobrzyńska, ale z niej dzieci młodo pomarły. Córka Stefana, Maryanna poszła za Bielawskiego, druga Justyna. 5. Zygmunta, żona jego pierwsza Chrzanowska, druga Zrebiecka w województwie Sendomierskiem, z tej ma córki trzy. 6. Jędrzeja. 7. Stanisława, ci młodo zeszli. Krom tych jeszcze ci kwitnęli, Jędrzej Smarzewski miał za soba Petrykowską, ta mu zrodziła dwóch synów: Tomasza i Marcina ludzi ryeerskich, córek dwie: Barbarę i Joannę: Barbara wydana za Zygmunta Woźnickiego. Jan obozny polny, wielkiej experyencyi człowiek, nie mniejszej odwagi, syn jego Kazimierz mieszkał na Wołyniu. Piotr zaś pod Lachowcami, zostawił syna Stanisława. Tomasz pojął Brochocką, syn jego Wojciech w obozie życie skończył. Franciszek brat Wojciecha i syn jego z Niemojewskiej zginął w wojsku: Jan kanonik Poznański, brat jego rodzony Kasper w zakonie naszym życie swoje zakończył w r. 1710. w Poznaniu. Trzeci ich brat Swentosław, wszedł w kontrakty małżeńskie z Maryanną Gronowską, z której córka Katarzyna zaślubiona Franciszkowi Kowalskiemu herbu Korab. Stefan sędzia Płocki, miał synów czterech: Wojciecha, Jakóba, Mikołaja, i Jędrzeja. Wojciech spłodził córkę Niesiołowską i syna Szymona, z Łąckiej. Jakóba z Chrząstowskiej dwaj synowie, Jędrzej *sterilis*, i Walenty od którego był syn Maciej, ale bezdzietny. Krzysztof miał syna Wojciecha, od którego tylko córka została. Wawrzeniec z Paprockiej miał córek dwie.

Stanisław Zagłoba Smarżewski żył około 1722. i miał z pierwszej żony Anieli z *Batowskich* syna Tadeusza i córkę Annę, panną w Krakowie zmarłą. Z drugiej żony Teofili z *Kleczyńskich* miał synów Antoniego, Jana, i córkę Salomeę. — Tadeusz z Józefy z *Siarczyńskich* miał synów Marcina i Piotra, i córki Katarzynę, Justynę i Helenę. — Marcin służąc w wojsku narodowem odbył wyprawy w latach 1809. 1812. 1813. 1814. i 1831. osiadł w ziemi Przemyslkiej równie jak i brat jego Piotr. — Po Marcinie z Eufemji z *Kraińskich* zostaje syn Sewer. Po Piotrze z Józefy z *Jazwińskich* zostają córki Wanda i Jadwiga. — Antoni (syn Stanisława z drugiego małżeństwa) miał z Tekli z *Wandowskich* synów Tadeusza i Franciszka. Tadeusz umarł bezpotomny, Franciszek jest przeorem Dominikanom w Jarosławiu. — Jan drugi syn Stanisława z 2go małżeństwa służąc w wojsku austr. przeciwko Turkom zginął pod Belgradem bezpotomny. — *Z dokumentów nadesłanych wydawcy.*

Smerżyński *herbu Łada.*

Smieciński. Stanisław Smieciński podstarości i sędzia grodzki Warszawski 1587. *Const. fol.* 406. w roku następującym poborca tejże ziemi i pisarz ziemski 1593. *Const. fol.* 661. Piotr podsędek Warszawski 1616. *Uniwer. Pobor.*

Smiełowski *herbu Leszczyc*, w Wielkiej-Polszcze pod Pyzdrami. Smiełowski Michno ziemianin Wołyński 1528. *Metryka Wołyńska.* N. sekretarz królewski miał za sobą Małgorzatę Gembicką podczaszankę Poznańską, z tej córka była za Dębiczem Janem.

Smigielski *herbu Łodzia*, w Wielkiej-Polszcze. Dom ten od Opalińskich z Bnina dzielnicą idzie, ale imienia tego nabyli od Smigla miasteczka, które że niegdy w domu Opalińskich dziedziczyło, świadczy *Długosz in Vit. Episcop. Posnan.* gdzie powiada, że Jędrzej z Bnina Opaliński biskup Poznański, między innemi kościołami, i w ojczyznie też swojej Smigłu wystawił. Krzysztof Smigielski podpisał elekcyą Władysława IV. w Sendomierskiem województwie. Katarzyna Smigielska żona Pawła Leśniowolskiego, starosty Zatorskiego, który umarł 1632. N. była za Marcinem Tarnowskim podczaszym Łęczyckim. Kazimierz z Bnina Smigielski 1704. Adam cześnik koronny starosta Gnieznieński wspominają go *Konstytucye* 1703. z którego sejmu deputatem zapisany do boku Króla Augusta dla obrad, *Constit. fol.* 15. i komissarzem do granic od Szląska, *Constit. fol.* 20. zdał się być prawie do wojny urodzonym, nieporównaną dzielnością, chybkością w nacieraniu na nieprzyjaciela, fortunnym przemysłem wsławiony tych czasów kawaler, pod Kazimierzem przetrzepawszy Szwedów, i jednych na placu trupem położywszy, drugich ośmdziesiąt trzech Królowi Augustowi do Krakowa przyprowadził w roku 1706. a w następującym roku zbił ich koło sześciu tysięcy, pod Gniewkowem potem i Pleszowem, Szremem i indziej tryumfował męztwem swojem nad nieprzyjacielem. Pod Koronowem dopadłszy Kałmuków, wszystkich wyciął, i plon im cały odjął. Złączył się był dożywotnie z Zofią Potocką herbu Piława wojewodzanką Kijowską, i hetmanowną wielką koronną, ale z niej potomstwa nie było: siostry Adama, a córki Stanisława, Anna za Łukaszem, Konstancya za Franciszkiem Błociszewskiemi. Joanna siostra Stanisława za Tomaszem Trzebieńskim, Katarzyna za Władysławem Wojsławskim. Bernard w ziemi Gostyńskiej 1632, Krzysztof w Sendomierskiem.

Smiłkowski, w województwie Rawskiem. Adam Smiłkowski podpisał elekcyą Jana III.

Smiotanka *herbu Korczak*, w województwie Ruskiem. Łukian Smietanka z Buczackiej urodzony pojął Rachańską, chorążankę Bełzką, z której syn Iwan chorąży Podolski, miał za

sobą ciotkę Jędrzeja Potockiego herbu Pilawa kasztelana Kamienieckiego, z której miał syna Mikołaja męża dzielnego, Krystynę Ciéklińską, i Jadwigę Budziszewszką, a potem żyła z Jakóbem Kalinowskim wojskim Czerwonogrodzkim. Mikołaj chorąży Podolski z Strusiowny spłodził córkę Helenę, Dominikowi Brzeskiemu herbu Ciołek zaślubioną: z Łaszczowny Tuczapskiej, spłodził Stanisława i Alexandra, ci w okazyi z Wołochami zginęli, i córki Małgorzatę Potrykowską, Jadwigę Chocimirską i Annę Jeziorkowską miecznikowę Podolską: to *Okol.* Seweryn Smiotanka 1616. Hieronim pisarz grodzki Chełmski z sejmu 1638. rewizor ksiąg Chełmskich i Krasnostawskich, *Constit. fol.* 43. potem podstarości Krakowski, z sejmu 1647. komissarz do rozsądzenia krzywd pogranicznych, *Const. f.* 4. w roku 1648. był sędzią kapturowym Krakowskim. Michał w Krakowskiem 1674. Stanisław w Brześciańskiem 1648. N. miał za sobą Morsztynownę.

Smitkowski *herbu Prawdzic*, w Bełzkiem województwie, czy **Smitrowski.** Katarzyna Smitkowska, 1*mo voto* za Alexandrem Gardlińskim, 2*do* za Felixem Lubienieckim starostą Salnickim, 3*tio* za Franciszkiem Nowosieleckim.

Smogorzewski *herbu Junosza*, w powiecie Wołkowiskim, i Grodzieńskim. Mikołaj Smogorzewski mąż zacny, miał za sobą Kulwińską. Jan sędzia grodzki Wołkowiski poseł na sejm 1647. a z niego komissarz do zapłaty piechocie Smoleńskiej, *Constit. fol.* 23. tenże sam Jan Władysław podsędek Wołkowiski, poseł na sejm 1661. ztamtąd deputat na trybunał fiskalny Litewski, *Constit. fol.* 4. żona jego Anna Wielżyńska, syn jego Władysław 1674. Stanisław, Grzegorz i Szymon w Zakroczymskiej ziemi, Mateusz w Nurskiej 1697.

W r. 1436. Żemak Smogorzewski sędzia ziemski Ciechanowski podpisał pokój Brzeski. — *Cod. Dipl. Vol. IV. f.* 133. — Tegoż domu Junoszyców Jazon Smogorzewski arcybiskup Płocki prałat doskonałości i przymiotów znakomitych. Czas długi bo lat 10. w Rzymie strawił, utrzymując proces katedry Połockiej przeciw Jezuitom kollegium tamtejszego, dobrami arcybiskupiemi od Stefana I. Króla uposażonym umarł r. 1789. — *Krasicki.*

Smogorzewski *herbu Łodzia*, w Sendomierskiem województwie. Wojciech Smogorzewski według *Okolsk.* Jakób w zakonie naszym zasnął w Panu w Krakowie 1688. w tej u wszystkich opinji o swojej świątobliwości, że go świętym Starzcem zwali, od Kozaków zaś wzięty w niewolą, tyle miał u grubego i zajadłego chłopstwa honoru, dla tejże pobożności życia, że go wolnością darowali. Rządził kollegia: Kamienieckie, Ostrogskie, Lwowskie, Krakowskie tak u S. Piotra, jako i u S. Barbary, *Domum Professam:* w wielkiej na ciało swoje ostrości, nigdy inaczej nie zasypiał, tylko na grubym worze

słomą napchanym. Jan starosta Radomski, córka jego, była za Piotrem Gomolińskim podkomorzycem Sieradzkim.

Smogulecki *herbu Grzymała*, w Wielkiej-Polszcze. Maciej Smogulecki starosta Bydgoski mąż uczony, co poznać z książki jego do druku podanej pod tytułem: *O exorbitancyach, które niektórzy świeccy nowi politycy, stanowi duchownemu zadają, zdanie Szlachcica starożytnego, w Kaliszu* 1619. *in 8vo. i* 1622. *tamże, i* 1632. *w Krakowie in 4to*, była jeszcze przed rokiem 1619. taż książka w druku, co poznać *z prefacyi Gedeliusza Typografa* w tyw roku, ale nie wyrażono kiedy i gdzie wydana. W tej prefacyi wyraźnie świadczy *Gedelius*, że to praca tego Macieja, co poświadcza i *Starowol. in Hecaton. Elog.* 84. Z tego pióra jego wnieść każdy może o Macieju, że był i dowcipu i razsądku bystrego, umiejętności prawa tak duchownego, jako cesarskiego i ojczystego niepospolitej, w teologji wybornego poleru, której w Rzymie cztery lata słuchał, i publicznie z niej defendując, konkluzye swoje Klemensowi VIII. Papieżowi dedykował: nad to poznać jaką miał biegłość historyi Rzymskiej i Polskiej ba i Świętych Ojców. Tak wysoka w nim nauka do wielu go funkcyi w tej ojczyznie zdolnym uczyniła, marszałkował bowiem w trybunale koronnym, posłem będąc na sejm 1616. komissarzem go Rzeczpospolita, do ułożenia porządku lepszego w Inflanciech zapisała, *Constit. fol.* 5. Król Zygmunt III. assessorem go sądów swoich nadwornych uczynił, i owszem już dla niego pieczęć koronną gotował, gdyby go maligna w r. 1617. nie strawiła, w samej porze rośnienia do najwyższych honorów. Złączył się był dożywotnie z Teresą Zebrzydowską wojewodzanką Krakowską, dla której kolligacyi, przywiązał się był do Rokoszanów 1606. przecież z tem się nie raz publicznie oświadczał, że raczej śmierć sobie obierał, a niżeli cierpieć co takiego, coby było i wierze katolickiej i wolności ojczystej przeciwnego. Z tej spłodził trzech synów: Mikołaja z Smogulca Smoguleckiego, starostę Nakielskiego, ten w Rzymie publicznie z pochwałą wszystkich filozofią zakończył: do ojczyzny powróciwszy, posłem stawał na różnych sejmach; na konwokacyi 1632. na koronacyi królewskiej 1633. *Constit. fol.* 8. i 1634. komissarz do zapłaty wojsku, *Conttit. fol.* 8. w r. 1636. deputat na trybunał koronny, gdy go tedy dalsze w tej ojczyznie honory w najlepszą czekały, on tem wszystkiem wzgardziwszy, starostwa Nakielskiego bratu rodzonemu ustąpiwszy, wstąpił do Societ. Jesu, której też do kollegium S. Piotra w Krakowie, czterdzieści tysięcy zapisał: skoro tylko w Rzymie teologią skończył, missyą sobie do której się ślubem obowiązał, do Indyi i Chiny u ks. generała uprosił: w roku tedy 1646. do Makao zapły-

nąwszy, ztamtąd do Chin przedarłszy się, tam między tysiącznemi niewczasami, przy ustawicznym z nędzą niedostatku, przez kilka lat apostolskie żniwo zbierał, aż też w tych pracach życie stargał: chciał go w prawdzie Król Luzytański od tych świętych zamysłów odprowadzić, i przy dworze swoim utrzymać, uwiedziony pięknemi, które mu nadała natura przymiotami, ale się usilnemi prośbami wyłamał Pańskim na się respektom; są jego *Ode niektóre w druku*, 1629. *w Rzymie wydane, przypisane Zygmuntowi III. Królowi Polskiemu. Histor. Societ. de Viris illustr.* Jakóba starostę Nakielskiego, męża jako w prawie ojczystem dobrze wypolerowanego, tak w sprawiedliwości nieskorrumpowanego, zkąd dekreta jego w trybunale koronnym wielką miały stymę, i nigdy żadnego nie skassowano. Na ubogich był hojnie szczodry, na poddanych swych łaskawy, i na wszystkich ludzi. Bractwo Rożańca w Wysocku i fundował i nadał; na zakon Kaznodziejski szczególniej łaskawy: zszedł z tego świata w r. 1639. miał za sobą Zofią Annę Niemojewską, córkę Stanisława kasztelana Chełmińskiego, z Kostczanki spłodzoną, z tej była córka, (podobno staroścина Powidzka) i dwóch synów, jeden Franciszek, ten najprzód w cudzoziemskich obozach rycerską odwagę hartował, w Polskiem, już potem rotmisrz i pułkownik, na dobro tej ojczyzny, i zdrowie i fortunę na szańc wystawiał, w różnych okazyach: którego jednak żaden nieprzyjaciel zwyciężyć nie mógł, sama go zazdrość pokonała, zabity na sejmie 1667. na którym był posłem, co wspominają *Konstytucye tegoż r. fol.* 5. Drugi był starostą Lipińskim. Floryan o którym *Okol.* pisze, że za jego czasów jeszcze na ten czas w cudzych krajach bawił. Jan brat Macieja starosty Bydgoskiego, szczególniej dobroczynny na rezydencyą naszą Bydgoską w r. 1618. dziedzic na Smogulcu i Gołanczy; w r. 1629. był komissarzem do traktatów o pokój z Szwedami, luboć się ich w Szczecinie nie mógł doczekać: żona jego Zalińska kasztelanka Gdańska, z Kostczanki wojewodzanki Sendomierskiej urodzona, z której syn Jan Wojciech mąż rycerski, pod Chocimem z Osmanem Tureckim pierwsze pole rycerskiej odwagi założył, z której potem i w inszych okazyach nic nie ubliżył; w Gołanczy dobrach swoich dziedzicznych szpitał fundował dostatni na szlachtę albo z fortuny wyzutą, albo jaką przygodą na zdrowiu szwankującą, i należycie go uposażył; kościół farny wymurował, srebrną apparencyą ubogacił: kaplicę także na cześć S. Antoniego Podewskiego wystawił: *Pigłowski Wojciech kazanie na jego pogrzebie*, wszedł był w kontrakty małżeńskie z Ewą z Łukowa Zbyszewską herbu Topor, z Dębińskiej siostry Remigiana urodzoną, z którą zostawił potomstwo. Mikołaj

Smogulecki kasztelan Gdański, z konwokacyi 1674. przydany prymasowi *ad consilia*, *Confaeder. f.* 14. Była za nim Anna Chlewicka pozostała wdowa po Piotrze Działyńskim podkomorzym, a potem kasztelanie Dobrzyńskim. Mikołaj Smogulecki starosta Nakielski 1697. siostra jego była za Janem Miaskowskim. N. miał za sobą Szołdrską. Drugi syn Jana z Zalińskiej Maciej mąż wojskowy, kosztem nie małym służył pod chorągwią królewską. Córka z tejże Zalińskiej Anna najprzód żyła z Grzymułtowskim herbu Nieczuja, potem z Janem Potulickim z Chodzieża Grzymalczykiem. N. pułkownik od Brandta zabity 1668.

Smolechowski *herbu Dąbrowa*, w województwie twie Mazowieckiem, jako się mówiło pod Kostkami, ile że z niemi jednejże są dzielnicy Smolechowscy.

Smoleński *herbu Zagłoba*, w województwie Płockiem. Paweł Smoleński podpisał elekcyą Jana III. Szymon dziekan Kurzelowski i bracia jego Wawrzeniec i Adam, którym nagrobek z tym herbem położony w Krakowie u S. Ducha 1635. *Starow. in Mon.* i jam go widział. Kazimierz 1632. W r. 1778. Stanisław Smoleński wojski Bydgoski. — *Krasicki.*

Smolik *herbu Kotwicz*, w Krakowskiem województwie starożytna familia, z których Piotr de Smolice był gubernatorem Sanockim w r. 1436. a potem kasztelanem, jako masz u *Paproc. o herb. fol.* 152. N. Smolik dworzanin Zygmunta Augusta Króla, ale heretyk. Nagrobek w kościele Krakowskim S. Franciszka który położył *Starowol. in Monum.* głosi Piotra Smolika herbu Kotwicz, dziedzica na Wolfanowicach, który ostatni zszedł z tego świata w roku 1637. mąż to był bystrego dowcipu, w Niemieckich, Inflantskich, Wołoskich, Tatarskich, Moskiewskich, Tureckich expedycyach doświadczonego męztwa, Królom Stefanowi Zygmuntowi, i Władysławowi miły, żył bezżennie. Brat jego był Abraham, ale bezpotomny, siostra jedna za Hieronimem Rzeszowskim, druga Jadwiga Panną. *Sarnicki się domyśla lib.* 4. że ta familia jeszcze od Gotów swoje początki zabrała. N. Smolicki kanonik Krakowski, ucząc się jeszcze w szkołach naszych Kaliskich, tak się z drugim na ten czas mocno passował, że gdy jeden z nich z wysoka na dół zepchnięty zleciał, drugiego za sobą pociągnął, Smolicki, że na antagonistę swego upadł, zdrów został, drugi co na spodzie, rozbity, na miejscu został, a po śmierci wiele się razy pokazywał; Smolicki zaś na pamiątkę tego, Casus, w Kaliskich szkołach fundował. *Histor. Coll. Caliss.*

Smolski *herbu Jastrzębiec*, w Mazowieckiem województwie. Krystyn z Smolska stolnik Inowrocławski w r. 1457. u *Łask. w Stat. fol.* 65. Adryan Smolski w Krakowskiem wo-

jewództwie, podpisał elekcyą Jana III. Króla. N. miał za sobą Maryannę Micowską, wdowę po Bukowskim.

Smoniewski *herbu Włoszek.* Jan Smoniewski, syn Pawła, dziedzica na Smoniewie, w województwie Podlaskiem, w ziemi Drohickiej, *Acta Castr. Drohicen.* 1602. i 1609. kędy go piszą z tym przydomkiem od herbu wziętym, Jan Smoniewski Włoch: jakoż i *Paprocki* w swoim herbarzu przyznaje, że herbu Włoszek na Podlasiu, różne familie zażywają; tego syn jeden Krzysztof, ten się z Podlasia wyniósl do ziemi Ciechanowskiej, i osiadł na Kozarzewie. *Acta Castr. Drohic.* 1615. *Acta Castren. Wissogrod.* 1634. Żona jego Małgorza Bombalicka, ale z nią żył *sterilis.* Stanisław drugi syn, i inni bracia jego, o których tamże jest wzmianka, jak się obrócili, niewiedzieć. Jakób tylko trzeci syn, spłodził Marcina *sterilem*, i Jana, który po stryju swoim Krzysztofie bezpotomnie zeszłym, wziął sukcessyą w Kozarzowie: czego dowodem są *Acta Castr. Wissogrod.* 1653. ten z Maryanną Skwarską herbu Zaremba *Acta Castr. Wissogrod.* 1677. spłodził trzech synów: najprzód Walentego, temu Agnieszka Grąbczewska herbu Nałęcz, powiła trzech synów: Wojciecha, Stefana, (ten z Smolskiej herbu Jastrzębiec zrodził syna Mateusza,) i Walentego, ten dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, 1*mo voto* z Grabianką herbu Dołęga, ale mu ta bezdzietna umarła: 2*do voto* z Przedpełską, z tej się potomstwo zostało. Grzegorz drugi syn Jana z Skwarskiej, żona jego Zofia Falecka, *Acta Castren. Wissogrod.* 1700. z tej miał córek cztery, Ewę Dominikowi Radzimińskiemu, Katarzynę Stanisławowi Rakowskiemu, Maryannę Kasprowi Pomianowskiemu, Annę Michałowi Czarzastemu zaślubione, i synów dwóch: Adama Ignacego Skarbnika i regenta ziemskiego Wyszogrodzkiego a potem sędziego (teraz *in viduali statu* będącego) którego z Zuzanną Nakwaską wojskiego Wyszogrodzkiego córką, herbu Prus, zostaje córka Zofia. Drugiego Stanisława komornika ziemskiego Wyszogrodzkiego, ten, żyje w dożywotniej przyjaźni, z podsędkowną Brzeską Kujawska Słubicką. Jakóba trzeciego tego z Krzewickiej córka Lidwina.

W r. 1778. Franciszek komornik ziemski Wyszogrodzki. — *Krasicki.*

Smorczewski, w Podlaskiem województwie. Grzegorz Smorczewski podpisał elekcyą Jana III. Króla.

Smoszewski *herbu Topor*, w Poznańskiem województwie. Jan Smoszewski kasztelan Santocki, z sejmu 1638. komissarz do granic od Szląska, *Constit. fol.* 20. miał za sobą Chrybską; córka jego Anna, była 1*mo voto* za Dąmbskim z nim miała trzy córki Moczyńską, Madalińską, i Gluskowską; 2*do voto* za Kasprem Franciszkiem Modlibowskim stolnikiem

i surrogatem Kaliskim, zmarła w r. 1678. Bratanek jej Jędrzej starosta Bobrownicki, komissarz do dystrybuty hiberny z sejmu 1683. *Const. fol. 4.* Brat kasztelana Piotr Adam, proboszcz Studziański, fundował *Congregationem S. Philippi Nerei* w Studzianny. Katarzyna siostra ich, Jędrzeja Starkowieckiego wojewody Sieradzkiego małżonka. N. była za Stanisławem Pogorzelskim kasztelanem Kaliskim. Barbara była za Mikołajem Lisieckim. Stanisław kasztelan Santocki, żona jego Katarzyna Tuczyńska podkomorzanka Inowrocławska.

Smoszewski *herbu Łabędź.* Jacek Dunin Smoszewski, poseł na sejm z ziemi Zakroczymskiej w roku 1674.

Smuszewski *herbu Lubicz*, w ziemi Zakroczymskiej: Jacek i Damian Smuszewscy, podpisali elekcyą Jana III. Króla. Wojciech, córka jego Katarzyna za Jędrzejem Gruszeckim.

Smuszewski *herbu Ostoja*, w Kaliskiem województwie. Macieja Smuszewskiego wspomina życie *Ks. Kaspra Drużbickiego.* Smuszewska Panna, która w Bydgoszczy fundowała Panny zakonne S. Klary przy probostwie S. Ducha, i sama tenże klasztor starszą rządziła, w roku 1613. *Histor. Colleg. Bydgost.*

Snakowski. Stanisław Snakowski kasztelan Rypiński, poseł z ziemi Dobrzyńskiej, podpisał 1569. unią Litwy z Koroną. *Constit. fol.* 171.

Snarski *herbu Murdelio*, w Połockiem województwie, i w powiecie Grodzieńskim, piszą się z Usnarza. Z tych Chryzostom Snarski z Zawiszanki Dowgiałowny, miał synów Alexandra i Jana. Adam Snarski stryjeczny Chryzostoma, synowie jego Lew i Władysław kapłan uczony, Wawrzeniec mąż rycerski. *Kojał. in MS.* Jan podstoli Bracławski i Teodor w Połockiem. Jędrzej w Grodzieńskiem 1674.

Karol Snarski w r. 1788. komornik graniczny Radomski. — *Krasicki.*

Sniciński *hesbu Ślepowron*, w województwie Mazowieckiem. Stanisław Sniciński, pisarz ziemski Warszawski.

Sniechowski *herbu Betty*, w Podgórzu pod Sączem, jedenże dom z Chochorowskiemi. Władysław 1729. *Acta Castr. Buscens.* i Dominik. Piotr w ziemi Chełmskiej.

W r. 1778. Franciszek Sniechowski burgrabia Dobrzyński. — *Przypisy Krasickiego.*

Sniegocki *herbu Zagłoba*, w Łęczyckiem województwie. Stanisław podpisał elekcyą Władysława IV. Króla, Jan zaś w województwie Trockiem. N. była za Hieronimem Tarnowskim, herbu Rolicz. Druga za Zygmuntem Smarżewskim. Paweł i Jan w województwie Płockiem 1697.

Śnieporod *herb* patrz **Śleporod.**

Snieszek *herbu Nieczuja*, w Pilznieńskim powiecie.

Snitowski *herbu Miesiąc* i *Strzała*, na Wołyniu.

Snopkowski *herbu Rawicz. Paprocki w Panoszy* napisał ich herbu Ostoja, ale się w inszych swoich herbarzach poprawił. Jakób wojski Chełmski, miał za sobą Herburtownę córkę kasztelana Bełzkiego, to *Okolski*, ale to omyłka, raczej miał mówić że to była córka Abrahama Herburta, z tej córka była za Markiem Sobieskim wojewodą Lubelskim, i syn Stefan chorąży koronny. N. chorąży Latyczowski, miał za sobą Joannę Fredrownę kasztelankę Sanocką 1679. z niej zostało potomstwo. N. kasztelan Lubaczowski. Synowica jego była za Czerniejowskim podkomorzym Lwowskim. N. miał za sobą Katarzynę Mielecką. Rafał Ożarowski syn Siegniewa dziedzic na Snopkowie, pierwszy się pisać począł Snopkowskim.

Sobański, na Wołyniu i Rusi. N. Sobańska żona Adama Gnińskiego starosty Osieckiego. Stanisław miał za sobą Zarucką, z niej córkę Katarzynę.

Sobańskich familia dziś znacznie na Wołyniu rozrodzona. — Paweł Sobański w r. 1788. podstoli Kijowski. — W r. 1788. Tadeusz regent ziemski Starodubowski. — *Krasicki.*

Sobańscy używają herbu *Junosza.* —

Sobek *herbu Brochwicz*, w Sendomierskiem województwie, pisali się z Sulejowa, nosili w herbie Jelenia z Koroną. Balcer Sobek z Sulejowa starosta Solecki, w r. 1530. żonie swojej z domu Leliwa, nagrobek w Opatowskim kościele wystawił. *Starowol. in Monum.* To Soleckie starostwo w pewnej summie trzymali Sobkowie, jeszcze od Króla Jagiełła, aż od synów tego Balcera trzech, to jest Stanisława, Krzysztofa i Mikołaja, wykupił go Koryciński Wojciech, wojewoda Łęczycki w r. 1544. Z tych jeden był starostą Warszawskim, którego z ludzkości chwali, *Mikołaj Rej w Zwierzyńcu fol.* 65. w r. 1562. po nim tylko się dwie córki zostały, jednę z nich Annę pojął Radziwił Krzysztof książe na Birżach i Dubinkach wojewoda Wileński i hetman wielki Litewski. *Geneal. Radziwił.* Drugą Żelechowski Ciołek: te wielką część dóbr z domu tego wyniosły. Drugi Stanisław kasztelan najprzód Sądecki w r. 1565. na liscie Zygmunta Augusta u *Lipsk. Decade Quaes. Publ. qu.* 3. potem kasztelan Sendomierski, podskarbi wielki koronny, starosta Małogoski i Tyszowiecki, z któremi tytułami podpisał *Literas Infeudat.* na księztwo Pruskie 1569. ale tegoż roku zszedł z tego świata. Żona jego Magdalena z Zakliczyna Jordanowna, jako pisze *Starowol. fol.* 649. była to kasztelanka Krakowska, pozostała wdowa po Stanisławie Wapowskim podkomorzym Sanockim. *Paprocki* dwie córki jego kładzie, Sienieńską podkomorzynę Sanocką, i drugą Kiliana Drohojewskiego podkomorzego Przemyslkiego małżonkę; o trze-

ciej pisze *Gasp. Sawicki in dedic. lib.* że była Barbara Zygmuntowi Tarłowi kasztelanowi Sądeckiemu zaślubiona. Synów jego było trzech, jeden Stanisław, o którym nagrobek w Przemyślu, od żony Zofji de Sulejowce wystawiony świadczy, że gdy w roku życia swego 30. za Drohojewskiego się zastawia, oba zginęli. *Starowol in Monum.* Drugi, według *Papr. o herb. fol.* 189. miał za sobą Annę Ligęziankę kasztelankę Wiślicką, o trzecim nigdziem się nie mógł doczytać. Melchiora Sobka kanonika Krakowskiego proboszcza Stobnickiego zmarłego w r. 1542. wypisał nagrobek z katedry Krakowskiej, *Starowol. in Monum.* takbym rozumiał że to był brat rodzony Balcera starosty Soleckiego wzwyż położonego. Niewiem czy nie do tych należą Sobkowie, którzy się znajdują w Szląsku. Z tych Rudolf Liber Baro de Kornic najwyższy sędzia księztwa Cieszyńskiego, kwitnął w roku 1674.

Sobiejuski *herbu Dołęga*, piszą się z Starozrzęb, i owszem już ich Sobiejuskiemi, już Starozrzebskiemi zwano, w Płockiem i Kujawskiem województwach, gdzie w dziedzictwie ich Starozrzębach, widzieć dawniejszych przodków ich nagrobki. Wojciech Sobiejuski, z młodych lat do wojny przyuczony, wszędzie z pochwałą męztwa swego stawał, osobliwie jednak pod Bukowiną, kędy i Króla samego w złym razie ratował; w nagrodę tego różne mu honory podtykano, ale żadnego przyjąć nie chciał, skończył życie w r. 1528. syn jego Wojciech z Elżbiety Łękowskiej, Krakowski najprzód i Dobrzyński archidyakon, sekretarz królewski 1560. *Starowol. in Mon. fol.* 707. potem biskup Chełmski 1569. podpisał unią Podlasza do Korony, *Constit. fol.* 154. i 1576. *fol.* 271. dziesięciny niektóre do stołu swego biskupiego należące, kapitule Chełmskiej darował, żeby ich tylko do rezydencyi przy swojej katedrze zachęcił: postąpił potem na Przemyskie, i w r. 1578. podpisał list Stefana Króla *Infeudationis Prussiae* z którego przeniósł się na wieczność w r. 1581. w Warszawie pogrzebiony. Synowica jego Małgorzata była z Stanisławem Krasińskim wojewodą Płockim, wspomina jej szczodrobliwość, *Łukasz Paproc. Łaski Cudow. fol.* 56. na obraz Sierpski, ale jej Anny imię daje: siostra jej poszła za Ciemniewskiego: te majętność Sobiejuskich, do tych domów wyniosły. Marcina i Macieja Sobiejuskich wspominają ich nagrobki, z których pierwszy zamku Gustadskiego za Zygmunta I. Króla mężnie i długo broniąc, zabity: drugi w obozie Ludwika Króla Węgierskiego żołd prowadząc, i wraz z nim na Turków naciérając, razem też z nim poległ, pierwszy, w r. 21. drugi, w 19. życia swego Marcina tego żona była Ewa Krasińska stolnikowna Ciechanowska, wdowa po Chodowskim.

Sobiekurski *herbu Poraj*, w Sieradzkiem województwie. Jan Sobiekurski poborca w ziemi Przemysłkiej 1609. r. *Constit. fol.* 927. N. miał za sobą Maryannę Sławską, z niej synów dwóch: Jana i Alexandra, i córkę Wronowską. Agnieszka 1*mo voto* była za Wojciechem Zapolskim, 2*do voto* za Mikołajem Stokowskim. *Acta Castr. Vielun.* 1636. N. miał za sobą Annę Noskowską herbu Łada, sędziankę ziemską Zakroczymską. Jan wojski Samborski, umarł w r. 1627. córka jego Dorota była za Janem Kłomnickim, druga za Albrachtem Lisowskim cześnikiem Trembowolskim. Stanisław z Rawskiego poseł na sejm 1670. Wojciech w ziemi Czerskiej 1697.

Sobieński *herbu Śreniawa* patrz **Kmita.**

Sobieściański *herbu Rogala*, w Lubelskiem województwie. Marcin Sobieściański cześnik Latyczowski, sędzia kapturowy Lwowski 1733. r. N. stolnik Trembowolski, żona jego Teresa Humlowna. Potencya i Elżbieta zakonnica S. Benedykta u Wszystkich SS. we Lwowie. Franciszek dziedzic na Zwiniaczu, miał za sobą Katarzynę Matuszewiczownę, z tej syn Alexander w zakonie naszym temi czasy, i córki Łosiowa i Godlewska. Jędrzej, Kazimierz, Michał, Marcin i Władysław Regmuntowie Sobieściańscy w województwie Lubelskiem, Alexander w Sendomierskiem, Tomasz w ziemi Chełmskiej. N. miał za sobą Jemiołowskę siostrę sędziego Bełzkiego, z niej synów dwóch.

Sobiesierski *herbu Poraj*, w Wielkiej-Polszcze. Jakób Sobiesierski mąż znaczny, był deputatem na trybunał koronny.

Sobieski *herbu Janina*, według Donhoffa biskupa Krakowskiego u *Załusk. tom.* 3. *fol.* 858. Sobiescy imienia tego nabyli od Sobieskiej Woli dziedzictwa swego nie daleko od Lublina. *Stanisław Chruściński wydał do druku Clypeum Joannis III. Sarmaticae Coronae Protectorem in fol.* 1717. *Brigae*, kędy genealogią domu tego Najjaśniejszego, od Leszka III. monarchy Polskiego wywodzi, ale że się osnowa jego na żadnym autorze nie wspiera, i owszem jawnie przeciwko wszystkim historykom, wymysły swoje za prawdę udaje, dla tego nie mogę pójść za jego piórem. Toż znajdziesz i w inszych panegirykach i kazaniach pogrzebowych. Ztąd zaczynam o tem wsławionem imieniu mówić, zkąd i *Paprocki.* Wojciech Sobieski mąż rycerski, pod Pskowem za Stefana Batorego Króla nacierając serdecznie, na oblężoną Moskwę, siła się przyczynił do odebrania tej forecy; był potem podkomorzym Lubelskim, czego mam dowód z *Ksiąg Grodzkich Ostrzeszowskich*, gdzie w r. 1616. Katarzynę z Grudny, to jest z Grudzińskich Sobieską podkomorzynę Lubelską kwitują. Kupił był ten podkomorzy dobra Nosów i Kozierad, za rezydencyą

Bohowitynów w województwie Podlaskiem leżące, które potem od potomków jego, to jest Jadwigi Gułtowskiej i Gozdziowy, przyszły do rąk Warszyckiego wojewody Podlaskiego, *Proces rozgraniczenia między Województwy Podlaskiem i Brzeskiem Litewskiem;* z tego wnoszę, że tego podkomorzego dwie się córki zostały, Jadwiga Gułtowska Łukasza hrabi na Racacie małżonka, jak pisze *Ks. Młodzianow. w kazaniach swoich na pogrzebie jej córki Jadwigi Katarzyny*, która 1*mo voto* żyła z Stanisławem Kostką starostą Lipieńskim, 2*do* z Alexandrem Wolfem, starostą Felińskim; a druga Gozdziowa. Sebastyan chorąży koronny, syn, albo brat, Wojciecha podkomorzego Lubelskiego, zszedł z tego świata w r. 1615. po którym chorągiew koronną wziął Stefan Snopkowski, syn tegoż Sebastyana. Stefan w zakonie Soc. Jesu, lat dwadzieścia i sześć przepędziwszy, do skarbienia sobie zasług, pilny, ludzkością wszystkim miły, przeniósł się do nieba po zapłatę, w r. 1660. we Lwowie. *Hlstor, Prov. Polon. Chruściński* powiada, że ten Sebastyan chorąży, miał za sobą Cecylię Lanckorońską wojewodzankę Podolską. Marek miał za sobą Teresę Samborzęcką, z której syn Remigian z Anny Poradowskiej, spłodził córkę Katarzynę Jana Zielonki małżonkę, i syna Jana cześnika koronnego 1703. ten pierwszym związkiem pojął był Wapowską, drugim Kosakowską kasztelankę Kijowską, z obiema *sterilis;* indziej czytam, że ten cześnik z Gumowskiej był urodzony. Przecław miał za soba Zofią Podhorecką, sędziankę ziemską Bełzką. N. Sobieski pojął Stryjeńską, od kórej był syn Bernard, od tego zaś Remigian. Felixa córka, Stanisława Dunina małżonka. N. była za Zygmuntem Ferdynandem Sczepańskim starostą Mirachowskim. Elżbieta za Janem Donhoffem łowczym Litewskim, starostą Starogardzkim 1696. Jan chorąży Halicki, starosta Mierzwicki, umarł 1706. z Łabęckiej Heleny, Kiszyńskiej starościanki zostawiwszy potomstwo. Wiktoryn chorąży Halicki, starosta Mierzwicki, miał za sobą Elżbietę Potocką herbu Pilawa, kasztelankę Kamieniecką *sterilem.* Konstancya chorążanka Halicka, rozumiem, że z Łabęckiej urodzona, była za Janem Potockim kasztelanem Bracławskim.

Marek Sobieski wojewoda Lubelski, (brat rodzony Wojciecha podkomorzego Lubelskiego, a podobno synowiec Hieronima Sobieskiego, któregom się doczytał w monimentach kollegium naszego Lwowskiego, że kwitnął w r. 1548.) mąż takiej u Stefana Króla estymacyi, że o nim zwykł był mawiać: *Gdyby całego królestwa fortuna, od jednego harcu czy pojedynku zawisła, nikomubym bezpieczniej w tym razie nie dufał, nad Marka Sobieskiego. Załuski tom.* 3. *fol.* 859. Jakoż i nie raz dał tego nie zbity dowód, kiedy szczególną, ale i fortunną utar-

czką, z podziwieniem obojga wojska, w szyku na to patrzącego, harcowników nieprzyjacielskich trupem na placu pokładał. *Paprocki o herb.* Dwie rzeczy jednak osobliwsze o nim piszą: pierwsza, chorążym jeszcze nadwornym będąc w r. 1576. (według *Chruścińskiego* ojciec jego Sebastyan, dopiero był chorążym potem, toć chyba po synu go swoim Marku otrzymał) gdy się na rebellizantów Gdańskich i z swoją też chorągwią stawił, w Wisłę wpadłszy, czy dla tego, że się z nim brzeg nad tą rzeką urwał, jako chce *Paproc.* czy dla tego, żeby był znacznego officyalistę wojskowego prędzej dopędził i zabił, jako chce *Załuski fol.* 860. czy dla tego, żeby był tem prędzej swoim na sukkurs przybył, jako chcą inni, wszystkę w zbroi przepłynął pod Tczewem, choć już w ten czas dobrze ranny. *Petritius lib.* 1. *de tumul. Gedan.* Druga, na łowy z Królem Stefanem wyjechawszy, gdy na nich (w Litwie to było) straszny niedźwiedź wypadł, on nieustraszony z dwiema swojemi pokojowemi, żadnym inszym orężem, krom szabli, nie uzbrojonymi skoczył, i w oczach królewskich dobił go. *Załusk. f.* 860. Wszyscy mu wielkie męztwo i siłę przyznawali, kiedy pod Toropcem dwóch pułkowników Moskiewskich, trupem na placu położył swoją własną ręką, z której też potyczki trzy postrzały wyniósł; pod Łuczenem gdy na rokowanie do Moskwy był posłany, w rękę postrzelony; pod Pskowem do szturmu idącego, kula z działa uderzyła była, przecież nie szkodliwie. *Paproc. o herb.* Zamojski hetman ostatniej swojej w Multanach batalji szczęście, jego sercu i radzie przypisał, kędy pod Telczynem rzeką, zważywszy wygodne do bitwy pole, drogę mu pokazał do zwycięztwa, zkąd potem, gdy do Inflant nowa się otworzyła expedycya, nie kogo innego radził z rządem wojska tam wysłać, tylko tego walecznego męża. Z tego kawalerskiego serca, tak był przypadł do serca Zygmuntowi III. Królowi, że na jego radzie zupełnie polegał: ztąd gdy Zamojski laskę wielką koronną, na kogo innego ciągnął, on ją swoją u tego Pana perswazyą do Myszkowskiego skierował, co tak bolało Zamojskiego, jako pisze *Piasecki*, że z tej okazyi śmiertelnie zachorował. Tenże Zygmunt nadgradzając mu krwawe jego prace, najprzód mu kasztelanią Lubelską konferował, czego dowodem *Konstytucya Koronna* 1598. gdy mu puste na Podolu i Rusi pola, między zasłużonych w tej ojczyznie, dzielić kazała. *Constit. fol.* 690. Potem województwo Lubelskie, z którym tytułem zapisany do lustracyi zamku Latyczowskiego z sejmu 1601. *Constit. fol.* 743. Wyzuł się z śmiertelności w r. 1606. Złączył się był dożywotnie z Jadwigą Snopkowską, siostrą Stefana chorążego koronnego, z której było córek pięć. Gryzelda najprzód Daćboga Karnkowskiego wojewody Derp-

skiego, po nim Jana Rozrażewskiego kasztelana Poznańskiego, starosty Odolanowskiego małżonka, czytałem mowę brata jej rodzonego Jakóba, w r. 1619. którą oddawał ją temu Rozrażewskiemu, zeszła z tego świata w r. 1621. w tymże roku siostrzenicy swojej Marcybelli Wodyńskiej pewną summę zapisawszy. *Acta Castr. Ostrzeszov.* Pochowana w naszym kościele Kaliskim, przy pierwszym mężu swoim, kędy cztery jej herby widzieć, z ojca, Janina i Gozdawa, z tego poznać, że Marek wojewoda Lubelski, ojciec jej, urodzony był nie z Lanckorońskiej herbu Zadora, ale z Gozdawianki, z matki zaś herbu Rawicz, i Herburt, z czego wnoszę, że ta Snopkowska była z Herburtowny urodzona; była ta Gryzelda osobliwsza dobrodzika tegoż kollegium Kaliskiego. Druga, Katarzyna Stanisława Radziejowskiego wojewody Łęczyckiego. Trzecia, Zofia Jana Wodyńskiego wojewody Podlaskiego. Czwarta, Alexandra Maryanna, Krzysztofa Wiesiołowskiego marszałka wielkiego Litewskiego, małżonki, pani wielkiej świątobliwości, wraz z mężem fundowała Panny zakonne S. Brygitty w Grodnie, a po śmierci jego szczodrobliwie tej fabryki dokończyła, insze zaś kościoły, klasztory, szpitale hojnie nadała, w jedzeniu pomiarkowana, przy wielkich dostatkach uniżona, uczyniła nawet fundacyą pewną na te Panny, które w zakonie służyć P. Bogu pragną, ale posagu nie mają, żyła jeszcze 1643. *Hincza S. J. lib. Głos Pański*, którą książkę jej przypisał. Piąta, Anna, z dziecinnych lat za zakonną klauzurą wychowana, żywot Panieński w Grodnie, wiecznym ślubem utwierdziła, pod regułą S. Brygitty, kędy potem ksienią zgodnie obrana, hojnością na ubogich, przykładnem życiem, drogę inszym i sobie do Boga torowała, dokąd się wybrała przed rokiem 1650. i syn Jakób: był i drugi, który młodo umarł w Odolanowie w r. 1627. u siostry swojej. *Histor. Colleg. Caliss.*

Jakób najprzód krajczy koronny, potem wojewoda Bełzki, z tego przesiadł się na krzesło województwa Ruskiego 1638. z tego postąpił na kasztelanią Krakowską 1646. w roku następującym pełen zasług zstąpił do grobu: trzymał oraz starostwo Krasnostawskie i Jaworowskie, wielką o sobie wątpliwość zostawił, czy mądrą swoją radą i gładką wymową, czy też szablą i odwagą, więcej tej ojczyznie pomógł. To pewna, że we wszystkich za czasów swoich expedycyach wojennych, przeciwko nieprzyjaciołom tego Królestwa stawając, z uszczerbkiem znacznym i zdrowia i fortuny swojej, całości jego dotrzymał, a pod stolicą Moskiewską, w szturmie ciężko raniony, ledwo życiem, swego ku niemu affektu, nie przypieczętował. Ale też i to pewna, że szczęście tej Rzeczypospolitej, prawie na jego radzie polegać się zdało: a najprzód podczas pierwszej Chocim-

skiej w r. 1620. z sejmu komissarzem przydany Chodkiewiczowi sławnemu hetmanowi do obrady wojennej. *Constit. f.* 2. Gdy już niejedną utarczką dumny Osman Car Turecki, widział siły swoje od wojska naszego przytarte, a do traktatów się nakłonił, Jakób ten komissarzem na to wystawiony, w te kondycye pokój ułożył, i dotarł w r. 1621. z wezyrem, któremi okryślona Porta Ottomańska, pięćdziesiąt potem lat świątobliwie z Polską w zgodzie żyła. Też samę wojnę opisawszy, do druku podał 1646. pod tytułem: *Commentarius belli Chotimensis, cum Turcis annorum* 1620. i 1621. *in 4to.* Wielką ztąd bez wątpienia chwałę wyniósł ten Jakób u wszystkich, że uzbrojonego kilką kroć sto tysięcy Osmana hardość, swoją perswazyą na dobro ojczyzny złamał. Tąż industryą fortunną, i insze wojny traktatami zakończył, jako z Kozakami na Ukrainie pod Kurokowem, w Inflanciech z Szwedami, a na ostatek, generalny w Europie pokój w Monasterium od Władysława IV. tam wysłany posłem, ułożył i podpisał. Widząc Rzeczpospolita jak jej dobro pieszczenie piastował, nie praktykowanym przykładem na publicznych sejmach, cztery razy, laski mu poselskiej dyrekcyą powierzała, raz w r. 1623. drugi raz 1626. trzeci raz 1628. czwarty raz na elekcyi Króla Władysława IV. 1632. wszędzie ojczystej wolności obrońcą zawołany: póki zaś żył albo poselskiej funkcyi na sejm, albo sejmu żadnego nie opuścił, na którymby na dobro pospolite radzić nie miał, czego dowodem są zagęszczone imieniem jego, i funkcyami na niego włożonemi, konstytucye koronne. Nie tylko zaś nowe stanowić umiał prawa w tem Królestwie, jako marszałek poselski, ale też marszałkiem trybunału koronnego cztery razy zasiadając, zachowania ich nienadwerężenie przestrzegał, laską swoją, świętą wspierając sprawiedliwość: a rozerwane braterskie serca, ową przedziwną swoją fakundyą łącząc i jednocząc: o tej tak świadczy *Potocki in Centur, Viror. Doctrinae et eruditionis gloriam ita consecutus, ut incomparabili dicendi facultate, plerosque praecesserit aetatis suae literarios proceres, multos ad aemulationem provocavit. fol.* 376. Słyszał go Rzym, Wiedeń i Paryż w różnych legacyach, i interesach mówiącego, i przyznał mu honor wielkiego statysty, i oratora Polskiego. Są jego mówy *w Mowcy Polskim wydrukowane w różnych materyach*, z których każdy poznać może, co zacz był ten senator Polski. Nie mniejszą z pobożności swojej chwałę przed Bogiem wyniósł, której tu jeden i drugi przytoczę przykład. W zwyczaj był sobie wziął ten Jakób, że nigdy nie zjadł obiadu bez kapłana, któremu, szanując w nim stan jego, przed wszystkiemi gośćmi pierwsze zawsze dawał miejsce. Bolało to raz pewnego wojewodę, że go pleban, u niego w domu posiadł,

o co expostulując z gospodarzem, gdy go przełamać nie mógł, z gniewem odszedł, pleban zaś duchem Boskim natchniony, rzecze do kasztelana: *Quia honorasti Unctum Domini, habebis in Domo tuo unctum Christi*, co się sprawdziło na synu jego Janie III. Królu Polskim. *Kowalic. kazan.* Gdy mu syn starszy ciężko zachorował, i już experyencye lekarskie żadnej mu nadziei zdrowia nie czyniły, sturbowany ojciec, wielką ufnością jednak w Bogu uzbrojony, uprosił sobie, że do tego pokoju, w którym chóry leżał, utajonego pod osobami chleba Boga przyniesiono, przed którym na ziemię padłszy, gdy się gorąco modli, syn jakby się ze snu porwał, tak z owej choroby wstał, prawie w momencie zupełnie od ciężkiej maligny opuszczony: za które dobrodziejstwo wdzięczny pobożny kasztelan, mszą wotywę o najśw. sakramencie fundował co czwartek przy kościele katedralnym Krasnostawskim. *Hincza Głos Pański. Święcicki w swoim votum.* W testamencie zaś swoim takim obligiem dzieci swoje obowiązał. *Prolem meam ex officio meo sub paterna benedictione oro et moneo, ut fidem, Ecclesiamque Catholicam Romanam, ejusque immunitates, nec non Cleri praerogativas et honorem, quotiescunque sese occasio praebuerit, consilio, lingua, manu, propugnet.* Co dowodem jest, jakim ten Pan był zelantem, przy wierze ś. katolickiej, jakim protektorem duchowieństwa. Kupił był dobra Złoczów, Pomorzany, Zborów, i Jezierzyn, w których jedne kościoły już upadające restaurował, drugie z fundamentu wyniósł, plebanów poosadzał i prowidował: bractwa i nabożeństwa różne fundował przy nich, wszędzie o to się starając, żeby chwała Boska, z jego ręki i chęci, co raz większy wzrost brała. Dwa razy wkraczał w kontrakty małżeńskie, pierwszy raz z Maryanną Konstantego książęcia Wiśniowieckiego wojewody Ruskiego córką, ale po tej żadnych dzieci nie zostało. Drugi raz z Teofilą Daniłowiczowną wojewodzanką Ruską, która w Zołkwi OO. Dominikanom i kościół i klasztor znacznym nakładem wymurowała. Ta umierając syna swego Jana ciężkim obowiązkiem scisnęła, żeby jej pogrzeb bez wszelkiej pompy w Zółkwi odprawił: nie mogąc się ostatniej woli matki swojej Jan III. Król potem Polski oprzeć, pierwszego dnia exekwie za jej duszę obchodząc, do najmniejszego punkciku rozkazowi jej chciał zadosyć uczynić, i bez pompy żadnej ciało złożyć, dawszy inskrypcyą: *Sic Mater voluit.* Drugiego zaś dnia też same z wielką magnificencyą i kosztem zakończyły się, i z tym napisem: *Sic Filium decuit.* Z tej były dwie córki Anna Rozalia, która w klasztorze S. Benedykta u wszystkich ŚS. we Lwowie Panieńskie poślubiwszy Bogu życie, w niem prędko niebo sobie uskarbiła, młodo do nieba wezwana po za-

płatę. Druga Katarzyna, najprzód Dominikowi książęciu Ostrogskiemu i Zasławskiemu wojewodzie Krakowskiemu, po nim Michałowi książęciu Radziwiłowi wojewodzie Wileńskiemu, potem podkanclerzemu Litewskiemu i hetmanowi polnemu zaślubiona. Pani cnót wielkich, a najprzód szczodrobliwości, z tej wiedząc, że co miała, od Boga miała, wdzięczność mu za to pokazując, hojnie się z nim fortuną swoją dzieliła. W Biały w raz z mężem swoim drugim fundowała OO. Reformatów, pod tytułem Panny Maryi Anielskiej w r. 1671. klasztor i kościół wymurowała, i wszelki porządek kościelny sprowidowała. Tamże farny kościół restaurowała, wieżami i ołtarzami ozdobiła, Różaniec przy nim ufundowała. Akademią w temże mieście już upadającą dźwignęła. Zakonnicom S. Benedykta w Nieświeżu kilkadziesiąt tysięcy wyliczyła, żeby żadnej nie było dniem i nocą godziny, którejby się przed najśw. sakramentem, powróz na szyję włożywszy, nie modliły. Tymże w Łomży kilka tysięcy, tymże w Sierpsku ośmnaście tysięcy wysypała. W Sławatyczach synagogę heretycką na kościół farny przerobiła: tamże szpital uposażyła, na zgrzybiałych i schorzałych poddanych swoich: drugi na wdowy szlacheckie w Biały ufundowała, insze w Mirze i Biały restaurowała: w tejże Biały missyonarzom Bazylianom pewną znaczną summę oddała, żeby po wsiach i dobrach jej uczyli poddanych jej prostaczków, tego, co do wiary należy: mówiła albowiem, należy, żeby Panowie zbawienia dusz tych pieczołowanie mieli, którzy jak bydlątka jakie, na Pańskie dobro harują. Na missye któreby OO. Societatis prowincyi Polskiej, między pogaństwem odprawowali, piętnaście tysięcy wyliczyła. Co rok pensyą płaciła niektórym patronom w trybunałach, Piotrkowskim, Lubelskim i Wileńskim, żeby ubogich sierot i wdów sprawy w sądach tamecznych utrzymywali. Wiele bardzo z szkatuły swojej wydała, to na tych, którzy się wstydzą żebrać, to na podrzucone dzieci, to pod głód i powietrze w Jarosławiu, to na okup z niewoli Tureckiej i Tatarskiej więźniów, to na bractwo Miłosierdzia w Krakowie i Warszawie, to na różne kościoły i klasztory: kościołowi naszemu Nieświezkiemu, kędy też ciało jej po śmierci złożone (bo serce Pannom Karmelitkom bosym oddane) sporządziła monstrancyą szczerozłotą, i dyamentami sadzoną, takiż pacyfikał, z relikwią znaczną S. Kazimierza. Krom innych bogatych od złota i srebra apparatów, nad to dziesięć tysięcy na erekcyą wielkiego ołtarza. Nawet w ostatniej swojej chorobie, gdy rozgłoszono, lubo fałszywie nowinę, o wziętym przez naszych Kamieńcu Podolskim, na restauracyą tamecznych kościołów, pewną summę testamentem legowała. I o ojczyznie nawet swojej nie zapomniała: bo na jej potrzeby znaczną kwotę

naznaczyła, mawiała zaś zwyczajnie o niej: Dobra Francya, chwalebna Hiszpania, wesołe Włochy, bogate Niemce, ale mi najmilsza Polska. W czytaniu ksiąg duchownych była ustawiczna, osobliwszy jednak gust czuła w książkach ks. Kaspra Drużbickiego, ks. Tomasza Młodzianowskiego, ks. Piotra Skargi Societ. Jesu, którego kościom ołowianą trunienkę sprawiła: przecież podzielonych godzin i ręczną się robotą zabawiała, szyjąc co, albo do przybytków Pańskich na ozdobę, albo na odzież odartego ubóstwa. Takiem pragnieniem przymnożenia chwały Boskiej pałała, że raz rozmyślając życie Ś. Xawiera apostoła Indyjskiego z płaczem zawołała: *Czemum się ją mężczyzną nie urodziła, rzuciwszy fortunę tam, kędy słońce nie chodzi i łakomy zysków kupiec, latałabym była za Ewangelią.* Dwie godzinie zaś codzień medytacyi dawała, klęcząc trzech mszy słuchała, a żeby tym łacniej w kościele dystrakcyi się jakich uchroniła, lożę albo celkę, w Biały, w kościele farnym postawić kazała, kędy utajona, Bogu się swemu korzyła, powróz na szyję włożywszy. W kojeniu rozróżnionych, wielkie szczęście miała, nie tylko dla obrotu i rozsądku z natury, w niej się osobliwiej wydawających, ale też dla przyjemności w obyczajach, sama też w sobie pilnie przestrzegając tego, żeby w potoczonych dyskursach żadne takie słowko nie wypadło, któreby albo kłócić kogo miało, albo razić, albo mniej przystojne gorszyć mogło. Przy stole kwestye mądre, pobożne i do zbudowania, rzucając, wielom za dobrego teologa stanęła, co jej sam przyznawał Jan III. Król Polski brat jej. Ciało swoje wymyślnemi mortyfikacyami trapiła, dręczyła dyscyplinami, morzyła niespaniem: w pokojach jej zawsze kura chowano, który piejąc budził ją, żeby z Piotrem Ś. we łzy się rozpływała, sercem wzbijała do Boga: choć w ciężkie mrozy, przecież gdzie sypiała, palić w piecu nie kazała, młodszą będąc w dzień Wielkopiątkowy, w szaty podłe ustroiwszy się, boso kościoły obchodziła. Potem zaś zwyczajnie na wielki tydzień, dla wygodniejszego nabożeństwa, w klasztorze się jakim zamykać była zwykła, na rozmyślaniu o męce Pańskiej. Poddani żeby od urzędników jej żadnej krzywdy nie mieli, pilno przestrzegała, i dla tego przystęp łatwy i najlichszemu do siebie człowiekowi czynić kazała. Żydów nienawidząc, do pałacu swego przystępu im broniła. W wierze zaś jako sama o sobie powiadała, żadnej nigdy wątpliwości nie miała: bo każdą o wierze pokusę, zaraz na początku zwyciężając, mówiła, wierzę że Bóg jest, i tajemnice jego nad mój rozum wyższe. W Rzymie będąc miejsca święte, osobliwie domek matki Boskiej w Lorecie szczególniej uczciła, i znaczny upominek tamże zostawiła. Innocenty XI. mile ją przyjął, i cnoty jej wielce po-

chwalił. W tych ją pobożnych uczynkach śmierć zastała w r. 1694. w Warszawie w dzień S. Michała archanioła.

Marek chorąży nadworny koronny, syn Jakóba kasztelana Krakowskiego, z Daniłowiczowny, z cudzych krajów powróciwszy, od matki do obozu z Janem bratem młodszym wyprawiony. Zbarazkie oblężenie mężnem sercem wytrzymał, już się wręcz scinając z nieprzyjacielem, już ochoty, kawaleryi Polskiej dodając i chleba, już się prawie z sprzysiężonemi elementami na wojsko nasze passując. Starostą będąc Krasnostawkim, w owej tryumfalnej pod Beresteczkiem wiktoryi, chłopską rebellią, i on zwycięzką szablą uchłostał: a gdy znowu w nowe siły Bogdan Chmielnicki wzmocniony chciał z naszemi o pokój traktować w obozie naszym, byle bezpieczeństwo osoby jego miało wprzód pewny warunek, on się sam w zastaw z Krzysztofem Potockim na ten czas podstolim Litewskim, dobrowolnie ofiarował, dla dobra ojczyzny; atoli wkrótce potem pod Batohowem z Marcinem Kalinowskim na ten czas hetmanem, na daleko większą zgraję tychże rebellizantów mężnie nacierając, wraz z nim na placu poległ. *Potocki Centur. Viror. f.* 149. *Chruściński Stanisław* powiada, że ranny dostał się był w niewolą Tatarską, gdzie nazajutrz po porażce naszych, samże go Nuradyn Sułtan zabił, i innych trzysta kawaleryi Polskiej, ciała ich tak rozproszone po polach, że trudno ich było znaleźć.

Jan III. Król Polski, drugi syn Jakóba kasztelana Krakowskiego, najprzód chorąży koronny, dalej marszałek wielki i hetman koronny, o którym obszerniej gdzie indziej mówić się będzie, (?) tu tylko krotko namieniam, że z Maryą Kazimirą margrabianką de Arquian de la Grange, wdową po Janie Zamojskim wojewodzie Sendomierskim, wszedłszym w kontrakty małżeńskie, zostawił z niej trzech synów, Jakóba najstarszego, ojcowskich trudów i tryumfów nierozdzielnego, tak pod Wiedniem, jako i na innych miejscach towarzysza, ten złączył się dożywotnie, z Jadwigą Elżbietą, Amalią, córką Filippa Wilhelma elektora palatini Rheni, z której trzy córki zostały, krom innych młodo zmarłych, Marya Kazimira, umarła 1723. Marya Klementyna, Jerzego pretendenta Angielskiego małżonka, i Marya Charlotta wyda za Fryderyka Mauryeyusza książęcia de Bouillon. Drugiego Alexandra Benedykta, który w r. 1714. żyć przestał w Rzymie. Konstantyna Władysława, który w Żółkwi w r. 1726. bezpotomny wszedł do grobu, żona jego była Marya Józefa Wesslowna starościanka Rożańska, i córkę Teresę Kunegundę Maxymilianowi Emmanuelowi elektorowi Bawarskiemu zaślubioną, z której potomstwo, Karol ks. elektor Bawarski, Ferdynand, Klemens elektor Koleński, i Teodor biskup.

Sobiński *herbu Dołęga*, w Mazowieckiem województwie. Wawrzeniec z Sobinia Czerski i Warszawski sędzia 1452. *Statut. Masov. f.* 95. i 1458. *f.* 122. Jakób z Sobinia podkomorzy Czerski 1496. *Statut. Masov. fol.* 110. Jan Sobiński kanonik Poznański 1650.

Sobocki *herbu Doliwa*, w województwie Łęczyckiem; pisali się z Soboty. Tomasz z Soboty Sobocki kasztelan Łęczycki w roku 1484. tak się podpisał na pewnej Warszyckich transakcyi, u *Okol. tom.* 1. *fol.* 12. Tomasz syn jego sędzia ziemski Łęczycki, którego córki, Elżbieta Płonkowska, Dorota Dzierzgowska wojewodzina Mazowiecka, Anna Okuniowa kasztelanowa Czerska, Jadwiga Wilkanowska kasztelanowa Płocka, Agnieszka Goryńska wojewodzina Mazowiecka, Kaspra żona, i synów trzech: Tomasz Sobocki kanclerz koronny, wojski Łęczycki, starosta Rawski, z temi się tytułami podpisał na liście Zygmunta I. Króla Polskiego w r. 1546. u *Paproc. o herb.* jeździł w legacyi od tegoż Króla do Solimana Cara Tureckiego w r. 1539. *Biel. fol.* 775. zszedł z tego świata bezżenny. Drugi Brykcy kasztelan Gostyński, podkomorzy Łęczycki, starosta Rawski, temu Jaruntowna Brudzewska wojewodzanka Łęczycka, tylko córkę powiła Jadwigę, która się w małżeńską ligę dostała Stanisławowi hrabi z Górki wojewodzie Poznańskiemu, staroście Kolskiemu, Buskiemu, Wieluńskiemu, Ujskiemu. Trzeci Jakób podczaszym był koronnym 1544. ale ten młodo umarł, i tak na nich Sobockich Doliwczyków dom skończył się. *Nakiel. Miechov. fol.* 717.

Thomko *de Sobota* podpisał pokój Brzeski. — *Cod. Dipl. Vol. IV. fol.* 133. —

Sobocki *herbu Nałęcz*, w Poznańskiem województwie: w katedrze Poznańskiej jest nagrobek Mikołaja Sobockiego herbu Nałęcz, urodzonego z ojca Jana, z matki Gertrudy Kościeleckiej kasztelanki Inowrocławskiej zmarłego w r. 1640. *Starowol. in Monum. fol.* 467. Jan dworzanin Króla Alexandra 1506. *Biel. f.* 501. N. miał za sobą Anne Kierską, drugi Zofią Marszewską.

Sobocki *herbu Korab*, jedenże dom z Laskiemi. Stanisław czy Jędrzej Sobocki kawaler Maltański, kommendor Poznański u Ś. Jana, od rodziców swoich do cudzych krajów wysłany, zwiedziwszy Tureckie państwa, Hiszpańskie, Włoskie, Niemieckie, Węgierskie, w Malcie po różnych experymentach wojennych z Turkami, między rycerzów tamecznych policzony, gdy do ojczyzny powrócił, na Moskiewskiej za Stefana Króla expedycyi, z taką pochwałą rotmistrzował, że też szczególną pochwałę męztwa swego od tegoż Króla wyniósł, i z bratem go swoim potem do cudzych krajów wyprawił: u Zy-

gmunta III. był łożniczym: śmierć jednak której nie raz w polu dla ojczyzny szukał, w domu znalazł, od zawisnych na siebie, zabity. *P. Joann. Conarius J. J. Rector Coll. Posnan. w kazaniu na jego pogrzebie.* Wspomina go *Biel. fol.* 775. N. miał za sobą Jadwigę córkę Krzysztofa Bardskiego z Mielżyńskiej urodzoną.

Sobol. Sebastyan Sobol miał za sobą Katarzynę Rudzińską, z niej dwóch synów, Marcina, od którego dwóch synów zostało: Stanisław, który z Tchorzewskiej, spłodził Sebastyana i Kazimierza, ten z Paszkowskiej, zostawił Franciszka i Ma-Maryannę. Gabryel brat Stanisława, także z Tchorzewskiej miał syna Jędrzeja. Piotr Sobol brat Marcina, tylko dwie córki spłodził, Barberę Stanisława Klembowskiego, Dorotę Jezierskiego, małżonki.

Sobolewski *herbu Łada.* Samuel Sobolewski z Lubelskiego przeniósł się do Litwy, syn jego Paweł, miał za sobą Piętkiewiczownę, z której syn Fabian sławny żołnierz za Króla Stefana, miał za sobą Bilewiczownę, syn jego Adam kapłan zacny w zakonie Soc. Jesu. Stanisław w księztwie Zmudzkiem 1621. Paweł Kula Sobolewski w ziemi Zakroczymskiej poborca z sejmu 1564. *Constit. fol.* 76. N. była za Michałem Oraczewskim, z którym zostawiwszy potomstwo, poszła za Księgo komornika Księskiego. N. miał za sobą Maryannę Szczerbiczownę 1634. *Acta Castren. Crac.* Franciszek, Sebastyan, Stanisław Sobolewscy Cyrusowie 1649. *Acta Castr. Cracov.* N. była za Antonim Ptaszyńskim. N. za Antonim Chronowskim podczaszym Bracławskim.

W r. 1778. Antoni Sobolewski chorąży Wołyński. — W r. 1788. Józef stolnik Oświecimski. — *Krasicki.*

Sobolewski *herbu Ślepowron*, w Podlaskiem województwie, w Łukowskiej i Lwowskiej ziemi. Jakób Sobolewski pisarz ziemski Drohicki, z Jabłonowskiej spłodził cztery córki: Joannę Skolimowską, Elzbietę Wolińską, Dorotę Trojanowską, i Eufrozynę Ołdakowską, i syna Adama, ten tak z pierwszą żoną Kostrowną, jako i z drugą Wybranowską żył *sterilis*, dziedzictwo swoje na Zębrowy rezygnował Jędrzejowi Sobolewskiemu. Nikodem najprzód służył wojenno, a potem wstąpił do zakonu naszego. Adam z Piętk Sobolewski, (tak się pospolicie piszą) podsędek ziemski Drohicki 1678. Dwór jego w Drohiczynie prawem ziemskiem nadany. *Constit. f.* 31. był przedtem wojskim Drohickim. Wojciech burgrabia Drohicki, Maciej regent ziemski Drohicki, Sebastyan regent ziemski Warszawski, Tomasz, Pantaleon Antoni, Wawrzeniec Nikodem z województwem Podlaskiem, podpisali elekcyą Jana III. Króla, i Walentyn pisarz ziemski Warszawski, który miał za sobą Gą-

siorowską, kasztelankę Inowracławską. Dorota Adama Godlewskiego skarbnika Nurskiego małżonka. Wawrzeniec pojął Annę Belczycką; z tej było trzech synów: Klemens, Adam i Felicyan, i córki dwie: Wiktorya Macieja Zaleskiego, Eufemia N. Wojna małżonki.

Duńczewski w herbarzu, a z niego *Wieladek* umieszczają procedencyą *de Piętki* Sobolewskich, od Mikołaja Sobolewskiego jak następuje: Syn Mikołaja Szymon Sobolewski przez cnoty swoje, pobożność i sprawiedliwego życia uczynki, zasłużył sobie godnych ojczyzny synów pięciu: Jana, Mateusza, Stanisława, Salomona i Symeona. Jan Sobolewski, pierwszy syn Szymona, liczną małżeństwa swojego odebrał konsolacyą, miał bowiem synów sześciu: Felixa, Wojciecha, Wawrzeńca, Pawła, Stanisława i Jana. Felix umarł bezdzietny. Wojciech miał synów trzech, Tomasza i Jana bezpotomnych i Stefana: z którego Jan i Franciszek Sobolewscy. Wawrzeniec spłodził dwóch synów, Piotra, który uczynił rezygnacyą Szczesnemu Sobolewskiemu; i Łukasza bezpotomnego: Paweł niema procedencyi dalszej. — Stanisław służył pod pancerną chorągwią, z Stanisławem Janem Jabłonowskim, kasztelanem Krakowskim, hetmanem wielkim koronnym, bywając z tymże wodzem w różnych okazyach, walecznych, jako przeciwko Turkom i Tatarom pod Chocimem i Zórawnem, mężnem stawając się sercem; a potem pod Bukowiną, Uściem, Kamieńcem, Złoczowem, Stawiskami, w ogniach nieprzyjacielskich: a gdy pod czas attaku Kamienieckiego w Turecką niewolą był wzięty r. 1672. nie tak przez lat dwanaście na niewolnicze ubolewał kajdany, jako że przez ten czas niemógł bić nieprzyjaciela i służyć ojczyznie. Powetował potem straconego czasu, setnemi ranami oddając za swoje krzywdy Turkom i Tatarom przez Jana III. Króla Polskiego na wolność eliberowany r. 1684. w różnych okazyach nacierając na nich: nietylko bowiem we wszystkich potyczkach był za niego, ale i w osobliwości pod Barem i Sorokami z podjazdami mężnie i chwalebnie stawał. Tenże Stanisław Sobolewski wszedł w kontrakty małżeńskie z Maryunną *Mroczkowną*, z której miał trzech synów: Stefana, Jana i Mikołaja. — Stefan będący dworzaninem Króla Jana III. bezpotomnie umarł. Jan tegoż Króla dworzanin, a Jędrzeja Potockiego kasztelana Krakowskiego, hetmana polnego koronnego, towarzysz pod pancernym znakiem, podczas Jazłowickiej, Uśniatyńskiej, Czortkowskiej, Jagielnickiej z Turkami potykał się, a gdy potem Tatarzy niespodziewanie wpadli na Wołyń i gwałtownie od Lubartowa, aż do Zasławia cały kraj zrabowali, był z tymże hetmanem, gdzie im pasy przejąwszy podjazdem swoim, szczęśliwie Tatarów zwyciężyli, ludzi w niewolą i kupy zabrane, poodbierali. Był potem z tymże wodzem, na Podolu, Budziankach i Wołoszczyznie, którego hetmana zasługi w konstytucyach zapisane z rycerstwem swojem 1685. Mikołaj *de Piętki* Sobolewski, brat pomienionego Stefana, regent ziemski, i burgrabia grodzki Halicki, wziął w dożywotnią przyjaźń Anastazyę *Steblecką* herbu *Ostoja*, Daniela Stebleckiego, towarzysza pancernego, z *Kulczyckiej* urodzoną córkę, z których Jan Sobolewski, łowczy Podlaski, pancernej chorągwi, Antoniego Potockiego towarzysz. Drugi syn Mikołaja Sobolewskiego Michał, trzeci

Jakób, czwarty Józef, pancernej chorągwi Karola grafa Siedlickiego, podskarbiego wielkiego koronnego towarzysz: tychże braci dwie siostry, Maryanna za Dobrowskim skarbnikiem Gostyńskim i Zofia. — Jan najmłodszy syn Jana Sobolewskiego, a brat rodzony, Felixa, Wojciecha, Wawrzeńca, Pawła i Stanisława, wyżej wspomnionych, miał synów dwóch, pierwszego także Jana, który z *Gąsowską* spłodził Wawrzeńca, Jana, i Pawła. Drugiego miał Macieja, regenta Drohickiego, którego Felicyan, Tomasz i Ludwik synowie. — Mateusz *de Piętki*, syn drugi Szymona Sobolewskiego, spłodził także Szymona, z którego Walenty pisarz ziemski Warszawski: mąż znacznych zasług i doskonałości, iż mu się przyznać może, co napisał *Claudianus de Manilio:*

Inventum quodcunque tuo Chrisippe recessu,
Quidquid Democritus risit, dixitque tacendo
Pythagoras, uno se pectore cuncta vetustas
Condidit, et major collecta viribus exit.

Brat wyrażonego pisarza ziemi Warszawskiej Laurenty miał dwóch synów Adama i Wojciecha, a Walentyn miał czterech synów, Gilazego, Kazimierza i Michała bezdzietnych, także Stanisława, pierwej pisarza sądów marszałkowskich koronn. i ziemskich grodz. Warszawskich potem w r. 1752. podkomorzego Warszawskiego. — Stanisław *de Piętki*, syn trzeci Szymona Sobolewskiego, od którego Piotr, od Piotra dwóch synów, Nikodem i Paweł, od Pawła Michał, Stanisław i Wojciech. Salomon czwarty syn Szymona, od którego Wojciech burgrabia grodzki Drohicki miał synów trzech, Pantaleona burgrabiego grodzkiego Drohickiego, którego syn Stanisław proboszcz Ciechanowski: drugi syn Wojciecha Antoni bezpotomny: trzeci Sebastyan pisarz grodzki Drohicki, który spłodził Andrzeja wojskiego Mielnickiego, i Adama. — Piąty syn Szymona, także Szymon *de Piętki* Sobolewski miał trzech synów, Piotra, Stanisława bezpotomnych i Jakóba pisarza grodzkiego Krzemienieckiego, od którego Adam sędzia ziemski Drohicki, i Szymon bezpotomny. Mogłaby się jeszcze dokładniej wyrazić genealogia domu tego, ale że napadami nieprzyjaciół w województwie Podlaskiem, zkąd początek bierze, akta zrujnowane i popalone w grodach Drohickim, Nurskim, Bielskim, inwestygować więcej niepozwalają. — Póty *Duńczewski.*

Wielądek zaś tak dalej prowadzi: Stanisław *de Piętki* Sobolewski, syn Walentego pisarza ziemskiego i grodzkiego Warszawskiego z Teresy *Wybranowskiej* wojewodzanki Derpskiej spłodzony, podkomorzy ziemi Warszawskiej, orderu Ś. Stanisława kawaler. Ten przepędził wiek swój aż do lat 92. na usługach publicznych, gdy najpierw był pisarzem ziemskim i grodzkim ziemi Warszawskiej, na którym urzędzie przez lat kilkadziesiąt, wszystkich obywateli, posiadał dla siebie przychylność, postąpił potem przez jednomyślną elekcyą na podkomorstwo Warszawskie, a jako pierwszy ziemi urzędnik, obowiązku swego pilnie i chwalebnie zawsze dopełniał. Wszedł w śluby małżeńskie z Moniką *Gąsiorowską* kasztelanką Inowrocławską, z którą spłodził, synów trzech: 1. Dominika łowczego ziemi Nurskiej. 2. Macieja kasztelana Warszawskiego. 3. Walentego kasztelana Czerskiego, i córkę jednę Teresę, Józefa Młockiego starosty Zakroczymskiego małżonkę. — Pierwszy

Dominik syn Stanisława Sobolewskiego podkomorzego Warszawskiego z *Gąsiorowskiej* spłodzony, łowczy ziemi Nurskiej, który pełen pobożności, podług ś. religji życie przykładne i bogobojne prowadził, *sterilis*. — Maciej Sobolewski kasztelan Warszawski, orderów Orła białego i S. Stanisława kawaler, drugi syn Walentego podkomorzego Warszawskiego. Mąż ten, od wieku młodego, idąc w ślady ojca swego, Staropolskich obyczajów, cnót pełen, dopełniał obowiązków dobrego obywatela, już to będąc pisarzem ziemskim i grodzkim Warszawskim przez lat kilkanaście, już na funkcyach na sejm poselskich, konsyliarzem w radzie nieustającej, a przez stopnie zasług, postąpił na kasztelanią Warszawską, zawsze wierny i przychylny ojczyznie swojej. Ten z Ewą *Szydłowską*, Teodora Szydłowskiego wojewody Płockiego córką, zostawia potomstwo syna jednego Walentego starostę Warszawskiego, i córki trzy, Maryannę Zabiełłową hetmanowę polną Litewską. Drugą Teresę Gutakowską podkomorzynę w. ks. Litew. w r. 1790. zmarłą. Trzecią Monikę Pannę. — Walenty Sobolewski kasztelan Czerski, orderów Orła białego i S. Stanisława kawaler. Przy licznych swoich przymiotach, posiadający w naukach wielką doskonałość, najpierw u Augusta III. Króla, potem od początku panowania Stanisława Augusta Króla był szambelanem, od którego mocno ulubiony, niemniejszą u współ obywatelów mający przychylność serca, przez stopnie zasług w urzędach w ziemi Warszawskiej postępował, naostatek obrany podkomorzym tejże ziemi, na sejmach wielokrotnie poseł, przez lat kilka komissarz skarbu koronnego, postąpił potem na kasztelanią Czerską, zawsze dla swej ojczyzny usługi publiczne chętnie dopełniający. Tenże z Kunegundą *Nowicką* zostawia potomstwo synów Ignacego, Stefana, Macieja, córkę Maryannę, za Jerzym Zabiełło szambelanem J. K. Mci. Walenty Sobolewski starosta Warszawski orderów Orła białego i S. Stanisława kawaler syn Macieja kasztelana Warszawskiego; z *Szydłowskiej* spłodzony. Podobnież idąc w ślady godnych przodków swoich, na publicznych funkcyach poselskich i innych dopełniał obowiązku dobrego obywatela. Ten wszedł w śluby małżeńskie z Elżbietą *Grabowską* Jana Grabowskiego generała w. ks. Lit. i Elżbiety *Szydłowskiej* wojewodzanki Płockiej córką, z którą spłodził córkę Laurę. — To *Wielądek*.

Socha *herbu Nałęcz*. Jan Socha gdy zamek Prusmork od Krzyżaków odbiera, zabity tamże poległ. *Bielski fol.* 307.

Sochacki *herbu Zagłoba*, w województwie Sendomierskiem. Kazimierz Sochacki, miał za sobą Katarzynę Kołaczkowską, sędziankę Biecką, z niej synów: Józefa i Stanisława.

Sojecki *herbu Grzymała*, w Rawskiem województwie. Stanisław Sojecki mieszkał we wsi Malinach, miał za sobą Głogowską, ta mu powiła dwie córki, z tych jedna poszła za Dziatkowskiego, druga za Tarnawskiego, synowca Krzysztofa Tarnawskiego; synów zaś trzech, z tych jeden Jan, od którego zostało kilku synów i córek, drugi Jędrzej, który się wyniósł na Ruś, mieszkał w Łuchowce pod Tarnogrodem, trzeci Jerzy, mieszkał w Sojkach nie daleko Głogowca. Był też dawniej z tych jeden, dworzaninem u Królowy Anny, drugi probo-

szczem Ś. Szymona na Kleparzu. Walentyn w Łęczyckiem r. 1697. Adam i Jan w ziemi Gostyńskiej 1632.

W r. 1778. Alexander Sojecki regent Bydgoski. — *Krasicki.*

SOKOLA HERB.

Niedźwiedzia połowa od ogona być powinna, druga od głowy, połowa wieprza dzikiego, niedźwiedź ma być czarny, pręgą czerwoną przez środek od wieprza przedzielony, na hełmie pół niedźwiedzia wyskakującego niby z korony, łapy przednie u niego do góry wyniesione, sam w prawą tarczy obrócony: tak go opisują *Paproc. o herb. fol.* 268. *Okol. tom.* 3. *f.* 160. którzy go z tej okazyi nabytym twierdzą *). Kazimierz pierwszy Król Polski, dla rozerwania melancholji, wyjechał na łowy, wszedłszy w głęboką i zarosłą knieję, postrzegł, że się niedźwiedź zaczaił na dzikiego wieprza, ciekawością tedy ujęty, utarczki między temi bestyami, z wielką ostrożnością utajony, umyślił czekać jej końca. W tem niedźwiedź pierwszy na niespodziewającego się natarł wszystkim impetem dzika, zrzucił go jednak ten z siebie, lubo nie bez niebezpieczeństwa swego, i za uchodzącym niedźwiedziem zemstą zapalony wieprz pogoniwszy, bitwę z nim ponowił, tam nie jaki czas łamiąc się z sobą i pasując, gdy zmordowani obadwa, i wzajemnie skaleczeni, prawie z sił spadali; dwaj bracia rodzeni Sokołowie wypadłszy do nich, jeden dzika za ucho, drugi niedźwiedzia pochwyciwszy, obiema w oczach królewskich głowy poucinali. Wdzięczny tej odwagi Kazimierz, znacznie udarowawszy, i herb im w ten kształt, jako widzisz ułożył, i Sokolą od ich imienia nazwał. *Paprocki* twierdzi, że czytał gdzieś na przywileju w r. 1256. za panowania Bolesława książęcia Wielkopolskiego, Pomściborza z Sokoli: i za czasów Leszka Czarnego, hrabię Mstygniewa z Sokoli, przydaje jednak, niewiem czy tego herbu byli, czy inszego.

*) Według *Małachowskiego* i innych, ma być pole zielone — wieprza połowa biała. — *P. W.*

Herbowni.

Drozdeński, — *Gałczyński*, — *Gorecki*, — *Pigłowski*.

Sokoliński *kniaź herbu Druck*, w księztwie Litewskiem, jednaż ich dzielnica z książętami Druckiemi, dla tego też i tymże się herbem pieczętują, i nadto piszą się Druckiemi Sokolińskiemi. Hrehory kniaź mąż wojenny; pod Ulą siła, i mężnie dokazował: syn jego Jerzy starosta Uświacki i Jezierzecki, podkomorzy Witebski, pułkownik i regimentarz, zaleca go *Warszawicki w Księdze Parallel. fol.* 148. w roku 1567. dwieście własnego ludu, sam do boju prowadził, kiedy znoszono Serebrnego Moskwicina, a w r. 1577. Dyneburgu długo przeciwko Moskwie broniąc, wzięty jest w niewolą, z której wyszedłszy, od stanów Litewskich posłował do Zygmunta III. Króla Polskiego, córka jego Anna, czyli Bogdana, była za Janem starostą Drohickim Sapiehą, z którą księztwo Druckie w ten dom weszło, wdowa to była po kniaziu Łukomskim. *Histor. Sapieh. part.* 3. *fol.* 22. Syn zaś tego Jerzego Jan, ten z przedziwnej ojca swego hojności, zaciągnione uspokajając długi, siła fortuny utracił, zostawił syna Michała wojewodę Połockiego, męża ludzkości wielkiej, a ztąd wszystkim miłego, synów spłodził sześciu, ludzi wszystkich wojennych, to jest Krzysztofa, Filona starostę Trąbskiego, Michała, Alexandra, Stefana i Bogdana, i córkę Krystynę, która wydana za Janusza Kiszkę wojewodę Połockiego i hetmana polnego Litewskiego, na jej pogrzebie wydano w r. 1640. *Cienie Załobne po jasnych promieniach*, zkąd tę osnowę wypisałem: niewiem czy to nie ten Michał, był wprzód kasztelanem Witebskim, i z sejmu 1607. komissarzem stanął, do obrania miejsca sposobnego na fortecy wystawienie przy granicach Litewskich. *Constit. fol.* 830. Niewiem czy nie ten Michał, którego B. Jozafat (jako pisze *Susza w Życiu jego)* z rusina kalwinistę, Bogu i kościołowi pozyskał. Z synów tego Michała wojewody, Krzysztof był kasztelanem Połockim, a przedtem Mścisławskim, kiedy między inszemi komissarzami zasiadał na Witebszczanów, o zabicie B. Jozafata arcybiskupa Połockiego. *Susza*. Był i starostą Jezierzyskim 1609. kiedy z województwa Połockiego, deputatem został do korrektury statutu Litewskiego. *Const. fol.* 909. Zamek Jezierzyski wałem opasał, do czego pozwolono mu było, aby z pobliższych wsi ludzi do tego sposobnych mógł zażyć. *Constit.* 1616. *fol.* 44. Posłował na sejm 1621. *Constit. fol.* 15. jeździł w legacyi do Rzymu i do Wiednia. Życie polskie B. Jozafata, jego żonę wspomina Marynę Wojniankę. Jedna z tego domu była za Gastoldem wojewodą Wileńskim, z którym wraz fundowała probostwo infułackie Gera-

nowskie. *Histor. Sapieh. par.* 3. *fol.* 139. Paweł ksiądz, to jest książe podkomorzy Witebski, z sejmu Lubelskiego 1569. deputowany do korrektury statutu Litewskiego, *Const. f.* 194. tenże zda mi się Paweł w r. 1555. gońcem był do Moskwy. Wacław poseł z województwa Połockiego na konwokacyą Warszawską 1587. podpisał konfederacyą. *Constit. f.* 418. Jędrzej z Drucka kniaź Sokoliński, z córki Jędrzeja książęcia Koszerskiego, na imie Bazyli, spłodził Szymona i Bogdana: od Szymona był syn Jan pisarz polny Litewski, starosta Mścisławski i Daniowski, był i referendarzem Litewskim, który urząd wraz piastował z Piorem, według świadectwa *Okol. tom.* 2. *f.* 305. gdzie ten autor przydaje, że córkę swoję Eleonorę, wydał za Mikołaja Odrowąża Chlewickiego, kasztelana Małogoskiego. Jeszcze tylko starostą Orlińskim będąc z sejmu 1611. komissarzem go zapisano do traktowania z Moskwą o pokój, *Const. fol.* 2. a w r. 1613. do ordynacyi prowincyi Smoleńskiej, i do zapłaty żołdu związanemu wojsku. *Constit. fol.* 37. i *fol.* 3. Dwa razy marszałkował w izbie poselskiej, raz 1621. drugi raz 1625. co poznać z tych lat konstytucyi: *Kojał.* przydaje *in MS.* że był potem kasztelanem Połockim, syn jego Michał. Z Bogdana zaś zostało dwóch synów, Konstantyn i Janusz, córka Konstantego, poszła za Balcera Rajeckiego sędziego ziemskiego Trockiego. N. Sokoliński podwojewodzy Połocki, umarł przed rokiem 1640. z Maryną Obryńską złączywszy się dożywotnie, spłodził z niej trzy córki: Helenę, ta w klasztorze Połockim Bogu na służbę zaślubiona; druga Anna poszła za Jana Podberskiego pisarza ziemskiego, a potem podkomorzego Orszańskiego; trzecia za Lomskiego skarbnika Orszańskiego, i synów czterech. Jan Kazimierz, kanonik Wileński, człowiek wielkiej godności, młodo umarł. *Constit.* 1647. *f.* 22. Mikołaj w zakonie S. Bazylego, Jerzy i Jarosław. N. kasztelan Nowogrodzki, starosta Trąbski, miał za sobą Teresę Sapieżankę Mikołaja Sapiehy kasztelana Wileńskiego córkę, wdowę po Tyszkiewiczu wojewodzicu Brześciańskim. *Histor. Sapieh. part.* 3. *fol.* 137. Podobno Jan Antoni, o którym czytam w *Kojał. in MS.* że był kasztelanem Mścisławskim, starostą Trąbskim, i że młodo umarł. Hieronim pisarz ziemski Orszański 1648. syn jego Michał, marszałek Orszański, pisarz Litewski, na sejmach często posłem stawał, jako to 1667. zkąd komissarzem naznaczony do zapłaty wojsku, i 1670. i 1674. na konwokacyą, kędy podpisał konfederacyą, i 1672. kędy marszałkiem był izby poselskiej, wszakże go Janem piszą, i 1676. na koronacyą, i 1683. komissarz do traktowania z Carami Moskiewskiemi o wiecznym pokoju, i 1690. deputat do boku królewskiego, *Const. fol.* 8. którego też roku przeniósł się na wieczność, a po nim pisar-

stwo Litewskie dostało się Konstantynowi Szujskiemi: miał za sobą 1*mo voto* Galińską, 2*do* Kotłownę podkomorzankę Wendeńską, która wprzód była za Władysławem Wołowiczem wojewodą Witebskim, i hetmanem polnym Litewskim, 3*tio* Helenę Albrychta Ciechanowskiego oboźnego Litewskiego córkę: był ten Michał wymowy wielkiej i pamięci cudnej: syn jego Karol starosta Wielatycki, w ślady ojca swego wstępował, pojął w księztwie Żmudzkiem Szwerynownę. N. żona jego Barbara Rokusowna. *Paproc. o herb. fol.* 286. Samuela starostę Smoleńskiego czytam *w historyi Cudów Panny Maryi Częstochowskiej w roku* 1627. *fol.* 232. Podkomorzym Smoleńskim w Konstytucyach, kędy komissarzem zapisany do rozgraniczenia między województwami Smoleńskiem i Czerniechowskiem w r. 1638. *f.* 36. Jan marszałek Orszański 1648. Wincenty sędzia ziemski Słonimski. Wawrzeniec arcybiskup Smoleński *ritus Graeci* 1724. tenże czy inszy episkop Mścisławski, archimandryta Grodziewski. Antoni w powiecie Orszańskim 1674. N. Jędrzeja Połubińskiego wojewodzica Nowogrodzkiego małżonka.

Sokolnicki *herbu Jelita*, w Ruskiem województwie. Marcina i Piotra Sokolnickich, mężów rycerskich, z kościoła Przemysłkiego nagrobki wypisał *Starowol. in Monum.* Jędrzej chorąży Lwowski, porucznik usarski, w okazyi z Szeremetem pod Cudnowem, mężnie na wojsko Moskiewskie nacierał, i pod Łobodyszczami na Kozaków, nie bez oczywistego niebezpieczeństwa swego, kędy konia pod nim zabito: *Auctor Potrzeby z Szeremetem* tak mówi o nim: Sokolnicki jak Sokoł do obłowu swego pospieszył, i z chorągwią marszałka wielkiego. Jan pisarz ziemski Bełzki 1674. Alexander skarbnik Żydaczewski, miał za sobą Teresę Kiińską, z której syn Ignacy temi czasy człowiek rycerski, i córki, Anna, Barbara, i Katarzyna. Samuel chorąży Żydaczewski, pojął Krystynę Drohojewską chorążanką Przemysłką, wdowę po Marcinie Bielskim mieczniku Lubelskim, z tej była córka za Franciszkiem Dziedoszyckim chorążym Lwowskim, i syn Jędrzej cześnik Lwowski, sędzia kapturowy Lwowski w r. 1733. żona jego Teofiła z Zmigroda Stadnicka podstolanka Bełzka, i z niej córka Barbara.

Sokolnicki *herbu Nowina*, w Kaliskiem województwie. Piszą się z Sokolnik pod Gnieznem. Dom ten zasłużony ojczyznie i różnemi funkcyami zalecony zdawna, nie mając jednak informacyi o jego procedencyi, tych tylko kładę, których świeższa pamięć poddaje. Gabryel Sokolnicki stolnik Kaliski i surrogator 1674. bywał posłem na sejm i deputatem na trybunał koronny. Niewiem czy tenże sam, czy inszy Gabryel Sokolnicki kasztelan Miedzyrzecki, gładkością wymowy i odwagą

kawalerskiego serca zalecony, ten żył w lidze małżeńskiej z Teresą Mycielską podczaszanką Kaliską, z której syn Piotr Sokolnicki, najprzód cześnik a teraz chorąży Wschowski, pułkownik królewski, i regimentarz partyi Wielkopolskiej, mowca wielki, tyle razy posłując na sejmy walne, dał dowody miłości dobra ojczyzny, za której całość w krwawych okazyach, własnych nastawiał piersi doświadczony kawaler. Żyje w dożywotniej przyjaźni z Gajewską kasztelanką Santocką, z której zostawuje synów dwóch: Franciszka Xawiera, i Jana Nepomucena, wielkiej nadziei potomków, i córkę Barbarę, która wydana za Wojciecha Koźmińskiego sędzica ziemskiego Kaliskiego, ale jej wkrótce odumarł. Franciszek Sokolnicki życie sobie duchowne obrał. Maciej i Kazimierz Sokolniccy, synowcowie Piotra chorążego, pierwszy towarzysz usarski, drugi superintendent generalny ceł Rzeczypospolitej w prowincyi Wielkopolskiej. Piotr Sokolnicki pisarz grodzki Wałecki, jest w druku mowa jego w *Mowcy Polskim*, *fol.* 190. Teresa Sokolnicka Jakóba Bojanowskiego małżonka 1700. N. za Janem Kucharskim.

W r. 1778. Xawery Sokolnicki podkomorzy Kaliski miał za sobą *Koźmińskę* starościankę Wschowską z Sapieżanki urodzoną. — Franciszek stolnik Gnieznieński. — W r. 1788. Celestyn podczaszy Poznański. — *Krasicki.*

Sokolnicki *herbu Jastrzębiec*, w Płockiem województwie.

Sokolski, w Metryce Wołyńskiej 1528. czytam trzech kniaziów Sokolskich ziemianów Wołyńskich, Jędrzeja, Sołtana i Jerzego; *Geneal. książąt Wiśniowieckich* powiada, że Barbara Sokolska była za Stefanem książęciem Woronieckim. N. miał za sobą Kobielską herbu Jelita. Niektórzy z nich w księztwie Litewskiem kwitną, z których temi czasy w zakonie naszym był Stanisław Sokulski, rządził akademią Wileńską 1724. i powtóre 1731. i kollegium Połockie po dwakroć.

Sokołowski *herbu Cholewa.* N. Sokołowski oboźny wojskowy w r. 1663. gdy Król Jan Kazimierz ciągnął z wojskiem na Ukrainę. *Lubom. Manif. fol.* 28.

Sokołowski *herbu Gozdawa*, i **Sokołowie** w województwie Sendomierskiem. Z tych Jędrzej Sokoł miał za sobą Staszkowską podwojewodzego Krakowskiego rodzoną siostrę, z tej zostawił trzy córki, Karśnickę, Annę Duraczową, i Piotrowską Wespazyana Piotrowskiego żonę, syna zaś, Stanisława, który pojął Gęzickę. *Baran.* Walentyn Sokoł sędzia kapturowy Krakowski, *Constit. fol.* 421. z sejmu zaś 1591. komissarz do granic. Regina Sokołowna była za Jakóbem Bielickim. N. za Krzysztofem Piskorskim. Są tegoż herbu Soko-

łowscy w księztwie Litewskiem, z których Michał Sokołowski był chorążym i sędzią ziemskim Słonimskim, żołnierz sławny, syn jego Waleryan, w r. 1581. poborca, *Kojał. in MS.* urodzony z Hornostajowny. Tymże się herbem pieczętował Stanisław Sokołowski, Stefana Króla teolog, kanonik Krakowski, proboszcz Ś. Floryana, mąż pobożny i uczony, czego dowodem są jego pisma w druku, na dwa tomy rozłożone, w *pierwszym tomie in fol. Crac.* 1591. te się znajdują. *Censura Orientalis Ecclesiae, de praecipuis nostri seculi haereticorum dogmatibus*, osobna także wyszła *in fol.* 1572. 2do. *De verae et falsae Ecclesiae discrimine, libri tres*, osobno zaś 1584. *in fol. Cracov. tegoż roku Colon. in 8vo.* 3tio. *Orationes Ecclesiasticae septem.* 4to. *Nuntius salutis, seu de Incarnatione Christi Orationes quinque.* 5to. *Justus Joseph, seu Meditationes in mortem et Passionem Christi.* 6to. *Epinicion seu gaudium Paschale.* 7mo. *Partitiones Ecclesiasticae.* 8vo. *Quaestor sive de Parsimonia et frugalitate*, osobno zaś *Cracov. in 4to* 1589. W drugim tomie już po śmierci jego wydanym w Krakowie 1598. *in fol.* są, *Notae super Evangelia Matthaei, Marci et Lucae.* Nadto wydał 10mo. *Epithalamion Episcopi cum sua sponsa Ecclesia, seu de Consecratione Episcopi sermo, Cracov. in 4to* 1580. 11mo. *Brevis responsio ad Vittembergensium Theologorum invectivam, Cracov. in 4to* 1504. 12mo. *Officia propria Sanctorum Patronorum Regni Poloniae, Venet. in* 4. 1585. 13tio. *Concio de Vestitu et fructu haereseon. Nissae in Siles. in* 4. 1578. umarł ten przezacny mąż w r. 1593. 7. Kwietnia na którego pogrzebie miał kazanie, Fabian Birkowski zakonu Kaznodziejskiego. Między listami Hozyusza kardynała znajdziesz list tegoż purpurata do niego pisany, pełen pochwał jego, w Kochanowskim zaś znajdziesz wiersze z alluzyą do jego statury. Po śmierci jego wyszła z druku *Oratio de ratione studiorum ad Nicolaum Wolscium* 1619. Krom tych *Morangoni in Thesauro Paroch. tom.* 2. *fol.* 376. jeszcze te jego pisma liczy. *Libellum de Confessione*, i *sermonem de Passione Domini.* O nim tak pisze *Starowol. in Centum Script. fol.* 83. *Praestanti vir ingenio, et lingua utraque doctus, quod utrumque vitae probitas et humilitas summa condecorabant, ita, ut magno illi Regi Stephano Batoraeo, perpetuo carus existeret, et quem ille, uno obtutu perlustratum, suum Ecclesiastem, opimis Sacerdotiis et honoribus auctum habere voluit. Is igitur pro officii sibi injuncti magnitudine, talem se in omnibus praestitit, qualem Academia Cracoviensis, et universus sacer ordo, in oculis sui Principis videre desideravit, industrium, gravem, sobrium, eruditum, con-*

stantem etc. Hunc universi Poloniae Antistites summo in honore, ac veneratione habuerunt, et quo pauci Theologiae dogmata purius atque nitidius explicarunt, pauci errores sectariorum eloquentius, atque validius confutarunt. On według *Marangoni Jus Patronatus* na kościół S. Floryana na Kleparzu przy Krakowie, u Batorego Króla na akademią Krakowską uprosił, i ustawami koronnemi 1590. żeby ta łaska królewska utwierdzona była, wyrobił.

Sokołowski *herbu Korab*, w ziemi Czerskiej i w Wilkomierskim powiecie: z tych Władysław Sokołowski podkomorzy Inflantski, z sejmu 1678. komissarz do Inflant, *Constitut. fol.* 11. był to mąż rycerski, i wiele w różnych potrzebach dokazujący, zostawił synów, Adama i Józefa. Brat podkomorzego wojski Inflantski. Trzeci brat zginął pod Mątwami w wojsku koronnem zostając. *Kojał. in MS.* Niektórzy także z nich na Podolu osiedli, drudzy na Wołyniu, z tych Jan Sokołowski mąż wojenny z książęciem Ostrogskim kasztelanem Krakowskim, pojął z Węgier Barbarę Arszadiownę, której herb taki widzieć w kościele Cudnowskim: z korony złotej niby wyskakujący wilk, w łapach przednich wyniesionych do góry trzyma krzyż, nad nim róża czerwona. Krzysztof miał za sobą Wilżankę. Michał na Brzezinach Sokołowski w Wołyńskiem 1674. N. miał za sobą Apollinarę Bieniedzką.

Sokołowski *herbu Kornic*, na Szląsku. Jan Sokołowski 1580. *Acta Castren. Cracov.*

Sokołowski *herbu Pomian*, w Wielkopolskich województwach, i w Prusiech, już się jedni z nich z Wrzący wielkiej, drudzy z Warzymowa, inni z Bystrzca, inni z Biesiekierza pisali. Mikołaj z Warzymowa kasztelan Brzeski Kujawski w r. 1436. podpisał pokój Breski u *Łask. w. Stat. fol.* 140. Paweł Sokołowski, pierwszy wedłng *MS. o Familiach Pruskich* w Prusiech osiadł, pochowany w Toruniu u OO. Dominikanów z tym nagrobkiem. *Hic jacet, strenuus miles Paulus Sokołowski de Wrząca, et solus istum lapidem constituere fecit anno* 1497. Miał za sobą Dąmbrowską, z niej syna Jana, który Pomianem ci się w prawdzie pieczętował, ale na hełmie nad koroną był pawi ogon, nie ręka z mieczem; Jan ten najprzód kasztelan Elbląski 1540. potem Chełmiński 1544. na koniec wojewoda Pomorski, starosta Grudziądzki, pojął z Gdańska rodem bogatą Pannę von Kempen, z tej była jedna córka, która się w małżeństwo dostała Michałowi Działyńskiemu podkomorzemu Chełmińskiemu, staroście Dobrzyńskiemu, z tym miała syna Felixa Działyńskiego, o którym *MS. o Familiach Pruskich* powiada, że płynącego w okręcie do Palestyny Turczyn zabił. Jerzy dziedzic na Bystrzcu w r. 1578.

poborca z sejmu w Malborskiem, miał za sobą Brantownę. *MS. Prusk.* powiada, że za jego czasów dziedzic Bystrzca żył bezżenny, miał tylko dwie siostry, z których jedna żyła z Stanisławem Konarskim wojewodą Malborskim ale *sterilis*, druga z Mikołajem Kretkowskim, z tej były dwie córki i syn. N. miał za sobą Bazeńską, z której dwie córki, jedna Felixowi Konarskiemu herbu Złamane koło, druga w Zajączkowie Krzysztofowi Bystramowi zaślubione, i syn Jan, ten złączył się dożywotnie z Katarzyną Trzebińską z Konopackiej urodzoną, których syn Piotr na ten czas kanonik Chełmiński, w r. 1620. postawił im nagrobek w Toruniu w kościele S. Jana, to jest ołtarz pod tytułem S. Magdaleny, z jednego kamienia bardzo sztucznie wyrobiony, był potem ten Piotr biskupem Ortozyeńskim, suffraganem Chełmińskim w r. 1646. N. Sokołowski w Wulkowach, żona jego Alexandra Bąkowska herbu Ryś. W Kujawach i indziej nie mniej rosło imie Pomianów Sokołowskich. Jan był wojewodą Płockim w r. 1531. jako się dowodziło w pierwszym tomie. Wojciech kasztelanem Dobrzyńskim (bodaj nie jego był brat Jan z Wrzący Sokołowski kanonik Kujawski, którego śmierć przypadła na rok 1503. jako wypisał z jego nagrobku z katedry Kujawskiej, *Starowol. in Monum.* i drugiego Swentosława z Wrzący archidyakona Kujawskiego, zmarłego w r. 1547.) miał za sobą Lewinownę, z której syn jego Mikołaj wojewodą był Łęczyckim, w r. 1564. będąc rewizorem skarbu koronnego, podpisał z tym tytułem inwentarz jego, jakom czytał *in MS. Petricov.* jego z Straszkowskiej zostali się ci synowie: Jan *sterilis*, Jarosław, Wojciech stolnik Brzeski i Mikołaj wojski Kruświcki. Z tych Jarosław starosta Kolski, jam czytał *in MS. Petricov.* list Zygmunta I. Króla, w którym po zejściu Jarosława z Wrzący kasztelana Lędzkiego i tenutarza Kolskiego, kazał inkwizycyą czynić, o krzywdy poczynione w Kole od sukcessorów jego, kędy dzieci tego Jarosława z Marty de Marcellanges te rachują, Annę, Jana i Stanisława. *Paprocki* zaś i *Okolski* piszą, że byli ci synowie, Krzysztof starosta Rogoziński, bogaty, ale *sterilis*, i Jan któremu Trzebuchowska powiła trzech synów: Michała, Jarosława i Krzysztofa. Z tych Michał był kasztelanem Gostyńskim, starostą Brzeskim Kujawskim i Rogozińskim, z sejmu 1616. do lustracyi dóbr królewskich w Mazowszu naznaczony. *Constit. fol.* 40. Złączył się był dożywotnie z Barbarą Sczawińską, Pawła kasztelana Łęczyckiego córką, z tej były córki dwie w Strzelnie zakonnice S. Norberta, trzecia w Owińskach, czwarta Zofia była za Walentynem Rudnickim kasztelanicem Sieradzkim herbu Lis, męża w r. 1617. straciwszy, wdową bezdzietną została, 2*do voto* za Sczawińskim wojewodą Brze-

skim Kujawskim: synowie zaś trzej: Paweł starosta Rogoziński, przeniósł się na wieczność w r. 1641. co opowiada nagrobek jego w katedrze Poznańskiej, *Starowol. in Monum.* drugi Stanisław, trzeci Mikołaj, z których jeden był kapitanem w wojsku cudzoziemskiem Niderlandzkiem. Drugi syn z Trzebuchowskiej Jarosław kasztelan Brzeski Kujawski, starosta Radziejowski 1620. tego zda mi się syn Jan kasztelan Bydgoski, starosta Radziejowski, i Obornicki z sejmu 1629. r. komissarz do zapłaty wojsku, *Constit. fol.* 2. brał żonę w r. 1624. Maryannę Tuczyńską córkę Krzysztofa kasztelana Poznańskiego. *Fidicula Stiborii Krzykowski.* Mikołaj wojski Kruświcki o o którym wyżej mówiłem, temu Jadwiga Trzebuchowska powiła te dzieci: Ruszkowską sędzinę Brzeską Kujawską, Zofią Kiełczewską, Pstrokońską kasztelanowę Konarską, Świętosławską Mikołajową, Barbarę i Jadwigę: to *Paproc.* i synów Stanisława, Wojciecha, Jana, Jarosza, Mikołaja, Krzysztofa i Gabryela. Z tych Stanisław z Brodowską herbu Grzymała zrodził dwóch synów: Jana i Krzysztofa. Jadwiga z Wrzący Sokołowska żona Stanisława z Proświc Gostyowskiego podczaszego Brzeskiego Kujawskiego, zmarłemu mężowi w r. 1656. nagrobek wystawiła w Toruniu u S. Jana. Kwitnęło także trzech braci Pomianów Sokołowskich: Wojciech w zakonie naszym uczył teologji lat dziewięć: Alexander byłci w prawdzie w tymże zakonie, ale potem został biskupem Kijowskim, administrator opactwa Trzemeszyńskiego z sejmu 1638. komissarz do granic między województwy Kijowskiem i Czerniechowskiem, *Constit. fol.* 21. na synodzie Warszawskim bronił potężnie racyami, zdrowego zdania Macieja Łubieńskiego arcybiskupa Gnieznieńskiego przeciwko wszystkim inszym biskupom: do Rzymu od Władysława IV. Króla Polskiego posłem wysłany, w r. 1636. tam od Sanctakrucyusza kardynała *in Domo Professa* Societ. Jesu na to biskupstwo konsekrowany: OO. Bernardynów do Kijowa i Faustowa wprowadził, dyecezyą swoję rozporządził i ludźmi mądremi osadził: a gdy Kozackie bunty, co raz to głowę podnosiły, ludzi do boju zebrawszy, tamtych krajów niemi od chłopskiej napaści mocno bronił: umierając 1644. r. w Trzemesznie ostatnią wolą swoją, znaczną summę odkazał był na kollegia nasze Kijowskie i Faustowskie, ale ta intencya jego skutku swego nie wzięła, mówi *Jancz. in MS.* Trzeci brat ich Stanisław z wielkiej Wrzący Sokołowski surrogator najprzód Poznański, z sejmu 1637. komissarz do granic od Szląska i Pomorza, *Constit. fol.* 11. deputat na trybunał koronny 1643. a w następującym roku już kasztelan Bydgoski, i starosta Dybowski, fundował w Toruniu na Podgórzu OO. Reformatów, pod tytułem ŚŚ. Apostołów

Piotra i Pawła, o czem *Konstytucya* 1667. *fol.* 34. Jarosz był kasztelanem Brzeskim Kujawskim, starostą Radziejowskim. *Hyac. Przetoc. kazanie Pałac.* Maciej starostą Radziejowskim. Kazimierz miecznikiem Płockim 1691. z herbem Pomian widziałem przypisane mu konkluzye. N. podstoli Ciechanowski, żona jego Anna Markowska herbu Szeliga 1693. Jadwiga Stanisława Niszczyckiego małżonka. Karol w ziemi Gostyńskiej 1674. Jędrzej Kanty kanonik Kujawski wydał do druku: *Kazania niektóre na Niedziele i Święta w Warszaw.* 1728. *in* 4.
W roku 1778. Teodor Sokołowski podstarości Radziejowski. — Ignacy cześnik Przedecki. — W r. 1788. Ignacy stolnik Brzesko Kujawski. — Michał starosta Kowalski. — Teodor chorąży — Józef stolnik Kruświcki. — *Krasicki.*

Sokołowski *herbu Ogończyk.* Łukasz Sokołowski stolnik Inowrocławski miał za sobą Maryannę Glembocką sędziankę ziemską Brzeską Kujawską, z niej córki dwie: Mierzyńska i Charczewska, synowie zaś najprzód Józef podczaszy Bydgoski sędzia grodzki Radziejowski, ten pojął 1*mo voto* Kolczyńską, ale z nią *sterilis*, 2*do voto* Magdalenę Ponętowską, 3*tio* N. Drugi Wojciech podczaszy Bydgoski, sędzia grodzki Przedecki poseł na konwokacyą 1733. żona jego Marcyanna Wodzyńska, z tej potomstwo: Adam, Teodor i Brygita Sokołowskie. Stanisław stolnik Bydgoski sędzia grodzki Brzeski Kujawski, żył dożywotnie z Anną Ponętowską siostrą Magdaleny. Jan z Grabowa poborca w Łęczyckiem 1590. *Constitut. fol.* 603.

Sokołowski *herbu Prawdzic*, w ziemi Chełmskiej. Krzysztof Sokołowski z sejmu 1564. naznaczony do lustracyi dóbr królewskich na Rusi. *Constit. fol.* 39.

Sokołowski *herbu Rola*, w Dobrzyńskiej ziemi. Krzysztof Sokołowski miał za sobą Alexandrę Bieńkowską, Jana córkę, herbu Korwin.

Sokołowski *herbu Ślepowron*, piszą się z Sokołowa, w Łęczyckiem województwie. Alexandra Sokołowskiego męża rycerskiego zapisała pochwałę Konstytucya sejmowa 1616. że z miłości ku ojczyznie, lubo nęcony, przecież niechciał się wiązać z innemi chorągwiami do związku z klejonemi chorągwiami. Barbara herbu Ślepowron była za Chryzostomem Wierzbowskim Jastrzębczykiem, chorążym Łęczyckim.

Sokołowski *herbu Trzaska*, w Krakowskiem i Mazowieckiem województwach. Tomasz dekretorum doktor, kustosz Warszawski 1525. podpisał dekret Mazowiecki, przeciwko dyssydentom u *Łubien. in Vit. Episcop. Płocen.* Jan w powiecie Sochaczewskim w r. 1596. któremu za przyczyną Matki Boskiej Częstochowskiej życie przywrócone. *Nieszpork.*

Kazimierz w ziemi Warszawskiej 1674. Stanisława podczaszego Wyszogrodzkiego wspomina *Konstytucya* 1676. *f.* 54. Abraham mąż uczony w Krakowskiem województwie, zostawił z Oraczewską, herbu Śreniawa, potomstwo, siostra jego rodzona Anna, najprzód żyła z Palczewskim, od której córka była za Marcinem Laskowskim instygatorem koronnym: potem poszła taż Anna za Marcyana Chełmskiego chorążego Krakowskiego, atoli z nim potomstwa nie miała. *Barán.*

Sokura, w księztwie Litewskiem. Roman Sokura którego męztwo zalecone ojczyznie na sejmie 1638. *Const. f.* 54.

Solecki *herbu Ostoja*, w Krakowskiem województwie. *Marcorius de Magna Solec vir doctus et nobilis.* Sardyceński biskup i suffragan Krakowski od Alexandra VI. Papieża kreowany w r. 1499. *Acta Consistor.* Adamowi Soleckiemu syn Stanisław z Manasterskiej spłodzony, postawił nagrobek w Górze. Jakób z Anną Morawcowną zostawił dwóch synów Krzysztofa i Jana, Krzysztofa żona Justymentowna, Jana Dembińska, obadwa w potomstwie szczęśliwi. Jan Solecki 1650. pojął Ludwikę Minorownę Ligęziankę córkę pułkownika. *Paneg. Koniunkcya szczęśliwa.* W zakonie naszym był Jędrzej Solecki, umarł 1737. w Bydgoszczy. Mikołaj Solecki w roku 1565. pod Kirempe w okazyi z Szwedami, pierwszy z swoją chorągwią na nieprzyjaciela natarł, tak szczęśliwie, że do wygranej naszych wielkim był początkiem, w nadgrodę którego dzieła, wziął niektóre grunta w Zmudzi od Króla. *Biel. f.* 618. N. Solecki w r. 1606. za Dymitrem wojując Moskwę, zginął na stolicy. *Petric. lib.* 2. *Histor.* Piotr w ziemi Gostyńskiej 1670. Jędrzej w Sendomierskiem 1697.

Solikowski *herbu Bończa*, piszą się de Solki w Sieradzkiem województwie. Jan Dymitr Solikowski, arcybiskup Lwowski, opat Wąchocki a potem Sieciechowski, i nauki i pobożności prałat wielkiej; w naukach tak polerował dowcip to w akademji Krakowskiej, to w cudzoziemskich, że czy wiersz, czy oracyą, gładkim stylem pisząc, wielom wyrównał. Jest w druku jego *Oracya, którą miał na pogrzebie Zygmunta Augusta Exstat in Cromeri Polonia fol.* 701. 2do. *Urania seu expeditio Nuntiorum in Gallias ad postuladum Henricum Valesium in Regem Poloniae, carmine.* 3tio. *Ad Livones Paterna et amica Paraenesis, est oratio ad illos dicta* 1599. *impressa* 1600. *Zamostiae in* 4to. 4to. *Commentarius brevis, rerum in Polonia ab excessu Regis Sigismundi Augusti, anno scilicet* 1572. *usque ad annum* 1590. *sua aetate gestarum Gedani in* 4*to* 1647. 5to. *Christianorum fastorum disticha in* 4*to Cracov.* 1607. od synowca jego Wojciecha na świat wydane, ale jako sam tenże Wojciech w prefacyi przy-

znaje, od arcybiskupa napisane. 6to. *Testament jego w Moguncyi wydrukowany* 1606. *Starow. de Script. Polon. f.* 16. jeszcze te przydaje, których mnie się widzieć nie dostało. *Super Psalmum* 67. *Exurgat Deus et dissipentur inimici ejus, Meditationes, seu explicationes vere pias, vere dignas Praesule tanto. Item Lutheri triumphum, contra Thrasonicum ejusdem triumphum, a quodam Lutherano confictum Prussiam Ducalem ejusque sub Augusto Rege tumulum: et haec ligata oratione, saluta vero, Panegyrim ad Gallos atque Sarmatas, quae sub nomine Viri probi annectitur Annalibus Cromeri. In chartophilacio vero suo, reliquit super Evangelia, Psalmos, Epistolas atque hymnos per annum in templo decantari solitos, expositionem, Ephemeris sacra nuncupatam. Itemque Meditationes quotidianas Juris Livonici lib.* 11. *ac ejusdem Provinciae Topographiam.* Tejże nauki swojej wytwornej i dzielnego obrotu, dał niezbite dowody w różnych legacyach i komissyach na siebie włożonych, których w książeczce wydanej w r. 1603. w Kaliszu, dwadzieścia i trzy, synowiec jego Jan Teodor narachował, i krótko opisał, z których niektóre przytoczę. W r. 1566. na ten czas sekretarz królewski, jeździł do Prus książęcych, *Biel. fol.* 619. we dwie lecie komissarzem do Prus wysłany, ministra heretyckiego buntującego Elblążanów, z miasta wypędził. *Literae Sigism. Regis apud Hof. t.* 2. *fol.* 248. W r. 1569. do książąt Pomorskich, *Biel. fol.* 617. w następującym roku pokój między Królem Szwedzkim i Duńskim, imieniem Augusta I. Króla, ułożył. *Biel. fol.* 642. W r. 1574. po odjeździe Henryka Walezyusza, do Francyi wyprawiony, od stanów Rzeczypospolitej, żeby mu był powrót do Polski wyperswadował; gdy się ztamtąd wrócił, a Henryka strony broni pozornemi racyami, tak na siebie niektórych serca zaostrzył, że też pod ciemną noc okna do jego stancyi kilką kulami wystrzelone. *Biel. fol.* 723. Wysłany potem w r. 1576. do Cesarza Maxymiliana i na sejm rzeszy Niemieckiej, tam przez niejaki czas w Linczu był przytrzymany. *Biel. fol.* 737. Szczęśliwiej mu się udała legacya w r. 1585. do Syxta V. Papieża: bo ten biskup najwyższy, zważywszy wielkie w nim z natury przymioty, nietylko że go mile przyjął, ale też wielą łaskami obciążył, a miastu Lwowskiemu na jego instancyą do herbu gwiazdę białą przydał. W r. 1598. z innemi komissarzami Inflanty w prowincyą reformował, i nowemi prawami określił. Do tej zaś nauki siła mu pomagało. ustawiczne ksiąg tak Greckich jako i Łacińskich wartowanie, tak dalece, że i w drodze bez swoich delicyi być niechciał, to jest czytania autorów. Ludzi uczonych szczególniej kochał, i od nich wzajemnie był czczony, osobliwie od Lipsyusza. Żeby zaś był do

postępku większego w naukach uczących się studentów zapalił, sam częstokroć do szkół przy katedrze Lwowskiej fundowanych uczęszczał, tam albo professorów explikujących lekcyą słuchał, albo z dyscypułów, czegoby się nauczyli wyrozumiewał: odpowiadającym sobie należycie, już premia rozdawał, już chwalił i wynosił, aż do zachęcenia wszystkich: bywało to, że i niespodzianie do nich schodził, żeby był wiedział, czy jednaż w nich pilność i gotowość w nauce. Przy wielkiej jednak w nim mądrości, submissya się przedziwna wiązała zawsze, ztąd wolny każdemu do niego przystęp, przymilone i z najlichszym obejście, wesoła konwersacya i nie zakwaszone melancholią czoło, którą zwykł był nazywać łaźnią czartowską. Na ubogich prawie rozrzutny, dla tego jednemu z nich naprzykrzenie jałmużnę wyciągającemu, gdy na ten czas niebyło co dać, sygnet swój, którym listy zwykł był pieczętować, z palca zdarty oddał: interesa różne tak mu to z pamięci wybiły, że dopiero postrzegł stratę sygnetu, gdy pieczęć trzeba było przyłożyć, a co większa nie odzyskaną, że ubogi nie znajomy; gdy jednak po coś do szkatułki swojej otwiera, znajduje nie bez wielkiego zadumienia sygnet ów, a wiedząc że go tam nikt nie mógł składać, chyba cudowna ręka Boska, padłszy na kolana, dzięki jej czynił, i tem ochotniej na potem jałmużny sypał, i owszem zwykł był mawiać: Msza nie opóźni zabawy, zdrowie nie szwankuje od postu, szkatuły jałmużna nie wypróżni, i lubo czasem i jemu też dla szczodrych largicyi nie stawało, tak dalece, że aż sukno ze stołu swego kazał dać ubogiemu, przecież wkrótce Bóg go sowicie opatrywał. Naszych OO. do Lwowa pierwszy wprowadził w r. 1590. i szczodrobliwością swoją jako mógł wspomagał, zakonnice także S. Benedykta przy kościele wszystkich SS. osadził. Koło unji Rusi z kościołem Rzymskim wiele pracował, aż też ją do pożądanego skutku szczęśliwie przyprowadził, przez synod w Brześciu Litewskim złożony, na którym on prezydował 1596. Archidyecezyą swoją prawie z gruntu reformował, albo ją sam przez siebie, albo przez innych wizytując: synody dwa złożył, jeden w r. 1583. drugi w r. 1593. kędy nowemi prawami obostrzył karność kościelną, i w lepszy porządek wprawił, w kapitule archidyakona godność, już zarzuconą odnowił, Mansyonarzów przywrócił do katedry swojej, i ustanowił, ołtarz dla nich Matki Boskiej ozdobny wystawił, w Dunajowie kościół z fundamentów wymurował, i inszych wiele, a w zamku dwór. Wieś Stryanice do kościoła swego, i niektóre grunta skupił i przyłączył; bractwo S. Anny w Łomży czy fundował, czy odnowił, na ten czas będąc scholastykiem Płockim, i prawo mu opisał. *Arfa fol.* 44. Zeby był niektóre klasztory w lepszą reguł swoich osnowę wprawił, i rozwiozłość

ich poskromił, i po pół roka między niemi przemieszkiwał, już przykładem swoim, już namową do lepszego ich pobudzając życia. W jednaniu rozerwanych serc i uspokajaniu różnych kontrowersyi szczęśliwy, tak dalece, że drudzy więcej na jego zdanie spuszczać się zdali, niżeli na swoje prawo. W urzędzie swym pasterskim pilny, sam lubo w starości święcił, i wszystkie ceremonie odprawował, jutrznią z drugiemi śpiewał, w Wieczerzą Pańską dwunastą ubogim nogi umywał, święcił kościoły. Dziesięć dni odpustu nadał tym, którzyby gadających w kościele karcili i upominali. *Acta Synod.* 1593. *cap.* 1. §. 13. Tak się ten prałat do świętej gotował śmierci, którą znalazł w r. 1603. wieku swego 64. pasterskiej funkcyi 20. z wielkim wszystkich żalem w katedrze swojej pogrzebiony. Pisali o nim *Ścrobiszow. in Archiep. Leopol. Starowol. in Hecat. elog.* 5. *Janczyński in MS.* Zygmunt Solikowski brat arcybiskupa, o którym pisze *Biel. fol.* 737. że był w Wiedniu przytrzymany o to, że Polacy porzuciwszy Maxymiliana Cesarza, Stefana sobie Batorego Królem obrali. Synowcowie tegoż arcybiskupa ci byli. Vitalis Floryan młodzian pięknych cnót, ucząc się w szkołach naszych Kaliskich, niezmazaną duszę żadnym ciężkim grzechem oddał Stworcy swemu w r. 1614. *Histor. Coll.* Hieronim drugi archidyakon Lwowski, opat Wąchocki jeździł do Francyi. *Starowol. in Monum. fol.* 405. Wojciech trzeci, o którym *Starowol. in Monum. fol.* 794. powiada, że dziewięć lat w cudzych krajach strawił. Jan Teodor czwarty, o którym wyżej namieniłem: ten, czy inszy, Jan dziekanem był i kanonikiem Lwowskim 1641. i proboszczem Trembowelskim. *Acta Synod.* Stanisław Sulikowski z Kux pisarz ziem Pruskich 1660. Mikołaj kanonik S. Floryana S. T. D. 1664.

Sołłohub *herbu Prawdzic*, w księztwie Litewskiem. Jeden z nich według *Bielskiego fol.* 312. przyjął na siebie i na sukcessorów swoich ten herb na sejmie Hrodelskim w roku 1413. Mikołaj Sołohub okolniczy Smoleński w r. 1500. i 1505. i 1514. odważnie bronił Smoleńska przeciw Moskwie, zwłaszcza kiedy zostawiony na miejscu wojewody Kiszki, najprzód Dymitra Carewicza, potem Cara samego Wasila Iwanowicza odegnał od wałów tego miasta. *Kojał. in MS. Biel. fol.* 523. mówi że go musiał Moskwie poddać. Mikołaj drugi rotmistrz królewski odważny, pod Ułą żeby był drugich szturmujących do miasta posiłkował, wpław rzekę tameczną, z swoim pułkiem pierwszy przepłynął. Zygmunt poborca w Mińskiem z sejmu 1580. *Constit. fol.* 367. Jan najprzód cześnik Żmudzki, deputat z województwa Łęczyckiego na trybunał koronny 1718. potem łowczy Litewski, teraz, gdy to piszę, podskarbi wielki

Litewski, żona jego Helena Szamowska, z której potomstwo Anna Tomasza Sczawińskiego starosty Gąmbińskiego małżonka, Katarzyna, Józef i Antoni. N. Sołohub wojski Upitski, miał za sobą Puzyniankę marszałkownę Upitską. N. starosta Sanicki, poseł na sejm 1738.

Jan Sołłohub spuściwszy podskarbstwo wielkie Litewskie, osiadł na krześle województwa Brzesko-Litewskiego — powtórnem małżeństwem pojął *Ogińską* z tą bezpotomny. Synowie z pierwszego małżeństwa: Józef wojewoda Witebski z *Radziwiłowną* bezdzietny. — Antoni generał artylleryi Litewskiej z *Radziwiłowny* wojewodzanki Nowogrodzkiej zostawił synów dwóch, z tych N. młodszy pojął *Potocką* cześnikownę koron. z *Sułkowskiej* zrodzoną i wkrótce umarł — drugi złączył się z *Sapieżanką* kanclerzanką w. Litewską. — W r. 1778. Kazimierz Sołłohub horodniczy Oszmiański. — *Krasicki.*

Sołokaj *herbu Radwan*, z tą jednak różnicą, że na chorągwi nie masz krzyża, ale tylko koniec strzały z żeleźcem, na hełmie zaś trzy pióra strusie, tak go widział *Ks. Kojałow.* w Trockim farnym kościele, na ołtarzu niegdy od Witolda w. książęcia Litewskiego wystawionym, a od Izaaka Sołokaj 1596. restaurowanym.

Sołomereccy *książęta herbu Rawicz*, w księztwie Litewskiem. Iwan Sołomerecki kniaź, starosta Mścisławski w r. 1501. zamku Mścisławskiego przeciwko Moskwie szturmującej kawalersko bronił, i nieprzyjaciela od niego odpędził. Teodor dworzanin królewski w r. 1536. posłów Moskiewskich przyjmował. Jan kasztelan Mścisławski 1569. syn jego miał za sobą Annę Chlebowiczownę. Bogdana wspomina *Stryjkow.* 1564. że w owej na Iwaniskich polach wiktoryi nad Moskwą, był między inszemi obecnym. Bogdan starosta Rohaczewski, o którym *Okol.* N. podsędek Piński w r. 1613. z sejmu delegowany do traktatów z Moskwą o pokój. Jan marszałek Piński 1648. N. Sołomereska była za Iwanem Hornostajem wojewodą Nowogrodzkim, podskarbim i marszałkiem Litewskim. N. za Bełzeckim Mikołajem. Engratia za Henrykiem Kaszewskim kasztelanem Inflantskim. Helena kasztelanka Smoleńska 1*mo voto* za Korycińskim kanclerzym koronnym, starostą Pilznieńskim, 2*do* za Krzysztofem Sapiehą krajczym Litewskim. *Walicki o Obrazie Koden.* N. miał za sobą Małgorzatę córkę Mikołaja Łysakowskiego Lubicza kasztelana Chełmskiego koło r. 1580. *Paproc.* N. była za Janem książęciem Pruńskim.

Sołomiej *herbu Hipocentaurus*, w księztwie Litewskiem. Teodor Sołomiej stolnik i dworzanin królewski 1648. Jan brat jego, synowie to tego byli, który pierwszy od Moskwy do Stefana Króla pod Pskowem przyszedł, i od niego wziął dobra w Upitskim powiecie. *Okol. in indice tomi* 1. *sub litera S.*

Sołomuński *herbu Korczak*, w Ruskiem województwie, jednaż ich dzielnica z Michalewskiemi. N. była za Janem Tyrawskim.

Sołouch *herbu Mogiła*, w księztwie Litewskiem. Eustachi Sołouch rotmistrz Romana książęcia Sanguszka w owej wiktoryi nad Moskwą na polach Iwańskich 1564.

Sołtan *herbu Syrokomla*, ale z tą odmianą, że powinny być nad Abdankiem dwa krzyże, jeden nad drugim, ten co od spodu większy, ten co od góry mniejszy, nad krzyżem zaś gwiazda, na hełmie trzy pióra strusie. Przodkowi domu tego od Witolda w. ks. Litewskiego, do dwóch krzyżów przydana gwiazda, z tej okazyi: że wysłany na strażą w obozie będąc, Tatarów pogromił, i nie prędzej powrócił, aż gwiazdę obaczył, to *Paproc. w Gniazdzie fol.* 1131. *Okolski* zaś twierdzi, iż nadany ten herb od Witolda pierwszemu wynalazcy obrazu Matki Boskiej Żyrowickiej: zbija to *Kojał. in MS.* dowodząc, że obraz ten nie rychło po śmierci Witołda, jest wyjawiony, już za panowania Kazimierza Jagiellonowicza, który Żyrowice tej familji wiecznem prawem nadał. *Paprocki* kładzie także Sołtanów pod herbem Korczak, ale to musi być omyłka. W r. 1390. pisze *Kojał. in MS.* że obóz wojska Litewskiego, przeciwko hrabi Lankastryi, książęcia Anglji położony był na miejscu dwór Sołtanów nazwanym. Alexandra Sołtana było dwóch synów. Alexander podskarbi nadworny Litewski, kawaler Bożogrobski, i Iwan podskarbi wielki Litewski, ten w r. 1476. z synodu Ruskiego, posłem wysłany do Syxta IV. Papieża, upraszając go, żeby dla Ruskich kościołów Jubileusz wydał, i żeby swoich ablegatów do Litwy wysłał, którzyby niektóre kontrowersye zachodzące między Łacinnikami i Rusią uspokoili, w instrukcyi sobie danej tę pochwałę wyniósł, że był w pismie ś. uczony i dobrze biegły. *Kojał. Histor. Litv. p.* 2. Iwan syn Alexandra podskarbiego nadwornego, marszałek Słonimski, dziedzic na Żyrowicach, cerkiew tamże wystawił dla cudownego obrazu, luboć śmierć do dokończenia jej przeszkodziła. Fedor Sołtan jako go *Okolski* czytał na przywileju 1563. pisarz ziemski Włodzimierski, tenże czy inszy Fedor w tymże roku chorąży Kijowski, deputowony do ułacnienia unji Litwy z Koroną, miał syna według *Okolsk.* Bogdana, ten Teodora, ten Alexandra podwojewodzego Kijowskiego. Józef arcybiskup Smoleński Ruski, siła pracował, żeby był Helenę Moskiewkę, żonę Króla Alexandra, kościołowi Rzymskiemu od schizmy oderwawszy, pozyskał, o co był obżałowany do Iwana Cara Moskiewskiego, ale daremne jego zabiegi, był potem metropolitą Kijowskim w roku 1499. gorliwym o unią, w czem go bardziej utwierdził Niphon patryarcha Carogrodzki listem swoim: wydał

do druku potrzebną książeczkę o unji i koncylium Florentskiem. Jan sędzia ziemski Rzeczycki, starosta Propojski i Rzeczycki, syn jego Hieronim Władysław. *Kojał. in MS.* Paweł z sejmu 1578. poborca w Kijowskiem. *Constit. fol.* 353. N. była za Janem Haraburdą dworzaninem królewskim. Mikołaj pisarz ziemski Czerniechowski, Teodor podstoli Rzeczycki. N. chorąży Inflantski, miał za sobą Konstancyą Wańkowiczownę wojskę Mińską. Hieronim podkomorzy Starodubowski, poseł na sejm 1667. *Constit. fol.* 28. na tymże sejmie dobra Chyżów, Rohyn, Nauchowice w powiecie Rzeczyckim leżące, a prawu sobie dożywotniemu podległe, dziedzictwem puszczono, ile że majętności swojej ojczystej w Smoleńskiem województwie ustąpił przez pakta Moskwie. *Constit. fol.* 14. Michał Lew Sołtan podkomorzy Starodubowski 1704. *Acta Confoeder. Sandom.* Hieronim inszy 1674. Podobno są insi Sołtanowie na Wołyniu pod Krzemieńcem, którzy w herbie działo noszą na dwóch kółkach wyrychtowane, w prawą tarczy obrócone, na niem kruk stoi, w lewą tarczy całym sobą skierowany, w pysku pierścień z dyamentem trzyma, skrzydła do lotu wspięte do góry: taką miałem relacyą od Samuela Sołtana, który przydał, że z Inflant na Wołyń przenieśli się. Stanisław Pereświt Sołtan podstarości sądowy Bracławski, starosta Omelański, miał za sobą Eleonorę Hylzenownę starościankę Margenhauską.

Józef Sołtan w r. 1788. pisarz grodzki Rzeczycki. — Krzysztof łowczy — Stanisław chorąży w. Litewski. Ciotka tego rodzona była za Sapiehą wojewodą Mścisławskim. — Józef podstarości Rzeczycki. — *Krasicki.*

SOŁTYK HERB.

Orzeł czarny w prawą tarczy obrócony, z skrzydłami do góry wspiętemi, z koroną na głowie, na lewej nodze stojącej a w prawej miecz trzymający, na którego końcu korona otwarta włożona wisi, być powinien, nad hełmem książęca

mitra. Takem go odrysowanego na wielu miejscach widział: bo *Paprocki* i *Okolski* o nim nie wiedzieli *). Tym się herbem pieczętują Sołtykowie, dom w Moskiewskim Państwie, i w najjaśniejszym tamże tronie zajaśniał: bo Anna monarchini Rossyjska, z ojca Jana Alexewicza Cara Moskiewskiego, z Anny Sołtykowny, córki Michała urodzona, była wprzód za Wilhelmem Ketlerem książęciem Kurlandyi i Semigallji. Książe też prymas Teodor Potocki herbu Pilawa arcybiskup Gnieznieński, z ojca Pawła kasztelana Kamienieckiego, z matki Sołtykowny na świat wydany. *Kojal.* pisze *in MS.* że Iwan Sołtyk podczaszym był Starodubowskim. Bazyli Sołtyk podczaszy Czerniechowski, wspomina go *Konstytucya* 1667. *fol.* 10. i 1676. *fol.* 37. dwóch synów zostawił, Remigiana stolnika Nowogrodzkiego, drugiego Alexandra cześnika Bracławskiego, którego z Gołyńskiej herbu Prawdzic, było trzech synów, Maciej biskup Margaritański suffragan Chełmiński, prezydent trybunału koronnego, proboszcz Gnieznieński, i deputat kilka razy na tenże trybunał. Drugi Mikołaj kasztelan Przemyslki, złączył się dożywotnie z Teresą Rosnowską, z tej się tylko córka Helena została, która była za Kossem kasztelanem Chełmińskim, lubo się to małżeństwo rozeszło. Trzeci Józef najprzód podczaszy Podolski, potem kasztelan Bełzki, umarł kasztelanem Lubelskim, w r. 1735. bywał deputatem na trybunale koronnym, osobliwie 1723. żona jego Drzewicka herbu Ciołek wojewodzanka Lubelska, która mu powiła dwie córki, i synów czterech: Tomasza, Teodora, Macieja i Kajetana. Po Gołyńskiej pojął Alexander Mycielską, Franciszkę podczaszankę Kaliską, ta mu zrodziła dwóch synów, Michała Alexandra stolnika Sendomierskiego, deputata na trybunał koronny 1738. posła na konwokacyą 1733. żona jego Makowiecka kasztelanka Kamienieniecka, z której są trzy córki, i synów trzech, a między niemi jeden Józef. Drugi z Mycielskiej syn Antoni podczaszy Lubelski, miał za sobą Czaplicownę podkomorzankę Kijowską, z tej spłodził dwóch synów, Stanisława Soc. Jesu, i Kajetana, ale ten młodo zszedł z tego świata, i córek cztery, Fsanciszkę, Teresę, Barbarę i Katarzynę. Czwarty syn z Gołynskiej pojął Skrzyńską, z tej córka żyła z Józefem Słoniewskim chorążycem Bydgoskim: córki tegoż Alexandra cześnika, ze dwóch żon, Elżbieta poszła za Franciszka Kochanowskiego, *2do voto* za Jana Krasińskiego kasztelana Małogoskiego, Zofia

*) Myli się *Niesiecki* tak herb Sołtyków opisując, jest bowiem Orzeł czarny w prawą tarczy obrócony z skrzydłami do góry wspiętemi mający koronę złotą na szyi, i rękę ludzką zbrojną z pałaszem, między prawem skrzydłem a szyją wychodzącą, wzniesioną po nad głowę jakby do cięcia. Nad hełmem książęca mitra. — *P. W.*

za Jana Drohojewskiego chorążyca Przemysłkiego, Helena za Józefa Rosnowskiego stolnika Sanockiego, Franciszka za Józefa Morskiego cześnika Przemysłkiego, Katarzyna, Teresa i Teofila zakonnice Ś. Benedykta w Jarosławiu.

Familia Sołtyków, podług autora historyi rossyjskiej *Szczerbatowa*, pochodzi z dawnych Prus. Na początku przyłączenia księztwa Pruskiego do Polski Sołtykowie byli na pierwszych urzędach tej prowincyi. *Szczerbatów.* — Niektórzy przodkowie tej familji przenieśli się na Ruś, tam wielu z nich dystyngwowali się na wojnach Tureckich i Moskiewskich, posiadali tamże urzędy znakomite, byli hospodarami, wojewodami Czerniechowskiemi i Smoleńskiemi, z których Ferdynand Sołtyk wojewoda Czerniechowski, żył za panowania Zygmunta Augusta, miał za sobą Martę *Lubomirską*, i z niej Hieronima syna sekretarza w. k. kanonika Krakowskiego, którego nagrobek w kościele katedralnym Krakowskim. W czasie wojny Moskiewskiej z Polską, dostał się w niewolą Moskiewską, jeden z Sołtyków: ten, że był waleczny rycerz, rozumem i nauką stał się prędko znakomitym w tym narodzie, tak, że nie tylko wolność pozyskał, ale był pomocą i radą całego narodu i pierwszym szczepem linji tejże familji, wielce dotąd w Moskwie znakomitej. Po wielorakich zwycięztwach Polaków nad Moskalami, i gdy tych tron był wakujący; Michał Sołtyk pamiętny swych przodków ojczyzny i rodowitości, nakłonił naród Moskiewski, aby wezwał do swego berła Władysława syna Zygmunta III. Króla Polskiego. Wysłano tedy z Moskwy wielkie poselstwo do Zygmunta z 40 mężów złożone, na którego czole był tenże Michał Sołtyk, i Jan syn jego. O czem Kobierzycki dziejów Polskich pisarz tak namienia: *allocutus regem Michael Solticus princeps legatus. Excepit patris sermonem Joannes Solticus filius legatorum alter.* Na pamiątkę tej tak znakomitej epoki zrobione jest numizma, staraniem i kosztem Michała Sołtyka referendarza w. k. dziekana katedralnego Krakowskiego. Gdy potem poselstwie naród Moskiewski nie mógł się doczekać determinacyi Króla Zygmunta, ani przybycia Władysława do swej stolicy; w nieładzie będąc bez pana i wodza, Michał Sołtyk dzielnością swą, radą, i wziętością w narodzie utrzymał na tronie Carów Michała Federowicza. Żona Iwana II. cara Moskiewskiego była Anna córka tego Michała (jak wyżej). — Michał Alexander syn Alexandra z *Mycielskiej* był potem kasztelanem Wiślickim a nakoniec Sendomierskim. O potomstwie tego niżej. Józef kasztelan Lubelski miał z *Drzewieckiej* synów sześciu: Tomasza, Kajetana, Macieja, Felixa, Tadeusza, Józefa. Tomasz podkomorzy Lubelski, a potem wojewoda Łęczycki, był to mąż doskonałości i cnoty rzadkiej, był deputatem na trybunał kor. posłem na sejm ordynaryjny r. 1758. Będąc delegowanym z senatu w czasie sejmu 1764. do słuchania rachunków podskarbiego w. k. gdy widział skarb pokrzywdzony, nie podpisał kwitu, lubo mu znaczne czynione były ofiary, miał za sobą Antoninę *Małachowską* kasztelankę Inowłocką, umarł bezpotomnie w Wiedniu r. 1773. i tam pochowany jest w kościele katedralnym Ś. Szczepana. — Drugi syn Józefa kasztelana Lubelskiego był Kajetan Sołtyk wprzód biskup Kijowski, a potem Krakowski, książe Siewierski, ten od najmłodszych lat swoich zwiedziwszy obce kraje, poświęcił się na usługi

publiczne i z majątku dziedzicznego ofiarę krajowi uczynił. Był vice-prezydentem trybunału kor. z kapituły Gnieznieńskiej. A gdy w czasie sejmu r. 1767. obstawał gorliwie i odważnie przy całości praw religji katolickiej i ojczystych, wzięty był niespodzianie w nocy z domu przyjacielskiego od żołnierzy rossyjskich i zaprowadzony pod ścisłą strażą, aż do Kaługi, gdzie przez lat 5. i miesięcy trzy w przykrej zostawał niewoli. Powrócony ojczyznie, kościołowi i familji roku 1773. gdy wprowadzony był publicznie do Warszawy przez JWW. Garampiego nuncyusza apostolskiego, Młodziejowskiego biskupa Poznańskiego kanclerza w. k. i Ostrowskiego biskupa Kujawskiego, lud w wielkiej liczbie zgromadzony i cała publiczność witali go radosnemi okrzykami, i odprowadzili do jego pałacu. A że wiele w tej niewoli ucierpiał, zdrowie jego osłabione było tak, że zaniósł tego pamiątkę aż do grobu, gdy umarł w Kielcach r. 1788. d. 30. Lipca. Złożone zwłoki jego w kościele katedralnym Krakowskim i godne pamiątki jego wystawił mu Mausoleum, Stanisław Sołtyk bywszy podstoli koronny synowiec, wychowaniec i sukcessor jego. Na pamiątkę zaś niewoli jego, kazał medal wybić ks. Michał Sołtyk referendarz w. k. z napisem *pro religione et libertate victima patriae.* Powrót także jego z niewoli i wjazd do Warszawy kazał tenże odmalować Franciszkowi Szmuglewiczowi, który się wsławił w tych czasach tak we Włoszech, jako i w Polszcze rzadką umiejętnością w sztuce malarskiej.

Trzeci syn Józefa kasztelana Lubelskiego, był Maciej kasztelan Warszawski, senator przytomny na sejmach i radach senatu przez lat przeszło 30. miał za sobą *Nakwaskę,* i z nią synów trzech: Józefa, Kajetana i Stanisława; córek trzy: Konstancyą, Magdalenę i Teresę.

Czwarty syn Józefa kasztelana Lubelskiego był starostą Zwinogrodzkim i pułkownikiem pułku królewskiego kawaleryi narodowej. Miał za sobą *Brzowskę*, która była w pierwszych związkach małżeńskich za Szaniawskim, umarł bezpotomnie. Tadeusz i Teodor Józef synowie kasztelana Lubelskiego byli zakonnikami; z sześciu więc jego synów jeden tylko Maciej kasztelan Warszawski zostawił potomstwo: starszy syn jego Józef kasztelan Zawichostski miał za sobą *Urbańską,* i z nią kilkoro dzieci. Drugi Kajetan bywszy sekretarz w. k. kanonik Krakowski. Trzeci Stanisław bywszy podstoli koronny, poseł znakomity sejmu Warszawskiego ostatniego, rady i przestrogi jego stanom Rzeczypospolitej uczynione przy limicie sejmu, będą dalekiej potomności pamiętne, a lubo nie były użyte, dowiodły jednak radzącego przezorność i złe zamiary obłudnych patryotów; miał za sobą Karolinę księżniczkę *Sapieżankę* córkę kanclerza w. Lit. — Teraz przystąpić wypada do potomstwa Michała Sołtyka kasztelana Sendomierskiego. Tego syn najstarszy Józef młodość swoje obrócił na służbę wojskową, był posłem na sejm konwokacyjny z województwa Sendomierskiego r. 1764. miał za sobą Katarzynę *Lipowską*, i z nią dwóch synów Michała i Jana, córek dwie Józefę i Barbarę. — Starszy syn Józefa, Michał Sołtyk referendarz duchowny, dziekan katedralny Krakowski, od powrotu swojego z obcych krajów w r. 1773. zawsze zostawał w usługach publicznych duchownych i cywilnych; był prezydentem trybunału głównego koron. z kapituły Gnieznieńskiej będąc jej prałatem w r.

1785. Drugi syn Józefa Jan Sołtyk był deputatem trybunału kor. r. 1785. miał za sobą Annę *Rostworowską*. — Maciej Sołtyk drugi syn Michała Sołtyka kasztelana Sendomierskiego, był podkomorzym, potem kasztelanem, a teraz jest wojewodą Sendomierskim. Ten w młodym wieku służył w wojsku Austryackiem i Polskiem, cały wiek długi strawił na usługach publicznych z uszczerbkiem majątku i zdrowia, miał za sobą *Karską*, potem *Dembińską*, a teraz jeszcze żyjącą *Koczewską*. Z pierwszej żony ma syna Józefa kanonika Płockiego. — Tomasz trzeci syn Michała, jest teraźniejszy kasztelan Wiślicki. Ma za sobą *Zielińską* i z niej synów czterech: Teodora, Macieja, Antoniego i Mikołaja, córkę jednę Annę. Miał jeszcze Michał Sołtyk z *Makowieckiej* dwóch synów Ignacego i Jacka, pierwszy był kanonikiem Krakowskim i deputatem na trybunał koronny w r. 1760. Drugi umarł Paulinem. Tenże Michał miał córek cztery z których Katarzyna była za Winnickim, Franciszka Benedyktynką, Anna i Justyna Wizytkami pomarły. W powtórnem małżeństwie miał za sobą Michał kasztelan Sendomierski wdowę *Ossolińską* kasztelanowę Sendomierską z domu *Morsztynownę*, bezpotomnie zeszłą. — *Heraldyka Wielądka.*

Sołucha *herbu Świat*, w województwie Mińskiem. N. Sołucha, który w r. 1563. Połocka mężnie bronił Moskwie. *Paproc. o herb. fol.* 659. N. córka jego była za Połubińskim Michałem wojewodzicem Nowogrodzkim. Teodor Andrzejewicz Sołucha 1588. Konstantyn 1632.

Sopoćko *herbu Syrokomla*, ale z tą odmianą, że na Abdanku powinno być już nie krzyż, ale strzała prosto żeleźcem do góry wyrychtowana przez nię krzyż, luboć go pospoliciej na ukos z góry, od prawego boku tarczy, na dół na lewy, zażywają, na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisał *Ks. Kojał. in MS.* i mnie się na różnych miejscach dostało widzieć. Jan Sopoćko z sejmu 1618. poborca w Grodzieńskiem. *Uniw. Pobor.* Stefan Sopoćko filozofji słuchając w akademji Wileńskiej, wydał 1605. *Stephanomata*, na cześć Matki Boskiej, gdzie też herb swój tym kształtem, jak się tu mówiło, położył. Paweł i Krzysztof w województwie Trockiem 1632. Kazimierz i Jan w województwie Nowogrodzkiem 1648. Stanisław Sopoćko podsędek ziemski Grodzieński 1662. *Histor. Divae Grodn. f.* 24. Syn jego Alexander skarbnik Smoleński, pisarz grodzki Grodzieński, miał za sobą Zofię Szemetownę 1674. Alexandra Sopoćkowna była za Zywołtem budowniczym Połockim. *Const.* 1678. *fol.* 22. Mikołaj podkomorzy Wendeński, syn jego Stanisław żołnierz odważny, pod Chocimem mężnie się z Turkami scierając, szwank znaczny wyniósł. Józef Władysław i Kazimierz w Grodzieńskiem 1674. Piotr 1696. Zofia była za Konstantynem Oziębłowskim.

Sopota *herbu Suchekomnaty*, tę miałem o nich relacyą, i że są w księztwie Litewskiem.

Soroka. w księztwie Litewskiem. Adam i Jan Soroka w województwie Wileńskiem 1648. Józef w Żmudzi 1621. Rafałowi Tarmolicz Sorycki mężowi w expedycyach Inflantskich przeciwko Szwedom zasłużonemu, *Konstytucya* 1607. niektóre dobra w województwie Trockiem dziedzicznem prawem puściła *fol.* 863. Jędrzej 1697. Józef Putyll Soroka horodniczy Mścisławski, miał za sobą Eleonorę Jurachownę sędziankę Oszmiańską, ale *sterilem.*

Józef Soroka w r. 1778. miecznik Oszmiański. — N. pisarz grodzki Smoleński. — Hieronim regent ziemski Miński. — W r. 1788. Ignacy sędzia ziemski Wilkomierski. — *Krasicki.*

Sośnicki *herbu Trąby*, w Kaliskiem województwie. Jana Sośnickiego i z synami wspomina *Okol.* Są i Sosińscy na Wołyniu.

Piotr Sośnicki w r. 1382. podpisał konfederacyą Wielkopolską. — *Cons. Reg. Vol. I. fol* 59. —

Sosnowicz. w księztwie Litewskiem. Stanisław Sosnowicz podczaszy Łucki, brat jego Jakób łowczy Nowogrodzki miał za sobą Bukarownę, z której dwaj synowie od Tatarskiej szabli polegli, trzeci od Moskwy zginął, czwarty w niewoli Tatarskiej umarł, piąty Mikołaj obrawszy sobie stan duchowny, w nim stał się wizerunkiem świątobliwego kapłana: bo najprzód żadnych prelatur, lubo sobie nie raz ofiarowanych, ani beneficyi kościelnych intratniejszych przyjąć niechciał, kontentując się tem, że był spowiednikiem panien zakonnych S. Benedykta w Żukowie, i prowizorem ich, i surrogatem Gdańskim: przez dwadzieścia tedy lat i dwie najprzód w wielkiej się pokorze ćwicząc, i chłopca nawet do swojej posługi nie przypuścił, ale sam sobie izbę zamiatał, sam siebie rozbierał, sukni nowej nigdy na siebie wziąść nie chciał, ale starą póty łatał, póki się tylko dała. Klasztorowi Żukowskiemu prawie tylko z samego wiktu służył, cokolwiek zaś mógł mieć, to wszystko na tenże klasztor obrócił, jakoż kościół tameczny, i wewnątrz i zwierzchu i odnowił i ozdobił dzwonem, organami, obrazami, i naczyniem już srebrnem, już miedzianem: w dobrach zaś tego klasztoru, częścią nowe budynki wystawił, częścią stare i upadające dźwignął, niektóre też wsi prawie już zgubione, szczęśliwie windykował. Żarliwością chwały Boskiej ujęty, dwieście dwadzieścia heretyków kościołowi Bożemu pozyskał, po wsiach dzieci i nieuków katechizmu uczył, na ubogich hojny, na siebie i ciało swoje niemiłosierny, krając go aż do krwi dyscypliną: w konwersacyi z inszą płcią i ostrożny i niezamulonej sławy. odpoczął w Panu w r. 1682. *Pamiątka drogiej śmierci.*

Sosnowski *herbu Godziemba*, w Dobrzyńskiej ziemi i w księztwie Litewskiem. Jan Sosnowski pierwszy się do Litwy przeniół, był najprzód podstolim Wileńskim 1648. a po-

tem kasztelanem Połockim, umarł 1660. Kozaków od Słucka mężnie odpędził. N. Sosnowski porucznikował u tegoż kasztelana. N. zakonnik Karmelita *antiquae conservantiae.*

W roku 1788. Józef Sosnowski pisarz grodzki Sendomierski. — *Przypisy Krasickiego.*

Sosnowski *herbu Nałęcz*, w ziemi Chełmskiej piszą się z Sosnowicy. Jonasz Sosnowski władyka Ruski Chełmski w r. 1543. uprosił u Zygmunta I. Króla Polskiego konfirmacyą przywilejów Unitów Ruskich. *Pociej o Przywilejach.* Brat jego Grzegorz kanonik Chełmski i officyał, pleban Olexowski. Siostra ich była za Fiedorem Wereszyńskim herbu Korczak Jędrzej poborca w ziemi Chełmskiej z sejmu 1624. Olbrycht miecznik ziemi Chełmskiej 1674. Oktawian miecznik Bracławski, pułkownik pancernej chorągwi Jana Kazimierza. Paweł syn Oktawiana, generał wojska cudzoziemskiego Litewskiego: Marcin brat jego pułkownik w temże wojsku. Józef rotmistrz. Tomasz miał za sobą Helenę Jasieńską.

W końcu wspomniany Józef Sosnowski rotmistrz poźniej hetman polny Litewski — a po ustąpieniu wojewoda Połocki, umarł r. 1784. — Był marszałkiem sejmu elekcyi Stanisława Augusta Króla; — Zona jego Tekla *Zenowiczówna* z której dwie córki: z tych jedna za Platerem pisarzem Litewskim, druga za Lubomirskim synem wojewody Kijowskiego. — Brat Józefa hetmana Konstanty, suffragan Inflantski proboszcz katedry Łuckiej. — W roku 1778. Kazimierz Sosnowski podczaszy Krasnostawski. — *Krasicki.*

Soszyński. Konstantyn Soszyński rotmistrz pancernej chorągwi, mąż waleczny w zasługach swoich krwawych, w różnych expedycyach za Jana Kazimierza pokazanych, wziął dożywotniem prawem wieś Swierczna nazwaną w województwie Podolskiem, a że ją znacznie restaurował, dla tego na piętnaście lat po śmierci jego, tychże dóbr sukcessorom jego pozwolono przez *Konstytucyą* 1662. *fol.* 29.

Sowka *herb* patrz **Czarliński.** Są i tegoż przezwiska w Zmudzi, jako Stefan Sowka 1674. Są i Sowińscy, Walenty w ziemi Ciechanowskiej 1697.

Spadowski *herbu Ślepowron*, w ziemi Sochaczewskiej. N. Spadowski w okazyi pod Kumejkami z Kozakami, mężnie stawając, zabity. Inni ich piszą **Spendowski.**

Spaski, w księztwie Litewskiem. Krzysztof Spaski wojski Upitski, poborca w tymże powiecie z sejmu 1618. *Uniw. Poborca.*

Spęgawski *herbu Księżyc:* takiż herb jako i Mściszewskich, to jest powinien być księżyc obiema rogami do góry prosto obrócony, nad nim trzy gwiazdy, dwie niby nad rogami księżyca, trzecia we środku trochę wyżej idzie, niż dwie pobocznie, na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisuje *MS. o*

Famil. Prus. Piszą się Spęgawscy z Spęgawek pod Starogardem, nad rzeką ku Czczemu Spęgowa nazwaną.

Spinek *herbu Prus* 1*mo*, piszą się z Bądkowa w Sieradzkiem województwie. Piotr Spinek z Bądkowa, Gnieznieński i Krakowski kanonik w r. 1458. podpisał dekret Kazimierza Jagiellonowicza Króla o exkommunikowanych, u *Łask. w Stat. fol.* 68. N. wojski Sieradzki koło r. 1528. *Damalew. in Episc. Vladislav.* Zofia Jana Oleśnickiego małżonka, matka Mikołaja wojewody Lubelskiego. *Starowol. in Monum.* N. Macieja Korycińskiego kasztelanica Nakielskiego. Maciej kanonik Płocki 1588. poseł na synod prowincyalny Piotrkowski za biskupa Płockiego. *Acta Synod.* N. była za Chlewickim Piotrem, herbu Odrowąż, podstolim Krakowskim. Władysław i Adam w województwie Rawskiem 1674. Alexander miecznik Rawski, Władysław łowczy Sochaczewski, sędzia kapturowy Sieradzki, 1697. O Janie i Jędrzeju Spinkach, patrz *w Konstytucyi* 1690. *fol.* 7. Mikołaj w zakonie naszym dożywszy lat 81. odpoczął w Panu, w Krakowie 1724. N. była za Niewiadowskim. N. miał za sobą Elżbietę Osuchowską, podkomorzankę Sochaczewską. Michał 1697. N. Tomasza Sczawińskiego małżonka.

Alexander Spinek miecznik Rawski umarł w Paryżu bezżenny. Siostry jego, jedna za Żurawskim, druga za Borowskim, trzecia Panną umarła r. 1780. W Litwie, Tadeusz Spinek wojski Połocki. — Krzysztof skarbnik Połocki. — Kazimierz surrogat Połocki. — *Krasicki.*

Spławski *herbu Leliwa*, w Wielkiej-Polszcze. O Jędrzeju z Spławki biskupie Łuckim pisałem w pierwszym tomie. Ambroży z Spławia Spławski którego dobra dziedziczne w Prusiech w Sieckim powiecie, te były, Spławie, Drozdowo, Rowienica, Msczano, Zalesie, Brzemiona w ziemi Pomorskiej, jako czytam na *liscie Zygmunta I. in MS. Petric.* Jan sędzia ziemski Poznański, komissarz z innemi do miasteczka Koła od Zygmunta I. naznaczony koło r. 1530. Mikołaja biskupa Poznańskiego, który po Jędrzeju z Bnina wziąwszy tę infułę, nim wjechał do swej katedry, przeniósł się na wieczność, wspomina *Paproc.* ale u drugich autorów wielkie cit o tym, i Załuski *in specimine fol.* 118. gruntownie to zbija. Stanisław Spławski, kasztelan Santocki w r. 1563. podpisał unią księztw Oświecimskiego i Zatorskiego, *Const. f.* 66. tenże podobno Stanisław w r. 1565. wjeżdżał na starostwo Ostrzeszowskie. *Acta Castren. Ostrzeszov.* Tenże, czy inszy Stanisław, kasztelan Krzywiński, w tymże roku, jakom czytał na *liscie Augusta I. Króla danym Miastu Lwowsk.* Córka jego była za Janem Kościeleckim kasztelanem Miedzyrzeckim,

starostą Bydgoskim. Tenże czy inszy Stanisław, kasztelan Miedzyrzecki, celnik ceł królewskich, umarł 1569. żona jego białogłowa wielkiej świątobliwości. *Kazanie Roczna Pamiątka.* Stanisław sędzia Poznański, którego syn Jan, z Targowy Góry, wojewoda Inowrocławski, 1587. podpisał elekcyą Zygmunta III. Króla, *Constit. fol.* 437. i 450. syn jego Wojciech umarł w Rzymie w r. 1606. wieku swego 22. pochowany tamże w kościele S. Augusta. *Starowol. in Monum.* Jan poborca w Poznańskiem z sejmu 1577. *Constit. fol.* 320. Mikołaj surrogat Poznański, którego i synów jego, od dóbr Wyskocz Wyskockim przezwano. Zofia Spławska, była za Chrząszczem. Maryanna, zakonnica S. Benedykta w Jarosławiu, w r. 1672. umarła w Krakowie, pogrzebiona w kościele naszym u S. Piotra.

Sprowy *herbu Odroważ*, patrz **Odrowąż.**

Spyrn *herb*, patrz **Pernus.**

Spytecki. N. Spytecki miał za sobą Teodorę Ławską podstołankę Wiską.

Śreczkowski *herbu Doliwa*, Maciej z Śreczkowic, kanonik Krakowski, w r. 1381. na liscie Zawiszy, biskupa Krakowskiego u *Nakiel. w Miechow. fol.* 319. Jan Śreczkowski, biały nazwany, z Paniewskim w r. 1463. w wojsku zostając Matyasza Króla Węgierskiego, zbił cztery tysiące Turków. O czem *Cromer lib.* 25. *Biel. fol.* 430. *Miechow. lib.* 4. *c.* 67. Umarł w Budzie w Węgrzech, kędy pogrzebiony, dnia ostatecznego czekać będzie.

Średnicki, w województwie Brześciańskiem. Jan Średnicki, podsędek ziemski Brześciański 1632. z żoną swoją fundowali konwiktorów w Brześciu Litewskim, *Hist. Coll. Brest.* wspominają go Konstytucye 1661. komissarzem do granic *f.* 28.

Średziński *herbu Leliwa* czy **Śrzedziński,** w województwie Ruskiem w ziemi Chełmskiej, od dóbr Średnie, tak nazwani. Z tych Stanisława było czterech synów: Swentosław, Jan, Mikołaj, i Stanisław, którym Król Jagiełło w r. 1424. w nagrodę ich krwawych zasług, w różnych okazyach podjętych, dał niektóre grunta w ziemi Chełmskiej, o czem kładzie *Okolski*, przywilej tegoż Króla. Kwitnął potem Piotr Śrzedziński dziedzic na Średnie, mąż szczęśliwy w rozsądzeniu i jednaniu serc braterskich, miał za sobą Krystynę Brześciańską; z której synów, Zygmunta i Felixa. *Acta Crasnostav.* Z tych Zygmunt pojął Kazimirownę herbu Abdank, ta mu powiła trzech synów: Bartłomieja, Stanisława i Wojciecha. 1. Bartłomiej na dworze książąt Słuckich zasłużony, związał się był dożywotnie z Stawską herbu Korczak, z którą spłodził Waleryana i Szczesnego: Waleryan mąż wojenny, wyprawiony pod Smoleńskiem na podjazd, w niewolą się dostał Moskiew-

ską, kędy do hetmana ich Sehina przyprowadzony i długo sollicytowany już obietnicami, już pogróżkami, aby wydał sekreta obozu Polskiego; gdy na nim niczego się wybadać nie można, lubo i torturami to wymuszano na nim, wolno puszczony, tem żwawiej potem na Moskwę nacierał, za co od Krzysztofa książęcia Zbarazkiego koniuszego koronnego, znacznie był udarowany. Brat jego Szczesny, z Alexandrem Zborowskim Moskwę wojując, znaczne szwanki wyniósł. 2. Stanisław, tego rycerskie fatygi, pełne kawalerskiej odwagi, to pod Gdańskiem, to w Moskiewskie kampanie, zaleca listem swoim Stefan Batory Król Polski, danym w r. 1581. kędy i jemu, i żonie jego w nagrodę wieś Przestanie puścił w województwie Bełzkiem: list ten kładzie *Okolski.* Żona jego była Anna Sarnicka herbu Ślepowron, Stanisława wojskiego Lubelskiego córka, z tą się Stanisław przeniósł do Przemysłkiej ziemi, kędy zrodził najprzód Jana, o którym nagrobek w Leżajsku u OO. Bernardynów zmarłemu od ojca Stanisława wystawiony 1621. tak mówi: *Duce Joanne Zamościo in Moldavia contra Michaelem, in Livonia contra Michaelem Sudermanum militavit, ad Volmiriam, Revaliam, Felinum arces in oppugnationibus praeliisque manu strenuus, in exercitibus Hungaricis contra Turcas, pluribus annis, expeditionibus interfuit. Żółkievii Copiarum Ducis jussu, cum justa militum manu, campestres Scythas insectatus armis infestis. Sigismundo III. Rege in Moschovia praeliis, oppugnationibusque arcium pugnans interfuit, postremo, praelio contra Sujscium M. D. M. vulnere sclopetario in collum ictus, partae victoriae et receptae Moscuae urbis, nuntium Regi deferre jussus, primus tulit; demum profligata laboribus et vulnere illo valetudine, domi vitam posuit, aetat. 29. Starowol. in Monum.* Brat rodzony Jana Zygmunt kawaler Maltański, długo na morzu Turków wojując i serdecznie wszędzie stawając, krwawą sobie drogę utorował do tej wsławionej po świecie całym kawaleryi, do Polski potem powróciwszy, i przed Zygmuntem Karolem Radziwiłem komissarzem generalnego mistrza Maltańskiego, professyą uczyniwszy, gdy w najlepszą, rękę sobie na pogaństwo i nieprzyjaciół tej ojczyzny gotował, w r. 1616. w Warszawie koniec życia znalazł, u OO. Dominikanów pogrzebiony, z kazaniem Fabiana Borkowskiego kaznodziei królewskiego tegoż zakonu. Stefan trzeci brat Zygmunta kawalera i Jana, w zakonie naszym w dobrej starości i zakonności odpoczął w Panu w r. 1652. w Łucku. *Histor. Coll.* Wojciech czwarty rotmistrz królewski, o którym list Zygmunta III. tak mówi: *Ita a prima adhuc pueritia castris addictus, rem militarem exercuit, ut et magni excelsique*

animi robur, ac singularis virtutis suae facinora; per omnes expeditiones bellicas, summa cum omnium commendatione comprobaverit et neque vitae, sanguini, fortunis, amore Patriae parcere voluerit, dla tego w rekompensę tych prac jego, pięć wsi królewskich po śmierci Jana Lahodowskiego kasztelana Wołyńskiego konferował do zgonu życia jego, działo się w r. 1622. we dwie lecie potem, posłował na sejm, a z Potockiej herbu Janina zostawił trzech synów: Stanisława, Jędrzeja, i Kazimierza. Jędrzej piąty brat, biskup Nikopolski suffragan Lwowski, officyał i kustosz Lwowski, proboszcz Przemyslki, deputat po kilka kroć na trybunał koronny osobliwie 1643. także do ugody od kapituły Lwowskiej między duchowieństwem i rycerskim stanem. Krzysztof szósty brat podczaszy Halicki, żona jego Tarnowska, z której tylko córka Anna została. Siostry tych sześciu braci te były, Zofia Piotra Kowienickiego pisarza ziemskiego Przemysłkiego herbu Trąby, Barbara najprzód Jana Łyczka z Rydlic herbu Sulima, po nim Zygmunta Uchańskiego z Służowa herbu Radwan małżonki. 3. Wojciech trzeci syn Zygmunta z Kazimirowny, pod Baworowem ścinając się z Tatarami, wielu wprzód trupem położywszy, i sam też poległ w r. 1623. co opowiada nagrobek jego w Brzeżanach u *Starowol. in Monum.* Felix syn Piotra drugi z Brześciańskiej, miał za sobą Zaporską herbu Gryf, która mu czterech synów powiła. Jana męża wojennego z Potockim Stefanem wojewodą Bracławskim po usarsku służąc, i Wołochy bijąc, pod Teleżynem poległ, w Kamieńcu Podolskim pogrzebiony. Jędrzeja, temu Zamojski hetman, szacując w nim sobie rycerskie dzieła, dał za małżonkę krewną swoję Annę z Łaźnina herbu Jelita, która po jego zejściu ponowiła związki małżeńskie z Maxymilianem Trzcińskim herbu Rawicz. Jerzego, w wielu językach cudzoziemskich dobrze biegłego, ten to Jerzy zda mi się, miał za sobą Katarzynę Bierecką herbu Gozdawa. Krzysztofa, wojskiego Chełmskiego, który w okazyi z Michałem wojewodą Multańskim darzko skoczywszy w śród wojska, jego chorążego tuż prawie przy nim stojącego, i chorągiew pojmał, i do Zamojskiego hetmana przyprowadził, sprzysiągł się był dożywotnie z Trojanowną, z której syn Jędrzej mąż waleczny.

ŚRENIAWA HERB.

Rzeka biała w polu czerwonem na ukos, czyli jak ς przewrocone, płynąca, na hełmie Lew bez korony, między dwiema trąbami myśliwemi, u każdej z nich cztery dzwonki wiszą. Tak go opisują *Długosz*, *Paproc. w Gniazdzie fol.* 76. *O*

ŚRENIAWA HERB.

herb. fol. 139. *Okol. tom.* 1. *fol.* 180. *i tom.* 3. *Klejnoty f.* 48. Jedni go familianci tak zażywają, że na wierzchu rzeki kładą krzyż, i to zowią Śreniawa, drudzy bez krzyża rzekę noszą, i chcą to mieć Drużyną: według *Bielsk. fol.* 83. inni według *Paprockiego*, Lwa na hełmie nie zażywają, ale tylko same trąby. Inni czy to z krzyżem, czy bez krzyża rzeka, już Śreniawą, już Drużyną nazywają; jakoż że to jest jedenże herb, i jednaż familia wszystkich Śreniawitów jawnie mówi *Paprocki*, ale znać bez krzyża dawniejszy, i jeszcze za pogaństwa, a krzyż dopiero przydany z nabożeństwa, gdy familianci herbu tego, wiarę świętą przyjęli, tak rozumie *Duryew*. Że też ten herb w Polszcze nabyty, a nie z cudzych krajów do nas przyniesiony, zda się być pewna, że za jakieś kawalerskie dzieło nad rzeką Śreniawą uczynione, mężnemu rycerzowi nadany, i od tejże rzeki Śreniawą nazwany, według *Parissiusza* siedm mil od Krakowa, ta rzeka w Wisłę wpada.

Przodkowie domu tego.

Mirosław hrabia z Nakła, i Wierzbosław, którego żona Małgorzata jednem porodzeniem miała trzydzieści i sześcioro dziatek żywych, dnia 20. Stycznia w r. 1269. co acz i *Krom.* wspomina w księgach 9. wszakosz *Kronika Pruska* dowodniej, i z tegoż Nakła opowiada tego hrabię, który (mówi *Paprocki*) Nakieł dopiero za jego czasów wyszedł z possessyi Śreniawitów, a wszedł w dom Gryffów. Przybysław herbu Śreniawa, o którym *Długosz* pisze *tom.* 1. *Hist.* gdzie góry Pruskie opisuje, a z niego *Paproc. Biel. Bieżanow. Parnassus Sacer.* Że miał dwór swój na górze pod Proszowicami, ten przedał konia swego do Węgier jednemu z Panów Węgierskich, trzy lata minęły, koń stęskniwszy sobie bez swego dawnego Pana, powrócił do niego, ale nie sam, bo całe stado ślicznych koni

za sobą przyprowadził. Stanął w nocy u wrot dworu Przybysława, i już rżąc, już kopytem w wrota bijąc, niby prosił, żeby go puszczono: poznali po głosie konia dworscy, wrota mu otworzyli, ale gdy z nim liczbę tak znaczną koni widzieli, dali znać Panu, ten zważywszy osobliwszą w tej mierze nad sobą łaskę Boską, na tem miejscu, kędy dwór jego stał, kościół wymurował i nadał pod tytułem SS. apostołów Piotra i Pawła, i to miejsce, na pamiątkę tej tranzakcyi koniuszą nazwał, które nazwisko i po dziś dzień na sobie nosi.

Marek biskup Płocki, dworzaninem będąc Bolesława Śmiałego Króla, lubo do zabicia S. Stanisława biskupa Krakowskiego chyba tylko tem się przyłożył, że jako dworzanin assystował panu, i furyi jego na S. Męczennika wywartej, przecież i to na sumieniu swojem uciążając, daleką do Rzymu peregrynacyą chciał wypłacić Bogu, mało na tem, ale i w Rzymie kilką czasami okryśloną pokutę od Papieża, z wielkiem wszystkich zbudowaniem wypełnił: a że był w naukach poleru znacznego, kancellaryi papiezkiej pisarzem uczyniony, a też gdy go cnota jego coraz to bardziej wszystkim przymiliła, a stolica Płocka wakowała, od Papieża Alexandra wziąwszy tę infułę, z nią do Polski powrócił, i w Czerwieńsku klasztor fundował, którego potwierdzenie od najwyższego pasterza otrzymał: to *Paprocki*, i rok kładzie 1088. Atoli *Długosz in Vit. Episc. Płocen. i Łubieński* z niego powiadają, że ten Marek był rodem Włoch, i że jeszcze w r. 1067. po śmierci Paschalisa biskupa Płockiego z Rzymu na tę katedrę przysłany, gdy jeszcze w Polszcze rządził Bolesław Śmiały, i święty Stanisław biskup żył, dobrze by był tedy *Paprocki* uczynił, gdyby był przypisał, co to za katalog, z którego wziął tę o Marku relacyą. Przyznają to jednak temu biskupowi, że był i pobożny, i uczony pasterz, i że do Polski siła ksiąg z sobą przywiózł, siedział na tem biskupstwie lat dziewiętnaście, zszedł w r. 1087. w katedrze swojej pogrzebiony.

Radwan biskup Poznański, z Scholastyka tamtej katedry, na tę godność zgodnie od kapituły obrany, od Janisława arcybiskupa Gnieznieńskiego potwierdzony, umarł w r. 1162. na tumie Poznańskim w grób włożony, że był herbu Śreniawa jawnie świadczy *Długosz in Vit. Episcop. Posnan.* i z niego *Treterus*, luboć go *Paprocki* do herbu Radwan pociąga. Potem w r. 1230. kwitnął Piotr herbu Śreniawa kasztelan Lubelski, jako się mówiło w pierwszym tomie, i drugi Piotr wojewoda Krakowski 1266.

Piotr arcybiskup Gnieznieński, o którym *Paprocki z Janicyusza i z katalogu* powiada, że był wzięty na tę archikatedrę po Janiku herbu Gryf ten zaś po Jakóbie z Znina: atoli

Damalewicz in Vit. Archiep. Gnesn. po Jakóbie z Znina w r. 1144. zmarłym, kładzie Piotra i tego Śreniawitą zowie, po nim Janika herbu Gryf, po nim B. Bogumiła, po nim Piotra drugiego, w r. 1172. obranego. O pierwszym mówi, że książęta Polskie na siebie wzajemnie zawaśnione, do wzajemnej zgody przyprowadził, do Szląska wypędzonych, ztamtąd, przywrócił: że o zabicie Wernera biskupa Płockiego od Bolesty, całą prowincyą tamtą interdyktem obłożył, i książęcia Mazowieckiego do należytej za ten excess satysfakcyi, pociągnął: rządził tym kościołem lat ośm: przeszedł na wieczność w roku 1152. O drugim Piotrze powiada, że za Kazimierza Sprawiedliwego na synodzie w Łęczycy złożonym wszystkich tych, którzy kościołom i duchownym osobom krzywdy czynili, klątwą obłożył, klasztorowi Sulejowskiemu zakonu Cystercyeńskiego dał dziesięciny wytyczne na wsiach niektórych, kościół w Małdrzykowie z dziesięcinami temuż klasztorowi oddał: po lat dwunastu na rządach tej archidyecezyi przepędzonych, wziął koniec życia swego w r. 1184. według *Damalewicza*, przydaje jednak, że lubo był szlachetnie urodzony, nie można jednak wiedzieć, którego był herbu i familji. O Mikołaju Kurowskim arcybiskupie Gnieznieńskim herbu Śreniawa, który gdy Jagiełło do Prus na Krzyżaków się wybrał, trzymał rządy Polski sobie od niego zlecone, mówiłem pod Kurowskiemi.

Do tegoż herbu pociąga *Paprocki* Jakóba pierwszego tem imieniem arcybiskupa Gnieznieńskiego, (luboć go drudzy rodem z Znina miasteczka arcybiskupiego być piszą, które on, potem na tę godność wyniesiony, murem w koło opasał, jako pisze *Damalew. in Vit. Archiep. Gnesn. fol.* 149.) pomogły mu do tego wyniesienia na ten stopień, tak nauka niepospolita, osobliwa prawa duchownego umiejętność, ale też i znakomita cnota. Skoro zasiadł na swej katedrze, zaraz S. Wojciecha biskupa relikwie, dotąd prywatnie ukryte, do publicznej czci i poszanowania ludziom wystawił. Władysława monarchę Polskiego, że na braci swoich podniósł wojnę niesłuszną, najprzód łaskawie, od krwi rozlania odwodził, a gdy to nic nie pomogło, censurami go kościelnemi okrył, i zdało się niebo jego dekret potwierdzać: bo Władysław najprzód z wojska, a potem i z księztwa wyzuty, na wygnaniu życie styrał. Jakób zaś świątobliwie swój kościół rządząc, lat dwadzieścia i sześć, przestał być śmiertelnym w r. 1144. *Janicius* o nim powiada, że był wzięty w r. 1120. umarł 1148. atoli przywilej Mieczysława Starego książęcia Polskiego, ktorym fundował klasztor Lędzki w r. 1145. już podpisał Piotr Jakóba sukcessor na tej stolicy. Katalog arcybiskupów Gnieznieńskich o nim powiada, że był przyjęty do herbu od Śreniawitów, przecież *Bielski fol.* 105.

i *Okol.* herb jego tak kształtują jak literę S. *MS. Rozrażewianum* przydaje o nim, że on pierwszy, nagrobek S. Wojciechowi w Gnieznie stawił, którego że żyjąc nie dokończył, umierając znaczną na to summę ostatnią wolą swoją odkazał: czego popiera dawna inskrypcya w katedrze Gnieznieńskiej.

Herbowni.

Alexandrowicz,
Amfor,
Bieliński,
Bielski,
Bier,
Biskupski,
Borysławski,
Brzeźnicki,
Charzowski,
Czerniewski,
Garbowski,
Horaim,
Jadoldus,
Klus,
Kmita,
Komorski,
Koźlątkowski,
Krasowski,
Krzesz,
Kurczewski,
Kurowski,
Kwilecki,
Laskowski,
Lasocki,
Lipski,
Lubomirski,
Lubowiecki,
Łapka,
Mroczek,
Mstowski,
Oraczewski,
Pisarski,
Poniatowski,
Porębski,
Potocki,
Przyłęcki,
Pukarzewski,
Rahoza,
Rogowski,
Rozembarski,
Rupniewski,
Sadło,
Saganowski,
Skinder,
Skotnicki,
Sobieński,
Śreniawa,
Stadnicki,
Stawski,
Strachanowski,
Szypowski,
Tęgoborski,
Trzebiński,
Tuszowski,
Ujejski,
Węgleński,
Weryha,
Wieruski,
Wzdowski.

Kuropatnicki, *Małachowski*, *Wielądek* i inni następujące familie, jako równie herbu *Sreniawa* używające, podają.:
Arasimowicz, — *Darowski Weryha*, — *Ladajka.*

Śreniawa *herbu Śreniawa*, z krzyżem. Piotr Śreniawa podstoli Króla Stefana, mąż rycerski, który w Moskwie mężne i dziarskie serce na nieprzyjaciela pokazał. Jędrzej u Piotra Zborowskiego wojewody Krakowskiego w wielkich respektach. *Długosz* opisując śmierć S. Stanisława biskupa powiada, że tak ci którzy rzekę z krzyżem, jako i ci co bez krzyża w herbie noszą, Bolesławowi Śmiałemu assystowali do uśmiercienia jego.

Srobski. Piotr Srobski wojski ziemi Dobrzyńskiej 1575. *Constit. fol.* 234.

Sroczkowski *herbu Topacz*, w Sendomierskiem województwie. Jan Sroszkowski cześnik Bracławski, miał za sobą Urszulę Mokrską.

Sroczycki *herbu Nowina*, w Podolskiem województwie z Sroczyc. Stanisław Sroczycki wojski Kamieniecki, po-

borca w Podolskiem z sejmu 1567. *Constit. fol.* 147. mąż to był ojczyznie dobrze zasłużony i możny, córka jego była za Alexandrem Koniecpolskim, matka Stanisława kasztelana Krakowskiego i hetmana, fundowała panny zakonne w Wieluniu, kędy dwie jej córki zakonnicami zostały; druga jego córka, poszła za Podfilipskiego sędziego ziemskiego Podolskiego.

Sroka *herb* patrz **Rochcicki.**

Srokowski *herbu Jastrzębiec*, w Ruskiem województwie piszą się z Sroków: Jędrzej Srokowski, którego potomstwo na Podolu osiadło, miał wysługi swojej dla ojczyzny pamiątkę, dobra królewskie pod Rubieszowem, z Nowosielskiej, synowie jego ci byli, Stanisław mąż rycerski i Jan, ten z Rzewnickiej miał syna Pawła, poległ na wojnie, żonę osierociałą zostawiwszy z domu Komorowską, trzeci Teodor, czwarty także Jan, ten w Węgrzech Marsowe początki zakładał, w ojczyznie potem mając w komendzie swojej dwieście piechoty, w Chocimskiem zamku na prezydium zostawiony: syn jego Gabryel. Tych bracia stryjeczni we Lwowie u OO. Bernardynów pogrzebieni.

Srzebiecki *herbu Bończa*, w województwie Bełzkiem, czy jako chce *Okolski* Strzebiecki, ale to ma być Zrebiecki, patrz pod literą Z.

Srzemski *herbu Drogosław*, w Wielkiej-Polszcze. Marcin Srzemski. *Acta Castren. Posnan.* 1600. Jan miał za sobą Annę Zaleską.

Srzeniawa *herb* patrz **Śreniawa.**

Srzeński czyli **Szreński** *herbu Dołęga*, w Płockiem województwie piszą się z Sokołowa. Stanisław Grad Srzeński wojewoda Płocki 1436. podpisał pokój Brzeski u *Łask. w Statuc. f.* 140. mówi o nim nagrobek w Srzeńsku, że wiek swój przeciągnął do lat sta czterdziestu, chwali zaś *Hozyusz Kardynał, że był: Vir prisci moris, Catholicorumque rituum observator, Confess. Cathol. c.* 91. *fol.* 384. *tom.* 1. Dziad to był Felixa wojewody Płockiego, który mu tę pamiątkę na grobie postawił. Tamże w Srzeńsku jest nagrobek Alexandrowi Srzeńskiemu biskupowi Płockiemu, który Płocki kościół katedralny wymurował i zszedł z tego świata w roku 1156. jako świadczy *Starowol. in Monum.* jakoż był ten Alexander herbu Dołęga, kędym i ja o nim pisał, nie rozumiem jednak, żeby tam ciało jego leżało, ile że *Łubieński in Vitis Episc. Płoc.* dokłada wyraźnie, że w katedrze swojej złożony po śmierci, ale ten napis w Srzeńsku, bliższych już czasów, a bodaj nie od tegoż Felixa zawieszony. Felix wojewoda Płocki 1480. Stanisław kasztelan Wizki 1505. podpisał Konstytucye Radomskie u *Łask. w Stat. f.* 120. podobno tenże Stanisław, był potem

wojewodą Mazowieckim, niewiem czy nie córka jego Anna była za Pawłem Kryskim, babka z matki S. Stanisława Kostki. Felix wojewoda Płocki, starosta Malborski, Wizki, Łomżyński, dopędził kresu śmiertelnego w r. 1554. co poznać z nagrobku jego u *Paproc. Hosius mówi o nim cap.* 91. *f.* 384. *Vir erat insigni pietate praeditus, vita longiore dignus, cum catholicae et orthodoxae fidei cum primis tenax fuerit.* Złączył się był dożywotnie z Kościelecką wojewodzanką Poznańską jedynaczką, z tej nie zostawił tylko dwie córki, jedna z nich żyła z auktem Dzierzgowskim kasztelanem Sochaczewskim, druga z Jędrzejem Firlejem kasztelanem Lubelskim: od Dzierzgowskiej tylko córka była, Maciejowska starościna Zawichojska, od Firlejowy dwie córki Leszczyńska i Zbarazka wojewodzina Trocka: i tak zszedł dom Srzeńskich: Srzeńsk zaś dostał się był w dom Noskowskich.

Stabrowski *herbu Lubicz*, w księztwie Litewskiem, ale z tą odmianą, że krzyża na podkowie nie masz, tylko we środku jej, a na hełmie trzy pióra strusie: tak go opisuje *Kojał. in MS.* Wojciech Stabrowski sławny kawaler pod expedycyą Moskiewską, był pisarzem polnym Litewskim 1573. któremu na pomoc Inflantom trzydzieści tysięcy wyliczyć Rzeczpospolita kazała przez *Konstytucyą fol.* 221. syn jego Piotr kasztelan Parnawski, starosta Trydeński, poseł na sejm 1590. ztamtąd naznaczony do lustracyi dóbr królewskich w Inflanciech, *Constit. fol.* 584. w Orleńskiej i pod Kokenhausem okazyach pułkownikował, pod czas Rokoszu, sam tylko z senatorów Litewskich przywiązał się był do związanej na Zygmunta III. Króla partyi, żona jego Teodora Jędrzeja książęcia Sanguszka córka, powiła mu pięciu synów: Krzysztofa, rotmistrzem był pancernej chorągwi 1658. *komput Wojska.* Adama starostę Newelskiego, posłował na sejm 1626. zkąd naznaczony deputatem na trybunał fiskalny. *Constit. fol.* 6. i 1631. *fol.* 2. i 1633. *f.* 22. Jana, Alexandra i Jerzego, ten za Władysława IV. Króla, z szlachtą Połocką, od granic Moskwę wyparł, za siedmiu znacznych Moskwicinów pojmanych, dwieście więźniów naszych odzyskał. Jan w Połockiem, Samuel w Witebskiem 1648. Piotr podkomorzy Połocki, długo w wojsku Litewskiem żołd prowadził, zostawił synów Antoniego i Adama. Krzysztof starosta Surazki 1674. N. Stabrowska żona Mojskiego pisarza Halickiego. *Okol.*

Stachora *herbu Ostoja*, w województwie Sendomierskiem. Jan Stachora poborca w Sendomierskiem. Niektórzy z nich u Królów Węgierskich Janusza i Jana sławni rotmistrze. Temi czasy już się, zda mi się Stachorskiemi piszą, z których Stachorski generał w Białocerkwi komendę mając fundował

tamże OO. Augustyanów, o czem *Konstytucya* 1667. *fol.* 32. Mikołaj i Józef w województwie Sendomierskiem 1697. Jędrzej w ziemi Dobrzyńskiej. Teodora była za Alexandrem Kiewliczem.

Stachowski *herbu Ogończyk.* Dom starożytny w województwie Mścisławskiem i Witebskiem. Łukasz Stachowski pułkownik sławny u książęcia Mścisławskiego Jana Juryewicza Lingwieniewicza, starosta zamku Mścisławskiego i sędzia tamtej ziemi, wziąwszy od niego w nagrodę zasług swoich niektóre dobra, tamże osiadł, a z córki Jędrzeja Murza chorążego Mścisławskiego, spłodził syna Hieronima stolnika Mścisławskiego, którego z Wasilkiewiczowny syn Adam pisarz ziemski Upitski i Bunczucznik u Karola Chodkiewicza hetmana pod wojnę Chocimską, kochał go ten wódz szczególniej, bo jego żywej duszy doznał w różnych potrzebach, osobliwie w Inflanciech. Krzysztof wojski Oszmiański, z sejmu 1613. komissarz do ułożenia prowincyi Smoleńskiej, *Constit. f.* 38. a z sejmu 1601. poborca w Oszmiańskiem, *Constit. fol.* 776. marszałkował w trybunale Litewskim. 1610. Paweł Karol cześnik i sędzia grodzki Orszański. Jerzy Alexander w Wileńskiem, Samuel w Nowogrodzkiem 1648. Michał skarbnik Wilkomierski 1674. Krzysztofa marszałka Oszmiańskiego córka, była za Alexandrem Ślizienem stolnikiem Oszmiańskim.

Xawery Stachowski w roku 1778. pisarz ziemski Mścisławski. — Michał strażnik Mścisławski. — *Krasicki.*

Stadnicki *herbu Śreniawa,* w Krakowskiem i Ruskiem województwach. Marcin z Zmigroda (ztąd się wszyscy Stadniccy zawsze pisali, lubo się potem rozrodziwszy, przydawali, z Zmigroda de Lesko, de Lichin, de Dubiecko, de Łancut) wojewoda Krakowski w r. 1289. według *Paproc.* ale w tym czasie Piotr Śreniawa na tem krześle siedział, jakom mówił w pierwszym tomie poźniej to był, ale Wojciech z Zmigroda wojewodą Sendomierskim, a podobno tenże potem wojewodą Krakowskim, którego syn Jakób podkomorzy Sendomierski, w r. 1320. kombinacyą czynił z opatem Tynieckim o dobra Golesz nazwane, którą listem swoim utwierdził Władysław Łokietek Król Polski, o czem *Szczygiel. in Tinec. fol.* 167. Tenże to sam zda się być Jakób Stadnicki, ale już kasztelan Sanocki Szumka nazwany, o którym *Biel. fol.* 222. pisze, że mężnie w r. 1331. potykając się z Krzyżakami u wsi Płowce, poległ z innemi znacznemi; cóżkolwiek bądź, że go Kromer kasztelanem Żarnowskim zowie. Ojciec jego Wojciech według *Długosza* po śmierci Wacława Króla Polskiego, siła pomógł do przywrócenia na tron Polski Łokietkowi w r. 1305. Anny z Zmigroda Świdyny nagrobek kładzie *Starowol. in Monum.*

z Turobina wypisany, ale roku nie masz. Władysław Jagiellonowicz Król Polski i Węgierski, Jakóbowi z Żmigroda Stadnickiemu dla jego wiernych zasług nadał miasteczka Siechowo i Bukowina w powiecie Bieckim w r. 1440. o czem czytaj list tego Króla u *Paproc.* Marka kasztelana Sądeckiego doczytał się z przywilejów tenże autor, i Mikołaja dworzanina u Kazimierza Jagiellonowicza w r. 1473. a na *liście tegoż Króla danym Miastu Lwowskiemu* 1480. już go czytałem kasztelanem Przemyskim. N. miał za sobą Barbarę Mniszchównę podkomorzankę koronną. Jędrzej miał za sobą Odrowążównę z Sprowy wojewodzankę Ruską Jana córkę koło r. 1515. *Grodicius.* Stanisław z Żmigroda kasztelan Sądecki, zostawił dwie córki. N. Jakóba Szarzyńskiego małżonkę, i Beatę, która w panieńskim stanie wieku swego dokonała. *Okol. in Russ. Flor. fol.* 101. Szczyci się jej łaskami na konwent OO. Dominikanów Mościcki: synów także dwóch, z tych jeden Adam wojewoda Bełzki, Przemyski, Stryjski, Kolski starosta, wielkiego serca kawaler, którem nacierając na Moskwę pod Pskowem, dwiema kulami był postrzelony, z nie mniejszą rezolucyą stawał, gdy z Zygmuntem III. Królem Polskim jeździł do Szwecyi, z której wszystkiemi niebezpieczeństwy, i niewczasami zdał się pogardzać. Miał niektóre zatargi z domem Herburtów, które do tego postąpiły, że obiedwie strony popierając swoje pretensye wojska i ludzi do boju zebrawszy, wręcz się ścinały; w r. 1607. zdała się już ta domowa wojna krwią Herburta i życiem jego zupełnie przygaszona: dla tego Adam, większą część ludzi swoich rozpuściwszy; spokojnie sobie w zamku Przemyskim zasypiał, w tem dają mu znać w noc głęboką, że do zamku czy to siostrzeniec zabitego, czy też Felix Herburt szturmuje. Porwie się ze snu tą nowiną przestraszony Stadnicki, na ten czas kasztelan Kaliski, i znając to do siebie, że nie miał tyle siły, którąby się mógł oprzeć niespodzianie następującym na siebie wielkim tłumem adwersarzom, do Boga się o pomoc uciekł, klęknawszy, świętych patronów do których w życiu swojem był nabożniejszy, pocznie gorąco wzywać. W tem widowym mu się stawia przed oczy S. Ignacy Lojola fundator zakonu Soc. Jesu, i mówi do niego. A czemuż mię też o pomoc nie prosisz, albo nie wiesz, żem też i ja kiedyś rycerską traktował? Zdumiał się na to Adam, i długo nie wiedział co miał mówić, dopiero przyszedłszy do siebie mówi: Mój Ojcze święty, i teraz proszę, i póki żyć będę, opiece twojej zawsze się polecać będę. Więc zniknął mu z oczu Ignacy święty, a Stadnicki to co widział, u siebie głębiej rozważając, wkrótce zasnął, gdzie przez sen pokazała się najśw. Matka płaszczem swoim cały zamek okrywająca, a nad zam-

kiem biret kwadratowy wieszający się. Porwie się ze snu i że przypierała przeciwna strona do zamku, serca swoim dodawszy, nie tylko że ich odpędził, ale też uchodzących tak dobrze przycisnął, że i samego wodza ich Herburta pojmał. *Histor. Coll. Jarosl.* i *Instrumentum publicum Notarii publici Consistor. Premisl.* Z sejmu 1611. komissarzem naznaczony do rozsądzenia pogranicznych kłótni od Węgier. *Constit. f.* 7. i 1609. *f.* 897. Świat ten pożegnał w r. 1615. zostawiwszy z Anny Gostomskiej Hieronima wojewody Poznańskiego córki, dwóch synów. *Cichoc. Alloq. Osecen. lib.* 2. *cap.* 13. Nagrobek jego w Przemyślu. *Starowol. in Monum.* Mikołaja Hieronima, ten i w cudzych krajach i na dworze Zygmunta III. Króla lata młodsze przetarłszy, do obozu się przeniósł, gdzie gdy w najlepszą rękę swoję na karkach nieprzyjacielskich zaprawia, wiek życia swego 24. w r. 1620. skończył: co opowiada kamień grobowy w kościele Przemyślkim i *Starowol.* Drugiego Jana Kazimierza, mężnego wojownika na Tatarów pod Bursztynem i indziej: przeniósł się na pokój wieczny w r. 1645. grabsztyn mówi w Przemyślu, Izabella Kalinowska Walentego generała Podolskiego córka, dwie mu tylko córki powiła, z tych jedna Barbara Dziedoszyckiemu zaślubiona, druga Emerencyanna najprzód Jędrzejowi Ostrorogowi staroście Garwolińskiemu, po nim Emerykowi Mleczko wojewodzie Podlaskiemu, po nim Mikołajowi Pacowi staroście Kowieńskiemu zaślubione.

Stanisław kasztelan Przemyski marszałek trybunału kokoronnego w r. 1608. drugi syn Stanisława kasztelana Sądeckiego, brat rodzony Adama wojewody Bełzkiego, z tym tytułem z sejmu 1609. komissarzem zapisany do granic od Węgier, *Constit. fol.* 897. atoli w roku następującym, w obozie pod Smoleńskiem życie niewczasami Marsowemi styrał, mąż kochający ojczyznę, której w wielkiej potrzebie znacznej summy wygodził, tę mu kazała wrócić *Konstytucya* 1593. *fol.* 650. Ale i na Bogu szczodry, z którym się fortuną swoją dzieląc, wielom naszym domom znacznym się stał dobrodziejem, osobliwie jednak kollegio Lwowskiemu, którego fundacyą dobra swoje niektóre do niego przyłączywszy, okazalszą uczynił tak, że go za fundatora swego to miejsce uznaje przed Bogiem; posłując nawet na różne sejmy gorliwie honoru sług Boskich przeciwko niepowściągliwym językom w r. 1595. i pod czas Rokoszu, bronił, którego affektu i w bracie jego Adamie wojewodzie doznał zakon nasz, i nie raz. Oburzył był na siebie nienawiść Jana Tomasza Drohojewskiego referendarza koronnego, z której przysło do tego, że szturmem i działami ten się dobywał do niego: jako pisze **Łubien.** *in Vita Pstroconii*, prze-

cież Stanisław więcej rozumną moderacyą, niżeli orężem zbił te na siebie impety. Dwa razy wkraczał w kontrakty małżeńskie, pierwszy raz z Jadwigą z Pleszowic Fredrowną, *Acta Terrestr. Leopol.* 1604. drugi raz z Heleną z Obor Leśniowolską, która po jego śmierci żyła z Mikołajem Kiszką, z tą zostawił syna jednego Jana Adama podczaszego Krakowskiego, na różne sejmy posłem z województwa Ruskiego stawał, jako 1629. zkąd deputatem zapisany na trybunał Radomski, *Const. f.* 12. i 1631. zkąd komissarzem do granic od Węgier, *Const. f.* 16. i 1633. *f.* 31. i 1635. *f.* 6. i 1637. miał za sobą Barbarę Korycińską kanclerzankę koronną, czyli kasztelankę Sądecką. Jędrzej Samuel z Zmigroda na Lesku Stadnicki kasztelan Lubaczowski, z tym go tytułem znajdziesz w Konstytucyach 1670. i komissarzem do granic od Węgier, *Const. f.* 27. do tejże funkcyi naznaczony z sejmu 1676. *fol.* 31. umarł 1678. w Lesku ciało jego złożone; (miał brata Kazimierza scholastyka Chełmskiego, proboszcza Leskiego, co poznać z konkluzyi w r. 1679. jemu dedykowanych w Jarosławiu) z Ustrzyckiej spłodził dwie córki, jedna z nich wydana za Antoniego Dzierzka chorążego Podolskiego, druga Katarzyna za Jana Sierakowskiego, herbu Dołęga kasztelana Bełzkiego, synów zaś trzech. Jana Adama wojewodę Wołyńskiego, czytaj o nim *Konstytucyą* 1703. *fol.* 6. i 13. miał za sobą także Stadnicką obszernej fortuny dziedziczkę, z której było dwóch synów, jeden z nich Józef pojął Teresę Mniszchownę marszałkownę wielką koronną, drugi Kazimierz starosta Libuski pojął, Dorotę Skrzyńską, z której córka Teresa Ossolińska, starościna Sendomierska. Antoniego podczaszego Bełzkiego, tego żona Bełzecka, i Józefa najprzód kasztelana Lubaczowskiego, potem Bełzkiego, umarł 1737. żona jego Makowiecka, starościanka Trembowolska, z której zostało kilku synów, jeden z nich zaślubił był sobie Głogowską, ale młodo zszedł z tego świata, 1737. drugi pod interregnum rezydentem u Porty Ottomańskiej, i jeszcze dwaj młodsi, Alexander, i Szymon; córka za Janem Rejem. Jędrzej trzeci brat Adama wojewody Bełzkiego i Stanisława kasztelana Przemysłkiego, wróciwszy się z Moskwy, gdzie imieniem Króla Zygmunta III. assystował na weselu Dymitra zmyślonego Cara Moskiewskiego z Mniszchowną wojewodzanką Sendomierską, w Krakowie śmiertelnym letargiem uspiony, tamże u Ś. Trójcy pogrzebiony wieku swego 48. w roku 1608. żona jego była Zofia Sienieńska.

Józefa Stadnickiego kasztelana Bełzkiego (jak wyżej) z *Makowieckiej* synowie. *a)* Józef wprzód chorąży Grabowiecki po śmierci trzeciej żony *Dembińskiej*, stan duchowny sobie obrał, umarł dziekanem Krakowskim, 1*mo voto* z *Olszańską* podkomorzanką Łucką miał jednę córkę ale ta młodo z świata zeszła, z *Dembińskiej*

spłodził syna Michała i Jana. — Michał pojął *Starzyńską*, Jan *Poletyłownę*. — *b*) Alexander syn drugi kasztelana Bełzkiego, z *Drohojewskiej*, spłodził Józefa. Po śmierci pierwszej żony złączył się z Węgierką zacnej familji, *Schentiwani*, z tą żył bezpotomnie: — Umarł r. 1768. chorążym Grabowieckim. — Józef syn Alexandra z matki *Drohojewskiej*, pojął Katarzynę hrabiankę *Krasicką* synowicę arcybiskupa Gnieznieńskiego dziedzic na *Niemirowie*, *Boratynie* i *Malkowicach* itd. jego potomstwo, Alexander, Antoni, i córki Teofila, Teresa. — *Krasicki.*

Marek z Zmigroda Stadnicki dziedzic na Dubiecku w Sanockiej ziemi, w Krakowskiem zaś województwie na Chrzelowie, Niedźwiedziu i inszych, z Barbary Zborowskiej kasztelanki Krakowskiej spłodził 1. Marcina kasztelana Sanockiego, dziedzica na Niedźwiedziu, wspominają go *Konstytucye* 1609. *fol.* 897. i 1611. komissarzem do granic od Węgier, 1613. do ukojenia Związkowych i zapłaty wojsku *fol.* 5. w r. 1616. do lustracyi dóbr królewskich na Rusi i Wołyniu, *fol.* 40. i 1620. *fol.* 26. według *Cichoc. in Alloq. Osecen. Vir consilio promptus*, *in gerendis rebus expeditus*, *Catholicae fidei assertor praeclarus.* Miał za sobą Białobrzeską herbu Abdank, którą powolnemi perswazyami od Arryanów sekty, do kościoła katolickiego namówił, z niej jednak tylko się córka została, niewiem czy nie Barbara Mniszchowa kasztelanowa Sądecka, która zeszła w r. 1653. *Kazanie Rychłow. na jej pogrzeb.* 2. Stanisława starostę Zygwulskiego, rotmistrza sławnego za Augusta I. Króla Polskiego, już sobie rękę zaprawiał na nieprzyjaciołach ojczyzny w Inflantskich i Podolskich kampaniach: za Stefana Króla pod Gdańskiem na harcu z szczęściem zawsze odwadze jego służącym pojedynkową utarczką nie raz się z rebellizantami ścinał. Pod Toropcem, widząc że harcującemu z Tatarzynem Mikołajowi Jazłowieckiemu broń z ręku Poganin wyciął, rączo skoczył i Tatarzyna zabił. Pod Pskowem zsiadłszy z swemi towarzyszami z konia, pieszo przywodził wszystkich do szturmu, gdzie od Moskwy mocny odpór dającej, ledwo nie na śmierć był potłuczony. Po Moskiewskiej expedycyi traktatami zakończonej do Węgier się udał, pod zamkiem Berynem na pięćdziesiąt Turków, tylko w dziesięć koni skoczył, i tyle swoją rezolucyą sprawił, że jednego Turczyna kopiją, drugiego z rusznicy zabiwszy, tak ich przestraszył, że się cofnąć Turcy musieli do miasta, za któremi aż pod mury miasta gonił ten serdeczny Junak. Pod rozerwaną elekcyą Maxymilianowi arcyksiążęciu Austryi sprzyjając, pod Byczyną silny był Zamojskiego wojsku, atoli widząc nakłaniające się szczęście do przeciwnej strony, z swemi się ludźmi salwował. Przylgnął był i do rokoszanów przeciwko Zygmuntowi III. patrz co o nim pisze *Piasec. Chron. fol.* 252.

i 260 *). Żona jego Anna nagrobek mu wystawiła. *Starowol. in Monum.* Z tej został się syn jeden zda mi się Władysław dziedzic na Łancucie 1616. i córka Felicyanna, ta wyrzekłszy się herezyi ojcowskiej, którą on żwawie utrzymując w Dubiecku kościół katolikom odjąwszy, dyssydentom go oddał, Łancucki także konwent OO. Dominikanów, który Stadniccy kiedyś fundowali, rugowawszy ztamtąd zakonników, sprofanował, *Bzovius in Propag. fol.* 9. *Biel. fol.* 594. naszej rezydencyi Opolskiej na Szląsku znaczną się stała dobrodziką, ta w Panieństwie żyjąc wiek swój pobożnie skończyła 1668. 3. Jana, że był z Zborowskiej urodzony, że się z kościołem katolickim pojednał, że i w Siedmiogrodzkiej ziemi i w Moskwie i indziej nieprzyjacioł tej ojczyzny płaszał, świadkiem jest jego nagrobek w Przemyślu, zmarłemu w roku 1620. wieku swego 67. wystawiony, podobno to ten Jan wieś Piotrkowice nazwaną przedał 1583. Alemaniemu Dominikowi. *Paproc. o herb. fol.* 582. *Baran.* pisze, że Jana Stadnickiego córka była Elżbieta z Ługowskim Alexandrem dożywotnie zmówiona, siostra zaś Jana, Katarzyna z Włodkiem. 4. Jędrzeja, i ten się wrócił do katolickiej owczarni w r. 1586 kościoły w swoich dobrach osobliwie w Dubiecku przywrócił, a za jego przykładem Marcin kasztelan Sanocki, o którym się wyżej mówiło, w Rymanowie i w drugiem miejscu. *Histor. Colleg. Jarosl.* Chciał tenże Jędrzej i żonę swoję Bogu i wierze pozyskać; była to siostra rodzona Jana brata jego rodzonego żony,

---

*) Tego Stanisława rotmistrza pospolicie zwano Dyablem, serdeczny bowiem jak go nazywa *Niesiecki* junak; zuchwale z sąsiadami postępując, do tego przywiódł Opalińskiego Łukasza marszałka wielkiego koronnego, iż wojsko przeciw niemu zbierać musiał i kilkakrotnie go zgromił mającego znaczne hufce ludzi swoich. Do tego przyszedł iż Zygmunt III. hetmanom żołnierzy Stadnickiego znosić i chwytać rozkazał. Nim jednak się to stało Stadnicki zabity r. 1610. Jego śmierć tak opisuje do Rudnickiego biskupa Warmińskiego, Hieronim Cielecki referendarz koronny z Wilna 25. Września: „O zabiciu Stadnickiego pewienem wiesz WMC, idąc za nim P. starosta Sieraski (Łukasz Opaliński) resolute w tysiąca człowieka, chcąc za nim iść i do Węgier gdziekolwiek jeno był. Kozacy i straż Pana starościna wjechała na jego straże do dworu brata jego stryjecznego, co nieboszczyk na dworze stojąc obaczywszy i konia dopadłszy uchodził, i w tym uchodzeniu postrzelony wprzód z łuku w szyję a potem pałaszem od Greczyna P. wojewodziny Wołyńskiej ścięty. — Byli z P. starostą ludzie P. wojewodziny Kaliskiej, piechotę na koniach miał z sobą. Drudzy ludzie, prócz wyżej pomienionych P. podczaszego, P. Wapowskiego, byli i z Jarosławia dla posiłkowania P. starosty. Po zabiciu prędko przyszło było dwa tysiące ludzi z Węgier Stadnickiemu.“ — *Prypisek Krasickiego.*

ale nie miał tego szczęścia do niej, co Jan do swojej. *Chwali go Ciechoc. Alloq. Osecen. lib. 2. cap. 13. Vir Ecclesiae Catholicae totus devotus, pietate vero tanta, ut a religioso quovis in fundendis ad Deum precibus, et sacrosanctis Christi Domini mysteriis frequentandis, nihil differre videretur.* Ojczyznie też na różnych komissyach dobrze zasłużony, osobliwie 1609. *Constit. fol.* 897. i 1611. W pogranicznych od Węgier dyfferencyi ułacnieniu. *Constit. fol. 7.* Niewiem czy to nie ten Jędrzej, nabył Laszek od Doroty z Kłokowskich Mrowczyny. *Acta Terrestr. Premisl.* Synów trzech spłodził, Mikołaja podczaszego Sanockiego, posłował na różne sejmy 1623. *Constit. fol.* 5. 1627. *fol.* 13. i 1629. *fol.* 16. i 1633. *fol.* 31. Żona jego według *Baran.* córka Mikołaja Burka z Mogilan, która potem poszła za Alexandra Płazę starostę Brzeźnickiego: jam czytał, że Mikołaj podczaszy Sanocki, miał za sobą Barbarę Charlęską pozostałą wdowę po Jędrzeju Czuryło: skończył bieg życia swego ten Mikołaj w r. 1629. przy wierze gorliwy, zkąd gdy do Anglji przypłynął lustrując cudze kraje, a tylko co z okrętu na ląd wysiadł, powiedziano mu, że Anglji nie może inaczej widzieć, aż Jakóba Króla za głowę kościoła Angielskiego uzna, raczej się na śmierć rezolwował, albo na powrót niewidziawszy Anglji, niżeli to uczynić: tak statecznego straż owa widząc, dyssymulowali założoną kondycyą: *Ciechocki* o nim mówi *in Alloq. Insigni morum suavitate, ingeniique acumine, linguarum peritia, et ex tot peragratis externis regionibus comparata rerum variarum cognitione ornatissimus.* Marka, podczaszego Krakowskiego, starostę Osieckiego, sędziego kapturowego Krakowskiego 1632. komissarza jednego z tych, których Chodkiewiczowi hetmanowi przydano *ad consilia bellica* przeciwko Osmanowi Carowi Tureckiemu pod Chocim z sejmu 1620. *Const. f.* 2. Poselską też na sejmy funkcyą godnie i nie raz piastował, jako 1627. r. *Const. f.* 13. i 1629. *f.* 16. i 1633. *f.* 31. i 1632. na konwokacyą. Złączył się był dożywotnie z Dembińską córką kasztelana Bieckiego, i Stanisława. 5. Jerzy w obozie pod Moskiewską expedycyą, zdrowie i życie styrał, mąż nie mniej rycerski, jako i pobożny. 6. Krzysztof i poselstwami na sejmach i odwagą w Tatarskich, Wołoskich, Niemieckich expedycyach zalecony, jako mówi kamień grobowy u *Starowol. in Monum.*

Mikołaj starosta Sanocki, burgrabia Krakowski, trzech synów spłodził, ale ich *Paprocki* nie wylicza, jednego z nich Jędrzeja dziedzica na Zmigrodzie zmarłego w r. 1614. doczytałem się *w kazaniu na jego pogrzebie Radawickiego Jędrzeja* pod tytułem: *Prawy Szlachcic*, gdzie o nim powiada, że był mąż rycerski i Stefanowi Królowi miły, i że w Zmigro-

dzie kościół OO. Dominikanom wymurował i konwentowi ich dochodów przyczynił: toż *Bzovius in Propag. fol.* 5. mówi, że w Żmigrodzie dawna fundacya od Stadnickich była tegoż konwentu, ale ten Jędrzej i konwent restaurował, i w prowenta uposażył. O Mikołaju rotmistrzu powiada *Baranow.* że zginął w r. 1610. wojnę tocząc z Łukaszem Opalińskim marszałkiem koronnym. Piotr z Lichwina miał za sobą Elżbietę Jordanownę z Zakliczyna. *Melanius, Starowol. z nagrobku w Żarkach.* Adam podkomorzy Sanocki w r. 1648. podpisał elekcyą Jana Kazimierza Króla. Wiktoryn kasztelan Lubaczowski 1674. a potem kasztelan Przemyski, z sejmu 1678. komissarz do granic od Węgier, *Constit. fol.* 11. miał za sobą Teresę Tomisławską, z której córka Anna była za Samuelem Lipskim stolnikiem Kijowskim. N. kasztelanka Przemyska, za Mikołajem Balem stolnikiem Sanockim. Piotr stolnik Sanocki, deputat na trybunał koronny 1712. N. kasztelan Wojnicki temi czasy. Mikołaj podstoli Bełzki, kasztelan Lubaczowski, złączył się dożywotnie z Heleną Radecką chorążankę Horodelską, z tej były dwie córki, Teresa ta najprzód żyła z Franciszkiem Głogowskim starostą Grabowieckim, a po nim z Janem Boguszem starostą Zwinogrodzkim, druga Teofila z Jędrzejem Sokolnickim herbu Jelita cześnikiem Lwowskim, tyleż synów, to jest Jan podstoli Bełzki, żona jego Katarzyna Pepłowska podkomorzanka Kijowska, synowie jego Mikołaj, Adam w zakonie naszym, Franciszek, Alexander, Stanisław; i córki, jedna zakonnicą Dominikanką, druga Elżbieta; drugi Alexander, który z Boguszowną podkomorzanką Podolską żył *sterilis.* Adam Paweł kantor Przemyski, kanonik Warszawski, deputat na trybunał koronny 1738. Elżbieta Stadnicka była za Rafałem Humnickim sędzią ziemskim Sanockim, umarła 1623. N. za Marcinem Czuryłem. Jadwiga za Tarłem Mikołajem chorążym Sendomierskim, miała to być córka Mikołaja, Pani bogobojna, kościół w Łękach u Pilzna zbudowała i nadała. Konstancya za Dymitrem Połubińskim marszałkiem Słonimskim. N. za Stefanem Fredrem, druga za Janem Fredrem kasztelanem Sanockim. Maryanna kasztelanka Sanocka, za Michałem Zebrzydowskim miecznikiem koronnym, a potem wojewodą Krakowskim, ta owdowiawszy, i świątobliwy żywot w tym stanie prowadząc, kollegio naszemu Krakowskiemu na missye w Podgórzu sześć tysięcy wyliczyła, a na fabrykę kollegji tegoż, tyle drugie, z światem się rozstawszy w r. 1671. tamże w Krakowie u S. Piotra pogrzeb miała. Teresa zakonnica w Sączu r. 1701. Maryanna Domicella w zakonnie S. Franciszka 1610. Justyna najprzód Stefana Bala, po nim Hieronima Orzechowskiego żona, kasztelana Przemyskiego. Jan miał za sobą Ka-

tarzynę Czyżowską herbu Topor. N. Zofią Kalińską białogłowę w wdowim stanie przykładnego życia, do najśw. sakramentu, do ukrzyżowanego Chrystusa i matki Boskiej szczególniej nabożną, lat prawie 80. dopędziwszy, życie zamknęła w r. 1684. *Histor. Dom. Probat. Cracov.* Stanisława Mateusza Stadnickiego dobroczynność na siebie sławi *Przyłuski w prefacyi do swego statutu* 1553. N. podczaszy Bracławski, miał za sobą Konstancyę Duninownę Rzuchowską, z tej córka Antonina poszła za Alexandra Micińskiego podczaszego Owruckiego.

Wyżej wspomniany Jan Stadnicki podstoli Bełzki, umarł kastelanem Kamienieckim, z Katarzyny *Peplowskiej* synowie jego: 1. Mikołaj kasztelan Kamieniecki starosta Baliński z *Łuszczewską* żył bezpotomnie, umarł r. 1768. — 2. Stanisław stolnik Podolski z *Lanckorońskiej* jednę tylko córkę spłodził, wydaną za Grabiankę starostę Liwskiego. — 3. Franciszek chorąży Czerwonogrodzki, dalej Podolski miał za sobą *Kumanowską* z niej potomstwo, z córek jedna za Szumlańskim, druga za Markowskim. — 4. Adam i 5. Alexander Jezuici bracia wyżej wspomnianych: po zniesieniu Jezuitów Alexander kanonik Kijowski. — *Krasicki.*

Od Piotra z *Lichwina* Stadnickiego i Elżbiety z Zakliczyna *Jordanownej* małżonki jego wspomnianych wyżej, następujący Stadniccy w prostej linji pochodzą. — Najprzód Piotr kasztelan Wojnicki Pan wielce bogobojny, szczególny dobrodziej kościoła w Tuchowie, a więcej jeszcze P. Maryi w Krakowie, którego dach miedzią nakładem swoim pokryć kazał, jak to świadczy *Archivum kościelne* i *dzieło Grabowskiego „Kraków i jego Okolice."* Przyłożył się także znacznie do fundacyi pięknego ołtarza ukrzyżowanego Jezusa Pana w tym kościele *(ut Archivum P. M.)* i tam wraz z innemi Stadnickiemi pochowanym leży. Popierał wszelkiemi siłami process kanonizacyi Błog. Kunegundy księżny Krakowskiej i wielką część majątku na to poświęcił (*Acta terrestria Sandecensia i klasztoru Panien Klarysek w Sączu*). Wszedł w śluby małżeńskie z Anną *Stadnicką* córką Jana Adama Stadnickiego wojewody Wołyńskiego, której siostra Ewa była za Ossolińskim. Umarł bezdzietnie: tegoż Piotra brat rodzony, Władysław, miecznik Czerniechowski (*ut privilegium reg. de anno* 1702. *oblatum, ad acta castrensia Sandecensia relat. fasc.* 4.) z Apolonią *Kępińską* spłodził synów dwóch Józefa i Antoniego.

A) Starszy Józef burgrabia zamku Krakowskiego z Marcyanny *Morskiej* miał synów czterech (*ut Ext. auth. tabul. Reg. Leopol. de anno* 1772. *et* 1778. *respect. divisionis bonorum Rzemień, Białybór Dobrynia etc.*) jako to: — 1. Antoni Walenty, tegoż syn równie z *Morskiej* Antoni, żona syna hrabianka *Moszczeńska.* — 2. Felix, żona hrabianka *Ożarowska.* — 3. Ignacy, senator kasztelan Królestwa Polskiego. — 4. Piotr, starosta Radziński, kawaler orderu Orła białego. Tenże otrzymał potwierdzenie tytułu hrabskiego dla siebie i potomstwa w Gallicyi, jako to świadczy dyploma Cesarza Józefa z 12. Grudnia 1788. r. *insertum matriculae statuum Galliciae tomo* 19. *pag.* 217. i miał z *Chronowskiej* wiele potomstwa pomiędzy temi: — *a*) Xawery, żona hrabianka *Uniatycka.* — *b*) Józef, żona kasztelanka Eleonora *Dembińska.* Syn Józef. — *c*) Jan Kanty, prezes stanów

Gallicyjskich, w. ochmistrz Królestw Gallicyi i Lodomeryi radca tajny i szambelan J. C. K. M. Z Tekli *Stadnickiej* miał synów Konstantego, byłego kapitana w wojsku Polskiem († roku 1830. pod Józefowem) i Edwarda, również córek dwie, z tych starsza zaślubiona z Ludwikiem Głogowskim C. K. szambelanem, młodsza z Kazimierzem Krasickim.

B) Młodszy syn wzwyż wspomnionego Władysława Stadnickiego: Antoni starosta Wyszogrodzki złączył się *1mo voto* z Teresą *Potocką*, Franciszka Potockiego herbu *Sreniawa* i Maryanny *Stradomskiej* córką (*ut Extr. ex actis Castrensibus Sandecensibus inscriptionum prot.* 96. *anno* 1741.) *2do voto* z *Otwinowską* (*idem ex anno* 1749.) z której miał synów trzech: Piotra starostę Czerniechowskiego, Józefa i Jana. Z *Potockiej* zaś spłodził syna Franciszka starostę Ostrzeszowskiego, Pana na *Rożnowie*, *Zmigrodzie*, *Cieklinie*, *Dukli*, *Sądowej Wiszni* itd. (*ut extr. ex tab. Reg. Leopol. de* 7. *Junii anno* 1781. *et* 1802. *lib. contr. p.* 306.) kawalera orderów Orła białego i S. Stanisława. Tenże otrzymał pod dniem 2. Maja r. 1783. od Cesarza Józefa potwierdzenie tytułu hrabskiego dla siebie i potomstwa (*ut Diploma insertum Matriculae statuum Galliciae et Lodomeriae libro majest. generali N. XIV. p.* 162.) i pojął za małżonkę Teresę *Wężykownę* kasztelankę Konarską (*ut ext. tab. reg. Leopol. ex an.* 1781. *p.* 306.) z której następujące potomstwo: — 1. Antoni Stadnicki, Pan na *Zmigrodzie*, członek towarzystwa naukowego uniwersytetu Jagiellońskiego, autor dzieła „*Postrzeżenie nad wiekiem czternastym, w Krakowie u Czecha r.* 1837.“ Zona Józefa córka księcia Stanisława Jabłonowskiego, dama orderu krzyża gwiazdzistego. Umarł 1836. r. i zostawił synów czterech dziś żyjących: Alexandra, Kazimierza, Władysława i Zygmunta. — 2. Ignący Stadnicki szambelan w Król. Polskiem zmarły roku 1828. Zona Xawerya *Zboińska*, syn Bronisław, córka Konstancya. — 3. Anna za Stanisławem Małachowskim senatorem kasztelanem Król. Polskiego. — 4. Tekla za Janem Kantym Stadnickim (o którem wyżej). — 5. Helena za Wojciechem Męcińskim senatorem kasztelanem Król. Polskiego † 1838. Wszystkie trzy damy orderu Krzyża gwiazdzistego.

Tu jeszcze z *Paprockiego* herbarza wiadomość dodać należy, iż Katarzyna z *Wiśnicza* jedna z córek Stanisława Kmity, wojewody Ruskiego, i Katarzyny *Tarnowskiej* siostry Jana w. hetmana koronnego, była za Stadnickim Andrzejem kasztelanem Sanockim, jak to świadczą *akta ziemskie Bieckie ex anno* 1552. *l.* 13. *p.* 391. Ten miał według tych aktów z niej dwóch synów: Marka i Mikołaja burgrabiego Krakowskiego (o którym wzmianka w *Paprockim*) i ci to wraz z Barżami odziedziczyli całą spuściznę sławnego Piotra Kmity wojewody Krakowskiego i marszałka w. koronnego, któren był rodzonym bratem ich matki. Opiewa to jego nagrobek znajdujący się w kościele na zamku Krakowskim, kaplicy S. Trójcy. Mikołaj burgrabia Krakowski miał z Katarzyny wielkich Kończyc *Mniszchownej* synów czterech, Marka o którym *Paprocki*, Andrzeja o którym *Niesiecki* wyżej, Jerzego i Krzysztofa (*ut acta terrestria Biecensia ex anno* 1584. *et* 1596. *l.* 23. *et* 27.) — Andrzej ma sobie w Jasiennicy wystawiony nagrobek z napisem: „*Dominus Andreas Stadnicki haeres in Zmigród, olim Nicolai Stadnicki et Catharinae de magna Kończyce Mniszech*

parentum nobilissimorum prolis. Defuncto Conjugi Gnsa Dna Anna de Niedrzwice Castellani Podoliensis filia dolens cum liberis ex eo susceptis posuit. Obiit anno 1625. *aetatis suae* 52." — *Z dokumentów familijnych złożonych u Wydawcy.*

Stamirowski *herbu Półkozic*, w ziemi Sochaczewskiej: jedenże dom z Ligęzami, ale od dóbr Stamirowic, tego przezwiska nabyli, co się pokazuje z ksiąg Rawskich. Jan Hieronim i Stanisław Stamirowscy z ojca Marcina urodzeni. Z tych Jan i w ojczyznie i w obozie Macieja Króla Węgierskiego, rycerskiemi dziełami zachwalony, który Król ukochawszy jego dzielność, koniuszym go swoim uczynił, miał za sobą Barbarę Slankownę, z którą spłodził, Daniela, Tomasza, Jerzego i Jana rotmistrza, z tych Jerzy pod Egrą w Węgrzech znaczne kawalerskiej odwagi dał dowody. Hieronim drugi brat Jana, sędzia ziemski Sochaczewski, z Zofji Szymanowskiej sędzianki także Sochaczewskiej, spłodził trzy córki: Zofię Bielską, Katarzynę Wąsowiczową, i Jadwigę Trzcińską, synów zaś siedmiu: Marcina, Jakóba, Władysława, Tomasza, Wawrzeńca, Jedrzeja i Józefa. 1. Marcin podczaszy Lwowski, pierwszy się w Ruskie kraje przeniósł już w Węgrzech, już w Wołoszech, już w ojczyznie rycersko traktując, chwałę kawalerskiego serca na sobie wyniósł, złączywszy się dożywotnie z Jadwigą Rosnowską herbu Ogończyk, czterech z niej synów zostawił, sam w dobrej starości życia dokonawszy, w katedrze Lwowskiej pogrzebiony. Pierwszy jego syn Stanisław, kanonik Lwowski i officyał generalny, w r. 1650. paraliż mu życie odjął, był kilka razy deputatem na trybunał koronny. Melchior drugi, mąż rycerski w Prusiech przeciwko Szwedom, Tatarom też i Kozakom swem męztwem fatalny, żona jego Katarzyna Kurzańska. Tomasz trzeci, młodsze lata i ten Marsowi poświęcił, a potem w domu osiadłszy, pojął Zofię Wasiczyńską. Jan czwarty w wojsku Cesarskiem żołd prowadząc, zginął. Córka jego 1*mo voto* żyła z Jędrzejem Kuropatnickim ojcem Hieronima kasztelana Kijowskiego, po nim z Marcyanem Grabionką. 2. Jakób wszedł w kontrakty małżeńskie z Trzcińską, z której syn był Stanisław, temu Strusińska powiła Jędrzeja i Maxymiliana. 3. Tomasz ten także w dożywotnią ligę wziął Trzcińską, z tej syn Jarosław żył z Brochowską kasztelanką Zakroczymską. 4. Wawrzeniec podczaszy Gostyński i starosta Kowalski, sprzysiągł się dożywotnie z Katarzyną Nieborowską, z której zrodził córkę Stanisława Witowskiego, niegdy podkomorzego Łęczyckiego, a potem kasztelana Sendomierskiego małżonkę. 5. Jędrzej zginął w Wołoszech. 6. Józef stolnik Sochaczewski, miał za sobą Leszczyńską herbu Belina, z tej syn Felicyan miecznik Sochaczewski poseł na sejm 1670. Stanisław

trzeci brat Jana i Hieronima, ten Moskwę wojując w księztwie Litewskiem osiadł, gdzie dziewięciu synów zostawił, ale ich wielka część na różnych wojnach poginęła. Wojciech brat, stryjeczny Stanisława tego i drugich, żona jego Elżbieta Wolska, z której córka Zofia Kamieńska, i syn Jan w Prusiech przeciwko Gustawowi odważny żołnierz, Kozackiej rebelji dał się dobrze w znaki to pod Niedźwiedziemi łożami, to pod Starzcem, to pod Kumejkami. Szczęsny Stamirowski miecznik Sochaczewski r. 1674. Antoni, kanclerz Poznański, kanonik Lwowski, deputat na trybunał koronny 1718. umarł 1720. r. Dominik Wiktor podstoli Rawski, deputat na trybunał koronny 1723. Piotr cześnik Gostyński, sekretarz królewski pod interregnum z konwokacyi przydany Prymasowi *ad consilia* 1696. Józef dóbr Psary w ziemi Lwowskiej, Sarnki w ziemi Halickiej, Łanięta w województwie Rawskiem dziedzic, żona jego Barbara Kalińska, z tej były dwie córki: Anna pierwszym związkiem żyła z Stanisławem Szamowskim, drugim z Wilkowskim podkomorzym Sochaczewskim, i Jadwiga za Tomaszem Głuskim kasztelanem Gostyńskim, synów także dwóch: Michał *sterilis*, i Antoni podstoli Halicki, starosta Mostowski, marszałek trybunału koronnego 1703. przybrał był sobie w dożywotnią przyjaźń Katarzynę Chodorowską podkomorzankę Lwowską, która po jego śmierci poszła za Potockiego Piotra, wojewodę Czerniechowskiego, z tej Antoni tylko jednę córkę spłodził Urszulę Michała Rzewuskiego, teraźniejszego pisarza polnego koronnego żonę, atoli *sterilem*. N. Stamirowski miał za sobą Gomolińską, od której córka Zwierzchlejska. N. była za Szeligowskim. Jan miał za sobą Rudawską, wdowę do Lisowskim.

Prosper Stamirowski w r. 1778. wojski Szadkowski. — Andrzej łowczy Rawski. — Tomasz sędzia ziemski Chełmski, miał za sobą *Worcellownę*, w r. 1781. starosta Krasnostawski. — *Krasicki.*

Stancelli. Maciej Stancelli 1673. na sejmie nobilitowany, o czem patrz w Konstytucyi w tymże roku.

Stanczykiewicz *herbu trzy Trąby*, w księztwie Litewskiem. Stańczyk Osuchowicz, miał syna Jana Stanczykiewicza: Stanisław i Michał Stanczykiewiczowie w księztwie Żmudzkiem 1621. Jakób teologji doktor, kanonik Żmudzki, pleban Janiski.

Staniewicz *herbu Leliwa*, w księztwie Litewskiem w różnych powiatach. *Kojał. in MS.*

W r. 1778. Paweł Staniewicz cześnik Kowieński. — *Krasicki.*

Stanisławski *herbu Gryf*, w województwie Sendomierskiem. Stanisław Stanisławski podwojewodzy Krakowski. *Joan a Magdal. cap.* 10. N. kasztelan Sądecki 1664.

Stanisławski *herbu Kościesza.* Ci są właśni Rakowscy Kościeszowie, ale dla różnicy od Stanisława Rakowskiego Stanisławskiemi zawołani.

Stanisławski *herbu Pilawa*, w Sieradzkiem i Podolskiem województwach, pisali się z Stanisławic w Radomskim powiecie, gdzie najpierwej znać z podziału dóbr, z inszemi bracią Pilawczykami osiedli, potem na pograniczu długo i mężnie wojując, jedni z nich na Rusi, drudzy na Podolu zamięszkali. Piotr Stanisławski część swoję w Stanisławicach Koniecpolskiemu przedał w r. 1414. brat jego rodzony Derszław, którego syn Maciej, spłodził Jana, ten z Beaty Wilkowskiej, siostry Lenarta i Mikołaja, synów dwóch zostawił, Felixa, który w okazyi z Tatarami, miłość swoję ku ojczyznie krwią i śmiercią na placu zapieczętował, i Kaspra stolnika Sendomierskiego, rotmistrza królewskiego, ten młodsze lata swoje przy dworze cesarskim przez niejaki czas bawiąc, w tę zbił stymę, że potem do Polski wróciwszy Zygmunt I. Król Polski, szacując sobie w nim poler tak piękny, przy niepospolitych z natury przymiotach, nie tylko rotmistrzostwo, nie tylko stolnikostwo, ale i komendę z rządem całego wojska bezpiecznie na niego spuszczał, i nie omylił się na swojej opinji: bo w każdej okazyi gdzie się ten podhetmani, (tak go tytuluje *Paproc.* pod herbem *Leliwa)* z męztwem swem stawił, stawało przy nim szczęście i wygrana. Miał za sobą Niezacką z Niezaczyc, która mu powiła syna Kaspra podczaszego Sanockiego, męża w którym pobożność i rycerska odwaga, zdały się z sobą o prym certować. Cztery razy wkraczał w kontrakty małżeńskie, pierwszy raz z Krasicką oboźnego koronnego siostrą, *Paproc.* pod *Leliwa*, z tej był syn Balcer; drugi raz z Milanowską, z tej synowie Marcin, Michał i Kasper, i córki dwie: Jordanowa i Farurejowa; trzeci raz z Raczkowną, czwarty z Kozicką, z tej syn Adam.

Balcer podskarbi wielki koronny, starosta Szydłowiecki, Osiecki, i Starogardzki, syn Kaspra podczaszego Sanockiego najstarszy z Krasickiej: Stefan Batory uważając jego zasługi godne pamiętnej rekompensy, kiedy już rotmistrzem będąc, to przeciwko Moskwie w najgwałtowniejszych terminach, to w inszych expedycyach heroicznie stawał, konferował mu podskarbstwo koronne, a wkrótce i pisarzem go polnym koronnym ogłosił. Zygmunt III. Król wiedząc, jak pod Byczyną przeciwko Maxymilianowi, krew i życie swoje łożył przy jego dostojeństwie, kuchmistrzem go koronnym uczynił, a potem kasztelanią Sanocką ozdobił, *Constit.* 1587. *f.* 450. i 1608. *f.* 888. *Actacon Jędrzeja Zbylitowskiego* 1588. Nie tu koniec stanął affektu królewskiego ku niemu, po Jacku Młodziejowskim wziął

podskarbstwo nadworne koronne, a po Janie Firleju wielkie koronne; on pod czas domowej wojny i rokoszu przy Królu Zygmuncie i jego majestacie stojąc, i radą swoją i substancyą bronił, kiedy liczny komput ludzi swoich do boju wystawił, sam zaś pod czas zakurzonego tego tumultu, w Krakowie powierzoną opiece swojej Królową i Królewiczów, i honor ich, nienadwerężoną nigdy ku Panom swoim wiernością piastował. *Baranow.* powiada, że miał za sobą wdowę po Marcinie Berewiczu, Dąbrowską, z Wojanowa, ale z niej dzieci nie było: z Elżbietą zaś Herburtowną podkomorzanką Podolską starościanką Barską, siostrą wojewody Ruskiego, spłodził córkę Mieleckę, i syna Jana Karola starostę Szydłowskiego, ten lat ośmnaście w cudzych krajach dla większej experyencyi przepędziwszy, tak u Zygmunta III. Króla, jako i syna jego Władysława, dworsko się bawił, wspaniałością, serca, dowcipu bystrością, szczodrotą na ubogich, sprawiedliwością znakomity, jako mówi napis grobowy u *Okol.* zmarłemu 1636. wieku 56. w Szydłowie postawiony, miał za sobą córkę Zygmunta Katarzynę Kazanowską podkomorzankę koronną, i z niej tylko córkę jednę, Eleonorę Konstancyą Alexandra Bełzeckiego wojewody Podolskiego żonę. *Baran.* twierdzi, że żona tego Jana Karola była hrabianka Tarnowska, kasztelanka Sendomierska, wdowa po Przecławie Lanckorońskim. Marcin drugi syn Kaspra podczaszego Sanockiego, ale z Milanowskiej, i w obozie i na dworze królewskim zasłużony zszedł *sterilis*, będąc pisarzem skarbowym. Michał trzeci syn z tejże, podkomorzy Podolski w roku 1604. w własnym domu od zbojców zabity, śmierć znalazł, której w tak wielu okazyach dla ojczyzny chwalebnie szukał, już z rotmistrza, już z pułkownika szarżą: złączył się był dożywotnie z Herburtowną Elżbietą Marcina córką, kasztelanką Halicką, z tej spłodził córkę zakonnicę w Wieluniu, i syna Samuela godnego rotmistrza; prędko po Chocimskiej kampanji wszedł do grobu, kędy heroicznie na Turków nacierał, zostawił żonę swoję owdowiałą z domu Chmieleckę bezpotomną: tenże Michał po Herburtownie, pojął Daniłowiczownę Jadwigę siostrę rodzoną wojewody Ruskiego i podskarbiego wielkiego koronnego, z tej była córka Barbara, która w Samborskim klasztorze panieńskie sobie życie obrała, i syn Adam, mąż rycerski, czego dał dowód pod Chocimem, własnym sumptem z znaczną partyą ojczyznie służąc. Agnieszka Krężelowska, wdowa po Ślaskim, córkę mu powiła Konstancyę Krzysztofa Koniecpolskiego wojewody Bełzkiego małżonkę, matkę Jana Alexandra bezpotomnego, taż Konstancya *2do voto* poszła za Grudzińskiego wojewodę Rawskiego, z którym *sterilis*, i syna Michała wojewodę Kijowskiego, z tym tytułem znajdziesz go

w *Konstytucyach* 1667. *fol.* 6. gdzie go deputatem na trybunał Radomski zapisano, i *fol.* 33. gdzie fundacyą jego na żołnierzy przy usłudze ojczyzny pokaleczonych, w Kamieńcu Podolskim, na dobrach Hołozubince i Rzeczynce uczynioną, approbowała Rzeczpospolita; przy kollegium naszem Barskiem dał na bursę złotych dwa tysiące w r. 1637. *Histor. Colleg.* był wprzód chorążym Halickim, a małżeńskie związki dwa razy ponawiał, pierwszy raz z Anną Szyszkowską, ta mu tylko córkę zrodziła Annę, 1*mo voto* Kazimierzowi Warszyckiemu kasztelanowi Krakowskiemu, 2*do* Olędzkiemu, 3*tio* Zbąskiemu Bogusławowi podkomorzemu Lubelskiemu: drugi raz z Anną Potocką, Stefana wojewody Bracławskiego córką, wdową po Słuszcze, ale ta *sterilis*. Kasper czwarty syn z Milanowskiej, najprzód podczaszy, a potem podkomorzy Sanocki, poseł na sejm 1613. ztamtąd komissarz na trybunał Radomski, *Constit. f.* 8. mąż i na dworze królewskim, i w obozie Zygmuntowi III. Królowi dobrze zasłużony, ze dwóch żon zostawił te córki, Annę Mikołajową Lanckorońską, chorążynę Lwowską, Eufrozynę ksienią w Krakowie u S. Jędrzeja zakonu S. Franciszka, Żofią Pawła Kuropatwy, Elżbietę Rudnickiego, małżonki, te wszystkie spłodzone były z Anny Decyuszowny albo Dyczowny wielkorządczanki Krakowskiej, i syn Zygmunt opat Orłowski, sekretarz królewski, z drugiej zaś żony Fredrowny: była córka Teofila. Z tejże Decyuszowny, był drugi syn Michał kasztelan Kamieniecki 1639. które krzesło wziął po Mikołaju Herburcie w krwawych zasługach, godny królewskiej usarskiej chorągwi pułkownik, fundował i szczodrze nadał kaplicę przy OO. Dominikanach we Lwowie, na cześć matki Boskiej. *Okol. in Russ. Flor.* z żoną swoją Maryanną Czuryłowną, z ojca Jerzego, z matki Jazłowieckiej urodzoną, miał z niej syna Kaspra, ale ten młodo umarł, i córkę Eufrozynę Piotrowi Potockiemu, herbu Pilawa, staroście Śniatyńskiemu, ale z nim *sterilem*, 2*do* Michałowi Jerzemu książęciu Czartoryskiemu, wojewodzie Sendomierskiemu, zaślubioną. Adam ostatni syn Kaspra podczaszego Sanockiego, ale z Kozickiej, sędzią był wojskowym, i mężem rycerskim, o żonie jego i potomstwie nigdzie nie czytam: to pewna, że ten dom już zszedł zupełnie.

Stanisławski *herbu Radwan*, w Warszawskiej ziemi, *Okol. tom.* 2. *f.* 572. namienia o Stanisławskich Pobożanach, ale to podobno ma być Staniszewski o czem niżej.

Stanisławski *herbu Rola*, w Kujawskiem województwie. Katarzyna Stanisławska Jana Wojenkowskiego małżonka. *Okol. pod Abdankiem.* Maciej i Antoni 1713.

Stanisławski *herbu Sulima* w Prusiech, piszą się z Stanisławic pod Tczewem, ludzie starożytni, mówi o nich *MS.*

o Famil. Prusk. Janusz Stanisławski miał za sobą Rozrażewską, z której zostawił potomstwo. Inni żołniersko sławy nabywali, mieli majętności pod Gdańskiem, pod Wojanowem, świadczą chorągwie w Lubiszewskim kościele, kędy umarli pogrzebieni leżą. N. Stanisławska była za Janem Bystramem. Wacław Wojciech sędzic Warmiński 1674. Jan i Ignacy 1697.

Stanisławski *herbu Szeliga*, w Sieradzkiem województwie.

Staniszewski *herbu Pobog*, w Czerskiem, Wołyńskiem, i Ruskiem województwach. Stanisław z Duckiej Woli Staniszewski, poborca w Czerskiej ziemi 1564. *Constit. f.* 76. Wojciech pisarz ziemski Łucki, poseł na sejm 1620. ztamtąd deputat na trybunał Radomski, *Constit. fol.* 20. był potem sędzią ziemskim Łuckim, część swoję we wsi przy mieście Łucku przyległej, darował kollegio naszemu Łuckiemu. Jan kłucznik Łucki 1632. Jan 1697. Stanisław stolnik Łucki, Agnieszka Horajma sędziego ziemskiego Łuckiego małżonka, kościół drewniany OO. Bernardynom w Łucku wystawiła w r. 1643. N. miał za sobą Dąbrowską herbu Kaszuba. Szczęsny w ziemi Warszawskiej 1674. Jan kasztelan Wyszogrodzki temi czasy. Teresa Zygmunta Pełki małżonka. Jan w zakonie naszym od Kozaków w Nieświeżu zamordowany 1655. Anna Staniszewska była za Józefem Protaszewicem, chorążym Pińskim, dobrodzika kollegji naszego Pińskiego.

Zygmunt Staniszewski sędzia ziemski Warszawski — syn jego Tadeusz scholastyk Warszawski. — Michał cześnik Łomżyński. — Tomasz wojski Łomżyński. — Wiktor podwojewodzi Łomżyński. — Gabryel miecznik Grabowiecki. — *Krasicki.*

STANKAR HERB.

Orzeł powinien być czarny, z rozszerzonemi skrzydłami, nogami i nosem żółtemi w prawą tarczy głową obrócony, na piersiach jego tarcza czerwona, na której miecz biały, prosto końcem do góry postawiony, na samym końcu jego księżyc prosto obiema rogami do góry w niebo patrzy, korona na gło-

wie orła, z której chorągiew czerwona wychodzi, w S na drzewce założona, tak ten herb opisał August I. Król Polski w liscie swoim u *Okol. tom. 3. fol.* 106. którym familji Stankarów indygenat nadał w r. 1569. Pierwszy tu z tym herbem z Mantui przyszedł Franciszek Stankar syn Michała, w Hebrajskim i Greckim językach biegły, który pojąwszy żonę Łosiownę, w tych krajach osiadł. Są jego pisma niektóre w druku, ale wszystkie duchem heretyckim tchnęły, jako to *Canones Reformationis Ecclesiarum Polonicalium* 1552. Kto o nim chce mieć zupełniejszą informacyą, niech czyta *Historiam Prussicam Joannis Leonis fol.* 462. i *Orzechowskiego Stanisława Chymerę*, którą zbijając błędy jego, napisał: córki dwie zostawił, Annę Strzyżowską, i Paulinę Przyskowską, podobno bardziej Przypkowską, synów tyleż Franciszka i Jana Ambrożego. Z tych Franciszek ojcowskiej fortuny i herezyi dziedzic 1611. miał za sobą Barbarę Marszewską, z tej były cztery córki, Anna za Mikołajem Białobrzeskim, Agnieszka za Hieronimem Białobrzeskim bratem Mikołaja rodzonym, taż Anna 2*do voto* poszła za Wężyka Widawskiego, Ewa za Mysłowskim, Zofia pierwszym związkiem za Achlerem, 2*do*, za Otwinowskim, synów zaś dwóch, Piotra i Adama. Piotr był wojskim Grabowieckim, pisarzem grodzkim Horodelskim, z sejmu 1638. komissarz do granic od Szląska, *Constit. fol.* 20. żona jego Maryna, Piotra Bogusza z Katarzyny Rejowny stolnikowny Lubelskiej córka, ale bezdzietna: druga Krystyna z Adama Żółkiewskiego spłodzona, ta mu powiła dwie córki, Konstancyą, najprzód Pawła Sienickiego podstolego Buskiego, po nim Przystanowskiego sędziego ziemskiego Żmudzkiego, i Alexandrę Wespazyana Sienickiego podczaszego Chełmskiego małżonki, i syn Alexander. Adam zaś brat Piotra, miał za sobą Annę Wawrzeńca Jahodyńskiego podsędka Buskiego córkę, z tej spłodził tylko dwie córki, Deodatę i Zofią. Jan Ambroży drugi brat, syn Franciszka z Łosiowny, pisarz grodzki Przemyslki, umarł 1616. zostawiwszy z Zofji Stradomskiej siedmiu synów, z których Michała Tatarzy w niewolą wzięli, a Stanisław pojął Barbarę Bieniedzką z Zardeckiej urodzoną.

Stankiewicz *herbu Mogiła*, w księztwie Żmudzkiem. Niektórzy tę familią od Stanka, jednego z tych, którzy po klęsce naszych pod Chojnicami, Kazimierza Króla salwowali, genealogią domu tego wyprowadzają, ale *Kojał. z historyi Stryjkowskiego* dowodzi, że to był Sanko Kościewicz, a zatem do tego domu nie należący. To pewna, że to jedenże dom z Bilewiczami; Zodejko albowiem miał syna Bila, mówi *Kojał.* od którego Bilewiczowie. Bil, Iwaszka, którego z Gedrojcowny syn Stanko, tego z Niemierzanki syn Jan Stankiewicz, od któ-

rego z Wołodkiewiczowny dwóch synów zostało, Krzysztof i Mikołaj. Krzysztof był podsędkiem Zmudzkim, któremu Borowska powiła tych synów, Jana, Hieronima, Chryzostoma Piotra i Grzegorza podczaszego Zmudzkiego, cywuna Gondyńskiego, wspominają go *Konstytucye* 1638. komissarzem do granic *fol.* 34. i 1647. *f.* 20. i 1653. na przeprawienie portu do Królewca *fol.* 20. żona jego Zofia Kisielowna, synowie Kazimierz i Hippolit. Mikołaj zaś brat Krzysztofa, podkomorzym był Zmudzkim, cywunem Eiragolskim, *Stryjkow. l.* 12. *c.* 11. pod Połockiem w niebytności hetmana, regimentował całemu wojsku Litewskiemu, a z Pietraszkiewiczowny spłodził czterech synów, Jana, Hieronima, Stanisława, którego z Wolskiej Katarzyny córka, zakonnicą została, i Mikołaja wojskiego Zmudzkiego, ten miał za sobą Annę Wojniankę herbu Trąby, kasztelankę Mścisławską siostrę rodzoną biskupa Wileńskiego, i z niej trzech synów, Jędrzeja pisarza ziemskiego Kowieńskiego, zmarłego w r. 1647. *Kazan. na jego pogrzeb. Marcyana Niestojemskiego Dominikana*, gdzie powiada, że ten Jędrzej trzy razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Elżbietą Borowską z Prus herbu Ogończyk, z tej dwie córki zostawił, Konstancyą i Maryannę, drugi raz z Zofią Zienowiczowną, z tej córka Klara, trzeci raz z Katarzyną Białuchowską, z tej trzy córki. Z bracią swemi rodzonymi i Grzegorzem, o którym wyżej, znacznie fundacyi przyczynił konwentowi Rosieńskiemu OO. Dominikanów, altaryą fundował, kaplicę w tymże kościele wymurował i apparatem ozdobił, na lampę żeby zawsze tamże gorzała, pewną summę naznaczył. Adam brat Jędrzeja, cywun Twerski, sędzia najprzód grodzki Zmudzki, potem pisarz ziemski tegoż księztwa, wspominają go konstytucye komissarzem do granic z sejmu 1638. *fol.* 33. synowie jego Michał, Władysław, Stefan i Julian: z tych Michał Eustachi cywunem był Eiragolskim, z sejmu 1667. deputowany do zapłaty wojsku Litewskiemu, *Constit. f.* 3. a potem w r. 1674. i podkomorzy Zmudzki deputat na trybunał Litewski 1679. synowie jego Michał Leonard i Józef: Władysław był stolnikiem Pińskim, Stefan podstolim Wilkomierskim, Julian sędzią kapturowym Zmudzkim 1674. Jan Mikołaj trzeci brat Jędrzeja i Adama, a syn Mikołaja wojskiego z Wojnianki, najprzód pisarz ziemski Zmudzki, potem pisarz Litewski, cywun Eiragolski i męztwem i wymową sławny, z Krzysztofem Radziwiłłem w Inflanciech ciężki szablą swoją nieprzyjacielowi, w Moskwie z Chodkiewiczem nieporównanej odwagi, kędy w dobywaniu stolicy Moskiewskiej dwa razy był postrzelony, pod Chocimem heroicznie się z Turkami scierając, od Turczyna cięty, ranę wyniósł: tam gdy pokój zawarto, posłem od wojska

Litewskiego wyprawiony do Króla, z nowiną o traktatach z Osmanem Carem Tureckim. Gdy Gustaw Król Szwedzki, z znacznem wojskiem do Inflant wtargnął, obrany od szlachty regimentarzem wojska Zmudzkiego, tak imienia swego sławą przestraszył Gustawa, że na sześć mil od Inflant się cofnął. Wymowa też głębokim rozsądkiem utemperowana, przedziwna się w nim wydawała, z którą się najpiękniej popisał w r. 1646. marszałkując izbie poselskiej: bo gdy w zakłóconych terminach na ten czas ojczyzna zostawała, i nikt prawie szczęśliwego nie tuszył sejmowi końca, on nad nadzieję wszystkich swoją dzielnością i przezorem sprawił, że do ruptury publicznych obrad nie przyszło: innych też czasów niemniej pracował na dobro Rzeczypospolitej w r. 1626. posłując na sejm, deputatem stanął na trybunał fiskalny, *Constit. f.* 6. i 1632. i 1647. *f.* 44. i 1653. *fol.* 16. przeniósł się na wieczność w r. 1657. obraz Matki Boskiej w Rosieńskim kościele, od złota, srebra i klejnotów ubogaciwszy, i zostawiwszy syna Mikołaja i córkę Katarzynę. Jan 1674. N. podkomorzyc Zmudzki, miał za sobą Puzyniankę.

W końcu tu wspomniany N. podkomorzyc, był Antoni poźniej podkomorzy Zmudzki, tego z kniaziów Puzynów *Puzynianki*, jedyny syn Michał osiadł na Rusi Czerwonej, w ziemi Lwowskiej, miał pięciu synów, których wymienia: *Extractus ex Matricula Statuum Regnorum Galliciae et Lodomeriae*, *Libro Generali Majest. T.* 1. *p.* 233. *anno* 1782. Jakóba, Kazimierza, Jana, Józefa i Ludwika Stankiewiczów herbu *Mogiła.* — Jakób syn Michała, wnuk Antoniego i *Puzynianki*, pojął za małżonkę Maryannę *Karwowską*, herbu *Rawicz*, z tej zostawił ośmioro potomstwa: 1. Franciszka żona Józefa Augustina, dziedzica dóbr *Zbora* pod Kałuszem w Gallicyi. 2. Kornela za Janem Mniszek Jelita Tchorznickim, dziedzicem dóbr *Sanoczka* pod Sanokiem. 3. Mateusz. 4. Erazm. 5. Faustyn. 6. Maurycy. 7. Leon. 8. Hippolit. Drugi brat Jakóba, a syn Michała Kazimierz; ten zostawił z *Alexandrowiczowny* Aloizego Mecenasa w Królestwie Polskiem. Trzeci Jan z *Jankowską;* ten miał 1. Michała. 2. Kazimierza. 3. Ignacego. 4. Józefa. 5. Marcina. Czwarty Józef; ten z Domicellą *Smoleńską* zostawił Szczepana i Mateusza. Piąty brat Jakóba, Ludwik z Antoniną *Gorzkowską* zostawił Felixa i Leonarda Stankiewiczów. — *Z dokumentów familijnych nadesłanych Wydawcy.*

Stankiewicz *herbu Wadwicz*, w Mścisławskiem i Mińskiem województwach. Kazimierz Stankiewicz w Mozerskim powiecie, Adam zaś i Krzysztof w Mścisławskiem województwie, Jana Kazimierza Króla elekcyą podpisali 1648. Jana horodniczego Mścisławskiego i męztwo i niezbitą wierność ku ojczyznie zapisała *Konstytucya* 1661. *fol.* 19. że lubo ściśle oblężony od nieprzyjaciela i nieraz kuszony od niego o poddanie fortecy, przecież nie dał się złamać w swoim statku, i

owszem trzy szturmy moeno wytrzymał, dopiero gdy nieprzyjaciel za czwartym razem, drogę sobie przez rozwalone wały utorował, w niewolą wzięty. Teodor w Połockiem województwie 1674. N. miał za sobą Kotowską. N. Helenę Ogińską Samuela cywuna Trockiego córkę. *Annibal.*

W r. 1788. Adam Stankiewicz starosta Żmudzki. — N. z Grzebienianki urodzony sprawiał przez niejaki czas poselstwo od Rzeczypospolitej w Turcyi. — *Krasicki.*

Stankowski. Katarzyna Stankowska była za Stanisławem Baranieckim koło r. 1550.

Stano *herbu Gozdawa*, w ziemi Sanockiej. Stanów familia że kwitnie na trakcie do Francyi Veneteńskim, z której był Błogosławiony Franciszek Stano biskup Ruteneński we Francyi, poznać z życia *Ks. Edmunda Augeryusza Soc. Jesu* i *Purpura docta f.* 132. o Piotrze kardynale tak pisze: *Petrus de Stanno, alias de Etain illustri prosapia in Gallia natus, patrem habuit Guilhelmum de Stanno Principem et loci ejusdem nominis Dominum apud Ruthenos, quae pars est superioris Aquitaniae: perantiqua haec familia est, summorumque virorum illustris et ferax, quippe quae certis monumentis asseritur jam ab octingentis retro annis in Gallia apprime floruisse. Petrus eximiae virtutis, acris ingenii, minime vulgaris eruditionis vir, ex Monacho S. Benedicti, primo Episcopus Floriacensis, mox Archiepiscopus Bituricensis, deinde ab Urbano V. Presbyter Cardinalis ad S. Mariae trans Tiberim titulo Callisti, demum a Gregorio XI. Urbani successore, Episcopus Ostiensis et Veliternus, Sacrae Rom. Ecclesiae Camerarius ac Episcopus Ferrariensis renuntiatus, claruit (Claudio Roberto teste) vitae probitate, scientiarum cognitione, rerumque peritia singulari. Quare ab Urbano ex Italia discedente anno* 1730. *Italiae vicaria potestate praeficitur, ac post Urbani obitum in eadem statione a Gregorio confirmatur. In ardua hac legatione, arma cum primis in Vicecomitis Mediolanenses acerrimos Ecclesiae hostes, aliosque foederatos populos, tam felici rerum progressu movit, ut multis eos cruentis praeliis attritos, extremo tandem et universo conflictu penitus profligaverit, et ad pacem petendam, praescriptis ex arbitrio conditionibus compulerit. Nicolao et Alberto Principibus Estensibus Ferrariam jure beneficiario possidendam ad mortem Pontificis concessit, praescripta decem millium aureorum pensione quotannis, ingressus est. Sic demum pacata Italia in Galliam rediit ad Gregorium, eique in consortio Senensis Virginis Catharinae ac Francisci Petrarchae, mentem indidit Romanae sedis repetendae. Redeuntem vero in Italiam Grego-*

rium individuus comes secutus, tandem in consilio Romanae commorationis perpetuandae semel concepto, quoad vixit, confirmavit, dictus idcirco primus restitutae sedis auctor. Raymundi Lulli doctrinae censor datus, cum aliis viginti viris eruditissimis 1376. *illam condemnavit. Mortuus Romae* 1377. *sepultus ad S. Mariam trans Tiberim. Fuit vir admodum virtuosus, literarum scientia valde praeditus, in agilibus multum circumspectus, prudens, ac vigil, corde magnanimus ac in factis armorum, non omissa Pontificiali decentia valde peritus, sic, ut paucos sibi pares in tractanda militia haberet in Italia.* Z tych tedy Francuzkich Stanów, że tu ktoryś do Polski przyszedł, i familią rozmnożył, rozumie *Parisius*, i wielkie do tego podobieństwo; wszakże *Okol. t.* 2. *f.* 52. powiada, że z Siedmiogrodzkiej ziemi, za czasów Króla Kazimierza Jagiellonowicza tu się w te kraje dom ten zjawił. Hieronim Stano wojski Sanocki, 1*mo voto* z Tyczyńskiej spłodził trzech synów: Jędrzeja *sterilem*, Tomasza, który po expedycyi Moskiewskiej osiadł w ziemi Chełmskiej, pojąwszy tam w małżeństwo Horodyńską, (ja czytam Tomasza Stano dworzanina Króla Zygmunta Augusta, na liscie danym 1564. przeciwko heretykom) z tej miał synów pięciu, między któremi był Marcin sędzia wojskowy, ten pod Cecorą z Skinderbaszą mężnie się potykając, pod znakiem Koniecpolskiego hetmana polnego, poległ, ciało jego rozsiekane i od Tatarów pożarte. Stanisława, który najprzód w Węgrzech żołd wojenny prowadził, a z Stefanem Batorym na tron Polski sprowadzonym, wróciwszy do ojczyzny, gdy na Moskwę pod Pleszkowem naciera, w oczach królewskich zabity, z tą pochwałą od Króla, że był serdeczny kawaler: nagrobek mu albowiem z tym napisem wystawić kazał, *Iste nobilis, in lecto honoris occubuit.* 2*do voto* Hieronim pojął Zofię Zdowską dziedziczkę na Nowymtańcu, więc spłaciwszy Mikołajowi Balowi drugą część tych dóbr, ile że Mikołaj miał za sobą drugą siostrę Zofji, pisać się począł z Nowegotańca, z tej było kilka córek, i syn jeden Jerzy z książęciem Radziwiłem silny Moskwie: posłował na sejm 1591. ztamtąd był deputowany do kwarty Rawskiej, *Constit. fol.* 619. Pobiedzińska córka Wacława podsędka Sanockiego pięciu mu synów powiła, dwóch jednak tylko z nich wypisał *Okolski*, to jest Wacława męża rycerskiego w Moskwie i w Inflanciech, żona jego Anna Chrząstowska, i Jerzego najprzód stolnika Sanockiego, z sejmu 1611. komissarza do granic od Węgier, *Constitt. fol.* 7. dalej chorążego Sanockiego, posłował na sejm dwanaście razy, a osobliwie 1620. zkąd do lustracyi dóbr królewskich na Rusi i Wołyniu naznaczony, *Constit. fol.* 26. zasiadał deputatem na trybunale ko-

ronnym kilka razy, jeździł dwa razy do Porty Ottomańskiej z legatami, raz na stolicę Moskiewską, umarł starostą Sądeckim, *Constit. fol.* 13. złączył się był dożywotnie z Zofią córką Jędrzeja Fredra wojskiego Przemysłkiego, od której były cztery córki, a między niemi jedna za Pałczewskim sędzicem ziemskim Zatorskim: z synów zaś jeden Jędrzej podczaszy Lwowski, z sejmu 1647. komissarz do granic od Węgier, *Const. fol.* 5. a potem podkomorzy Sanocki, w prawie ojczystem dziwnie biegły; miał swoję pancerną chorągiew w r. 1658. *komput wojska;* z młodszych lat w Węgrzech początki dzieł Marsowych zakładając, pod Tokajem w niewolą się dostał, z której aż w pół roku wyszedł, w ojczyznie potem rycerskiej chwały szukając, w okazyi z Abazy Baszą, konia pod nim zabito: pod Kumejkami zaś gdy do taboru odważnie wpada, postrzelony w ramie, ledwo śmierci uszedł, żona jego Dziedoszycka. Jerzy brat jego chorąży Sanocki w r. 1641. mąż także wojenny*). Zofia Stanowna ksieni Sądecka blizko dwudziestu lat, tym klasztorem rządziła. Magdalena tamże zakonnica 1701. N. była za Brzeskim herbu Topor. N. stolnik Sanocki miał za sobą Potockę herbu Pilawa starościankę Jabłonowską. N. Zofię Drohojewską, ale z nią *sterilis*, Alexander Maryannę Drohojewską, z tej temi czasy potomstwo, córki: Konstancya, Eleonora, Anna, Zofia Suchodolska, i syn Samuel. Jan Stano w zakonie naszym świątobliwe życie zakończył w Rawie 1677. wieku swego 56. N. dziekan Opatowski 1690. N. Alexandra Łyczka chorążego Sanockiego małżonka. N. miał za sobą Dorotę Morsztynownę. N. siostra chorążego Sanockiego była za Przypkowskim. N. była za Bartłomiejem Szembekiem. Bogusław ostatni dziedzic na Nowymtańcu: bo przedał Bukowskiemu chorążemu Sanockiemu, ma za sobą Wojnowską. Grzegorz stolnik Sanocki 1610.

Stański *herbu Ogończyk*, w Nowogrodzkiem województwie. *Kojał. in MS.*

Starczewski *herbu Jastrzębiec*, piszą się z Starczew. N. Starczewski miał za sobą Małgorzatę Łubieńską herbu Pomian, siostrę arcybiskupa i biskupa Płockiego i innych braci rodzoną, z tej był syn Marcin dziekan Płocki, kanonik Warszawski, opat Trzemeszneński, referendarz koronny, prałat cnót wielkich, a najprzód affektu ku Najśw. Matce, dla której honoru, żadnego dnia nie opuścił, któregoby albo godzinek o niepokalanem jej poczęciu, albo koronki nie odmówił, codzień także mszę świętą miewał, do której się zawsze stawiał z pre-

*) Stano chorąży Sanocki zginął pod Zborowem. *R.* 1649. *Ann. Kochow. Clim. I. lib.* 2. *fol.* 147. — *P. W.*

paracyą należytą, do stołu nigdy nie siadał, żeby z nim jaki kapłan drugi, nie miał zasięść: o sobie pospolicie z wielkiem poniżeniem mówił: na ubogich sprawy osobliwie przy referendarskim urzędzie wzgląd miał osobliwszy, nigdy żadnego podarunku od nikogo nie przyjął i owszem gniewał się, gdy mu kto, co takiego podtrącał: w Zukowie kościół wystawił: do Trzemeszneńskiej bazyliki wieżę przydał, tamże srebrną lampę zawiesił, i apparatu bogatego przyczynił, na szpitale i klasztory, ostatnią wolą, pewną summę naznaczył, które cnoty tem w nim znaczniejsze były, że przy dworze najmniej lat trzydzieści przepędził, po śmierci w r. 1652. pochowany w Trzemesznie, *Kazan. Kaczyńs. Soc. Jesu MS.* Agnieszka Starzewska nowicyatu naszego Krakowskiego Dobrodzika 1654. Jan w zakonie naszym pracowity Missyonarz po Pomorskiej i Kaszubskiej ziemi: potem gdy się powietrze zakurzyło w Krakowie służąc zarażonym z wielką ochotą i miłością, życie z śmiercią zamienił w r. 1652. *Victimae Charit. fol.* 483. Franciszek miał za sobą Barbarę Młocką, wdowę po Nartowskim, ale z nią *sterilis*, Kasper kanonik Lwowski 1693. *Acta Synod.*

Starczewski *herbu Nałęcz*, w Sieradzkiem województwie. Wojciecha Starczewskiego, i żonę jego Zofią Przeborowską wspominają *Księgi Grodzkie Ostrzeszowskie* 1539. i 1597. gdzie pewna tranzakcya tego domu zapisana. Kasper Soc. Jesu mąż, w którym żadnej przy dowcipie wielkim obłudy nie było, nigdy go gniewającego się nie widziano, ztąd wszystkim miły, a po śmierci jego, widziano, że duszę jego do nieba niesiono. *Histor. Provin.* Brat jego rodzony Stanisław biskup Lacedemoński, suffragan i opat Płocki, za Ferdynanda Królewicza administrator biskupstwa Płockiego 1642. *Papr. Łask. Cudnow. f.* 46. i 1616. po Szyszkowskim biskupie na Krakowskie przeniesionym, umarł 1643. *Histor. Prov.* Piotr rektor kollegium naszego Kaliskiego w r. 1650. *Damal. in Archiep. Gnesn. fol.* 329. Wawrzeniec kantor Krakowski, deputat na trybunał koronny 1625. benefaktor kollegji naszego Krakowskiego u S. Piotra, kędy też po śmierci w roku 1641. spoczywa: w zwyczaj sobie był wziął w katedrze Krakowskiej co Sobota, pierwszą mszą śpiewać, co świątobliwie i przy niedyspozycyi zdrowia, i przy różnych zatrudnieniach zachowywał, nawet w ostatniej chorobie w Sobotę nieść się kazał tamże do kościoła, gdzie pierwszej mszy wysłuchawszy z nabożeństwem, tegoż dnia ducha Bogu oddał. Jędrzej Trzebicki biskup Krakowski jak krewnemu swemu, kamień grobowy położył z tym napisem: *Vir illustris pietate, et zelo propagandae divinae gloriae: jest w druku jego Votum Mathiae Pstrokoński Episcopo* 1608. *in 4to.* N. kanonik Krakowski,

1686. deputat na trybunał koronny. Marcin z matki Radoszewskiej herbu Oksza urodzony 1700. Alexander 1696. Antoni burgrabia Piotrkowski, matka jego Wolska herbu Ostoja, babka Pieniążkowna, żona Kobielska herbu Poraj w r. 1726. i Jakób, wszyscy trzej bracia rodzeni. Jadwiga Starczewska Jędrzeja Kucharskiego małżonka. Marcin miał za sobą Pepłowską. Zygmant z Rawskiego poseł na sejm 1670.

W r. 1778. Józef Starczewski sędzia grodzki Piotrkowski. — *Krasicki.*

Starczewski *herbu Pnieinia*, w Rawskiem województwie.

Staręski *herbu Topor*, w Wielkiej-Polszcze. Za Króla Stefana było dwóch braci bliźniaków Staręskich, ci pod Moskiewską expedycyą, i fortuną, którą mieli znaczną, i męztwem tej ojczyznie służyli, mieli i drugich dwóch braci stryjecznych, z których jeden był podkomorzym u Króla Augusta I. Jędrzej dobroczynny na *Domum Professam* Krakowską. Erazm Krakowski i Poznański kanonik, od Polskiego duchowieństwa w legacyi do Syxta V. Papieża wysłany w r. 1586. w Rzymie termin życia swego znalazł, u S. Maryi del Populo pogrzebiony: wypisał *Starowol. in Monum. jego nagrobek fol.* 810. Stanisław Staręski mąż godny w zakonie naszym: w Lublinie na wieczność przeszedł w roku 1629. Staręski Michał w księztwie Żmudzkiem 1674.

Starkowiecki *herbu Łodzia*, pisali się z Starkowca w Wielkiej-Polszcze. Wawrzeńca z Zofji Ruszkowskiej był syn Maciej Starkowiecki, w Kobylinie u OO. Bernardynów pogrzebiony, jałmużnik wielki, pod czas głodu i powietrza siła na ubogich w mieście Poznańskiem rozdał, syn jego z Jadwigi Bełdowskiej skarbnikowny Łęczyckiej Jędrzej wojewoda Sieradzki, a przedtem najprzód łowczy Kaliski, potem kasztelan Kamiński, z tym tytułem komissarzem zapisany do granic od Szląska i margrabstwa w r. 1661. *Constit. fol.* 21. w tymże roku wziął kasztelanią Łęczycką, a z niej przesiadł się na krzesło województwa Sieradzkiego; z łaski S. Stanisława Kostki jeszcze w dzieciństwie będąc wziąwszy prawie życie, jako świadczy *Proces drukowany*, tak mu jej wdzięczny, że na wymurowanie kaplicy dla niego, ostatnią wolą dziesięć tysięcy w r. 1666. naznaczył. Był mąż waleczny, z Czarneckim i Opalińskim pod Lesznem, Kościanem i Kaliszem ze Szwedami heroicznie się potykając, w wierszu gładki, tak Łacińskim jako i Polskim, w radzie głęboki, jeździł w poselstwie do Ferdynanda III. Cesarza w r. 1650. pakta zawarł z Szwedami w raz z Stanisławem Smuszewskim kasztelanem jako pisze *Twardow.* z Katarzyny Smuszewskiej siostry kasztelana, spłodził córkę Eleonorę i synów Macieja, Jędrzeja, Piotra, Wawrzeńca, ale

wszyscy młodo pomarli, tylko się najstarszy syn został Stanisław w zakonie naszym, w którym dopędziwszy wieku swego lat ośmdziesiąt, umarł w Krakowie u S. Barbary, któremu miejscu i innym kollegium siła się dobroczynnością swoją zalecił. Brat Jędrzeja wojewody Piotr, Perskiego, Tureckiego, Arabskiego języka dobrze wiadomy, zkąd przełożył był z Arabskiego na Polski język Alkoran Turecki, atoli śmierć przeszkodziła do druku, zszedł zaś młodo i bezżenny. I dom ten cale ustał, z którego dawniejszemi czasy, Bernard Starkowiecki kościół w Kobylinie OO. Bernardynom miał wymurować, kędy grób był ich domowy. Drugi w Wygonowie kościół wystawiwszy, plebana przy nim ufundował, altaryą także w Poznańskim kościele u S. Maryi Magdaleny. Siostra Jędrzeja wojewody była za Mieszkowskim.

Starodubowscy *książęta.* Tych początki i osnowę wywodzi, *Geneal. Ogińskich* od Włodzimierza i innych książąt Ruskich.

Starołęski. w Sieradzkiem województwie. Z tych był Wojciech Starołęski starosta Piotrkowski i jego żona Katarzyna koło r. 1630. *Gold. Bractwo.*

Staromiejski. w ziemi Sanockiej pod Frysztakiem.

Starorypiński. w ziemi Dobrzyńskiej. Jędrzej Starorypiński z sejmu 1577. poborca. *Constit. fol.* 321. Stanisław kasztelan Dobrzyński z sejmu 1613. do lustracyi dóbr królewskich naznaczony. *Uniw. Pobor.*

Antoni Starorypiński w roku 1778. pisarz ziemski Dobrzyński. — Jan pisarz grodzki Bobrownicki. — *Krasicki.*

Starosielski *herbu Abdank* z Starosiedlisk, tak wyraźnie pisze *Długosz* w Sendomierskiem województwie. *Kojał. in MS.* tym Starosielskim co są w Witebskiem województwie za herb naznaczać wprawdzie Abdank, ale z strzałą na wierzchu, to jest Syrokomlą. Michał Chominicz Starosielski dworzanin i pułkownik u Witolda w. ks. Litewskiego, miał za sobą siostrę Świdrygiełła, córkę Brajzbalona: syn jego Harasim odważny wojownik, broniąc z książęciem Olszańskim Witebska przeciw Świdrygiełłowi książęciu, tamże zabity poległ. Roman syn jego dworzanin u Króla Alexandra, chorąży i horodniczy Witebski, różne poselstwa od Króla odprawował. Balcer syn jego pierwszym był pisarzem Witebskim, spłodził syna także Balcera, mężny rotmistrz, któremu gdy pod jego znakiem chorążego zabito, skoczył wśród nieprzyjaciela, i chorągiew swoję odbił. Balcer podsędek Witebski podpisał tranzakcyą Będzińską 1589. r. posłem na sejm będąc. Samuela sędziego ziemskiego Witebskiego 1632. i 1648. znajdziesz podpisanego na elekcyą dwóch Królów. Mikołaj chorąży Witebski zamku Witebskiego

długo utrzymując przeciwko szturmującej Moskwie, gdy już sił nie stawało, poddał go pewnemi kondycyami, ale od Moskwy nad prawo w niewolą wzięty, w niej życie skończył. Bogdan chorąży Witebski 1674. i Floryan w powiecie Orszańskim.

Starosielski *herbu Ogończyk*, tak piszą nasi autorowie, że są w Podlaskiem województwie i w księztwie Litewskiem, niewiem czy nie omyłka w Starosielski imieniu.

Starowiejski *herbu Bibersztein*, w Krakowskiem województwie. Mikołaj Bibersztein z Boiszowa Starowiejski, córka jego Elżbieta była za Stanisławem Trembeckim. *Acta Castr. Cracov.* 1616.

W r. 1778. Józef Starowiejski podstoli Oświecimski. — *Krasicki.*

Starowolski *herbu Leliwa*, w księztwie Litewskiem w województwie Brześciańskiem. Przodek ich Adamowicz Starowolski, dworzanin Moniwidów przyjęty jest od niego do tego herbu jako masz u *Okol. tom. 2. fol.* 92. Wasil Adamowicz Starowolski dworzanin Zygmunta Augusta, syn jego Samuel, żołnierz wielki w expedycyach Moskiewskich, Tatarskich, Inflantskich i inszych. Jan służył u Rudolfa Cesarza w Niemieckiem wojsku przeciwko Turkom. Alexandra i Hieronima wspomina *Okol.* bodaj się jednak nie myli ten autor w herbie Leliwa Starowolskich Adamowiczów, z tego, co się zaraz mówić będzie.

Starowolski *herbu Łodzia.* Tego herbu był Szymon Starowolski kanonik Krakowski, kantor Tarnowski jakom czytał *w dedykacyi Jana Cynerskiego Recuperatae Prussiae*, jeszcze żyjącemu przypisanej 1635. ojcu swemu Bazylemu Adamowiczowi Starowolskiemu zmarłemu w r. 1615. i matce Zofji Zarankowy, wysławił w Starowoli nagrobek, który samże wypisał *in Monum.* kędy powiada, że w tejże Starowoli kościół wystawili, ozdobili, i nadali: braci także swojej Samuelowi, Janowi, Hieronimowi, Alexandrowi ludziom rycerskim pamiątkę tamże przydał, jako pisze *in Monum. fol.* 311. Sam też najprzód wojenno traktował, potem od szabli do pióra rękę zaciągnął, duchowny stan sobie obrawszy. Są zaś te pisma jego w druku. 1mo. ***Monumenta Sarmatarum viam universae carnis ingressorum. Cracov. in fol.*** 1655. 2do. ***Elogium et vita Jacobi Zadzik Episc. Cracov.*** 1644. ***in 4to Crac.*** 3tio. ***Vitae Episcoporum Cracoviensium in fol. Crac.*** 1658. 4to. ***Hecatondas, sive centum illustrium Poloniae scriptorum elogia et vitae, Francofurti*** 1625. ***in 4to, Venetiis*** 1627. ***in 4to.*** 5to. ***Vita et miracula Vincentii Kadłubkonis Episc. quondam Cracov. postea Monachi Cisterc.*** 1642. ***in 4to Cracov.*** 6to. ***Bellatores Sarmatiae centum et triginta, in 4to Colon.*** 1631. 7mo. ***Institutorum rei militaris libri octo in fol. Cracov.*** 1640. 8vo. ***Kazania na Święta całego roku*** 1644. ***in***

fol. Cracov. 9no. *Prawy Rycerz, gdzie Chrześcijańskiego żołnierza powinności opisuje*, 1648. *in 4to Crac.* 10mo. *De Claris Oratoribus Sarmatiae Tract. Florentiae* 1628. *in 4to.* 11mo. *Oratio de Assumptione B. M. Virginis. Crac.* 1638. *in 4to.* 12mo. *Oratio de Immaculata Conceptione B. M. Virg. in fol.* 1638. *Crac.* 13tio. *In obitum Sigismundi III. Regis Polon. oratio in fol.* 1632. *Antverp.* 14to. *In obitum Alexandri Casimiri Principis Polon. Oratio, in fol.* 1634. *Crac.* 15to. *Paneg. Vladislao IVto Poloniae Regi omnium votis acclamato Antverp.* 1633. *in fol.* 16to. *Paneg. Joanni Carolo Konopatcio Episcopo Varmien. dedicatus, Venetiis* 1644. *in 4to.* 17mo. *Laudatio funebris Nicolai de Podhajce Wolski Mareschalci Supremi Regni*, 1630. *in 4to Crac.* też zda mi się potem, razem wydał pod tytułem: *Orationes Variae panegirycae Divorum, Praesulum, Heroum.* 18vo. *Ad Principes Christianos de pace inter se componenda, belloque Turcis inferendo Protrepticon, in 4to.* 19no. *Descriptio Poloniae, Colon.* 1632. *in* 16, *Gedani* 1652, *Wolferbyti* 1655. *in 4to.* Nadto i te weszły w prasę drukarską których się mnie jednak nie dostało widzieć, to jest: 20mo. *Penu historicum.* 21mo. *Erothemata Musices.* 22do. *Breviarium Juris Pontificii.* 23tio. *Commentaria in libros Institutionum Justiniani.* 24to. *Monita legalia.* 25to. *Epitome Conciliorum. In bellat. Sarmat. fol.* 142. mówi sam o sobie, że napisał *Vitam Sigismundi I.* i podał do druku. W dedykacyi zaś do swojej *Poloniam Urbanowi VIII. Papieżowi* przypisanej świadczy sam o sobie, że wydał *Equitem Polonum,* ale niewiem czy nie jednoż to, co: *Prawy Rycerz*, o czem się wyżej mówiło. *Marangoni in Thesauro Paroch. f.* 373. te jego jeszcze książki liczy. 26to. *Accessus ad jus civile.* 27mo. *Dissertatio de Statutis militum.* 28vo. *Sacrarium Concionum.* 29no. *Arca Concionum.* 30mo. *Sertum Concionum pro festis Solemnioribus B. M. Virg.* gdzie też tenże autor powiada, że jego różnych lukubracyi do druku podanych, dochodzi do 58. 31mo. *Diva Claromontana* 1640. Pod Szwedzką w Polszcze burzę zostawiony od swego biskupa uciekającego z bojaźni za granice, administratorem kościoła katedralnego, gdy Król Szwedzki Kraków miasto opanował, a nawiedzał z ciekawości kościół katedralny na zamku w r. 1655. prezentował mu Starowolski między inszemi groby Królów Polskich, a między niemi przyszedłszy do grobu Króla Łokietka, tak mówi do Szwedzkiego monarchy. „Ten (prawi) po trzykroć był z tronu Polskiego zrzucony, a potrzykroć się do niego wracał, i Królem przecie Polskim umarł:“ — zrozumiawszy Król Szwedzki przymówkę Starowolskiego, rzecze: „Wierzę że z Łokietkiem tak się stało, ale

Jan Kazimierz z Królestwa Polskiego odemnie ruszony, i aż za granicę rugowany, pewnie się do niego powrotu niech nie spodziewa.“ — Na co Starowolski: „W ręku Boskich, losy szczęścia naszego, komu chce i jaki chce, taki rzuci: *Deus mirabilis et fortuna mutabilis:*“ — i lubo w kompaktatach taka umowa była, że kościoły wszystkie wolne być miały od wszelkiej łupieży, ztemwszystkiem, przed zażartą a jeszcze sheretyczałego żołnierstwa chciwością, nie wybiegało się ciało Ś. Stanisława biskupa, wzięli mu srebrną trumnę, co tak bolało pobożnego Starowolskiego, że melancholia w roku następującym w grób go wprawiła: pochowany w Krakowie na zamku*). *Braun de Scriptoribus Polonicis fol.* 92. przymawia Starowolskiemu, że opisując żywoty biskupów Krakowskich, cnoty ich tylko liczył, a występków ani tchnął. Że to z passyą ten, luboć mądry autor, ale na duchownych pisarzów zawzięty pisał, z tego poznać, co niżej w tejże książce *fol.* 278. o Reinholdzie Kurike mówi: *Vitio vertunt editori (filio Reinholdi) quod non nullas narrationes Parentis etc. omiserit. Ego vero nullum vitium Historici in eo positum esse reor, quod quaedam crimina regentium in civitate aliqua sileantur; Bene enim Plutarchus in proemio Cimonis: Illas inquit quae ex Reip. temporibus offensas et vitia, non nimium diligenter esse notanda, sed potius rubore humanae sortis, quae nihil boni sincerum, neque mores ad virtutem edit plane inculpatos, dissimulanda. Et Polibius Philarchum Mantinensem exagitat, quod ad Officium Historici pertinere crediderit, iniqua hominum facta sedulo, generosa, negligenter adnotare. Eo autem pacto omnis historia quid esset, nisi omnium scelerum et vitiorum narratio? quae tamen inventa est, ut sit providentiae Divinae commemoratio.* Jeżeli tedy burmistrzów jakiego miasta, excessa, według *Brauna*, i z tych racyi, niepowinny podlegać pióru, któreby ich publicznie sztychować do druku chciało; dopieroż całego Królestwa senatorów, i owszem biskupów, ile rządzców nie jednego tylko miasta, ale tak wielu, i owszem całej dyecezyi. Luboć *Starowolski* dosyć z siebie czynił, kiedy wielu infułatów Krakowskich, które wiedział wytchnął defekta, co mu każdy przyzna, kto go czytać będzie. Jak zaś tegoż Starowolskiego jadowitym stylem okryślił Braun, pokazuje się z karty jego 139. rozumiem że żaden z katolickich pisarzów tak uszczypliwie o dyssydenckich nie pisał, przecież Braun w całej tej książce najwięcej się o to na katolickich żali, że ich źle nasi autorowie udają. Siostra jego była za Buchowie-

*) Nie w r. 1656. jak chce *Niesiecki* ale 1659. umarł Starowolski. — Patrz *Ann. Kochow. Clim. II. lib.* 5. *fol.* 419. —

ckim, druga za Wereszczakiem: brat zaś Samuel burgrabią Krakowskim.

Starozrzebski *herbu Dolęga*, patrz **Sobiejuski.** O Wojciechu biskupie Przemyslkim, a na ten czas kanoniku Krakowskim tak mówi *Rojzius in Chiliasticho: Quem docta Bononia multis excoluit, patriae non ultima gentis laus; w roku* 1557.

Starski *herbu Abdank*, w Krakowskiem województwie. Jan z Stary Starski burgrabia i sędzia Krakowski, podpisał kaptur Krakowski 1632. *Acta interregni.* Miał za sobą Annę Młodecką 1641. Marcina Starskiego jest u OO. Franciszkanów w Krakowie nagrobek z tym herbem.

STARYKOŃ HERB.

Koń powinien być biały z złotemi kopytami, w polu czerwonem, w pół przepasany czarnym popręgiem szerokim, ogon do góry zadarty, noga przednia lewa, a tylna prawa, trochę od ziemi podniesione, właśnie jak bywa w biegu: na hełmie topor końcem niższym jakby utopiony w koronie, tak go opisuje *Biel. fol.* 249. *Paproc. o herb. fol.* 52. *Okol. tom.* 3. *fol.* 69. O początkach tego herbu ciż autorowie zgadzają się z Długoszem. Trzech prawi braci rodzonych było, Sędziwój, Nawój, i Zegota, herbu Topor, z tych ostatni w cudzych krajach przez znaczny czas z niemałym pożytkiem swoim lata swoje przepędził, aż też i do ojczyzny powrócił, zastał obudwu braci już między sobą dobrami podzielonych, pisali się zaś hrabiami z Sieciechowie; wita się z niemi, nie znają go, przyznaje się do krwi, imienia, rodzeństwa, za brata mieć niechcą, upomina się ojcowskiej fortuny, o tej sobie i mówić nie dadzą. Widząc się tak od braci swoich nie uznanym i cale odrzuconym, do monarchy Polskiego udawszy się, gdy jawnemi racyami dowiódł swego urodzenia, żeby był nie miał spólnego herbu

z temi, którzy się go wyrzekali, w ten kształt herb od niego otrzymał wyformowany, to jest konia białego, na którym z domu wyjechał do cudzych krajów, topor zaś na hełm wyniesiony, że w Toporczyków domu urodzony, czego konfirmacyą jest list Kazimierza Wielkiego Króla Polskiego, dany w roku 1366. u *Paproc. o herb. fol.* 55. kędy tak mówi, *Quod omnes Bipenni et antiqui Equi, essent et processissent de uno avo, et de una progenie, et quod haberent ab antiquo, unum jus omnes.* Zowie się zaś ten herb Starykoń, na wzór tego jak u Toporczyków Starza, Zegotę zaś hrabię z Siecichowic Zaprzańcem nazwano, to jest od braci zaprzanym. Kiedy się zaś ta zamiana tego herbu stała, tego żaden nie pisze, dosyć że już w r. 1080. Zegotę Zaprzańca wspomina z przywilejów klasztornych *Paprocki. Okol. tom.* 3. *fol.* 78. powiada, że na Szląsku, Emberkowie herbu Starykonia, ale już inszym kształtem zażywają: pomylił się jednak ten autor, i liszkę w konia zamienił; wyraźnie *Paproc. in Strom.* pisze o tym herbie, gdzie powiada że liszka nie koń być powinien, i jam z *Paproc.* o nim mówił *Tom IV. fol.* 7. atoli *Petrasancta de tesser. Gentilit. cap.* 54. powiada, że na Szląsku Zybulkowie Starykoniem się pieczętują, niewiem czy nie raczej miał mówić Cybulkowie, z których jednego wspomina *Kromer*, że był legatem od Witolda, ale ten zda mi się do herbu Ostrzew należał.

Przodkowie domu tego.

Żegotę Zaprzańca podkomorzym Krakowskim w r. 1100. kładzie *Paprocki* z przywilejów klasztornych. Piotra Zaprzańca kasztelanem Sendomierskim w r. 1160. od którego był syn Jan kasztelan Sądecki 1220. Szafrańcami ich potem przezwano, z których był Piotr Szafraniec, któremu Król Ludwik, dał, darował Pieskową Skałę, uśmierzając w nim gniew, który miał do Węgrów dworzanów królewskich o to, że go w twarz ranili w r. 1376. *Biel. fol.* 249. tenże to sam Piotr z Luczyc był potem podstolim Krakowskim *), i miał za sobą żonę Kochnę, z której jako pisze *Damal. in Vit. Episc. Cujav.* urodził się Jan Szafraniec, biskup Kujawski, z dziekana Krakowskiego i kanclerza wielkiego koronnego, na tę katedrę podniesiony w r. 1427. w jednaniu Polaków z Krzyżakami siła pracował, żadnego zjazdu albo sejmu nie opuścił, żeby był na nich radą swoją miłej ojczyzny ratował, kapitule swojej dochodów przy-

*) W r. 1396. gdy Bolko i Bernard książęta Opolscy wraz z bratem swoim Janem poddawali się Władysławowi Jagielle Królowi Polskiemu, na przyjęcie więc tego poddaństwa wyznaczony był posłem Piotr Szafraniec podstoli Krakowski. — *Cod. Dipl. Vol. I. fol.* 540. — *P. W.*

czynił, dobra Biskupie windykował, tak sześć lat na tej stolicy siedzącego w r. 1433. morowe powietrze w ten czas po całej Polszcze grassujące w Brodni wsi, z liczby żyjących zabrało. Ciało jego w Krakowie na zamku w kaplicy S. Szczepana pogrzebione, którą tak on, jako i brat jego rodzony Piotr z Pieskowej Skały wojewoda Krakowski, i wystawili, i nadali. *Damalew.* Był ten Piotr najprzód podkomorzym Krakowskim w r. 1413. jako się podpisał na liscie Jagiełła Króla u *Łask. w Stat. fol.* 127. i 1421. *fol.* 171. *) w r. 1433. już wojewoda Sendomierski, jako masz świadka *Łaskiego kartę* 52. po którym to krzesło osiadającym, wziął podkomorstwo drugi Szafraniec Piotr: bo się tamże obadwa podpisali, w tymże roku Piotr przesiadł się z Sendomierskiego na Krakowskie, jako go czytam u tegoż *Łask. fol.* 67. i 1436. *fol.* 140. na Grunwaldską z Krzyżakami potrzebę w r. 1410. chorągiew swoję wystawił, którą *Dług. w histor. swojej lib.* 10. *fol.* 242. liczy trzydziestą siódmą: w tymże roku hetmanił całemu wojsku pod Tucholą, kędy Krzyżaków i do ucieczki przymusił, i w uciekających znaczną klęskę uczynił, *Dług. f.* 296. a potem z niemi przymierze zawarł: był oraz i wojewodą i starostą Krakowskim, a przedtem według *Cromera lib.* 16. Król Jagiełło, całą Podolską ziemię odjąwszy Swidrygiełłowi, poddał ją pod rządy tego Piotra. Żali się tu *Paprocki* na *Długosza*, że o tym Piotrze w historyi swojej źle mówi, atoli nigdzie nic takiego nie czytam w Długoszu o tym Piotrze wojewodzie, jego wprawdzie czy syna, czy synowca Piotra podkomorzego Krakowskiego, tknął trochę ten pisarz, jakby się dał nieprzyjaciołom tej ojczyzny skorrumpować, wszakże przydaje, że to z publicznej pogłoski wziął o nim, żył ten Piotr jeszcze w r. 1451. jako masz u *Łask. w Stat. f.* 82. Przywilej który kładzie *Paprocki na karcie* 55. do tego Piotra, o którym tu mowa, nic nie należy: bo jak pisze, Władysław Król dał, darował dobra Seczemin i Bychnów temu Piotrowi, ale rok kładzie 1461. lubo to pewna u wszystkich historyków naszych, że w tym roku żaden Władysław na tronie Polskim nie zasiadał, ale Kazimierz, ile się tedy domyślam z świadków na tym przywileju podpisanych, powinien być rok 1401. a tak już chyba Piotrowi podstolemu Krakowskiemu, o którym się wyżej mówiło, ta łaska że się dostała, przyznamy. *Starowol. in Bellat. fol.* 78. temu Piotrowi wojewodzie Krakowskiemu osobne napisał elogium, ale tak go zmięszał z drugim Piotrem podkomorzym Krako-

*) Piotr Szafraniec, podkomorzy Krakowski w roku 1422. podpisał przymierze między Władysławem Królem a Krzyżakami. — *Cod. Dipl. Vol. IV. fol.* 114. — *P. W.*

wskim, że własne tego dzieła, tamtemu przywłaszczył. O Krzysztofie Szafrańcu pisze *Paprocki w r.* 1484. i *Bielski.* Kwitnęli potem: Piotr Szafraniec kasztelan Wiślicki 1505. *Stat. Łask. fol.* 120. *i na przywilejach danych Miastu Lubelsk. i Lwowskiemu*; *Paproc.* przydaje, że był przy tym starostą Malborskim, Radomskim, Sochaczewskim, drugi Stanisław *Succamerarius Curiae*, tak go podpisano w r. 1505. u *Łask. w Statut. fol.* 120. Od Piotra był syn Stanisław podkomorzy Krakowski, starosta Nowomiejski, którego z Sienieńskiej herbu Dębno syn także Stanisław, najprzód wojski Sendomierski i starosta Lelowski, poseł na sejm 1569. podpisał unią Litwy z Koroną, *Constit. f.* 171. w r. 1576. kasztelan Biecki, *Const. fol.* 271. pod Poswolem rotmistrz królewski, ozdobną rotę i kosztem wielkim wystawił, wziął dalej kasztelanią Sendomierską na koronacyi Króla Stefana, aż i województwo Sendomierskie po Janie Kostce, w r. 1582. które potem według *Baran.* spuściwszy, prędko po interregnum po śmierci Króla Stefana, wojskim tylko Krakowskim umarł. Pan na mądrych ludzi szczodry, wielkim nakładem tych z cudzych krajów do Polski sprowadził, i w Seceminie szkoły otworzywszy, młódź im Polską do instytucyi poddał, tylko że Kalwińskim duchem jak sami zarażeni byli, tak i dyscypułów swoich tymże jadem napoili: we wszystkich dobrach swoich dwory, a w Pieskowej skale zamek ozdobny nie małym kosztem wymurował: w r. 1586. województwo Krakowskie ludzi mu pod interregnum uzbroić kazało, tak na utrzymanie i ukrocenie wewnętrznych i domowych exorbitancyi, jako i dla warunku od postronnych. *Constit. f.* 401. Złączył się był dożywotnie z Anną Dembińską, kasztelanką Krakowską, z której były dwie córki, jedna za Marcinem Szczepanowskim, druga Agnieszka za Janem Tarłem wojewodą Lubelskim, o Szafrańcownie wojewodzance Sendomierskiej, pisze *Baranow.* że była za Rożnem, i syn Jędrzej starosta Lelowski, na Moskwę serdeczny junak za buławy Mieleckiego, miałci w prawdzie za sobą Barbarę Rzeszowską herbu Wąż, ale z nią zszedł bezpotomnie w r. 1608. ostatni z domu Szafrańców, a co żałośniejsza, w błędach kalwińskich, przecież siostra jego Agnieszka z nich się wywikławszy, w wierze katolickiej wiek swój skończyła, *Cichoc. Alloq. Osecen. lib.* 2. *cap.* 12. kędy ten autor przydaje, że żaden z Polskich Panów ani gorącej, ani z takim nakładem Genewеńskich nowinek nie promowował, jako dom tych Szafrańców. Piotr kasztelan Sądecki, starosta Sendomierski, który w miasteczku Włostowy dziedzictwie swojem dwór wielki wymurował, zostawił syna Hieronima starostę Chęcińskiego i sekretarza Króla Zygmunta, miał dwie żony, jedna z nich Kościelecka, z którą zostawił trzy córki, Zuzannę,

ta panną umarła, Katarzynę Jasieńską, która potem poszła za Jeremiana Chełmskiego, ta zeszła bezpotomnie, i Annę Mikołaja Krezy rotmistrza królewskiego małżonkę, ta wniosła wszystkę majętność w dom Krezów. Piotra Miezwieckiego, hetmana nadwornego wspomina *Paproc. z Kromera księgi* 17. za Władysława Jagiełła Króla.

Herbowni.

Bochnar, *Bystrzanowski*, *Czartoryski*, *Grodecki*, *Maj*, *Nahojewski*, *Nawojewski*, *Pisarzewski*, *Polanowski*, *Siemuszewski*, *Wielogłowski*, *Wielopolski*, *Wroniecki*, *Żarski*.

Starzechowski *herbu Leliwa* z Starzechowic. Piotr Starzechowski z kanonika Przemysłkiego i proboszcza Jarosławskiego, na arcybiskupstwo Lwowskie, od Zygmunta I. Króla Polskiego, nie tylko o to nie konkurrujący, ale też prawie poniewolnie wyniesiony: czytałem list tego Króla *in MS. Petric.* w którym daje świadectwo o jego szlachetnym urodzeniu kapitule Poznańskiej, gdy tam według zwyczaju tych kapituł, o kanonią konkurrując, wyprowadzić był powinien swoję genealogią, tam Król Zygmunt mówi, że był ten Piotr herbu Leliwa, którego ojciec z matki herbu Ostoja, był urodzony, matka zaś Piotra była herbu Drzewica, babka zaś z matki herbu Zadora. Był człowiek pobożny, według *Orichov. in Quincunce Vir Sanctus*, skromny, w pasterskiej funkcyi pilny, sam nawet do ludzi z ambony kazania miewał, częstokroć i z płaczem, dóbr kościelnych skrzętnie dozierający, tak od r. 1541. na tej katedrze chwalebnie siedział, aż do r. 1554. w którym apoplexya już ośmdziesiąt lat mającego z życia wyzuła: w katedrze Lwowskiej z nagrobkiem pochowany. *Starowol. in Monum. Scrobiszov. in Vitis Archiep. Leopol. Samborit. elogia.*

Starzechowski *herbu Nieczuja*, w województwie Sieradzkiem i na Rusi. Starzechowski chorąży Wieluński, w niewolę Tatarską się dostał, z której niemając żadnego sposobu do wywikłania się na wolność, śluby do Matki Boskiej Częstochowskiej uczyniwszy, doznał jej prawdziwej nad sobą opieki, kiedy kajdany i łyka same z niego dobrowolnie opadły, i tym kształtem drogę mu do ojczyzny utorowały. *Histor. de Mirac. Imag. Częstochov. impressa post* 1500. Wojciech najprzód kasztelan, a potem wojewoda Bełzki 1549. tego kilku braci, gdy w owej pod Sokalem mniej fortunnej batalji, na Tatarów mężnie nacierali, trupem poległo, Wojciech zaś wielkiemi faworami Królowy Bony zaszczycony, Bar miasto na Podolu od niej założone, miał sobie powierzone, aby był ludźmi osadzał,

i tym gruntowniej ufundował, pod Starodubem z hetmanem Tarnowskim odważnie się z nieprzyjacielem potykał, *Orzech. Quincunce* 2. Żona jego Turska herbu Janina, z której byli czterej synowie, trzech z nich młodo pomarło: czwarty Jan wojewodą był Podolskim, starostą Drohobyckim, jako się podpisał na unią księztw Zatorskiego i Oświecimskiego w r. 1563. *Constit. fol.* 65. *) *Starowol. in Monum. f.* 776. kładzie nagrobek w te słowa, *Albertus Alberti Starzechowski, frater Joannis Palatini Podoliae, in confinibus regni Praefectus Bari, cum a Sforcia Bona Regina in propugnaculum erigeretur, pro meritis militaribus creatus Castellanus Belzensis, Legionique Praefectus, milites laute et humaniter habebat, Tutor Confinium Regni, demum Palatinus Belzensis, ad Socaliam praelio contra Tartaros, una cum fratre caesus.* Daleko insza osnowa od wzwyż z *Paproc.* położonej, bo Jana wojewodę Podolskiego, bratem Wojciecha wojewody Bełzkiego zowią, *Paprocki* zaś synem: musi być jednak, że ten nagrobek o inszym bracie Wojciecha wojewody Bełzkiego powiada, że z nim oraz zginął w okazyi pod Sokalem: bo Jan nierychło potem i aż w lat czterdzieści i trzy na krześle województwa Podolskiego siedział, czegom wzwyż dowodził z Konstytucyi koronnych, i *Bielski* opisując tę klęskę naszych pod Sokalem, wyraźnie pisze, że w tejże okazyi był Marcin Kamieniecki wojewoda Podolski, i że ten o te czasy, a nie Jan Starzechowski był wojewodą Podolskim, poznać z tomu pierwszego. Że zaś ten Jan kwitnął w r. 1565. świadczy *Scrobisz. in Archiep. Leopol. i Orichov. dial.* 6. *de Execut.* Chwali go zaś *Paprocki,* to z hojności na ludzi rycerskich, to z męztwa przeciwko nieprzyjaciołom ojczyzny; a *fol.* 658. mówi, że zamku Sebieza 1534. z Chlebowiczem dobywał, tylko że go tam Wojciechem ochrzcił: miał za sobą Bydłowską herbu Topacz, z tej spłodził dwóch synów, Wojciecha i Stanisława: córka za Mikołajem Sienińskim podkomorzym Sanockim. Wojciech był podkomorzym Lwowskim starostą Wyszogrodzkim, o którym *Paprocki* powiada, że żadnemu mało dać nie umiał, takiej Pan szczodrobliwej ręki, że swoją fortuną wielu Panami poczynił. Przeciwko nieprzyjaciołom tej ojczyzny, liczne poczty stawiał: a na zamku swym Januspolu, znaczny i mężny odpór Poganom dawał. Po Stefana Batorego, z drugiemi do Węgier jeździł zapraszając go do Korony Polskiej: *Constit. fol.* 249. i 250. dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Ligęzianką,

*) W roku 1552. Jan Starzechowski starosta Drohobycki, odbierał wraz z innemi w Bakucie nad Dniestrem hołd od Piotra wojewody Mołdawskiego. — *Cod. Dipl. Vol. I. fol.* 619. — *P. W.*

córką Stanisława kasztelana Żarnowskiego, z tej się syn został Jan, drugi raz z Zofią Laską wojewodzanką Sieradzką, z tej krom innych dzieci, był Samuel, który w r. 1618. był podkomorzym Lwowskim, a w r. 1620. z Zółkiewskim hetmanem pod Cecorą, długo się z Turkami wręcz scinając, na koniec trupem padł na placu: brat jego starszy Jan z Ligęzianki, że był także podkomorzym Lwowskim, świadczy *Wacław Kunicki w Książce Rozmowa.* Stanisław drugi syn Jana wojewody Podolskiego, podkomorzy Przemyslki, człowiek uczony i w takich się kochający, ojczyznie dobrze zasłużony, posłował z Ruskiego na zjazd Jędrzejowski, *Constit. fol.* 246. w r. 1576. zszedł z tego świata 1582. żona jego Anna Tarłowna, córka Jana wojewody Lubelskiego, z której się potomstwo zostało. Katarzyna Starzechowska była za Derszniakiem, której brat rodzony Jan pisarz Sanocki. Mikołaj podstoli Latyczewski, z Eleonory Wapowskiej, kasztelanki Przemysłkiej spłodził córkę Alexandrę, Wacława Wąsowicza starosty Kiślackiego małżonkę, i synów dwóch, Jana i Jędrzeja stolnika Żydaczewskiego, deputatem był na trybunał koronny 1723. *primo voto* poprzysiągł Kossowskiej chorążance Zatorskiej, *2do* Zofji Jelcownie podstolance Kijowskiej, z której jedyna córka Anna wydana za Jana Krasickiego kasztelanica Chełmskiego. Jadwiga Hieronima Kunickiegó żona.

Anna z *Starzechowskich* Krasicka, małżonka Jana hr. Krasickiego kasztelana Chełmskiego, matka Ignacego Krasickiego arcybiskupa Gnieznieńskiego, umarła r. 1766. d. 6. Czerwca. —

Starzeski *herbu Ostoja*, w Ruskiem województwie, piszą się ze Starzysk. Erazm Starzeski kanonik Krakowski w r. 1586. *na liscie Myszkowskiego biskupa Krakowskiego.* Są i **Starzeccy**, z których Paweł miał za sobą Annę Kowalską, z której synowie, Marcin, Franciszek i Stanisław.

Starzycki *herbu Ostoja*, w Podolskiem województwie. N. Starzycki, miał za sobą Kalinowską córkę Krzysztofa rotmistrza. Katarzyna Starzycka była za Piotrem Korzeniowskim 1625. *Acta Castren. Camenec.* N. Daniłowicza małżonka. Elżbieta Walentego Stogniewa.

Starzyński *herbu Godziemba*, w Krakowskiem województwie, dom starodawny i rozrodzony.

Starzyński *herbu Gryzima*, w ziemi Wieluńskiej. Z tych jeden według *Okol.* był w zakonie Cystercyeńskim, drugi w zakonie S. Pawła pustelnika. Maciej pisarz grodzki Wieluński 1658.

Starzyński *herbu Lis*, w województwie Kaliskiem. Mikołaj Starzyński tego herbu, z Katarzyny Kowalskiej Wieruszowny, spłodził synów Stanisława i Marcina 1702. dawniej

zaś kwitnął, Mikołaj Starzyński proboszcz infułacki Łaski, Gnieznieński, Płocki kanonik, 1620. deputat na trybunał koronny, był na synodzie Łowickim, i na Piotrkowskim prowincyalnym 1628. *Acta Synod.* z Pstrokońskiej siostry biskupa Kujawskiego urodzony. N. Jana Koszurskiego małżonka. Wojciech w zakonie naszym rządził kollegia, Brzeskie Litewskie i Krasnostawskie, skończył życie w Jarosławiu u S. Jana 1729.

Starzyńscy herbu *Lis* najdawniej w województwie Poznańskiem zamieszkali, mieli w swem posiadaniu tamże od r. 1512. włość Iłowiec, zkąd dla stosunków małżeńskich i pokrewieństwa z szlachtą na Rusi czerwonej osiadłą, przenieśli się w te strony, gdzie dla niewiadomej przyczyny zamieniwszy literę *y*, na *e*, poczęli się pisać Starzeńskiemi. Przyczyna tej zmiany zdaje się być najpodobniejszą do prawdy, mylka w dyplomacie na godność hrabiów którą ten dom od Cesarzów Niemieckich otrzymał, bo w tymże napisaniu są Starzeńscy a nie Starzyńscy, prawdziwi tego imienia ojcowie, dziś istniejącego domu. Józef Starzeński kasztelan Gnieznieński, kawaler orderu Orła białego, człek zasłużony i nietylko z samego rodu ale nawet z pięknych uczynków znamienity, został w Wielkiej-Polszcze a bracia jego młodsi Maciej starosta Brański, Antoni i Piotr pułkownik wojsk Polskich przenieśli się na Podlasie i do Gallicyi. Antoni, podstoli Sanocki brat Józefa kasztelana żył w małżeństwie z Brygidą *Krasicką* siostrą Ignacego Kras. arcybiskupa Gnieznieńskiego. Maciej miał za żonę Anielę Biberstein *Trembińską*, Piotr *Rogalińską*. Maciej miał z *Trembińskiej*, czterech synów, Michała, Stanisława, Xawerego i Adama: Piotr zaś z *Rogalińskiej* dwóch synów Xawerego i Alexandra. Macieja synowie to jest Michał kawaler orderów S. Stanisława i S. Anny, miał za sobą *Kuczyńską*, Stanisław Pelagię *Bąkowską*, Xawery Maryę *Jabłonowską*, Adam Konstancyę *Jundziłłowną*. Piotra zaś synowie z *Rogalińskiej* spłodzeni, Xawery miał za sobą *Jaworską*, Alexander *Jabłonowską* wdowę po swym stryjecznym bracie Xawerym. Michał miał z *Kuczyńskiej* dwóch synów Józefa 1*mo voto* z Teofilą *Morawską*, pozniej małżonką księcia Dominika Radziwiła. 2*do voto* z *Benkinówną*, i Macieja kawalera krzyża Maltańskiego z Maryą *Borkowską* ożenionych. Oraz dwie córki, Annę 1*mo voto* z Łączyńskim, 2*do voto* Swidzińskim, 3*tio voto* z Orsettym, i Maryą zmówiona z Joachimem Wołłowiczem senatorem Rossyjskim. Stanisław miał z *Bąkowskiej* synów Leopolda 1*mo voto* z *Czosnowską*, 2*do* z *Junkutowną* ożenionego i Leonarda który w r. 1809. w bitwie z Austryackiem wojskiem od kuli ugodzony życie zakończył. Xawery z *Jabłonowskiej* miał syna Michała, z Gabryelą *Starzeńską* ożenionego i córkę Felicyę damę orderu krzyża gwiazdzistego Państwa Austryackiego, zaślubioną Józefowi hrabi Baworowskiemu. Adam z *Jundziłłowny* miał syna Alexandra połączonego z Karoliną *Potocką* damą orderu krzyża gwiazdzistego, córką Adama a wnuczką Teodora Potockiego wojewody Bełzkiego, i córkę Zofią damę cyfry i orderu S. Katarzyny Ces. Ross. połączoną z Adamem hr. Ożarowskim Ces. Ross. jazdy generałem, członkiem rady stanu. Xawery z *Jaworskiej* miał syna Kazimierza i córek dwie: Gabryelę jak

wyżej z Michałem hr. Starzeńskim i Julię z Karolem hr. Krasickim zaślubione. Alexander brat Xawerego a syn Piotra miał z *Jabłonowskiej* synów, Wojciecha z Maryą *Dulską*, Adama z Celestyną *Badenianką* ożenionych, i córkę Alexandrę z Piotrem hr. Korczak Komorowskim zaślubioną. Józef syn Macieja miał z *Benkinowny* synów, Kazimierza, Henryka i Michała, oraz córkę Zofię. Maciej brat Józefa miał z *Baworowskiej* synów Adolfa i Wiktora i córki Gabryelę za Cezarym hr. Mycielskim, i Adelinę za Władysławem hr. Stadnickim. Leopold z *Czosnowskiej*, syna Józefa i córkę Malwinę. Michał za *Starzyńskiej* syna Xawerego, córki Felicyę i Zofię. Alexander z Karoliny *Potockiej* syna Franciszka którego trzymał do chrztu N. Ces. Aust. Franciszek I. ten pojął Zofię Emilię Paulinę księżniczkę *Czetwertyńskę*. — Józef z *Gromnickiej* syna Leopolda, Wojciech z *Dulskiej* syna Gustawa. — *Z dokumentów familijnych złożonych u wydawcy.*

Starzyński *herbu Rudnica*, w Ruskiem województwie, dokąd się z Wielkiej-Polski przenieśli. Eleonora Starzyńska była za Alexandrem Boguszem, z której potomstwo Franciszek Bogusz sędzia Latyczowski, Maryanna Zamiechowska i Katarzyna Nietyxina. N. z Chodorowskiej urodzona, była za Pawłem Ryszkowskim kasztelanem Mścisławskim.

Starzyński *herbu Ślepowron*, w Wielkiej-Polszcze. Maciej Starzyński kanonik Poznański 1610. *Nieszpork. in Analecto fol.* 169. Sebastyan miał za sobą Ostrowską Teresę herbu Korab, z której syn Kazimierz 1701. ci z Podlasza przenieśli się w Sieradzkie.

Staszewski *herbu Ostoja*. Mościc z Staszowa kasztelan Poznański w r. 1413. u *Łask. w Stat. f.* 127. temi czasy Staszewscy kwitną na Wołyniu.

Staszkiewicz *herbu Leliwa*, w księztwie Żmudzkiem, przecież z tą odmianą, że nad księżycem kładą prosto strzałę żeleźcem do księżyca obróconą, a piórami do góry, przy strzale zaś z boku jej prawego gwiazdę noszą, a na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisuje *Kojałow. in MS.* Wojciech Staszkiewicz w Żmudzi 1621.

W r. 1788. Michał Staszkiewicz cześnik Upitski. — *Krasicki.*

Staszkowski *herbu Bogorya*, w Krakowskiem województwie. Jakób Staszkowski kanonik Krakowski, którego nagrobek opowiada w katedrze Krakowskiej. Hieronim kuchmistrz koronny 1544. na liście Zygmunta I. u *Nakiel. w Miechow. fol.* 717. i 630. pod Tarnowskim hetmanem generał artylleryi koronnej. Stanisław z Minocką herbu Nowina zostawił synów sześciu, Hieronima męża znacznego, od którego z Oborskiej został się syn, drugą po Oborskiej pojął Niewiarowską herbu Półkozic. Stanisława, który pod Połockiem chorągiew nosił Hetmańską, ci obadwa bracia niezwyczajnej byli siły, z której wiele rzeczy do podziwienia inszym dokazywali. Jana, ten sze-

snaście lat w Niemczech, to na naukach, to na rycerskim chlebie przepędził. Krzysztofa, Jakóba i Jędrzeja, ten był podwojewodzym Krakowskim, a z Mazowieckiej miał synów i córki te: Barbara Stanisławowi Niewiarowskiemu, i Zofia Hektorowi Gabowskiemu w Brzozowy na Podgórzu, zaślubione. *Baran.* Siostry zaś tych sześciu braci te były, Mazowecka, Sokołowa, Kmicina, i Zofia; u *Reściusza lib.* 1. *Epist.* 23. znajdziesz kilka listów do Stanisława Staszkowskiego pisanych, kędy chwali w nim dowcipu ostrość, pamięci biegłość, wymowy gładkość, i statek w wierze katolickiej.

Stawecki. Staweckiego ziemianina Wołyńskiego czytam *w Metryce Wołyńskiej* 1528. Michał i Zacharyasz w województwie Kijowskiem 1674. Anna Stawecka Bazylego Bykowskiego, Anastazya Iwana Korczewskiego małżonki. Podobno jednegoż herbu z Sołtanami.

Stawiski *herbu Gozdawa*, w Płockiem województwie, *Acta Castren. Ostrzeszov.* w r. 1577. rezygnacyą jednego z tego domu mają zapisaną. Jan Stawiski z Stawiszyna herbu Gozdawa, miał za sobą Zofią Żukowską, z tej był syn Samuel Mateusz, który z Płockiego województwa, przeniósł się w Sendomierskie, i tam pojąwszy Katarzynę Kochowską, osiadł. *Okol. tom.* 2. *fol.* 558. Stanisławowi zmarłemu w r. 1581. żona Jadwiga herbu Jastrzębiec nagrobek wystawiła u Ś. Jakóba na Kazimierzu pod Krakowem.

Stanisław Stawiski w r. 1778. podstarości Sieradzki. — Ten sam czy inny Stanisław wojski Szadkowski. — *Krasicki.*

Stawiski *herbu Jastrzębiec* pod Wiślicą. Są i **Stawiszewscy**, z których Alexander miał za sobą Jadwigę Rucką. Mateusz córkę Katarzynę wydał za Sebastyana Dembińskiego. Maciej 1697. i Stanisław.

Stawisz *herbu Półkozic.* Ewa Stawiszowna była za Hieronimem Mietelskim sędzią Sendomierskim, Barbara za Janem Stradomskim.

Stawowski *herbu Jelita.* Wojciech Stawowski suffragan Gnieznieński w r. 1677. *Dunin. kazan.* N. miał za sobą Siecińską herbu Rogala. *Paproc. fol.* 517.

Stawski *herbu Belina*, w Chełmskiej ziemi. Jacek Stawski Belina poseł ziemi Chełmskiej 1697. N. miał za sobą Zofię Rudnicką. Małgorzata Stawska była za Felixem Rudnickim. N. za Alexandrem Orchowskim starostą Trembowelskim.

Stawski *herbu Korczak*, w województwie Ruskiem. Stanisław Stawski, biskup Łucki, mówiłem o nim w pierwszym tomie, że wstąpił na tę katedrę po Marcinie Krzeszowskim. Stanisław podstoli Chełmski, poseł na sejm 1638. zkąd naznaczony deputatem na trybunał Radomski, *Constit. fol.* 21. i do

rewizyi ksiąg ziemskich Chełmskich i Krasnostawskich. Stanisław stolnik Bracławski, miał za sobą Magdalenę Chaborską herbu Lubicz, córkę Stanisława, Antoni Brześciańską, Adam Maryannę Kuropatnicką kasztelankę Biecką z której córki, Zofia Gozdzkiemu Franciszkowi kasztelanowi Sochaczewskiemu, Teresa Czermińskiemu, Anna najprzód Siekierzyńskiemu, po nim Humienieckiemu staroście Rzeczyckiemu zaślubione. Teresa Stawska była za Janem Wacławem Jelcem cześnikiem Kijowskim *). N. za Michałem Lipskim. N. za Marcyanem Borzęckim chorążym Zakroczymskim. Jan podczaszy Lwowski, żona jego Anna Rybińska, z tej syn Mikołaj chorąży Przemyslki, którego z Konstancyi Odrowążowny Chlewickiej, córka Ludowika dostała się w małżeństwo Janowi Ulińskiemu stolnikowi Podolskiemu.

Michał Stawski w roku 1778. kanonik Lwowski. — Jan wojski Przemyslki, — Stanisław brat jego z *Jelskiej* zostawił córkę jedynaczkę. — W r. 1788. Piotr skarbnik Przemyslki. — N. była za Rodeckim. — *Krasicki.*

Stawski *herbu Leszczyc*, w ziemi Wieluńskiej. Z tych był Antoni 1697. Jakób missyi naszej Myszynieckiej fundator.

Ignacy Stawski r. 1778. wojski Wieluński. — *Krasicki.*

Stawski *herbu Śreniawa*. Jerzy Stawski w województwie Sendomierskiem 1674.

Stawski *herbu Tępa podkowa*, w Chełmskiej ziemi. Stanisław Stawski sędzia Chełmski, deputat na trybunał koronny 1643.

Stebnicki *herbu Przestrzał*, w województwie Ruskiem, jedenże dom z Ustrzyckiemi, piszą się z Unichowa.

Stecki *herbu Radwan*, w województwie Kijowskiem. Jan Stecki miał za sobą Podhajecką, z tej spłodził Eliasza Steckiego, ten z niewoli Moskiewskiej wyszedłszy, zrodził syna jednego Tomasza Steckiego cześnika Smoleńskiego, temu Jadwiga z Lewkowskich Białecka powiła te dzieci, Jędrzeja i Gabryela Societ. Jesu zakonników temi czasy, Piotra porucznika chorągwi komputowej, Kazimierza, ten umarł, Jana, Leona, i córkę. Mikołaj Stecki cywun Kijowski, z sejmu 1620. komissarz do granic między województwy Kijowskiem i powiatem Mozyrskim, *Constit. fol.* 15. był to syn Stefana, miał za sobą Surynownę, z tą spłodził Jana cześnika Kijowskiego, któremu Trypolska dwóch synów powiła, jednego Wacława cześnika Kijowskiego, wojskim się Żytomierskim podpisał na elekcyą Jana III. Króla, tego z Liniewskiej kasztelanki Wołyńskiej, syn Stanisław miecznik Kijowski, żona jego Salomea Nasierowska.

---

*) Powtórnem małżeństwem była za Wapowskim stolnikiem koronnym. — *Przypisek Krasickiego.*

Drugiego Jana miecznika Kijowskiego, tego z Iwanickiej syn Kazimierz kasztelan Kijowski, a przedtem chorąży, miał za sobą Joannę Nasierowską wdowę po Janie Kuberskim, ale z nią *sterilis*, *2do voto* pojął Antoninę Kosakowską chorążankę Wołyńską, i z niej zostawuje potomstwo. Zofia Stecka Tomasza Nasierowskiego, N. Alexandra Korczewskiego małżonki. N. Stecki złączył się dożywotnie z Bronisławą Kaszewską, Iwan z Alexandrą księżniczką Woroniecką stolnikowną Kijowską. *Geneal. książąt Wiśniowieckich.*

Potomstwo Kazimierza Steckiego kasztelana Kijowskiego z *Kossakowskiej*, córki N. za Ożgą starostą Romanowskim; N. za Zagurskim starostą Owruckim. Syn Jan starosta Owrucki z *Małachowskiej* kanclerzanki wiel. kor. zostawił potomstwo. — R. 1778. Stanisław archidyakon Kijowski. — Cypryan biskup Łucki rit. Graeci. — Józef sędzia ziemski Łucki. — Antoni podstarosta Owrucki pojął *Chojecką*. — W r. 1788. Ignacy podstoli Lubaczowski. — *Krasicki.*

Stefanowicz *herbu Pogonia 4to.* Krzysztof Stefanowicz pisarz skarbu koronnego w komput rycerstwa Polskiego policzony w r. 1581.

Stefanowski *herbu Syrokomla*, w województwie Sendomierskiem. Jan Stefanowski, mąż nauką, dowcipem, dzielnością i wielkim rozsądkiem zalecony Stefanowi Królowi, pisarzem był skarbu koronnego, urodzony z Młodziejowskiej herbu Ślepowron siostry Jacka podskarbiego, spłodził syna Jakóba, który osiadł był w województwie Kaliskiem, i z Doroty Schylingowny, zrodził Tomasza i Jana, z tych Tomasz w prawie ojczystem biegły, którego z Elżbiety Goreckiej, ci się synowie zostali, Łukasz i Franciszek zakon sobie Kaznodziejski obrali, któryś z nich imię wziął Cypryana, lektor teologji, przeor Włodzimierski, jest w druku jego *Kazanie na pogrzebie Józefa Mokosi Bakowieckiego Episcopa Włodzimierskiego pod tytułem: Zgromadzonych wód pochwała in 4to Cracov.* 1655. także: *Novus Salomon, Doctor Angelicus, S. Thomas, est Oratio de eodem in 4to Posnan.* Stanisław, Jan w zakonie naszym, Jakób i Tomasz, i córka Maryanna zakonnica Norbertanka w Łęczycy. Hieronim w zakonie naszym dni swoje zakończył w Wilnie 1606. lubo się w Krakowskiem województwie urodził, wydał do druku pod imieniem Marcina Michajłowicza Zagla. 1mo. *Termin na protestacyą Ministra, albo odpowiedź na czworaką rzecz o władzy biskupów Rzymskich*, 1599. *in 4to Vilnae.* 2do. *Censura dysputacyi Wileńskiej podanej przez Daniela Mikołajewskiego Ministra Radziejowskiego w Wilnie*, 1600. *in 4to.* 3tio. *Responsio praecipuarum narrationum Evangelicarum, seu a Ministris, qui se Evangelicos dicunt, propositarum.*

Stępczyński *herbu Doliwa*, w Kujawskiem województwie. Ci jednejże dzielnicy byli z Lubieńskiemi herbu Doliwa, ale gdy się jednemu z nich Stępczyn działem dostał, od niego Stępczyńskim zawołany. Walentyn Stempczyński komornik Kujawski 1630. Józef 1697.

Stępkowski *herbu Junosza*, w Mazowieckiem województwie, ale ich i **Stępowskiemi** piszą. Stanisław Stępowski kanonik Kujawski 1561. Piotr Stempowski podstoli Gostyński 1674. poseł na konwokacyą, *Constit. fol.* 13. Paweł pisarz ziemski Gostyński 1670. podpisał elekcyą Króla Michała. Jan z Paczyny Stempowski w ziemi Gostyńskiej w r. 1674. Paweł Stempowski, o którym *Starowol. in Centur. Scriptor. Polon. fol.* 65. tak pisze: *Regis Sigismundi Augusti Secretarius, Tribunus Terrae Płocensis, vir cum aliarum linguarum, tum latinae atque Graecae peritus, Constantinopoli, et alibi in Graecia edoctus, unde in Italiam velut ad mercatum bonarum artium profectus, animum ad Jurisprudentiae studium appulit, inde Aurelianum in Galliam, ac postea Parisios transiit, biennioque exacto, honore ac titulo Jurisconsulti ibidem cohonestatus est, scripsitque librum de Republ. ad Augustum Regem, a quo in Album Secretariorum, simul cum Andrea Patricio, inscriptus cum varias latinas Polonicasque declamationes per otium confecisset, Graeca quoque Poemata, quibus vehementer delectabatur, nonnulla conscripsit, mortem obiit Anno* 1584. Floryan łowczy Gostyński umarł w r. 1640. Wojciech podczaszy Gostyński umarł 1641. Zofia była za Wawrzeńcem Stępkowskim, druga za Alexym Brzeskim herbu Prawdzic.

Stępkowski *herbu Suchekomnaty*, w województwie Bracławskiem. Z tych Urszula Stępkowska była za Alexandrem Chodorowskim podkomorym Lwowskim, siostra zaś jej rodzona Katarzyna za Władysławem Tarnowskim herbu Rolicz, 2*do voto* za Marcinem Boguszem podkomorzym Podolskim, z tym miała dwie córki Dominikanki, i Teresę, synów Jana i Stanisława Boguszów. Jan pojął Zofią Radawiecką, z tej był syn Maciej, *Acta Castren. Lublinen.* Adam Cecylią Uwelińską, której był syn Alexander ale *sterilis*, i córki trzy, Zofia Stefana Humienieckiego, Joanna 1*mo* Wilczopolskiego, 2*do* Czarneckiego, 3*tio* Tomaszewskiego, i Teresa Stanisława Pepłowskiego małżonki. Jan Ludwik Stępkowski biskup Kamieniecki opat Hebdowski, umarł w r. 1660. Stefan Stępkowski kasztelan Bracławski 1662. Gabryel Stępkowski kasztelan Bracławski, starosta Włodzimierski, miał za sobą Zofię Koniecpolską, ale i o drugiej żonie jego czytam Hilaryi Kisielownie chorążance Nowogrodzkiej, starościance Czerkaskiej, z tej była

córka Ewa, która najprzód żyła z Sołtykiem *sterilis*, po nim z Stanisławem Liniewskim miecznikiem czyli łowczym Kijowskim, i syn Gabryel, z Maryanny Lipskiej, wdowy po Ubyszu, potomstwo jego Antoni, i Zofia; miał także Stępkowski kasztelanic Bracławski za sobą Agatę Kunicką, podczaszankę Czerniechowską, potomstwo jego krom tamtych, syn Marcin, Helena Peretyatkiewiczowa, Rozalia Szydłowska, Antonina Linkiewiczowa, Fortunata Horajmowa. Gabryel Stępkowski kasztelanic Bracławski, miał za sobą Dorotę córkę Hieronima Moskorzewskiego, z Barbary Niemierzycowny podkomorzanki Kijowskiej spłodzoną, i z nią potomstwo. Alexander kasztelanic Bracławski, Alexandrę Zabokrzycką. Jakób kasztelan Żarnowski miał za sobą 1*mo voto* Annę Henrykowską wdowę po Józofie Stetkiewiczu kasztelanie Zawichojskim, 2*do voto* Teresę Geszawownę. N. Konstancyą Niemierzycownę kasztelankę Połaniecką, wdowę po Karolu Drzewieckim kasztelanicu Lubelskim. N. Stępkowska Załęskiego podkomorzego Nowogrodzkiego małżonka. Teofila i Franciszka zakonnice S. Benedykta we Lwowie u Wszystkich Świętych. Stanisław proboszcz generalny kanoników regularnych Bożogrobskich w Miechowie, a przedtem kanonik Gnieznieński, mąż wielkich zasług, bo w Bytomiu kościół z fundamentu wymurował, inne zaś przybytki Boskie tegoż zakonu, a osobliwie konwent Miechowski po zgorzeniu i reparował i ozdobił, i w apparat bogaty przysposobił, przy konwencie Krakowskim, dla swoich zakonników filozofią i teologią fundował. Na ubogich szczodry, na nędznych miłosierny.

J a k ó b a Stępkowskiego kasztelana Żarnowskiego zostały córki: N. za Hryniewieckim kasztelanem Kamienieckim — druga 1*mo voto* Morska, 2*do* Grabińska. — Syn starszy J ó z e f kasztelan a w r. 1784. wojewoda Kijowski z *Tarkowskiej* kasztelanki Brzeskiej-Litewskiej ma potomstwo, z tego N. wydana za Marcina ks. Lubomirskiego: powtórzyła małżeństwo z Załuskim kasztelanem Buskim, syn A n t o n i pułkownik kawaleryi narodowej. — N. młodszy brat J ó z e f a wojewody Kijowskiego wszedł w związki małżeńskie z *Bielską* łowczanką nadworną koronną. — *Krasicki.*

Stępniowski. Jan Jakób Stępniowski, o którym *Konstytucya* 1676. *fol.* 50. N. miał za sobą Teodozyą Podlaską wdowę po Skrzyczyńskim.

STERNBERG HERB.

Gwiazda powinna być w błękitnem polu złota, o ośmiu rogach, w hełmie pawi ogon, tak go opisują, *Biel. fol.* 168. *Paproc. o herb. fol.* 558. *Okol. tom.* 3. *fol.* 136. Z takiej zaś okazyi ten herb nabyty. Po owej Tatarskiej w głąb Polski zacieczce i porażce naszych pod Lignicą w r. 1241. gdy się do

STERNBERG HERB.

Morawskiej ziemi, gmin ów straszny Pogaństwa udał, i tam przez miesiąc i więcej, ogniem i mieczem wszystko niszczył, ile że nie miał żadnej odpory od Wacława Króla Czeskiego, którego bojaźń zwycięzkiej Tatarskiej szabli, daleko uprowadziła i głęboko utaiła: jeden z przedniejszych wodzów tego Pogańskiego wojska, Pera nazwany, ubezpieczony trwogą wszystkich obywatelów Morawskich, rezolutniej pod same prawie mury miasta Ołomuniec przypadł: co postrzegłszy jeden z kawaleryi Czeskiej, przybrawszy sobie do tego dzieła zdolnej kompanji coś nie wiele, tak na niego natarczywie skoczył, że rozgromiwszy ludzi jego, samego wziął w niewolą, i do Ołomuńca przyprowadził, którą odwagę nadgradzając mu Wacław Król Czeski, nie tylko że mu zamek Sternberg wieczną darowizną puścił, ale mu też i jego sukcessorom, w ten kształt jako się mówiło, herb ułożył, który od zamku darowanego, Sternberg nazwany: to z *Długosza Paprocki*, bo *Bielski* trochę inaczej o tem pisze. *Paprocki w Ogrodzie f.* 189. zowie go Jarosławem hetmanem Wacława Króla. Jam mówił *Tom. IV. f.* 331. że Guldenszternowie gwiazdą się złotą pieczętują ale o siedmiu rogach, i hełm daleko u nich odmienniejszy. W Polszcze też naszej jeszcze przed tem Tatarskiem wtargnieniem, to jest w r. 1097. kwitnął, Jan Baptista biskup Kruświcki, albo jak ich teraz zowiemy Kujawski, mąż pobożny i rozsądny, który tym kościołem rządził lat piętnaście według *Damalew. in Vitis Episcop. Cujavien.* ten w herbie swoim nosił także gwiazdę, ale o sześciu promieniach: rozumiem jednak, że tak Guldenszternów, jako i tego biskupa gwiazdy, z inszej okazyi w herbie ich zajaśniały. Sternbergów zaś familia nie tylko potem w Czeskiem Królestwie słynęła, z których był, Zdenko Sternberg burgrabia Pragski poseł do Króla Kazimierza Jagiellonowicza od

szlachty Czeskiej, wzywając go do tej Korony, *Biel.* 1467. ale też i w Polszcze, *Paprocki* jednego z nich wypisał nagrobek z Krakowskiej katedry, *Nobilis Domini Magistri Olsnen de Sternberg sacrarum literarum Doctoris et Canonici Cracov. mortui* 1527.

Herbowni.

Gorski, — *Schewe*, — *Sternberg*, — *Temberski*, — *Wolski.*

Sterpiński *herbu Godziemba*, w Brześciańskiem województwie. Alexander Sterpiński. N. była za Hieronimem Hordziejowskim podczaszym Mozyrskim. *Kojałow. in MS.*

Stetkiewicz *herbu Kościesza*, w księztwie Litewskiem. Początki wzięli od Piotra Stetka czyli Stecka, którego syn dworzanin u książęcia Litewskiego, trzymał wojtostwa Michałowskie i Słuckie, spłodził Zdana Stetkiewicza dziedzica na Lubawicach, Czerkasowie i Rosasnie, synów jego było trzech, Chomia, Eumenius i Jędrzej, z tych Jędrzej rotmistrz i dworzanin królewski za Kazimierza Jagiellonowicza, syn jego Iwan Andrzejewicz, był komissarzem z Chreptowiczem i Talwoszem, do uspokojenia kłótni w Bracławskiem, miał za sobą kniehinią Czetwertyńską, z tej syna Bogdana, którego od dóbr Zawierce Zawierskim przezwano, za Augusta I. Króla był marszałkiem nadwornym Litewskim, wszystek wiek swój w polu i w obozie strawił, liczne chorągwie na potrzebę ojczyzny stawiając, zamków odważnie broniąc: złączył się był dożywotnie z Owdocyą księżniczką Drucką Horską, z tej córka Maryna kniaziowi Łukomskiemu zaślubiona, i syn Wilhelm Pan możny, dziedzic na Dojnowie w Oszmiańskiem, na Lubawicach, i Siemienicach w Mścisławskiem, na Rosasnie, Czerkasowie, Uściu w Orszańskiem, na Przyłukach w Mińskiem, na Mosirze i Cześnicach w Nowogrodzkiem: podkomorzym go czytam Bracławskim, kiedy w r. 1601. komissarzem go zapisała do granic między księztwem Kurlandzkiem i powiatem Bracławskim, *Konstytucya fol.* 760. wszedł w kontrakty małżeńskie z Anną Ogińską, z której córka Helena dostała się w małżeństwo Kazimierzowi Pacowi pisarzowi Litewskiemu, i synowie trzej: Krzysztof, Bogdan i Jan. Z tych Krzysztof także podkomorzy Bracławski, rotmistrz królewski, starosta Jezierzyjski, w wielu expedycyach wojennych dzielny kawaler, pierwszy z tego domu, z katolickim się kościołem pojednał; długo i mężnie Jezierzyjskiego zamku Moskwie bronił w r. 1654. z pierwszej żony jego kniehini Kroszyńskiej, zostało dwóch synów, Wilhelm i Jerzy, tyleż z drugiej żony kniehini Sokolińskiej, to jest Jan i Alexander. 1. Tedy Wilhelm chorąży Miński, starosta Jezierzyjski, sławny wojownik, w Hollenderskiem wojsku początki Marsowe założywszy,

potem i ojczyznie siła na dobro jej zapracował, kiedy Witebska z szlachtą Mińskiego województwa przeciwko Moskwie obronił, kędy też wycieczkę z miasta w niewielkiej garsztce swoich uczyniwszy, nie tylko że siła nieprzyjacioł na placu trupem położył, ale też i Moskwę od miasta odpędził: sam jednak w tej okazyi zabity poległ, żonę jego wspomina *Konstytucya* 1667. *f.* 17. Zofią Białozorownę, która po jego zejściu ponowiła śluby z Ludwikiem Zelskim, powiła z nim syna Krzysztofa i córkę Krystynę: *Konstytucya* 1678. zasługi jego, kazała sukcessorom zapłacić z skarbu Litewskiego. *Constit. fol.* 12. 2. Jerzy, ten w r. 1655. do Kozaków się wyniósł. 3. Jan, chorąży pod chorągwią stryjecznego brata swego, żona jego Tyszkiewiczowna podkomorzanka Brzeska Litewska. 4. Alexander z młodości rycerskim się chlebem bawił. Drugi syn z Ogińskiej Wilhelma Bogdan, najprzód podkomorzy i poseł Mścisławski na konwokacyą 1632. którą podpisał; *Kojałow. in MS.* chce go wprzód mieć kasztelanem Mścisławskim, tuż dopiero Nowogrodzkim 1648. żeby był wojewodą Nowogrodzkim, nic nie pisze: Kozaków rebellizujących od Orszańskiego kraju mocno odpierał, husarską nawet chorągiew swym kosztem na ratunek ojczyzny wystawił, przecież przy schizmie uporczywie stawając, na dwóch miejscach monastery fundował. Pierwsza żona jego księżniczka Sołomerecka, obszernej fortuny dziedziczka, z tej zostawił syna Michała i córki dwie: Helenę Wyhowskiemu wojewodzie Kijowskiemu, hetmanowi Kozaków Zaporowskiemu: N. Suchodolskiemu zaślubione. Druga żona Anna czy Katarzyna Frąckiewiczowna marszałkowna Lidzka, wdowa po Gorajskim, z tej córka Krystyna poszła za Lubeckiego. Michał syn jego, człowiek i dowcipem i wymową wielki, spłodziwszy córkę Katarzynę, Czercem został. Trzeci syn Wilhelma z Ogińskiej Jan chorąży Orszański, posłował na sejm 1629. zkąd komissarzem stanął do zapłaty wojsku, i na konwokacyą 1632. gdzie podpisał konfederacyą. Pod Chocim i na Moskwę za Władysława IV. dwie chorągwie swym kosztem wystawił, jednę usarską, drugą kozacką, dla odwagi serca, hetmanom Litewskim miły, a najpierwej Władysławowi IV. od którego Stetkiewicz Broda nazwany, umarł wieku swego 33. w r. 1634. powracając z pod Smoleńska, przodem jadąc do dóbr swoich, gdzie chciał w domu swoim przyjąć tego Króla, wpadłszy w gorączkę z postrzału pod Białą odniesionego, z żalem Króla Władysława, który sukcessorom jego obszerne w Smoleńszczyznie włości nadał: wszedł był w kontrakty małżeńskie z Katarzyną księżniczką Sanguszkowną Samuela wojewody Witebskiego córką, z tej była córka, i trzej synowie, to jest Seweryn kanclerz katedralny Wileński, sekretarz królewski, mąż uczony,

młodo umarł w Warszawie; drugi Jan dworzanin królewski, potem kasztelan Nowogrodzki, żona jego Zuzanna Tyszkiewiczowna wojewodzanka Brzeska Litewska, i Krzysztof podkomorzy Orszański rotmistrz i pułkownik królewski, Orszy dobył, i tam wojewodę Moskiewskiego pojmał, pod Brześciem przeciwko Urufowi odważnie stawał, z tąż serca rezolucyą pod Tykocinem i Warszawą, odzyskał Borysów i z Bychowa zniósł wycieczkę w r. 1662. Zmówił był sobie w dożywotnią ligę Obuchowiczownę wojewodzankę Smoleńską; to *Kojał. in MS.* atoli *Geneal.* Krasińskich powiada, że Krzysztof Stetkiewicz chorąży Orszański, miał za sobą Joannę Krasińską starościankę Homelską. Krom tych, jeszcze ci kwitnęli. Jan Stetkiewicz, którego z Nowogrodzkiego województwa, naznaczono do korrektury statutu Litewskiego w r. 1569. *Constit. fol.* 194. Dawid starosta Wasiliski 1648. N. była za Szemetem Bogdanem. *Okol. pod herbem Łabędź.* Jerzy podkomorzy Bracławski i Jan w Mińskiem, Alexander w Lidzkiem. Michał i Kazimierz podstoli Rzeczycki w Oszmiańskiem 1674. Marcyan chorąży u Ogińskiego wojewody Trockiego 1680. Helena Piotra Głuszyńskiego małżonka. Jerzy Stetkiewicz podstoli Smoleński, miał za sobą Zofię Ligęziankę, z niej syna Józefa kasztelana Zawichojskiego, deputatem był na trybunał koronny 1712. z Sendomierskiego, ale z Anną Henrykowską żył *sterilis*, córki zaś dwie, Barbarę Radońską i Annę Bobrownicką, której potomstwo Bogusław, Jerzy, Konstancya Czarowska, Ludowika Gołuchowska, Barbara Kossowa.

Stężycki *herbu Rola*, w Łęczyckiem województwie. Jędrzej zaś Stężycki w ziemi Łomżyńskiej 1674.

Stobiecki *herbu Ostoja*, w Sendomierskiem województwie. N. Stobiecka była za Janem Tomickim, druga za Janem Kobielskim, trzecia za Stanisławem Kobielskim herbu Jelita. Antoni mąż rycerski, żona jego Elżbieta Niewęgłowska, z tej, córki Maryanna Piskorska, Zofia i Agnieszka, synowie zaś Karol i Wojciech w zakonie Soc. Jesu temi czasy.

Stocki *herbu Rawicz*, w Krakowskiem województwie. Stefan Stocki burgrabia Krakowski 1685. Krzysztof miał za sobą Maryannę Oknińską, ale z nią *sterilis*, *Acta Castren. Łukov.* 1701. Agnieszka ksieni Staniątecka 1702. N. była za Sobolewskim. N. za Felixem Wadowskim. N. za Krystyanem Morsztynem.

W r. 1778. Adam Stocki cześnik Mozyrski. — R. 1788. Józef skarbnik. — *Krasicki.*

Stogierz. w Krakowskiem województwie, piszą się z Krzelczyc. Jan Stogierz, którego córka Magdalena żyła z Jędrzejem Trembeckim 1655. *Acta Castr. Crac.* Piotr 1645. *Ibid.*

Stogniew *herbu Lubicz*, w Płockiem i Ruskiem województwach. Stogniew de Skalnik, podpisał list Kazimierza Jagiellonowicza w r. 1473. u *Paproc. o herb. fol.* 144. Stogniew, u którego Jakób Swinka arcybiskup Gnieznieński kupił wieś Kowale w r. 1286. *Paproc. fol.* 306. Mikołaj Stogniew, który dobra Dembsko przedał Ubyszom. *Acta Płocen.* Jan, który na Rusi długo za ojczyznę wojując, tamże osiadł, wspominają go *Acta Terrestr. Camen.* 1516. w te słowa: *Jacobi de Hubarow Jachnowicz Catharina filia, genuit cum Paulo Zembicki Euphemiam, quae erat locata in matrimonium Joanni Zołczyński, alias Stogniew, ex qua suscepit Nicolaum, Laurentium, et Dorotheam Joannis Bolunowski consortem*, z tego poznać, że Stogniewów jedenże dom jest z Zołczyńskiemi. Jan jeden z tych, którzy w Ruskich krajach gnieździć się poczęli, po różnych wojennych experymentach, według *Okolskiego*, pojął Sieniawską sędziankę ziemską Halicką, z której syn został Stanisław rotmistrz królewski, ten z Łopacianki herbu Szaława, zostawił dwóch synów, Jerzego, który pod Rostawicą z Tatarami się uganiając poległ, i Walentego człowieka rycerskiego, którego z Czachrowskiej drugiej żony jego było dziewiąciu synów, wszyscy ludzie wojenni, jako Marek, którego z Blizyńskiej syn Prokop rotmistrz pamiętny, drudzy Marka bracia byli Krzysztof, Mikołaj, Sebastyan, Piotr, Prokop i Jan. Mikołaj Stogniew syn także Walentyna, ale z Elżbiety Starzyckiej, oboźny koronny, starosta Chmielnicki, mąż marsowemi dziełami wsławiony, do których się prawie z dzieciństwa przyuczał, we wszystkich za wieku swego wojennych expedycyach, piersi swoich za ojczyznę nadstawiał, jeździł i w legacyi do porty Ottomańskiej do Mustafy Cara Tureckiego, zszedł z tego świata w r. 1646. sześć tysięcy kollegio naszemu Lwowskiemu odkazawszy. *Histor. Colleg. Leopol.* Siostra jego rodzona była za Wojciechem Kątskim, matka Marcina kasztelana Krakowskiego.

Stogniew *herbu Bończa*, w księztwie Litewskiem w Kowieńskim powiecie: to *Kojał. in MS.* gdzie przydaje, że z Korony w tamte kraje przeszli.

Stoiński *herbu Janina*, w województwie Lubelskiem, albo jak inni ich piszą **Stojeński** z Stojeszyna, albo jako *Papr.* i *Okol.* **Stojeskiemi** nazwali ich: za wieku *Paprockiego* był jeden z tego domu podsędkiem ziemskim Lubelskim. Sebastyan poborcą zapisany w Lubelskiem województwie *w Konstytuc.* 1580. *fol.* 366. Stanisław spłodził córki trzy, Helenę Chamcową, Zofię Trojanową, Barbarę Dzikową, i syna jednego Jana: ten to zda mi się Jan w r. 1595. był sędzią grodzkim Lubelskim, *Constit. fol.* 676. i 1598. *fol.* 725. N. miał za

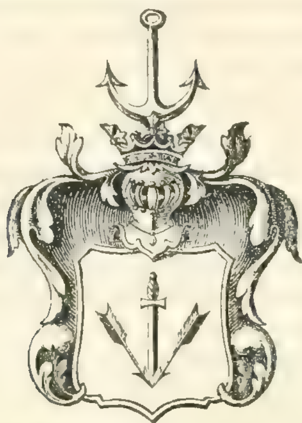
sobą Żulińską, z tej spłodził czterech synów, 1. Wojciecha, ten zszedł bezpotomnym, 2. Krzysztofa starostę Krasnostawskiego, ten spłodził dwie córki, jedna z nich 1*mo voto* Oryszowska, 2*do* Rogowska, druga także Rogowska, tyleż synów to jest Stanisława i Mikołaja, ale obadwa pod Beresteczkiem zginęli. 3. Stanisława, od którego był syn Mikołaj w zakonie Karmelitów trzewikowych; po ambonach kaznodziejskich mąż zasłużony, rządził nawet całą prowincyą: drugi syn Stanisława Marek cześnik Bełzki, ten trzy razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Bazylikowną, od tej się zostały trzy córki, Leszczyńska, Łucya Węglińska, i Katarzyna Koźmińska, synów zaś dwóch: Felix w zakonie Karmelitów bosych, i Maciej, od którego z Hulewiczowny spłodzona córka Franciszka Cyrynowa, i syn. Drugi raz z Żółkiewską, ale ta *sterilis*. Trzeci raz z Katarzyną Roglewską, z tej syn Łukasz temi czasy. 4. Mikołaja pisarza ziemskiego Lubelskiego, który urząd więcej niż 30. lat na sobie godnie piastował, żeby zaś przy nim i sumienia swego jakokolwiek nie nadwerężył, w gwałtowniejszych rzeczach, swego się spowiednika doradzał, świątobliwie tego przestrzegając, żeby żadne prawo uszczerbku swego nie miało. Każdemu tak wolny przystęp był do niego, że czy jadł u stołu, czy dla wytchnienia z pracy spoczywał na łóżku, wszyscy się cisnęli do niego. Od zakonnych ludzi nic nigdy niechciał wziąść od pisania dekretów, i owszem jeszcze ich szczodrobliwą ręką swoją opatrywał, żadnego zaś mendyka od siebie nie puścił bez jałmużny; godzinki do Matki Boskiej co dzień mawiał: w wszystkie Soboty, tylko na samym chlebie przestawał, nikt go nie usłyszał złorzeczącego, czy przeklinającego, na koniec spuściwszy pisarski urząd, umyślnie dla tego, żeby się był tem lepiej do śmierci przygotował, gdy się do wieczności szczęśliwej przez różne cnoty sposobi, przeszedł na nię w r. 1654. wieku swego 81. w kościele naszym Lubelskim pogrzebiony, kędy uczynił pewną fundacyą za duszę swoję. Trzy razy wkraczał w kontrakty małżeńskie, a między temi z Anną Potocką córką Jakóba dziedziczką na Potoku w województwie Lubelskiem, urodziła ją Barbara Kochanowska, z tą spłodził córkę Hilaryą Wiktoryna Gorzkowskiego małżonkę, z której była córka Anna najprzód Gabryelowi Bielskiemu, potem Krzysztofowi Trembińskiemu zaślubiona. Synów z tejże Potockiej dwóch było. Jeden Piotr sędzia ziemski Bełzki, żona jego Hołojewska, z tej były te córki, Anna 1*mo voto* Czermińska, 2*do* Woroniecka, 3*tio* Iwanicka, druga Dowgiełowa, trzecia Rożniatowska, i syn Michał, który z Świrską żył bezpotomnie. Drugi syn z Potockiej, Franciszek najprzód sędzia grodzki, potem podsędek, nakoniec sędzia ziemski Lubelski: wspominają go *Konstytucye*

1678. *fol.* 43. był deputatem na trybunał koronny 1694. 1*mo voto* miał za sobą Zofię z Ostrowa Samborzecką, córkę Stanisława, z tą spłodził trzy córki, Katarzynę zakonnicę S. Klary w Lublinie, Annę Karmelitkę bosą u S. Józefa w Lublinie, i Zofię, która poszła za Krzysztofa Jezierskiego podstolego Kijowskiego, synów zaś siedmiu: Mikołaja Ignacego wojskiego Krasnostawskiego, mowcę i wierszopisza niepospolitego, miał za sobą Świrską: Stanisława, ten bezdzietny: Macieja, ten pojął Kłopotowską, ale i ten bezpotomny: Michała, a potem w zakonie Kaznodziejskim Rajmunda, doktora teologji: Jana, a potem Anioła w zakonie Karmelitów trzewikowych, prowincyała tamże cztery razy: Antoniego podstolego Łukowskiego, był deputatem na trybunał koronny 1712. i 1727. pierwsza żona jego Katarzyna Tomicka kasztelanka Wieluńska, druga N. z obiema jednak żył *sterilis:* Jacka, sędziego ziemskiego Lubelskiego, marszałka trybunału koronnego w r. 1736. ten złączył się był dożywotnie pierwszym ślubem z Krystyną Brodowską z Brodeckiej starosty Jasielskiego siostry urodzoną, z tej były córki dwie, Anna za Janem Potockim, druga Wiktorya za Ludwikiem Jezierskim podstolim Lubelskim, i syn Dominik miecznik Urzędowski, komornik ziemski Lubelski, umarł młodo, z Teresy Pisarskiej starościanki Wolbromskiej młode potomstwo zostawiwszy: drugi syn Franciszek porucznik w wojsku cudzoziemskiem, i ten z światem się prędko pożegnał. Drugim ślubem Jacek pojął Elżbietę Skotnicką, pozostałą wdowę po Sarbiewskim kasztelanie Bracławskim, ta *sterilis:* trzecim ślubem Teresę Cieciszewską siostrę rodzoną Jacka pisarza ziemskiego Czerskiego, wdowę po Jezierskim podstolim Kijowskim. 2*do voto* Franciszek sędzia ziemski Lubelski, miał za sobą Elżbietę Leśniowolską chorążankę Czerską, z tej spłodził córki, z których Joanna była za Stanisławem Laskowskim, Helena za Kosmowskim, Wiktorya za Boratyńskim skarbnikiem Sanockim, Krystyna za Żeromskim, Magdalena zakonnicą u wszystkich ŚŚ. we Lwowie S. Benedykta, i synów, Pawła podstolego Buskiego, i sędziego grodzkiego Łukowskiego, ma za sobą Elżbietę Jezierską i dzieci z niej, i Remigiana łowczego Latyczowskiego, posła na sejm 1730. ma za sobą Franciszkę Jezierską, z tej dwóch synów i córki Zofię i Różę. Jacek kasztelan Wizki temi czasy.

Michał Stoiński w r. 1778. podsędek Krzemieniecki. — Ignacy podstoli Urzędowski. — *Krasicki.*

Stojanowski, w województwie Lubelskiem. Piotr Stojanowski 1674.

STOJEŃSKI HERBU KOTWICA.

Czytałem list Zygmunta III. Króla Polskiego, dany w r. 1591. w którym indygenat w tem Królestwie pozwolił ten koronat Janowi, Piotrowi i Pawłowi Stojeńskim, gdzie herb ich tak opisuje, że powinien być miecz goły w środku, strzały dwie, jedna z jednej, druga z drugiej strony podle niego, tak jednak, że się ostrzem i końcami z sobą łączą, na hełmie zaś kotwica okrętowa, od której i herb ten Kotwicą zowią. Tamże powiada, że ojciec tych trzech wzwyż wspomnionych był rodem z Francyi z familji Statoryuszów (zkąd Polskim językiem Stojeńskim potem nazwany) ten jeszcze za Zygmunta Augusta Króla rządów, w Polszcze naszej osiadł, od którego dla wielkiej roztropności w legacyach do postronnych monarchów jeździł, żona jego Małgorzata z Czarniowa Czarniowska, z której miał córkę jednę, Zuzannę, i synów trzech: Jana pisarza grodzkiego Halickiego, potem surrogata i wojskiego Halickiego, który z Włodkiem wojewodą Bełzkim, Tatarów mężnie wojował: Pawła, ten pod Byczyną odważnie na przeciwną stronę nacierając, kilka ran, z tej batalji wyniósł, i Piotra. Od Jana był syn, Krzysztof z Dywidoru Stojeński, którego z Otwinowskiej herbu Gryf, dwóch synów zostało: Gabryel rotmistrz, który zginął na początku wojny Kozackiej, i Krzysztof pułkownik za związku Swiderskiego, w Kętach pochowany, i córki, Anna za Janem Jakóbem Trembeckim, druga za Janiczem, trzecia za Łaskim Wołynianinem, czwarta za Siecińskim herbu Rogala, ale zda mi się już ten dom ustał.

Stojewski *herbu Dębno*, w Sieradzkiem województwie. N. Stojewski miał za sobą Jadwigę Zulińską, z której był syn Antoni, tego zaś z Dąbrowskiej córka Maryanna.

Stojowski *herbu Trąby*, w Krakowskiem województwie. Ci są właśni Jordanowie, i dla tego się z Zakliczyna jako

oni piszą. N. Stojowski miał za sobą Jordanownę córkę Jana kasztelana Bieckiego, z tej było kilku synów dworzanów Króla Zygmunta pierwszego i drugiego. Jan i Wawrzeniec, którego syn Krzysztof w wielkich był respektach u Stefana Batorego, Bartłomiej i Krzysztof 1632. N. Stojowski pojął Teresę Borowską herbu Abdank wdowę po Zuchowskim. Jana siostra Barbara była za Piotrem Trembeckim. *Acta Castren. Crac.* 1608. N. miał za sobą Jadwigę Zulińską, z tej syn Antoni pojął Dąbrowską, od której córka Maryanna temi czasy.

W r. 1778. Józef Stojowski sędzia Biecki. — Antoni burgrabia zamku Krakowskiego. — Nikodem w r. 1788. burgrabia także zamku Krakowskiego. — *Krasicki.*

Stokowski *herbu Drzewica*, w województwie Sendomierskiem, w powiecie Opoczyńskim. Stanisław Stokowski dziedzic na Stoku pojął Katarzynę Mikułowską, *Acta Castren. Opoczyn.* 1542. z tej było dwóch synów, Stanisław dziedzic na Olszamowicach, którego żona Zofia Lutomirska, *Acta Castren. Opocznen.* 1586. i Jakób, tego syn Jędrzej, *Acta Castren. Opoc.* 1578. miał za sobą Jadwigę Swięcicką, z tej było dwóch synów: Mikołaj i Stanisław; po Swięcickiej pojął Dorotę Chrząstowską, z tej było synów czterech: Kasper stan sobie duchowny obrał, Krzysztof z Katarzyny Latifigerni Francuzki, tylko córkę zostawił Urszulę. Jakób dwie żony miał, drugą Elżbietę Masłowską, pierwszą Dorotę Silnicką, z której się syn został Mikołaj/ Jędrzej, ktorego z Anny Szaniawskiej trzej synowie: Jan, Alexy i Alexander. Stanisław syn Jędrzeja z Swięcickiej, złączył się dożywotnie z Anną Sławińską córką Przecława, z tej potomstwo jego: Katarzyna Melchiora Kozińskiego, Barbara Mojżesza Zajączkowskiego małżonki, Jan sędzia ziemski Zatorski, Piotr, Przecław, Samuel, Stanisław, Jędrzej od którego córka Zofia Politańska; Mikołaj drugi syn Jędrzeja z Swięcickiej, dziedzic na Stolcu, Nieczuj, Jarocice, Leszczyn, Biesiec, Brzoski, Kuźnica, Dąbrowa, Huta, Swięcice, miał za sobą Annę Jarochowską, córkę Rafała, z tej zrodził synów pięciu: Mikołaja, od którego z Katarzyny Poleskiej zostało potomstwo: Alexandra, ten *sterilis:* Jana podwojewodzego Sieradziego, od którego z Anny Trzcińskiej córki Stanisława, córka Katarzyna z Janem Słomowskim zaślubiona, i syn Floryan: Wojciecha, ten z Elżbietą Politalską, spłodził Maryannę Piotra Jankowskiego małżonkę, i synów dwóch Władysława w stanie duchownym, i Balcera, którego synowie Stanisław Władysław, Alexander, Paweł, Piotr Rafał, Wojciech, temu Kowalska powiła syna Antoniego, ale *sterilem:* Jerzy piąty syn Mikołaja z Jarochowskiej, miał za sobą Annę Masłowską, z tą spłodził trzech synów: Wojciecha w zakonie

Ś. Augustyna: Mikołaja, którego z Jadwigi Chlebowskiej córki Michała i Ludwiny Kruczyńskiej, syn Floryan, *1mo voto* zmówił sobie Teofilę Ojrzanowską, z której potomstwo, Jan, Sebastyan, Wojciech, Antoni, Katarzyna i Petronella, *2do voto* Katarzynę Kraszkowską, z tej Maryanna, Jędrzej i Wojciech: Franciszek trzeci syn Jerzego z Masłowskiej, pojął Anastazyą Politalską, z tej Maryanna Sebastyanowi Sulmierskiemu Anna najprzód Franciszkowi Skrzyńskiemu, po nim Grabowskiemu zaślubione, Alexandra Apollinara w zakonie Ś. Klary w Wieluniu, i synowie, dwaj, Adam Mateusz w zakonie Soc. Jesu umarł w Sendomierzu w r. 1736. i Jan burgrabia Wieluński, tego żona Eufrozyna Grodzińska, córka Sebastyana z Katarzyny Sulmierskiej, powiła syna Antoniego i córkę Franciszkę. *Acta Castren. Wielun.* 1704. i 1723. Paweł z Stoka Stokowski, najprzód kasztelan Oświecimski 1661. komissarz do kłotni rozsądzenia od Szląskich granic, *Constit. fol.* 25. i 1662. do rewiyyi zamku Lelowskiego, *Const. fol.* 25. w r. 1685. już kasztelan Wojnicki, komissarz do rewizyi skarbu koronnego, *Constit. fol.* 8. miał za sobą *1mo voto* Niewiarowską, *2do* Jordanownę cześnikownę koronną: był to zda mi się ten Paweł, brat rodzony Jana sędziego ziemskiego Zatorskiego, który z Anny Krasińskiej kasztelanki Płockiej, wdowy po Przerębskim, spłodził dwie córki, Annę i Rozalią. Samuel trzeci ich brat, pojął Krystynę z Zmigroda Stadnicką, z której córki Marcyanna Rojewska, Barbara Strońska, Konstancya Gołuchowska. Mikołaj i Stanisław Stokowscy dziedzice na Chojnach, Stanisław na Lutomirsku podpisał elekcyą Jana III. w Łęczyckiem województwie, z tych Mikołaj miał za sobą Kozierowską. *Kochow. Climac.* 3. *lib.* 5. wspomina Mikołaja Stokowskiego, że był od skonfederowanego województwa Łęczyckiego w r. 1666. komissarzem do traktatów z królewską stroną, które i zawarł i podpisał.

Stokowski *herbu Jelita*, w Sieradzkiem województwie, ci się piszą z Romiszowic, bo jednejże są z Romiszowskiemi dzielnicy. Jarosław albowiem brat Piotra Romiszowskiego, którego list dawny opowiada chorążym Łęczyckim w r. 1468. przy oprawie, którą czynił żonie swojej Dorocie Łęckiej, pierwszy się nazwał od dóbr Stokowskim, miał syna Jakóba, który zostawił potomstwo, trzy córki: Jadwigę Oleśnicką na Pinczowie, Elżbietę Gniewoszową na Birdzicy, Agnieszkę Janową Sładkowską kasztelanowę Konarską, i syna Jana kasztelana Konarskiego, ten z Lezeńską spłodził kilka córek i synów, Piotra *sterilem*, Stanisława, i Jakóba łowczego Łęczyckiego, któremu Puckowna powiła dwie córki, Jadwigę zmówioną z Stanisławem Szydłowskim, Zofią z Zapolskim pod-

starościm Wieluńskim, synów zaś Marcina, tego żona Karnkowska, Jana czy Stanisława, tego żona Grzywianka, Wojciecha i Jakóba. Stanisław syn drugi Jana kasztelana Konarskiego, z Mikołajewskiej spłodził syna Walentego, który się złączył dożywotnie z Gniewiecką z Buzenina, z tą tylko cztery córki zostawił, Katarzynę wydaną za Stanisława Skotnickiego, Annę za Marcina Waliszewskiego, Małgorzatę za Koliczkowskiego, Jadwigę pannę: po Gniewieckiej, pojął Lutomirską herbu Jastrzębiec, z tej się został syn Jan, którego żona Duninowna Wolska. Adam z Romiszowic Stokowski kwitnął w w r. 1670. Stanisława porucznika pod pancerną chorągwią Hieronima Lubomirskiego wspomina z pochowałą męztwo, *Konstytucya* 1676. *f.* 43. że w wielu kampaniach heroicznie się z nieprzyjaciołami tej ojczyzny potykając, na ostatek w ostatniej swojej z poganami potyczce, woląc raczej ginąć, niżeli się żywo w ręce nieprzyjacielskie dostać, póty się siekł z niemi, aż też padł trupem, czego wdzięczna ojczyzna sukcessorom jego, sześć tysięcy z skarbu koronnego wyliczyć kazała. *Nieszpork. fol.* 137. pisze, że Marcin Stokowski (brat Jakóba, żona jego Maryanna, córka Elżbieta) widomie pokutował po śmierci swojej, różne charaktery nieznajome pisząc, i insze znaki samym tylko duchom zwyczajne czyniąc: tę pokutę jego wprzód dobrze examinowaną, wydrukować kazał Trzebicki biskup Krakowski. Podobno są Stokowscy i herbu Piława, jako namienia *Delamars w swojem kazaniu.*

W r. 1778. Jan Stokowski podkomorzy Łęczycki. — Mikołaj podczaszy. — Ignacy wojski Brzeziński. — Faustyn stolnik Orłowski. — Ignacy wojski Orłowski. — W r. 1788. Adam chorąży Brzeziński. — Jan chorąży Inowłodzki. — *Krasicki.*

Stolecki *herbu Wieruszowa*, w Sieradzkiem województwie. Chryzostom Stolecki Wierusz, żona jego Dorota Raczyńska, *Acta Castren. Wielun.* 1624. kędy też wspominają, że dobra ich dziedziczne Stolec, od których tego imienia nabyli przeniosły się w dom Stokowskich herbu Drzewica.

Stoliński *herbu Koss*, jedenże dom z Kalkszteinami. Mikołaj Stoliński z Stanisławem Żółkiewskim hetmanem pod Cecorą porucznikując, zginął. Jerzy z Karolem Chodkiewiczem hetmanem w obozie większą część życia swego przepędził: Jan i Jakób ludzie rycerscy: to *MS. o Famil. Pruskich.* N. Stoliński miał za sobą Czapską córkę Chryzostoma, Katarzyna była za Mikołajem Bąkowskim herbu Ryś sędzią ziemskim Malborskim. Melchior à Kalksztein pisarz grodzki Chełmiński, i Antoni Stolińscy posłowie z Prus na sejm 1730. N. miał za sobą Katarzynę Chrząstowską herbu Łodzia, z tej były cztery córki, Barbara za Antonim Trzebińskim herbu Szeliga.

Helena 1*mo voto* za starszym rodzonym bratem Piotrem Trzebińskim, a 2*do voto* za Wolskim komornikiem granicznym Inowrocławskim, trzecia Katarzyna za Jakóbem Koleżyńskim siolnikiem Kruświckim. Czwarta Konstancya Agata, za Melchiorem Złotnickim podczaszym Gostyńskim, podwojewodzym Kaliskim.

STOŁOBOT HERB.

Okolski tom. 3. *fol.* 177. tak ten herb opisuje, strzała, prawi, powinna być na dwóch tryangułach z sobą połączonych osadzona, końcem do góry prosto wyrychtowana, przez nię dwa krzyże idą, na hełmie pawi ogon: czyli raczej, jako tenże autor dorozumiewa się, że to nie tryanguły, ale kotary Tatarskie, albo pomniejsze szałasze, które pospoliciej na kształt tryangułów zwykli sobie Tatarowie stawiać dla zasłonienia się od rewolucyi powietrza. Nadany zaś być rozumiem ten herb Stołobotowi rycerzowi w Siewierzu Moskiewskim od książąt Litewskich za dzieło jakieś nad Tatarami przeważne. Tym się herbem wedle niego pieczętują Winkowie, z których Siemian Winko, w zasługach od Zygmunta Augusta Króla wziął niektóre dobra na Rusi. Iwan Winko pod Moskiewską expedycyą za Stefana Króla, pod Wielkołukami znaczne dał dowody odwagi swojej. Bazyli pod Drobobuzem życie swoje i ze krwią w okazyi dla ojczyzny wylał. Mikołaj także rotmistrz pod Białymkamieniem kulą z działa zabity. Jedni z tych Winków na Wołyniu, drudzy w Kijowskiem osiedli.

Stoma, w Brześciańskiem województwie, kędy Antoni Stoma i Krzysztof podpisali elekcyą Jana III. Króla: idą od Stumana niegdy księztwa Zmudzkiego gubernatora, który wpadłszy do Chełmińskiej ziemi w r. 1270. z wojskiem swojem wsi i miasteczka pod Krzyżakami jedne popalił drugich przez moc dobył, i niepoliczoną zgraję ludzi w niewolą zabrał, krom innej obfitej zdobyczy. *Stryjkowski fol.* 299. *Kojał. par.* 1.

fol. 5. Drugi, ale już z Krzyżakami trzymając, Grodno miasto naszedł i złupił. *Kojał. in MS.*

Stopiński *herbu Junosza*, w Płockiem województwie, jedna ich dzielnica z Rościszewskiemi.

Strachanowski *herbu Śreniawa*, w Sieradzkiem województwie. Jan Strachanowski w Kaliskiem 1697.

Strachocki *herbu Rawicz*, ale z tą różnicą w hełmie, że słów zażyję Stefana Batorego Króla: *Supra vero scutum, in clypei summitate galeae tornatilis, fascia glauci coloris, prominente et dependente ornat, ex qua dimidia pars ursi, pedibus sursum elevati prominet*, to jest, że powinno być pół niedźwiedzia w hełmie, ale bez rogów jelenich i bez róży, jak jest w herbie Rawicz, ale między nawiązaniem żółtem. Ten albowiem Król w roku 1576. 30. Listopada, Janowi, Michałowi, i Mikołajowi Strachockim braci rodzonej, dając listem swoim świadectwo, że są zdawna rodowita szlachta w województwie Sendomierskiem, w powiecie Opoczyńskim, lubo ojciec ich, styrawszy fortunę swoję na różnych usługach ojczyzny, a osobliwie pod Starodubem przeciwko Moskwie, za Zygmunta Króla Polskiego i w inszych okazyach, przyszedł do tego, że siły stargawszy, resztę życia swego w Bieczu osiadłszy, przepędził; przywraca ich do wszystkich prerogatyw rycerstwa Polskiego, za konsensem wszystkich stanów koronnych, czyli raczej deklaracyą czyni, że im proceder ojcowski, najmniejszego uszczerbku, względem urodzenia ich, i do wszystkich honorów w tej Rzeczypospolitej, tamą być nie powinien. Z tych tedy trzech braci, Jan, który przywilej Króla Stefana, sobie i braci dany w grodzie Opoczyńskim, w r. 1586. oblatował, spłodził czterech synów: Adama, Stanisława, Jana i Krzysztofa, z Jadwigi Unewelskiej, o czem świadczą *Acta Corcin.* 1599. *Acta Opocznensia* 1604. Siostra zaś Elżbieta, tych czterech braci, wydana za Jana Karskiego. *Acta Castren. Sandomir.* 1599. Z tych braci, Stanisław był kanonikiem Warmińskim, proboszczem Księżkim. *Acta Castr. Opocznen.* 1604. Krzysztof scholastykiem Wiślickim, kanonikiem katedralnym Płockim i surrogatem. Od jednego zaś z drugich dwóch braci, to jest Adama albo Jana, był sukcessor Stanisław Strachocki, który pierwszym związkiem małżeńskim, złączył się z Jadwigą Ojrzanowską, która mu powiła te dzieci: Mikołaja, Stefana, Wojciecha i Jana, i córki Barbarę i Eufrozynę: *Acta Castr. Petricov.* 1576. drugim związkiem z Elżbietą Jaworowną, *Acta Castren. Petricov.* 1680. z tej był syn Tomasz, który spłodził Marka, ten temi czasy w szkołach. Mikołaj zaś z Ojrzanowskiej zrodzony, rycersko tra-

ktując osiadł na Podolu. Stefan brat jego, zstarzawszy się w obozie, pojął Gniazdowską wdowę w województwie Sieradzkiem, ale z nią żył *sterilis*. Wojciech, brat trzeci, z Prokopowiczowny spłodził synów Stefana, i córkę, która pierwszym ślubem żyła z Rupniewskim, i powiła mu syna i córkę, drugim ślubem poszła za Biedrzyckiego. Jan czwarty po experymentach rycerskich, złączył się dożywotnie z Maryanną Mdzewską w Płockiem, umarł 1702. w Radziejowie u OO. Franciszkanów pogrzebiony, syn jego z tejże żony Marcin kanonik katedralny Płocki, deputat na trybunał koronny w r. 1742. tej tam dyecezyi zasłużony w różnych interesach. Córka zaś Eleonora najprzód Wilewska, z tym *sterilis*, potem Małowieska podwojewodzina Wyszogrodzka temi czasy.

Genealogia rodu Strachockich ze wszystkiemi dowodami, z drzewem genealogicznym składającym się z dwadziestu dwóch herbów, przez ósm generacyi, stósowanie do ustaw Cesarsko Austryackich, w stanach Królestw Gallicyi i Lodomeryi w r. 1816. zrobiona, i od tych wywodzonym się poświadczona, w archivum stanów we Lwowie znajdująca się, dowodzi: ze trzech braci Strachockich którzy na sejmie w Toruniu r. 1576. od Stefana Batorego Króla Polskiego, i stanów sejmujących otrzymali przywilej, przyznający dawne szlachectwo, i herb Rawicz z różnicą w hełmie szczególnej temu rodowi służącą, (jak wyżej wyrażono) okazuje: że 1. Jan Strachocki (który otrzymał z bracią przywilej 1576. r.) z Jadwigą *Unewelską* spłodził Adama, tenże 2. z Katarzyną *Gałęską*, Stanisława, który 3. z Jadwigą *Ojrzanowską*, spłodził Wojciecha, a ten 4. z *Prokopowiczowną* Stefana, który 5. z Anną *Rupniewską* Józefa, a ten 6. z Katarzyną *Wróblewską* spłodził Jerzego Antoniego Strachockiego dziedzica na *Rudnikach*, który 7. z Maryanną *Kozłowską* 8. spłodził czterech synów, Adama Antoniego, Michała Wincentego, Erazma Józefa, Macieja Romana, i córek dwie, Antoninę Krystynę, i Konstancyą Józefę wywodzących się w r. 1816. w stanach Królestw Gallicyi i Lodomeryi, a na mocy tejże legitymacyi, w oryginale w Wiedniu złożonej, w archivum Cesarsko Austryackiego urzędu dworskiego, wielkiego podkomorzego, najstarszy syn Adam Antoni Strachocki w r. 1817. od Franciszka I. Cesarza Austryi i Króla otrzymał urząd dworu Cesarskiego rzeczywistego podkomorzego, a w r. 1828. od tegoż mianowany Cesarsko królewskim komissarzem, na sejm w Królestwach Gallicyi i Lodomeryi odbyty w r. 1835. był członkiem deputacyi stanowej do Wiednia dla powinszowania od kraju wstąpienia na tron Ferdynanda I. Cesarza i Króla, a zaś w r. 1836. od tegoż Ferdynanda I. Cesarza Austryi i Króla powtórnie mianowany Cesarsko królewskim komissarzem, na sejm w Królestwach Gallicyi i Lodomeryi odbyty, a w r. 1837. od tegoż wyniesiony, na dygnitarstwo krajowe podskarbiego koronnego w połączonych Królestwach Gallicyi i Lodomeryi przez wydany przywilej w tymże r. 1837. podług którego, jak dowiedziono w genealogji herb Rawicza z różnicą w hełmie od r. 1576. używano przyznany został i także devisa, pod herbem umieszczana *patria semper amanda* dotąd ciągle przy herbach

tegoż rodu używana, przyznana i potwierdzona. — *Z dokumentów złożonych u wydawcy.*

Stradomski *herbu Prus 1mo*, w Krakowskiem województwie, piszą się z Stradomia, które dobra według *Okolskiego* poszły od nich w dom Lubomirskich, a od nich do prepozytury Wiśnickiej przyłączone na wieczne czasy, jedenże to zaś dom jest z Szczepanowskiemi, ale od dóbr wspomnionych nazwiska tego nabyli. Z tych Krzysztof Radomski pierwszy z województwa Krakowskiego, deputatem obrany na trybunał koronny dopiero się poczynający. Marcin dworzanin Zygmunta Augusta i Stefana Batorego Królów, od pierwszego z nich z Katarzyną Królewną do Szwecyi wysłany, odprowadzając ją Janowi książęciu Finlandzkiemu, gdzie gdy Katarzyna w więzieniu syna powiła Zygmunta, potem Króla Polskiego, on go z Secemińskim do chrztu trzymał; gdy się potem do ojczyzny wrócił, jeździł w legacyi od Stefana Króla, do Rudolfa Cesarza, a Zygmunt III. skoro na tronie Polskim osiadł, rekompensując mu jego zasługi, nadał mu w r. 1599. dobra Dunajów, Borszczów i Czerkasowcze. Jana Stradomskiego kilku synów zostało, Hieronim podstarości Czorsztyński, Mikołaj, Zygmunt dziedzic na Wrocimowy, podstarości Sądecki, ten zostawił kilku synów, z których jeden w zakonie S. Benedykta kwitnął; Krzysztof w Nakle pod Lelowem dziedzic, podstarości Olsztyński, długo na dworze Joachima Ocieskiego kasztelana Sądeckiego, starosty Olsztyńskiego bawił, w r. 1590. poborca, *Januszov. Stat. fol.* 361. umarł 1603. złączył się dożywotnie z Anną Wilkocką, z której zrodził dwie córki, Zofię Adamowi Tęgoborskiemu w wielkiej Sielnicy, Barbarę Szypowskiemu, zaślubione, i synów Jana dziekana Lelowskiego, plebana Nakielskiego; Joachima, tego żona Małgorzata Trzebińska, wdowa po Hieronimie Gajowskim, atoli zszedł *sterilis:* Zygmunta, ten w zakonie S. Franciszka Bernardynem został: Mikołaja pisarza grodzkiego Chęcińskiego, tego pierwsza żona była Elżbieta Grabkowska, córka Jana, ale *sterilis*, druga była córka Mikołaja Maja. Stanisław Stradomski, którego urodziła Suchorabska, dziedzic na Kempanowie, dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Raciborzewską, od której byli dwaj synowie: Jakób i Stanisław, drugi raz z Anną Rożnowną córką Jakóba Rożna podsędka Krakowskiego z Myjowskiej, z tą miał to potomstwo, Krzysztofa, Zygmunta, i Jana, córki zaś, Barbarę z Pawłem Minockim, Agnieszkę z Kaszoskim, Elżbietę z Baranowskim herbu Rawicz, Katarzynę także z Baranowskim, i Annę z Kossakowskim dożywotnie zmówione. Melchior Stradomski dziedzic na Szczucinie, z Ocieskiej zostawił syna Jana, i w obozie i na różnych dworach wsławio-

nego, ten pojął Ożarowską z Oleśnickiej siostry rodzonej wojewody Lubelskiego spłodzoną, zostawił z niej dwóch synów: Mikołaja i Malchera, z tych Mikołaj dziedzic na Zorawicach, miał za sobą Katarzynę Pszonczankę z Babina, z której był syn Michał. Malcher drugi, drugi, dziedzic na Szczuczynie, tego z Ligęzianki z Piotraszowski syn Jan, który dwa razy wkraczał w kontrakty małżeńskie, 1*mo voto* z Magdaleną z Zakliczyna Jordanowną, ta mu powiła czterech synów: Jerzego, od którego syn Jerzy stolnik Kijowski: Jędrzeja, dworzanina u Króla Michała, ten to zda mi się Jędrzej w roku 1675. brał żonę Helenę z Kozietuł Skarbkownę herbu Abdank, synów jego czterech zostało, Franciszek, Jan, Dominik, i Antoni, córki; Maryanna Potocka, i Zofia Szembekowa: Alexandra, zakonnika S. Norberta w Hebdowie, i Michała w zakonie OO. Reformatów: 2*do voto* z Krystyną z Kozietuł Skabkowną, z tej miał synów trzech, Józefa łowczego Rożańskiego: Michała stolnika Owruckiego, żona jego Teresa Malczowska, i Franciszka, tego z Teresy Komarnickiej, córka Konstancya Bystrzanowska. Jerzy Stradomski miał za sobą Barbarę Krasińską kasztelankę Płocką. N. Kotowską. Elżbieta zakonnica u Wszy-Wszystkich SS. we Lwowie. N. pojął Magdalenę Jutrowską, z tej syn Jan. Dorota Staniątecka przeorysza w r. 1542. Anna była za Waleryanem Strowskim. *Acta Castr. Sandec.* 1649. Maryanna za Rogalińskim podczaszym Bełzkim.

W r. 1788. Antoni Stradomski subdelegat Krakowski. — *Krasicki.*

Strasz *herbu Odrowąż*, w Krakowskiem i Sendomierskiem województwach, piszą się z Kościelnik albo z Białaczowa, bo *Miechov. lib.* 4. *cap.* 53. wspomina Jana Strasza z Kościelnik, który na koronacyi Władysława III. Króla Polskiego, rzucił był tę kwestyą, czy się godzi tak młodego Króla koronować. Do tychże należy B. Prandota z Białaczowa biskup Krakowski, o którym mówiłem w drugim tomie pod Białaczewskiemi. Jana z Białaczowa na wojnie Pruskiej wspomina *Biel. fol.* 344. Imbraim Strasz w młodych bardzo leciech od Tatarów w niewolą wzięty i Turkom zaprzedany, do tej między niemi prerogatywy przyszedł, że w najprzedniejszych legacyach do Panów Europejskich był zażywany, osobliwie w r. 1562. do Ferdynanda Cesarza w Frankforcie nad Menem poselstwo swoje sprawował, w r. 1569. do Zygmunta Augusta Króla Polskiego. *Biel. fol.* 624. *M. Biel. fol.* 3311. *Warszawic. orat.* 7. *Turcica et orat.* 14. Lenard Strasz burgrabia Krakowski 1573. ale dyssydent, poseł na konwokacyą 1572. *Biel. fol.* 657. Jan także burgrabia Krakowski 1584. *Papr. fol.* 697. Wojciech pod Pleszkowem heroicznie przeciwko Moskwie stawał. *Biel. fol.* 782. Barbara Straszowna Jędrzeja

Gawrońskiego kasztelanica Wieluńskiego żona umarła 1649. co poznać z jej nagrobku marmurowego w kościele Mnińskim. N. Strasz zacny żołnierz, miał za sobą Oleśnicką herbu Dembno dziedziczkę w Chmielniku. Krzysztof w wojnach Moskiewskich, Pruskich odważny, zszedł z tego świata 1644. którego syn Władysław z Urszuli Krezianki spłodzony, nagrobek mu w Włoszczowie wystawił. *Starowol. in Monum. fol.* 792. N. pisarz grodzki Sanocki, świat pożegnał w r. 1667. w Sanoku pogrzebiony. Paweł Strasz dziekan Mszczonowski, pleban Dąbski 1692. którego synowiec Jacek. N. była za Tomaszem Leszczyńskim sędzią ziemskim Sanockim. Jadwiga za Janem Skrzyńskim. O jednej z domu Straszów, pisze *Rescius in Atheismis fol.* 49. że się z tej okazyi do wiary katolickiej nawróciła. W miasteczku Jaśle na Rusi, minister Nowochrzczeński, w publicznem do swoich kazaniu, wszystkich swoich słuchaczów do nowego chrztu zachęcał, tą ich obietnicą łudząc, że miał na każdego z nich Duch Święty z nieba zstąpić, tym kształtem, którym niegdy pokazał się, kiedy Chrystus od Jana był chrzczony. Co żeby był tem prędzej w nich wmówił, z szat się swych wyzuwszy, pierwszy się w kadź pełną wody, rzucił, przestrzegając wszystkich, żeby pilno uważali, jak Duch S. na niego zstępować będzie. Omylił się jednak fałszerz, bo z piekła zły duch przybył, który go już wkoło kadzi kręcił, już przewracał, już do góry wynosił, a potem i z głową głęboko nurzał, i wymyślnie męczył. Patrzali na to wszyscy, i żeby się Bogu z żalem oddawał, zalecali, na co on: nie wierzę, prawi, żeby był Bóg prawdziwy, który wiary naszej cudami nie potwierdza. Co tylko to wymówił, tak go bies dobrze w owej wodzie, zanurzył i póty trzymał, póki się nie zalał, i śmierci z wodą nie chłysnął.

W r. 1788. Michał Strasz podsędek Radomski. — *Krasicki.*

Straszewski *herbu strzała rozdarta.* N. Straszewski miał za sobą Franciszkę Dziulankę. N. była za Alexandrem Młodzianowskim podczaszym Bracławskim. N. za Kazimierzem Chronowskim. N. skarbnik Upitski, poseł na sejm 1738. drugi wojski Upitski.

Podług papierów familji tej, do dziś dnia i licznie tak w Gallicyi Ces. Austr. jako i w Krakowskiem znajdującej się, używają herbu *Radwan* ale nie *Komoniaka*, jak tu chce *Niesiecki* i najdawniejsi ich przodkowie pisali się na Radwanach ze *Straszew* Straszewscy. — Z tych 1. Walenty Straszewski w Wielkiej-Polszcze zmarły, miał syna 2. Stanisława, który w r. 1654. był dziedzicem dóbr nazwiskiem *Straszewy*, *Wronki*, *Kozi las* i innych w województwie Płockiem leżących: miał czterech synów. Z tych 3. Piotr najstarszy syn Stanisława sprzedawszy swój majątek w Wielkiej-Polszcze, przeniósł się w województwo Krakowskie, gdzie r. 1665. kupił dobra *Łuczyce* i *Kosmerzów* od Stanisława

Grochowskiego kasztelanica Lwowskiego. Tenże Piotr mając dwie żony pierwszą *Kościeniownę*, a drugą za Lęsina *Lęsińską*, i z tychże 10 potomstwa umarł r. 1679. Z których 4. Krzysztof najstarszy syn Piotra przeżywszy swoje rodzeństwo objął r. 1699. po ojcu wyż rzeczone dobra. Był stolnikiem Dobrzyńskim. Tenże Krzysztof z dwóch żon, z pierwszej *Morskiej* podczaszanki Sochaczewskiej, a z drugiej z Dembian *Dembińskiej* mając ośmioro dzieci jadąc z Krakowa do domu nogę złamał i wkrótce umarł. 5. Floryan z drugiej żony Krzysztofa najstarszy syn zwiedzał obce kraje. Był kapitanem w regimencie Francuzkim wolontaryuszów, wróciwszy do swej ojczyzny r. 1719. jako pozostały jeden z synów Krzysztofa odebrał majątek ojczysty, to jest powyższe dobra. Był marszałkiem konfederacyi województwa Krakowskiego, poźniej został skarbnikiem Krakowskim. Floryan z dwóch żon pierwszej *Dziulanki* córki Dziulego stolnika Sendomierskiego i z drugiej *Kotkowskiej* podczaszanki Nowogrodzkiej mając 13. potomstwa umarł r. 1768. 6. Antoni z pierwszej żony Floryana najstarszy syn urodzony r. 1726. doszedłszy lat był za granicą we Francyi w regimencie kadetów dla Polskiej szlachty ustanowionym za pośrednictwem Króla Stanisława Leszczyńskiego. Powróciwszy z zagranicy gdy go odumarli bracia, objął po ojcu Floryanie dobra *Łuczyce* i *Kosmerzów*. Prócz tego wziął w części znaczny spadek majątku milionowego pozostałego po swym wuju Alexandrze Dziulim będącym w. koniuszym w Lunewillu przy Królu Stanisławie Leszczyńskim. Tenże Antoni Straszewski miał dwie żony, pierwszą *Komecką* burgrabiankę Krakowską, a drugą *Chomętowską* podczaszankę Bydgoską, żyjąc lat 65. umarł r. 1791. Z dwóch żon miał 15. potomstwa. — 7. Z pierwszej żony *Komeckiej* Antoniego Straszewskiego pozostały syn wdowiec Floryan mieszkający w Krakowie od r. 1817. z drugiej zaś żony *Chomętowskiej* Antoniego Straszewskiego synowie Stanisław i Józef sprzedawszy pozostałe na nich dobra *Łuczyce* i *Kosmerzów* po ojcu Antonim będące w rękach ich przodków przez lat 152, zamieszkali w Gallicyi Austryackiej od r. 1817. z których starszy Stanisław ożenił się z Maryanną *Rupniewską*, a młodszy Józef z Dominiką *Wizemberg*, kupiwszy dobra w cyrkule Rzeszowskim jako należący do stanów szlacheckich Gallicyjskich. — *Z dokumentów familijnych złożonych u wydawcy.*

Straszkowski. N. Straszkowska żona Mikołaja Sokołowskiego wojewody Łęczyckiego. *Paproc. o herb. f.* 426.

Straszyński *herbu Lew*, w Prusiech, Lew zaś taki powinien być jak u Wolfów, tylko, że rzek nie masz, i na hełmie sam tylko Lew, łapa jedna prawa w górę, druga przednia na dół, nóg zaś tylnych z Korony nie widać, tak go opisuje *MS. o Famil. Prusk.* atoli według niego, już ten dom zszedł, pisali się von Buchwałd, z których jedna była za Gablentzem.

Strawiński *herbu Hypocentaurus*, w księztwie Żmudzkiem, z których Stanisław Strawiński, spłodził syna Dawida. Gabryel Strawiński. *Kojał. in MS.*

Strawiński *herbu Sulima. Paproc. o herb. f.* 673. pisze, że Strawińska herbu Doliwa była za Gotuntowicem, za

którym autorem i ja idąc, Strawińskich do herbu Doliwa pociągnąłem, atoli *Kojał. in MS.* powiada, że Strawińskich dom. herbem się Sulima pieczętuje, luboć są i trzeci tamże w księztwie Litewskiem Skirmuntowie Strawińscy, o których mówiłem pod Skirmuntami, ale ci do herbu Przyjaciel należą. Sulimczykowie ci kwitnęli: Marcin, Balcer, Erazm i Krzysztof, bracia rodzeni, Adam zaś brat ich stryjeczny, z tych Marcin kasztelan Miński z sejmu 1591. zapisany deputatem na trybunał fiskalny Litewski, *Constit. f.* 610. na wojnę Moskiewską, że Stefanowi Królowi pożyczył był pewnej summy, zkąd puszczono mu miasta Mohylowskiego prowenta, pokazuje się z Konstytucyi 1595. ktora mu *fol.* 678. tę summę z skarbu wyliczyć kazała: *Kojałowicz* go Witebskim kasztelanem pisze, niewiem czy nie omyłką, i pułkownikiem: syn jego Hieronim Maxymilian, starosta Rohaczewski. Balcer brat rodzony Marcina, najprzód cywun Trocki, poseł na sejm 1598. i deputat na trybunał fiskalny Litewski, i 1607. *Constit. fol.* 878. w r. 1620. już starosta Mozyrski i poseł na sejm, stanął komissarzem między inszemi przydanemi na wojnę Turecką przeciwko Osmanowi, *Constit. fol.* 2. w r. 1631. wojewoda Miński i deputat na sądy fiskalne. *Constit. f.* 11. Erazm trzeci brat pułkownik królewski, ośm lat w niewoli Moskiewskiej przepędziwszy, gdy się do ojczyzny powrócił, podkomorzym był Nowogrodzkim Siewierskim. Krzysztof czwarty brat sędzia ziemski Trocki, mąż wojenny, poborcą go wspominają *Konstytucye* 1609. *fol.* 927. synowie jego, Kazimierz, Karol, Zbigniew, Maxymilian, Alexander, Trojan i Krzysztof. Kazimierz koniuszym był Trockim r. 1648. Karol podkomorzym Starodubowskim, pułkownikiem ludu powiatowego przeciwko Kozakom, od których na wycieczce jest zabity 1648. Zbigniew, sędzią ziemskim Starodubowskim, od którego syn się został Adryan. Maxymilian stolnikiem Starodubowskim, Trojan sędzią grodzkim Oszmiańskim, Krzysztof na koniec cześnikiem Oszmiańskim. Adam Strawiński brat stryjeczny Balcera wojewody Mińskiego i inszych, miał synów dwóch: Bartłomieja i Bazylego. Mikołaj podstoli Kowieński 1632. podpisał *pacta conventa* Władysława IV. *Porząd. Elekc. f.* 18. Krystyna podkomorzanka Czerniechowska, była za Janem Wacławem Karskim stolnikiem Nowogrodzkim. *Okol. t.* 2. *f.* 573. Maxymilian chorąży Starodubowski, Floryan skarbnik Starodubowski 1674. Franciszek wojski Starodubowski, sędzia grodzki Piński, poseł na elekcyą 1697.

W r. 1778. Ignacy Strawiński podkomorzy Litewski. — Antoni pisarz grodzki Trocki. — Michał sędzia ziemski Starodubowski. — Bruno starosta Słonimski. — W r. 1788. Tadeusz sędzia ziemski Starodubowski. — *Krasicki.*

Streczan *herbu Swierczek*, w księztwie Litewskiem w powiecie Oszmiańskim. Daniel Streczan, synowie jego Marcyan, i Adam, służyli z Zygmuntem Słuszką chorążym Litewskim. *Kojał. in MS.*

Stretkowski *herbu trzy tarcze. Okolski tom. 3. fol.* 218. tak ten herb opisuje, powinny być trzy tarcze w polu, dwie na górze podle siebie, a trzecia pod niemi we środku, i przydaje, że się tym herbem pieczętują Streczkowscy.

Strocki *herbu trzy księżyce.* Tych antecessorowie Annibal i Mikołaj de Strozze szlacheckiej familji w księztwie Florenckiem zrodzeni, przyszli do Polski z Królową Boną, których sukcessorowie osiadłszy w województwie Ruskiem, po otrzymanym indygenacie, zwać się poczęli Strockiemi. Lukrecya de Strozze była najprzód za Radziwiłem marszałkiem Litewskim wielkim, potem za Kopciem kasztelanem Trockim. Mikołaj Strocki był posłem od Króla Augusta pierwszego do Francyi, miał za sobą Hołowińską, miecznikownę Owrucką, syna miał Mikołaja, tego z Zorawińskiej córka była za Stanisławem Baranowskim pisarzem Łomżyńskim. Jan Strocki w ziemi Sochaczewskiej 1674. roku. Franciszek w ziemi Chełmskiej 1697.

Stroic. Łukasz Stroic szlachcic Multański, indygenat otrzymał na sejmie 1593. *Constit. fol.* 643. Simeon Strojca wisternik Multański 1596. *Constit. fol.* 685.

Stroiłowski na Ukrainie. Alexander Stroiłowski z sejmu 1613. komissarz do rewizyi dóbr Lubecza. *Const. f.* 29.

Stromski *herbu Sulima*, w Kujawskiem województwie.

Stroński *herbu Doliwa*, w Krakowskiem i Sieradzkiem województwach, piszą się z Sielnicy, znać że jednejże dzielnicy z Sielnickiemi. *Beda haeres de Stroniów* w roku 1366. podpisał list klasztora Jędrzejowskiego u *Papr. fol.* 73. Jan Stroński pojął Masłomięcką, z której miał dwóch synów, jeden z nich zszedł bezpotomny, drugi Aaron, był u Drzewickiego arcybiskupa Gniezn. podkomorzym, żona jego Wiktorya Łyszkowska dziedziczka na Jamiołkach, z tej spłodził cztery córki: Anna poszła za Lutka, Zofia za Jana Bielawskiego, Małgorzata za Czepowskiego, Elżbieta za Tokarskiego: synów zaś sześciu: Jana, ktory był w Wieliczce strygarem, Łukasza, Piotra, Stanisława pisarza w kancellaryi mniejszej koronnej, Marcina, ten z Łaskim pod Oczakowem, znaczne męztwo swoje pokazał, i Jędrzeja człowieka rycerskiego. Od jednego z tych sześciu braci, któremu się w podziale Jamiołki dostały, idą Jamiołkowscy. Waleryan Strowski miał za sobą Annę Stradomską. *Acta Castren. Sandec.* 1649.

Strojnowski *herbu Strzemie*, w Krakowskiem województwie. Jan Strojnowski miał za sobą Kołkownę, nie zostawił tylko córkę jednę, którą wydał za skarbnika Krakowskiego, dobra tego Jana, były pod Pinczowem Góry, to *Baran*. N. była za Samuelem Garlińskim. *Starowol. in Bellat. Sarm. fol.* 224. tak pisze o Stanisławie Strojnowskim: *Tribuni titulo praefuit, qui primum excubiarum semper curam gesserat, ediderat que non postremum suae fortitudinis specimen ad Slavinam sub Regimine tunc Rusinovii existens, a quo cum trecentis Cosacis missus, sexcentos Bohemorum equites nactus, ad internecionem fere deleverat. Jam vero integrae legioni praepositus, ad Glacium primo Comitis Turnii audacius palantes cohortes maximis cladibus affecit, deinde ad Habelsverdam novem rusticorum millia foedissima strage delevit, tum ad Strinam quoque secundo praelio haereticos devicit, et Rhenum transgressus Archiduci Leopoldo, usque adeo in profligandis rebellibus diligentem et strenuam operem navavit, ut inter strenuos milites, et consilio perspicax, et manu egregie fortis haberetur, successit illi Aegidius Kalinovius.* Jędrzej Strojnowski dziedzic wsi Opatkowic, brat jego Stefan był scholastykiem Kamienieckim, proboszczem Dąbrowskim, deputatem na trybunał koronny: Zygmunt, Kazimierz, Stefan r. 1697. Jan miał za sobą Borzymowską z ojca Jana, z matki Gołuchowskiej urodzony, spłodził Józefa Jezuitę, i drugich.

W r. 1788. Waleryan Strojnowski podkomorzy Buski. — *Krasicki.*

Strożewski *herbu Prawdzic*, w ziemi Wyszogrodzkiej. Tomasz, Marcin, Sebastyan, Kazimierz, i Franciszek pisali się na elekcyi Augusta II. z ziemi Dobrzyńskiej.

STRUMBERG HERB.

Powinna być Kotwica w czerwonem polu, taka jak w herbie Radzic Kmiciców, jakom mówił w piątym tomie, ale bez gwiazd, na hełmie zaś trzy pióra strusie, tak go opisuje *Papr. o herb. fol.* 578. *Okol. tom.* 3. *fol.* 180. ktoby się tym herbem pieczętował, żaden nie pisze. Strumberk Mikołaj cześnik Mozyrski, podpisał elekcyą Jana III. Króla w powiecie Upitskim, ale niewiem czy do tego herbu należał.

Strumieński *herbu Jelita*. O jednym z nich pisze *Okolski*, że wydał książkę do druku o *Stawach*, był to Wojciech Strumieński, i według *Starow. in Cent. Script. f.* 119. napisał po Polsku książkę *de Agricultura.*

Strumiło *herbu Nałęcz*. Dawniejszemi czasy w ziemi Lwowskiej gniezdzili się, z których Jerzy najprzód był chorążym Lwowskim, a potem podkomorzym w r. 1463. *Acta Ter-*

restr. Leopol. Alexander Stanisław Strumiło Pietraszkowicz starosta Smoleński, w r. 1489. poseł do Moskwy, upominając się kniaziów Litewskich, którzy z Siewierza do Moskwy przenieśli się, drugi raz w r. 1494. żeby był rozszył przyjaźń Moskiewską z Wołochami, trzeci raz w r. 1499. z expostulacyą o krzywdy od Moskwy poczynione. *Kojał. par.* 2. Jakób, Stefan, Piotr, Mikołaj Strumiłowie bracia rodzeni; Teodor syn Jakóba, mężnie stawał w potrzebie pod Zborowem w pułku Kazimierza Sapiehy podkanclerzego Lit. Brat jego Jan Strumiło. *Kojał. in MS.* Strumiłowski Józef w Połockiem, synowie jego Krzysztof, Konstantyn, Stanisław i Michał.

Strupiechowski *herbu Jasieńczyk*, w ziemi Liwskiej.

Strupiński *herbu Kotwic*, pisze o nich *Okol. tom.* 3. *fol.* 180. i powiada że jedni z nich osiedli na Wołyniu, drudzy w Grodzieńskim powiecie, tylko że pas w herbie, powinien być czarny.

Struś *herbu Korczak.* Pisali się zdawna z Komorowa, ile że własna Korczaków Komorowskich krew, od których wyszli, z Bełzkiego potem województwa na Podole się wynieśli: Imienia zaś Strusiów okazyą im było, czyli zamek dziedziczny Strusiów nazwany, czyli jako *Okolski* chce, że cale Marsowi ludzie, żelazem i szablą żyli, ni twoi Strusiowie, krwią, fortuną i życiem swoim tak rozrutnie na dobro tej ojczyzny szafowali, domu tego familianci, że o nich Paweł Potocki kasztelan Kamieniecki *in Centur. Viror. f.* 163. tak mówi. *Ex Strussia gente, raro aliquis integrum corpus sepulchro intulit; a Starowol. in Bellat. Sarmat. fol.* 213. więcej przyznaje. *Nullus illorum sua morte periit, sed in acie quilibet, et pro tuitione patriae libertatis, a barbaris interempti propemodum omnes;* jakoż i *Paproc. w Gniazdzie Cnoty*, dwudziestu czterech narachował, którzy w różnych potyczkach, mężnie stawając, trupem legli. *Kromer lib.* 30. *Miechov. l.* 4. *Biel. fol.* 500. dwóch Strusiów braci rodzonych sławią, Felixa i Jerzego, ci w pięćdziesiąt tylko koni, na większą zgraję Wołochów napadłszy, lubo się mężnie dosyć bronili, atoli wielkością silniejszy nieprzyjaciel, tak wziął górę nad niemi, że Felix w tej porażce zginął, któremu gdy na ratunek Jerzy bieży, z konia szwankował, zaczym od Wołochów otoczony i w niewolą wzięty, gdy go przed Bogdanem wojewodą Wołoskim stawiono, w oczach swoich ten tyran, z innemi ośmią ściąć go kazał, wszakże pozostała tych godnych mężów kawalerya nazajutrz krwi się ich dobrze zemściła, bo dopadłszy Wołochów, na głowę wojsko ich poraziła, tam Borkułab Chocimski padł trupem, Kopacz hetman wojska tego, zaledwo się ucieczką salwował, a wojewoda Wołoski przez posły swoje o pokój prosić

musiał u Alexandra Króla. Tąż kawalerską śmiercią ojczyznie się zalecił Jakób Struś starosta Chmielnicki, o którym *Starow. in Bellat. Sarm.* Długo on z Marcinem wojewodą Podolskim i Mikołajem wojewodą Krakowskim i hetmanem koronnym, Kamienieckiemi herbu Pilawa rotmistrzując, ciężkim się w różnych okazyach pokazał Tatarskim i Wołoskim kupom, aż też z Trzebińskim na zagony Tatarskie Podole pustoszące wyciekłszy, gdy go za pierzchającym nieprzyjacielem, daleko od swoich marsowa natarczywość uniosła, oskoczony, od niego jest i zabity pod Woronowem w r. 1520. Stanisław Struś, i ten rycerską duszę ze krwią oraz wylał na Rastawickich polach, o czem *Paprocki pod herbem Abdank*, zostawił jednak tegoż męztwa swego nieodrodnych sukcessorów z Wilczkowny herbu Poraj, jednego Jerzego kasztelana Halickiego, z którym tytułem Konstytucya 1601. lustrować mu kazała dobra królewskie na Rusi przez wojnę zniszczone, *Constit. fol.* 742. był oraz starostą Bracławskim i Winnickim, tego *Paprocki*, z dzielności, hojności i ludzkości wielmi chwali, z Maryną Łuszczewską herbu Nałęcz miał potomstwo, i *Konstytucya* 1607. *fol.* 851. już po śmierci Jerzego, cło mu mostowe przez Dniestr przyznała, alem się go nigdzie doczytać nie mógł. Drugiego Jakóba starostę Chmielnickiego, fortunnego rotmistrza, którego z Potockiej generałowny Podolskiej herbu Pilawa, Mikołaj z Komorowa Struś Halicki, Śniatyński, Kołomyjski, Chmielnicki, Lubaczowski starosta, tyle sobie wysłużyła respektu w Pańskich sercach heroiczna cnota jego, godna największych: którą zalecając potomności *Konstytucya w r.* 1613. *fol.* 29. mówi o nim, że przez wszystkie expedycye wojenne, od początku panowania Zygmunta III. Króla, żadnej nie opuścił, kędyby miłości swojej ku ojczyznie, i Najjaśniejszym Majestatom Polskim nie oświadczył, osobliwie jednak w Moskiewską kampanią, gdy się inne pułki zbukane do związku z samej stolicy Moskiewskiej rozbiegły, on mężnie nieprzyjacielską potęgę i z zdrowia i fortuny swojej uszczerbkiem na sobie utrzymał, w nagrodę czego, królewskie mu dobra Lubecz w tenutę Rzeczpospolita puściła. Tą dzielnością swoją tak się był Ruskiemu i Podolskiemu województwom przymilił, że w niewolą pod Cecorą zabranemu, pobór łanowy ziemia Halicka uchwaliła, na jego uwolnienie, a Konstytucya 1623. piętnaście tysięcy na okup jego, z skarbu koronnego wyliczyć kazała, *Const. f.* 16. kędy też siedmioletnie jego w Moskwie, dwuletnie w Konstantynopolu za ojczyznę więzienie przypomina: umarł ten zacny mąż w r. 1627. wieku swego 50. z wielkim wszystkich żalem, złączył się był dożywotnie z Zofią Orzechowską, nie zostały się jednak po nim tylko dwie córki: jedna z nich Helena z Ka-

linowskim Walentym Alexandrem generałem Podolskim, a powtórzonem małżeństwem z Konstantynem książęciem Wiśniowieckim wojewodą Ruskim, druga z Sienieńskim dożywotnie zmówione: tak na nim dom ten wsławiony zniknął, co i *Starowolski* wzwyż wspomniony potwierdza. Jeszcze się jednak i podziśdzień Strusiowie w Polszcze naszej znajdują, czy jednak do tegoż herbu należą, zgadnąć nie mogę. *Konstytucya* 1670. *fol.* 27. komissarzem do kontrowersyi od granic Węgierskich zapisała, Mikołaja Pawła Strusia podczaszego Wieluńskiego. Jędrzej starosta Będziński deputatem na trybunale koronnym zasiadał w r. 1712. Felicyan z Kiińskiej urodzony kwitnie temi czasy. Jędrzej Struś Kamyszkowski 1630. *Acta Castren. Cracov.* Magdalena herbu Korczak była za Stanisławem Ruszlem.

Strusieński *herbu Kuszaba*, w Podlaskiem województwie. Sebastyan, Jędrzej i Kasper w województwie Płockiem 1697. Stanisław, Franciszek 1632. w Gostyńskiem.

Strusiński *herbu Szeliga*, w ziemi Ciechanowskiej. Krzysztof Strusiński w województwie Rawskiem podpisał elekcyą Jana III. Króla 1674. r. N. była za Władysławem Stamirowskim.

Strutyński *herbu Sas.* Jan Berlicz Strutyński stolnik Wilkomierski starosta Tyborowski z sejmu 1703. komissarzem zapisany do granic od Węgier. *Constit. fol.* 22. Jan kasztelan Inflantski, starosta Wilkomierski Szakinowski, żona jego Zyberkowna kasztelanka Inflantska. Ambroży starosta Horodelski miał za sobą Juliannę Rościszewską sędziankę Kijowską, wdowę po Błędowskim.

Strybel *herbu trzy tarcze*, w województwie Kijowskiem, Filon Strybel sędzia grodzki Kijowski z sejmu 1598. poborca. *Const. f.* 725. Tenże już podczaszy Kijowski 1609. i 1613, i 1623. poseł na sejm, *Constit. fol.* 4. Piotr wojski Kijowski. Eustachi 1626. poborca. O Abrahamie *Konstytucya* 1638. *fol.* 53. Daniel miał za sobą Annę Sutkowską. Katarzyna była za Konstantynem Sutkowskim.

Stryjeński *herbu Tarnawa*, w województwie Lubelskiem, Jakób Stryjeński w r. 1607. poseł od tegoż województwa do Króla Zygmunta III. N. miał za sobą Sienicką, od której córka poszła za Sobieskiego. *Geneal. Sienic.* Paweł Stryjeński wojski Grodzieński, złączył się dożywotnie z Joanną Gruzewską podkomorzanką Zmudzką, Zygmunt cześnik Sanocki, z siostrą jej rodzoną Teodorą. Paweł w zakonie naszym temi czasy: siostra jego rodzona, jedna za Suchodolskim łowczym Lubelskim, druga za Radzimińskim. Władysław, Franciszek, Jan, Wojciech i Adam 1697.

Stryjkowski *herbu Korzbog.* O tych świadczy *Łukasz Paproc. Łaski Cudow. fol.* 28. gdy powiada, że Katarzyna Stryjkowska tego herbu ksieni pierwsza zakonu S. Benedykta w Sierpskim klasztorze konsekrowana w r. 1631. umarła 1634. do obrazu Matki Boskiej w Sierpsku niektóre szaty oddała. Dorota Stryjkowska Piotra Czarnkowskiego podkomorzego Poznańskiego małżonka, po którego zejściu owdowiawszy, gdy i młode lata i twarz dorodna wielu do niej kawalerów nęciła, żeby się była importunnej konkurrencyi zbyła tym łacniej, publicznie w kościele ślubem się czystości obowiązała, w Krakowie potem mieszkając, całą resztę życia swego na modlitwie, i różnych dobrych uczynkach przepędziła, aż też poszła po zapłatę do nieba w r. 1649. ciało jej złożone w kościele naszym Krakowskim u S. Piotra, któremu z swoją dobroczynnością łaskawą pokazała się. *Histor. Coll. Cracov.* N. była za Tomickim Janem. *Okol. tom.* 2. *fol.* 171. Katarzyna była za Chociszewskim.

Stryjkowski *herbu Leliwa*, w Łęczyckiem województwie. Tluk de Stryjków w r. 1436. podpisał pokój Brzeski u *Łask. w Stat. f.* 141. Piotr najprzód cześnik Łęczycki 1433. *Łask. w Stat. fol.* 52. potem kasztelan Inowrocławski 1457. *fol.* 65. w tymże roku pod Chojnicami dostał się w niewolą Krzyżakom. *Cromer. lib.* 23. *Biel. fol.* 404. Piotr kanonik Krakowski w r. 1578. Piotr podkomorzy Króla Stefana Batorego 1577. *Paproc. Wypis o Iwoni Podkowie.* Mikołaj rotmistrz w liście przypowiednym Kazimierza III. Króla Polskiego w r. 1471. u *Paproc. fol.* 478. N. opat Oberski. Władysław z sejmu 1638. komissarzem zapisany. Do tegoż herbu należał Maciej Stryjkowski kanonik Żmudzki, historyk i poeta sławny, jako sam o sobie świadczy, *in Libro de Orig. Litvan.* gdzie przydaje, że Osostów miasteczko w Łęczyckiem województwie leżące, dziedzictwem było tego domu, ale się przeniosło do Łaskich Korabitów, ztąd ten Maciej pisał się Stryjkowski Osostowicz, i przydaje, że to jedenże dom z Piorunami, Tulkowskiemi, Osostowiczami Stryjkowskich. Dziecięciem jeszcze będąc w pięciu leciech w stawie utonąwszy, prawie już umarły ztamtąd wyciągniony, długo bez żadnego znaku życia leżał, i lubo potem do siebie przyszedł, przecież bez mowy cały tydzień leżał; wkrótce potem dzwonu rozmachanego impetem w głowę ciężko uderzony, z tego razu ten defekt wyniósł, że mowę miał prędką i przepryskującą. W roku szesnastym życia swego, skończywszy szkoły, do księztwa Litewskiego zajechawszy na chleb się rycerski udał, więc na prezydium w Witebsku lat kilka, pod kommendą Alexandra Gwagnina Włocha tej fortecy strzegąc, cokolwiek mu czasu wolnego od wojennych zabaw zostało,

ten wszystek książkom dawał, napisał *Sarmatiae Europaeae Descriptionem*, którą Gwagnin kryjomo Stryjkowskiemu odjąwszy, pod swojem imieniem do druku podał, najprzód w Krakowie 1578. a potem w Spirze, 1581. z żalem swoim patrzał na to Stryjkowski, a do Stefana Króla uciekłszy się w tej doli, otrzymał od niego przywilej, który też w kronice swojej na początku położył, w tym Stefan tak o kronice jego, jako też i o tej *Descriptionem Sarmatiae Europaeae* świadczy, że to praca własna Stryjkowskiego, oraz przykazując, żeby żadna drukarnia nie ważyła się pod karą, obojga tych ksiąg bez wiedzy autora albo drukować, albo przedawać. A do tego Gwagninowi zadaje Stryjkowski, że był człowiek nie douczony, i nie umiejący języka Łacińskiego, nie mógł tedy taki człowiek, chyba się cudzą pracą popisywać; *Kojałowicz* przeświadcza Gwagnina racyami o to podejście Stryjkowskiego, *Hartknoch* także i *Braun de Scriptor. Polon. fol.* 38. toż wnoszą, i ztąd poniekąd że ta *Descriptio Sarmatiae*, kroniki jego, zda się być krótkiem zebraniem; i lubo pospolicie Gwagnina za autora tej książki różni pisarze przywodzą, ztemwszystkiem to nie zkąd inąd pochodzi, tylko że mało gdzie i z trudnością znajdziesz kronikę Stryjkowskiego, *Descriptionem* zaś *Sarmatiae pod imieniem Gvagnina*, ile nie raz z druku wychodzącą, częściej, i mnie samemu widzieć się dostało. *Starowol. in Hecat. elogio* 30. tak o tym Macieju pisze: *Latinis et Graecis literis imbutus, haud vulgarem nominis famam in Scholis Academ. Cracov. promeruit, Lipsiae etiam studuit, Germaniam peragravit, Italis Viris doctissimis fama doctrinae innotuit, plurimisque in Gallia. In exteris notus, domi quoque a viris illustribus amatus, ab Episcopo Samogitiae vocatus, Canonica dignitate et Archidiaconi officio ornatus, ab Augusto autem Rege Sanctioribus reconditarum rerum notis praefectus, in eodem studio aetatem consumpsit.* To zaś sam o sobie pisze, że w r. 1574. z Jędrzejem Tarnowskim legatem do Porty pod interregnum, jeździł do Konstantynopola, która droga otworzyła mu pole do lustrowania wielu miast i prowincyi tak w Europie, jako i w Azyi; w tej drodze gdy z Galaty do Konstantynopola płynie, mało go dwaj Turcy do Chalcedonji w niewolą nie przedali, po drugi raz także gdy Pruską ziemię lustrował, mało o zgubę życia nie przyszedł, jako ma *fol.* 638. Pisał te księgi. 1mo. *Kronika Polska, Litewska, Żmudzka i wszystkiej Rusi Kijowskiej Moskiewskiej, w Królewcu* 1582. *in fol.* 2do. *Sarmatiae Europaeae descriptio*, lubo od kogo inszego wydana, jako się wyżej namieniło. 3tio. *O koronacyi Króla Henryka wierszem i stylem Łacińskim, w Krakowie*, jako świadczy *w Kronice lib.* 25. *c.* 2. *fol.* 776. tamże po-

wiada, *że opisał pogrzeb Zygmunta Augusta.* 4to. *Goniec cnoty wierszem wydany w Krakowie* 1574. 5to. *Przeciw Nowochrzczeńcom wierszem Polskim* 1572. 6to. *De Ungariae Regno et ejus Regibus.* 7mo. *O wolności Polskiej i w. ks. Lit. a srogim zniewoleniu wiernych pod jarzmem Tureckim, i o Rokoszu Cesarza Amurata, w Krakowie* 1575. 8vo. *O zdrowej poradzie polskim wierszem.* 9no. *O Tyrańśtwie Wielkiego kniazia Moskiewskiego.* 10mo. *fol.* 5. *Kroniki swojej pisze że podał do druku Genealogią Enosa wnuka Adamowego z Seta, z annotacyą lat, kiedy kto z nich żył, fol.* zaś 89. mówi, *że opisał prawie od potopu wywody Sławiańskich Ruskich narodów, ze dwu set przynajmniej autorów: fol.* 346. *obiecywał, że miał wydać wierszem Polskim o dawnych zwyczajach i zabobonach starych Litewskich. Do tejże Genealogji przydał Żywoty Królów Polskich* 1575. 11mo. *Tabula Chronographica Genealogiae et gestorum Ducum Litvaniae,* jako sam o sobie świadczy *f.* 354. 12mo. *O dobyciu Carogroda. Kojał. in MS.* 13tio. *Zwierciadło Kroniki Litewskiej w r.* 1577. *w którym o Familiach niektórych pisze.* Nad to *fol.* 790. Kroniki swojej powiada o sobie, *że zebrał już był zupełną historyą Zygmunta Augusta, Henryka i Stefana, i gotową miał do druku.* Przyznać to trzeba Stryjkowskiemu, że wielką pracą i jak sam namienia, ośmletnią z różnych autorów kronikę swoję zebrał, atoli Latopiszczom Litewskim i Ruskim, zawsze przeciwko Polskim historykom bardziej sprzyjał.

Stryjski. Stanisław Stryjski dziekan Lwowski w roku 1592. *na liscie Zygmunta III. Króla danym miastu Lwowskiemu.* N. Stryjski miał za sobą Cieplińską.

Stryszowski czyli **Strzyszowski** *herbu Kościesza.* Gniewosz Strzyszowski poseł z województwa Bracławskiego na sejm 1569. podpisał unią Litwy z koroną. *Constit. fol.* 172.

Strzała *herbu Kotwicz*, w Krakowskiem województwie, z tą jednak różnicą, że na tarczy powinien być pas czerwony, już nie wszerz jej wyciągniony, ale wzdłuż prosto do góry, na hełmie zaś trzy pióra strusie. Za czasów Władysława Króla Jagiełła, Piotr Strzała dziedzic na Sosnowicy z księztwa Raciborskiego do Polski przyszedł, który był u niego w wielkich respektach dla znacznej umiejętności, która się w nim wydawała w kunsztach rycerskich, miał zajście z Konradem książęciem Koźleńskim, i dla tego z Szląska do Polski się wyniósł. *Biel. fol.* 318. Atoli niektórzy z nich zostali się w księztwie Raciborskiem, gdzie już za czasu *Paprockiego*, jeszcze pod imieniem Strzałów kwitnęli. Drugich w temże księztwie, Chmielikami zowią, a to z tej przyczyny, że przodek ich Strzała, miał

głowę kędzierzawą. Trzecich w Bytomskiem księztwie zowią Silchenami, gdzie jeden z tych był sędzią tego księztwa, a po nim syn jego, nazwani zaś dla krzywego patrzania tem nazwiskiem Silchen. Znajdziesz *w Paprockim o herb. fol.* 559. niektóre listy, w których tranzakcye tego Piotra są zapisane. W r. 1478. Mikołaja Strzałę wspomina list *Clarae Tumbae*, że dał był sto czerwonych złotych do konwentu, chcąc mieć bractwo z temi tam zakonnikami, jakoż przy tym klasztorze służąc Bogu, życia swego dokonał. Jerzy Strzała miał za sobą Barbarę Słupską córkę Mikołaja, której oprawę czynił na Sosnowicach dwieście grzywien w r. 1464. *Acta Terrestr. Crac.* Jana Strzałę doczytał się *Paprocki*, na liscie ugodnym z Januszem książęciem Opawskim za sługi swoje w r. 1482. Jarosz Strzała w r. 1543. Anna Strzalanka ksieni konwentu Zwierzynieckiego zakonu S. Norberta w r. 1553. na liscie Zygmunta Augusta Króla. Jan Strzała podstarości Krakowski, którego syn Michał starosta Tyszowiecki i krajczy Króla Augusta, miał za sobą Wielopolską, która po jego zejściu, żyła z Laszczem podkomorzym Bełzkim i starostą Chełmskim. Piotr drugi syn Jana podstarościego, sędzia ziemski Zatorski i burgrabia Krakowski, poseł z województwa Krakowskiego, podpisał unią Litwy z Koroną 1569. *Constit. fol.* 171. był i poborcą Krakowskiego województwa 1576. *Const. f.* 261. i 1581. *f.* 394. w r. 1588. posłując na sejm koronacyi Zygmunta III. był deputatem wysadzony na sądy tych, którzy Maxymiliana arcyksiążęcia Austryi do korony Polskiej forytowali. *Const. f.* 471. Żona jego Dembińska herbu Rawicz. Hieronim trzeci syn Jana dziedzic na Benczynie, zostawił z Taszyckiej syna Hieronima, w cudzych krajach w kunszcie rycerskim wyćwiczonego, złączył się dożywotnie z Dembińską podsędkowną Krakowską. N. była za Felixem Dembińskim.

Strzałka *herbu Ostoja.* Adamowi z Rudze Strzałka *Viro genere, pietateque et in inopes liberalitate* zmarłemu 1634. wywieszona śmiertelna chorągiew w Krakowie na Skałce u S. Stanisława z herbem Ostoja. *Starowol. in Monum.* Był ten Adam poborcą w księztwie Zatorskiem i Oświecimskiem z sejmu 1627. *Univers. Pobor.* Paweł Strzałka Młodylski, miał za sobą Wiktoryą Wrzeszczownę. Są i Strzałkowscy tegoż herbu w województwie Sendomierskiem. N. Strzałkowski dworzanin Zygmunta I. Króla, przez którego Piotrowi Tomickiemu, swemu w Węgrzech legatowi, ten Król biskupstwo Przemyskie posłał 1513. *Starowol. in Episc. Cracov.* Jan powracając do ojczyzny z dworu Cesarskiego, utonął w rzece Sreniawa w r. 1569. *Ponętow. Commen.* Paweł, żona jego Wiktorya Wrzeszczowna 1703.

Strzałkowski *herbu Poraj*, w Kaliskiem województwie. Adam Strzałkowski pod Batowem, dostawszy się w niewolą Tatarską, gdy go modlącego się przed obrazem matki Boskiej chciał sciąć Tatarzyn raz i drugi, zawsze mu szabla z ręku wypadała. *Nieszpork. Odrob.* Alexander 1658. Kazimierz w Poznańskiem 1674. N. Jędrzeja Łochyńskiego Jelitczyka: N. Walknowskiego: Teresa Adama Kierskiego małżonki. Jan Strzałkowski zakonu S. Franciszka ściślejszej reformy między inszemi pierwszy w Polszcze promotor, o co chodził pieszo do Rzymu: Annę Trachową dziedziczkę na Gliwicach chorą, ręku kładzieniem na nią uzdrowił. Jan Societ. Jesu umarł w Kaliszu 1670.

Strałkowski *herbu Lubicz*, w Rawskiem województwie. Jan Strzałkowski proboszcz Nowomiejski dziekan Rawski w r. 1661. ostatnią wolą swoją czynił do konwiktu Raskiego pewną fundacyą na uboższych studentów z familji którejkolwiek herbu Lubicz. *Histor. Colleg. Raven.*

W r. 1788. Franciszek Strzałkowski regent grodzki Nowomiejski. — *Krasicki.*

Strzałkowski *herbu Prawdzic*, w Mazowieckiem i Bełzkiem wojowództwach. Remigian Jan Strzałkowski łowczy Lwowski, pułkownik królewski, pod Chocimem za Jana III. pamiętny wojownik, po której kampanji, całą zimę z pola nie schodząc, Tatarskim wybojom wstręt czynił, od których był raniony. *Konstytucya* 1676. *fol.* 38. każe mu wracać summę, którą niegdy z swojej szkatuły wysypał na kawaleryi Polskiej zapłatę. N. miał za sobą Szydłowską. N. Jadwigę Potocką herbu Pilawa. N. starosta Lityński wkroczył w małżeńską ligę z Katarzyną Fredrowną kasztelanką Sanocką (która po jego śmierci ponowiła małżeństwo z Hieronimem Załuskim kasztelanem Rawskim) z nią miał syna Alaxandra starostę Lityńskiego, i córkę Fredrową pisarzową Przemyślką.

Strzałkowski *herbu Półkozic*, w województwie Mazowieckiem. Stanisław Strzałkowski 1632.

Strzały *w tych herbach znajdziesz:* Akszak, Bawarowski, Baybuza, Bełty, Białokurowicz, Białynia, Blanckenstein, Bogorya, Boguski, Bratkowski, Chalecki, Hełt, Hołodyński, Kalinowa, Kościesza, Lis, Łosiatyński, Mądrostki, Makarowicz, Newlin, Niemczyk, Niesobia, Nowosiel, Odrowąż, Odyniec, Pnieinia, Rubiesz, Rudecki, Samsonowski, Siekierz, Strzały w Tuzinie.

Strzegocki *herbu Przegonia*, w Płockiem województwie. Stanisław z Strzegowa, albo z Strzegocina sędzia Płocki, podpisał pokój Brzeski u *Łask. w Stat. f.* 14. w r. 1436. i 1446. u *Karnkow. in Const. Synod. f.* 86. Wacław Strzegocki 1646.

brata rodzonego miał kanonika Krakowskiego. N. pojął Dąmbską córkę Stanisława z Dzikowny, z niej splodził dwie córki. jedna Joanna Wiśniowska, druga Wiktorya Wasicka.

Strzelecki *herbu Jastrzębiec*, w Sanockiej ziemi. Jan Strzelecki 1692.

Strzelecki *herbu Oksza*. Mikołaj z Strzelce sędzia ziemski Sendomierski r. 1413. podpisał przywilej Hrodelski u *Łask. w Stat. fol.* 127. Klemens Wątrobka z Strzelce najprzód Biecki kasztelan 1436. u tegoż *Łask. f.* 140. *Długosz lib.* 12. *fol.* 676. potem Sendomierski kasztelan 1438. *f.* 129. Jan arcybiskup Lwowski, z młodszych lat rycerskim się chlebem bawił, i *Cromer namienia lib.* 21. pod Warną z innemi po niefortunnej bitwie dostał się był w pęta Tureckie, atoli z nich cudownie uwolniony do ojczyzny powróciwszy, stan sobie duchowny obrał: wstąpiwszy na katedrę Lwowską, miał nieco zatargi z swoją kapitułą, która w Rzymie dekret po sobie że otrzymała, tak to bolało Jana, że z melancholji w Krakowie umarł w r. 1493. tamże w kościele S. Trójcy u OO. Dominikanów pogrzebiony, od brata swego Stanisława, o tym tak *Kromer lib.* 24. pisze: *Qua in parte singularis Stanislai Wątrobeae, gente Oxii pietas, et animi magnitudo silentio praetereunda non est, qui jussus a Rege in bona Sacerdotum, cupiditati ipsius adversantium invadere, Regem, quam Deum offendere maluit*, to było w r. 1461. był potem kasztelanem Sądeckim 1472. jakom czytał *na liscie Kazimierza danym miastu Lwowskiemu*, i u *Kromera* go z tym tytułem znajdziesz r. 1473.; zszedł z tego świata wojewodą Bełzkim jako chce tenże *autor. lib.* 28. *f.* 632. *Sczobisz. in Vitis Episc. Leopol.* i *Ks. Załuski in specimine histor. Pol. f.* 91. i 92. z *Paproc. o herb. karty* 449. *popraw.* 447. *i Okol. tom.* 2. *fol.* 393. *i tu błąd*, *raczej* 339. wypisując Strzeleckich senatorów, powiada, że Stanisław z Sądeckiej kasztelanji postąpił na kasztelanią Bełzką, ale się myli: bo i ci autorowie nie mówią tego, ale powiadają, że był wojewodą Bełzkim, czegom i ja dowodził w tomie pierwszym. Kładzie potem Jana Wątrobkę Strzeleckiego kasztelanem Bełzkim, ale tego żaden z tych autorów przytoczonych nie mówi. Anna Strzelecka Chwaliboga herbu Strzemię. N. 1*mo voto* Jana Domaszewskiego, 2*do voto* Szornela małżonki. Alexander temi czasy i Ignacy w zakonie naszym. Franciszek miał za sobą Annę Ptaszyńską.

W r. 1778. Józef Strzelecki kanonik Kujawski. — Wojciech kanonik Poznański. — Strzelecki zacny mąż w zakonie scholarum Piarum: brat jego zostawił córek dwie i synów trzech Ignacego, Piotra, i N. — Stanisław Wątrobka Strzelecki kasztelan Sandecki w r. 1472. posłem był od Kazimierza Króla do Węgier, dla ugody z Matyaszem Królem Węgierskim względem

pretensyi Śgo Kazimierza do tegoż Królestwa. — *Cod. Dipl. Vol. I. fol.* 62. — *Krasicki.*

Strzelnicki *herbu Belty.* N. Strzelnicki miał za sobą Anastazyę Czeczelownę, z której syn Konstantyn. N. Annę Oborską. Stanisław kantor Płocki Kujawski, Poznański kanonik, scholastyk Warszawski 1532. umarł. *Starow. in Mon.*

W r. 1788. Józef Strzelnicki podczaszy Czerniechowski. — *Krasicki.*

Strzembosz *herbu Jastrzębiec*, w Sendomierskiem województwie. Jan z Jabłonicy Strembosz *Przywilej podpisał Miasta Lwows.* Tomasz de Strzembo, *Theologiae et Decretorum Doctor*, kanonik Krakowski, poseł Kazimierza Jagiellonowicza Króla w r. 1450. do Mikołaja V. Papieża. *Damal. in Episc. Vladisl.* Piotr Strzembosz wojski Lubelski r. 1587. sędzia kapturowy Sendomierski, *Const. fol.* 425. pisze o nim *Cichoc. Alloq. Osecen. lib.* 2. *cap.* 13. Mikołaj 1587. podpisał ustawy zjazdu Pokrzywnickiego. *Constitut. fol.* 427. Dersław Dzierżek Strzembosz 1588. poborca w Sendomierskiem. *Constit. fol.* 503. Jan deputat na trybunał koronny z Sendomierskiego w r. 1592. *co poznać z prefacyi do dysputacyi Ks. Radzimińskiego Soc Jesu.* Adam w r. 1632. rotmistrz województwa tegoż obrany pod interregnum. *Laudum.* Jędrzej proboszcz Mstowski 1621. był na synodzie prowincyalnym Piotrkowskim. *Acta Synodi.* Jan także proboszcz Mstowski kanoników regularnych S. Augustyna, wielkim nakładem kościół Mstowski ozdobił: *Damal. in Archiep. Gnesn. f.* 130. kwitnął w r. 1649. N. miał za sobą Krupczankę. N. Strzemboszowna była za Hieronimem Romiszowskim herbu Jelita. *Paproc. o herb. f.* 203. Filip miecznik Sendomierski, sędzia grodzki Opoczyński 1692. był i sędzią kapturowym Radomskim. Filip brat Piotra dziedzic na Damniowicach roku 1596. *Acta Castren. Cracov.*

Antoni Strzembosz w r. 1778. chorąży Raciązki pojął *Granowskę.* — Tomasz regent grodzki Oświecimski. — W r. 1787. umarł wspomniony wyżej Antoni kasztelanem Sierpskim. — *Krasicki.*

Strzemeski *herbu Lubicz*, w Rawskiem i Ruskiem województwach. Jeden z Lubiczów dostawszy dóbr Trzemeszna w województwie Rawskiem pisać się począł Trzemeskim, a sukcessorowie jego na Rusi Strzemeskiemi, dla dystynkcyi od Trzemeskich, którzy są inszego herbu. W Rawskiem tedy ci kwitnęli: Maciej Lubiański z Trzemeszna Trzemeski, burgrabia Piotrkowski, któremu syn Kasper Gnieznieński, Łowicki kanonik, proboszcz Pszczonowski, nagrobek wystawił w Piotrkowie 1632. *Starowol. in Monum.* był ten Kasper potem suffraganem Gnieznieńskim, życie to śmiertelne w nieśmiertelne zamienił w r. 1665. wieku swego 70. w Łowiczu z nagrobkiem marmurowym pogrzebiony, i z herbem Lubicz. Stanisław sy-

nowiec Kaspra, rycerz znaczny z Stefanem Czarneckim w Danji i Olsacyi. Ildefons synowiec drugi, był opatem Orłowskim na Szląsku zakonu Ś. Benedykta, koło r. 1664. Na Rusi zaś Tomasz z Trzemeszna z województwa Rawskiego przeniósł się w Ruskie kraje, i tam osiadł w r. 1460. kupił dziedzictwem wieś Snowidów i drugą Woziłów, jako się pokazuje z *Ksiąg Grodu Trembowolskiego i Halickiego*: te obie majętności dopiero Krzysztof Strzemeski przedał Potockim Pilawitom, ile przyległe Potokowi; miał tenże Tomasz i w Rawskiem swoje dziedzictwo: żona jego była Anna Chocimirska herbu Grabie, z której syn Jan służył po usarsku 1489. a z Barbary Tureckiej zostawił syna Marcina, którego wspominają *Acta Castr. Halic. w roku* 1516. był to człowiek rycerski i obrotu wielkiego, złączył się był dożywotnie z Zofią Złotnicką herbu Nowina, i z nią spłodził pięciu synów: 1. Maciej, ten miał za sobą Jadwigę Turecką, która mu powiła syna Marka, i córkę Zofią Ceremowską. 2. Walentyn, zostawił córki dwie: Dorotę Zyrowską, i Eufrozynę Sczerbińską. 3. Tomasz, bratu swemu część dziedziczną osobliwie w Trzemesznie pod Rawą r. 1565. zapisał w Haliczu. 4. Stanisław. 5. Jędrzej, ten najprzód kontraktował dożywotnie z Katarzyną Nepelską, z tej miał córkę Agnieszkę Węglińską, i synów trzech: Marka, który córkę swoję Barbarę wydał za Jędrzeja Tworowskiego herbu Pilawa, Walentego i Melchiora. Drugi raz kontraktował z Anną Występowną z Zarwanicy, z którą zostawił to potomstwo: Katarzynę Polanowską: Pawła, tego żona Jadwiga Saporowska Kołowna 1592. Stanisława, tego żona Katarzyna Narajowska, Jana i Mikołaja rotmistrza pancernej chorągwi, pod czas inkursyi Tatarskiej, z niewielą ochotnika śmiele na nieprzyjaciela nacierał, ale zagnawszy się za niemi za Jazłowcem, od nich zabity, pochowany w Jazłowcu. Jędrzeja Stanisława, dziedzica na Mikuliniecach chorążego Halickiego męża rycerskiego, tego z Katarzyny Borysławskiej herbu Szreniawa, córki Piotra podkomorzego Podolskiego, córka Katarzyna była za Alexandrem Chomętowskim i synowie dwaj: Wojciech i Krzysztof: Z tych Krzysztof zaraz się z młodu do obozu udał, gdzie najprzód pod pancerną chorągwią Zółkiewskiego hetmana, a potem pod usarską, chorągiew nosił; na wszystkich tedy kampaniach w Moskwie, Prusiech, w Wołoszech, na Cecorze nie odstąpił hetmana, aż też w łono postrzelony, na poły żywy w niewolą zabrany, tyleż znalazł u Pana, któremu się dostał, respektu, że mu rządy domu i majętności swojej poruczył. Po dwu leciech tej niewoli, we śnie od Najśw. Panny, do której miał gorące nabożeństwo, upomniony, aby się do ojczyzny wrócił: nad nadzieję swoję szczęśliwie mu się ta ucieczka powiodła, i dru-

gim, których z sobą do tego namówił: gdy się potem w Nieczyszczowie bawił u stryja swego Marka, orda na Ruś wypadła. on z stryjem swoim do Brzeżan umknął, kędy mu Sieniawski dał komendę nad kilką chorągwiami nadwornemi, z któremi często z fortecy wybiegając, mężnie i mądrze Tatarów gromił, za co wziął od niego porucznikostwo usarskiej chorągwi. tęż samę łaskę potem wziął od Stefana Potockiego wojewody Bracławskiego, u którego regimentarzem będąc w sześciu set koni, nietylko że dał odsiecz Kuropatnickiemu w Budyłowie, dwóch Murzów przedniejszych pojmał, których gdy Potockiemu oddał, wziął od niego w rekompensie Horodenkę, ale też cztery tysiące Tatarów rozgromił. Gdy Rakocy w Polskie granice wtargnął, ziemia Halicka rotmistrzem go sobie obrała. Bunty Kozackie na pokuciu szczęśliwie uskramiał z nienacka na buntowników wypadając i surowie karząc. W Horodence obleżony, nie dał się urstraszyć całemu Tatarskiemu koszowi, i owszem wypadłszy na nich, chorągiew im zieloną odebrał, zabiwszy chorążego. Ze Moskwa w Buczacu zamku nie wzięła, jego męztwu trzeba przyznać. Obrany potem podsędkiem ziemi Halickiej, przez lat czterdzieści blizko, na tym urzędzie świętej sprawiedliwości przestrzegał. Kasztelanji Bieckiej sobie ofiarowanej przyjąć niechciał, w poselstwie jeździł do Wołoch i Multan. Horodenkę spustoszałą i osadził, i zamek w niej z gruntu wymurował; w Buczacy i w Brzeżanach place pokupiwszy dwory pobudował, dla przytulenia się ludzi swoich pod czas inkursyi. Kościół wybudował i ozdobił w Podwysokim. tamże szpital wystawił i w Buczacu przy farze. Matkę mu Tatarzy niespodzianie napadłszy, w niewolą zabrali, tę chcąc z rąk pogańskich wykupić, sam do Krymu pojechał, ale ją już na śmiertelnej pościeli leżącą zastał, której ciało wykupiwszy. uczciwie pogrzebł. Pod czas głodu wielkiego na Rusi, gumna swoje otworzył, i żywił nie tylko poddanych swoich, ale i do kilku set inszych ludzi, przez niemały czas, i powiadał, że nie był szkodzien tego, bo po tym akcie przez kilka lat w dwój nasób, więcej z pól zbierał. a w pewnych wsiach z roli jednej raz zasianej, cztery razy brał obfite żniwo. Mszy świętej zawsze klęcząc nabożnie słuchał; uboższe panny brał do siebie na wychowanie, którym i posagi obmyślał według kondycyi: poddanym żadnej krzywdy nie dał czynić, ostatniego kresu życia swego dopędził w r. 1671. leży w Brzeżanach: pierwsza żona jego była Katarzyna Kurdwanowska, ta mu powiła dwie córki: Jadwigę Wasilkowską, a potem Złoczewską chorążynę Halicką, Annę najprzód Liniewską łowczynę Bełzką, a potem Tyszkiewiczową wojewodzicowę Kijowską. Druga żona Elżbieta Rożniatowska umarła 1683. w kościele naszym Lwo-

wskim pogrzebiona, z tej została się córka Zofia, i synów dwóch: Jędrzej, w zakonie naszym rządził po dwakroć kollegium Lubelskie, skończył wiek swój w r. 1725. w Krasnymstawie; drugi, Jan, rotmistrz chorągwi pancernej, z którą mężnie stawał pod Chocimem, na Ukrainie i pod Żurawnem, bywał deputatem na trybunał koronny, komissarzem na trybunał Radomski, posłem na sejmy, wspomina go *Konstytucya* 1685. *fol.* 14. w Rudnikach pod Śniatyniem zamek wymurował i wałami opasał, miał za sobą Zofią Firlejównę z Dąbrowicy kasztelankę Sanocką, z tej córka Elżbieta najprzód Alexandra Kalinowskiego podczaszego Halickiego, a potem Adama Niesiołowskiego małżonka, i syn Józef. N. Strzemeska była za Chwalibogiem. Stanisław burgrabia Winnicki 1674. Jan Strzemeski kanonik Łęczycki, proboszcz Iłżecki *Vir integerrimus*, mówi o nim nagrobek w Iłży, który zmarłemu w r. 1588. wystawił brat rodzony Wojciech kanonik Kielecki.

N. Strzemeski starosta Hadziacki zostawił dwóch synów, pierwszy Jędrzej, drugi Józef wkroczył w kontrakty małżeńskie z *Chrzanowską*. — Drugiem małżeństwem starosta Hadziacki pojął *Swieżawskę* z której córki, jedna za Potockim starostą Kaniowskim, druga panną. — *Krasicki*.

STRZEMIE HERB.

Żółte strzemie w polu czerwonem być powinno, na hełmie pięć piór strusich, tak go opisują *Biel. fol.* 82. *Paproc. w Gniazdzie fol.* 48. *O herb. fol.* 230. *Okol. tom.* 3. *fol.* 184. *Klejnoty fol.* 82. Z tej zaś okazyi według nich nabyty. Gdy Bolesław Chrobry Król Polski, Ruskie prowincye wojną przyciskał, trafiło się jednemu z jego kawaleryi, że w samej utarczce koń pod nim szwankowawszy, nie tylko że szyję złamał, ale też i nogę rycerzowi w strzemieniu uplątał. Przypada w tem nieprzyjaciel już jak na pewny obłów, postrzegł wiszącego nad zgubą swego adwersarza kawaler, i niemogąc tak prędko nogi uwięźonej wyzwolić, strzemię i z rzemieniem urwawszy, nie-

przyjacielowi orężem się składa, tak silno z nim się scinając, że go też trupem położył, na konia potem jego wsiadłszy, gdy jeszcze dalej dobywa nogi z strzemienia, tym czasem drugi go adwersarz najeżdża tak nagle, że czasu tyle nie miał, żeby był szabli na niego dobył: przetoż strzemieniem na rzemieniu wiszącem, tak go w twarz dobrze ugodził, że mu ją nim srodze zranił, i pojmawszy go Królowi swemu oddał, za co w herbie strzemie nosić, i jemu i sukcessorom jego pozwolił Bolesław Chrobry. Herb ten, że się kiedy zwał Lawsowa, poznać z listu 1406. danego u *Paproc. o herb. fol.* 236.

Przodkowie domu tego.

Kładzie tu *Paprocki* Marcina arcybiskupa Gnieznienskiego zakonu Kaznodziejskiego, któremu i inni autorowie poświadczają, alem ja już o nim mówił pod herbem Boduła w drugim tomie. Tegoż herbu był Mikołaj z Zembocina, którego żona Małgorzata jako wspomina *Długosz*, pod niebytność męża swego przez lat kilka, ochraniając dobrej sławy swojej, na wieży u kościoła w Zembocinie i z siostrami swemi mieszkała, po powrozie sobie pokarmy ze dwora przyniesione windując, póty, póki mąż jej z Bolesławem Smiałym z pod Kijowa nie powrócił. Do zabicia S. Stanisława biskupa Krakowskiego i męczennika, że się Strzemieniowie przyczynili w roku 1071. świadczy *Długosz tak w Życiu tego Świętego tom.* 1. jako i w historyi swojej *Biel. f.* 83. Za Kazimierza Wielkiego Króla Polskiego, że familiantów herbu Strzemie, siła w Wołoszech poległo, i że tam chorągiew domu swego stracili, *Paprocki z Miechow. lib.* 4. W r. 1462. fundacya kościoła S. Jakóba na Kazimierzu przy Krakowie, tych Strzemieniów już rozrodzonych i fundatorów tegoż kościoła wspomina, znajdziesz tę erekcyą całą, u *Paproc. Nos Nicolaus de Korzenna in Chodel residens, Castellanus Czechoviensis cum fratribus*, (to Korzeńskich przodek) *Nicolaus Buczyński de Olszyny cum fratribus*, (to Buczyńskich Strzemieniów antenat) *Jacobus de Trzeciesz cum fratribus*, (to Trzecieskich) *Albertus Jeżowski cum fratribus de Grabowa*, (to Jeżowskich) *Joannes de Szalowa cum fratribus*, (to Szalowskich) *Stanislaus de Zamboczyn cum fratribus*, (to Zembockich) *Stanislaus de Kijany*, (to Kijańskich) *Jacobus de Sułów cum fratribus*, (to Sułowskich) *Andreas de Janowice cum fratribus*, (to Janowskich) *Nicolaus de Laeta cum fratribus, et Christinus quondam de Wroblowice haeredes etc.* Z tej erekcyi poznać, że Strzemieniów familie zdawna się w Krakowskiem województwie gnieździły: druga że insze familie tegoż herbu, dopiero się od wspomnionych wyżej krzewić poczęły, już po r. 1462.

Jakób, arcybiskup Halicki, albo jako ich już teraz zowiemy Lwowski, wstąpił na tę godność w roku 1392. w kościele Tarnowskim, według *Długosza,* od Macieja biskupa Przemyślkiego poświęcony, a jako jego nagrobek w kościele Lwowskim u OO. Franciszkanów mówi: *Jacobus Archiepiscopus Haliciensis, ortus Streparum nobili Polona familia, ex Ordine S. Francisci; ob praeclaras animi dotes assumptus, Ecclesiae Pastor, Reipublicae Senator, Patriae tutor, regni custos, bonus, prudens, fidelis, vigilans, multisque heroicis virtutibus illustris, consumptus laboribus, vitam mortalem in coelestem mutavit anno* 1411. *in templo S. Crucis apud suos Fratres tumulari voluit, integer pelle sua anno* 1619. *ornatu, et insignibus Archiepiscopalibus repertus, et in eodem loco anno* 1626. *ab iisdem Fratribus est repositus:* trafunkiem albowiem gdy grób przy zakrystyi kopano, na jego ciało nieskażone napadli, w stroju także arcybiskupim, jakby dopiero na niego włożonym: o czem gdy się ludzie dowiedzieli, wiele łask za przyczyną jego, uciekając się do niego w różnych swoich potrzebach odnosili, które skonnotowane pilno po dziś dzień chowają. *Scrobiszov. in Vit. Archiepisc. Leopol. Vadingus in Annal. Minor. tom.* 4. *pag.* 298. zowie go *Ruchem de Władonna,* ale to błąd cudzoziemskiego pióra, co poznać i z drugich imion Polskich u tegoż autora błędliwie podrukowanych. Przymawia mi o to, *Autor Książki: specimen Historiae Poloniae Criticae pag.* 59. Zem opuścił te słowa, ale czy słuszna rzecz, żebym z błądzącym błądził.

Grzegorz Sanoceus arcybiskup Lwowski, ten najprzód szkoły tak chwalebnie zakończył, że też doktorskim laurem zasłużył być ozdobionym w akademji Krakowskiej; potem się z Władysławem Jagiellonowiczem Królem Polskim i Węgierskim na Turków wyprawił, kędy po owej nieszczęśliwej pod Warną potyczce, ledwo życie salwował, *Biel. f.* 380. *Cromer l.* 21. *Sarnicki lib.* 7. nie stracił jednak jeszcze serca, i tem nieszczęściem do wojny, znowu za Kazimierza Jagiellonowicza w obozie był pod Wrocławiem, kędy Gabryelowi Agryeńskiemu biskupowi, Polskiej kawaleryi gnuśność zarzucającemu, *Bruma venit, nix alba ruit, migrate Poloni, o fugite ad proprios, algida-turba lares, etc.* odpowiedział: *Garrula lingua tace, nec sensu nec ratione, ulla vales, tantum verba pudenda vomis stc.* Zostawiwszy wkrótce inszym rycerską chwałę, sam duchowny sobie stan obrał, kanonikiem Lwowskim wyniesiony, aż i arcybiskupem w r. 1451. na początku rządów swoich Tatarskie kupy w Dunajowie go obległy, i potężnie się do niego przedzierały, atoli do wojny przyuczony, jak serca broniąc się im nie tracił, tak też na umiejętności do odbicia tych sztur-

mów, Grzegorzowi nie schodziło, aż też chałastra owa, widząc, że nic nie mogła skurać, pierzchnęła, tak nie tylko siebie, ale i dóbr swoich ochronił, których przyczynił więcej do stołu arcybiskupiego; śmierć go niespodziana zastała w Kąkolnikach w r. 1479. znaleziony albowiem na twarz na ziemi leżący, z rękami wyciągnionemi. Zycie jego miał napisać *Callimachus*, jako świadczy *Kromer*, ale mnie się go widzieć nie dostało. *Scrobiszow. in Vit. Archiep. Leopol.* Strzemieniownę herbu Strzemie wspomina *Okol. pod herbem Łodzia t. 2. fol.* 177. *Paproc.* także *Strom.* powiada, że Krotoszowie z Wielewsi na Szląsku tegoż herbu zażywają, tylko że na hełmie trzy pióra strusie kładą, nie pięć.

Herbowni.

Bojanecki,	*Korzeński,*	*Szalewski,*
Brzostowski,	*Królewski,*	*Taszycki,*
Buczyński,	*Kulewski,*	*Trzecieski,*
Burzyński,	*Kurowski,*	*Wielopolski,*
Chwalibog,	*Lenczowski,*	*Wojnarowski,*
Garlicki,	*Łysowiecki,*	*Wroblowski,*
Gołkowski,	*Marszyński,*	*Wrzosowski,*
Janiszewski,	*Papłoński,*	*Wsieborowski,*
Janowski,	*Rudnicki,*	*Wysocki,*
Jeżowski,	*Strojnowski,*	*Zaborowski,*
Kleczyński,	*Strzemień,*	*Zagorowski,*
Klempowski,	*Sułowski,*	*Zbylitowski,*
Koczanowski,	*Świeborowski,*	*Zembocki.*

Kuropatnicki, *Małachowski* i inni, przypisują ten herb *Łancuckim* i *Swiebowskim*.

Strzeszewski *herbu Lubicz*, w Płockiem województwie. Wojciech kustosz Płocki i deputat na trybunał koronny w r. 1714. Jan, Stefan i Stanisław w Płockiem 1697.

Strzeszewski *herbu Pobog*, w Płockiem województwie, tak piszą nasi genealogistowie, ale rozumiem, że jedenże to dom Lubiczów i Pobogów. Mikołaj z Strzeszewa kasztelan Wiślicki w r. 1497. *na liscie Jana Albrychta Króla danym Miastu Lwowskiemu.* Jakób Strzeszewski stolnik Płocki, którego żona Karniewska. *Paproc. o herb. fol.* 525. Brat jego Mikołaj oboźny Króla Augusta I. Maciej na Kraśniewie Strzeszewski 1632. i Szymon.

Strzeszkowski *herbu Bończa*, w Lubelskiem województwie. Stanisław Strzeszkowski z Zuchowa, dziedzic na Koszycach i Strzeszkowicach chorąży Lubelski, umarł w roku 1557. nagrobek jego w Lubelskim kościele OO. Bernardynów. Mikołaj z Bełk, miał za sobą Annę Krzepicką, umarł 1614. zostawiwszy synów i córki.

Strzeszkowski *herbu Gryf*, w Krakowskiem województwie, pisze o nich *Paprocki w Gniazdzie Cnoty*, niewiem czy nie od hrabi Strzeszkowna idą, którego wspominają listy Leszka Czarnego książęcia Polskiego, którego syn był Wawrzeniec sędzią ziemskim Krakowskim w r. 1287. *Nakiel. in Miechov. fol.* 210.

Strzeszkowski *herbu Janina*, w Lubelskiem województwie. Zofia Strzeszkowska była za Chomętowskim. Maryanna zakonnica u Wszystkich SS. we Lwowie.

Strzeszkowski *herbu Jastrzębiec*, w Mazowieckiem województwie. Remigian Strzeszkowski, miał za sobą Chrząstowską córkę Piotra z Krystyny Błońskiej, zostawił z niej potomstwo. *Baranow.* Wojciech umarł bezżenny w roku 1611. mąż pobożny. *Histor. Dom. Prof. Cracov.*

Strzeszkowski *herbu Gozdawa*, w Ruskiem województwie, Piotr Strzeszkowski 1687.

Strzeżymiński *herbu Leszczyc*, w Poznańskiem województwie.

Strzyszka *herbu Zadora*, w księztwie Litewskiem, patrz **Dowgiało**: bo to jedenże dom z niemi, ponieważ Hawryło Dowgiało Kurajoś, syn Jana Hawnulewicza chorążego Litewskiego, miał syna Jana Strzyszkę, a Jan Stanisława, od którego idą Dowgiałowie Strzyszkowie. Krzysztof Dowgiało Strzyszka podczaszy Upitski, Jerzy Dowgiało Strzyszka 1648.

Strzyż *herbu Szaława*, w Ruskiem województwie. Jan Strzyż sędzia ziemski Halicki, zostawił z Anną Skarbkowną syna Hieronima, i córki Zofię Cieszanowską, Elżbietę Glinczynę, i Jadwigę ta podobno była za Janem Bełzeckim dworzaninem Króla Stefana. Nikodem brat Jana sędziego, zostawił potomstwo. N. miał za sobą Skarbkownę.

Strzyżowski *herbu Gozdawa*, w ziemi Sanockiej. Jan Strzyżowski, który trzymał Cudecz miasto i zamek, zostawił dwu synów, Stanisława i Jana, ci kalwińską sektą zarażeni, kościoły w tem miasteczku sprofanowali, mówi *Paproc.* Mikołaj rzeczony Sliwa, który trzymał Glinnik, Barycz i insze dobra, z Zofią Cieklińską spłodził trzech synów, Stanisława, Jana i Mikołaja, od których potomstwo zostało. Stanisław Strzyżowski był poborcą w Podolskiem 1591. *Constit. f.* 632. i 1613. *Uniw. Pobor.* N. Strzyżowski z sejmu 1653. deputat na trybunał skarbowy. *Constit. f.* 2. N. 1606. zabity w Moskwie z Dymitrem Carem Moskiewskim. *Petric. l.* 1. N. miał za sobą Konstancyą Herburtownę kasztelankę Kamieniecką. Jan w województwie Sendomierskiem 1674. N. była za Adamem Rudnickim. N. za Mikołajem Ossolińskim.

Strzyżowski *herbu Lew z muru*, ale bez prawdy w łapach, ten herb widziałem *w Dedykacyi Historyi o Jonaszu Gabryela Leop.* 1618. Zofji z Strzyżowa Serny. Jan Strzyżowski dziedzic na Rudkach, miał za sobą Łaściszewską, z tej były dwie córki, Ludowika Michałowi Jelowickiemu, Zuzanna Więckowskiemu zaślubione, tyleż synów, Marcin, który z Leduchowskiej spłodził Adama i Franciszka. Kazimierz w powiecie Słonimskim 1674. Prokop mąż rycerski, był w niewoli Tatarskiej, w r. 1624. umierając, Barskiemu naszemu kollegio wiele łask swoich wyświadczył. Niewiem czy nie tu należy Jakusz de Strzygi kasztelan Rypiński, w r. 1436. podpisał pokój Brzeski u *Łask. w Stat. fol.* 140. N. miał za sobą Podolcownę pisarzownę grodzką Słonimską.

Stucki *herbu Prus 3tio* w Prusiech, ale Złotogoleńczyka zrzucili, a przybrali na hełm trzy pióra strusie. *MS. o Famil. Prusk.* Katarzyna i Anna Stuckie zakonnice u Wszystkich ŚŚ. we Lwowie.

Studzieński *herbu Gryf*, w Wielkiej-Polszcze nie daleko Gniezna. *Nakiel. w swojej Miechow.* rozumi, że od Jana kasztelana Krakowskiego herbu Gryf, swoje początki wzięli. Jan Studzieński w województwie Inowrocławskiem 1674. Maciej Studzieński dziedzic na małej Żurowicy. *Acta Terrestr. Przeworsc.* 1572. Jędrzej miał za sobą Magdalenę Chronowską.

Studziński *herbu Prus 1mo*, w Rawskiem województwie, jedenże dom z Swarockiemi. Stanisław Studziński dworzanin królewski, poseł województwa Rawskiego na sejm Warszawski 1638. ztamtąd deputowany na sądy fiskalne trybunału Radomskiego. *Constit. fol.* 21.

Stuzeński *herbu Jastrzębiec*, w Sieradzkiem województwie. N. Stuzeński rotmistrz pamiętny, który z Taranowskiem ablegatem, jeździł do Porty, córka jego była za Kilianem Latoszyńskim. Stanisław dziedzic na Stuznie 1609. *Acta Castren. Opocznen.* Balcer Stużeński poborca w ziemi Łukowskiej z sejmu 1564. *Constit. fol.* 76.

Styczyński, w ziemi Dobrzyńskiej. Paweł Styczyński poborca z sejmu 1593. *Constit. fol.* 660.

Stynwacki *herbu Pomian*, w Pruskich województwach, pisze o nich *MS. o Familiach Pruskich.*

Sucharzewski, w ziemi Warszawskiej. Jan z Piszczyna Sucharzewski łowczy Warszawski i Stanisław podwojewodzi Warszawski 1674.

Suchcicki *herbu Ostoja*, w ziemi Łomżyńskiej. Polichron Suchcicki łowczy Łomżyński 1674. Mikołaj łowczy i horodniczy Miński, ten pod czas rewolucyi Moskiewskiej poddał się Moskwie, z Massalskiej, synowie jego Jan i Kazimierz.

Wacław Sucheicki i Hieronim. *Kojał. in MS.* Michał miał za sobą Alexandrę Micowską wdowę po Grabkowskim. N. Suchczycki Podoską sędziankę ziemską Ciechanowską. Walentym, Adam, Zygmunt, Tomasz i Kazimierz w ziemi Nurskiej 1697. roku.

Suchecki *herbu Poraj*, w Sendomierskiem województwie. Jan Suchecki miał za sobą Chlewicką. N. była za Janem Korycińskim. Stanisław kasztelan Rozpierski znaczny benefactor kollegji naszego Piotrkowskiego, umarł 1688. N. miał za sobą Elżbietę Straszownę 1633. Wincenty Suchocki scholastyk Łucki, infułat Ołycki.

Józef Suchecki w r. 1778. chorąży Sieradzki. — Gabryel skarbnik Ostrzeszowski. — *Krasicki.*

SUCHE-
KOMNATY

HERB.

Trąba czarna myśliwa oprawna w złote sztuczki, w polu czerwonem, z nawiązaniem, na którego wierzchu powinien być krzyż złoty, na hełmie zaś trzy pióra strusie, tak go opisują, *Paproc. o herb. fol.* 454. *Okol. tom.* 3. *fol.* 167. Nabyty zaś z tej okazyi: Rycerz z familji trzech trąb, przeciwko Prusakom będąc hetmanem u książęcia Mazowieckiego, pogromiwszy Prusaków, męża pewnego, który w tej tam okazyi heroicznie potykał się z nieprzyjacielem, i wiele mu pomógł do zwycięztwa, do herbu swego przyjął, przecież tylko mu jednę trąbę i z krzyżem w herbie nadał. Drudzy rozumieją, że ten herb z Niemiec do Polski przyniesiony. Zdawna zaś w Ciechanowskiej ziemi dziedziczyli familianci tego herbu, na dobrach Suchekomnaty, od których i herb ich imienia nabył.

Herbowni.

Bogorski,	*Kownacki,*	*Milanowski,*
Drąbiński,	*Łomiński,*	*Owłoczyński,*
Kaznowski,	*Miączyński,*	*Pieńkowski,*

Kopelowski, Słowikowski, Stępokowski, Chrowiecki.
Skalski, Sopota, Tuczkowski,
Kuropatnicki i *Małachowski* przydają do tego herbu:
Suchekomnackich i *Urowieckich.*

Suchodolski *herbu Abdank*, w Sendomierskiem województwie, z tych Mikołaj Suchodolski starostą był na Kiesi, pisał się z Marnawy, rotmistrz Królów Polskich dawny, ten serdecznie zawsze przeciwko nieprzyjaciołom tej ojczyzny stawał, a najprzód oblężony na Kiesi od Moskwy 1578. przez kilka niedziel nieustraszonem sercem póty wszystkie szturmy mężnie wytrzymał, aż ludzie królewscy na odsiecz tej fortecy przyszli, Moskwę porazili, działa pobrali; więźniów siła dostał i znacznych, jako kniazia Obalińskiego i Kropodkinia: inszych zaś czasów, nie dopuszczał żywności na zamki Moskiewskie, a to z niemałym swym kosztem czyniąc, kiedy na to całą rotę chował. Matka jego była herbu Pobog: potomstwo jego osiadło w Wołkowyskim powiecie, z których jeden Mikołaj 1674. Kazimierz w powiecie Słonimskim. Drugi Suchodolski mąż godny; w różnych expedycyach sławny w Lidzkim powiecie, miał za sobą Limontownę. *Kojałow. in MS.*

Suchodolski *herbu Janina*, w Lubelskiem województwie. Maciej dziedzic na Suchodołach sędzia ziemski Lubelski 1413. podpisał pokój Brzeski u *Łaskiego w Stat. fol.* 127. i 1424. u *Okol. tom.* 2. *fol.* 84. Idziego Suchodolskiego wspomina *Długosz lib.* 13. *fol.* 2. w r. 1445. że z Rzeszowskim do Węgier był wysłany dla wiadomości o Królu Władysławie Warneńskim, po przegranej bitwie pod Warną. Tenże tamże Mikołaja pisze herbu Janina *fol.* 510. w r. 1472. Jan Zegota Suchodolski, któremu zmarłemu w r. 1572. syn jego Stanisław chorąży Lubelski nagrobek wystawił. Tego Stanisława chorążego, według przysłanej mi informacyi, były te dzieci, Petronella 1*mo* Drzewicka, 2*do* Pawłowska, Katarzyna Pigłowska, Alexandra Łysakowska i Maryanna, która panną umarła: synowie zaś dwaj, pierwszy Jan, który z Łychowską podkomorzanką Bełzką, spłodził Stanisława, Kazimierza męża rycerskiego *sterilem*, Jerzego *sterilem*, Katarzynę Odrzechowską. Drugi Kazimierz, ten z pierwszą żoną Boratyńską, miał to potomstwo: Jana, który zginął w okazyi z Tatarami, Kazimierza, który pojął Sicińską, Joanna tych siostra wydana za Trzcińskiego: z drugą żoną Trocholską, miał Józefa i Maryannę. Tegoż Stanisława chorążego Lubelskiego miało być dwóch braci, Alexander starosta Lityński, mieszkał pod Zasławiem, córka jego Petronella panną umarła, syn zaś Franciszek zszedł bezpotomnie. Drugi brat Jan, dziedzic na Suszach i Gołowierzchach w powiecie Łukowskim, temu Zofia Mościcka, te dzieci

powiła, Annę Grochowską, Zofią Izdebską, Alexandra, ten na wojnie zginął, jako i brat jego Jan, Marcina, ten z Anną Pisarską córką Przecława, czterech synów zostawił. Pierwszy Kazimierz, od tego kwitną synowie: Felix, Karol i Wacław. Drugi Józef *sterilis*. Trzeci Stanisław, od tego z Dobruckiej te były dzieci, Anna Strowska, a potem Chmielewska (z pierwszym miała syna Felicyana, z drugim Stanisława i Brygittę) Helena Mniszka, Joanna Bętkowska, (dzieci jej Antoni i Anna.) Teresa Nieprzecka, Józef w zakonie Soc. Jesu. Czwarty Michał, ten najprzód żył z Julianną Foxowną, z której potomstwo Domicella Stanisława Traczewskiego małżonka, Stanisław, który z Pełczanką zrodził Brygittę i Teresę, Antoni i Eliasz obadwa w zakonie naszym: po Foxownie pojął Michał Rylskę córkę Łukasza, z tej dzieci. Józef mąż rycerski, Elżbieta, Rozalia, Nikodem i Ignacy. Anna Suchodolska Piotra Chamskiego, N. Stanisława Chmieleckiego małżonki. Adam starosta Suchodolski miał za sobą Zofię Gorajską kasztelankę Kijowską, z której dwaj synowie, jeden Zbigniew podczaszy Lubelski, żona jego Orzechowska, drugi Teodor łowczy Lubelski. N. miał za sobą Angelę Michowską, z tej dzieci pomarły, pierwszym zaś związkiem miał inszą żonę, z której córka jedna zakonnica we Lwowie u PP. Karmelitek trzewikowych, druga za Głuskim, siostra tegoż Teodora żyła najprzód z Jakóbem Blinowskim miecznikiem Chełmskim, potem z Józefem Radeckim chorążym Grabowieckim, z tym *sterilis*. Druga siostra żyła z Potockim starostą Jabłonowskim. N. skarbnik Lubelski, złączył się dożywotnie z Zofią Borkowską córką Piotra dziedziczką na Bończy. Paweł stolnik Dobrzyński i deputat na trybunał koronny 1706. brat jego rodzony Mikołaj w zakonie naszym kaznodziejską amboną wsławiony, są jego niektóre kazania w druku: życie skończył w Krakowie u S. Piotra w r. 1705. Synowiec jego Piotr, w tymże zakonie kresu śmiertelnego dopędził w Jarosławiu: brat Piotra rodzony Stanisław Maciej teraźniejszy kasztelan, a przedtem chorąży Lubelski, żona jego Otylia Gołuchowska, z tej potomstwo zostaje, był i trzeci ich brat. Jędrzej, Piotr i Maciej Suchodolscy 1674. N. Zygmunta Latyczyńskiego żona.

W r. 1778. Józef Suchodolski stolnik Lubelski. — Antoni podstoli Lubelski. — Tomasz wojski Lubelski. — Adam Suchodolski pisarz ziemski Lubelski z pierwszej żony N. zostawił córkę wydaną za Rzeczyckiego starostę Rzeczyckiego. — z drugiego małżeństwa z *Boniecką* zostawił potomstwo. Umarł kasztelanem Słońskim r. 1766. — Michał łowczy Chełmski. — W r. 1788. Wojciech kasztelan Radomski. — Ignacy podczaszy. — *Krasicki.*

Suchodolski *herbu Junosza*, w ziemi Dobrzyńskiej. Wojciech Suchodolski rotmistrz za Króla Stefana pod Gdańskiem i Połockiem, miał za sobą Katarzynę Kamieńską, z tej

spłodził dwie córki i trzech synów, jeden z nich Jan sekretarz królewski, proboszcz na Wiśniczu i w Niepołomicach: Krzysztof zginął pod Cecorą: Wojciech zostawił potomstwo. N. miał za sobą Chrząstowską herbu Zadora.

Suchodolski *herbu Pobog*, w Podlaskiem województwie i w księztwie Litewskiem: wprawdzieć *Ks. Kojał. in MS.* tych co w księztwie Litewskiem znajdują się Suchodolscy, do herbu Ślepowron naciąga, z tą odmianą, że w pośrodku Podkowy krzyż kładą: atoli drudzy, że Pobogiem się szczycą, świadczą *). Z tych był Maciej Suchodolski podsędek Mścisławski i poborca z sejmu 1590. *Constit. fol.* 604. Eliasz poborca w Mścisławskiem 1628. *Uniw. Pobor.* Maciej poseł na sejm 1629. i deputat na trybunał fiskalny Litewski. *Const. f.* 19. Jan 1632. w Mścisławskiem, Paweł i Krzysztof w Nowogrodzkiem 1648. Eliasz Zygmunt podczaszy Miński, Jan, Wojciech, Szymon, Izydor, Jerzy w Mścisławskiem 1648. Paweł pisarz ziemski Wołkowyski umarł 1659. miał za sobą Zofią Jundziłownę, z tej córka Eleonora wydana za Jędrzeja Scipiona chorążego Wendeńskiego, i syn Kazimierz. Jerzy pisarz ziemski Mścisławski, Alexander, Wacław burgrabia Mielnicki, Mikołaj, Stanisław i Franciszek miecznik Mielnicki w Podlaskiem 1674. Krzysztof zaś w ziemi Warszawskiej. N. Suchodolska fundowała Panny zakonne Greckich obrządków Unitki w Marałowczyznie i klasztor ich, co approbowała *Konstytucya* 1678. *fol.* 14. Adam Suchodolski wojski Chełmski, sędzia grodzki Krasnostawski z Pudencyanny Bielskiej zostawuje potomstwo. Jan miał za sobą Alexandrę Radziszewską.

W r. 1778. Andrzej Suchodolski sędzia grodzki Słonimski. — Antoni sędzia ziemski Wołkowyski. — Józef podstarości Wołkowyski. — Jan miecznik Wołkowyski. — Jan podkomorzy Mścisławski. — *Krasicki.*

Suchorabski *herbu Ostoja*, w Ruskiem województwie i indziej. Mikołaj Suchorabski w r. 1548. Stanisław stolnik Podolski w r. 1575. *Paproc. Panosz.* Floryan miecznik Przemyslki, z sejmu 1601. naznaczony do korrektury statutu koronnego. *Constit. fol.* 734. Bernard podwojewodzy Lubelski 1616. poseł na sejm 1623. *Constit. fol.* 9. N. była za Stradomskim w Kępanowie. Maciej przeor zakonu S. Benedykta na Tyńcu 1676. piszą się z Suchoraby.

Suchorski *herbu Jastrzębiec*, w Łęczyckiem województwie. Krzysztof z Suchorzyna Suchorski i Stanisław 1697. z tych drugi miał za sobą Katarzynę Boczkowską, z tej synowie Waleryan Łukasz, i Jan. Stanisław sędzia ziemski Bra-

*) Suchodolscy herbu *Ślepowron* z odmianą jak tu wspomniane, znajdują się licznie w Litwie i po innych prowincyach rozrodzeni. — *P. W.*

czławski, i grodzki Łucki, pojął Katarzynę Miączyńską wdowę po Adamie Wieszczyckim podstolim Mińskim, z tej się została córka Rozalia, wydana za Piotra Piaskowskiego regenta Łuckiego, syn zaś Tomasz, pojął był Magdalenę Wielohorską podstolankę Wołyńską i z niej spłodził córkę Ewę, atoli sam zabity w roku 1732.

Suchorzewski *herbu Zaręba*, w Wielkiej-Polszcze. Jan Suchorzewski w r. 1446. połowicę dóbr Broniszewice nazwanych, kupił za ośmset grzywien od Stanisława Bronisza. *Acta Castren. Posnan.* Jan i Maciej Suchorzewscy dziedzice na Strzyżowie, fundowali altaryą w Ostrzeszowie w r. 1447. *Acta Castren. Ostrzeszov.* Stanisław kanonik Krakowski. *Ode Thomae Treteri in Theatro Virtut.* Stanisław podstoli Kaliski i Jan 1614. bracia rodzeni. *Acta Terrestr. Caliss. Nakiel. Miech. f.* 751. umarł Stanisław 1615. trochę przed śmiercią, herezyą odrzuciwszy. *Histor. Coll. Caliss.* Córka jego była Krystyna za Wojciechem Buzeńskim 1631. *Acta Castren. Caliss.* Mikołaja córka Barbara, wydana za Jana Szołdrskiego cześnika Kaliskiego 1629. *Acta Castren. Pysdren.* Jędrzej Suchorzewski kościołowi Broniszowskiemu, pewne summy na prowizyą zapisał koło r. 1620. o czem świadczą *Acta Castr. Sirad.* 1660. także i Wojciech Suchorzewski przed rokiem 1633. Franciszek i Ludwik 1697. O jednym z nich pisze *Paproc.* że za jego czasów był podkomorzym Kaliskim. Stanisława chwali *Rescius epist.* 28. z dowcipu wielkiego i nauki, gdzie znajdziesz list jego, do Resciusza pisany. N. Suchorzewska dziedziczka na Pleszowie i Radzimiu, była za Marcinem Borkiem Gostyńskim dziedzicem na Gostyniu i Łoszakowicach.

R. 1778. Józef Suchorzewski podczaszy Kaliski. — *Krasicki.*

Suchszewski *herbu Gozdawa*, w księztwie Litewskiem. *Kojałow. in MS.*

Sudrawski *herbu Gozdawa.* Wojciech Sudrawski mąż na wojnie dobrze ojczyznie przysłużony, co mu przyznaje, *Konstytucya* 1635. *fol.* 56.

Sudymont *herbu Pogonia.* Alexy Sudymontowicz z pięcią tysięcy wojska Litewskiego, Kazimierzowi Jagiellonowiczowi Królowi przeciwko Krzyżakom przybył w r. 1454. ale pod Chojnicami od nich zbity, i w niewolą zabrany, z której wybrnąwszy, był podczaszym Litewskim, administratorem Witebska, starostą Połockim: jeden z tych, którzy temuż Kazimierzowi Królowi odjąć chcieli rządy księztwa Litewskiego, o czem nasi historycy świadczą. Sudymontowi Królowa Bona w zasługach nadała dobra, Połoczany, Chożowo, Łuzany.

Sufczyński *herbu Szeliga*, w województwie Lubelskiem. Wojciech Sufczyński sędzia ziemski Sochaczewski, Jan

w ziemi Warszawskiej, Krzysztof chorąży Czerski, N. chorąży Łukowski, w Lubelskiem podpisał elekcyą Jana III. Króla 1674. Kazimierz cześnik Łukowski, deputat na trybunał koronny 1712. potem był stolnikiem Łukowskim, dalej pisarzem ziemskim Lubelskim. Umarł kasztelanem Lubelskim 1736. córek jego dwie zostało, jedna z nich Cieszkowska, druga Cieciszewska, i synów dwóch, Tomasz młodszy, i Stanisław Flawian starszy, podczaszy Łukowski, marszałkował w trybunale koronnym 1732. a z Druszkiewiczowny zostawił drobne potomstwo. N. Sufczyńska była za Duninem cześnikiem Nowogrodzkim. Michał Soc. Jesu rządził kollegium Nieświezkie, gdzie umarł 1714. Józef w tymże zakonie życia dokonał w Ostrogu 1733.

W r. 1776. Michał Sufczyński kasztelan Czerski. — Brat jego N. major w wojsku koronnem, z *Suzinowny* zostawił potomstwo. N. Sufczyński podczaszy Liwski z *Kuropatnickiej* spłodził Teresę wydaną za Xawerego Sapiehę wojewodzica Mścisławskiego. — W r. 1778. Józef łowczy Czerski — w r. 1788. Adam cześnik Lubelski. — *Krasicki.*

Sulatycki *herbu Sas*, w województwie Ruskiem. Alexander Sulatycki skarbnik Podolski, o którym *Konstyt.* 1676. *fol.* 56. Stefan podstoli Winnicki i Michał skarbnik Nowogrodzki sędziowie kapturowi Lwowscy w r. 1733. Małgorzata była za Teodorem Wasilkowskim. Marcina żona Anna Laskowska.

Wojciech Sulatycki w r. 1778. skarbnik Lwowski, — w r. 1788. podkomorzy. — *Krasicki.*

Suleński *herbu Jastrzębiec*, w Wielkiej-Polszcze. Zygmunt Suliński kanonik Gnieznieński, opat Przemęcki 1645. *Auct.* 50. *Singul.* Teresa Suleńska zakonnica Sądecka 1701. Maciej Suleński, miał za sobą Nasiegniewską.

Suleński *herbu Pomian*, z Wielkiej-Polski w Krakowskiem województwie; pisze o nich *Baranowski*, przecież na drugiem miejscu powiada, że ci co się w Krakowskie województwo przenieśli, herbu Ogończyk zażywali, z tych mieli być: Jan i Alexander Suleńscy bracia rodzeni, z tych Jan z Grabkowską zostawił synów i córki, Alexander zaś z Oraczowską pisarzowną ziemską Krakowską także synów i córkę jednę. Stanisław, Piotr i Alexander Suleńscy bracia rodzeni. *Acta Castren. Cracov.* 1650.

Suligostowski *herbu Łabędź*, czy **Sulgostoski** w województwie Sendomierskiem. Paweł Suligostowski poseł na sejm 1609. ztamtąd naznaczony do lustracyi dóbr królewskich w Wielkiej-Polszcze, *Constit. fol.* 907. tenże poborca w Sendomierskiem 1613. *Uniw. Pobor.* Jan zaś w r. 1601. *Const. fol.* 776. posłował na sejm 1613. zkąd stanął deputatem do kwarty Rawskiej, *Constit. fol.* 36. i na sądy fiskalne, *Const. f.* 7. podobno tenże sam Jan był potem stolnikiem Sendomier-

skim, według *Okolskiego*, którego syn Mikołaj proboszczem Drzewickim i Książnickim. Hieronim wojski Radomski poseł na sejm 1620. zkąd do lustracyi dóbr królewskich w Małejpolszcze deputowany. *Constit. fol.* 26. i 1623. *Constit. f.* 7. Adam poseł na sejm 1638. komissarz do zapłaty wojsku. *Const. fol.* 3. Krzysztof chorąży Sendomierski. N. opat Wąchocki. N. wojski Stężycki, którego syn Jan 1674. Zygmunt Dunin Suligostowski, miał za sobą Annę Zielińską herbu Ciołek, z której było dwóch synów. Jan i Piotr zakonu Premonstrateńskiego.

Sulikowski *herbu Sulima*, w Łęczyckiem województwie. Mikołaj Sulikowski 1634. ale to podobno jedenże dom z Sułkowskiemi, jako niżej obaczysz.

SULIMA HERB.

Herbu tego tarcza wszerz na dwie części przedzielona, na wierzchnej dzielnicy pół Orła czarnego, w żółtem polu, z skrzydłami rozciągnionemi, z pyskiem w lewą tarczy obróconym: w spodniej zaś trzy kamienie w czerwonem polu, na hełmie z korony pół Orła czarnego takiego jak na tarczy, tak go opisują *Paproc. o herb. f.* 459. *Okol. tom.* 3. *f.* 169. *Biel. f.* 329. wszyscy się zaś na to zgadzają, że ten herb do Polski z Niemiec przyniesiony, gdzie go według *MS. o Famil. Pruskich* Slomff zowią, a ztąd urosła sławna familia *Comitum Solimensium et Dinastarum in Braunfels Mintzenberg ac Sonnenvald:* z których, niektórych tu przytoczę. Szymon proboszcz i kanclerz Koleński 1393. *Bernard Comes in Solms* umarł 1459. *Wilhelmus Comes in Solms tempore Henrici Aucupis vixit* 935. *Philippus Comes Solmensis* 1179. *Henricus* 1220. *Joannes Canonicus Moguntinus et Coloniensis* 1457. Taki zaś herb ich opisują. Tarcza na cztery części przedzielona, na górze po prawej stronie dwa pasy, po lewej pół Orła, pod nim trzy róże: na trzeciej tenże orzeł, na czwartej pasy dwa, na hełmie nad

koroną orzeł w koronie, bez nóg i ogona, nad którego głową dwa topory. To *MS. o Familiach Pruskich.*

Przodkowie domu tego.

Jan Romka biskup Wrocławski, po śmierci Bolesława Świdnickiego książęcia, synom niedorosłym, Henryka piątego Wrocławskiego i Legnickiego książęcia za opiekuna obrany *ob industriam probitatemque ingenii*, mówi historyk *Długosz*, że jednak był bardzo hojny, skarbu dzieci onych znacznie utracił, wziąwszy ztamtąd sześćdziesiąt tysięcy grzywien, o co potem miał trudność od książąt onych, i od Panów przedniejszych: siedział na tej katedrze od r. 1292. do roku 1302. jako tenże *Długosz* świadczy. Niektórzy się z tego domu pisali z Pleszowa z których był Imbram z Pleszowa kasztelan Zawichojski w r. 1398. jako się podpisał *na liście Jagiełła Króla danym miastu Lubelskiemu.* Stanisław z Pleszowa Sulimczyk, który między innemi w r. 1443. proporce swoje w Budzie zawiesił, o czem *Długosz lib.* 12. *f.* 779. Zawisza Czarny mąż wielkich przymiotów, jeździł w legacyi od Władysława Jagiełła Króla do Zygmunta Cesarza, względem małżeństwa tego Króla z Agacyą wdową po Wacławie Królu Czeskim, tam gdy zbili Zygmunta Taborzanie tak, że mu uciekać przyszło przed niemi, Zawisza też do więzienia wtrącony, *Biel. fol.* 320. z tego uwolniony w r. 1424. Na koronacyą Królowy Jadwigi zgromadzonych do Krakowa wielkich monarchów, hojnie w Piątek częstował, i znamienicie udarował. *Biel. fol.* 325. W wojsku potem tegoż Zygmunta już na ten czas starosta Spiski, żołd wojenny prowadząc, gdy Cesarz z większą częścią wojska, bojaźnią Tureckiej szabli przerażony, uniknął wcześnie za Dunaj rzekę; drugą część mniejszą dla szczupłości promów i czołnów na rzeź poganom zostawił, wprawdzieć Zygmunt szacując sobie Zawiszy cnotę, podsyłał pod niego łódź, obligując go, aby się salwował, atoli mąż rycerskiej chwały chciwy, mając to sobie za rzecz niegodną, czy z placu umknąć, czy kawaleryi swojej odstępować, podziękowawszy za tę łaskę Zygmuntowi, raczej heroicznie na placu umierać obrał sobie, niżeli z uszczerbkiem sławy szpetnie przed nieprzyjacielem unikać: siadłszy tedy na konia z kopiją w ręku, ze dwiema pieszemi wyjechał przeciwko Turkom, kędy mężnie się z niemi potykając, od wielkiego gminu otoczony i pojmany, gdzie gdy między dwiema Turkami kontrowersya urosła, z których obadwa go od siebie pojmanego udawali, jeden z nich zazdroszcząc mocniejszemu antagoniście szczęścia, któreby był miał od Cara Tureckiego gdyby mu był Zawiszę prezentował, głowę mu uciął: głowę jednak jego do Cesarza zaniesiono, ciało Raścianie pogrzebli. Długie mu elo-

gium napisał *Długosz* w swojej historyi, a między inszemi mówi o nim. *In omnibus praeliis miles celeberrimus atque fortissimus habitus, omne virtutis opus, nullo inaemulato imitatus. Cui sermonis inerat suavitas, lepor et affabilitas, ita ut non solum virtuosos et nobiles, verum etiam barbaros, sua comitate ad se pelliceret. Ad summam indolem etiam peritia disciplinae militaris illi accesserat, quam in variis regnis, dum illa militiae causa adibat aut arte, aut ingenio, aut usu ceperat.* Kładzie tamże *Długosz Epitaphium* wierszem, które mu napisał Adam Świnka kanonik Krakowski, miał zaś za sobą ten Zawisza Barbarę synowicę rodzoną Piotra Wisza biskupa Krakowskiego, ta po nim wziąwszy żałobę, do śmierci ją swojej nosiła, zostało z niej dwóch synów: Marcin i Stanisław z Rożnowa, którzy pod Warną z Władysławem Królem zginęli. *Długosz. Cromer*, atoli Michałem jednego z nich zowie i pisze *Leunclavius in Annalibus Turcicis mihi fol. 27.* i że mężnie stawał w owej pod Warną batalji w r. 1444. *Rex Ungarus ab uno latere pugnabat, ab altero Michael ille cognomento Niger, et tanto quidem cum impetu Muratis invasere copias, ut hostium utrumque cornu in fugam compellerent. Barbara de Rożnow nepta ex filio Zawissii Nigri militis in orbe Christiano nominatissimi, conjux Joannis a Tarnow, vixit annos 70. obiit* 1517. mówi jej nagrobek w Tarnowie, od tej był Jan Tarnowski sławny niegdy hetman Polski. Niektórzy tego herbu familianci, od herbu imię na siebie Sulimów wzięli, z których jedni na Podolu kwitnęli, kędy według świadectwa *Okolsk.* ostatnia z tego dziedziczka dwór swój w Kamieńcu Podolskim Pannom zakonnym S. Dominika pod tytułem S. Michała fundowanym, darowała. Anna była za Chodorowskim. Drudzy Sulimowie w Sendomierskiem osiedli, z których Jerzy Sulima z Czarny podpisał elekcyą Władysława IV. *Długosz* w swojej historyi powiada, że po śmierci Borysława arcybiskupa Gnieznieńskiego w r. 1306. dany mu był za sukcessora od Papieża na tę godność Janusz archidyakon Gnieznieński, który z Borysławem był na ten czas w Awenionie, i przydaje, że był herbu Sulima, atoli *Damalewicz in Vit. Archiep. Gnesn.* cale o nim milczy, ile że w tym roku na tej katedrze prezydował Jakób Świnka. Stefan Sulima lennik na Dymirze. Seweryn na Kozarach, Teodor na Julcach, i Bereskach, bracia rodzeni, i Stefan ich stryjeczny, lennik na Cyblu, do prerogatywy stanu szlacheckiego przywróceni 1659. o czem Konstytucya.

Herbowni.

Bodywił, *Borkowski*, *Bratoszewski*, *Cellary*, *Charbinowski*, *Chodowski*,

Dzierżański, *Farurej*, *Gajewski*, *Gamrat*, *Garbowski*, *Gosłubski*, *Gotuntowicz*, *Gralewski*, *Grocholiński*, *Hamszej*, *Jacimirski*, *Kamiński*, *Kiernowski*, *Kilewski*, *de Kônrade*, *Łyczko*, *Miłoński*, *Obidowski*, *Oporowski*, *Oziębłowski*, *Pęgowski*, *Popiel*, *Przyborowski*, *Przyłuski*, *Ryczgorski*, *Sawicz*, *Służowski*, *Stanisławski*, *Strawiński*, *Stromski*, *Sulikowski*, *Sulima*, *Sułkowski*, *Świechowski*, *Szałowski*, *Szawłowski*, *Szrzobski*, *Trzciński*, *Ułanowski*, *Włodek*, *Zabłocki*, *Zabokrzycki*, *Zadarnowski*, *Zawisza*.

Kuropatnicki, *Małachowski* i inni, następujące familie wymieniają, jako równie tego herbu używające:

Bratkowski, *Chabinowski*, *Godwadowski*, *Kielecki*, *Pągowski*, *Samujło*, *Ulanowski*, *Ziemięcki*.

Sulimirski *herbu Lubicz*, w województwie Mazowieckiem i Bracławskiem. Sebastyan Sulimirski, miał za sobą Maryannę Stokowską, Jędrzej i Stefan w Bracławskiem 1674. Piotr deputat na trybunał koronny 1726. Katarzyna Sulimirska Sebastyana Grodzińskiego. *Acta Castren. Wielunen.* 1704. Druga Katarzyna Jana Komorowskiego herbu Korczak, N. Jakóba Grocholskiego małżonki. Jadwiga Sulimirska była za Wojciechem Morawskim. N. pojął Rykaczewską.

Sulimowski *herbu Dębno*, w Sieradzkiem województwie, jedenże dom z Potworowskiemi, jedni się z nich pisali z Milejowa, drudzy z Sienna, idą od Głowacza marszałka koronnego, według *Okolsk.* Z tych jeden posłem będąc u Porty Otomańskiej, wielu bardzo niewolników ztamtąd wykupił. Marcin Sulimowski poborca w Kaliskiem 1607. *Laudum.* Roman, córka jego Barbara, była za Piotrem Gołemowskim. Niektórzy z nich na Podolu koło Winnicy osiedli. Z tych Krzysztof fundował w Kijowie wielkim nakładem OO. Bernardynów w r. 1623. pod tytułem Wyrażenia blizn Ś. Franciszka. Anna Sulimowska była za Stefanem Orchowskim, brat jej Jerzy spłodził syna Franciszka, od którego córka jedynaczka, poszła za Sebastyana Lesieckiego, i córek cztery, Helenę Alexandra Radeckiego, Teresę Kazimierza Iłowieckiego, Katarzynę Alexandra Podolskiego, Teofilę Albrychta Siestrzewitowskiego. Są i w księztwie Litewskiem w Starodubowskim powiecie, dokąd się według *Kojał. in MS.* z Sendomierskiego województwa prze-

nieśli, a piszą się z Zbożna. Hrehory Sulimowski, miał synów dwóch, Samuela i Łukasza. Samuela synowie, Józef w wojsku Litewskiem: drugi Grzegorz. Łukasza zaś synowie, Michał mąż rycerski, i Piotr. Sulimowska Katarzyna najprzód żyła z Jędrzejem Kocielkowskim pisarzem ziemskim Sieradzkim, po nim z Maciejem Waliszewskim także pisarzem Sieradzkim. Anna Sulimowska z Sienna (znać że od Sienieńskich herbu Dębno rozdzielili się) była za Albrychtem z Drzewiec Mikołajewskim.

Sulisławski. N. Sulisławski miał za sobą Katarzynę Korycińską.

Sulistrowski *herbu Lubicz*, w księztwie Litewskiem, Krzysztof Sulistrowski trukczaszy królewski, przez lat ośmnaście nie wyjeżdżając z pod chorągwi służył w wojsku, umarł 1648. *Kojał. in MS.* N. była za Piotrem Rudominą starostą Starodubowskim. N. podstolanka Oszmiańska, za Alexandrem Kleczkowskim. Michał wojski Oszmiański, żona jego Stachowska, oboje dobroczynni na kollegium nasze Zodziskie. Józef pisarz grodzki Oszmiański w r. 1740. Karol starosta Kurklewski, poseł na sejm 1736. z powiatu Oszmiańskiego.

Joachim Sulistrowski w r. 1778. kanonik Wileński. — Józef wojski Oszmiański. — *Krasicki.*

Suliszewski *herbu Kościesza*, w województwie Sendomierskiem, gdzie Stanisław Suliszewski był poborcą z sejmu Warszawskiego 1581. *Constit. fol.* 394.

Suliszewski *herbu Rawicz*, drudzy w temże województwie. Hieronim podpisał elekcyą Władysława IV. N. Suliszewski poseł Zółkiewskiego hetmana do Wezyra.

Sułaczewski *herbu Jastrzębiec*, w Kaliskiem województwie.

Sułkowski *herbu Białynia*, w Rawskiem województwie. Wojciech Sułkowski podwojewodzy Rawski 1674. miał za sobą *2do voto* Pruską, z której córka Helena, poszła za Franciszka Pachowskiego, a po nim za Józefa Oraczewskiego.

Sułkowski *herbu Łodzia*, w Kujawskiem województwie. Kasper Sułkowski stolnik Inowrocławski, poseł na sejm 1628. i deputat na trybunał fiskalny. *Constit. f.* 4. Stanisław miał za sobą Konstancyą Mokrzycką, z tej córka Konstancya Mniszką. Franciszek w ziemi Dobrzyńskiej, Jan Wacław w Łomżyńskiej, Stanisław w Wizkiej 1697.

Sułkowski *herbu Sulima*, w Łęczyckiem i Podolskiem województwach. Wacław Sułkowski podczaszy Bracławski, z sejmu 1613. komissarz do lustracyi zamku Winnickiego. *Const. fol.* 50. Alexander Sułkowski łowczy Litewski temi czasy.

Alexander Józef Sułkowski łowczy nadworny Litewski, pierwej minister w Saxonji Augusta III. z *Szteinowny* spłodził córki. N. Potocką,

starościnę Glinianską. — N. Szembekową wojewodzinę Inflantską. — Joannę Sapieżynę wojewodzinę Smoleńską. — Synów czterech: Augusta, Alexandra, Franciszka, Antoniego. Powtórzył małżeństwo z *Przebendowską* wojewodzanką Malborską, z tej córka N. za Wielopolskim starostą Lanckorońskim. — August wojewoda Gnieznieński, dalej Kaliski, nakoniec Poznański, książe Bilski starosta Sokolnicki pierwszy syn Alexandra łowczego miał za sobą *Mniszchownę* podkomorzankę Litewską umarł bezdzietny. — Alexander starosta Odolanowski syn drugi miał za sobą Eleonorę *Cetnerownę* starościankę Korytnicką z *Krasickiej* urodzoną umarł bezdzietny. — Franciszek syn trzeci żył z *Swieżawską* wdową po Strzemeckim. — Antoni dziedzic na *Lesznie* syn czwarty pojął *Działyńską* wojewodzankę Malborską. R. 1778. wojewoda Gnieznieński, w r. 1788. Kaliski. — *Krasicki.*

Z tych Alexander Józef Sułkowski wyniesiony został do godności hrabiego Państwa w r. 1733. przez Cesarza Karola VI. i zakupił majętności familji *Leszczyńskich*, Leszno i inne w w. księztwie Poznańskiem, poźniej zaś księztwo Bilskie, w Szląsku Austryackim leżące, a w r. 1752. mianowany został od Cesarza Franciszka I. księciem państwa, we dwa lata poźniej tytuł ten i na potomstwo jego rozciągniony. Z jego pozostałych młodszych dwóch synów, dwie linie powstały: starszy Franciszek de Paula otrzymał księztwo Bilskie, umarł r. 1812. d. 12. Kwietnia: młodszy zaś Antoni Ordynacyą Rydzyńską, którą wziął po starszym bracie Auguscie zmarłym d. 7. Stycznia 1786. r. a Franciszek de Paula otrzymał był księztwo Bilskie po bracie Alexandrze. — Syn założyciela linji *Rydzyńskiej* był książe Antoni Paweł Ordynat Rydzyński hrabia na Lesznie, członek rady Państwa Królestwa Pruskiego zmarły d. 16. Kwietnia 1836. r. zostawił syna księcia Augusta Antoniego dziś żyjącego i córek cztery, z których jedna za Potockim, druga za Henrykiem hr. Wodzickim, a po jej śmierci tenże Wodzicki pojął w r. 1840. drugę siostrę swej pierwszej żony. —

Sułowski *herbu Strzemie*, w Krakowskiem województwie. Jakób z Służowa, z bracią swoją i innemi familiantami herbu Strzemie, konfundator kościoła S. Jakóba na Kazimierzu przy Krakowie w r. 1462. jako się mówiło pod herbem Strzemie. Piotr Sułowski sędzia grodzki Biecki, poseł na sejm 1569. podpisał unią Litwy z Koroną. *Constit. fol.* 171. brat jego rodzony, Krzysztof, zostawił synów, Stanisława opata Tynieckiego, sekretarza królewskiego, wspomina go *Konstytucya* 1616. *fol.* 23. i Krzysztofa, drudzy go Marcinem piszą, kasztelana Zarnowskiego, z sejmu 1627. deputata do kwarty Rawskiej, *Const. f.* 17. i 1631. deputata na trybunał Radomski, *Const. f.* 9. ten miał za sobą Dorotę Gostomską kasztelankę Rawską, z tą według *Baranow.* miał synów dwóch, Tobiasza Bernardyna, i Jana, którego żona Ługowska, córka Stanisława z Gołuchowskiej: umarł zaś ten Krzysztof wojewodą Rawskim 1644. według zaś *Geneal. Gostom.* tego Krzysztofa córka Zofia, była za Zbigniewem Oleśnickim kasztelanem Wiślickim, i syn Adam, ten spłodził córkę Annę Sędziwoja Leżeńskiego mał-

żonkę, i syna Krzysztofa, którego z Anny Walewskiej zostało synów czterech, Stanisław, Michał, Franciszek i Stefan. N. Sułowski miał za sobą Ludowikę córkę Franciszka Rzewuskiego stolnika Liwskiego, pozostałą wdowę po Oborskim staroście Gołąbskim, ale z nią *sterilis*. N. Cieklińskiego małżonka. Jan Piotr Sułowski z pierwszej żony miał dwie córki, jedna Katarzyna Marcusa żona, od którego syn Mikołaj, druga Maryanna Jerzego Pruskiego; z drugiej żony Pruskiej spłodził Katarzynę Józefowi Myślickiemu zaślubioną, Maryannę Jerzemu Sułowskiemu, od którego to potomstwo, Jan, Bartłomiej, Józef, Anna Konstancya i Jadwiga: Jana *sterilem* i Jerzego.

Sumieński *herbu Leszczyc*, w ziemi Dobrzyńskiej, Franciszek z Sumina, nazwany Schenką, z bratem swoim Wojciechem, szpital w dobrach swoich dziedzicznych Suminie, w r. 1325. pod staraniem Miechowitów, albo *Custodum S. Sepulchri* fundowali, niektóre do niego grunta w dobrach Suminie i Konotopie przyłączywszy, atoli odpadł ten szpital od Miechowitów, jako świadczy *Nakiel. w Miechow. fol.* 249. Zygmunt Sumiński, pisarz ziemski Dobrzyński, 1576. *Constit. fol.* 246. tenże sam już sędzia ziemski Dobrzyński, poseł na sejm 1596. zkąd deputowany do kwarty Rawskiej, *Constit. fol.* 681. i 1601. naznaczony do korrektury prawa ziemskiego, *Constit. fol.* 734. złączył się był dożywotnie z Wysocką kasztelanką Łęczycką, która mu powiła syna Jana: brat Zygmunta Walentyn rotmistrz ziemi Dobrzyńskiej 1573. *Const. f.* 222. *Okolski* powiada, że ten Zygmunt potem był kasztelanem Słońskim, a Walentyn pisarzem. Wawrzeniec Sumiński 1614. r. Adryan i Stanisław, Karol de Kotowy 1634. Franciszek 1644. o tych *Paproc.* pisze *Łask. Cudow. f.* 56. i 60. N. kasztelan Rypiński, którego syn uczył się w szkołach 1641. Stefan miał za sobą Teofilę Grochowską.

Józef Sumiński w r. 1778. kanonik Warszawski. — Adam podkomorzy Dobrzyński. — Piotr starosta Bobrownicki. — Mikołaj żupnik Dobrzyński. — W roku 1788. Piotr kasztelan Brzesko-Kujawski. — *Krasicki.*

Sumowski *herbu Jastrzębiec* w Prusiech. N. Sumowski, miał za sobą Barbarę Kitnowską, z tych syn Jan sędzia ziemski Michałowski, którego z Katarzyny Rywodzkiej, córki, Katarzyna i Dorota, bezpotomne. Ewa Stanisława Wilczewskiego małżonka, z synów zaś jego, Jerzy *sterilis*, Piotr, któremu Klińska powiła syna Michała, i córkę Dorotę *steriles.* Maciej, od tego z Mazowieckiej syn Jakób, żył z Dorotą Białochowską. Jan kasztelan Płocki, urodzony z Anny Stolińskiej, miał dwóch synów, jednego Melchiora sądowego Chełmińskiego. Ten urodzony z Zuzanny Paprowskiej, synów jego czte-

rech, Bartłomiej i Jędrzej w zakonie Soc. Jesu, Józef i Antoni spłodzeni z Maryanny Tokarskiej herbu Ryś. Drugi syn kasztelana Jędrzej podczaszy Przemyslki. Tego dwaj synowie, Konstantyn, i Ignacy, córki dwie Melchiora, jedna za Bagniewskim kasztelanem Elbląskim, druga za Antonim Wolskim.

Józef Sumowski w roku 1778. pisarz ziemski Włodzimierski. — Michał wojski Czerniechowski. — *Krasicki.*

Sumowski *herbu Gwiazdy* w Prusiech, trzech gwiazd w szczycie czerwonem zażywają, dwie z nich podle siebie w górze, jedna zaś pod niemi, na hełmie też jedna tylko gwiazda, tak go opisuje *MS. o Famil. Prusk.*

Suplica *herbu Korzbog*, w księztwie Litewskiem. Suplicowie pod czas unji za Władysława Jagiełła Króla, od Piotra Korzboga podkomorzego Poznańskiego przyjęci do tego herbu, jako przywileje tego domu opiewają. Z tych Jerzy Suplica trukczaszy Nowogrodzki, regent trybunalski, Bazyli budowniczy Nowogrodzki, oba w prawie ojczystem biegli.

Surgolewski *herbu Pobog*, w Grodzieńskim powiecie, ale z tą odmianą, że kładą całą strzałę pod podkową bez krzyża. *Kojałow. in MS.*

Surgut *herbu Gerald*, w księztwie Litewskiem: że jeszcze za czasów Witenesa w. ks. Litew. kwitnęli Surgutowie, świadczy *Stryjkowski fol.* 542. *z Dusbruchiusza historyka Krzyżackiego*, że ten herb przyjęli na siebie przy unji Litwy z Koroną, na sejmie Hrodelskim 1413. pisze *Łask. w Statuc. f.* 121. Ci zaś Surgutowie piszą się z Kieślinia. Są tamże i Surkontowie, z których Alexander Surkont 1648. w Wileńskiem.

Suryn, w Kijowskiem województwie. N. Suryn poborca 1606. w Kijowskiem, *Constit. f.* 903. Marcin pisarz grodzki Mścisławski 1632. i Jerzy 1648. w Mścisławskiem. Eliasz podstarości Mścisławski, Remigian łowczy Nowogrodzki, Wacław pisarz grodzki Owrucki, miał za sobą Tyszkiewiczownę Katarzynę cześnikownę Kijowską, ale z niej potomstwa nie było. N. Annę Brzeską cześnikownę Pińską, Konstantyn 1674. Kazimierz oboźny Mścisławski dobrodziej kościoła Krzywoszyńskiego.

Suski *herbu Lubicz*, w województwie Płockiem. Z tych był N. Suski w zakonie Kaznodziejskim mąż uczony, prowincyał Czeskiej prowincyi, i kaznodzieja sławny w Krakowie. Piotr Suski 1633.

Suski *herbu Nałęcz*, w województwie Sieradzkiem. Piotr i Seweryn Suscy w ziemi Sochaczewskiej 1674.

Suski *herbu Pomian*, w Mazowieckiem województwie. Przodek ich Hebda z Grabie według *Paprockiego* marszałek u książęcia Mazowieckiego, zostawił syna Adama krom in-

szych, ten Tomasza ekonoma starostwa Łomżyńskiego i dzierżawcę Zębrowskiego, poborcę z sejmu 1576. *Constit. f.* 261. ten z Chlebowskiej herbu Poraj spłodził Kaspra, który we wszystkie expedycye Moskiewskie z Zamojskim hetmanem mężnie stawał, Adam w ziemi Łomżyńskiej 1674. Są i na Rusi tego herbu: Piotr Suski pisarz grodzki Przemysłki, i poseł na sejm 1589. wydał do druku *Rozmowę Włocha z Polakiem o Wolności, o Prawie i obyczajach Polskich*, 1616. *in 4to Crac.* ale to zda mi się praca Łukasza Gornickiego. Antoni pisarz grodzki Przemysłki. N. wojski Przemysłki 1697. N. Suska była za Kosakowskim kasztelanem Chełmskim. Paweł syn Alexandra, pojął Zofią Trzaszczankę z Trzask, z którą spłodził synów: Marcina, Alexandra, Zygmunta, Władysława i Tomasza, od których idą, Michał teraźniejszy regent koronny pieczęci mniejszej, a przedtem łowczy Łomżyński, Jan sędzia Zambrowski, Franciszek, który spłodził trzech synów, Ludwika, Jana i Franciszka.

W r. 1778. Antoni Suski kanonik Kamieniecki. — Szymon wojski Łomżyński. — Leo sędzia gr. Ostrołęcki. — *Krasicki.*

Suskrajewski *herbu Kownia*, w ziemi Przemysłkiej. N. Suskrajewska była za Stanisławem Gawrońskim podżupnikiem Wielickim, z którą Suskrajewice w ten dom weszły.

Susłowicz czy **Szusłowicz**: Jędrzej Susłowicz na sejmie w r. 1676. w komput rycerstwa Polskiego policzony.

Suszycki. Bazyli Suszycki nobilitowany na sejmie 1676.

SUSZYŃSKI HERB.

Barkiem do góry postawiona podkowa być powinna, przez którą na X. składane dwie strzały idą, obiedwie równo żeleźcami do góry obrócone, tak go opisuje *Ks. Kojałow. in MS.* gdzie powiada, że Suszyńscy w Płockiem województwie nim się zaszczycają. Z tych Piotr kwitnął 1674.

W r. 1788. Piotr Suszyński skarbnik Połocki. — *Krasicki.*

Sutkowski *herbu Pobog.* Stanisław Sutkowski 1632. podpisał *pacta conventa* Władysława IV. *Porządek Elekcyi*

f. 19. N. była za Chołhańskim. Władysław kantor Kijowski, kanonik Łucki, deputat na trybunał koronny w r. 1718. Maciej skarbnik Nurski za czasów *Paproc.* Łukasz skarbnik Nurski, Paweł i Wojciech 1632.

Sutocki *herbu Dołęga*, w województwie Mścisławskiem, ale z tą odmianą, że we środku podkowy, na której barku krzyż stoi, kładą rybkę głową prosto do góry, ogonem na dół obróconą, tak go opisuje *Kojał. in MS.* Z tych był Samuel Sutocki 1674. Są i Sutkiewiczowie w Żmudzi Jan i Krzysztof 1621.

Kazimierz Sutocki w r. 1778. proboszcz Smoleński. — *Krasicki.*

Swaracki *herbu Rogala*, w ziemi Dobrzyńskiej. Benedykt Swaracki za czasów *Paproc.* zostawił dwóch synów, Stanisława i Mikołaja, od obudwu potomstwo zostało, i córki dwie, Barbarę Lubowiecką i Zofią Makomeską. Maciej brat rodzony Benedykta spłodził Jędrzeja męża godnego, i Krzysztofa, ten z Ugoską *sterilis.* Jakób sędzia ziemski Michałowski 1674. posłował na sejm 1661.

Swarocki *herbu Prus 1mo*, w Rawskiem województwie. Wojciech Swarocki z Słubic, od młodości swojej rycersko traktował, u Stefana Króla był arcerzem, rotmistrz wybrańców z województwa Poznańskiego i Kaliskiego pod Tczowem, Gdańskiem, Połockiem, Wielkołukami, Zawołociem, Ostrowem i Pskowem, po zaszłych traktatach z Moskwą, zostawiony z swoją chorągwią pieszą w Nowogródku na prezydium. Wojciech brat jego w Litwie męztwem swem wsławiony.

Swarożyński *herbu Kot morski*, w czerwonem polu, szary, żółto przepasany siedzący, łapy przednie do góry wyniesione trzymający, ale od kolan spuszczone, głową w lewą tarczy i całym sobą skierowany, na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisuje *MS. o Famil. Prusk.* N. Swarożyńska była za Janem Czapskim trzecim synem Juliusza, w Prusiech kwitną.

Swaryszewski *herbu Nałęcz*, w Sendomierskiem województwie, luboć niektórzy z nich osiedli i na Rusi, z tych jeden był kanonikiem Kamienieckim na Podolu i proboszczem Dunajgrodzkim. *Okol.* O Sebastyanie Swaryszewskim patrz *w Konstytucyi* 1676. która go do prerogatyw szlachectwa przywróciła.

Swenderski *herbu Półkozic*, w Ruskiem województwie. N. Swenderski miał za sobą Barbarę Gumowską miecznikownę Dobrzyńską. Stanisław cześnik Łomżyński 1697.

Świderski *herbu Lubicz*, w Łukowskiej ziemi, podobno do tych należą, ci, którzy się w księztwie Litewskiem gnieżdżą. Jerzy Świderski w Nowogrodzkiem 1633. Paweł Michał stolnik Nowogrodzki 1670. podpisał *Confirm. jur. gent.* Króla Michała. Hieronim towarzysz Pawła Sapiehy hetmana, *Constitut.* 1677.

W r. 1778. Andrzej Świderski regent Nurski. — W r. 1788. Jan kuchmistrz Żmudzki. — Świderski marszałek związku rycerskiego za Jana Kazimierza ugodę Rzpltej z wojskiem podpisał r. 1653. — *Krasicki.*

Świderski *herbu Ślepowron*, w ziemi Wizkiej. Jan Świderski Mrozik, mąż waleczny na Podolu. Sebastyan zostawił czterech synów, Jana, Pawła, Hieronima i Jędrzeja, z tych Jana pięciu synów było, Waleryan i Norbert zakonu Kaznodziejskiego, Alexander, Zygmunt, Jan i Mikołaj. Jędrzej Świderski podsędek ziemski Wizki i poborca 1626. *Const. f.* 39. a w r. 1641. komissarz do granic od Prus, *Const. f.* 20. Jan podstarości Wąsowski i poborca 1626. *Uniw. Pobor.* N. była za Zygmuntem Brodowskim herbu Łada. Wojciech komornik Wąsowski 1674. Stanisław sekretarz i dworzanin Króla Jana, długie prace w Persyi dla ojczyzny ponosił, które wspomina *Konstytucya* 1678. W r. 1525. Maciej Świderski podsędek Wizki podpisał dekret przeciwko heretykom u *Łubien. in Vitis Episcop. Płocen. fol.* 372. Wojciech miał za sobą Maryannę Olszyńską. Wawrzeniec podczaszy Wizki, miał za sobą Elżbietę Pułaską. Jan Świderski, miał za sobą Krystynę Kozikownę, z Barbary księżniczki Zbarazkiej spłodzoną, z tej został się syn Adam, który tylko córkę spłodził Annę Czarnołuską i to *sterilem*, i córek trzy, Annę Kurowicką, Barbarę Młoszewską, z tej syn Antoni i córka Helena Witanowska, Zofią Mysłowską, której potomstwo Kazimierz, Katarzyna Oknińska, Helena Czarnocka, Zuzanna Grochowska, i Zygmunt.

Świdło *herbu Korczak*, w Grodzieńskim powiecie, *Kojałow. in MS.* ale trochę odmienny.

Świdnicki. Jędrzej Świdnicki z sejmu 1647. komissarz do granic od Węgier. *Constit. fol.* 5.

Świdziński *herbu Półkozic*, w Rawskiem województwie. Wojciech z Świdna sędzia Rawski, na przywileju kollegiaty Łowickiej. Hieronim Świdziński poborca w Rawskiem 1576. *Constit. fol.* 261. Jędrzej poseł 1587. na konwokacyą, *Constit. fol.* 418. podpisał konfederacyą. Wawrzeniec umarł 1648. wieku swego 77. w Michałowicach z nagrobkiem pochowany, który mu wystawiła Katarzyna Załuska małżonka, urodzona z siostry wojewody Mazowieckiego. Pod Chocimem trzech braci rodzonych zginęło, bijąc się z Osmanem Carem Tureckim: Alexander rotmistrz, Michał porucznik i Antoni towarzysz tejże chorągwi, Maxymilian i Jędrzej 1674. Wawrzeniec najprzód stolnik Rawski, i sędzia grodzki, a potem kasztelan Sochaczewski, córka jego Katarzyna zakonnica S. Brygitty w Warszawie. Synowie zaś. Pierwszy, Jan stolnik Rawski sędzia grodzki Piotrkowski, deputat na trybunał koronny 1728.

Żona jego Marcyanna Madalińska kasztelanka Konarska, z tej spłodził córki, Bonę Rychłowską, Katarzynę Szumańczewską, Annę, Ewę, Petronellę, i Franciszkę, i synów, Józefa, Zygmunta, Szczepana. Drugi Stanisław wojewoda Bracławski starosta Radomski i Lityński, złączył się dożywotnie z Dziulanką, z tej został syn Ignacy, i Michał, i córki, Bona i Marcyanna. Trzeci Marcin cześnik Rawski, wszedł w kontrakty małżeńskie z Konstancyą Kotowiczowną, zrodził Jadwigę, Antoniego łowczego Rawskiego, Wojciecha w zakonie Soc. Jesu, i Franciszka.

Stefan Świdziński w r. 1778. stolnik Radomski. — Michał wojski Winnicki. — *Krasicki.* — Ten sam czy inny Michał Świdziński kasztelan Radomski umarł r. 1787. —

Świeborowski *herbu Strzemie.* Marcin Świeborowski doświadczonego męztwa żołnierz pod Newlem, Oczakowem, pod Połockiem i Pskowem. *Miechow. f.* 316. wspomina Jana Świeborowskiego. Marcisz proboszcz S. Jadwigi na Stradomiu pod Krakowem Miechowita w r. 1376. *Nakiel. f.* 310.

Świechowski *herbu Sulima.* N. Świechowski miał za sobą Juliannę Gumowską cześnikownę Zakroczymską. Erazm Świechowski 1674. w Oszmiańskiem: Stanisław Świchowski de Świchowiecz: komornik Sendomierski 1561. *Nakiel. fol.* 671. Erazm Świechowski sędzia ziemski Oszmiański, miał za sobą Teresę Ślizienownę stolnikownę Oszmiańską.

Święcicki *herbu Jastrzębiec*, w Mazowieckiem województwie i indziej. Maciej de Święcice podsędek Warszawski 1525. podpisał dekret Mazowiecki przeciwko heretykom u *Łubien. in Vitis Episcop. Płocen.* Mikołaj z Anny Noskowskiej siostry biskupa Płockiego, spłodził pięciu synów, Mikołaja kanonika Pułtuskiego, umarł 1549. Macieja wojskiego Nurskiego, umarł 1569. Wojciecha dziekana Płockiego, kanonika Pułtuskiego, zmarłego 1566. Jakóba *sterilem* zeszłego w r. 1572. i Franciszka, podkomorzego Łomżyńskiego, i córkę jednę. Z tych Franciszka był syn Wawrzeniec i córka Karniewska podsędkowa Rawska. Ja Franciszka Święcickiego stolnika Wyszogrodzkiego czytam *in MS. Rozrażew.* w r. 1576. trzymał Sieluńskie dobra od Rozrażewskiego proboszcza Płockiego. Macieja zaś potomstwo, Mikołaj kanonik Pułtuski, świat ten młodo pożegnał w r. 1579. mąż w naukach znacznego poleru; Jędrzej, Marcin i córka Anna Ossowińska. O Święcickim, że miał za sobą córkę Reja sławnego Poety, świadczy *Elegia contra Lipomanum* 1556. i że go ta od wiary prawowiernej odciągnęła. Jakób drugi brat Mikołaja starosta Bolemowski miał za sobą Barbarę Noskowską, drugą siostrę tamtej, sta lat dożył, syn jego jeden Hieronim w Wielkiej-Polszcze osiadł, któ-

rego córka Maryanna była za Jędrzejem Grudzińskim wojewodą Poznańskim, matka podstolego koronnego, w Kurniku Rożaniec fundowała, OO. Franciszkanom do kaplicy Matce Boskiej wystawienia w Poznaniu, siła szkatułą swoją pomogła, muzykę do tejże kaplicy fundowała 1679. Drugi Michał chorąży Wyszogrodzki, od tego zostało potomstwo. Trzeci Jan, podkomorzy Lomżyński, którego z Plichcianki syn Mikołaj. Czwarty, Jędrzej pisarz ziemski Nurski, mąż uczony, co poznać z pism jego, napisał albowiem *Topographiam Masoviae*, niewiem jednak czy do druku weszła. Napisał także *życie Jędrzeja Noskowskiego Biskupa Płockiego Wuja swego*, które syn jego z Ciołkowny Zygmunt z Wielkich Święcic Święcicki, podał do druku 1637. *in 4to Cracov. po łacinie napisane*, tam wyraźnie w prefacyi mówi, że ojciec jego Jędrzej z Barbary Noskowskiej, siostry tego biskupa był urodzony. Stanisław, piąty syn Jakóba, jak statury tak i siły wielkiej, syn jego Jakób, na wojnach Moskiewskich za Zygmunta III. i Władysława Królów męztwem wsławiony, tego z Katarzyny Wąsowskiej herbu Łada syn Stanisław. Jacek najprzód suffragan Żmudzki, scholastyk Gnieznieński, dziekan Kujawski, był także administratorem biskupstwa Kujawskiego 1655. officyałem Gdańskim, aż i Warszawskim, wziął potem infułę Chełmską, miał już i expedycyą Rzymską na Chełmińską, do której gdy się przenosić zamyślał, na wieczność się świętą przeniósł w r. 1696. na którą, że pracował ten pobożny pasterz, znać z tego, kiedy sam katechizmu prostactwa uczył, do ludzi kazał, wizytował dyecezyą, a żeby był miał zdolnych pracy swojej pomocników, Soc. Jesu w Krasnymstawie fundował rezydencyą, z którychby jeden kazania miewał w jego katedrze, drugi był penitencyarzem, ordynował. OO. także Dominikanom obserwantom w dobrach Święcice w ziemi Warszawskiej, nowej Jerozolimy fundacyą uczynił, co approbowała *Konstytucya* 1676. *fol.* 33. w Warszawie przy kollegium naszem kurs teologiczny fundował, i wiele inszych temu miejscu łask wyświadczył: W Czerwieńsku kanoników Lateraneńskich ośmnaście lat klasztor rządził z wielkim ich pożytkiem, katedrę swoję w Krasnymstawie i ozdobił, i ubogacił, kędy też po śmierci spoczywa. Ojczyzna też jego zasługami zaszczycona w różnych komissyach, osobliwie w Malborskiej, Gdańskiej i indziej, trzy razy komissarzem zasiadał na trybunale skarbowym, raz 1678. *Constit. fol.* 3. drugi raz 1685. *Constit. fol.* 4. trzeci raz 1690. *Constit. fol.* 5. deputatem na trybunale koronnym i prezydentem kilka razy, osobliwie 1683. wszędzie zaś najpierwszy miał wzgląd na Boga, gdzie jego honoru przestrzegając, niektórych na siebie Panów zaostrzył nienawiść. Brat jego rodzony Abraham, którego dwóch

synów zostało, Stanisław podczaszy Rzeczycki, i Mikołaj z opata Trzemeszyńskiego, dziekana Gnieznieńskiego i Poznańskiego, scholastyka i officyała Warszawskiego, najprzód od Radziejowskiego kardynała, biskupem Kijowskim poświęcony, potem na Poznańskie biskupstwo posuniony w r. 1698. na którem siedział do r. 1709. w Rzymie życie to zamknął, po różnych fortuny rewolucyach, których nad sobą doznał. Z młodszych lat rycersko traktował, potem stan sobie duchowny obrawszy, sześć razy w trybunale koronnym deputatem bywał. Maciej trzeci brat Mikołaja i Jakóba, którzy mieli za sobą Noskowskie, od tego został się syn Hieronim. Inni Święciccy w Sendomierskiem województwie osiedli, i pisali się z Przepiorowa, z których byli dwaj bracia rodzeni, Jan i Piotr ludzie rycerscy, i ich stryjeczni, za czasu *Paproc.* Grzegorz archidyakon Wileński wyzuł się z śmiertelności w r. 1617. w Wilnie z nagrobkiem pochowany, *Starowol. in Monum.* był posłem Zygmunta III. Króla do Klemensa VIII. Papieża po chorągiew Ś. Kazimierza 1604. jest w druku jego, *Theatrum S. Casimiri, in quo ejus Prosapia, Vita et Miracula* 1604. *Vilnae in 4to.* Wojciech ś. t. d. kantor Wolborski, Łowicki i Wieluński kanonik, siedm lat w Rzymie był *in Pontificio alumnatu*, zszedł z tego świata 1644. w Łowiczu z nagrobkiem marmurowym złożony, pod jego imieniem wyszła z druku *Epibaterica modulatio* 1615. Jan Święcicki w Poznańskiem 1674. N. kasztelanka Santocka, była za Bnińskim Wojciechem majorem w wojsku koronnem. N. za Chomętowskim herbu Lis, Jadwiga za Jędrzejem Stokowskim herbu Drzewica 1550. *Acta Castren. Opoczn.* Alexander miał za sobą Kierdejownę, z tej córka Elżbieta wydana za Mikołaja Kunickiego. Adam i Kazimierz w ziemi Wyszogrodzkiej 1674. Krzysztof rotmistrz 1606. Ewa zakonnica *a Visitatione* w Warszawie. Felicyan z Krępacz Święcicki sędzia grodzki Piotrkowski, deputat na trybunał koronny 1738.

W r. 1778. Andrzej Święcicki kasztelan Połaniecki. — Ignacy kantor katedralny Chełmski. — Jan pisarz grodzki Pyzdrski. — Maciej wojski Sieradzki. — Franciszek miecznik Ostrzeszowski. — Wojciech podstarości gr. Radomski. — Józef podstoli Opoczyński. — Józef podwojew. Mielnicki. — Karol sędzia ziemski Mścisławski. — Ignacy koniuszy Miński. — *Przypisy Krasickiego.*

Święcicki *herbu Krzywda*, w ziemi Wieluńskiej.

Świecimski. N. Świecimski miał za sobą Annę Kęsowską, Świecimska Katarzyna 1626. *Acta Castr. Camenec.* Jakób Świeciński służąc w wojsku Litewskiem pod Sokołem w okazyi z Moskwą zginął w r. 1579. *Kojał. in MS.* Maciej Święciński i drugi towarzysz Gostomskiego pod Pskowem pieszo szedł do szturmu 1584. *Paproc. o herb. fol.* 405.

Świecki *herbu Leszczyc*, w Inowrocławskiem województwie. Jarosz Świecki 1*mo voto* miał za sobą Annę Tarleską. *Acta Castren. Radziejow.* 1584. z tej był Stanisław *sterilis*, i Mikołaj, który z Ciosnowskiej, *Decret. Tribun. Petric.* 1602. spłodził Zygmunta łowczego Inowrocławskiego, ten przyczynił fundacyi OO. Kamedułom pod Kazimierzem w Wielkiej-Polszcze. *Constit.* 1678. *fol.* 38. już o zmarłym, kędy dobra jego Szewce wspominają: 1*mo voto* pojął Maryannę Dąbską kasztelankę Słońską. *Acta Castr. Radziejow.* 1640. 2*do voto* Annę Głębocką, ale *sterilem*, *Acta Castr. Radziejow.* 1661. 2*do voto* Jarosz miał za sobą Zofią Głembocką, Serafina z Katarzyny Wiesiołowskiej córkę. *Acta Castr. Radziejow.* 1591. z tej były trzy córki, Anna Seweryna Linowskiego, Katarzyna Ciosnowskiego, Teofila Trzaskowskiego, małżonki. *Acta Castr. Radziejow.* 1603. Od Ciosnowskiej był syn Zygmunt Ciosnowski, który z Magdaleny Dąbskiej, spłodził córkę Teofilę Bartłomiejowi Brzezińskiemu zaślubioną.

Święcki czy **Świecki** *herbu Świenczyc*, w Podlaskiem województwie. Wojciech, Stanisław, Jędrzej, Maciej, Paweł, Szymon i Kazimierz podpisali elekcyą Jana III. 1674.

Felix Święcki w r. 1788. regent ziemski Podlaski. — *Krasicki.*

ŚWIENCZYC HERB.

Krzyż podwójny powinien być w żółtem polu, na hełmie trzy pióra strusie, tak go opisuje *Okol. tom.* 3. *fol.* 140. Ten herb albo zaraz przy początkach wiary Chrześcijańskiej w Polszcze, albo też za dzieło jakieś w okazyi z Krzyżakami nadany, w Litwie, powiada *Okol.* przy unji konferowany bardziej jest w używaniu niżeli w Koronie, atoli *Ks. Kojał. in MS.* nie ma nic o nim. To pewna, że Królestwa Węgierskiego drugi herb, jest krzyż taki, i u *Bielskiego* go znajdziesz *f.* 242. przy obrazie Ludwika Króla Polskiego, ile że był oraz i Węgierskim. Do tego herbu pociąga *Starow. in Vitis Episc. Crac.* Poppona Włocha biskupa Krakowskiego, który tu z Prokulfem do

Polski przyszedłszy, ile że i języka Polskiego świadomy, i w naukach znacznego poleru i życia pobożnego, na tę katedrę od kapituły Krakowskiej zgodnie był obrany w r. 1014. pilnie tedy trzody sobie powierzonej dozierając, kościoły farne szczodrobliwością swoją wspomagając, poszedł po zapłatę prac swoich w r. 1023. w Krakowie pogrzebiony. Za niego klasztor Sieciechowski i Ś. Krzyża fundowane.

Herbowni.

Grabiański, — *Korczewski*, — *Święczyc.*

Kuropatnicki i *Małachowski* przydaję do tego herbu familie *Swięckich* i *Radziejowskich.*

Świeprawski. Gabryel Świeprawski w Ruskiem, Mikołaj w Lubelskiem województwach 1697.

Dwie są familie Sieprawskich jedni herbu *Nałęcz* drudzy herbu *Paprzyca*

ŚWIERCZEK HERB.

N litera większa powinna być, tym kształtem jako tu widzisz ułożona, złota, w polu błękitnem, na hełmie trzy pióra strusie: tak go opisują, *Paproc. o herb. fol.* 575. *Okol. t.* 3. *f.* 142. przydają, że ten herb z Grecyi do Polski przyniesiony. *Długosz* zaś o familiantach tego herbu powiada, że bywali *Pacifici. Długosz pod rokiem* 1435. pisze, że po śmierci Jana z Lubienia, herbu Doliwa, biskupa Przemysłkiego, obrała sobie była kapituła Przemysłka Franciszka de Orzek herbu Świerczek dziekana Lwowskiego i kanonika Przemysłkiego, atoli Król Władysław Jagiełło złamawszy kapitule wolnej elekcyi prawo, wysadził na tę katedrę Mikołaja Chrząstowskiego herbu Strzegonia; kontentując zaś Franciszka de Orzek dał mu probostwo Ś. Floryana na Kleparzu.

Herbowni.

Arciuszkiewicz, *Krajkowski*, *Rewkowski*, *Świerczek.*
Kijowski, *Radzewski*, *Streczan*,

Kuropatnicki, *Małachowski* i inni dodają do tego herbu *Swierkowskich.*

Świerczewski *herbu Łodzia*, w Wielkiej-Polszcze. N. Świerczewska tego herbu, była za Wojciechem Podolskim herbu Nałęcz. *Okol. in indice tom. 2.*

Świerczowski *herbu Trąby*, w Lubelskiem województwie. Jan najprzód kasztelan Biecki, starosta Sądecki, Dobczycki, Trembowolski, hetman nadworny u Zygmunta I. Króla, z temi tytułami czytałem list do niego od tegoż Króla dany *in MS. Petric.* potem kasztelan Wiślicki i starosta Lubelski 1527. *na liscie tegoż Zygmunta danym Miastu Lubelskiemu;* umarł 1528. w Lublinie u OO. Dominikanów pogrzebiony. Mylą się tu ci, którzy go hetmanem wielkim, czy w Litewskiem wojsku piszą, bo książe Ostrogski hetman żył jeszcze na ten czas, czy koronnym, bo Mikołaj Firlej władnął tą buławą, ale tylko nad nadwornym ludem królewskim, miał swoję kommendę. *Starowol. in Bellator. Sarmat. fol.* 140. takie mu elogium napisał. *Joannes Swierczovius, equestri familia natus, infestante Moscho regiones proximas Alexandri Regis temporibus, sub Joanne Chodkievicio stipendia prima in Litvania fecit, meruit et in Livonia, sub Stanislao Kiszka, brevi tamen tempore. A Constantino deinde Ostrogio accitus, ac Tribunus factus, militarem gloriam recte factis sibi peperit: hinc a Sigismundo I. copiis Polonicis Praefectus, et Collega etiam suo Duci datus, cum illo in Orsensi pugna rem fortiter gessit. Cum Rege deinde ipso ad Smolenscum et ad Polociam, castris positis, praelia felicia cum Moschis habuit, similiter ad Plescoviam, cum eodem Duce Ostrogio missus, ingentem praedam, permultosque captivos abduxit, Wielicolucensem etiam, et Toropecensem agrum anno* 1517. *populatus est. Interfuit pugnae cum Tartaris ad Łopusznam, ubi viginti quinque millia hostium caesa. Deinde ad bellum Prussicum contra Crucigeros Nicolao Firlejo, utpote Vir bellicae rei gnarus, collega datus, Bransbergam diuturna obsidione fatigavit, plurimis defensoribus in oppugnatione occisis, multaque alia digna memoratu illa expeditione fecit.* Drugiego tamże Jana położył z taką pochwałą. *Joannes alter Sigismundo Augusto regnante inter Cosacos Zaporozenses floruit, ob peritiam rerum bellicarum Tribunus ab illis factus, atque illi magnanimo Ivoniae Valachiae palatino, subsidio contra Turcas, cum mille ducentis veteranis missus, itaque bello illo durante, cum alibi saepius, tum ad Tehiniam atque Brahiloviam Turcas cecidit, et in extremo illo conflictu, quando ab illis captus fuit, nullum non constantis Ducis, aut fortissimi militis officium dimisit, sicque acerrime (Ivonia jam deditionem faciente) cum barbaris illis decertavit, ut omnibus amissis, cum tredecim solummodo commilitonibus cape-*

retur, idque armis a multitudine obrutus, et paene exanimis, curatus nihilominus Constantinopoli ex vulnere, et lyntro postea ingenti eliberatus, cum ad suos incolumis rediisset, ad extremum usque spiritum illam suam injuriam vindicare non destitit, saepiusque mare ingressus Thraciae et Ponti littora pervastavit: inque illa sua occupatione vitam totam consumpsit; nullum aliud justius bellum existimans, quam quod pro religione sumitur. Swierczovius vero tot casibus, totque praeliis exercitatus, hoc in magno semper habuit, ut locorum situs et ingenium per exploratores, aut per se cognosceret; Ivonia ipse non ob aliam causam ad Cziporowicios atque Brahiloviam, trophaeis hostium positus est, nisi quod situs locorum Swirzcovius, primum probe investigasset, qui ut caetera accuratus indagator, ita et hic totam ingenii aciem intendisse fertur, noctuque castra movens, et vasa colligens, ignes per ea loca, in quibus castra Ivonia metatus fuerat, accendi jussit, datis insuper tergiductoribus in mandatis, ut retro conversi, in barbaros irruerent, quando illi ad locum castrorum progrederentur, ipse autem per circumjectos montes, a tergo hostem aggressus, initium pugnae, unde minime sperabant, fecit; atque sic victoriam de Musulmanis peperit. N. Świerczowski miał za sobą Dembińską. Zygmunt pisarz ziemski Płocki, córka jego wydana za Łukasza Kochańskiego komornika granicznego powiatu Księzkiego, siostra zaś Zofia była za Stanisławem Sadłem Lubomirskim, po którym wdową została. *Baranowski.*

Świerczyński *herbu Ostoja*, w Wielkiej-Polszcze, Teresa Świerczyńska była za Zygmuntem Bielickim regentem Nowomiejskim. N. miał za sobą Łochyńską. Antoni w zakonie naszym rządził kollegium Bydgoskie, i nowicyat Krakowski, gdzie życie zamknął w r. 1727. Są w druku te jego książki, 1mo. *Atrium Sapientiae seu Commentatio Moralis in primum Caput sapientiae* 1716. *Leopol. in 4to.* 2do. *Via coelestis Sapientiae, seu Meditationes, Sandomirien.* 1727. *in 4to.* 3tio. *Dies vitae religiosae per varios virtutum actus distributus Cracov.* 1726. *in 12. suppresso nomine.* 4to. *Droga do zbawienia.*

Świerkowski *herbu Grabie*, w ziemi Zakroczymskiej. Z tych jeden Świerkowski był kanonikiem Płockim za czasów *Paprockiego.*

Świerski *herbu Lis*, w księztwie Litewskiem. Świrskich albo Siewierskich kniaziów, dom dawny, idzie z książąt Litewskich od Doumunda książęcia Ucianskiego, jednaż ich linia z książętami Siesickiemi. Bogdan Świerski 1508. kościołowi Świerskiemu dziesięciny zapisał. Łukasz Bolko ksiądz, to

jest książę Świerski, marszałek księztwa Żmudzkiego, z sejmu Lubelskiego 1569. naznaczony do korrektury statutu Litewskiego, *Constit. fol.* 194. i do zapłaty wojsku Litewskiemu 1578. *Constit. fol.* 354. *Stryjkow. fol.* 783. zowie go marszałkiem Króla Stefana. N. marszałek izby poselskiej 1600. Jerzy poseł z województwa Smoleńskiego na sejm 1629. i deputat na trybunał fiskalny Litewski. *Constit. fol.* 15. Jan marszałek nadworny Litewski 1569. Marek i Jan sławni rotmistrze za Króla Augusta, Michał, którego wspominają *Konstytucye* 1648. Samuel sędzia ziemski Miński 1674. *Pastor. Orb. Got. lib.* 2. §. 8. pisze, że Narymund w. ks. Lit. bratu swemu Doumundowi, Ucjańskie księztwo za wystawiony zamek Świer puścił, od którego Świerskich imie urosło.

Świeszkowski *herbu Syrokomla*, w Sendomierskiem województwie.

Świeszowski *herbu Grabie*, w województwie Mazowieckiem, Wojciech Swieszewski podsędek Warszawski podpisał *pacta conventa* Władysława IV. Króla. *Porządek elekcyi fol.* 19.

Świętkowski, w Łęczyckiem województwie. Wojciech Świętkowski regent grodzki Łęczycki podpisał elekcyą Jana III. Króla, Zygmunt Świątkowski miał za sobą Zofią Krzepiecką. Karol Emmanuel Świątkowski temi czasy.

Świętosławski *herbu Rola*, w ziemi Dobrzyńskiej i na Rusi. Jan Świętosławski referendarz koronny, marszałkował izbie poselskiej, raz w r. 1615. drugi raz w r. 1619. córka jego jedna Świętosława była za Jakóbem Leszczyńskim, druga za Pieniążkiem Odrowążem Prokopem chorążym Przemyskim. Jerzy z Kmicianką herbu Śreniawa, zostawił potomstwo, synów i córki, *Baranow*. N. miał za sobą Czapską córkę Juliusza. N. starościanka Kozienicka, była za Janem Borkiem kasztelanem Brzezińskim. Krzysztof 1632.

W r. 1778. Franciszek Świętosławski wojski Gąbiński. — W r. 1788. Wojciech pisarz grodzki Włodzimierski. — *Krasicki.*

Świeykowski *herbu Trzaska*, w województwie Rawskiem, Jan i Mateusz Świeykowscy w Rawskiem województwie, podpisali elekcyą Władysława IV. Jan, Jana III. w Rawskiem, Stefan w Krakowskiem, Jan Alexander stolnik Wilkomierski w Wilkomierskiem. Balcer burgrabia i cześnik Rawski 1674. tenże czy inszy Balcer podstarości i sędzia grodzki Rawski, żona jego Zofia Pęczelska herbu Pilawa, umarł 1684. w naszym kościele Rawskim pogrzebiony. Szymon komornik graniczny i poborca Rawski 1691. Władysław, Bartłomiej, Szymon, Stanisław i Maciej 1674. w województwie Poznańskiem.

N. Świejkowski stolnik Owrucki. — brat jego N. kanonik Lwowski.

infulat Tarnowski. — trzeci N. generał w wojsku. pojął *Kunicką* — Józef cześnik Trembowelski. — Leo sędzia ziem. Bracławski. — W r. 1788. Leonard kasztelan Kamieński. — *Krasicki*

Świeżawski patrz **Świżawski.**

Świeżyński *herbu Półkozic*. N. Świeżyński pisarz grodzki Ostrzeszowski. *Acta Castren. Ostrzeszov.* 1605. Jan, którego na wojnie Moskiewskiej zasługi wspomina *Konstytucya* 1613. *fol.* 5. N. podstarości Piński, żona jego Anna Wojnianka, dobrodzika kollegji Nieświezkiego.

Piotr w r. 1778. skarbnik Piński. — Kazimierz koniuszy Piński.

Świnarski *herbu Poraj*, w Wielkiej-Polszcze, piszą się z Wybranowa, znać że jednejże z niemi dzielnicy. Adam Świnarski podwojewodzy Poznański, poseł na sejm 1618. zkąd deputatem stanął na trybunał Radomski, *Constit. fol.* 4. tenże już podczaszy Poznański, poseł na sejm, zkąd komissarzem stanął do taxy rzeczy. *Const.* 1621. *f.* 18. Wojciech Świnarski kanonik i officyał Poznański 1622. Drugi także Wojciech kanonik i officyał Poznański 1651. Jędrzej proboszcz Ostrogski. Jan w województwie Podlaskiem 1674. Mikołaj z Wybranowa Świnarski pułkownik królewski, a temi czasy, gdy to piszę, kasztelan Czerniechowski, bywał deputatem na trybunał koronny, poseł na konwokacyą Warszawską w r. 1733. Maryanna żona Jana Zajączka herbu Świnka podczaszego Żytomierskiego. Wojciech, Kazimierz, Stefan Soc. Jesu, i Antoni bracia temi czasy. N. miał za sobą Annę Mycielską wdowę po Rokosowskim i Zakrzewskim, z tej syn Mikołaj dziedzic na Gołuchowie, tego córka była za Karolem Grudzińskim. Stefan pojął Maryannę Rutkowską. N. najprzód Skaławskiego, po nim Chlebowskiego starosty Liwskiego małżonka.

Świniarski *herbu Puchała*, w województwie Nowogrodzkiem: z tym jednak przydatkiem, według *Kojał. in MS.* że i w środku podkowy kładą krzyż, tylko że pojedynczy. Mikołaj Świniarski 1648. N. zabity pod Olkinikami 1700.

ŚWINKA HERB.

Wieprzowa głowa powinna być w polu czerwonem, której pysk ręka prawa w błękitnem rękawie rozdziera, na hełmie pół Panny większe, z warkoczem rozczesanym, pod boki obiema się rękami trzymającej: tak go opisuje *Paproc. o herb. f.* 305. *Okol. tom.* 3. *fol.* 152. *Biel. f.* 195. ale ten ostatni w prawą tarczy obrócił głowę wieprzową, w lewą tamci. Z Panny na hełmie domyśla się *Parisius in Slavia*, że ten herb nabyty od Sarmackiej jakiej Amazonki, w niewolą od Rzymian wziętej, i przyciśnionej na igrzysku publicznem do utarczki z bestyami. Jakoż, że w Rzymie na widowiskach nie tylko silnych mężów,

ŚWINKA HERB.

ale i słabą płeć, przeciwko dzikim i nieugłaskanym zwierzom stawiano, dowodzi *Lipsius Saturn. ser. l. 2. c. 4. z Tacita, Diona*, i *Swetoniusza*, z których ostatni o Domicyanie pisząc mówi: *Venationes, gladiatoresque et noctibus ad lychnuchos dedit, nec virorum modo pugnas, sed et foeminarum*; i *Vopiscus in Probo, mihi n. 7.* powiada o nim, że miejsce igrzysk w formę lasu przerobić kazał, w który różnych zwierząt wielką liczbę napędził, a między temi tysiąc dzików, toż dopiero ludzi nagnano, którzyby srogie bestye rozszarpywali: tam mówi *Parisius*, gdy znać niewolnicę Pannę rodem z Sarmacyi puszczono, ta lecącego na siebie porwawszy dzika za pysk, i szczęki mu rozdarła, i nieprzyjaciela swego udławiła, za którą odwagę wolnością darowana, a potem i tym herbem na pamiątkę swej dzielności. *Tacitus* o Niemcach starych pisząc, mówi: *Matrem Deum venerantur, insigne superstitionis, formas aprorum gestant, id pro armis omnique tutela, securum Deae cultorem, etiam inter hostes praestat. Paproc. in Strom. z Wacława Hageka* powiada, że Biła córka Biwoga hrabi herbu Świnia głowa, koło r. 747. wydana za Kosała herbu Belina, i jam mówił w drugim tomie *fol.* 94. z tego poznać i z tomu trzeciego pod herbem Donhoff, jak starodawny herb ten w wielkich domach dziedziczył; przecież że Świnka herb w Polszcze, ma inszy skład w sobie, dla tego takby trzeba rozumieć, że i insze są jego początki; nasi pisarze tedy twierdzą, że tu w Polszcze nabyty koło roku 1148. gdy rycerz dzikowi na łowach szczęki rozdarł, a potem i głowę odciął.

Przodkowie domu tego.

Stańczyka z Rudy starostę Wieluńskiego wspomina *Długosz*, za panowania Władysława książęcia Wielkopolskiego. Jakób Świnka arcybiskup Gnieznieński, gorliwy przy prawach kościelnych pasterz: bo Henryka IV. Wrocławskiego książęcia, że dobra niektóre biskupowi Wrocławskiemu odebrał, synod w Łę-

czycy złożywszy, cenzurami kościelnemi obłożył, i nie prędzej do spółeczności z kościołem przypuścił, aż należytą satisfakcyą uczynił. Biskupa Chełmińskiego, który z jego się suffraganji wyłamywał, a do arcybiskupa Ryskiego chciał należeć, prawem u stolicy apostolskiej pokonawszy, do jurysdykcyi swojej przymusił. Przemyśla, a potem Wacława Czeskiego Króla, na Królestwo Polskie koronował. Lędzkiemu klasztorowi pewne dziesięciny przywłaszczył, o czem jest list jego dany w r. 1313. który znajdziesz u *Damalew. in Vit. Archiep. Gnesn.* z tego ten autor i słusznie wnosi, przeciwko Długoszowi, Janickiemu, Paprockiemu i inszym, że aż do tego roku dociągnął rządów swojej archidyecezyi, i życia. Według *Paproc.* klasztor u S. Jerzego albo szpital reguły S. Benedykta w Uniejowie fundował z dóbr stołu biskupiego, Powicz i Groczno, za sto grzywien srebra kupiwszy, darował te wsi kapitule Gnieźnieńskiej. Bernard zaś łowczy Kaliski, wieś swoję ojczystą Chełm darował mu do arcybiskupstwa w r. 1284. dobra zaś Kowale kupił od Stogniewa rycerza za czterdzieści grzywien 1286. wieś Prusy darował kościołowi Gnieźnieńskiemu, i innych wiele dzieł jego znacznych, które jego rządy na tej katedrze zachwalają, wspominają autorowie. Jakóba drugiego, właśnie o tymże czasie biskupa Włocławskiego, kładzie tu *Paprocki*, to jest, że był wzięty do infuły Kujawskiej w r. 1284. a wyzuł się z niej i z śmiertelności w r. 1300. przedtem proboszczem był Płockim: atoli *Damalew. in Episc. Vladislav.* całe o nim milczy. Adama Świnkę kanonika Krakowskiego i pisarza królewskiego w Długoszu i w Miechow. znajdziesz, był to mąż uczony, atoli młodo umarł. Piotr Świnka sędzia ziemski Sieradzki w r. 1323 na liście Władysława i Bolesława książąt Dobrzyńskich, u *Nakiel. w Miechow. fol.* 248. Pomorzany miasteczko, niegdy w domu Świnków dziedziczyło, jako pisze *Sarnicki in descript. Polon.* które potem Jan Sieniński kasztelan Lwowski, daleko więcej i ozdobił i reformował; zamek tam i do ozdoby i do obrony zdolny wystawiwszy.

Herbowni.

Bogusławski, Bratkowski, Czacki, Dewknętowicz, Dziwosz, Gawroński, Grzebski, Kakanowski, Krzyżanowski, Mączyński, Piotrowski, Roszkowski, Świnka, Tomisławski. Zajączek, Zieliński.

Świnołęski. Jakób w ziemi Nurskiej 1674. Jadwiga Świnołęska Alexandra Kuczyńskiego małżonka. N. Kaspra Boguckiego pisarza Nurskiego.

Jan Świnołęski w r. 1778. wojski Nurski. — *Krasicki*

Świrski *herbu Szaława*, w województwie Ruskiem, zdawna się piszą z Romanowa: *Okolski z Kromera Oracyi pogrzebowej*, kładzie tu Jana, ale to był Świerczowski nie Świrski, kładzie także Świerskich w Litewskiem księztwie, ale ci do inszego herbu, to jest Lis, należą, jako się wyżej mówiło. Chleb z Romanowa Świrski starosta Kołomyjski, który w batalji z Wołochami za buławy Jana Tarnowskiego hetmana, chorągiew już upadającą dźwignął, zabiwszy dwóch ręką swoją Wołochów. Stefan i Alexander bracia rodzeni w okazyi pod Sokalem zginęli. Jędrzej kawaler Maltański, przez lat ośmnaście w wojsku Cesarza Karola żołd prowadził, z niemałą imienia swego chwałą i respektem u tego monarchy. Jędrzej kościół w Świrzu i wymurował i uposażył. Jędrzej wojski Trembowolski, którego córka Małgorzata była za Krzysztofem Kalinowskim. *Acta Castr. Leopol.* 1557. N. miał za sobą Annę Kalinowską wojskiego Czerwonogrodzkiego córkę. Krzysztof kasztelan Halicki, Prokop rotmistrz sławny za buławy Sieniawskiego. Szymon w Wołoszech poległ. Piotr rotmistrz i oboźny koronny pod Zamojskim hetmanem przeciwko Michałowi wojewodzie Wołoskiemu mężnie stawał, z księżniczki Rożyńskiej ostatniej z tego domu spłodził Cyrylla znacznego rotmistrza, ten leży we Lwowie u OO. Dominikanów, w kaplicy zdawna od Świrskich wystawionej przy tym kościele, zostawił syna Hieronima, tamże w roku 1584. pogrzebionego. Wojciech w wielu okazyach doświadczonego męztwa, przyczynił fundacyi kościołowi w Świerżu, miał w dożywotniej przyjaźni Kurzańską. Mikołaj Świrski kustosz Gnieznieński suffragan i proboszcz Chełmski, biskup Cytreński, mąż uczony, czego dowodem są niektóre pisma jego w druku, 1mo: *Relatio historica belli Szeremetici, per Septembrem, Octobrem, Novembrem gesti* 1600. *Zamoscii* 1661. *in 4to*, kędy powiada o sobie, że napisał historyą Polską, ztąd zacząwszy, gdzie swoję Kromer skończył, aż do tych lat, od których *Piasecki* swoję zaczął, to jest lat siedmdziesiąt, ale wątpię, żeby do druku weszła. 2do. *Thalia maerens patiente et moriente Jesu* 1655. *Zamoscii in 8vo.* 3tio. *Kazanie dwoje, jedno na dzień Ś. Jana Bożego, drugie na introdukcyą OO. Bonifratellów do Lublina. Zamoscii* 1654. *in 4to.* 4to. *Gratulatio buławy Wielkiej Koronnej Stanisławowi Potockiemu wojew. Kijow. in 4to. Zamoscii.* 5to. *Staropolska Prawda wierszem Polskim*, kędy wszystkich Królów Polskich opisał, *in 4. Zamoscii.* 6to. *Epigrammata de Sanctis.* W przymnożeniu chwały Boskiej pilny, ztąd fundował najprzód OO. Bernardynów w Rodecznicy u Ś. Antoniego, do wymurowania kościoła, wieś Rodecznicę na to nadawszy. Potem OO. Piarów w Chełmie, inkorporowawszy im

probostwo Chełmskie, i kościół, *cum cura animarum* za konsensem Rzymskim i kapituły Chełmskiej. Potem OO. Bonifratellów w Lublinie i Zamościu. Bractwo S. Anny przy katedrze w Krasnymstawie, kościołek drewniany przy niej wystawiwszy lubo potem gdzie indziej przeniesiony. Na suffraganią Chełmską dziesięć tysięcy na Orchowku lokował. Cyril brat jego rodzony, z Kurzańskiej spłodził Mikołaja stolnika Lwowskiego, i Kazimierza. Mikołaj pojąwszy *in sociam vitae* Katarzynę Łosiownę łowczankę Lwowską, miał z nią syna Franciszka podczaszego Sanockiego, temu Brygida Kuropatnicka kasztelanka Kijowska, tylko córkę powiła, Joannę dziedziczkę dóbr Dobrzany i Putiatycz, Janowi Siemińskiemu podkomorzemu Lwowskiemu zaślubioną. Kazimierz zaś brat Mikołaja, miał za sobą Katarzynę Romanowską podsędkownę ziemską Bełzką, z którą spłodził Jędrzeja Michała chorążego Dobrzyńskiego, tego z Joanny Iwanickiej sędzianki ziemskiej Czerniechowskiej, dwaj synowie, Kazimierz scholastyk Chełmski, kanonik Lwowski, deputat kilka razy na trybunał koronny, benefaktor kollegji naszego Samborskiego, i Stanisław towarzysz pod usarską chorągwią. Alexandra Świrskiego z Gorskiej, syn Stanisław stolnik Lwowski, złączył się dożywotnie z Kakowską, która mu zrodziła Antoniego skarbnika Lwowskiego, tego żona Cieńska córka pułkownika, i Michała wojskiego Lwowskiego, ten z Ewą Wojakowską kasztelanką Przemyską, licznem potomstwem ubłogosławiony. Wacław Świrski cześnik Przemyski, z Anny Charczewskiej zostawił dwóch synów: Alexandra, który w zakonie Soc. Jesu życie swoje skończył w Sendodomierzu w roku 1715. i Rafała łowczego Bielskiego. Jakóba Świrskiego czterej synowie: Michał *sterilis*, Marcin, ten z Teresy Popławskiej spłodził Jerzego: Franciszek, tego żona Pogroszewska, i Jan starosta Sulnicki, żona jego Zofia Firlejowna kasztelanka Sanocka, wdowa po Janie Strzemeskim. Hieronim Świrski łowczy Sanocki, temu Elżbieta Stawska powiła dwóch synów: Józefa rotmistrza, i Mikołaja kantora Lwowskiego, deputata na trybunałe koronnym, zszedł z tego świata w roku 1727. Marcyan Świrski z Rybczyńską miał trzech synów, Jana bezdzietnego, Felicyana proboszcza Dunajowieckiego i Jakóba zakonnika *Ordin. Minor. S. Franciszka.* Zygmunt wszedł w kontrakty z Anną Woroniczowną (był pułkownikiem w wojsku cudzoziemskiem Polskiem) potomstwo z niej to: Jan podwojewodzy, a potem burgrabia i sędzia pograniczny Kamieniecki. Piotr miecznik i pisarz grodzki Latyczowski. Jędrzej chorąży Dobrzyzyński, małżonka jego Petronella Jaskmanicka siostra rodzona podstolego Kijowskiego. N. Świrska Mikołaja Stojeńskiego wojskiego Krasnostawskiego. N. Michała Stojeńskiego

ale *sterilis*, małżonki: Katarzyna, Anna i Teresa zakonnice u Wszystkich SS. we Lwowie S. Benedykta. N. miecznik Podolski miał za sobą Jeziorkowską. Są i w księztwie Litewskiem tegoż herbu familianci: Jerzy Świrski z sejmu 1630. deputat na trybunał fiskalny Litewski z Smoleńskiego. Stanisław w Wileńskiem 1648. N. miał za sobą Skarbkownę.

Tak opisawszy *Niesiecki* tę familią, poźniej w Supplemencie w Tomie IV. uczynił dodatek: że się tu pomylił, a poźniej otrzymawszy informacye to dodaje:

Z tych Świrskich, którzy na Podolu kwitną, był Hieronim z Romanowa Świrski, najprzód stolnik Bełzki, a potem chorąży Podolski, synów jego siedmiu zostało: 1. Alexander łowczy Łukowski. 2. Zygmunt podczaszy Latyczewski peregrynacyami do różnych i odległych w cudzych krajach miejsc świętych zalecony, żona jego pierwsza Anna Czaplicowna podkomorzanka Włodzimierska, druga Rzeszowska, córka pułkownika i regimentarza, synów dwóch spłodził: Piotra miecznika i pisarza grodzkiego Latyczewskiego, komissarza na trybunał Radomski w r. 1730. kędy pióro otrzymał, sędziego kapturowego, i rotmistrza Ziemiańskiego: umarł w Kamieńcu Podolskim, tamże w katedrze pogrzebiony, drugiego Jana, najprzód rotmistrza przeciwko zbuntowanemu kozactwu, potem sędziego pogranicznego, podwojewodzego Podolskiego, i burgrabiego Kamienieckiego, teraz zaś gdy to piszę podstolego i sędziego Latyczewskiego, posła na różne sejmy, deputata w trybunale koronnym w r. 1739. ten cztery razy śluby małżeńskie ponawiał, z Humińską, Makowiecką, Winnicką, (z tej syn Marcellus) i Maryanną Włodkowską miecznikowną Podolską (z tej są dwie córki). Marcellus syn jego w obozie Rossyjskim dla experyencyi wojennej młode lata polerując, gorączką strawiony, a w Winnicy pogrzebiony. 3. Jan starosta Salnicki w wojsku cudzoziemskiego autoromentu pułkownik, i na dworze Króla Jana III. przez lat kilka zasłużony kawaler, w wielu językach obcych biegły, których nabył w obozach postronnych, Francuzkim, Cesarskim i Duńskim, pojął był w dożywotnią przyjaźń Zofią Firlejownę kasztelankę Sanocką, ale znią żył bezpotomnie, żona zaś jego ponowiła śluby z Radeckim chorążym Bełzkim. 4. Syn Hieronima Michał miecznik Trembowolski rotmistrz godny, pod Podhajcami, strzałą jadowitą w głowę rażony, umarł w młodzieńskim stanie. 5. Stefan mąż rycerski, pod Jazłowcem, Trembowlą, Mohilowem, Szmilą, dał dowody serca nie ulęknionego, ale po weselu z Heleną Blinowską miecznikowną Bełzką wkrótce zachorowawszy umarł, we Lwowie u OO. Bernardynów pogrzebiony. 6. Franciszek podczaszy Dobrzyński, ten spłodził Karola wojskiego Podolskiego, i trzy

córki, to jest Helenę wydaną za Makowskiego, Maryannę za Sawicza podczaszego Bracławskiego, i Teresę zakonnicę S. Benedykta. Od tychże Podolanów Świrskich, poszli i insi, jako Marcin, którego syn skarbnik Żydaczewski, Dominik wojski Owrucki, którego z Magdaleny Trzebińskiej zostało potomstwo. Helena Świrska najprzód żyła z Bogackim, potem z Bilińskim. Remigian Świrski stolnik Owrucki, wprawdzieć z Bojanowską miał dzieci, ale te pomarły. Weronika, 1*mo voto* Monczanowna, 2*do* Gumińska wojska Winnicka. Rafała, została córka jedna Żukowska, druga Wyhowska. W ziemi także Chełmskiej kwitnęli Świrscy, z których Wacław sędzia kapturowy r. 1697. zaślubił sobie Salomeę Rudnicką. Jędrzej wojski Chełmski, żona jego pierwsza Helena Jaślikowska, druga Zofia Wielobycka. Marcyan miał za sobą Teklę Bielską herbu Jelita. Jan komornik Lubelski, z Serebryjskiej urodzony, w dożywotnią przyjaźń pojął Wysocką podczaszankę Lubelską, z tej był tylko syn jeden Mateusz, który teraz jest podwojewodzym i regentem Chełmskim. Są i w Kujawskiem tegoż imienia, Mikołaj i Antoni Świrscy, jeden z nich miał Kossowską, drugi Raczyńską.

Iwo Świrski w r. 1778. pisarz grodzki Żydaczewski. — Michał podstoli Kołomyjski. — Mateusz stolnik Chełmski. — *Krasicki.*

ŚWISCZEWSKI HERB.

Czy to trzy kolumny spodem z sobą powiązane, czy też chorągwie dwie, ale przewrócone być powinny, jedna pod drugą, na hełmie zaś trzy pióra strusie: tak opisują ten herb *Paprocki* i *Okol. tom.* 3. *fol.* 156. i *Kojał. in MS.* rozumieją zaś, że ten herb nadany albo od książąt Litewskich, bo ci nakształt tego, słupy w swoim herbie nosili, albo od Kmitów Czarnobylskich, bo ci chorągwie tym kształtem, tylko że do góry na tarczy mają. Ostafi Świsczewski w r. 1574. z Jakóbem Niezabitowskim pod Grodkiem odważnie stawał przeciwko Tata-

rom. Alexandra Świsczewska była za Brzezickim 1680. N. za Wankiem Mokosiejem starostą Krzemienieckim.

Świstelnicki *herbu Sas*, w województwie Ruskiem. Maryanna Świstelnicka była za Mikołajem Zeliborskim.

Świszowski *herbu Grzymała*, w Sendomierskiem województwie. N. Świszowski miał za sobą Annę Chomiakowską wdowę po Romanie Sieniucie.

Świżawski *herbu Paprzyca*, w Bełzkiem województwie. Antoni Świeżawski cześnik Kołomyski umarł 1739. Stanisław dziedzic na Techlowie, miał za sobą Zofię Sokolnicką. Antoni wojski Bełzki, deputat w trybunale koronnym. Anna córka wojskiego Bełzkiego, była za Józefem Węgleńskim miecznikiem Buskim.

Świżowski *herbu Leszczyc*, w Kujawskiem województwie. Jędrzej i Paweł Świżowscy mężowie waleczni z Włodkiem starostą Kamienieckim nad Tatarami nieraz tryumfowali. Krzysztof harcerz u Króla Stefana, we wszystkich za niego expedycyach męztwem wsławiony. Wojciech podsędek Warszawski. *Baran*.

Świżyński *herbu Poraj*, w Brzeskiem Litewskiem województwie. Marcin Świżyński sekretarz królewski, viceinstygator w. ks. Litewskiego, zostawił dwóch synów: Władysława i Jakóba, którzy się wojenną służbą bawili. *Kojałow. in MS.* Nagrobek tego Marcina w Warszawie u Ś. Jana z pierwszym herbem Poraj, z drugim dwa Wręby, trzecim Korczak, czwartym Taczała.

Swołyński. N. Swołyński z Połockiego województwa deputat na trybunał Litewski 1740.

Sworski *herbu Leliwa*, w województwie Sendomierskiem. Mikołaj Sworski podsędek Sendomierski 1504. *Acta Terrestr. Sandomir.* Jan w Rawskiem 1674.

Swoszewski *herbu Abdank*, w województwie Ruskiem. Jan Swoszewski najprzód pisarz ziemski Lwowski, poseł na sejm 1601. zkąd naznaczony do korrektury praw koronnych *Constit. fol.* 734. i do kwarty Rawskiej *fol.* 764. i 1607. zkąd komissarzem uproszony do uspokojenia Rokoszu. *Const. f.* 866. Za jego pracą *Processus juris abbreviatus* skoncypowany, i stanom Rzeczypospolitej do rozsądzenia podany, *Constit.* 1611. *fol.* 2. ale na sejmie 1613. odrzucony. *Constit. fol.* 34. Był potem podkomorzym Lwowskim i posłem na sejm 1613. naznaczony do traktowania z związkowemi: był marszałkiem izby poselskiej 1611. z żoną swoją Małgorzatą de Konary, do ołtarza Matki Boskiej przy kościele Lwowskim OO. Dominikanów wieś Borki nadał w r. 1604. druga żona jego była Elżbieta z z Rzeczycy, która po jego śmierci poszła za Trzcińskiego, z tą

Jan fundował kościół i plebanią w Janowie pode Lwowem. N. miał za sobą Agnieszkę Kalinowską córkę Krzysztofa rotmistrza. *Acta Castren. Camenec.*

Symborski *herbu Ślepowron*, w Płockiem województwie. W Warszawie u OO. Bernardynów, jest nagrobek Stanisława Symborskiego kanonika Warszawskiego, plebana w Piasecznie i w Stanisławowie, zmarłego w r. 1561.

Synowiec *herbu Starykoń*, w Krakowskiem województwie. Jan Synowiec z Zandowic dworzanin królewski 1462. r. podpisał list Kazimierza Króla o unji województwa Bełzkiego u *Januszow. w Stat. fol.* 799. Mikołaja męztwo pod Koronowem wspomina *Kromer lib.* 17. pod rokiem 1434.

Sypniewski *herbu Odrowąż*, w województwie Brzeskiem Litewskiem. Jan Sypniewski z tym herbem pierwszy się przeniósł z Podgorza do Litwy. *Kojał. in MS.* Marcin kanonik Krakowski.

SYROKOMLA HERB.

Abdank biały zwyczajny powinien być w polu czerwonem, ale na wierzchu jego we środku krzyż złoty, na hełmie nad koroną takiż Abdank biały, z krzyżem, tak go opisują *Paproc. o herb. fol.* 170. *Okol. tom.* 3. *fol.* 147. *Biel. f.* 277. Wszyscy się na to zgadzają że ten herb w Polszcze nabyty, i że rycerzowi Syrokomla nazwanemu herbu Abdank, nadano krzyż do ojczystego klejnotu, że Prusaka poganina na pojedynkową utarczkę wyzywającego Polskich junaków, i łżącego Chrześcijańskie imie, pokonał i zwyciężył, jako tedy obrońcy honoru ukrzyżowanego Boga, krzyż przydano: co jednak niektórzy powiadają, że się to miało stać za czasów Władysława Łokietka koło r. 1330. to się nie może utrzymać: bo i Bernard biskup Poznański, który umarł w roku 1175. był według *Tretera in Vit. Episc. Posnan.* herbu Syrokomla, i Prusacy koło tego roku już przyciśnieni wojną, Chrystusa za Boga znali. W roku

też 1391. kładzie Jakóba z Kurdwanowa biskupa Płockiego, i że był herbu Syrokomla twierdzi, z ojca Floryana urodzonego, *Łubieński in Vitis Episc. Płocen.* toćby trzeba mówić komputując lata, że temu Floryanowi herb ten konferowany. Przecież że się z Kurdwanowa ten Jakób pisał, tak rozumiem, że do Kurdwanowskich Półkoziców należał, gdziem i ja o nim mówił, luboć *Długosz w swojej historyi pod rokiem* 1396. pisze że się nie z Kurdwanowa pisał, ale de Korzkiew, *Vir* według niego *rarae literaturae; habens donum sermonis. Acta Concilii Constantiensis, tomo* 2. *Concil. edit. Colon. mihi f.* 1042. *sessione praecipue* 9. piszą, że Mikołaj biskup Płocki, był i zasiadał między innemi infułatami na tem koncilium w r. 1415. kędy od tegoż synodu był wysadzonym sędzią, czyli komissarzem deputowanym do słuchania i rozsądzenia wszystkich spraw, które przez appellacyą do tegoż synodu zaniesione były. Z tego wnoszę, że albo po tym Jakóbie biskupie Płockim był jaki Mikołaj na tej stolicy, ale go *Długosz i inni nasi historycy* opuścili, albo też drukarz miasto Jakóba ochrzcił go Mikołajem, jakoż większe podobieństwo do omyłki, i ztąd się potwierdza, że go *Acta Concilii* zowią Mikołajem biskupem Płockim, a przecie przydają, *Ex natione Germanica*, lubo w Niemczech nie słyszałem o biskupstwie Płockim. O tym zaś Jakóbie, że tu mowa jest *in Actis*, umiejętność wielka w nim prawa duchownego, której nabył w Bononji, tak dalece, że też do Rzymu od Papieża wezwany, i *Auditor Palatii Apostolici* kreowany, zda się poświadczać.

Herbowni.

Andronowski, *Baranowicz*, *Bejnart*, *Bułhak*, *Chalecki*, *Chybicki*, *Dziewoczka*, *Grocholski*, *Hołub*, *Iłgowski*, *Iwanowicz*, *Jałowski*, *Karnicki*, *Kiiński*, *Kondratowicz*, *Korzekwicki*, *Kościałkowski*, *Łosowicz*, *Masło*, *Mingiel*, *Momtrym*, *Nieszyjka*, *Puciata*, *Puciatczyc*, *Sehen*, *Sołtan*, *Sopoćko*, *Starosielski*, *Stefanowski*, *Świeszkowski*, *Wasilewicz*, *Wielicki*, *Wieliczko*, *Witoniski*, *Wojniłowicz*, *Zając*, *Żołądź*.

Nie wszyscy jednak tego herbu, jednymże kształtem zażywają: bo Andronowscy, na Abdanku prosto strzałę kładą żeleźcem wyrychtowaną, na której pod żeleźcem dwa są krzyże prosto, na hełmie zaś trzy pióra strusie. Takimże kształtem

Wasilewiczowie herb swój mają. Baranowiczowie Jałowscy, tąż formą herb swój układają, tylko że dwa krzyże nie wprost idą, ale na ukos, to jest jak literę X na strzale wyrażają. Chaleckich herb położyłem w trzecim tomie, takiż noszą i Siehenowie. Iłgowscy do herbu Syrokomla należą i z niemi Iwanowiczowie i Karniccy, których herb znajdziesz T. IV. *f*. 402. Hołubowie na Abdanku kładą strzałę prosto, ale połowy, żeleźca u niej nie masz, od lewej strony tarczy, na hełmie trzy pióra strusie mają. U Łosowiczów róg jeden Abdanku ku dołowi złamany, na hełmie trzy pióra strusie. Wojniłowiczowie samę tylko strzałę bez krzyża, miasto krzyża noszą w hełmie trzy pióra strusie. Chominiczowie Starosielscy strzałę, na której krzyż jeden, na hełmie trzy pióra strusie. Sopoćkowie i Wieliczkowie na Abdanku powinni mieć strzałę miasto krzyża, przez nię krzyż ale na ukos, z góry od prawego boku, na dół na lewy. Nieszyjka na Abdanku wyrychtowali strzałę do góry, ale serce przeszywającą, na hełmie trzy pióra strusie. Sołtanów herbu odmianę patrz na swem miejscu.

Syromski *herbu Ślepowron*, w województwie Płockiem.

Syruć *herbu Doliwa*, w księztwie Żmudzkiem i w powiecie Grodzieńskim i Upickim. Józef Syruć na Ławdzie. Krzysztof, Władysław, Adam na Żmudzi 1621. Józef Syruć podstoli Żmudzki, Jan wzięty w niewolą od Moskwy na Homlu 1654. N. wojski i podstarości księztwa Żmudzkiego, miał za sobą Chrząstowską starościankę Potocką owdowiałą po Włodkiewiczu podsędku Żmudzkim, córka jego była za Stanisławem Grobickim miecznikiem Lidzkim, synów zaś dwóch, z których jeden wojskim był Żmudzkim, człowiek zacny i wielkiej nadziei, młodo jednak wszedł do grobu. Jan Syruć w Grodzieńskim powiecie, służąc z Chodkiewiczem był w różnych expedycyach, zostawił potomstwo. Bazyli brat rodzony Jana, miał synów trzech: Władysława, Teofila, i Michała. Krzysztof Syruć oboźny księztwa Żmudzkiego 1674. Wojciech dziedzic na Jatwiesku, córka jego Symforoza z Lecińskiej urodzona, była za Krzysztofem Scipionem. Szymon Syruć oboźny i podstarości sądowy Kowieński poseł na konwokacyą 1733.

Szymon Syruć kasztelan Witebski zmarły 1773. r. miał za sobą *Ogińską* wdowę po Szczycie. — Siostra jego za Prozorem. — Józefat sędzia grodzki Koweński. — *Krasicki.*

Szablowski *herbu Bończa*, w księztwie Litewskiem. Kazimierz Szablowski wojski Rzeczycki w powiecie Oszmiańskim. Adam w powiecie Rzeczyckim 1674. Anna z Chrapowickiej urodzona, była za Janem Oziębłowskim. Siostra jej Dorota za Jędrzejem Oziębłowskim cywunem Szadowskim. N miał za sobą Popławską.

SZACHMAN HERB.

MS. o Familiach Pruskich taki herb ich opisuje. Tarcza w szerz przedzielona, w pół od dołu powinna być Szachownica, nad nią w drugiej połowie, trzy listki z jednego korzonka wychodzące, nad hełmem i koroną mąż zbrojny w prawej ręce trzyma listek jeden, w lewej za broń się trzyma przy boku.

Szachownice *w tych herbach znajdziesz:* Karęga, Kizinek, Twardost, Wezele, Weiher, Wieruszowa, Wyszogota, Zabawa.

Szadliński *herbu Poraj*, w Prusiech, takim zaś kształtem tego herbu zażywają jako i Zalińscy Prusacy, to jest, powinna być róża biała o pięciu listkach, na szkarłatnym szczycie, w hełmie tylko z niemi się różnią, bo na nim składają dwa skrzydła orle, na nich pasy czerwone, na pasach róże białe, i skrzydła białe, czego dowodem jest nagrobek w Kwidzińskim kościele na ścianie, z tą inskrypcyą: *Georgius a Rembau in Szadlin, sibi, conjugi, filiis et filiabus* 1619. *posuit.* Jan sędzia Rysenburski i Kwidzyński dziedzic na Szadlinie, miał za sobą Katarzynę Lichtyanownę Pawła sądowego Chełmińskiego córkę. *MS. o Familiach Pruskich.* N. Szadlińska Filipa Konopki małżonka. *Okol. tom. 2. fol.* 289.

Szadokierski *herbu Nałęcz*, w Kaliskiem i Sieradzkiem województwach. N. Szadokierski reformacyą czyni żonie swojej Doruchowskiej na Szadokrzycach 1572. *Acta Castren. Ostrzeszov.* Hieronimowi Szadokierskiemu herbu Nałęcz zawiniona, proboszczowi Iłżeckiemu, sekretarzowi królewskiemu, Zadzika biskupa Krakowskiego pokrewnemu, zmarłemu w r. 1660. marmurowy nagrobek w Iłży postawił Stanisław Trzebicki kustosz Krakowski. Jędrzej Alexander w Poznańskiem 1674.

Szadurski *herbu Ciołek.* Gniazdo ich zdawna w Lubelskiem województwie w Szadurkach, kędy też i po te czasy niektórzy z nich mają swoje possessye; bo Wojciech Szadurski w Lubelskiem podpisał elekcyą Jana III. Króla. Drudzy z nich w ks. Litewskiem osiedli. *Constit.* 1598. Mikołaj Szadurski pułkownik w Inflanciech przeciwko Moskwie i Szwedom, trzymał komendę w zamku Rzeczyckim; wziął potem w krwawych zasługach niektóre dobra w Inflanciech, zostawił trzech synów, Alexandra na morzu odważnego wojownika: Krzysztofa, ten miał za sobą Maryannę Korsakownę chorążankę Połocka, i Olbrychta, ten z Zardynowny pułkownikowny, spłodził synów czterech: Mikołaja sędziego grodzkiego Inflanckiego; Jana skarbnika Inflanckiego; Stefana łowczego Wołkowiskiego, i Władysława cześnika Inflanckiego, od którego z Sółtanowny puł-

kownikowny, synowie, Franciszek podstoli, podstarości sądowy i sekretarz księztwa Inflanckiego assessor w sądach koronnych J. K. Mści, złączył się dożywotnie z Karoliną Hylzenowną, starościanką Marynchauską. Michał stolnik Inflancki, pojął w małżeństwo Barbarę Ławską, podstolatkę Wizką. Jan cześnik Inflancki: ks. Antoni Szadurski sekretarz królewski z Stutryńskiej urodzony. Stefan Szadurski sekretarz królewski Zygmunta III. *Lindae Marianae* w Prusiech fundator, tę zrujnowaną od heretyków znowu dźwignął swoją szczodrobliwością. Samuel służył po usarsku lat 40. był stolnikiem Inflanckim, miał za sobą Maryannę Siesicką chorążankę Wiłkomierską, Marcin syn jego krajczy Wileński, żona jego Szołkowska Horodniczanka Wiłkomierska. Jakób stolnik Inflancki, żona jego Anna Siesicka cześnikowna Mińska, z tej było synów trzech: Antoni Horodniczy, Jan podczaszy, urzędnicy Inflantscy, i Benedykt. Petronella Szadurska stolnikowna Inflantska, wprzód poszła w małżeństwo za Jakóba Dąbrowskiego strażnika Inflanckiego, potem za Franciszka Kublickiego pisarza grodzkiego, i krajczego Inflantskiego, Elżbieta Szadurska sędzianka grodzka Inflantska oddana także w małżeństwo Franciszkowi Wolskiemu sekretarzowi J. K. Mci. Karol Antoni zakonu S. Benedykta S. T. D. przeor w Wawelnie temi czasy.

Władysław Szadurski r. 1788. sędzia ziemski Wileński. — *Kras.*

Szalewski *herbu Strzemie*, w Bieckim powiecie.

Szalkiewicz *herbu Leliwa:* tego herbu N. Szalkiewiczowna podkomorzanka Inflantska, była za Józefem Bujnem łowczym Liwskim.

Szalowski *herbu Brochwicz*, w Krakowskiem województwie.

Szalowski *herbu Sulima*, w Sendomierskiem województwie: są i **Szalewiczowie**, z których Jerzy Szalewicz w Wileńskiem województwie.

Szałapski *herbu Kościesza*, inni ich piszą **Sałabski**, w ziemi Warszawskiej. Paweł podpisał elekcyą Jana III. Króla. N. w zakonie naszym Kaznodziejską funkcyą wsławiony, o którym mówiłem pod Sarbiewskiemi.

SZAŁAWA HERB.

Cyrkuł powinien być żółty na tarczy, w którego środku trzy krzyże szerokie, w tryanguł ułożone do cyrkułu przypięte, złote, w polu lazurowem, na hełmie nad koroną jest ręka połokieć wyniesiona, z mieczem jak do cięcia w prawą tarczy obrócona, zbrojna, tak go opisują *Paproc. o herb. fol.* 550. *Okol. tom.* 3. *fol.* 83. Z tej zaś okazyi ten herb nabyty we-

SZAŁAWA HERB.

dług tych autorów: Włodzimierz książe Ruski w pogańskich błędach uwikłany, chcąc się Bogu przez chrzest odrodzić, wysłał posłów swoich do Konstantynopola, aby się tam obrządkom Chrześcijańskim dobrze przypatrzyli, stanęli u Cesarza Wschodniego, gdzie Greckie ceremonie tak im do gustu przypadły, że wróciwszy się z swojej legacyi do Włodzimierza, przedziwnymi je pochwałami zalecali, słyszeli to niektórzy dworscy książęcy, i gdy nie tylko z wiary, ale i z tych, którzy je sławili, szydzili, przyszło do tego, że jeden z posłów nie mogąc dłużej wytrzymać hańby imienia Chrześcijańskiego, trzech z nich na pojedynek wyzwał; szalonym go z tej miary, ci co stali, sądzili, że się na tyle, sam jeden odważał, atoli on ufając pomocy tego, za którego się honor ujmował, cyrkuł jak do pojedynku na ziemi okryśliwszy, stawa z swemi adwersarzami, i szczęśliwie: bo wszyscy trzej od jego szabli polegli. Co widząc Włodzimierz książe, tym go herbem nadał.

Herbowni.

Halka,	*Ledochowski,*	*Strzyż,*
Jakuszewski,	*Nawrotyński,*	*Świrski.*

Szamoszewski *herbu Wąż.* Łukasz Szamoszewski szlachcic Litewski, za Stefana Króla wojnę traktując, osiadł w Sendomierskiem i dziedziczył na Gorzyczanach, umarł 1633. wieku swego 88. co opowiada jego nagrobek w Sendomierzu u Ś. Ducha.

Szamotulski *herbu Nałęcz,* w Wielkiej-Polszcze dom i dziełami i honorami kiedyś w Polszcze wsławiony: Starożytność jednak jak wielu godnych ludzi Szamotulskich głęboko w niepamięci zagrzebła, tak i ich dzieła, kładę tu jednak którychem się mógł doczytać. Dobrogost wojewoda Poznański, który za Władysławem Laskonogim książęciem Wielkopolskim, mężnie stawiąc, pod Uściem poległ w r. 1226. *Długosz*

lib. 6. *f.* 634. *Cromer lib.* 7. ale ci autorowie, której by był familji nie przydają. *Biel. fol.* 151. twierdzi, że był herbu Nałęcz, *Paproc. w Gniazdzie*, *Okol. in MS. Cracov.* z Szamotuł go piszą. Tomasz kasztelan Poznański, Tomisław podczaszy i syn jego Sędziwoj herbu Nałęcz w suspicyą podani 1249. jakby Przemysława książęcia z Państwa Wielkopolskiego rugować chcieli, od niego do więzienia wtrąceni, luboć potem na wolność puszczeni. *Długosz l.* 7. *f.* 713. *Biel. f.* 176. *Miech. lib.* 3. Podpisał tenże Tomasz list Przemysława książęcia u *Nakiel. w Miechov. fol.* 167. w r. 1243. *Paproc.* między Szamotulskiemi go liczy. Sędziwoj Wir kasztelan Bniński koło r. 1379. *Autor książki, której tytuł: specimem Historiae Polonae Criticae pag.* 109. Bieckim go chce mieć kasztelanem, a nie Bnińskim, to jednak jest oczywiście przeciwko Długoszowi, Kromerowi, i innym. Bywali albowiem przedtem kasztelanowie Bnińscy jakom gdzie indziej mówił, osobliwie jednak w tomie szóstym pod herbem Łodzia *fol.* 255. gdzie o Panach z Zbnina. Tomisław wojewoda Poznański, syn jego Dobrogost Małym nazwany, wielkiego jednak serca, kiedy Janusza Biberszteina z wojskiem od Henryka Głogowskiego książęcia do Wielkiejpolski wysłanego, i Klecka zamku dobywającego, z rycerstwem Wielkopolskiem poraził, działo się to w r. 1310. *Długosz l.* 9. *f.* 934. Nagrobek jego w katedrze Poznańskiej, zmarłemu wystawiony, który znajdziesz u *Okol. i Starowol. in Mon.* tak o nim mówi: *Raro et amaeo ingenio vir, et in quo nulla civilis bellicaeque virtutis ornamenta defuerunt: Hic sub tribus Regibus Vladislao Loctico, Casimiro Magno, Vladislao Jagiellone, omnibus quotquot evenerunt expeditionibus interfuit, et ad ipsos exactos aetatis terminos, magna cum cura et gloria legionibus praefuit, reportatis toties de hoste triumphis.* Więcej jeszcze o nim pisze *Starowol. in Bellator. Sarm. fol.* 89. *Contra Marchionem Brandeburgensem, Pomeraniam una cum Crucigeris invadentem, multoties signa regia secutus, pugnavit, et in Silesia cum eodem Vladislao Loctico expeditionis consiliarius deputatus, cum passim virtutis et fortitudinis suae praeclara exempla dedit, tum in expugnatione Costeni munitissimae arcis, inter stagna et paludes sitae. Idem sub Casimiro Magno contra Russos, et sub Vladislao Jagiellone contra Tartaros in exercitus Vitoldi equitum alae praefuit. Cumque suis cohortibus interfuit illi praelio Grunewaldensi magno, ubi Crucigeri Prussones ad exitium paene gentis caesi fuerunt. Quos ille ipse iterum ad Coronoviam profligavit, caesis octo millibus ex eis, in qua quidem pugna, ter respirasse defessae partes utraeque a Scriptoribus memorantur. Hac igitur victoria*

Samotulius Procerum omnium longe clarissimus evaserat. utpote qui perpetuo tenore vitae domi et foris splendidus, erga milites liberalis etc. erat dignitate Castellanus Posnaniensis: ale i nagrobek ten znać, że nie rychło po śmierci tego Dobrogosta, od kogoś mniej świadomego historyi wystawiony, ile że i roku nie wyraził, którego ten Dobrogost żyć przestał, i *Starowolski* gdyby był komputował lata, ktorego roku która batalia była, umknąłby był ręki swojej od pióra, bo z Biberszteinem potrzeba była w r. 1310. Grunwaldzka z Krzyżakami w r. 1410. toćby musiał żyć lat więcej niżeli sto dwadzieścia ten Dobrogost, ile że już w r. 1310. rycersko traktował, i jeszcze znowu w r. 1410. Dwóch tedy czyli trzech Dobrogostów Szamotulskich w jednem pomięszał Starowolski, pierwszego, który żył za czasów Łokietka Króla, jaki miał honor w senacie trudno zgadnąć, drugi Dobrogost kwitnął w r. 1393. kasztelanem Poznańskim, jakom go czytał *na liście Jagiełła Króla danym Miastu Krakow.* Trzeci Dobrogost kasztelan Poznański 1439. r. generał Wielkopolski, jako podpisał *list Jagiełła Króla u Łask. w Stat. f.* 120. i *u Nakiel. w Miech. f.* 464. Drugiego Dobrogosta kasztelana Poznańskiego i generała Wielkopolskiego, ile z komputu lat wnoszę, była żona Elżbieta Gorajska herbu Korczak, córka Dymitra z Bożego daru podskarbiego koronnego, która w dom Szamotulskich wniosła dobra Turobin w Chełmskiej ziemi, Białowolą i Koczugę. *Paproc. w dedyk. Ogrodu królewsk.* Był także w owej potrzebie Witołda z Edygą 1399. *Długosz*, z której się salwował. O trzecim Dobrogoście powiada *Długosz lib.* 12. *fol.* 714. że miał za sobą córkę Beatrykę Spytka z Melsztyna herbu Leliwa, na którego o rebellią przeświadczonego, swoję sentencyą dawał. Tomasz z Szamotuł, kasztelan Poznański, w r. 1242. *List Przemysława książęcia u Nakiel. w Miechow. fol.* 167. Jan kasztelan Gnieznieński jako się mówiło w pierwszym tomie. Wincenty z Pomorzan wojewoda Poznański i generał Wielkopolw r. 1331. od Władysława Łokietka z generalstwa złożony, chcąc się tej krzywdy swojej zemścić, do Krzyżaków już na ten czas nieprzyjacioł tej ojczyzny, udał się, z których wojskiem w głąb Polskę niszczył i pustoszył, wszakże potem przejednawszy sobie łaskę Króla Władysława i syna jego Kazimierza potajemnie, gdy przyszło do batalji z Krzyżakami, stanął i on w szyku z niemi, atoli z umowy z Łokietkiem sam się na Krzyżaków z swoją kawaleryą obrócił, których bijąc i siekąc, wielką część zwycięztwa tamecznego wziął na siebie. *Długosz libro* 9*no f.* 1018. W następującym roku jednak, od zawaśnionych na siebie niektórych ziemianów Polskich, o zrujnowanie fortun swoich przez inkursye z Krzyżakami. zabity. *Długosz f.* 1026.

Jana Szamotulskiego syna Dobrogostowego wspomina *Długosz* pod onę straszliwą wojnę Grzymalczyków z Nałęczami w Wielkiej-Polszcze w roku 1384. *fol.* 93. Tegoż domu familianci przydomek mieli Świdwa, z których Świdwę z Gałowa u tegoż autora na temże miejscu znajdziesz. Wincentego także Świdwy z Szamotuł, którego i Sędziwojem zowie tenże *historyk lib.* 10. *fol.* 88. w tejże burzy różne kawalerskie odwagi i rewolucye szczęścia, opisał tamże i na inszych foliałach: był ten Wincenty kasztelanem Nakielskim. Piotr najprzód kasztelan Kaliski, potem Poznański, o którym *Starowol. in Bellat Sarmat.* tak pisze *fol.* 119. *Haud quaquam degener ab avitis et paternis virtutibus, qui ea tempestate, inter claros Duces, validas equitum copias ductabat, in eo quippe vis ingenii mirifica eminebat, et natura, erat adversus laborem et somnum indomitus, periculorum despector, imperii et militaris laudis avidus, itaque cum fortem fidelemque operam difficillimis Reipubl. temporibus navaret, tanto regis studio singulos honores adeptus est, ut copiis regni praeficeretur, in eaque generali expeditione anno* 1457. *contra Crucigeros, summam in exercitu secundum regem potestatem habuit, et Papoviam in primo in Prussiam ingressu munitissimam arcem, in una hora expugnavit, et incendit. Sumbergium Ducem Crucigerorem inopinato nostros invadere volentem ita profligavit, ut cunctis amissis, quindecim milliarium iter eo die solus fugiens conficeret.* Był w owej tryumfalnej batalji z Karambejem Tureckim wodzem w r. 1440. w Węgrzech, i w raz z innemi na pamiątkę chorągiew swoją w kościele P. Maryi w Budzyniu powiesił. *Biel. fol.* 373. *Dlug. Cromer.* Jeździł potem w legacyi od Kazimierza Jagiellonowicza Króla do Mikołaja Papieża, kędy mu posłuszeństwo imieniem królewskiem oddawał w r. 1447. *Biel. fol.* 385. *Cromer l.* 22. i do Królów Węgierskiego i Czeskiego, względem Prus. *Biel. f.* 405. *Cromer lib.* 23. Przy kasztelanji Poznańskiej trzymał oraz i generalstwo Wielkopolskie, dla tego Władysława Danaborskiego kasztelana Nakielskiego, o niektóre machinacye przeświadczonego, na śmierć dekretował w r. 1467. *Biel. f.* 444. *Cromer.* Miał kommendę nad całem wojskiem to w Wołoszech, to w Prusiech, to w Pomeranji. Anna córka Dobrogosta Szamotulskiego, była za Rafałem hrabią z Tarnowa Jarosławskim, kasztelanem Wojnickim, starostą generalnym Ruskim, której brat rodzony Jan Świdwa w r. 1462. u *Nakiel. w Miechow. fol.* 517. Wincenty z Szamotuł kasztelan Miedzyrzecki i starosta Ruski w r. 1432. *Acta terrestr. Leopol.* według *Starowol. in Bellatoribus Sarmat. fol.* 91. *Primum turmas, deinde legiones integras contra Crucigeros in Prussiam sub*

Vladislao Jagiellone ductabat: demum Vitoldo in Moschovia bellum contra Novogrodenses gerente, totius exercitus Dux ab illo constitutus fuit. Subque tempus inaugurationis, Vladislai Jagiellonidis cum Świdrigiełło Litvanus Podoliam infestaret, ac Theodoretum Nesvisiensium Ducem cepisset junctis cum Michaele Buczaccio copiis repressit audaciam ejus, et Theodoretum liberavit, occisis quam plurimis de ejus exercitu. Et dum Vladislaus Jagiellonides ad capiendam coronam esset ab Ungaris vocatus, praemissus cum Andrea Tęczynio et Joanne Sennenio, Budam Ungariae metropolim in suam potestatem redegit, et omnibus Turcicis bellis interfuit, Wissegrodensi Praefectura decoratus, cumque simul ad Warnam vitam in acie posuit, et quid nisi religioni donavit. Córka jego Jadwiga była za Kazimierzem książęciem Mazowieckim i Bełzkim, *Długosz l.* 13. *pod rok.* 1446. ale wkrótce owdowiała. Katarzyna Szamotulska Michała Lasockiego podkomorzego Dobrzyńskiego koło r. 1451. N. kasztelanka Poznańska Floryana Bardzkiego z Wrześni kasztelana Lędzkiego małżonki. Jan Świdwa z Szamotuł wojewoda Kaliski, z którego krzesła przesiadł się na Poznańskie 1495. jakom dowodził w pierwszym tomie. Jędrzej najprzód kasztelan Miedzyrzecki w r. 1476. na liscie Kazimierza Króla u *Paproc. fol.* 202. potem kasztelan Kaliski, z którego postąpił na województwo Kaliskie 1497. z tego na Poznańskie 1499. z tego do grobu wstąpił 1510.; jeździł z drugiemi w legacyi do Alexandra wielkiego książęcia Litewskiego, zapraszając go na tron Polski. *Crom. l.* 30. *Biel. f.* 493. w tejże materyi posłował i do Zygmunta I. 1506. *Biel. fol.* 504. *Wapow.* komissarz wysadzony do traktatów z Krzyżakami w Poznaniu, *Biel. fol.* 515. córka jego Katarzyna była za Łukaszem hrabią z Górki, siostra zaś jego Anna, żyła z Mikołajem Tomickim chorążym Poznańskim, z której syn Piotr Tomicki biskup Krakowski. *Starowol. in Vit. Episc. Crac.* Wincenty Świdwa Szamotulski kasztelan Gnieznieński, w r. 1520. umarł na kasztelanji Kaliskiej krześle, co poznać z listu Zygmunta I. Króla *in MS. Petricov.* w którym ten Król, naznaczył synom jego Opiekunów, biskupa i wojewodę Krakowskich: byli zaś ci synowie jego Dobrogost i Jan, ci w mieście Jarosławskiem kupili pewną część z wielą wsiami do niej należącemi, od Stanisława z Sprowy Odrowąża. *Literae Sigism. I. in MS. Petricov.* Jeden z tych był kasztelanem Biechowskim, który z Latalskiej wojewodzanki Poznańskiej zostawił potomstwo. Piotr z Szamotuł podpisał list Kazimierza III. dany miastu Lwowskiemu w r. 1489. N. była za Daniłowiczem Piotrem krajczym koronnym. Mikołaj z Szamotuł wojewoda Kaliski w r. 1343. i Jędrzej wojewoda Poznański 1400.

jakom mówił w pierwszym tomie. N. miał za sobą Oleśnicką Jana Głowacza wojewody Sendomierskiego siostrę.

Szamowski *herbu Prus* 1*mo*, w Łęczyckiem województwie. Jan Szamowski kasztelan Konarski w r. 1505. u *Łask. w Stat. f.* 120. Bartłomiej miał za sobą Jadwigę Sczawińską Piotra kasztelana Sochaczewskiego córkę. Jan kasztelan Gostyński 1576. *Const. fol.* 271. N. kasztelan Brzeziński złączył się był dożywotnie z Sierakowską wojewodzanką Łęczycką, z której córka wydana za Hieronima Tarnowskiego podczaszego Łęczyckiego matką była Jana Tarnowskiego arcybiskupa Lwowskiego, druga córka poszła za Walknowskiego. Michała żona, Maryanna Raciborska ale *sterilis*. Franciszek w Łęczyckiem 1674. Krzysztof i Stanisław, ten pojął Annę Stamirowską, z niej potomstwo, Michał w zakonie *Scholarum Piarum* człowiek godny, rządzi temi czasy prowincyą Litewską. Daniel, Paweł *sterilis*. Helena Jana Sołohuba podskarbiego wielkiego Litewskiego małżonka, Barbara zakonnica w Płocku, Ludowika za Janem Wilkowskim podczaszym Gostyńskim, Zofia za Wodzyńskim miecznikiem Mozyrskim. Jan Szamowski kasztelan Gostyński, fundator OO. Piarów w Łowiczu. Jan skarbnik Łęczycki 1704. N. była za Jędrzejem Głembockim wojewodą Rawskim. N. za Michałem Działyńskim kasztelanem Brzezińskim.

Ignacy Szamowski r. 1788. skarbnik Inowłodzki. — Drugi Ignacy podczaszy Orlowski. — *Krasicki.*

Szampławski. Jan Szampławski miał za sobą Helenę Zawadzką córkę Hieronima, z niej syn Maciej.

Szandorowski, w Bracławskiem województwie. Jędrzej Szandorowski poborca z sejmu 1631. *Uniwer. Pobor.* Teodor Szandorowski skarbnik Bracławski rotmistrz pancerny 1658. *komput Wojska;* był to mąż wojenną odwagą wsławiony, we wszystkich za Jana Kazimierza Króla expedycyach, syna jego Fiedora męża także rycerskiego wspomina *Konstytucya* 1662. *fol.* 32. N. była za Stanisławem Kożuchowskim.

Szaniawski *herbu Junosza*, w ziemi Łukowskiej i indziej. W tym domu przywilej chowają Władysława Jagiełła Króla, dany w r. 1429. w którym Mikołaja de Szaniawa, i braci jego, Falisławowi, Janowi, Michałowi, Paskanowi, Stanisławowi i Maciejowi do Szaniawy w Łukowskiej ziemi leżącej, niektóre grunta dał, darował w nagrodę ich zasług: kędy się potem rozrodzili. Szymon Szaniawski proboszcz Miechowski, nominat Kamieniecki, ale się Ługowskim zwał, lubo się Junoszą pieczętował, jakom mówił pod Ługowskiemi. Marcin Szaniawski, miał za sobą Zofią Borkowską herbu Nowina. Felix pisarz ziemski Lubelski, z sejmu 1661. komissarz do granic *Const.*

fol. 28. Adam najprzód pisarz ziemski Łukowski i podstarości grodzki Lubelski, poseł na sejm 1703. i deputat do Konstytucyi, *Const. fol.* 26. umarł kasztelanem Lubelskim 1725. została się po nim tylko córka jedna Ewa, z Zofji Głuszyńskiej, która żyła z Liniewskim starostą Zmigrodzkim. Franciszek Szaniawski łowczy Lubelski, brat rodzony Adama kasztelana, miał za sobą Gałęzowską pisarzownę ziemską Lubelską: drugi brat tegoż, Tomasz, podstoli Łukowski. Stanisław Szaniawski wojski Lubelski, żona Zawadzka stolnikowna Wieluńska. Jerzy cześnik Lubelski porucznik, brat jego Antoni pisarz grodzki Włodzimierski, Jerzy stolnik Bracławski. Bogusław w zakonie OO. Karmelitów Bosych zasłużony, rządził u nich prowincyą Polską kilka razy. Felix Jan najprzód suffragan Lwowski, a potem biskup Chełmski, miał już był nominacyą i na Wileńską katedrę, ale że się to zdało księztwu Litewskiemu być z uszczerbkiem praw swoich, gdyby rodowici polacy krzesła im zasiadali, nie mając tam żadnej possessyi, musiał się Chełmskim kontentować: dał ci mu był w prawdzie koadjutoryą na arcybiskupstwo Lwowskie Skarbek Jan już w leciech podeszły, ale nim mu na nię expedycya z Rzymu przyszła, Skarbek z światem się rozstał, ôn za nim w tydzień w tęż się wieczności drogę wybrał w r. 1733. w Zamościu u OO. Reformatów pochowany: miał kazanie na elekcyi początku w tymże roku, które jest w druku 1733. *in fol. Varsav.* był to pasterz i sam życia bez zakału, i koło trzody swojej pilny. Józef Szaniawski wojski Lubelski, miał za sobą Petronellę Humlownę. Antoni z sejmu 1703. komissarz do granic. *Const. fol.* 22. Szaniawski Jan, którego córka Anna była za Jędrzejem Stokowskim herbu Drzewica 1588. *Acta Castren. Opocznen.* Drudzy z nich w wielkiem księztwie Litewskiem osiedli, z tych Marcyan scholastykiem był Wileńskim. Konstantyn Felicyan najprzód referendarz Litewski i prałat Wileński; potem biskup Kujawski, aż też i Krakowski, na którem życie zamknął w r. 1732. Z młodych lat swoich do królewskiego dworu udawszy się, tak sobie statecznej fortuny doznał, i zawsze sprzyjającej, że go nigdy fawory królewskie (co rzadka Pańskim geniuszom) z rąk swoich nie spuściły, ale jeden, drugiemu podawał: a tem więcej rzecz ta podziwienia godna, że między tylą na siebie zaostrzonymi nienawiścią adwersarzami, między tak ciężkiemi w Polszcze naszej rewolucyami, nigdy się mu ta macochą nie stawiła, pomogły mu do tego siła naturalne przymioty, któremi go Bóg sowicie był obdarzył; to jest obrót dziwnie wielki, rozsądek utemperowany, dzielność, w wykonaniu rzeczy już ułożonych nieprzerwana, te go Augustowi Królowi tego imienia II. tak przymilały, że prawie cały na jego zdaniu zdał się więc pole-

gać, luboć nie mniej i zasługi jego: on albowiem wyrobił swoim przemysłem, że się ten Pan, lubo się był już z rządów Polski wyzuł dla nieprzychylnego sobie szczęścia, znowu do Polski wrócił, on synów koronnych rozdrażnionych i konfederacyą generalną sprzysiężonych serca szczęśliwie z Panem pojednał, on nowymi Konstytucyami pokój ojczyzny obostrzył, zgoła ten najcelniejszy wieku swego statysta, wiele na dobro pospolite i czynił i mówił, i stosów poniósł. Niemniej i w ekonomicznych zabiegach był osobliwszy, ztąd wszystkie dobra biskupie, w daleko lepszą wzbił porę, niżeli ich znalazł, teologią fundował przy naszym kollegium Gdańskiem, tamże w Gdańsku OO. Missyonarzów. Na wszystkie zaś seminaria Krakowskiej dyecezy póki żył, co rok pewną summę wyliczał: żeby zdolnych do pracy koło dusz ludzkich mógł z nich mieć operaryuszów. Zamek Krakowski po Szwedzkiem spaleniu, za jego staraniem restaurowany, do pierwszej przyszedł ozdoby. Konwikt na ubogich studentów fundował w Łukowie, wysypawszy na niego sto tysięcy*). N. sekretarz duchowny Litewski młodo umarł, zda mi się brat jego. Synowcowie zaś jego, Józafat podstoli koronny miał za sobą Ossolińską Barbarę podskarbiankę wielką koronną, i z niej dzieci. Fabian łowczy koronny starosta Sochaczewski, poseł na sejm 1724. żona jego Potocka wojewodzanka Czerniechowska, z niej potomstwo zostało. Trzeci N. starosta Augustowski. Jędrzej Szaniawski, o którym *Konstytucya* 1632. *f.* 7. Jan i Samuel w województwie Rawskiem 1674. Felix kustosz Chełmski deputat na trybunale koronnym.

W r. 1778. Tomasz Szaniawski kanclerz Gnieznieński. — Kazimierz kantor Przemyslki, archidyakon Wiślicki. — Piotr burgrabia Piotrkowski. — Wspomniany wyżej Józefat Szaniawski podstoli koronny z *Ossolińskiej* zostawił potomstwo, córki: N. 1*mo voto* za Gałęzowskim, 2*do* za Krasickim, starostą Korytnickim, 3*tio* za Tęgoborskim, 4*to* za Korzeniowskim. — N. za Bajerem bratem biskupa Chełmińskiego. — Syn N. starosta Małogoski z Anny *Scypionowny* marszałkowny nadwornej Litewskiej zostawił syna N. który pojął *Kluszewską*. — *Krasicki*.

Szantyr *herbu Lubicz*, w województwie Nowogrodzkiem i Połockiem, z tą jednak odmianą, że na wierzchu podkowy, krzyża nie noszą, tylko we środku jej: wszakże różni są

---

*) Lubo *Niesiecki* przy wyliczaniu fundacyi przez niektórych poczynionych, często w najdrobniejsze wchodził szczegóły, tu jednak o niektórych tylko tego zacnego biskupa wspomniał. Szanowny ten mąż wielkim nakładem wspaniałe Seminarium Kieleckie z gruntu wymurował i nadał: Missyonarze na zamku Krakowskim i Seminarium także jego fundacyi: w Lipowcu fundował *domum Correctionis* na księży dyecezyi Krakowskiej: a jako się po jego śmierci pokazało, blizko dwóch milionów summa na takowe uczynki poszła. — *Przypisek Krasickiego*.

Szantyrowie w księztwie Litewskiem, jedni Szantyrowie Sczerbowiczowie, ci Rawicza herbu zażywali, ci idą od Szantyra Sczerby, drudzy od Sawy Szantyra Sawiczami zawołani, ci Sulimą się pieczętują, inni, jako się mówiło, Lubicz w herbie mają: inni podkowę tak układają jak w herbie Jastrzębiec do góry, a nad nią trzy gwiazdy kładą, tym kształtem, jak Turłajowie, a na hełmie trzy pióra strusie. Inni te wszystkie herby w jeden złożyli, i nim się zaszczycają. Mitko Sczerbowicz Szantyr, tak się ojczyznie zasłużył, że przywilej dany ojcu swemu na dzierżawę w województwie Nowogrodzkiem, więcej jeszcze przydawszy, stwierdził Król Alexander w r. 1506. synów jego dwóch było, Bogdan i Daniło, i z nich ten dom po różnych się województwach rozkrzewił. Fiedor Iwanowicz Sawic Szantyr, z pod Churchoła, gdy wojsko szło aż do Połocka, mosty kosztem swoim prowadził, miał za sobą kniahinią Glińską, i z niej synów dwóch, Mikołaja i Zacharyasza, i córki, Annę Sadkowska i Bogdanę Losowską. Mikołaj Szantyr zostając pod znakiem Kmicica Samuela chorążego Orszańskiego, żywota dokonał. Zacharyasz na dworze Janusza Kiszki hetmana młode lata strawił, złączył się dożywotnie z Michałkiewiczowną, z niej zostawił dwie córki, jedna z nich wydana za Epimacha Szypiłę w województwie Połockiem, druga za Sielickiego, synów zaś dwóch, Teodora i Daniela: z tych Teodor, i ludzkością i męztwem zalecony, w szturmie Mińskim poległ. Daniel wojskim był Inflantskim, od ośmnastu lat aż do 60 żołnierz i rotmistrz: był posłannikiem do Moskwy, gdy rozmian brańców zaprzysięgano, i na swoje słowo, wielu z niewoli oswobodził. Żona jego pierwsza Cecylia Gezicka, z tej Wincenty syn umarł w zakonie Soc. Jesu, drugi Kazimierz, i córki, Katarzyna za Józefem Rożanką, Justyna za Jozafatem Piotrowiczem. Druga żona Helena Rypińska, z tej synowie, Jan in Soc. Jesu, i Ludwik.

Szapka, w Witebskiem województwie. Bazyli Szapka Chotolski, pisarz grodzki Witebski 1627. komissarz z sejmu do taxy rzeczy, w r. 1648. siła z drugiemi pracował na rozgraniczeniu Moskwy od Połocka i Witebska. Kazimierz Szapka Chotelski 1648. Michał wojski Witebski, benefaktor kollegji naszego Witebskiego.

Szarawski *herbu Radwan.* Stanisław Szarawski w księztwie Żmudzkiem 1648. Anna była za Janem Chocimirskim. N. Szaracki miał za sobą Chrościcką. Dorota była za Pawłem Rzeszowskim.

Szarleński *herbu Junosza*, w Płockiem województwie. Mikołaj Szarlej wojewoda Inowrocławski 1457. a oraz starosta Słuchowski i Tucholski: o nim tak pisze *Starowol. in Bellat. Sarm. f.* 118. *Plavenium Bohemum, Crucigerorum*

stipendia merentem, magnaque Polonis cum suis cohortibus damna inferentem ad Chojneciam profligavit, castellaque eorum excidit, cumque iterum ibidem praelium cum Crucigeris commississet, cui Rex ipse interfuerat, ab infesta fortuna superatus, cum aliis captus est, et Mariaeburgum deductus, inde redux ad penates, iterum a Rege Minister bello datus, inque omnem rerum occasionem adversus Crucigeros expedita arma convertens, ita fortunam innatae crescentique suae virtuti optimis artibus conciliavit, ut nemo eo domi consultior Senator, nemo Dux in castris exactae disciplinae praeceptis instructior, in Majori Polonia censeretur.

SZARLIŃSKI HERB.

Herbu tego tarcza powinna być w szerz linią przedzielona, na górze jest pole nasadzone, z którego niby ręka wisi, w drugiej linji zbrojna więcej jej widać niż połokieć, na dół spuszczona, trzymająca niby dwa gwoździe czyli raczej dwie trąbki, końcami w lewą tarczy obrócone i na krzyż złożone, takież i na hełmie dwie trąbki być powinny, ale już do góry podniesione bez ręki, a końcami cieńszemi złożone, dwa strusie pióra z jednej strony ich, dwa z drugiej; tak go opisuje *MS. o Famil. Pruskich* gdzie powiada, że się nim pieczętują Szarlińscy w Prusiech.

Szarszewski *herbu Dołęga* w Prusiech. Czytałem *in MS. o Famil. Prusk.* attestacyą *Consiliariorum Supremorum Ducatus Prussiae* daną w r. 1626. podpisaną od tych: *Fridericus Burgrabius et Baro a Dhona, Joannes Truchsessius de Wetzhausen, Martinus de Vallerodt:* w tej dają świadectwo Wojciechowi z Olszowa Szarszewskiemu do trybunału koronnego, o jego szlachectwie i zdawna rodowitej familji w Prusiech: gdzie między inszemi powiadają z autentycznych dokumentów, że się jeden z Olszowskich nazwał Czygański, drugi Szarszewski, trzeci Trupelski.

Szarzyński *herbu Junosza*, w Płockiem województwie. Jakób Szarzyński miał za sobą Stadnicką siostrę Stanisława Stadnickiego kasztelana Przemyslkiego, od którego Stadnicki kupił wieś Zimnowodę. *Acta Terrestr. Leop.* te dobra wziął był jeden z nich z dziedziczką jedynaczką, i tak na Rusi osiadł, przydomek mają Sęp: z tych Joachim Sęp Szarzyński podczaszy Lwowski, mąż bogobojny zostawił synów dwóch, Mikołaja wierszopisa, i Jakóba, o którym wyżej. Stefan, Wojciech, Stanisław w ziemi Nurskiej 1697.

Szaszewicz *herbu Jastrzębiec*, patrz wyżej **Sasiewicz**, gdzie mylnie umieszczone.

Szaszewski *herbu Szaszor*, w województwie Wołyńskiem. Dominik Szaszewski miecznik Wołyński dziedzic na Wysiotrze, Drozdni i Zołobówce, miał syna Jana Grzegorza, temu Anna Liniewska wdowa po Niemyjskim powiła córkę Maryannę, która żyjąc z Jakóbem Ledochowskim podstolim Drohickim, wraz z nim fundowała OO. Bernardynów w Warkowicach w r. 1733. i synów dwóch Dominika cześnika Wołyńskiego, i Jana.

SZASZKIE-
WICZ

HERB.

W Bracławskiem województwie Teodor Szaszkiewicz poborca z sejmu 1598. naznaczony. *Constit. fol.* 726. Mikołaj chorąży Bracławski 1607. *Constit. fol.* 830. N. miał za sobą Alexandrę Wojniankę ks. Woroniecką, i z nią syna Alexandra chorążego Bracławskiego, i córki Maryannę Bogdana Krasnosielskiego, Annę Sylwestra Czerlinkowskiego pisarza ziemskiego Bracławskiego małżonki, i Teodorę. Herb ich zaś tak opisuje *Okol. tom.* 3. *f.* 178. Litera M wielka, ale laska jedna w niej od lewego boku tarczy nie idzie prosto, ale zakrzywiona, i krzyż na literze M stojący, laskę na sobie ma nie prosto ułożoną, ale na ukos, od lewego boku tarczy z góry na dół na prawy bok, na hełmie zaś trzy pióra strusie, pole tarczy czerwone, *Rutka*

in MS. chce mieć w tym herbie. Nadanym zaś być mienią ten klejnot rycerzowi na imię Szaszko, że w okazyi z Poganami nieprzyjaciołami krzyża Chrystusowego i walecznie stawał, i zwycięzko ich płaszał.

W r. 1778. Franciszek Szaszkiewicz podczaszy Bracławski. — Karol wojski Bracławski. — *Krasicki.*

Szawiński, w Brześciańskiem województwie. Wojciech Szawiński podpisał elekcyą Władysława IV. N. Szawiński archidyakon Smoleński.

Szawłowski *herbu Sulimu*, w ziemi Wyszogrodzkiej. Sebastyan Szawłowski pisarz ziemski Wyszogrodzki, poborca z sejmu 1620. *Uniwer. Pobor.* Lenard podsędek Wyszogrodzki, z sejmu 1667. komissarz do granic od Szląska. *Constit. fol.* 21. N. miał za sobą Chotkowską koło r. 1648. fundował parafią Borzechowską. Piotr sędzia ziemski Wyszogrodzki. Kasper, Adam, Paweł, Marcin, Franciszek 1674. N. była za Władysławem Grąbczewskim sądowym ziemskim Tucholskim. N. Szawłowski wojski Trembowolski. — *Krasicki.*

Szczaniecki, **Szczawiński**, **Szczekocki** itd. — patrz wyżej **Sczaniecki**, **Sczawiński** itd. itd. itd.

Szczczemski *herbu Jastrzębiec*, w Mazowieckiem województwie, atoli że są Dołęgowie a nie Jastrzębczykowie, mówiłem pod Secemskiemi.

Szefer, Markowi Szeferowi Tolińskiemu, indygenat dany od Rzeczypospolitej na sejmie w r. 1658.

Szeferowicz. Grzegorz Szeferowicz rotmistrz Wołoskiej chorągwi nobilitowany 1658. a Bogdan w r. 1676.

Szelawiński. N. Szelawińska była za Jędrzejem Kołontajem.

Szeleyko. Jan Scheleyko porucznik w wojsku Polskiem dla męztwa nobilitowany na sejmie 1662. *Constit. fol.* 40.

Szelężyński, w Kaliskiem województwie. Wojciech Szelężyński podpisał elekcyą Jana III. Króla. Są i **Szelągowscy** na Wołyniu, z których Teodor, miał za sobą Annę Deraszownę 1701.

SZELIGA HERB.

Księżyc powinien być obiema rogami do góry obrócony żółty, we środku którego, krzyż kawalerski takiegoż koloru, w czerwonem polu, na hełmie pawi ogon, czy jako inni chcą, pięć piór strusich: tak go opisują: *Papr. w Gniazdzie f.* 1071. *O herb. fol.* 291. *Okol. tom.* 3. *f.* 117. *Biel. f.* 255. *Klejn. fol.* 83. Niektórzy tego są zdania, że w tym herbie nie księżyc być powinien, ale pół pierścienia. Drudzy rozumieją, że od Ostoja herbu swoje początki zabrał, ale jeden księżyc mu od-

SZELIGA HERB.

jęto, a miasto miecza, krzyż włożono. *Paprocki* z tej okazyi chce go być nabytym. Leszek prawi Czarny książe Polski, częstemi wycieczkami Litwy, w granice Polskie rozdraźniony, z wojskiem swojem na nich wyciągnął: a żeby był miał tem lepszą wiadomość o nieprzyjacielskiej potędze i zamysłach, na podjazd wysłał doświadczonego sobie żołnierza Szeliga nazwanego, ten tak kształtnie języka dostał, że i nie wiedział o szkodzie swojej Litewski hetman, od którego zupełną wziąwszy informacyą Leszek, tak niespodzianie naLitwę uderzył, że bez wielkiej pracy i krwi rozlania nad niemi tryumfował; wdzięczny tego szczęścia swego Leszek, Szeligę kawalera i po książęcu udarował, i tym herbem nadał. *Damal. in Vitis Archiep. Gnesn.* pisząc o Bodzęcie arcybiskupie Gnieznieńskim powiada, że po chrzcie Władysława Jagiełła ten infułat miecz w herbie swoim z księżyca zrzucił, a pierwszy na to miejsce krzyż włożywszy, takim kształtem herbu tego zażywać począł, ale zkąd to wziął ten autor, nie przydaje, jam o tym Bodzęcie pisał w drugim tomie, który że był herbu Szeliga świadczą, *Biel. fol.* 255. *Paproc.* Tegoż herbu zażywał Jędrzej Szeliga biskup Wileński, który umarł w r. 1400. mąż bystrego dowcipu i w strzemięźliwości znacznej. Do tegoż herbu pociąga *Paprocki*, Trojana biskupa Kujawskiego, ale *Damal. in Vit. Episcop. Cujav.* z innemi trzyma że był herbu Leszczyc, kędy i ja o nim mówiłem. Hinko Szeliga starosta Oświecimski 1406. na liscie pewnym u *Papr. fol.* 236. podpisał się, tenże wspomina Borysława Szeligę, znacznego męża w r. 1320. Klemens z Iwanowic Szeliga podkomorzy Sieradzki w r. 1436. podpisał pokój Brzeski u *Łask. w Stat. fol.* 140. Wielkie ten herb ma podobieństwo z Ratultem herbem, dla tego, też herbowni jedni się do Szeligów referują, drudzy do Ratułtów. Na Szląsku dom Szeligów kwitnął za czasów *Paproc.* z których Wacław Szeliha albo Szeliga *Eques*

Silesius, Caesareus Consiliarius, Cancellarius Supremus Ducatuum Opolien. et Ratibor, urodzony z Anny Rezwiczowny *Papr. Sztambuch Szlęski* pisał się z Rzuchowa, atoli w herbie jego, który znajdziesz u *Paproc.* w środku księżyca, krzyża nie masz.

Herbowni.

Bieliński, Bodzęta, Bostowski, Bukraba, Charzyński, Chlistowski, Czarnotulski, Dąbrowski, Dobieszowski, Dowojna, Gorecki, Gorski, Krzczonowicz, Lasowski, Losowski, Łancucki, Mager, Markowski, Mirecki, Mirzejowski, Niemojewski, Potocki, Prumieński, Przeczkowski, Puzłowski, Ratułt, Rytelski, Skorupski, Siemionowicz, Sławski, Stanisławski, Strusiński, Sufczyński, Szeliga, Szeligowski, Szołkowski, Trojanowski, Trzebiński, Wysokiński, Zabawski, Żernicki, Złocki, Żychliński.

Podług *Kuropatnickiego* i *Małachowskiego* używają tego herbu także *Białecey* i *Dobieszowie.*

Nie wszyscy jednak tu położeni, jednakowo tego herbu zażywają, a najprzód Bukrabowie nie łączą księżyca z krzyżem, i na hełmie tylko trzy pióra strusie kładą. Krzczonowiczowie, Strawińscy półtora krzyża na księżycu noszą, na hełmie trzy pióra strusie. Puzłowscy strzałę mają nad księżycem, ale tylko z połowicą żeleźca, i na niej krzyż jak X wyrażony.

Szeligowski *herbu Nowina.* Franciszek 1668.

Szeligowski *herbu Szeliga*, w Mazowieckiem województwie i Sieradzkiem. N. miał za sobą Stamirowską, z której córka Konstancya była za Mikołajem Raciborskim stolnikiem Bracławskim.

Szeliski *herbu Lubicz*, w Prusiech. Jan, Ludwik Samuel z Howemburga Sieliscy w Malborskiem województwie, podpisali elekcyą Jana III. Króla. Jędrzej Sieliski pisarz grodzki Kiszborski 1640. Wiktoryn sądowy ziemski Malborski r. 1668. Bogusław deputat na trybunał koronny w roku 1690. z Malborskiego. Stefan miał za sobą Byliniankę, z której syn Ignacy bezpotomny.

Szeluta Werofkin *herbu Kalwarya*, Eustachi Szeluta Wierofkin, pierwszy się z Moskwy z Smoleńskiego województwa, gdy go Król Polski Zygmunt III. zawojował, do Litwy wyniósł, i tam w obozie Litewskim wielmi zasłużony,

wziął od niego obrąb nazwany Świeciłowice w trakcie Czeczerskim, w powiecie Rzeczyckim, na białej Rusi i na hełmie herbu ich, Bartę przydał, o czem przywileje tego Króla są dowodem. Są też w tymże powiecie Rzeczyckim Szelutowie Małyniccy od dóbr swoich Małynic tak nazwani, a tegoż herbu. Z tych Teodor Szeluta podpisał elekcyą Michała Króla, a temi czasy Kwitnie Franciszek Szeluta.

SZEMBEK HERB.

Na pasie na ukos z lewego boku tarczy na dół na prawy bok idącym, trzy róże, jedna podle drugiej, czerwone wszystkiej w żółtem polu być powinny, tym kształtem jako pospolicie widzieć w herbie Doliwa, nad tym pasem powinno być pole tarczy niebieskie, w którym Koza zapędzona jak do biegu w lewą tarczy, także koza i pod pasem, ale już w polu krwawem; na hełmie dwa skrzydła orle rozciągnione, między którem pół kozy widać, z przedniemi nogami: *Okol. tom.* 3. *f.* 203. taką symmetryą, ten herb położył, atoli to omyłka, bo w prawą tarczy i kozy i róże mają być obrócone, jakom na różnych miejscach widział: tenże autor jeszcze od czasów Karola Wielkiego cesarza początki tego domu zasięga, (czego mu pomagają i drudzy, świadcząc się *Baroniuszem tom. IV. f.* 982. i *Joan. Cuspinian in Gestis Caesarum fol.* 576.) gdzie powiada, że Gerlak à Schonbeg po zwojowanych Saxonach, od tegoż Cesarza w Akwisgranie w komput szlachty Niemieckiej był policzony, której starożytnej prerogatywy popiera list Henryka VII. Cesarza, dany Henrykowi de Schonbeg w r. 1313. u tegoż *Okolskiego*, gdzie i familią tę od pięciu set lat już przedtem wsławioną namienia, i zasługi Schonbeka, osobliwie pod wojnę, gdy się w Rzymie z Rupertem Henryk Cesarz o koronę Cesarską rozpierał, za co *Equitem go auratum* uczynił. Drugi list Karola IV. Cesarza Rzymskiego przytacza *Okolski*, z któ-

rego poznać, że ten Henryk Schombek na wojnie z Francuzami pod Kressyakiem zginął w potrzebie: czego wdzięcznym będąc Karol Cesarz synowi jego Frydrykowi dworzaninowi swemu, i za Ojcowskie zasługi krwawe, i za jego własne to na wojnie Lombardzkiej pod miasteczkiem S. Felixa, to przeciwko książęciu Zegańskiemu i Monsterbergeńskiemu, coroczną pensyą z skarbu Cesarskiego naznaczył w r. 1355. trzysta czerwonych złotych. Kwitnął potem Piotr Schonbek dworzanin Maxymiliana Cesarza, który tegoż monarchę dziwnym sposobem, gdy na łowach zaciekłszy się za kozami dzikiemi w hrabstwie Tyrolskiem, z góry Martinswand, z oczywistego niebezpieczeństwa wybawił, czego wdzięczny mu będąc Maxymilian, do dawnego z przodków swych herbu trzech róż, dwie mu kozy przydał. Ten Piotr z Małgorzaty à Schlejnitz spłodził czterech synów: Piotra, Henryka, Edwarda i Bartłomieja: Z tych Piotr z Niemiec do Prus się wyniósł i pojąwszy wdowę Annę Czapską koło r. 1507. syna miał z nią Jana, z drugą zaś żoną Anną Sparenberg syna Benedykta. Henryk drugi w Tyrolskiem Państwie na tej części osiadł, którą Maxymilian Cesarz wydzielił ojcu jego za uczynność ku sobie. Edward i Bartłomiej w margrabstwie Brandeburskiem, z których drugi rotmistrz w wojsku Brandeburskiem, zostawił także syna Bartłomieja, ten Polskie sobie kraje upodobawszy, tu się gnieździć począł, żona jego pierwsza Elbingia Stanowna, druga Małgorzata Schylingowna, z których potomstwem licznem zaszczycał się, to jest Bartłomiejem, Mikołajem, Stanisławem, i Janem, Małgorzatą Lichtenberg Jasnogorską, Elżbietą Paczkową, i Jadwigą Paczkową, nawet indygenat od Króla Augusta I. i na siebie i na sukcessorów swoich otrzymał w r. 1566. który wypisał *Okolski*. Z synów jego Stanisław w r. 1599. z światem się rozstał pojednawszy się wprzód za staraniem ks. Marcina Łaszcza Soc. Jesu z kościołem katolickim, od którego się był oddzielił idąc za Geneweńskiemi nowinkami. *Histor. Dom. Prof. Cracov.* Z wnuków Bartłomieja, jeden Alexander z Zamojskim hetmanem w Wołoszech, z Chodkiewiczem w Inflanciech, z Zygmuntem III. Królem Polskim nieprzyjaciół ojczyzny zwycięzko wojował: aż też pod Smoleńskiem życie swoje ze krwią dla miłości jej wylał. Drugi Hieronim i ten rycerskiemi dziełami wsławiony. Trzeci Fryderyk zakon nasz i świątobliwością życia i pismami swemi ozdobił: Są zaś te w druku, 1mo. *O Śmierci Piotra Tylickiego biskupa Krakowskiego list in 4to w Krakowie* 1617. 2do. *Życie S. Doroty Wdowy Patronki Pruskiej, i S. Jutty Brunswickiej, i jej Spowiednika Jana Lobedanka, i innych Patronów SS. Pruskich, w Toruniu* 1638. *i znowu* 1698. *in* 8. *nakładem Adryana von der Linde*

Kanonika Warmińskiego. 3tio. *Relacya o pożarach góry Wezuwiusza na siedm rozdziałów podzielona w Krakowie* 1632. *in 4to.* 4to. *Rosa caelestis recens patefacta, seu S. Rosaliae Siculae brevis vitae enerratio* 1630. *Crac.* 5to. *Instructio de Jubilaeis, et aliis Indulgentiis, Torunii* 1638. *in 8vo.* 6to. *Relacya o Królestwie Tybet świeżo znalezionym, i o wierze katolickiej do niej w prowadzeniu* 1628. *in 4to.* 7mo. *Gratis Plebański albo odpis na pewny paszkwil in 4to Posnan.* 1627. życia jego termin przypadł na rok 1644. w Toruniu. Czwarty Gabryel sekretarz królewski, mąż pobożny i na zakonne domy dobroczynny. Piąty Zygmunt w zakonie S. Franciszka *Ord. Minor. de Observantia* godny Teolog. Szósty Stanisław żupnik Wielicki sekretarz królewski, tego ku ojczyznie miłość, nie tylko się w tem pokazała, że jej prowentów swoją industryą z żup znacznie przyczynił, ale też pewną summę na jej gwałtowne potrzeby pożyczył, czego świadkiem *Konstytucya* 1631. *fol.* 8. kaplicę Loretańską przy kościele Panny Maryi w rynku Krakowskim, nie tylko że kosztownie ozdobił, ale też przy niej pewną fundacyą uczynił, kędy po śmierci w r. 1638. złożony z nagrobkiem. *Starowol. in Monum. Pruszcz in descrip. Crac.* Jego szczodrobliwości na siebie wszystkie nasze domy w Krakowie wieczną wdzięczność zapisały. Córki jego dwie zostały, jedna Zbigniewa Gawrońskiego małżonka, druga Zofia, i syn Franiszek. *Cuda Myślenickie.*

Franciszek kasztelan Kamieniecki pióro wprzód ziemskie Krakowskie trzymał, i posłował na sejm 1667. zkąd deputatem stanął do kwarty Rawskiej *Const. fol.* 4. i komissarzem do granic od Wołoch *Constitut. fol.* 22. w r. 1674. już starosta Biecki, poseł na konwokacyą Warszawską, gdzie do rewizyi skarbu Rzeczypospolitej zapisany. *Constit. fol.* 13. Jan III. Król Polski szacując sobie jego ku ojczyznie zasługi, najprzód go uczcił kasztelanią Sanocką, co wspomina *Konstytucya* 1685. *fol.* 8. potem Kamieniecką, na którem krześle życie skończył w r. 1693. Pan na Boga fortuny swojej nie żałujący, kiedy w Krakowie OO. Reformatom kościół pod tytułem S. Kazimierza wymurował, drugi w Zielenicach na cześć Matki Boskiej tam różnemi łaskami wsławionej, przy którym altarystę fundował, tamże ołtarz wielki, jego nakładem stanął. Pierwsza żona jego Zofia Pieniążkowna, siostra rodzona wojewody Sieradzkiego, druga Barbara Rupniewska kasztelanka Sądecka, z których liczne potomstwo zostało, z córek Rozalia zakonnica S. Teresy w Krakowie. Teresa zakonnica *a Visitatione B. M. Virginis* w Krakowie, gdzie też ten klasztor Starszą rządziła. Z synów zaś; Pierwszy:

Stanisław arcybiskup Gnieznieński i Prymas, z lekka do

tej najwyższej w Królestwie naszym godności postępował po otrzymanej w Rzymie *Doctoralem lauream Juris utriusque.* Zbąski infułat, gdy się Stanisław do Polski wrócił, konferował mu kanonią Przemyslką, Trzebicki Krokowską, Małachowski suffraganią Krakowską i officyalstwo, Augusta II. Król Polski infułę Kujawską, a po zejściu Radziejowskiego arcybiskupstwo Gnieznieńskie, wszyscy z estymacyi cnoty jego, którą w nim kochali, był albowiem w życiu swojem skromny, w obyczajach poważny, w sądach sprawiedliwy, w funkcyi deputackiej sumienny, na różnych komissyach dzielny. Podczas ciężkiej w Polszcze rewolucyi Szwedzkiej, na ten czas będąc biskupem Kujawskim z uszczerbkiem zdrowia i fortuny własnej, większą cześć skarbów koronnych tajemnie za granice uprowadził, co z wdzięcznością zapisała Konstytucya sejmu Lubel- 1703. ojczyzny zaś całość już prymasem zostawszy, tak piastował, że lubo różne i kilkoletnie co raz to nowe a nowe nieszczęścia do zguby popychały, przecież nie upadła. Katedrze swojej Gnieznieńskiej szczerozłotą monstrancyą słusznej wielkości i wagi darował. Na koniec pełen dni i zasług kresu śmiertelnego dopędził w r. 1721.

Przecław kasztelan Wojnicki, starosta Biecki, syn drugi Franciszka kasztelana Kamienieckiego z Pieniążkowny urodzony, jako i Stanisław prymas; ojczyzny i ręką i głową bronił; ręką pod znakiem usarskim najprzód Króla Michała, a potem Jana III. Turków i Tatarów zwycięzko bijąc. Po śmierci Króla Jana pod interregnum prowadził pospolite Ruszenie województwa Krakowskiego pod Warszawę. Po koronacyi będąc w wielkich respektach u Króla Augusta II. miał dwanaście tysięcy Saskiego wojska pod swoją kommendą w Krakowie. Głową, posłując na różne sejmy: deputatem zasiadając na trybunale koronnym. Pewnieby go była łaska królewska na wyższe krzesło przesadziła, gdyby była śmierć prędko nie przyspiała po koronacyi królewskiej, pod grobowiec nie zwaliła. Dwie córki po nim zostały, jedna z nich Ewa dostała się w małżeństwo Rzeczyckiemu staroście Rzeczyckiemu, z którym w Rawie fundowali OO. Reformatów, druga Elżbieta Ossolińskiemu stolnikowi Sendomierskiemu; synów tyleż, to jest: Franciszek suffragan i kustosz Przemyslki, kanonik Krakowski, i Gnieznieński, i Stanisław starosta Lelowski, tego żona Wyżycka chorążanka Kijowska, wdowa po Kosakowskim. Michał suffragan Krakowski i dziekan, opat Mogilski, ofiarowanych sobie wyższych infuł nie raz, przyjąć niechciał, ale w pobożności życia, pasterskiej pracy, szczodrobliwości na ubogich, ludzkości ku wszystkim lata swoje przepędziwszy, poszedł po zapłatę w r. 1726. w Krakowie: syn i to trzeci Franciszka kasztelana z Pie-

39*

niążkowny. Antoni czwarty, scholastyk Kamieniecki kanonik Krakowski, wszedł do grobu 1705.

Jan piąty syn Franciszka kasztelana, ale z Rupniewskiej, najprzód referendarz koronny, dalej podkanclerzy, aż i kanclerz wielki koronny, starosta Grudziądzki, Biecki, Łomżyński, Lubaczowski. Pokazał na sobie oczywisty przykład że może przy największych zatrudnieniach minister koronnyi wraz i Bogu i majestatowi i ojczyznie służyć Co się Boga tycze, najprzód fundował panny zakonne Karmelitki Bose na Wesołej przy Krakowie, i z żoną swoją. W Łomży kościół OO. naszym murowany, wystawił, wiele zaś inszych przybytków Boskich szczodrobliwą ręką albo upadające dźwignął, albo ozdobił. Jak mu był miły pieszczenie honor Boski, świadczy dekret jego, którym Toruńczanów, świętokradzko obrazy SS. Pańskich lżących surowie ukarał, nie się nie oglądając, to na wielkich Panów interpozycye, to pogróżki obcych potencyi, to na bogate obietnice: w innych także sądach swoich zawsze miał Boga przed sobą, zkąd samą tylko sprawiedliwością tchnęły. Ubogich wszystkich i utrapionych łaskawym się zawsze stawał protektorem, dla tego wdzięczne mu będąc niektóre miasta Polskie, jego nad sobą pańskiej obrony, po śmierci jego własnym kosztem solenne mu exekwie sprawowały. Nabożeństwo do Ukrzyżowanego Chrystusa szczególniej się w nim wydawało, mszy przed ołtarzem jego pospolicie bardzo rano słuchając. Majestatowi Polskiemu i w szczęściu i nieszczęściu, w pokoju, i pod wojenną burzą tak niezmienioną applikacyą, wierną radą, zabiegiem niesfatygowanym, wielki ten minister assystował, że go i na tronie Polskim utrzymał, i serca synów koronnych znowu do niego wykierował. Ojczyzny dobro za cel sobie wystawił, czy tedy posłując z województwa Krakowskiego na walne sejmy kilka razy, czy na elekcyą Augusta II. prowadząc pospolitym ruszeniem powiat Biecki, czy przy lasce marszałkowskiej w izbie poselskiej w r. 1701. zasiadając, czy przy pieczętarskiej funkcyi różne expedycye ułacniając, przywileje wydając, jedynie tylko tego przestrzegał, żeby ani ojczyzna, ani prawo jej jakieżkolwiek, żadnego uszczerbku nie znało. Z tąd monarchów postronnych wielka cnót jego estymacya, a Klemens i Benedykt Papieże osobnymi listami swemi jego żarliwość przy wierze wychwalili, Bóg rozumiem sowicie nagrodził, do którego poszedł w r. 1731. zostawiwszy z żoną swoją Ewą Leszczyńską wojewodzanką Kaliską tylko dwie córki, z których jedna wydana za Jerzego Mniszcha podkomorzego Litewskiego, starostę Sanoczkiego. Druga zakonnica u Panien Sakrament w Warszawie.

Ludwik szósty syn Franciszka kasztelana Kamienieckiego z Rudniewskiej, sekretarz koronny, nominat opat Jędrzejowski,

zakończywszy funkcyą deputacką w trybunale koronnym z kapituły Krakowskiej, i sam życie skończył. Franciszek siódmy syn tegoż, najprzód chorąży nadworny koronny, a potem stolnik koronny, dwa razy z województwa Krakowskiego posłem stawając na sejmie, przypadł był do serca Augustowi II. Królowi, do którego pod czas burzy Szwedzkiej w Polszcze przebierając się pod Stralzunt, kędy na ten czas z swojem się wojskiem znajdował, od Szwedów przejęty pod Wiszmarem i do Szwecyi odesłany, zkąd w półroka wolno puszczony, gdy do domu przez Gdańsk przejeżdża, na wieczność przeszedł; żona jego Magdalena Tarłowna córka Stanisława wojewody Lubelskiego, po jego śmierci ponowiła śluby małżeńskie z Jerzym Lubomirskim na ten czas podkomorzym koronnym, a potem wojewodą Krakowskim, z niej jednak Franciszek nie miał tylko jednę córkę, która 1*mo voto* złączyła się była z Sewerynem Rzewuskim podczaszym koronnym, 2*do* z Janem Branickim chorążym koronnym, hetmanem polnym koronnym, ale się te obadwa małżenstwa rozeszły, 3*tio voto* z generałem Saskim Lewentalem.

Krzysztof ósmy syn Franciszka z Rupniewskiej, kanonik Krakowski, proboszcz generalny Miechowski, deputat na trybunał koronny, sekretarz koronny, potem najprzód biskup Chełmski, kędy osobiście całą dyecezyą odwizytowawszy, synod dyecezalny w Krasnymstawie złożył, na nim niektóremi Konstytucyami duchowieństwo swoje obostrzył, i żeby te do wiadomości wszystkich doszły, do druku w *Zamościu in f.* 1717. podał; katedrę swoję to ołtarzem wielkim, to amboną kaznodziejską, to kanoniczemi stalami, to krzyżem srebrnym, który w processyi przed kanonikami nosić zwyczaj jest, to ławkami i po części posadzką marmurową, to apparatem kościelnym różnym prawie w inszą reformował: czterdziesto godzinne nabożeństwo na święto narodzenia Matki Boskiej z odpustem wprowadził, a co w nim chwalebniejsza, sam do ludzi kazał, katechizował, spowiedzi słuchal, chorych na śmierć dysponował. Z tego tenoru życia posuniony z Chełmskiego na Przemyslkie, a z Przemyslkiego na Warmińskie, najmniej nie spuścił, wszystkich życiem przykładnem, dobrocią pasterską, wrodzoną skromnością ciągnąc do Boga i zachęcając. Ojczyzna też jego przysługą zaszczycona, kiedy dwie lecie na trybunale Radomskim prezydując, świątobliwie prawa i sprawiedliwości przestrzegał, kiedy z sejmu Grodzieńskiego 1726. prezydentem na komissyi Kurlandzkiej zasiadając w Mitawie, to księztwo po zejściu Ketlerowskiej familji w płci męzkiej, do Polski inkorporował i w prowincyą obrócił, nowe prawa mu opisawszy, z wielkim pożytkiem tej, jak była nadzieja, ojczyzny, ale z niemniejszym

kosztem jego i fatygą. Żarliwości jego przy prawach kościelnych jest pamiątka w katedrze Krasnostawskiej, gdy gwałt kościołowi temu uczyniony od dyssydentów żołnierzy, tak jako na biskupa prawego należało, windykował u majestatu Polskiego. Jest w druku jego *Krótkie Zebranie Nauki Chrześcijańskiej w Krakowie in 8vo* 1714.

Alexander wojewoda Sieradzki, starosta Biecki i Radomski, a przedtem stolnik koronny, dziewiąty syn Franciszka kasztelana, posłował na dwa sejmy z województwa Krakowskiego, ma za sobą Annę Leszczyńską wojewodzankę Kaliską siostrzenicę rodzoną Józefa Mniszcha marszałka wielkiego koronnego, i z niej tylko jednę córkę Katarzynę, którą zaślubił Dymitrowi Jabłonowskiemu staroście Świeckiemu.

Paweł Szembek siódmy wnuk Bartłomieja w expedycyi pod Chocimem za Zygmunta III. Króla z Osmanem Carem Tureckim mężnie stawał, po której kampanji w krótce umarł; według *Okolsk. liberalis in pauperes et Religiosos;* zostawił syna Stanisława i córkę Jana Małachowskiego małżonkę, który po śmierci jej stan sobie duchowny obrawszy, biskupem był Chełmińskim, podkanclerzym koronnym a potem biskupem Krakowskim. Syn zaś Stanisław burgrabia Krakowski pod czas rewolucyi Kozackiej w Polszcze mężnym się bohatyrem ojczyznie pokazał w zwycięzkiej pod Beresteczkiem potyczce z Kozakami; przybrał sobie potem w dożywotnią ligę, Krystynę Zelecką wdowę po Pawle Tarnowskim herbu Rolicz, ta mu powiła dwie córki, jedna z nich zaślubiona Stanisławowi Czernemu kasztelanowi Sądeckiemu, druga Teresa Panieńskie sobie życie obrała pod regułą S. Franciszka, synów zaś sześciu. Z tych pierwszy

Franciszek Alexander kasztelan Wiślicki, lat kilkanaście służąc za towarzysz pod usarską chorągwią Królewicza Jakóba, potem chorągiew nosił pod znakiem Lubomirskiego Józefa marszałka koronnego, dalej porucznikował u tegoż, najprzód pod pancerną chorągwią, aż też i pod usarską: zostawszy wojskim Sendomierskim z tegoż województwa posłował na sejm i deputatem bywał na trybunał koronny kilka razy, komissarzem na trybunał Radomski, marszałkiem sądów kapturowych pod interregnum 1697. pod czas burzy Szwedzkiej i domowego zamięszania, województwa swego i radą i ręką bronił, aż też wieku swego dopędziwszy lat siedmdziesiąt, w Lublinie z ciałem się rozstał: dwa razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z wdową pozostałą po Malinowskim, drugi raz z Krystyną Jagniątkowską siostrą kasztelana Czechowskiego, wdową po Zórawskim, ta po jego śmierci obrała sobie życie zakonne u Panien Karmelitanek Bosych na Wesołej przy Krakowie pod

imieniem Marya Wiktorya, córka jego była za Stefanem Morsztynem starostą Kowalskim: synowie zaś z pierwszej żony, Stanisław chorąży Sendomierski, poseł na sejm w r. 1724. deputat i vicemarszałek trybunału koronnego, umarł 1737. złączył się był dożywotnie z Zórawską, siostrą przyrodnią Morsztynowy kasztelanowy Sądeckiej, córka po nim tylko jedna została wydana za Romualda Wybranowskiego chorążego Urzędowskiego. Drugi Antoni starosta kasztelan Bydgoski, Nowogrodzki, pojął Iwańską kasztelankę Brzeską Kujawską z Gembickiej spłodzoną; z tej ma synów i córki*). Trzeci, ale już z Jagniątkowskiej urodzony syn Maciej w zakonie Societ. Jesu temi czasy.

Krzysztof biskup Kujawski, a teraz gdy to piszę, arcybiskup Gnieznieński, po Potockim, syn drugi Stanisława, brat Franciszka kasztelana Wiślickiego, z kanonika Kujawskiego i archidyakona Pomorskiego (pod który czas był deputatem na trybunał koronny z tejże kapitały dwa razy) biskupem Inflantskim został i opatem Mogilnickim, postąpił potem do Poznańskiej infuły, a z tej do Kujawskiej. Pasterz zawsze szczodrze na ubogich miłosierny, szpital, który na sieroty nie dorosłe w Warszawie wystawił i należycie uposażył, oczywistym dowodem, luboć krom tego żadnemu ubogiemu pańskiej ręki nigdy nie skurczył. Zarliwość przy prawowiernej wierze, którążkolwiek katedrą rządził, szczególniej się w nim zawsze wydawała, z tej wszystkich sposobów zażywał; żeby był uwikłanych w błędach heretyckich, jako najwięcej do owczarni Chrystusowej pozyskał, i błogosławił mu Bóg w tych świętych zamysłach, bo za jego powodem, wielu się bardzo z kościołem katolickim pojednało. Równą gorliwością stawał przy prawach duchowieństwa, nawet poselstwo sprawując do Karola VI. Cesarza Chrześcijańskiego, względem odwrócenia wojny Tureckiej od Polski, prawa konwentu Trzebnickiego na Szląsku, zdawna od Królów Polskich nadane, u dworu Wiedeńskiego szczęśliwie windykował. U Cara zaś Moskiewskiego Piotra posłem będąc, Połonne z Moskiewskich rąk, armaty z Ukraińskich fortec zabrane, i siła więźniów szlachty z tamecznej niewoli wyzwolił. Biskupstwo Piltyńskie znaczną summą opłacił, dla subsystencyi przyszłych biskupów, w komissyach wielkie trudności, zamięszania i kłótnie ztąd zachodzące między szlachtą tej prowincyi,

*) Był ten Antoni kasztelanem Nakielskim, po śmierci żony obrał sobie stan zakonny, umarł w wieku swoim 80. r. 1775. Córki jego z *Iwańskiej* starsza N. za Turnem stolnikiem Poznańskim, młodsza za Karwickim regentem koronnym. Syn jeden N. młodo zagranicą umarł: — Drugi Krzysztof w r. 1785. biskup Płocki. — *Przypisek Krasickiego.*

pięknie uspokoił: Osobliwszy obrońca praw i całości prowincyi Inflantskiej. Stanisław trzeci syn Stanisława powracając z Wołoskiej kampanji, w r. 1691. na wieczny się pokój przeniósł w Krakowie u OO. Reformatów pogrzebiony. Waleryan czwarty zakonu S. Franciszka konwentualium, prowincyą Polską chwalebnie u nich rządząc, niebo sobie uskarbił. Józef piąty w zakonie Soc. Jesu po rektorstwie Piotrkowskiem Łuckie rządząc, życie tamże pobożne skończył w r. 1719.

Antoni podkomorzy Krakowski szósty syn Stanisława, z młodszych lat rycersko traktował, wojskim potem Oświecimskim i podwojewodzym Krakowskim zostawszy, na różnych funkcyach, które wszystkie godnie piastował, na dobro pospolite pracował, jako to deputatem i marszałkiem bywając na sejmikach, posłem na radę Warszawską, komissarzem na trybunał Radomski, cztery razy, posłem na sejm Grodzieński 1718. i Warszawski 1719. posłem od województwa Krakowskiego do Króla Augusta II. u którego wyjście z tego województwa wojsk auxyliarnych Saskich, z wielką folgą ziemianów fortunnie wyrobił. Miał za sobą Ewę Nielepcownę, która mu powiła dwie córki: starsza najprzód żyła z Józefem Dembińskim starostą Wołbromskim, a gdy się to małżeństwo rozeszło, z Antonim Ponińskim wojewodą Poznańskim. Młodsza 1*mo voto*, z Stefanem Pisarzowskim stołnikiem Bracławskim, 2*do voto* z Walewskim. Synów zaś czterech, z tych

Józef biskup Chełmski z kanclerza Krakowskiego i kanonika Warmińskiego wstąpił na tę katedrę w r. 1737. do zejściu Jana Felixa Szaniawskiego. Pasterz samą dobrocią i pobożnością tchnący, deputatem zasiadał w trybunale koronnym 1728. to najstarszy syn Antoniego podkomorzego. Drugi Franciszek Jakób chorąży nadworny koronny, wojewoda Inflantski, starosta Brzeski Kujawski i Tołkmicki, posłował na różne sejmy najprzód z Inflant, drugi raz z Kujawskiego województwa r. 1726. z Krakowskiego 1728. i 1729. Z sejmu 1726. z prowincyi Wielkopolskiej komissarzem zapisany na komissyą Kurlandzką, funkcyą tę swoim kosztem chwalebnie odprawił, kędy do kalkulacyi intrat księztwa Kurlandzkiego był deputowany, po śmierci Króla Augusta jeździł w legacyi do dworu Wiedeńskiego z denuncyacyą śmierci jego: złączył się dożywotnie z Teresą Działyńską wojewodzanką Pomorską, z której syn Benedykt młodo umarł *). Trzeci syn Antoniego podkomorego Marek, w wojsku najprzód Cesarskiem początki Marsowe zakładał, z szarżą rotmistrza, temi czasy, jest pułkownikiem ge-

*) Poźniej Franciszek Szembek wojewoda Inflantski pojął był *Potockę* ale z niej niezostawił potomstwa. — *Przyp. Krasickiego.*

neralnym w wojsku koronnem, żona jego Rudnicka. Czwarty Michał.

Z *Rudnickiej* miał Marek potomstwo syna N. i córkę Paulę 1*mo voto* za Celestynem Łubieńskim, 2*do* za Potockim wojewodzicem Bełzkim, 3*tio* za Ogińskim miecznikiem Litewskim. — *Przypisy Krasickiego.*

Piotr kasztelan Oświecimski starosta Barwaldzki, a przedtem wojski Oświecimski, syn siódmy Stanisława, ale już z drugiej żony Pruszyskiej: był deputatem na trybunał koronny, z Barbarą Nielepcowną spłodził dwie córki, z których Natalia dożywotnie zmówiona z Janem Morsztynem starostą Sieradzkim, druga z Branickim chorążym Halickim. Krom tych jeszcze kwitnęli z tego domu, Alexander burgrabia Krakowski do lustracyi dóbr królewskich w Małej-Polszcze naznaczony z sejmu 1635. *Constit. fol.* 58. dobroczynny na nasz nowicyat Krakowski. *Hist. Dom.* 1652. Syn jego Karol, ktoremu w batalji z Chmielnickim pod Beresteczkiem, obie oczy wystrzelone, o czem *Kochowski.* Jan, Krzysztof i Wojciech pod wojny w Polszcze Kozackie, Moskiewskie, Tatarskie i Szwedzkie pod usarską chorągwią Jerzego Lubomirskiego marszałka i hetmana koronnego ojczyznie dobrze zasłużeni: z tych Jan miecznikiem Krakowskim umarł, jako pisze *Twardowski fol.* 104. gdy w r. 1653. Chan Tatarski złączywszy się z Kozakami wszystką potęgą, na Króla Jana Kazimierza, i wojsko nasze pod Szarogrodem leżące niespodzianie chciał uderzyć, ile że znikąd niemiano języka o tym nieprzyjacielu, ten Jan Szembek oderwawszy się od podjazdu samo siedm, posłannika Chana Tatarskiego do Rakocego, z listami przebierającego się, pojmał, i do Króla przyprowadził, której jego przysługi, był mu Król bardzo wdzięczny; pojął był w dożywotnią ligę Ligęziankę. Wojciecha zaś dwóch synów zostało, Józef i Alexander ludzie rycerscy. Alexander Szembek łowczy Łęczycki w ziemi Wieluńskiej, pierwsza żona jego Męcińska siostra starosty Ostrzeszowskiego, z tej się syn został Józef; druga żona Wężykowa wdowa, z tej syn także teraz w wojsku koronnem. Stanisław officyer w innym regimencie temi czasy. Bonifacy syn starosty Budziszewskiego. N. Szembekowna Gabryela Krasińskiego kasztelana Płockiego małżonka. N. Karmelita bosy Kaznodziejską amboną w Krakowie wsławiony r. 1696. N. Miecznik Ostrzeszowski, żona Maryanna Czerna kasztelanka Oświecimska.

W roku 1778. Alexander Szembek łowczy Ostrzeszowski. — Onufry archidyakon Warszawski. — Hiacynt łowczy Podolski, wzmiankowany na sejmie r. 1654. w indygenacie Rakoczych. *Cod. Dipl. Vol. I. fol.* 725. — W r. 1788. Ignacy łowczy Ostrzeszowski. — *Krasicki.*

W ostatnich czasach trzech braci Szembeków Franciszek, Win-

centy, i Józef w Krakowskiem mający liczne potomstwo. — W ks. Poznańskiem N. Szembek były generał wojsk Polskich. —

Szembel *herbu Przyjaciel,* w powiatach Oszmiańskim i Orszańskim, z tą jednak odmianą, że kładą serce bez misy, strzałą z dołu przeszyte, w hełmie trzy pióra strusie. N. Szembelanka była za Pawłem Jacyną Onoszkowiczem.

Szemet albo **Szemiot** *herbu Łabędź,* w księztwie Litewskiem, *Kojał. in MS.* powiada, że pole herbu ich powinno być błękitne, w którym Łabędzia noszą, ale na hełmie kładą pół Lwa białego, z mieczem w łapie prawej w prawą tarczy zaniesionego. Drudzy twierdzą, że Łabędzia ich powinien być nos biały, a nogi czarne. *Okolski* ich genealogią wywodzi od Kormulta, który był bratem rodzonym Goligunta, którego Kormulta był syn Niemieszka, a od niego dom Szemiotów rozpleniony. Malcher Szemiot kasztelan Żmudzki, od stanów Litewskich posłował na sejm 1564. dla dokończenia unji księztwa Litewskiego z Koroną, *Constit. fol.* 52. w r. zaś 1569. naznaczony z sejmu do korrektury statutu Litewskiego, *Const. f.* 194. Był to Pan możny, miał za sobą Chlebowiczownę wojewodziankę Wileńską, z której córka Krystyna dostała się w małżeństwo Wojciechowi Bielewiczowi marszałkowi Litewskiemu, staroście Żmudzkiemu, synów zaś jego, Wacława i Jana wspomina *Stryjkow. l.* 20. *c.* 1. *f.* 650. w r. 1581. *Kojał.* i trzeciego przydaje Malchra. Z tych Wacław kasztelan Smoleński, starosta Rosieński, Skiertowski. Elżbieta Chodkiewiczowna siostra Jana Karola wojewody Wileńskiego, i hetmana w. Lit. powiła mu córkę, która poszła za Alexandra Ogińskiego kasztelana Trockiego, druga Anna w r. 1617. Krystyana za Kryszpina Kirszensteina, trzecia Elżbieta za Piotra Paca chorążego nadwornego w. ks. Lit. a potem wojewodę Trockiego: *Dygon. kazan. Lilia Pacowska Lampart. Omen Wesołe:* drudzy piszą, że ta Elżbieta była córką Mikołaja Szemeta cywuna Ejragolskiego, sędziego Żmudzkiego ziemskiego, i Sokolińskiej marszałkowny Litewskiej. Synów zaś dwóch, Krzysztofa Wacława starostę Rosieńskiego, ten w r. 1617. brał żonę Zofią księżniczkę Wiśniowiecką, wdowę po Pacu wojewodzie Mińskim: i Jerzego, tego żona Ogińska. *Paneg. Ochotna myśl. Genealogia Ogińskich* o dwóch córkach Marcina Bogdana Ogińskiego podkomorzego Trockiego powiada, że poszły za Szemiotów, jedna Barbara za podkomorzego Wiłkomierskiego, a dalej Wileńskiego, druga Apollonia, znać ta tego Jerzego małżonką była, po którego zejściu ponowiła śluby z Zienowiczem. Jan drugi syn Melchiora kasztelana Żmudzkiego, starosta Botocki, posłował od stanów Litewskich do Zygmunta III. świeżo na tronie Polskim osadzonego, wszedł w dożywotnie kontrakty z księżni-

czką Zbarazką, z niej spłodził dwóch synów, Wacława, o którym jest wzmianka w Konstytucyach 1611. i Stanisława podkomorzego Żmudzkiego. Melchior trzeci syn Melchiora kasztelana, dziedzic na Jelny podkomorzy Wiłkomierski, a potem Wileński, cywun Dyrwiański, poseł na sejm 1589. sędzia fiskalny 1590. tego z pierwszej żony (niewiem czy nie Branickiej Grzegorza starosty Niepołomnickiego córki, *Miernikowicz Paneg.*) syn Alexander Jarosław, po śmierci ojcowskiej także podkomorzy Wileński, pułkownik w Inflanciech, gdy Lutzyn fortecę i insze Szwedom odjęto, przybrał był sobie w dożywotnią ligę Konstancyę Sapieżankę Jędrzeja wojewody Mścisławskiego córkę, *Hist. Sapieh. part.* 3. *fol.* 67. z tej zostawił trzech synów, Malchra, Alexandra, i Jana, 1642. z których Alexander był podstolim Witebskim, syn jego Bazyli. Eustachi podstolim Połockim, córka jego z Tarnawskiej herbu Kroje za Duninem Głuszyńskim. Z drugiej zaś żony Barbary Ogińskiej podkomorzanki Trockiej, byli ci synowie Melchiora podkomorzego Wileńskiego. Gabryel jeden, podkomorzy Słonimski, żona jego Tryznianka siostra podkanclerzego i podskarbiego Litew. albo jak gdzie indziej czytam, Mikołaja podskarbiego nadwornego córka, spłodził synów, Marcyana młodo zmarłego, i Mikołaja pułkownika, rozumiem że tego męztwo Mikołaja już zmarłego wychwala *Konstytucya* 1662. *fol.* 16. a zasługi jego płacić każe Helenie Abrahamowiczowej starościnie Starodubowskiej, rodzonej siostrze jego, *Constit.* 1670. *fol.* 5. Drugi brat Gabryela Bogdan, posłował na sejm, miał za sobą Stetkiewiczownę, z niej syna Mikołaja sławnego wojownika, zabity od Moskwy w potrzebie pod Basią. Trzeci, według *Kojał.* Łukasz marszałek Kowieński 1648. ojciec Konstantyna, Władysława i Alexandra: Władysław i Kazimierz marszałkowicze Kowieńscy, i Konstantyn podkomorzy Derpski, podpisali w ks. Żmudzkiem elekcyą Jana III. Króla. Czwarty Stanisław dworzanin królewski, ten za Władysława IV. zginął pod Smoleńskiem w potrzebie. Krom tych jeszcze ci kwitnęli, Stanisław kuchmistrz Litewski, cywun Pojurski, *Stryjkow. dedic. l.* 19. *c.* 7. i dzieje Inflantskie w r. 1560. zalecają go, jako dzielnego rotmistrza. Wojciech wojski Żmudzki u *Paproc.* N. sędzia Wołkowiski, którego córka była za Balcerem Jezierskim. Jan Szemiot podkomorzy Wendeński, jest jego w druku *Panegiryk Królowi Janowi III. przypisany*, we Włoszech długo wiek swój trawił, i w akademji Bonońskiej, między godnych professorów był policzony: brat jego Mikołaj podstarości, a potem sędzia ziemski Żmudzki, gorliwy w obronie wiary świętej przeciw dyssydentom: ja czytam Mikołaja Kazimierza podsędka Żmudzkiego 1674. i syna jego Ładysława. Jan i Michał w po-

wiecie Orszańskim 1674. N. miał za sobą Ludowikę Gruzewską podkomorzankę Zmudzką. *Annibal ad part. fol.* 213. Mikołaj temi czasy kasztelan Połocki.

W r. 1778. Augustyn Szemiot cześnik Lidzki. — Hieronim pisarz ziemski Orszański. — Leon budowniczy Orszański. — *Kras.*

Szeniowski. Ewa Szeniowska była za Moszyńskim 1702. roku.

Szeplewski *herbu Ślepowron*, w Bełzkiem województwie. Są i **Szepelscy.** N. Szepelska 1*mo voto* była za Kamińskim sędzią Krzemienieckim, 2*do* za Michałem Hondorfem. Są i **Szepelowie.** Są i **Szepławscy**, z których Paweł Szepławski w ziemi Wyszogrodzkiej 1674.

SZEPTYCKI HERB.

Podkowa powinna być barkiem prosto do góry postawiona, na której wierzchu krzyż, jako w herbie Pobog, a lewy jej koniec strzała przeszywa od dołu do góry, trochę w bok tarczy nakłoniwszy się, na hełmie trzy pióra strusie. *Okol. tom.* 3. *fol.* 181. i mnie się na różnych miejscach widzieć dostało. Tym się herbem pieczętują Szeptyccy w województwie Ruskiem. Z tych Piotr Szeptycki de Ucherce pisał się u *Okol.* Konstantyn miał za sobą Justynę Lipską stolnikownę Kijowską: patrz o nim *Konstytucyi* 1676. *fol.* 58. N. była za Bogusławem Bielskim. Alexander miecznik Przemysłki, żona jego Ewa Litynśka, z której syn Eustachi łowczy Buski. Zacharyasz Szeptycki miecznik Przemysłki, spłodził Barlaama episcopa Lwowskiego *Graeci ritus*, Teodora cześnika Trembowolskiego, Eustachiego chorążego Latyczowskiego, i Alexandra miecznika Bełzkiego, tego ci synowie zostali: Atanazy metropolita całej Rusi, episcop Lwowski *Graeci ritus*, pasterz o unią gorliwy, i Bazyli starosta Tyszowiecki, i córki, Anna starościna Robsztyńska, Maryanna podczaszyna Zydaczewska: bracia zaś tych stryjeczni, Hieronim archidyakon Lwowski, a teraz suffragan Łucki, był

deputatem na trybunale koronnym, Jerzy starosta Obuchowski, sędzia kapturowy Lwowski 1733. Adam cześnik Trembowolski, i Franciszek chorąży Latyczewski, żona jego Barbara Krosnowska stolnikowna Gostyńska. Konstantyn miecznik Przemysłki sędzia kapturowy Lwowski 1733.

Obszerna wiadomość o tej familji umieszczoną będzie w dodatku w Tomie X.

Szerokowski *herbu Lubicz*, w Podlaskiem województwie.

Szerzeński *herbu Bończa*, w Krakowskiem województwie.

Szeszkowski, w księztwie Żmudzkiem. Alexander Sebastyan Szeszkowski ziemianin Żmudzki wydał do druku *Elogia D. Joannis Praecursoris*, *Elegia et Carmen Lyricum* 1645.

Szetyński *herbu Junosza*, w województwie Sendomierskiem. Jan Jacek Szetyński w zakonie S. Franciszka, *Ordin. Min. Convent.* drugi Ignacy *Ord. Minor. de Observantia.*

Szewerda. Jędrzeja Szewerdę wspomina *Konstytucya* 1607. *fol.* 864.

Szeynowski. Stanisław Szeynowski nobilitowany na sejmie w r. 1673. o czem patrz w Konstytucyi.

Szkliński *herbu Kościesza*, w Wołyńskiem województwie. Teodor Szymkowicz, wziąwszy dziedziczkę na Szklinie, pierwszy się począł pisać Szymkowiczem Szklińskim, co i potomkowie ich i podziśdzień zachowują, dla pamiątki, że od Szymkowiczów początki swoje wzięli: ten tedy Teodor spłodził trzech synów: Tomasza starostę Zygwulskiego i rotmistrza królewskiego *sterilem*, miał za sobą 1*mo voto* Aurelią Połubińską podkomorzankę Lidzką, a po niej Charlęską kasztelankę Bracławską: Jerzego, temu Maryanna Kadłubiska, trzech synów powiła, Jana sędziego grodzkiego Lidzkiego: ten z Katarzyną Baranowiczowną żył bezpotomnie; drugiego Marcina, od tego z Niekliszewskiej, nie została się tylko córka Chrząstowska Krystyna i ta *sterilis;* trzeciego Świętosława, tego z Barbary Turowny dwie córki, jedna za Wacława Zawiszę, druga za Jana Rzepichowskiego wydana, i syn Jerzy, który wkroczywszy w małżeńskie związki z Maryanną Suchodolską podczaszanką Słonimską, zrodził dwie córki, Teresę zaślubioną Korejwie miecznikowi Trockiemu, i Krystynę, i syna Świętosława, którego z pierwszej żony Gawareckiej Zofji miecznikowny Chełmskiej potomstwo, Łukasz, Maryanna, i Wilforta, z drugiej Anny Gorzkowskiej córka Bogumiła. Krzysztof Szymkowicz Szkliński, trzeci syn Teodora na początku położonego, sędzia ziemski Łucki, miał za sobą Kaszowską, z tej zrodził córkę Kruszową, i synów trzech: Michała, Jana, i Fryderyka. Z tych Michał

łowczy Wołyński, z Woroniecką zostawił syna Alexandra, od którego z Horajnowny była córka Maryanna Jakóbowska, i synowie Wojciech i Józef. Drugi syn Krzysztofa Jan, pojął w małżeństwo najprzód Naruszewiczownę, z której dwie córki zostały, jedna z nich zakonnica Ś. Brygitty. Po Naruszewiczownie ponowił śluby z Izdebską, z której został syn Stanisław, tego z Wośniewskiej syn Karol i córka Teresa Zaporska, Karol ożenił się z Lubowiecką, od której syn Balcer, i córki, jedna Kisielowa, druga w zakonie Ś. Brygitty we Lwowie. Trzeci syn Krzysztofa Fryderyk, ślubował dożywotnie Jałowickiej, z tej syn został Jan, temu Bądzyńska powiła syna Fryderyka, którego z Karwoskiej dzieci temi czasy, Ignacy, Michał i Maryanna: po Bądzyńskiej pojął Jan Bogucką, z tej kwitnęli dwaj synowie, Antoni z żoną Jurewiczowną, Michał zaś z Chmielowską, z której syn Antoni.

Szkudlski *herbu Lis*, w Kaliskiem województwie. Jan Franciszek Szkudlski dziedzic na Szkudli pod Kaliszem, miał za sobą Jadwigę Zdzenicką herbu Pomian, z której syn Teofil w roku 1701.

Szlachciński *herbu Nowina* patrz **Slachciński.**

Szlager. Floryan Szlager na sejmie w r. 1676. nobilitowany. O czem patrz Konstytucyi.

Szlubowski *herbu Ślepowron*, w ziemi Ciechanowskiej.

Szlubowscy herbu *Ślepowron* z przydomkiem *Korwin* początkowo w ziemi Ciechanowskiej wraz z inszemi Korwinami osiedli i od wsi *Szlubowa* nazwisko swoje wzięli, pisząc się raz Ślubowskiemi drugi raz Szlubowskiemi. Z dawnych rodziny tej członków są tylko wzmianki o Stanisławie Szlubowskim podstolim i vicestaroście Ciechanowskim; był on mianowanym przez Zygmunta III. Króla w roku 1624. do poboru czopowego na Ukrainę: *Volum. Leg. Vol. III. fol.* 487. — N. Szlubowski (1646.) miał *Mostowską* w małżeństwie. Mateusz poświęcony stanowi duchownemu, kościołowi swej parafji rodzinnej znaczny uczynił zapis. Jakób na walnym sejmie Warszawskim elekcyjnym, głosował na Jana Kazimierza Króla, d. 6. Październ. 1648. r. Maciej Szlubowski z Heleną *Mystkowską* (1632.) miał syna Jana (1669.) którego syn Antoni, starosta Werbelski, czyli Mikołaj. — Mikołaj Jan Jakób Korwin Szlubowski służył pod znakiem Sieniawskiego, pojął w małżeństwo Annę Konstancyę *Koszczycównę*, córkę Stanisława i Judyty z *Tarnowskich Koszczyców*, (*Duńczewski* pisząc o Koszczycach wymienia tę Annę jako zaślubioną Antoniemu Szlubowskiemu staroście Werbelskiemu): i z tej zostawił trzech synów Alexandra, Antoniego i Tomasza. — Tomasz z Teresą *Brzozowską* miał córkę N. za Sarbiewskim i syna Kazimierza cześnika Czerniechowskiego ożenionego z Katarzyną *Zaborowską* (1733.): ten miał pięć córek, Romanową, Kopystyńską, Paszkowską, Michalewską, Wasiutyńską: i syna Józefa Radzepskiego i Sulimirskiego starostę, kawalera orderu Ś. Stanisława. Ten Józef był posłem na sejm 1790. r. z województwa

Ruskiego, marszałkiem na sejmikach ziemi Chełmskiej r. 1793. przez długi przeciąg czasu w Krasnymstawie sprawował sądy jako vicestarosta, chorąży i miecznik Krasnostawski, podkomorzy Łukowski (1764. roku) zaślubił sobie Joannę *Piegłowską (Krasicki)* z której miał trzy córki: Scholastykę, Apolonię i Teresę, i synów trzech:

1o. Ignacy z Weroniką córką Floryana i Katarzyny z *Bobrownickich Cieszkowskich* spłodził córek pięć i syna Michała.

2o. Antoniego ten z Kunegundy córki Kazimierza i Salomei ze *Szczepanowskich Karskich* ma pięć dzieci, synów Józefa, Stanisława, Felixa i córek dwie.

3o. Jana, ten połączony z Józefą *Hauman* córką generała leitnanta wojsk Polskich i Elżbiety ze *Skalskich*, ma córkę Krystynę hr. Wielhorską. —

Oprócz tych roku 1669. na elekcyą Króla Michała, pisali się: Kazimierz Ślubowski z województwie Krakowskiem, — Zacharyasz i Wawrzeniec z ziemi Gostyńskiej, — Jan i Franciszek z ziemi Ciechanowskiej. — W roku 1697. Mateusz Ślubowski na elekcyą Augusta II. pisał się z województwa Poznańskiego. — Wawrzeniec z ziemi Zakroczymskiej: Piotr i Kazimierz. —

Szłapkowski, w województwie Sendomierskiem, świadczy o nich *Cichoc. Alloq. Osec. l. 2. c.* 13.

Szmerzyński *herbu Grzymała*, w województwie Inowrocławskiem. Piotr Szmerzyński najprzód kasztelan Inowrocławski, z tym tytułem podpisał *Protestacyą przeciwko dyssydentom w r.* 1573. potem wojewoda Inowrocławski, umarł 1582. miał za sobą Dorotę Dzierżgowską wojewodzankę Mazowiecką, i z niej zostawił potomstwo. Pius albo Zbożny poseł na sejm 1593. r. deputat do kwarty Rawskiej. *Constit. fol.* 647.

Szołayski *herbu Topor*, w Kaliskiem województwie i w Łęczyckiem, piszą o nich nasi pisarze.

Jakób Szołajski w roku 1778. pisarz grodzki Włodzimierski. — *Przypisy Krasickiego.*

Szołdrski *herbu Łodzia*, w Poznańskiem województwie, od dóbr Szołdry to nazwisko mają, luboć się piszą z Gorazdowa. Do przodków domu Łodzia należy, Wincenty z Kępy wojewoda Poznański. Wprawdzieć go mądry tego wieku pisarz, a oraz auktor książki, której tytuł: *Specimen historiae Polonae criticae*, do herbu Nałęcz pociąga, i mnie o to przymawia *pag.* 33. ale niewinnie. Gdybym nie miał inszej racyi po sobie, dosyć by mi na tem było, że go i sam ten godny prałat niżej do herbu Łodzia pociąga, kiedy *fol.* 107. tak mówi: *Hic praeprimis dicendum venit, alios esse Krempios (de Krempa) Stemmatis Nałęcz; alios Kempios (z Kempna) Stemmatis Łodzia; alios Kępscios Stem-*

matis Jastrzębiec. Ex Krępsciis fuit Petrus Palatinus Sendomiriensis, qui etc. Ex Kempiis fuit Vincentius Palatinus Posnaniensis, qui obiit anno 1386. *ejusque meminit Bielski fol.* 261. 267. I słusznie się tu poprawuje, bo to jest pewna, że w tym czasie Kempa w dziedzictwie Łodziów chodziła, co poznać *z Długosza in Vitis Episcop. Posnaniensium*, gdzie Jana biskupa Poznańskiego, zmarłego w roku 1346. zowie Łodzią, i że się z Kempy pisał, a znać to synowiec jego był ten Wincenty, co i z komputu lat snadno każdy wniesie. To samo znajdziesz *w Okol. tom.* 2. *fol.* 157. i owszem ten autor wyraźnie świadczy o Wincentym, że był herbu Łodzia, kiedy tak mówi: *Idem quoque* (*Cromerus*) *Libro* 14. *dicit Nicolaum Łodziam eo, quod in partibus Domarati esset, a Vincentio Palatino Posnaniensi (quem item Łodziam fuisse certo certius constat) in Bythynio oppido obsessum, et oppugnatum fuisse irrito conatu.* Wiedział ci bardzo dobrze o tem ten mądry w ojczyznie naszej minister, przecież Okolskiego pominąwszy, mnie tylko wytyka. Ja zaś z jednej strony widząc, że ani Długosz, ani Kromer, ani Bielski, ani żaden z historyków naszych, familji Wincentego nie wyraża, ale go wszyscy z Kępy tylko, czy Kąpy piszą, z drugiej strony, wiedząc, że Kępa w tym wieku dziedziczyła w domu Łodziów, a jeszcze mając po sobie Okolskiego, nie mogłem go do Nałęczów naciągać. Ta racya, którą przytacza autor z Długosza i innych, cale mię nie zbija z mojej opinji, ale owszem jeszcze przy niej gruntuje. Przyznaję to z chęcią, że Wincenty z Kempy wojewoda Poznański wodzem był Wielkopolskich panów, przeciwko Domaratowi generałowi Wielkopolskiemu i inszym Grzymalitom, atoli lubo się do tej domowej wojny najbardziej implikowali Nałęczowie, przecież nie sami, ale między niemi znajdowali się, Peregryn z Wągleszyna, generał Wielkopolski, po Domaracie, herbu Jelita. Bartłomiej z Koźmina i Odolanowa, herbu Róża, *Dług. lib.* 10. *fol.* 73. Wyszota z Kurniku herbu Łodzia. *Idem ibidem fol.* 94. Arnold z Wałdowa herbu Topor. *Idem fol.* 87. i owszem cała się Wielkopolska spiknęła była na Domarata. Słowa są *Długosza lib.* 10. *fol.* 68. *Sigismundus Marchio Brandeburgensis omnium fere Baronum et militarium Majoris Poloniae per Legatos impetitur prece, ut Domaratum de Pierzchno, eis multipliciter gravem et molestum, a Majoris Poloniae Capitaneatu destituat*, i znowu trochę niżej i *fol.* 73. którzy sobie Wincentego z Kempy wojewodę Poznańskiego herbu Łodzia jako najpierwszego w tej prowincyi senatora, za wodza obrali, na obronę fortun swoich i wolności. Stanisław Szołdrski dziedzic na Czem-

pinie, żona Małgorzata Pigłowska, córka z niej była za Piotrem Chłapowskim, z synów zaś Jędrzej, ten po zlustrowanych cudzych krajach i zakończonych naukach w akademji Rzymskiej, do dworu Zygmunta III. Króla Polskiego udawszy się, między sekretarzów Władysława Królewicza był policzony, aż też i kanclerzem jego został, któremu tak pod Smoleńskiem, jako i pod Chocimem i wierną był radą i pomocą; a że i głęboki rozsądek, i powaga w obyczajach, i życie niezamulone w nim się znacznie wydawały: dla tego najwyższe prelatury, prawie go sobie wydzierały, proboszcz Gnieznieński, Poznański i Kruświcki, kantor Krakowski, dziekan Łowicki, scholastyk Łęczycki, deputat potrzykroć na trybunale koronnym, wspominają go *Konstytucye* 1627. *fol.* 8. i 1631. *f.* 40. W r. 1633. już nominatem Kijowskim zowie go *Konstytucya f.* 8. i 12. przy której infule administrował oraz biskupstwo Krakowskie, za Jana Albrychta Królewicza, którego zmarłego w Padwie 1634. ciało, do ojczyzny przyprowadził, *Starowol. in Vitis Episc. Crac.* ile tej podróży jego do Rzymu podjętej nierozdzielny towarzysz; wziął wkrótce potem to jest w roku 1636. Przemysłką infułę, *Hist. Coll. Premisl.* z tej posuniony na Poznańską w tymże roku; kędy zastawszy katedralny kościół świeżo ogniem zrujnowany, wszystek się udał na restauracyą jego, od fundamentów począwszy, które od upadku dźwignął, sklepieniem potem, pięcią wieżyczkami, pawimentem, organami, obrazami, wielkim ołtarzem i kaplicą, złotemi i srebrnemi naczyniami, apparatem drogim ozdobił go; intraty kapitule Poznańskiej, zapisawszy wieś Wielichowo i substancyą swoję darowawszy, nad wszystkich swych antecessorów więcej przyczynił, na akademią Poznańską dziesięć tysięcy wysypał; w pracach tedy pasterskich ustawicznych zostając, paraliżem ruszony, odpoczął w Panu w r. 1650. wieku swego 67. biskupstwo to sprawując lat 14. pochowany w katedrze swojej z pięknym nagrobkiem. *Starowol. in Monum.* Brat jego rodzony Maciej pisarz ziemski Poznański, miał za sobą Katarzynę Gembicką podczaszankę Poznańską: (był i drugi brat jego Władysław kanonik Łowicki) z tej był syn Stanisław cześnik Kaliski i surrogator Poznański, w sądach nieuchybny dekretysta, dozorny gospodarz, na duchowieństwo, kościoły i ubogich szczodrobliwy, Rożaniec przy kościele Czempińskim fundował, żadnych honorów wyższych przyjąć niechciał, był posłem na sejm 1638. ztamtąd deputatem stanął na trybunał Radomski, *Constit. f.* 21. i znowu posłując na sejm Warszawski 1645. na tej funkcyi umarł; żona jego Zajączkowna, ale i o drugiej czytam Manickiej, z której był urodzony syn Jan cześnik Kaliski, (luboć o licznem jego potomstwie czytałem: z których jedni w senacie zasiadali, drudzy w stalach katedral-

nych, inni w zakonach życie pokończyli; o Annie córce jego piszą, że sobie panieńskie na świecie życie obrawszy, w wielkiej pobożności i wstrzemięźliwości do śmierci swej żyła, żadnych ani mięsnych, ani mlecznych potraw przez lat trzydzieści nie zażywając) zszedł z tego świata w r. 1662. pierwsza żona jego była Barbara Suchorzewska, *Acta Castr. Pyzdren.* 1629. z której się został syn Wojciech, druga Maryanna Zbijewska starościanka Babimojska, z tej spłodził syna Jędrzeja koadjutora dziekanji Poznańskiej, kanonika Kaliskiego, atoli młodo zmarłego, i córek dwie, Annę Smogulecką, i Zofią Łabęcką: bo trzy insze w panieństwie młodo w grób weszły. Jan Szołdrski kasztelan Biechowski, *Vir obitis legationibus, variisque expeditionibus et obsequiis pro Republ. clarus*, mówi o nim *Lisicki*, żona jego Katarzyna Korosowna, córka jego była za Adryanem Miaskowskim kasztelanem Szremskim, synowie dwaj, Alexander i Jędrzej, obadwa ludzie rycerscy; pierwszy, w Prusiech przeciwko Gustawowi, drugi Jędrzej przeciwko Kozakom w potrzebie odwagi czyniąc, polegli, był i trzeci Stanisław kasztelanic Biechowski 1665. w szkołach Poznańskich, a potem po wielu w tej ojczyznie wysługach, toż krzesło co i ojciec osiadł, żona jego Ponińska, córka Alexandra, siostra Hieronima kasztelana Gnieznieńskiego, z tej córka Maryanna poszła za Chojeńskiego herbu Abdank, syn zaś Ludwik najprzód stolnik Wschowski, kasztelan Gnieznieński, dalej wojewoda Kaliski. temi czasy gdy to piszę, wojewoda Inowrocławski i generał Wielkopolski, żona jego Maryanna Bogumiła Unrużanka, pozostała wdowa po Jakóbie Pilchowskim, z sejmu 1703. komissarzem zapisany na uspokojenie dyfferencyi, między województwy Wielkopolskiemi i Szląskiem, *Constit. fol.* 21. córka jego Ludowika zaślubiona Janowi Prosperowi Załuskiemu, kuchmistrzowi Litewskiemu, synowie zaś dwaj, jeden starosta Łęczycki. ten się złączył dożywotnie z Działyńską, drugi Władysław starosta Łęczycki i Rogoziński, poseł na konwokacyą 1733. ma za sobą Radomicką wojewodzankę Inowrocławską i generałownę Wielkopolską z Broniszowny urodzoną. Siostra rodzona generała Wielkopolskiego Elżbieta, żyła z Marcinem Lisieckim. Bartłomiej kasztelan Santocki temi czasy. N. Szołdrska Piotra Bronisza kasztelana Kaliskiego, Małgorzata Macieja Kierskiego, N. Krystyna Marszewskiego, N. Cieleckiego podsędka Poznańskiego małżonki: Barbara w zakonie Cystercyeńskim w klasztorze Hołobockim 1672. Mikołaj Szołdrski w młodym bardzo wieku oddał się Bogu w zakonie Soc. Jesu, i umarł w nim w r. 1617. w kollegium Kaliskiem, gdzie na ten czas filozofji słuchał. *Histor. Provin. Polon.* Jędrzej, Mikołaj i Jan podpisali elekcyą Władysława IV. Stanisław miał za sobą Czacką. Ale-

xander Maurycy kanonik Poznański, deputat na trybunał koronny 1690. Tę też Okolski między inszemi, pochwałę domowi temu przyznaje, że nigdy żadną herezyą nie zmazał się. N. Jana Rogalińskiego z Dzwonowa małżonka.

W r. 1778. Andrzej Szołdrski kanonik Płocki, kustosz Warszawski: Siostra jego za Szymanowskim cześnikiem Warszawskim. — *Kras.*

Szołkowski *herbu Szeliga*, ale księżyc bez krzyża noszą. Jan Szołkowski podczaszy Wileński, poseł na sejm 1662. *Constit. fol.* 2. i Mikołaj Szołkowski z tegoż sejmu komissarzem naznaczony do zapłaty wojsku, *Constit. f.* 5. Stanisław pisarz ziemski Wiłkomierski, poseł na konwokacyą 1696. N. była za Mikołajem Narburtem.

Józef Szołkowski w r. 1778. oboźny Inflantski. — *Krasicki.*

Szołowski *herbu Wczele*, w Wielkiej-Polszcze. Felicyan Szołowski Soc. Jesu temi czasy.

W r. 1788. N. Szołowski komornik ziemski Łęczycki. — *Krasicki.*

Szołucha *herbu Świat z krzyżem.* Teodor Jędrzejowicz Szołucha w r. 1585. Konstantyn w Mińskiem, podpisał elekcyą Władysława IV. Piotr sędzia ziemski Orszański 1674.

Szomański *herbu Jastrzębiec*, w województwie Mazowieckiem. Sieciecha, Stanisława, Wita i Chrocinią Szomawskich wspomina list u *Paproc. o herbach.*

Szomowski *herbu Lubicz*, w ziemi Łomżyńskiej. Michałowi Szomowskiemu na nagrobku ten herb przywłaszczony w Radomskim kościele: *Starowol. in Monum.* N. zabity na stolicy od Moskwy w r. 1606. *Petric. l.* 2. *Histor.* Przecława Szamowskiego w zakonie naszym wspomina *Hist. Coll. Jarosl.* Drugi także był in Soc. Jesu. Stanisław, umarł 1656. wieku swego 70. w Jarosławiu u S. Jana. Brat jego rodzony Jakób z światem się pożegnał w r. 1635. na nasze kollegia Jarosławskie i Przemyslkie szczególniej dobroczynny: Jan wojski Przemysłki, syn zda mi się Jakóba, rok 1668. ostatni miał życia swego, którego gotując się na śmierć, Matce Boskiej w Jarosławiu cudami wsławionej z szczodrobliwością się swoją popisał, pogrzebiony u OO. Bernardynów w Przeworsku z marmurowym nagrobkiem w kaplicy, którą kosztem swym wymurował i sowicie nadał: gdzie widzieć herb Lubicz, syn jego Jan *festivissimi, promptissimi vir ingenii*, jako mówi *Ks. Kanon*, podskarbim był nadwornym koronnym i starostą Opoczyńskim, urodzony z matki Duninowny, Janowi III. Królowi Polskiemu dla niepospolitych z natury przymiotów, a osobliwie żywego obrotu, tak miły, że go też do Porty Ottomańskiej swoim legatem wysłał, na traktaty o pokój, ztamtąd powróciwszy, w r. 1678. z ciałem się rozstał. Katarzyna Szomowska była za Zdzańskim, leży w Jarosławskim naszym kościele. Joanna pierwsza

pokojowa Królowy w r. 1690. wydana za Jana Orzechowskiego. *Załusk. mowy fol.* 90. Alexander starosta Opoczyński 1678. Stefan podczaszy Czerski 1674.

Szopowski, w powiecie Wiłkomierskim. Jerzy Szopowski koniuszy Upitski, podpisał elekcyą Jana III. Króla.

Szopski, w ziemi Warszawskiej, Władysław, Adam, Piotr Franciszek podpisali też elekcyą.

Szorc *herbu Mora*, w Prusiech i indziej. Dom starożytny, co poznać z tego co pisze *Kojał. pod r.* 1333. *w historyi Litewskiej, solus Insterburgensis Praefectus Everardus Szorc, cum trecentis equitibus, et quingentis peditibus quos e Saxonia in praesidii Regiomontani supplementa ducebat contra Litvanos, ex itinere deprehensus, in pugnandi necessitatem incurrit, deletusque est*, to jest od Olgierda w. ks. Litewskiego: *Stryjkow. fol.* 415. niewiemże czy nie od tego samego znać w niewolą w tej potrzebie wziętego, Szorców dom w Polszcze rozmnożony. Jan Szorc de Obrąp podsędek Zakroczymski w r. 1453. *Statut Masov. fol.* 98. *MS. o Familiach Pruskich* powiada, że się przedtem Kostyczami zwali, i że za czasów Króla Kazimierza do Prus przyszli. Jan Szorc podkomorzy Malborski, starosta Kiszewski, poseł z województwa Pomorskiego na elekcyą Króla Zygmunta III. którą podpisał, *Constit. fol.* 457. i znowu w r. 1590. *Constit. f.* 568. umarł bezżenny. Przecław sądowy powiatu Tczewskiego, zostawił syna z małżonki von Felden Zakrzewskiej. N. była za Bąkowskim starostą Lawdańskim. Niektórzy z nich, według świadectwa *Ks. Kojał. in MS.* przenieśli się z województwa Malborskiego do księztwa Litewskiego: z tych N. Szorc fundował OO. Franciszkanów w Narwiliszkach, z żoną swoją Dorotą Zienowiczowną. Wojciech *nobilitate, opibus, virtute bellica clarus*, mówi o nim nagrobek w Wilnie u OO. Franciszkanów, zmarłemu w r. 1608. wystawiony. Mikołaj Krzysztof marszałek Oszmiański, dwadzieścia i dwie lat z obozu nie wyjeżdżał, służąc ojczyznie w różnych expedycyach, termin życia jego przypadł na rok 1637. leży w Wilnie u S. Jana. Wojciech spłodził dwóch synów, Adama i Balcera, ten zostawił córkę Joannę Rowicką, i synów, Józefa, od którego tylko córka była Barbara Minocka, i Antoniego, od którego syn Michał.

Szornel *herbu Dołęga*, w Lubelskiem województwie i Ruskiem, w księztwie Żmudzkiem, przedtem dziedziczyli na Szornelach Wewsianach i Brewikach, tam fortunę swoję zostawiwszy w ręku braci swojej rodzonej, Jan Szornel z ojca Jerzego urodzony, do obozu się Polskiego udał, kędy od roku 1550. aż do r. 1605. we wszystkich expedycyach, pokazał mężne serce, już pod szarżą rotmistrza, już pod pułkownika; Za-

mojski hetman, szczególniej go, dla jego rycerskiej odwagi ukochał, zszedł z tego świata w roku 1628. wieku swego 91. *Starowol. in Monum.* miał za sobą Zofią Wołczkownę, córkę Mikołaja Wołczka podstolego Chełmskiego, z którą wziął w posagu dobra Radawiec w Lubelskiem województwie, ale tę majętność zamienił potem za Popkowice: z tej byli ci synowie, Jerzy, Wacław, Jan, Prokop, Paweł i Jakób. Z tych Jerzy był sędzią ziemskim Lubelskim, jest w druku jego, *Pansphernia, już to powtórnie wydana w r.* 1676. on zaś w następującym roku, z tym się światem pożegnał, w kościele naszym Lubelskim pogrzebiony: żona jego była Zofia Jerzego Jana córka. Wacław zaś brat jego, pojął Annę Ołtarzewską z województwa Bełzkiego. Paweł trzeci brat ich, Konstancyą Dedyńską; ten to zda mi się Paweł, był cześnikiem Sanockim w r. 1687. Jerzy Szornel w zakonie naszym, mąż właśnie apostolski, missye między dzikiemi ludźmi, z niemałym połowem do wiary odprawował, wielu bardzo więźniów z niewoli Tatarskiej wykupił, do czego mu szczodrobliwość Panów różnych znacznie pomagała, sam też poszedł na wolność synów Boskich w roku 1702. będąc rektorem Kamienieckim, świeżo po odebraniu Turkom tej fortecy, które też kollegium, rządził przedtem, kiedy Kamieniec Turcy Polakom wzięli. Adam w księztwie Żmudzkiem. N. była za Ludwikiem Kadłubiskim.

Antoni Szornel wojski Urzędowski, w ziemi Sanockiej, pojął *Ramultownę. — Krasicki.*

Szostakowski *herbu Łabędź*, w księztwie Litewskiem. Mikołaj Szostak w r. 1520. poseł Zygmunta I. Króla do Moskwy. Teodor w r. 1498. o którym *Kojał. par. 2. Hist.* Jan podwojewodzy Bracławski podpisał elekcyą Władysława IV. Prokop Jacek Haustowicz Szostakowski, ś. teologji doktor i prowincyał zakonu Kaznodziejskiego w r. 1674. Szostak Jan, Franciszek, Jerzy 1697. w Wileńskiem województwie.

Szostowicki *herbu Odyniec*, w województwie Witebskiem i w księztwie Żmudzkiem. Teodor syn Bogdana spłodził trzech synów, Jana stolnika Żmudzkiego, Jędrzeja skarbnika Witebskiego, i Michała cześnika Rzeczyckiego. Jan Szostowicki którego syn Marcyan towarzysz chorągwi usarskiej pod Basią poległ. Adam syn Jędrzeja służył w wojsku z Zygmuntem Słuszką chorążym Litewskim. Dadzibog drugi syn Jędrzeja z Michałem Pacem hetmanem, synowie jego, Michał, Jakób i Jan.

Szparowski. N. Szparowski, miał za sobą Rudnicką, z której dwie córki poszły za dwóch braci Kochanowskich.

Szpilewski *tegoż herbu co i książęta Ostrogskie*, w księztwie Litewskiem. Jędrzej Szpil z sejmu 1589. poborca w Inflanciech. *Constit. fol.* 559. i 1591. *fol.* 632. Teodor

spłodził dwóch synów, Marka pisarza Rzeczyckiego, i Jana wojskiego Rzeczyckiego. Marka synowie ci byli, Adam, Teodor, Erazm i Nereusz, tego ostatniego to się potomstwo zostało: Jerzy sędzia Mścisławski, Hieronim, Samuel i Jan w różnych okazyach życie swoje za ojczyznę położyli, Bogdan pod Wiedniem zginął, Krzysztof skarbnik Rzeczycki: niewiem czy nie od tego Nereusza piszą się, Szpilewski Neronowicz. Jan brat Marka, wojski Rzeczycki, spłodził Wawrzeńca i Stefana podczaszego Rzeczyckiego; od Wawrzeńca synowie, Jan i Marcyan, długo żołd prowadząc w wojsku Litewskiem, kawalerską śmierć na placu znaleźli, córka zaś Zofia wydana za Stanisława Szczukę. Stefana zaś podczaszego syn Bogdan 1684. Antoni Neronowicz Szpilewski wojski Rzeczycki, miał za sobą Konstancyą Wankiewiczownę podstolankę Mińską, wdowę po Szymkowiczu staroście Kołaczewskim. Gabryel starosta Stęgwilski stolnik Rzeczycki poseł na sejm 1703. i deputat do boku królewskiego, *Constit. f.* 15. żona jego Helena, córka Michała Ryszkowskiego podczaszego Łukowskiego. Józef skarbnik Rzeczycki, z tegoż sejmu komissarzem zapisany do granic od Szląska. *Constit. fol.* 21. N. miał za sobą Annę Radzimińską kasztelankę Ciechanowską.

N. Szpilewski (Antoni) wojski Rzeczycki, z dóbr swoich dziedzicznych Niesforowskich nadał na cerkiew Uniacką włok dwie, co approbowała konstytuya na, sejmie roku 1676. — Franciszek koniuszy Mścisławski. — *Krasicki.*

Szpork, w Brześciańskiem województwie. Jan Szpork podpisał elekcyą Jana III. Króla.

Szpot *Dunin, herbu Łabędź*, przecież ich herb tak opisuje *MS. o Familiach Pruskich:* w czerwonem polu Łabędź biały, na szyj jego korona złota, na głowie takaż, w nozdrzach pierścień złoty z dyamentem, na hełmie takiż Łabędź, która aukcya, znać jednemu z nich za znaczne dzieła pozwolona. Mikołaj Szpot de Wola kasztelan Sendomierski, list Kazimierza *o Unji ziemi Bełzkiej z Koroną w r.* 1462. *na co Okol. przywodzi statutu Januszowsk. kartę* 799. ale tam Mikołaja chorążym Sendomierskim, nie kasztelanem piszą. Mikołaj Szpot z Krajowa, (z czego poznać że z Krajowskiemi jednejże są dzielnicy) najprzód kasztelan Gdański 1500. a potem wojewoda Pomorski. *Histor. Polon. Prut. Okol.* powiada, że umarł 1518. miał za sobą Kościelecką, z której jedni mówią, że żadnego potomstwa nie było, drudzy, że tylko córki po nim zostały, twierdzą: bodaj nie był synem Piotra kasztelana Sieradzkiego starosty Malborskiego, który kwitnął w r. 1478. Piotr Dunin Szpot chorąży Sendomierski w r. 1496. u *Łask. w Stat. f.* 110. Maciej Szpot Dunin, miał za sobą Czerniejowską z Duninowny

Wolskiej kanclerzanki koronnej urodzoną. Jędrzej kasztelan Sochaczewski starosta Łęczycki, *Poniat. Morze*. Jakób Szpot opat Wąchocki, o którym świadczy tenże autor, że ciało jego nieskażone za jego czasów znaleziono. Piotr Szpot starosta Piotrkowski, w r. 1578. pod niezgodną elekcyą trzymał stronę Maxymiliana. N. Szpot od Iwoni hospodara Wołoskiego w niewolą wzięty, *Paproc*. Wacław dworzanin Królowy Anny w r. 1578. Jakób z Woli Szpotowej Szpot, proboszcz Tarnowski umarł 1584. ktorego nagrobek z Tarnowskiego kościoła wypisał *Starowol. in Monum.* postawiony od brata jego Jana i synowców Jędrzeja i Adama. N. Szpot Dunin miał za sobą Jadwigę Tomicką corkę Piotra kasztelanica Gnieznieńskiego koło r. 1620. która mu powiła trzech synów, *Okol. tom. 2. f.* 171. N. kanonik Krakowski umarł 1671. Ignacy w zakonie Soc. Jesu w Rzymie *in Vaticano* był penitencyarzem w r. 1703. *Rojzius in Chiliasticho* sławi jednego z nich w r. 1557. *Pietatis cultor avitae Antistes Spotus, quo haud Sarmata creditur ullus, sanctius excelsae colere alta palatia Romae*, podobno był suffraganem Krakowskim. Szpotowna Duninowna była za Piotrem Pikarskim podstaroścím Ostrołęckim.

Szpotański *herbu Łabędź*, w Brześciańskiem województwie; rozumiem że od Szpotów Duninów idą. Kazimierz Szpotański proboszcz Kobryński i Czarniawicki 1691. miał i brata rodzonego, ojczyma Radeckich. Zygmunt Szpotański miał za sobą Konstancyą Złotnicką, z którą zrodził trzech synów, Stanisława, tego żona Franciszka Drwęska herbu Gozdawa, którą urodziła Ponińska herbu Łodzia. Jędrzeja, tego żona Pukińska Teresa, ale mu umarła 1737. i Szymona, tego żona Katarzyna Grabowska herbu Jastrzębiec.

Szretter. Jan Szretter major J. K. Mości, otrzymał indygenat w Polszcze w r. 1685. o czem Konstytucya tegoż roku.

Szrzobski *herbu Sulima*, w Dobrzyńskiej ziemi i w Kujawskiem województwie, jednejże dzielnicy z Służowskiemi, Mikołaj Szrzobski sędzia Bobrownicki, Piotr wojski Dobrzyński.

Sztilkien, w Bracławskim powiecie w księztwie Litewskiem, pisze o nich *Kojał. in MS.* z których Ludwik Sztilkien mąż waleczny, porucznik chorągwi usarskiej Karola Chodkiewicza hetmana, córka jego Kościałkowska.

Sztrem *herbu Szeptycki*. Sztrem obersztерleitnant w wojsku Polskiem, w zasługach swoich otrzymał indygenat na sejmie 1676. *Const. fol.* 63.

Szubert. Adam Szubert nobilitowany w roku 1676. o częm patrz Konstytucyi w tymże roku.

Szubski *herbu Prawdzic*, w Inowrocławskiem województwie. Szymon z Szubska Szczawiński kasztelan Inowło-

dzki 1576. *Constit. fol.* 271. z tego poznać, że się od Sczawińskich wydzielili. Szubska była za chorążym Brzeskim Kujawskim Boruckim. Katarzyna chorążanka Łęczycka, była za Janem Sczawińskim podstolim Gostyńskim, z którą Szubsko w ten dom weszło.

Szukszta *herbu Pobog*, w Upitskim powiecie i w księztwie Zmudzkiem. Piotr Szukszta cywun Eiragolski, sędzia ziemski Zmudzki, poseł na konwokacyą 1632. i sędzia generalnego kapturu Warszawskiego, *Porządek elekcyi fol.* 7. i w r. 1634. zkąd deputatem stanął na trybunał fiskalny Wileński, *Const. fol.* 6. plebanią fundował w dobrach swoich, konwikt dla ubogich studentów w Krozach, do kollegium zaś naszego Kowieńskiego majętność jednę zapisał, zszedł z tego świata bezpotomnie: Rodzony brat jego Zygmunt pisarz ziemski Upitski, drugi Krzysztof podkomorzy Kowieński. Krzysztof Szukszta kanonik Zmudzki. Timotheusz którego syn Jędrzej mąż uczony. Kazimierz Dominik 1674. Jan Stanisław najprzód sędzia grodzieński, z tym tytułem posłował na sejm 1661. zkąd deputatem stanął na trybunał fiskalny Litewski, *Const. f.* 4. i 1662. w r. 1667. już podsędek ziemski Kowieński, poseł i komissarz do zapłaty wojsku Litewsk. *Const. fol.* 3. i 1674. *fol.* 13. i 1676. *fol.* 10. w r. 1678. podkomorzy Kowieński także poseł do granic między Kurlandyą i Inflantami Polskiemi. *Constit. fol.* 8. Na hełmie jednak Szuksztowie tylko trzy pióra strusie noszą. N. podstoli Zmudzki miał za sobą Annę Oziębłowską. Petronella była za Stanisławem Oziębłowskim wojskim Wiłkomierskim.

Jan Szukszta r. 1778. pisarz ziemski Upitski. — Ignacy sędzia ziemski Szawelski. — *Krasicki.*

Szulc. Mikołaj Szulc metrykant koronny nobilitowany w r. 1676. o czem patrz Konstytucyi w tymże roku.

R. 1778. Konstanty Szulc strażnik Smoleński. — Jan miecznik Witebski. — *Krasicki.*

Szumanczewski *herbu Prus 1mo.* N. Szymanczewski, miał za sobą Zofią Zulińską, od której potomstwo zostało. N. pojął Katarzynę Swidzińską sędziankę grodzką Piotrkowską.

Szumborski *herbu Lubicz*, pisze o nich *MS. o Familiach Pruskich*, że się w Prusiech znajdowali.

Szumieński *herbu Nieczuja*, w Ruskiem województwie.

Szumlański *herbu Korczak*, w Ruskiem województwie. Marek Szumlański z Łahodowskiej spłodził syna Maxyma, zostawił z Opryszowskiej synów dziewięciu. Paweł jeden z nich w wielu okazyach doświadczonego męztwa rotmistrz. Piotra synowie, Iwan w okazyi z Wołochami zginął, Paweł w Moskwie, Jędrzej pod Smoleńskiem polegli, czwarty Stefan;

Ilia trzeci syn z dziewięciu, którego synowie Iwan i Paweł. Alexander czwarty, rotmistrz królewski, z Anną Poniatowską spłodził dwóch synów: Pawła pułkownika u Mikołaja Potockiego hetmana w. koron. ten żył z Żurakowską Lechnowiczowną, i Stanisława rotmistrza, temu Anna Hoszowska powiła dwie córki: Annę Teodorowi Biliczka Żurakowskiemu, i Krystynę Bazylemu Surzewiczowi Hołyńskiemu zaślubione, synów zaś sześciu. 1. Józef de Szumlany Szumlański, Lwowski, Halicki i Kamieniecki episcop, metropolji Kijowskiej administrator, archimandryta Pieczarski, *tam in bellicis, quam in publicis expeditionibus et functionibus praestitis multoties sat superque insignis* mówi o nim pewny list Jana III. Króla, o unią gorliwy pasterz. 2. Samuel cześnik Podolski; którego z Heleny Aloizuwny syn Alexander łowczy Kijowski, tego z Starzyńskiej synowie, Piotr i Stanisław. 3. Konstantyn wojski Żydaczewski, od którego z Anny Jordanowny, tylko się córka została Zofia wydana za Mikołaja Hoszewskiego. 4. Alexander a potem w zakonie Atanazy episcop Łucki 1688. temu póki jeszcze świeckim był człowiekiem, Anna Demowiczowna zrodziła córkę Zofią Konopacką, i synów pięciu, Geneona episcopa Mińskiego, Cyrylla Episcopa Pereasławskiego, Daniela zakonu kaznodziejskiego, Jana, od którego z Obertyńskiej, był syn Gabryel, ale *sterilis;* Marka, od którego dwie córki, Helena i Anastazya, i Stefana, od którego syn Jan. 5. Michał, ten miał za sobą Zofią Rudnicką, i z niej córkę Helenę, która 1*mo voto* żyła z Bazylim Kozłowskim, 2*do* z Wawrzeńcem Brzeskim, i Annę Pakowską: synów zaś dwóch, Stanisława *sterilem*, i Eliasza, od którego z Ołtarzewskiej syn Józef. 6. Jan od tego był Paweł miecznik Żydaczewski, od którego z Dymideckiej czterech synów, Jędrzej starosta Buczniowski pojął Bidzińską wojewodzankę Sendomierską, pozostałą wdowę po Piotrowskim. Jan cześnik Łukowski pułkownik, Józef i Dymitr. Niektórzy z nich do księztwa Litewskiego przenieśli się, i w powiecie Wiłkomierskim osiedli, z których Kazimierz, ołtarz w Owańskach wystawił i altarystę przy nim fundował, co approbowała *Konstytucya* 1678.

Onufry (podobno brat starosty Buczniowskiego wyżej wymienionego) władyka Przemyski. — Józef drugi brat Jędrzeja starosty, chorąży Halicki z *Swistelnickiej* spłodził synów czterech i córek dwie. 1o. Roman starosta Rakowiecki, pojął *Stadnicką* chorążankę Podolską i zostawił potomstwo. — 2o. Bazyli bezżenny. — 3o. Konstanty trzeci syn Józefa, pułkownik, żona jego *Mierzejowska.* — 4o. Onufry Bazylian. — Dyzmas stolnik Kołomyjski. — Jan burgrabia Podolski. — *Krasicki.*

Szumski *herbu Jastrzębiec*, w Płockiem, Wileńskiem i Brześciańskiem województwach. Boxa z Szumska łowczy Kra-

kowski r. 1400. *na liscie Jagiełła Króla danym miastu Lwowskiemu*, i u *Paproc. fol.* 55. ale Sendomierskim go piszą, nie Krakowskim. N. miał za sobą Kryską wojewody Płockiego Ninogniewa siostrę koło roku 1500. Bartłomiej pleban Gniewczyński 1580. *Nakiel. fol.* 309. Adam w Płockiem 1674. Jan Szumski w Wileńskiem, syn jego Stefan. Kazimierz sędzia ziemski Wileński, porucznikował pod usarską chorągwią Janusza Kiszki, hetmana Litew. z Wnuczkowny podsędkowny Wileńskiej syna zostawił Michała, Michał podstolim był i podwojewodzym Wileńskim, pod Chocimem i przeciwko Moskwie wojował pod Petchorską chorągwią. Kazimierz, i to mąż rycerski. N. podstoli Wileński, pisarz grodzki 1723. Antoni z Starodubowskiego, deputat na trybunał Litewski r. 1723. N. miał za sobą Anastazyą Sieniuciankę.

Tomasz Szumski r. 1778. obożny Wileński. — *Krasicki.*

Szuniewski. Mikołaj Szuniewski w r. 1658. nobilitowany na sejmie, o czem patrz w Konstytucyi tegoż roku.

Szurski, w województwie Brześciańskiem. Maxymilian Szurski r. 1674. Szurkowna w Nowogrodzkiem, Jana Lisowskiego małżonka.

Szuszkowski *herbu Bończa*, na Rusi. Szuszko Chobotowski, sędzia ziemski Włodzimierski, i poseł z Wołyńskiego na sejm 1569. podpisał unią Litwy z Koroną. *Const. f.* 171.

Szuyski *herbu Pogonia*, w Brześciańskiem województwie, wprawdzieć im *Kojal. in MS.* za herb podtrąca Nałęcz, ale to błąd, pogonią się pieczętują, którą takim kształtem na ich nagrobkach widziałem. Jeździec zbrojny (czyli jako inni chcą, S. Jerzy) na koniu białym w lewą tarczy zapędzony, na szyszaku u niego pióra białe, jak zwyczaj był u starych wojowników, uzda czerwona, czarnego Smoka skrzydlastego kopiją przebijający, tak że w pysku jego rozdartym tę utkwioną widzieć; na hełmie mitra książęca z krzyżem złotym, pole zaś tarczy czerwone. Z tego poznać, że ten dom z książąt swoję linią prowadzi. *Starowol. declamat. contra obtrect.* powiada, że się niektórzy kniaziowie Szuyscy z Moskwy do Polski przenieśli przed rokiem 1600. jakoż że w Moskwie kwitnął i potem ten dom: bo Bazylego Szuyskiego na tron Moskiewski jak niespodzianie fortuna wyniosła 1609. tak go z niego wkrótce ztrąciła. Czytaj o tym *Kobierzyckiego l. 2. f.* 69*). W Polszcze

*) Wasil Szujski Car Moskiewski złożony (1611.) z tronu przez Bojarów i w klasztorze z braćmi swemi Dymitrem i Iwanem osadzony — po otrzymanem zwycięztwie przez Zółkiewskiego, wydany został temuż, wraz z braćmi swemi i do Warszawy zawiezioni w tryumfie, poźniej zamknięci w zamku Gostyńskim, gdzie z wszelką uczciwością utrzymywani byli. — Żal utraty korony w nie-

zaś naszej z tego domu czytam Krzysztofa de Mokrany w processie dyslimitacyi między województwy Podlaskiem i Brześciańskiem. Jan Alexander chorąży Brześciański, wspomina go *Przyłuski in Felice Luceor.* w r. 1639. miał za sobą Jadwigę Krzywczycką, z tej był syn Władysław Alexander także chorąży Brześciański, któremu zmarłemu w r. 1671. nagrobek srebrny wystawiony w kościele Brzeskim OO. Bernardynów, od żony jego Justyny Kolendzianki, z tej zostało dwóch synów: Alexander w zakonie naszym życie swoje poświęciwszy Bogu, w nim dokonał w Gdańsku 1714. Drugi Franciszek podstoli Brześciański. Drugi syn Jana Alexandra chorążego Konstantyn Jan, najprzód pisarz ziemski Brześciański, poseł 1674. na konwokacyą *Constit. fol.* 13. i 1669. zkąd komissarzem stanął do zapłaty wojsku, *Constit. fol.* 3. dalej chorąży Brześciański, deputat do boku królewskiego dla obrady, *Constit. fol.* 8. aż też pisarz Litewski, starosta Jałowski i Zahalski, pierwsza żona jego Brzozowska wojewodzanka Brześciańska, z tej był syn Dominik chorąży Brześciański, poseł na sejm 1703. zkąd zapisany deputatem do boku królewskiego dla obrady, zostało się

---

spełna roku zakończył dni Wasila, podobnież ze smutku umarł i brat jego Dymitr, o trzecim Iwanie niewspominają dzieje. Początkowo złożono ich ciała przed bramą Gostyńskiego zamku, lecz niedługo potem, Król rozkazał sprowadzić ich ciała do Warszawy, i wspaniałym grobowcem w kościele ks.ks. Dominikanów kaplicą Moskiewską zwanym ozdobił. Następujący nagrobek nad zwłokami ich wyrytym został.

JESU CHRISTI DEI FILII
Regis Regum Dei Exercituum gloriae,
SIGISMUNDUS III. Rex Poloniae et Sveciae,
Exercitu Moschovitico ad Clusinum caeso, Moscoviae Metropoli deditione accepta Smolensco Reipublicae restituto.

Basileo Szuyscio Magno Duci Moschoviae, et fratri ejus Demetrio, militiae praefecto, captivis jure belli receptis, et in arce Gostinensi sub custodia habitis, ibique vita functis,

Humanae sortis memor,
Ossa illorum hunc deferre
Et ne se regnante, etiam hostes
Iniusteque sceptra parantes
Justis sepulturaque carerent
in hoc,
A se, ad publicam posteritatis memoriam,
Regnique sui nomen,
Exstructo Trophaeo
Anno a partu Virginis MDCXX.
Regnorum Poloniae XXXIII.
Sveciae XXVI.

Około r. 1635. Władysław IV. syn i następca Zygmunta III. uczyniwszy pokój i wieczyste przymierze z Moskwą, na usilne nalegania posłów Moskiewskich, pozwolił im ciała rzeczone wydać. Dziś już i kościół ten i kamień grobowy nieistnieją. — *Dzieje Zygmunta III. p. J. U. N. — P. W.*

po nim dwóch synów: Mikołaj i N. Druga żona jego Konopacka kasztelanka Chełmińska. Trzecia Ludowika Sapieżanka, siostra rodzona wojewody Trockiego, umarła 1687. Czwarta Anna Kopciowna kasztelanka Trocka, owdowiała po Karolu Łuzeckim wojewodzie Podolskim, z tej był syn Appolloniusz starosta Zahalski. Tegoż Konstantyna Jana córki zostały, Pacowa chorążyna Litewska, Ossolińska starościna Drohicka, i Ogińska, Alexandra starosty Uświackiego żona. Wnuczki zaś jego, a córki Dominika chorążego, jedna zaślubiona Piotrowi Pepłowskiemu podkomorzemu Łuckiemu, druga Wyżyckiemu. Siostra zaś Jana Konstantyna i Władysława Anna, weszła w dożywotne kontrakty z Stanisławem Rusieckim kasztelanem Mińskim, kościół i klasztor drewniane pannom zakonnym Ś. Brygitty w Brześciu wystawiła. Byli jeszcze i drudzy dwaj synowie, zda mi się Jana Alexandra, chorążycowie Brześciańscy, Franciszek i Bazyli, którzy w r. 1636. w Biały do szkół chodzili. Ludowika Szuyska chorążanka Brzeska Litewska, była za Mikołajem Kuczyńskim podstolim Drohickim. Konstantyn brat Jana Alexandra pisarz ziemski Brześciański, poseł na konwokacyą, zkąd naznaczony do rewizyi skarbu koronnego, synów trzech spłodził, z tych Mikołaj w okazyi z nieprzyjacielem mężnie się potykając poległ. Stefan pojął w małżeństwo Wietczaną, i Jerzy Konstantyn cześnik Brześciański i sędzia grodzki, zszedł z tego świata 1694. we wszystkich wojnach za Jana Kazimierza, i z chorągwią swoją mężnie stawał, deputatem zasiadał na trybunale Litewskim 1691. pierwsza żona jego Miączyńska, siostra rodzona wojewody Wołyńskiego, na imie Petronellą, z tej syn Onufry żyje po dziś dzień w zakonie naszym. Druga Zardecka sędzianka Brześciańska, z tej syn Franciszek i córki, jedna za Tryzną, druga za Turem. Krzysztof podstoli Brześciański, złączył się dożywotnie z Izabellą Mleczkowną podkomorzanką Drohicką, z której córka Konstancya zaślubiona Janowi Czerniakowskiemu, naszego ks. Czerniakowskiego matka, po śmierci Wojciecha Mleczka wojewody Podlaskiego, gdy na nię fortuna spadła, wszystka się udała na dokończenie rezydencyi naszej Drohickiej. Jan Szuyski wojski Bracławski, zostawił dwóch synów, Jana Jerzego, któremu Katarzyna Sawicka wojewodzanka Brześciańska, powiła pięciu synów, między którcmi byli, Franciszek, Antoni i Maciej, drugi syn wojskiego Stanisław skarbnik Nowogrodzki. Jan Szuyski, którego syn Stanisław skarbnik Piński. Alexander wojski Brześciański 1639. *Felix Luceor.* Franciszka zakonnica Ś. Klary w Brześciu 1676. Wojciech podwojewodzy Podlaski, Stefan, Jan Jerzy i Stanisław miecznik Bracławski 1674. Adam pisarz ziemski Brześciański z sejmu 1676. komissarz do granic. *Const.*

fol. 23. Stanisław podsędek ziemski Piński, benefaktor kollegji naszego Pińskiego.

Tegoż Stanisława Szujskiego podsędka Pińskiego rodzony brat Hieronim strażnik Czerniechowski, z Doroty *Einerowiczówny* spłodził 1o. Szymona Jezuitę. — 2o. Macieja. — 3o. Wojciecha starostę Niżyńskiego, ten pojął *Szujskę*. — 4o. Antoniego, tego żona *Kwilecka*. — Córek cztery: Melania zakonnica u Bazylianek w Pińsku: Teresa za Tołoczkiem stolnikiem Brzeskim: Maryanna za Szyszką podczaszym Czerniechowskim: Antonina małżonka Stockiego sędziego grodzkiego Mozyrskiego. — W r. 1788. Ignacy sędzia grodzki Wileński. — *Krasicki.*

Szwab *herbu Jastrzębiec*, w księztwie Litewskiem. Kasper Alexander Szwab starosta Szmaltyński, poseł na sejm 1621. zkąd deputatem stanął na trybunał fiskalny. *Const. f.* 24. 1629. *fol.* 12. W okazyi pod Kircholmem, gdy konia pod nim zabito, był w wielkiem niebezpieczeństwie życia, syn jego Jan.

SZWARCWALD HERB.

Tarcza herbu tego na dwie części wzdłuż przedzielona być powinna, na spodniej części od dołu Lwia głowa i szyja w prawą tarczy pyskiem skręcona, język u niej wywieszony w złotem polu, na górnej części trzy żołędzie w czarnem polu, tak ułożone, że jeden jest na różczce we środku, dwa po bokach, jeden z jednej, drugi z drugiej strony, oba na różczkach wiszące ku dołu, a między niemi dwa listki dębowe, jeden po jednej, drugi po drugiej stronie, nad hełmem i koroną takaż Lwia głowa, i żołędzie nad nią, tak go opisuje *MS. o Famil. Prusk.* i że się nim pieczętują Szwarcwaldowie w Prusiech.

Jan, Henryk i Karol Schwartzwaldowie urodzeni obywatele Pruscy, r. 1658. otrzymali indygenat. — *Vol. leg. IV. f.* 569. — *Kras.*

Szwykowski *herbu Ogończyk*, w księztwie Litewskiem. *Kojał. in MS.* Mikołaj Szwykowski, miał syna Lenarda podczaszego Halickiego, z którego było trzech synów: Jan, Kasper i Stanisław. Z tych Kasper w Litwie osiadł, gdzie z Frąckiewiczowny spłodził Jana, Daniela czy Dawida i Kaspra, o tych trzech braci pisze *Volanus in Meditat.* że mężnie stawali w okazyi pod Ułą, kędy Jana Szujskiego, wodza Moskiewskiego wojska, ręką swą zabił: zostało potem Janie dwóch synów: Stanisław i Tobiasz. Jana Szwykowskiego sekretarza królewskiego, komissarzem zapisano do zapłaty wojsku z sejmu 1613. *Constit. fol.* 3. N. podkomorzy Witebski u *Okol. tom.* 2. *f.* 100. Samuel chorąży Nowogrodzki, poseł na konwokacyą 1696. Stefan Mikołaj brat jego, sędzia grodzki Wileński starosta Onyski. Władysław Szwejkowski w Poznańskiem 1674. N. podstoli Litewski, miał za sobą Zofią Piotrkowską siostrę rodzoną tej, co była za Wierzbowskim wojewodą Sieradzkim,

a potem za Skarszewskim kasztelanem Wojnickim, z tej syn jeden, Samuel kanonik Smoleński, drugi starosta Onyski, trzeci sędzia, córka zaś Zofia Gomolińska podstolina Wieluńska. Teodora Szwykowska córka Alexandra, synowica chorążego Nowogrodzkiego, była za Stefanem Ślizienem referendarem Litewskim.

Wyżej wspomniany Stefan Mikołaj Szwykowski sędzia grodzki Wileński przyznaną miał summę od Rzpltej na Oniszki włości do ekonomji Olidzkiej należącej. — Mikołaj sędzia Wileński z *Przeradowskiej* spłodził córki Helenę wydaną za Hana pułkownika wojsk Litewskich, Maryannę i Katarzynę zakonnice w Słonimiu i Wilnie, N. Narzymską, Gomulińską i Cedrowską. — Synów tegoż Mikołaja z *Przeradowskiej* trzech. — Dominik w zakonie S. Dominika, Leonard i Michał. — Leonard starosta Onyski syn Mikołaja z *Jurewiczowny* spłodził córek cztery, Maryannę 1*mo voto* Montwidową, 2*do* Wiszniewską pisarzową grodzką Kowieńską, Franciszkę Ejdziatowiczową pisarzową ziemską Smoleńską, Antoninę Narmuntowiczową, Katarzynę Ejdziatowiczową rotmistrza Smoleńskiego małżonkę. — Synów tego Leonarda z *Jurewiczowny* sześciu: Ignacy strażnik Trocki z *Terebeszanki* zostawuje synów Józefa i innych. — Franciszek syn drugi Leonarda w stanie duchownym. — Rafał Buńczuczny buławy wielkiej Litew. z *Zawiszanki* zostawił syna Michała i Ignacego, córki Annę i Katarzynę. — Stefan skarbnik Wiłkomierski w czasie generalnej konfederacyi r. 1768. marszałek tegoż powiatu, z Elżbiety *Gąseckiej* zostawił potomstwo. — Bernard skarbnik Smoleński starosta Onyski z Anny *Karasiowny* kasztelanki Wizkiej ma synów dwóch Leonarda, Jakóba i córkę. — Michał szósty syn Leonarda z *Jurewiczowny* pisarz grodzki Słonimski dotąd bezżenny. — Michał syn trzeci Mikołaja sędziego Wileńskiego z *Przeradowskiej*, w Krakowskiem województwie osiadł tam pojąwszy Jadwigę *Dąbską* z niej zostawuje potomstwo, synów dwóch Jana i Samuela. — *Duńczewski* i *Krasicki*.

Szybiński *Mokosiej herbu Wukry*, w Wołyńskiem województwie. Jan z Szybina kustosz Krakowski 1485. *Const. Synod.* 1630. *fol.* 43. Alexander Mokosi Szybiński 1627. r. miał syn Alexandra.

Szydłowiecki *herbu Odrowąż. Okolski* taką osnowę tego domu kładzie, luboć żadnego autora po sobie nie przywodzi. Trzeci prawi syn Saula hrabi herbu Odrowąż, a brat rodzony Iwona biskupa Krakowskiego, był według niektórych Dobiesław, raczej mówi, miało by być Prandota, którego dwóch synów zostało: Wisław i Dobiesław, z tych Dobiesławowi działem dostały się dobra Szydłowiec, Góry i Chlewiska, był ten Dobiesław kasztelanem Wiślickim, którego synem czyni Krzysztofa wojewodę Krakowskiego w r. 1238. świadcząc się *Miechowitą lib.* 3. *cap.* 35. i *Paprockim*, jakoż i ja za temiż autorami idąc, położyłem go między wojewodami Krakowskiemi, atoli ponieważ powiadają, że ten Krzysztof kupił Opatów

u biskupa Lubuskiego, a u mnie to pewna, że się to dopiero stało po roku 1500. z tego wnoszę, że to o poźniejszym Krzysztofie, który był oraz kasztelanem Krakowskim i kanclerzem, jest mowa, jako niżej obaczysz, ba i sam *Miechowita loc. cit.* mówi: *paucos tamen ante annos* (to jest swego pisania) *Christophorus de Szydłowiec Palatinus Cracoviensis ab Episcopo Lubucensi Opatów cum omnibus villis hereditarie coemit.* tego tedy zmyślonego Krzysztofa, kładzie *Okol.* synem Eustachiego kasztelana Wiślickiego, Eustachiego zaś trzech: Mikołaja biskupa Przemysłkiego, Piotra i Jakóba podskarbiego koronnego, co, czy być może, każdy z tego pozna, bo Krzysztofowi rok, którego kwitnął naznacza 1238. a wnuk Mikołaj w r. 1454. i to Błażejowicz, i sam go znowu niżej położył: Jakóba także o tymże czasie. O tym twierdzi, synów dwóch spłodził: Dobiesława kasztelana Czechowskiego, który od dóbr Chlewiska Chlewickim zawołany, i Stanisław kasztelan Żarnowski, który się z Szydłowca pierwszy pisać począł, jakoż kwitnął ten Stanisław w roku 1457. bo go tak czytam u *Łask. w Stat. fol.* 65. i 1458. *fol.* 68. żył jeszcze i w r. 1470. w którym legacyą sprawował do Króla Czeskiego. *Crom. lib.* 27. *Biel. fol.* 451. a w następującym roku, S. Kazimierza Królewicza do Węgierskiej korony prowadził. *Crom. Biel.* Tenże to rozumiem Stanisław, któremu z estymacyi osobliwszych cnót jego, dzieci swoje Kazimierz Król na edukacyą oddał a przy nich i Jan Konarski, biskup potem Krakowski, wziął ten poler, który mu do infuły tak wysokiej dał promocyą. *Starowol. in Vitis Espicop. Cracov.* tego Stanisława dwóch liczy synów: *Okol.* Stanisława i Jakóba, Stanisław był kasztelanem Radomskim i podskarbim koronnym, jakom czytał *na liscie Króla Albrychta danym Miastu Lubel.* i w tymże roku umarł, co opowiada jego nagrobek w Szydłowcu. Jakób zaś kasztelanem Sendomierskim i podskarbim koronnym, z temi tytułami 1507. podpisał list Zygmunta I. u *Łask. w Statuc. na początku* (siostra ich Barbara żyła z Janem Korycińskim kasztelanem Sieradzkim) i *fol.* 120. wszedł do grobu w r. 1520. *Biel. f.* 514. Kwitnął także Jan z Szydłowca scholastyk Sendomierski 1480. jako się podpisał na liscie u *Nakiel. w Miechow. fol.* 540. Stanisława kasztelana Radomskiego, zostali się ci synowie, Piotr podkomorzy Krakowski, krajczy Króla Albrychta, starosta Gostyński, znajdziesz go z temi tytułami u *Karnkowsk. de Primatu*, gdzie podpisał dekret elekcyi Króla Alexandra. Paweł proboszcz Poznański, kustosz Krakowski, sekretarz królewski, *Vir Virtutibus et nobilitate insignis Auriaci mortuus* 1506. któremu nagrobek wystawili w katedrze Krakowskiej, bracia jego rodzeni Krzysztof i Mikołaj. *Starowol. in Monum.*

Jest list do tego Pawła, Roderyka Dubrawiusza Czecha wydrukowany między inszemi listami 1515. w tym chwali jego osobliwszą ludzkość. Z tych Krzysztof najprzód podstoli Krakowski, potem podkomorzy koronny 1509. na liscie Zygmunta I. danym miastu Lwowsk. dalej kasztelan Sendomierski, Barbarę Królową Polską z Węgier do Polski sprowadził. *Biel. f.* 518. W roku 1512. po śmierci Kamienieckiego, wziął województwo Krakowskie i starostwo, a po zejściu Mikołaja Firleja dano mu kasztelanią Krakowską, przy których nad prawo koronne, trzymał oraz najprzód pieczęć mniejszą, a potem i większą, i starostwa Sieradzkie, Łukowskie, Sochaczewskie, Gostyńskie, Nowomiejskie. Był to senator powagi w Polszcze wielkiej mądry, i w uczonych ludziach kochający się, Erazma między inszemi Roterodama, któremu i listy i pańskie podarunki posyłał, jako się w swoich listach szczyci Erazm, i książkę mu swoję przypisał. Jerzy arcybiskup Strygoński wielce go sobie szacował, i umierając ostatnią wolą siła mu w złocie i w srebrze odkazał. Kupiwszy od biskupa Lubuskiego dobra Opatów dziedzicznem prawem, wszystkie restaurował w roku 1518. bramę tam wymurował, ołtarzami, apparatem kościół ozdobił, kędy też po śmierci w r. 1532. złożony z nagrobkiem, i dwaj jego synowie niedorośli zmarli, Ludwik Mikołaj i Zygmunt 1525. Na zjeździe Wiedeńskim monarchów, honor Zygmunta Króla Polskiego i ojczyzny interessa, na nim najbardziej poległy, luboć pokój, który między temiż potentatami kleił, wiele jego zabiegom powinien, tymi sobie fawor u nich niepospolity zjednał, tak dalece, że go Cesarz między książęta Rzymskie chciał policzyć, podziękował za tę łaskę Krzysztof, wiedząc że w ojczyznie swojej ta godność mogła go podać w podejrzenie, przecież Cesarz, żeby był jego pracę regalizował, herb jego tym kształtem wyformował, że zwyczajny Odrowąż w wężu w cyrkuł skręconym, a w pysku ogon trzymającym nosić pozwolił, wszakże u Polaków i ta sama odmiana nie była bez censury, jako pisze *Gasp. Siemek cap.* 5. *Civis boni.* Królową Bonę w r. 1518. do Polski sprowadził, tylko trzy córki zostawił, jedna z nich Elżbieta dostała się w małżeństwo Mikołajowi ks. Radziwiłowi wojewodzie Wileńskiemu, marszałkowi i kanclerzowi wielkiemu Litewskiemu, o niej tak pisze *Hozyusz Epistol. tom.* 2. *fol.* 261. *Qua Faemina, vix ullam vidit aetas haec nostra sanctiorem et religiosorem.* Druga Zofia Janowi Tarnowskiemu kasztelanowi Krakowskiemu hetmanowi wielkiemu koronnemu, trzeciej Okolski nie wyrachował, była to Krystyna wydana za Jana książęcia Monsterberskiego, i Oleśnickiego na Szląsku, hrabię Glackiego, co poznać z jej nagrobku w tejże Oleśnicy na Szląsku w te słowa położonego. *Sub hoc monumento se-*

pulta jacet Illustr. omnique laude dignissima Princeps ac Domina, Domina Christina de Szydłowiec, filia Illustr. et Incomparabilis Herois Christophori de Szydłowiec Castellani Cracoviensis, et Consors Illustr. Joannis Ducis Monsterbergensis, quae singulari pietate, ac vitae sanctimonia ac integritate praedita, omnibusque virtutibus ornatissima existens, relicto unico filio Christophoro obiit anno 1556. *nata* 1519. *nupta* 1536. Był to ten Jan książe Monsterberski z linji Jerzego de Podiebrath Króla Czeskiego, syn Karola książęcia Monsterberskiego, umarł 1565. w tymże kościele Oleśnickim pogrzebiony, co o nim tenże nagrobek opowiada: miałci w prawdzie po Krystynie drugą żonę Małgorzatę Henryka książęcia Brunświckiego córkę, ale *sterilem*, ta zaś Krystyna urodzona była z Zofji z Targowiska siostry Zygmunta Targowickiego proboszcza Krakowskiego, wspomina ją i Hubners tabula 104. w swoich genealogiach, ale ją omylnie Katarzyną ochrzcił, i Schulowicz miasto Szydłowiec, cudzoziemski pisarz podtrącił. Mikołaj brat rodzony Krzysztofa kasztelan Radomski, krajczy koronny, podkomorzy Krakowski r. 1515. tak się podpisał *na liscie Zygmunta I. danym Miasta Lwow.* a potem kasztelan Sendomierski, podskarbi wielki koronny, starosta Radomski, Oświecimski, Zatorski, Olsztyński, Krzepicki, Grodecki 1528. *Vir ob singularem fidem et heroicas virtutes Sigismundo Regi apprime gratus*, mówi o nim *Wapow.* tenże rok był fatalny dla niego, który i dla brata jego Krzysztofa, i na nich dom ten ustał. Córka jego albo też Krzysztofa Zofia była za Tarnowskim kasztelanem Krakowskim. *Paproc. o herb. fol.* 380. Barbary także Szydłowieckiej żony Spytka Tarnowskiego wojewody Sieradzkiego zmarłej w r. 1565. nagrobek z Częstochowy wypisał *Starowol. in Monum.* N. była za Stanisławem Lasockim podkomorzym Poznańskim koło roku 1500. Jędrzej z Szydłowca kasztelan Sendomierski w r. 1362. jako się mówiło w pierwszym tomie. Krzystof z Szydłowca kawaler Jerozolimitański w r. 1410. wspomina go *Treterus in Histor. Miracul.*

Szydłowski *herbu Jelita*, ale z tą różnicą, że na hełmie powinna być wieża murowana, waląca się, na której wierzchołku dwa proporce, jeden z jednej, drugi z drugiej strony: tym herbem nadany Krzysztof Bernard Szydłowski pisarz skarbowy, który przy dobywaniu Pskowa, między pierwszemi, którzy na wały tej fortecy skoczyli znajdował się, i tam się długo i mężnie z Moskwą scinał, aż też ranny z tego boju wyniesiony: za tę odwagę hetman Zamojski do herbu go swego przyjął, Stefan Batory Król między rycerstwo Polskie policzył, i hełm w herbie w ten kształt uformował w r. 1581.

o czem przywilej kładzie, *Paproc. o herb. fol.* 210. miał za sobą ten Krzysztof Czerną, z tą zostawił potomstwo synów i córki, z córek jedna była za Waleszyńskim vicesgerentem grodzkim Krakowskim, syn zaś jego Zygmunt, pojął Belinownę. majętność jego była Stradów, atoli wyszła do Ferdynanda Myszkowskiego, starosty Grodeckiego: to *Baran.* N. była za Pawłem Pikarskim podsędkiem ziemskim Rawskim.

Szydłowski *herbu Rawicz*, i jam widział jednego z nich z tym herbem nagrobek. Balcer Szydłowski w księztwie Żmudzkiem 1632.

Szydłowski *herbu Lubicz*, w Mazowieckiem księztwie, piszą się z Szydłowa. Paweł Szydłowski, mąż odważny, i w rycerskich sprawach dobrze biegły, zkąd u Gastolda jednego z Panów Litewskich był w wielkiej łasce, prze dzielność w wszelkich sprawach, potem w domu osiadłszy, nie przestał kawalerskiej chwały szukać, którą znalazł, gdy Krzyżaków za Króla Zygmunta I. dziwnemi fortelami w małym poczcie często gromił, aż też dostał się w ich ręce, za którego uwolnienie Król dał znacznych trzech szlachciców Pruskich, których sam mistrz affektował: był potem sędzią Zawskrzyńskim. miał za sobą Kobylnicką herbu Prawdzic, która mu powiła czterech synów. 1. Stanisława męża uczonego i dzielnego w boju, ten bezżenny wszedł do grobu. 2. Piotra chorążego Wyszogrodzkiego, a potem wojskiego Płockiego, tego z Krasińskiej Anny stolnikowny Ciechanowskiej było pięciu synów: *a.* Stanisław, kanonik Chełmski i Kurzelewski, a potem opat Hebdowski w Krakowskiej dyecezyi zakonu S. Norberta. *b.* Wojciech kustosz i kanonik Krakowski, także Kujawski, proboszcz Stężycki, Radłowski, zszedł z tego świata w roku 1617. któremu synowiec jego Jan nagrobek w katedrze Krakowskiej postawił z tą pochwałą, *Vir juris et legum peritia insignis, liberalitate in aras et religiosos optime meritus.* Radłowski kościół i Szydłowski, tuż i szpital, w nowy porządek i prowenta opatrzył: deputatem zasiadał na trybunale koronnym kilkanaście razy. *c.* Jan z młodu rycerskim się chlebem bawił, na presidium w Połucku wystawiony, gdy tę fortecę Moskwa Polszcze wydarła, on wzięty w niewolą, do Astrahanu odesłany, dziewięć lat tam niewolą cierpiał, aż też za staraniem wuja swego Krasińskiego biskupa Krakowskiego, na wolność wyszedł, był potem wojskim Płockim. *d.* Jędrzej, i ten rycerską traktował, i Tatarskiej niewoli, pojmany w okazyi doznał; z której wyszedłszy wziął podczastwo Płockie. *Uresnanus in mortis judicio.* *e.* Paweł, długo w obozie lata swoje trawił, z Potockim Janem wojewodą Bracławskim, chorągiew nosząc gdy go Tatarowie oskoczyli, chcąc mu ją odjąć,

przecież, lubo już sześcią strzałami był ranny, długo się z niemi siekł, aż i siebie i onę salwował, umarł burgrabią Krakowskim 1601. pogrzebiony w Krakowie u S. Michała na zamku, miał za sobą Dorotę Narębską, z której spłodził córkę Annę, ta sobie Panieńskie życie na świecie obrawszy przy Krakowie, wszystka się wylała na służbę Boską, na Krakowską *Domum Professam Soc. Jesu* szczególniej dobroczynna, gdzie między innemi do kościoła S. Barbary, kielich i patynę szczerozłote oddała: i syna Jana dworzanina królewskiego, ten z Podlodowską zostawił potomstwo. 3. Jędrzeja kanclerza Płockiego, temu tam kościołowi dobrze zasłużonego. 4. Niemierze albo Erazma, porucznikiem będąc u Leśniowolskiego hetmana, pod Newlem silny był Moskwie, i w inszych okazyach mężnie stawał, łowczym był Płockim, złączył się był dożywotnie z Mostowską herbu Dołęga, z której się zostało pięciu synów. Nad to Krzysztof Szydłowski dworzanin Króla Zygmunta Augusta umarł 1574. nagrobek jego w Krakowie u S. Trójcy. Mikołaj, Stanisław i Paweł bracia rodzeni, których męztwo sławi *Konstytucya* 1662. *fol.* 38. że i życia swego i fortuny w różnych expedycyach dla ojczyzny nie żałowali. Paweł podczaszy Płocki, poseł na sejm 1666. tenże czy inszy Paweł, ziemski sędzia Płocki 1676. poseł na sejm, *Const. fol.* 10. w r. 1685. już kasztelan Sierpski i komissarz do dystrybuty hiberny, *Const. fol.* 6. córka jego Maryanna 1*mo voto* weszła w kontrakty małżeńskie z Gnińskim starostą Radzyńskim, 2*do* z Remigianem Ludwikiem Bystramem podkomorzym Pomorskim. 3*tio* za Piotrem Czapskim, syn zaś był kasztelanem Wyszogrodzkim. Jan Szydłowski podczaszy Płocki 1676. *Constit. fol.* 10. Jan łowczy Łomżyński, Maciej, Bartłomiej, Kazimierz i Wiktor w Płockiem 1674. Piotr łowczy Płocki, poseł na konwokacyą, ztamtąd naznaczony do rewizyi skarbu koronnego. *Constit. fol.* 13. i 1675. *fol.* 10. Jan sędzia ziemski Zawskrzyński, starosta Piasecki, poseł Starodubowski, poseł na konwokacyą 1696. Michał chorąży Płocki, żona jego Justyna Wituska, z której potomstwo, Piotr, Antoni i Maryanna. Jakób cześnik Ciechanowski, deputat z Płockiego na trybunał koronny 1718. chorąży Ciechanowski, poseł na sejm 1738.

Teodor Szydłowski kasztelan Mazowiecki dalej wojewoda Płocki w publicznych interesach biegły, był wprzód chorążym i sędzią grodzkim Warszawskim z N. spłodził syna który młodzianem umarł i córkę wydaną za Szymanowskiego cześnika Warszawskiego; pojął Teodor kasztelan 2*do voto* N. z której córki: Sobolewska pisarzowa ziemska Warszawska. — Elżbieta za Grabowskim generałem w wojsku Litewskiem i N. za Kickim. — Synów trzech, z tych Antoni kanonik Gnieznieński, opat Płocki, drugi N. starosta Mielnicki pojął *Kuczyńską*. — W r. 1778. Edward Szy-

dłowski sędzia ziemski Zawskrzyński. — Jan podczaszy Zakroczymski. — Jan cześnik Ciechanowski. — Kazimierz chorąży Prasnyski — w r. 1788. podkomorzy Ciechanowski. — R. 1778. Szymon Szydłowski kasztelan Żarnowski miał za sobą księżniczkę *Woroniecką*. — *Krasicki.*

Szydłowski *herbu Paparona.* Paweł z Szydłowca proboszcz Poznański, kustosz Krakowski, sekretarz królewski, któremu zmarłemu w r. 1566. bracia nagrobek wystawili w katedrze na zamku Krakowskim. *Papr. o herb. Okol.*

Szygowski *herbu Trzaska*, w województwie Mazowieckiem. Z tych jeden był w wielkiej łasce u książęcia Słuckiego Jurgia. Marcin Szygowski z sejmu 1598. poborca w Rożańskiej i Makowskiej ziemi, *Constit. fol.* 725. i 1619. *Uniwer. Pobor.* N. Szygowski starosta Kruświcki, miał za sobą Lubstowska kasztelankę Nakielską. Wojciech Stanisław de Szygi Szygowski, poseł ziemi Rożańskiej i deputat *ad pacta Conventa* 1697. *Constit. fol.* 23.

Wojciech Szygowski w roku 1778. podsędek Zakroczymski. — *Przypisy Krasickiego.*

Szykier *herbu Siostrzeniec*, w księztwie Litewskiem. Michał Szykier łowczy Witebski w powiecie Wilkomierskim 1674. N. sędzia ziemski Żmudzki, mowca i statysta wielki.

Szymakowski *herbu Prawdzic*, w Płockiem województwie. N. Szymakowskiego wspomina *Hozyusz tom.* 2. *fol.* 251. że jeździł do Króla Augusta I. w r. 1568. w interessach kościelnych, od Stanisława Karnkowskiego biskupa Kujawskiego, podobno był kanonikiem Kujawskim. Jacek w Płockiem roku 1674. Jadwiga Szymakowska była za Poczobodem Jerzym.

Szymanowski *herbu Jezierza.* Są i w księztwie Litewskiem, z których Mikołaj Szymanowski, umarł w Wilnie w roku 1596. *Kojal. in MS.*

Szymanowski *herbu Ślepowron*, w ziemi Warszawskiej. Marcin Szymanowski sędzia Sochaczewski, z województwa Rawskiego poseł na sejm Lubel. 1569. roku podpisał unią Litwy z Koroną. *Constit. fol.* 172. i 1577. *fol.* 321. Chryzostom zakonu S. Dominika, S. Jacka pomnażając cześć, wiele mu ozdoby przyczynił w Warszawskim kościele. N. miał za sobą Annę Dobrzyńską. Jan Stanisław skarbnik Sochaczewski, któremu na komissyi Żywieckiej pewną summę w r. 1677. przysądzoną, oddać z skarbu Rzeczypospolitej *Konstytucya* 1690. *fol.* 13. sukcessorom jego rozkazała. Jacek Stanisław skarbnik Warszawski, Wojciech 1674. Jan Kazimierz podstoli Warszawski 1676. poseł na sejm koronacyjny, *Constit. fol.* 10. i na konwokacyą 1674. *Constit. fol.* 13. Michał sta-

rosta Wyszogrodzki, poseł na sejm 1724. żona jego Krystyna Wolczyńska. Wojciech podstoli Warszawski. N. Szymanowski kanonik regularny w Czerwieńsku. N. stolnik Dobrzyński na Wołyniu, syn jego Wojciech w zakonie naszym temi czasy, córka za Janem Wyszkowskim. Szymanowscy fundowali *OO. Piarum Scholarum* w Górze. Mikołaj podstoli Rawski, córki jego dwie, jedna Barbara poszła za Rutkowskiego podczaszego Dobrzyńskiego, druga Dorota za Chądzyńskiego skarbnika Rożańskiego, z której Antoni Chądzyński Soc. Jesu *Sacrae Theologiae Doctor.*

W r. 1778. Melchior Szymanowski stolnik Warszawski. — Franciszek cześnik Rawski. — Do Szymanowskich w ziemi Warszawskiej należą żyjący teraz trzej bracia z których Błażej kanonik Warszawski i Płocki — drugi N. cześnik Warszawski z *Szydłowskiej* ma potomstwo, po której śmierci pojął *Szołdrską* i z tą także potomstwo zostawuje, — z *Szydłowskiej* syn Teodor i córka z *Szołdrskiej*. — Maciej Michał Szymanowski najstarszy ich brat kasztelan Rawski temi czasy z Anny *Łuszczewskiej* spłodził córkę Józefę którą wydał za Waleryana Łuszczewskiego starostę Sochaczewskiego; — z synów jego N. starosta Wyszogrodzki pojął córkę *Turny* stolnika Poznańskiego z *Szembekowny* urodzoną, ta temi czasy umarła zostawiwszy syna. — N. regent kancellaryi koronnej syn drugi kasztelana Rawskiego pojął *Górską*. — Józef trzeci syn kasztelana Rawskiego. — Dominik czwarty syn kasztelana Rawskiego pojął *Rosaszewską* na Ukrainie z *Krasickiej* urodzoną. — *Krasicki*.

Józef Szymanowski trzeci syn Macieja kasztelana Rawskiego, nasz znakomity poeta, urodzonym był r. 1748. z Anny *Łuszczewskiej* podobno córki Michała *Korczak* Łuszczewskiego stolnika ziemi Sochaczewskiej i Cecylji z *Zambrzuskich*. Lubo Józef Szymanowski nie wiele pisał, a po większej części tłomaczył, jednak wszystko co z pod pióra jego wyszło odznacza się słodyczą, wytrawnością doborem wyrazów i wykończeniem. W młodym jeszcze wieku zaszczycony został od Stanisława Augusta Króla, stopniem szambelana dworu jego, a w r. 1778. był posłem na sejmie. Od sejmu czteroletniego wyznaczonym został do deputacyi prawodawczej, i zajął się ułożeniem kodexu kryminalnego, brakującego prawom polskim. W r. 1794. był członkiem rady najwyższej. Umarł bezżenny, powszechnie szanowany i kochany d. 15. Lutego 1801. r. Ciało jego spoczywa na Powązkowskim smentarzu pod Warszawą bez kamienia i napisu. — Pisma jego o których wiemy i które z druku wyszły są: Przekład wierszem z prozy Francuzkiej Marmontela *Świątyni Wenery w Knidos — trzydzieści siedm sztuk wierszy rozmaitych*; — prozą: *tłomaczenie jednej powieści Woltera, — dwa listy o guście czyli o smaku, — wyprawa w podróż, — zasady do prawa Kryminalnego — tłomaczenie pamiętników o dawnem rycerstwie.* — Obszerniej życie jego opisane w dziełach autorki *Pamiątki po dobrej matce*. —

Szymański *herbu Złota wolność*. Jan Szymański miał za sobą Annę Krzywosądzką. N. była za Karolem Krzywosądzkim. Kazimierz zakonu Kaznodziejskiego w roku 1668.

Szymborski *herbu Ślepowron*, w Płockiem województwie. Nagrobek w Warszawie u OO. Bernardynów, Stanisława Szymborskiego kanonika Warszawskiego, plebana w Piasecznie i w Stanisławowie, zmarłego w r. 1561. Stanisław podwojewodzy Płocki, z sejmu 1589. poborca w Płockiem. *Constit. fol.* 558.

Walenty Szymborski w r. 1778. komornik Bielski. — *Krasicki.*

Szymkowicz *herbu Kościesza*, ale z tą odmianą, że na Strzale, jak w herbie Kościesza, krzyża nie masz. Jan Szymkowicz marszałek i pisarz Litewski, starosta Wilkomierski i Tykociński, odprawował po trzykroć poselstwo do Moskwy, to jest 1555. 1559. 1567. umarł wojewodą Witebskim, córka jego Elżbieta poszła za Naruszewicza podskarbiego Litewskiego. *Kojał. in MS.* Druga córka Bogdana, za Jędrzeja Sapiehę wojewodę Mścisławskiego. Felix chorąży Wileński, z sejmu 1578. Poborca w Wileńskiem. *Constit. f.* 352. Temruk Szymkowicz przez Konstytucyą 1598. wziął w zasługach swoich dziedzicznem prawem wójtostwo Pojurskie. Jerzy kasztelan Połocki, wspomina go przywilej inkorporacyi Inflantskiej w r. 1567. Jan Grodzimont Szymkowicz 1632. Józef starosta Kołaczewski, miał za sobą Konstancyą Wańkowiczownę podstolankę Mińską.

SZYNWESKI HERB

tak go opisuje *MS. o Famil. Prusk.* Mąż zbrojny na koniu zbrojnym z kopijami, z których jednę trzyma w jednej ręce, drugą w drugiej, w prawą koń i mąż zapędzony; na hełmie tenże mąż dwie kopie i oszczep w ręku trzyma. Jan Rejten Szynweski z Szynwerża w województwie Malborskiem. N. Szynweska urodziła Rabinę wojewodzinę Pomorską, która leży w Starymtargu. Ostatni z tego domu, takiej był siły, że jednym palcem mógł wbić w ścianę drewnianą bratnal żelazny. *MS. o Familiach Prusk.* Atoli w księztwie Litewskiem jeszcze kwitną Rejtenowie tego herbu, jako się wyżej mówiło.

Szypowski *herbu Śreniawa*, w Krakowskiem województwie; poszli od Bielkich, piszą się z Biały od Lelowa. Hieronim, Krzysztof i Sebastyan Szypowscy kwitnęli w roku 1553. jako ich dział opisuje. Adam kanonik Krakowski sekretarz królewski, administrator żup Wielickich, przez co braci swojej dóbr przyczynił, fundował kapelę muzyczną przy katedrze Krakowskiej. Brat jego jeden Jan Jakób, ten miał dwie żony, jednę Romatowską, od której syn. N. miał za sobą Barbarę Stradomską herbu Prus córkę Krzysztofa, i z nią zostawił potomstwo. Drugą żonę Jan Jakób miał Mirzewską.

z tą nie długo żył. Drugi brat Marcin, miał za sobą Bykowską wojewodzankę Sieradzką, ale z niej potomstwa, nie zostało. Jan tych brat stryjeczny urodzony z ojca Sebastyana dziedzica na Szypowicach, Szycach, Silbowicach, męża uczonego, i w rycerskich dziełach biegłego, z matki Małgorzaty Kwaśniowskiej, złączył się był dożywotnie z Anną Tegoborską, ale z nią *sterilis*, po niej z Izabellą Załeską wdową po Zieleńskim. Z tegoż domu Anna Szypowska ksienią była w klasztorze S. Jędrzeja Krakowskim. Wojciech Przemysław z Biały Szypowski w Łęczyckiem r. 1674. N. była za Krzysztofem Charzowskim. N. miał za sobą Sarnowską chorążankę Łęczycką. Ewa była za Wawrzeńcem Skrzyńskim chorążym Łęczyckim.

Adam Szypowski w r. 1778. stolnik Piotrkowski. — *Krasicki.*

Szyrma *herbu Lubicz*, na Polesiu, ale miasto dwóch krzyżów, strzała z dołu ku gorze podkowę przeszywa, na hełmie trzy pióra strusie. N. Szyrma podsędek Piński, synowie jego Franciszek i Józef. Paweł Szyrma Mostowniczy Piński, regent trybunału Litewskiego. Antoni Soc. Jesu *Praepositus Domus Professae Varsav.* rządził i prowincyą Litewską roku 1716. kaznodziejską też funkcyą wsławiony: są jego kazania w druku. 1mo. *Dni skarbowe, to jest: Dni świątecznemi kazaniami ogłoszone w Wilnie* 1719. *in fol.* 2do. *Rok skarbowy, to jest: kazania na Niedziele, w Wilnie* 1722. *in fol.* 3tio. *Kazania albo Exhorty postne w Supraślu* 1713. *in 4to.* Balcer Szyrma do indygenatu przypuszczony na sejmie 1686. Są i Szyrmińscy w Wilkomierskiem. N. Szyrmiński chorąży Wilkomierski 1704.

W r. 1778. Michał Szyrma sędzia grodzki Piński. — Paweł podczaszy Piński. — W r. 1788. Paweł pisarz grodzki. — *Krasicki. Duńczewski* w herbarzu T. I. Pisze a *Lachach* Szyrmach herbu *Dołęga*, utrzymując że *Niesiecki* mylnie im herb *Lubicz* z odmianą przypisał. — Opis *Lachów* Szyrmów herbu *Dołęga* z *Duńczewskiego* umieszczony będzie w dodatku w Tomie X.

Szystowski. N. Szystowski miał za sobą Katarzynę Zulińską.

Szyszka *herbu Dołęga*, w Grodzieńskim powiecie. N. Szyszka Wyszogrodzki kasztelan w roku 1373. *Stat. Masov. f.* 67. Mikołaj Szyszkowicz Doblinowicz, poseł, z województwa Bracławskiego na sejm 1569. podpisał unią Litwy z Koroną. *Constit. fol.* 172. Jan stolnik Bracławski poseł województwa Inflantskiego na konwokacyą 1696. podpisał konfederacyą generalną. Katarzyna Szyszczanka wojska Połocka, najprzód była za Korsakiem cześnikiem Połockim, po nim za Tomaszem Wańkowiczem cześnikiem Mińskim. N. stolnik Lidzki poseł na sejm 1724. *Kojałowicz in MS.* do herbu ich Odyniec pociąga, ale trochę odmiennego, jako się mó-

wiło wyżej, jam zaś widział na konkluzyach Wileńskich taki herb: między dwiema księżycami barkami do siebie obroconemi, jest strzała do góry żeleźcem wyrychtowana prosto, pod żeleźcem z lewego boku strzały jest jak litera Z, tym się herbem pieczętował Szyszko deputat na trybunale Litewskim roku 1679. Daniel stolnik Lidzki fundator seminarji Wileńskiego.
Roman Szyszko r. 1778. skarbnik Witebski. — *Krasicki.*

Szyszkowski *herbu Ostoja*, w Kaliskiem województwie. Stanisław Szyszkowski kanonik Poznański, dziekan Wieluński, proboszcz Sieradzki. Katarzyna była za Jędrzejem Gawrońskim, umarła 1622. Brat jej rodzony Marcin najprzód biskup Łucki, z tego postąpił na Płockie 1607. z tego na Krakowskie 1617. na którem to życie śmiertelne w nieśmiertelne zamienił w r. 1630. Z młodych lat swoich w szkołach Societatis, jako sam o sobie pisze, dwanaście lat na polerze w naukach przepędził, rok w akademji Krakowskiej, w Rzymie pod professorami, Markiem Antonim Muretem i Beneyuszem, a w teologji pod Bellarminem tyle postąpił, że między uczonymi ludźmi tamtego wieku, był nieposledni, szczególniej się w nim prawa tak duchownego jako i świeckiego, tuż teologji moralnej umiejętność wydawała. Są jego książki w druku: 1mo. *De obitu Annae Poloniae et Sveciae Reginae*, *Epistola in 4to Cracov.* 1598. 2do. *In funere ejusdem Oratio in 4to Crac.* 1598. 3tio. *Pro Religiosissimis Patribus Soc. Jesu contra ficti Equitis Poloni actionem primam Oratio in 4to Cracov.* 1590. 4to. *Catechismi seu Doctrina Christianae tradendae practicus modus in* 12. *Cracov.* 1605. a w r. 1606. już obszerniej toż samo wydał pod tytułem: *Compendium doctrinae Christianae in* 12. *Cracov.* i po polsku, *Summaryusz nauki Chrześcijańskiej in* 12. *Cracov.* 1608. toż samo *Compendium wydał* 1621. *in fol. Cracov.* do którego przydał *Reformationes generales Dioecesis Cracov. Descriptionem Officiorum Archiconfraternitatis Compassionis Christi*, którą on założył przy OO. Franciszkanach w Krakowie, i odpusty do niej u stolicy apostolskiej wyjednał. *Instructionem ad visitandas septem Ecclesias Cracoviae*, *indulgentiis Stationum septem Romanae Urbis Ecclesiarum ornatas*, za jego staraniem. 5to. *Synodus Dioecesana Cracov.* ktorą on złożył, także *Luceoriensis* 1607. Z Rzymu powróciwszy kanonikiem Krakowskim uczyniony, kanclerzem był Myszkowskiego i Maciejowskiego infułatów Krakowskich, koadjutorem Stanisławowi Gomolińskiemu od Zygmunta III. Króla dany, a po jego zejściu toż biskupstwo wziąwszy w r. 1604. wiele z pożytkiem w tych tam krajach sporządził, do Krzemieńca OO. Franciszkanów, do Brześcia OO. Bernardynów wprowadził, w Łucku

zaś kollegium Soc. Jesu fundować 1606. począł, i już za konsensem kapituły swojej, dobra biskupie, Błota, Stryków, i Łysiec na tę fundacyą odłożył, atoli przeniesienie jego w roku następującym na katedrę Płocką, ile że nie dotarty był zupełnie ten interes, sukcessorowi jego Wołuckiemu fundatora tytuł zupełnie zostawiło. Usilnie się starał, o pozyskanie kościołowi, oderwanych od niego schizmatyków, synod w dyecezyi swojej złożył, na którym wiele ku poprawie lepszego porządku postanowił: z Zygmuntem Myszkowskim marszałkiem koronnym, wysłany po drugą arcyksiężniczkę Rakuską, żeby ją Zygmuntowi III. za małżonkę do Polski sprowadził, gdy tę legacyą i splendorem wysokim i roztropnością znamienitą szczęśliwie zakończył, Płocką uczczony od niego infułą. Tu także przez lat dziesięć dobrego pasterza na sobie urząd wypełnił: bo i do ludzi sam często kazania miewał, i przykładem swoim wszystkich do Boga ciągnął, w Płocku kollegium zakonowi naszemu ufundował, wieś Lutobrok od stołu Biskupiego oderwaną na to przyłączywszy, i niektóre insze prowenta, kamienice, i domy, na kollegium poskupował, co approbowała *Konstytucya* 1616. *fol.* 36. Pałac biskupi w Pułtusku do rujny nachylony, dźwignął, drugiego w Płocku od Baranowskiego zaczętego dokończył, kapitule Płockiej prowentów przyczynił, gdy Pułtusk pogorzał, w tem mieście i szpital dla ubogich, i Bursę dla studentów wystawił. Na Krakowskim biskupstwie osiadłszy, nic z swoich pobożnych zwyczajów nie ustąpił, co dzień na głos domowego dzwonka, litanie o Wszystkich SS. ze wszystkiemi domowemi mawiał: Patronów SS. rozdawanie, na początku miesiąca każdego, świątobliwie zachował, krom innych postów, w Środy wszystkie post ścisły zawsze trzymał. W r. 1624. niebezpiecznie zachorowawszy, ślubem się S. Stanisławowi biskupowi Krakowskiemu obowiązał, jeżeli by go Bóg z tej niemocy salwował, grób temu świętemu kształtniejszy wystawić, ledwo co wymówił, gdy gorączka ciężka, która go trawiła, rzęsistym potem bez żadnego lekarstwa rzuconym ostygła, i zdrowym odeszła, sto pięćdziesiąt tedy tysięcy wysypał na samę ozdobę tego świętego grobu, *Hist. Dom. Prof. Crac.* gdzie trumnę srebrną kościom tego świętego sprawił, na który gdy fundamenta kopano, w nocy ci, którzy tam co noc psałterz śpiewają, widzieli, że z pewnego grobu obrośli satyrowie wyskakując, plęsami, skokami, krzykiem cały kościół napełnili. Drugi raz w r. 1629. w noc głęboką zasypiając, jakiś głos słyszał przez sen, że lubo na obiedwie uszy nie dosłyszał, przecież się na niego porwał, w tem widzi, że w pałacu gore, ludzi tedy zbudziwszy, wcześnie zabieżał dalszemu pożarowi, i wzniecony przytłumił: na podziękowanie tedy S. Aniołowi

Stróżowi za tę łaskę fundował dziesięciu kapłanów, którzy by w Poniedziałek każdy mieli msze o SS. Aniołach, w każdą Środę o S. Stanisławie biskupie, w każdy Piątek Requiem. *Pruszcz in Descript. Crocov. Histor. Dom. Profess.* Kapeli w katedralnym kościele prowentów przyczynił. Siła kościołów w swojej dyecezyi szczodrobliwą ręką od upadku ratował, wielu na nauki im nakładając, ludźmi godnemi poczynił, niemało w ubóstwie i nędzy zostających ratował, tak dalece że więcej niż czternaście tysięcy co rok na nich wysypał: kościół na cześć S. Karola Borromeusza i klasztor OO. Bernardynom w Kielcach przy górze Karczowka fundował 1627. dokąd relikwie tego świętego wprowadził. Bractwo kompassyi Chrystusowi, przy kościele S. Franciszka ustanowił, kaplicę dla niego wymurował, tymże OO. Franciszkanom w Krakowie teologią ufundował: w Iłży kościół murowany postawił, i kaplicę przy nim z ciosu, kędy rodziców swoich kości złożył: zamek tamże już upadający restaurował: ratuszem nowo wystawionym miasto ozdobił: dobra i grunta biskupie z rąk niesłusznych posessorów, kościołów zaś więcej niż czterdzieści, z rąk heretyckich windykował, kapitule Krakowskiej dochodów przydał. Niemniej i na potrzeby ojczyzny, szkatuły swojej nie żałował, pod Chocimską kampanią stolicę Kraków gdy mu w opiekę oddano, czterysta piechoty, sto jezdnych na jej prezydium uzbroił, *Constit.* 1621. *fol.* 11. jego zabiegi na dobro ojczyzny sławi, *Konstytucya* 1613. *fol.* 28. jakoż był to człowiek w radzie głęboki, przezorny w sprawach, poważny w mowie i akcyach, miły i ludzki wszystkim, pobożny i sprawiedliwy, lat 76. tak przeżył, na Krakowskiem lat czternaście. Ofiarowano mu było po Gembickim 1626. arcybiskupstwo Gnieznieńskie, ale go przyjąć nie chciał.

Mikołaj biskup Warmiński, synowiec Marcina biskupa Krakowskiego, kantor najprzód Krakowski i kanonik Płocki, z któremi tytułami nie raz zasiadał na trybunale koronnym, potem administrator opactwa Czerwińskiego, i sekretarz wielki koronny. Trafił na dyecezyą swoję od Szwedzkiej chciwości złupioną, dla tego tak katedrze swojej, jako i inszym kościołom odartym z ozdoby swojej, jak na nowe musiał obmyślać porządki, monstrancyą i dwie puszki kosztowne do swojej katedry, ołtarze, apparat, statuę Najśw. Matki srebrną odlewaną: do inszych zaś, puszki srebrne porozdawał. Z affektu ku S. Franciszkowi Xawierowi do Goi, kędy ciało jego do tych czas nieskażone leży, kielich szczerozłoty posłał. W Szprynborku kościół na cześć Matki Boskiaj murowany z fundamentów wyniósł, i przy nim OO. Bernardynów osadził. Rezydencyi naszej w Reszlu od Królów fundowanej, dochodów przyczynił:

i do nowicyatu naszego Rzymskiego kosztowną dał argenteryą. Zgoła tak dobrego pasterza jako i rozsądnego senatora obligacyi zadosyć uczynił, w roku 1643. wyzuł się z śmiertelności, śmierć mu przeszkodziła, że zadosyć nie uczynił woli stryja swego, którą go obowiązał umierając, aby był w Borkowie dziedzictwie Szyszkowskich, mila od Kalisza, kościół wymurował, i na to pieniądze mu swoje oddał. Brat rodzony Mikołaja Marcin dziedzic na Spytkowicach, starosta Lelowski, żona jego Eleonora Sapieżanka, córka Jerzego starosty Homelskiego, z księżny Radziwiłowny urodzona. *Hist. Sapieh. part.* 3. *f.* 106. Jerzy brat rodznony Marcina, o którym *Konstytucya* 1616. *fol.* 9. powiada, że pięć tysięcy Rzeczypospolitej dał na zapłatę skonfederowanemu wojsku, miał za sobą Słostowską, z tej syn N. najprzód chorąży Kaliski, a potem kasztelan Biechowski, miał za sobą Helenę córkę Jana Zychlińskiego, wnuczkę Hieronima Rozrażewskiego kasztelana Miedzyrzeckiego. Piotr urodzony z Rokszyckiej synowiec stryjeczny Marcina biskupa Krakowskiego, zwiedziwszy cudze kraje, tam się w językach różnych i w dziełach rycerskich przećwiczył: w ojczyznie potem funkcye na siebie włożone nieporównaną dzielnością traktował, jeździł sekretarzem legacyi książęcia Zbarazkiego do Porty Otomańskiej, także poselstwo sprawował do kurfirszta Brandeburskiego, i w pięknej komitywie do Wiednia po Cecylią Renatę żonę Władysława IV. z Janem Kazimierzem Królewiczem: posłował na różne sejmy, osobliwie 1634. zkąd stanął komissarzem do zapłaty wojsku, *Const. f.* 8. deputatem zasiadał kilka razy na trybunale koronnym, i w nim marszałkował: w wielu także expedycyach i krwi swojej i fortuny dla ojczyzny nie żałował, kiedy znaczny komput ludzi swoją szkatułą do obozu sprowadzał, był najprzód kasztelanem Sądeckim, potem Wojnickim, i starostą Wareckim: trzy razy śluby małżeńskie ponawiał, pierwszy raz z Elżbietą córką Jana Lasockiego kasztelana Czerskiego, z Sapieżanki wojewodzanki Połockiej urodzoną, drugi raz z Zofią Zebrzydowską miecznikowną koronną, trzeci raz z Teofilą księżniczką Wiśniowiecką wojewodzanką Ruską z Mniszkowny wojewodzanki Sendomierskiej spłodzoną, *sterilis.* Córka jego Krystyna zaślubiona Stefanowi Niszczyckiemu chorążemu Bełzkiemu. Jędrzej brat rodzony Piotra kasztelana, scholastyk Krakowski, dziekan Sendomierski, proboszcz w Iłży, jeździł, w legacyi do Urbana VIII. Papieża, dalszym honorom śmierć przeszkodziła w Wilnie. Jan mąż rycerski wkroczył w związki małżeńskie z Zarembianką. Jakób miał za sobą Katarzynę Doruchowską 1613. *Acta Castren. Ostrzeszov.* Adam kanonik Krakowski, ołtarz w kaplicy S. Mikołaja w Bazylice Krakowskiej wystawił. *Pruszcz*

Descript. Cracov. Barbara panieńskie sobie życie obrała, przy kościele tedy naszym Kaliskim osiadłszy, pobożnie lat siedmdziesiąt dopędziwszy, w roku 1630. dokoała. Mikołaj najprzód sędzia ziemski Wieluński, a potem podkomorzy, poseł na konwokacyą 1632. podpisał konfederacyą generalną, a w r. 1641. komissarz do granic od Szląska, mąż biegły w prawie Polskiem, miłosierny na ubogich, w kościele naszym Kaliskim po śmierci w roku 1650. pogrzebiony, przy którym kaplicę wystawił, blachą pobił i nadał, synowiec jego Jan. Atoli ten dom już dawno zszedł, ile się domyślają *Starowol. in Vit. Episcop. Warm.* i *Treterus in Vit. Episc. Cracov.* że dla tego, iż z kościelnych intrat, dóbr nabyli skupionych od Marcina biskupa Krakowskiego. Synowica tego biskupa, była za Olbrychtem Młodziejowskim.

KONIEC TOMU VIII.

